BOEKENGIDS

15e JAARGANG

1937

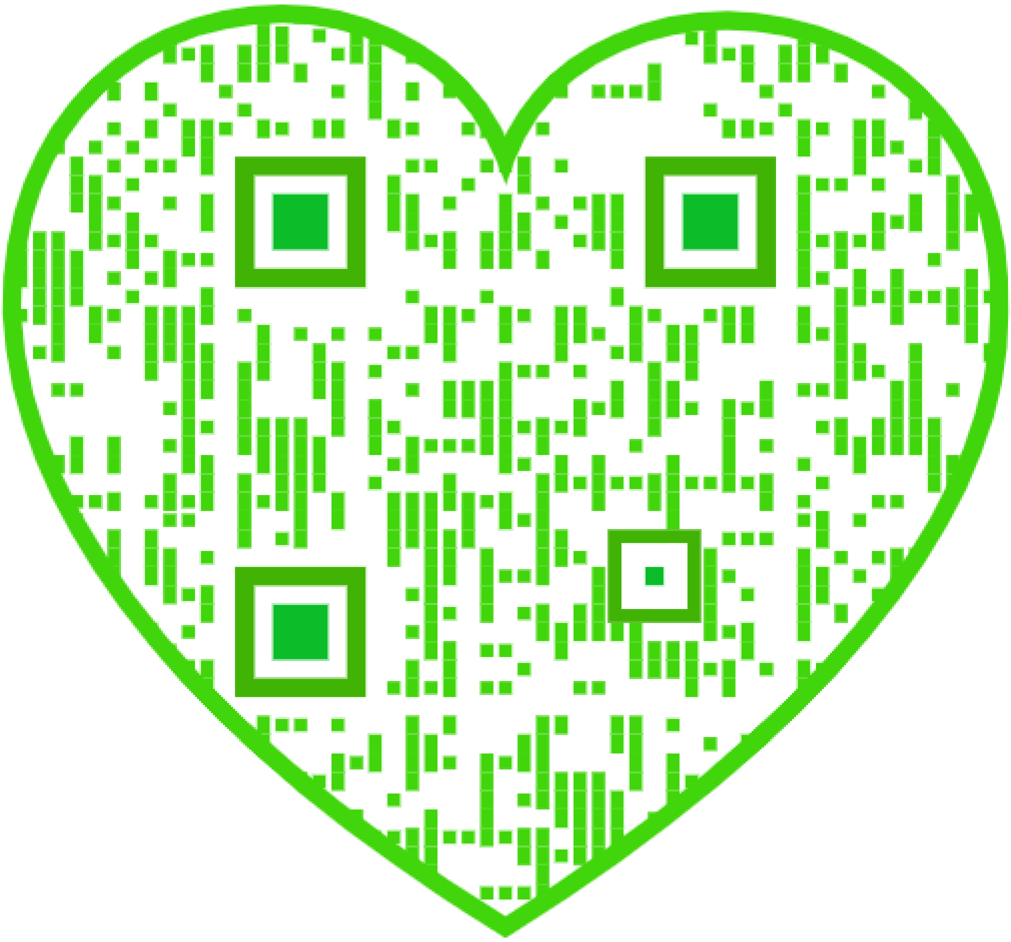

BOEKEN-GIDS

ALGEMEEN
NEDERLANDSCH BIBLIOGRAFISCH TIJDSCHRIFT

VIJFTIENDE JAARGANG
1937

ORGAAN VAN HET ALGEMEEN VERBOND VAN
KATHOLIEKE BOEKERIJEN

VERKLARING

der conventioneele teekens
gebruikelijk in Boekengids

I = **Verboden Lectuur** : Boeken die
1) op de Kerkelijke Indexlijst voorkomen ;
2) door de algemeene regelen van de Kerkelijke Wet veroordeeld zijn;
of 3) op grond van de christelijke zedenleer of van de natuurwet voor de meeste lezers verderfelijk moeten worden geacht.

II = **Streng voorbehouden Lectuur.**
Deze boeken mogen slechts bij uitzondering, *om gegronde redenen*, door *wel*gevormde rijpere lezers worden gelezen.

III = **Voorbehouden Lectuur.**
Boeken welke, ondanks zekere passages of grondgedachten, *ook ontspanningshalve*, zonder nadeel door *gevormde* lezers kunnen gelezen worden.

IV = **Lectuur voor Volwassenen alleen** (circa 18 à 20 jaar en ouder).
Veronderstelt zedelijke voorlichting en vorming.

V = **Lectuur voor Allen.**
Ook voor aankomende jeugd (14, 15 jaar en ouder) geschikt.

VI = **Kinderlectuur.**
VIa = Voor grootere kinderen (13, 14, 15 jaar) ;
VIb = Voor ietwat gevorderde lezertjes (9, 10, 11, 12 jaar) ;
VIc = Voor beginnelingen (6, 7, 8 jaar).

M = Bizonder voor meisjes geschikt.
J = Bizonder voor jongens geschikt.
* (Asterisk bovenaan, naast het Romeinsch cijfer geplaatst) = « Onderstelt meer dan gewone geestesontwikkeling vanwege den lezer » of « Voor specialisten bedoeld ».
° (Bovenaan, naast het Romeinsch cijfer geplaatst) = minderwaardig, onbruikbaar of onpaedagogisch.
† of ◆ = In een katholieken geest geschreven.
K = Kommunistisch.
L = Liberaal, vrijzinnig-protestantsch of antiklerikaal getint.
N = Storend neutraal.
P = Protestantsch van strekking.
[P] = Beweegt in protestantsch milieu.
S = Socialistisch.
T = Theosofisch, boeddhistisch, pantheïstisch, spiritistisch, enz.

SCHRIJVERSCATALOOG

VAN DEN 15^{n} JAARGANG

Naast het (Romeinsch) zedelijk waardecijfer van de opgenomen werken, wordt telkens ook het (Araabsch) vakcijfer meegedeeld.

De getallen, aan het uiteinde van den regel, geven de volgnummers der recensies aan.

A

Acke, Jan (*vert.*) 13.919
Ackermann, W.
Vlucht met Elisabeth (V, 83 : 86) 14.758
Aghina, Jules (*bew.*) 14.286
Albaron, Lois, Don
Kloosters branden... (IV*, †, 83.9 : 9 : 89) 14.439, 14.520
Albe
Den doodskop en zijn mama (IV, †, 83.8) 14.416, 14.473
Alcantara, P., O.M.Cap. (*vert.*) 14.204
Alders, J. C.
Nederl. dieren en planten : 1. De kikvors (IV*, 58 : 59) 14.703
Aldès, Marion (*vert.*) 14.295
Ambrosius, Br.
Liturgie in de opvoeding, 2 dln (V, †, 264 : 37) 14.085, 14.333
Amesz, Nans (*ill.*) 14.713
Andros, Jac. (*vert.*) 14.012
Antonissen, L. M., O.S.B. (*vert.*) 14.094
Ardau, Max
Die eenmaal steelt... (IV, P, 83.0) 14.615
Artz, Marcel J. A.
300.000 mijlen... (V-VI°, 83.0) 14.639
Asscher-Pinkhof, Cl. (*bew.*) 14.287
Augustinus, S.
Over het gelukkig leven en Alleenspraken (IV, †, 2) 13.709

B

Baars-Jelgersma, G. (*vert.*) 14.747
Badings, Henk
De hedend. Nederl. muziek (V, 78) 14.711
Bakker, Bert
Spectrum (IV, P, 81 : 809) 14.712
Bakker, Henk
Betje regeert (V, 82) 14.585
Robbedoes (IV, 82) 14.596
Balbo, I.
De marsch naar Rome (IV, 93 :9) 13.919
Baldwin, Faith
Vijf dagen (IV°, P, 83) 14.616
Ballings, Jac.
A la mode de Paris (IV, 82) 14.147
Dokter Jonas Jumper j^{r} (V, 82) 14.263
Een gelukkig ongeluk (V, 82) 14.587
De ijskast (V, 82) 13.734
N. V. « De Waterlaars » (IV, 82) 14.148
De vrome leugen (V, 82) 13.877
Banning, W., D^{r}
Wat dunkt u v. de mens (I*, P, 1 : 2 : 30 : 008) 14.686
Barendrecht-Hoen, M.
Toovertuin d. Alpen (V, 91 : 71 :58) 13.793
Barge, J. A. J., Prof. D^{r}
Katholicisme en cultuur (V, †, 85 : 008 : 23 : 24) 14.689
Barnes, Margaret Ayer
Edna (III, 83.1) 14.604
Barnhoorn, J. A. J., D^{r}, e. a.
Vraagstuk der onvruchtbaarmaking (IV*, †, 23 : 17 : 61 :57 : 30) 14.087
Basenau, A. (*vert.*) 14.015, 14.173, 14.472
Baumann, E. D., D^{r}
Varia antiqua (III, 39 : 83.8) 14.236
Baxter, G. O.
Kobalt, de geweldige (IV, 83.0) 13.751
Beckers, L., pr.
Christus, mijn leven (IV, †, 24) 13.952
Beebe, William
Zee-geheimen (V, 58 : 59 : 55) 14.568
Beekman, A., O.S.B.
Het altaar (V, †, 264) 13.951
H. liturgie der Kerk... (V, †, 264) 14.334
Behrens, Ch. Gl. (*vert.*) 14.736
Bell, Renatus, O.F.M.
Naar huis toe (V, †, 88 : 92 : 24) 13.953
Bennet, Ames Robert
Spleetvoet (IV, 83.0) 14.167
Berchtold, Ina (*ill.*) 13.799

Berg, Aja
De vrouw zonder liefde (IV, P, 83) 13.752
Berge, André
De koning der kwelgeesten (VIb, M, 83) 13.771
Berghen, René
De kleine Isa (III, 83.1) 14.328, 14.369
Bergmann, Tony
Twee Rijnl. novellen (V, 83. 8) 14.499
Berkhout-Willemse, L. 13.805, 14.470
Bernard, Jan
Donkere dagen (V-VIa, †, 83) 13.763
De meeuwen (VIa, J, †, 83.0) 14.303
Bernards, Jule
Het boek van Jaap — Schoolfeest — Van Rietje Wiet — Wat Hans deed ! (VIc, N, 83.8 : 37 : 087) 13.781
Bethanië
Verre reizen (V-VI, †, 22 : 92.2) 14.071
Beversluis, Martien
Chimera's (II*, 81) 14.713
Bienfait, Cl. (*vert.*) 13.745, 14.762
Birkner, Friede
Henny slaat z. doorheen (IV, 83.0) 13.753
Birney, Hoffman
De gemaskerde ruiter (IV, 83.0) 14.617
Bittremieux, J., Kan.
H. Maagd : 5. Marialia (IV, †, 23:24) 14.088
Blancquart, T., D^r^ Sc. 14.126
Bloem, J. C. (*vert.*) 14.608
Blommaert, Aloïs
De bende van meester Wies — Jan Sukkel (VIb, †, 83) 14.403
De nieuwe — Sus... (VIb, †, 83) 14.404
Boas, J. H.
De Brit (V, 91 : 39 : 84) 13.794
Bodenheim, N. 14.058, 14.679, 14.755
Boeken, A., I^r^
Amsterdam (V, 71 : 72 : 39 : 91) 14.203
Boeken, Hein J., D^r^
Proza en p. (III, L, 83.8 : 81 : 84) 14.661
Boelen-Ranneft, N. (*vert.*) 13.750
Boer, Jo
Handwerkmodellen (V, M, 64 : 37) 13.972
Boere, A. 14.719
Scherven (IV, 82) 14.588
« Vaders wensch » (V, 82) 14.360
Het was een droom (IV, 82) 14.361
Boereboom, M., D^r^ (*vert.*) 13.854
Boers, A. E. (*vert.*) 14.339
Boer van Dingstee, J. H.
De ontwikkeling v. h. postwezen in N. O. I. (V, 9 : 38) 13.790
Boeye, Eugenie 14.578
Bogaert, A. (*bew.*) 13.712
Boissevain, H. M. (*inl.*) 14.661
Bollen, Joris
Teekenen op... bord (V*, 74 : 37) 13.964
Bollingier, Leo
Fascisme en levensbesch. (V*, 32) 14.116
Bomans, Godfried
Memoires of gedenkschr. v. Mr P. Bas (IV, 83) 14.426, 14.474
Bon, J. (*ill.*) 13.781
Boon, Jozef, C.SS.R.
De brug (V, †, 82) 13.878
Declamatorium (V, †, 88) 14.194
Hoe de hemel... (V-VI, †, 82.2) 13.987
Hoe 't windmoleken (VI, †, 82.2) 13.988
Magnificat ! (V, †, 81 : 82.2) 13.989
Mater Dolorosa (V, †, 82.2) 13.990
Wolk van vuur (V, †, 82.2 : 266) 13.991
Boot, P. J. A. (*vert.*) 14.619
Bordewijk, F.
IJzeren agaven (III, 83.1) 13.743
Born, Max
Het rusteloos heelal (V*, 53 : 54) 14.704
Borrebach, H. (*ill.*) 14.187, 14.639, 14.641
Boschma, Hilbrandt e. a.
Wolken, wind... (IV*, P, 83.8) 13.755
Boschvogel, F. R.
Rechtsom ! — Rik en Pol (VIa, †, 83.8 : 379) 13.764
Boshoff, S. P. E.
Beskouinge... (IV, 84 : 809 : 39) 14.195
Bottema, T. (*ill.*) 14.393, 14.397
Bower, B. M.
Kruitdamp en wind (IV, 83.0) 14.475
Braakman, S., pr.
De kindermis (V, †, 264) 14.086
Brand, Max
Bliksemflits (V, 83.0) 14.640
Groot wild (IV, 83.0) 14.476
Brander
Van Eyck tot van Gogh (V, 92.7 : 75 : 709) 13.795
Brans, Jan, M^r^
Geschiedenis en pol. (V, †, 9 : 32) 14.311
Brants, Karel
Belg. gemeenterecht (IV, 34 : 35) 13.712
Bredijk, W. (*ill.*) 14.386

Breedveld, Walter
Een schip vergaat (IV, †, 83) 14.618
Brenninkmeyer, Adelbert, Dr
Inkeer (V, †, 24) 13.954
Brey, Henriette
Priesterstrijd (III-IV*, †, 83.1) 14.284
Brinkgreve-Entrop, J. H.
Dineke Durfal (IVb, M, 83) 13.772
Broeksmit, P. L. (*bew.*) 14.650
Broer, A. L.
Langs uwe wegen (V°, 81) 14.138
Broersma, R., Dr
Land en volk in Molukken-Z. (III, 91 : 39) 14.067
Brohée, P.
Karot (III, 82 : 89) 14.362
Brom, Gerard
Schaepman (V, †, 92) 14.797
Bromberg, P.
De kleine pract. woning(V,72:69) 13.852
Bromfield, Louis
Het wonder (I, 83.1) 14.464
Brouwer, J., Dr (*vert.*) 13.833, 14.574
De Spaansche burgeroorlog (IV*, †, 9 : 32) 14.199, 14.436, 14.521
Brown, Tom
Avont. in Afrika (VIa, J, †, 83.0) 14.041
Tussen roodhuiden... — Van leeuwen... (VIa, J, †, 83.0) 14.391
Brugman, A. J. W.
De visserszoon van Egmond (VIa, J, †, 83.9) 14.651
Brugmans, H., Prof. Dr e. a.
Gesch. v. Nederland (V, 9) 14.200
Brulez, Raymond e. a.
De Belgische zeekust (V, 91) 14.068
Novellen en schetsen (IV, 83.8) 14.477
Bruijn, Cor
De dijken breken (VIa, 83) 14.652
Brunclair, Victor J.
Sluiereffekten (IV, †, 81) 13.730
Brunngraber, R.
Radium (IV, 83.3 : 54) 14.168
Brunt, N. (*vert.*) 13.891
Buck, Pearl S.
Ballingschap (III, 83.1 : 93) 14.165
Buckinx-Luyckx, Antoinette
Stijntje (V-VIa-b, †, 81) 13.731
Bünnemeyer, W., C.SS.R. (*vert.*) 14.562
Burger, A. P., Dr
Worsteljare (IV, P, 93 : 9) 14.798
Burssens, Gaston
Paul van Ostaijen... (IV, 84 : 92.8) 14.407
Burton, Miles
De dood van Gantley (IV, 83.0) 14.619
Buysse, Emile
Miele keert terug (IV, 83 : 324) 14.739
Paradeherfstnacht (IV, 83 : 32) 14.478

C

Callant, Alexis (*vert.*) 14.504
FiekeTofus (III, L, 83) 14.002
Callewaert, J. L., O.P. (*inl.*) 14.444
De afval v. h. idealisme (V, †, 25 : 24 : 37) 14.089
Het verkeeren (IV, †, 37) 13.838
Camper, K. 13.755
Canté, L. F. C. en I. (*vert.*) 14.753
Cantré, Jozef (*ill.*) 14.377, 14.720
Capablanca, J. R.
Schaken (V, 79) 13.853
Cappe, Jeanne
Bonte gesch. (VIa-b, 83.8 : 087) 13.773
Carolus, P., O.M.Cap.
Lourdes (V, †, 27 : 92.2 : 24) 13.927
Carvalho, I. (*vert.*) 13.930
Casimir, R.
Thomas Carlyle (V, 92 : 88 : 32) 14.799
Casteels, Hilda
Koré (V-VI, M, 83.9 : 39) 14.506
Cautereele, Johan
Van Tistje Grijp... (VIa, †, 83) 14.042
Charpentier, F.
Karot (III, 82 : 89) 14.362
Piottenleven (III, 82 : 89) 14.362
Chautard, J. B., Ord. Cist. Ref.
Het inwendig leven (V, †, 24) 13.955
Chauvin, A. Jos.
De H. Communie overwogen ... (V, †, 24) 14.090
Chesterton, G. K.
All things... (IV, †, 84 = 42) 14.775
Ch.Dickens (IV, †, 84 : 92.8=42) 14.776
Chevallier, Gabriel
Angst (II*, 83 : 89 : 93) 14.274
Choromanski, Michel
Spookgestalte (III°, 83) 14.277
Christie, Agatha
Drama in 3 bedrijven (IV, 83.0) 13.756
Ingesneeuwde slaapwagen (IV, 83.0) 14.285
Poirot speelt bridge (IV, 83.0) 14.620

Cielen, M., pr.
Kerk en offer (V, †, 264 : 24) 14.091
Civardi, Luigi, Mgr
Handboek der Kath. Aktie — Lekenapostolaat (V*, †, 24) 14.228
Claudet, André
Leven...G.Vermeersch(IV,S,92.8) 13.796
Coenraads, Eduard
Eiland van geluk (II-III, S, 83.3) 14.275
Cohen, Alexander
Van anarchist... (III, 83.9 : 93 : 32) 14.605
Cohen, Josef
In dezelfde spiegel (III, 83.1) 14.606
Cole, Sophie
De speelgoedmaker (IV, 83) 14.007
De straatzanger (IV, 83) 14.008
Colerus, Egmont
Van 1 × 1... (V, 51) 14.705
Collaer, Paul
Johann Seb. Bach (V, 78 : 92.7) 13.976
Commissaris, Aug. C. J., pr.
Leerboek der Ned. gesch. : 1e dl (V, †, 9 : 37) 14.781
Constant, M. H.
De familie Caspers (VIa, 83) 13.906
Conté, Lode
Goor en Wie (VIa, N, 83) 14.392
Kerstnieuws (VIa-b, †, 83.8) 14.043
Cool, Anicetus, O.F.M.
'n Tragisch vraagstuk (V, †, 24) 14.229
Coole, Marcel 14.578
Licht en schaduw (II-III, 81) 13.858
Coolen, Antoon
De drie gebroeders (III, 83.1) 14.370
De weg terug... (V, †, 83) 14.759
Coops, W., Mr
Op ons aller gezondheid (IV, 83) 14.479
Copijn, H. L., Ir
Een economisch compas (IV*, 33) 14.344
Copini, A. M.
Jansen heeft de leiding (V, 82) 14.150
Coppens, J., Prof., Dr, Kan.
Le chan. A. van Hoonacker (IV, †, 92 : 37 : 22) 14.230
Pour mieux comprendre... l'histoire sainte (V, †, 22 : 37) 13.956
Coppieters, Mgr (*inl.*) 14.805
Corbet, August
Cornelis Floris... (V, 9 : 92.7 : 72) 14.312
Het muziekdrama in... Italië (V*, 78 : 709 : 82) 14.352
Cornelisz, Johan
Guus (V-VIa, †, 83) 13.702, 13.765
Corsari, Willy
De weg naar Scutari (IV, 83 : 92) 14.009
Coudenhove, Ida Friederike
Mary Ward (V, †, 83.9 : 92) 14.301
Couperus, Louis
Oostwaarts (IV, 91) 14.529
Claes, J.
Levensvragen (V, †, 84 : 2 : 3) 14.442
Cleerdin, Vincent
Gesprekk. m. Erasmus (IV, †, 88) 14.408
Monnikenleven (V*, †, 26 : 271) 14.452
Cozzi, Carlo 13.994
Cramer, Rie (*ill.*) 13.780
Cramer-Schaap, D. A.
De geheimz. opdracht (V, 83) 14.032
Crassaerts, P. (*vert.*) 14.100
Creighton, P.
Frans zwemt (VIa, J, †, 83.0 : 79) 14.653
Cresson, André, Dr
Wijsgeerige stelsels (II*, N, 14) 13.707
Croegaert, Aug., Dr, Kan.
Liturgie v. h. Misoffer (V, †, 264) 14.335
Croll, R. (*vert.*) 14.447
Crols, Fr., pr.
Door de brilglazen van tante Emma (V, M, †, 83.8 : 37) 14.760
Cruysberghs, K., Mgr
Op den kansel : 2° dl (V, †, 25) 13.832
Custers, J. F. H., Dr (*vert.*) 14.704

D

Daels, Frans, Prof.
Vlaanderen in 1936 (V, 85 : 324) 13.911
Daisne, Johan 14.578
Daniels, R., O.F.M. (*ill.*) 14.390
Day, Clarence
Dictator (V, 83.1) 14.385
de Bourbon, Louis
Vrouwen (IV, 83.9) 14.740
de Brouckère, Louis (*inl.*) 14.526
de Bruyn, Stien
De verkouden prinses (VI, 82) 13.887
de Buck, S. J.
Rév. A. Sorazu (V, †, 92.2 : 93) 14.533
de Cat, Herman 14.578
Bonte galerij (IV, 81) 13.823, 13.859
de Ceulaer, J., S.J.
Nduki (V, †, 83 : 266) 13.760

de Cleyn, L. M. (*vert.*) 13.955
de Coo, Jos.
Ridder-troubadour (V, †, 92.2) 14.800
de Cordier, M. (*inl.*) 14.260
de Cort, Aimé
Tooneelstukjes : dl 2 (VI, 82.8) 14.363
Decorte, Bert
Germinal (III*, 81) 14.454
de Craene, Bas., pr.
Leye-ruischen (V, †, 81) 14.139
Decroos, J. (*vert.*) 14.271
de Doncker, Maurits 14.578
Opera (II, L, 81) 13.816, 13.860
de Feijter, Miep (*ill.*) 13.772, 14.047
de Gelder, G. M.
West-Europa (I°, 9 : 84) 14.782
de Goede, Barend
Spectrum (IV, P, 81 : 809) 14.712
Degouy, N. (*ill.*) 14.506, 14.655
de Greeve, H., pr.
Lichtbakens (V, †, 24) 14.553
de Groot, B. H., pr. (*inl.*) 14.339
de Groot, Th. Joh.
Zwarte zeeroover (V, 83.0 : 83.9) 14.641
de Jongh, R., M^r^
Codex d. arbeidsongevallen(V,34) 13.839
Dekkers, Wilfr., O.Praem.
Kerk en communisme (IV, †, 23 : 25 : 26 : 32) 14.690
de Kologriwof, Iwan, D^r^
Geest... v. h. bolsjewisme (IV, †, 84 : 30 : 32 : 33) 14.345
de la Faille, J. B.
Een inbraak (V, 82) 13.885
Delahaye, J. H. (*vert.*) 14.490
Delaruelle, A.
Grondbeg. der moderne scheikunde (V*, 54 : 53) 14.126
de Leeuw, A. S., M^r^ (*inl.*) 14.528
de Leeuw, Willem
Bij componist Eduard (IV, 82) 13.992
Deletaille, A. (*ill.*) 13.771
Dellaert, U. F. M. 13.973
Delmont, Joseph
De vangst van groot wild (V-VIa, 83.0 : 59) 13.761
Delsing, Rob
Tinuske en het verbod (III, 83.8) 14.728
Demaeckere, P. (*vert.*) 14.025
de Man, Herman
De barre winter van '90 (IV,83.1) 14.011
De kleine wereld (IV, 83.1) 13.943, 14.011
Marie of hoor ook... (III, 83.1) 14.729
Scheepswerf (IV, †, 83.1) 14.323, 14.373
Demedts, André
Kleine keuze (IV, 81) 14.714
Demedts, Gabriëlle
Een gevangene zingt... (V, 81) 14.455
Demers, Frans
Per auto door... Afrika (IV, 91) 14.201
de Molenaar, Johan
Uit wereldpoëzie (IV-V, 81 : 809) 14.577
de Morée, G. (*ill.*) 14.034
de Mulder, J. J.
Astrid, onze koningin (V, †, 92) 13.928
de Nayer, Mgr
Adolescence (IV, †, 37 : 159 : 23) 13.840
den Doolaard, A.
Wapen... (IV, S, 83.8 : 07 : 32) 14.741
den Dulk, Wijnanda
Onder de dennen (IV-V, 83) 14.386
de Nemès, E. (*ill.*) 14.055
de Nie, B.
Branding (V, 82) 14.151
Rabbi Josef (V, 82.9 : 22) 14.364
Denneborg, Heinrich Maria
Houten kameraden (VIa, †, 83) 14.044
de Nolf, Aug., C.SS.R.
Eere aan God... (V°, †, 81) 14.256
Depasse, K.
Type v. op. bibl. (V, 02 : 34 : 01) 14.224
de Pauw, D., O.P.
De bergboodschap (V, †, 24) 14.691
de Pillecyn, Filip
Schaduwen (III, 83.1) 14.730
de Poortere, Albrecht
Franciskus van Assisië (V, †, 84 : 92.2 : 709 : 809) 14.135
de Praetere, M. (*bew.*) 14.655
Verlof (III, 82 : 89) 14.362
de Raedemaeker, F., S.J.
Van Rerum Novarum tot Q. A. (V, †, 25 : 30 : 33) 14.694
de Raeymaeker, L., Prof. D^r^
Wat denkt u v. d. mens ? (IV*, †, 11 : 15) 13.829
Derks, Jan
Journaal van een dode (IV*, 83.1) 14.742
de Roeck, J., D^r^
Bevolkingspr. (IV*, †, 30 : 31 : 33) 13.841
de Rooij, Jac.
Bij Sint Pieter (V-VIa, †, 82) 14.457

de Roover, Leo (*vert.*) 14.030
Elf van de poëzie (III-IV, 81) 14.578
de Ryck, Paul
Oase 1935 en 1936 (II, N, 81) 13.861
Van Ostaijen... (IV, 84 : 92.8) 14.409
de Saedeleer, A., Dr
Simon Stevin... (V, 92 : 84) 13.929
Desnoyers, L., Prof., pr.
Les psaumes (V, †, 22) 14.336
de v. Pienaar, P.
Magte (II-III, 83.8) 14.163
de Vocht, Maurice
De Egyptische stijl (V, 709 : 72 : 73 : 74 : 75) 14.353
de Voght, Jozef, pr.
Kerstliedekens (V, †, 81.2) 14.315
Landsche liederen (V, †, 81) 14.316
Lichte lanen (V, †, 81) 14.313
Liederkrans, 4e dl (V, †, 81) 14.320
Naar het licht (V*, †, 24 : 264) 14.317
Op zoek naar een levensregel (V, †, 269 : 92) 14.318
Pycke (V, †, 83) 10.366, 14.321
Sint Agnes (V, †, 81) 14.314
Willewanten (IV, †, 83.8 : 24) 14.319
de Vooys, C. G., Dr
Gesch. Nederl. taal (IV*, 4393) 14.244
de Vree, Paul
Het blanke waaien (IV, 81) 14.357
Hedend. Vl. romanciers (IV, 84) 14.306
de Vreese, Jac., Dr, S.J. (*inl.*) 13.847
De blije kijk (V, †, 24) 14.562
de Vries, Anne
Evert in... (V-VIa, 83 : 91 : 39) 14.393
Groot-Ned. boerenboek (IV, 83.8) 14.480
Verhalen u. h. land... (IV, 83.8) 14.481
de Vries, B. 14.774
de Vries, J. (*vert.*) 14.278
de Vuyst, Ad., Drs
Handel en boekhouding (V, 65) 14.450
Dewaele, Joris
Bij kabouterkoning Z. (VIa, 82) 14.458
Deweerdt, Jos., Mr (*inl.*) 14.237
de Wit, C., Lazarist (*vert.*) 14.069
de Wit, Piet H.
2 jongens... (VIa, J, 83 : 65) 14.394
de Zeeuw Jgzn, P.
Ik heb vadertje lief (VIb, 83) 13.774
Nunia... (VIb, 83.9) 13.774
Dhawale, B. (*vert.*) 14.298
Dickhoff, J. (*ill.*) 14.287
Diepenbrock, Alphons
Ommegangen (V, †, 84 : 78 : 75) 14.777
Dijkema, P., Drs
Brieven a. ouders (IV, N, 37 : 86) 14.346
Dijkstra, J. (*vert.*) 14.029
Dille, Denijs (*vert.*) 13.855, 14.453
De hedend. meesters der muziek (V, 78 : 92.7) 13.725
Dillibis de Zondaar
Brieven... (V, †, 91 : 266 : 86) 14.069
Dimitroff, G.
Dim. klaagt aan (III*, K, 93 : 32) 13.930
Dirickx, Frans
Het traliehok (V, †, 83.8) 14.387
Dix, J. F. Ch.
Bloementeelt... (V, 63 : 58) 14.451
Dörfler, Peter
Als Mutter... (V, †, 83.1 = 43) 14.033
Doevenspeck, W. (*vert.*) 13.762
Dom, P. (*ill.*) 14.051, 14.657, 14.762, 14.768
Dombrowski, E. (*ill.*) 14.118
Dominik, Hans
Staal en vuur (V-VIa, †, 83.5) 13.766
Donker, Anthonie
De schichtige Pegasus (IV, 84) 14.196
Doodkorte, A. C., O.P.
Oorzaak en veroorzaakt (IV*, †, 11) 13.830
Dory, A. (*vert.*) 14.246
Drijver, J.
Texel, het vogeleiland (V, 91 : 59 : 71) 14.790
Duhamelet, Geneviève
40 kleine menschen (IV, N, 83.8 : 83.1 : 37) 14.286
Duijnstee, D. Fr. X. P.
's Pausen primaat... : 2e dl (V, †, 27 : 9) 13.791
du Maurier, Daphne
De gesch. van mijn vader (IV, N, 83.9 : 92.7) 14.287
Dumont, Guill.
Filmsterren (V, 82) 14.459
Gemeubeleerde kamers (V, 82) 14.460
du Perron, E.
Graffiti (II*, L, 88 : 93) 13.782
Tegenonderzoek (IV, 84) 14.075, 14.196
Voor kleine parochie (IV, 84) 14.196
Vriend of vijand (IV, 84) 14.077, 14.196
du Plessis, Jeanne
Boglandse briefies (VIc, 83) 14.508

du Toit, D. P.
Haar ma se skuld (III, 82) 13.993
Duverger, J., Dr
Bouwstoffen tot de Ned. kunstgeschiedenis : 3. Brussel (V,709) 14.136
Duvernois, Henri
De dame van brons... (V, 82) 14.365
Duvert, Hélène
Omhoog — Omlaag (IV, P, 83.1) 13.757

E

Ebermayer, Erich
Zon voor Renate (IV, 82) 14.589
Edwards, A. (*vert.*) 14.165
Eekhout, Jan H.
Machten (IV, P, 81) 13.980
Eewijck, Egbert
Momenteel zonder (III, 83.1) 14.731
Ehrenburg, Ilja
No pasaran (II-III*, K, 83.8 : 9 : 91 : 32) 14.431, 14.522
Eigeman, J. A., Mr
Beg. staathuishoudkunde (V, 33) 14.701
Eliot, Ethel Cook
Zieleloutering (IV, 83.2) 13.946, 14.012
Elzer, Margarete
Amor's duel (IV, 83) 14.743
Lisa's list (IV, 83) 13.758
Nelly, denk aan mij ! (IV, 83) 13.758
Engelen, L., pr.
Verkeering (IV-V, †, 37 : 24) 14.347
Engelman, Jan
Moissy Kogan (III, 73 : 92.7) 14.354
Prinses Turandot (IV, 82) 13.994
Engers, Adolphe
Ardjoena (I-II, 83.1) 14.721
Erasmus
Cort verhael... (IV, 92 : 93) 13.931
Epistolae (V, 86 : 93) 14.511
Er. in... zijn brieven (IV,86 : 93) 14.801
Erens, Emile 14.205
De pastoor van Ars (V, †, 92.2) 14.534
Erskine, John
Adam, Lilith en Eva (III, 83.1) 14.278
Euwe, Mr, Dr (*bew.*) 13.853
Evans, Allen Roy
De groote trek (V*, 91 : 58 : 59) 14.791
Everaert, Osw., Dr
Van den koninklijken weg (III-IV, †, 83.1 : 83.2) 14.329, 14.374
Evi, Flor 14.578
De azuren droom (IV, 83) 14.375
Eylenbosch, Gustaaf
Vijftig jaar sociale, politieke, kath. actie (V, †, 93 : 30 : 32) 13.965

F

Faber, Dick
Een pracht-partij... (IV, 82) 14.590
Fabricius, Jan
Afrekening (III, 82) 14.366
Fabricius, Johan
Flipje (IV, 83.1) 14.422, 14.482
Fallada, Hans
Een oud hart... (IV, 83.1) 14.288
Fallon, Valère, S.J.
Beg. der sociale economie(V,†,33) 14.348
Fargues, Marie
Anne de Guigné (VIb, M, 92.2) 14.072
Faucant, H.
Wonderbare reis...(V-VIa,†, 83.8) 14.045
Faulhaber, Kard.
Van nu en morgen (V, †, 24) 14.092
Feber, L. J. M.
In de st. strooming (V*, 84 : 91) 14.307
Fechter, Rolf
Jeugd, boetseer uw leven (V, J, †, 37 : 24) 14.444
Federer, Heinrich
Der Fürchtemacher — Das Wunder... (V, †, 83 = 43) 14.179
Gebt mir mijne Wildnis wieder ! — In Franzens Poetenstube (V, †, 83.8 : 91 = 43) 14.180
Von Heiligen (V, †, 83.8 : 92.2) 14.181
Feenstra, A.
Beg. staathuishoudkunde (V, 33) 14.695
Fehmers-Aalberse, N. (*vert.*) 14.118
Fehrs, H. 14.744
Feitsma, J. (*vert.*) 14.289
Twee schooiertjes (VIa, †, 83) 13.907
Felix-Alfried, Br.
Gezelle (V, †, 4393 : 37) 14.124
Fellinga, P. (*vert.*) 14.285
Fernholz, H.
Klassenkameraden (IV-V, †, 83.1) 13.897
Feron, Fr., Dr 14.097
Filliaert, Juul
De beiaard van N. (V, 9 : 91 : 78) 14.783
De laatste Vl. IJslandvaarders (V, 9 : 39) 14.784

Fillon, Amélie
Fr. Mauriac (IV*, 84 : 92.8) 13.783
Fischer, F. H., Dr
Amsterdam (V, 71 : 72 : 39 : 91) 14.203
Nationaliteit (IV* L, 30 : 9) 14.117
Fischer, H., S.V.D.
Leven v. P. A. Janssen (V, †, 92.2 : 271 : .266) 13.932
Fischer, Leck
Toen het maandag... (III, 83) 13.744
Flanders, John
Spoken op de heide (V, †, 83.0) 13.903
Fleerackers, Emiel, S.J.
Baveloo-Boetjes (V, †, 83.8) 14.215
Brieven van Nonkel Pastoor (V, †, 83.8 : 86) 13.022, 14.216
Heiruiker (V, †, 83.8 : 81) 13.493, 14.218
Kijkkast (V, †, 83.8) 8154, 14.210
Kronijken (V, †, 28 : 26) 8154, 14.214
Luther... (V, †, 28 : 21) 6267, 14.213
Opinies van P. Plebs (V, †, 83.8) 14.211
Proke vertelt (V-VIa, †, 83) 11.480, 14.216
Reineke Vos (V, †, 81 : 83) 14.208
De Tuimelaar... (V, †, 81) 14.209
Uit de... speeldoos (V, †, 83.8) 14.212
Flórez, W. Fernández
De zevenpijlers (III, L, 83) 14.003
Fockema Andreae, J. P., Dr
Luister v. orkestspel (V, 78) 14.452
Főldes, Jolán
De straat van de visschende kat (III, N, 83.1 : 83.3) 13.890
Foerster, Fr. W.
Eeuwig licht... (IV, 84 : 3 : 17) 13.785
Oude en n. opvoeding (IV*, 37) 14.349
Fonteyne, N. E.
Polder (I-II, 83.1 : 89) 14.327, 14.368
Foppema, Y. (*vert.*) 13.896, 14.761
Fowler-Wright, S.
Ondergang van Praag (IV, 83.0) 13.759
Franca, Leonel, S.J.
Kerk, Hervorming en cultuur (V, †, 21 : 27 : 3) 13.833
Frank, Leonard
Het mannenquartet (II-III, 83.1) 14.723
Frank, Theo
Sunny West (VIa, J, 83.0) 14.768
Franke, S.
Kantjil... (VIa-b, 83 : 59) 14.654
Frankemőlle, Wenzel
Hitler... (V, †, 92 : 9 : 32) 14.802
Franquinet, Rob.
Van gulden vlinders (V, †, 81) 13.862
Franse, L. Th. (*vert.*) 14.624
Franzmathes, Dr
Van Carmels blanke bloem (V, †, 92.2 : 24) 13.797
Frencken, F., Mgr
Gekruisigd (V, †, 82.9 : 22) 14.717
Frencken, H.
Bodo (V, †, 82.3) 14.152
Friethoff, C., Prof., O.P.
De godd. predestinatie (IV, †, 23) 14.093
Fromme, Franz
Nederd. vertellingen (IV, 83.8) 14.744
Fuchs, H.
Luchthavens (V, 629 : 65) 13.973
Fukujziro Wakatsuki
Krisanten (VIa-b, 83.8 : 39) 14.655

G

Gallas, K. R.
Frans schoolwoordenboek, 2 dln (V, 44 : 4393 : 37) 14.245
Geerebaert, V., C.SS.R.
De God-Mensch : 1. De parabelen (V, †, 22 : 92.2) 14.692
Geering, A. G. (*vert.*) 14.710
Gerebern, P., O.M.Cap.
Een Vl. jongensziel (V, †, 92.2) 14.803
Gerlach, J. (*ill.*) 14.255
Gerretson, C., Prof. Dr
Muiterij en scheuring 1830 (V, 9) 14.064
Gervais, A.
Chin. idylle (III, 83 : 39 : 91) 13.891
Gescher, B. H. en F. M.
Land en volk van Spanje (V, 91) 14.530
Gestel, L. (*ill.*) 14.605
Geurts, J., pr.
Eugeen Leën... (V, †, 92 : 324) 13.933
Gevels, Frans
Een duistere zaak (IV, 82.0) 14.718
Geen teddy's... (VI, J, 82) 14.153
De perenboom... (VI, M, 82) 14.154
Gevers, Marie
Kep de hond... (VIb, 83 : 087) 14.055
De reis... (IV, 83 : 91) 14.376
Geyl, A. (*vert.*) 13.842
Geyskens, J., Dr
Levensgemeenschappen (V, 58 : 59) 14.569
Ghéon, Henri
H. Pastoor van Ars (V*, †, 92.2) 14.804

De klucht v. d. gestrafte (V,†, 82) 13.995
Het mysterie der kruisvinding (IV, †, 82) 14.155
Sint Niklaas (VIb-c, †, 83 : 087) 13.775
Gheyselinck, R.
De rustelooze aarde (V, L, 55 : 56) 14.570
Ghyssaert, P., pr.
Hart van Jezus... (V, †, 24) 14.443
Maddy (V, †, 92.2) 13.934
Wees gegroet... (V, †, 24) 14.337
Gibran, Kahlil
De tuin v. d. profeet (II,T, 1 : 29) 13.947
Gijssels, Willem (*vert.*) 13.737
Gill, Tom
De ruiter van den dood (IV,83.0) 13.898
Gilliams, Maurice
Elias... (III-IV, 83.1) 14.424, 14.483
Twee oefeningen (III-IV, 83.8) 14.484
Gilson, Paul
Belg. toondichters (V, 78 : 92.7) 13.854
Gnilka, E. (*ill.*) 14.057
Godefroid, R.
De groote meesters der muziek, 2 dln (V, 78 : 92.7 : 709) 13.855,14.453
Godefroy, J.
Het verwarmd aquarium (V, 59) 14.127
Godthelp, H.
Nieuwe Ned. poëzie (IV, 81) 13.863
Goertsen, W. (*ill.*) 14.448
Goodier, Alban, Mgr, S.J.
Jesus' openbaar leven (IV, †, 22) 14.094
Goris, Rob.
Op bevel ! (IV, 82) 14.156
Gorki, Maxim
De onderneming (II, 83.1) 13.889
Goyau, G.
Wat Rome is... (V, †, 84 : 23 : 26) 13.834
Graafland, Rob. (*ill.*) 13.769
Grassin, Renaat
Cabaretschlager (IV, 83.8 : 82) 14.485
Gregoire, R. S.
Om een ziel (V, †, 83) 13.904
Gregory, Jackson
Het noodlot getart (IV, 83.0) 13.899
Het zwijgen der bergen (IV,83.0) 14.486
Greshoff, J.
Kent uw dichters (IV, 81:809:92.8) 13.732
Spijkers met koppen (IV, 84) 14.196
Voetzoekers (IV, 84) 14.079, 14.196
Grey, Zane
De verdwenen wagentrein (IV,83.0) 14.746
Gribble, Leonard R.
Het geheim van Tangels (V,83.0) 14.761
Gribling, J. (*vert.*) 14.699
Grijze Uil [Wa-Sha-Quon-Asin]
De lotgevallen v. Sajo... (V,83:59) 14.447
Grillparzer, Franz
Medea (V, 82) 13.996
Groeneveldt, W.
In het land der blauwe vulkanen (V, 91 : 325) 14.792
Grondijs, L. H., Prof. D^r
Spanje (III-IV*, 93 : 9 : 92) 14.523
Grootaers, L., D^r (*bew.*) 14.348
Groothedde, I. F. J.
De Pukkel... (VIa, J, †, 83) 14.046
Rivalen (V, 83.0) 14.034
Grosfeld, Jan
Een zwerver kwam... (V, 82) 14.719
Gruhner, Emmy
Feuerseele (V, †, 83.1 = 43) 14.035
Verschenkte Jahr (V, M, †, 83 14.388
Gulbranssen, Trygve
Winden waaien... — De weg tot elkander (IV, [P], 83.1 : 83.9) 14.745
Gummarus, Br.
De kerstmis van br. T. (V, †, 82) 13.997
Gunnarsson, Gunnar
Zwarte vogels (III, 83.1) 13.745
Gunther, John
Europa in de branding (III, 32 : 9) 14.445
Gustaf-Janson, Gösta
De oude komt (II, 83) 14.509
Gyselen, Blanka
Door roode vuur (IV, †, 81) 13.981

H

Haalke, Magnhild
Alli's zoon (IV, P, 83.1) 14.747
Hahn, G. (*ill.*) 14.497
Haluschka, Hélène
De waarheid over Adam en Eva (IV*, †, 84 : 83.1 : 396 : 37) 14.118
Hamilton, Cosmo
Joan geniet haar jeugd (III, 83.1) 13.892
De spelbreker (III, 83.1 : 37) 13.893
Hammacher, A. M.
Vorm en geest der Romaansche beeldhouwkunst (V, 84 : 73 : 709) 14.355
Hamsun, Marie
De Langerud-kinderen (V-VIa-b, 83 : 91 : 39 : 59) 14.762

Hannema, D.
N.- en Z.-Ned. schilderk. (IV, 75) 14.356
Haring, M. M. H., pr. (*bew.*) 13.958
Hartelust-'t Hoen, G. G. (*vert.*) 14.027
Hawkins, W. L.
De stille dood (V, 83.0) 14.182
Hawthorne, N.
De scharlaken letter (IV, P, 83.1) 14.748
Hebbelynck, J. (*ill.*) 14.048, 14.056
Heemskerk, Maria
Jezus... (VIa, †, 22 : 92.2) 14.095
Heesbeen, J.
Op expeditie, dln 13-16 (V, †, 91 : 58 : 59 : 39) 14.793
Heiden, Konrad
Adolf Hitler (III*, 92 : 32) 13.798
Heines, Fr., S. V. D. (*vert.*) 13.932
Heinrich, D. F.
Kopf hoch (V, 83 = 43) 14.183
Henrich, O. F.
Ein Kind... (IV, †, 83.1 = 43) 14.013
Helderenberg, Gery
Doodendans (V, †, 81) 14.257
Hell, Jan
Het huis (III*, 83.1) 14.681, 14.732
Hellinga, G. (*vert.*) 14.658
Helman, Albert
Aansluiting... (II-III*,K,83.1:32) 14.465
De dolle dictator (II-III, 83 : 92) 14.466
Mijn aap schreit (III, 83) 14.607
Ratten (IV, 83) 14.377
Henderson, A.
Een weg tot vrede (IV, S, 309) 13.842
Henkes, D. (*ill.*) 14.582
Hennus, M., O.F.M. (*vert.*) 14.564
Henry, O.
De vier millioen (IV, 83.8 : 83.1) 14.749
Hens, A., pr. (*vert.*) 13.957
Hens, G. (*ill.*) 14.037
Henseler, Ewald, S.S.C.C.
Heini (V, †, 92.2 : 24) 13.797
Herckenrath, C. R. C.
Frans woordenboek, 2 dln (V, 44 : 4393 : 37) 14.246
Hermans-de Roos, A. E. 13.923, 14.168
Hermans, E. (*ill.*) 14.659
Herreman, Raymond
Arbeiders dichten (IV, S, 81) 14.579
Hermann
Koningin (V, †, 24) 14.554
Heubner, F. M.
Opmarsch... (I, T, 37 : 1) 14.687
Hiegentlich, Jacob
Onbewoonbare wereld (II, 83 : 32) 14.600
Hilton, James
Dag ! Meneer Chips (IV, 83.1) 14.014
Hobart, Alice Tisdale
Yang en Yin (IV, P, 83 : 36) 14.621
Hoegen, A. W., Dr
Over den zin van het huwelijk (IV*, †, 23 : 30 : 57) 14.693
Hoffmann, E. Th. A.
Het majoraat (III, 83.8) 14.468
Hogenbirk Jzn, D.
Deze twee... één (IV, P, 83) 14.378
Holtzer, F. D. J. (*vert.*) 14.557
Hoogendoorn, G. D. (*ill.*) 14.480, 14.481
Hoogewerff, F. 14.167, 14.182, 14.617
Hoogveld, J. H. E., Dr (*vert.*) 14.345
Hoornaert, P.
Vaardige correspondent (V, 65) 14.706
Hoornik, Ed.
Het keerpunt (IV, 81) 14.140
Hooyman, J. H., pr.
De Messias (V, †, 24 : 22) 14.555
Horn, A. (*ill.*) 14.503
Hostie, Rita
Fiere Margrietken (V, †, 92.2 : 76) 14.251
Houwink, Roel 13.785
Christus' geboorte (V,82.2:81:78) 14.591
Hoyack, L.
Grondslagen d. autarkie (IV*, 33) 13.966
Klinkend heelal (II, T, 1 : 2) 13.948
Huibers, J. P., Mgr (*inl.*) 14.810
Huijts, Johan, Mr
Gesch. Russ. revolutie (IV,S,9:32) 14.785
Nieuwe mensen in Moskou (III*, K, 88 : 32) 13.814, 13.843
Sowjet-poëzie (IV, K, 81) 14.580
Huizinga, J., Prof. Dr (*inl.*) 14.801
Humpert, Paul, O.M.I.
Volkstribuun... (V, †, 82.9) 13.879
Hurley, Doran
Monseigneur (IV*, †, 83.1) 14.289
Huysmans, W. (*vert.*) 13.767

I

Ibarruri, Dolores
De fascisten komen er niet door ! (II-III, K, 85 : 86 : 89 : 32) 14.524

Ido, Victor
Indië... (V, 83.8 : 83.9 : 325) 14.642
Isselé, J., C.SS.R.
De latinorum sermone (V, †, 47) 13.718
Istrati, Panaït
De distels... (II, 83.3 : 93) 14.467
Ivanousky, E. (*ill.*) 13.773, 13.775

J

Jacobs, J. H. P. (*vert.*) 14.300
Jacobs, Od., pr.
Edward J. M. Poppe (V, †,92.2) 14.805
Jacobsen, R., D^r^ (*vert.*) 14.468
Järnefelt, Arvid
Greta en haar zoon (IV, 83.1) 14.291
Jager-Meursing, T.
Marktdag (V, 83) 14.763
Jansen, P. C.
Microf. techniek (V, 57 : 53 : 77) 14.128
Jansen, R. L., Prof., O.P.
Psalmen (V, †, 22) 13.710
Janssen, A., Prof. D^r^, Kan.
Leergang bijz. moraalphil.(IV,†,17)14.441
Janssen, Fons
Kijkjes in Gods prentenboek : Insectenetende vogels (V, †,59) 14.571
Janssen, Jos. (*bew.*) 14.001
De wonderdoktoor (IV-V, 83) 14.290
Janssen, Miek
Herinn. a. Toorop (V, †, 92.7 : 93) 13.935
Japikse, N., D^r^
De gesch. v. Oranje-Nassau (V, 9) 14.786
Jehu, Felicie
Viola heeft vacantie (VIa, M, 83) 14.047
Jelgersma, T. (*vert.*) 13.937
Joannes-Baptista van Ardales, O.M.C.
Slachtoffers van hamer en sikkel (V, †, 27 : 92.2) 14.204
Johannes, de oude
Biddende jeugd (V, †, 24) 14.338
Johansson, Nanny
Naar de groene weiden van het geluk (IV, N, 83.1 : 83.3) 14.015
Jonker, Abr. H.
Uit dorp en veld (IV, 83.8) 14.487
Joosten, Jos. (*vert.*) 14.589
Joseph, W. (*vert.*) 14.004
Joseph Lucas, P. S. M.
Wees blij (V, †, 24) 14.096
Jousma, A.
De gouden fugel (V, 82) 14.592
Jürgensmeier, Friedrich, D^r^
Myst. Lichaam... (IV*, †, 23:24) 14.097
Jung, C. G.
Banden... (II*, 13 : 159) 13.708

K

Kaiser, E. (*vert.*) 14.638
Kalma, J., e. a.
Geestelijke leiders (III-IV, S,92.0) 13.936
Kamphuis, G.
Spectrum (IV, P, 81 : 809) 14.712
Karin
Orion (IV, 83.1) 14.750
Kassiepe, Max., O.M.I.
Volksmissiën... (V, †, 24:25:269) 13.957
Katz, Richard
Bij m. bruine vrienden...(III*,91) 13.922
Katzee, H. (*vert.*) 14.724
Keeler, Harry Stephen
De stem van de zeven musschen — De tijgerslang (IV, 83.0) 14.751
Kelk, C. J.
Wilhelm Tell (V, 82) 13.998
Kemp, Pierre
Zuster Beatrijs (V, †, 83) 14.184
Kersenboom, M. (*ill.*) 14.189
Kessler, B. (*ill.*) 14.501
Keun, Irmgard
Het meisje... (V, M, 83.1) 14.500
Kieviet, Joh. C.
De club op reis — De club « Van zessen klaar » (VIa, J, 83.0) 14.769
Kijzer, Max
Willem Kloos... (III, T, 84 : 81) 14.662
King, Frank
De vampier (IV, 83.0) 14.016
King, Rufus
Moord op d. evangelist (IV, 83.0) 14.752
Kleijn, K. (*ill.*) 14.203
Koenen, Marie
12 vertellingen (V,†, 83.8) 14.539, 14.643
Koenigsberger, O., D^r^ (*ill.*) 14.704
Kojc, Martin
Zelfgenezing zenuwl.(V, 61 : 159) 13.721
Kok, H. J. (*vert.*) 13.751, 14.016, 14.021, 14.022, 14.023, 14.024, 14.171, 14.172, 14.177, 14.185, 14.186, 14.476, 14.640
Komakichi Nohara
Japan zooals het is (IV*, 91 : 32) 13.923
Koning, F. (*vert.*) 14.5

Kooistra, J.
A shorter introd. to English lit. (IV, 809 : 37 = 42) 14.512
Koopmans, Marie
Mooi-Mienken... (IV, †, 83 : 39) 14.379
Koot, Ton (*inl.*) 14.661
B. P., de chief (V*, P, 92 : 79 : 37) 14.806
Volg het spoor (V, 37 : 79) 14.696
Korten, R. (*inl.*) 14.258
Knuvelder, Louis
Kind en godsd.(V,†, 37 : 23 : 24) 14.556
Verkomm. jeugd (IV, †, 30 : 33) 14.446
Kramer, Diet
Roeland Westwout (V, 83) 14.764
Kramer, W.
Lit.- en stijlstudie (IV*, 4393 : 37 : 801) 13.970
Kreemers, Raph., D^r^
David Herbert Lawrence — Geest en vorm v. d. na-oorlog. Eng. roman — Mark Twain — De naoorlogsche Schotsche roman (IV*, †, 84 : 92.8 : 01 : 809) 13.912
Kriekemans, A., D^r^
Inl. tot de karakterkunde (IV*, †, 159 : 37) 14.226
Krienen, Ch.
André, de zonderling (VIa, J, 83) 13.908
Kröger, T. 14.744
Kroesen, C. (*vert.*) 14.765
Kuckhoff, Joseph
Opvoederszonden (IV, †, 37) 14.564
Künkel, Fritz, D^r^
Levend denken (II*, 16 : 159 :37) 13.831
Kuiper, J. (*vert.*) 14.164, 14.627
Kuitenbrouwer, H.
Indianen...(VIa, J,†, 83 : 266 : 91) 14.770
Katholieke poëzie (V, †, 81) 13.982
Kurek, Jalu
Griep woedt in Naprawa (II,83.3) 14.724
Kurelle, A. (*inl.*) 13.930
Kuyle, Albert 13.997
Jaar vol heiligen (V,†, 83.8 : 92.2) 14.205

L

Laatsman, W.
Sloeberke Slob (I, 83.2) 14.722
Labberton, Mien
Klein grut (V, P, 83) 14.501
Lafontaine
De twee fabelen (V*, 83 : 81) 14.646
Lajtha, Edgar
Japan (IV*, 91 : 32) 13.810, 13.924
Lambin-Pasquasy, J.
Spruyt en zijn familie (IV, †, 83) 13.900
Lambrechts, Fl. (*ill.*) 14.043
Lammertyn, L., C.SS.R.
De H. Eucharistie en de familie (V, †, 24) 14.098
Landré-Tollenaar, M. J. 13.756, 14.620
Lagerlöf, Selma
Donsje (IV, 82.1) 14.461
Lammertse Lz., J.
Het protestantisme (V, †, 28 : 9) 14.787
Lamping, Severin, O.F.M.
Menschen, die zur Kirche kamen (V, †, 269 : 93) 14.807
Langens, J.
De dolende ridder (V, †, 83.9) 14.644
Lantermans, K.
Boeren met geld (IV, P, 83.1) 14.622
Lania, Leo
Land van belofte (II°, N, 83) 14.276
Lapin, Boris
De heldendaad (II, K, 83.9) 14.725
Larochette, J., D^r^
De Spaansche letterk. (V,84 : 809) 14.663
Laver, James
Tommie Appel... (VIb, 83 : 087) 14.658
Lebeer, J., D^r^
Kindergebreken(V,†, 37 : 159 : 61)13.844
Lecocque (*ill.*) 14.039
Leemans, Victor
Politieke sociologie (IV*, 30 : 32) 13.967
Leën, Walter, D^r^
Het verrichten van arbeid door vreemd. (V, 33 : 34) 14.697
Leeser, T. (*ill.*) 14.032, 14.190, 14.696
le Feuvre, Amy
De keuze van Kris (V, 83) 13.762
Legêne, P. M.
Gaat dan henen... (III, P, 266) 14.099
Leipoldt, C. Louis
Die dwergvroutjie (IV, 83.1) 14.623
Slampampeiliedjies (IV, 81) 14.141
Lemmens, Gerard
Mijnwerkersfolklore in L. (V, †, 39 : 33 : 62) 14.350
Lenaerts, R., D^r^ (*vert.*) 13.976
Lens, R., pr. (*ill.*) 13.735, 13.865
Lenz, J. N.
Het lied van de hemel (V, †, 52) 14.129

Lépicier, A., Kard.
Onzichtb. wereld (IV,†, 23 : 133) 13.958
Leurs, Stan, Prof., Dr, Ir, e. a.
Gesch. van de Vl. kunst (V, 709) 14.137
Levigne, H. (*ill.*) 14.073, 14.662
Lewis, Sinclair
Dat gebeurt hier niet(III,83.9:32) 13.894
Onze heer Wrenn (III-IV, 83.1) 14.733
Leysen, A., pr. (*vert.*) 14.176, 14.402
Leytens, Fr., pr.
Ned. bloemlezing (V, †, 88 : 37) 13.913
Lhande, Pierre
Mijn priester-jongen (IV, †,83.1) 14.292
Lindekruis, T.
Joris, de durver — Knopske — Op trektocht (V-VIa,†, 83.9 : 83) 14.395
Logeman-van der Willigen, D. 14.040
Lohmüller, Joh.
De gelukz. A. M. Taïgi (V,†, 92.2) 13.799
De gelukz. Koenraad — De h. Kl. M. Hofbauer — De h. Theresia v. h. Kind Jezus—De zalige martelaren v. Oeganda(VIa-b,†,92.2) 13.800
Lontie, R., Dr (*bew.*) 14.348
Lopez, S. (*vert.*) 14.005
Loring, Emilie
Wat één zomer... (V, 83.0) 14.765
Lorz, Wies
Kees de Indo (III, 83) 14.279
Loti, Pierre
Pelgrim van Angkor (IV, 91 : 83) 14.531
Lucas, Ja
Een spel met den dood (V, 83.0) 14.186
Luns, Huib.
Rembrandtiana (V, 84 : 75 : 92.7) 14.252
Lutkie, Wouter, pr.
Van boven af (IV, †, 88 : 37) 14.059
Lutz, J. (*ill.*) 13.765, 14.652, 14.770
Lutz, P. (*ill.*) 14.014
Luyckx, B. A., Mag. Dr, O.P.
Onze eenheid i. C. (IV,†, 24 : 23) 13.959

M

Maaszen, Johannes e. a.
Bis an die Sterne (V,†, 88 : 37 : 24) 13.784
Macdonald, W. 14.725
Mac Donald, W. C.
Drie musketiers... (V, 83.0) 14.186
Mäder, R., Mgr
Voor den Allerhoogste (V, †, 24) 14.100
Maes, J. D. M., O.P.
De God, die men vereert (IV, †, 21 : 209) 14.101
Maes, Toon
Vaderaarde (IV, 81) 14.715
Magerman, Pieter
Aluigi (V, †, 82) 14.264
Baron ter-Plat-te-Broek (V,82) 14.265
De liefdezuster (V, †, 82) 14.266
De priester (V, †, 82) 14.267
Mallech, Jean
Legende van k. Astrid (VIb-c,†,83) 14.056
Mallien, Emiel, Dr
Bijdrage... statuut der naaml. vennootschappen (V, 34) 14.237
Manche, An en Lou
Het vrolijk leventje van Katrientje : 1. De droom — 2. De poppenwas (VIb-c, 88 : 087) 14.057
Márai, Sándor
De vermetele (III, 83.1 : 59) 14.469
Marchwitza, H.
De Kumiaks (III, 83.3) 14.280
Marcus, P., O.M.C.
G. de Fontgalland (V,†,92.2 : 24) 13.797
H. Theresia (V, †, 92.2 : 24) 13.801
Zelfheiliging... (V, †, 92.2 : 24) 13.797
Marcus Aurelius, Keizer
Gesprekken met zichzelf (IV, 88) 14.410
Mardi (*ill.*) 14.400, 14.653
Marfurt, Leo (*ill.*) 13.776
Maria Costanza, Zr (*vert.*) 14.410
Marias, R.
Van onzen vriend... (V, †, 24) 14.102
Maria Stanislas, Zr
Onze taak (IV, †, 37 : 159 : 6) 13.845
Maritain, Jacques
Wijsheid en praktijk (IV*, †, 84 : 1 : 2 : 3) 14.664
Marmelstein, J. W., Dr
Frankrijks mod. lett. (IV*, 809) 13.914
Marre, J. E. (*vert.*) 13.926
Marshall, Edison
Het groote doel (III, 83.0) 13.895
Marsman, H.
Kort geding (IV, 84) 14.080, 14.196
Maschmeijer-Buekers, J. 14.621, 14.791
Mathar, Ludwig
Pastoor Johannes (IV, †, 83.1) 14.293
Maugham, W. Somerset
De bonte sluier (III, 83.1 : 325) 14.734

Mauriac, François
Leven van Jezus (IV,†, 84 : 92.2) 14.073
De loop van het lot (III, 83.1) 14.608
Thérèse Desqueyroux (II, 83.1) 14.601
Zwarte engelen (III*, †, 83.1) 13.746
May, Karl, Dr
Soldaat v. groot leger (V, 83.8) 14.766
Meerloo, A. M., Dr (*vert.*) 13.831
Zelfmoord... (II*,159 : 61) 14.084
Meertens, P. J.
Groot-Ned. boerenboek (IV, 83.8) 14.480
Meijer, A. (*vert.*) 14.687
Meir, G., Dr
Deensche letterk. (IV, N, 809) 14.308
Noorsche letterk. (IV, N, 809) 14.308
Melchior, Freek
Met vol-gas o. d. oceaan (V-VIa, 83.0 : 91 : 629) 14.771
Melis, Prosper
De wonderbaarlijke luchtreizen van doctor Fast (VIa, J, 83.0:91) 14.656
Melloy, Camille
Ezeltje v. Bethleem (VIa,†, 83.8) 14.048
Voyage sans Baedeker (IV, †,91) 13.802
Melse, J. (*ill.*) 14.145
Menagé Challa, Herman
Spanje (III*, K, 83.8 : 9 : 32 : 91 : 39) 14.437, 14.525
Menko-Jacobson, E. R.
Herinneringen (IV, 83.8) 14.380
Mercelis, I., O.P. (*bew.*) 14.444
Merkelbach, B. H., Prof., O.P.
Summa theologiæ (IV, †, 23) 14.231
Mersch, Emile, S.J.
Le Corps Myst.... (V,†, 24:23:27) 14.232
Mertens, Fr. (*ill.*) 14.302
Mertens, P.
Huishoudkunde (V, M, 64 : 61 13.722
Mertens, Viktor
Afslag op de vrouwen (IV°, 82) 14.157
Merz, Konrad
Duitscher aangespoeld ! (III,83.3) 14.609
Methorst, H. W., Jr (*vert.*) 14.119
Meulemans, H. (*muziek*) 13.988
Meurrens, V.
Groote figuren uit de gesch. der telefonie (V, 9 : 92.5 : 53 : 621) 13.792
Middendorp, Herman (*vert.*) 13.742
Mielants, Flor., e. a.
Aanslag op ons volksonderwijs (IV*, 37) 14.238
Mijksenaar, P. J., Mr
Amsterdam (V, 71 : 72 : 39 : 91) 14.203
Miller, Arthur Maximilian
Klaus... (V, †, 83.9 : 92.2 = 43) 14.645
Minne, Richard
In den zoeten inval (III, 81) 14.358
Moens, Wies (*vert.*) 13.995
Moerman, A., Mevr.
Practisch kookboek (V, M, 64) 13.974
Molanus-Stamperius, M. 13.940, 14.599
Molhuysen, J. A., Dr
Veiligheid en hygiëne (V, 61 : 38) 14.131
Molkenboer, B. H., O. P.
Herdenkingen (V, †, 88 : 91) 14.411
Van Napels tot Venetië (V,†, 91) 14.532
Monteyne, Lode
Eeuw tooneelleven (V, 809 : 82) 13.915
Montier, Edward
L'idéal collège (V, †, 37) 14.239
Mooy, H. (*inl.*) 14.661
Moreux, Th., pr.
De grenzen van wetenschap en geloof (IV-V*, †, 23 : 5) 14.557
Mossinkoff, Piet
De sectie v.d. dood (IV,†,82 : 89) 14.268
Zijn tweede jeugd (IV, 82) 14.269
Mostert, Dirk
Moleste in die moot (V, 83.8) 14.502
Moulijn-Haitsma Mulier, H.
Verzamelde verzen (IV*, T, 81) 14.142
Muller Jan, F., Dr
Beknopt Grieksch-N. woordenboek (V, 48 : 37) 14.247
Muls, Jozef
Jacob Smits (V, 84 : 75 : 91) 14.513
Oude meesters (IV, 75) 13.726
Musaph-Blijdenstein, M. (*vert.*) 14.031
Musbach, Dora
Verdwaalden (III, 83) 14.735
Mussche, A.
Handl. v. alg. beschaafd (V, 4393) 13.971
Ned. woordenschat (V*,4393: 37) 13.849

N

Nachenius-Roegholt, A. M.
Dolly past z. aan (VIa, M, N, 83) 14.187
Nahon, Alice
Maart-April (V, †, 81) 14.258
Nahuijs, R. H. G. (*vert.*) 14.743
Naudé, J. H.
Eerste verse (V, 81) 14.143

Nauwelaerts, L.
Petroleum (IV, 33 : 66 : 32) 13.713, 14.540, 14.565
Neels, Maurits
Beelden uit m. kinderjaren (V°, L, 83 : 93) 14.389
Neumann, G. R.
Handl. tot het schaakspel (V, 79) 13.977
Niemeyer, E. (*ill.*) 14.141
Nieuwenhuis, Jan
De witte wandelaar (IV, 83.0) 14.488
Nijhoff, M.
Gedachten op Dinsdag (IV, 84) 14.196
Nijhoff, M.
De pen op papier (V*, 83 : 81) 14.646
Nix, Th. (*ill.*) 14.610
Nolet, W., pr.
Bekn. Kerkgesch. (V, †, 27 : 9) 14.788
Noordenbos, O., Dr (*vert.*) 14.801
Nordhoff, Charles
De muiterij op de „Bounty" (III-IV, 83.9) 14.004
Norton, Roy
Misleidende sporen (IV, 83.0) 14.624
Notermans, Jef
Kerstspel van Bilsen(V,†,82:264) 13.880
Nowakowski, Zygmunt
Kaap De goede hoop(IV,N,83.1:93)14.753
Nowee, J.
Witte veder (V-VIa, †, 83.0) 13.767

O

Oeffinger (*ill.*) 14.448
Olaveaga, Luis
La capitana (III, 83.3 : 83.1) 14.005
Olbrechts, Frans M., Prof. Dr
Ethnologie (IV*, †, 572 : 91 :39) 14.249
Olsen jr, A. (*vert.*) 14.475
op de Beeck, Leo
Dijkratten (VIb, †, 83) 14.405
Kub (III-IV, 83.1) 14.489
op de Beeck, Th. (*ill.*) 14.405
Oppenheim, E. Phillips
De geniale spion (IV, 83.0 : 309) 13.901
Verdwijning van D. Guest(IV,83.0)14.017
Opsomer, J. (*muziek*) 13.883, 14.462
Ortega y Gasset, José
Het gezichtspunt in de kunsten (V*, 84 : 75 : 709) 14.574
Ostendorf, Leonard
Filmstad (IV°, 83.1 : 83.3) 14.625
Otten, P., C. SS. R. 13.957
Ouwendijk, Dick
De spieren der aarde (IV, 83) 14.018
Oyens, C. W. A., Ir
Zweefvliegtuigen (V, 629 : 79) 14.133

P

Paap, Wouter
A. Bruckner (V,†,84:78:92.7:91) 14.778
Paeleman, Jos. 14.268
Paessens, A.
Filosofen v. Orleanstoren(IV°,83) 14.294
Leo Koecke (IV, 83) 14.169
Panhuijsen, Jos.
De ontmoeting (IV, 83.1) 14.626
Pary, Juliette
Mensen h. haast (II, 83.1 : 83.3) 14.164
Paschasius, O. M. C.
Het gezag (V, †, 23 : 24)
Pasionaria. Zie **Ibarruri, D.** 14.524
Pauls, J. H. (*vert.*) 13.894
Pauwels, Achiel, Mr Dr
Oorsprong polderwetg.(V*, 34:9) 14.698
Payne, M. A.
Moeder van vijfhonderd zestig kinderen (IV, P, 36 : 37 : 83.3 :93) 14.119
Pée, Julius, Dr
Multatuli... (III, 84 : 92.8) 14.665
Peereboom, Robert
Dat snelle ding (V, 83) 14.429, 14.503
Peeters, Florent P. J., Dr
Eigendomsrecht (IV,†, 23:34:17) 14.103
Peeters, Jan
Muizenvertelsel (VIc, 83 : 087) 13.776
Peeters, Karel C.
Arbeidsschool in S.-R. (IV*, 37) 14.120
Peeters, Maurits L.
Rond het gehucht (IV, †, 81) 13.864
Peisson, Eduard
Tot elken prijs... (IV, N, 83) 14.627
Peleman, Bert
Alsute Maged (V, †, 81) 13.865
Peltenaar
Nu syt willecome (V, †, 82 : 78) 14.158
Pena, Fr. Santamaria, Dr
Overwegingen (IV, †, 24) 14.104
Peremans-Verhuyck, Maria
Catlijne Meyblom (IV, M, 83.9) 14.754
Perquin, N., S. J.
Voordrachten o. h. huwelijk (IV, †, 37 : 24 : 57) 13.846

Perrin, C.
Dat is Babel...(V,†,30:33:36:24) 14.699
Persoons, Felix
De witte en zwarte auto (V,†, 83) 14.036
Petazzi, Giuseppe M., S. J.
Hoogepriesterlijk gebed(IV,†, 24) 14.233
Petersen, Fr. Edw. (*vert.*) 14.207
Philips, Marianne
Henri v. d. overkant (I, S, 83.1) 14.273
Pickford, Mary
Kameleon-weeuwtje (III, 83) 14.470
Pieck, A. (*ill.*) 14.385, 14.745
Pierlot, H. 13.965
Pierré, Jos.
De club „De zwarte ridders" (VIa, J, †, 83) 14.049
Pierson-Andrée, E. C. (*bew.*) 14.385
Piket, Th., Prof., S. J.
De Oxford-groep (V, †, 28) 14.558
Pius XI, Paus
Encycliek over het...communisme (V, †, 25 : 23 : 26 : 3) 14.234
De Kerk in de branding (V, †, 25 : 23 : 26 : 3) 14.235
Plantenga, Beppy
Naar de smaragden kust (VIa, M, 83 : 91) 14.772
Plattensteiner, Richard
Vrij als een vogel (V-VIa, 83 : 59) 14.504
Playford, John 14.576
Plus, Raoul, S. J.
Als goed soldaat (IV, †, 24) 14.339
Poesjkin, Alexander
Schoppenvrouw (IV, 83.8) 14.019
Poirters, Adrianus, S. J.
Het masker (V, †, 88 : 24 : 37) 13.961
Spieghel van Philagie(V,†, 88:24) 14.808
Polak, Leo, Prof. M^r D^r
Sexuele ethiek (I, L, 17 : 57) 14.688
Polak Daniels, Leonard, D^r
Ziekten... (IV*, 61) 14.707
Polderman, A. (*ill.*) 14.767
Pollmann, J., D^r
Helden en heiligen (IV*, †, 81 : 83.8 : 92.2 : 809) 13.733
Spel van moeder (V, 78 : 81 : 37) 14.255
Pols, André M.
Het leven van Monteverdi... — Het leven v. Weber...(V, 92.7:78) 13.803
Uit Vlaanderen's muzikaal verleden (V, 78 : 9 : 709) 14.253
Poortenaar, Jan
Rembrandt (V, 75 : 92.7) 14.254
Poortman, J. J.
De noodzaak der eenzijdigheid (IV*, 1 : 159) 13.949
Poppe, E. J. M., pr.
De euch. methode (V, †, 24 : 37) 14.105
Posthumus, A., D^r (*vert.*) 13.744, 14.745
Premsela, B., D^r
Moeilijkheden... (I, 37 : 57) 14.121
Premsela, M. J., D^r (*vert.*) 14.376
Lectuurgids Fr. lett. (IV, 809) 14.060
Prestre, W. A.
De solitaire ... (IV, 83.0 : 91 : 79) 14.628
Priestley, J. B.
Goede kameraden (IV, 83) 14.381
Prijs, Hendrik
Kraai (VIa-b, †, 83) 13.777
Prims, Floris, D^r, pr.
Antwerpiensia 1936 (V,†, 9 : 83.8) 14.789
Gesch. van Antwerpen : 6^e dl, 1^e boek (V, †, 9) 13.920
Gesch. v. Borgerh. (V,†, 9 : 91) 13.921
Prins, I. E 14.725
Putman, Willem
Wilde Willem... (IV, 82) 14.591

Q

Quienen, Benedictus, O. F. M.
Oefenschool der... gehoorzaamheid (V, †, 24) 14.107
Quint, Thomas
Weg nach Haus(IV,†, 83 = 43) 14.170

R

Rabhooy, Tine
Uit het leven van Janneman (VIa, M, 83) 14.396
Radstake, W. I.
Kweken van fruit... (V, 63 : 58) 14.451
Raedt-de Canter, E.
(*vert.*) 13.901, 14.381, 14.723
Ram, Joh.
De vuurduivel (VIa, J, 83.0) 14.188
Rappard, H. (*vert.*) 13.898, 14.007-008
Reeser, Eduard
A. Diepenbrock (V, 84 : 92.7 : 78) 14.666
Reinderhoff, R. 14.050, 14.634, 14.769

Reijs, J. H. O., D^r
Over de physiologische grondslagen v.d. lich. opvoeding — Eenige nieuwe phys. gegevens (IV*, 61:37) 14.708
Remarque, Erich Maria
Drie kameraden (III, 83.1) 14.471
Remtbaan, V.
Het gezin van Cies (IV, †, 83) 14.020
Reynaert, Karel, M^r
Over... vrederechters (V, 34) 14.240
Reynolds, J. (*ill.*) 14.027
Richel, A. J. (*vert.*) 13.753
Richter, Fr. (*ill.*) 14.645
Rilke, Rainer Maria
Vertelsels over O. L. H. (III, 83.8) 13.747
Ritter, P. H., D^r, j^r
Amsterdam (V, 71 : 72 : 39 : 91) 14.203
Robertson, F. C.
Hard tegen hard (IV, 83.0) 14.490
Rodney, George B.
Het groentje (IV, 83.0) 14.171
Roeland, R. (*vert.*) 14.222, 14.293
Roelants, Leo
Van kennen... (VI, 05 : 5 : 6) 14.130
Roelants, Maurice
De jazz-speler (III, 83.1) 14.281
Roggeveen, Leonard
De krant van Kees (VIa, 83) 14.397
Rohmer, Sax
President Fu Manchu (IV, 83.0) 14.172
Roland Holst, A.
Over... Leopold (IV, 84 : 81) 14.667
Roland Holst-van der Schalk, Henr.
Grondslagen... der nieuwe kultuur in S.-Rusland (III, S, 30 : 91 : 9) 14.566
Poëzie en maatschapp. vernieuwing (III, S, 84 : 81 : 30 : 809) 14.668
Roldanus j^r, W. J. A. (*vert.*) 14.751
Rombauts, Edward, D^r 13.961
Adriaan Poirters (V, †, 84 : 92.8) 14.809
Ronse, Alfred
De windmolens (V, 62 : 67 : 69 : 91 : 71 : 72 : 4393) 14.794
Roselaar, Jan
Het geldschip (IV, P, 83) 14.382
Rost, N. 14.276, 14.288, 14.471, 14.609
Van het Spaansche vrijheidsfront (II-III, K, 93 : 32 : 89 : 91) 14.526
Rothciv (*ill.*) 13.763, 14.303
Rouma, P. (*vert.*) 14.461
Rox, H. (*ill.*) 14.658
Rubbrecht, R., D^r
Naar dienende liefde : 3^e b. (IV, M, †, 37 : 61 : 24) 14.241
Ruijter Jz., N.
Het nieuwe licht (82 : 379) 14.594
Rumoldus van Mechelen, P., O. M. Cap.
Het gebed (V, †, 24) 14.559
Russe, Ellen
Italië (V, †, 88 : 92.0 : 91) 13.916
Rutten, Felix
Joegoslavië (V, †, 91 : 71 : 39) 14.795
Spanje (IV, †, 91) 13.811, 13.925
Rutten, Math., D^r
De lyriek van K. v. d. Woestijne (IV, 84 : 801 : 81) 14.514
Ruysschaert, Palmer
2 jonge ridders (VIa-b, †, 83 : 59) 14.054

S

Sabbe, Maurits (*vert.*) 13.996
Peilingen (IV, 84) 13.786
Saen, R.
Pietje Slim (VIc, †, 81 : 83.8) 14.659
Salminen, Sally
Katrina (III, 83.1) 14.736
Salomons, Annie (*vert.*) 14.301
Salsmans, J., S.J. (*inl.*) 13.961, 14.808
Sandbergen, N.
Open poorten (III, T, 81) 13.866
Sanders, Charles Wesley
Gevaarlijk als vergif (IV, 83.0) 14.021
De man uit de bergen (IV, 83.0) 14.022
Om macht en liefde (IV, 83.0) 14.023
Schouder aan schouder (IV, 83.0) 14.024
Sassen, F., Prof. D^r (*inl.*) 14.664
Recht tot opstand (IV* †, 17:23) 14.227
Schamelhout, G., D^r
Herkomst... v. h. Vl. volk (V, 9) 14.066
Scharrelmann, H.
Berni op school (VIb, N, 83) 14.660
Scharroo, P. W.
Spreken in openbaar (V, 79 : 85) 13.856
Schatten, P. J., pr.
Familieboek... (V, †, 23 : 24) 13.835
Schaumann, Ruth
Amei (IV*, †, 83.1 : 93) 14.295
Lorenz... (VIa, M, †, 83 = 43) 14.507
Schelfhout-van der Meulen, Alb.
Meisje, verdiep je : 1. Ik overweeg (V, M, †, 37 : 24) 13.714
Ouders... (IV, †, 37 : 57 : 24) 14.242

Schelfhout, W. A. T. (*bew.*) 13.977
Schepens, B. (*ill.*) 14.375
Schepens, Piet
De Finsche letterk. (IV, 809) 14.669
De Zweedsche letterk. (IV, 809) 14.669
Schiller 13.998
Schi Nai An
Soeng doolt n. d. roovers(IV,83.0) 14.025
Schiphorst, F. X. M. (*vert.*) 14.752
Schippers, W.
De boschwachter (V, P, 83.1) 14.647
Schlomer, M. (*vert.*) 14.628
Schneiders, Fr. (*vert.*) 13.836
Schoepp, F.
Geld en goud (V, 33 : 65) 14.567
Schoonhoven v. B., V. 14.095, 14.189
Schot, Aleida G. (*vert.*) 14.019
Schotman, J. W. (*vert.*) 13.924
Schoup, J. G. (*vert.*) 13.746, 14.527
Schouten, J. H. (*vert.*) 13.715
Schrijver, A. (*vert.*) 14.733
Schröder, S. (*ill.*) 13.905
Schutt, J. H.
Introd. to Engl. lit. (IV, 84 : 809) 13.850
Schuurmans Stekhoven, W., 14.122
Selleger-Elout, J. M.
Kind. v. K. Populier (V-VIa,83.1) 14.037
Sengers, L. (*ill.*) 14.071
Septimus, Eduard
Het geheim v. d. Kattekensberg (VIb, J, †, 83.8) 14.193
Servaes, Anke
Bezoekuur (V, 83.1 : 93) 14.648
Gerda (IV-V, 83.1) 14.679, 14.755
Kinderzaal (IV, N, 83.1 : 36 : 37) 14.491
Het raadsel (IV, N, 83) 14.026
Servaes, Ward (*muziek*) 13.992
Sevenhuijsen-Verhoeff, C. H.
Tussen sawahs... (VIa, 83 : 91) 14.050
's-Gravesande, G. H. 13.732
Sprekende schr. (IV*, 88 : 92.8) 14.670
Shakespeare, W.
Julius Caesar (IV, 82 : 37 = 42) 13.851
Merchant of V. (IV, 82 : 37=42) 13.851
Hamlet (IV*, 82.9 : 81) 14.271
Sharp, Cecil J. 14.576
Simon, Lambert (*ill.*) 13.766
Simons, Jozef (*vert.*) 14.744
Eer Vlaanderen vergaat (IV,†, 83.9 : 89 : 324) 14.417, 14.492
Victor Ceuleman (IV-V, †, 83) 14.296
Sinclair, Upton
No pasaran (II-III, K, 83.9 : 89) 14.527
Sinninghe, J. R. W.
Noord-Brabantsch sagenboek (V, 83.8 : 39 : 90 : 91 : 81 : 4393) 14.649
Siville
De getekende (III, 83) 13.748
Sizoo, A., Dr 13.709
Slager, J. K.
Kweeken van groenten (V,63:58) 14.451
Slauerhoff, J.
Eerlijk zeemansgraf (II-III, 81) 14.259
Sluiter, W. (*ill.*) 14.053
Smets, Frans
Het bloedig lied (III, 81) 14.581
Snethlage, H. (*vert.*) 14.464
Snijder, G. A. S. (*inl.*) 13.729
Sobry, C., Dr (*vert.*) 14.511
Soer, Elise
Fata morgana (IV, P, 83) 14.756
Sommani, Virgilio
Lotgevallen v. Schilletje (VIb, 83) 13.778
Sommer, J., pr. (*bew.*) 14.090
Sonneborn, J.
Leerwerk (V, J, 74 : 37) 13.978
Spierings, Kees
Zigeuners... (V-VIa,†,83) 13.705, 13.768
Spruyt, Jo
Groei (IV, 81) 14.144
Wat de moderne levensbesch. ontbreekt (II, T, 29 : 1) 14.560
Stärcke, J., Dr
Sexueele opvoeding (III, 37 : 57) 13.968
Staes, C. J.
Hemelvaart (V, †, 82) 14.595
Steinberg, I., Dr
Maria Spiridonowa(IV°,K,92:32) 13.937
Stekel, Wilhelm, Dr
De opvoeding der ouders (IV, 37 : 17 : 57) 13.715
Stempels, P. (*ill.*) 14.771
Sterkens-Cieters, Paula, Dr
Antwerpen in de letterkunde (IV-V, †, 84 : 809 : 91) 14.515
Steuperaert, G.
De groote dag (IV, 82 : 309) 13.881
Steylen, Cor
De jonge toovenaar (VIa, †, 83.0) 14.398
Stoffels, Marten
Zonnige leven van koningin Astrid (V-VIa, †, 92) 13.804

Stone, Irving
Het leven van V. van Gogh (IV*, 93.7 : 75) 13.805
Stoye, J., Dr
Het Britsche imperium (IV, 91 : 9 : 32 : 65 : 39) 13.828, 13.926
Strijt, Willy
Hartewensen (IV, M, 83) 14.297
Strik, H. (*ill.*) 14.304
Stuiveling, G., Dr
Wegen d. poëzie (IV, 84:809:81) 14.671
Stuyvaert, V. (*ill.*) 14.401
Sunier, N. (*vert.*) 14.498
Sutorius, Anna
De heuvel-hoeve (VIa, 83) 14.399
Swarth, Hélène
Wijding (V, 81) 14.716
Székely, L. en M. H. 13.890, 14.469

T

Tadema-de Breuk, J. J. (*vert.*) 13.778
Tagore, Rabindranath
De gast (IV, 83.8 : 84) 14.293
Taï Aagen Moro
Kleine vrouw (I, 83) 14.598
Onmondig genie (II, 83) 14.602
Talbot, Hugh
Straatmadelieven (IV, 83.1) 14.027
Tanulo (*vert.*) 14.804
Taunay, J., Dr
Onbloedige wereldrev. (II°,30:33) 13.716
Tazelaar, C., Dr
Beknopt handb. Ned. lett. : 2e dl (IV, P, 809 : 37) 13.917
Teijssen, M. R.
Van hier en elders : 1. Uit eigen land (V-VIa, †, 88 : 04 : 91 : 37) 13.787
Teirlinck, Herman
Elckerlyc (IV, 82 : 809) 14.720
ten Bruggecate, C. D. en K. (*bew.*) 13.851
ter Braak, Menno
Afscheid v. Domineesland(IV,84) 14.196
Christendom (II*, †, L, 84:23:87) 14.676
Douwes Dekker (III, 84) 14.672
Man tegen man (IV, 84) 14.083, 14.196
ter Haghe, Adolf
Adat (III, 83.3 : 325) 14.610
ter Heerdt, J., Dr (*bew.*) 14.233
terlingen, J. (*ill.*) 13.755
ter Vuure, Gaston (*vert.*) 14.044
Thans, Hilarion, O.F.M.
Kleine Roza (V, †, 82 : 92.2 : 81) 14.270
Vertellen : 3e dl (V, †, 83.8) 14.390
Thiel, J. H., Dr
Beknopt Grieksch-N. woordenboek (V, 48 : 4393 : 37) 14.247
Thole, K. (*ill.*) 13.768, 14.205
Thomas van Aquino, H.
Theologische summa : Over den Verlosser II (IV, †, 23 : 22) 14.106
Thomé, Josef, pr.
Bevrijdend geloof (V, †, 24) 14.561
Tieleman, A. (*vert.*) 13.757, 14.166
Tielrooy, J.
Fransche lit....(II*, L, 84 : 809) 13.918
Timmermans, Felix (*ill.*) 14.499
Vlaamsche volksleven v. Brueghel (IV, 84 : 39 : 75) 14.575
Timmermans, W. F. C.
La France devant l'antiquité (V, 88 : 809 : 44 : 7 : 9) 14.673
Tinhofer, Carl
Weefgetouw nr 8 (III, †, 83.3) 13.749
Tollenaar, Emmy
Mieke Helsvoort (VIa, M, N, 83) 14.773
Toorop, J. (*ill.*) 13.963
Torley Duwel, C. L., Mr
Audi filia (IV, M, †, 37 : 396) 13.847
Torthofer, Hilda
Fahrende Schüler (IV,†, 83.9=43)14.028
Tóth, Tihamér, Mgr
Chr. huwelijk (IV,†, 25 :37 : 57) 13.836
Zegevierende Christus (V,†, 23:24)14.108
Trautwein, F.
Als je oudste bent (VIa-b,†, 83) 13.909
Trent, Sarah
De gulden jaren... (II*,396 : 159) 14.122
Troelstra-Bokma de Boer, S.
Spel van moeder...(V,78:81:37) 14.255
Trypsteen, A.
Pater Jordaens (V, †, 82 : 266) 13.999
Tulkens, Julia 14.578
Ontvangenis (IV, 81) 14.260
Turf, Richard
Op klopjacht (VIa-b, †, 83 : 59) 14.054
Tytgat, Edgar (*ill.*) 14.275

U

Uittenbogaard, J. (*bew.*) 14.183
Ulens, Adolf
De tijd in de folklore (V, †, 39) 13.959

Ulitz, Arnold
De veroveraar (IV, 83.9) 14.029
Undset, Sigrid
Elf jaar (IV-V, 83.1 : 93) 14.173
Witte orchideeën (III, †, 83.1) 14.472
Urbanus, P., O.M.Cap.
Schermen (V, †, 83.9 : 92.2) 14.206
Uyttenbrouck, J.
De eenheid in... stof (V, 53:54:6) 13.719

V

Valkema Blouw, J. P.
Eens... in een Meinacht (III, 83.0 : 83.9) 14.737
Valvekens, P. E., Dr e. a.
Erasmus, 1536-1936 (V, 92 : 84) 13.809
Valkhoff, P., Prof. Dr 14.060
van Ael, H. (*bew.*) 14.291
van Aerde, Wim (*ill.*) 13.777
van Assche, Piet
Avonturen v. Fiddel (V-VI, 83) 14.505
van Balkom, Guus
De kanoclub (VIa, J, 83) 14.051
van Bommel-Kouw, Chr.
Robbedoes (IV, 82) 14.596
van Bommel van Heusde, S.
Het vondelingske (IV, P, 83) 14.383
van Brabant, Ad
Cilia en h. speelman (IV, †, 83) 14.629
Groeiend erfdeel (IV, †, 83.3) 14.630
Moeders nalatenschap(IV,†,83.1) 14.631
Onder de kiel (IV, †, 83.1) 14.551, 14.632
van Brabant, Luc 14.578
Brieven zonder zegel (I, 81) 13.867
van Buul, T.
Luchtvaartboek (V-VIa, 91:629:9) 14.709
van Daele, Leo
Catacombentrots (V, †, 82.9) 14.000
van de Graft, C. Catharina, Dr
Waarom en waardoor (VIb,83.8) 14.058
van de Griendt, Thijs (*vert.*) 13.766
van de Hulst jr, W. G. (*ill.*) 14.774
van den Berg, Will.
Zwarte Willem (V, 82) 13.882
Morgenvroeg om 7 uur... (IV, 82) 14.597
van den Bogaerde, Fientje
Parafrasen (V, †, 81) 13.825, 13.868
van den Bovenkamp, J. 13.899, 14.486
van den Brande, Jef
De kluizenaar (VIa- b, †, 83 : 59) 14.054
van den Eynde, Joz., pr.
't Mirakel van Kerstnacht (V-VI, M, †, 82) 13.735
van den Hurk, Toon
Jaap Venhorst (VIa, J, 83) 14.189
van den Iessel, Mini
Het witte doek (III, P, 83.2) 14.611
van den Steenhoven, H., Ir
Dardomo (IV°, 83 : 33 :59) 14.423, 14.494
van den Vondel, Joost
Voll. dichtw. en proza (IV, 88) 14.516
van den Weghe, Jan Frans
Levensavond (IV, 81 : 88) 13.984
van de Pas, W. M.
Uit de duisternis tot het licht (IV, †, 266 : 9 : 27) 14.109
Vandeput, L. (*vert.*) 14.365
van der Hallen, Ernest
Ch. de Foucauld (V, †, 83 : 92.2) 14.302
van der Hegge Zijnen, A. (*vert.*) 14.410
van der Hilst, M.
Amok... (IV*, P, 83.1:325) 14.415, 14.493
van der Hoeven, Nico
Gewonnen kano (VIa-b, J, 83.0) 14.190
van der Klei, Jac.
Onder het linnen dak (VIb,J,83) 13.779
van der Leeuw, H. (*vert.*) 14.003
van der Meer de Walcheren, P. 13.954
van der Molen, S.
Radio en luchtvaart (V, 621 : 629) 14.132
van der Mueren, Fl., Prof.
Benoit (V, †, 92.7 : 78) 13.938
van der Steene, C. (*ill.*) 14.488
van der Valk, P. (*bew.*) 14.349
van der Ven-ten Bensel, Elise, Dr
30 contra-dansen — 10 Morris-dansen — 15 gemakkel. contra-dansen (V, 79 : 39 : 78) 14.576
van der Ven, H. (*ill.*) 13.728
van der Wey, A., Dr, Ord.Carm.
De bloed-mystiek (IV,†, 324 : 57) 14.700
van der Wilde-Weijerman, N. M. 14.734
van der Woude, Johan
De vreemdeling (III*, 83.1:83.9) 14.006
van Dessel-Poot, Marie
Visschers voeren (IV, 83.1 : 83.3) 14.633
van Deuren, H. J. (*vert.*) 14.220, 14.284
van de Velde, H. (*ill.*) 14.648
van de Voorde, Urbain
Duitsche lett. (IV, 84 : 809) 13.788
'k Heb menig uur (III, 84 : 809) 14.674

van de Wygaert, Ludo
De purperen vloek (III, 81) 14.146
van Diffelen, E. M.
Nieuwe spelen (V, 79) 13.979
van Dijck, J. G. R., Ir
Vlaanderen wenscht een zelfstandige omroep (V, 38 : 324) 14.123
van Dijk, Ant.
De blijde dag (V-VI, 82) 13.886
van Dijle, Bas.
Van Addis-Abeba (VIa-b,†,83.9) 14.400
van Dis, Meeuwis Leendert
Ref. rederijkersspelen (III,809:82) 14.675
van Dobben, W. H., Dr
Wat vliegt daar ? (V, 59) 14.448
van Driessche, Albert, Dr
Na het spreekuur (IV, †, 61 : 37) 13.723
van Duinkerken, A. (*inl.*) 14.802
Het christendom (IV*, †, II, L, 84 : 23 : 87) 14.676
Hart van Brabant (IV, †, 81) 14.261
Verscheurde christenheid (IV*, †, 84 : 23) 14.330, 14.412
van Eeckhoutte, R., pr.
Uitleg mis-liturgie (V-VIa, †,264) 13.962
van Eerbeek, J. K.
Beumer (IV, 83.1 : 83.3 : 269) 14.384
van Friezendorp, M. (*vert.*) 14.616
van Genderen Stort, R.
Najaarsvruchten (III-IV, P, 81) 13.869
Sprokkelingen (II*, 88) 13.789
van Gennep, J., O.S.B.
Liturgie voor kerkzangers (V, †, 264 : 78) 14.110
van Gestel, C., Dr, O.P.
De taal van het kruis (V, †, 25) 14.111
van Ginkel, Ant. J.
Luchtvaartboek (V-VIa,91:629:9) 14.709
van Geel, Chr. (*ill.*) 14.531
van Goethem, F. (*inl.*) 14.698
Sociaal handboek (V, †, 30 : 33:2) 13.717
van Gogh-Kaulbach, Anna
Menschen van d. tijd (III, 83.1) 14.612
van Goirle, C., O.M.Cap. (*vert.*) 14.810
van Groessen, H., O.M.Cap.(*vert.*) 14.097
van Haemstee, Frans (*vert.*) 13.749
van Hagendoren, E. (*ill.*) 13.910, 14.656, 14.660
van Ham, J., Dr
Prot. poëzie na '80 (V, P, 81) 13.983
van Havelte, Sanne
Hanna's vlucht (IV, P, 83) 14.634
van Hecke, Firmin
Gedichten (III*, 81) 14.359
van Hinte, H., Dr
Japan-China (IV, S, 91 : 32) 14.796
van Hoeck, M., pr. (*vert.*) 14.092, 14.561
van Hoogstraten, E. (*ill.*) 14.255
van Klooster, H. S., Dr (*vert.*) 14.749
van Kroonenburg, E., O.F.M.
Hier en veraf (V, †, 81) 13.870
van Laer, Joz., S.J.
Taboe (IV-V, †, 83) 14.635
van Leeuwen, N. (*ill.*) 14.773
van Leeuwen, Truus (*vert.*) 14.801
van Leeuwen, W. L. M. E.
Korte schets...lett. (IV, 84 : 809) 14.061
van Lieshout, J. A., (*vert.*) 13.709
van Limbergen, J. (*inl.*) 14.569
Het rijk der sterren (V, †, 52) 14.449
van Looi, L. J. (*vert.*) 13.759
Wapen... (IV, S, 83.8 : 07 : 32) 14.741
van Makkum, Hein
Ondergang v. Ph 24(VIa,J,N,83.0)14.774
van Malsen, W. (*ill.*) 13.755
van Marcke, L.
Wondertuin (VIb, 83.8) 13.910
van Mechelen, C. (*vert.*) 13.904
van Melle, J.
Bart Nel (IV, 83.1) 14.636
van Molle, L. (*vert.*) 14.224
van Nes, A. W. (*vert.*) 14.604
van Nes-Uilkens, G.
Duikelaartje (III, [P], 83.1) 14.738
Ingrid (IV, [P], 83.1) 14.738
Lichte vensters (IV, [P], 83.1) 14.738
van Nes, J. G. Th.
Wat is dat voor 'n vogel ? (V,59) 14.572
van Neyenhoff, W. M.
Zweefvliegtuigen (V, 629 : 79) 14.133
van Nuffel, R., Dr
De Italiaansche letterk. (IV, 809) 14.779
van Offel, E. (*ill.*) 14.002, 14.392, 14.396, 14.403-404, 14.509-510, 14.772
van Oldenburg Ermke, F. (*vert.*) 14.073
Dame alleen... (IV, †, 83.1) 14.418, 14.495
Onbek. aandeelhouder (IV,†,83.3) 14.496
van Oordt, H. L.
Napoleon III (IV, 9 : 92 : 32) 13.806
van Oosten, A. J. D.
Schip en vrouw — Vuur en droom (II, 81 : 309) 14.582
Vreugden v. d. bekeerling(V,†,269)14.562

van Os, K. (*ill.*) 14.399
van Oyen, Ro
Hend. Stoffels (III, P, 83.9:92.7) 14.282
van Praag-Dworson, Lj. (*vert.*) 13.889
van Praag, S. (*vert.*) 14.277
Madame de Pompadour (II-III*, 83.1 : 83.9 : 92) 14.726
van Putten, E. (*vert.*) 14.045
van Puymbroeck, Renaat
Gaffi (VIb, 83) 14.406
van Rappard, H. A. (*vert.*) 13.758
van Ravensteyn, W. (*vert.*) 14.468, 14.748
van Reeuwijk, J. (*vert.*) 13.798
van Renssen, P.
Gesch. van Pig P. (VIb, 81:087) 13.780
van Rijswijk, Ant.
C. Verschaeve (V,†,84:92.7:88) 14.062
van Rompaey-de Lannoy, E. 14.467
van Rompaey-de Lannoy, M. 14.467
Het paradijzeneiland (VI, 82) 13.888
van Rooy, Hendrik
Reus en de kaboutertjes (VIc, 83) 14.509
Sterke Jan... (VIc, 83) 14.510
Van den haan... (VIc, 83) 14.509
Van twee vrienden (VIc, 83) 14.510
van Sichem, R.
Het kampvuur (V-VIa, †, 83.0) 14.052
Vansina, Dirk
C. Verschaeve (IV*,†, 84 : 92.8) 14.517
van Snick, Herman 14.578
Aanhef (III, 81) 13.820, 13.871
De droomen... (IV, 81) 14.583
van Suchtelen, Nico, D^r^
Uit diepten der ziel (I,T,159 : 17) 13.950
van Sull, K., S.J.
12 sermonen (V, †, 25 : 24) 14.340
Vanter, Gerard
Azef (II-III*, 83.9 : 92 : 32) 13.807
van Tichelen, Hendrik (*vert.*) 14.660
Eng. volksvertelsels (VIa, 83.8) 14.401
Wat o. kinderen lezen (V, 37:01) 14.225
van Veenendaal, W.
Gestroomlijnde zotheid (IV, 83) 14.497
van Waasdijk, Albert
Romantabletten (II, 83.8) 14.603
van Wermeskerken, Henri
2 zwervers (VIa-b, J, 83.0 : 91) 14.053
Varangot, V. (*vert.*) 14.005
Wissels (I*, 83) 14.367
Veldman, Jan
Verlossende vlucht (III-IV, 83.1) 14.371
Verbist, Melanie
Mijn breigids (V, M, 64) 14.134
Verbraeken, Jos. 14.578
Vercammen, Jan
Drie koningen (VIa-b, †, 83:59) 14.054
Veldmuizen... (VIa-b,†, 83 : 59) 14.054
Vercnocke, Ferdinand
Als Roeland luidt (V, 82.9 : 81) 13.736
De geesel Gods (V, †, 81) 13.985
Vereecke, J.
Kaatje wreekt zich (V, 82) 14.159
Veren, M.
De roep v. h. verleden (IV,P,83.1) 14.299
Verhaar, J. P., Prof. (*inl.*) 13.958, 14.557
Verhaeren, Emile
Het klooster (III-IV*, 82 : 81) 13.737
Verhagen, O. (*ill.*) 13.779
Verhavert, Cypriaan
Brusselsche typen (IV, 83.8) 13.902
Verheyen, R.
Over planten en vogels (V, 58:59) 14.573
Verhoeven, Bernard
Maskers (IV, †, 81) 14.456
Verhoeven, Th., D^r^, Mgr (*inl.*) 14.242
Verhulst, C. (*vert.*) 13.947
Verlinden, J. A. A., D^r^ (*vert.*) 14.705
Vermeer, Jef
Langs gl. velden (II,TN,83.8 : 37) 14.727
Vermego, G. A.
Jongens van de jonge wacht (V-VIa, J, †, 83) 14.304
Vermeulen, Edward
Mietje Mandemakers (IV,†,83.1) 14.174
Vermeylen, August
Pieter Brueghel de oude... (V,75) 13.727
Verschaeve, Cyriel, pr.
Aischulos' Oresteia (IV,†, 84 : 82) 14.197
Elijah (IV, †, 82.9 : 81) 13.738
Judas (V, †, 82.9 : 81 : 22) 13.739
Peter Paul Rubens (V, †, 84 : 75 : 701 : 9 = 43) 14.309
Verzameld werk : 4. Uren bewondering : Vondel's trilogie (IV*, †, 84 : 82 : 22 : 7) 14.310, 14.518
Zeesymphonieën (IV, †, 81) 13.873
Verschuur, A. (*vert.*) 13.834
Versteegh, G. M. (*vert.*) 14.445
Verstijnen, H. (*ill.*) 14.654

Verstraete, E., Dr
De goudgele garve (IV, 78) 13.728
Vertommen, Karel
Peillood (IV, †, 81) 14.262
Vervoort, C., pr.
Van boerenjongen... (V, †, 92.2) 13.808
Verwey, Albert (*inl.*) 14.440, 14.516
Het lezen... van gedichten (IV, 84 : 801 : 81) 14.519
Vestdijk, S.
Kind v. stad en land (III-IV*,81) 13.872
Vikstèn, Albert
Hout (III, 83.3 : 83.1) 13.750
Viruly-van Hattum, D. (*vert.*) 14.758
Visser, Ab
Lenore (IV, 82) 14.272
Visser-Roosendaal, J.
« De Wachter » (III-IV, 83) 14.372
Visser, Ph. C., Dr
Langs... den Karakorum (V, 91) 14.202
Vliegen, W. H.
Mijn herinn... (IV, S, 83 : 93 : 65) 13.939
Vliegers, Staf
Een trein ontspoorde (V, 83.3) 14.039
Vlietinck, E.
Uit voorgesch. onzer kuststreek (V, †, 4393 : 91 : 9) 14.248
Voker, A., Dr (*vert.*) 13.721
Vollemaere, A.
Radiopolis (V, †, 82) 14.160
von Baumhauer, P. M., Mr
Beg. der staathuishoudk. (V,33) 14.701
von Handel-Mazzetti, Enrica
Jesse... (IV, †, 83.9 : 83.2 = 43) 14.175
von Kotzebue, Aug.
Notabelen v. Kraaiennest (V, 82) 14.001
von le Fort, Gertrud
De paus uit ghetto (IV*, †, 83.9) 14.030
Voogd, P. (*vert.*) 14.280
Voorhoeve-van Oordt, E.
Guldenroede (V°, P, 81) 14.145
Vorstman, Ad. (*vert.*) 13.895
Vos, M. W. (*vert.*) 14.274
Vreedenburgh, C.
Tennis... (V, 79) 13.857
Vriends, Jan
In de stilte... (V, 59 : 57 : 58) 14.250
Vrijbos, Bart 14.578
Carrefour (II, 81) 13.819, 13.874
Schaakmat (II, 81) 13.818, 13.875
Vuerhard-Berkhout, A. (*vert.*) 13.752, 13.892-893
Vuyk, Beb
Duizend eilanden (III-IV, 83 : 91) 14.613

W

Waegemans, Yvonne
Fantazie... eendje (V-VIa, 82) 14.462
De zonnige tocht (VI, †, 82 : 266) 13.883
Wagener, W. A.
3000 meter... (I°, 83 : 79) 13.740
Wagner, A. W. (*ill.*) 14.572
Walch, Jan (*bew.*) 14.385
Walden, W.
Pech met « Boemerang » (VIa, 83) 14.657
Waldenburg, Hans
En Abram toog heen (III, 83.9 : 2) 14.166
Walschap, Gerard
Een mensch van g. wil (II-III, 83.1) 13.741
Ward, Fred
Het geheim v. d. blokfluit — De wraak v. d. G. L. (VIa-b, J, †, 83) 14.305
Waterschoot, J. (*ill.*) 14.049, 14.406, 15.505
Watteeuw, H.
Meetkunde v. metaalb. (V, 51 : 54 : 6) 13.720
Wauters, E., Ir
De goudgele garve (IV, 78) 13.728
Weber, B. (*ill.*) 14.044
Weiser, Fr., S.J.
Het licht der bergen (IV, †, 83.1) 14.176
Lied v. d. Donau (V-VIa-b, †, 83) 14.402
Welden, Nonnie
Idylle met Benno (V, M, 83) 14.767
Werumeus Buning-Ensink, G. J. 14.766
Werumeus Buning, J. W. F.
Negen balladen (IV, 81) 13.986
Westenberger, H.
Jo en René (IV, 83) 14.031
Weyts, Staf
Met Hélène op de boot (IV*, 83.1) 14.757
Wheatley, Dennis
Moord op G. Gull ? (III, 83.0) 14.283
White, W. Patterson
De misvormde voet (IV, 83.0) 14.177
Het wagenwiel (IV, 83.0) 14.178
Wibmer-Pedit, Fanny
Ritter Fl. Waldauf (V, †, 83.9 = 43) 14.038
Wiborg, Julli
Karen Vangen, 3 dln (V, M, P, 83.1) 14.040
Widdemer, M.
Eva's nieuwe leven (IV, 83) 14.498
Wiegersma, H. (*ill.*) 14.370

Wiessing, G. E. J., I[r]
Inca's...(V, †, 9 : 91 : 39) 14.070
Wiessing-de Sterke, R. (*vert.*) 13.922
Wijdenes, P. (*inl.*) 14.705
Wijnhoven, M. (*vert.*) 14.664
Wilder, Thornton
De hemel mijn beloning (III*,83) 13.896
Wilders, E. J. (*vert.*) 14.155
Wildiers, Norbertus, D[r], O.M.C.
Onze levensgemeenschap(V,†,25) 13.963
Wilkeshuis, C.
Haantje als detective (VI, J, 82) 13.884
Onze kleuters (V, 37) 13.848
Willam, Frans M., D[r]
Het leven van Maria (V, †, 92.2) 14.810
Willems, L.
Kleederdracht... (V, 39 : 64 : 9) 14.243
Willemyns, R., D[r]
Het onderwijs v. h. Fransch...
(V*, 44 : 37) 14.125
Wilmink, M. (*ill.*) 13.755
Winkler, Joh. (*vert.*) 13.747
Wins, J. W. M. (*ill.*) 14.394
Wodehouse, P. G.
Jimmy verliefd (IV, 83) 14.300
Wöller, Joh.
Van de fjorden... (III-IV, N, 93 : 91) 13.940
Wolf, L. J. H., pr.
Abba, Vader ! (IV, †, 24) 14.112
Wolf, Victoria
Meisje waarheen ? (II, 83.1 :83.3) 13.742
Wolffenbuttel-van Rooijen, H.
Drie spannende dagen (VIa, †,83) 13.769
In kannen en kruiken (IV, †, 83) 14.637
Terzijde (VIa, M, †, 83) 14.191
Een verschr. vacantie (VIa, J, 83) 14.192

X

Xavier, Adro
Pater Pro onder de werklieden (V, †, 92.2) 14.207

Z

Zaaier, A.
2 Hollanders... (V, P, 83 : 266) 13.905
Zadoks-Josephus Jitta, A. N.
Antieke cultuur... (V, 73 : 75) 13.729
Zellweker, Edith
...En peter is zijn dochter (IV,83) 14.638
Zernike, Elisabeth
De oudste zoon (III, 83.1) 14.537, 14.614
Zierow, W. 14.744
Zischka, Anton E.
Wetenschap vernietigt monopolies (IV, 5 : 6 : 3) 14.685, 14.710
Zwartendijk, J. (*vert.*) 14.014
Zwegers, B. V.
De schat in het duivelsmeer (V-VIa, †, 83.0) 13.770

TITELCATALOOG

VAN DEN 15n JAARGANG

Het getal aan het uiteinde van den regel geeft het volgnummer der recensie aan

A

Aanhef 13.820, 13.871
Aanslag op ons volksonderwijs 14.238
Aansluiting gemist 14.413, 14.465
Abba, Vader! 1. Leven in Christus 14.112
Adam, Lilith en Eva 14.278
Adat 14.610
Adolescence 13.840
Adolf Hitler 13.798
Adriaan Poirtiers, volksredenaar... 14.809
Afrekening 14.366
Afscheid van domineesland 14.074, 14.196
Afslag op de vrouwen 14.157
(De) afval van het idealisme 14.089
Aischulos' Oresteia... 14.197
A la mode de Paris 14.147
Alleenspraken 13.709
Alli's zoon 14.747
All things considered 14.775
Alphons Diepenbrock 14.666
Als goed soldaat van Christus 14.339
Als je de oudste bent 13.909
Als Mutter noch lebte 14.033
Als Roeland luidt 13.736
Alsute maged 13.865
(Het) altaar 13.951
Aluigi 14.264
Amei 14.295
Amok 14.415, 14.493
Amor's duel 14.743
Amsterdam 14.203
André, de zonderling 13.908
Angst 14.274
Antieke cultuur in beeld 13.729
Anton Bruckner... 14.778
Antwerpen in de letterkunde 14.515
Antwerpiensia 1936 14.789
Arbeiders dichten 14.579
(De) arbeidsschool in S.-Rusland 14.120
Ardjoena 14.721
Astrid, onze koningin 13.928
Audi filia 13.847
Avonturen in donker Amerika 14.041
Avonturen van Fiddel den beer 14.505
Azef, de verrader 13.807
(De) azuren droom 14.375

B

Ballingschap 14.165
(De) banden tusschen het ik... 13.708
Baron ter-Plat-te-Broek 14.265
(De) barre winter van '90 13.943, 14.010
Bart Nel, de opstandeling 14.636
Baveloo Boetjes 14.215
Beelden uit mijn kinderjaren : 1e dl 14.389
Beginselen der sociale economie 14.348
Beginselen der staathuishoudkunde 14.701
Beginselen van de staathuishoudk. 14.695
(De) beiaard van Nieuwpoort 14.783
Beknopt Grieksch-Ned. woordenb. 14.247
Beknopt handb. der Kerkgesch. 14.788
Bekn. handboek Nederl. letterkunde:
2. De beweging van '80... 13.917
(De) Belgische toondichters 13.854
(De) Belgische zeekust 14.068
(Het) Belgisch gemeenterecht 13.712
(De) bende van meester Wies 14.403
Benoit, man van zijn volk 13.938
(De) bergboodschap 14.691
Berni op school 14.660
Beskouinge en feite 14.195
Betje regeert 14.585
Beumer & Co 14.384
Bevolkingsproblemen 13.841
Bevrijdend geloof 14.561
Bezoekuur 14.648
Biddende jeugd 14.338
Bij componist Eduard 13.992
Bijdrage hervorming statuut N.V. 14.237
Bij kabouterkoning Zilverbaard 14.458
Bij mijn bruine vrienden 13.812, 13.922
Bij S. Pieter 14.457
Bis an die Sterne 13.784
(Het) blanke waaien 14.357
(De) blijde dag 13.886
(De) blije kijk 14.562
Bliksemflits 14.640
(Het) bloedig lied 14.581
(De) bloed-mystiek v. h. nat.-soc. 14.700
Bloementeelt in den liefhebberstuin 14.451
Bodo 14.152
(Het) boek van Jaap 13.781
Boeren met geld 14.544, 14.622

Boglandse briefies 14.508
Bokken Tinus 14.184
Bonte galerij 13.823, 13.859
Bonte geschiedenissen 13.773
(De) bonte sluier 14.734
(De) boschwachter v. d. Oldenborn 14.647
Boudewijn met den ijzeren arm 14.586
Bouwstoffen t. Ned. kunstgesch.: 3. 14.136
B.-P. [Baden-Powell], de chief 14.806
Branding 14.151
Brieven aan ouders over opvoeding 14.346
Brieven uit Abessinië 14.069
Brieven van nonkel Pastoor 14.217
Brieven zonder zegel 13.817, 13.867
(De) Brit 13.794
(Het) Britsche Imperium... 13.828, 13.926
(De) brug 13.878
Brussel als kunstcentrum... 14.136
Brusselsche typen 13.902

C

Cabaretschlager 14.485
(La) Capitana 14.005
Carrefour 13.819, 13.874
Catacombentrots 14.000
Catlijne Meyblom 14.754
(Le) chanoine Albin van Hoonacker 14.230
Charles de Foucauld 14.223, 14.302
Charles Dickens 14.776
Chimera's 14.713
Chineesche idylle 13.891
(Het) christelijk huwelijk 13.836
(Het) christendom 14.676
Christus' geboorte 14.591
Christus, mijn leven 13.952
Cilia en haar speelman 14.550, 14.629
(De) club « De zwarte ridders » 14.049
(De) club op reis 14.769
(De) club « Van zessen klaar » 14.769
Codex der arbeidsongevallen 13.839
(Het) communisme 14.702
Cornelis Floris... 14.312
(Le) Corps Mystique du Christ 14.232
Cyriel Verschaeve 14.062, 14.517

D

Dag ! meneer Chips 14.014
Dame alleen... 14.418, 14.495
(De) dame van brons... 14.365
Dardomo 14.423, 14.494
Dat gebeurt hier niet 13.894
Dat is Babel... in het slijk 14.699
Dat snelle ding 14.429, 14.503
David Herbert Lawrence 13.912
Declamatorium voor de jeugd 14.194
(De) Deensche letterkunde... 14.308
30 contra-dansen 14.576
Deze twee... één 14.378
Dictator 14.385
Die eenmaal steelt... 14.547, 14.615
(De) dijken breken 14.652
Dijkratten 14.405
Dimitroff klaagt aan 13.815, 13.930
Dineke Durfal 13.772
(De) distels van den Baragan 14.467
Dokter Jonas Jumper jr 14.263
(De) dolende ridder 14.644
(De) dolle dictator 14.466
Dolly past zich aan 14.187
Donkere dagen 13.763
Donsje 14.461
Doodendans 14.257
(Den) doodskop en zijn mama 14.473
(De) dood van Mr Gantley 14.619
Door de brilglazen van tante Emma 14.760
Door het hemelse rijk 14.793
Door Maria tot Jezus' Hart 14.113
Door roode vuur 13.981
Douwes Dekker en Multatuli 14.672
Drama in drie bedrijven 13.756
(De) drie gebroeders 14.322, 14.370
300.000 mijlen door het wereldruim 14.639
300 meter in dood water 13.740
Drie kameraden 14.471
Drie koningen met stekels 14.054
Drie musketiers v. h. Wilde Westen 14.186
Drie spannende dagen 13.769
(De) droomen van de werkelijkheid 14.583
Duikelaartje 14.738
(Een) duistere zaak 14.718
(De) Duitsche letterkunde sinds '14 13.788
Duitscher aangespoeld ! 14.609
Duizend eilanden 14.536, 14.613
(Die) dwergvroutjie 14.623

E

(Een) economisch compas... 14.344
Edna 14.604
Edward J. M. Poppe 14.805

(De) eenheid in de samenst. der stof 13.719
Eenige nieuwe phys. gegevens... 14.708
Eens... in een Meinacht 14.737
Eere aan God in den hooge 14.256
(Een) eerlijk zeemansgraf 14.259
Eerste verse 14.123
Eer Vlaanderen vergaat 14.417, 14.492
Eeuwig licht en menschel. duist. 13.785
(Een) eeuw Vlaamsch tooneelleven 13.915
(De) Egyptische stijl 14.353
Eigendomsrecht en recht op eigend. 14.103
Eiland van geluk 14.275
Elckerlyc 14.720
Elf jaar 14.173
Elf van de poëzie 14.578
Elias... 14.424, 14.483
Elijah 13.738
En Abram toog heen 14.166
Encycl. o. goddelooze communisme 14.234
En eeuwig zingen de bosschen 14.745
Engelsche volksvertelsels 14.401
...En peter is zijn dochter 14.638
Epistolae XXII ex rure Anderlaco 14.511
Erasmus 13.809
Erasmus in den spiegel van zijn ââ
Erasmus i. d. spiegel v. z. brieven 14.801
Erasmus van Rotterdam 13.931
Ethnologie 14.249
(De) eucharistische methode 14.105
Eugeen Leën... 13.933
Europa in de branding 14.445
Evangelielessen voor onze kinderen 14.341
Eva's nieuwe leven 14.498
Evert in turfland 14.393
(Het) ezeltje van Bethleëm 14.048

F

(Der) fahrende Schüler 14.028
Familieboek voor onzen tijd 13.835
(De) familie Caspers 13.906
Fantazie op Leelijke jonge eendje 14.462
Fascisme en levensbeschouwing 14.116
(De) fascisten komen... 14.434, 14.524
Fata morgana 14.756
Feuerseele 14.035
Fieke Tofus 14.002
Fiere Margrietken van Leuven 14.251
Filmstad 14.625
Filmsterren 14.459
(De) filosofen van Orleanstoren 14.294
(De) Finsche letterk. sinds '14 14.669
Flipje 14.422, 14.482
(La) France devant l'antiquité 14.673
Franciskus van Ass. en zijn invloed... 14.135
François Mauriac 13.783
Frankrijks moderne letterkunde 13.914
Fransche literatuur van onze dagen 13.918
Frans schoolwoordenboek 14.245
Frans woordenboek 14.246
Frans zwemt de wereld in 14.653
Frithjofs-saga 14.650
(Der) Fürchtemacher 14.179

G

Gaat dan henen... 14.099
Gaffi 14.406
(De) gast en andere verhalen 14.298
(Het) gebed 14.559
Gebedenboek voor de jeugd 14.114
Gebt mir meine Wildnis wieder ! 14.180
Gedachten op Dinsdag 14.074, 14.196
Gedichten 14.359
Geen teddy's in den hemel 14.153
(De) geesel Gods 13.985
Geestelijke leiders 13.936
(De) geest... na-oorl. Eng. roman 13.912
Geest en streven v. bolsjewisme 14.345
(Het) geheim van de blokhut 14.305
(Het) geheim v. d. Kattekensberg 14.193
(Het) geheim van Tangels 14.761
(De) geheimzinnige opdracht 14.032
(De) geheime kring 14.161
Gekruisigd 14.717
Geld en goud 14.567
(Het) geldschip 14.382
(Een) gelukkig ongeluk 14.587
(De) gelukz. Anna Maria Taïgi 13.799
(De) gelukz. Koenraad van Parzham 13.800
(De) gemaskerde ruiter 14.617
Gemeubileerde kamers te huur 14.460
(De) geniale spion 13.901
Gerda 14.679, 14.755
Germinal 14.425, 14.454
Geschiedenis en politiek 14.311
Gesch. v. Antwerpen : 6e dl. 1e b. 13.920
Geschiedenis van Borgerhout 13.921
Geschiedenis van de Nederl. taal... 14.244
Gesch. van de Russische revolutie 14.785
Geschiedenis van de Vl. kusnst 14.137
(De) gesch. v. h. geslacht Björndal 14.745

(De) gesch. v. huis Oranje-Nassau 14.786
(De) geschiedenis van mijn vader 14.287
Gesch. van Nederland : 5e dl 14.200
(De) gesch. van P. P. Pengeltje... 13.780
Gesprekken met Des. Erasmus 14.408
Gesprekken met zichzelf 14.410
Gestroomlijnde zotheid 14.427, 14.497
(De) getekende 13.748
Gevaarlijk als vergif 14.021
(Een) gevangene zingt... 14.455
(De) gewonnen kano 14.190
(Het) gezag 13.960
(Het) gezichtspunt in de kunsten 14.574
(Het) gezin van Cies 14.020
(Dd) goddelijke predestinatie 14.093
(De) God, die men vereert 14.101
(De) God-Mensch : 1. De parabelen 14.692
Goede kameraden 14.381
Goor en Wie 14.392
(De) gouden fugel 14.592
(De) goudgele garve 13.728
Graffiti 13.782
(De) grenzen van wetensch. en geloof 14.557
Greta en haar zoon 14.291
Griep woedt in Naprawa 14.724
Groei 14.144
Groeiend erfdeel 14.549, 14.630
(Het) groentje 14.171
Grondbeg. der moderne scheikunde 14.126
(De) grondslagen der ec. autarkie 13.966
Grondslagen en problemen der nieuwe kultuur in S.-Rusland 14.566
(De) groote dag 13.881
(Het) groote doel 13.895
Groote figuren uit gesch. telefonie 13.792
Groote meesters der muziek 13.855, 14.453
(De) groote trek 14.791
Groot-Nederl. boerenboek 14.480
Groot wild 14.476
Guido de Fontgalland 13.797
(De) gulden jaren der vrouw 14.122
Guldenroede 14.145
Guus 13.702, 13.765

H

Haantje als detective 13.884
Haar ma se skuld 13.993
Hamlet 14.271
Handboek der Katholieke Actie 14.228
Handel en boekhouding 14.450
Handleiding tot het schaakspel 13.977
Handleiding... algemeen beschaafd 13.971
Handwerkmodellen 13.972
Hanna's vlucht 14.634
Hard tegen hard 14.490
Hartewensen 14.297
Hart van Brabant 14.261
Hart van Jezus... 14.443
(De) hedend. meesters der muziek 13.725
(De) hedendaagsche Nederl. muziek 14.711
Hedendaagsche Vl. romanciers... 14.306
(De) heer Nortier en het kerstfeest 14.728
(De) heilige Albertus de groote 13.800
(De) H. Communie overwogen... 14.090
(De) H. Eucharistie en de familie 14.098
(De) heilige Kl. Maria Hofbauer 13.800
(De) heilige liturgie der Kerk 14.334
(De) H. Maagd... : 5. Marialia 14.088
(De) heilige Pastoor van Ars 14.804
(De) H. Schrift : 4. Profet. boeken 13.711
(De) H. Theresia v. h. Kind. J. 13.800-801
Heini 13.797
Heiruiker 14.218
(De) heldendaad 14.725
Helden en heiligen 13.733
(De) hemel mijn beloning 13.896
Hemelvaart, heen en terug 14.595
Hendrickje Stoffels 14.282
Henny slaat er zich doorheen 13.753
Henri van den overkant 14.273
Herdenkingen 14.411
Herinneringen 14.380
Herinneringen aan Jan Toorop 13.935
Herkomst... v. h. Vl. volk 14.066
Het was een droom 14.361
(De) heuvel-hoeve 14.399
Hier en veraf 13.870
Hitler, zijn wording en wezen 14.802
Hoe de kemel naar 't stalleke kwam 13.987
Hoe 't windmoleken v. Zoldergem... 13.988
(Het) hoogepriesterlijk gebed 14.233
Hooger op ! 14.063
Hout 13.750
Houten kameraden 14.044
(Het) huis 14.681, 14.732
Huishoudkunde - Voedingsleer 13.722

I

(L') idéal collège 14.239
Idylle met Benno 14.767

(De) ijskast 13.734
IJzeren agaven 13.743
Ik heb vadertje lief 13.774
(Een) inbraak 13.885
Inca's en conquistadores 14.070
In den zoeten inval 14.358
In de stilte der bossen 14.250
In de stuwende strooming 14.307
In dezelfde spiegel 14.543, 14.606
(De) Indianen van de poolvelden 14.770
Indië in den goeden ouden tijd 14.642
In Franzens Poetenstube 14.180
(De) ingesneeuwde slaapwagen 14.285
Ingrid... 14.738
In het land der blauwe vulkanen 14.792
In kannen en kruiken 14.546, 14.637
Inkeer 13.954
Inleiding tot de catechetische lit. 13.837
Inleiding tot de karakterkunde 14.226
Insectenetende vogels 14.571
(An) introduction to Engl. literature 13.850
(Het) inwendige leven... 13.955
(De) Italiaansche letterk. sinds '14 14.779
Italië 13.916

J

Jaap Venhorst 14.189
(Een) jaar vol heiligen 14.205
Jacob Smits en de Kempen 14.513
Jansen heeft de leiding of... 14.150
Jan Sukkel 14.403
Japan 13.810, 13.924
Japan-China 14.796
Japan zooals het is 13.810, 13.923
(De) jazz-speler 14.281
Jesse und Maria 14.175
Jesus' openbaar leven 14.094
Jeugd, boetseer uw leven 14.444
Jezus, zijn leven en leer 14.095
Jimmy verliefd 14.300
Joan geniet haar jeugd 13.892
Joegoslavië 14.795
Johann Sebastian Bach 13.976
(De) jonge tovenaar 14.398
Jo of René 14.031
Joris, de durver 14.395
Journaal van een dode 14.683, 14.742
Judas 13.739
Julius Cæsar 13.851

K

Kaap De goede Hoop 14.753
Kaatje wreekt zich 14.159
Kameleon-weeuwtje 14.470
(Het) kampvuur van Pete O'Connor 14.052
(De) kanoclub 14.051
Kantjil, het dwerghertje 14.654
Karen Vangen 14.040
Karot 14.362
Katholicisme en cultuur 14.689
Katholieke poëzie na 1900 13.982
Katholieke totaliteit 14.780
Katrina 14.736
(Het) keerpunt 14.140
Kees de Indo 14.279
Kent uw dichters ! 13.732
Kep de hond 14.055
Kerk, Hervorming en cultuur 13.833
(Het) kerkelijk jaar 14.085
Kerk en communisme 14.690
Kerk en offer 14.091
(De) Kerk in de branding 14.235
Kerstliedekens 14.315
(De) Kerstmis van broeder Thomas 13.997
Kerstnieuws 14.043
(Het) kerstspel van Bilsen 13.880
(De) keuze van Kris 13.762
'k Heb menig uur bij u... 14.674
Kijkjes in godsprentenboek : 4e dl 14.571
Kijkkast 14.209
(De) kikvors 14.703
Kind en godsdienst 14.556
(De) kinderen van Kees Populier 14.037
(De) kindermis 14.086
Kinderzaal 14.421, 14.491
(Ein) Kind namens Dorothee 14.013
Kind van stad en land 13.872
Klassenkameraden 13.897
Klaus von der Flüe,... 14.645
Kleederdracht... d. eeuwen heen 14.243
(De) kleine Anne de Guigné 14.072
(De) kleine Isa 14.328, 14.369
Kleine keuze 14.714
(De) kleine practische woning 13.852
Kleine Roza 14.270
Kleine vrouw 14.598
(De) kleine wereld 13.943, 14.011
Klein grut 14.501
Klinkend heelal 13.948
(Het) klooster 13.737

Kloosters branden in Barcelona 14.520
(De) klucht van den gestrafte... 13.995
(De) kluizenaar in de goren 14.054
Knopske 14.395
Kobalt, de geweldige 13.751
(De) koning der kwelgeesten 13.771
Koningen 14.554
(Het) koninkrijk Gods is gekomen 14.094
Kopf hoch, Schubsel ! 14.183
Koré 14.506
Korte schets ontw. Nederl. letterk. 14.061
Kort geding 14.076, 14.196
Kraai 13.777
(De) krant van Kees van Dam 14.397
Krisanten 14.655
Kristal 14.198
Kronijken 14.214
Kruitdamp en wind 14.475
Kub 14.489
(De) Kumiaks 14.280
(Het) kweeken van groenten... 14.451
(Het) kweken van fruit... 14.451

L

(De) laatste Vl. IJslandvaarders 14.784
Land en volk in Molukken-Zuid 14.067
Land en volk van Spanje 14.530
Landsche liederen 14.316
Land van belofte 14.276
(De) Langerud-kinderen... 14.762
Langs d.... Karakorum 14.202
Langs glooiende velden 14.727
Langs uwe wegen 14.138
(De) latinorum sermone 13.718
Lectuurgids voor mod. Fr. letterk. 14.060
Leerboek der Nederl. gesch. : 1e dl 14.781
Leergang van bijz. moraalphilosophie 14.441
Leerwerk 13.978
(De) legende van koningin Astrid 14.056
Lenore 14.272
Leo Koecke 14.169
Levend denken 13.831
Levende school-boekerij 14.054
Leven en dood v. G. Vermeersch 13.796
Leven in Christus 14.112
Levensavond 13.984
Levensgemeenschappen 14.569
Levensvragen 14.442
(Het) leven van Jezus 14.073
(Het) leven van Maria... 14.810
(Het) leven van Monteverdi... 13.803
Leven van pater Arn. Janssen 13.932
(Het) leven van Vincent van Gogh 13.805
(Het) leven van Weber... 13.803
Leye-ruischen 14.139
(Het) lezen en schatten v. gedichten 14.519
Lichtbakens 14.553
(Het) licht der bergen 14.176
Lichte lanen 14.313
Licht en schaduw 13.821, 13.858
Lichte vensters 14.738
Liederkrans 14.320
(Het) lied van de hemel 14.129
(Het) lied van den Donau 14.402
(De) liefdezuster 14.266
Lisa's list 13.758
Literatuur- en stijlstudie 13.970
Liturgie in de opv., 2 dln 14.085, 14.333
(De) liturgie v. h. H. Misoffer 14.335
Liturgie voor kerkzangers 14.110
Lodewijk de Beier 13.791
(De) loop van het lot 14.608
Lorenz und Elisabeth 14.507
(De) lotgevallen van Sajo... 14.447
(De) lotgevallen van Schilletje 13.778
Lourdes 13.927
Luchthavens 13.973
(Het) luchtvaartboek voor de jeugd 14.709
(De) luister van het orkestspel 14.452
Luther in de buurt 14.213
(De) lyriek v. K. van de Woestijne 14.514

M

Maart-April 14.258
Machten 13.980
Madame de Pompadour 14.726
Maddy 13.934
Magnificat ! 13.989
Magte 14.163
(Het) majoraat en andere gesch. 14.468
(De) man met de zwarte lijst 14.149
(Het) mannenquartet 14.723
Man tegen man 14.078, 14.196
(De) man uit de bergen 14.022
Marialia 14.088
Maria Spiridonowa... 13.813, 13.937
Marie of Hoor ook de wederpartij 14.729
Marktdag 14.763
Mark Twain 13.912

(De) marsch naar Rome 13.919
Mary Ward 14.301
Maskers 14.456
(Het) masker van de wereldt... 13.961
Mater dolorosa 13.990
Medea 13.996
Meetkunde voor metaalbewerkers 13.720
(De) meeuwen 14.303
Meisje, verdiep je ! 1. Ik overweeg 13.714
Meisje waarheen ? 13.742
(Het) meisje waarmee de kinderen...14.500
Memoires... van Mr P. Bas 14.426, 14.474
Menschen, die zur Kirche kamen 14.807
Menschen van dezen tijd 14.612
(Een) mensch van goeden wil 13.741
Mensen hebben haast 14.164
(The) merchant of Venice 13.851
(De) Messias 14.555
Met Hélène op de boot 14.684, 14.757
Met vol-gas over de oceaan 14.771
Microfotografische techniek 14.128
Mieke Helsvoort 14.773
Miele keert terug 14.677, 14.739
Mietje Mandemakers & Cie 14.174
Mijn aap schreit 14.607
Mijn beste vriend 14.563
Mijn breigids 14.134
Mijn herinneringen als typograaf 13.939
Mijn priester-jongen 14.221, 14.292
Mijnwerkersfolklore in Limburg 14.350
('t) Mirakel van kerstnacht 13.735
Misleidende sporen 14.624
(De) misvormde voet 14.177
Moeders nalatenschap 14.548, 14.631
Moeder van 560 kinderen 14.119
Moeilijkheden in het huwelijk 14.121
Moleste in die moot 14.502
Momenteel zonder 14.678, 14.731
Monna, niets kan ik je weigeren ! 13.754
Monnikenleven 14.552
Monseigneur 14.219, 14.289
Mooi-Mienken en 'n Smokkelkönnig 14.379
Moissy Kogan 14.354
Moord op de „Golden Gull" 14.283
(De) moord op den evangelist 14.752
Morgenvroeg om zeven uur... 14.597
Muiterij en scheuring 1830 14.064
(De) muiterij op de „Bounty" 14.004
Muizenvertelsel 13.776
Multatuli en de zijnen 14.665
(Het) muziekdrama... in Italië 14.352
(Het) mysterie der kruisvinding 14.155
(Het) Mystieke Lichaam v. Christus 14.097

N

Naar de bronnen van de Nijl 14.793
Naar de groene weiden v. h. geluk 14.015
Naar de smaragden kust 14.772
Naar dienende liefde : 3^e bundel 14.241
Naar het licht 14.317
Naar huis toe 13.953
Naar IJsland 14.793
Na de godsdienstles 14.342
Na het spreekuur 13.723
Najaarsvruchten 13.869
(De) naoorlogsche Schotsche roman 13.912
Napoleon III en Bismarck 13.806
Nationaliteit en internationalisme 14.117
Nduki 13.760
Nederduitsche vertellingen... 14.744
Nederlandsche bloemlezing... 13.913
Nederl. dieren : 1. De kikvors 14.703
Nederlandsche woordenschat 13.849
Negen balladen 13.986
1938 : Ondergang van Praag 13.759
Nelly, denk aan mij ! 13.758
(De) nieuwe 14.404
Nieuwe geschiedenis 14.200
(Het) nieuwe licht 14.594
Nieuwe menschen in Moskou 13.843
Nieuwe Nederlandsche poëzie 13.863
Nieuwe spelen 13.979
Nomotta-leerboek v. handw. v. wol 13.724
(Het) noodlot getart 13.899
(De) noodzaak der eenzijdigheid 13.949
Noord-Brabantsch sagenboek 14.649
Noord- en Z.-Ned. schilderkunst 14.356
(De) Noorsche letterkunde 14.308
No pasaran 14.431, 14.522, 14.435, 14.527
(De) notabelen van Kraainest 14.001
Novellen en schetsen 14.477
Nunia, het meisje uit Armenië 13.774
Nu syt willecome 14.158
N. V. « De Waterlaars » 14.148

O

Oase 13.822, 13.861
Ochtend-appèl 13.824, 13.876
Oefenschool der... gehoorzaamh. 14.107
Om een ziel 13.904

Omhoog — Omlaag 13.757
Om macht en liefde 14.023
Ommegangen 14.777
(De) onbekende aandeelhouder 14.496
Onbewoonbare wereld 14.542, 14.600
Onbloedige wereldrevolutie 13.716
Onder de dennen 14.386
Onder de kiel 14.551, 14.632
Onder de Papoea's 14.793
(De) ondergang van de Ph 24 14.774
Onder het linnen dak 13.779
(De) onderneming 13.889
(Het) onderwijs v. h. Fransch... 14.125
Onmondig genie 14.541, 14.602
(De) ontmoeting 14.626
Ontvangenis 14.260
Ontwikkeling... postwezen in N.O.I. 13.790
Onze eenheid in Christus 13.959
Onze heer Wrenn 14.733
Onze kleuters 13.848
Onze levensgemeenschap met God 13.963
Onze taak 13.845
(De) onzichtbare wereld 13.958
(De) oorsprong v. d. polderwetg. 14.698
Oorzaak en veroorzaakt : 1e dl 13.830
Oostwaarts 14.529
Op bevel ! 14.156
Op den kansel : 2. Gelegenheidspr. 13.832
Open poorten 13.866
Opera 13.816, 13.860
Op expeditie 14.793
Op klopjacht 14.054
Opmarsch naar het onbekende 14.687
Op ons aller gezondheid ! 14.430, 14.479
Op trektocht 14.395
Opvoederszonden 14.564
(De) opvoeding der ouders 13.715
Op zoek naar een levensregel 14.318
Orion 14.750
Oude en nieuwe opvoeding 14.349
(De) oude komt 14.599
Oude meesters 13.726
Ouders, luistert eens ! 14.242
(Een) oud hart gaat spelevaren 14.288
(De) oudste zoon 14.537, 14.614
Over bevoegdheid d. vrederecht. 14.240
Over den dichter Leopold 14.667
Over den Verlosser : 2e dl 14.106
Over den zin van het huwelijk 14.693
Over de physiolog. grondslagen van lichamelijke opvoeding 14.708
Over het gelukkige leven 13.709
Over kindergebreken 13.844
Over planten en vogels 14.573
Overw. over Allerh. Hart v. Jezus 14.104
(De) Oxford-groep 14.558

P

Parade i. d. herfstnacht 14.420, 14.478
(Het) paradijzeneiland 13.888
Parafrasen 13.825, 13.868
Pastoor Johannes 14.222, 14.293
(De) Pastoor van Ars 14.534
Pater Jordaens 13.999
Pater Pro onder de werklieden 14.207
Paul van Ostaijen 14.331, 14.407
(De) paus uit het ghetto 14.030
Pech met de « Boemerang » 14.657
Peilingen 13.786
Peillood 14.262
(De) pelgrim van Angkor 14.531
(De) pen op papier 14.646
Per auto door het hart van Afrika 14.201
(De) perenboom van Mieke Miserie 14.154
(De) pers, moderne grootmacht 14.115
Peter Paul Rubens 14.309
Petroleum 13.713, 14.540, 14.565
Pieter Brueghel, de oude... 13.727
Pietje Slim en Niknakske 14.659
Piottenleven 14.362
Poëzie en maatschap. vernieuwing 14.668
Poirot speelt bridge 14.620
Polder 14.327, 14.368
Politieke sociologie 13.967
Pour mieux comprendre... Hist. S. 13.956
(Een) pracht-partij voor Pauline ! 14.590
Practisch kookboek 13.974
President Fu Manchu 14.172
(De) priester 14.267
Priesterstrijd 14.220, 14.284
Prinses Turandot 13.994
(De) profetische boeken 13.711
Proke Plebs 14.211
Proke vertelt 14.216
(Het) protestantisme: 1. Zijn oorspr. 14.787
Protestantse poëzie na '80 13.983
Proza en poëzie 14.661
(De) psalmen 13.710
(Les) psaumes 14.336
(De) Pukkel en de jongens... 14.046
(De) purperen vloek 14.146
Pycke 14.321

R

(Het) raadsel 14.026
Rabbi Josef 14.364
Radio en luchtvaart 14.132
Radiopolis 14.160
Radium 14.168
Ratten 14.377
Rechtsom ! 13.764
(Het) recht tot « opstand » 14.227
Reformatorische rederijkersspelen... 14.675
Reineke Vos in de Kempen 14.208
(De) reis naar het Land v. Belofte 14.376
Rembrandt 14.254
Rembrandtiana 14.252
(De) reus en de kaboutertjes 14.509
Révér. mère Angelès Sorazu, Conc. 14.533
(De) ridder-troubadour 14.800
(Het) rijk der sterren 14.449
Rik en Pol 13.764
Ritter Florian Waldauf 14.038
Rivalen 14.034
Robbedoes 14.596
Roeland Westwout 14.764
(De) roep van het verleden 14.299
Romantabletten 14.603
Rond het gehucht 13.826, 13.864
(De) ruiter van den dood 13.898
(Het) rusteloos heelal 14.704
(De) rustelooze aarde 14.570

S

Schaakmat 13.818, 13.875
Schaduwen 14.730
Schaepman 14.797
Schaken 13.853
(De) scharlaken letter 14.748
(De) schat in het duivelsmeer 13.704, 13.770
Scheepswerf De kroonprinces 14.323, 14.373
Schermen... of Hoe Bernardus... 14.206
Scherven 14.588
(De) schichtige Pegasus 14.075, 14.196
Schip en vrouw 14.582
(Een) schip vergaat 14.545, 14.618
Schoolfeest 13.781
Schoppenvrouw 14.019
Schouder aan schouder 14.024
(De) sectie van den dood 14.268
(De) sexueele opvoeding d. jeugd 13.968
Sexuele ethiek 14.688
(A) shorter introd. to English liter. 14.512
Simon Stevin van Brugge 13.929
S. Agnes 14.314
Sint Niklaas 13.775
Slachtoffers van hamer en sikkel 14.204
Slampamperliedjies 14.141
Sloeberke slob 14.722
Sluiereffekten 13.730
Sociaal handboek 13.717
Soeng dool. onder de roovers 14.025
(Een) soldaat van het groote leger 14.766
(De) solitaire met het éene oor 14.628
Sowjet-poëzie 14.580
(D) Spaansche burgeroorlog 14.199, 14.521
(De) Spaansche letterkunde sinds '14 14.663
(Het) Spaanse volk strijdt... 14.433, 14.528
Spanje 13.925, 14.523, 14.525
', Pausen primaat... : 2e dl 13.791
Spectrum 14.712
(De) speelgoedmaker 14.007
(De) spelbreker 13.893
(Een) spel met den dood 14.185
(Het) spel van moeder en kind 14.255
(Den) spieghel van Philagie 14.808
(De) spieren der aarde 13.942, 14.018
Spijkers met koppen 14.082, 14.196
Spleetvoet 14.167
Spoken op de ruwe heide 13.903
Spookgestalten 14.277
Sprekende schrijvers 14.670
Spreken in het openbaar 13.856
Sprokkelingen 13.789
Spruyt en zijn familie 13.900
Staal en vuur 13.703, 13.766
(De) stem van de zeven musschen 14.751
Sterke Jan... 14.510
Stijntje 13.731
(De) stille dood 14.182
Straatmadelieven 14.027
(De) straat van de Visschende Kat 13.890
(De) straatzanger 14.008
Summa theologiae moralis 14.231
Sunny West 14.768
Sus, de zwerver 14.404

T

(De) taal van het kruis 14.111
Taboe 14.635
Teekenen op het zwarte bord 13.964
Tegenonderzoek 14.081, 14.196

Tennis voor beginners en leeken 13.857
Terzijde 14.191
Texel, het vogeleiland 14.790
Theologische summa : dl 16bis 14.106
Thérèse Desqueyroux 14.601
Thomas Carlyle 14.799
10 Morris- en zwaarddansen 14.576
Tijdens de O.-I. Compagnie : 2e dl 14.065
(De) tijd in de folklore 13.969
(De) tijgerslang 14.751
Tinuske en het verbod 14.728
Toen het Maandag werd 13.744
Toen Jezus reisde door den nacht 14.463
Tommie Appel... 14.658
Tonny, hoe zij was en hoe zij werd 14.162
Tooneelstukjes v. kinderen : 2e reeks 14.363
Toovertuin der Alpen 13.793
Tot elke prijs... 14.627
('n) Tragisch vraagst. v. zielezorg... 14.229
(Het) traliehok 14.387
(Een) trein ontspoorde 14.039
(De) tuimelaar van O. L. Vrouwke 14.209
(De) tuin van den profeet 13.947
Tussen roodhuiden... 14.391
Tussen sawahs en bergen 14.050
Twaalf sermonen... : 8e bundel 14.340
Twaalf vertellingen 14.539, 14.643
Twee bloemen van Limburg's bodem 14.184
Twee Hollanders in het oerwoud 13.905
Twee jongens in een havenstad 14.394
Twee jonge ridders 14.054
Twee oefeningen 14.484
Twee Rijnlandsche novellen 14.499
Twee schooiertjes 13.907
Twee zwervers door de grote wereld 14.053

U

Uit de diepten der ziel 13.950
Uit de duisternis tot het licht 14.109
Uit de heerlijke gesch. v. d. 1e Kerk 14.343
Uit de ouwe speeldoos 14.212
Uit de voorgesch. onzer kuststreek 14.248
Uit de wereldpoëzie 14.577
Uit dorp en veld 14.487
Uit eigen land 13.787
Uit het leven van Janneman 14.396
Uitleg der Mis-liturgie 13.962
Uit Vlaanderen's muzikaal verleden 14.253
Uren bewondering: Vondels trilogie 14.310
U. S. S. R. 14.702

V

(De) vaardige correspondent 14.706
Vaderaarde 14.715
« Vaders wensch » 14.360
(De) vampier 14.016
Van Addis-Abeba naar Bethlehem 14.400
Van anarchist tot monarchist 14.605
Van boerenjongen tot paus 13.808
Van boven af! 14.059
Van Carmels blanke bloem 13.797
Van de fjorden naar de Boroboedoer 13.940
Van den haan... 14.509
Van den koninklijken weg 14.374
Van 1 × 1 naar integraal wiskunde... 14.705
Van Eyck tot van Gogh 13.795
(De) vangst van groot wild... 13.761
Van gulden vlinders 13.827, 13.862
Van het Spaansche vrijheidsfront 14.526
Van hier en elders : 1. Uit eigen land 13.787
Van kennen en weten 14.130
Van leeuwen en zwarte tovenaars 14.391
Van Napels tot Venetië 14.532
Van nu en morgen 14.092
Van onzen vriend, die God is... 14.102
Van Ostaijen... 14.332, 14.409
Van Rerum Novarum tot Q. A. 14.694
Van Rietje Wiet 13.781
Van Tistje Grijp met al zijn goud 14.042
Van twee vrienden... 14.510
Varia antiqua 14.236
Veertig kleine menschen 14.286
Veiligheid en hygiëne 14.131
Veldmuizenparadijs 14.054
Verdwaalden 14.735
(De) verdwenen wagentrein 14.746
(De) verdwijning van Douglas Guest 14.017
Verhalen uit het land van Bartje 14.481
(Het) verkeeren 13.838
Verkeering en huwelijk 14.347
Verkommerende jeugd 14.446
(De) verkouden prinses 13.887
Verlof 14.362
(De) verlossende vlucht 14.326, 14.371
(De) vermetele 14.469
(De) veroveraar 14.029
Verre reizen 14.071
(Het) verrichten v. arbeid d. vreemd. 14.697
(Das) verschenkte Jahr 14.388
Verscheurde christenheid 14.330, 14.412
(Een) verschrikkelijke vacantie 14.192

Vertellen : 3e dl 14.390
Vertelsels over O. L. Heer 13.747
(Het) verwarmd aquarium 14.127
Verzamelde verzen 14.142
Verzameld werk (Verschaeve): 4e dl 14.518
Victor Ceuleman 14.296
(De) vier millioen 14.749
Vijf dagen 14.616
Vijftien gemalkkelijke contra-dansen 14.576
Vijftig jaar soc., polit., kath. actie 13.965
Viola heeft vacantie 14.047
Visschers voeren uit 14.535, 14.633
(De) visserszoon van Egmond 14.651
(Een) Vlaamsche jongensziel 14.803
(Het) Vl. volksleven v. P. Brueghel 14.575
Vlaamsche expressionisten 14.584
Vlaanderen in 1936 13.911
Vl. wenscht een zelfst. omroep 14.123
Vlucht met Elisabeth 14.758
Voedingsleer 13.722
Voetzoekers 14.083, 14.196
Volg het spoor 14.696
(De) volksmissiën i. nieuwe tijden 13.957
(De) volkstribuun van Gent !... 13.879
Volledige dichtwerken... (Vondel) 14.516
(Het) vondelingske 14.383
Von Heiligen, Räubern... 14.181
Voordrachten... « De Mensch »: 2e dl 13.975
Voordrachten over het huwelijk 13.846
Voor h. aanschijn v. d. Allerhoogste 14.100
Voor kleine parochie 14.079, 14.196
Vorm en geest der Rom. beeldhk. 14.355
Voyages sans Baedeker 13.802
(Het) vraagstuk der onvruchtbaarm. 14.087
(De) vreemdeling 13.944, 14.006
Vreugden van den bekeerling 14.562
Vriend of vijand 14.080, 14.196
Vrij als een vogel 14.504
(Het) vrolijk leventje v. Katrientje 14.057
(De) vrome leugen 13.877
Vrouwen 14.740
(De) vrouw zonder liefde 13.752
(De) vuurduivel 14.188
Vuur en droom 14.582
(De) vuurtoren van Fulda 14.562

W

(De) waarheid over Adam en Eva 14.118
Waarom en waardoor 14.058
(De) wachter » 14.324, 14.372
(Het) wagenwiel 14.178
Wapen tegen wapen 14.741
Wat de moderne levensbesch. ontbr. 14.560
Wat denkt u van den mens ? 13.829
Wat dunkt u van de mens ? 14.686
Wat één Zomer brengen kan 14.765
Wat Hans deed ! 13.781
Wat is dat voor 'n vogel ? 14.572
Wat Rome is en leert 13.834
Wat vliegt daar ? 14.448
Weefgetouw nummer 8 13.749
Wees blij 14.096
Wees gegroet... 14.337
Wegen der poëzie 14.671
(De) weg naar Scutari 14.009
(De) weg terug... 14.759
(De) weg tot elkander 14.745
(Een) weg tot vrede 13.842
West-Europa 14.782
Wetenschap vernietigt monopolies 14.710
(Het) wezen van Gezelle 14.124
Wijding 14.716
(De) wijsgerige stelsels 13.707
Wijsheid en praktijk 14.664
Wilde Willem wijzer wezen 14.593
Wilhelm Tell 13.998
Willem Kloos 14.662
Willewanten 14.319
Winden waaien om de rotsen 14.745
(De) windmolens 14.794
Wissels 14.367
(Het) witte doek 14.538, 14.611
(De) witte en de zwarte auto 14.036
Witte orchideeën 14.472
Witte veder 13.706, 13.767
(De) witte wandelaar 14.428, 14.488
Wolken, wind en water 13.755
(Een) wolk van vuur 13.991
(Het) wonder 14.464
(De) wonderbaarlijke luchtreizen... 14.656
Wonderbare reis van P. Reuzekans 14.045
(De) wonderdoktoor 14.290
Wondertuin 13.910
Worsteljare 14.798
(De) wraak an den G. L. 14.305
(Das) Wunder in Holzschuhen 14.179

Z

Zal de neutrale school Vl.... 14.351
(De) zalige martelaren v. Oeganda 13.800

Zee-geheimen 14.568
Zeesymphonieën 13.873
(De) zegevierende Christus 14.108
Zelfgenezing van zenuwlijden 13.721
Zelfheiliging en apostolaat 13.797
Zelfmoord en de mensch 14.084
(De) zeven pijlers 14.003
Ziekten en ziektebeelden 14.707
Zieleloutering 13.946, 14.012
Zigeuners bedreigen ons kamp 13.768
Zijn tweede jeugd 14.269
(Het) zonnige leven van kon. Astrid 13.804
(De) zonnige tocht 13.883
Zon voor Renate 14.589
Zuster Beatrijs 14.184
Zwarte engelen 13.746
Zwarte vogels 13.745
Zwarte Willem 13.882
(De) zwarte zeerover 14.641
(De) Zweedsche letterk. sinds '14 14.669
Zweefvliegen 14.123
(Een) zwerver kwam... 14.719
(Het) zwijgen der bergen 14.486

Y

Yang en Yin 14.621

Trefwoordenlijst of Zaakregister

VAN DEN 15^n JAARGANG

De getallen geven de volgnummers der recensies aan — De opgenomen schrijversportretten *zijn meestendeels terug te vinden bij de resp. recensies over werk van deze schrijvers (zie Auteurslijst) ; naar de andere portretten en illustraties — niet op deze wijze te vinden — wordt verwezen in onderstaande Trefwoordenlijst*

A

Aarde : 14.569-570
Aardrijkskunde : Zie deze rubriek (91) in elke afl. Bovendien : 13.760, 13.787, 13.802, 13.891, 13.916, 13.921, 13.940, 14.023, 14.050, 14.053, 14.165, 14.180, 14.195, 14.248-249, 14.307, 14.376, 14.383, 14.391, 14.393, 14.411, 14.431-432, 14.437, 14.499, 14.506, 14.513, 14.515, 14.567, 14.613, 14.628, 14.709, 14.762, 14.770-772, 14.778, 14.783
Abessinië : 14.069
Abraham : 14.166
Aerts, Lambert, pr. : 15e Jg blz. 331 (portret)
Aesthetiek (literaire) : 14.514, 14.519
Afrika : 14.201
Aischulos : 14.197
Albertus de groote, Heilige : 13.800
Almoestafa : 13.947
Alpen : 13.793
Altaar : 13.951
Amerika : 14.604, 14.733
Amsterdam : 14.203
Antwerpen : 13.920, 14.312, 14.515, 14.573, 14.789
Apologetiek : 13.833, 13.834, 14.330, 14.557, 14.676, 14.780
Apostolaat : Zie Katholieke Actie
Aquarium : 14.127
Arbeidschool : 14.120
Arbeidsongeval : 13.839
Arbeidsvergunning : 14.697
Argentinië : 14.070
Arondeus, Willem : 15e Jg blz. 331
Artevelde : 13.879
Ascetiek : 13.801, 14.097, 14.107. Zie ook Meditatie-lectuur
Astrid, koningin : 13.804, 13.928, 14.056
Autarkie (economische) : 13.966
Auto : 14.429
Autobiografie : 13.782, 13.919, 13.930-931, 13.935, 13.939-940, 13.963, 14.165, 14.173, 14.274, 14.295, 14.389, 14.432, 14.438, 14.467, 14.511, 14.533, 14.605, 14.648, 14.807
Avontuurromans en -verhalen (83.0) : Zie rubriek 83 in elke afl.

B

Bach, J. S. : 13.976, 14.518
Baden-Powell : 14.806
Bakhuizen van den Brink : 14.411
Bali : 13.812
Balkan-staten : 14.445
Barcelona : 14.439
Bartok : 13.725
Bauwens, Ev., S.J. : 15e Jg blz. 91
Beeldhouwk. (Antieke) : 13.729, 14.353-355
Beethoven : 14.518
Behaviorisme : 13.723
Bekeeringsgesch. : 14.325, 14.562, 14.807
Belgische gesch. : 13.965, 14.064, 14.066
Belgische muziek : 13.854
Bellon, L., Dr, : 15e Jg blz. 330 (portret)
Belpaire, M. E. : 15e Jg blz. 329 (portret)
Benedictijnen : 14.552
Benoit, Peter : 13.938
Berghen, R. : 14.306
Bergmann, Tony : 15e Jg blz. 176
Bergson, Henri : blz. 260 (portret) en 331
Bernadette Soubirous, H. : 13.927
Bernardus van Corleone : 14.206
Beroepsonderwijs : 13.845
Beschaafde uitspraak : 13.971
Bestuurlijk recht : 13.712
Betuwe : 14.383
Bever : 14.447
Bevolkingsprobleem : 13.841
Bibliografie : 13.837, 13.912, 14.224, 14.225
Bibliotheekkunde : 14.224
Bijbel : Zie Gewijde geschiedenis
Biologie : 14.128
Bismarck : 13.806
Bloemen : 13.793, 14.451

Bloemlezingen : 13.861, 13.863, 13.876, 13.913, 13.982-983, 14.063, 14.194, 14.198, 14.487
Boekenlijsten : Zie Bibliografie
Boekhouding : 14.450
Boerenverhalen : 13.942, 14.324, 14.326-327, 14.382-383, 14.480-481, 14.489,
Bolsjewisme : 14.345 [14.724, 14.762
Borgerhout : 13.921
Boudier-Bakker, I : 15^{e} Jg blz. 129 (portret)
Bouwkunst (-vak) : 13.852, 14.203, 14.312,
Breien : 14.134 [14.353
Briefwisseling : Zie Handelsbriefwisseling
Brieven : 14.069, 14.434, 14.511, 14.758,
Brigitta, Heilige : 14.411 [14.801
Brom, G., Prof. D^{r} : 15^{e} Jg blz. 329
Bruckner, Anton : 14.778
Brueghel, P. : 13.727
Brulez, R. : 14.306
Brunclair, V. J. : 15^{e} Jg blz. 222
Brussel : 13.902, 14.136
Buber, Martin : 13.936
Butzbach, Johannes : 14.028

C

Californië : 14.023
Canada : 14.770, 14.791
Carlyle, Thomas : 14.799
Catacomben : 14.000
Catechetiek : 13.837
Chesterton, G. K. : 15^{e} Jg blz. 1, 14.807
China : 13.891, 13.999, 14.025, 14.165, 14.621, 14.796
Chinoiserie : 13.994
Christendom : 13.833, 14.676
Christus : 13.941, 13.952, 13.959, 14.094, 14.095, 14.106, 14.108, 14.443, 14.555, 14.692, 14.717
Claes, Ernest : 15^{e} Jg blz. 175
Claudel, Paul : 14.807
College (R. K. onderwijsgesticht) : 14.239
Communie, Heilige : 14.090, 14.098, 14.105, 14.340
Communisme : Zie Kommunisme
Coolen, A. : 15^{e} Jg blz. 57
Cornelius a Lapide S.J. : 15^{e} Jg blz. 127
Cowboy-verhalen : 13.751, 13.898-899, 14.021-024, 14.034, 14.167, 14.171, 14.177-178, 14.182, 14.185-186, 14.475, 14.486, 14.490, 14.617, 14.640, 14.746
Crisis (-tijd) : 14.562
Curie, mevr. : 13.723

D

Daem, Eymard : 14.803
Dagboeken : Zie Autobiografie
Damesromans : 13.742, 13.749, 13.752-754, 13.757-758, 13.892-893, 13.945, 14.016, 14.040, 14.297, 14.388, 14.421, 14.495, 14.498, 14.500, 14.634, 14.763, 14.767
Dante : 14.411
de Clercq, René : 15e Jg blz. 127 (portret)
de Cneudt, R. : 15e Jg blz. 330 (portret)
Deensche letterkunde : 14.308
de Fontgalland, Guido : 13.797
de Foucauld, Ch. : 14.223
de Guigné, Anne : 14.072
de Hovre, Eug., kan. : 15e Jg blz. 175
de Man, Herman : 15e Jg blz. 57
Demarest, A. : 15e Jg. blz. 223
Demedts, A. : 14.306
den Doolaard, A. : 15e Jg blz. 57
de Pillecyn, F. : 14.306
de Rosas, Juan Manuel : 14.466
Detective-verhalen : 13.901, 14.016-017, 14.172, 14.285, 14.619-620, 14.751-752, 14.761, 14.765
de Unamuno, M. : 15^{e} Jg blz. 12
de Voght, J., pr. : 15^{e} Jg blz. 174 (portret), 201 (portretten), 292
de Vries, Anne : 15^{e} Jg blz. 127
Dickens, Charles : 14.776
Diepenbrock, Alphons : 14.666
Dier : 13.761, 14.054, 14.250, 14.447, 14.469, 14.569, 14.654, 14.703, 14.762, 14.791, 14.793. Zie ook Visch, Vogel
Dimitroff, G. : 13.815
Dogmatiek : 13.834, 13.835, 13.837, 13.958-960, 14.087-088, 14.093, 14.103, 14.106, 14.227, 14.231, 14.232, 14.342, 14.556-557, 14.563, 14.676, 14.689-690, 14.780
Drankbestrijding-literatuur : 13.764, 14.594
Drente : 14.393, 14.481
Drinkwater : 13.975
Drinkwater, John : 15^{e} Jg blz. 128
Droom : 13.950
Drukkersbedrijf : 13.939
Dudley, O. F. : 14.807
Duitsche letterkunde : 13.788

Duitsche werken : 13.784, 13.897, 14.013, 14.028, 14.033, 14.035, 14.038, 14.170, 14.175, 14.179-181, 14.183, 14.309, 14.388, 14.507, 14.645, 14.807
Duitschland : 13.806, 14.445, 14.741. Zie Nationaalsocialisme (Duitsch)
du Maurier, Gerald : 14.287

E

Ecuador : 14.070
Egypte : 13.802, 13.940, 14.793
Egyptische kunst (Oud-) : 14.353
Eigendom : 14.103, 14.664
Electriciteit : 13.792
Elsschot, W. : 14.306
Encyklieken : 14.234,-235, 14.562, 14.690, 14.694
Engel : 13.958, 14.340
Engeland : 13.794, 13.926, 14.445
Engelsche letterkunde : 13.850, 13.912, 14.401, 14.512
Engelsche werken : 13.850-851, 14.271, 14.512, 14.775-776
Erasmus, D. : 13.809, 13.931, 14.408, 14.511, 14.801
Essays (84) : Zie rubriek 88 in elke afl. Bovendien : 13.809, 14.135, 14.252, 14.782, 14.809
Ethnologie : 14.066, 14.249
Eucharistie, Heilige : Zie Communie, H.
Evangelie : 13.941, 14.094-095, 14.341, 14.692
Exegetiek : 14.230. Zie Gewijde Gesch.

F

Familie : 14.098
Familie-romans : 13.744, 14.299, 14.322, 14.500, 14.745, 14.756
Fascisme : 13.894, 13.919, 14.116. Zie ook Italië
Finsche letterkunde : 14.669
Fleerackers, Em., S.J. : 15e Jg blz. 129 en 165 (portretten), 174, 292
Floris, Cornelis : 14.312
Folklore : 13.794, 13.902, 13.969, 14.236, 14.243, 14.249, 14.251, 14.255, 14.350, 14.379, 14.383, 14.393, 14.401, 14.506, 14.575, 14.649, 14.784, 14.795
Fotografie : 14.128
Franciscus v. Assisi, Heilige : 13.801, 14.135, 14.181, 14.800
Franciscus van Sales, Heilige : 14.181
Frankrijk : 13.806, 14.411, 14.445
Fransche letterkunde : 13.914, 13.918, 14.060, 14.673
Fransche taal : 14.125, 14.245, 14.246
Fransche werken : 13.783, 13.802, 13.840, 13.956, 14.230, 14.232, 14.239, 14.336, 14.533, 14.673
Fruit : 14.451

G

Gebed : 14.100, 14.559
Gebedenboek : 14.114
Geboortebeperking : 13.841
Zie ook Onvruchtbaarmaking.
Gedichten : Zie deze rubriek (81) in elke afl. Bovendien : 13.736-739, 13.989, 14.255, 14.270-271, 14.514, 14.519, 14.661, 14.667-668, 14.671
Geest, Heilige : 13.959, 14.340
Geld : 14.567
Geloofsafval : Zie Zielzorg
Gemeenterecht : 13.712
Gemengde opstellen : Zie deze rubriek (88) in elke afl. Bovendien : 13.953, 14.442 14.808
Geneeskunde : 13.721-723, 13.844, 13.975, 14.084, 14.087, 14.131, 14.241, 14.707-708
Gentsche geschiedenis : 13.965
Geschiedenis : Zie deze rubriek (9) in elke afl. Bovendien : 13.806, 13.926, 13.965, 14.070, 14.109, 14.243, 14.248, 14.253, 14.309, 14.412, 14.445, 14.566, 14.673, 14.702, 14.802
Gevangenis : 14.387
Gewijde geschiedenis : 13.710-711, 13.738-739, 13.956, 14.071, 14.166, 14.230, 14.310, 14.336, 14.364. Zie ook Evangelie
Gewijde welsprekendheid : 13.832, 13.836, 13.957, 14.092, 14.108, 14.340, 14.553, 14.555, 14.691
Gezag : 13.960
Gezelle, G. : 14.124
Gezondheidsleer : 13.722, 13.975, 14.131
Ghandi, M. : 13.936
Gijsen, Marie : 15e Jg blz. 11 (portret)
Gilliams, M. : 15e Jg blz. 222 (portret)
Giuliotti, D. : 13.916
Godsdienst. Zie deze rubriek (2) in elke afl. Bovendien : 13.948, 14.664, 14.808
Godsdienstgeschiedenis : 14.101
Godsdienstige romans : 13.946, 14.012, 14.035, 14.175, 14.374

Godsdienstonderwijs : 13.837, 13.956, 14.085-086, 14.105, 14.114, 14.230, 14.333 14.335, 14.341-343, 14.556, 14.563
Godsgedachte : 14.101
Grauls, Jan, Dr : 15e Jg blz. 294
Griekenland : 13.802, 14.506
Grieksche taal : 14.247
Groenland : 14.793
Groente : 14.451
Gyselen, Bl. : 15e Jg blz. 57 en 222

H

Handel : 13.926, 14.450, 14.706
Handelsbriefwisseling : 14.706
Handwerk : 13.724, 13.972, 13.978
Hart, Heilig : 14.443
Haven : 14.394
Heiligenlevens : 13.733, 13.797, 13.799-801, 13.808, 13.927, 13.932, 13.934, 13.953, 13.959, 14.071-073, 14.081, 14.088, 14.135, 14.204-207, 14.270, 14.533-534, 14.645, 14.800, 14.803-805, 14.810
Heilig Land : 13.802
Hekelschriften : 14.676
Hens, P. : 15e Jg blz. 223
Hert : 14.654
Historische verhalen : 13.774, 13.807, 14.004-006, 14.028-030, 14.073, 14.166, 14.175, 14.206, 14.282, 14.287, 14.301, 14.435, 14.506, 14.520, 14.641-642, 14.644-645, 14.737, 14.745, 14.754, 14.756
Hitler, Adolf : 13.798, 14.802
Hond : 14.469
Honegger : 13.725
Hongarije : 14.445
Hoornaert, H., kan. : 15e Jg blz. 173
Hoornweg, Ed. : 15e Jg blz. 331
Huishoudkunde : 13.722, 13.724, 13.972, 13.974, 14.134
Humoristische verhalen : 13.896, 14.300, 14.426-430, 14.485, 14.502
Huwelijk : 13.723, 13.836, 13.838, 13.846, 13.968, 14.087, 14.121, 14.347, 14.688, 14.693. Zie ook Oudersopvoeding
Hygiëne : 13.722, 13.975, 14.131
Hypnotisme : 13.958

I

IJsland : 14.784, 14.793
Inca-rijk : 14.070
Indië (Ned. Oost-) : Zie Ned. Oost-Indië
Industrie-pædagogiek : 14.446
Infektie : 13.975
Ingenieurswet. : 13.792, 13.973, 14.132
Internationalisme : 14.117
Italiaansche letterkunde : 14.779
Italië : 13.916, 14.352, 14.445, 14.532. Zie ook Fascisme

J

Jammes, Francis : 14.807
Janssen, Arn., S.V.D. : 13.932
Japan : 13.810, 14.655, 14.793, 14.796
Java : 13.812, 14.610, 14.654
Jeruzalem : 13.802
Joegoslavië : 14.795
Jörgensen, J. : 15e Jg blz. 290 (portret)
Jonckheere, K. : 15e Jg blz. 130
Jongensboeken : 13.761, 13.763-770, 13.777, 13.779, 13.903, 13.905, 13.908,-909, 14.041, 14.046, 14.049-053, 14.188-190, 14.192-193, 14.391-395, 14.397-398, 14.402, 14.635, 14.651, 14.653, 14.656-657, 14.768-771, 14.774
Joos, Amaat, Kan. : 15e Jg blz. 331 (portret)
Junimaand : 14.443

K

Kagawa, Toyohiko : 13.936
Kanker : 13.975
Karakorum-gebergte : 14.202
Karakterkunde : 13.831, 13.845, 14.226
Katholicisme : 13.833, 14.664, 14.689, 14.780
Katholieke Actie : 13.797, 13.955, 13.989, 14.228, 14.338-339, 14.444, 14.699
Kautz, Heinrich : 14.556
Kempen : 14.513
Kempisch landjuweel : 15e Jg blz. 222
Kerk, Heilige : 13.833-834, 14.552, 14.664
Kerkgeschiedenis : 13.791, 13.833, 13.927, 14.109, 14.204, 14.232, 14.330, 14.343, 14.552, 14.788
Kerkelijk jaar : 14.085
Kerkgebouw : 14.091
Kerkzang : 14.110
Kerstliteratuur : 13.735, 13.880, 13.987, 13.997, 14.043, 14.048, 14.158, 14.400, 14.591, 14.759

Kikvorsch : 14.703
Kinderboeken : Zie Kinderlectuur (VIa, VIb, VIc) in rubriek 83, in elke afl. Zie ook trefwoorden : Leerleesboekjes, Jongens-, Meisjes-, Prentboeken
Kindermis : 14.086, 14.114
Kinderopvoeding : 13.844-845, 13.848, 14.027, 14.119, 14.255, 14.286, 14.346, 14.491, 14.556, 14.563-564. Zie ook Kinderpsychologie
Kinderpoëzie : 13.780, 14.057, 14.255, 14.659
Kinderpsychologie : 14.422, 14.501, 14.648. Zie ook Kinderopvoeding
Kiroul, P. : Zie Edward Peeters
Klassikale werken : 13.718, 13.787, 13.849-851, 13.913-914, 13.917, 13.970, 13.971, 14.060-061, 14.063, 14.124, 14.183, 14.441 14.450, 14.512, 14.673, 14.781. Zie ook Godsdienstonderwijs, Technisch onderw.
Kleederdracht : 14.243
Klemens M. Hofbauer, Heilige : 13.800
Kloosterorden : 13.932, 14.204
Koenraad van Parzham : 13.800
Kogan, Moissy : 14.354
Kolonisatie : 13.790, 13.922, 14.065, 14.415, 14.610, 14.621, 14.642, 14.792
Kommunisme : 14.140, 14.152, 14.234-235, 14.690, 14.702. Zie ook Bolsjewisme en Sovjet-Rusland
Kongo (Belgisch) : 13.760, 14.201
Kookboek : 13.974
Kosmos' Eerstelingen-Prijs : blz. 92, 330
Koster, E. B., D^r^ : 15^e^ Jg blz. 261 (portret)
Krankzinnigenverpleging : 13.975
Kruis, Heilig : 14.111
Kultuur : 13.833, 14.664, 14.689
Kunststudiën (algemeene) : 13.795, 14.135-137, 14.253, 14.309, 14.352-353, 14.355, 14.453, 14.518, 14.574, 14.673, 14.777
Kuststreek (Vlaamsche) : 14.248

L

Labour Party : 13.842
Laënnec : 13.723
Land, Heilig : Zie Heilig Land
Land- en volkenkunde : Zie aardrijkskunde
Lapland : 14.793
Latijnsche werken : 13.718, 14.231
Lawrence, D. H. : 13.912
Leën, Eugeen : 13.933, 15^e^ Jg blz. 127
Leerleesboekjes : 13.781, 13.787
Legenden : Zie Sagen
Leone, Pier : 14.030
Leopold, J. H. : 14.667
Letterkunde : Zie d. rubriek (8) in elke afl.
Letterkundige prijzen : 15^e^ Jg blz. 11, 57, 92, 127, 130, 175, 222, 260, 294, 331
Levensbeschrijvingen : Zie deze rubriek (92) in elke afl. Bovendien : 13.725, 13.732, 13.783, 13.792, 13.854-855, 13.912, 13.916, 13.945, 13.976, 14.062, 14.223, 14.230, 14.252, 14.254, 14.282, 14.287, 14.301, 14.312, 14.331-332, 14.354 14.466, 14.517, 14.665-666, 14.778, 14.809 Zie ook Heiligenlevens
Limburg : 13.933, 13.939
Lippert, P. : 15^e^ Jg blz. 12
Liter. æsthetiek : 13.970, 14.124
Literatuurgeschiedenis : 13.732-733, 13.788, 13.850, 13.912, 13.914-915, 13.917-918, 14.060-061, 14.135, 14.195, 14.308, 14.512, 14.515, 14.663, 14.668-675, 14.779
Liturgie : 13.951, 13.962, 14.085-086, 14.091, 14.110, 14.114, 14.333-335
Logica : 13.831
Lourdes : 13.927
Luchtvaart : 13.973, 14.132-133, 14.427, 14.709

M

Margriet van Leuven : 14.251
Maria, Heilige : 13.865, 13.927, 13.959, 13.990, 14.088, 14.108, 14.113, 14.337, 14.554, 14.810
Martelaren van Oeganda : 13.800
Masaryk, Th. G. : 13.936
Matthijs, M. : 15^e^ Jg blz. 130, 14.306
Mauriac, Fr. : 13.783, 15^e^ Jg blz. 92
Meditatie-lectuur : 13.709, 13.714, 13.952-955, 13.959, 13.963, 14.090, 14.096-098, 14.100, 14.102, 14.104, 14.107, 14.111-113, 14.233, 14.337-340, 14.443, 14.553-555, 14.559, 14.561-562, 14.691-692, 14.808
Meetkunde : 13.720
Meimaand : 14.337
Meisjesboeken : 13.772, 14.047, 14.187, 14.191, 14.388, 14.396, 14.507, 14.772-773
Metaphysica : 13.829, 13.830
Michel-Angiolo : 14.411
Microfotografie : 14.128

Mijnwerker : 14.280, 14.350
Milhaud : 13.725
Mis, Heilige : 13.951, 13.962, 14.086, 14.091, 14.114, 14.333, 14.335
Misciattelli, P. : 13.916
Missie : 13.760, 13.883, 13.905, 13.932, 13.991, 13.999, 14.069, 14.099, 14.770
Molen : 14.794
Molukken-eilanden : 14.067
Mond- en tandverzorging : 13.975
Monnik : 14.552
Monteverdi : 13.803
Moraal : Zie Zedenleer
Moraalphilosophie : 14.441
Moraaltheologie : 14.231
Mulder-de Clerq Zubli, F. : 15e Jg blz. 223
Muls, J. : 15e Jg blz. 223 (portret)
Multatuli : 15e Jg blz. 127, 14.665, 14.672
Mussolini, B. : 13.916, 13.919
Muziek : 13.725, 13.728, 13.803, 13.854-855, 13.938, 13.976, 14.253, 14.255, 14.352, 14.452-453, 14.518, 14.666, 14.711, 14.777-778, 14.783
Muziekdrama : 14.352
Mystiek Lichaam : 13.959, 14.097, 14.232

N

Naamlooze vennootschap : 14.237
Napoleon III : 13.806
Nationaalsocialisme (Duitsch) : 13.798, 13.815, 14.235, 14.700, 14.802. Zie Duitschland
Nationaliteit : 14.117
Natuur- en stedenschoon : 13.793, 14.203, 14.790, 14.794. Zie Aardrijkskunde
Natuurkundige wetenschappen : 13.719, 13.792, 14.126, 14.128, 14.704
Nederlandsche gesch.: 14.029, 14.064, 14.066, 14.109, 14.200, 14.781, 14.786, 14.797
Nederlandsche kunst : 14.356
Nederlandsche letterkunde : 13.917, 14.061
Nederlandsche muziek : 13.854, 14.666, 14.711, 14.777
Nederlandsche taal : 13.849, 14.244, 14.350
Nederl. (Oost-)Indië : 13.790, 13.940, 14.065, 14.067, 14.529, 14.613, 14.642, 14.792. Zie ook Java
Neutraal onderwijs : 14.351
Niet-christelijke godsd. : 13.947, 14.560
Nieuwpoort : 14.783
Nieuw-Zeeland : 14.628
Nightingale, Fl. : 13.945
Nijl : 14.793
Nikolaus von der Flüe, H. : 14.179, 14.645
Noord-Brabant : 14.649
Noorsche letterkunde : 14.308
Normaal onderwijs (Kweekschool-) : 13.845

O

Oerwoud : 13.761, 13.905
Olieterrein in Californië (ill.) : 14.685
Olifant : 13.761
Onderwijs : 14.238, 14.351. Zie Godsdienstonderwijs, Klassikale werken, Opvoeding, Technisch onderwijs
O'Neill, E. G. : 15e Jg blz. 11 (portret)
Ontsmetting : 13.975
Onvruchtbaarmaking : 14.087
Oorlogsliteratuur : 14.268, 14.274, 14.362. Zie ook Spaansche burgeroorlog
Oosterwijk : 14.445, 14.741
Opleiding van bibliothecarissen : blz. 332
Opvoeding (37) : Zie rubriek 3 in elke afl. Bovendien : 13.784, 13.831, 13.836-837, 13.897, 13.956, 13.961, 13.972, 13.978, 14.059, 14.085-086, 14.105, 14.131, 14.225-226, 14.255, 14.341-343, 14.708, 14.806. Zie ook Kinderopvoeding, Oudersopvoeding, Rijpere jeugd
Oranje-Nassau (vorstenhuis) : 14.786
Orkest : 14.452
Oudersopvoeding : 13.715, 13.840, 13.893, 14.118, 14.242, 14.278, 14.346, 14.564. Zie ook Huwelijk
Oxford-beweging : 14.558

P

Pacifistische l. : 13.842, 13.881, 13.901, 14.582
Padvindersbew. : 14.635, 14.696, 14.806
Papini, G. : 15e Jg blz. 174 (portret), 13.916
Papoea : 14.793
Parabel : 14.692
Parijs : 14.699
Pasionaria : 14.434
Pasteur, L. : 13.723
Pastoor van Ars, Heilige : 14.534, 14.804
Paulus, Heilige : 14.071
Pausdom : 13.791, 14.030
Peeters, Edward : 15e Jg blz. 222 en 330
Peeters, Maurits : 15e Jg blz. 56

Pennarts, H. : 15e Jg blz. 223
Pers : 14.115, 14.741
Petroleum : 13.713, 14.540
Philosophische bibliotheek : 15e Jg blz. 129
Pirandello, L. : 15e Jg blz. 12
Pius X, paus : 13.808
Plant : 14.250, 13.793, 14.568-569, 14.573, 14.791, 14.793. Zie Bloem, Fruit, Groente
Plantin-museum : 13.786
Poesjkin, A. : 15e Jg blz. 222 (portret)
Poëzie : Zie Gedichten
Poirters, Adriaan : 14.809
Polderwetgeving : 14.698
Polen : 14.445
Politiek : 13.806-807, 13.813, 13.842-843, 13.894, 13.923-924, 13.926, 13.965, 13.967, 14.116, 14.199, 14.311, 14.413, 14.431-438, 14.445, 14.605, 14.690, 14.702, 14.741, 14.785, 14.796, 14.802
Polyfonisten (Nederlandsche) : 13.854
Poppe, E. J. M. : 14.805
Portvrijdom voor bibliotheken : blz. 332
Postwezen : 13.790
Predestinatie : 14.093
Prent : 14.251
Prentboeken : 13.771, 13.773, 13.775-776, 13.780-781, 14.055, 14.057, 14.658
Priester-romans : 14.219-222
Priesterschap : 13.952, 14.104, 14.233
Pro, P., S.J. : 14.207
Prokofieff : 13.725
Protestantisme : 13.833, 14.099, 14.787
Psalm : 13.710, 14.336
Psycho-analyse : 13.950
Psychologie : 13.708, 13.721, 13.829, 13.831, 13.840, 13.844-845, 13.949, 950, 14.084, 14.118, 14.226
Psychologische romans (83.1) : Zie rubriek 83 in elke afl.
Putman, W. : 14.306

R

Radio : 14.132
Radio-causeries : 13.963, 14.111, 14.553, 14.642, 14.691
Radio-omroep : 14.123
Radium : 14.168
Ras : 13.723
Rathenau, W. : 13.936
Ravel : 13.725
Rechtswetenschap : 13.839, 14.103, 14.224, 14.227, 14.237, 14.240, 14.697-698
Rederijkersspelen : 14.675
Redevoeringen : Zie Welsprekendheid
Reisverhalen : Zie Aardrijkskunde
Rembrandt : 14.252, 14.254, 14.282, 14.518
Rendier : 14.791
Revius, Jacobus : 15e Jg blz. 11
Reynaert de vos : 15e Jg blz. 174
Rijnland : 14.499
Rijpere jeugd : 13.784, 13.838, 13.840, 13.847, 13.897, 13.968, 14.176, 14.347, 14.446
Robbers, Herman : blz. 330
Rock, Lodewijk : 15e Jg blz. 91 (portret)
Roelants, M. : 15e Jg blz. 57, 14.306
Romaansche kunst : 14.355
Romans : Zie rubriek 83 in elke afl.
Rome : 14.518
Romein-Verschoor, A. H. M. : blz. 261
Roza van Viterbo, Heilige : 14.270
Rubens, P. P. : 14.309, 14.518
Rusland : Zie Sovjet-Rusland
Rutten, Mathias : 15e Jg blz. 223

S

Sagen : 14.649-650, 14.655
Sauwen, Arnold : 15e Jg blz. 294 (portret)
Schaepman, H. Mgr : 14.797 (portret)
Schaken : 13.853, 13.977
Scharpé, L., Prof. : 15e Jg blz. 129, 13.832
Scheikunde : 13.719, 14.126, 14.704
Schepens, P. : 15e Jg blz. 130
Schilderkunst : 13.726-727, 13.729, 13.795, 13.805, 14.252, 14.254, 14.309, 14.353, 14.356, 14.513, 14.518, 14.574-577
Schmidt, E. W. : 1 e Jg blz. 91 (portret)
Schotsche letterkunde : 13.912
Schrift (Heilige) : Zie Gewijde geschiedenis
Scoutisme : 14.635, 14.696, 14.806
Scriptores catholici : blz. 92, 173, 175, 177
Sekretiën (inwendige) : 13.975
Sermoenen. Zie Gewijde welsprekendheid
Sexueel vraagstuk : Zie Huwelijk
Simon, Julie : 14.411
Simons, Jozef : 15e Jg blz. 57, 294
Skandinavië : 13.802, 13.940, 14.793
Skandinavische letterkunde : 14.308, 14.669
Slauerhoff, J. : 15e Jg blz. 92 (portret)
Snieders, R. : 15e Jg blz. 222 (portret)
Sociaalpaedagogiek : 14.446

Sociale romans (83.3) : Zie rubriek 83 in elke afl.
Sociale werken : 14.229
Sociale wetenschappen : Zie deze rubriek (3) in elke afl. Bovendien : 13.785, 13.833, 14.087, 14.227, 14.664, 14.668, 14.710
Socialisme : 13.939
Sociologie (politieke) : 13.967. Zie politiek
Sorazu, Angelès : 14.533
Sovjet-Rusland : 13.807, 13.813-814, 13.843, 14.120, 14.445, 14.566, 14.580, 14.785. Zie ook Bolsjewisme en Kommunisme
Spaansche burgeroorlog : 14.005, 14.199, 14.204, 14.207, 14.227, 14.431-439
Spaansche letterkunde : 14.663
Spanje : 13.811, 14.070, 14.445, 14.530
Spel en Sport : 13.853, 13.857, 13.977, 13.979, 14.133
Spiridonowa, Maria : 13.813
Spiritisme : 13.958
Spitsbergen : 14.793
Spoorweg : 14.039
Sport : Zie Spel
Spreekkoor : 13.989
Spreken : 13.856
Sprookjes : 13.776, 13.778, 14.406, 14.505, 14.508-510, 14.649
Staathuishoudkunde : 13.713, 13.716-717, 13.841, 13.966, 14.344, 14.348, 14.446, 14.562, 14.694-702
Staatkunde : Zie Politiek en Staathuishoudk.
Sterilisatie : Zie Onvruchtbaarmaking
Sterkens, J. B. : 15e Jg blz. 175
Sterrenkunde : 14.129, 14.449
Stevin, Simon : 13.929
Stijlstudie (liter.) : 13.970
Stille Zuidzee-eilanden : 13.812
Stof : 13.719
Stravinsky : 13.725
Streuvels, Stijn : 15e Jg blz. 92, 129, 330
Studentenleven : 14.430
Sumatra : 13.812
Syrië : 13.802

T

Taalkunde : Zie deze rubriek (4) in elke afl. Bovendien : 14.794
Tachtiger-beweging : 13.917
Taeymans, Lod., S.J. : 15e Jg blz. 91
Taïgi, Anna Maria : 13.799
Technisch onderwijs : 13.720, 13.964, 14.131
Teekenen : 13.964
Telefonie : 13.792
Telepathie : 13.958
Tell, Willem : 13.998
Tennis : 13.857
Texel (eiland) : 14.790
Theresia van Lis., H. : 13.797, 13.800-801
Tijd : 13.969
Tijdschriften : 15e Jg blz. 57, 93, 130, 223
Timmermans, F. : 14.306
Toegepaste Wetenschappen : Zie deze rubriek (6) in elke afl. Bovendien : 13.792
Toekomst-romans : 13.759
Tooneelliteratuur : Zie deze rubriek (82) in elke afl. Bovendien : 13.851, 13.915, 14.197, 14.310, 14.352, 14.675
Toorop, J. Th. : 13.935, 14.411
Totius : 15e Jg blz. 128 (portret)
Toussaint van Boelaere, F. : 15e Jg blz. 129
Tousseul, J. : 15e Jg blz. 223
Tsjecho-Slovakije : 14.445
Tuberculose : 13.723, 13.975
Tuin : 14.451
Twain, Mark : 13.912

U

Umbrië : 14.180-181

V

van Cauwelaert, Aug. : 14.306
Vandaele, Leo : 15e Jg blz. 331
van den Vondel, J. : 15e Jg blz. 222 en 331 (portret), 14.310, 14.518
van den Weghe, J. Fr. : 15e Jg blz. 91
van der Hallen, O., Dr : blz. 92 en 175
van der Meersch, Maxence : 15e Jg blz. 11
van de Velde, A. : 15e Jg blz. 175
van de Woestijne, K. : 15e Jg blz. 174, 14.514
van de Wygaert, L. : 15e Jg blz. 57 (portret)
van Duinkerken, A. : 15e Jg blz. 329
van Eyk, H. : 15e Jg blz. 260 (portret)
van Ginneken, Jac., S.J. : 15e Jg blz. 126
van Gogh, V. : 13.795, 13.805
van Hoek, Luc : 15e Jg blz. 293 (portret)
van Hoonacker, Kan. : 14.230
van Krinkelen, L. : 15e Jg blz. 57 (portret)
van Leer, Francisca : 14.807
van Ostaijen, P. : 14.331-332 (portret)
Vastenconferenties : 14.111

Veiligheid : 14.131
Vennootschap (Naamlooze) : 14.237
Vercoullie, J., Prof. : 15e Jg blz. 56
Verdrinking : 13.975
Verhalend proza : Zie deze rubriek (83) in elke afl. Bovendien : 13.733, 14.205, 14.447, 14.661
Verkeer : 13.790, 13.973, 14.394, 14.709
Verkeeren : 13.838, 14.347
Vermeersch, Gustaaf : 13.796
Vermeylen, Aug., Prof. : 15e Jg blz. 129
Verne, Jules : 15e Jg blz. 128 (portret)
Verpleegster : 14.241, 14.421
Verschaeren, Th. J. : 15e Jg blz. 261
Verschaeve, C. : 15e Jg blz. 13 en 329 (portret), 14.062, 14.517
Verwey, A., Prof. : 15e Jg blz. 90 (portret)
Vierde graad-onderwijs : 14.238
Visch : 14.127, 14.568
Vlaamsche Beweging : 13.911, 13.938, 13.985, 14.123, 14.417, 14.420, 14.739
Vlaamsche kunst : 14.137
Vlaamsch tooneel : 13.915
Vlaamsche volk : 14.066
Vliegtuig : Zie Luchtvaart
Voedingsleer : 13.722
Vogel : 14.448, 14.504, 14.571-573, 14.790
Volkenkunde : Zie Ethnologie
Volksdans : 14.576
Volkskunde : Zie Folklore
Volksmissie : 13.957
Volksonderwijs : 14.238
Volksvertelsels : 14.401
von Krane, A. : 15e Jg blz. 12
Voorlichting (geneeskundige) : 13.975
Vrederechter : 14.240
Vrijheid : 14.664
Vrouwenarbeid : 13.841
Vrouwen-opvoeding, -emancipatie : 13.845, 13.847, 14.118, 14.122

W

Wagner, R. : 14.518
Walschap, Gerard : 15e Jg blz. 11, 14.306
Walvisch : 14.029
Ward, Mary : 14.301
Weber : 13.803
Weekend-huis : 13.852
Weeshuis : 14.119
Weldadigheid : 14.027, 14.119, 14.380, 14.491, 14.621, 14.699
Wells, H. G. : 15e Jg blz. 11 (portret)
Welsprekendheid : 13.856, 13.911, 14.434, 14.780. Zie ook Gewijde welsprekendheid
West-Europa : 14.782
Wetenschappen : Zie deze rubriek (5) in elke afl. Bovendien : 13.792, 14.557, 14.710
Wijsbegeerte : Zie deze rubriek (1) in elke afl. Bovendien : 14.560, 14.664
Wils-West-romans : Zie Cowboy-verhalen
Wiskunde : 13.720, 14.705
Woningkunst : 13.852
Woningvraagstuk : 13.841
Woordenboeken : 14.245-247

Y

Yden : 14.248

Z

Zangbundel : 13.728, 14.255
Zangspel : 13.992, 14.158
Zedenleer : 13.715, 13.785, 14.087, 14.103, 14.227, 14.441
Zee : 14.568
Zeekust (Belgische) : 14.068
Zelfmoord : 14.084
Zelfopvoeding : 14.444
Zenuwlijden : 13.721
Ziel : 13.958
Zielens, L. : 14.306
Zielkunde. Zie Psychologie
Zielzorg : 13.957, 14.089, 14.229
Zuid-Afrika : 14.195, 14.636, 14.798
Zuidafrikaansche letterkunde : 14.195
Zuidafrikaansche werken : 13.795, 13.993, 14.141, 14.143, 14.163, 14.195, 14.487, 14.502, 14.508, 14.623, 14.798
Zweedsche letterkunde : 14.669
Zweefvliegen : 14.133
Zwitserland : 14.179, 14.411

NUMMER 1 VIJFTIENDE JAARGANG JANUARI 1937

BOEKENGIDS

Algemeen Nederlandsch Bibliografisch Tijdschrift
Orgaan van het Algemeen Verbond van Katholieke Boekerijen
VERSCHIJNT 10 MAAL PER JAAR

REDACTIE en BEHEER : Alg. Secretariaat voor Katholieke Boekerijen
Cuylitsstraat 27, Antwerpen — Postcheckrekening : 241.02

Prijs voor België: Abonnement: 35 frank Dit nummer : 5 frank
Prijs voor Nederland : Abonnement : fl. 3,50 Dit nummer : fl. 0,50

G. K. Chesterton

DE KATHOLIEKE KAMPIOEN

door D. de Pauw O.P.

Drie maand na het overlijden van G. K. C., stond de Engelsche journalist W. R. Titterton klaar met een pakkend levensportret, met een serie portretten, met een album. Want waarlijk, G. K. C. zien we in dit boek bewegen en groeien : het kind, de schooljongen, de volwassen man. We ontmoeten hem op straat, in een redactie-bureel, in een café, thuis. T. hoefde daarvoor geen boek te openen, enkel zijn herinneringen te raadplegen. Zijn leven immers liep, een dikke dertig jaar lang, paralleel met dit van G. K. C. ; hij was zijn leerling, zijn volgeling, zijn strijdmakker en vriend ; verschillende interviews had hij, voor de kranten, van hem afgenomen, menigmaal met hem zitten praten, zijn schitterende debatten bijgewoond, was getuige geweest van zijn huiselijk en publiek leven. Voor zich zelf, en voor de velen die G. K. C. nooit mochten ontmoeten, doet hij zijn dooden vriend, in levenden lijve verrijzen, gelijk hij hem gekend heeft. Daar dit boek rijk is aan tal van bizonderheden en raak het karakter van G. K. C. typeert, meenen we, aan onze lezers een dienst te bewijzen, met die gegevens er aan te ontleenen, welke zijn persoonlijkheid als mensch, katholiek en journalist, het best, naar ons oordeel, belichten.

De mensch: De echtelingen Edw. Chesterton-Grosjean woonden op Campdon Hill, te Kensington, toen Gilbert er in 1874 geboren werd. Zij waren overtuigde aanhangers van het liberalisme en het unitarianisme. Hun twee kinders : Cecil en Gilbert lieten zij in volle vrijheid opgroeien : geen verplichte bijbellezing of kerkbezoek.

Zij bespraken in den huiskring zoowat alle godsdienstige en politieke stelsels, waarnaar de kleine rakkers, als zij wat grooter werden, gretig luisterden. De oude kindermeid vertelde vele sprookjes, en als Gilbert het lezen baas was, las hij sprookjes zooveel hij kon. Van zoodra de kleine een potlood kon vasthouden zat hij, plechtig, op den grond of aan tafel alle stukjes papier, die onder zijn bereik vielen, vol te krabbelen met teekeningen. Gilbert was een echte Cockney, liep gaarne op straat, keek er de oogen uit zijn kop, hield vaak, op de brug van Battersea, zijn moeder staan om naar het water te turen ; al wat hij zag vervulde hem met *verwondering*. Het leven en de wereld waren voor die kinderoogen en die kinderverbeelding een wonder. Tot zijn zeventiende jaar studeerde hij op « St-Paul's » school, waar hij zich onderscheidde met den « Milton » - prijs weg te schaken voor poëzie, alle boeken te verslinden, waarop hij de hand kon leggen, en er als voorzitter een debatklub te leiden. Voor spel en sport had hij geen tijd, met zijn gedachten was hij meestal weg, boekwinkels hadden op hem een onweerstaanbare aantrekkingskracht, hij verdiepte zich in den bijbel en ging 's Zondags af en toe naar de preeken luisteren van Rev. Stopford Brooke. Gedurende de schooljaren liet hij 't unitarianisme varen, werd agnostieker omdat zijn natuurlijke rechtvaardigheidszin in opstand kwam tegen de bestaande onrechtvaardigheden van de wereld ; werd socialist, omdat hij de rumoerige mannen, aangevoerd door Morris en Blatchford, zag vechten voor hun ideaal, en zelf de behoefte had om voor de eene of andere waarheid te strijden. « Hij geloofde toen in een bloedige revolutie... In den grond bleef hij altijd liberaal, een opstandig liberaal. » (T.) Zich zelf noemde hij later de laatste overgebleven liberaal van Engeland. Volgens Titterton is hij de eerste. In alle geval was zijn socialisme van zeer korten duur. Een groote bevrijding voor den zeventienjarigen jongeling was de ontdekking van Walt Whitman, die de schoonheid van de aarde, van het leven, van de stad en de natuur uitschalde, en hem overtuigde van de juistheid zijner eigen wereldvisie.

G. K. Chesterton

Hij belandde toen, in 1891, in de Sladeschool en legde er zich toe op de schoone kunsten. Al spoedig bemerkte hij dat hij, in plaats van te teekenen, moest schrijven. En dat begon hij dapper te doen tot aan zijn dood. Ondertusschen had hij in het kunstenaarsmilieu lage en gemeene menschen ontmoet, wat hem aanzette om uit al zijn kracht den veldtocht te beginnen voor een gezond, vreugdevol

leven. Hij ontdekte rond dien tijd, schrijft Titterton, Bill Smith en Mrs Smith en de kinderen ; hij ontdekte de familie, het huisgezin, zoo ontdekte hij zonder het te weten den toetsteen van zijn sociale wijsbegeerte.

Achtereenvolgens noemde hij zich progressist en imperialist, doch ontpopte zich ter gelegenheid van den Transvaalschen oorlog als een hardnekkig verdediger van de boeren tegen de financiers.

In 1900 trad hij in 't huwelijk met Miss Frances Blogg en ging wonen in Overstrand Mannons te Battersea ; later vestigde hij zich in Cross-roads, te Beaconsfield en daarna voor goed in Top Meadow, waar hij den 14 Juni 1936 ontsliep in den Heer.

Ditzelfde jaar werd hij lid van de Pharosklub, waar wekelijks debatten plaats hadden en hij zeer dikwijls als spreker optrad, een lans brekend voor vrijheid, rechtvaardigheid en demokratie. Voor heel de klub bleef hij een raadsel. Maar met zijn humor, zijn logiek en hartstocht won hij aller sympathie. En dat zegt wat, als men bedenkt dat, gelijk Mr Titterton het onderlijnt, de socialisten de meerderheid uitmaakten van de klub, en de andere leden bestonden uit anarchisten, conservatieven, liberalen, katholieken, anglikanen, agnostiekers, atheïsten, vegetariërs, geheelonthouders, geneesheeren, advokaten, geestelijken, soldaten, zeelieden, tooneelspelers, journalisten, dichters, romanciers, handelaars en werklieden.

Wat van meetaf opviel, was de hoffelijkheid waarmede hij zijn tegenstrevers te woord stond : zijn ridderlijkheid. Is het niet merkwaardig dat B. Shaw, dien hij bijna heel zijn leven bekampte, altijd zijn vriend is gebleven ? « De leugens van Shaw vernielde hij met razernij, den mensch Shaw, dien hij beminde, wilde hij redden » (T.)

G. K. C. was buitengewoon eenvoudig. Hij had een groote genegenheid voor kinderen en zocht het gezelschap op van eenvoudige lieden, van kleine winkeliers en landbouwers, van ongekende journalisten en letterkundigen, van doodgewone heeren en bureelbedienden, van koetsiers en werkvrouwen, van arme menschen uit krotwoningen. Het dagelijksch leven was voor hem een ononderbroken wonder. Iedere winkelraam, straatlantaarn, dakpan vertelde hem een sprookje. Heel de wereld wou hij omhelzen, zoo vreugdig voelde hij zich om 't bestaan. Waar hij opdaagde klaarden de gezichten open, ontvonkte er gezelligheid, knetterde een vuurwerk van geestigheid los, rinkelde luid gelach.

Heftig gaat T. te keer tegen de legende van de losbandigheid van den dikken vent uit Fleet street, die zoo fabuleus veel drinken en eten kon. Zijn overdaad bestond hierin : naar de herberg te gaan als naar de kerk om er zich geestelijk op te knappen ; wat te keuvelen

met een vriend achter een herbergtafel, waarop een fijn likeurtje hem toelachte.

G. K. C. was geen liefhebber van pathetiek. Hij erbarmde zich wel over ongelukkigen « maar gaf nooit toe aan zijn gevoel ». Zijn strijdersnatuur greep hoofdzakelijk in dergelijke gevallen naar de ongerechtigheid zelf, waarover hij zijn verontwaardiging losketende. Wat sommigen ook beweren, van lijden bleef hij niet gespaard. De laatste jaren van zijn leven had hij veel last met zijn log lichaam Daarvan liet hij uiterlijk niets blijken. « Het hardst heeft hij geleden toen zijn broeder Cecil stierf : zijn wonden toonde hij aan niemand. Zijn lichaamspijnen waren van geen tel. Veel dieper leed hij als hij een vriend verloor, want vriendschap was voor hem zijn dagelijksch brood. »

G. K. C. heeft noch roem, noch rijkdom nagejaagd. Hoewel hij weten moest dat, dank zij zijn bijdragen, de oplage van de « News » verdubbelde, vroeg hij geen hooger honorarium. (Shaw legde het heel anders aan boord). Zijn bekommernis ging nooit naar den schoonen vorm, die kwam meestal ongezocht ; zijn eenige bekommernis was : enkele grondwaarheden, die hij ontdekt had, aan de menschheid mede te deelen.

De katholiek : Naar één enkele volmaaktheid heeft G. K. C. gestreefd in zijn leven, naar de volmaaktheid van zijn ziel. Altijd is hij godsdienstig geweest. Volgens Titterton kende hij God vóór zijn bekeering. Gelijk zijn ouders geloofde hij in Gods vaderschap en in 's menschen broederschap ; in het onduurzame van het kwaad en in de uiteindelijke zaligheid der ziel. Hij had daarenboven een afkeer voor dogma's, en beweerde de mirakels niet te kunnen aanvaarden.

Eenmaal scholier bevredigde het unitarianisme hem niet meer en noemde hij zich agnostieker. Nochtans bleef hij heel dien tijd gelooven in een zekere kosmische godheid en aanriep hij vol liefde Onze Lieve Vrouw in zijn « Ave Maria »-gedicht, waar volgend vers in voorkomt : « Wij bidden, wij die afgerekend hebben met de kerken ; wij aanbidden, wij die niet gelooven ».

Toen hij de teekenlessen volgde op de Slade school en daar dien duivel-aanbidder ontmoette, ontdekte hij dat hij nooit atheïst was geweest. Wellicht kon hij Gods hand vasthouden omdat hij, rein en oprecht, rusteloos naar de verovering der waarheid rende. Rond de jaren 1900 geraakte G. K. C., volgens Titterton, overtuigd dat de geestelijke ontaarding van zijn tijd een gevolg was van het verwerpen der zedelijkheidswetten, en dat de stevige grondslag van de moraal nergens anders moet gezocht dan in een dogmatischen gods-

dienst. Daarna greep de ontmoeting plaats met Hilaire Belloc, door de bemiddeling van hun beider vriend Mr Eccles. Voor beiden was die ontmoeting een zegening. Van dat oogenblik streden deze verwante naturen zij aan zij voor eenzelfde ideaal. Eerst in 1922 trad G. K. C. in de Katholieke Kerk, maar heel de periode van 1900 tot aan zijn bekeering dacht hij reeds als 'n katholiek. De wonderen van het sprookjesland wezen hem op 't bestaan van een toovenaar, die aanvankelijk voor hem de kosmische God was. Hij stond een tijdje verbijsterd voor de wereld die nevens zooveel schoonheid, zooveel leelijkheid vertoont. Hoe was dit mogelijk ? De christelijke theologie leerde hem het bestaan kennen van een persoonlijken God, die een wereld had geschapen waarvan Hij onderscheiden was. Hij ontdekte het geheim. Wat in 't sprookje gebeurde: « een lamp is ontstoken en liefde vliedt weg », greep ook plaats in werkelijkheid : « de appel werd gegeten, en de hoop op God verzwond ». Hij « voelde dat het leven zoo schitterend is als een diamant en zoo breekbaar als een vensterruit... en hij was bevreesd dat God het heelal zou laten te pletter vallen. » (C.) Hij wist zich op de verkeerde plaats. Van toen af « drong de gedachte aan God door in al zijn argumenten, » schrijft T. en leefde hij in de goddelijke aanwezigheid, die hem 't wonder ontsluierde van de gewone dingen, en « zijn ziel van vreugde deed zingen als een vogel in de lente. » Langen tijd bleef hij op den drempel der ware Kerk staan « omdat hij dacht dat het voor een katholiek mogelijk was het gezag der Kerk te erkennen zonder het gezag van Rome te aanvaarden. Eerst veel later zag hij in dat er feitelijk geen ander gezag bestaat » (T.). Hij placht met vreugde en fierheid te drukken op twee feiten :
1°) dat we een God bezitten, die stierf met zijn rug tegen een muur ;
2°) dat we een God bezitten, die zin heeft voor humor.

Kristus, de eenige mensch, die « niet zijn tranen maar zijn vreugde verborgen hield, » liet hem niet meer los en leidde hem binnen in den toovertuin der katholieke Kerk.

G. K. C. vertelde eens aan Mr T. welke de grootste bekoring van zijn leven is geweest en hoe hij hieraan ontsnapte. Uit dit intiem zielsgesprek — te lang om het hier mee te deelen, te mooi om er iets van weg te laten — blijkt andermaal dat de wijsheid voor de kleinen en de nederigen is weggelegd en dat C. met allen en met zich zelf definitief had afgerekend.

De journalist : Door zijn bijdragen in « The Speaker » was G. K. C., vóór de Transvaalsche oorlog losbrak, overbekend om zijn verdediging van de alledaagsche dingen en de gewone doorsneemenschen. Hij bleek degelijk gewapend, schrander en vechtlustig

en polemiseerde met ongeveinsde vriendelijkheid. Zijn grootheid als journalist kwam in volle daglicht van zoodra Gardiner hoofdredacteur werd van « The Daily News », en hem verzocht wekelijks een artikeltje af te staan voor zijn blad. In die eerste serie artikels begon hij zijn strijd ten gunste van de Transvaalsche boeren, nadien — vele jaren bleef hij aan dit blad verbonden — zijn strijd tegen al de valsche leeringen van den dag ten gunste van levenseenvoud, levensgezondheid, levenswaarheid en levensvreugde.
Op korten tijd was hij de meest ongemuilbande journalist, de meest gevreesde vrijschutter in de pers, de meest gelezene, meest besproken en meest invloedrijke van Fleet Street !
Uit piëteit voor zijn overleden broer Cecil, nam hij de redaktie op zich van « The New Witness » welke den strijd voerde tegen de korruptie in de politiek en de pers en voor het distributisme. Enkele jaren na den oorlog werd dit blad vervangen door G. K.'s Weekly. Tot aan zijn dood hield G. K. C. het recht, ten koste van de grootste financieele moeilijkheden en de zwaarste persoonlijke offers. Hilaire Belloc is er thans hoofdredacteur van. Dit blad voert een hardnekkigen kamp tegen de gematerialiseerde en gemekaniseerde maatschappij, de groot-industrie en de trusts ; het bevordert den kleinhandel, het landbouwbedrijf en den kleinen eigendom. Het wil vrijheid en eigendom voor eenieder ; het strijdt voor het eigendomsrecht van enkeling en familie.
Als journalist heeft G. K. C. de waarheid, God, de Kerk en de menschheid, met ridderlijkheid gediend. « Hij wist onder al het dagelijksch nieuws het belangrijke op te visschen, en de gebeurtenissen met veelzijdige kennis, juist oordeel, onbevangen eerlijkheid en grenzenloozen moed, te kommenteeren » (T.). Hij behandelde alle onderwerpen en tastte steeds naar de kern der zaken. Hij stond in zijn tijd en kende ervan alle dwalingen, welke hij naholde als een jager het wild. Hij wordt terecht beschouwd als de grootste journalist dezer eeuw, hij die niets meer dacht te zijn dan een doodgewone journalist. Er is van zijn polemieken en essays een groote straalkracht uitgegaan ten goede ; zijn geest leeft ook voort in een groep resolute kerels met rotsvast geloof, die, gehypnotiseerd door zijn persoonlijkheid en levenswijze, zijn gedachten blijven uitbouwen en verspreiden. Mr Titterton, die zijn bekeering aan G. K. C. te danken heeft, spreekt in dien zin op 't einde van zijn boek :
« Nog is hij (G. K. C.) bij ons. Veel dichter dan hij 't deze laatste jaren is geweest. Zijn wankele gezondheid verwijderde hem een beetje van ons, maar thans is hij weergekeerd sterker en vroolijker dan ooit. En zijn geest die altijd was de geest van een reus, heeft

thans de kracht van tien. Zijn weekblad en zijn liga hebben hun kracht verjongd. Hij stapt nevens ons, hij leidt ons, hij behoort ons. toe. Dat is zoo maar geen manier van spreken, geen sentimenteele gekheid, het is een feit zoo hard als staal. »

Nieuws voor de jongelui

Het avontuur beheerscht de wereld. Niet alleen de wereld maar ook het leven, zoowel bij ouderen als bij het kind. Er is alleen dit verschil, dat het kind daar eerlijk pleegt voor uit te komen en de ouderen hun zin voor het avontuurlijke in theorie negeeren en in de praktijk om de week in de cinemazaal vrijen teugel laten, zooals men dit heet. Het is jammer voor mij en voor de betrokken leesgrage knapen dat de reeks jongensboeken, waarvan ge hieronder de titels leest, me pas na de periode van feestcadeautjes in handen kwam ; nu hoop ik echter van harte dat de ouders en de zich-opvoeders-heetenden de titels der onderstaande jongensboeken zullen onthouden waarmee ze het jonge volk een paar avonden kunnen gelukkig maken. Daar is ten eerste een goed verhaal van JAN BER-
13.701 NARD : **Donkere Dagen**, een handig en niet onaardig mengsel van
◆ vroomheid, goedheid, idealisme, kwajongensstreken en genoeglijk avontuur. Het teekent de up and downs van een jongen knaap wiens vader wegens fraude op het kantoor veroordeeld wordt, en na menigvoudige lotgevallen — zijn vader en moeder sterven in kommer, en hijzelf leidt langen tijd een zwerversleven — tenslotte het vreedzaam jongensgeluk weervindt in een kostschool, alwaar een goede vriend en blijde dagen hem wachten. Het is een gezellig en vriendelijk boek, naar het recept van Pater Finn, vóór alles idealistisch, intens van gezond religieus gevoel zonder een moment te vervallen in het soort quasi-idealistische sentimentaliteit dat in dergelijke werken zoo licht dreigt. Overigens is het zeer dragelijk geschreven, eenige uitvoerige langwijligheden niet te na gesproken. In denzelfden stijl en met denzelfden ondergrond van katholiek
13.702 jeugd-idealisme is het verhaal van JOHAN CORNELISZ : **Guus**, dat
◆ de gezellige belevenissen van een viertal jonge vrienden en hun respectievelijke omgeving vertelt, waarbij een aantal klassieke jongensavonturen, ruzies, verzoeningen en vriendschappen te pas komen, mitsgaders een oom die schilder is en onder invloed van een der vier kameraden opnieuw den weg vindt naar de Kerk ; hoop en vrees rond het sterfbed van een moeder, een ferme neef die vliegenier is, en een kampeerpartij met ongelukkigen afloop,

die echter de aanleiding wordt tot een over gansch het plan gelukkige eindfusée : de roeping van Guus als missionaris. De auteur heeft het gelukkig idee gehad, de devotie-, bekeerings- en roepingselementen in dit boek zorgvuldig en spaarzaam te doseeren, zoodat de « braafheid » geen moment kans ziet zich op te dringen tot het vervelende en afschrikwekkende spookbeeld of tot het soort zoeterige vroomheid, dat langen tijd elk soort katholieke jeugdlektuur onveilig en ongenietbaar maakte. Ook het avontuur en de fantasie hebben hun rechten weergekregen in de jeugdlektuur, iets wat de jongelui zelf waarschijnlijk doodnatuurlijk zullen vinden, maar wat bijvoorbeeld de ouderen onder ons, die nog een verre geheugenis hebben aan de vooroorlogsche jongensboeken, met heimwee en een beetje jaloerschheid deze eigentijdsche jongensverhalen doen inkijken. Van fantasie gesproken is daar het werk van den bekenden Duitschen ingenieur en auteur van toekomstromans HANS DOMINIK, die in zijn recente jeugdboeken van een geestloos rationalisme evolueerde naar een Jules-Verniaansche, aan fantasie-grenzende wetenschappelijkheid, met daarbij een ernstige ethische tendenz, die herhaaldelijk evolueert tot een zekeren religieuzen inslag, waaraan, naar ik vermoed, de Nederlandsche « bewerker » van de Griendt
73.703 niet geheel vreemd is. Zijn laatste werk **Staal en Vuur** is een
◆ zeer kurieus en romanesk mengsel van wetenschap en politiek, waarin het gaat om een ongehoord stoutmoedig ingrijpen in de natuur, teneinde Amerika en zijn Filippijnsche eilanden te beschermen en van benzine te voorzien bij een mogelijken oorlog met Japan. Techniek, spionnage, intrigues, politieke hartstochten spelen hierbij een ingewikkelde rol, waaruit Japan erg kleintjes, en Duitschland, althans de Duitsche wetenschap, glorieus en roemvol te voorschijn komen. Het is een stuk stoute fantasie en grandioos avontuur, waarvoor elke knaap hijgend en met verhit voorhoofd met plezier eten en slapen zal over hebben, weshalve de opvoeder dergelijke lektuur met mate en overleg zal doseeren, zonder erbij te vergeten dat elke gezonde jongen dergelijke uren *moet* doorgemaakt hebben, op straffe van het mooiste te missen wat een jonge kerel kan ondergaan in het leven. Het boek is in een zeer fatsoenlijk Nederlandsch gesteld, — « natuurlijk » zullen velen denken — te zeldzaam om het niet te vermelden, voeg ik erbij.

B. V. ZWEGERS, de auteur van een aantal globetrotters-verhalen en werkjes over of in verband met natuurlijke wetenschappen, heeft ook een avontuurroman voor jongens klaargekregen, onder den
13.704 titel : **De Schat in het Duivelsmeer.** Nu moet ge niet eens be-
◆ schikken over een abnormaal-ontwikkelde fantasie om na een hal-

ven minuut nadenken reeds de mogelijkheden te beseffen, welke dergelijke titel aan den handigen phantast open laat. En, eerlijk gezegd, mijnheer Zwegers heeft het gedaan gekregen den meest verwenden avonturier-achter-de-leestafel te verrassen met zijn adembenemende verbeeldingen. De paden van het avontuur en der phantasie der auteurs zijn inderdaad onberekenbaar en onbegrensd in het jaar negentien zes-en-dertig, als men daarbij bedenkt dat Jules Verne's stoutste droom uitging naar een telefoon, een onderzeeër en een bestuurbaren luchtballon. Hier gaat het om een « zeer geheimzinnige » duikboot, met monsters bevolkte wateren, bandieten die de verbolgen natuurkrachten als bondgenoot krijgen om de schat-expeditie te dwarsboomen, vergiftigde pijlen, onderzoektochten op den bodem der zee, waarbij men verdwaalt en ten slotte het hol der « schatten in het Duivelsmeer » ontdekt en de goudschatten verovert. Ik zeg u maar dat, kerels van het geschreven avontuur ; begin aan zoo'n boek in godsnaam niet een uur voor het slapengaan of als er nog lessen te wachten liggen... Aardrijkskunde en allerlei natuur- en natuurlijke wetenschappen krijgen in dit boek ook een kans, zoodat dit verhaal het nuttige met het genoeglijke vereenigt tot een allergezelligst werk voor alle knapen die nog droomen van durven en doen, en van grandioze, spannende avonturen.

Kees Spierings

En van avonturen gesproken : daar hebt ge nog Kees Spierings, wiens naam sedert lang een meer dan goeden klank gekregen heeft als auteur van een reeks avontuurlijke verhalen voor de jongelui ; Kees Spierings die ditmaal een tamelijk haastig boek uit zijn mouw geschud heeft over en voor padvinders :
13.705 **Zigeuners bedreigen ons Kamp.** Het is niet
◆ de eerste maal dat Spierings iets vertelt over een padvinderskamp waar zigeuners bij van pas komen, en ik kan me best een heele vergadering van wijze opvoeders indenken, die allerlei en zeer serieuze bezwaren en bedenkingen aan te voeren hebben tegen het soort padvindersromans, waarin pad-zoekende broekventen, die eigenlijk in de klas en tijdens het verlof hoogstens in een veilig en verzorgd kamp of in een jeugdherberg thuishooren, daden van heldhaftigheid en durf vertoonen, waarbij de exploten van Scotland Yard in het niet verzinken en doorloopend aan levensgevaar blootgesteld zijn. En ik zou mij in een soortgelijke vergadering met overtuiging aan de zijde dezer paedagogen scharen, hoezeer ik ook overtuigd ben dat het praktisch

nooit zoo'n vaart neemt in een padvinderskamp, en dergelijke avonturen zich vrijwel uitsluitelijk afspelen in de verbeelding der padvindersverhalen, tot groote ontgoocheling der jongens en tot geruststelling der oudelui thuis. Kees Spierings heeft zich werkelijk hersens en verbeelding gepijnigd om den inhoud van zijn boek te doen beantwoorden aan zijn tragischen titel, en de meest onwaarschijnlijke verwikkelingen moeten hem hierbij helpen. Pas op de laatste bladzijde ontspant zich de rimpel, welke de wrevel op het gelaat des achterdochtigen opvoeders, en deze welke de hijgende inspanning op het gelaat van den op-kampavontuur-belusten jongen lezer teekende, als beide partijen tot hun genoegen of tot hun spijt en desilluzie vernemen dat heel dit tragisch avontuur slechts een droom was van den boekschrijvenden hopman. Ge moet het lezen, kerels, en ik erken gaarne dat ik, driemaal zoo oud als de jongelui voor wie dit boek bedoeld werd, en ondanks de mindere sympathie die ik over 't algemeen koester voor dit soort werken, dit verhaal gelezen heb tot het einde toe, met meer interesse dan menig hooggeprezen roman. Het is een gezellig en opwekkend boek, en het is het weinig minder dan het Indianenver-
13.706 haal van J. Nowee : **Witte Veder**, hetwelk schijnt aan te sluiten
◆ met een ander dito « Arendsoog », maar perfekt op zichzelf te genieten is. De oude prairieromantiek krijgt in dit boek nieuwe kansen : ranchers, veedieven, Indianen, hollende paarden, achtervolgingen, knallende geweren, cow-boys en sheriff's. De eene Indiaan die nog overgebleven is in de prairie, ontpopt zich hier tot een vriend en dienaar der blanken, die de veeroovers het vuur aan de schenen legt, en spoedig, aan het sterfbed van Pater Boyle, zijn geloof aan den Grooten Geest en aan de eeuwige jachtvelden, verwisselt met het doopsel en het lidmaatschap van de Kerk. Voor de rest is een leven hier geen knip voor den neus waard, zooals het meestal in dit soort werken het geval is, en zijn de begrippen van eigendom en de wetten der zelfrechtiging hier niet minder op de spits gedreven als bij Cooper en Karl May. Maar het is ten slotte een eerlijk en goed boek waarin de nobele menschen steeds de overhand houden, en de veestelende schavuiten hun straf niet ontgaan. En het is meer dan dragelijk geschreven, weshalve deze titel in deze reeks van zes goede, gezonde en idealistische boeken niet het minste figuur slaat. Onthoud ze, bibliothecarissen, met het oog op uw jonge lezers, onderwijzers die uw klasbibliotheek moet aanvullen en vaders, die uw jongen met een verjaargeschenk wilt verrassen.

E. R.

Van Menschen en Boeken

Lees hier, vriend lezer, dat de « Prix Goncourt » dit jaar toegekend werd aan den Fransch-Vlaming **Maxence van der Meersch** voor zijn roman « L'Empreinte de Dieu », welke roman, evenals al zijn voorgaande werken, in Vlaanderen speelt. M. v. d. M. werd geboren te Roubaix in 1907, en studeerde te Rijsel ;

H. G. Wells

dat **H. G. Wells** zoo pas zijn zeventigsten verjaardag vierde en door de Angelsaksische pers met enthousiasme gevierd werd. Bij deze gelegenheid werd herhaaldelijk de aandacht gevestigd op zijn minder bekende sociale en psychologische romans, die alvast rijker zijn aan menschelijkheid dan zijn z.g. profetische en wetenschappelijke verhalen ;

dat de Nobelprijs voor letterkunde 1936 toegekend werd aan den Amerikaan **Eugene Gladstone O'Neill**, die zich met zijn omvangrijk tooneelœuvre een internationale faam had toegeëigend. Hij werd geboren te New-York in 1888. Hij was op echt Amerikaansche wijze achtereenvolgens industrieteekenaar, bediende bij de Chicago'sche slachterij Swift, matroos, reizend tooneelspeler en journalist. Zijn voornaamste concurrent voor den Nobelprijs was Paul Valéry ;

Eugene O'Neill

dat de roman **Trouwen** van **Gerard Walschap** bekroond werd met den Driejaarlijkschen Staatsprijs voor Nederlandsche letterkunde. Mede-kandidaat voor den prijs was Willem Elsschot ;

Marie Gijsen

dat **Marie Gijsen**, de bekende Brabantsche katholieke romancière, onlangs overleden is. Ze was geboren te Gouda in 1856 en was dus een-en-tachtig jaar oud. In hoofdzaak beperkte ze zich bij de Brabantsche heimatnovelle, in welk genre ze zeer genietbaar en gezond werk voortbracht ;

dat te Deventer (Noord-Nederland) onlangs de 350e verjaardag gevierd werd van den dichter **Jacobus Revius**, een destijds zeer bekend, thans nog niet geheel vergeten dichter en geschiedschrijver uit den Leidschen kring van Daniël Heinsius ;

dat op 85 jarigen leeftijd in het Ziekenhuis te Düsseldorf de bekende romanschrijfster **Anna Freiin von Krane** stierf. Ze is vooral bekend geworden door haar Christus-legenden en verhalen van Christus' omwandeling op aarde. We noemen slechts : « De groote zondares » en « Het zwijgen van Christus », twee veelgelezen romans, die ook in 't Nederlandsch vertaald werden. Anna Freiin von Krane was een bekeerlinge ;

Miguel de Unamuno

dat op Nieuwjaarsdag ll. te Salamanca overleed de bekende dichter, wijsgeer en romanschrijver **Miguel de Unamuno**. Geboren te Bilbao in 1864, studeerde hij Wijsbegeerte en Letteren te Madrid, werd in 1892 hoogleeraar in de Grieksche letteren aan de Universiteit van Salamanca en in 1900 rector magnificus aldaar. Om politieke redenen door Primo de Rivera verbannen, verbleef hij eenige jaren op de Canarische eilanden, doch kreeg weldra amnestie. Hij maakte vooral naam met zijn gedichten, enkele grootscheepsche historische romans, o.m. « Paz en la Guerra» en essay's over de geestelijke lotgevallen van Spanje ;

Luigi Pirandello

dat te Rome de bekende Italiaansche tooneelschrijver en Nobelprijs-winnaar **Luigi Pirandello** overleed. Hij was geboren te Girgenti op Sicilië in 1867, en publiceerde zijn eerste tooneelwerken pas in 1916 onder den titel « Naakte Maskers ». Reeds vroeger schreef hij lyrische gedichten in den vorm van elegieën, en romans. Ook novellen, die hij met verbazend gemak produceerde — in 1919 verscheen zijn 15e bundel met een totaal van 365 novellen — waaronder de bekende « Novelle per un anno ». Zijn werk is niet zonder zekere wrangheid die doorloopend pessimistisch inwerkt ; er is een psycho-analytische inslag en een soort relativisme in aanwezig dat zijn werk voor ons onaanvaardbaar maakt ;

dat op 21- 12-36 te München de bekende pater Jezuïet **P. Lippert** overleed. Hij werd op 23 Aug. 1879 te Altenrich in den Opper-Palts geboren, in 1900 tot priester gewijd, was sedert 1912 werkzaam te München en een der voornaamste medewerkers aan de « Stimmen der Zeit ». Ondanks zijn zwakke gezondheid, was hij onvermoeibaar als schrijver, redenaar en zielzorger. Hij was een diep denker, een fijn stylist en wist zich in zijn talrijke essay's aan te passen aan de mentaliteit van den mensch van onzen tijd. Uit

zijn werk werd vertaald, benevens het gunstig gekende « Van Ziel tot Ziel », « Gods Lievelingen », « Het Jezuïetisme », « Tweeërlei Menschen ».

« Zeesymphonieën » van priester-dichter Cyriel Verschaeve is door Georg van Poppel in het Duitsch vertaald en verschenen bij de uitgeverij Franz Westphal, Wolfshagen-Scharbeutz. De Duitsche kritiek heeft zich zeer gunstig over het werk uitgelaten.

I - Wijsbegeerte en Zedenleer

13.707 **Cresson, André, Dr** **14**
DE WIJSGERIGE STELSELS. *Vert. uit h. Fransch [Les Systèmes philosophiques] dr Dr G. G. Ellerbroek. — A'dam, Wereldbibliotheek (Serie Encyclopaedie in Monografieën)* 1935 (19×13) 297 *blz.* *geb. fl.* 3
II*, N — Dr Cresson wil in dit werkje ons niet een geschiedenis der wijsbegeerte aanbieden, maar een vulgarizeerend overzicht van de hoofdstellingen en argumenten der voornaamste wijsgeerige gedachtenstroomingen : eenerzijds het z.g. dogmatisme met als onderdeelen het naturalisme, het spiritualisme en het idealisme, en anderzijds het agnosticisme en de geloofsphilosophie. Ongeacht dat het ons zeer kunstmatig lijkt danig uiteenloopende stelsels als b.v. het Thomisme en het Bergsonisme onder éénzelfde etiket te rangschikken, kunnen wij, als besliste voorstanders van een spiritualistische philosophie — die daarom geen « dogmatisme » hoeft te zijn ! — geen vrede nemen met vulgarizatie als deze. Onder voorwendsel van z.g. trouwe weergave van eenieders argumenten, wordt er teveel aandacht en belang geschonken o.m. aan sommige materialistische argumenten (b.v. het psycho-physisch parallelisme), waarvoor heden ten dage een ernstig philosooph eenvoudig de schouders ophaalt. Verder ook laat de auteur, niettegenstaande zijn poging tot neutraliteit, per slot van rekening een zekere voorliefde doorschemeren voor het agnosticisme en de geloofsphilosophie. Kortom, naar onze meening, geen vulgarizatie van gelukkig allooi : verleidelijk en bij plaatsen gevaarlijk voor niet-geschoolde krachten; al te oppervlakkig voor degelijk geschoolden ! Dr J. DE MUNTER S.J.

13.708 **Jung, C. G.** **13 : 159**
DE BANDEN TUSSCHEN HET IK EN HET ONBEWUSTE. *Vert. uit h. Duitsch [Die Beziehungen zwischen dem Ich und dem Unbewussten] dr Dr A. M. Meerloo. — Den Haag, Servire (Psychologische Bibliotheek, nr* 5) 1935 (21 × 14) 179 *blz. fl.* 2 ; *geb. fl.* 2,90
II* — C. G. Jung is lang geen onbekende voor hen die zich met de diepte-psychologie hebben beziggehouden. Of echter, zooals de uitgever zegt, « die psychologische richting zich in een groeiende belangstelling zal mogen verheugen », betwijfelen wij sterk. Bij Jung, zoowel als bij Freud en bij Adler, zijn er vele uitstekende elementen te vinden. Zijn theorie zal echter, in haar geheel, evenmin standhouden als die van zijn twee, daarjuist genoemde voorgangers en mededingers.
Ziehier de voornaamste punten van die theorie : Eerst en vooral de tot in het détail doorgedreven classificatie van de menschen in twee soorten of typen : het extravertierde en het intravertierde. Het extravertierde staat in denken en handelen open voor den invloed der dingen uit de buitenwereld ; het is gevat en flink in zijn optreden ; sociaal aangelegd enz. Het loopt echter gevaar op te gaan in uiterlijkheden, oppervlakkig te worden en al te plooibaar. — Het intravertierde is subjectief aangelegd, het houdt zijn aandacht gevestigd op het ik. Het spreekt, dat met die teruggetrokkenheid en het streven naar innerlijk zelfbezit, gewoonlijk gepaard gaat een zekere hang naar geslotenheid en levensvervreemding. — Een tweede punt in Jung's systeem is diens onderscheid van de vier primaire geestesfuncties : gedachte, gevoel, sensatie en inzicht. Daarenboven verwerpt Jung Freud's stelling als zou alle psychoneurose voortkomen uit een sexueel verdrongen complex. Eindelijk legt Jung den nadruk op de scheppende drijfkracht in den mensch. Jung heeft ook getracht de samenwerking tusschen het bewuste en het onbewuste te ontleden en

vast te leggen. Maar dat onbewuste is voor hem niet alleenlijk, zooals voor Freud, het verdrongene : het omvat ook de onvoldoend ontwikkelde inhouden evenals het vergetene; het sluit daarenboven zoowel een persoonlijken als een collectieven, door erfelijkheid overgeleverden, factor in. De meeste dier gedachten worden in dit boekje herhaald, uiteengedaan, en met een menigte voorbeelden toegelicht.
Een rijke inhoud, zooals men ziet. Maar helaas, een inhoud zonder ziel. Wat voor ons het voornaamste is, wordt hier weggelaten : met het openleggen en het overwinnen of bruikbaar maken van het onbewuste schijnt alles klaar te zijn. De christelijke ascese doet ons beter middelen aan de hand dan het omwoelen van soms ongezonde diepten.

H. THIELEMANS S.J.

2. - GODSDIENST

13.709 **Augustinus, S.** 2

◆ OVER HET GELUKKIGE LEVEN[De beata Vita] en ALLEENSPRAKEN [Soliloquia]. *Vert. uit h. Latijn dr J. A. van Lieshout O.E.S.A. en ingeleid dr Prof. Dr A. Sizoo. — A'dam, Wereldbibliotheek,* 1936 (19×13) 192 *blz.* *fl.* 1,50 ; *geb. fl.* 1,90.

S. Augustinus

IV — Sint Augustinus schreef de twee werken, die ons hier in vertaling aangeboden worden, in het jaar voor zijn doopsel. Dat zegt genoeg dat ze ons toelaten een blik te werpen in een zeer belangrijke periode van zijn leven. Hij is catechumeen, hij gelooft in Christus, maar is nog niet gekomen tot het volle licht van de waarheid. Het boek *Over het gelukkige leven* is als het verslag van besprekingen die Augustinus te Cassiacum hield met zijn moeder, zijn zoon en een paar vrienden. Onderwerp van de bespreking : Waarin bestaat het waar geluk ? Het antwoord luidt : In de kennis van God.
De *Alleenspraken* (niet te verwarren met het liber soliloquiorum, dat ten onrechte aan Sint Augustinus toegeschreven wordt en slechts van de dertiende eeuw dateert) zijn ook in vorm van samenspraak geschreven. Doch hier houdt de heilige geen bespreking meer met vrienden, het is met zijn eigen rede dat hij overleg pleegt. In het eerste boek, na den machtigen en heerlijken aanhef in vorm van gebed, stelt Augustinus zich voor, God en de ziel te kennen, en onderzoekt welke deugden noodig zijn om die kennis te verwerven. In het tweede boek stelt hij vast dat de waarheid eeuwig is, en komt hij tot het besluit dat de ziel, zetel van de waarheid, onsterfelijk is. Deze vertaling zal ongetwijfeld welkom zijn bij alwie den grooten kerkleeraar van naderbij wil kennen. We zijn nog zoo arm aan vertalingen uit den schat der Patrologie ! Op sommige plaatsen heeft de vertaler al te trouw den Latijnschen tekst willen weergeven en bekomt hij daardoor lange zinnen die moeilijk om verteren zijn ; over het algemeen echter is de vertaling vlot geschreven. De uitgave is keurig verzorgd. F. VERMUYTEN, PR.

13.710 **Jansen, R. L., Prof., O.P.** 22

◆ DE PSALMEN. *Vert. uit den grondtekst. — Roermond, Maaseik, J. J. Romen & Zn, (Bijbelsche Monographieën, onder leiding van J. Keulers),* 1936 (24×16) 219 *blz.* 50 *fr.*
V — Dit boek van Prof. Jansen is een afzonderlijke prachtdruk van de vertaling der Psalmen, die binnen kort zal verschijnen in « Het Oude Testament », door de Apologetische Vereeniging « Petrus Canisius » bezorgd. Van deze Bijbelvertaling, waarvan het vierde deel reeds verscheen, bezit ook dit werk over de Psalmen al de kenmerken : een korte maar substantieele inleiding, weinige maar uitgelezene aanteekeningen, een mooie en juiste vertaling. Het weze ons evenwel toegelaten eenige opmerkingen naar voor te brengen. Men is er over verwonderd, dat het den auteur gelukt is, op 4 bladzijden al de vragen te beantwoorden, die zich bij het studeeren van een boek der Heilige Schrift voordoen. Het is evenwel spijtig dat men er geen enkel woord aantreft aangaande de moderne strekking om de Psalmen in verscheidene kategorieën te rangschikken en ze te dateeren, in zooverre het mogelijk is, door vergelijking met litteraire stukken der oud-Oostersche literatuur, wier datum ons bekend is. Misschien zouden, in het licht van die strekking, eenige psalmopschriften, een verklaring gevonden hebben. De nota's zijn over 't algemeen goed gekozen, maar ze zouden beter plaats gevonden hebben onderaan den tekst. Het typographisch uitzicht kon er wat onder lijden, maar de lezer zou de nota's gemakkelijker hebben benuttigd. Natuurlijk kan de juistheid der vertaling af en toe betwist worden. Het gaat hier om

een poëtisch boek dat niet gemakkelijk kan worden overgezet ; bovendien is het moeilijk, de tijden en vormen der Hebreeuwsche werkwoorden juist te bepalen ; ten slotte, is de Hebreeuwsche tekst zelf dikwijls twijfelachtig. Niettegenstaande deze moeilijkheden is in doorsnee de vertaling getrouw en vlot. Kort gezegd : een goed boek dat graag zal gebezigd worden door al wie met de Psalmliteratuur in aanraking wil komen.

M. DE GRAEVE, PR.

13.711 **XX.** 22

◆ DE HEILIGE SCHRIFT. Vertaling uit de grondtekst met aantekeningen, in opdracht van de Apologetische Vereniging « Petrus Canisius » : HET OUDE TESTAMENT : 4e DEEL. DE PROFETISCHE BOEKEN. — *A'dam, R. K. Boek-Centrale ; Antwerpen, Standaard-Boekhandel,* 1936, 5 *dln* (19 × 14) 694 *blz.* *elk deel geb. fl.* 1,25 (20 *fr.*)

V — We hebben het genoegen aan de lezers van Boekengids het eerste deeltje van deze nieuwe katholieke Bijbelvertaling bekend te maken en aan te bevelen. Het prospectus beloofde ons « een verantwoorde vertaling uit de oorspronkelijke tekst ». Ik heb de gansche vertaling niet doorgelezen, enkel een paar perikopen grondig onderzocht, onder meer de moeilijkste perikopen van het boek Nahum. 't Besluit is dat de vertalers, — Pater Jansen O.P. en, voor Ezechiël, E. H. van den Born, — inderdaad persoonlijk werk leverden. Uit hetzelfde onderzoek bleek dat de auteurs hun vertaling te weinig rythmisch verzorgden, er niet genoegzaam naar streefden om den eigenaard van den Hebreeuwschen tekst aan te voelen, en dikwijls de schakeeringen van den grondtekst verdoezelden.

Waarom b.v. Amos I, 2 vertalen : « Jahweh buldert uit Sion, / Laat uit Jerusalem zijn donder rollen : / De weiden der herders treuren ervan. / De top van de Karmel verdort ! » in plaats van : « Jahweh brult uit Sion / En uit Jerusalem verheft hij zijn stem : / De weiden der herders treuren, / De kruin van den Karmel verdort. »

Pater Jansen doet hier meer aan interpreteeren dan aan vertalen, en komt aldus tot het storend resultaat, dat bij een onweder de top van den Karmel verdort. — Ik geloof dat de vertaling doorgaans oorspronkelijk is. Een goede noot, zoolang de oorspronkelijkheid niet voor de waarde van vroeger werk moet onderdoen. Helaas ! dit is wel het geval wat betreft het boek Isaias. Waarom heeft Pater Jansen geen ruimer gebruik gemaakt van Professor van Hoonacker's meesterlijke vertaling ? Had hij het gedaan, hij zou nooit b.v. volgende erbarmelijke verzen hebben neergepend (Is., XL, 12) : « Wie heeft de wateren gepeild in zijn vuist (sic !), / De hemel omsponnen met de palm van zijn hand ! » — Dit volsta ! De uiterlijke vorm is volmaakt en de koopprijs, spotgoedkoop. *Tollas et legas* !

Dr J. COPPENS, PR.

3. - Sociale Wetenschappen - Opvoeding

13.712 **Brants, Karel** **34 : 35**

HET BELGISCH GEMEENTERECHT. Samenstelling, Inrichting en Bevoegdheid der Gemeentebesturen. 4e *uitgave, in verband gebracht met de jongste wetten ; herzien en bijgewerkt dr A. Bogaert. — Lier, van In,* 1935 (23 × 15) 672 *blz.* 50 *fr.*

IV — Het bekend werk van K. Brants, werd opnieuw uitgegeven, herzien en bijgewerkt door M. Bogaert. Dit is het beste en meest volledige werk dat in het Nederlandsch over het Belgisch gemeenterecht werd geschreven. Bijgevolg zou het in handen moeten zijn van alle gemeenteraadsleden en gemeentebeambten. Alle inlichtingen worden gegeven omtrent de samenstelling van het gemeentekorps, de gemeenteraadsleden, burgemeester en schepenen, secretaris, ontvanger, politiebeambten. De werkkring van de gemeente wordt uiteengezet : op bestuursgebied (gemeentegoederen, belastingen, enz.) ; op sociaal gebied (volkshuisvesting, volksgezondheid, volksontwikkeling, enz.). De koerswijziging van de rechtspraak ter zake burgerrechtelijke verantwoordelijkheid der gemeenten wordt besproken. Het is een belangwekkend, degelijk en nuttig werk. Dr L. VAN BOUWEL

13.713 **Nauwelaerts, L.** **33 : 30 : 66**
PETROLEUM. *Met kaarten en 30 illustraties. — Tilburg, Nederlandsch Boekhuis,* 1936, 2e *druk* (21 × 15) 312 *blz.* 40 *fr. ; geb.* 56 *fr.*
IV — Breed opgevat en uitgewerkt is dit boek een sterke blik naar het hart van de economische wereldstructuur. De belangrijkheid van de kwestie blijkt ten volle uit het door den schrijver aangehaalde citaat van Clemenceau : « Een druppel petroleum is een druppel bloed waard ». Bij de historische uiteenzetting van het probleem onderlijnt schrijver de petroleumkwestie in verband met den wereldoorlog. De technische voorlichting over boorprocédé's, transport en behandeling der bijprodukten wordt in de verschillende ontwikkelingsstadia klaar samengevat. Het strekt den schrijver tot eer bij het beschrijven der petroleummagnaten niet in het anekdotische te vervallen. De machtsontplooiing en strijd van de Standaard en de Koninklijke om de hegemonie op de wereldmarkten worden zakelijk nuchter ontleed. Het boek snijdt zonder omhaal van woorden de pregnante gevatheid van de petroleumkwestie uit het wereldgebeuren. Nationale en internationale belangenconflicten worden ontkluwd en ontleed. Bizonder interessant zijn de hoofdstukken gewijd aan Rusland, Iran en Japan waar de politieke economische conjunctuur door het petroleumprobleem een socialen inslag krijgt. Als schrijver over de internationale overeenkomsten en de verdere ontwikkeling van de petroleumindustrie handelt en in de samenwerking van staten en particulieren een oplossing vindt, zijn wij volledig zijn meening toegedaan. Wie het probleem verder wenscht in te studeeren vindt in het boek een degelijke reeks statistische gegevens en een uitgebreide bibliographie. — Een verzorgde taal maakt het lezen van dit boek dubbel aangenaam. W. A. DE WITTE

3.714 **Schelfhout-van der Meulen, Alb.** **37 : 24**
◆ MEISJE, VERDIEP JE ! 1. IK OVERWEEG. Vier Hoofdstukjes over Meisjesgedachten en Christus' Waarheid. — *Roermond, Maaseik, Romen,* 1936 (15 × 10) 64 *blz.* 5 *fr.*
V, M — Om 't jong-meisje tot 'n ernstiger beleven te brengen van haar godsdienstige overtuiging ; om haar 'n juist inzicht te geven in eigen ziel, moet ze zich verdiepen, moet ze nadenken en overwegen. Hoe gedraag ik mij in de kerk ? Hoe gedraag ik mij als biechtkind ? Hoe gedraag ik mij thuis ? Wat is roeping ? Dat zijn de vier kapitteltjes van dit eigenaardig boekje. In elk kapitteltje bekent 't meisje haar onaandachtzaamheid, haar gebreken ; doch telkens weet de Meester wijzen raad te geven waar 't meisje dan 'n vroom en sterk besluit uit trekt. Ik meen dat dit boekje aan aankomende meisjes veel goed zal doen. FR. CROLS, PR.

13.715 **Stekel, Wilhelm, Dr** **37 : 17 : 57**
DE OPVOEDING DER OUDERS. *Vert. uit h. Duitsch* [*Die Erziehung der Eltern*] *dr J. H. Schouten. — Zutphen, Thieme,* 1936 (22 × 15) 7, 243 *blz.* *fl.* 2,90 ; *geb. fl.* 3,90
IV — Een mooie titel, niet ? Toch geeft het boek niet wat gij door den titel gerechtigd waart ervan te verwachten : Het pleit wel voor de vernieuwing der menschheid door de algeheele vernieuwing van het gezinsleven, doch de opvoeding waarvan sprake wordt enkel aangeraakt in verband met het sexueele probleem. Daarvoor houdt deze Weensche psychiater de revue van allerlei typen van ouders, meer van abnormalen kant, en zelfs excessieve typen. Hij beschrijft ze dan ook krachtig, dank zij zijn heerlijke praktijk en ervaring van meer dan 30 jaren. Het boek is bedoeld voor menschen die het huwelijk willen aangaan: het boek is voor hen goede voor- en inlichting, en staat eerbiedig tegenover de moraal. Het is natuurlijk niet voor jeugd, maar voor volwassenen.
A VAN DEN DRIES, PR.

13.716 **Taunay, J., Dr** **30 : 33**
ONBLOEDIGE WERELDREVOLUTIE — *Bussum, Jacob Catslaan* 4, 1936 (23 × 15) 47 *blz.*
IIo — Schr., bezield met de beste bedoelingen, wil voorgoed de wereld van alle onheilen verlossen en dat door een eenvoudigen maatregel : de algemeene verklaring van het Recht op Leven. Hoe jammer dat goede bedoelingen niet volstaan om de wereldproblemen op te lossen. Simplistisch en hier en daar gevaarlijk. Dr C. VAN GESTEL O.P.

13.717 **van Goethem, Fernand, Prof. Dr** **30 : 33 : 2**
◆. SOCIAAL HANDBOEK. Grondlijnen voor een katholiek sociaal Programma. *Vert. uit h. Fransch* [*Code Social. Esquisse d'une Synthèse sociale catholique*] — *Antwerpen, Standaard* (*Uitg. Intern. Studiekring v. soc. Vraagstukken*) 1936 (20 × 14) 130 *blz.* 10 *fr.*

Prof. Dr F. van Goethem

V — De *Mechelsche Internationale Studiekring voor Maatschappelijke Vraagstukken* — of *Unie van Mechelen* — besloot, in 1925, tot de publicatie van een *Code social*, die ons twee jaar later aangeboden werd. Daarna verschenen nieuwere Encyclieken van socialen aard, hetgeen de « Unie » er toe aanzette een tweede bijgewerkte uitgave in het licht te geven (1933) waar ons hier een vertaling van aangeboden wordt. De *Code social* wil in de eerste plaats een veilige gids zijn en is het gemeenschappelijk werk van personen die op sociaal gebied uiteenloopende strekkingen zijn toegedaan.
Daarom zoeke men er niet naar grensopvattingen ; men treft er integendeel meestal een leering in aan, welke zoo ongeveer in het midden staat en meermalen zelfs uitdrukkingen die eenige ruimte voor interpretatie overlaten.
De *Code* handelt over *het gezinsleven* ; *het burgerlijk leven, de bedrijfschappen* (beroepsstanden) ; *het economisch leven* — breedvoeriger — ; *de private vereenigingen, het internationaal leven, het bovennatuurlijk leven*; op eenvoudige, methodische wijze, in den vorm van korte « artikels » (179). Dr K. du Bois S.J.

4. - Taalkunde

13.718 Isselé, J., C.SS.R. 47

◆ DE LATINORUM SERMONE. PRÆCEPTA. — *Parisiis, Brugis, Desclée de Brouwer*, 1936 (21×14) 261 *blz.* 20 *fr.*

V — Met blijde verwachting ontving ik dit boek ; er lag immers een bandje om : Le latin par la méthode directe. Zou dan eindelijk iemand de zeer moeilijke, maar tevens hoogst nuttige taak op zich genomen hebben om de rechtstreeksche methode, die zoo vruchtbaar is bij het doceeren der moderne talen, ook op het aanvankelijk onderwijs in het Latijn toe te passen ? Die blijde verwachting was echter kort van duur : met de rechtstreeksche methode heeft het boek alleen dit gemeen, dat het, gelijk de leerboeken van vroeger eeuwen, in het Latijn gesteld is. In deze taal verkoos de auteur te schrijven om, zooals hij bescheiden zegt, zoo mogelijk, aan de studeerende jeugd der geheele wereld dienst te bewijzen. — Het boek is een soort stilistiek voor de hoogere klassen der colleges en voor de seminaries, waarin vooral uiteengezet wordt, welke rededeelen « eleganter » gebruikt, weggelaten, bijgevoegd of vervangen kunnen worden ; aan het slot komt een hoofdstuk over den zinsbouw. Ongelukkig steunt de schrijver af en toe op verouderde en onhoudbare theorieën ; zijn Latijn is vloeiend, doch niet geheel vrij van fouten ; ook de spelling is dikwijls foutief.
A. Geerebaert S. I.

5. - Wetenschappen

13.719 Uyttenbroeck, J., cand. ing. 53 : 54 : 6

DE EENHEID IN DE SAMENSTELLING DER STOF. — *Antwerpen, Standaard* (*K. V. H. U., verhandeling* 341-342) 1936 (20×13) 159 *blz.* 5 *fr.*

V — Elke verhandeling der K. V. H. U. brengt ons doorgaans iets interessants, komende van de hand van een bevoegd man. « *De Eenheid in de Samenstelling der Stof* » moet niet onderdoen in dit opzicht. Uyttenbroeck levert ons hier een proeve van ernstige vulgarisatie. Na een bondig en klaar overzicht van de ontwikkeling van de moderne elektro-chemie, vat hij de laatste en modernste theoriën aan, aangaande de samenstelling van de stof. Wie geen specialist is, vindt hier ten volle zijn gading. L. Senden, pr.

13.720 Watteeuw, H. 51 : 66 : 37

MEETKUNDE VOOR METAALBEWERKERS : Ie DEEL. Ten dienste van het vakonderwijs en voor zelfonderricht. *Geïll.* — *Brugge, Vrije Beroepsschool, Bouveriestraat* 83, 1936 (21×14) 230 *blz.* 20 *fr.*

V — Het werk *Meetkunde voor Metaalbewerkers* van Watteeuw is waarlijk nieuw van opvatting en uitwerking. Het werk is oorspronkelijk en een rijke documentatiebron voor de

leeraars die zoeken naar praktische toepassingen uit de meetkunde. Het werk is een ideale leidraad voor den leeraar van meetkunde die tevens vakmeester is, in scholen waar enkel het nuttige uit de meetkunde voor het werkhuis geleerd wordt. De frissche wetenschap van den stokouden Euclides mag echter in de Vakschool,en zeker niet in de Middelbare Technische School, samengeperst worden tot het meten, de meetinstrumenten of het meetkundig-teekenen. De meetkunde is zeker de basis van dit alles, maar zij heeft zulke groote opvoedkundige waarde, dat het eeuwig nuttigheidsbeginsel niet te eng mag toegepast worden. Vergeten wij niet dat de meetkunde gerangschikt wordt onder de vakken van algemeene ontwikkeling, met na elk hoofdstuk de aanduiding der praktische toepassingen in de verschillende ambachten. Dit boek is een inleiding tot een boek over meetmethoden en meetinstrumenten, zegt de schrijver, en aldus opgevat moeten wij Watteeuw gelukwenschen om het prachtig verzameld materiaal. Hij heeft zeer nuttig werk verricht, en de opvatting zoowel als de verzorgde uitvoering ervan, duiden aan hoe degelijk het technisch onderwijs evolueert in Vlaanderen. G. VAN ERMEN

6. - Toegepaste Wetenschappen

13.721 **Kojc, Martin** **61 : 159**

ZELFGENEZING VAN ZENUWLIJDEN. *Vert. dr Dr A. Voker. — Den Haag, Servire,* 1936 (21 × 14) 80 *blz.* *fl.* 0,95 ; *geb. fl.* 1,50

V — Schrijver meent den oorsprong der nervositeit gevonden te hebben in het niet beheerschen der aandacht bij den modernen mensch ! De genezing ervan ligt dus in het aankweeken van een beheerschte oplettendheid, met als middel daartoe het van buiten leeren, het U dwingen uwe aandacht te concentreeren op den zin van een bepaalden tekst, en dezen dan van buiten te leeren en trachten te onthouden. Zoo doet U dagen, weken, maanden lang tot de genezing komt, iederen dag iets nieuws bestudeerende en U dwingende het te onthouden. — Of de auteur ooit een zenuwzieke verstond, blijkt ons uit zijn boekje niet. Dat het lezen van dit boekje nuttig kan zijn, blijkt ons nog minder. Dr FR. MEEUS

13.722 **Mertens, P.** **64 : 61**

HUISHOUDKUNDE. VOEDINGSLEER. — *Antwerpen, Beroepschool, Brialmontlei* 39, 1936 (19 × 13) 430 *blz.* 17 *fr.*

V, M — Juffrouw P. Mertens, de directrice der Normaalschool voor Beroeps- en Huishoudelijk onderwijs is geen onbekende voor ons. We weten wel, dat alles, wat van hare hand verschijnt, degelijk is. We kunnen slechts beamen wat we zegden in de bespreking van het werk, toen het verscheen als 1e uitgave : zeer goed werk, geschreven door een bevoegdheid in 't vak en dat zal bijdragen tot verspreiding en bevordering van het huishoudelijk onderwijs. ELZA WOLF

13.723 **van Driessche, Albert, Dr** **61 : 37**

◆

Dr Alb. van Driessche

NA HET SPREEKUUR. — *Kortrijk, Steenlandt,* 1936 (26 × 17) 179 *blz.* 24 *fr.*

IV — Is het stellen van dat boek voor schrijver zelf een verpoozing na het recepten-schrijven, de lezer ook zal er meer genot aan hebben dan aan een recept. Dokters zijn aangenamer en, voor de verbruikers van hun produkten, heel wat interessanter nà dan onder het spreekuur ! Het boek bevat een vijftiental bijdragen — ik vermoed niet alle nieuwe, want ik meen er reeds enkele ervan te hebben gelezen — over geneeskundige en parageneeskundige onderwerpen. Ze kunnen niet anders dan de lezer interesseeren wijl ze, in verhaaltrant geschreven, zeer verscheiden onderwerpen behandelen en woorden verduidelijken die meer worden gehoord dan juist begrepen. Een paar titels die ik hier overschrijf geven een blik op de inhoud : Pasteur — Laënnec — Mevrouw Curie — Behaviorisme — Het groote ras — Tuberculose en huwelijk, enz. Wie dit boek weet te lezen, zal er veel bij leeren. Dr J. LEBEER

13.724 XX. **64**
NOMOTTA-LEERBOEK VOOR HANDWERKEN VAN WOL. *Vert. uit h. Duitsch. Geïll. — Salach/Wtbg, Schachenmayr, Mann & Cie ; Brussel, E. Goldberg, E. Plaskylaan* 72, 1936, 2 *dln* (21×14) 206, 219 *blz.*
V — Reklame-uitgave — van de goede soort — uitgegeven door de Duitsche firma Schachenmayr, Mann & C°, producent van de motvrije Nomotta-wol. Het lijkt ons vrijwel volledig ; is overvloedig en zeer duidelijk geïllustreerd. Een bizonder nuttig handboek.

7. - Schoone Kunsten

13.725 Dille, Denijs **78 : 92.7**
DE HEDENDAAGSCHE MEESTERS DER MUZIEK : RAVEL, HONEGGER, MILHAUD, PROKOFIEFF, BARTOK, STRAVINSKY. *Geïll. — Brussel, Programmabrochures N. I. R. (Nederl. Reeks nr* 3, *Concerten-Reeks C*) 1936 (21×14) 47 *blz.* 2 *fr.*
V — D. Dille behoort tot de geestdriftigste bevorderaars der moderne muziek. Het pleit voor het N. I. R. dat het op zijn bevoegdheid beroep deed om de toehoorders in te leiden in deze reeks «Hedendaagsche Meesters der Muziek». Met daarbij enkele biographische en litteraire gegevens weet D. Dille ons, langs analytische wegen, iets van de psyche van hun werk te suggereeren. Wij hebben lang den nood gevoeld aan dergelijke voorlichting, bizonder in deze tijd van « Omroep », waar de meest moderne schepping ongedekt aan de openbare meening werd blootgesteld. Wij zijn er van verzekerd dat ernstige gidsen van dit soort het sympathiek contact op tastbare wijze zullen bevorderen. Wij vragen ons alleen af, of we te dier gelegenheid niet even aandacht zouden vragen voor moderne experimenten ook op Nederlandschen en Vlaamschen bodem ? Wellicht krijgen ook onze jongeren over afzienbaren tijd een kans ? Dr F. v. d. M.

13.726 Muls, Jozef **75**
OUDE MEESTERS. *Geïll. met* 13 *reproducties. — Averbode, Abdij,* (25×19) 187 *blz.* 30 *fr.*
IV — Vijftiend- en- zestiendeeuwsche meesters der schilderkunst, in de eerste plaats Vlamingen, dan Italianen en Duitschers. Historisch overzicht en karakterizeering van de meesters zelf in hun leven en van de kunstperiodes. Dit is een gulle garve meedeelingen aan het groot publiek uit schrijvers buitengewoon rijke schatten aan kennis op kunsthistorisch gebied. Wat zouden we zijn zonder een Muls en zijn echte toewijding om ons zooveel interessants en schoons bij te brengen ? Dr Joris Caeymaex, pr.

Jozef Muls

13.727 Vermeylen, August **75**
PIETER BRUEGHEL DE OUDE ALS SCHILDER VAN LANDSCHAPPEN. *Met* 10 *gekleurde reproducties. — A'dam, van Ditmar ; Antwerpen, Standaard,* (24×18) 15 *blz.* 18 *fr.*

August Vermeylen

V — Een opzet dat beantwoordt aan den ouden wensch van velen : Brueghel als landschapschilder, en een klein Brueghel-album voor eigen bezit door een keus van kleurreproducties ! Ja maar, het overtreft de verwachting, dat prachtig boekje zooals het daar in zijn zilveren omslag uw kamer komt verrijken, en opengeslagen u de onvergetelijke paneelen brengt van de seizoenentafereelen, de Vlaamsche dorpen, Tirol en Rijn, Polder en Kempen, hemelruimte en zee. En Vermeylens studie is niet zoo maar een inleidend woord ; ook maakt hij geen literatuur over de zaak, evenmin als dorre geschiedenis ; maar houdt een boeiende voordrachtles, die een sterk en ruim inzicht geeft. Historie toch wel, maar geheel gericht op het begrijpen van Br.'s oorspronkelijkheid en Vlaamsch karakter. Maar vooral belangwekkend, dóórgezond en tevens grootsch is het inzicht in het zuiver pikturaal-esthetische bij Br.'s landschappen, n.l. het begrip van « levend wereldbeeld » zooals dit verkregen wordt

door de beweging die de landschapscompositie bepaalt van binnen-uit, begrip dat door schrijver's sprekend commentaar u innig overtuigt en — naast het smaken der ongeëvenaarde atmosfeer, — u bij Br. tevens een genie van het beeldscheppen laat erkennen.
Dr JORIS CAEYMAEX, PR.

13.728 **Wauters, Edgard, Ir en Verstraete, Eugeen, Dr** 78
DE GOUDGELE GARVE. Een Tuil van Vlaamsche stemmige Liederen, wijdingvolle Liedekens, boertige Wijsjes, Stapliederen en Kanons *Met 4 platen en illustraties van H. van der Ven. — Halle, Verkoopcentrale Halewin, Lange Steenweg* 29(17 × 13) 83 *blz.*7,50 *fr.*
IV — Liederboeken hebben we tekort : en er zullen er steeds meer noodig zijn naarmate vereenigingsleven en toerisme zullen groeien Deze « Goudgele Garve », al bevat ze veel goeds, brengt ons nog steeds niet den gewenschten bundel.Opzettelijk werden strijdliederen geweerd, omdat zij algemeen bekend zijn. Het tegendeel is juist het geval : de Vl. jeugd kent geen strijdliederen meer. Wij zullen niet over de samenstelling van den bundel twisten, al bevat hij menig nummer, dat door zijn banaliteit zeker niet zal helpen tot het nagestreefde « lenigen van geestelijken nood ». Bij oude liederen doet men best de bron op te geven, in plaats van een jaar- of eeuwtal. Spijtiger noemen wij sommige rythmische vergissingen in muzieknoteering en tekst (p. 14 Ghequetst ben ic ; p. 34 Maria die zoude ; p. 48 Reuzelied e. a.). Betrouwbaarder werk leverden bv. W. Brom-Struyck en Hesseling in Nederland. De uitvoering van deze « Garve » getuigt van een zekere zorg ; er zijn foto's van « Trekvogels » en titelvignetten. Alleen het papier doet poover aan.
Dr R. LENAERTS, PR.

13.729 **Zadoks-Josephus Jitta, A. N.** 73 : 75
ANTIEKE CULTUUR IN BEELD. *Met een voorwoord van Prof. Dr G. A. S. Snijder. Geïll. — Bussum, van Dishoeck ; Antwerpen, De Sikkel,* (32 × 25) 176 *blz.* 65 *fr.*
V — Ruim zoo goed als de gelijkaardige werken van Lückenboek of van Muzik en Perschinka ; goed bijgewerkt. Mooi voorgesteld. Wat tot nogtoe in geen enkel werk over Antieken verwezenlijkt werd, — een absolute zedigheid, ditmaal zonder lompe middelen bereikt. Bijgevolg uitstekend geschikt. 't Zal zeer welkom zijn ! Dr JORIS CAEYMAEX, PR.

8. - Letterkunde

81. GEDICHTEN

13.730 **Brunclair, Victor J.** 81
◆ SLUIEREFFEKTEN. Verzen. — *Antwerpen, Mercurius,* 1936 (22 × 15) 80 *blz.* 20 *fr.*
IV — Flinke inspiratie en meesterschap over den vorm, die een heel persoonlijken klank heeft — niet zoo zonderling als men zou denken, behalve in dingen zooals het anagram : regenstralen = aartsengelen!!Uitgesproken visionnair en dionysistisch: hierin misschien wat te uitsluitend de neiging naar decoratieve schepping volgend, meer dan door het menschelijk-inwendige getroffen. Waar het de natuur geldt, seizoenen en uren, en het water, de Schelde, daar is hij, ontegensprekelijk de man : veel gulle en fijne schoonheid. Br.'s pretenties zijn niet zoo heel weidsch als zijn schitterend woord zoo laten gelooven, maar waar hij thuis is, in deze z'n zeer eigen wereld van ten slotte gezonde visionnaire levensliefde, daar is hij zeer flink ! (N. B. Een recensie van eenige regels kan niet bogen op volledigheid noch schakeeringen, wel te verstaan). Dr JORIS CAEYMAEX, PR.

13.731 **Buckinx-Luyckx, Antoinette** 81
◆ STIJNTJE. — *Kortrijk, Steenlandt,* 1936 (23 × 16) 47 *blz.* 15 *fr.*
V-VIa-b — Hemelsch zuiver en daadwerkelijk kristelijk (zonder preeken). Stijntjes ziekte en dood, een kindje van een jaar of zes, zeven ; en daarrond vader en moeder, drie kleinere zusjes, en Willy in den hemel. Uit het hart geschreven, fijn, echt en sterk. Op merkwaardige wijze sprekend warm zoowel voor kinderen als voor groote menschen. — Aanbevolen. Dr JORIS CAEYMAEX, PR.

13.732 **Greshoff, J.** 81 : 809 : 92.8
KENT UW DICHTERS ! Honderd Gedichten van honderd Dichters. Een poëtisch Stalenboek. Met een Inleiding door J. Greshoff en een Bibliographie door G. H. 's-Gravesande. — *A'dam, J. M. Meulenhoff,* (21 × 13) 201 *blz.* *fl.* 1,95
IV — Wij wenschen graag samensteller en om het initiatief en om de verwezenlijking

ervan onvoorwaardelijk geluk. Of nu ieder geciteerd dichter « de betere » is, of nu ieder gedicht zijn auteur paaschbest voorstelt, laten wij buiten kwestie. Greshoff had zeker smaak toen hij het werk samenstelde. Het boek, vulgariseerend bedoeld, bevat noodgedwongen veel « Gebrauchspoesie » maar samensteller schrijft in zijn voorwoord : « Het is een werkje voor leeken, voor het groote publiek van onbevangen lezers », dus van dien kant treft hem geen verwijt. Het valt op, dat de tegenwoordige dichtersgeneratie niet bewust is van het feit, dat de geweldige technische vooruitgang ook een rol kan spelen als cultuurelement en à fortiori als grondslag voor de poëzie. Het kost blijkbaar veel moeite heel en al uit de oude kleeren te komen. Daaruit volgt het experimenteeren, dat ten slotte toch maar weinig aarde aan den dijk brengt. Er is nog te veel half-romantisme, te veel literatuur en per slotsom te weinig overtuiging dat aan het moderne leven een epische visie moet gegeven worden. — De bibliographie door G. H. 's-Gravesande aan het werkje toegevoegd zal zeker ieder lezer interesseeren. W. A. DE WITTE

13.733 Pollmann, J., Dr **81 : 83.8 : 92.2 : 809**

◆ HELDEN EN HEILIGEN. Middeleeuwse berijmde Verhalen. *In verkorte vorm bijeengebracht en van aantekeningen voorzien. —Purmerend, Muusses,* 1936 (22 × 15) 147 *blz. fl.*1,50

IV* — Deze bloemlezing moet dienen als leerboek bij het onderwijs in de middelnederlandse letterkunde. Om de leerlingen vertrouwd te maken met de middeleeuwse gedachtenwereld, koos de uitgever vijf berijmde verhalen in verkorte vorm, verschillend van onderwerp en gedachten, maar alle culminerend in de synthese van den held en den heilige : Beatrys (794 v.), Walewein (728 v.), Ferguut (2786 v.), Dboec vanden Houte 527 v.) en Sint Franciscus (418 v.). De talrijke aantekeningen in de rand zijn bondig en maken een snel leestempo mogelijk. Een paar verklaringen zijn m.i. onjuist. — Zeer nuttig. Dr A. BOON, PR.

82. TOONEELLITERATUUR

13.734 Ballings, Jac. **82**

DE IJSKAST. Blijspel in één Bedrijf. — *Antwerpen, Jos. Janssens,* 1936 (20 × 13) 31 *blz.* 8 *fr.*

V — Daar vader zich verzet tegen de vrijagie van zijn dochter met een zekeren Boud, ontmoeten de geliefden elkaar in vaders afwezigheid. Zoo vandaag weer. Maar vader komt onverwachts thuis. En stopt Boud in de ijskast waar men hem na een tijdje half bevroren uithaalt. Dit bewerkt de verzoening. — Pluimlichte improvisatie. Ballings op zijn smalst. Dr C. GODELAINE

13.735 van den Eynde, Joz., pr. **82**

◆ 'T MIRAKEL VAN KERSTNACHT. Kersttooneel voor Meisjes. *Omslagteekening v. Remi Lens. — Mechelen, Brusselsche steenweg* 19, 1933, 3e *druk* (20 × 16) 20 *blz.* 8 *fr.*

V-VI, M — Een zuiver kerkelijk spelletje. Niets dan het Evangelie met een drietal liederen in- en doorheen gewerkt. De milde wijziging aan de tekst, om een klank te bereiken met de liedjes en de voorlezende engel vinden we zeer geschikt. Het is toneel in zijn primitiefste vorm, maar niettemin zeer zuiver en, als stemmige kerstviering, van de bovenste plank. Overigens een beste model van wat met eigen krachten en naar eigen inzicht kan worden opgebouwd. AL. DE MAEYER, PR.

Joz. van den Eynde

13.736 Vercnocke, Ferdinand **82.9 : 81**

ALS ROELAND LUIDT. Spel van nationalen Kamp in vijf Bedrijven en een Proloog. — *Oostende, R. Salens, Conscienceplein* 25, 1936 (20 × 12) 67 *blz.* 12 *fr.*

V — *Als Roeland luidt* is een poging om nationaal opbouwende kunstgestalte te geven. Het vertolkt een tijdspanne uit onzen volksstrijd, zoo groot, dat die brok verleden allicht voor immer blijft... een toekomstbeeld : de droom der Artevelden. Doch hier wordt niet geschetst de grootsche ondergang van een enkeling, zooals in Verschaeve's werk, maar de machtige wil van een worstelend volk : de vloedgolf van opgetogen leven, alle standen tot een broedervolk bezielend, voortgestuwd door het duidelijke inzicht van één Man. De « man van 't Belfort » verpersoonlijkt den geest van het levend Vlaanderen, de levende

stem van Roeland, aansporend tot de daad. Van een anderen kant wordt dit symbool niet tot een fantaisistisch motief ; integendeel krijgt het werk daardoor actueele beteekenis. Het is zelfs treffend hoe juist de symbolische figuur de meest levende taal spreekt. Litterair gesproken stijgt het werk in waarde naarmate het spel voortschrijdt. Reeds van in II, maar nog veel meer in de laatste bedrijven, waar het langs satire en boerde een stevige gebaldheid krijgt in taal en dialoog en spannende gespierdheid van brutaal rauwe werkelijkheid. AL. DE MAEYER, PR.

13.737 **Verhaeren, Emile** 82 : 81

HET KLOOSTER. *Nagedicht nr h. Fransch [Le Cloître] dr Willem Gijssels. — Antwerpen, Jos. Janssens,* 1936 (21 × 15) 66 *blz.* 20 *fr.*

III-IV* — *Le Cloître* verscheen, meenen we, in 1900 ; van de hand van hem die, in 1886 reeds, *Les Moines* had uitgegeven. Het stelt een kloostertragedie voor, denkelijk uit de XVe eeuw, waarbij Dom Balthazar, een berouwvol vadermoordenaar, zich ontrukt aan de rechtmatige verlangens op hem gebouwd, zich stelt boven driftige klooster-intrigues tegen hem gericht, zich weerloos verwerpen en vertrappen laat : zoo vindt hij Gods barmhartigheid ! — Willem Gijssels dichtte dit « drama in vier bedrijven » verdienstelijk na : een lyrisch gewrocht, zwaar van stijl en poëzie. Maar telkens als we naar dieper werkelijk heid of stevige karakters zoeken, boren we, verbazend vlug, door opgezweepte dweepzucht en zwaardreunende rhetorica heen... tot ijdelheid. Laat de oppervlakkige schittering en de heftige toon u niet bedriegen ; het stuk mist alle fundament. — Goed van strekking, wordt het zonder gevaar gelezen door wie zijn inhoud critiseeren kan, en iets afweet van de kerkelijke toestanden op het einde der Middeleeuwen. EM. JANSSEN S.J.

13.738 **Verschaeve, Cyriel** 82.9 : 81

◆ ELIJAH. — *Brugge, Zeemeeuw,* 1936 (23 × 16) 85 *blz.* *geb.* 28 *fr.*

IV — Het gebeuren wordt hoofdzakelijk gevoed door den strijd tusschen God en afgod Baal, belichaamd in profeet Elijah en koningin Isebel. Na lang en bloedig verzet wint de eerste het van de tweede. — Met dit stuk heeft Verschaeve zijn eerste werkelijk tooneelkundig gebouwd en geschreven werk geleverd. Aan- of afwezig, Elijah, de bittere, menschelijke Godsgezant, en Isebel, een tragische, artistiek en psychologisch hoogstaande figuur, beheerschen het gebeuren, doorloopend gehouden in palmharde, gewild sobere bewoording — uitgenomen het nogal wijdloopige 2^{e} tafereel —. Af en toe valt een woord uit den toon, krijgen we een zinswending te ingewikkeld om tooneelkundig te zijn, maar doorgaans zijn de monologen dynamisch bewogen en spetteren de tweespraken van het knappend woord en wederwoord. De tafereelen sluiten normaal en logisch. Jammer, in deze, dat de verheven stemming in het zesde tafereel in een apartje afbreekt. Wat dan weer eenigszins wordt goedgemaakt door de drukke inzet van het zevende, zoodat het spel met een sterk slot eindigt. Dit treurspel, het is die naam waard, gaat een mooie toekomst tegemoet. Dr C. GODELAINE

13.739 **Verschaeve, Cyriel** 82.9 : 81 : 22

◆ JUDAS. — *Brugge, Zeemeeuw,* 1936, 6^{e} *druk* (21 × 15) 144 *blz.* 15 *fr.*

Cyriel Verschaeve

V — Een ontleding van de traditioneele Judasfiguur. Het geloofsproces van den held, gesteund op de stoffelijke mogelijkheden van Christus' macht, proces dat ook in zekere mate het gebeuren leidt, wordt klaar maar op te weinig persoonlijke en verrassende wijze aangegeven. Alles is bovendien, tooneelkundig gezien en in verhouding tot het gebeuren, te omslachtig, te minutieus in dialoog uitgewerkt. Vaak ook te mat en te zielloos verwoord, de Judas-, Dwepende vrouw- en Magdalenapassussen niet te na gesproken. De dialoog schijnt moeizaam geschreven, de taal is niet zelden vrij stroef of verliteratuurd. De bouw vertoont een paar zwakke plekken : het motief Judas-Magdalena staat voor de drie kwart buiten het hoofdgebeuren, en het vierde bedr. is voor een ruim deel verhalend. Toch is Judas het beste speelstuk uit Verschaeve's tooneelbagage. Dr C. GODELAINE

83. Novellen, Romans, Legenden, Schetsen Sprookjes, Verhalen

I. — VERBODEN LECTUUR

13.740 **Wagener, W. A.** 83 : 79

3000 METER IN DOOD WATER. — *R'dam, Brusse,* 1935 (22×14) 504 *blz. fl.* 3,90

I° — Het thema van dezen modernen roman : het kanaalzwemmen. Doch dit is nu maar bijzaak en middel. Hoofdzaak en doel is iets anders, iets bedroevend en ontzettend anders. Want deze wereldsport wordt gezet in het teeken der meest ergerlijke erotiek. Al de personen — een zootje, hoor ! — zijn liederlijke driftmenschen, uitlevers der laagste passies, sex-appealers, homosexueelen, bezoedelden in inbeelding, woord en daad. Het boek druipt van Freudisme dat walgt en afstoot. Ettelijke bladzijden zijn pornographie. Af en toe kletst schrijver tegen huwelijk en moraal. Wij baden in goor materialisme. Waar hij den naam van God en de gebedsformules gebruikt, is hij profanatie die schaamrood maakt. Zoo werd deze roman iets anders dan « een poging tot regeneratie (door middel van het erotische) van de vermoeide cultuurphase, waarin wij, West-Europeanen, zijn geraakt ». Om de ideeën hier verkondigd, om het Freudiaansch opzet, om de wulpschheid van vele, vele bladzijden vol rauw naturalisme, totaal onbruikbaar. A. VAN DEN DRIES, PR.

II. — STRENG VOORBEHOUDEN LECTUUR

Deze boeken mogen slechts bij uitzondering, om gegronde redenen, door welgevormde rijpere lezers worden gelezen

13.741 **Walschap, Gerard** 83.1

EEN MENSCH VAN GOEDEN WIL. — *R'dam, Nijgh & van Ditmar,* 1936 (20×14) 348 *blz.* 35 *fr.*

II-III — De « mensch van goeden wil » is Thijs Glorieus, de zoon van den mandenmaker Do (1) Glorieus ; juister : de zoon van diens vrouw en diens broer Dolf (blz. 8, 37, 85 en elders). De jongen kan geen onrecht zien geschieden ; hij wil, waar hij kan, helpen en steunen. Het leven is hem hard : twaalf stielen en dertien ongelukken ; en, al dwingt zijn superieure eerlijkheid en goedheid bij de meesten eerbied en ontzag af, de vreeselijkste rampen komen, daardoor juist, op hem neer. Eindelijk wordt hij rijk ; in zijn laatste levensjaren laat hij, onder zijn dorpsgenooten, de goedheid triomfeeren, — tot hij, in een brandend huis, waaruit hij een oude vrouw wilde redden, den dood vindt... Een film van bonte gebeurtenissen, door één intrigue beheerscht : die van Rosa en Let uit de Walhoeve. Beide huwen met Thijs, Rosa na den dood van Let ; en deze tweede echtgenoote — een moordenares die bij hem rust vindt — komt er op den bruiloftsnacht toe, voor hem te knielen, « en zegt wel te weten dat hij geen mensch is, maar Christus, de zoon van God. Ik aanbid u... » (blz. 329). Waarop Thijs, verschrikt, haar slapen doet ; want hij wil alleen, met een beetje goeden wil, terwijl nieuwe levensvormen groeien, de menschen gelukkig maken (zie hfdst. XXIII, blz. 332-341).

Met een hulde aan Walschap's werkkracht, talent en cordate koenheid, moeten wij deze bespreking aanvangen. In het beeld van « de taaie standvastige wroeters », die uit het land van Brabant naar Brussel komen (blz. 307), herkennen wij eenigermate hemzelf ; en deze lijvige doorwrochte roman getuigt het luidst van zijn taaie standvastigheid. Van zijn superieur talent meteen dat zich, bij elk nieuw werk, tegelijk anders en toch hetzelfde voordoet. Van de cordate koenheid voornamelijk, waarmede hij niet alleen de technische vernieuwing doorzet van het verhaal en den roman ; maar ook zijn eigen levenshouding, brutaal bijna, voorstelt en als oplegt... Van die oprechte hulde willen volgende bezwaren niets afdoen.

Alle komen zij hier op neer : Walschap schiet zijn doel voorbij. Met zijn bijzonderen, scherp flitsenden verhaaltrant vooreerst : een te nauw sluitend oratorisch keurslijf, waarin het beklemde leven verschrompelt en verdort, zich tenminste in één richting slechts ontwikkelt en in ieder ander opzicht geweld lijdt. Waarbij de krachtige formuleering, meer

(1) *Judocus* (*blz.* 35) ? *Of Dominicus* (*blz.* 249) ?

dan eens, de onderbroken intuïtie en de willekeurige samenstelling verbergen moet. Waarbij een aanzienlijk boek — een opeenstapeling van feiten-in-den-superlatief — gemakkelijk, bij gemis aan reliëf en aan architectonische lijnen, chaotisch wordt, min of meer rommelig. Waarbij, in plaats van een wijd open hemel-horizon, een oratorisch doel, van uit de verte, kunstmatig probeert te fonkelen. Waarbij we sterk kunnen griezelen, sterk huiveren, plots getroffen worden, een tijd lang meegesleurd ; waarbij wij echter nooit breed ademen, van weldoenden vrede gevoed... Want het natuurlijk tempo, in de wisseling der dingen, gaat er bij verloren ; de dichterlijke vlucht ; de kosmische aandoening en verwijding ; de rustige waarneming en het onbevangen peilen ; de cultureele invloeden van traditie, wetenschap en godsdienst ; de natuurlijke mildheid zelfs, die, uit kalme ontvankelijkheid alleen, opgetogen opbloeit. Walschap schiet zijn doel voorbij. Altijd voort besnoeit hij de Vlaamsche overdadigheid ; met recht is hij meedoogenloos sober. Maar zijn trant, van nature geschikt voor kleine verhalen en sprookjesmotieven, faalt gedeeltelijk waar het realistische romans geldt. Brutaliteit, eenzijdig gerichte psychologie ; onevenwichtige karakters, een simplistisch aandoende levensphilosophie, gemis aan perspectief zijn er de — totnogtoe nooit vermeden — gevolgen van... En, om op het besproken boek terug te komen, nooit heeft de schrijver, met zooveel ijver, virtuositeit en talent, zijn eigen klavier bespeeld. Een praestatie zooals geen andere, noch van hemzelf, noch van een ander ; maar het inspireerende leven ligt verder dan in de meeste verhalen van *Volk*, de willekeur is grooter, en de grondgedachte (Walschap zoeke hier noch toespeling noch beschuldiging) deed ons even aan den ouden Rousseau denken.

Wij beweren geenszins dat deze verhaaltrant geen vordering beteekent, noch dat hij voor bepaalde letterkundige soorten de best geschikte vorm niet zou zijn. Dit beweren wij alleen : totnogtoe bleef hij met het strijdbaar temperament van Walschap te zeer verbonden; en, in den realistischen roman, schoot deze zijn doel er mee voorbij. Dat hij het ook deed in de voorstelling van het leven, hangt daar wellicht mee samen ; want te zeer, dunkt ons, bestudeert hij het leven in de bokaal van de literatuur, waar alles toch naar moderne recepten gedoseerd wordt en naar moderne luimen beroerd.

Ook in de voorstelling van het leven — wij zegden het reeds — schiet de schrijver zijn doel voorbij. Zijn « mensch van goeden wil » is een vierkante abstractie, niet vrij van innerlijke tegenspraak, en waaraan een sterk dramatisch vermogen alleen vleesch en bloed verleent (2). Over de verbijsterende som van ongelukken en misdaden kunnen we, niettegenstaande de verbazende overtuigingskracht van den schrijver, toch niet heen : een zwerver die de rechtvaardigheid wil en aanhoudend liegt van verworven of zeker te verwerven rijkdom, doch die de vrouw van zijn broer eens nam en die van zijn zoon ook nemen wil; een vader die, met een gebroken « lavaboglas », zijn zoon een oog uitkerft ; een jonge boerin die haar echtgenoot koelbloedig neerschiet ; een vrouw, moeder van drie kinderen, die (bij een onaannemelijke comedie van haar man) drinkt aan een flesch chloorzuur... zonder van de mindere goden te spreken, als zijn : bedrog, kuiperij, vecht- en ranselpartijen, tafereelen van liefde, naaktheid of scepticisme. Walschap schiet zijn doel voorbij ! Niemand zal hem dien « mensch van goeden wil » nateekenen ; maar niemand zal dien ook (al herkent hij heel wat grond-hoedanigheden en karaktertrekken die ècht zijn) in vollen ernst aanvaarden. En — het voornaamste nog — zelfs een heilige zal nooit zulk een mensch van goeden wil willen worden ! Ook Walschap niet !... Hij schiet zijn doel voorbij.

Van goeden wil moeten wij allen zijn ; anders erlangen wij nooit den vrede. Een mensch van goeden wil — een die het, door alles heen, zijn wil en blijven — komt zelden genoeg voor, dan dat men hem niet graag zou teekenen ; en wie hem teekent, beeldt het diepste verlangen van velen uit... Maar wie hem, uit de landelijke bevolking van Vlaamsch België, *buiten het geloof om*, opgroeien doet, doet de waarheid geweld aan. De algemeene waarheid vooreerst : dat elke goede wil convergeert naar de alleen heilaanbrengende Roomsche Kerk ; de bijzondere waarheid daarbij : dat onze Vlaamsche boeren, van geslacht tot geslacht met het geloof doorkneed, daaraan boven àlles hun mildheid, rechtvaardigheid en offergeest danken. Het gaat hier niet om een natuur-optimisme of een natuur-pessimisme ; maar instinct en erfelijkheid maken, bij onze boeren nog minder dan elders, den « mensch van goeden wil » : het levend geloof alleen en een getrouwe medewerking met Gods genade. En dan handelen zulke menschen veel minder utopisch en onevenwichtig dan Thijs Glorieus ; niet minder nederig dienend echter, eenvoudig zich verbergend, dankbaar àlles offerend... Wie het anders voorstelt, doet de waarheid geweld aan.

Dit is geen bedekte beschuldiging tegen Walschap gericht; aan zijn oprechte bedoeling

(2) *Het karakter van den « mensch van goeden wil » berust wel op veel waarneming ; maar het waargenomen werd, haast fanatisch, overdreven. Zie verder.*

twijfelen wij geen oogenblik. Maar, gevangen in de literatuur, zàg hij de geheele waarheid niet ; en dat hij dan, aan zijn « goeden wil », een absolute beteekenis, boven het Katholicisme uit, schijnt toe te kennen — dat mógen, dat kùnnen we niet aanvaarden (3)... Past hier echter één beschuldiging, dan is het een « mea culpa ». Want wij, katholieke priesters en kloosterlingen, hebben, aan de Vlaamsche intellectueelen « van goeden wil », het noodig geestelijk voedsel niet geboden : zóó dat het l e v e n d g e l o o f hun arbeid vanzelf zou doordeesemen.
Ongemerkt is deze bespreking een artikel geworden. Wij herhalen de hulde die wij brachten aan Walschap's werkkracht, talent en cordate koenheid ; wij betreuren het alleen dat deze aanzienlijke arbeid zóó is uitgevallen. Mogelijk doet het boek, aan sommige menschen, tóch goed ; men zal het echter, met zeer groote omzichtigheid slechts, gevormde lezers in handen geven. EM. JANSSEN S.J.

13.742 **Wolf, Victoria** **83.1 : 83.3**
MEISJE WAARHEEN ? *Vert. uit h. Duitsch*[*Mädchen wohin* ?] *dr Herman Middendorp.* — *A'dam, Nederl. Keurboekerij*, 1935 (19×12) 219 *blz.* *fl.* 1,60 ; *geb. fl.* 2,25
II — Het zooveelste getuigenis over de ontreddering die na den oorlog zooveel meisjes aangegrepen heeft, inzonderheid de studentinnen aan de Duitsche universiteiten. Meisje waarheen met uw leven, waarheen met uw hart ? Thuis in haar geboortedorp zijn er twee die Barbara begeeren ; een wijkt ontgoocheld uit naar het verre Oosten. In München ontmoet ze een vreemden wellusteling, wien ze haar liefde schenkt tot haar de oogen opengaan. En dan waarheen ? — Bitter en schrijnend beeld van een hopelooze verwarring.
Dr A. BOON, PR.

III. — VOORBEHOUDEN LECTUUR

Boeken welke, ondanks zekere passages of grondgedachten, ook ontspanningshalve, zonder nadeel door gevormde lezers kunnen gelezen worden

13.743 **Bordewijk, F.** **83.1**
IJZEREN AGAVEN. Studie in zwart met kleuren. — *Hilversum, Rozenbeek ; Antwerpen, Het Kompas* (*De Vrije Bladen, Maandschrift*) 1936 (23×15) 32 *blz.* *per jaar* 80 *fr.*
III — De vertraagde film van een schepper van attracties op een foorplein, die op den rand staat van het faillissement en zijn verderen ondergang beleeft. Bitter van toon onder de humor. — Typographisch onbeholpen. Dr A. BOON, PR.

Frans Bordewijk

13.744 **Fischer, Leck** **83**
TOEN HET MAANDAG WERD. Drie Dagen uit het Leven van het Gezin Lundbom. *Vert. uit h. Deensch* [*Det maa gerne blive mandag*] *dr* D*r* *A. Posthumus. Met* 1 *kleurplaat.* — *Den Haag, Zuid-Hollandsche Uitg.-Mij*, 1935 (24×16) 238 *blz.* *fl.* 2,90 ; *geb. fl.* 3,50

III — Het week-end in een gezin dat aan de wereldcrisis ten prooi is : een stel stuurlooze menschen uit den kleinen middenstand, met een vlak en hard bestaan in een vrij liefdeloozen familiekring. Dat klinkt niet als een verwijt aan het adres van den ouden Lundbom en familie ; maar wel aan dat van den schrijver, die er niet in slaagde om zijn boek warm levende dramatiek en diep-menschelijke beteekenis in te blazen, noch om de schrijnende toestanden werkelijk « schrijnend » voor te stellen ; de rijkelijk-aangewende dialoog is bijster hard. Dr A. BELLEMANS, PR.

---

(3) *Thijs Glorieus staat buiten het katholicisme* : « *over het geloof zijn die van Glorieus allemaal om ter gauwst uitgepraat* » (*blz.* 98). *Ook in de gesprekken met den Kapitein* (*blz.* 122-128, 337-341) *staat het geloof buiten alle perspectief* : *Thijs heeft geen ander ideaal dan het aardsche, niet het flauwste vermoeden van de Gemeenschap der Heiligen. Het geloof is, voor hem,* *v r o u w e n t r o o s t* (*blz.* 53-54, 56, 98, 250-251 *en verder, passim, tot aan* 324-331, 344-345).

13.745 Gunnarsson, Gunnar **83.1**

Gunnar Gunnarsson

ZWARTE VOGELS. *Vert. uit h. Deensch*[*Svartfugl*] *dr Cl. Bienfait. — Antwerpen, Het Kompas* (« *De Feniks* ») (18 × 11) 277 *blz.* 20 *fr.* ; *geb.* 29 *fr.*

III — Een dubbele moord : Jon Torgrimsson wordt van een rots in zee gestooten ; Gudrun, Bjarnis vrouw, wordt verwurgd. Heeft Bjarni zich daar plichtig aan gemaakt, om Steinunn, Jons vrouw, te kunnen huwen ? Zoo beweert de publieke meening en zulk is ook de overtuiging van den schout die het proces tegen beide betichten moet leiden. De twee derden van het verhaal worden ingenomen door de rechtzitting, waarin we met klimmende spanning den strijd volgen tusschen den schout en de beschuldigden. — Verhaal en personen zijn even strak en stoer als de IJslandsche natuur. Een diep-aangrijpend boek.

Dr A. Boon, pr.

13.746 Mauriac, François **83.1**

◆ ZWARTE ENGELEN. Roman. *Vert. uit h. Fransch* [*Les Anges noirs*] *dr J. G. Schoup. — 's-Hertogenbosch, Teulings' Uitg. Mij,* 1936 (20 × 14) 256 *blz.* *fl.* 2,75 ; *geb. fl.* 3,50

III* — Deze vertaling van *Les Anges noirs* volgt den Franschen tekst op den voet ; toch leest zij zoo vloeiend, als ware zij oorspronkelijke arbeid. — Wat den roman zelf betreft, hieromtrent willen wij de lezers van *Boekengids* inlichten of waarschuwen : 1°) litterair gaat hij door voor een der allerbeste van den begaafden schrijver (Amélie Fillon schijnt *Le Baiser au Lépreux* hooger te stellen) — 2°) Met meer recht dan *Le Nœud de Vipères* mag hij een volmaakt katholiek roman genoemd worden. Want, al woedt de strijd tusschen goed en kwaad geweldiger en grootscher, toch triomfeert de genade volkomener ; en, voor 't eerst, treedt een priester op, een werktuig van Gods barmhartigheid — 3°) Onkatholiek is het niet dat de beschrijving van het kwaad, in het boek, een aanzienlijke plaats inneemt : Christus' verlossing stelt toch de zonde voorop ; onkatholiek zou het zijn indien het kwaad verlokkend of beklemmend was voorgesteld, en dat is hier het geval niet. Een katholiek werk echter als dit kan, op veel Katholieken, schadelijk inwerken : zij kunnen de behandelde problemen niet aan (temeer daar deze gesteld worden in een vreemd milieu, afhankelijk van een vreemde traditie) ; het veelvuldige en geweldige kwaad versombert of verbijstert hen ; de werking der genade kan hen, evenmin als de gestalte van den priester, zelf eenigszins opgestaan uit de zonde, overtuigen en bevredigen. — Besluit : aan gevormde lezers, met een meer dan gewone verstandelijke, zedelijke, godsdienstige ontwikkeling, zal deze roman veel goed doen : hij slaat horizonnen open. Doch het ware onverantwoord hem in alle handen te geven, ook van volwassenen.

Em. Janssen S.J.

13.747 Rilke, Rainer Maria **83.8**

VERTELSELS OVER ONZEN LIEVEN HEER. *Vert. uit h. Duitsch* [*Geschichten vom lieben Gott*] *dr Joh. Winkler. Ingeleid dr J. J. Thomson. — A'dam, H. Meulenhoff* (« *Zilveren Wiekslagen* ») 1936 (18 × 12) 187 *blz.* *geb. fl.* 1,50

Rainer M. Rilke

III — Dit ongemeen-« liebliche » boek, dat reeds in 1900 het licht zag, is zoo zuiver Rilke's als al het andere dat we van hem lazen. De inleider van deze vertaling noemt deze vertelsels « een klein spel aan den rand van de wereld. Eigenlijk aan den rand van het zijn ». En die formule is niet onaardig-geslaagd. Ze suggereert althans het esoterisme van deze kunst, die niet alleen hieraan haar kenmerk ontleent, dat ze gaat om het kleine, den zelfkant van deze wereld ; doch, mijns inziens, vooral daaraan, dat ze in elk onderdeel van het aardsche bestaan, evenals in elken opbouw van de menschelijke fantasie, daaraan ontleend, het spel weet bloot te leggen van de geestelijke krachten die onder alle dingen kunnen aanwezig gedacht; en meteen wijst Rilke er, op zijn eigen manier, op, hoe oneindig het de moeite waard is, zich alles in zijn geestelijk verband te denken, al voert ons dat nabij of over den rand van ons, van verantwoordelijkheidsgevoel zoo doordrongen en bekrompen, verstand ; zoo is nu eenmaal het expressionisme. Dit is nu eens vertelkunst ; dus kunst, en die kennen we tot nogtoe alleen concreet ; deze kunst uit deze concretiseering distilleeren en verklaren gaat ons begrip en onze uitdrukking te boven. Het boek is over-mooi ; waarom ons kwellen

met de vraag : waarom het zoo mooi is ? Het antwoord zien we in ons, maar aan de overzijde van onzen woordenkreits. De vertaling steekt het oorspronkelijke naar de kroon.
Dr A. BELLEMANS, PR.

13.748 **Siville** 83

DE GETEKENDE. — *Oisterwijk, Uitgeverij « Oisterwijk »,* 1936 (15×12) 47 *blz. fl.* 0,60
III — Uit de stille ingetogenheid van zijn klooster gaat Frater Angelo naar de ellende der grootstad, waar hij in ruw kontakt met de werkelijkheid, in opstand komt tegen « schijngodsdienst » en « uiterlijke naastenliefde ». Hij verlaat het klooster en preekt « het groote gebod » onder de paria's der maatschappij. Bitter en schamper van toon ! Wat 'n taaltje en wat 'n spelling ! Dr A. BOON, PR.

13.749 **Tinhofer, Carl** 83.3

◆ WEEFGETOUW NUMMER ACHT. Roman van een modern Fabriekmeisje. *Vert. uit h. Duitsch [Die kleingläubige Therese] dr Frans van Haemstee. — Den Haag, Pax ; Deurne-Antwerpen, Tijl, « De Pelikaan »* 1936 (21×15) 292 *blz.* 35 *fr.* ; *geb.* 45 *fr.*
III — Uit het gestadig aangroeiende werk van den nog jongen auteur Tinhofer wordt ons hier een vertaling geboden, die als vertaling zeer gevat is, en ons leeren komt hoe universeel-gelijkend de levensmalaise is, die we doormaken : het fabrieksleven, het lot van de stempelaars, de vreesaanjagende religieuze onverschilligheid, het verre verlangen naar God bij wie hem ooit min of meer gekend hebben, het eeuwige thema van liefde, zwakheid en dood. De factuur van dezen roman is zeker flink, doch het werk zou iets veel machtiger geworden zijn, indien over de techniek-routine en over de psychologische inleving een kracht van numeriek-minder hoogen rang haar licht had mogen laten schijnen. Wat ik allengs minder en minder begrijp is die noodzakelijkheid,waarvoor de moderne schrijvers ons steeds opnieuw stellen, om ons namelijk met het oog op het litteraire genot de elementen van de verloskunde eigen te maken. Doch zielsontlastend is de gang van de heldin langs de eindelijke Biecht naar den wel tragischen doch ook voor den lezer troostvollen, hoopvollen dood. Dr A. BELLEMANS, PR.

13.750 **Vikstén, Albert** 83.3 : 83.1

HOUT. *Vert. uit h. Zweedsch [Timmer] dr N. Boelen-Ranneft. — A'dam, Wereldbibliotheek,* (19×13) 338 *blz. geb. fl.* 2,25.
III — Het epos van de houtkappers en houtvlotters in dienst van de groote Zweedsche houtnijverheid. Hoe de onrust kiemt en groeit onder die stoere en bonkige kerels omdat ze in hun onmenschelijk bestaan worden uitgebuit door schrokkige kruideniers en onmeedoogende ondernemers. Hoe de staking eindelijk uitbreekt en de verbittering heerscht in de heele streek. En om die sociale kern heen de heldhaftige strijd van de vlotters tegen water en wind, de atmosfeer van de oerwouden, de eigen aard van land en volk in het hooge Noorden. Een forsch boek dat u boeit en vastklampt.
Dr A. BOON, PR.

Albert Viksten

IV — LECTUUR VOOR VOLWASSENEN ALLEEN

circa 18 *à* 20 *jaar en ouder*
(veronderstelt zedelijke voorlichting en vorming)

13.751 **Baxter, G. O.** 83.0

KOBALT, DE GEWELDIGE. *Vert. uit h. Amerikaansch [The white Wolf] dr H. J. Kok — R'dam, De Combinatie,* 1935 (20×14) 219 *blz.* 25 *fr.*
IV — Kobalt is één van die sympathieke geweldmenschen wier avonturen den inhoud uitmaken van het grootste aantal aria's uit Baxter's repertorium. Kobalt, wiens lichaamskracht legendarisch is, haalt gigantische halsbrekerijen uit om het hart van 'n kranige, hardvochtige farmersdochter te veroveren. Je voelt sadistische trillingen in je ruggegraat wanneer je Kobalt jongleeren ziet met de lichamen van z'n localen evennaaste. Hoe onwaarschijnlijk het ook allemaal lijken mag, Baxter weet echter te boeien en er ligt iets kinderlijks in z'n brutale romantiek. PAUL HARDY

13.752 **Berg, Aja** 83
DE VROUW ZONDER LIEFDE. Roman. *Vert. uit h. Duitsch [Die Frau ohne Liebe] dr A. Vuerhard-Berkhout. — Den Haag, Zuid-Hollandsche Uitg.-Mij (Het Boek voor de Vrouw)* 1936 (19×13) 229 *blz.* *fl.* 2 ; *geb. fl.* 2,50
IV, P — Zij huwde met een officier op diens sterfbed ; zijn dood bracht de jonge weduwe een Cresus-fortuin. Maar het leven heeft haar verbitterd, koel, onverschillig gemaakt tegenover de mannen om hun gebrek aan verstand en fatsoen. En wordt een soort « Majoor Frans ». Zij blijft op haar stuk, al verlooft en trouwt men om haar heen, en zondert zich heelemaal af op een ver landgoed. Daar echter ontmoet zij den man, die haar ten slotte vermurwt, ofschoon eerst afgescheept en nadien als 'n gekwetste bij een jachtongeval door haar verzorgd. Een simpele visscher heeft die zielekentering weten te bewerken. — Ontspanningslectuur zonder hooge vlucht, vrij onschuldig en zonder aanstoot. Met protestantschen geest erin. A. VAN DEN DRIES, PR.

13.753 **Birkner, Friede** 83.0
HENNY SLAAT ER ZICH DOORHEEN. Roman. *Vert. uit h. Duitsch [Henner wird's schon schaffen] dr A. J. Richel. — Den Haag, Zuid-Hollandsche Uitg.-Mij (Het Boek voor de Vrouw)* 1936 (19×13) 226 *blz.* *fl.* 2 ; *geb. fl.* 2,50
IV — 'n Paar vlinderige liefdeshistorietjes, met wat trivialiteit aan elkaar gelijmd. 'n Tikje avontuur, 'n beetje al te gewilde geestigheid, en daar heb je 't heele ding ! Waarschijnlijk als 'n lolletje bedoeld, zonder echter het lolletje van twee uur tijds waard te zijn. PAUL HARDY

Friede Birkner

13.754 MONNA, NIETS KAN IK JE WEIGEREN ! Roman *Vert. uit h. Duitsch [Monna und die Tigerkrücke]. — Den Haag, Zuid-Hollandsche Uitg.-Mij (Het Boek voor de Vrouw)* 1936 (19×13) 119 *blz.* *fl.* 2 ; *geb. fl.* 2,50
IV — Een sentimenteele liefdeshistorie die grootendeels in Java gebeurt. — Onwaarschijnlijk en zoeterig, ontspanningslectuur voor wie op zulken kost verlekkerd is. Dr A. CARDYN, PR.

13.755 **Boschma, Hilbrandt e. a.** 83.8
WOLKEN, WIND EN WATER. Litteraire bijdragen van Hilbrandt Boschma, J. K. van Eerbeek, E. van Everdingen, J. Fortgens, K. Norel, Mary Pos, H. M. van Randwijk, Rie van Rossum, Prof. Dr A. van Veldhuizen, Anne de Vries, Wilma. *Bandontwerp van M. Wilmink ; foto's van W. van Malsen ; boekverluchting van J. Terlingen ; typographie K. Camper. — Nijkerk, Callenbach (Nobelreeks)* (24×18) 285 *blz.* *geb. fl.* 5,50
IV*, P — De protestantsche jongeren in Noord-Nederland zijn bezig zich krachtig te manifesteeren ; na de paar grootere en bekende realisaties van het voorbije seizoen, komt deze verzameling van novellen van jongere auteurs dezen bloei op krachtige wijze bevestigen. Het is ondoenlijk in een vluchtige recensie de verschillende bijdragen een voor een onder de loupe te nemen ; alvast kan ik getuigen dat de novelle van K. Norel : « De Zee trekt » ; « Samenzwering » van Rie van Rossum en « Reisherinneringen » van Wilma, om maar die drie te noemen, een specimen zijn van zeer uitnemende vertelkunst. Het is trouwens over 't algemeen proza van zeer bizonder gehalte dat hier gepresenteerd wordt in dezen mooien bundel, die pleit voor de diepe verbondenheid dezer auteurs met hun grond en met de zee, de trots van het oeroude Nederland. Wegens den aard van het werk is dit proza vooral lyrisch-beschrijvend, soms niet zonder een zekeren opgewonden toon erin, die echter niet schaadt en zich vooral handhaaft in de richting van de attributen die het Nederlandsch proza sedert jaren tot haar hoogtepunt lieten komen, meer dan de latere verwording der binnenhuis-romans : aarde, hemel, zee, arbeid, kleine vreugden, veel leed, Godsvertrouwen en geloof in de krachten die het leven regeeren. Ik hoop de gelegenheid te hebben op dezen bundel nog 'ns weer te komen ; hij is werkelijk niet zonder belang met het oog op de mogelijkheden der christelijke jongeren in dit land. E. VAN DER HALLEN

13.756 **Christie, Agatha** 83.0
DRAMA IN DRIE BEDRIJVEN. *Vert. uit h. Engelsch dr Mevr. Landré-Tollenaar. — A'dam, J. van Campen (Feuilleton-Bibliotheek nr 95)* (17×11) 296 *blz.* *geb. fl.* 1
IV — Elk der drie bedrijven is 'n moord. De eerste dient als proloog ; de tweede is de spil van het conflict, de derde houdt den zweetenden toeschouwer nog even aan 't lijntje, vooraleer hem door 'n pienter detective de verrassende ontknooping wordt gedebiteerd.

De hoofdrol wordt door 'n echt acteur gespeeld, die de begaaide geschiedenis netjes ensceneert. In sommige van haar andere romans is Agatha Christie er heel wat beter in geslaagd om den argeloozen lezer op stielvaardige wijze voor den gek te houden.
PAUL HARDY

13.757 **Duvert, Helene** **83.1**
OMHOOG. De Geschiedenis van een Vrouw : 2e DEEL. *Vert. uit h. Duitsch [Der Aufstieg aus der Tiefe] dr A. Tieleman. — A'dam, van Bottenburg* 1936 (21 × 15) 204 *blz.*
fl. 2,25 ; *geb. fl.* 2,90
IV, P — Een boek dat de naoorlogsche toestanden in Duitschland beschrijft. Het aarzelend samenvoegen van anekdotische gegevens drukt zwaar op het dramatisch gebeuren en belemmert een reine levensvisie. Schrijfster staat te sterk onder den indruk van het onmiddellijke gebeuren om zuiver uit te lijnen. Een gebrek aan overtuiging en levend geloof maakt het denken celebraal zwaar. Wij twijfelen er geen oogenblik aan dat dit boek door schrijfster «beleefd» werd. Of wij het nu durven aan te bevelen om de « bezinning », is een andere kwestie. Omdat het boek niettegenstaande alles « een eerlijke poging » blijft en een daadwerkelijk talent er in schuilt, mag het gelezen. W. A. DE WITTE

Duvert, Helene **83**
OMLAAG. De Geschiedenis van een Vrouw : 1e DEEL. *Vert. uit h. Duitsch [Wachsende Ringe] dr A. Tieleman. — A'dam, van Bottenburg,* 1936 (21 × 15) 215 *blz.* *fl.* 2,25
IV, P — Dorothee, 'n zeer begaafd en levenslustig meisje, werkt als privé-secretaresse op 't bureel van een fabriek. Zonnig van aard, geniet ze van al 't mooie dat 't leven biedt. Zij bemint, wordt verloofd, doch haar verloving wordt verbroken. Dan komt de groote oorlog en de ellende voor hen die ten strijde gaan en ook voor hen die achterblijven. — Een mooi boek, met diep-ontroerende bladzijden,geschreven door een fijn-voelende vrouw. Ook de vertaling dient geprezen. FR. CROLS, PR.

13.758 **Elzer, Margerete** **83**
LISA'S LIST. Roman. *Vert. uit h. Duitsch [Eine Frau, die sich sehen lassen kann] dr H. A. van Rappard. — Den Haag, Zuid-Hollandsche Uitg.-Mij (Het Boek voor de Vrouw)* 1936 (19 × 13) 240 *blz.* *fl.* 2 ; *geb. fl.* 2,50
IV — Een liefdeshistorie, romantisch en sentimenteel. De heldin heeft een ongelukkig huwelijk aangegaan, wordt door haar man bedrogen, maar een nieuwe liefde zal haar gelukkig maken. — Ontspanningslectuur. Dr A. CARDYN, PR.

NELLY, DENK AAN MIJ ! Roman. *Vert. uit h. Duitsch [Nelly, denk an mich]. — Den Haag, Zuid-Hollandsche Uitg.-Mij (Het Boek voor de Vrouw)* 1936 (19 × 13) 213 *blz. fl.* 2
IV — De roman van een meisje dat een filmster wil worden en ook wordt. Nogal sentimenteel ; ontspanningslectuur.
Dr A. CARDYN, PR.

Margarete Elzer

13.759 **Fowler-Wright, S.** **83.0**
1938 : ONDERGANG VAN PRAAG. *Vert. dr L. J. van Looi. — A'dam, N. V. De Arbeiderspers,* 1936 (21 × 15) 279 *blz.* *fl.* 2,90 ; *geb. fl.* 3,50
IV — Spannend en goed geschreven, rijke verbeelding en de noodige detective-knaleffecten. Het onderwerp is niet nieuw, wat de behandeling van het onderwerp zeker wel is. Diplomatiek zooals de massa zich de diplomatiek voorstelt. En de goede bedoeling is er ook ; er wordt gewaarschuwd voor de gruwelijkheid van een oorlog. Wie zal nog meer wenschen ? W. A. DE WITTE

V — LECTUUR VOOR ALLEN

ook voor aankomende jeugd (14-15 jaar) geschikt

13.760 **de Ceulaer, J., S.J.** **83 : 266**
◆ NDUKI. Om een Negerziel. — *Turnhout, van Mierlo,* 1935 (17 × 11) 290 *blz.* 15 *fr.*
V — Een heel eenvoudig missieverhaal voor brave kinderen. Hoe een katechist zich vestigt in een heel nieuw gebied, hoe hij de jongens op zijn hand en in de leering krijgt, hoe een dier jongens als slaaf verkocht wordt om hem te onttrekken aan het doopsel, maar hoe de pater hem door een behendigen zet weer vrijmaakt. — Er komen wel wat veel vreemde woorden bij te pas : « zij liepen recht naar het huis van den nlongi, lieten hun nkunsi

zwaar neerploffen, trokken er hun kitansi uit en haalden hun pakjes nzenzes voor den dag... » Maar het verhaal is, zonder veel spanning of fantasie, toch goed volgehouden tot op het einde, en laat wel de werkelijke lasten en kruisen van de geloofsleeraren aanvoelen.

E. BOELAERT M.S.C.

13.761 **Delmont, Joseph** **83.0 : 59**

DE VANGST VAN GROOT WILD EN VAN OLIFANTEN. De grootste Europeesche Dierenvanger vertelt zijn Avonturen. *Geïll. met 30 platen. — Marcinelle-Charleroi, J. Dupuis,* 1936 (20×14) 253 *blz.* 12 *fr.*

V-VIa—Een boek, dat men leest als een roman, en nog een goeden. Schrijver zegt en herzegt ons dat hij geen pen gewoon is te hanteeren, dat hij onmondig is in zake letteren, dat alles, wat hij ons te vertellen heeft, afgezien is van de natuur zooals ze is en niet een zooveelste afkooksel is van de « vaak kettersche » boekenwetenschap. Wel ja, men proeft door het boek heen zoo'n wild smaaksken, dat absoluut geen hinder is, wel integendeel. Eén feit staat vast, meer dan een nieuwe gezichtseinder wordt geopend, meer dan een splinternieuw detail wordt ons opgedischt. De spelers van het stuk : leeuwen en tijgers, luipaarden, rhinocerossen, nijlpaarden en apen, naast kameleons en vleermuizen, de spelers spelen hun rol op « heel natuurlijke wijze », niets geaffecteerd en toch zoo innemend. Weinig schrijvers halen het bij den self mademan die Delmont is. — Anderzijds is de vertaling keurig en de prijs schappelijk. Een ideaal boek voor natuurliefhebbers, een schat voor de prijsuitdeeling

L. SENDEN, PR.

13.762 **le Feuvre, Amy** **83**

Amy le Feuvre

DE KEUZE VAN KRIS. *Vert. uit h. Engelsch dr W. Doevenspeck. — Leuven, Davidsfonds (Volksboek, nr* 255) 1935 (20×16) 179 *blz.* 15 *fr.*

V — Vader, erg beproefd doch sterk in zijn groot geloof, tracht zijn kinderen op te voeden voor 'n leven dat waarde heeft... Geld, roem en genot brengen geen geluk ; arbeid, geloof en liefde geven aan elk leven 'n beteekenis. Kris, Robbedoes en Bob ondervinden weldra de waarheid van vaders opvoeding en trachten ook deze te beleven. Kris, de oudste, in steê van 'n groote erfenis van zijn oom te aanvaarden, verkiest liever 'n eenvoudig, gelukkig leven met vader en broertjes.

Met veel belangstelling 'zal dit boeiend en vlot geschreven boek gelezen worden door grooten en kleinen. 't Is een veredelend werk met pædagogische inslag. 't Davidsfonds blijft zijn plicht doen ten bate van ons volk.

FR. CROLS, PR

VIa — KINDERLECTUUR

Voor grootere kinderen van 13, 14, 15 jaar

13.763 **Bernard, Jan** **83**

◆ DONKERE DAGEN. *Geïll. dr Rothciv. — 's-Bosch, Malmberg ; Antwerpen, Vlaamsche Boekcentrale (Malmberg's nieuwe Jeugdserie)* 1936 (25×16) 188 *blz.*

V-VIa — Zie bespreking in de kroniek « Nieuws voor de Jongelui », nr 13.701.

13.764 **Boschvogel, F. R.** **83.8 : 379**

◆ RECHTSOM! — RIK EN POL. *Geïll.—Brugge, De Bron*(21×15) 32, 16 *blz.* 1,75 en 1 *fr.*

VIa — *Rechtsom.* Dit verhaal, zoo zegt de schrijver, is de ware levensgeschiedenis van L. E. Jacquemin, naar zijn eigen levensbeschrijving : « L'œuvre du vin et l'œuvre de Dieu », vrij naverteld *voor de jeugd.* Bedoeling is goed, toch achten wij dit werkje juist niet geschikt voor de aankomende jeugd. Kan die wandeling door het zondige Parijs wel goed doen ? Wij meenen van niet.

VIb, J — *Rik en Pol.* Twee jongens door hun meester gewonnen voor de drankbestrijding. Redding naar lichaam en ziel van den alcoholieken vader van Pol, door de kranigheid van Rik. Goed.

A. DE GROEVE M.S.C.

13.765 **Cornelisz, Johan** **83**

◆ GUUS. *Geïll. dr J. Lutz. — 's-Bosch, Malmberg ; Antwerpen, Vlaamsche Boekcentrale (Malmberg's nieuwe Jeugdserie)* 1936 (25×16) 194 *blz.* 25 *fr.*

V-VIa — Zie bespreking in de kroniek « Nieuws voor de Jongelui », nr 13.702.

13.766 Dominik, Hans 83.5

◆ STAAL EN VUUR. *Nederl. bewerking dr Thijs van de Griendt. Geïll. dr Lambert Simon. — 's-Bosch, Malmberg ; Antwerpen, Vlaamsche Boekcentrale (Malmberg's nieuwe Jeugdserie)* 1936 (25 × 16) 220 *blz.* 25 *fr.*
V-VIa — Zie bespreking in de kroniek « Nieuws voor de Jongelui », nr 13.703.

13.767 Nowee, J. 83.0

◆ WITTE VEDER. *Geïll. dr W. Huysmans. — 's-Bosch, Malmberg ; Antwerpen, Vlaamsche Boekcentrale (Malmberg's nieuwe Jeugdserie)* 1936 (25 × 16) 207 *blz.* 25 *fr.*
V-VIa — Zie bespreking in de kroniek « Nieuws voor de Jongelui », nr 13.706.

13.768 Spierings, Kees 83.0

◆ ZIGEUNERS BEDREIGEN ONS KAMP. Kampervaringen van een Hopman. *Geïll. dr C. Thole. — 's-Bosch, Malmberg ; Antwerpen, Vlaamsche Boekcentrale (Malmberg's nieuwe Jeugdserie)* 1936 (25 × 16) 187 *blz.* 25 *fr.*
V-VIa — Zie bespreking in de kroniek « Nieuws voor de Jongelui », nr 13.705.

13.769 Wolffenbuttel-van Rooijen, H. 83

◆ DRIE SPANNENDE DAGEN. Een Avontuur uit het Leven van een Amerikaansen Jongen. *Geïll. — Haarlem, De Spaarnestad (Jeugdbibliotheek nr* 82) 1936 (21 × 16) 152 *blz.* *geb. fl.* 1,35
VIa — Een mooi jongensboek, op z'n Amerikaansch. Vol spanning en avonturen. Het zal sommige... strenge ouders wel ietswat ontstemmen, maar ze moeten bedenken dat het Amerikaansche toestanden zijn. Schrijfster heeft er de hand van weg hare kleine lezers en ook hare... groote lezers te boeien van het begin tot het einde. — Het boek werd uitgegeven met de goedkeuring van den Keurraad voor Roomsche Jeugdlectuur. ELZA WOLF

H. Wolffenbuttel-v. R.

13.770 Zwegers, B. V. 83.0

◆ DE SCHAT IN HET DUIVELSMEER. *Geïll. dr Rob. Graafland. — 's-Bosch, Malmberg ; Antwerpen, Vlaamsche Boekcentrale (Malmberg's nieuwe Jeugdserie)* 1936 (25 × 16) 207 *blz.* 25 *fr.*
V-VIa — Zie bespreking in de kroniek « Nieuws voor de Jongelui », nr 13.704.

VIb — KINDERLECTUUR

Voor ietwat gevorderde lezertjes (van 9, 10, 11, 12 *jaar)*

13.771 Berge, André 83 : 087

DE KONING DER KWELGEESTEN. *Geïll. dr A. Deletaille. — Brugge, Desclée,* 1936 (20 × 22) 48 *blz.* 10 *fr.*
VIb — 'n Verhaaltje waarin de fantasie vleugellam schijnt. Vooral de aanloop (de kleine wederwaardigheden des heeren Vinkenslag) is veel te droog gehouden voor de kinderverbeelding. De overgang van werkelijkheid naar fictie is te zeer gebruskeerd. Alles bijeen : een poging om 'n nieuwe versie te vinden voor fantastische kinderlectuur, maar de auteur kent het « sesam » niet ! De illustraties door Deletaille voldoen. A. V.

13.772 Brinkgreve-Entrop, J. H. 83

DINEKE DURFAL. *Geïll. dr Miep de Feijter. — Alkmaar, Kluitman (Ons genoegen, Meisjesboeken),* 1936 (19 × 13) 156 *blz.* *fl.* 0,75 ; *geb. fl.* 1,20
VIb, M — Een goed en aantrekkelijk geschreven meisjesboek. Bij alles wat de drie dochtertjes van tandarts Durban, daarbij geholpen door de buurkinderen van de villa « Jolijt », uithalen, is Dineke vooraan. Maar ze durft ook goed te maken wat ze door onbezonnenheid heeft bedorven. Andere menschen komen op « Jolijt » wonen en de nieuwe Mevrouw

is een warm voelende vriendin voor het moederlooze Dineke. Er zijn daar ook drie meisjes in huis en ze kunnen zoo goed met elkaar overweg, dat het, ten slotte, wel zes zusjes lijken. ELZA WOLF

13.773 **Cappe, Jeanne** 83.8 : 087

BONTE GESCHIEDENISSEN. *Vert. uit h. Fransch. Geïll. dr Elisabeth Ivanousky. — Brugge, Desclée,* 1936 (24×18) 64 *blz.* 18 *fr.*
VIa-b — Enkele eenvoudige verhaaltjes, door Elisabeth Ivanousky op heerlijke manier geïllustreerd. De prentjes zijn, rechtuit gezegd, pittiger en frisscher dan de vertellingen, maar de fantasie van de illustrator helpt ons dan ook luchtig heen over 't ietwat droge proza. Im ganzen : een schattig uitgegeven kinderboek. A. V.

13.774 **de Zeeuw Jgzn, P.** 83.9 : 83.8

NUNIA, HET MEISJE UIT ARMENIE. Een verhaal uit de eerste Eeuwen der Chr. Kerk. — IK HEB VADERTJE LIEF. Het Verhaal van een kleinen Jongen. *Geïll. — Utrecht, Kemink (Serie « Altijd mooi », nr* 12) (24×16) 157 *blz. fl.* 0,95 ; *geb. fl.* 1,25
VIb — Twee lieve verhalen voor kinderen van 8-12 jaar. Druk, band, illustratie, alles heel goed verzorgd. M. v. C.

13.775 **Ghéon, Henri** 83 : 087

◆ SINT NIKLAAS. *Vert. uit h. Fransch. Geïll. dr Elisabeth Ivanousky. — Brugge, Desclée,* 1936 (20×18) 48 *blz.* 15 *fr.*
VIb-c — Prettig, ongekunsteld verhaaltje van Sint Niklaas' leven, in degelijk Nederlandsch Ghéon nageschreven. Pædagogisch prima. De illustraties zijn uitstekend. A. V.

13.776 **Peeters, Jan** 83 : 087

MUIZENVERTELSEL. *Geïll. dr Leo Marfurt. — Antwerpen, De Sikkel,* 1936 (25×18) 41 *blz.* *gek.* 10 *fr.*
VIc — 't Leuk dingetje van het muizengezin, dat de dood van den gevreesden kater verneemt, er uitbundig om tedeumt en ongestoord op festijn gaat bij hoopen meelzakken... tot de sakkersche boer ze op- en wegjaagt. In goeden toon gehouden.Het anthropomorfisme en het modernisme (die radio en die radio-speech !) zijn wel te lusten. Maar het einde bevredigt me niet heelemaal : de misdaad zegeviert ten slotte op gansch de lijn. — Goede illustratie. A. VAN DEN DRIES, PR.

13.777 **Prijs, Hendrik** 83

◆ KRAAI. *Geïll. dr Wim van Aerden. — Leuven, Davidsfonds (Jeugdboek nr* 21) 1936 (20×16) 99 *blz.* 11 *fr.*
VIa-b — *Kraai* is een rakker van 't Kantje, dien de kapelaan onder zijn bescherming neemt en ontbolstert tot een kereltje, dat alle sympathie verdient. H. Prijs teekent hem beter uit dan Wim van Aerden. Een flink geschreven jongensboek. JOZ. DE VOGHT, PR.

Hendrik Prijs

13.778 **Sommani, Virgilio** 83

DE LOTGEVALLEN VAN SCHILLETJE. *Vert. uit h. Italiaansch [Le aventure di Buccino] dr J.J. Tadema-de Breuk. Geïll. met fig. en* 4 *kleurplaten. — A'dam, van Holkema & Warendorf,* (25×16) 232 *blz. fl.* 1,20 ; *geb. fl.* 1,90
VIb — Dit is weer een heel mooi kinderboek met een bijzonder talent verteld en vertaald. De lezertjes zullen met spanning de lotgevallen van dat eigenaardig Schilletje volgen totdat het weer veilig bij vader en moeder terugkomt. Ook mooie illustratie. M. v. C.

13.779 **van der Klei, Jac.** 83

ONDER HET LINNEN DAK. *Geïll. dr O. Verhagen. —Alkmaar, Kluitman, (Reeks « Ons Genoegen »),* 1936 (19×13) 160 *blz.* *fl.* 0,75 ; *geb. fl.* 1,20
VIb, J — 'n Prettig vertelde historie van drie kranige jongens die uit kampeeren gaan. Alles in luchtige en humoristische toon. PAUL HARDY

13.780 **van Renssen, P.** 81 : 087

DE GESCHIEDENIS VAN PIG PAG PENGELTJE, EN ANDERE VERSJES. *Geïll. dr Rie Cramer.— Den Haag, van Goor («Voorleesboeken »)* 1936 (22×17) 64 *blz. geb. fl.* 1,50
VIb — Een versjes-met-prenten-boek voor de kleintjes, op de gewone thema's, maar dit

— o zeldzaamheid ! — doorgaans prettig en geestig, met aardige gedichtjes ; niks pedant of schoolmeesterachtig ; geen « wijze » lessen of saai gemoraliseer. Er zijn werkelijk goede gedichtjes bij, die zouden kunnen gelden als model in het genre. Ook de teekeningen in zwart-rood voldoen wel. M. v. C.

VIc — KINDERLECTUUR

Voor beginnelingen van 6, 7, 8 jaar.

13.781 **Bernards, Jule** **83.8 : 37 : 087**

HET BOEK VAN JAAP — SCHOOLFEEST — WAT HANS DEED ! — VAN RIETJE WIET. *Geïll. dr J. Bon. — Den Haag, van Goor (Benjamin-Bibliotheek, Voorloopertjes nrs 1-4)* 1936 (20×15) *elk* 16 *blz.* *fl.* 0,15

VIc, N — Vier prettige leesboekjes voor beginnelingen. Kleurrijke omslag, prettige teekeningen, groote vette letter, zonder hoofdletters, meest éénlettergrepige woorden, andere in lettergrepen gesplitst. Hetgeen onze kleuters meest zal hinderen zijn : de Hollandsche verkortingen der eigennamen en het vermengen van ware gebeurtenissen uit het kinderleven met Elfen en Kabouters. AUG. OSSENBLOK-DRIES

88. Gemengde Opstellen

13.782 **du Perron, E.** **88 : 93**

GRAFFITI. Blocnota klein Formaat. — *Hilversum, Roozenbeek en Venemans ; Antwerpen, Het Kompas (De Vrije Bladen, 10e Schrift)* 1936 (23×15) 32 *blz.* *fl.* 1

II*, L — Zes-en-twintig notaties met oorspronkelijk inzicht in het letterkundig leven en de kunstenaarspsyche. Van iemand die in het vak « leeft », en namelijk in de Parijsche sfeer. (Eénmaal echter een zucht om uit het overbeschaafde te vluchten). Een dier nota's is ergerlijk godlasterend. Dr Joris CAEYMAEX, PR.

13.783 **Fillon, Amélie** **84 : 92.8**

FRANÇOIS MAURIAC. — *Paris, Société française d'Editions littéraires et techniques (Galerie d'histoire littéraire)* 1936 (19×12) 380 *blz.* 18 *F. fr.*

IV* — Het altijd weer opduikend probleem van den « katholieken romanschrijver » was, in de laatste jaren, met den naam van *François Mauriac* onafscheidelijk verbonden ; vooral door Charles du Bos, in zijn toonaangevend essay *François Mauriac et le problème du romancier catholique*. Als kunstenaar en als Katholiek staat de behandelde schrijver dus in het midden van de belangstelling, en een uitgebreide studie als deze mag op een ruime verspreiding rekenen. — Gewetensvol heeft Amélie Fillon haar taak volbracht. Na een inleidend hoofdstuk over « la vie et le caractère », behandelt zij, om de beurt, schrijvers dichtwerk, romans, critischen arbeid, essays. Het langst blijft zij bij de romans stil : één voor één bespreekt zij deze ; om daarna, in een afzonderlijk hoofdstuk, hun inhoud, strekking en techniek nauwkeurig te ontleden en te beschrijven. Doch ook elk ander eenigszins omvangrijk en belangrijk opstel wordt onder de loep genomen : wie Mauriac's litterairen arbeid in zijn geheel wil overzien, vindt nergens een betere handleiding. — Eén bezwaar : de schrijfster mist den synthetischen blik, die de opstellen van du Bos zoo suggestief maakt. Zij onderscheidt de perioden niet van Mauriac's Katholicisme ; in de elkander opvolgende romans en studiën bemerkt zij het vorderend peilen niet, het dieper doordringen in het mysterie van zonde-en-genade, van boosheid-en-barmhartigheid : de sluitsteen nochtans van 's schrijvers constructies. Al haar besprekingen, hoe vernuftig en waardevol ook, convergeeren niet naar het éene besluit dat àlles moet belichten... Daarom zal men haar boek (dat echter geen belangstellende ongelezen mag laten) met du Bos steeds aanvullen. — Amélie Fillon, zelf niet Katholiek, sympathiseert volkomen met Mauriac's Katholicisme. Volgende uitlating van haar stemt ons goedgunstig ; maar geeft meteen de reden aan waarom zij haar onderwerp niet, van binnen uit, organisch beheerschen kon : « Mauriac, raisonneur acharné, comme Pascal et Jacqueline, cesse, comme eux, de raisonner au seuil de la religion ; grâce d'état ou peut-être état de grâce... mais qui ne les envierait pour cela ? » (blz. 334). EM. JANSSEN S.J.

13.784 **Maaszen, Johannes e.a.** **88 : 37 : 24 = 43**

◆ BIS AN DIE STERNE. Ein Lebensbuch für junge Menschen. *Herausgegeben von J. Maaszen. Geïll. met fig. en 6 platen. — Freiburg (Breisgau), Herder,* 1936 (22×14) 8, 246 *blz.* *gek. RM.* 3 ; *geb.* 3,80

V — Johannes Maaszen heeft in samenwerking met eenige jonge vrienden dit rijke boek

uitgegeven, bestemd voor het jeugdige geslacht, dat in het leven geplant, daarin als christen zal moeten standhouden en groeien tot aan de sterren. Wars van persoonlijkheidscultus, betracht het boek een gezonde sterking van het individu,dat in den dienst van God de gemeenschap zal moeten schoren en verheffen.Na een inleiding van Johannes Maaszen, « Uns rufet die Stunde », waarin de geheimzinnige eerste ontmoeting van de jonge ziel en God op den weg des levens wordt behandeld, wordt stelling genomen in frissche verhandelingen tegenover de taal, (Dr Karl Thieme: « Ist's nőtig Worten nachzujagen?») en tegenover de geschiedenis (Georg Raab: « Wende des Reiches »), een opwekking tot gezond geschiedkundig denken). In den vorm van vertellingen en gedichten worden dan vriendschap, dapperheid, liefde en geloof voorgesteld. In « Der Kellner Johannes » van Alexander Schwartz lezen we hoe in het vulgaire leven eenvoudige zelfverloochening en plichtbesef tot de sterren voert ; in « Stufen der Tapferkeit » van Johannes Bűchner gaat de stijging tot de groote godsliefde en in « Judith und Josi » van Henriette Fernholz bloeit de schoone menschenliefde open, waarna in « Reise ins Reich Gottes » door Josef Hőfer, in den vorm van een dagboek over een reis naar Rome, de geleidelijke groei van een jong Duitsch ingenieur in het rijk van het geloof wordt verteld, symbolisch verbonden met het waargenomene in land en stad. In dit bewonderenswaardige, en voor de Vlamingen benijdenswaardige, boek, waarin wetenschap en kunst, verlucht met zonnige reproducties, het waarachtige geloofsbeleven voorstellen, is iedere bladzijde een hulp en een wegwijzer voor den jongen mensch.

JUUL BOVÉE

13.785 **Foerster, Fr. W.** 84 : 3 : 17

EEUWIG LICHT EN MENSCHELIJKE DUISTERNIS. *Vert. uit h. Duitsch [Ewiges Licht und menschliche Finsternis] en ingeleid dr Mr Roel Houwink. — Zeist Ploegsma ; Antwerpen, Standaard,* 1936 (20×14) 198 *blz.* 28 *fr.*

Fr. Wilh. Foerster

IV — Een tijdsanalyse of studie op de nooden onzer moderne tijden. Geschreven niet enkel in het licht der ethisch-pedagogische beginselen,waarin de uitzonderlijke pracht en kracht ligt van dezen grooten man, maar « onder den indruk van persoonlijke ervaringen ». We vermoeden wel dat deze van pijnlijken aard zijn. En 'k weet niet wat meest te bewonderen in dit nieuwe werk : den diepen ernst van zijn betoog, zijn zakelijk, helder oordeel over menschen en dingen en stroomingen, den moed om dit boek te schrijven. Nu geen woordenkramerij meer of uitrafeling waartegen hij vroeger niet opzag ; hij schrijft bondig, in haast gemeten hoofdstukken, in strenge concentratie en gebaldheid. En te midden de vlijmscherpte van zijn kritiek op het ongodisme, het naturalisme van den tijd, blijft hij toch kalm, nuchter, vol christelijk optimisme. 't Stelt ons blij te moede hoe hij kan en durft te wijzen naar het Evangelie, het kruis, het altaar en de krib als naar zoovele reddingshavens in de moderne branding, en hoe vroed en ernstig zijn slotwoord klinkt : « Denk over de fundamenten na en alle moderne onzin zal van u afvallen ». — Een moedig, een goed boek in christelijken geest geschreven, die ook den Roomsch katholiek weelden reserveert.

A. VAN DEN DRIES, PR.

13.786 **Sabbe, Maurits, Prof. Dr** 84

PEILINGEN. *Geill. met 7 platen. — Antw., Resseler,* (25×17) 327 *blz.* 75 *fr.; geb.* 95 *fr.*

IV — Dr M. Sabbe dwingt gewoon bewondering en eerbied af voor zijn verbazenden arbeid op het gebied onzer kultuur in het verleden, en voor de keurige en smakelijke wijze waarop hij ons zijn belangrijke « peilingen » meedeelt. Op zekere oogenblikken is men bijna overweldigd, wanneer hij b.v. de duizende drukken uit het Plantin-muzeum om zoo te zeggen uit hun stof doet opspringen... en daar leeft voor u dit boeiend hoofdstuk onzer geschiedenis : Vlaanderen-Spanje in intellectueel opzicht in de XVIe eeuw. Uit dezelfde sfeer dit ander rijk beeld van Vondels verhouding tot Rubens en Antwerpen, evenals het smakelijk dagboek van Balthasar Moretus' reis naar de Frankforter Messe. Elders illustreert hij volledig zekere weinig gekende bladzijden in verband met de taaltoestanden : o.a. Bakhuizen van den Brink in België, en de zeer kurieuze Brusselsche toestanden in XVIIe en XVIIIe eeuw. Als toemaat, twee drie steeds geweldig gedo-

Maurits Sabbe

cumenteerde folklore-legenden-studies. Dat zijn allemaal grootsch opgezette, volledige studiën, en immer in volle beheersching tot hun recht gebracht.

Dr JORIS CAEYMAEX, PR.

13.787 **Teijssen, M. R.** **88 : 0 : 91 : 37**

◆ VAN HIER EN ELDERS. Een Serie Leerleesboekjes voor de hoogste Klassen der lagere School, het M. U. L. O., het Handels- en Nijverheidsonderwijs en de lagere Klassen van H. B. S. en Kweekschool : 1ste DEELTJE : UIT EIGEN LAND. *In de spelling Marchant. Geïll. — Helmond, Boekdrukkerij « Helmond », 6 dln* (19×13) 127 *blz.* *fl.* 0,65

V-VIa — Wat groeit hier het vak aardrijkskunde aan ernstigen inhoud, waarde en interesse, gesteld als het zoo is in de functie der algemeene ontwikkeling der schooljeugd ! Want hier vernemen ze wat meer over bestaansmiddelen, nijverheidsuitbatingen en -produkten, hier krijgen ze wat dieper inzicht in het ontstaan, het wezen, de plaatsen, de uitbreiding en de belangrijkheid in nationale bedrijven. In casu het droogleggen van meren, de visscherij van haring en zalm, het tuinieren, de spinnerijen en weverijen. Met af en toe wat historiek ervan. Zeer leerrijk en schattig voor de weetgrage jeugd. Echter in hoofdzaak voor de Hollandsche jeugd. A. VAN DEN DRIES, PR.

13.788 **van de Voorde, Urbain** **84 : 809**

DE DUITSCHE LETTERKUNDE SINDS 1914. *Geïll. — Brussel, Programmabrochures N. I. R. (De moderne West-Europeesche Letterkunde, dl 7)* 1936 (21×14) 32 *blz.* 2 *fr.*

Urbain van de Voorde

IV — 't Is beslist 'n weinig aanlokkelijke taak voor 'n essayist in enkele pagina's de synthese te moeten brouwen van de Duitsche litteraire massa-productie der 20 jongste jaren. Hier mag dus ook de normale kritische maatstaf niet worden aangelegd. Van de Voorde had geen gelegenheid tot « behandelen » ; hij mocht slechts « reppen ». In deze bescheiden, doch moeilijke opgave is hij dan ook bizonder geslaagd, rekening houdend met het feit dat de beperkte omvang van deze brochure volgens het kultureel program van het Radio-Instituut slechts ten doel heeft de luisteraars door schetsmatige voorlichting tot grondiger belangstelling aan te moedigen. De brochure is keurig en voornaam uitgegeven ; de photo's en karikaturen alleen reeds zijn de prijs van het werkje dubbel en dik waard.

PAUL HARDY

13.789 **van Genderen Stort, Reinier** **88**

SPROKKELINGEN. — *Leiden, Sijthoff,* (21×15) 126 *blz.* *fl.* 1,90 ; *geb. fl.* 2,25

II* — De dichter van Genderen Stort bundelde onder dezen titel een honderdtal notities, essay-fragmenten, litteraire en wijsgeerige nota's, bedenkingen bij religieuze problemen, natuurimpressies, enz. Het is een tamelijk heterogeen en verward geheel, met deïstischen inslag, Schopenhaueriaansch, Platonisch en niet zonder een zekere scepsis ten aanzien van sommige levensverschijnselen. Enkele keeren reveleert hij zich als een man die nog gelooven kan in eenvoud en deemoed; meestal staat hij echter rationalistisch tegenover het leven, terwijl hij zijn bewondering voor bepaalde auteurs,die voor ons onaanvaardbaar zijn, niet verheelt. Het is in zijn geheel niet zonder gevaar voor niet-geschoolde geesten.

E. VAN DER HALLEN

9. - Geschiedenis

13.790 **Boer van Dingstee, J. H.** **9 : 38**

DE ONTWIKKELING VAN HET POSTWEZEN IN NEDERL. OOST-INDIË. *Geïll. met* 65 *afb. — Bandoeng (Java), A. C. Nix & Co* (21×15) 9, 183 *blz.* *geb. fl.* 3,75

V — Een postzegelverzamelaar die historieschrijver wordt, dank zij zijn verzameling Natuurlijk heeft hij zijn onderwerp uitgebreid tot verre over de eigenlijke postzegelperiode. We krijgen vooraf een studie over de post in Ned. Indië ten tijde der Oost-Indische Compagnie, vervolgens over de post in het begin der XIXe eeuw, onder de Fransche en de Engelsche « tusschenregeering », om dan te komen tot het voornaamste stuk der studie, de post onder het Nederlandsch-Indisch gouvernement. Nu denke men ook niet enkel op brievenpost. Ook de postwagen der reizigers is bedoeld. En zoo krijgen we hier vrij

wat meer dan men aanvankelijk zou vermoed hebben. Toch zullen de postzegelverzamelaars er nog meest van al aan hebben. Het boek is rijk geïllustreerd. Dr FLORIS PRIMS, PR.

13.791 **Duijnstee, Dominicus Fr. X. P., Ord. Er. Sti Aug.** 27 : 9
◆ 'S PAUSEN PRIMAAT IN DE LATERE MIDDELEEUWEN EN DE ÆGIDIAANSCHE SCHOOL : 2e DEEL. LODEWIJK DE BEIER. Naar authentieke Bronnen bewerkt. — *A'dam, Eucharistisch Bureau,* 1936 (25 × 16) 440 *blz.* *fl.* 3,50 ; *geb. fl.* 4,50
V — Dl I van deze merkwaardige studie stelde in 't licht den ongemeen verbitterden strijd van Filips den Schoone en zijn legisten tegen 's Pausen rechten en primaat. Deze vijandigheid gaf het sein in Duitschland om ook dààr het primaat te bekampen. Het optreden van Lodewijk den Beier tegen den H. Stoel werd een der meest zwarte bladzijden in de kerkgeschiedenis der latere middeleeuwen. Hierover gaat dit tweede boekdeel. —Daar zijn drie indeelingen. De eerste onderzoekt welke toestanden en geestesstroomingen tot dit zeer treurig conflict tusschen den Beier en paus Joannes XXII aanleiding gaven. Op den voet volgt de tweede indeeling de ontwikkeling van het conflict, dat zijn schandelijke bekroning vond bij den tocht van den Beier naar Rome. De derde indeeling gaat de ontknooping na van dit kerkelijk-politiek drama met de neerlaag en de vernedering van Lodewijk en de overwinning van den H. Stoel. Als aanhangsel wordt de kerkelijk-politieke literatuur voorgelegd van vóór- en tegenstanders van het pauselijk-politiek primaat. Negen interessante bijlagen sluiten deze zware studie af. — Daar komen betoogen in voor, welke gansch bizondere aandacht verdienen : deze over de Minorieten en de armoede ; over de bewonderenswaardige houding der Augustijnerorde in Italië, die als zoodanig den paus getrouw bleef, evenals zij getrouw bleef in Duitschland, het brandpunt van 't conflict; over de omstreden figuur van paus Joannes XXII en zijn politiek en dogmatisch primaat, vooral zijn meening over de « visio beatifica». «Onder zijn pontificaat bleven het primaat en de onfeilbaarheid intact ». Laten we nog speciaal verwijzen naar de bladzijden over de rol der Minorieten in dit drama. — Ook helbelichte biografies werden er met meesterhand in vastgelegd : deze van de hoofdfiguren Lodewijk en Joannes, van Augustinus Triumphus, van Guillelmus de Cremona, van Benedictus XII en Clemens VI. — Het uitgediepte bronnenmateriaal, oud en nieuw, de kerngezonde kritische zin van den schrijver borgen het streng wetenschappelijk gehalte van dezen arbeid. En niet de minste verdienste van den Augustijnerpater Duijnstee is wel, dat hij vlot en boeiend weet te verhalen. Men leest zonder inspanning. Druk en platen zijn flink verzorgd. — Voor den historicus, voor den apologeet en den godgeleerde is *'s Pausen primaat* een werk van hooge waarde.
J. MEERBERGEN, PR.

13.792 **Meurrens, V.** 9 : 92.5 : 53 : 621
GROOTE FIGUREN UIT DE GESCHIEDENIS DER TELEFONIE. *Geïll. met fig. en 12 platen.* — *Leuven, Davidsfonds* (*Jeugdreeks nr* 20) 1936 (20 × 15) 119 *blz.* 12 *fr.*
V — Het is een verheugend verschijnsel dat ook in de « Jeugdboeken van het Davidsfonds » een nummer verschijnt handelend over positieve wetenschap. Meer dan men er bewust van is, wenscht de « man van de straat » en bijzonder de weetgierige jeugd zulk slag boeken. Een roman, een novelle, hoe goed geschreven ook, wordt gelezen en verder weggelegd. Boeken als dit leest en herleest de jeugd dolgraag : ze leert er wat bij. V. Meurrens verrichtte hiermee degelijk werk. L. SENDEN, PR.

91. Aardrijkskunde en Reizen

13.793 **Barendrecht-Hoen, M.** 91 : 71 : 58
TOOVERTUIN DER ALPEN. *Geïll.* — *Baarn, Bosch en Keuning* (*Libellen-Serie nr* 193) 1936 (18 × 16) 28 *blz.* *fl.* 0,45
V — Schitterende foto's van enkele Alpenplanten, verduidelijkt door eenvoudigen uitleg. Wie in de bergstreek zijn vakantie wil doorbrengen en ietwat voelt voor de prachtige flora, neme dit boekje — hoe kostelijk ook (28 blz. tekst voor 45 ct.) — mee. L. SENDEN, PR.

13.794 **Boas, J. H.** 91 : 39 : 84
DE BRIT. — *R'dam, Thijmfonds,* 1936 (21 × 15) 175 *blz.* *fl.* 1,75 ; *geb. fl.* 2,50
V — Met dit boek bewijst schr. zijn landgenooten een grooten dienst. Hij leert ons den Brit kennen gelijk hij is. Zijn opmerkingen en waarnemingen doen onze vooroordeelen smelten, gelijk de zon, sneeuw. Dit resultaat kon hij bewerken omdat hij zelf vastelander is en jaren vertoefde onder het Engelsche volk. 't Lag niet in zijn bedoeling een volledige

karakterbeschrijving te geven, maar tal van aspekten van het doorsnee Britsch temperament te belichten. Den Engelschman heeft hij bespied in gezelschap en gesprek, in zijn handel en wandel, in zijn sociaal en godsdienstig leven, in zijn arbeid en ontspanning, in zijn raseigenschappen en verhouding tot andere volkeren. Het resultaat daarvan is : een merkwaardige schets van den Brit, die vooral bewonderenswaardig is om zijn zelfstandigheid. Een dergelijk boek laat binnen dringen in het eigene van een volk en maakt volkerentoenadering mogelijk. Deze prettige studie is zeer leerrijk en van groot gewicht.

D. DE PAUW O.P.

92. LEVENSBESCHRIJVINGEN — DAGBOEKEN

13.795 **Brander** 92.7 : 75 : 709

VAN EYCK TOT VAN GOGH. Lewensketse van grootmeesters van die beeldende kuns. *Geïll. — Kaapstad, Nasionale Pers,* 1936 (18 × 13) 14, 189 *blz.*

V — De eerste helft is gewijd aan een half dozijn schilders der groote oudere en Renaissance-scholen, de tweede aan even zooveel XVIIIe en XIXe eeuwsche Fransche schilders. Het boek vermeerdert met een nummer de aantrekkelijke reeks Zuid-Afrikaansche kultureele schoolleesboeken : helder, gezellig en in een warmen toon. (Of de van Eyck-biographie wel zoo vaststaat als hier aangegeven ?) Dr JORIS CAEYMAEX, PR.

13.796 **Claudet, André** 92.8

LEVEN EN DOOD VAN GUSTAAF VERMEERSCH. — *Brussel, De wilde Roos,* (21 × 16) 40 *blz.* 6 fr.

IV, S — Het eenvoudig verhaal van een rampzalig en troosteloos leven, waaruit even rampzalige en troostelooze kunst is gegroeid, echt naturalistisch en proletarisch, met voorliefde voor studie van sexueele afwijkingen. Dr A. BOON, PR.

13.797 **Franzmathes, D^r^** : VAN CARMELS BLANKE BLOEM. 92.2: 24

◆ **Henseler, Ewald, S.S.C.C.** : HEINI. Een levensblijde, vlijtige Jongen.

Marcus, P., O.M.C. : GUIDO DE FONTGALLAND. Een frissche, brave Jongen.

Marcus, P., O.M.C. : ZELFHEILIGING EN APOSTOLAAT. Levensprogram voor Mariagroepen.

— *Rijswijk, Kruisvaarders v. S. Jan,* (18 × 13) 59, 48, 24, 29 *blz. fl.* 0,35 ; 0,25 ; 0,25 ; 0,25

V — *Van Carmels blanke Bloem* : een bondig overzicht van 't leven der H. Theresia, die met vlugge stappen over den weg der kleinen tot een hooge heiligheid geraakte; *Heini* : een Poolsche levensblije jongen, en *Guido de Fontgalland* wiens zaligverklaring nabij is, twee voorbeelden voor onze schoolgaande jeugd. Zeide Paus Pius X niet dat de vroegtijdige en veelvuldige Communie kinderen tot helden zou sterken ? In de lieve levenschets der twee jongens wijst alles op de waarheid van dit woord. *Zelfheiliging en Apostolaat* : een duidelijk en goed afgelijnd programma, voor de jongeren die naar een welgeschikt middel uitzien om, in den hoogsten zin van het woord, schoone menschen te worden, ook in de wereld. Ik wensch de boekjes der kruisvaarders van St-Jan algemeen verspreid onder de jeugd ; ze moeten goed stichten. JOZ. DE VOGHT, PR.

13.798 **Heiden, Konrad** 92 : 32

ADOLF HITLER. Het Leven van een Dictator. De Triomf der Onverantwoordelijkheid. *Vert. uit h. Duitsch dr J. van Reeuwijk. — A'dam, Contact,* 1936 (23 × 15) 8, 385 *blz.* *fl.* 2,90 ; *geb. fl.* 3,90

III* — 't Is alleszins 'n verheugend feit onder de 1001 schotschriften, die over den meester van het Derde Rijk de wereld werden ingezonden, één te vinden, dat, geschreven door 'n politiek tegenstander, binnen de perken der objectiviteit blijft, althans wat de feiten betreft. In zake de interpretatie had Heiden vanzelfsprekend het meest volkomen recht deze met z'n eigen meening en temperament te kruiden. Heiden schrijft 'n schitterenden, gevulden journalistieken stijl : lapidaire zinnen, die, bondig en tevens plastisch de dingen suggereeren. Gefascineerd door de figuur, heeft hij grondig over het raadselachtige complex van den Führer nagedacht, en psychologisch zoo diep gegraven, tot hij z'n spade bot stiet op de rots van het ondoorgrondelijke in de persoonlijkheid van den « Boheemschen infanterist ». Hitler is het genie der burgerlijke revolutie, de man die niets te veel en niets te weinig had voor het moment, waarop de waarden werden omgeworpen, de mensch voor den chaos stond, en de partijen hun gewicht verloren ; de man, die de onverantwoordelijkheid tot 'n stelsel verhief. 'n Groote kwaliteit van dit boek is de evenwichtige uitbeel-

ding van het evolutie-proces van het nationaal-socialisme ; dit legt mede getuigenis af van Heiden's ongewoon schrijverstalent. De psychologie van de groote partijbonzen is in anecdotischen toon gehouden, doch lijkt ons goedkooper dan de rest. Heiden lijdt aan de kwaal van vele Duitschers, die door hun intellectualistische levenshouding den gezonden zin hebben verloren om de menschen en de dingen « eenvoudig » te zien. We kunnen het Heiden als mensch heelemaal niet ten kwade duiden, dat hij in het laatste gedeelte van z'n boek, waarin hij de bonzen en den bloedigen 30sten-Juninacht behandelt, z'n evenwichtige zelfbeheersching verliest, al wordt de gave bezonkenheid van het werk er ietwat door geschaad. In z'n geheel blijft dit boek echter 'n tijdsdocument van 'n moeilijk te overschatten beteekenis. PAUL HARDY

13.799 **Lohmüller, Joh.** **92.2**

◆ DE GELUKZALIGE ANNA MARIA TAÏGI. *Geïll. dr Ina Berchtold. — Averbode, Goede Pers,* (17×12) 48 *blz.* 2 *fr.*

V — Dit is het beknopt verhaal van het leven eener eenvoudige huismoeder, welke de Kerk de glorie onzer altaren schonk. Een stil, simpel verhaal waarin velen met voordeel zullen leeren dat deugd en heiligheid nog wel thuis kunnen hooren aan een modernen haard. Aanbevolen. JOZ. DE VOGHT, PR.

13.800 **Lohmüller, Joh.** **92.2**

◆ DE GELUKZALIGE KOENRAAD VAN PARZHAM ; DE ZALIGE MARTELAREN VAN OEGANDA ; DE HEILIGE KLEMENS MARIA HOFBAUER ; DE HEILIGE THERESIA VAN HET KINDEKE JEZUS.

Weig, Fr. : DE HEILIGE ALBERTUS DE GROOTE. — *Alle geïllustreerd. — Averbode, Abdij* (« *Uit de Gemeenschap der Heiligen* » 1e *Reeks*), 5 *dln* (17×12) 41, 58, 41, 53, 45 *blz.* *elk* 3,50 *fr.* ; *per reeks* 15 *fr.*

VIa-b — Met deze uitgaven begint Averbode een nieuwe serie, getiteld « Uit de Gemeenschap der Heiligen ». Ingedeeld in kleine hoofdstukken, bevattelijk geschreven, met talrijke teekeningen geïllustreerd, zullen de vijf deeltjes van deze eerste reeks bij de jeugdige lezers welkom zijn. Vooral de nummertjes over de Martelaren van Oeganda en de H. Theresia vallen in den smaak. De taal kon beter verzorgd zijn. 1e klas-geschenken voor kinderen. In geen enkele kinderbibliotheek mogen zij ontbreken. L. VAN HULLE, PR.

13.801 **Marcus, P., O.M.C.** **92.2 : 42**

◆ DE HEILIGE THERESIA VAN HET KINDJE JESUS EN HET GODDELIJK AANSCHIJN, DE SERAFIJNSCHE MAAGD VAN LISIEUX EN DE HEILIGE FRANCISCUS, DE SERAFIJN VAN ASSISIE. Franciskaansche Karakteristiek van de kleine H. Theresia. — *Rijswijk, Kruisvaarders van St Jan,* (18×13) 84 *blz.* *fl.* 0,35

V — Zich baseerend op de pauselijke uitspraak van Pius XI : « Evenals bij de H. Franciscus van Assisië », klonk er in de ziel van Theresia een nimmer onderbroken zang van liefde », spoort de auteur de Franciskaansche karakteristiek op van de heilige van Lisieux. Na een parallel geschetst te hebben tusschen deze twee heiligen en aangestipt de vereering die Treesje, Franciscus toedroeg, trekt hij zijn besluit. Vast staat in ieder geval, dat deze beide heiligen op aarde leefden als liefdeserafijnen, en dat van beider hun schoonste liefdegedicht is : dit van hun heilig leven. D. DE PAUW O.P.

13.802 **Melloy, Camille** **91**

◆ VOYAGES SANS BAEDEKER. — *Bruxelles, Editions de Belgique* (*Coll.* « *Les beaux Voyages* ») (7×4) 200 *blz.* 15 *fr.*

Camille Melloy

IV — Wat C. Melloy op zijn vele en verre reizen meenam met zijn oogen ; wat in zijn hart aan heerlijke herinneringen was blijven hangen, dat liet hij, bij zijn terugkeer, in de stilte, zacht ontbloeien tot kleurige visioenen en penseelde hij uit met de pasteltinten van zijn geciseleerde woorden. Mooi is zijn reisboek om de fijne beschrijvingen van landschappen en menschentypen, om de lyrische ontboezemingen, om de atmosfeersterkte en de evokatieve kracht. Bij de lezing van dit boek beleeft men de illusie, mee met den dichter-zwerver op reis te zijn in het Noorden, het land der fjorden en der middernachtzon ; te vertoeven in Griekenland, Syrië en Egypte ; te bezoeken de geheiligde steden en plaatsen van Palestina, waar het mysterie der Menschwording en der Verlossing gebeurde. De bladzijden waar C. Melloy de indrukken vertolkt, die hij opving in het Heilig Land, en

vooral te Jerusalem, zijn fascineerend. Zijn wijdingsvolle woorden, die beven van innigheid en gloeien van aanbiddende liefde, grijpen recht naar ons hart, en ontsluieren iets van de geheime schoonheid die de hemel dààr heeft achtergelaten. D. DE PAUW O.P.

13.803 **Pols, André M.** **92.7 : 78**
HET LEVEN VAN WEBER, AAN DE JEUGD VERTELD. HET LEVEN VAN MONTEVERDI AAN DE JEUGD VERTELD. — *Antwerpen, Opdebeek,* 1936 (27×18) *elk* 25 *blz.* 2 *fr.*
V — De eenvoudige manier waarop A. Pols zóó degelijk over leven en werk der grooten vertelt voor het ruim lezend publiek, is de sekuurste waarborg voor het sukses. Voor de kultuurverbreiding is deze reeks een bijdrage waarvoor we dankbaar zijn. Jammer dat het formaat niet kleiner is van omvang en de boekjes niet wat steviger werden gebonden. Wij vreezen dat het « kleedje » niet bestand is tegen de leeswoede der jeugd ! Dr F. v. D. M.

André M. Pols

13.804 **Stoffels, Marten** **92**
◆ HET ZONNIGE LEVEN VAN KONINGIN ASTRID. *Derde speciale uitgave. Geïll.* — *Brussel, Periodica,* 1936 (24×16) 180 *blz.* 10 *fr.*
V-VIa — Daar is die mooie, suggestieve titel, die onder zooveel zon zooveel donkers draagt. Daar is het verhaal zelf, simpele monografie, sterk objectief, erg besnoeid en sober, en toch met een vleugje poëzie overstreken : want niemand ontgaat de ontroering van dat schrijnende waarmede het verhaal opent en sluit : « Er was eens... », de idyllische formule. Daar is vooral die eenig mooie figuur van koningin Astrid zelve, lief belicht en met medelijdende liefde geboetseerd, vereeuwigd voor de volksliefde. Een uitstekend volksboekje dan, in een mooi kleed gestoken, en zooals het past en moet in roerende katholieke doorvoeling geschreven. Reeds de derde uitgave : dat bewijst het best hoezeer het boek in trek valt bij onze menschen. Onmisbaar voor onze boekerijen. A. VAN DEN DRIES, PR.

13.805 **Stone, Irving** **93.7 : 75**
HET LEVEN VAN VINCENT VAN GOGH. Roman. — *Vert. uit h. Amerikaansch* [*Lust for Life*] *dr L. J. A. M. Berkhout-Willemse.* — *Baarn, Hollandia,* 1936 (22×14) 12, 500 *blz.* *fl.* 3,90 ; *geb. fl.* 4,90
IV* — Onder de talrijke biografieën van dezen grooten kunstenaar en merkwaardigen mensch is deze misschien de belangrijkste, niet in hoofdzaak wegens het uitvoerig materiaal en de verzorgde, uit zielkundig oogpunt uiterst verantwoorde poging om het geestelijk wezen van dezen schilder te benaderen, doch vooral wegens het feit dat de auteur zich nagenoeg strikt beperkte tot de eenige authentieke dokumenten : de thans uitgegeven brieven van v. G. aan zijn broer te Parijs, voor den psychiater een merkwaardige bron van studiemateriaal betreffende de psychologie van den kunstenaar en, speciaal voor van Gogh, het eenige houvast omtrent dit wonderbaar kompleks van vermogens, dat dezen man gemaakt heeft tot het type van den « nur-Artist ». Irving Stone heeft van deze dokumenten een ruim en overigens omzichtig gebruik gemaakt en daaruit een zoo volledig mogelijke figuur opgebouwd, die in meer dan één opzicht tamelijk afwijkt van de konventioneele van Goghfiguur. Wegens het bijna zuiver anekdotisch en dokumentarisch karakter van dit boek, blijven een aantal problemen rond dezen kunstenaar onopgelost, als daar zijn de overgang van zijn kristelijke levensbeschouwing naar zijn later vaag deïsme of pantheïsme, en de verklaring van den groei uit zijn sociale Borinage-periode tot deze van zijn passief kunstenaarschap. Idem de vaak tegenstrijdige uitingen die hem herhaaldelijk tot estheet, en anderzijds even dikwijls tot militant kunstenaar deden vooropstellen. Irving Stone heeft zich enkel bezig gehouden dezen mensch te teekenen aan de hand van tastbaar materiaal, en aldus de gelegenheid laten voorbijgaan om de definitieve biografie van het innerlijk wezen van van Gogh te schrijven. Jammer. Maar intusschen zijn we hem zeer dankbaar om dit mooie boek over dezen grooten Dietscher. E. VAN DER HALLEN

13.806 **van Oordt, H. L.** **9 : 92 : 32**
NAPOLEON III EN BISMARCK. Een Episode uit de Geschiedenis van een eeuwenouden Strijd. *Met* 1 *portret.* — *R'dam, Stemerding,* 1936 (20×15) 14, 152 *blz.* *fl.* 1,25
IV — Dit boek, waarvan de juistheid van den bijgevoegden titel kan betwist worden, wil vooral wezen een rehabilitatie van Napoleon III ; tevens wil de schrijver nadruk leggen op

de gebleken duurzaamheid en voortdurende versterking van de in deze periode tot stand gekomen Duitsche en Italiaansche eenheid, met als gevolg dat de invloed van deze eenheid nog grootendeels den internationalen toestand beïnvloedt. Schrijver heeft ter verwezenlijking van dit opzet een massa literatuur doorgemaakt en slaagt er in tal van feiten op een andere wijze te belichten. De jongste historiografie heeft inderdaad ook voor de gedragingen van deze 2 hoofdpersonen van dit tijdstip tal van feiten terecht gewezen, wat nog niet zeggen wil dat al de meeningen door den schrijver vooruitgezet als historisch bewezen moeten aanvaard worden. — Toch is het een belangwekkend boek, dat om de vele nieuwe inzichten, ook door niet historici, met genoegen zal gelezen worden, zoo om de keurig verzorgde taal als om den inhoud. Dr J. UYTTERHOEVEN

13.807 **Vanter, Gerard** 83.9 : 92 : 32

AZEF DE VERRADER. Hist. Roman uit het ondergrondsche Rusland der Terroristen. — *A'dam, Boekengemeenschap der V.V. S. U.*, 2 *dln* (20 × 14) 158, 157 *blz· elk geb. fl.* 1,25

II-III* — Men kent voldoende het geval van den leider der vóóroorlogsche agitators in Rusland ten tijde der Czars, die tegelijk als spion en provocator in dienst stond der Russische staatspolitie en zijn eigen kamaraden regelmatig verraadde, tot op zekeren dag de terroristen zijn geval achterhaalden en het avontuur een einde nam. Over dit politiek monster werden stapels boeken geschreven, zoowel met de bedoeling den naam van dezen verrader van het kommunisme voor eeuwig te diskrediteeren, als om zijn geval psychologisch te verklaren. Gerard Vanter heeft zich in dit breeduitgesponnen relaas tamelijk trouw aan de nuchtere feiten gehouden, zonder dat hij er in slaagde uit dit merkwaardig gegeven een boeienden roman samen te stellen. Het staat eerder op het niveau der sensatie-feuilletons, waarin dergelijke verhalen trouwens zeer licht vervallen. Het boek eindigt met een historisch overzicht van de wordingsgeschiedenis van het huidig kommunisme tijdens en na de revolutie, met een pleidooi voor de Sowjet-regeering en een veroordeeling van de huidige terroristen, de huidige « laatste Azef's ». E. VAN DER HALLEN

13.808 **Vervoort, C., pr.** 92.2

◆ VAN BOERENJONGEN TOT PAUS. *Geïll. met* 8 *platen.* — *Leuven, Davidsfonds* (*Volksboek nr* 256) 1935 (20 × 16) 183 *blz.* 15 *fr.*

C. Vervoort, pr.

V — Het Leven van Pius X », dat 't Davidfonds ons bezorgt bij gelegenheid van 't eeuwfeest der geboorte van den « paus der Eucharistie », munt uit door bondigheid, pittigheid en aanschouwelijkheid, zooals past voor een volksboek, en tevens bezit het de volledigheid in dezen zin, dat wij er Pius X niet alleen als den paus der Eucharistie — zooals iedereen hem kent — doch ook als een paus met veelzijdige bedrijvigheid leeren kennen. Zijn beeld wordt er des te sympathieker door, te meer omdat wij vooraf mogen kennis maken met zijn familie en zijn opgang naar het pausschap lezen als een sprookje, dat door Gods beschikking verwezenlijkt wordt. E. H. Vervoort heeft een uitstekend werk geleverd met de roemrijke gedachtenis van den « heiligen paus » — zooals wij hem eenmaal hopen te vereeren — bij ons volk levendig te houden. J. LAUWERYS, PR.

13.809 **XX.** 92 : 84

ERASMUS, 1536-1936. [Valvekens, P. E., Dr : De Levensloop van Erasmus ; van Suchtelen, N., Dr : Erasmus als Pacifist ; Sobry, C., Prof. Dr : Colloquia van Erasmus ; Heyns, Pol : Het Erasmushuis te Anderlecht ; de Vocht, H., Prof. Dr : Erasmus en zijn Tijd.] *Geïll.* — *Brussel, Programmabrochures van het N. I. R.*, (*Nederlandsche reeks nr* 5) 1936 (21 × 14) 55 *blz.* 2 *fr.*

V — Een verzameling van vijf lezingen over Erasmus. Ze zijn alle vijf ter verheerlijking van den man geschreven, en wachten zich wel op de schaduwkanten te wijzen : alles is panegyrisch bedoeld, en de lezer mag het niet vergeten. Het is niet uit soortgelijke teksten dat men een critisch oordeel over Erasmus ophaalt. Bijzondere aandacht verdient de geestdriftige bijdrage van prof. de Vocht, een der mooiste pleidooien die den laatsten tijd voor Erasmus werden voorgedragen. Dr FLORIS PRIMS, PR.

N. B. — Het ruitje ◆ onder het volgnummer van sommige recensies geplaatst, beduidt dat de aldus aangeteekende werken in een katholieken geest geschreven zijn.

NUMMER 2 VIJFTIENDE JAARGANG FEBRUARI 1937

BOEKENGIDS

Algemeen Nederlandsch Bibliografisch Tijdschrift
Organ van het Algemeen Verbond van Katholieke Boekerijen
VERSCHIJNT 10 MAAL PER JAAR

REDACTIE en BEHEER : Alg. Secretariaat voor Katholieke Boekerijen
Cuylitsstraat 27, Antwerpen — Postcheckrekening : 241.02

Prijs voor België:	Abonnement: 35 frank	Dit nummer: 5 frank
Prijs voor Nederland:	Abonnement: fl. 3,50	Dit nummer: fl. 0,50

Volkeren onder de Loupe

door E. van der Hallen

Het is, geloof ik, niet toevallig dat er thans haast om de week een of ander belangrijk boek verschijnt over een der volkeren, welke den laatsten tijd de aandacht der wereld — lees : der ekonomisten, politici en stafhoofden der legers — gespannen houden. De diplomatische, mitsgaders de hardhandige konflikten zijn sedert eenige jaren geen dag meer van de lucht en hun gebundelde kommentaren niet meer uit de vitrines van den boekhandel. Na de lawine boeken over Rusland kwam Japan aan de beurt ; na Japan, Abessynië ; na Abessynië, Spanje. Aan wie de volgende beurt ? Reeds worden de oude reportages over het Iberische schiereiland vlijtig herdrukt en ziet men ongeduldig uit naar het boek van nuchtere scepsis, dat Ehrenburg ongetwijfeld bezig is te schrijven over Spanje (1), en naar de grondige reportage welke Anton Zischka ons verplicht is over den ondergrond van het huidig konflikt in dit land. Intusschen gaat het kwantum aan literatuur over het nabije en het verre Oosten, mitsgaders de lyrische verrukkingen over de Zuidzee-eilanden nog steeds in stijgende lijn, gezwegen van de bescheiden reportages waartoe elke journalist, die eens in zijn leven deel nam aan een croisière in de Middellandsche Zee of naar Spitsbergen, zich verplicht acht. Er is gewoonlijk geen onschuldiger lektuur denkbaar en de statistieken van den boekhandel zouden ons, geloof

(1) Ik verneem daareven dat Ehrenburg inderdaad onlangs een werk over Spanje publiceerde ; het verscheen reeds in Duitsche vertaling.

ik, verrassende cijfers kunnen meedeelen omtrent den voorsprong, welke dit soort boeken bezig is te krijgen op de eigenlijke romanliteratuur. Cijfers die alvast getuigen van den uitgesproken zin voor romantiek en avontuurlijkheid, welke de nuchterheid onzer vormenbeschaving bezig is bij dit geslacht aan te kweeken, tot sentimentaliteit toe. De titels, welke « Boekengids » me de laatste paar maanden ter bespreking stuurde, zijn intusschen, op een paar uitzonderingen, als de werken van Katz en Rutten na, vrijwel gansch gespeend van elken vorm van romantiek, in aanmerking genomen het feit dat de statistieken omtrent het aantal torpedobooten, de voorraden aan benzine en de organisatie der geheime Staatspolitie van een land thans meer van aard zijn het buitenland te interesseeren dan bijvoorbeeld zijn archeologische rijkdommen of de verrukking die uitgaat van zijn landschappen. De weinigen die nog in staat zijn een zuiver lyrisch-anekdotische reportage te schrijven over een land, als bijvoorbeeld Kuyle en A. den Doolaard, plegen gewoonlijk enkel op bezoek te gaan bij volkeren die de charme bewaarden van het ongecompliceerde landleven, de goedheid van sterke tradities en de verrukkelijk blijmoedige levenskunst, welke slechts bloeit binnen de grenzen van spaarzame industrialisatie, levenseenvoud, kommerloosheid en geloof in het leven en in den mensch. Wat ik in onderstaande werken las, bepaalt zich bijna telkens bij nuchtere studie, onderzoek en statistiek en het becijferen der ekonomische en zedelijke weerstandsreserves bij het volk, dat geacht wordt « zekeren dag », den eeuwigen « zekeren dag », die als een hallucinatie boven de hoofden der volkeren en landen hangt, den sprong te zullen wagen, of zich zal laten meeslepen in het groot avontuur van zijn vriend of gebuur.

Daar is bv. Japan, de nachtmerrie van drie werelddeelen, dat sedert een paar jaren bezig is een aantal om-kopij-verlegen reporters, mitsgaders de Ministeries van Buitenlandsche Zaken van haast elk land ter wereld, van arbeid en zorgen te voorzien. Er worden over dit land de zonderlingste en meest uiteenloopende dingen geschreven, vanaf zijn verheerlijking als de vormgeworden lyriek van kersebloesems, luitspelende gheisa-vlinders, de ingewikkelde ritus van de theeceremonie en de wonderbare kunst van het bloemschikken, vol diepen, verborgen zin, tot de nuchtere zakelijkheid van een grootscheepsche industrialisatie met gonzende drijfwielen en de dreiging van een werelddumping en een latent oorlogsgevaar. Er werden in dit maandschrift reeds menige boeken besproken over dit onderwerp ; bij de reeds bekende titels kunnen we twee nieuwe werken voegen die het probleem Japan elk langs een speciale zijde belichten:

13.810 **Japan** (IV*) van den Duitscher Edgar Lajtha, die het verre Oosten grondig bezocht en uit zijn persoonlijke reiservaringen trachtte een synthetisch beeld te vormen van dit land, dat zich tegelijk aan hem voordeed als een droomland, een reusachtig industriegebied en een sociale familiestaat ; daarnaast het boek van de Japansche — man of vrouw, dat is me nog steeds niet duidelijk — Komakichi Nohara : **Japan zooals het is** (IV*). Aan de hand van beide boeken kan men zich eenigszins een beeld vormen van de huidige religieuze, sociale en ekonomische verhoudingen, die hier overigens onvermijdelijk een min of meer geflatteerd beeld weergeven van Japan en zijn bevolking ; in het eerste boek wegens het blijmoedig inzicht van den door het nieuwe en glanzende gelaat dezer tegelijk oud-Oostersche en Nieuw-Westersche beschaving verrukten en licht pro-vooringenomen reiziger, in het tweede wegens het feit dat hier een Japanner zelf aan het woord is, wiens voornaamste bekommernis het was, het bijna overal met donkere partijen geteekende beeld, dat het Westen kent van het zich-emancipeerende Oosten, vlijtig te rectificeeren. Ik kom er eerlijk voor uit dat het boek van den niet-Japanner Lajtha den indruk wekt dichter bij de objektiviteit te staan dan dat van den Japanner ; zoo bijvoorbeeld waar in beide boeken het feit behandeld wordt, dat Japan zich niet alleen met een haast wonderbaar acclimatatievermogen heeft aangepast aan de westersche beschavings- en industrialisatievormen, maar blijkbaar volgens de bevestiging van alle niet-Japansche reporters, niet terugdeinsde voor het copieeren der brevetten van motoren, radio's, toestellen voor geluidsfilmen e.d., welk feit door K. Nohara eenvoudig ontkend wordt, met de bevestiging dat bv. na de realisatie van de klankfilm door Amerika, de Japansche geleerden zich « opsloten in hun werkhuizen », en na een jaar zelf een toestel op de markt brachten van eigen vinding. Een toestel dat intusschen precies hetzelfde was als dat van Amerikaansche vinding, en waarvan de wereldpers eenvoudig verklaarde dat het « gestolen » was. Wat er ook van zij, beide werken zijn in elk geval niet zonder een zeer bizonder belang om een kijkje te nemen in het probleem van het verre Oosten, dat voor het avondland militair en ekonomisch inderdaad op zijn minst een ernstig vraagstuk, zooniet een groote dreiging aan het worden is. Ik voeg erbij dat, naar mijn oordeel, het boek van K. Nohara, wegens de ietwat nadrukkelijke verdediging van het Japansch « systeem », met den vereischten kritischen zin dient gelezen te worden, terwijl dat van E. Lajtha inderdaad alle kenteekens draagt van een ernstige, eerlijke reportage van een nuchter man, die er den tijd voor nam om dit volk van nabij te

bestudeeren. Een boek dus dat vrijwel iedereen met vrucht zal lezen en dat zich overigens, wegens zijn vlotten stijl en wetenswaardigen inhoud, zeer prettig laat lezen.
In afwachting van de werken over Spanje, die wis en zeker over korten tijd overal in den boekhandel zullen opduiken, worden de oude suksesboeken over dit sibyllijnsche land vlijtig herdrukt. Er is daar, onder ons gezegd, veel derderangsch geschrijf onder, wat niemand verbazen kan die weet dat elke Zondagkrant-redacteur, die een tripje met een zoogenaamde croisière deed naar een paar Spaansche kuststeden, zich gerechtigd acht zijn inzicht als hét laatste woord over dit volk en zijn sociale en religieuze mitsgaders politieke problemen te schrijven onder den vorm van een of andere lijvige reportage, of te vermonden voor de micro, — zooals we dit onlangs nog mochten savoereeren in het N. I. R. Intusschen is er wel geen volk in Europa van welks denkleven we zoover afstaan en dat we geestelijk en sociaal zoo moeilijk kunnen benaderen, als precies het Spaansche volk. Men kan daar enkel reizen als in een soort droom (ook in dezen zin dat men op voorhand dient afstand te doen van bepaalde realiteiten als comfort, e.d., althans wanneer men reist op de eenige manier, welke men met recht reizen mag heeten : zonder hinderlijk toeristisch gezelschap, verre van de dure luxe-hotels blijvend en zich zooveel mogelijk vermengend met de bewoners van het land). En terug thuis gekomen kan men enkel wat losse anekdoten vertellen, zich zorgvuldig onthoudend van elke poging om een oordeel of een definitieve uitspraak in den mond te nemen over dit wonderbare land, dat blijkbaar nog steeds de schokken doormaakt, welke de rest van Europa tijdens de Fransche Revolutie onderging. FELIX RUTTEN, die zich de laatste jaren ontpopte tot een soort globetrotter, heeft zich wijselijk aan dit recept gehouden, wat bewijst dat hij, naast een goed stylist, een verstandig man is. In zijn uitstekende
13.811 reportage **Spanje** (IV) bepaalt hij zich bij een anekdotisch relaas van zijn reis doorheen het schiereiland, waarvan hij de voornaamste punten bezocht, vooral deze welke genieten van de klassieke toeristische reputatie en een dankbaar objekt zijn voor enkele bladzijden lyriek en romantiek. Dat is niet onsympathiek bedoeld ten overstaan van Rutten's boek, nademaal zijn bevindingen in groote lijnen ook de mijne waren in dit land, en er werkelijk geen volk in ons zakelijke West-Europa meer denkbaar is, waar onder allerlei moeilijk te achterhalen invloeden het leven zulke uitgesproken middeleeuwsche vormen behield, en het denkleven zoo ongecompliceerd « katholiek » gebleven is, dat het zich bijv. uiten moet in

de haast woeste en fanatieke vormen van zijn boetprocessies (die overigens evenveel weg hebben van boete als van waanzin en overdadigen zinnenroes). Wil men geen problematische synthese van het leven bij dit volk, maar het genoeglijke verhaal van de belevenissen van een man, die verstand had van reizen en van belevenissen, en wat nog meer waard is : van daarover een serie knappe reisbrieven te schrijven, dan raad ik beslist dit boek aan ; ik geloof dat meteen veel van wat op afstand gezien onverklaarbaar is bij dit volk, en aan de hand van de diepzinnige werken, welke over Spanje gepubliceerd werden, nog moeilijker om vatten wordt, daaruit duidelijk worden zal voor den lezer. In deze dagen, nu dit land bezig is zich te vernieuwen in een kramp van bloed en vuur en zelfvernietiging, nù is het het moment om dit boek te lezen en, over de anekdoten heen, te naderen tot den geest van dit land, waarvan ik vermoed dat twee eeuwen beschaving eraan voorbijgegaan zijn en, misschien juist daardoor, de schok van het ontstaan van het nieuwe wereldbeeld zoo intens en zooveel vroeger dan wij ondergaat. Het is bovendien mooi geïllustreerd en knap geschreven.

Van Spanje en het nieuwe Japan, dat mordicus en ten koste van alles, zelfs van zijn eigen volkswezen, Europeesch wil worden, is het een lange weg naar de Stille Zuidzee-eilanden, den droom van om-lyrische-landschappen-verlegen cineasten, de inspiratiebron van Bali-romanciers en, helaas ! het rustoord voor Amerikaansche business-men-met-kapotte-zenuwen. De Duitsche journalist-zwerver RICHARD KATZ, die op zijn duizend gemakken de wereld rondreisde en daarover een paar verrukkelijke boeken schreef, wijdde in elk van zijn reportages een paar kapittels aan de zalige eilanden van den zuidelijken Archipel, die telkens tot de meest genietbare bladzijden van zijn belangwekkende reisverhalen behooren, en ten
13.812 slotte een heel boek aan deze paradijselijke contrijen : **Bij mijn bruine Vrienden om den Evenaar (III*)**. Java, Sumatra en Bali; idyllische kokospalmen, wuivende banaanstruiken, schemerige pagoden, eeuwige zon, blauwe zee en de mooiste menschen der aarde, — sla er slechts even de prospecti der reisagentschappen op na ; kijk slechts naar de sentimenteele lyrische filmen over de landen van Maleiërs en Polynesiërs, en lees een stuk of wat van de smeltende Zuidzee-romannetjes of de wee-makende dagboeken der nieuwerwetsche natuur- en naaktkultuur-menschen, die ginder de proef namen. Maar lees er ook dit boek van Richard Katz over, de zwerver die tegelijk dichter en, zooals allen die veel van de wereld zagen, nuchter scepticus is. Alleen iemand die er den tijd voor nam en den moed had maanden lang onder dit volk te verkeeren, zijn

lyrische bewondering den tijd gunde om af te koelen onder de nuchtere douche van passaatwinden, koortsen, muskieten, geslachtsziekten en zedelijk het land verpestende Amerikaansche toeristen, is het toevertrouwd een eerlijk boek te schrijven over deze landen. Richard Katz is tegelijk een heftig bewonderaar en een zeer kritisch waarnemer van dit volk ; hij ondergaat de verrukking dezer gezegende eilanden en de physieke schoonheid van zijn bewoners, erkent echter tevens de moeilijkheden der acclimatisatie, der verhouding van den blanke t.o.v. den kleurling, de eischen van het klimaat en de tol der tropische ziekten, de dubieuze zedelijke verhoudingen, en vooral de voor ons ras beschamende rol, welke de vertegenwoordigers der avondlandsche christelijke kultuur ginder spelen, zoowel moreel gesproken als uit oogpunt der z.g. koloniale politiek. Het is wel een kurieus feit dat haast geen enkel ernstig reiziger, die de tropen bezoekt, voor zoover deze toeristisch geannexeerd zijn, ontkomt aan dit soort scepsis tegenover zijn zich-superieur-wanende rasgenooten. Ook Katz ontsnapt hieraan niet, en hij houdt waarachtig geen blad voor zijn mond bij zijn onvleiende bedenkingen aan het adres van toeristen, kolonisten, beschavende moederregeeringen en methodistische zendelingen. De afwezigheid van deze bedenkingen zou me, eerlijk gezegd, verbazen, en de aanwezigheid ervan maakt de lectuur van dit boek werkelijk en, vreemd genoeg, genietbaar. Het is in zijn geheel een zonnig, blijmoedig en mooi werk, waarvan ik de lektuur beslist durf aanbevelen aan dezen die zich gesatureerd voelen van onze zielkundige en realistische zwaarwichtige romans. Ze zullen me achteraf beslist danken voor dezen raad.

Van Japan naar Bali is een heele stap ; van de Zuidzee naar Rusland is de stap nog grooter. De Russische volkskommissaris voor Justicie, Dr J. Steinberg, die een tijd lang medewerker was van deze tragische heldenfiguur, schreef aan de hand van persoonlijke herin-
13.813 neringen en geschreven dokumenten het leven van **Maria Spiridonowa** (IV*, K), een wrang en bitter relaas van een tragisch-heroïsch vrouwenleven, dat in den huidigen strijd, die een groot deel der wereld in 't gelid roept tegen het bolsjewisme, opnieuw van een schrijnende realiteit wordt. Het gaat hier namelijk nog meer over Rusland en zijn politiek systeem, dan over de bekende kommuniste. Maria Spiridonowa was tijdens het czaristisch regime een der vooraanstaande terroristen, die streed om de wereldrevolutie, en als vele harer strijdgenooten naar Siberië verbannen werd. Bevrijd door de revolutie van '17, hielp ze aanvankelijk de bolsjewisten, waarvan ze geloofde dat ze haar ouden

droom zouden realiseeren ; doch toen ze spoedig inzag dat hun leer en methode slechts een nieuwe en des te verfoeielijker burgerlijkheid en verdrukking beteekende, trad ze ook tegenover hen in de oppositie. Gedurig opgejaagd, als vijandin van het regime en als reactionnaire gebrandmerkt, strijdt ze met een onverwoestbaar geloof voor haar oude idealen, tot ze ten slotte ingerekend werd, en van gevangenis tot gevangenis, van het eene verbanningsoord naar het andere gesleept. Thans nog blijft haar droom in haar gevangeniscel : de integrale verwezenlijking van het zuivere marxisme, op grondslag van de verbroedering der volkeren, welke ze eens hoopt te zullen beleven. Men kan het hoofd schudden om een zoo sterke illuzie, dat ze zich zelfs handhaaft midden het geestelijk en stoffelijk puin, welke het marxisme in de paar volgens zijn beginselen bestuurde landen gewekt heeft ; men kan het zelfs betreuren dat door millioenen menschen zooveel geloof en idealisme verspild wordt aan een in den grond absoluut ontbindende macht, doch men voelt zich verplicht te buigen voor de grootheid, de krachtdadigheid, den offergeest en de abnegatie van deze hoogstaande vrouw. Ook voor een illuzie of voor een vergissing vechten kan iets grootsch zijn. Daarom, en omdat dit werk een aantal zeer merkwaardige en belangrijke historische gegevens brengt over de terreurmethodes van het czarenregime en deze van de bolsjewistische regeering, en aldus een stuk vrijwel geheel betrouwbare hedendaagsche geschiedenis uit de eerste hand, noem ik dit een boek van uitzonderlijke beteekenis, waarvan ik de lektuur aanraden durf aan de ontwikkelde lezers, die zich een duidelijker beeld van het Russische volk en zijn groei naar het nieuwe wereldbeeld willen vormen, dan de spaarzame en onbetrouwbare krantenberichten dit hen vermogen bij te brengen. Daartoe beschikt dezelfde lezer trouwens over nog andere dokumenten, onder andere over het belangwekkend boek van Mr J. HUYTS, een der tallooze reizigers, die uittogen naar het in tijd en ruimte zoo ver van ons afliggend Rusland, om ter plaatse en met eigen oogen een totaalindruk op te doen van het experiment hetwelk dit volk thans doormaakt. In zijn
13.814 boek **Nieuwe Menschen in Moskou** (III*, K) leest men veel wat de meesten onder ons verondersteld zijn sedert lang te weten : industrialisatie, arbeidsgemeenschappen, het nieuwe uitzicht van land en steden, de ondergang van het individu in de gemeenschapsobsessie, de ren naar de realisatie van het « nieuwe-menschen-type », de menigvuldige anekdoten welke moeten wijzen op de groote ekonomische en geestelijke evolutie, die nog altijd bezig is zich bij dit volk te voltrekken. Doch men leest hier ook af en toe merkwaar-

dige dingen, onder meer het standpunt van het kommunisme in zijn laatste phase, tegenover de nieuwe burgerlijkheid van de z.g. zakelijkheidsarchitectuur, die den cultus huldigt van het materiaal, de bourgeois-esthetiek en de hyperverfijnde persoonlijkheid. En niet minder in het hoofdstuk « De ingenieurs der ziel beraden zich », hetwelk in zijn geheel gewijd is aan een hoofdzakelijk citatenverslag van het befaamde eerste « Congres van Sowjetschrijvers », waarover de pers van gansch de wereld zich een drietal jaren terug zoo druk maakte. Uit de groote rede van Gorki onthoudt men vooral de vooropgezette verheerlijking van den arbeid der massa, dus voor zoover van den individueelen mensch, als deze organisator is, arbeider in de realiteit van zijn geestelijke eenvormigheid, die, evenals het land en de arbeid zelf, thans ontdaan heet te zijn van elke kleuren- en vormenromantiek en verscheidenheid, die immers « verbrokkeling en verdeeldheid » is. Hij verlangde in de Sowjetliteratuur het beeld te vinden van dit nieuwe landschap en den nieuwen mensch, die dit tot stand bracht, evenals het negatieve beeld van den « kleinburger » in één type geperst ; hij pleitte voor de opvoeding door den schrijver van de arbeidersmassa, en gevoel van verantwoordelijkheid tegenover het Russische volk. Men kan niet zeggen dat de tallooze auteurs, die daarna aan het woord kwamen, geheel overeenstemden in hun opvattingen met den grijzen meester; onder meer Ehrenburg niet, die een pleidooi hield voor meerdere aandacht voor den mensch als individu en voor wat des menschen is : gevoelens, persoonlijkheid, ja zelfs voor de ouderwetsche lyriek van kabbelende beekjes e.d. ; Lidin, die eveneens meer heil verwachtte in de teekening van den mensch dan in die van het nieuwe wereldbeeld ; Fadejew, die pleitte voor de rechten der verbeelding, evenals Joerij Olesja voor de rechten der oorspronkelijkheid, dus der persoonlijkheid ; Jaroslawskij die geloofde aan de noodzakelijkheid van de fantastische toekomstromans (waaraan het oude burgerlijke Europa, als ik me niet vergis, zich destijds haast drie kwart eeuws lang een indigestie las) ; ten slotte Aleksej Tolstoj, die de revolutionaire heroïek voorop stelde als de vorm der eigentijdsche socialistische romantiek, en de tegenstelling: socialistisch realisme — romantiek als een hersenschim verwierp. Het wil me voorkomen dat deze laatste de meest juiste formuleering gaf van de atmosfeer van dit uit elk oogpunt belangrijk kongres, dat meer dan een heele plank boeken als geestelijke barometer kan gelden der wereldbeschouwing van Sowjet-Rusland. In deze materie, zoomin als elders in zijn boek, verdedigt de auteur zelf een bepaalde tendenz ; hij noteert aan de hand van feiten en waarnemingen de

stelling : « In de Sowjetunie ontwikkelt zich een nieuwe maatschappij met een nieuw menschentype ». Een met voldoend kritischen zin bedeeld lezer kan aldus voor zichzelf aan de hand van dit boek uitmaken of de auteur gerechtigd is op grond van zijn waarneming deze belangrijke konklusie te trekken.
Rest me thans nog, om deze tamelijk uitvoerig uitgevallen kroniek te beëindigen, het boek te vermelden dat de Bulgaarsch-Russische kommunist DIMITROFF bij wijze van zelfverdediging publiceerde :
13.815 **Dimitroff klaagt aan** (III*, K). Deze Dimitroff was namelijk een der beschuldigden in het Leipziger proces van den brand van het Rijksdaggebouw ; waar hem zijn verdediging niet gemakkelijk gemaakt werd door de weigering van buitenlandsche kommunistische advokaten, en hij enkel vrijgesproken werd op grond van onvoldoende bewijsstukken, publiceert hij in boekvorm een aantal brieven en dokumenten, welke zijn overtuiging moeten staven, dat de veelbesproken brand slechts een daad was van provokatie vanwege de Nazi's. Er is over dit probleem al zooveel inkt gevloeid en zoodoende zooveel duisternis daarrond gewekt, dat de geschiedenis later het niet gemakkelijk zal hebben om over deze kwestie uitspraak te doen. Het boek van dezen kommunistischen strijder, die zelf een der slachtoffers van deze geschiedenis was, voert een overweldigende massa dokumenten aan, die natuurlijk absoluut eenzijdig zijn. Als men dit boek sluit heeft men slechts één bedenking : in Godsnaam, er zijn op dit oogenblik dringender vraagstukken op te lossen dan deze van de al of niet plichtigheid van Dimitroff. Het interesseert ons in den grond zoo onzeggelijk weinig, en ten slotte kan men naast elke daad van machtsgeweld en willekeur van den grooten zondenbok van dezen tijd, het fascisme, een nog grooter machtsmisbruik stellen van het kommunisme. Im Ganzen lijkt dit me een overbodige vertaling van een totaal overbodig boek.

Poëzie van Jongeren

door Dr J. Caeymaex, pr.

Het komt ons gepast voor, in vorm van kroniekoverzicht, de aandacht onzer lezers een korte wijl te vestigen op enkele werken van jongere dichters. Te meer daar een deel van deze jonge schrijvers, door gegroepeerd op te treden, eenigszins het voorkomen heeft van een school met bepaald programma, zoowel op ethisch als op aesthetisch gebied (namelijk de z.g. Dichters van den Waterkant

evenals de jonge Dietschers), en wel in die mate dat we onze houding er tegenover moeten bepalen.
De eerste groep legt een niet onbeduidende bedrijvigheid aan den dag door het uitgeven van verschillende cahiers-series, met werk van individueele leden en, nu reeds twee jaar te root, van verzameld werk door een uitgebreid medewerkerstal geleverd. Ik weet wel dat heel wat namen het korps slechts numeriek komen vergrooten, zijnde voor het meerendeel meeloopers, zooals men er voor elken Studenten-almanak kan bijeentrommelen. Maar niettemin is daar toch wel iets dat men moet aanzien voor de jongere Gentsche groep. Welnu, als we zullen gezegd hebben, hoe deze zich, — aesthetisch, veilig schuil houdt achter de voorste gelederen en er het gekende werk nog eens over doet, zonder verder uit te diepen ; en — ethisch, een links-middengroepeering vormt als neutralen en pessimistisch individualisten, dan zal men weten dat hier niet het gansche gelaat der jonge geslachten in Vlaanderen weerspiegeld wordt, ja dat we zelfs veeleer met een uitwas te doen hebben.
Wel te verstaan, kunnen wij heel goed een poosje genieten van de zooveelste echo van het smakelijk Fonteinvers, dat hier in hoofdzaak beoefend wordt, zooals overigens van elken vorm, mits goed. Doch een revelatie is wat anders. Maar op gedachten- en zedelijk gebied staan we voor een muur : de neutrale geest met zijn waarheid-verminkende Diesseitigkeit, en het pessimisme, in al zijn schakeeringen van vaal tot zwart. Betreurenswaardig is dit radicaal uitsluiten van heel die wereld van geestelijke waarden, waarmede godsdienst en geloof het leven verrijken, om zich te verspelen aan kleine oprimpelingen van het stoffelijke. En jammer is het, in een tijd van bezinning en vernieuwing als de onze, het pessimisme nog te blijven vergrooten met nieuwe somberheid of grijns.
Toch heeft het pessimisme van een MAURITS DE DONCKER in
13.816 **Opera** (II, L) den waren klank van een zeer bittere ervaring, zooals zij vertolkt wordt in een gevulden vorm. Jammer, die romantische ketterij van den z.g. verlossenden zinnenroes. Een gedeeltelijk mooi *In memoriam patris*, moge hier volgen :
Mijn vader, die me vroeg hebt leeren lezen, / vóór dat de dood uw leden kleurde vaal, / van meenge smart is reeds mijn hart genezen, / de zwaarste uws doods blijft wegen in de schaal, / die moet fataal naar weemoed overhellen, / omdat de blijheid blijft 't geringe part / in 't harde leven, waar 'k mezelf moet kwellen / en 't grijpen naar het eigen teere hart.
13.817 LUC VAN BRABANT : **Brieven zonder zegel** (I) verbergt zijn pessimisme achter een schittering van sensueel cynisme (in menig

geval, kortweg prikkelliteratuur). Schittering weet hij te geven aan zijn kleine perverse invalletjes, eerder dan een diep dichterschap te vertolken. Zijn dictie is speelsch en geestig. Klinkt er niet een snik naar omhoog hier en daar ? ?

Berceuse voor ontgoochelden.

Er was geen Lente, er was geen zon, / wanneer het minnespel begon... / En 't is wellicht daarom / dat het niet leven kon. —
Het is wellicht daarom, / omdat de min geen wortel won, / omdat geen zon haar voeden kon, / omdat geen vogel 't nest begon, / omdat geen Lente een droom verzon... / Het is misschien daarom. —
Er was geen Lente, er was geen zon / wanneer het minnespel begon... / En 't is wellicht daarom / dat het niet leven kon. —

De studentokize stempel wordt aan de groep voornamelijk gegeven door BART VRIJBOS in zijn branieachtige, onbelangrijk-knappe
13.818 studentenliefde-verzen **Schaakmat** (II), maar sedert zijn **Carre-**
13.819 **four** (II) heeft hijzelf het dragelijk peil bereikt van een Fonteinironist :

De eenige grief.

Er is een stem in mij / die vraagt en smeekt / en zucht om Myanica, / een roep die innig-blij / wordt als hij breekt / door 't pantser : Myanica ! —
Ik voel het duidelijk, mijn lief : / van Myanica komt de zon. / Haar weg-zijn was de enige grief / die 'k tegen haar inbrengen kon. —

De zwakkere, maar spontaner en jeugdiger HERMAN VAN SNICK
13.820 springt in **Aanhef (III)** zelfs uit het pessimistisch gareel en verbergt zijn beginnelingenidealisme niet heelemaal. Hij is frisch en doet vondsten :

Lijnvisschen.

Je zit in je bak. / Je vuile klak / hangt voor je oogen. / Je staart voor-uitgebogen / naar 't effen watervlak. —
Een nevel omhult / je grauwe bult, / je bamboelijnen / die als symbolen schijnen / van rust en van geduld. —
Een windadem zweeft... / Je dobber beeft... / Maar uit je zwijgen / zie 'k stille krachten stijgen. / Oneindig ! want je leeft. —

13.821 Daarentegen is MARCEL COOLE : **Licht en Schaduw (II-III)** iemand die welzeker klaar-open staat voor het elementaire van horizon en licht (dat geeft een zekere weidschheid) maar die,op kommando van het alleenzaligmakend pessimisme, in het ethische op klompen loopt en alzoo zijn gedicht van liefde en geboorte-en-dood van 'n kind kapot maakt met het neer te halen tot instinct en
13.822 ikzucht. De palmboomen van **Oase 1935 (II, N)** en **1936 (II, N)**, het jaarboek der groep, nemen voornoemde schrijvers op, samen met

een bont gezelschap waarvan het meerendeel der leden in het gelid der eersten loopen. Daar is de rijpende, zorgvuldig zich inspannende Julia Tulkens. Enkelen willen mordicus verzen schrijven, doch vertoonen weinig aanleg: Eugenie Boeye, Jan Ergo, Benjamin Friedel, Stanley Wright, L. E. van Borsel. Verder werk, dat aan de schoolbanken herinnert : Verzen van José Bauwens, Rie de Cordier, Willy de Graer, Jos. Geleyn, Toon van Eremo, Juliaan Haest, Tonny Heidekens, Rudo Reyniers, Frans Smets, Aug. Urk, Jos. Wils.

Wars van het ziekelijke der anderen staan de volksch-gezonde Ward Vervarcke en Herman de Cat, die verder in een bundel
13.823 **Bonte Galerij (IV)** zich nogal knap toont in klein-epische tafereelen en pretentielooze stukken, in een rond en kloek vers op schoolsch stramien geweven.

En ten slotte zijn er dan een paar katholieken de Oase binnengesmokkeld, die hun eerste stappen doen in het losse rythme der katholieke expressionisten, van den drang naar licht getuigen en ten minste een lapje hemel aantoonen (Ludo van de Wygaert, Joost van de Venne, Johan van de Velde). Van dezen laatste, volgende verzen die de gansche groep moge overnemen :

Laat mij zoeken / de wijdte lokt aan, / het is slechts een speelse hijgen / om tot het Licht te gaan. —

* * *

13.824 **Ochtend-Appèl. Eenige nieuwe Gedichten van jonge Dietschers (IV)** is natuurlijk geen verzameling lyriek, maar een zangtekstenboek voor kampleven in Dietsche formaties. Deze nationalistische gebruikspoëzie verschilt met de vroegere socialistische strijdpoëzie tweeërlei : 1. door grootere onafhankelijkheid van de tijdsliteratuur dan de socialistische, door Tachtig gevormd, er kende, en dus een terugkeer tot fruste vormen ; 2. door een stofmateriaal, nl. het historische, dat uiteraard meer bepaald zijnde dan het evolutionnistische socialisme, meer rechtstreeks-herkenbare epiek ingeeft. Nu, behalve daar waar W. Moens met zijn nieuwe balladen uitpakt, neemt het zoo'n vaart niet als kunstwerk. Voorts nogal wel oud-romantische en andere louter propagandistische dingen, maar ik zegde het : het is voor den zang, den marschtred gemaakt, ...en het bonkt.

* * *

Maar, om nu eens echt beginnelingenwerk te noemen, met al het typische van dien, zwakheden en bizondere charme, zou men
13.825 moeilijk naar betere voorbeelden kunnen wijzen dan naar FIENTJE
◆ VAN DEN BOGAERDE : **Parafrasen** (V) en MAURITS L. PEETERS :
13.826 **Rond het Gehucht** (IV). Bij beiden in hoogste mate het opgetogen-
◆ zijn in de inspiratie, die ze in zich voelen glansen : feitelijk een blij opgaan hand in hand van vroom jeugdidealisme en dichterschap. Bij de eerste, geheel gericht naar godsvrucht en tabernakel en naar opbloei in reinheid, liefde en deugden ; bij den tweede, naar kuische koestering van het gewijde landelijke beeld der schepping, met daar middenin een zachte kalverliefde. Bij F. van den Bogaerde let men zoo weinig op onvolmaaktheden, omdat men zoo ingenomen wordt door de mildheid der frissche bron. M. Peeters is een jongere, die litterair reeds heel wat doorgemaakt heeft ; 't springt in het oog maar 't verraadt toch hartstochtelijken wil. Hier is alleszins goede elementair-geldende poëzie, die, samen met dien afschuw voor geblaseerdheid, sympathiek aandoet.

Mij is de bedoeling van den titel Parafrasen duidelijk : 't is : Parafrasen, niet alleen eenmaal op « o mocht ik », maar doorloopend op de gedichten van Gezelle, en dat is nog wel iets eigenaardigs, zoo'n kind dat, vertrouwd met Gezelle, al diens inspiraties andermaal beleeft en nadicht, zonder eenige nabootsing, maar op haar lichtere jeugdigere toonladder. Later wordt zij misschien iets anders, nu heeft dit de charme van groote overtuiging : men kan haar een klein-Gezelle noemen.

Raad.

Mijn lieveke / zie, dat ge uw daaglijks leven richt / zooals een innig Godsgedicht, / een schoone zang / vol warme rijmen, / en tracht / uw kleine daden, / in Gods gezicht, / als rein geslepen sterren / aaneen te rijgen. —

Tulpen.

Stijve tulpen / uit de aarde gulpen / in gebed / recht / naar omhoog. / Haar metalen / bladen zijn stalen / handen, innig / gevouwen biddend / omhoog. — Kleurige engels / op rijzige stengels / buigen zij neer / en weer / omhoog. — 't Zonnegezicht / houden ze hongerig / gericht / naar 't hemellicht / van omhoog. — Fiere bloemen, / uw koude roemers / vlammend van kleur, / schenken geen duizelgeur. / Nu recht / dan neigend / ze in een zwaai van gebed / zuiver stijgen / uit de onzuivere aarde / omhoog. —

En hier van Maurits Peeters dit eenigszins té jong maar scherp (zelfs te spits !) :

In het bos.
Een groene heiligheid is het bos / van luchtig lover en geurend mos. — Stilte groeit hier diep binnenin / rond een warm hart met een tedere zin. — Het wordt een stille geheimenis / wanneer de wind door de smalle nis / van de donkere sparren springt / en diep in 't hart een schuwe vogel zingt. — Schuin door de bomen valt zon en licht : / ik hou m'n hunker op die innigheid gericht / en sluip behoedzaam als een indiaan / op dit warme harte aan... —

* * *

Pessimisme ? Optimisme ? Kijk, daar gaan ze beide, gefixeerd
13.827 door ROB. FRANQUINET : **Van gulden Vlinders (V)** :
◆ Een leven vol lege boten / met een geur van pek en teer. / Mijn broeder mikte er zeven schoten / op, met zijn machinegeweer. — (blz. 12) en — Van dwaasheid wilde ik gaan zingen ; / Het leven is niet wrang en zuur ! / Mijn zinnen staan met zilvre kringen / gesirkeld op Gods gouden muur ! — (blz. 16).
Meteen hebt U een gedacht van deze expressionistische kleurverbeeldingen en ontploffingen van levenslust. 't Zijn er zoo een honderd van die vlinders, niets meer dan een beeld, en een fantazie, vol uittartende maar smakelijke dwaasheid, waar zonnig jong-Limburg in leeft, met het uitbundig zinnelijke en helder-innige van zijn Roomsche ziel, ook met zijn misschien wat kinderachtigen kermisgeest. Wellicht precieus hier en daar, maar op veel plaatsen plezierig. Hoor maar, en bepaal het zelf :
Dit is een hunkerend avontuur / van reuzinnen die wilden baren / zonen van brons met rijklijk glazuur / en kronen van beukeblaren. — Een blanke muur met druiven / Een ziel die zich vreugde omgordt. / Op jouw schouder zitten witte druiven / als de avond purper wordt. — Van paarden bruin als aarde / van hinden snel als winden / van ogen diep als hemelbogen... / zoo zwerft men onder geurende linden. — Er kijken ogen naar heur bruine benen, / van menschen met-een-rietje-in-hun-glas. / Alsof er rode manen schenen / over een landschap dat zij was. — Kinderen gaan met gouden krullen naar huis / in hun kleren hangt fris geruis / in hun oog zit de Milde God / in hun zielen Zijn Voornaamste Gebod. — En in Uw hand waren de fonteinen / van genade, Lieve Heer. / Achter Uw hand de diepe ravijnen / daar werpt ge der zielen schaduw neer. — Wij dansen op de tafel / en zingen met een vlag / van een vlieg die in een wafel / begraven lag. —

IN HET TEEKEN DES TIJDS !
EEN MEESTERLIJKE VERHANDELING OVER :

„Het Britsche Imperium„

13.828 Wie blind, doof, stom en lam is, zal wellicht niet merken, dat de economische problemen nu meer dan ooit aan de orde van den dag staan.

Dr Johannes Stoye

Conferenties, verdragen, allianties, pakten, revoluties, oorlogen zijn de keiharde woorden, die eenieder van U bij zijn dagbladlectuur weet op te sommen. De haastige, nuchtere lezer zal van dit alles maar weinig snappen. Het is voor hem een los feitenweefsel; hij ziet noch oorzaak, gevolg of band. Wij spreken van den lezer om niet van den dagbladschrijver te gewagen, die zoo hij geen Havas-, Reuter-, of Belgabericht textueel vertaalt, maar al te dikwijls vrijen teugel laat aan een fantasie, meer romantisch dan economisch getint.

Het boek van Dr J. Stoye (*) is aan den hoeksteen van de wereldeconomie gewijd. In zijn « Woord Vooraf » zegt hij, zich in hoofdzaak te bepalen tot de behandeling van geopolitieke en handelspolitieke vraagstukken. Belangrijk is het onderscheid dat hij weet te leggen tusschen geopolitiek en politieke geographie. Hij bestudeert achtereenvolgens, het Engelsche volkskarakter, den Engelschen levensstijl, de ontwikkelingsphasen van de British Commonwealth of Nations, het « Colonial Empire », en de ontwikkeling van het Engelsche imperialisme, om vervolgens meer in detail de situatie van de verscheidene dominions en Indië na te gaan. Met het omlijnen van de economische situatie van het Britsche Wereldrijk, het vastleggen van de geopolitieke problemen en het stellen van de vraag: « Stort het Britsche Wereldrijk ineen ? » zal hij zijn belangrijk en sterk gedocumenteerd werk besluiten. Wij zeggen sterk gedocumenteerd (het tegenovergestelde zou voor dit genre van boek verwonderen), omdat hij in ruime mate gebruik wist te maken van gegevens uit radio-redevoeringen geput; deze gegevens staan buiten twijfel in het teeken der grootste actualiteit.

(*) Stoye, Johannes, Dr : Het Britsche Imperium, zijn Structuur en zijn Problemen. Vert. uit het Duitsch [Das britische Weltreich] dr J. E. Marre. Geïll. met 18 kaarten — Tilburg, Het Nederlandsche Boekhuis, 1937 (22 × 15) 391 blz., 46 fr.

Bij het bestudeeren van het Engelsche volkskarakter, legt schrijver nadruk op den Romeinschen invloed. Tegenover zulke bewering staan wij gaarne een weinig sceptisch (welke menschen waren die Romeinen; waren het, alles wel bedacht, ook geen vreemdelingen voor Rome ?) Volkomen zekerheid krijgen wij wel nooit op dit gebied en Dr Stoye bereikt met zijn stelling ongetwijfeld een pracht-doorzicht op de psychologie van den Engelschman.
Wij moeten schrijver geluk wenschen voor de manier waarop hij de dominions en Indië in het kader der Groot-Engelsche politiek weet te situeeren. Deze studie, bij uitstek saai zoo men zich houdt aan het opsommen van statistieken en legislatieve gegevens, weet Dr Stoye op handige wijze en met klaren blik, in een vlotten stijl te behandelen.
Daar over het algemeen aan de volkeren van het Britsche Imperium een sterk synthetisch bewustzijn van de massa-psychologie wordt toegeschreven, krijgen zekere punten weliswaar een « roman à thèse »-uitzicht ; deze wetenschappelijke leemte schrijven wij gaarne toe aan het feit dat het boek vulgariseerend is bedoeld en noodzakelijkerwijze een zeker veralgemeenen zich opdringt.
De economische situatie van het Britsche wereldrijk en zijn geo-politieke problemen vormen het slotaccoord. Het zou moeilijk vallen hier critiek uit te brengen. Schrijver beheerscht zijn stof op magistrale wijze. Wij voelen dat alles in hem leeft en beleefd wordt. Het werk is verlucht met 18 kaarten, welke bij het lezen het naslaan in geographische werken overbodig maken. Een rijke bibliographie zal menig lezer in de gelegenheid stellen kennis te maken met boeken welke speciaal één of ander probleem behandelen.
Jean E. Marre's geautoriseerde vertaling is keurig Nederlandsch.

Van Menschen en Boeken

Zooals de kranten onlangs schreven overleed einde Januari, op 39-jarigen leeftijd, de letterkundige **Maurits Peeters.** Hij was bekend door enkele werkjes, waarin hij het met zijn naturalistische beschrijvingen niet erg nauw nam : Pierke's euvele Daad, De wondere Kerstnacht, Het Avontuur van Nolle, enz. Maurits Peeters was geboren te Vorselaar in 1897, en overleed te Brussel.
Een groot verlies had de Vlaamsche literatuur deze maand te boeken door het afsterven van den bekenden taalkundige en professor emeritus van de Gentsche universiteit **Jozef Vercoullie.** Hij was vooral bekend als de auteur van het Beknopt etymologisch Woordenboek der Nederlandsche taal en van de Schets

eener historische Grammatica der Ned. taal (1892-1900). Professor Vercoullie was geboren te Oostende in 1857 en dus tachtig jaar oud.

Lode van Krinkelen

De Prijs voor Vlaamsche Letterkunde van de provincie Brabant (3000 fr.) werd toegekend aan **Maurits Roelants** voor zijn roman « Alles komt terecht ». **Lode van Krinkelen** kreeg een premie van 1000 fr., evenals **Blanka Gyselen** ; een paar anderen ontvingen een premie van 600 fr., evenals de tijdschriften « Eigen Schoon en De Brabander », « Voetlicht » en « Prisma ».

Ludo v. d. Wygaert

Ook **Ludo van de Wygaert**, de jonge Boomsche dichter van een paar bundels hartstochtelijke verzen, werd bedacht in den prijzenstroom ; hij werd bekroond met den prijs Pol de Mont voor 1936. **Antoon Coolen** wordt thans ook in Frankrijk erkend : bij Grasset te Parijs verscheen zoo pas de vertaling van De goede Moordenaar, onder den titel Le bon Assassin, door Marcelle Schlemer, met een voorwoord van Jean Giono.

Onze Nederlandsche literatuur komt in het buitenland aan de orde van den dag : Van **Jozef Simons** verschijnen dit jaar vertalingen van novellen, in het Duitsch, het Fransch en het Deensch.

Orient-Express van **A. den Doolaard** verscheen zoo pas in het Fransch. Van **Herman de Man's** Een Stoombootje in den Mist zijn vertalingen in bewerking in het Deensch en het Poolsch.

Bij firma Brusse, Rotterdam, verschijnt sinds nieuwjaar **In Weer en Wind**, geïll. maandschrift, gewijd aan natuurleven, reizen, volkskunde en buitensport, onder redactie van Rinke Tolman en Ds J. I. van Schaick. Abonn.-prijs : fl. 6,50 's jaars ; buitenland fl. 8.—. Mooi uitgegeven ; zeer verscheiden inhoud.

1 - Wijsbegeerte en Zedenleer

13.829 **de Raeymaeker, L., Prof. Dr** **11 : 15**

◆ WAT DENKT U VAN DEN MENS ? Korte wijsgerige Beschouwingen. — *Utrecht, Het Spectrum ; Antwerpen, Standaard (Schijnwerpers, 1e reeks, nr 1)* 1936 (19×11) 94 *blz.* 12 *fr. ; per gansche Schijnwerpers-reeks,* 10 *dln* 75 *fr.*

Prof. L. de Raeymaeker

IV* — Met dit eerste deeltje uit de schijnwerpers biedt ons Prof. Dr de Raeymaeker een uiterst keurig verzorgde serie-radio-causeries. Het degelijke paren aan het eenvoudig bevattelijke was de noodzakelijke voorwaarde om te slagen. Vandaar de wijze van behandeling. Elk hoofdstuk bespreekt een probleem op zich, maar zoo dat op het einde daarvan een nieuwe vraag spontaan opkomt en aldus zonder moeite diepere inzichten worden opengesteld. Vervolgens werd elk hoofdstuk op parallele wijze uiteengezet. De ontwikkeling begon langs proefondervindelijk terrein, maar steeds, en dit was het groote voordeel van het gekozen voorbeeld, uit eigen « zielebewustzijn » waar én strikte metaphysica én persoonlijke ervaring elkander raken. Deze nieuwe uiting van onze herwordende kultuur kunnen we niet anders onthalen dan met den wensch dat schrijver spoedig zijn belofte voor volgende publicaties gestand moge doen, zoodat door zijn voorbeeld nog vele anderen den edelen plicht begrijpen, dat ze al hun talenten te wijden hebben aan den katholieken uitbouw van een zuiver Nederlandsche kultuur. H. PEETERS S.J.

13.830 **Doodkorte, Alb. C., Mag., O.P.** **11**

◆ OORZAAK EN VEROORZAAKT : Ie DEEL. — *Roermond, Maaseik, Romen* (« *Wijsgeerige Grondbegrippen* ») 1936 (18×12) 68 *blz.* 10 *fr.*

IV* — Bij het doorlezen van het werkje « Oorzaak en veroorzaakt » is men werkelijk een beetje teleurgesteld. Over 't algemeen is de scheidingslijn tusschen phenomeneele en metaphysische kennis niet scherp genoeg doorgetrokken en blijven de bepalingen bij beschrijvingen. Daarvandaan dat de voorstelling soms nogal materieel voorkomt, zoo bv. op p. 39-40 lijken de materia en forma wel twee « dingen » die bij elkaar geplakt worden en blijft het bewijs van het reëele onderscheid (p. 81) tusschen essentie en existentie tenslotte bij een « vaststelling ». Op blz. 46-47 wordt bewezen dat oorzaak en veroorzaakt metaphysische *grootheden* zijn; of de redeneering, waardoor men van het feit dat die begrippen geen stofbegrippen zijn besluit tot het ontologisch bestaan ervan, werkelijk doorslaand is, valt te betwijfelen. Verder wordt op p. 33-34 de realiteit van de betrekking ontkend tusschen oorzaak en effekt terwijl dat alleen voor God het geval is. De vulgarisatiekant van het werkje dus terzijde gelaten biedt het dit groote voordeel, dat het streeft naar een Nederlandsche wijsgeerige taal, die scherp en juist de meest abstrakte begrippen moet kunnen weergeven. Onvermijdelijk liep die poging soms uit op zware zinnen en ontsnapten in de technische taal enkele storende geslachtsfouten. H. PEETERS S.J.

13.831 **Künkel, Fritz, Dr** **16 : 159 : 37**

LEVEND DENKEN. De vitale Dialectiek als theoretische Grondslag van de individual-psychologische Karakterkunde. *Vert. uit h. Duitsch [Vitale Dialektik] en ingeleid dr Dr A. M. Meerloo — Den Haag, Servire,* (21×14) 174 *blz.* *fl.* 2 ; *geb. fl.* 2,90

II* — Dr F. Künkel is over-bekend als karakter-psycholoog. Bij zooverre dat het Nederlandsch publiek er een nieuw woord van gemaakt heeft : het « künkelen » d.i. het ontleden van iemands karakter. Dit boek is een soort van kenniscritiek van het vak. Het behandelt de veranderingen, die in den levenden mensch ontstaan bij zijn in botsing komen met de wereld ; botsing die in laatste instantie leidt óf tot verovering van de wereld óf tot ondergang van het subject. Schrijver zelf schetst op blz. 17 heel het plan van zijn boek.

« Het zal het beste zijn, zoo zegt hij, eerst het standpunt vast te stellen, van waaruit de » opgaven der karakterkunde zullen moeten worden aangepakt... Dit deel van het onder» zoek is in wezen van critischen aard.

» Vanuit de zoo gevonden grondbegrippen ontstaat vanzelf de wetenschappelijke vorm, » die van de karakterkunde moet worden verlangd. In het derde deel, dat meer op het » praktische gericht is, zal tenslotte moeten worden aangetoond, welke concrete proble» men er ontstaan, als de op die manier gevonden gezichtspunten toegepast worden op het » materiaal der karakterkunde ».

Daar staan echt prachtige en praktische principen en verklaringen in dit boek : men leze b.v. het kapittel over « de theorie der vitale dialektiek» (blz. 98-126). Jammer genoeg is hier, zooals in vele theoretische « Karakterkunden » het bovennatuurlijk element, afwezig. Zelfs de geestelijkheid van het menschelijk wezen komt in het gedrang. Wat moet men denken van een boek waar de mogelijkheid én van een eerste oorzaak én van een laatst menschelijk persoonlijk doeleinde wordt ontkend ? — Voor hen, die voldoende onderlegd zijn, valt hier echter veel te leeren. H. THIELEMANS S.J.

2. - GODSDIENST

13.832 **Cruysberghs, K. Mgr** 25

◆ OP DEN KANSEL : 2. GELEGENHEIDSPREEKEN. VARIA. — *Averbode, Goede Pers,* 1936 (21 × 16) 440 *blz.* 25 *fr.* ; *geb.* 40 *fr.*

Mgr Cruysberghs

V — Mgr Cruysberghs bundelde zijn preeken en toespraken, vrucht van jaren apostolaat, die samen drie lijvige boekdeelen vullen, waarvan het tweede eerst verschijnt ; deelen 1 en 3 volgen weldra. Een koningsgift : « aurum, thus et myrrham » : 't Gedegen goud van een soliede leer, de wierook van een echte vroomheid, de geurige myrrhe van een zalvingsvol woord. Dit deel bevat 46 gelegenheidspreeken en -toespraken ; zij leveren 't bewijs én van de soepelheid én alzijdigheid van dit talent, dat in alle omstandigheden 't passende woord weet te spreken, én van den omvang van dit apostolaat ; de alg. proost van den Boerenbond heeft op alle akkers van Vlaanderen het zaad van zijn woord gestrooid, is « alles voor allen » geweest : men vindt hier preeken voor priesters, voor een bruidspaar, voor Kajotters, studenten, Vincentianen, Boerenjeugd, voor een eeuwelinge, voor bakkers over « Het woord des broods », voor Sobriëtas, enz. ; gelegenheidspreeken op kerkelijke hoogdagen, bij kerkinzegening, klokkewijding, inwijding van een kollege-kapel, het kroningsfeest van O.-L.-Vrouw van Alsemberg ; hier vinden wij ook de toespraken, gehouden bij het graf van Prof. Scharpé, van Edw. Poppe zaliger en de twee redevoeringen, die voortaan klassiek zullen blijven : de lijkrede op Pater Damiaan en « Het Uur der Leeken » ; de rede die het hoogtepunt aangaf van het VIe Mechelsch Congres. — Onze boekentafel is in de laatste jaren overstroomd geworden met vertalingen van vreemde kanselredenaars : Fiedler, T. Tóth, Faulhaber, enz. Alle eer aan deze grootmeesters van het gewijde woord en dank aan hun vertalers ! Maar... wij hebben Cruysberghs en hoeven niemand te benijden : Zijn woord is de gave weerklank van het beste in onszelf : het is diep-godsdienstig en kerngezond-Vlaamsch. Daarin moet het katholieke Vlaanderen zichzelf beluisteren en erkennen. Voor éénmaal zal het woord : Niemand profeet in eigen land, niet toepasselijk zijn. Het werk van Mgr Cruysberghs, de glorie onzer kanselwelsprekendheid, door Averbode sierlijk en waardig uitgegeven, eischt zijn plaats op in de boekerij en op de studietafel van priester en leek. Dr C. VAN GESTEL O.P.

13.833 **Franca, Leonel, P., S.J.** 21 : 27 : 3

◆ DE KERK, DE HERVORMING EN DE CULTUUR. *Vert. uit h. Portugeesch dr D[r] J. Brouwer. — Voorhout, Foreholte ; Antw., Standaard,* 1936 (21 × 15) 416 *blz.* 48 *fr.*

V — Dit boek is een Nederlandsche bewerking van een Braziliaansche studie, die in Zuid-Amerika buitengewonen bijval genoot. En de bewerking is welkom, want het boek is van algemeen katholieke beteekenis. Ontstaan als verweerschrift, is het uitgedijd geworden tot een leerboek. Drie hoofdpunten worden er in bestudeerd : het katholieke pausdom, de protestantsche hervorming, en ten slotte de verhouding van katholicisme en protestantisme tot volkswelvaart, beschaving en moraliteit. Hieruit blijkt reeds onmiddellijk dat het boek zich in de eerste plaats richt tot de fronten waar katholicisme en protestantisme elkaar ontmoeten ; maar het is toch ook van aard om de ongemengd-katholieke gemeenschappen te stichten. — Het werk is goed wetenschappelijk opgevat ; het let echter minder op de Fransche dan op de Duitsche literatuur van het onderwerp, en benuttigt meer oudere dan de nieuwste werken. Maar dit neme men ook niet te zwaar op : pakt het boek niet uit met een overmacht van actualiteits-teksten en -namen, het bezorgt daarentegen citaten uit de oudere, die, voor de beredeneering, niets van hun waarde verloren hebben. Er is heelwat in bijeengebracht dat men nergens anders zoo terdege geschikt vereenigd

vindt tot de verklaring en verdediging van het katholieke standpunt : een boek voor menschen die, ondanks den tijdsgeest en zijn driftig tempo, kalm en nuchter redeneeren en napeinzen willen. Dr F. PRIMS, PR.

13.834 **Goyau, Georges** 84 : 23 : 26
◆ WAT ROME IS EN LEERT. *Vert. uit h. Fransch dr A. Verschuur. Met* 1 *portret.* — *Voorhout, Foreholte; Antwerpen, Standaard,* (21 × 15) 238 *blz.* 48 *fr.* ; *geb.* 65 *fr.*
V — Een heerlijk boek om te plaatsen naast van Ginnekens Voordrachten of Karl Adams Wezen van het Katholicisme. 't Is alles doorklaard van een gezond licht der rede en een verheven licht van geloof, in elk der 4 deelen : het mysterie der diepgaande tegemoetkomingen van God tot de ziel, verstand en wil ; het genadeleven in het mystiek lichaam, de Kerk ; het daadwerkelijk heilswerk, de H. Mis (zeer mooie, persoonlijke liturgisch-geestelijke commentaar) ; en over eenheid en uitbreiding. Een bezonken boek, helder en gaaf, en daarenboven innemend en warm. — De vertaler haalt niet weinig eer van zijn kiesche taak. Dr JORIS CAEYMAEX, PR.

13.835 **Schatten, P. J., pr.** 23 : 24
◆ FAMILIEBOEK VOOR ONZEN TIJD : TOT GODSDIENSTIGE ONDERRICHTING EN STICHTING. *Geïll. met* 1 *plaat.* — *Den Haag, Govers,* (24 × 16) 850 *blz. fl.* 5
V — Een « Summa » over Geloofsleer, Zedenleer en Genadeleer voor het volk. Een « Volkstheologie ». Kon het boek in de katholieke huisgezinnen binnendringen en er gretige lezers vinden, het zou veel goeds stichten. De trant is echt volksch zonder banaal te zijn ; de lezing is aangenaam en soms boeiend ; de anecdoten komen goed te pas en lichten de theorie op belangwekkende wijze toe. Het boek kan ten zeerste aanbevolen worden. Graag hadden we een meer wetenschappelijken kijk op den oorsprong van den eersten mensch, op de voorteekenen van het einde van de wereld, enz. Waarom men eerst begon met uit te leggen « wat » God is, en daarna bewijst dat Hij bestaat, is niet gemakkelijk te begrijpen.
M. DAISOMONT, PR.

13.836 **Tóth, Tihamér, Prof. Dr, Mgr** 25 : 37 : 57
◆ HET CHRISTELIJK HUWELIJK. Religieuze Voordrachten gehouden in het Studiejaar 1934-'35 in de Pàzmàny-Universiteitskerk te Budapest. *Vert. uit h. Hongaarsch dr Fr. Schneiders. Met* 1 *portret.* — *Voorhout, Foreholte ; Antwerpen, Standaard,* 1936 (21 × 15) 223 *blz.* 38 *fr.* ; *geb.* 52 *fr.*

Prof. Tihamér Tóth

IV — Weeral een katholiek boek over de echtverbintenis, nl. voordrachten van Mgr Tóth Tihamér. Ze mogen er zijn hoewel nu toch de Nederlandsche boekenmarkt overladen geraakt van dergelijke huwelijksbeschouwingen. Na een historischen blik op den echt vóór en na Christus en goede raadgevingen voor de keus van een echtgenoot en voor de verkeering, stelt de schrijver het « moderne », kinderlooze en vaak ontbonden huwelijk tegenover het monogame, correcte, kinderrijke, onontbindbare gelukkige, met één woord het christelijke. Wat ons echter bedenkelijk schijnt, is de uitdrukking « *eed* van trouw » : het moest nu voor goed uit zijn met dit oneigenlijk gebruik van het woord « eed », daar bij de echtverbintenis geen eigenlijke eed geschiedt : men kan voor dit onderwerp niet te nauwkeurig zijn in de terminologie ; er heerscht al verwarring genoeg in de opvattingen. Maar dat belet ons niet dit boek warm aan te bevelen. J. SALSMANS S.I.

13.837 **XX.** 01 : 23 : 37
◆ INLEIDING TOT DE CATECHETISCHE LITERATUUR. — *Turnhout, Brepols (Catechetisch Documentatie-Centrum, Minderbroedersstraat* 11, *Leuven)* 1936 (24 × 17) 338, 6 *blz.* 28 *fr.*
V — Een zeer kostbaar repertorium, dat we graag in de handen zouden zien van alle geestelijken en van het onderwijzend personeel. Het Catechetisch Documentatie-Centrum heeft een *zeer grooten* dienst bewezen door het uitgeven van deze belangrijke lijst. Dat ze volledig is, kon wel niet ; dat alle opgaven van prijs enz. juist zijn, zou een wonder blijken ; dat alle beoordeelingen de juiste nota aangeven, is moeilijk aan te nemen, maar voor zijn geheel is het een buitengewoon nuttig hulpmiddel bij het onderwijs van den godsdienst.
M. DAISOMONT, PR.

3. - Sociale Wetenschappen - Opvoeding

13.838 **Callewaert, L. J., O.P.** **37**
◆ HET VERKEEREN. — *Antwerpen, Geloofsverdediging,* 1936, 3e *verm. uitgave* (18 × 13) 55 *blz.* 3,50 *fr.*
IV — Dat dit boekje reeds op 15.000 exemplaren moest gedrukt worden, getuigt én voor de degelijkheid ervan, én voor de navraag. Het zet theologisch-zedelijke principes uiteen over een kiesch onderwerp. Het boekje kan veel goed doen ; het kan nochtans *nooit* de leiding van den biechtvader vervangen, die nog veel zal moeten toelichten opdat het boekje niet gevaarlijk weze. M. DAISOMONT, PR.

13.839 **de Jongh, René, Mr** **34**
CODEX DER ARBEIDSONGEVALLEN. Wetten, koninklijke en ministerieele Besluiten. — *Antwerpen, De Sikkel,* 1937 (25 × 16) 35 *fr.* ; *geb.* 50 *fr.*
V — « Deze codex der arbeidsongevallen bevat alle wetten, koninklijke en ministerieele besluiten in voege op het einde van December 1936»,zegt ons de samensteller, en deze zijn talrijk. De nijveraars en de verzekeringsmaatschappijen zullen zeker dankbaar zijn om deze verzameling, maar misschien nu uitzien naar een rechtskundige studie over die wetgeving, omdat zij hier *enkel* de documentatie aantreffen en niet eens een wegwijzer door een zakenregister. Dr K. DU BOIS S.J.

13.840 **de Nayer, Monseigneur, e. a.** **37 : 159 : 23**
◆ ADOLESCENCE [Série de Conférences pédagogiques données au Monastère de Berlaymont, à Bruxelles]. — *Bruxelles, L'Edition Universelle,* (19 × 12) 275 *blz.* 13,50 *fr.*
IV — Na de voordrachten over de kinderjaren, die zooveel bijval gekend hebben, zijn nu ook die over de jeugdjaren verschenen. Achtereenvolgens wordt er gehandeld over de rol van de ouders, vooral van de moeders, in de opvoeding van de rijpere jeugd ; over de gezondheidszorg, over de kuischheid, over de psychologie van de vrouwelijke en de mannelijke jeugd, over verstandelijke, maatschappelijke en godsdienstige opvoeding. — De stijl is goed, ofschoon af en toe wel wat te abstract, en er werd wel wat te eenzijdig gebruik gemaakt van Fransche werken over jeugdzielkunde, terwijl de Engelsche en Duitsche blijkbaar aan de voordrachtgevers niet bekend waren, al zijn ze over het algemeen heel wat degelijker. Maar dat belet niet dat we hier met een goeden leidraad te doen hebben voor het inrichten van ouderavonden en voor het organiseeren van voordrachten over opvoeding. L. M. VERVINCKT O.P.

13.841 **de Roeck, J., Dr** **30 : 31 : 33**
◆ BEVOLKINGSPROBLEMEN. Volkswelvaart of Volksondergang. — *Tielt, Lannoo,* 1936 (22 × 14) 112 *blz.* 12 *fr.* ; *geb.* 20 *fr.*
IV* — Schrijver wil toonen, dat de grondoorzaak der tegenwoordige sociale wanorde ligt in de miskenning der natuurwetten, in 't bijzonder wat de familie betreft, de eerste en voornaamste natuurlijke instelling. Minder redetwisten en meer doen aan gezonde bevolkingspolitiek ! Zooals Dr de Roeck zelf zegt, brengt hij daarbij niet veel nieuws aan, maar hij zet toch eenige gedachten goed in het licht, als het ontzaglijk nadeel dat de individualistische liberale geest ons volk berokkend heeft ; de noodige bescherming van het moederschap en beperking van den vrouwenarbeid ; het groot belang van het woningvraagstuk en van den strijd tegen zondige geboortebeperking, tegen zedenverval en jeugdbederf. Die uiteenzetting zou meer goed stichten, was ze wat klaarder en eenvoudiger. Soms krijgt men den indruk, dat de medicus wat al te veel den biologischen kant beschouwt. Zekere uitdrukkingen kunnen mis verstaan worden, bv. blz. 32 « de wil is ook een lichamelijke faculteit » en wat blz. 83 over de scholen staat. Er zijn ook, helaas, nog al veel drukfouten. J. SALSMANS S.I.

13.842 **Henderson, Arthur** **309**
EEN WEG TOT VREDE. *Vert. uit h. Engelsch [Labour's way to peace] dr Ada Geyl. — A'dam, Wereldbibliotheek,* 1935 (19 × 13) 136 *blz.* *geb. fl.* 1,25
IV, S — Dit boek is niets anders dan het program van de buitenlandsche politiek van de Britsche arbeiderspartij. Geschreven door Arthur Henderson, die enkele jaren minister van Buitenlandsche Zaken was om later president van de ontwapeningsconferentie te worden, is dit werk een document van allereerste beteekenis. Onbewimpeld komt de Arbeiderspartij vooruit met haar streven naar een coöperatief wereldgemeenebest. Dit doel tracht zij te bereiken door een realistische politiek, die de groote internationale vraagstukken als de ontwapening, de verandering van het status quo en het Verre Oosten man-

moedig durft aanpakken en steeds krachtdadig haar trouw aan den Volkenbond belijdt. Bijzonder interessant in dit werk is het hoofdstuk over den vredesplicht van het individu. Door de studie van dit program van internationale politiek, zal de lezer begrijpen hoe lastig het vredeswerk is.Vrede is enkel mogelijk door de oplossing van alle betwiste internationale problemen. — Aan allen, die zich met het vredesvraagstuk bezighouden, raden wij dit werk aan. Wij betreuren echter dat sommige vraagstukken, bv. de zedelijke voorwaarden van den vrede, absoluut genegeerd worden. Spijts eenig voorbehoud omwille van sommige socialistische opvattingen, is deze proeve tot uitbouw van een vredespolitiek te waardeeren.

F. Lauwers O.P.

13.843 **Huijts, J., M^r^** **88 : 32**

NIEUWE MENSEN IN MOSKOU. *Met 1 kaart. — R'dam, Brusse,* 1935 (23 × 14) 224 *blz.* *fl.* 2,50 ; *geb. fl.* 3

III*, K — Bespreking in de kroniek « Volkeren onder de loupe ». Zie nr 13.814

13.844 **Lebeer, J., D^r^** **37 : 159 : 61**

◆ OVER KINDERGEBREKEN. — *Antwerpen, Standaard (K. V. H. U., Verh.* 345) 1936 (20 × 13) 40 *blz.* 2,50 *fr.*

V — Dit is een zeer boeiende voordracht over een uiterst actueel onderwerp, geschreven door een vakman, die dagelijks met zijn twee voeten in de praktijk van deze moeilijke problema's staat. De kinderpsychologie verwekt thans en in hooge mate de warme belangstelling van geneesheeren en opvoedkundigen, en de ouders zouden goed doen er zich ook daadwerkelijk voor te interesseeren. Dit boekje komt dus te gepaster uur ! Dat wij hier nog voor veel duistere dingen staan, laat de auteur in zijne voordracht overal doorschemeren, en heel voorzichtig mijdt hij al te voorbarige besluiten : hij laat iedereen daarover nadenken, en dit is wijselijk !

D^r^ Fr. Meeus

Dr J. Lebeer

13.845 **Maria Stanislas, Zuster** **37 : 159 : 6**

◆ ONZE TAAK. Hoofdzaken in Ziel- en Opvoedkunde voor aanstaande Beroepsleeraressen — *Brugge, J. de Meester,* 1936 (24 × 16) 185 *blz.* 20 *fr.*

IV — De titel is voorzeker goed gekozen, want het boek resumeert al hetgeen de aspirant-leerares weten moet voor haar *taak* als leerares en opvoedster. Na algemeene beschouwingen over opvoeding, volgt de studie van den opvoedeling ; deze wordt nadien nader bepaald door het differentieerende van het vrouwelijk karakter met het algemeen menschelijke. Het tweede deel handelt over het opvoedingsideaal met een bijzondere studie van de maatschappelijke opvoeding door de beroepsschool en door de vakleerares. In het derde hoofdstuk wordt aangetoond hoe het opvoedingsproces, de kennis van de opvoedeling en het opvoedingsideaal maar leven en vruchten geeft, door de heilzame inwerking van de persoonlijkheid der leerares. Wat wij in 't werk vooral bewonderen : Schrijfster overschouwt heel de vorming der aspirant-leerares : de algemeene, de technische en de didaktische opleiding. Daarmee rekening houdend, heeft zij haar leerstof streng afgelijnd, het noodzakelijke klaar en eenvoudig voorgesteld, en door vragenlijsten, aanduiding van opvoedkundige werken in verband met het hoofdstuk, horizonten geopend voor verdere studie, verdieping en vorming.

P. M.

13.846 **Perquin, Nic., D^r^, S.J.** **37 : 24 : 57**

◆ VOORDRACHTEN OVER HET HUWELIJK. Gehouden in de Aula van het Canisius-College te Batavia-C. — *Batavia, A'dam, Soerabaja,* « *Viribus Unitis* », 1936 (24 × 16) 150 *blz.* *fl.* 1,50 ; *geb. fl.* 2,25

IV — Katholieke voordrachten over het huwelijk komen ons tot uit Nederlandsch-Oost-Indië toe, en wel zeer grondige en toch duidelijke. Het wezen der christelijke echtverbintenis, haar betrekking met de liefde en 's menschen persoonlijkheid, de voorbereiding, de zegen van het kind : ziedaar de voornaamste titels. Gelukkig, dat in zake « periodieke onthouding », met voorzichtigheid en verstandig voorbehoud gesproken wordt, en gedrukt op de noodige « voldoende reden ». Onder de « aanbevolen lectuur » missen wij ongaarne de verdienstelijkste Zuid-Nederlandsche werken ; maar met verwondering vinden wij vermeld : G. L. Snelder : Het Huwelijk. Snelder is slechts de vertaler van dit niet alleszins aanbevelenswaardig boek, waarvan de uitgave van circa 1920 niet eens rekening houdt met het Kerkelijk Wetboek van 1917 ! Hoe Dr Ausems er een Voorwoord voor schreef, blijft voor ons een raadsel.

J. Salsmans S.I.

13.847 Torley Duwel, C. L., Mr 37 : 396

◆ AUDI FILIA. Een Opwekking tot Terugkeer naar het volmaakt Vrouwelijke. *Met een inleiding van Dr Jac. de Vreese S.J. — Leiden, Sijthoff,* 1936 (24 × 16) 44 *blz.* *fl.* 0,90

IV, M — Zelden was een brochure zoo actueel. Voor de opvoeding van de jonge vrouw en van het meisje zijn wij sinds jaren wanhopig den draad kwijt geraakt. « Het gaat bij de vrouw om innerlijkheid, meer dan om iets anders. Het gaat bij de vrouw om innigheid, meer dan om forschheid en gehard zijn. Het gaat bij de vrouw om diepte en om eenheid, meer dan om oppervlakkige eenzijdigheid. » Schrijver heeft in hoofdzaak het jonge meisje op het oog. Uit den aard der zaak komt daarbij ook, bij wijze van vergelijking, de opvoeding van den jongen man ter sprake. De schrijver heeft zich niet strikt tot onderwijs en opvoeding bepaald maar, als reliëf voor wat we heden met de jeugd zien gebeuren, aan het geheel een politieken achtergrond gegeven. Moge dit pleidooi velen tot nadenken stemmen.

ELZA WOLF

13.848 Wilkeshuis, C. 37

ONZE KLEUTERS. Hoe voeden wij hen op ? Hoe houden wij hen bezig ? — *A'dam, Kosmos,* 1937 (22 × 14) 48 *blz.* *fl.* 0,90

V — De bedoeling van dat boekje is : het geven van practische wenken bij de opvoeding van den kleuter. Het is dus, in de eerste plaats, voor ouders bestemd. Aangezien het spel op dezen leeftijd een zoo belangrijke factor van het pedagogische werk is, en de vraag naar een geschikte bezigheid en geschikt speelgoed voor het jonge kind tot de moeilijkste behoort, die de ouders, en in het bijzonder de moeder, zich dagelijks stellen, is daaraan veel aandacht besteed. De ouders zullen er menigen raad uit opdoen en zeker zal het lezen van dit boekje hun wat nieuws leeren.

ELZA WOLF

4. - Taalkunde

13.849 Mussche, A. 4393 : 37

NEDERLANDSCHE WOORDENSCHAT. *Geïll. met fig. en* 3, 1, 6 *platen. — Brussel, A. de Boeck,* 1936, 4e, 3e, 3e *druk,* 3 *dln* (22 × 15) 94, 95, 96 *blz.* *elk* 9 *fr.*

V* — Bij dezen herdruk werd de stof, die vroeger over twee deeltjes liep, over drie verdeeld. Daarom werden enkele hoofdstukken uit het eerste naar het tweede deel verschoven. In de eerste plaats bedoeld als een stelselmatige behandeling van den Nederlandschen woordenschat voor schoolgebruik. Zoo worden de meeste hoofdstukken opgevat als een middel tot uitbreiding van den woordenschat over bepaalde onderwerpen of uit de verscheidenste taalkringen. Daarnaast zeer goed gedoseerde hoofdstukken over woordvorming, beteekenisleer, stijlleer, spreekwoorden en zegswijzen, taalzuiverheid, enz. Bonte afwisseling van leesstukken, zeer bevattelijke verklaringen, oefeningen en herhalingsoefeningen, opmerkingen over uitspraak enz. Sprekende illustraties. Zeer degelijk materiaal !

Dr A. BOON, PR.

13.850 Schutt, J. H. 84 : 809 = 42

AN INTRODUCTION TO ENGLISH LITERATURE : VOLUME II, IIIA and IIIB. *Geïll. — Groningen, Wolters,* 1935, 4 *dln* (21 × 17) 8, 406 ; 243 ; 5, 245-617 *blz.* *fl.* 4,25 ; *geb. fl.* 4,90 — *fl.* 2,25 *en* 3,75 *samengebundeld fl.* 5,90 ; *geb. fl.* 6,50

IV — 'n Aristocratische, voornaam geïllustreerde uitgave. Uitvoerige, alhoewel soms wat door feitenmateriaal overladen historische inleidingen. De studies over de auteurs zijn « schulmäszig »-objectief en interessant. De keuze der fragmenten getuigt van ernstige voorstudie. Door deze gepaste keuze, alsmede door hun omvang stellen ze den lezer in staat in 'n meer dan oppervlakkig contact te komen met de meest representatieve figuren uit de Engelsche literatuur. Alles bij elkaar genomen, zijn deze werken voor ieder intellectueel, die zich voor het onderwerp interesseert, 'n benijdenswaardig bezit.

PAUL HARDY

13.851 Shakespeare, William 82 : 37 = 42

JULIUS CÆSAR. — THE MERCHANT OF VENICE. *Met verklarende aantekeningen voor school en huis dr K. ten Bruggencate ; nieuwe drukken, nagezien dr C. D. ten Bruggencate. Geïll. — Groningen, Wolters* (« *Of olden Times and new* ») 1935, 11e, 14e *druk* (17 × 11) 9, 109; 103 *blz., elk geb. fl.* 1,25

IV — De zooveelste herdruk van deze gecommenteerde stukken leggen voldoende getuigenis af over de practische en pædagogisch-bruikbare wijze waarop Dr ten Bruggencate Shakespeare dichter bracht tot de studeerende jeugd.

PAUL HARDY

William Shakespeare

7. - Schoone Kunsten

13.852 **Bromberg, Paul** **72 : 69**

DE KLEINE PRACTISCHE WONING. Het Weekend-Huis als Voorbeeld van beknopt en toch geriefelijk Wonen. *Met ruim* 300 *fig. en* 2 *kleurplaten. — A'dam, Kosmos,* (25 × 19) 127 *blz.* *geb. fl.* 2,90

V—Zelden heeft een boek zoo sterk beantwoord aan de verwachtingen welke zijn titel wekt. als dit vakmans- en amateurswerk over weekend- en landhuiswoningen. Het behandelt op een zeer bevattelijke wijze, in tekst en ruim fotomateriaal, de vragen: Welk type van huis zal ik bouwen — hoe verander ik mijn oud huis tot een gezellig home, — hoe deel ik het in — welke soort uitrusting pas ik toe — hoe zal ik het aankleeden en bemeubelen, enz. Vooral voor dezen die den zeldzamen durf hebben, te denken aan bouwen, of droomen van een bescheiden weekendhuisje, bevat dit boek uitstekend materiaal. Het boek is prettig, aanschouwelijk en overvloedig geïllustreerd, terwijl bovendien een massa's gegevens over (Hollandsche) bouwverordeningen, prijzen van de genoemde artikels, enz., meegedeeld worden. Wie geen bouwplannen had, en het boek in handen krijgt, zal, denk ik, onvermijdelijk besmet geraken met de bouwmikrobe. Het is een fijn boekje. V. R.

13.853 **Capablanca, José R.** **79**

SCHAKEN. Leerboek voor beginnende en gevorderde Spelers. *Nederlandsche bewerking dr Dr M. Euwe. — A'dam, Kosmos,* 1936 (22 × 13) 265 *blz.* *fl.* 2,90 ; *geb. fl.* 3,75

V — Een der grootste schaak-experts, wereldkampioen 1921-27, geeft hier, in deze royaal uitgegeven handleiding, les in schaakspel. Dr Euwe, wereldkampioen 1935, vertaalde het werk. Hier zijn dus erkende instanties aan het woord. 189 diagrammen verduidelijken de tekst.

13.854 **Gilson, Paul** **78 : 92.7**

DE BELGISCHE TOONDICHTERS. *Vert. uit h. Fransch dr Dr M. Boereboom. Geïll. — Brussel, Programmabrochures N. I. R. (Nederlandsche reeks nr* 7) 1936 (21 × 13) 47 *blz.* 2 *fr.*

V — In deze brochure werden wij met een eerste reeks Belgische toondichters in contact gebracht. Misschien is het een vergissing de 19^e eeuw niet te hebben ingedeeld in de psychologisch eenig aanvaardbare en aanvaarde indeeling : Vlaamsche en Waalsche toondichters, en de late Middeleeuwen niet samengevat te hebben onder de historische benaming « Nederlandsche polyfonisten » ! Het kwam er hier wellicht op den « praktischen » kant der uitgave aan, die, gezien de beperkte omvang, zich niet inlaten zou met historische en psychologische differentiaties. Dit in acht genomen is deze kleine brochure vrij omvattend : Binchois, Dufay, Isaac, Obrecht, de Pres, Lassus, de Monte,... met een vrij uitvoerige opgave van musici van de 16^e af tot de 18^e eeuw en bizonder der 19^e eeuw, tot in het « tijdperk dat het hedendaagsche voorafgaat ».

Ongetwijfeld worden hier zoowel van Waalsche als van Vlaamsche zijde nog namen gemist. Vermoedelijk wordt deze lijst geleidelijk aangevuld naar gelang de uitvoeringen vorderen in de tijd. Zoo komen we wellicht tot een praktisch lexicon, dat voor de opvoeding onzer luisteraars onontbeerlijk werd. Dr F. v. D. M.

13.855 **Godefroid, René** **92.7 : 78 : 709**

DE GROOTE MEESTERS DER MUZIEK. *Vert. uit h. Fransch dr D. Dille. Geïll. — Brussel, Programmabrochures N.I.R. (Nederlandsche reeks nr* 4), 1936 (21 × 14) 40 *blz.* 2 *fr.*

V — Deze reeks « Groote Meesters der Muziek » zal vermoedelijk in de toekomst nog worden aangevuld, zoodat deze uitgave ten slotte tot een « Vade Mecum » uitgroeit voor den luisteraar, die zijn begrip verdiepen wil nopens de hoogtepunten der muziekliteratuur, de tijden door. Aan de hand van René Godefroid, waarbij D. Dille een uitstekende vertaling leverde, maken we nu hier een eerste wandeling van de (z.g.) « Primitieven » (Late Middeleeuwen) af, over Lulli, Purcell, Vivaldi, Rameau, Haendel, J. S. Bach, Haydn en Mozart, Beethoven, tot Berlioz. Naast hoofdgegevens over de musici krijgen we, bondig, inzicht in hun werk, de vormers van hun tijd en van het uit te voeren werk. Het nut dezer uitgave is onbetwistbaar. Wij zijn er van verzekerd, dat duizende luisteraars zich deze brochure zullen aanschaffen en op die wijze onschatbaar zal worden bijgedragen tot de verheffing onzer muziekkultuur, die met vervlakking werd bedreigd. Dr F. v. D. M.

13.856 **Scharroo, P. W.** **79 : 85**

SPREKEN IN HET OPENBAAR. Wenken voor hen, die willen leeren in het Openbaar te spreken. — *A'dam, Kosmos* (« *Weten en Kunnen* » *nr* 135) 1935, 2^e *herz. druk* (19 × 13 63 *blz.* *fl.* 0,75

V — Algemeene Wenken, Voorbereiding tot, Techniek van het spreken, Vorm en Inhoud. Zeer lezenswaardig.

13.857 **Vreedenburgh, C.** 79
TENNIS VOOR BEGINNERS EN LEEKEN. *Geïll. — A'dam, Kosmos (Sportbibliotheek) 3e verb. druk* (18 × 12) 77 *blz.* *fl.* 0,75
V — Verklaring tennistermen, spelregels, technisch en tactiek, aanleg van banen, regels voor het lawn-tennisspel. Uitstekend brochuurtje.

8. - Letterkunde

81. GEDICHTEN

13.858 **Coole, Marcel** 81
LICHT EN SCHADUW. Een Gedicht van Liefde en Dood. — *St-Amandsberg, Varior,* 1936 (24 × 16) 40 *blz.* 15 *fr.*
II-III — Zie bespreking in « Poëzie van Jongeren », nr 13.821.

13.859 **de Cat, Herman** 81
BONTE GALERIJ. Verzen. — *Antwerpen, Mercurius,* (25 × 17) 54 *blz.* 9 *fr.*
IV — Zie bespreking in « Poëzie van Jongeren », nr 13.823.

13.860 **de Doncker, Maurits** 81
OPERA. — *St-Amandsberg-Gent, Varior,* 1936 (23 × 15) 31 *blz.* 12 *fr.*
II, L — In de kroniek « Poëzie van Jongeren » besproken onder nr 13.816.

13.861 **de Ryck, Paul** 81
OASE. Keus uit Werk der Jongeren. — OASE 1936. Keus uit Werk van Jongeren. *Geïll. met 4 platen. — St-Amandsberg, Varior,* 1935, 1936 (24 × 15) *elk* 77 *blz.* *per deel* 12 *fr.*
II, N — In « Poëzie van Jongeren » besproken onder nr 13.822.

13.862 **Franquinet, Rob.**
◆ VAN GULDEN VLINDERS. — *Maastricht, Publiciteitsbureau « Veldeke »,* 1936 (24 × 11) 19 *blz.* *fl.* 1
V — Zie bespreking nr 13.827 in « Poëzie van Jongeren ».

13.863 **Godthelp, H.**
NIEUWE NEDERLANDSE POEZIE. Concentrisch verzameld. — *Groningen, Wolters,* 1936, 3 *dln* (23 × 14) 6, 138, 133, 154 *blz.* *elk fl.* 1,25 ; *geb. fl.* 1,50
IV — Allerdegelijkst, prachtig werk ! Het loont de moeite even in te zien hoe het opgevat is : ik doe het aan de hand der Inleiding, mits een woordje verklaring. Daarna een paar opmerkingen. Maar vooreerst dit : welk een schat poëzie en schoonheid ! Te recht zegt Schr. : « dat de nederlandse dichtkunst na 1880 (tot op heden) mee tot de allerbeste behoort... dichters als Gezelle, Gorter, Leopold, H. R. Holst, Boutens, van de Woestijne, Slauerhoff, mee van de grootste contemporaine dichters ter wereld ; en dat daarnaast nog een grote schare van dichters is die vele goede en enkele zeer mooie verzen geschreven hebben. » « Deze drie bundeltjes zijn bedoeld als een concentrische serie voor de hoogste klassen van Gymnasium, H. B. S., H. H. S. en Kweekschool, terwijl 't eerste deeltje mij ook geschikt lijkt voor de hoogste klas van de Mulo-scholen (V). — Hoe zien de bundels eruit ? « De kern van ieder bundeltje — de 1ste afdeeling — vormen telkens een flink aantal (samen 230) gedichten van een 14-tal zeer uiteenloopende, belangrijke en voor leerlingen van 15-18 jaar belangwekkend te maken « Dichters » (t.w. Gezelle, van Looy, Perk, dèr Mouw, Gorter, Verwey, Leopold, H. R. Holst, Jan Prins, van de Woestijne, A. Roland Holst, H. de Vries, Slauerhoff, Jan H. Eekhout).
Een 2e afdeeling samen 81 gedichten, van elk 1, 2 of 3, van enige andere belangrijke dichters (67 in getal). Een 3e afdeeling « Vertalingen » met goed afgeronde fragmenten van uitnemende modern-Nederlandsche vertalingen van enkele beroemde werken uit de wereldliteratuur (5 : Babylonisch, O. T., Homeros, Dante, Chancer). « Ik heb niet geschroomd naast de muzikale lyriek ook meer plastisch-« cerebrale » op te nemen (matig en goed), en verhaal en beschrijving (levende, niet alleen schilderende), zooals brokken uit het wonderbaar-sterke, te weinig gelezen, Pan van Gorter, en Jan Prins. » Schrijver putte ook uit tijdschriften, bijv. het uniek-mooie « Het Koren » van Hans Wispel.
« Sommige collega's zullen misschien een enkelen dichter in de eerste afdeeling missen » (Natuurlijk F. van Eeden). Als verklaring : te moeilijk ?!? Maar « van Looy en dèr Mouw

zijn op de scholen vrijwel onbekenden. Ik meen zeer ten onrechte. Akkoord ! dèr Mouw, waar hij niet al te boeddhistisch is, is een uitstekend sensitivist der jeugdjaren, en v. Looy is... van Looy, d.i. altijd interessant. Laat ik hier nog bijvoegen hoe buitengewoon gelukkig en raak de keus gedaan werd in de werken dier 69 zoowel als dier 14 dichters, daarenboven uitstekend aangepast aan de concentrische methode, zoodat een betrekkelijk voldoende beeld gevormd wordt van hun œuvre. Een beetje meer van Jan H. Eekhouts religieuze poëzie ware welkom geweest. — Een beetje statistiek: op de 14 uitvoerig voorgestelde dichters, 2 Vlamingen ; op 67 der 2e afdeeling, 8 Vlamingen en 3 Afrikaners ; bij de 300 Hollandsche stukken tegen 40 Vlaamsche en 3 Afrikaansche. Een zeker voorbehoud voor Gorters Nieuw-heidendom en enkele (weinig naar voren tredende) min of meer kommunistische opvattingen van een paar anderen. Cum grano salis. Voor het overige, prachtig ! Dr JORIS CAEYMAEX, PR.

13.864 **Peeters, Maurits L.** 81

◆ ROND HET GEHUCHT. — *Vorst-Kempen, M. L. Peeters, Meerlaar* 188, 1936 (20 × 14) 24 *blz.* 15 *fr.*
IV — In « Poëzie van Jongeren » besproken onder nr 13.826.

13.865 **Peleman, Bert**

◆ ALSUTE MAGED. *Geïll. dr R. Lens, pr. — Hamme, de Pillecyn,* (19 × 15) [29 *blz.*] 10 *fr.*
V — Een prachtig uitgegeven bundeltje verzen met lieve, ietwat simplistische, miniatuurtjes van E. H. Lens. Bert Peleman debuteert met een eersteling van zes gedichten. Een beetje weinig, doch er is goede wil en geen pretentie. 't Zijn zes gedichten over 't leven van O. L. Vrouw. Modern getint, hier en daar reminisceerend aan K. van den Oever. Wat te veel slordigheid en taalfouten, doch verdient niet te worden afgebroken om de belofte waarvan enkele verzen getuigen. Voor uw tweede bundel een veel ernstiger schifting, Bertje, en 't komt in orde. R. D. W.

13.866 **Sandbergen, Nanda** 81

OPEN POORTEN. Verzen. — *Assen, van Gorcum* (21 × 15) 32 *blz.* *fl.* 1,50
III, T — Schr. geeft uiting aan den nobelen gloed naar mystieken opgang in pantheïstischen zin. Eén bladzijde is zuiver geschreven (blz. 31). Het overige is, behalve vreeselijk abstract (het zelf, het nu, het bindend-zijn, enz.), syntactisch mank. Dr JORIS CAEYMAEX, PR.

13.867 **van Brabant, Luc** 81

BRIEVEN ZONDER ZEGEL. — *St-Amandsberg, Varior,* 1936 (24 × 16) 31 *blz.* 21 *fr.*
I — Vooraan besproken in « Poëzie van Jongeren ». Zie nr 13.817.

13.868 **van den Bogaerde, Fientje** 81

◆ PARAFRASEN. — *St-Amandsberg, Varior,* 1936 (22 × 16) 62 *blz.* 15 *fr.*
V — In « Poëzie van Jongeren » besproken onder nr 13.825.

13.869 **van Genderen Stort, Reinier** 81

R. van Genderen Stort

NAJAARSVRUCHTEN. — *Leiden, Sijthoff,* 1936 (21 × 15) 75 *blz.* *fl* 2,25 ; *geb. fl.* 2,90
III-IV, P — Psalmen van dankbaarheid voor het herkregen gezicht door den blinden dichter, en van zielsvrede in piëtistische mystiek. 't Is alles geschreven als in verpoozingsuren van een lichamelijk en zedelijk herstellende, die het instrument van het vers opneemt en het hanteert zonder last van inspanning en evenmin bezorgd om het tot den hoogsten graad van volmaaktheid te brengen. Dit is wel het eigenaardige van dien toon : wel malsche harmonie, doch niet tot het gloeipunt ; het geluid van den zielevrede telkens malsch meegedeeld, echter zonder veel diversificatie. Een ander element van deze heldere rust is het karakter der visie, (die wel in verband zal staan met Sch.'s ophtalmischen toestand) nml. de tooneelen niet in hunne bepaalde bontheid opgeroepen, maar eerder algemeen, zelfs abstract, als elementair gegeven meer dan als psychische stemming. Dr JORIS CAEYMAEX, PR.

13.870 **van Kroonenburg, E., O.F.M.** 81

◆ HIER EN VERAF. Verzen. — *Maastricht, Leiter-Nypels,* 1936 (24 × 17) 86 *blz.* *fl.* 1,25
V — Gedichten voor stichtelijke Bode's, vooral Missiebode's. Vrome schetsen uit z'n

geboortestreek (Limburg), en uit Palestina, Egypte, China. Men wordt gewaar dat Schr. een warm gemoed bezit, getrokken én naar het lieflijke én naar het vurig-geloovige en nobele. Als poëzie en vorm, naar ouderwetsch recept. Dr JORIS CAEYMAEX, PR.

13.871 **van Snick, Herman** 81

AANHEF. — *St-Amandsberg, Varior,* 1936 (24×16) 31 *blz.* 12 *fr.*
III — Besproken in « Poezie van Jongeren ». Zie nr 13.820.

13.872 **Vestdijk, S.** 81

KIND VAN STAD EN LAND. Verzen. — *R'dam, Nijgh & van Ditmar,* 1936 (21×15) 97 *blz.* *fl.* 1,50
III-IV* (en niet II zooals in Repertorium) — Vestdijks groeiende persoonlijkheid heeft zich gezet in een meesterschap in de tragico-ironische prent ; een afdeeling van het boek heet expliciet : « Sombere en ironische landschappen », maar ook zijn Amsterdambeelden behooren daarbij. Zelfs op een Alpenreis neemt hij diezelfde scherpe methode mee. Tot daar « Stad en Land ». Maar het is ook : « Kind » (en jongeling) en dat is weerom bij hem zeer preciese tragico-ironische visie 1. van school-en-oude thuis, 2. van moreele portretfiguren. Deze kunst bestaat in een intelligent zich uitspreken door direct simultane vastlegging van visie en van analogie : men voelt dat Schr. gedurig balanceert tusschen opgedreven subtiliteit à la Gongora, waar beide elementen opzettelijk dooreengehaspeld worden en meer toegeeflijke verpuring. Er zijn stukken bij in dezen laatsten vorm die onvoorwaardelijk door iedereen als wondermooi zullen herkend worden (Zwaan) ; anderen zullen misschien meest houden van die stukken waar hij juist tusschen beide richtingen in staat. De werkelijk te scherp-subtiele stukken zijn een nogal harde noot.
Dr JORIS CAEYMAEX, PR.

13.873 **Verschaeve, Cyriel, pr.** 81

◆ ZEESYMPHONIEËN. — *Brugge, Zeemeeuw,* 1936, (22×16) 136 *blz.* 18 *fr.* ; *geb.* 28 *fr.*
IV — Buitengewoon interessant voor deze uitgave is de nota waarin Cyriel Verschaeve onder vorm van een brief aan Pater J. M. Vosté O.P. zijn *Zeesymphonieën* toelicht. Wij citeeren : « De orde van de Symphonieën ondereen is de orde van 't leven. De eerste : drang naar kennis ; de tweede : drang naar liefde ; de derde : herbeginnen ; de vierde : erkennen van den waren aard der zaken, namelijk van eigen grenzen, en de vijfde : berusting daarin. » Wij hadden « De Meeuw » liever niet als eerste gedicht van dit bundeltje zien verschijnen. « De Meeuw » is nu zeker niet het gedicht van Verschaeve, dat die eer verdient. Over de Symphonieën zelf zullen wij niet uitwijden, zij zijn voldoende — wij verhopen het tenminste — door het lezend publiek gekend. De uitgave is zeer keurig en verzorgd. W. A. DE WITTE

13.874 **Vrijbos, Bart** 81

CARREFOUR. — *St-Amandsberg, Varior,* 1936 (18×14) 46 *blz.* 8 *fr.*
II — Zie bespreking in « Poëzie van Jongeren », nr 13.819.

13.875 **Vrijbos, Bart** 81

SCHAAKMAT. — *St-Amandsberg, Varior,* 1936 (24×15) 35 *blz.* 12 *fr.*
II — Besproken in « Poëzie van Jongeren », onder nr 13.818.

13.876 **XX.** 81

OCHTEND-APPEL. Eenige nieuwe Gedichten van jonge Dietschers : 1e Reeks. — *A'dam, Amsterdamsche Keurkamer,* 1936 (22×15) 31 *blz.* *fl.* 0,75
IV — Onder nr 13.824 besproken in « Poëzie van Jongeren ».

82. TOONEELLITERATUUR

13.877 **Ballings, Jac.** 82

DE VROME LEUGEN. Spel in 3 Bedrijven. — *Antwerpen, Jos. Janssens,* 1936 (20×13) 78 *blz.* 16 *fr.*
V — Elsje weet door haar eerlijke en moedige liefde den blinden Winus gelukkig te maken, terwijl, aan een anderen kant, in even schoone genegenheid, twee oude, trouwe harten, moeder Doka, een weduwe, en schapenboer Gieleken, mekaar weervinden. — Ballings verwerkt met ongemeen kundige hand het dramatische en het zonnige tot een blij eindend gebeuren dat, hoe opzettelijk ook, waar aandoet. Ontspanningstooneel van de bovenste plank. Dr C. GODELAINE

13.878 **Boon, Jozef, C.SS.R.** 82

◆ DE BRUG. Drama in 3 Bedrijven.—*St-Niklaas, M.van Haver*,1936 (20 × 15) 49 *blz.*10 *fr.*
V — Een brug zal de verbinding uitmaken naar vrede en geluk. Maar gemis aan liefde vernietigt het werk. Als het toch tot stand komt ziet de bouwer zijn triomf maar amper schemeren want hij valt als laatste zoenoffer. Te zwaar-duistere symboliek maakt tekst en spel kapot. De auteur « se bat les flancs » om niet boven het bombastische uit te geraken. P. Boon moest absoluut zijn symbolen leren temperen of reëler maken. In kleinere teksten — waar hij doorgaans heel wat beter slaagt en werkelijk slaagt — speelt het symbolisch-cerebrale hem, z.o., nog vaak parten. AL. DE MAEYER, PR.

13.879 **Humpert, Paul, O.M.I.** 82.9

◆ DE VOLKSTRIBUUN VAN GENT !... JACOB VAN ARTEVELDE. Drama in vier Bedrijven, uit den roemrijken Tijd der Vlaamsche Gilden. — *De Panne, Tooneelfonds Paters Oblaten*, 1935 (17 × 13) 128 *blz.* 15 *fr.*
V — Hier is verwerkt de strijd tussen Artevelde en Denys en dat in de laatste periode. Maar wat een gebeuren in zo een korte spanne vanaf een herbergtwist, over een stadsoproer, de hulde aan de nieuwe graaf van Engels bloed, met het verraad en de verbanning van Denys, tot het oprukken van de Franse kroon en de moord op de ruwaard. Tussenin nog het familie-gebeuren van een verloving, een schaking en een brandstichting. En als repoussoir de indringende wig van de Fransgezinde ridderschap. Te veel werkelijk, wat zich dan ook wreekt in de bouw over vier bedrijven, waar het er vast vijf moesten zijn. Het slot mist de tragische grootheid die Verschaeve bereikt en bij Conscience legendarisch is geworden. Hier vervalt het tot een niets beduidend communiqué van een straatongeluk met dan nog het tragicomische slot van de gefopte schurk. Niet te vermijden overigens omdat de inslag van de ridderaktie een te grote betekenis had gekregen en dus een oplossing eiste. Ik geloof nochtans dat de dictatuur van de wevers tot in 1348 heeft geduurd, te Gent... en ook in andere steden. De auteur hield zich teveel aan de primaire stelling : waar twee honden... Het was voldoende ze elementair te stellen. Verscheurdheid betekent zelfvernietiging. De dictatuur van de wevers was een dood bloeden aan zelf toegebrachte wonde. Overigens zit er wel stevigheid en zwier in, zoniet om de zakelijke inhoud, dan toch om het gebeuren, dat met vaste hand wordt geleid. De taal staat sterk onder Duitse invloed, draagt te geweldig de stempel van « Vertaling ». De zinbouw is wel eens zeer hard : een echo van Duitse buigingsvormen die ons niet meer zo liggen. Vooral blijkt dat uit de overdaad aan genitieven. Niettemin een werk dat vele kringen graag zullen aanpakken.Het eventuele succes zal voor hen een grote troost zijn. AL. DE MAEYER, PR.

13.880 **Notermans, Jef** 82 : 264

◆ HET KERSTSPEL VAN BILSEN. — *Maastricht, «Veldeke»*, 1936 (26 × 19) 15 *blz. fl.*0,50
V — De schrijver laat zijn vertaling van het Officium Stellæ voorafgaan door een korte inleiding, waaruit, jammer, blijkt dat hij de rijk gedocumenteerde studie van Dr J. Gessler over Le drame liturgique de Munsterbilsen (Antwerpen, V. Resseler, 1928) niet kent. De vertaling is verzorgd. Wel hadden de stippellijnen na vers 16, 18 en 23 moeten toegelicht. Dr C. GODELAINE

13.881 **Steuperaert, Geert** 82 : 309

DE GROOTE DAG. Spel voor den Vrede in drie Bedrijven. — *Brugge, Putman*, 1936 (20 × 14) 76 *blz.*
IV — Fabrikanten van leelijke oorlogsdingen in de klem. 'n Theatrale aanslag op de schuldige driemanschap en 'n happy end, verloving incluis. Zal om de actualiteit van de stof bijwijlen inslaan. Knap geschreven op 'n paar langdradigheden na.
JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

13.882 **van den Berg, Will.** 82

ZWARTE WILLEM. De Tragedie van 'n verknoeid Leven in vier Bedrijven. — *Berlicum, Grosfeld*, 1936 (19 × 13) 101 *blz.* *fl.* 2
V — Op het stramien dat we kennen, van het eerlijk leven dat aan communistisch geknoei z'n schoone kracht vergooit en doodgaat, heeft ook deze auteur z'n spel geweven. Precies onknap zit het niet in mekaar, al wordt er dan veel te veel in gepraat, en het slot zal het op het tooneel uitstekend doen, kwestie van tranen namelijk en van compassie.
JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

13.883 **Waegemans, Yvonne** 82 : 266

◆ DE ZONNIGE TOCHT. Missiespel in drie Bedrijven voor de Jeugd. *Muziek van J. Opsomer.* — *Antwerpen, Het Missieklokje, Oever* 12, 1936 (21 × 16) 124 *blz.* 10 *fr.*
VI — Tot de klokken van Vlaanderen willen weg van de lieve bekenden,weg naar 't Missieland. Buitengewoon origineel dus, maar... of onze spelers klokken en wind en vogels en

weet-ik-wat fatsoenlijk kunnen uitbeelden en zich met eere over al die symboliek heenwerken, durf ik te betwijfelen. 'n Vrome taal anders, innig en eenvoudig, en die daarom reeds behagen zal. JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

13.884 **Wilkeshuis, C.** : HAANTJE ALS DETECTIVE. Spel in drie Bedrijven. **82**
13.885 **de la Faille, J. B., Dr** : EEN INBRAAK. Toneelschets in één Bedrijf.
13.886 **van Dijk, Antoinette** : DE BLIJDE DAG. Toneelstukje in acht Tafrelen.
13.887 **de Bruyn, Stien** : DE VERKOUDEN PRINSES. Kindertoneelstukje in vier Bedrijven (Naar een oud Sprookje).
13.888 **van Rompaey-de Lannoy, Maria** : HET PARADIJZENEILAND. Sprookjesspel in twee Bedrijven, met een Voor- en een Naspel. *Geïll.* — *Assen, van Gorcum (Toneelfonds « Kamptoneel » nrs* 30-32, 33-34, 35, 36-37, 38-39) 1936 (21 × 13) 36, 22, 15, 30, 30 *blz.* *fl.* 0,90 ; 0,60 ; 0,30 ; 0,60 ; 0,60

1. **VI, J** — 'n Humoristisch en boeiend spelletje voor padvinders.
2. **V** — 'n Leuk-beweeglijk detectieven-dingetje. Goed.
3. **V-VI** — De hartelijke viering van 'n 80-jarig onderwijzer. Ontroerend mooi.
4. **VI** — Van de genezen prinses die met haar redder trouwen mag. Voor gemengde bezetting 'n kleurig ding en dat origineel aandoet.
5. **VI** —'n Eenige sprookjes-idylle van Rika en haar poes. Buitengewoon origineel; 'n ding om van te smullen. Daarbij 'n kostelijke illustratie met regie-aanduidingen.

JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

83. Novellen, Romans, Legenden, Schetsen Sprookjes, Verhalen

II. — STRENG VOORBEHOUDEN LECTUUR

Deze boeken mogen slechts bij uitzondering, om gegronde redenen, door welgevormde rijpere lezers worden gelezen

13.889 **Gorki, Maxim** **83.1**

DE ONDERNEMING. *Vert. uit h. Russisch [Artamonows] dr Lj. van Praag-Dworson.— Antwerpen, « Het Kompas » (De Feniks),* 1936 (18 × 11) 423 *blz.* 24 *fr.* ; *geb.* 33 *fr.*

II — De familieroman van drie geslachten der Artamonows of, beter, het verhaal van « de onderneming », de linnenfabriek door Ilja Artamonow na de boerenbevrijding opgebouwd. Na den dood van dien doordrijver komt de onderneming in de handen van zijn zoon en van zijn neef en groeit uit tot een machtige zaak. Tot de familie zelf, door onverstand en twist en sociale onrust ondermijnd, en de onderneming tragisch ten onder gaan in de sociale omwenteling na den wereldoorlog. — Een ruwe, brutale schildering van de opwellende hartstochten van een nog primitief volk. Streng voorbehouden.

Dr A. BOON, PR.

III. — VOORBEHOUDEN LECTUUR

Boeken welke, ondanks zekere passages of grondgedachten, ook ontspanningshalve, zonder nadeel door gevormde lezers kunnen gelezen worden

13.890 **Földes, Jolán** **83.1 : 83.3**

DE STRAAT VAN DE VISSCHENDE KAT. *Vert. uit h. Hongaarsch dr M. H. Székely-Lulofs. — Den Haag, Leopold ; Brussel, A. Manteau,* 1937 (21 × 14) 290 *blz.* 41,50 *fr.* ; *geb.* 58 *fr.*

III, N — De Rue du Chât qui pêche is een straatje te Parijs, 30 meter lang en 2 stappen breed, waar een Hongaarsch arbeidersgezin terecht komt in een hotelletje, midden een stel andere, grootendeels politieke, uitgewekenen : Russen, Italianen, Spanjaards, Duitschers... Vader, die bontwerker is, vernam dat er te Parijs zooveel meer te verdienen is. Maar er moet hard gewerkt en als vreemdeling kost het onzeglijk moeite om ingeburgerd te raken, en het hoofd boven water te houden, vooral waar de Franschen weten dat de Hongaren in 1914-18 Duitschlands bondgenooten waren. Dat ondervinden ook de moeder en het oudste meisje, een vroegrijp kind, die eveneens aan de arbeid gaan. Jongere broer en zus mogen naar school en kunnen zelfs op Staatskosten doorstudeeren, omdat ze « begaafd » zijn en verklaarden het Fransche staatsburgerschap te zullen aannemen. — Dat heet te behooren tot de Fransche bevolkingspolitiek. — Tot evenwichtige verhoudingen met hun nieuwe omgeving komt het echter voor geen van allen ; ook niet voor die anderen, Russen, Italianen, etc. De jonge generatie onder hen dreigt bovendien zedelijk volkomen ten onder te gaan. « Dat is waarschijnlijk zoo voor al degenen, die in een vlottend leven gestuwd werden, de bannelingen, de emigranten... Een of twee schieten wortel in vreemde bodem, en de anderen ? Die verdwijnen langzaam, geleidelijk, spoorloos... » Met deze samenvatting van schrijfsters thesis besluit dit alleszins merkwaardig boek, dat bekroond werd in een Intern. Roman-Prijsvraag, « waaraan 12 landen hun medewerking verleenden ». Deze prijs is vast niet zonder verdienste toegekend ; litterair staat deze roman op ongemeen hoog peil, vooral het eerste gedeelte ervan. Hij is angstvallig « neutraal » gehouden. Hij werd in voortreffelijk Nederlandsch vertaald. B.

13.891 **Gervais, A.** **83**

CHINEESCHE IDYLLE. *Vert. uit h. Fransch [Une Fille de H'An] dr N. Brunt. Geïll. dr Léon Holman. — Den Haag, Boucher* (« *De Karavaan* » *nr* 10) 1936 (17 × 11) 169 *blz. fl.* 1,25 ; *geb. fl.* 1,90

III — Hartelijk en ongekunsteld vertelt de auteur z'n avontuurlooze liaison met 'n Chineesch dametje uit de hooge wereld. Evenals in z'n « Aesculaap in China » geeft hij 'n fijne, humoristische kijk ten beste op de zeden en gewoonten der kinderen van het Hemelsche Rijk. Stemming en poëzie. Hier en daar 'n beetje opzettelijk pikant. PAUL HARDY

13.892 **Hamilton, Cosmo** **83.1**

JOAN GENIET HAAR JEUGD. *Vert. uit h. Amerikaansch [Who cares ?] dr A. Vuerhard-Berkhout. — Den Haag, Zuid-Hollandsche Uitg.-Mij,* (20 × 14) 290 *blz. fl.* 1,90; *geb. fl.* 2,50

III — Ditmaal wijdt Hamilton zijn aandacht aan het egoïsme der jonge dametjes, die zich willen amuseeren, geen aandacht schenken aan hun plichten, en geen begrip hebben (of willen hebben) van de zedelijke verwoestingen, die ze in hun onmiddellijke omgeving aanrichten. Gaan ze dan ten slotte hun verantwoordelijkheid toch beseffen, dan zijn ze onbekwaam den fatalen loop der dingen te stuiten en het verkorvene weer goed te maken. In sommige gevallen lukt dat wel, maar dan meestal na een poging tot moord of zelfmoord. Waarom moet dat in elken roman van dezen schrijver zoo zijn ? FR. DUPONT

13.893 **Hamilton, Cosmo** **83.1 : 37**

DE SPELBREKER. *Vert. uit h. Amerikaansch [At whose Door] dr A. Vuerhard-Berkhout. — Den Haag, Zuid-Hollandsche Uitg.-Mij* (« *Het Boek voor de Vrouw* ») (20 × 14) 272 *blz. fl.* 1,90 ; *geb. fl.* 2,50

III — C. Hamilton schijnt wel geen roman te kunnen schrijven, zonder tegelijkertijd daarin den vinger te leggen op een Amerikaansche sociale wondeplek. We kunnen hem dat niet kwalijk nemen, zoolang zijn litteraire producten technisch niet onder die tendenz lijden, en dat is jammer genoeg niet altijd het geval. Hier stelt hij de verkeerde verhouding aan de kaak, die nogal dikwijls bestaat tusschen vader en kinderen. De vader, die maar alleen leeft voor zijn werk, en die meent zich voldoende van zijn vaderlijke plichten te kwijten als hij door dit werk zijn kinderen in staat stelt onbezorgd te leven, moet het hier ontgelden. Hij wordt voor zijn kinderen de « friend enemy » waarvan H. Spencer spreekt in zijn « Education » ; ze staan onbeholpen, schuw voor hem, alléén met hun moeilijkheden. Tot welke rampen zulke verhouding volgens Hamilton kan leiden, moet je in dit boek lezen ; dank zij een spelbreker (een sociale parasiet) nemen die nogal respectabele afmetingen aan, — maar, wees gerust, lieve lezeres, ter wille van je gemoedsrust komt alles in orde ! — Voorbehouden om de atmosfeer. Een goed punt voor schrijver : hij eischt geloof in God op in deze goddelooze wereld. FR. DUPONT

13.894 **Lewis, Sinclair** 83.9 : 32

DAT GEBEURT HIER NIET. *Vert. uit h. Amerikaansch* [*It can't happen here*] *dr J. H. Pauls.* — *A'dam, van Holkema & Warendorf*, 1936 (19 × 13) 410 *blz. fl.* 2,90 ; *geb. fl.* 3,75

Sinclair Lewis

III — Het jongste boek van Sinclair Lewis laat de presidentsverkiezing in de V. S., in de maand November 1936, uitvallen in het voordeel van den fascistischen kandidaat Windrip ; gegroeid uit bewegingen die min of meer historisch zijn, wordt het fascistische regime vervolgens weergegeven tot in 1938. — Het boek werd geschreven met de sterke anti-fascistische overtuiging van Lewis, die we reeds kenden. Toch wekt het geheel, dat een kolossalen, degelijk-geïnstrumenteerden en afgewerkten roman vormt, den indruk van een ernstig trachten naar objectiviteit. Het gruwelbeeld van het nieuwe regime, dat den Amerikanen wordt opgehangen, moet wel een stevige waarschuwing uitmaken, evenals het onwillekeurig doet terugdenken aan Italië en Duitschland, en nog veel meer aan Rusland. Of de auteur die reminiscenties, in het bizonder de laatste, bedoelt, wordt niet zoo klaar ; maar het fascisme is hem een gruwel en dat heeft hem, ondanks alles, wel gebracht tot een charge, die aan Sowjet herinneren doet. Intusschen is alles aardig Amerikaansch verwerkt ; een oplossing wordt niet geboden ; wellicht doet Lewis in een vervolg-werk meer opbouwend werk, dat dan op zijn beurt het onderhavige in het juiste licht zal plaatsen. Dr A. Bellemans, pr.

13.895 **Marshall, Edison** 83.0

HET GROOTE DOEL. *Vert. uit h. Amerikaansch* [*The splendid Quest*] *dr Ad. Vorstman* — *Den Haag, Kruseman*, 1935 (20 × 15) 256 *blz.* 25 *fr.* ; *geb.* 35 *fr.*

III — Het is een vreemd, tamelijk onvatbaar verhaal van achter-elkaar-aan-jagen, zonder eigenlijk toch goed te weten voor wien of voor wat. Het is een beetje wuft en een beetje conservatief, een beetje Oostersch en een beetje oud, en het kan toch gelezen worden, al zal men niet altijd de beteekenis van den titel snappen. Maar aan te raden is het niet erg. E. Boelaert M.S.C.

13.896 **Wilder, Thornton** 83

DE HEMEL MIJN BELONING. *Vert. uit h. Amerikaansch* [*Heaven's my Destination*] *dr Yge Foppema.* — *A'dam, Wereldbibliotheek*, 1936 (19 × 13) 311 *blz. fl.* 1,50 ; *geb. fl.* 2,25

III* — Van de ernstige levensproblematiek der « Bridge of San Luis Rey » is er in dezen uitstekenden humoristischen roman niets meer ter herkennen. De jonge handelsreiziger George Brush, die onlangs door 'n soort protestantsche sekte geestelijk « gered » werd, beschouwt het nu als zijn taak al de menschen die hij op zijn levensbaan ontmoet te bekeeren. Klanten, onwaardige vrienden, verliefde jonge meisjes en inbrekers, allen houdt hij onmiddellijk de eeuwige beginselen van hun zieleheil voor. Zijn eigen leven is 'n model. Brush is 'n soort panaché van Don Quichote en Dostojefski's Idioot, die de theorieën van Ghandi en Tolstoï in zijn commis-voyageursleventje van toepassing wil brengen. Brush wil steeds volkomen logisch zijn, en begaat vanzelfsprekend 'n boel domheden. Zijn heele levensopzet mislukt. Toch slaat Thornton Wilder erin dit vervelend preekerig individu zeer sympathiek te maken. Ligt misschien in dit boek de zedeles besloten dat de goedheid des harten door de rede moet worden geleid ? Zal Amerika dit probleem oplossien ? Of is het 'n persiflage op iedere hoogere bezieling ? Paul Hardy

IV — LECTUUR VOOR VOLWASSENEN ALLEEN

circa 18 *à* 20 *jaar en ouder*
(*veronderstelt zedelijke voorlichting en vorming*)

13.897 **Fernholz, Henriette** 83.1 : 37 = 43

◆ KLASSENKAMERADEN. Sieben Wege in die Welt. — *Freiburg* (*Breisgau*), *Herder*, (19 × 11) 206 *blz.* *geb. RM.* 3,80

IV-V — Een boek over jeugdpsychologie. De aanloop in het leven van een clubje jonge menschen, uit een Duitsch provinciestadje, op school en universiteit, zoo kort vóór en tijdens den wereldoorlog. Het groeide tot een pleidooi tegen voortijdige intieme vriendschapsrelaties tusschen jongens en meisjes ; dat leidt tot pijnlijke geschiedenissen. Schrijfsters standpunt kunnen wij met beide handen bijtreden. Ondanks het klaarblijkelijk vooropgestelde van deze thesis, is het geen preekje geworden. Het is een boeiend boek en knap geschreven. Het is dwarsdoor katholiek van geest. B.

13.898 **Gill, Tom** **83.0**
DE RUITER VAN DEN DOOD [*Death rides the Mesa*]. *Vert. dr H. Rappard. — R'dam, De Combinatie,* 1936 (20×14) 248 *blz.* *fl.* 2,25 ; *geb. fl.* 2,90
IV — Een ultra-fantastisch verhaal van smokkelaars in het land van de goudmijnen en de cowboy's, dat wel goed ineengestoken en volgehouden is en eindigt op de ontmaskering van de onvermoede schuldigen en op een gelukkig huwelijk. Maar zonder achtergrond en diepgang. E. BOELAERT M.S.C.

13.899 **Gregory, Jackson** **83.0**
HET NOODLOT GETART. *Vert. uit h. Amerikaansch*[*Ru the Conquerer*] *dr J. van den Bovenkamp J*r — *Den Haag, Kruseman,* (21×15) 256 *blz.* *fl.* 2,25 ; *geb. fl.* 3,25
IV — Een zoon van het Indianenopperhoofd is door den toovenaar aangeduid als offer. Hij weet te vluchten en groeit als een andere Adam op in de oernatuur. Daarna begint hij een titanischen strijd met den toovenaar, die in den zondvloed omkomt, waaruit de nieuwe menschenvader verrijst in een nieuw paradijs. Dat is de grondslag van dit boeiend verhaal waarin heusch minder stommiteiten voorkomen dan ik wel verwacht had. Al is het dan ook zuiver fantasiewerk. E. BOELAERT M.S.C.

13.900 **Lambin-Pasquasy, José** **83**
◆ SPRUYT EN ZIJN FAMILIE. — *Antwerpen, Standaard-Boekhandel,* 1937 (22×16) 187 *blz.* 25 *fr.*
IV — 'n Schets naar het leven. Spruyt : een rijk geworden beenhouwer uit de Antwerpsche Hoogstraat ; zijn familie : zijn vrouw en twee dochters, waarvan de eene een frivool vlinderbestaan leidt en de andere naar het klooster wil. We volgen deze familie in haar vreugde en haar leed. Schrijfster boort dwars doorheen de schamele schijnschittering van hun plezierleven tot op den bodem van ledige doelloosheid en naakte armoe. Tot de beproeving die vlinderlevens loutert, en, bij het doodsbed van haar vader, daarna bij het ziekbed van haar zoontje, de oudste dochter plots den waren zin van het leven leert kennen. De jongste weet haar taak nu afgedaan, en vertrekt naar het klooster. — 'n Goed geschreven boek met soms roerende bladzijden : 'n lach en 'n traan, zooals ook het leven zelf is. De karakters goed geteekend en tot het einde toe volgehouden. Er ligt een vormende strekking in dit werk : het aantoonen der bronnen van waarachtig levensgeluk. Ze groeit uit het verhaal ; zou echter nog sterker zijn geweest bij een dieper gaande innerlijke structuur en geestelijke gebondenheid van het geheel. Alles te samen : een heel goed en veredelend volksboek, en dat onze menschen des te meer zullen smaken daar het gebeuren wordt gesitueerd in een specifiek Antwerpsche omgeving. M. VAN HOECK, PR.

13.901 **Oppenheim, E. Phillips** **83.0 : 309**
DE GENIALE SPION. *Vert. uit h. Engelsch*[*Spy Paramount*] *dr E. Raedt-de Canter. — Utrecht, Bruna,* 1936 (19×13) 238 *blz.* *fl.* 1,25 ; *geb. fl.* 1,90
IV — Martin Fawley is een flinke staats-detective : een groot genie in zijn vak want hij weet de geheime staatkunde der vijanden van zijn land te onthullen — ook een groot hart, want door die onthullingen beoogt hij niet zijn vijanden te bestrijden, maar den vrede te handhaven. Dit alles gebeurt met medewerking eener geheimzinnige maar invloedrijke vrouw. Gezonde ontspanningslectuur. ALFONS COFLUY, PR.

13.902 **Verhavert, Cypriaan** **83.8**
BRUSSELSCHE TYPEN. *Geïll. met* 8 *platen. — Brussel, Office de Publicité,* 1936, 4e *duizend* (18×12) 196 *blz.* 20 *fr.*
IV — Over de Brusselaars in 't algemeen, en hoe ze den bijnaam van Kiekefretters, Ketjes en Beulemans kregen. Heel wel. En dan een galerie van bloedechte typen — gezien en flink geteekend, niet alleen buitenaf maar op en top — de schrijver laat u kijken tot in 't diepste hoekje van hun hart. En... als hij de Ketjes zelf vertellen laat van... daanen goeien aaven tijd... nou, doeitj eum da ne kier noe. Da probeeren es ni meugelek. Maar dat boek schenkt u meer dan een pint faro van daanen aaven tijd. JOZ. DE VOGHT, PR.

C. Verhavert

V — LECTUUR VOOR ALLEN

ook voor aankomende jeugd (14-15 jaar) geschikt

13.903 **Flanders, John** 83.0

◆ SPOKEN OP DE RUWE HEIDE. Een onuitgegeven Avonturenroman voor de Jeugd. *Geïll. — Averbode, Abdij,* (21 × 15) 209 *blz.* 12 *fr.*

V — Een avonturen-verhaal, maar het gaat niet op den inhoud ervan met een paar regels weer te geven. — Ook op deze wereld beschermt de Heer Zijn vrienden, en weet Hij 't kwaad te straffen. Boeiend, fantastisch te over, en over 't algemeen goed verzorgde taal. Iets voor ons volk en onze jeugd. JOZ. DE VOGHT, PR.

13.904 **Gregoire, R. S.** 83

◆ OM EEN ZIEL. *Vert. dr C. van Mechelen. Geïll. met 7 platen. — Averbode, Goede Pers,* 1936 (19 × 14) 141 *blz.* 8 *fr.*

V — Een simpel doch boeiend verhaal uit het alledaagsche leven van jongeren, die reeds op school en later in botsing komen met een wereld zonder God. Op litteraire verdiensten wil dit boek geen aanspraak maken, al is het ook vlot geschreven. Voor onze jeugd, bizonder deze uit de grootstad, allerbest geschikte lektuur, waarin ze de gevaren leert kennen die haar bedreigen, en tevens de middelen zal aangewezen vinden om ze te boven te komen. JOZ. DE VOGHT, PR.

13.905 **Zaaier, Albert** 83 : 266

TWEE HOLLANDERS IN HET OERWOUD. *Geïll. dr S. Schröder. — Nijkerk, Callenbach* (20 × 15) 142 *blz.* *gekart. fl.* 0,70

V, P — Een protestantsch missieverhaal uit Papoea, bekroond door het werk der Zondagschool. In den trant der Hollandsche kinderboeken is het werkelijk heel goed geschreven ; er zit verhaal in en gang, en me dunkt dat het in Holland wel graag gelezen zal worden en goed doen. Al blijft de simplistische voorstelling van toestanden en feiten ook hier een bezwaar, dat in kinderboeken zoo moeilijk te overzeilen is — hier vooral wat de verhouding betreft tusschen kerk en staat — en al kunnen wij nu dit boek natuurlijk niet aanbevelen voor onze katholieke boekerijen, — al staat er weinig of niets in, waar onze jongens aanstoot zouden aan nemen — toch moeten wij daarom de edele bezieling en het goede, dat ook door hen in missielanden bewerkt wordt, niet doodzwijgen. E. BOELAERT M.S.C.

VIa — KINDERLECTUUR

Voor grootere kinderen van 13, 14, 15 jaar

13.906 **Constant, M. H. [= Constant - Ackermann, Helena]** 83

DE FAMILIE CASPERS. *Geïll. dr H. Borrebach. — Den Haag, van Goor* (« *Na de School* » *nr* 13) 1936 (20 × 15) 136 *blz.* 20 *fr.*

VIa — Een goed boek voor grootere kinderen. Men mag zeggen « neutraal » behandeld, maar zonder gevaar voor godsdienstige overtuiging. Alles speelt zich af in den huiselijken kring, bij de familie Caspers, en daar is blijheid en stille tevredenheid bij die vijf gelukkige menschen. — De huiselijke tafereeltjes zijn mooi geschetst en we hebben het boek graag gelezen. ELZA WOLF

13.907 **Feitsma, J.** 83

◆ TWEE SCHOOIERTJES. *Geïll. — Haarlem, De Spaarnestad* (21 × 15) 157 *blz. fl.* 1,35

VIa — Heel boeiend verhaal over de vindingrijkheid en de vriendschap van twee frissche kinderzielen, staande voor den nood eener zieke moeder-weduwe. Zonder het te weten zijn Mops en Tonnie, alhoewel wat onvoorzichtig, heldhaftig in hun liefde voor Tonnies moeder. Twee kinderen, die 't gebod van den Meester over de liefde tot lijdenden in allen ernst opvatten en er de ziel van hun zoo echt gezond kinderleven van maken. Ook voor ouders is er in 't gedrag van Mops gouvernante wat te leeren. Warm aanbevolen. A. DE GROEVE M.S.C.

13.908 **Krienen, Charles** 83

ANDRÉ, DE ZONDERLING. Oorspronkelijk Jongensboek. *Geïll. met 4 platen. — Den Haag, van Stockum [A'dam, Cohen]* (21 × 17) 152 *blz.* 8 *fr.* ; *geb.* 12,50 *fr.*

VIa, J — Ch. Krienen heeft misschien geen enkel meesterwerk geleverd, maar zijn boeken worden gaarne gelezen door de jeugd. Dit zestigste boek mag er zijn. André de Zonderling is geen Witte van Claes. Grappen en deugnieterijen worden er niet in verteld. André is een zonderling, is niet gelijk de meeste jongens, omdat hij verstandiger is en beter

dan de meesten, en toch een echte jongen met bruisend leven en blijden lach. Het boek is neutraal (de dominee wordt wel eens genoemd, maar veel meer protestantisme is er niet in te vinden) ; toch is het goed bruikbaar voor onze jongens, omdat André veel hart en veel goede eigenschappen heeft. F. VERMUYTEN, PR.

13.909 **Trautwein, F.** 83

◆ ALS JE DE OUDSTE BENT. *Geïll. — Haarlem, de Spaarnestad (Jeugdbibliotheek nr* 81) 1936 (21 × 16) 159 *blz. geb. fl.* 1,35

VIa-b — Een mooi boek voor grootere kinderen, dat nochtans door kleinen van 10 tot 12 jaar ook gretig zal gelezen worden. De geschiedenis van een dapperen jongen, die door zijn wilskracht en zijn goed hart het huishouden door de moeilijke tijden heenhelpt en er de hartelijke stemming in houdt. Alles komt goed... veel beter dan iemand ooit had kunnen denken... Onze kinderen hebben groote behoefte aan zoo'n soort boeken en we raden de ouders aan er hunne jongens en meisjes mede te besteken. Nog eens, warm aanbevolen. ELZA WOLF

F. Trautwein

VIb — KINDERLECTUUR

Voor ietwat gevorderde lezertjes (van 9, 10, 11, 12 jaar)

13.910 **van Marcke, Leen** 83.8

WONDERTUIN. Vier Vertellingen. *Geïll. dr E. van Hagendoren. — Antwerpen, De Sikkel,* 1936 (24 × 17) 83 *blz.* *gek.* 12 *fr.*

VIb — Mooi en beeldend met levendig aangepasten dialoog voor de kleuters verteld. Al zijn de thema's dan ook niet van vandaag. Elza van Hagendoren heeft het ding prettig geïllustreerd. PAUL HARDY

88. Gemengde Opstellen

13.911 **Daels, Frans, Prof. Dr** 85 : 324

VLAANDEREN IN 1936. Vier Toespraken. — *Antwerpen, De Sikkel,* 1936 (20 × 14) 47 *blz.* 5 *fr.*

V — De militante professor publiceerde vier voordrachten, in het verloopen jaar door hem uitgesproken. 'n Gelukkig initiatief. Daels' woord is het steeds dubbel en dik waard om in onze boekenkast te prijken, en om af en toe eens te worden herkauwd. Deze gebundelde welsprekendheid paart de strenge logica en de heldere blik van den geleerde aan de onverzettelijke katholieke en Vlaamsche overtuiging van den idealist. PAUL HARDY

13.912 **Kreemers, Raphaël, Dr** 84 : 92.8 : 01 : 809

◆ DAVID HERBERT LAWRENCE, 1885-1930

DE GEEST EN DE VORM VAN DEN NA-OORLOGSCHEN ENG. ROMAN

MARK TWAIN. Een Studie bij zijn Eeuwfeest, 1835-1935

DE NAOORLOGSCHE SCHOTSCHE ROMAN (1914-1934)

— *Heusy (Verviers), Avenue Hanlet* 36 (23 × 16) 13-25 ; 670-694 ; 31, 32 *blz.*

2,50 ; 3,50 ; 4,75 ; 4,50 *fr.*

IV* — Met innigen weemoed herdenken wij bij deze bespreking de noeste en onverpoosde werkzaamheid van een oud-student en vriend, waarvan deze vier laatste bijdragen een sterk bewijs leveren van zijn uitgebreide belezenheid en zijn diep inzicht in het wezen van de moderne Engelsche en Amerikaansche letterkunde. Dr A. BOON, PR.

13.913 **Leytens, Frans, pr.** 88 : 37

◆ NEDERLANDSCHE BLOEMLEZING VOOR HET MIDDELBAAR ONDERWIJS. *Geïll. met teekeningen en* 16 *platen. — Antwerpen, Standaard,* 1936 (21 × 16) 393 *blz.*

18 *fr.* ; *geb.* 22,50 *fr.*

V — Dit deel is bestemd voor de 4e en de 3e humaniora, bevat dus hoofdzakelijk verhalen en beschrijvingen. Na een bondig « Ter Inleiding », in zes rubrieken ingedeeld : Gods-

dienst, Het Leven der Natuur (hoofdzakelijk Vlaamsch), Menschen, Leven en Dood, Historische Verbeeldingen, Van eigen Land en verre Gewesten. Bijna uitsluitend werk van hedendaagsche en nog levende schrijvers. Uit de 17e eeuw, Vondel met twee gedichten, Camphuysen en Revius ieder met één ; een bladz. uit de Camera, een andere uit Thijm, een vers van Schaepman voor het Noorden; één vers van Ledeganck en de la Montagne, een tiental uit Gezelle ; al het overige van na 1885. Dus volop aktueel, hoewel wat eenzijdig. Buiten de rubriek : Het Leven der Natuur, is het Noorden ongeveer in dezelfde mate vertegenwoordigd als het Zuiden ; twee versjes uit Zuid-Afrika. De keuze van de stukken is verscheiden en omvat een ruim aantal uitvoerige verhalen en beschrijvingen. Ook de illustratie is keurig. Een leer- en leesboek waar studenten en leeraars plezier zullen aan beleven. — In de biographische nota's staan spijtig genoeg een paar vlekjes en incorrecties: *weest* begaafd, *weest* populair ; *tot* priester gewijd (blz. 375) ; studeerde de theologie blz. 370 en 379) ; *tusschen* (passim) ; germaansch (blz. 372)) naast Germaansch (blz. 373, 374) ; haagsch (blz. 373) ; peelstreek (ib.) enz. Dr A. BOON, PR.

13.914 Marmelstein, J. W., Dr — 809

FRANKRIJKS MODERNE LETTERKUNDE (1900-1934). Dichtkunst, Romankunst en Tooneelkunst. *Geïll. met 11 platen. — Zutphen, Ruys,* (21 × 15) 327 *blz.* *fl.* 2,90

IV* — Wij zijn het volkomen eens met steller van dit werk, dat het 'n zeer ernstige karwei is 'n synthesis op te bouwen uit de Fransche litteraire productie der jongste jaren. Wij kunnen echter niet aanvaarden dat iemand 'n werk over de « moderne Fransche letterkunde » op de markt brengt, en van enkele der meest representatieve figuren gewoon het bestaan niet blijkt te vermoeden. Geen woord over Ramuz, Schwob, Roger Martin du Gard, Giraudoux, Pierre Dominique, J. R. Bloch. Delteil wordt enkel scheldend vernoemd. Marmelstein legt 'n moreelen maatstaf aan,den maatstaf van den protestantschen puritein, die echter oog heeft voor het geestelijk meerderwaardige van de R. Katholieke kunst, zooals o.m. blijkt uit z'n appreciatie van Ghéon. In het eerste gedeelte tracht de schrijver 'n overzicht te geven van de litteraire productie, en klasseert deze vrij oppervlakkig onder verschillende rubrieken : psychologische romans, sexueele romans, Joodsche-, sport-, protestantsche romans enz... De hoofdstukken over de poëzie zijn vrijwel het meest interessant. In het tweede gedeelte behandelt hij in extenso enkele door hem gekozen werken. Zoo is de met teksten geïllustreerde studie over het huwelijksprobleem in de moderne Fransche literatuur, als ietwat moraliseerende analyse, zeer lezenswaard. Doch dit alles heeft ten slotte bitter weinig te maken met de evenwichtige planmatigheid, welke aan soortgelijke leidraden ten grondslag moet liggen. Ook de stijl van Dr Marmelstein is niet altijd van 'n zekere stroeve stugheid vrij te pleiten.Het werk laat 'n pijnlijken indruk van gebrek aan methode en tekort aan eruditie. PAUL HARDY

13.915 Monteyne, Lode — 809 : 82

EEN EEUW VLAAMSCH TOONEELLEVEN, 1830-1930. *Geïll. — Antwerpen, Jos. Janssens,* 1936 (21 × 13) 72 *blz.* 15 *fr.*

Lode Monteyne

V— In gedrongen maar weinig mededeelzamen stijl heeft de schrijver de stroomingen,die zich tusschen 1830-1930 hebben voorgedaan in onze tooneelliteratuur, vastgelegd. Interessant want uitstekend gedocumenteerd is zijn uiteenzetting van de periode van 1830 tot omstreeks 1920. Jammer dat hij er niet heeft op gewezen hoe de taal van de schrijvers uit het eerste tijdvak, de taal van een van den Broucke, een Destanberg hooger stond dan die der auteurs van de volgende generatie. De jongste strooming, die van na 1920, kwam niet tot haar recht. En waar L. M. beweert : « Na een tienjarig pogen merkte men in 1930 een streven naar herstel van het roekeloos verbroken evenwicht, dat tusschen spel en tekst hoeft te bestaan » en die breuk op den rug schuift van de Vernieuwing, daar zet hij moedwillig de feiten op hun kop. Hij weet toch dat de vernieuwingsactie hoofdzakelijk gericht was tegen de ontooneelmatige overheersching van Sire le Mot en vóór de rechten van het spel. Welnu in 1930 bereikte de Vernieuwing haar doel : het evenwicht was hersteld. Dr C. GODELAINE

13.916 Russe, Ellen — 88 : 92.0 : 91

◆ ITALIE. Portretten en Profielen. *Geïll. — A'dam, Fidelitas; Antwerpen, Standaard,* 1937

(21 × 15) 236 *blz.* 35 *fr.* ; *geb.* 50 *fr.*

Ellen Russe

V — Mevrouw Ellen Russe — wier verschillende werken in Boekengids werden besproken — die zich vooral bekend maakte door haar vertalingen van de werken van Papini, door vele radio-lezingen en voordrachten in Nederland en in ons land, heeft ons weerom met een nieuw boek verrast. We zouden het kunnen noemen : Italië's grootheid van-nu, dan wanneer zijn stoute droomen en gedurfde realisaties in het werk van Italië's leiders, de schoonheid van het historisch Italië meer naar voren halen. Want droomers en bouwers van Italiaansche grootheid treden voor in dit boek : Papini, Misciatelli, Giuliotti, Mussolini. Ook de enkele kleurige schetsen van plaatsen met historische beteekenis teekenen het beeld der hernieuwing van een volk. Schrijfster vertelt uit eigen ervaring, en dàt is het juist wat haar « Portretten en Profielen » zoo interessant en zoo boeiend maakt voor ons, te meer omdat haar opnamen zoo direct « aus dem Leben » gegrepen zijn. We voelen het aan hoe de houding van schrijfster tegenover de problemen spontaan gegroeid is uit wat ze in Italië heeft gezien en meegemaakt. Ook wie over die problemen andere inzichten heeft, wordt daardoor geenszins verhinderd te genieten van dit mooie, vlot geschreven boek, dat we ten zeerste aanbevelen. Uiterst interessant, vooral voor wie belang stelt in het « nieuwe Italië », vol jonge beloften en wie doet dit niet ? M. VAN HOECK, PR.

13.917 **Tazelaar, C., Dr** **809 : 37**

BEKNOPT HANDBOEK VAN DE NEDERLANDSE LETTERKUNDE, TEN DIENSTE VAN HET CHRISTELIJK ONDERWIJS : 2. DE BEWEGING VAN TACHTIG EN DE NIEUWSTE LITERATUURHISTORIE. — *Groningen, Wolters,* 1936 (21 × 14) 193 *blz.* *fl.* 1,90 ; *geb. fl.* 2,25

IV, P — Het eerste deel werd onder nr 13.674 besproken. Opvatting en methode van bewerking zijn dezelfde gebleven, al wordt in dit deel de tekst in kleine letter uitvoeriger behandeld. De drie eerste hoofdstukken (blz. 1-101) handelen over de wording der Tachtigersbeweging, over de nieuwere en de nieuwste letterkunde in het Noorden ; het vierde (blz. 102-138) over de Vlaamse literatuur ; het vijfde (blz. 139-156) over de Zuid-Afrikaanse ; het zesde (blz. 157-162) over Nederlandse invloed in Amerika. Volgen 20 blz. lectuuraanwijzingen. Voor Holland wordt de Protestants-Christelijke poëzie en prozakunst op ruime schaal besproken. Voor Vlaanderen enkele onnauwkeurigheden : bv. blz. 106 : de verzen van Verriest werden verzameld in de bundels Liederen en Op Wandel (?) ; (blz. 109) V. A. de la Montagne heeft een goede geschiedenis der Vlaamse letterkunde gegeven (?) ; blz. 110 : het tijdschrift Vlaanderen werd vervangen door Vlaamsche Arbeid (?) ; ibid. : D. Warande en Belfort zou ontstaan zijn als tegenhanger van De Vlaamsche Gids ; enz. — Ondanks die kleine gebreken, toch bruikbaar voor onze leeraars om het klaar synthetisch overzicht. Dr A. BOON, PR.

13.918 **Tielrooy, Johannes** **84 : 809**

FRANSCHE LITERATUUR VAN ONZE DAGEN. Studies en Karakteristieken. — *Haarlem, H. D. Tjeenk Willink,* 2 *dln* (20 × 13) 260, 264 *blz.* *fl.* 2,50 ; *geb. fl.* 3,25

Johannes Tielrooy

II*, L — 't Loont steeds de moeite intelligente menschen aan het woord te hooren, die ertoe in staat zijn met de volle overgave van hun fijnzinnig gemoed schoone dingen te bewonderen. Denk slechts aan Verschaeve. En ook Tielrooy behoort onbetwistbaar tot deze categorie. Na lezing van deze twee bundels korte of uitvoerige, doch steeds esthetisch-hoogstaande essays, zal niemand nog aan de intelligentie van den schrijver twijfelen. Getuige hiervan trouwens z'n brillante opstellen over Jules Romains en Benda. Wat z'n gave tot bewonderen betreft, laat ze dan nog eenzijdig wezen, z'n objecten worden met 'n sterk en dieptastend psychologisch aanvoelingsvermogen ontleed, dat in eerste instantie z'n oorsprong vindt in z'n zeer persoonlijk ontvankelijk zijn voor de rijke litteraire schoonheid van de moderne Fransche literatuur. Z'n kritiek is van 'n vrijpostige, temperamentvolle subjectiviteit, waardoor hij, te gepaster stonde, den lezer bij het ter hand nemen van de behandelde stof zal weten deelgenoot te maken aan zijn eigen doordachte interpretatie

van het kunstwerk. Ten aanzien van het katholicisme, z'n levensbeschouwing en z'n literatoren, schiet hij echter gewoon aan hoffelijkheid te kort. Z'n dweepzucht met Renan lijkt wat aftandsch, al mag Tielrooy dan nog z'n klakkelooze overname van diens vrije moraal over de daken uitschreeuwen. Z'n zeer persoonlijk essayistisch Nederlandsch proza verraadt ook, qua constructie, op vele plaatsen zijn Fransche eruditie. Tielrooy's philosophie, alsmede enkele gereproduceerde fragmenten wettigen de strenge indexeering.

PAUL HARDY

9. - Geschiedenis

13.919 Balbo, Italo — 93 : 9

DE MARSCH NAAR ROME. Dagboek der Revolutie 1922. *Vert. uit h. Italiaansch dr Jan Acke. Geïll. met 8 platen. — Kortrijk, « Steenlandt »,* 1936 (19 × 14) 269 *blz.* 20 *fr.*

IV — Een van de meest populaire figuren uit de Fascistische revolutie was stellig Italo Balbo, die als lid van het geheim viermanschap de marsch naar Rome inrichtte, en dus den triomf van het Fascisme bevestigde. Ter gelegenheid van het tiende jaar van het Fascisme, gaf hij dit Dagboek uit. Dit boek wil wezen, zoo zegt Balbo in zijn inleiding, «de kroniek der gebeurtenissen van het jaar 1922, opgeteekend door iemand die deze van dag tot dag heeft meegemaakt en die door het lot begunstigd werd daarbij in de voorste linie te mogen staan. Aanteekeningen, rechtzettingen, vluchtige nota's uit stormachtige dagen : materiaal samengebracht voor de actie zonder de minste pretenties... een dagboek van hartstocht en strijd. » Wat de schrijver beoogde heeft hij verwezenlijkt ; klaar en scherp door de zakelijkheid zingt hij een loflied op de nieuwe levenshouding, die hij zelf heeft helpen opbouwen. Hij teekent ten volle uit den nieuwen mensch, die als leuze heeft: «wij zijn niet gekomen om nieuwe voorrechten te scheppen, maar om oude te sloopen ». Hier voelt men op elke bladzijde het Fascisme aan in levende werkelijkheid. En in dit opzicht zal de lezing van dit boek voor den nadenkenden lezer heilzaam wezen. Hoe jammer dat in deze technisch goed verzorgde uitgave, de Nederlandsche taal wel eens geweld wordt aangedaan.

Dr J. UYTTERHOEVEN

13.920 Prims, Floris, pr. — 9

◆ GESCHIEDENIS VAN ANTWERPEN : VIe DEEL. ONDER DE HERTOGEN VAN BURGONDIE — HERTOGEN VAN BRABANT (1406-1477) : Ie BOEK. DE POLITISCHE ORDE. — *Antwerpen, Standaard,* 1936 (21 × 16) 207 *blz.* 25 *fr.*

V — Dit 13e boekdeel bevat dus de geschiedenis van Antwerpen onder de Hertogen van Burgondië — hertogen van Brabant. Van staatkundig standpunt uit — dit deel behandelt uitsluitend de politieke geschiedenis — heeft Antwerpen, weder met Brabant vereenigd, zijn plaats als hoofdstad van het hertogdom veroverd en staat het als hoofdstad van Brabant, tuk op zijn aloude vrijheden, die het handhaaft tegenover de hertogen. Onder de hertogen Anton van Burgondië, Jan IV en Filips van St-Pol gaat dit zonder te veel moeilijkheden; in Filips den Goede heeft het echter zijn meester gevonden, die gelukkig zich dadelijk rekenschap geeft van de beteekenis van Antwerpen voor zijn financieele belangen, en dan ook Antwerpen laat uitgroeien tot een zelfstandige welstellende gemeente. Met Karel den Stoute loopt het echter glad verkeerd ; bij zijn dood lucht zich de algemeene ontevredenheid in een voor de toekomst hoogst gevaarvollen opstand. — Deze bondige samenvatting geeft natuurlijk geen beeld van de talrijke gebeurtenissen, die door den schrijver worden behandeld en die als oorzaken of de geleidelijke ontwikkeling zijn van het hier vermeld resultaat. Deze 70 jaren toch tintelen van leven en Z. E. H. Prims is er in geslaagd een inzicht te geven in deze voor Antwerpen nog grootendeels onbekende periode. Vermelden wij ten slotte dat, in afwijking met de tot op heden gevolgde methode, de schrijver in plaats van de lange regestenlijst, die elk deel besloot, thans bij ieder geschiedkundig feit verwijst naar de benuttigde documenten. Andermaal een aanwinst te meer voor de Geschiedenis van Antwerpen.

Dr J. UYTTERHOEVEN

13.921 Prims, Floris, Dr — 9 : 91

◆ GESCHIEDENIS VAN BORGERHOUT. *Geïll. met fig. en 3 kaarten. — Borgerhout, Gemeentebestuur,* 1936 (24 × 16) 186 *blz.*

V — Zeer prijselijk wilden Borgerhout's vroede vaderen aan het eeuwfeest van hun sinds 1836 zelfstandige voorstad der Antwerpsche metropool — van Deurne ontschakeld — een blijvend aandenken, een gedenkboek, vastleggen. Om dit boek te schrijven was Dr Floris Prims « the right man ». Nog dit jaar had hij daarvoor een bewijs geleverd met zijn meester-

lijk *Rechterlijk Antwerpen in de Middeleeuwen*, uitgegeven door de Confraternitas sancti Yvonis ter gelegenheid van het vijf-en-twintig-jarig jubelfeest. En tusschen twee kapittels van het VIe deel der *Geschiedenis van Antwerpen* en van een ander op het getouw staande boek in, ging de nooit rustende archivaris — Repos ailleurs — aan den arbeid. Aan dit boek over Borgerhout heeft men een zelfstandige,volledige geschiedenis, van af de Frankische colonisatie en het vroeg bekeeringswerk tot en met de kronijk 1886-1930, en de geschiedenis der straten met naambeteekenis. Alles is er : toponymie, economie, rechtsorde, schoolwezen, cultureele bizonderheden, kerkaangelegenheden, kroniek. De geschiedenis staat in het kader van de algemeene historie, zóó o.m. voor de Nederlandsche Beroerten, den patriottentijd, het Fransch en het Hollandsch regime. Synthetisch werk, dat men doorloopend leest. Gegeerd lees- en studieboek voor alle middens. Met allen eerbied voor de taaie werkkracht van gemeentearchivaris J. B. Stockmans, maar zijn driedeelig werk 1895-1900 staat van eigen in de schaduw. J. MEERBERGEN, PR.

91. - Aardrijkskunde en Reizen

13.922 **Katz, Richard** 91
BIJ MIJN BRUINE VRIENDEN OM DEN EVENAAR. *Vert. uit h. Duitsch [Heitere Tage mit braunen Menschen] dr R. Wiessing-de Sterke. Met 31 afbeeldingen en 1 kaart. — — Utrecht, Bijleveld,* (22 × 14) 264 *blz.* *fl.* 2,75 ; *geb. fl.* 3,50
III* — Bespreking in de kroniek « Volkeren onder de Loupe ».Zie nr 13.812

13.923 **Komakichi Nohara** 91 : 32
JAPAN ZOOALS HET IS. *Vert. dr A. E. Hermans-de Roos. Geïll. met* 63 *platen. — A'dam Nederlandsche Keurboekerij; Brussel, Onze Tijd,* 1936 (22 × 15) 259 *blz.* 58 *fr.*; *geb.* 75 *fr.*
IV* — Bespreking in de kroniek « Volkeren onder de Loupe, onder nr 13.810.

13.924 **Lajtha, Edgar** 91 : 32
JAPAN. Gisteren, heden, morgen. *Vert. uit h. Duitsch, met door den auteur verschafte nieuwe gegevens dr J. W. Schotman. Geïll. met* 20 *platen. — Leiden, Sijthoff,* 1936, 2^e^ *druk* (21 × 14) 8, 252 *blz.* *fl.* 2,40 ; *geb. fl.* 2,90
IV* — Bespreking in de kroniek « Volkeren onder de Loupe ». Zie nr 13.810

13.925 **Rutten, Felix** 91
◆ SPANJE. *Geïll. met* 16 *platen. — A'dam, van Munster,* 3^e^ *druk* (22 × 16) 285 *blz.* 29 *fr.*
IV — Besproken in « Volkeren onder de Loupe ». Zie nr 13.811

13.926 **Stoye, Johannes Dr** 91 : 9 : 32 : 65 : 39
HET BRITSCHE IMPERIUM, ZIJN STRUCTUUR EN ZIJN PROBLEMEN. *Vert. uit h. Duitsch [Das britische Weltreich] dr J. E. Marre. Geïll. met* 18 *kaarten. — Tilburg, Het Nederlandsche Boekhuis,* 1937 (22 × 15) 391 *blz.* 46 *fr.*
IV — Besproken vooraan, onder nr 13.828.

92. - LEVENSBESCHRIJVINGEN — DAGBOEKEN

13.927 **Carolus, P., O.M.C.** 27 : 92.2 : 24
◆ LOURDES. Geschiedenis van de Verschijningen der Onbevlekte Maagd aan Bernadette Soubirous. — *Geïll. met* 11 *platen. Antwerpen, Franciscaansche Standaard,* 2^e^ *uitgave* (19 × 15) 237 *blz.* 15 *fr.*
V — Heruitgave van het aantrekkelijk geschreven en historisch nauwkeurig verantwoord geschiedenisboekje over Lourdes, voor het eerst verschenen in 1932. Zie rec. 9378.

13.928 **de Mulder, J. J.** 92
◆ ASTRID, ONZE KONINGIN. Een Zonnedag zonder Avondduister. — *Steenbrugge, Witteryck,* 1936 (23 × 15) 32 *blz.* 1,80 *fr.*
V — Veel werd er geschreven over Koningin Astrid. Alle boeken over haar zijn ons zeer welkom, en zeker ook dit boek omdat het met eenvoud, maar met een aangrijpenden eenvoud geschreven werd. Het boek is een aandenken vol weemoedige en diepgevoelde genegenheid. Een hulde te meer aan de « mooie bloem, in vollen bloei van den stengel gerukt ». — Warm aanbevolen. ELZA WOLF

13.929 **de Saedeleer, Antoon, Dr** 92 : 84
SIMON STEVIN VAN BRUGGE. Zijn Leven, zijn Werk en zijn Beteekenis voor onze

Tijd. *Met 1 portret — Brugge, L. de Reyghere (Cultuur en Wetenschap nr 24) (17 × 13) 45 blz.* 5 *fr.*
V — Enkele gegevens betreffende S. Stevin als staatsman, veldheer, bouwmeester, wis-, natuur- en taalkundige.

13.930 **Dimitroff, G.** 93
DIMITROFF KLAAGT AAN. Brieven en Aantekeningen uit de Tijd van de Gevangenschap en van het Leipziger Proces. *Verzameld en van commentaar voorzien door A. Kurella. Vert. uit h. Duitsch dr I. Carvalho. Geïll. met 13 platen. — A'dam, Nederlandsche Keurboekerij* (21 × 14) 5, 192 *blz.* *fl.* 2 ; *geb.* 2,90
III*, K — Bespreking in de kroniek « Volkeren onder de Loupe ». Zie nr 13.815

13.931 **Erasmus van Rotterdam** 92 : 93
CORT VERHAEL VAN HET LEVEN ERASMI VAN ROTTERDAM, ZELFS VAN HEM BESCHREVEN. — *Antwerpen, De Sikkel,* 1936 (21 × 16) 22 *blz.* 9 *fr.*
IV — Dit is de herdruk van de Nederlandsche vertaling, die rond 1615 gedrukt werd, van Erasmus' « zoogezegde » autobiographie. De tekst is het herdrukken waard voor de Erasmusstudeerders, die zich lastig den ouden tekst kunnen aanschaffen. Het stuk werd terug uitgegeven voor de stad Antwerpen, ter gelegenheid van de Erasmusherdenking op het stadhuis, waar het ook uitgedeeld werd. Waarom men nu juist de voorkeur heeft gegeven, voor een herdrukken, aan deze leugenhistorie, begrijpen we maar niet. P.

13.932 **Fischer, Hermann, S.V.D.** 92.2 : 271 : 266
◆ LEVEN VAN PATER ARN. JANSSEN, Stichter der Missie-Congregatie van het « Goddelijk Woord » en van de Missiezusters « Dienaressen van den Heiligen Geest ». *Naar de meer-uitgebreide Duitsche uitgave bew. dr Frans Heines S.V.D. Geïll. met 13 platen. — Heide (Antwerpen), Missiehuis Maria Middelares,* 1936, 3^e^ *druk* (23 × 15) 187 *blz.* 12 *fr.*
V — Nu de Missiecongregatie van het Goddelijk Woord een huis heeft te Heide bij Antwerpen, geraakt deze Congregatie meer bekend in ons land. De uitmuntende biografie van haar vromen, krachtdadigen en taaien stichter Pater Arnold Jassen, zal de S. V. D. in breeder kring doen kennen. Men treft in deze levensbeschrijving wat we steeds terugvinden bij hen die zich door God laten leiden. De wonderbare groei van een werk dat met menschelijker-wijze gesproken beginmiddelen reddeloos ten ondergang moest geraken. En ook dit nog, hoe de personaliteit van een waarachtig stichter gebroken wordt door de goddelijke Voorzienigheid doch — wanneer eens het « zegel van het Kruis» er op gedrukt werd — tot hoogste ontplooiing komt. Deze monographie van Pater Fischer, uitstekend in het Nederlandsch bewerkt door Pater Heines, is een merkwaardig stuk missiegeschiedenis van de 19^e^ eeuw en van deze laatste jaren. Het geheim van Pater Janssen was het « ora et labora » : bid en werk, onder de leuze « Leve het Hart van Jezus in de harten der menschen ». — We bevelen dit werk ten zeerste aan. M. VAN HOECK, PR.

13.933 **Geurts, Jos., pr.** 92 : 324
◆ EUGEEN LEEN, BEZIELER VAN HET VLAAMSCH EN KATHOLIEK LEVEN IN LIMBURG, PIONIER DER ONTWIKKELING VAN ONS VOLK. 1862, HASSELT, 1932. Levensschets. — *Hasselt, Davidsfonds,* 1935 (20 × 15) 16 *blz.* *z. pr.*
V — Een liefdevolle en bewonderende hulde van een Limburger aan Eugeen Leën, die was « gedurende bijna vijf decenniën de doelbewuste, bezielende en stuwende kracht van het katholiek-Vlaamsch kultuurleven in Limburg ». Dr A. BOON, PR.

13.934 **Ghyssaert, P., pr.** 92.2
◆ MADDY. Een Eucharistische en Mariale Apostelziel. *Geïll. met 16 platen. — Averbode, Goede Pers,* 1936, 2^e^ *verm. uitg.* (19 × 14) 209 *blz.* 12 *fr.*
V — Ook in Vlaanderen leven, werken, lijden en sterven schoone zielen. Deze Maddy trok een kort doch recht spoor naar O.-L.-Heer. Genade en offer-lijden, Eucharistie en bijzondere Maria-devotie maakten haar vroegtijdig rijp voor den hemel. Dat reeds een tweede uitgave noodig bleek, getuigt ten gunste van Maddy en van haar biograaf. — Zeer warm aanbevolen. FR. CROLS, PR.

13.935 **Janssen, Mick** 92.7 : 93
◆ HERINNERINGEN AAN JAN TOOROP. *Met drie krabbels en een reproductie naar een geschilderd portret door de schrijfster en 13 illustraties. — A'dam, van Munster* (20 × 14) 94 *blz.* *geb. fl.* 1,90
V — Herinneringen zooals deze van iemand die Toorop van dichtbij gekend heeft, ver-

eerd en bemind als een meester en een hoogstaand mensch en mystieker, brengen ons zijn schoone figuur nader. Het gaat er dus over de persoonlijkheid zooals zijn vereerders hem in leven kenden ; schr. maakte niet een studieboek over T.'s kunst en werk, doch beoogde zijn sympathieken aard te doen kennen door feiten, trekken en (dit is zeer interessant) door talrijke uitingen van zijn gedachten als mystiek kristen en kunstenaar. De illustraties hebben betrekking op Toorop en zijn leven, niet op zijn werken.

Dr JORIS CAEYMAEX, PR.

13.936 **Kalma, J., e. a.** **92.0**

GEESTELIJKE LEIDERS. *Geïll. met 5 portretten. — Arnhem, van Loghum Slaterus* (« *Religieus-socialistische Vragen* ») 1936 (20 × 14) 169 *blz.* *fl.* 1,50 ; *geb. fl.* 2,25

III-IV, S — Knap geschreven en boeiende biographieën van Martin Buber, Mahathma Ghandi, Toyohiko Kagawa, Thomas G. Masaryk en Walther Rathenau, met een algemeene inleiding over Heldenvereering : dat alles in religieus-socialistischen trant en geest. Voor onze rijpere lezers kan dit wel interessante en vormende lectuur zijn, op voorwaarde dat zij in dit vaag religieus getinte humanitarisme niet iets gaan zien, dat ooit onze echt christelijke caritas zou kunnen vervangen ! Dr J. DE MUNTER S.J.

13.937 **Steinberg, I., Dr** **92 : 32**

MARIA SPIRIDONOWA IN STRIJD MET TSAAR EN SOWJET. *Vert. en bewerkt dr T. Jelgersma. Geïll. met 16 platen. — Arnhem, van Loghum Slaterus,* 1936 (21 × 13) 294 *blz.* *fl.* 2,90 ; *geb. fl.* 3,90

IV*, K — Bespreking in de kroniek « Volkeren onder de Loupe », onder nr 13.813

13.938 **van der Mueren, Flor., Prof. Dr** **92.7 : 78**

◆

BENOIT, MAN VAN ZIJN VOLK. *Geïll. met 8 platen. — Leuven, Davidsfonds (Volksreeks nr* 253) 1935 (20 × 16) 167 *blz.* 15 *fr.*

Dr Fl. van der Mueren

V — Geschreven voor 's meesters eeuwfeest (1934), zal van der Mueren's Benoit ongetwijfeld in breeder kring de uitzonderlijke beteekenis doen doordringen van den strijd dien hij voerde voor de opbeuring der Vlaamsche muziekkultuur. Het zwaartepunt ligt dan ook meer op dien strijd, dan op het werk dat hij naliet, en dit betreuren we. Een zeker gemis aan evenwicht kan daardoor niet ontkend worden. Hoe welkom ware niet geweest een grondig oordeel over Benoit als musicus, een ontleden en situeeren van enkele der voornaamste oratoria als De Oorlog, De Schelde, De Rubenscantate, Lucifer, terwijl schrijver nu slechts « langs het werk heen wandelt », en op enkele mooie bladzijden wijst. Het doorloopend aanslaan van een hoogen toon met uitroepingsteekens werkt ook vermoeiend op den lezer. Dr R. LENAERTS, PR.

13.939 **Vliegen, W. H.** **83 : 93 : 65**

MIJN HERINNERINGEN ALS TYPOGRAAF. *Met 2 portretten. — A'dam, Arbeiderspers,* 1936 (19 × 13) 83 *blz.* *fl.* 0,75

IV, S — Zeer eenvoudig vertelt het socialistisch lid van de Tweede Kamer zijn loopbaan als typograaf : hoe hij, een Limburgsch jongentje van katholieken huize, in zijn geboortedorp en in zijn verschillende werkplaatsen zijn stiel leerde van letterzetter... en van socialistisch propagandist. De toon is doorgaans mild, behalve over zijn twee perioden van werkloosheid. Dr A. BOON, PR.

13.940 **Wôller, Joh.** **93 : 91**

VAN DE FJORDEN NAAR DE BOROBOEDOER. *Vert. uit h. Deensch dr M. J. Molanus-Stamperius. Geïll. dr Rein van Looy. — A'dam, Literbo,* 1936 (20 × 14) 200 *blz.* 38 *fr.*

III-IV, N — Geen reisboek, maar herinneringen uit 's schrijvers heenreis naar de Oost, uit zijn dertig-jaren-lang verblijf aldaar bij de troep en als geneesheer, en zijn afscheid en terugkeer. Individualistisch en dilettantisch met negatieven inslag ; hierdoor op enkele punten gevaarlijk. Wel treffend persoonlijk in meeningen over kultuurvormen en kunst. Daarin een fijne, geestige maar bitterzoete toon. Steden- en natuurbeelden zoowel van Europa als van Egypte en Java, in uitstekende, warmgevoelde stemming opgeroepen.

Dr JORIS CAEYMAEX, PR.

N. B. — Het ruitje ◆ onder het volgnummer van sommige recensies geplaatst, beduidt dat de aldus aangeteekende werken in een katholieken geest geschreven zijn.

NUMMER 3 VIJFTIENDE JAARGANG MAART 1937

BOEKENGIDS

Algemeen Nederlandsch Bibliografisch Tijdschrift
Orgaan van het Algemeen Verbond van Katholieke Boekerijen
VERSCHIJNT 10 MAAL PER JAAR

REDACTIE en BEHEER : Alg. Secretariaat voor Katholieke Boekerijen
Cuylitsstraat 27, Antwerpen — Postcheckrekening : 241.02

Prijs voor België : Abonnement : 35 frank Dit nummer : 5 frank
Prijs voor Nederland : Abonnement : fl. 3,50 Dit nummer : fl. 0,50

EEN OPHEFMAKEND BOEK

Het Leven van Jezus

door François Mauriac

13.941
◆

Fr. Mauriac

Tot in 1928 leverde Mauriac — indien wij ons zoo mogen uitdrukken — een indirecte apologie van het christendom, door ons in felle kleuren een wereld uit te beelden, waarin de genade totaal uitgesloten was. Toen kwam de kentering : Hij weet nu en hij getuigt ervan dat *heel* de menschelijke natuur in de bovennatuurlijke orde kan worden opgenomen. Het eerste werk in die richting : « Souffrances et Bonheur du Chrétien » werd gevolgd door : « Pèlerins de Lourdes ». Thans heeft Mauriac met één ruk getast naar het hoogste: de romancier schreef een « Vie de Jésus », dat we in Nederlandsche vertaling (*) vóór ons hebben.

« Voordat we van Hem weten dat Hij God is, verschijnt ons iemand in een bepaald tijdperk, in de ruimte van den tijd niet ver van ons verwijderd ; een zeker mensch, behoorend tot een land, een familie, een mensch onder de vele anderen, en zoozeer één hunner, dat er

(*) Fr. Mauriac : HET LEVEN VAN JEZUS. Vert. dr Fr. van Oldenburg Ermke — Maastricht, A. A. M. Stols [Brussel, A. Manteau] (23 × 16) 302 blz. 35 fr. ; geb. 50 fr.

Christus' doop en verzoeking - Ill. uit « Het Leven van Jezus ».

een Judaskus noodig is om Hem van de elf arme mannen die Hem omringen, te onderscheiden. » (Voorrede). Een leven van Jezus, dat den klemtoon zou leggen op dit menschelijke in Hem : dàt was het opzet van schrijver. In heftige kleuren teekent hij ons het karakterbeeld van dien mensch, die, tezelvertijd God zijnde, weet en ziet wat aan ons menschelijk oog ontgaat. In tafereelen vol leven en kleur treedt Christus voor ons, als het eeuwige teeken van tegenspraak, omstuwd en omkolkt — en zoo zou het blijven doorheen alle eeuwen — door ebbe en vloed van geweldige liefde en geweldigen haat; Christus die zijn goddelijke zending, het hooge doel van Zijn leven, nooit uit het oog verliest ; die doorheen alle gebeurtenissen en in ieder menschenleven blijft : de goddelijke Jager, voor wie een ziel àlles is. Omheen de centrale figuur van Christus schaart hij de apostelen, het Joodsche volk, de Farizeeërs, die hij zoo scherp uitbeeldt, dat we sommige figuren als Judas bv. nimmer vergeten.

Schrijver toont ons niet enkel den Christus, die « sprak zooals nog nooit iemand gesproken heeft », maar dien levenden Christus, « ontdaan van het erts van die honderden jaren », wil hij als een levend Iemand plaatsen midden in ons leven, en onze menschelijk-

heid laten toetsen aan Zijn menschelijkheid, want niets menschelijks was Hem vreemd, de zonde uitgezonderd.
Het is juist om de magistrale uitbeelding van een *leven,* waarvan we bladzijde na bladzijde den impuls voelen, den harteklop hooren ; omdat we Jezus *zien,* dat dit werk ons zoo onweerstaanbaar aangrijpt.
De romancier Mauriac, wiens uitbeeldingsvermogen en zeggingskracht zoo pakkend zijn en reëel, heeft tegenover de figuur van Christus — en dit met een grootsch ontzag en sacralen eerbied — het rijkste en diepste van zichzelf gegeven. Het is de beheerschte en vibreerende intensiteit van den ras-kunstenaar. Dit is zoo waar, dat door meer dan één Mauriac-kenner werd geschreven : « Wat hij ook nog produceere, zijn *Leven van Jezus* zal het blijven halen ».

* * *

Er is, bij de verschijning reeds van de oorspronkelijke uitgave, gewezen op enkele tekortkomingen, o.m. op de al te menschelijke voorstelling, op sommige plaatsen, van het optreden der God-Mensch-figuur ; op de al te eenzijdig psychologische methode, door den literator Mauriac aangewend.
Om alle misverstand te voorkomen, dat hieruit wellicht zou kunnen ontstaan, bij verspreiding ervan in den breede, zijn in de Nederlandsche uitgave, van de hand van P. Dr N. Sanders O.F.M. enkele aanteekeningen opgenomen, die bepaalde passussen toelichten. Iedereen zal instemmen met deze opmerkingen, die echter — ook naar het inzicht van wie ze maakte — de aangrijpende levensdirectheid en schoonheid van dit monumentale boek volkomen ongeschonden laten.

* * *

Mauriac heeft een werk gegeven, dat geroepen is om duizenden en nog duizenden de Christusfiguur naderbij te brengen en aan allen de diepere bewogenheid en de sereene rust van den Godmensch te brengen als een bevrijding. Het is een heerlijk boek voor de menschen-van-nu : *Aan den greep ervan ontgaat niemand.* Het werd uitstekend vertaald en origineel verlucht.

M. VAN HOECK, PR.

Winterlichting 1937

door E. van der Hallen

De heimatliteratuur is aan de orde van den dag. Ik had onlangs het genoegen den roman van A. van de Werfhorst : "De grote stille Knecht », waarvan ik, niet zonder eenige verbazing over zijn onbekendheid bij het boekenkoopend publiek in Vlaanderen, getuigde dat hij de groote verrassing bezorgde van het vorig seizoen, bij de lezers van "Boekengids" in te leiden. Er blijken dus nog verrassingen mogelijk bij de niet meer zoo jonge Noordnederlandsche auteurs. Deze bedenking schoot mij opnieuw te binnen bij het
13.942 lezen van den roman "**De Spieren der Aarde** (**IV**) van Dick Ouwendijk. Wie zich onder dezen wat sibyllijnsch-klinkenden naam verschuilt, is me niet bekend; er zijn hier echter duidelijke teekens voorhanden, die bij den auteur van dit boek wijzen op een onvoldragen debuut, maar tegelijk op de toets van een talentvolle kracht, die zich verbazend kan ontwikkelen. In een proza dat mijlen ver uitsteekt boven de klassieke probeersels van den beginneling, schrijft hij de peripetieën van een jonge landbouwontginning, waarvan het voornaamste euvel is, dat ze tamelijk sterke herinneringen wekt aan Hamsuns "Hoe het groeide". Intusschen groeit echter het geval van Dick Ouwendijk tienmaal zoo vlug en honderd maal zoo snel als dat van Hamsun, onder meer omdat Ouwendijk het weinig romanhafte element inschakelde van een onwaarschijnlijk gullen kasteelbaron, die, ondanks zijn zonderlinge buien en zijn origineele invallen en niet minder ondanks het even onwaarschijnlijke verzet van den ontginner, mordicus voorzienigheidje wil spelen over den boer, met zijn duiten en met zijn goedbedoelde maar van een triestige en voor een landjonker ietwat beschamende terzake onbevoegdheid. Ik kan lijden dat een auteur zoo'n geldzaaienden en beschermenden ouden heer in zijn verhaal inschakelt, ter voorkoming van minder romantische geldzorgen en als pleister voor eventueele, hier overigens geheel ontbrekende tegenslagen op land of in den stal. Maar als man van den stiel, en ik zou zoo zeggen : ook als lezer, verzet men zich allicht tegen deze goedkoopte en tegen den Schwung, waarmee de auteur aldus elke soortgelijke moeilijkheid voor zijn ontginnenden held voorkomt. Intusschen wijst het feit, dat de Hollandsche boerenroman zich op dit nieuwe plan krachtig schijnt te willen ontwikkelen in de lijn van de verbondenheid van het Nederlandsche volk met de aarde

en met den arbeid die des gronds is, op de groote mogelijkheden welke de heimatroman van dit bij uitstek landbouwende volk bezit, vooral wanneer de auteurs willen rekenschap houden met de elementen, welke dit vernieuwde volks- en godsdienstig bewustzijn bieden. Ik zal er dadelijk bijvoegen dat een dergelijk inzicht dient gepaard te gaan met een stevige beheersching der techniek van stijl en compositie, op straf van te vervallen in het genre seriewerk, dat bijvoorbeeld in Duitschland als massaprodukt afgeleverd wordt door allerlei derderangsauteurs, welke op deze vreedzame doch geenszins onschuldige manier trachten hun profijt te doen met de modieuze nationale en sociale slagwoorden van den dag. Deze roman wijst inderdaad op technische en stylistische onvolkomenheden, waarvan Dick Ouwendijk zich beslist moet losworstelen in zijn volgend werk. Ik denk hierbij aan de hinderlijke herhalingen van hetzelfde motief bij het teekenen van den boer en van den baron, aan den vragenden vorm die bijvoorbeeld Coolen enkele jaren terug in de mode bracht, aan de ondanks de vele kleine anekdoten en details erg vaag-gebleven figuur van den baron en zijn niet geheel verantwoorden zelfmoord. Ik wil er dadelijk bijvoegen dat de figuur van de schoonmoeder een niet banaal stuk werk is, en dat de auteur de atmosfeer van het land en van den arbeid, die des lands is, uitstekend weergegeven heeft in zijn boek. Met verwachting kijk ik uit naar nieuw en krachtig werk van dezen auteur, die hier overigens doorloopend proza leverde van zeer eminent gehalte.

Herman de Man

13.943 Ik besprak reeds vroeger het bekende boek van HERMAN DE MAN : **De kleine Wereld (IV)** (Rec. 9948, Jan. 33'). Naar aanleiding van den herdruk van dit boek heb ik mezelf een recht genoeglijken winterschen avond gegund bij het herlezen van de escapades dezer twee landloopers, die eigenlijk verdienen klassieke figuren te worden in het pantheon onzer Nederlandsche fraaie letteren. Het is inderdaad overbodig den lof te maken van dit geestig boekje en van de joviale levenslust en de goedmoedige levensfilosofie dezer twee kornuiten ; ik wil alleen de attentie der lezers van deze kroniek op dit boek attent maken naar aanleiding van het nieuwe werk van de Man : **De barre Winter van Negentig' (IV*)**. Het schijnt dat voor ouderen van dagen die Winter van 90' alles behalve een litteraire fantasie is ; fantastische vertelsels doen nu nog, een halve eeuw naderhand, de ronde over dit Siberisch

natuurverschijnsel en zijn weerslag op de menschen van dien tijd. Deze al of niet gefantaseerde overleveringen heeft de Man waarschijnlijk uit den mond der volksvertellers opgeteekend ; hij heeft ze gesitueerd in zijn eigen streek, het land van Overijsel, en gesierd met de fantasieën van dozijnen pijpkessmoorende het-zich-nog-best-herinnerende oude luidjes en van zijn eigen verbeelding. Wie meenen zou dat de straffende hand Gods bij deze stugge calvinistische boerenbevolking het bewustzijn zou verwekt hebben van schuld en boete, dient zich bijvoorbeeld slechts de Decamerone te herinneren, of de verwording die het gevolg was van de laatste oorlogsmiserie, of hij leze simpel maar dit boek van de Man, hetwelk de zedelijke uitspattingen als gevolg aan de reactie, welke deze plaag bij de plattelandsbewoners wekte, uitstekend tracht te verantwoorden. De lusten ondergaan een abnormalen prikkel ; hebzucht, spel, drankzucht, naijver, weeldevertoon, verspilling, hardvochtigheid, nachtelijke rooverijen en doodslag werden als kwade nachtmerries losgelaten over het land. De Booze triomfeerde, zelfs de goeden raakten hun houvast kwijt en de schaarschen, die woorden in den mond durfden nemen van boete en berouw, werden overschreeuwd door het lawaai der dansorgels en het gewoel der ijsfeesten. De Man heeft in dit avontuur een dankbaar motief gevonden voor een reeks novellen, waarin hij deze velerlei uitspattingen in zoo'n Overijselsche gemeente behandelt ; het tamelijk los gebleven onderling verband van deze novelle heeft verhinderd dat dit boek uitgegroeid is tot den grooten plattelandsroman, dien de Man ons nog altijd schuldig is ; bovendien heeft de auteur zich ingespannen om een archaïstischen stijl te beproeven, die in verband met het onderwerp en den volmaakt verleden tijd van het gebeuren tamelijk origineel aandoet, maar al te zeer vermoedens wekt van een handige truceering, waarvan eerlijk stielmanschap steeds verre pleegt te blijven. Zeer mooi is de vertelling van het bovenmeesterke, wiens scrupulen omtrent de volledige navolging van Christus hem tot waanzin brachten (meester Heycoop was calvinist), en een zeer geestig en plezierig intermezzo is het geval van den ouden rentenier van Wees, wiens ongesteldheid na een lustige snoeppartij met vruchtenlikeur de vergissing wekte aan een besmetting van cholera asiatica. Het is im Ganzen een genoeglijk en zeer genietbaar boek, van het soort waarvan de Man op uitstekende wijze de formule beheerscht, maar het is bij lange niet zijn beste boek.

Van archaïsche literatuur gesproken, mag ik niet nalaten het
13.944 nieuwe boek van JOHAN VAN DER WOUDE te vermelden : **De**

Johan van der Woude

Vreemdeling (III*), een boek dat ik met overtuiging taxeeren durf als een prachtigen roman. Van der Woude reveleert zich hier als een auteur van groot formaat. Er is een vreemd geheim en een groot mysterie rond den vreemdeling, waarover hij zijn verhaal componeerde; de man die in zeer mysterieuze omstandigheden plots het middenpunt wordt van het leven in een klein stadje, rond de tijden van de Fransche omwenteling. Niemand weet het wie en het waarom, het waarvandaan en het waarnaartoe van dezen vreemdeling, de bewoner der kleine stad niet, en evenmin de lezer zelf, bij het sluiten van het boek, en ik geloof gewis dat in de fantazie, welke het geheim om dezen kasteelbewoner wekt, de grootste charme van dezen roman schuilt. In mindere of meerdere mate bewegen ook de overige figuren van dit verhaal zich als in een nevel, zoo bijvoorbeeld de courtisane Anna-Pauline, de graaf en zijn dochter ; hun gesprekken verneemt men als door een vilten muur, en hun gestalten bewegen zich als doorheen den mist, vaag en onafgeteekend. Het ietsje dekadentie en lustelooze moeheid, die teekenend zijn voor het einde van elke beschavingsperiode, de willoosheid, het scepticisme en de twijfel bepalen de geestelijke physionomie dezer menschen, die meer het aanvoelen dan het bewustzijn hebben van den nieuwen tijd ; « parvenu's, avonturiers, bankiers en demokraten » gaan weldra de macht en het gezag erven van den lichamelijk en geestelijk ter dood veroordeelden adel. In dien zin is dit boek een soort kultuur-historische roman, waarvan het actueel belang, ondanks het archeologisch kader, wel niemand ontgaan zal. (Typisch is het wel, tusschen haakjes gezegd, dat de kritiek überhaupt niet verdraagt dat de roman stelling neemt in de voor de hand liggende tijdsproblemen, maar dit wel goed vindt wanneer het geschiedt over een historische, afgesloten periode.)

Willy Corsari

WILLY CORSARI heeft van de populariteit, welke haar laatste paar Schlagerboeken en de verfilming ervan, mitsgaders van het sukses van den bekenden band : « De witte Engel », over de pionierster van de ziekenverpleging in Engeland, Florence Nightingale, een handig gebruik gemaakt om een zeer genietbare « vie romancée » te schrijven over deze bekende aristocratische ziekenverpleegster. En om de
13.945 waarheid te zeggen, haar roman **De Weg naar**

Scutari (IV) is niet mis, als men tenminste aan dezen levensroman geen andere eischen stelt dan die van een handige structuur, een vlotte stylistiek en de kleine dosis interesse voor het leven der high-life en de kleine miseries, welke heeten het deel te zijn der lui in de hoogere kringen, en die onmisbaar schijnen als ingrediënten in een populair romansucces. Men kan het geval als voldoende bekend veronderstellen : in volle Koningin Victoria-periode, tijdens de jaren van de volledige afzondering der aristocratische kringen, groeit Florence in haar ouders' kasteel, midden den ononderbroken roes van feesten en recepties, tot een stil en eenzelvig kind, wiens eenigste genoegen het is, de armen en de door de natuur misdeelden te helpen, niet door handwerkjes en voorzichtig gedoseerde aalmoezen, maar met het offer van haar slapelooze nachten en den arbeid van haar handen, die ze niet weigert uit te steken voor de meest terugstootende zorgen der ziekenverpleging. Men kan hierbij lustig op los fantazeeren, hoe deze zonderlinge neiging door de omgeving en vooral door de trotsche aristocratische moeder van dit freele meisje onthaald werd, en met welke middelen gepoogd werd dit licht gênant geval binnen normale perken te kanaliseeren ; tevens de onplezierigheid van deze pogingen voor het kleine dappere meisje gissen. Wij zouden zeggen : een onmiskenbaar geval van roeping tot gasthuiszuster ; in het protestantsche en aristocratische Engeland van dien tijd was de eenig mogelijke diagnose : neiging tot singulariteit, welke dan ook met de vereischte volharding en krachtdadigheid werd bevochten. Tot Florence, tot de jaren van vrijheid en zelfstandigheid gekomen, in Duitschland de studies van verpleegster voltrekt en de leiding in handen krijgt der militaire hospitalen in het gebied van den toenmaals gevoerden Krimoorlog. Het boek eindigt dus in feite waar « De weg naar Scutari » eindigt, en het eigenlijk Scutari-avontuur en de film « De witte Engel » begint. Met deze ingrediënten heeft Willy Corsari kans gezien een boek te componeeren, waarvan ik zou durven zeggen dat het uit elk oogpunt stukken beter is dan de drie of vier werken, die ik vroeger van haar las. Het is namelijk gezond en eerlijk werk, met een minimum aan sensatie, en stylistisch beduidend beter dan bij voorbeeld haar « Gestalten in den Spiegel » ; bovendien als exempel van zielegrootheid en geesteskracht bij een vrouw een niet te versmaden zielkundig geval, zonder dat Florence Nightingale éénmaal vervalt tot blauwkouserij, iets waarvoor ik mijn hart vasthoudt telkens een Nederlander een ongewone of uitstekende vrouwenfiguur behandelen gaat. Deshalve ik dit boek van harte den bijval en den ruimen lezerskring toewensch, dien de uitgever zich voorstelt te bereiken, en die het ook verdient.

Het Boek der Maand

Een katholieke Roman van groote Beteekenis

Zieleloutering

13.946 ◆ Katholieke hernieuwing in de letterkunde, in den roman. De katholieke levensbeschouwing tegenover en in het leven van den mensch. Geloofswaarheid en beeldende vormkracht ervan in de lichtzijden en schaduwkanten van 's menschen leven ; strijd en overwinning, kamp en neerlaag, het voortdurende levensverloop van den waarachtigen mensch met zijn op- en neerslag. Het mysterie der genade in een leven saamgebald. Spontaan denken we dan aan Duitschland, met zijn te vroeg overleden Herwig ; aan Engeland met Dudley, die op een pakkende wijze de levensproblemen hebben gesteld in het licht van ons geloof en in de levenskrachtige atmosfeer van de katholieke moraal. Die heerlijke reeks zet Amerika nu voort met den roman van Ethel Cook Eliot (*), prachtig vertaald door Jac. Andros.

Onze samenleving gaat ten onder bij gebrek aan stevige grondslagen ; die grondslagen vinden we enkel in het practisch beleven van ons katholiek geloof : dààrin ligt de redding van enkeling en van maatschappij : dàt is het thema van het boek. En ook nog dit : het leed, dat wij in onze zondigheid onszelf aandoen, wordt in Gods hand een werktuig tot onze loutering : « dat God zóó goed is dat Hij zelfs uit de slechte dingen, die men Hem aandoet, vaak groote genade voor ons weet te trekken, om ons te leeren hoe wij Hem beter kunnen liefhebben dan ooit. »

* * *

En daar is de sublieme hoofdfiguur, waarrond heel de roman zich concentreert : Lucia, levende incarnatie van de door de genade geadelde groot-menschelijkheid ; het type van een katholicisme, dat tegelijk sterk en beminnelijk is ; een licht op den kandelaar en belichaming van heel de katholieke gedachte. Daar is ook Jane, het meisje dat viel in een oogenblik van zwakheid, doch aanstonds opstaat en, als een loutering, berustend en aanvaardend over zich laat komen de gevolgen van haar fout. Daar is ook nog Paul Jarret, die zich hoog voelt verheven boven al die « middeleeuwsche opvattingen », doch ten slotte, gebroken door het leed, in de katholieke

(*) E. C. Eliot : ZIELELOUTERING [Her Soul to keep]. Vert. dr Jac. Andros. — 's Bosch, Teulings, 1936 (20 × 14) 264 blz. 37,50 fr.

Kerk den vrede zoekt en vindt, vrucht van Lucia's offer. Het verhaal speelt zich af in een milieu van collegeleeraars, en we leeren er de ontstellend oppervlakkige mentaliteit kennen van de geciviliseerde geesten, die aan de « middeleeuwsche opvattingen » van de Kerk zijn ontgroeid.
Sober van lijn, groeit het boek toch vol hooggespannen leven naar het einde toe. Momenten van aangrijpend realisme en van hoogste vergeestelijking wisselen elkaar af in dezen roman. Pakkend de bladzijden, waarin de geboorte van Jane's kind verhaald wordt en de dood van Mevr. Jarret, de fijnzinnige, verwende Isobel, en hoe in die uren opeens Isobel's « werkelijke, ondeelbare en onvergankelijke ziel komt te staan tegenover Lucia's innerlijkste zelf, reëel, zooals zelden nog iets reëel geweest was », en waar de wereld, met al wat ze inhield, voor haar verzwond — zelfs het welzijn van haar eigen kinderen telde niet eens meer — en waar zij in een opvoering van heel haar wezen het subliemste offer bracht en alles in de weegschaal wierp voor de redding van die éene ziel.
Dit boek is een prachtwerk, is hoogstaande katholieke lectuur ; meer nog : het is een belijdenis. De strijd en de opgang van menschen, uit de pijnlijke onzekerheid en de verwarring van dezen tijd, naar het licht. Hier zeggen we enkel : Neem en lees.

M. VAN HOECK, PR.

Van Menschen en Boeken

Prof. Dr Alb. Verwey

In de letterkundige necrologie valt deze maand de schielijke dood te vermelden van **Prof. Dr Albert Verwey** te Noordwijk-aan-Zee. Hij was een der voornaamste figuren uit de Tachtigerbeweging. Hij doceerde Ned. Letteren te Leiden, tot in Mei 1935, toen hij zijn afscheidscollege gaf : Het Lezen en Schatten van Gedichten. (Dit merkwaardig betoog verscheen achteraf in drukvorm.)
Met Kloos, van Eeden en van Deyssel richtte hij in 1885 « De nieuwe Gids » op ; trok zich echter in 1889 reeds terug. Later stichtte hij : « Tweemaandelijksch Tijdschrift » (De twintigste Eeuw) en, in 1905, « De Beweging ».
Verwey was aanvankelijk zuiver lyrisch met een licht pantheïstischen inslag ; naderhand evolueerde zijn werk naar een koele nuchterheid, met een bijna wetenschappelijken zin voor analyse, om ten slotte in gansch zijn werk der laatste 20 jaar monistische

mystiek te belijden. Als criticus beschikte hij over een verfijnden smaak. Hij verdedigde de militante levenshouding van den kunstenaar.
Zijn zeer omvangrijke litteraire bedrijvigheid bekroonde hij op waardige wijze met het zoo pas door hem bezorgde **Vondeltotum** : Volledige Dichtwerken en oorspronkelijk Proza, in gemoderniseerde spelling. Met hem is een groot Nederlandsch literator heengegaan.

L. Rock

Vorige maand overleed te Tienen, **Lodewijk Rock**, die jarenlang secretaris was van de Alg. Tooneelboekerij en een vooraanstaande plaats innam in de Davidsfondswerking. Benevens bijdragen in verband met de Vlaamsche Beweging, opvoedkunde en folklore, schreef hij enkele tooneelwerken.
De Antwerpsche tooneelschrijver **Ernest W. Schmidt** overleed eveneens, einde der vorige maand. Hij was een handig dramaturg ; de eenzijdige wijze echter waarop hij in zijn stukken allerlei mistoestanden voorstelde, maakt deze voor een groot deel onbruikbaar. E. W. Schmidt was ook verbonden aan het Antwerpsche Museum van Vlaamsche Letterkunde.

E. W. Schmidt

Op 84-jarigen ouderdom is te Aalst de onvermoeibare **E. P. Ev. Bauwens S.J.** overleden. Benevens tal van klassikale uitgaven, waaronder zijn alombekende « Zuid en Noord »-bloemlezing, publiceerde hij sermoenen en schreef « Jozef », plastisch beeldentooneel, de verzen voor de koren uit « De Passiespelen » alsook « De Hemelkoningin », een mysteriespel ter eere van O.-L.-Vrouw ter Druiven. Zijn diverse schoolboeken bereikten een gezamenlijke oplage van nagenoeg een millioen exemplaren.
E. P. Lod. Taeymans van dezelfde Jezuïetenorde stierf te Alken op 5 Maart. Hij was architect en kunstschilder. Zijn gewaardeerde kunst-historische studiën, eerst verschenen in « Bode van het H. Hart », later in 3 deelen gebundeld, zullen zijn nagedachtenis levendig houden.
Tenslotte bereikte ons het overlijdensbericht van **Prof. Jan Frans van den Weghe**, een gekende figuur uit de Vlaamsche studentenbeweging ; voor den oorlog leeraar aan het athenaeum en de zeevaartschool te Oostende.

Wegens activisme veroordeeld, week hij uit naar Roosendaal alwaar hij zoopas aan de gevolgen van een hartkwaal is bezweken. Hij werd geboren te St-Jans-Molenbeek in 1868. Hij was bizonder vertrouwd met de Engelsche letterkunde, publiceerde o.m. over vooraanstaande Engelsche auteurs een aantal verdienstelijke verhandelingen, en schreef ook gedichten, schetsen en een tendenz-roman over het activisme, die litterair echter weinig te beduiden hebben. Met Dr R.R. Moroy gaf hij uit : Het Leven en de Werken van Kan. J. B. David.

Ter aanmoediging van debuteerende schrijvers heeft uitgevers-mij Kosmos te Amsterdam een **Kosmos-Eerstelingen-Prijs** voor romans ingesteld, groot duizend gulden. Het ligt in haar bedoeling dezen prijs jaarlijks toe te kennen.

Alle in het Nederlandsch schrijvende auteurs, van wier hand niet eerder een roman in boekvorm is verschenen, kunnen naar dezen prijs mededingen. Publicatie van gedichten, essais en novellen, of van romans in tijdschriften sluit deelneming aan deze prijsvraag niet uit. Voor 1937 kunnen manuscripten ingezonden tot 1 Mei aan Mej. M. G. van Kranendonk, Oude Delft 124, Delft, secretaresse der jury.

De prijsvraag uitgeloofd door « Scriptores Catholici », vereeniging van Nederlandsch- en Fransch-schrijvende, kath. letterkundigen, voor een studie over « De kath. Vlaamsche Letterkunde van 1850 tot heden », werd toegekend aan **Dr Oskar van der Hallen**. Als juryleden waren aangesteld : Prof. Dr A. Boon, F. Timmermans, Dr F. de Pillecyn, J. Simons en P. Heyns. De Scriptores-prijs voor een essay over de kath. Fransche letterkunde in België, werd niet toegekend. Denkelijk zal de bekroonde studie door het Davidsfonds worden uitgegeven.

Jan Jac. Slauerhoff

Er is een commissie tot stand gekomen, onder voorzitterschap van A. Roland Holst, met het oog op het verzamelen van **J. Slauerhoff's** letterkundigen arbeid en definitieve uitgave hiervan.

François Mauriac heeft zich aan het schrijven gezet van tooneel : « Asmodée », zijn eersteling, zal over kort worden opgevoerd door de Comédie Française, onder regie van J. Copeau. Tal van figuren uit zijn romans zouden in dit stuk herkenbaar zijn.

De jongste aflevering van Weltliteratur, het Berlijnsche maandblad, is geheel aan **Stijn Streuvels** gewijd.

Tijdschriftennieuws : De uitgave van **De nieuwe Gemeenschap** werd gestaakt. Albert Kuyle was de voornaamste redacteur en, naar wij meenen, de oprichter ervan. In de plaats hiervan komt tegen Mei **De Bundel.**
Ook in Holland verschijnt thans **Elckerlyc**, zijnde evenwel een litterair maandblad, gewijd aan de christelijke (protestantsche) letterkunde. Uitgeefster ervan is firma Bosch en Keuning.
Onder redactie o.m. van Jan H. Eekhout is verder **De litteraire Revue** in het leven geroepen, bij firma F. van de Velde te Vlissingen. Deze revue wil uitsluitend scheppend werk publiceeren ; geen kritiek dus, polemieken of essays.
De Bladen voor de Poëzie, opgevat als het Hamburgsche tijdschrift « Das Gedicht », brengen om de maand een mapje van 8 tot 12 gedichten — slechts aan één kant op losse bladen gedrukt — van dezen of vroegeren tijd, al dan niet onuitgegeven of in tijdschriften verspreid. Als afl. 1 kwam op 1 Maart uit : « Het blanke Waaien » van Paul de Vree. Firma Eenhoorn, Mechelen, geeft deze uit. Prijs : 40 fr. per jaar ; 4 fr. per nummer.
Frans van Immerseel, de bekende illustrator, die de zeer geslaagde bandteekening ontwierp voor Hans Grimm's **Olewagensage**, uitgegeven door het Davidsfonds, sneed een vijftal groote lino's (44 ×32 cm.) naar thema's uit hetzelfde epos. Deze platen, op simili-Japaansch uitgevoerd, waar doorheen de stoere, krachtige levensvisie en het bonkige rythme vaart, uit voornoemden roman, werden in den handel gebracht door uitg. Het Rad, Helderstraat 8, Berchem. Prijs, 150 fr. per map.

I - Wijsbegeerte en Zedenleer

13.947 **Gibran, Kahlil** **1 : 29**
DE TUIN VAN DEN PROFEET. *Vert. uit h. Engelsch* [*The Garden of the Prophet*] *dr C. Verhulst. — Den Haag, Servire,* 1936 (19×13) 77 *blz.* *geb. fl.* 1,90
II, T — Leer en overpeinzing van den profeet Almoestafa. 'n Soort hymne aan het leven, vol Oostersche wijsheid, welke gedragen wordt op de cadans van 'n abstract poëtische zegging. Poëtisch-wijsgeerige bespiegelingen over het leven zelf, het schoone, het leelijke, de jeugd, het « zijn », God en zoo voorts. Bijbelsche beeldspraak. Vrij duistere ideeën, die deinen op 'n mooi, rustig, profetisch en bijbelsch rhythme. Vergoddelijkt vitalisme alsmede pantheïsme,dat te weinig direct is om 'n gezond westerling te kunnen begeesteren.
PAUL HARDY

13.948 **Hoyack, L.** **1 : 2**
KLINKEND HEELAL. Natuur- en Geestesphilosophische Synthese op mystiek-religieusen Grondslag. — *Deventer, Kluwer*[*Antwerpen, De Sikkel*], (24×16) 223 *blz.* 35 *fr.*
II, T — De ondertitel van dit boek geeft reeds zijn beteekenis en strekking weer. De auteur beproeft de natuurphilosophische en geestesphilosophische theorieën in een mystiek-religieuze synthese tot een hoogere eenheid te brengen. Bewijzen doet hij niets. Dit

wil hij trouwens ook niet, want de waarheid kan slechts hij zien, die zich naar het voorbeeld der mystieken geestelijk getraind heeft. Het is een concreet bewijs van de geestelijke ontreddering van onzen tijd. Het eenige wat we er kunnen in waardeeren, is het zoeken naar een uitkomst, een redding uit de verwarring, die het overigens helpt vergrooten. Het feit, dat zulke boeken uitgevers vinden, laat ons de heerschende verwarring nog duidelijker beseffen. Dat is alles, wat er over dit boek te zeggen is. Dr L. BELLON, PR.

13.949 **Poortman, J. J.** **1 : 159**

DE NOODZAAK DER EENZIJDIGHEID. Een wijsgeerige Causerie. — *Assen, van Gorcum & Comp.* (« *Vragen van nu* », *nr* 21) 1936 (21 × 15) 32 *blz.* *fl.* 0,75

IV* — Verre van eenzijdigheid aan te bevelen — schrijver inderdaad neemt positief houding voor veelzijdigheid als na te streven ideaal en noodzakelijke maatstaf voor objectiviteit — wordt in deze wijsgeerige causerie de feitelijkheid ervan in het licht gesteld. Eenzijdigheid vertoont zich in heel het menschelijk optreden. Uit het zoo gegeerde arbeidsveld der moderne experimenteel-psychologen, worden tal van treffende voorbeelden aangehaald, die in hun geheel klaarblijkelijk wijzen op een zoo algemeen en scherp uitgesproken verschijnsel, dat het een uitleg vergt. Het antwoord dat jammer genoeg, gezien de beschikbare plaatsruimte, beperkt bleef bij een tiental bladzijden, ligt volgens den schrijver in de ganschheid der wereld en tweedens in de ontwikkeling in den tijd. Dat het evolutieprinciep zoo begrepen vooral op geschiedkundig gebied een uiterst suggestieve werkmethode zijn kan, die verrassende vergezichten opent, ligt voor de hand. Wat de objectieve waarde ervan betreft, die hangt af van het geheel der beschouwingen, waaruit het werd afgeleid. Daar de natuur echter der infrasubjecten en het suprasubject, alsook hun onderlinge verhoudingen niet volledig konden behandeld worden, blijven hier zeker vragen open, die vooral voor Katholieken van groot belang zijn. H. PEETERS S.J.

13.950 **van Suchtelen, Nico, Dr** **159 : 17**

UIT DE DIEPTEN DER ZIEL. Samenspraken over Droom en Geweten. Met een algemeene inleiding over het psycho-analytisch onderzoek van den droom. — *A'dam, Wereldbibliotheek, 3e verm. druk* (18 × 12) 11, 382 *blz.*

I, T — Zonder in het minst de goede bedoelingen en de uitgebreide belezenheid van Dr van Suchtelen in twijfel te willen trekken, meenen we toch den lezer te moeten waarschuwen voor deze verleidelijke mengeling van wetenschap en fantazie : sedert deze derde druk (1921), is er tegen de psycho-analyse, zooals ze hier gevulgariseerd wordt, zooveel, ook van zuiver wetenschappelijk standpunt uit, ingebracht, dat het niet geraden zal zijn in dit werk een betrouwbaar houvast te willen zoeken. Overigens worden in de algemeene inleiding zulke stellingen voorgestaan over den oorsprong en de waarde van den godsdienst, dat hierom alleen reeds het werk voor katholieken zeer zeker verboden lectuur is. Dr J. DE MUNTER S.J.

2. - GODSDIENST

13.951 **Beekman, A., O.S.B.** **264**

◆ HET ALTAAR. *Geïll.* — *Oosterhout, St-Paulus-Abdij,* 1937 (28 × 22) 100 *blz.* *fl.* 1,90

V — *Het Altaar* van den eminenten liturgist en kunstkenner Dom. Beekman ontstond uit de reeks artikelen, over dit verheven onderwerp verschenen in het gewaardeerde kunsttijdschrift « Bouwen en sieren ». Wat schrijver beoogde, was eerstens de liturgische beteekenis van het altaar aan te geven ; daarna de eischen vast te stellen, waaraan het altaar moet beantwoorden ; vervolgens den vorm te bespreken, dien het in de opvolgende eeuwen heeft aangenomen. Naar het inzicht van Dom Beekman — en ik leg daar den nadruk op — richt het werk zich dus zoowel tot den priester, die het altaar bedient, als tot den kunstenaar, die het ontwerpt ; zelfs tot eenieder, die belang stelt in de liturgie en kultuurgeschiedenis. Dom Beekman overschouwt en verwerkt die stof in vijf hoofdstukken ; eerst stelt hij vast dat het altaar dient om de verhevenheid van het Offer uit te drukken en dat het ook een symbool van Christus is ; zoo komt hij er vanzelf toe over het bijaltaar en dezes ontstaan te handelen ; nadien bespreekt hij den vorm en het materiaal van het altaar : massieve altaar, tafelaltaar, grafaltaar ; verder geeft hij de afmetingen en de kerkelijke voorschriften op voor het oprichten van een altaar ; eindelijk, en met blijkende voorliefde, heeft hij het over de altaarversieringen : ciborium, baldakijn, retabel. Dit laatste hoofdstuk

beslaat ongeveer de helft van het boek ; daar zijn ook de meeste illustraties. Waar het mogelijk was, heeft hij de voorkeur gegeven aan voorbeelden uit zijn vaderland : dat is maar billijk, en het zal ook wel het nuttigst zijn voor zijn lezers, ook hier te lande. Hij verwittigt eerlijk den lezer dat niet iedere illustratie bedoelt een voorbeeld ter navolging te zijn, maar wel een verduidelijking van den tekst ; trouwens, doorgaans zijn het prachtige specimina en leerrijk is het aanschouwen en ontleden ervan. — Ik betreur maar geen dieper gaande bespreking te mogen wijden aan een zoo voornaam werk.

Dr C. CAEYMAEX, PR.

13.952 **Beckers, L., pr.** 24

◆ CHRISTUS, MIJN LEVEN. MEDITATIEBOEK VOOR PRIESTERS. — *Roermond, Maaseik, Romen,* 1936 (17×12) 311 *blz.* 35 *fr.* ; *geb.* 45 *fr.*

IV — Een gezond, frisch, aktueel meditatieboek voor priesters. De inhoud is op zichzelf reeds een goudmijn van gedachten : over het doel en de na-te-streven volmaaktheid van elk priesterleven, over zijn deugden en gesteltenissen, over zijn dagelijksche bezigheden : H. Mis, breviergebed, preeken, biechthooren, huisbezoek, enz. ; over de voornaamste beletselen voor de volmaaktheid. Worden insgelijks ter overweging aangeboden, een serie bedenkingen over het liturgisch leven van de H. Kerk, die schrijver te baat neemt om 's priesters verbondenheid met de mysteries van Kristus' leven te onderlijnen, en daaruit af te leiden hoe een priester zich beijveren moet om zijn persoonlijke daden op die van Kristus te doen gelijken. Elke meditatie bevat een beschouwend, affectief en praktisch gedeelte. Is een gebed, een gewetensonderzoek en een levensprogram. Geen enkele is overladen ; steeds is voldoende stof voor eigen gedachten aanwezig. Niks te veel en niks te weinig. En korte zinsneden die de aandacht prikkelen. Dit boek is een bescheiden hulpmiddel om goed te mediteeren.

D. DE PAUW O.P.

13.953 **Bell, Renatus, O.F.M.** 88 : 92 : 24

◆ NAAR HUIS TOE. Over het opgewekt Heengaan van Grooten en Kleinen. — ***Averbode, Abdij,*** (19 × 14) 166 *blz.* 8 *fr.*

V — Uit dicht en proza, uit levens van heiligen, koningen, staatslieden, nederigen en grooten, plukt de vrome schrijver een vracht van kerkhofblommen om te laten zien hoe ze allemaal opgewekt te Gode zijn gegaan. Het mysterie van wreedheid en gruwel toovert hij om tot een stillen zoeten wenk van 't paradijs, een roep van welkom, een licht van zaligheid en vrede. « Naar huis toe » gaan, glimlachend en voldaan, — dat is de christelijke doodsgedachte. Een meditatieboek vol stichtende lectuur, weldadig en opbeurend, waarin een schat van anecdoten, citaten, literatuurbloempjes (meestal Duitsche) is verwerkt in frissche vlotte taal.

Dr J. THEYS, PR.

13.954 **Brenninkmeyer, Adalbert, D^r^** 24

◆ INKEER. *Bew. nr h. Duitsch [Stunden der Einkehr] dr P. van der Meer de Walcheren. Met* 1 *portret. — Bilthoven, De Gemeenschap [Antwerpen, Standaard]* 1936 (16×11) 94 *blz.* 18 *fr.*

V — Een boekje dat diepen indruk maakt op de ziel, en haar op den weg zet van inkeer, zoo onontbeerlijk tot de volmaaktheid. Innige, heldere bedenkingen over de voornaamste punten van het geestelijk leven, gevloeid uit den geest van een theoloog en zieleleider. Die 't beste van zijn priesterziel in zoo weinig woorden mogelijk samenbalt ; die kennend de rust en de weelde van de ingekeerdheid anderen er aan deelachtig wil maken, en daarom behoedzaam, bescheiden en beslist 's menschen gedragslijn voorschrijft in zijn omgang met God en den evenmensch. Een aangewezen boekje voor een vruchtbare retret, of, om te midden van dagelijksche beslommeringen, de ziel in een retretstemming te houden.

D. DE PAUW O.P.

13.955 **Chautard, J. B., Ord. Cist. Ref.** 24

◆ HET INWENDIG LEVEN, ZIEL VAN ELK APOSTOLAAT. *Vert. uit h. Fransch [L'Ame de tout Apostolat] dr L. M. de Cleyn. Met* 2 *platen. — Gent, Sint-Augustinushuis,* (18×12) 304 *blz.* 10 *fr.*

V — Al worden we overstroomd door een overvloed van geestelijke literatuur, toch blijft het meesterlijke werk van Dom Chautard zijn waarde behouden. Deze nieuwe vertaling werd bewerkt naar de elfde Fransche uitgave: dit is wel een waarborg voor de degelijkheid van het werk. Reeds bij het eerste verschijnen van dit boek werd er op gewezen dat het op het gepaste oogenblik kwam : de uiterlijke bezigheden zijn zoo drukkend geworden, dat ze het inwendig leven dreigen te verdringen. Als dit vóór twintig jaar waar was, is het zeker nu niet minder waar. Daarom doet het deugd in dit boek zoo duidelijk bewezen te

zien dat inwendig leven en werkend leven bij elkander hooren, dat liefdewerken slechts een uitvloeiing zijn van inwendig leven, dat het werkend leven gevaarlijk is zonder inwendig leven maar vruchtbaar wordt als het er mee vereenigd is. In het laatste deel worden practische wenken gegeven over meditatie, liturgisch leven, bewaking des harten, Maria-devotie. Het is te hopen dat alle priesters en leekenapostels dit boek lezen, herlezen en overwegen : hun apostolaat zal er veel bij winnen. — De vertaling is zeer verzorgd en de uitgave niet minder. F. VERMUYTEN, PR.

13.956 **Coppens, J., Chanoine** 22 : 37

◆ POUR MIEUX COMPRENDRE ET MIEUX ENSEIGNER L'HISTOIRE SAINTE, DE L'ANCIEN TESTAMENT. — *Bruxelles, L'Edition Universelle,*1936 (19 × 12) 82 *blz.*
V — Een rijk en deugdelijk boekje ! De geleerde schrijver toont eerst de crisis die bestaat in het onderwijs van het Oud Testament : rationalisme, modernisme en racisme. Hij vraagt dat het onderwijs zou doorweven worden met de leidgedachten van het Monotheïsme en het Messianisme, en tevens op zuiver historisch terrein zou geplaatst worden, met het weglaten van sommige afdeelingen die minder hedendaagsch zijn in hun toepassingen. Hij besluit met kostbare raadgevingen, met voorstellen van plannen voor handboeken en met aanvullende nota's.— Mocht eindelijk, uit de samenwerking van vakgeleerden en van pædagogisch geschoolde krachten, een reeks schoolboeken ontstaan, die de gedachten van dit kostbaar boekje verwezenlijken. M. DAISOMONT, PR.

13.957 **Kassiepe, Max., O.M.I.** 24 : 25 : 269

◆ DE VOLKSMISSIËN IN DEZE NIEUWE TIJDEN. Grondbeginselen en praktische Wenken voor Zielzorgers, en eene Uiteenzetting over de Hollandsche Volksretretten en de Duitsche Wijkmissiën door P. Otten C.SS.R. *Vert. uit h. Duitsch dr A. Hens, pr.* — *Antwerpen, Immaculata-uitgaven,* 1936 (22 × 14) 211 *blz.* *geb.* 28 *fr.*
V — Het was, meen ik, in 1928 dat we Pater Kassiepe ontmoetten op de Internationale Christkönigtagung, te Lentesdorf. We herinneren ons hoe deze missionaris, in verband met een referaat over apostolische werkmethode, een lans brak voor de renovatie van de missies in de parochiën. Sedert jaren had Pater Kassiepe daarvan *zijn* werk gemaakt en toen reeds een vruchtbare coördinatie tot stand gebracht in Duitschland. De E. H. Hens heeft, ten gerieve van onze Vlaamsche parochiën, het groote werk van Pater Kassiepe bewerkt. Hij deed het op een uitstekende wijze. De waarde van het werk is wel dat, naast de principieele uiteenzetting tot omvorming van de missie-methode, deze methode tot in de kleinste bizonderheden wordt uitgebouwd en wel zoo, dat de opvatting vorm en gestalte krijgt en het den pastoor gemakkelijker maakt de Kassiepe-ideeën te verwezenlijken. We hopen dat onze priesters dit boek *ernstig* doormaken en probeeren de vooropgezette methode toe te passen. Ook onze leeken moeten het lezen want ook hun valt, te dezer, een gewichtige taak ten deel. Aan den E. H. Hens, onze hartelijke felicitaties om het bekend maken van een pionierswerk. M. VAN HOECK, PR.

13.958 **Lépicier, A., Kard.** 23 : 133

◆ DE ONZICHTBARE WERELD. Geheel opnieuw bewerkt door M. M. H. Haring, pr. Met voorwoord van Prof. J. P. Verhaar. — *'s Hertogenbosch, Teulings ; [Antwerpen, Standaard]* 1936 (21 × 15) 7, 376 *blz.* 45 *fr.*
IV — In Mei van dit jaar overleed Zijne Eminentie Kardinaal Lépicier. Reeds in 1906 gaf hij in het Engelsch een korter werk uit over het spiritisme in betrekking met het Katholicisme. Dit werk genoot grooten bijval, werd bijgewerkt en in verschillende talen overgezet. De Weleerwaarde Heer Mart. M.H. Haring heeft nu een nieuwe Nederlandsche bewerking bezorgd. Het boek van Kardinaal Lépicier is een standaardwerk dat de hoogste goedkeuring van Zijne Heiligheid den Paus ontving. In vier groote deelen behandelt het de « Onzichtbare wereld » : De wereld der engelen — de menschelijke ziel na den dood — de spiritistische verschijnselen — hypnotisme en telepathie. Alles wordt behandeld in het licht van de openbaring, van de katholieke theologie en van de thomistische wijsbegeerte. Het boek is niet gemakkelijk om lezen, en de lezer die in de thomistische wijsbegeerte niet geschoold is, zal hier en daar weinig begrijpen. Al is het onderwerp boeiend, de schrijftrant is soms lastig. Het is overigens een diepgrondig studieboek, en de Weleerwaarde bewerker heeft alleszins een grooten dienst bewezen — vooral op onze tijden — met een degelijk handboek over dit onderwerp aan de Nederlandsche lezers voor te leggen. Jammer dat het zeer goed opgemaakte « Overzicht » op het einde van het boek geen aanduiding van bladzijden bevat ; ook hadden we graag een alfabetische tafel willen ten dienste hebben.
M. DAISOMONT, PR.

13.959 **Luyckx, B. A., Mag. Dr, O. P.** **24 : 23**

◆ ONZE EENHEID IN CHRISTUS. Eenige Beschouwingen over Christus' Mystiek Lichaam : 1. Christus, het Hoofd ; 2. De H. Geest, de Ziel ; Maria, de Moeder, de Bekroning. — *Hilversum, Brand (Serie « Waarheid en Leven »)* 1936, 2 *dln* (18 × 15) 90, 108 *blz.* *fl.* 1,10 *en* 1,80

IV — Een theologische studie, glashelder geschreven, methodisch ingedeeld, over onze vereeniging met Kristus. Eerst wordt het feit vastgesteld, dan het Nieuw Testament en de Kerkvaders geraadpleegd en vervolgens het systeem geschetst dat de godgeleerden op dit fundament hebben gebouwd over het mystieke Lichaam Christi. Hoe Kristus ons hoofd is door zijn voorrang, volmaaktheid en invloed, bewijst hij volgens de schitterende leer van St-Thomas van Aquino. In een prachtig hoofdstuk zet hij uiteen hoe Kristus, door zijn sakramenten, in 't algemeen en in 't bijzonder en vooral door de H. Eucharistie, in blijvend kontakt is met de zielen en wat zijn invloed daar uitwerkt. In vaste, duidelijke lijnen, schetst hij in de tweede studie de werking van den H. Geest in Kristus, in de Kerk en in de ledematen. Met warme woorden spreekt hij over Maria, moeder van het Mystieke Lichaam, de plaats die zij daar inneemt en ten slotte over vagevuur en hemel, waar het mystieke Lichaam zijn bekroning vindt. Deze zeer aantrekkelijke studies, die alle geredetwist ter zijde laten, geven een helder inzicht in die verrukkelijke, levenskrachtige leer van het mystieke Lichaam van Kristus, en bieden ervan, in een beknopten omvang, een sterktheologische, gave synthese. D. DE PAUW O.P.

13.960 **Paschasius, O. M. C.** **23 : 24**

◆ HET GEZAG. — *Rijswijk, Kruisvaarder,* 1936 (20 × 12) 71 *blz.* *fl.* 0,55

V — Daar tegenwoordig opvattingen en practijk omtrent het gezag te wenschen overlaten, zijn goede boekjes als dit welkom, om den gezonden geest van onderdanigheid aan te kweeken. Oorsprong en noodzakelijkheid van het gezag, dienstbaarheid en (nota bene !) plichten der gezagvoerders, eerbiedige en wijze volgzaamheid der onderdanen... zijn zooal de voornaamste besproken punten. Wat meer didactische duidelijkheid in de uiteenzetting hadde het boekje nog nuttiger gemaakt. Jammer dat het in de « nieuwe » en lang niet algemeen aangenomen spelling gesteld, en bijgevolg voor Zuid-Nederlanders minder aantrekkelijk is. J. SALSMANS S.I.

13.961 **Poirters, Adrianus, S. J.** **88 : 24 : 37**

◆ HET MASKER VAN DE WERELDT AFGETROCKEN. *Heruitgaaf van den 7en druk, Cnobbaert, Antwerpen. Van inleiding en aanteekeningen voorzien dr J. Salsmans S.J., in samenwerking met Dr E. Rombauts. Geïll. met figuren en 2 platen. — Oisterwijk, Uitgeverij « Oisterwijk »* (22 × 14) 16, 24, 378 *blz.* *fl.* 4,75 ; *geb. fl.* 5,75

V — P. Poirters is... P. Poirters, de volksmoralist, de volle Barok-katholiek, de begaafde stylist. Het zal wel voornamelijk het kern-Vlaamsche van zijn geest en zijn woord zijn, waarop de geleerde heruitgevers de aandacht wilden vestigen. Dat is degelijk kultureel werk. Dr JORIS CAEYMAEX, PR.

13.962 **van Eeckhoutte, R., pr.** **264**

◆ UITLEG DER MIS-LITURGIE. — *Steenbrugge, Benedictijnerabdij (Ora et Labora-serie)* 1936, 2e *herz. druk* (18 × 13) 64 *blz.* 3 *fr.*

V-VIa — In de Ora et Labora-serie, waarin reeds zooveel goeds verscheen, mag deze Mis-uitleg naar een eereplaats dingen. 't Is een tweede druk : nog menige moge volgen ! Ik ben oud genoeg en heb lang genoeg liturgie onderwezen om veel « uitleg » onder de oogen te krijgen ; welnu, weinige verklaringen bevielen mij meer dan dit betrekkelijk onaanzienlijk werk. En ik beken heel eenvoudig dat ik onder het lezen bijgeleerd heb. Alles duidt aan dat de schrijver volkomen vertrouwbaar is. Hij heeft gewoekerd met de beschikbare ruimte en toch is hij duidelijk gebleven ; zijn boek is een model van beknoptheid en bondigheid. Al staat er niet alles in, veel niettemin. Desondanks blijft de tekst goed leesbaar ; welzeker, omdat de stof werd uitgewerkt naar een allerbest aangelegd grondplan. Om maar eene hoedanigheid aan te stippen, wijs ik er op hoe het Missaal in 't boek is verwerkt : niet alleen voor verwijzingen, doch ook om het verstandig en vruchtbaar gebruik ervan door de geloovigen in de hand te werken. Trouwens er wordt niet alleenlijk uitleg gegeven : het hart en de vroomheid krijgen eveneens voldoening. Het boekje is net gedrukt ; maar tot de laatste drukfout toe moest er uit verdwijnen, en eenzelfde spelling voor hetzelfde woord bewaard blijven (Cinxen of Sinxen, Jesus of Jezus, enz.). Mij dunkt dat ik de Latijnsche woorden, welke nu in gewoon letter staan, cursief

zou drukken. Deze uitleg mag en moet ter verspreiding aanbevolen. Aan wie ? Aan schoolgaanden ? Ja, in den vierden graad, de middelbare scholen, de colleges. Ook daarbuiten : aan onze jeugdorganisaties — burgerij en arbeidersstand — voor hunne studiekringen. Het boekje diene tot « handboek », nader op te helderen of te ontwikkelen door den leeraar of proost. Edoch het worde ook — op breede schaal ! — aan volwassenen in de hand gegeven binnen of buiten de kerk. Dr C. CAEYMAEX, PR.

13.963 **Wildiers, Norbertus, Dr, O. M. C.** 25
◆
ONZE LEVENSGEMEENSCHAP MET GOD. Radio-Causeries. *Geïll. met 1 plaat nr J. Toorop. — Antwerpen, Franciscaansche Standaard,* 1936 (20×15) 63 *blz.* 7,50 *fr.*
V — Met genoegen lazen we de spreekbeurten welke P. Wildiers voor de mikro heeft gehouden. Hij is een flink spreker, die zijn gedachten weet in te kleeden in een sierlijke taal. Om de gemeenschapsgedachte haar volle draagwijdte en uitstraling te schenken, betoogt hij dat de grondslag van eendracht en broederlijkheid onder de menschen te zoeken is in de gemeenschap van den mensch met God, in zijn verbondenheid met Kristus, die in de hand wordt gewerkt door het nutten der H. Eucharistie en het zich laten leiden en vormen door de Kerk. Opbouwende gedachten, die de levenskracht van ons Geloof houder en gloedvol vertolken.
D. DE PAUW O.P.

Dr Norbertus Wildiers

3. - Sociale Wetenschappen - Opvoeding

13.964 **Bollen, Joris** 74 : 37
TEEKENEN OP HET ZWARTE BORD. *Geïll. met 19 platen. — Antwerpen, De Sikkel,* 1936 (24×32) 35 *blz.* 18 *fr.*
V* — Een werk, gansch up to date, en van ernstig gehalte. De groote verdienste ervan is dat het tot stand is gekomen buiten alle theorie om : en dat is zeer gezond en doelmatig. Zijn ervaring, wellicht van jaren, deed hem inzien zich streng te houden voor zijne practische conclusies aan deze vragen : 1.Waar is mijn arbeidsveld ? — 2. Wie zijn mijn luisteraars en kijkers ? 3. Waar vind ik de bron om de noodige gegevens te putten ? Dat is zeer juist gezien voor het onderricht. Slotsom, hij belandt in de natuur en roept de anderen om dáár te grasduinen. Maar nergens wordt hij er de slaaf van. Zijn vakkundige kennis, vol onderlegdheid en methodiek-allure, verdient hulde en eer. Jammer toch dat dit voor den tekst meer waar is dan voor de teekeningen zelf : Daar deze moeten dienen als model en voorbeeld, wenschte ik ze toch wel expressiever. Ook waren variaties op motieven wellicht zeer welkom geweest. Zonder vitterij gezegd. Een ernstig werk, in mooie uitgave. JAN KUPER

13.965 **Eylenbosch, Gustaaf** 93 : 30 : 32
◆ VIJFTIG JAAR SOCIALE, POLITIEKE, KATHOLIEKE ACTIE. 1884-1934. *Met voorwoord van H. Pierlot. — Gent, St-Augustinushuis,* 1936 (21×15) 167 *blz.* 10 *fr.*
V — Onze zoo verdienstelijke senator Eylenbosch biedt ons in dit boek zijn levensherinneringen in verband met de katholieke, sociale beweging. Eylenbosch heeft daar 50 jaren lang zelf een voorname rol in gespeeld, en gedurende een groot gedeelte van zijn levensloop was het hem voornamelijk om het Gentsche te doen. De schrijver is er echter niet bij verouderd en het zijn de jongste jaren die door hem breedvoerigst worden behandeld; zoo zijn de twee derden van dit boek besteed aan de na-oorlogsche politieke gebeurtenissen. Voor de opleiding van sociale werkers, en vooral voor de werking in het Gentsche zal dit werk van nut zijn ; en voor latere historieschrijvers wordt het eenmaal hoogst interessant materiaal. Dr FLORIS PRIMS, PR.

13.966 **Hoyack, L.** 33
DE GRONDSLAGEN DER ECONOMISCHE AUTARKIE. — *Deventer, Kluwer [Antwerpen, De Sikkel]* (24×15) 220 *blz.* 35 *fr.*
IV* — De stelling van dit boek staat op blz. 48 klaar uitgedrukt : « Reëel zijn de nationale staten. Hier ligt een gietvorm gereed ook voor het economische leven. Een gietvorm niet te groot, maar ook niet te klein. De nationaal geordende Wirtschaft veronderstelt nl. een

activiteitsgebied, ruim genoeg voor den modernen mensch en voor de bewerkstelliging van een redelijke volkswelvaart, maar toch weer niet zóó groot, dat het systeem onoverzichtelijk wordt en dat de wereld daarbij verstart tot een reusachtig bureaucratisch en industrieel mechanisme. » Schrijver verdedigt dit ideaal eener nationale autarkie als voortzetting van het middeleeuwsch gildewezen — autarkie op locale basis — en van het mercantilisme : autarkie op nationale basis. Autarkie op economische grondslagen (2e Deel) en op cultureele grondslagen (3e Deel) is meer een rekwisitorium over de euvelen der huidige mechanische en industrialistische beschaving, waarvan steller een onverzoenlijke vijand is. Te lezen door wie zelfstandig deze soms zeer persoonlijke gedachten beoordeelen kan. Schrijver is een overtuigd spiritualist, maar zijn spiritualisme, zooals het ons uit andere werken bekend is, wijkt sterk af van onze katholieke levensbeschouwing. In dit werk echter komt deze eigen levensbeschouwing niet naar voren. Dr C. VAN GESTEL O.P.

13.967 **Leemans, Victor** **30 : 32**

POLITIEKE SOCIOLOGIE. — *Kortrijk, Steenlandt,* 1936 (25 × 16) 390 *blz.* 50 *fr.*
IV* — De verschijning van dit werk was voor velen in Vlaanderen een blijde gebeurtenis. Eindelijk hadden zij een boek, dat hen zou inwijden in de verschillende politieke theorieën en hen politisch zou scholen. Zij kochten de Politieke Sociologie van V. Leemans, lazen honderd bladzijden, maar hebben spijts hun goeden wil de lezing niet kunnen voortzetten. Dit boek was voor hen te moeilijk, te lastig. Voor V. Leemans was het zeker een ondankbare taak, al die ingewikkelde politieke theorieën op een duidelijke wijze voor te stellen. Hijzelf schijnt thuis in al die begrippen en systemen. Maar hij is er spijtig genoeg niet in gelukt de minder ingewijden tot een klaar inzicht te brengen. Wij verhopen dat schrijver in een tweede uitgave, die wij hem van harte wenschen, het den lezer wat gemakkelijker zal maken. Daarom hoeft hij geenszins minder degelijk en wetenschappelijk te zijn. Hij kan dan ook bij een eventueele nieuwe uitgave zijn studie uitzuiveren van sommige verkeerde beoordeelingen van menschen en zaken, van enkele overdreven en eenzijdige polemische beweringen. F. LAUWERS O.P.

13.968 **Stärcke, J. Dr** **37 : 57**

DE SEXUEELE OPVOEDING ONZER JEUGD. — *A'dam, Wereldbibliotheek,* 1936, 7e *druk* (18 × 12) 51 *blz.* *geb.* 12,75 *fr.*
III — In dit handig en net brochuurtje deelt Dr J. Stärcke ons op zeer kiesche wijze enkele waarlijk nuttige wenken mede, waarmede ook wij katholieken het ongeveer eens kunnen zijn. Maar wat hier gezegd wordt, dient in ieder geval aangevuld door ons godsdienstig standpunt en door wat de Kerk ons op dat gebied in haar Zedenleer voorhoudt.
Dr J. DE MUNTER S.J.

13.969 **Ulens, Adolf** **39**

◆ DE TIJD IN DE FOLKLORE. Proeve van folkloristische Studie. — *Esschen, Oudheidkundige Kring, Kerkstraat* 55 (25 × 16) 111 *blz.* 10 *fr.*
V — Deze flink gedocumenteerde studie, met verwijzing naar de bronnen en een uitvoerig zaakregister, werd met veel zorg opgebouwd rond één hoofdgedachte : de tijd. Wel wordt zij door den schrijver, op heel bescheiden wijze, een « Proeve van folkloristische studie » geheeten ; inderdaad, volledig is ze niet, doch zou zulks ook wel mogelijk zijn ? Van streek tot streek, van dorp tot dorp verschillen de gebruiken en de volkswijsheid borrelt thans nog spontaan op, niet alleen in oude voortlevende spreekwoorden, maar, vooral bij oude lieden, ook in nieuwe vondsten, waarin de traditioneele geest van geloof of bijgeloof weer in een nieuwe gedaante verschijnt. Wat de schrijver gaf, is echter kostbaar materiaal, waaruit het volk veel kan leeren, en waarop de folkloristen van nu en later kunnen voortbouwen. J. LAUWERYS, PR.

4. - Taalkunde

13.970 **Kramer, W.** **4393 : 37 : 801**

LITERATUUR- EN STIJLSTUDIE. Een Oefenboek voor de hoogste Klassen van Scholen voor middelbaar en voorbereidend hoger Onderwijs. — *Groningen, Wolters,* 1936, 3e *herz. druk* (19 × 13) 9, 216 *blz.* *fl.* 1,70 ; *geb. fl.* 1,90
IV* — Dit handboekje beoogt een dubbel doel : door indringend lezen inzicht geven in het wezen van literatuur en op die manier het kunstgenot verhogen ; door scherper taalinzicht en verfijnd taalgevoel zijn eigen stijl verbeteren. Daartoe kiest schrijver een

50-tal fragmenten of gedichten, bij voorkeur van levende auteurs, en tracht door bondige verklaring en gepaste vragen door te dringen tot de geest en het eigenaardige van ieder werk. Ten zeerste aanbevolen ; wie het methodisch doorwerkt, breidt zijn taal- en letterkundige kennis uit tot inniger meevoelen van litteraire schoonheid. Dr A. BOON, PR.

13.971 **Mussche, A.** **4393**

HANDLEIDING VOOR DE PRACTIJK VAN HET ALGEMEEN BESCHAAFD. — *Brussel, A. de Boeck,* 1936 (22 × 15) 67 *blz.* 7,50 *fr.*

V* — Dit werkje wordt bedeeld als een *practische* handleiding. Na een bondige uiteenzetting van de theorie, volgen verschillende nieuwe uitspraakoefeningen : soms lijsten afzonderlijke woorden, soms zinnen of litteraire teksten. Ten zeerste aanbevolen. Dr A. BOON, PR.

6. - Toegepaste Wetenschappen

13.972 **Boer, Jo en Kuin-Harttorff, Willy** **64 : 37**

HANDWERKMODELLEN. *Geïll. — Assen, van Gorcum,* 1936 (13 × 15) 28 *blz. fl.* 0,35

V, M — Wat zullen onze meisjes vreugde beleven aan dit nuttige boekje. Practische en eenvoudige modellen, die zeer in den smaak zullen vallen. Aanbevolen. ELZA WOLF

13.973 **Fuchs, H.** **629 : 65**

LUCHTHAVENS. *Met voorwoord van U. F. M. Dellaert. Geïll. met fig. en 4 platen. — A'dam, J. M. Meulenhoff* [*Brussel, A. Manteau*], (*Luchtvaartserie nr* 4) 1936 (19 × 14) 105 *blz.* 18,50 *fr.*

V— In dit werkje behandelt de heer Fuchs den aanleg en de inrichting van luchthavens, en gezien de belangrijkheid van het onderwerp voor het modern verkeer verdient deze beschrijving alle belangstelling. Over het algemeen is de behandelde stof zakelijk en klaar weergegeven. Schrijver bespreekt achtereenvolgens het landingsterrein, de nachtverlichting, de radiodiensten verbonden aan de luchthavens en de weerberichtgeving. Het hoofddoel is de veiligheid van het verkeer in de lucht, bij de landings- en startingsmanœuvers. G. VAN ERMEN

13.974 **Moerman, A., Mevr.** **64**

PRACTISCH KOOKBOEK. — *Brussel, de Boeck,* 1936 (20 × 14) 236 *blz.* *geb.* 18 *fr.*

V, M — Dit kookboek mag er zijn ! Geschreven in eenvoudige, keurige taal, zal het iedereen bevallen en onze huismoeders zullen er genoegen aan beleven. De uitvoering van de recepten — van het eenvoudigste tot het meer ingewikkelde — zal niemand teleurstellen. Zij zijn immers het resultaat van een zeer lange ondervinding in de keuken zelf en in het huishoudkundig onderwijs. Een nuttig boek dat onze huismoeders zullen willen bezitten. ELZA WOLF

13.975 **XX.** **61**

VOORDRACHTEN GEHOUDEN BIJ GELEGENHEID DER TENTOONSTELLING « DE MENSCH », Antwerpen, 29.2 tot 14.4.1936 : 2e DEEL. — *Antwerpen, Provinciebestuur,* 1936, 2 *dln* (20 × 14) 136 *blz.* 6 *fr.*

IV — De Provinciale Raad van Antwerpen zet, met het uitgeven dezer voordrachten, zijn zeer lofwaardig werk voort. Het geld dat hij er aan besteedt — en dat zal de verkoop der boeken nog wel grootendeels terug brengen — is een kapitaal, dat op de algemeene volksgezondheid zeer rendeerend wordt uitgezet. We herhalen wat we over het eerste deel zegden : hygiënische voorlichting op z'n best. Dit deel behandelt : Het drinkwater, mond- en tandverzorging, Verdediging tegen infektie, Inwendige sekretiën, Tuberculose, Krankzinnigen-verpleging, Ontsmettingstoffen, Kanker, Electriciteit en geneeskunde, Verdrinking, Geneeskundige voorlichting. Dr J. LEBEER

7. - Schoone Kunsten

13.976 **Collaer, Paul** **78 : 92.7**

JOHANN SEBASTIAN BACH. *Vert. uit h. Fransch dr Dr R. Lenaerts. Geïll. — Brussel, N. I. R.,* 1936 (21 × 14) 47 *blz.* 2 *fr.*

V — Deze inleiding tot het Bach-concert is nr 12 uit de reeks programma-brochuren. Geschreven door P. Collaer en Dr R. Lenaerts, krijgen we direkt waarborgen van dege-

lijkheid. Bach : de mensch, de muziek ; bespreking van de uit te voeren werken. Deze brochurenreeks wordt een uiterst nuttig compendium van hoogtepunten uit het historisch muziekleven. De Bach-brochure is uitzonderlijk mooi geïllustreerd. De prijs is verbazend gering. Bereikbaar vooı elkeen ! Dr Fl. v. d. Mueren

13.977 **Neumann, G. R.** 79

HANDLEIDING TOT HET SCHAAKSPEL. *Bewerkt door W. A. T. Schelfhout. Geïll. — Den Haag, van Goor,* 1936, 12e *druk* (22 × 15) 116 *blz.* *fl.* 0,75

V — In een eerste afdeeling de theorie ; in de tweede, die driekwart van het boek beslaat, de praktijk. Zeer verscheiden opgave o.m. van oefeningen en « partijen ». Deze handleiding is aan haar twaalfde uitgave.

13.978 **Sonneborn, J.** 74 : 37

LEERWERK. *Geïll. — Assen, van Gorcum* (13 × 15) 32 *blz.* *fl.* 0,35

V, J — Een boekje dat op zijn tijd komt om onze jongens tijdens de lange winteravonden wat bezigheid te verschaffen. Met de plaatjes erbij laat het aan duidelijkheid niets te wenschen over. Een goed geschenkje voor onze jongens. Elza Wolf

13.979 **van Diffelen, E. M.** 79

NIEUWE SPELEN. *Geïll. — Assen, van Gorcum,* 1936 (13 × 15) 20 *blz.* *fl.* 0,35

V — Een welkome spelenbundel ! We missen wel zoo'n soort boekjes, die ons aangenaam verzet leeren, om de lange feestavonden plezierig door te brengen. Vooral wanneer er bezoek is en we niet weten hoe de jeugd aangenaam bezig te houden, komt het boekje van pas. Aanbevolen. Elza Wolf

8. - Letterkunde

81. GEDICHTEN

13.980 **Eekhout, Jan H.** 81

Jan H. Eekhout

MACHTEN. — *A'dam, Holland,* 1936 (20 × 15) 54 *blz.* *fl.* 0,90

IV, P — Een uiterst fijne bundel om zoo te zeggen biddende poëzie, sidderend van ingehoudenheid en tevens van uit de diepte opstralend gulden licht. Van gothisch gesproken, — dit is sterk naar den middeleeuwsch-kristelijken (katholieken) geest : de mystiek meegeleefd van O.-L.-Vrouw, hoogedel, fijn en ontzaglijk groot bij Menschwording en Medeverlossing. Mystiek eveneens, de bestendige aanwezigheid van den Grooten Verborgen Liefde-God, zooals het boerenleven die wel kent. Eerst wat bevreemdend door de afwezigheid van aktueelen toon evenals van virtuositeit, waardeert men daarna des te meer het edel inwendig vuur, een vuur dat niet zoozeer gloeit dan vooral scherp straalt, wat niet belet dat ook zeer zachte weerglansen ons komen streelen. Of de katholieke leering niet in het gedrang komt in « De Gelofte » blz. 8 ? Duidelijk is dat niet, en het stuk is misschien vatbaar voor een orthodoxe interpretatie.

Dr Joris Caeymaex, pr.

13.981 **Gyselen, Blanka** 81

◆ DOOR ROODE VUUR. — *Kortrijk, Steenlandt,* 1936 (19 × 13) 45 *blz.* 15 *fr.*

IV — De jonge Vlaamsche dichteres van beteekenis, Bl. Gyselen. Een wel bepaald belangrijk object van inspiratie, dat is reeds iets. Het is sterke, vrouwelijke erotiek, een zeldzaamheid tot nogtoe. Enkele gedichten vooraf uit den tijd van vluchtig vóórgevoel der liefde, dan een opgang-cyclus naar de sterke vervulling. Zeer gelukkig krijgen we in plaats van het verwachte gepsychologiseer, eerder verlicht sensualisme. Men kan naar verdere ontplooiing dezer erotiek uitzien, hetzij in grootere differentiëering en meer verbinding met het leven, hetzij — juist in tegenovergestelde richting — in soepeler, frisschere zielsbeweging. Bl. Gyselen borgt veel van K. van de Woestijne : plastiek, in den rechtstreekschen zin van het woord, d.i. statieke lichaams-(handen !) boetseeringen ; eveneens het vers als woordenfestoen van dieper geluid. Alleszins een belangwekkende bundel.

Dr Joris Caeymaex, pr.

13.982 **Kuitenbrouwer, H. en Sassen, Ad.** 81

◆ KATHOLIEKE POEZIE NA 1900. Een Bloemlezing. — *Utrecht, Het Spectrum [Antwerpen, Standaard] (Schijnwerpers, 1e reeks, nr 3)* 1936 (19×11) 85 *blz.* 12 *fr.* ; *per gansche Schijnwerpers-reeks, 10 dln,* 75 *fr.*

V — Ruim vijftig gedichten, — één van evenzooveel N.- en Z.-Nederlandsche dichters vanaf 1900 tot en met de twintigjarigen Jan Derks en Paul Haimon. De tijd gaat rap : heel wat richtingen behooren weeral, de eenen tot een nabij, anderen zelfs tot een reeds tamelijk ver verleden. Het nieuwe is er ook, en, het mag gezegd, onze dichters in 1937 zijn niet saai noch gebonden aan een starre school. Ik mis wel enkele namen, vooral Vlamingen : Albe, Vansina, P. Verbruggen, Gilliams, A. Nahon, Jeanne van de Putte, Helderenberg, enz. Overigens, een mooi boekje. Aanbevolen. Dr JORIS CAEYMAEX, PR.

13.983 **van Ham, J., Dr** 81

PROTESTANTSE POEZIE NA '80. — *Bussum, van Dishoeck (Dishoeckje nr 54)* 1936 (19×13) 48 *blz.* *fl.* 0,50

V, P — Dit eerste deel brengt werk van Seerp Anema, Jacqueline van der Waals en Geerten Gossaert. Het klare kristelijk Godsgevoel heeft meer zin dan het vaak duister wijsgeerig gepieker van zooveel andere dichters. J. van der Waals is in gevoel en woord zoo volkomen open en zuiver, dat zij echt ontroert. G. Gossaert is gewoonlijk overdonderend met zijn zware, maar toch gespierde woordkracht, die tevens een kloeke gedachte ten dienste staat. Van den minder gunstig geplaatsten S. Anema blijven toch een paar duin- en zeebeelden treffend. Alleszins een mooi boekje. Dr JORIS CAEYMAEX, PR.

13.984 **van den Weghe, Jan Frans** 81 : 88

LEVENSAVOND. Een Tuiltje Vlaamsche Poëzie. VLAAMSCH, VOLKSCH, VRIJ. Proza en Verzen. — *Antwerpen, De Schelde,* 1936 (19×15) 96, 83 *blz.* 10 *fr.* ; 8 *fr.*

IV — Ik twijfel niet aan de goede meening van dezen verbannen strijder voor het miskende recht. Doch waar het gaat om een oordeel over de wijze, waarop hij zijn gefolterde ziel wil luchten in dit werk, laat ik liever hemzelf aan 't woord : « En zoo werd ik een zanger zonder muze — verstoken van de min en vechtend voor illuze — ik heb niet heel mijn kroost, dat me nog troosten komt — want één slechts heeft hem lief, die deze liedjes bromt. — Maar... halfdood, de dichter voelt zijn hart nog even kloppen — terwijl herinnering zijn hersens komt ontpoppen. » 't Wordt niet altijd goed gezegd, wat goed werd bedoeld. J. D. V.

13.985 **Vercnocke, Ferdinand** 81

◆ DE GEESEL GODS. *Geïll.* — *Brugge, Cultura,* 1936 (24×18) 68 *blz.* 27,50 *fr.*

V — Dietsch-nationale bezieling, die direkt teruggrijpt naar Rodenbachs Oud-Germaansche en Vlaamsche visioenen. Men ging bijna gelooven aan een weddenschap om heel de romantische Vlaamsche studentenpoëzie nog eens over te doen, ware daar niet die treffende eenvoudige gaafheid en monumentaliteit — welke men weervindt in 's schrijvers teekeningen — die er grootschheid aan geven. Dr JORIS CAEYMAEX, PR.

13.986 **Werumeus Buning, J. W. F.** 81

J. Werumeus Buning

NEGEN BALLADEN. — *A'dam, Querido [Antwerpen, Nederlandsche Bhdl]* 2e *druk* (25×16) 56 *blz.* *gek. fl.* 2

IV — Twee Villons, één Percy, twee door den Old-Mariner geïnspireerde, maar prachtig verhollandschte balladen, (geen enkel Duitsch stuk) ; de overige uit persoonlijke ingeving : daaronder de rake Ballade van den Boer, en de merkwaardige gelegenheidspoëzie der Ballade van de zeven Dooden (de in hun auto verdronken visschers te Purmerend). W. Buning laat de subtiliteiten links liggen, en brengt in gelid de oude, kloeke kristelijke thema's van dood, zondebesef, Goddelijke heerschappij : die zijn hem grootsch genoeg om er zijn open-en-krachtig dichterswoord mede te laden. Dr J. CAEYMAEX, PR.

82. TOONEELLITERATUUR

13.987 **Boon, Jozef, C.SS.R.** 82.2
◆ HOE DE KEMEL NAAR 'T STALLEKE KWAM. Een Kerstspelletje in 1 Bedr. — *St-Niklaas, M. van Haver,* 1936 (21×15) 36 *blz.*
V-VI — Een fris-speelse fantasie met teer-dromerige inslag. Bij pozen wat overladen aan ideologie en symboliek, maar over het geheel goed werk in stemmige toon.
AL. DE MAEYER, PR.

13.988 **Boon, Jozef, C. SS. R.** 82.2
◆ HOE 'T WINDMOLEKEN VAN ZOLDERGEM OP BEEVAART GING... Kerstsprookje voor de Kleinen. *Muziek van H. Meulemans.* — *St-Niklaas, M. van Haver,* 1936 (17×14) 30 *blz.* 5 *fr.*
VI — Prettig, vol fantasie, tussenin zelfs plezierig. Spijtig dat er weer wat te veel aan symboliek in gemengd is, soms zelfs te prekerig wordt. Op een paar al te wijze bedenkingen na, is het zeer fris. Naar het einde toe gaat het over tot innige gemoedelijkheid.
AL. DE MAEYER, PR.

13.989 **Boon, Jozef, C. SS. R.** 81 : 82.2
◆ MAGNIFICAT ! Spreekkoor voor het Offensief van de Katholieke Actie-Meisjes. — *St-Niklaas, M. van Haver,* 1936 (20×15) 31 *blz.* 5 *fr.*
V — Een meiavondkoor voor K. A.-meisjes. Enigszins te lang, maar vol zwellende harmonie. De heus zeer mooie delen doen de enkele inzinkingen best vergeten. Alleen kunnen we niet akkoord gaan met de wijze waarop de zaal mede in tekst en spel betrokken wordt. Zoals ze hier wordt voorgesteld, zal de reactie meestal falen. Ernstige lezing van het geheel zal niettemin gemakkelijk overtuigen van de geschiktheid. AL. DE MAEYER, PR.

Jozef Boon, C. SS. R.

13.990 **Boon, Jozef, C. SS. R.** 82.2
◆ MATER DOLOROSA. Mysteriespel van de VII Smarten van Onze-Lieve-Vrouw. — *St-Niklaas, M. van Haver,* 1936 (20×15) 124 *blz.* 20 *fr.*
V — De verschillende smarten zijn ongelijk in bewerking en in lengte. Sommige zijn dramatisch ; VI is spreekkoor ; VII, niets dan een stom tafereel en het naspel is overwegend symbolisch. Naast litterair zeer mooie delen, is er hier en daar wel enigszins voosheid, een paar keren zelfs gaat het niet boven woordgerammel uit en het mag niet gezegd dat het dan precies harmonievolle vocalise is. Maar de goede gedeelten doen veel oneffenheden vergeten en ten slotte is er wel iets uit te halen. AL. DE MAEYER, PR.

13.991 **Boon, Jozef, C. SS. R.** 82.2 : 266
◆ EEN WOLK VAN VUUR. Drama. — *Brugge, Cultura,* 1937 (21×15) 58 *blz.* 15 *fr.*
V — Met dit missiespel heeft P. Boon alleszins verzorgd werk gegeven. Het is alleen jammer dat de symboliek niet liever als levende allegorie is uitgewerkt. Het innerlijke wezen van de verschillende figuren blijft nu te vaag. Het kan ons boeien om wat ze doen, veel minder echter door wat ze zeggen. Vermoedelijk is de bedoeling toch wel anders geweest. AL. DE MAEYER, PR.

13.992 **de Leeuw, Willem** 82
BIJ COMPONIST EDUARD. Vroolijk Spel met Zang en Dans in één Bedrijf. Muziek van Ward Servaes. — *Antwerpen, Jos. Janssens,* 1936 (20×14) 34 *blz.* 8 *fr.*
IV — Over 'n paar hindernissen heen, 'n verloving in het tooneelwereldje. Oppervlakkige techniek, geforceerd dialoog. JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

13.993 **du Toit, D. P.** 82
HAAR MA SE SKULD.Toneelstuk in sewe Bedrywe. — *Kaapstad, Nasionale Pers Bpk,* 1935 (18×12) 61 *blz.*
III — Hoofdmomenten uit een onverkwikkelijk, moreel tragisch verhaal van een in de netten van uitbuiters gevangen lichtzinnige moeder en dito dochter. Ze gaan physisch en zedelijk ten onder, niettegenstaande het moedig en offervaardig optreden van den wils-

krachtigen zoon. — De zeven bedrijven beantwoorden aan de leidende kapittels van den roman *Haar Ma se Skuld*, door denzelfden schrijver. Er is een bindende atmosfeer ; een onuitgesproken karakterteekening die de zielkundige gegevens aanvult en de personages tot levensechte menschen voor oogen roept. Er is een aanschouwelijk gebeuren, maar sommige feiten en toestanden lijken wel eens te ongewoon en te planmatig om waarschijnlijk aan te doen. De dialoog is gesteld naar het conversatie-type. Hooge waarde heeft dit stuk alleszins niet. Het is bovendien areligieus en pas aan het slot komen zedelijke waarden in aanmerking. Dr C. GODELAINE

13.994 **Engelman, Jan** 82

Jan Engelman

PRINSES TURANDOT. Een Chinoiserie in vijf Acten. *Vrij bewerkt naar het tragi-comische Sprookje van Carlo Cozzi. — R'dam, Vox Romana (Eglantier-Reeks nr 1)* 1936 (17×12) 109 *blz.* *geb. fl.* 0,90

IV — « Maakwerk », ligt u op de lippen ; maar neen, het doet hem het, dank zij Engelmans handigheid in het verwerken en ook dank zij 's Schrijvers persoonlijkheid, die doorstraalt. Verwerken van heterogene elementen, is juist eigen aan « Chinoiserieën » : hier is er Oostersch, Italiaansch-Rococo, Vondeliaansch, enz., zeer plezierig bijeengebracht in een romantische tragi-comedie. En het persoonlijke van Engelman : zijn sensualistisch optimisme heeft ruim gelegenheid zich te toonen. Dr JORIS CAEYMAEX, PR.

13.995 **Ghéon, Henri** 82

◆ DE KLUCHT VAN DEN GESTRAFTE MET DEN KOORDE. Mirakelstuk in 3 Bedrijven. *Vert. uit h. Fransch dr Wies Moens. — Tielt, Lannoo,* 1936, 3e *druk* (19×16) 118 *blz.* 20 *fr.*

V — Het stuk van Ghéon is voldoende gekend. Dat er nu een derde uitgave van verschijnt bewijst voldoende dat er nog altijd vraag naar is. Het behoort overigens tot het allerbeste van wat die auteur schreef. Het smijige Nederlands, dat Wies Moens er op aanpaste, zal niet weinig hebben bijgedragen tot het meer dan verdiende succes. AL. DE MAEYER, PR.

13.996 **Grillparzer, Franz** 82

MEDEA. Het gulden Vlies. Treurspel in vijf Bedrijven. *Vert. uit h. Duitsch dr Maurits Sabbe. — Antwerpen, Jos. Janssens,* 1936 (20×14) 107 *blz.* 15 *fr.*

V — Medea, de heldin, een psychisch ingewikkeld wezen : Nu eens kinderlijk blij en zacht dan één hartstocht, één klacht, één haat, strijdend tegen geboren onvermogen om zich aan een beschaafd milieu aan te passen ; al vergetend om den eens gevierden en beminnelijken, nu wrokkigen, hardvochtigen wegens vloek om huwelijk verachten zwerver, Jason, in liefde het geluk terug te bezorgen. Maar de wereld en Jason en haar kinderen verstooten haar. Ze wreekt zich op moorddadige wijze. — Het 2^e en 3^e bedr. wettigen een vertaling om hun diep dramatische en tooneelkundige beteekenis. In het 1^e bedr. stikt alles in het woord ; 4 en 5 zijn inzinkingen. Grillparzers Medea mist de wildheid die hij haar toeschrijft, ze heeft weinig van een toovenares en maar aan het slot iets van een barbaarsch wijf. De vertaling leest en zegt vlot. Ze is verzorgd. Dr C. GODELAINE

13.997 **Gummarus, Br.** 82

◆ DE KERSTMIS VAN BROEDER THOMAS EN DE DRIE ROVERS. Toneelspel in zeven Tafereeltjes. *Met een inleiding van Albert Kuyle. Geïll. met houtsneden. — Breda, Karrestaat* 16, 1935 (15×12) 72 *blz.* *fl.* 2

V — De episode van de verjaagde rovers die weer opgezocht worden en, onder invloed van de naïeve goedheid, zelf ook goed worden en de weg vinden naar... het kribbeken. Een ruw-harde, maar gekleurde taal, die de weg openlaat voor goedheid. Bij de paters is de taal lichtelijk te gebloemd. De karakters zijn goed getekend, o.m. door hun taal, wat vooral blijkt bij het onderscheid tussen de paters. Het gebeuren verloopt geleidelijk en is ook psychologisch goed voorbereid. Van af de eerste ruwe zetten zijn er tonen en accenten die de latere wending mogelijk maken. Het spelletje heeft een eigen toon en eigen kleur. Het is een verdienstelijke aanwinst, litterair en toneelmatig, en de simpele eenvoud is als een mantel van bescheidenheid waaronder de wezenlijke waarde schuil gaat.
AL. DE MAEYER, PR.

13.998 **Kelk, C. J.** 82

WILHELM TELL. Tooneelspel in 5 Bedrijven, vrij naar Schiller voor Marionetten bewerkt. *Geïll. met 4 platen. — A'dam, Bigot en van Rossum (De Uilenreeks nr* 8) (18 × 12) 70 *blz.* *geb. fl.* 0,75

V — Die marionetten van den ondertitel duiden op het kinderpeil waarop Schillers drama hier werd gebracht. Dat vroeg zoo heel veel werk niet, wijl de Tell « het » schooldrama bij uitstek is. Er viel dus alleen den toon eenvoudig te maken. Schrijver is hierin gelukt.
Dr JORIS CAEYMAEX, PR.

13.999 **Trypsteen, A.** 82 : 266

◆ PATER JORDAENS. Missiedrama in vijf Bedrijven en vier Taferelen. — *Tielt, Lannoo,* 1936 (21 × 15) 153 *blz.* 20 *fr.*

V — 'n Boeiend missiespel, met sterken nadruk op den geest van onthechting en edelmoed bij den missionaris. Het conflict tusschen Pater Jordaens en Wang in den Chineeschen missiepost, en dat in Vlaanderen tusschen hem en dezen, die hem van de terugreis naar China willen weerhouden, zijn tooneelmatig sterk geschetst. De bezetting is talrijk, de eischen van grime en costumeering zijn zwaar. 'n Paar didactische tooneelen zijn bezwaarlijk van langdradigheid vrij te pleiten. Maar de taal is gezond en frisch, en de dialoog zoo levendig dat het spel, met 'n trouwens gemotiveerde inspanning, bepaald als 'n mooi en apostolisch missiespel zal inslaan. JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

14.000 **van Daele, Leo** 82.9

◆ CATACOMBENTROTS. — *Antwerpen, Vink,* 1936 (18 × 13) 64 *blz.* 14 *fr.*

V — 'n Martelarenspel uit den tijd van de kristenvervolging te Rome onder Nero. De inhoud van dit genre spelen is ons van ouds bekend, maar de verjongde vorm verzekert aan dit spel een grage aanbeveling en een bepaald succes. JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

14.001 **von Kotzebue, Aug.** 82

DE NOTABELEN VAN KRAAIENNEST. Blijspel in 4 Bedrijven. *Bewerkt dr Jos. Janssen. — Antwerpen, Jos. Janssens,* 1936 (20 × 14) 71 *blz.* 17,50 *fr*

V — De knapheid van Kotzebue in de vlotte tooneeltaal van Jos. Janssen. De inhoud is echter wat mager : om een verloving in een midden waar alleen titulatuur van belang is. De verwikkelingen raken niet ver. Maar enkele tooneeltjes zijn werkelijk schitterend uitgewerkt en waard als modelletjes b.v. van misverstand te fungeeren. AL. DE MAEYER, PR.

83. Novellen, Romans, Legenden, Schetsen Sprookjes, Verhalen

III. — VOORBEHOUDEN LECTUUR

Boeken welke, ondanks zekere passages of grondgedachten, ook ontspanningshalve, zonder nadeel door gevormde lezers kunnen gelezen worden

14.002 **Callant, Alexis** 83

FIEKE TOFUS. Verhaal uit het alledaagsche Leven. *Geïll. dr Edm. van Offel. — Gent, van Rysselberghe & Rombaut (Uitg. Willemsfonds nr* 168) (22 × 14) 246 *blz.* 15 *fr.*

Alexis Callant

III, L — Het ligt onbetwistbaar in de bedoeling van den schrijver ons in een parallelisme de jeugdgeschiedenis te verhalen van twee jongens, waarvan de eene zich al te gemakkelijk door het leven kan slaan, en daardoor juist een mislukking tegemoet gaat, terwijl de andere moet vechten om er te komen en, ondanks tegenkantingen en moeilijkheden, toch zijn geluk verovert. Maar waarom moet de mislukte nu juist van katholieke ouders zijn en de andere de zoon van een vrijzinnige ? Wil de schrijver ons daarmee « iets » bewijzen ? We kunnen hem dan enkel antwoorden, dat de thesis van zijn verhaal er erg door verzwakt wordt ! Het is niet door zijn katholiciteit (en van welk allooi is die dan nog !) dat de eene mislukt, en niet door zijn vrijzinnigheid, dat de andere slaagt ; waarom die dingen er dan bijgesleept ? — We houden verder niet van het procédé : een hoofdstukje over

nummer 1, en dan een hoofdstukje over nummer 2 ; een schrijver moet zijn verhaal steviger opbouwen en beide handelingen beter in elkaar doen grijpen. We verwerpen ook het aaneenlijmen van woorden en het opeenstapelen van epitheta : woordenkramerij ! — Ontspanningshalve kunnen gevormde lezers zich een avondje met het ding korten, — het anti-clericalisme ervan is werkelijk te dom om indruk te maken ; maar ik vrees met groote vreeze, dat ze het, wegens zijn onbelangrijkheid, spoedig zullen... toeslaan en slapen gaan ! FR. DUPONT

14.003 **Flórez, W. Fernàndez** 83

DE ZEVEN PIJLERS. *Vert. uit h. Spaansch [Las siete Columnas] dr H. van der Leeuw. — A'dam, Wereldbibliotheek* (19 × 13) 320 *blz.* *geb. fl.* 2,25

III, L — De legende van den kluizenaar, die een akkoord maakt met den duivel om de zeven hoofdzonden van de aarde weg te nemen. De hoofdzonden, die achteraf de pijlers blijken te zijn waarop een groot deel onzer beschaving gebouwd is, waarvan het verdwijnen de ineenstorting van praktisch gansch de geestelijke en stoffelijke kultuur zou beteekenen. De zaak is, dat ge lang en vruchteloos kunt zoeken naar een thema voor een origineelen roman. En dat ge dan ten slotte nóg een knap stielman moet zijn als auteur, om er een leesbaar boek van te maken. Ik kan niet zeggen dat Fernàndez Flórez daarin geslaagd is — en dat er aanleiding bestond om dit verhaal te verdietschen, al geef ik gaarne toe dat er knappe bladz. in voorkomen, en dat allerlei typen en toestanden hier uitstekend uitgebeeld staan. En alles bijeen doet het goed, weer eens uit het « gezellig Hollandsch binnenhuisje » met zijn thee-met-beschuitjes-konflikten weg te zijn. E. VAN DER HALLEN

14.004 **Nordhoff, Charles en Hall, James N.** 83.9

DE MUITERIJ OP DE « BOUNTY ». *Vert. en bew. uit h. Engelsch dr W. Joseph. Geïll. — A'dam, Literbo [Antwerpen, Standaard]* 1936 (20 × 14) 256 *blz.* 28 *fr.*

III-IV — Roger Byam, die als adelborst onder kapitein Bligh op de « Bounty » mee naar Tahiti voer, geeft het relaas van een der meest bewogen bladzijden uit de geschiedenis van de Britsche admiraliteit. De onmenschelijke tyrannie van kapitein Bligh beu, slaat 'n gedeelte der bemanning op de thuisreis onder leiding van luitenant Christian aan het muiten. Duizenden mijlen van 'n bewoonbare kust worden Bligh en zijn getrouwen te water gelaten. De « Bounty » vaart terug naar het Tahitaansche Paradijs. Het boek dat 'n interessanten kijk geeft op de toestanden bij de Britsche marine op het einde der 18e eeuw, mag, wat z'n boeiend karakter — zonder litteraire pretenties evenwel — aangaat, als de tegenhanger worden beschouwd van de keurig gepresenteerde Metro-Goldwyn-film, in dewelke de groote acteur Charles Laughton 'n onvergetelijke creatie schonk van den scheepsdictator, kapitein Bligh. PAUL HARDY

14.005 **Olaveaga, Luis** 83.3 : 83.1

LA CAPITANA. *Vert. uit h. Spaansch dr S. Lopez en V. Varangot. — A'dam, P. N. van Kampen,* 1936 (20 × 13) 263 *blz.* *fl.* 2,50 ; *geb. fl.* 3,25

III — De pijnlijke tragedie van de Basken, die voor het dilemna stonden : geloof of vaderland. De Baskische regeering koos het laatste. Olaveaga was getuige van het begin van den Spaanschen burgeroorlog. Uit afschuw voor de onmenschelijke misdaden vluchtte hij uit zijn land weg, en schreef in enkele dagen dezen schrijnenden roman. Rond de tragedie van het dienstmeisje Amparo, die het, dank zij haar wreedheden, tot den rang van capitana in het regeeringsleger wist te brengen, bouwde Olaveaga de duizendmaal grooter tragedie op van zijn nobel, hartstochtelijk volk. De capitana-figuur, die het werk schraagt, is met 'n onbetwistbaar psychologisch meesterschap en met 'n diep inzicht in het zielscomplex van de invrome en tegelijkertijd onverantwoordelijk-gepassioneerde Spaansche vrouw uitgewerkt. De roman geeft ons 'n kijk op de op de spits gedreven hartstochten van dit door de Spaansche heerschers geknechte volk, dat, geslingerd tusschen hoop en angst, geëxploiteerd door den landadel en misleid door 'n beklagenswaardige geestelijkheid, die den Evangelischen geest verbeurd had, wantrouwend staat tegenover de nationalistische Spaansche militaire rebellie, het symbool der verknechting, en in z'n deernis-wekkende wanhoop naar den laatsten,reeds zengenden stroohalm grijpt : het communisme. Olaveaga spreekt zich niet zwart op wit uit, doch z'n slotpassus is 'n door het hart snijdende kreet van den schrijver, bij het aanschouwen van zijn mooie land, waarin hij de oude kristelijke beschaving in bloed en ruïnen ziet ten onder gaan. PAUL HARDY

14.006 **van der Woude, Johan** 83.1 : 83.9

DE VREEMDELING. — *Den Haag, Leopold [Brussel, A. Manteau]* 1936 (21 × 15) 328 *blz.* *fl.* 2,90 ; *geb. fl.* 3,90

III* — Zie recensie 13.944 in de kroniek « Winterlichting 1937.

IV — LECTUUR VOOR VOLWASSENEN ALLEEN

circa 18 à 20 jaar en ouder
(veronderstelt zedelijke voorlichting en vorming)

14.007 Cole, Sophie **83**
DE SPEELGOEDMAKER. [*The Toymaker*] *Vert. dr H. Rappard. — R'dam, De Combinatie,* 1936 (20 × 14) 235 *blz.* 25 *fr.*
IV — Zij meent, dat hij niet voor haar geschapen is. Zij is blij van hem verlost te zijn. Maar daarna bemerkt zij, dat er een kind is. Zij slaat zich dapper door haar lot, en hij keert als een oud speelgoedmaker voor haar winkel terug. Daarmee is alles gezegd.
E. BOELAERT M.S.C.

14.008 Cole, Sophie **83**
DE STRAATZANGER [*The strolling Singer*]. *Vert. dr H. Rappard. — R'dam, De Combinatie,* 1936 (20 × 14) 245 *blz.* 25 *fr.*
IV — Een romantisch verhaal over een straatzanger, die vroeger operazanger geweest is, met daarbij allerlei liefdesintrigues. Te sentimenteel. Dr A. CARDYN, PR.

14.009 Corsari, Willy **83 : 92**
DE WEG NAAR SCUTARI. — *Den Haag, Leopold* [*Brussel, A. Manteau*] 1936 (21 × 14) 288 *blz.* *fl.* 2,90 ; *geb. fl.* 3,90
IV — Zie recensie 13.945 in de kroniek « Winterlichting 1937 ».

14.010 de Man, Herman **83.1**
DE BARRE WINTER VAN NEGENTIG. — *Baarn, Bosch & Keuning,* 1936 (21 × 17) 240 *blz.* *geb. fl.* 3,90
IV — Zie recensie 13.943 in de kroniek « Winterlichting 1937 ».

14.011 de Man, Herman **83.1**
DE KLEINE WERELD. Bedelaarsroman. — *A'dam, Nederl. Keurboekerij* [*Brussel, Onze Tijd*] 1936, 4e *druk* (21 × 14) 220 *blz.* 29 *fr.* ; *geb.* 41 *fr.*
IV — Zie recensie 13.943 in de kroniek « Winterlichting 1937 ».

14.012 Eliot, Ethel Cook **83.2**
ZIELELOUTERING. *Vert. uit h. Engelsch* [*Her Soul to keep*] *dr Jac. Andros. — 's-Bosch, Teulings,* 1936 (20 × 14) 264 *blz.* 37,50 *fr.*
IV — Besproken als « Boek der Maand » onder nr 13.946.

14.013 Heinrich, O. F. **83.1 = 43**
◆ EIN KIND NAMENS DOROTHEE. Novelle. — *München, Kösel & Pustet,* 1936 (18 × 11) 53 *blz.* *geb. RM.* 2,20
IV — Een dorpsnovelle van een jong Duitsch auteur ; zeer rijpe vrucht van een warm dichterlijk gemoed. *Dorothee* is het ongewenschte kind van een ongehuwde landwerkster dat vroegtijdig sterft. Litterair, een meesterstukje. B.

14.014 Hilton, James **83.1**
DAG ! MENEER CHIPS. *Vert. uit h. Engelsch* [*Good bye Mr Chips*] *dr J. Zwartendijk. Geïll. dr P. Lutz. — Baarn, Hollandia,* 1936 (19 × 13) 132 *blz.* *fl.* 1,50 ; *geb. fl.* 1,90
IV — De levensgeschiedenis van Mr Chipping, die enkele decenniën prof was aan het Brookfield-College. 'n Leven zonder veel avontuur. 'n Lieve vrouw, die jong sterft, de wereldoorlog, waarin velen van zijn oud-leerlingen worden doodgeschoten, en last but not least het « College », waarvan Chips 'n integreerend deel is geworden, Chips, die tot 'n boozen jongen zeggen kon : « Kereltje, toen je grootvader bij me zat... ». Geschreven in denzelfden toon, waarop men rustig en onder goede vrienden, 's avonds bij de lamp de schoonste herinneringen ophaalt. Kleinkunst, zoo je wilt, doch de inhoud primeert nu eenmaal niet ! Gecristaliseerde, pretentielooze levensechtheid waardoor herfstdraden van goedheid en weemoed worden gesponnen. 'n Boekje om steeds terug ter hand te nemen, als er wat scheelt. PAUL HARDY

14.015 Johansson, Nanny
NAAR DE GROENE WEIDEN VAN HET GELUK. *Vert. uit h. Zweedsch* [*Lyckhaus gona Anger*] *dr A. en N. Basenau. — A'dam, J. M. Meulenhoff* [*Brussel, A. Manteau*] (21 × 15) 261 *blz.* *fl.* 2,90 ; *geb. fl.* 3,90

IV, N — Hoe het de 14-jarige Nanna verging toen zij naar Stockholm (later naar Godeborg) ging om te dienen : loopmeisje, daarna fabriekwerkster. Toestanden der jaren negentig, eigenbeleefd : zij zijn ontzettend in sociaal, hygiënisch, zedelijk, menschelijk opzicht. Toch brengt schr. herhaaldelijk naar voren de goede menschen, die er toen toch ook waren. Overigens is gansch de richting van het boek in dien geest : te gelooven in het goede bij allen. Schr. is een buitengewoon opgewekt karakter, humoristisch tot het karikaturale toe, zoodat, mede door haar elementair-zuiver verhaaltalent, het boek zeer prettig leest. Lichtelijk neutraal. Dr JORIS CAEYMAEX, PR.

14.016 **King, Frank** 83.0

DE VAMPIER. *Vert. uit h. Engelsch [The Ghoul] dr H. J. Kok. — R'dam, De Combinatie,* 1936 (20 × 14) 248 *blz.* 25 *fr.*
IV — Voor liefhebbers van griezelige en onmogelijke detectiveverhalen. Ontspanningslectuur. Dr A. CARDYN, PR.

14.017 **Oppenheim, E. Phillips** 83.0

E. Phillips Oppenheim

DE VERDWIJNING VAN DOUGLAS GUEST. *Vert. uit h. Engelsch [The Survivor].— Utrecht, Bruna,* 1936 (19 × 13) 264 *blz.* *fl.* 1,25 ; *geb. fl.* 1,90
IV — Douglas Guest ontvlucht het huis van zijn oom en tezelfdertijd twee gevaren : het vervelende predikantenambt en een ongewenschte vrouw, welke zijn oom hem wilde opdringen. Den nacht van zijn vlucht wordt die oom vermoord en de vermoedens vallen op Douglas. Deze blijft onvindbaar daar hij de identiteit van een verongelukten vreemdeling heeft aangenomen. Onder vreemden naam leeft hij te Londen waar hij ten slotte met zijn ongerepten naam de vrouw terugvindt welke hij beminde. Oppenheim is er in gelukt het lezerspubliek wederom een gezonden detective-roman aan te bieden. ALFONS CORLUY, PR.

14.018 **Ouwendijk, Dick**

DE SPIEREN DER AARDE. — *Deurne-Antw., Tijl (De Pelikaan nr* 10) 1936 (21 × 15) 227 *blz.* 30 *fr.* ; *geb.* 40 *fr.*
IV — Zie hierover recensie 13.942 in de kroniek « Winterlichting 1937 ».

14.019 **Poesikin, Alexander** 83.8

SCHOPPENVROUW ; DE VERHALEN VAN IWAN PETROWITSJ BJELKIN : HET SCHOT, DE SNEEUWSTORM ; DE DOODKISTENMAKER ; DE STATIONHOUDER ; HET BOERENFREULETJE. *Vert. uit h. Russisch en ingeleid dr Aleida G. Schot [Jubileumuitgave]. Geill. met portretten. — 's Gravenhage, Boucher* (« *Folemprise* » *nr* 9) 1936 (22 × 15) 373 *blz.* *fl.* 3,90 ; *geb. fl.* 4,90
IV — Behoort tot het allerbeste dat de wereldliteratuur kent als novellenkunst. Zooals het werd gezegd, vereenigt P. op wonderbaarlijke wijze romantiek en realisme, en is onweerstaanbaar in den eenvoud en klaarheid (men spreekt van Vermeer), al is hij altijd op hoog peil. De biographische inleiding (P. staat heelemaal in het mondain leven ; que de duels ! que d'amours !) licht ook een weinig in over zijn hoofdwerk : zijn gedichten. Als jubileumuitgave, 'n chic boek. Dr JORIS CAEYMAEX, PR.

Alexander Poesjkin

14.020 **Remtbaan, V.** 83

◆ HET GEZIN VAN CIES. — *Brasschaat, de Bièvre,* 1936 (24 × 16) 107 *blz.* 15 *fr.*
IV — Een alledaagsche geschiedenis, deze lotgevallen van Cies en zijn gezin. Wil geen aanspraak maken op litteraire waarde, doch mag een plaatsje vinden in een volksboekerij. J. D. V.

14.021 **Sanders, Charles Wesley** 83.0
GEVAARLIJK ALS VERGIF [*Poison Larkspur*]. *Vert. dr H. J. Kok. — R'dam, De Combinatie,* 1936 (20 × 14) 224 *blz.* 25 *fr.*
IV — 'n Kranige jonge vent, die zich aansluit bij 'n farmer, welke het slachtoffer geworden is van 'n schraperig bankier. Achteraf blijkt dat hijzelf om familiale redenen een en ander in 't reine heeft te brengen met bedoeld heerschap. Trouw aan het procédé komt er vanzelfsprekend ook de pientere prairiedochter bij te pas. Far-West-lectuur met het normale gistingsprocent. PAUL HARDY

14.022 **Sanders, Ch. Wesley** 83.0
DE MAN UIT DE BERGEN. *Vert. uit h. Amerikaansch [The Man from the Hills] dr H. J. Kok. — R'dam, De Combinatie,* 1936 (20 × 14) 202 *blz.* 25 *fr.*
IV — Onschuldig veroordeeld worden en later nog ridderlijk zijn tegenover de jonge vrouw, die hem verklikte, maar ten slotte toch triomfeeren, dank zij een andere jonge vrouw, die hem bemint : ziedaar het avontuurlijke uit Billy Barton's jeugd. Er komen natuurlijk schietpartijen en achtervolgingen, moord en geweld bij te pas, zooals bij alle soortgelijke Amerikaansche helden. Alles bijeen, boeiende ontspanningslectuur.
J. LAUWERYS, PR.

14.023 **Sanders, Ch. Wesley** 83.0
OM MACHT EN LIEFDE. *Vert. uit h. Amerikaansch [The Wagon Train] dr H. J. Kok. — R'dam, De Combinatie,* 1936 (20 × 14) 221 *blz.* 25 *fr.*
IV — Een roman uit den tijd van den grooten trek naar de goudvelden van Californië : niet alleen boeiend, maar ook leerrijk voor land en volk, uit het midden der 19e eeuw. Een geschaakt meisje vindt een ridderlijken beschermer, die den schaker in zijn macht krijgt en natuurlijk haar liefde wint en ze bij haar ouders terugbrengt. Buiten een moord en een kortgeding met doodvonnis, gaat alles treffelijk en triomfeeren eerlijkheid en deugd. Sommige tafereelen van zelfopoffering zijn zelfs aandoenlijk. J. LAUWERYS, PR.

14.024 **Sanders, Ch. Wesley** 83.0
SCHOUDER AAN SCHOUDER. *Vert. uit h. Amerikaansch [Timber Trail] dr H. J. Kok. — R'dam, De Combinatie,* 1936 (20 × 14) 208 *blz.* 25 *fr.*
IV — Hier wordt wat veel gevochten en geschoten. Dat is jammer, want het boek heeft een goede zedelijke strekking. De figuur van den Ier Brannigan zal men niet licht vergeten, om zijn flink optreden tegen Hunnigton, den brutalen werkleider ; om zijn hardhandig ingrijpen, toen de houtkappers het drankverbod overtreden hadden ; om zijn houding ten opzichte van Nancy, het arme meisje, dat zijn bruid werd. De lezer late zich ook niet afschrikken en misleiden door de grijnzende tronie van den revolverheld op den omslag, want zóó erg spant het er niet. A. CORLUY, PR.

14.025 **Schi Nai An** 83.0
SOENG DOOLT NAAR DE ROOVERS. *Vert. naar de Duitsche versie dr P. Demaeckere. Geill. — Oude God (Antw.), Die Poorte,* 1936 (19 × 12) 230 *blz.* 16 *fr.*
IV — In 'n oogenblik van toorn doodt de bij de roovers populaire griffier Soeng z'n trouwelooze vrouw, en moet 'n onderkomen zoeken bij de roovers van het Liang Schan Moer. Hij tracht zich van het vreemde gezelschap nog te ontmaken, en beleeft talrijke schrikkelijk-Chineesche perikelen, die den lezer aan 't rillen brengen, en die, door hun bonte barbaarsche verscheidenheid en hun directe weergave, dit boek tot 'n stijgend genot maken, daar zij de essentie in zich houden van het roekelooze, onverantwoordelijke avontuur, dat aan het begin der tijden stond, en het stukje oermensch, dat in onze geciviliseerde bodies nog is overgebleven, aan het juichen brengt. PAUL HARDY

14.026 **Servaes, Anke** 83
HET RAADSEL — *Baarn, Hollandia,* 1936 (19 × 12) 109 *blz.* *fl.* 1,50 ; *geb. fl.* 1,90
IV, N — Twee kijkjes in Hollandsche binnenhuisjes van gegoeden stand. In 't eerste is er geen verstandhouding tusschen man en vrouw. De vrouw gaat heen. Waarom ? 'n Raadsel voor de kinderen. In 't tweede wordt de vrouw ziek. 'n Gouvernante zal tijdelijk het huishouden besturen. Ze knapt den boel flink op en weet te moederen over de kinderen. Waarom kan moeder dat niet ? Weer 'n raadsel voor de kinderen. — Sober, al te sober geschreven. Niets literatuur ; niets idealisme en daarom juist zoo eentonig-vlak, zoo futloos-saai. FR. CROLS, PR.

14.027 **Talbot, Hugh** 83.1

STRAATMADELIEVEN. *Vert. uit h. Engelsch [Little Flowers of St-Pancras] dr G. G. Hartelust-'t Hoen. Geïll. dr J. Reynolds. — Den Haag, Boucher* (« *Karavaan* » *nr* 11) 1936 (17 × 11) 246 *blz.* *fl.* 1,25 ; *geb. fl.* 1,90

IV — Schrijver en zijn altruïstische gade besluiten, in samenwerking met enkele idealistische vrienden, tijdens hun verlof een aantal boefjes uit een Londensche achterbuurt voor 'n veertiental dagen kost, inwoon en schrobbing in de gezonde buitenlucht te verschaffen. Dit prettige boekje brengt het relaas van deze veertien dagen. Met genoeg filosofischen zin voor de matte keerzij van 't mooie prentje, schetst Talbot ons, met dien prettigen humor waarachter de Angel-Saksers hun hart schuilhouden, die diverse kinderzieltjes. Met een paar pennetrekken voor ieder staat de heele bent daar zoo voor ons. Meelijwekkende straatmadeliefjes, ieder met hun eigen kleine, typische persoonlijkheid. 'n Boekje, dat je met 'n peinzenden glimlach opzij legt, en waarvan je veel moois bijblijft.
PAUL HARDY

14.028 **Torthofer, Hilda** 83.9 = 43

◆ DER FAHRENDE SCHÜLER. Roman des Johannes Butzbach. — *Freiburg i. Br., Herder,* (18 × 12) 4, 298 *blz.* *RM.* 3,60 ; *geb.* 4,80

IV — De schrijfster leidt ons langs den ontwikkelingsweg van den Rijnlandschen humanist Johannes Butzbach, Prior van het klooster Maria Laach, zooals zij zich dien voorstelt. Door zijn ouders in de handen gegeven van een varenden vagant, weet hij zich aan de macht van dien duivelschen verderver van ziel en lichaam te ontrukken. In de akelige stilte van een door de pest uitgemoorden burcht grijpt hem de laatste overlevende ridder aan, die geslingerd wordt tusschen God en duivel. Weer ontkomt hij en na de diepe smarten der liefde doorleden te hebben, doorstaat hij de laatste verzoeking bij den geheimzinnigen godloochenaar Faust te Deventer. Sterker klinkt de roep in hem door, hij treedt in het klooster en wordt er later Prior. Dit ontwikkelingsbeeld, dat steeds een dieper reliëf bekomt door de zegenrijke worstelingen van het lichaam, den geest, de liefde en het geloof, en door het gevoelsleven, dat de schrijfster met een vrouwelijk invoelen meesterlijk weet in te leven,richt zich op in de herfstatmosfeer der late middeleeuwen en tegen visionnaire horizonten, die soms even aan Hiëronymus Bosch herinneren. De snelle verhaaltrant van Hilda Torthofer rukt nerveus beeld na beeld aan onzen geest voorbij, wat we kunnen aanvaarden als suggestie van den tijdgeest ; maar hier en daar stelt zich de schrijfster nevens haar held om zich tot den lezer te richten (bijv. op blz. 33 en 39), wat hindert en de betoovering van de lectuur breekt. Het kleine stijlgebrek belet niet dat het een mooi en kultuur-historisch interessant werk is. Zeer passend en verzorgd uitgegeven. JUUL BOVÉE

14.029 **Ulitz, Arnold** 83.9

DE VEROVERAAR. *Vert. uit h. Duitsch [Der Eroberer] dr J. Dijkstra. — A'dam, Literbo [Antwerpen, Standaard]* 1936 (20 × 14) 288 *blz.* 38 *fr.*

IV — Een machtig werk, dat een brok geschiedenis behandelt uit den tijd dat de Hollanders met hun schepen erop uittrokken om alle zeeën te onderzoeken. Jan Krant, een koopmanszoon uit Amsterdam, trekt ter walvischvangst naar Spitsbergen en is de eerste die daar den langen winternacht doorbrengt en alzoo bewijst, dat het voor menschen mogelijk is zich daar te vestigen. Zijn koene daad heeft als gevolg de stichting van de Noorsche Handels-Compagnie. Een zeer boeiend boek. Dr A. CARDYN, PR.

14.030 **von le Fort, Gertrud** 83.9

◆ DE PAUS UIT HET GHETTO. De Legende van het Geslacht Pier Leone. Roman. *Vert. uit h. Duitsch [Der Papst aus dem Ghetto] dr Leo de Roover. — R'dam, Thijmfonds [Antwerpen, Stanpaard]* 1936 (21 × 14) 256 *blz.* 28 *fr.*

Gertrud von le Fort

IV* — In de rij van de allergrootsten onder onze katholieke schrijvers — in hen culmineerend de hooge gaven van meest waarachtige katholiciteit en van meest waarachtig dichterschap — dient voorzeker de Duitsche schrijfster G. von le Fort vermeld. Opmerkelijk is het ten andere, dat vooral zij die den weg tot de Moederkerk met eigen moede voeten hebben moeten vinden, steeds in hun werk zich wenden tot Rome, de Moederstad, alsof daar elke steen een levende straal is rond het hart van de Kerk. Dit boek draagt als ondertitel : « De legende van het geslacht Pier Leone », waarvan de laatste telg, een geboren Jood, de tegenpaus Anacletus wordt, die « de Kerk verscheuren zal ». Eenerzijds echter zouden we het met evenveel recht kunnen noemen : de grootsche epiek in de mystische gemeenschappen, die steeds de Kerk ombruisen : Jodendom en heidendom, en anderzijds

doet het denken aan een bijbelsch drama : de schrijnende tragedie van het eeuwig hopende en eeuwig in zijn hoop verworpen Joodsche volk. Daartusschen en daarboven : de witte glanzende rij der pausen. Opgeteekend naar den trant der aloude chronijken — nuchter en zakelijk, gespannen echter van leven, zeer suggestief en van een pakkende beheerschtheid, overstorting van eigen levensvolheid — staat dit grootsche boek voor ons als een stoer getuigenis, doch in een vorstelijke, een von le Fort'sche schoonheid ; een sobere, nobele weelde « uit de diepe woning der gedachten ». In één woord : een grootsch fresco, door-echt von le Fort. We meenen te mogen zeggen : een katholiek intellectueel, die dit boek ongelezen laat, zondigt door verzuim. M. VAN HOECK, PR.

14.031 Westenberger, H. **83**

JO OF RENÉ. *Vert. uit h. Duitsch [Streit um den Knaben Jo] dr M. Musaph-Blijdenstein. — A'dam, Literbo [Antwerpen, Standaard]* 1936 (21 × 14) 264 *blz.* 35 *fr.*

IV — Mevrouw Brackwieser heeft maar één kind en zulks voldoet haar niet, te meer omdat René niet naar één zijner ouders aardt. Haar achterdocht wordt voor haar zekerheid wanneer zij een vreemden jongen ontmoet, die heelemaal op haar man gelijkt. Is deze Joachim, die in hetzelfde moederhuis op denzelfden dag geboren werd als René, niet *haar* kind, dat bij vergissing met René omgeruild werd ? Als beide jongens de bedreiging van een nieuwe omruiling voelen aankomen, gaan zij er van door, vallen echter ziek en keeren terug, nadat men ontdekt heeft dat Jo en René kozijns zijn. Het mondaine leven uit een Egyptische grootstad wordt, buiten een paar allusies, zeer kiesch behandeld.Het verhaal zelf is in levendigen stijl gesteld en de verwikkelingen, buiten het gewone roman-thema om, houden de aandacht geboeid tot het einde toe. J. LAUWERYS, PR.

V — LECTUUR VOOR ALLEN

ook voor aankomende jeugd (14-15 *jaar*) *geschikt*

14.032 Cramer-Schaap, D. A. **83**

DE GEHEIMZINNIGE OPDRACHT. *Geïll. dr T. Leeser. — 's Gravenhage, Zuivel-Exportbureau,* 1936 (18 × 12) 46 *blz.* *gratis*

V — Een trekkersverhaal dat vooral als doel heeft propaganda te maken voor de zuivelproducten. Dr A. CARDYN, PR.

14.033 Dőrfler, Peter **83.1 = 43**

◆ ALS MUTTER NOCH LEBTE. Aus einer Kindheit. — *Freiburg (Breisgau), Herder,* 1936, (18 × 12) 6, 285 *blz.* *RM.* 2,70 ; *geb.* 3,70

Peter Dőrfler

V — Men heeft wel eens beweerd, dat de roman de groote oerphenomenen des levens had uit te beelden. Ik ken geen werk, waarin het oerphenomeen moeder en kind zoo meesterlijk en onvergetelijk tot gestalte is opgeroepen. Wat maakt het relaas van het naïeve jeugdleventje van een boerenkind zoo wonderbaar belangwekkend? De groote kunst van den gemoedelijken verteller Peter Dőrfler. Met een ongemeen diepe aanvoelingskracht en een eenig dichterlijk uitbeeldingsvermogen bezweert hij zijn aanbeden heimat voor onze oogen, zoo, dat ze in haar dubbelzijdigheid van feeïge betoovering en demonische dreiging ons aangrijpt, en de legenden, sagen en bezweringen, de geheime wezens en verschijningen niet alleen voor den kleinen kleuter van een Friedel werkelijkheid zijn, maar ook voor ons. Als de menschgeworden heimatgeest rijzen, in het midden van den magischen tooverkring door Dőrflers dichterlijke kunst getrokken, de moeder en haar jongste kind, Friedel, op. De zorgen en angsten, de vreugden en genietingen van het arme jongentje zijn met een ongekende doorvoeling verteld. Over alles buigt zich de ontroerende goedheid der stille, liefhebbende moeder, die in somber vreezen den waanzin en den dood voelt aandreigen. Ik ken geen roman, waarin het heilige van het moeder-zijn zoo eenvoudig natuurlijk aandoet als in dit boek, met een kinderlijk priesterhart geschreven. Een verrukkelijk boek. JUUL BOVÉE

14.034 Groothedde, I. F. J. **83.0**

RIVALEN. Oorspronkelijke Nederlandsche Roman. *Geïll. dr G. de Morée. — Helmond, Boekdrukkerij « Helmond » (Speciaal-Serie, nr* 16) (21 × 16) 190 *blz.* *fl.* 0,25

V — Een avonturenroman uit de prairie : cowboys en de gewone gegevens ; daarbij de strijd om een meisje. — Boeiende ontspanningslectuur. Dr A. CARDYN, PR.

14.035 Gruhner, Emmy **83.1 : 83.2 = 43**

◆ FEUERSEELE. Zwischen Liebe und Glaube. Roman. — *Freiburg (Br.), Herder,* (18×11) 282 *blz.* *RM.* 3,40 ; *gek.* 3,90 ; *geb.* 4,50

V — Walter Heger, zoon van een bouwmeester en Weensch katholiek, huwt de protestantsche en Noordduitsche Inge Stebbeling, dochter van een rijken fabrikant, met de verbintenis de zonen katholiek en de dochters protestantsch op te voeden. Op de tegenstelling in het geloof der beide echtelingen, die door hen zwijgend wordt omzeild, stoot echter tragisch het lot der kinderen, die niet naar den wil der ouders zich in het eene of andere geloof laten recruteeren ; maar die naar wezen en genade onweerstaanbaar hun levenslot zoeken. De oudste dochter Marlene, de vuurziel, dringt met haar edelen waarheidzoekenden aard tot de waarheid door ; zij ontzegt zich de schoone liefde van den jongen dominee om in de armen van Christus te vluchten, terwijl haar nuchtere zuster Sönnchen uit de droeve tweespalt van het ouderlijk huis de prozaïsche les trekt en protestantsch huwt. Ook tusschen de beide zonen gaapt de tegenstelling : Erwin wordt priester en Hellmuth is het offer van het huisgezin, waar de kinderen nooit in denzelfden geest de handen gevouwen hebben, hij komt in de gevangenis terecht. Het zou verkeerd zijn te meenen, dat de roman uitsluitend voor de diaspora bestemd is, want de strijd tusschen liefde en geloof is met zulk een eerbiedig en klaar besef van de oerbronnen, waaruit beide opborrelen, beschreven, met zulk een beheersching van het detail en juiste doseering van het gevoel, dat het werk algemeen menschelijke en zeker katholieke belangstelling ruim verdient. JUUL BOVÉE

14.036 Persoons, Felix **83**

◆ DE WITTE EN DE ZWARTE AUTO. *Geïll.* — *Averbode, Goede Pers,* 1936 (21×15) 80 *blz.* 5 *fr.*

V — Ik vermoed dat dit boek in sprookvorm bedoelt te geven : het menschenleven met zijn up and down's, bewegend naar de eindbestemming. Het is dan ten slotte 'n aaneenschakeling van symbolische dingen gedaan van menschen of van nog andere schepsels met symbolische namen. Onduidelijk en ongenietbaar. In 'n zoo werkelijke werkelijkheid als het kristelijk leven verkiezen we de dingen met den naam genoemd. De goede bedoeling van den auteur staat voor mij onaanvechtbaar vast, zijn litteraire bedrevenheid in taal en stijltrant evenzoo, maar het zal wel 'n beetje zijn schuld zijn, dat ik bij de lezing van zijn « auto's » al den tijd ging denken aan fratsen van levend kinderspeelgoed. JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

14.037 Selleger-Elout, J. M. **83.1**

DE KINDEREN VAN KEES POPULIER. *Geïll. dr G. Hens.* — *Den Haag, Servire,* 1936 (23×16) 230 *blz.* *fl.* 1,75 ; *geb. fl.* 2,50

J. M. Selleger-Elout

V-VIa — Er dient geen lof meer gezwaaid over de jeugdboeken van mevr. Selleger. Dit is de bekoorlijke vertelling uit het leven van 'n arm daglooner, Kees Populier, met 'n groote familie. Zorgen en gesloof, maar ook de groote vreugde om de kleine geneugten van het leven. 'n Wereldje van gelukkige, onverwende menschen, en daar middenin, bijna als 'n symbool, het onwankelbaar optimisme en het eeuwige goede humeur van Kees Populier, die de zon brengt in z'n omgeving. Daarnaast kleine Sef, weer één van die typische scheppinkjes van mevrouw Selleger, 'n broertje naar den geest van Lijsje Lorresnor en Marion, 'n begenadigd kind met veel meer onvermoede dingen in zich, dan de gewone menschelijke dosis mogelijkheden van jan en alleman. Lectuur, welke 'n genot is, zoowel voor de ouders als voor hun niet te-laag-bij-de-grondsche kinderen. PAUL HARDY

14.038 Wibmer-Pedit, Fanny **83.9 = 43**

◆ RITTER FLORIAN WALDAUF. Roman. — *Salzburg, Leipzig, Anton Pustet,* (19×12) 394 *blz.* *RM.* 3,60 ; *geb.* 4,80

V — Dat zich naast Handel-Mazzetti, von le Fort, Schaumann, Vieser en Haluschka een zesde katholieke vrouw, Fanny Wibmer-Pedit, mag plaatsen met haar derde werk, is een verheugend teeken voor de katholieke Duitsche literatuur, waardoor een frisch, stevig idealisme waait. Deze Oostenrijksche romanschrijfster houwt hier de gestalte uit van ridder Florian Waldauf von Waldenstein, 's keizers trouwen helper. Na een dwaze jongensstreek loopt hij als arme boerenjongen van zijn ouders weg uit het Tyroolsch bergdorp.

Opgenomen en opgeleid door een Weensch raadsheer, wordt hij de onvermoeide ridder in dienst van keizer Frederik en van zijn zoon Maximiliaan, dien hij een tijd ook in het roerige Vlaanderen vergezelt. Eeuwige trekker, eeuwige kamper, eeuwige dienaar, alles offerend, ouders, huis en haard, vrouw en kinderen, vrede en vreugde, staat zijn figuur als een basalten gestalte gebeiteld, symbool van ridderlijken dienst en trouw ; en toch leeft en lijdt, mint en bidt hij, ons zoo menschelijk verbonden, dat ridder Florian Waldauf de ontroerende menschwording is van wat wij nog steeds als Germaansch trouw-ideaal in ons dragen. De Tyroolsche schrijfster heeft dezen mensch van heldhaftig formaat de grootsche stoerheid en weidschheid, de hooge hemelstreving en de diepe lieflijke ontroering van het vaderland meegegeven, en het getuigt voor de centrale bezieling dat ook de taal deelt in deze eigenschappen. Een merkwaardig werk. JUUL BOVÉE

14.039 Vliegers, Staf **83.3**

EEN TREIN ONTSPOORDE. Roman uit het hedendaagsch Spoorwegleven. *Geïll. met penteekeningen dr Lecocque. — St-Andries, L. Louwage,* 1936 (18 × 13) 96 *blz.* 8 *fr.*

V — Staf Vliegers verhaalt zijn belevingen als jong treinwachter, waarin zijn benoeming, een werkstaking bij het spoor en een treinongeluk de drie evenementen vormen. 't Is ongeroutineerd werk, zonder pretentie geschreven, vooral met de bedoeling den lezer vertrouwd te maken met den zwaren arbeid en de moeilijke verhouding tot de onmiddellijke superieuren in den dienst. Ik kan me best indenken dat er voor zoo'n soort werk een zeker publiek denkbaar is. Het is in alle geval een kurieus verschijnsel : een treinconducteur die over zijn vak lezenswaarde bladzijden schrijft, al is het geen hooge literatuur. De penteekeningen en de uitgave zijn maar zoo zoo... E. V.

14.040 Wiborg, Julli **83.1**

KAREN VANGEN : 1. ALS HET HART VERLANGT ; 2. ALS DE LIEFDE KOMT ; 3. TOEN HET SPROOKJE WERKELIJKHEID WERD. *Vert. uit h. Noorsch dr D. Logeman-van der Willigen. — Utrecht, Honig,* 3 *dln* (20 × 14) 195, 185, 183 *blz.*
elk fl. 1,90 ; *geb. fl.* 2,95

V, M, P — Karen is de dochter van 'n Noorsch professor, die vol is van zich-zelf en alles beter weet dan een ander. Moeder lijdt onder zijn norschheid ; Karen, nog meer. Ze moet armelijk gekleed naar school, met kort-geknipt haar, en met jongensbotten aan. Ze lijdt erg onder de plagerij van haar medeleerlingen. Gelukkig ontdekt een leerares dat Karen goed zingen kan ; aan haar beleeft het meisje een weinig goedheid. Eindelijk mag ze als logée naar Christiania bij een lieve tante waar ze vertroeteld wordt ; ze wordt in nieuwe kleederen gestoken en mag dansles nemen. Ze wordt een mooie, welopgevoede freule. Karen vindt echter haar lekker leventje te ledig en wenscht zich nuttig te maken. Ze leest een advertentie in de krant en na raad gevraagd te hebben aan een jongmensch, dien ze toevallig ontmoet, gaat ze op de advertentie in en zal ze gezelschapsjuffrouw worden bij oude menschen.

Deel 2 : Karen komt als gezelschapsjuffrouw bij twee sympathieke oudjes ; ze brengt er 't zonnetje in huis door haar hartelijkheid en geestigheid. Er komt ook 'n nicht logeeren, 'n zeurig, egoïstisch mensch ; Karen is echter zoo lief dat ze deze geneest van haar egocentricisme. Ook de neef van de oudjes komt op bezoek : een ernstige jongen, doch ongefortuneerd, zoodat hij zijn liefde voor Karen niet durft te verklaren wegens zijn nederige afkomst. Een skitocht biedt echter een gunstige gelegenheid om toch zijn liefde te bekennen. Ten slotte wordt Karen naar huis geroepen en is haar mooi leventje uit.

Deel 3 : Karen is een schat van 'n dochter : dat begint moeder stilaan te beseffen. Vader echter blijft hardnekkig in zijn stugheid. Weer mag Karen voor enkele dagen op logies bij tante en oom in Christiania ; oom, een rijke zeekapitein, belooft aan den armen student, verliefd op Karen, een bruidschat van 10.000 fl. Doch Karen moet naar huis : moeder is ziek. Karen verzorgt haar zieke moeder en wint gansch haar vertrouwen. Wanneer Karen zelf ernstig ziek wordt, herleert vader te bidden en door 't gebed geneest hij van zijn gierigheid en zijn norschheid. Karen vond met veel geduld en teedere liefde het hart van moeder en vader. En ten slotte wordt ze de verloofde van den armen student. — Prettige en goeddoende lektuur voor jonge en oudere meisjes. FR. CROLS, PR.

VIa — KINDERLECTUUR

Voor grootere kinderen van 13, 14, 15 jaar

14.041 Brown, Tom **83.0**

◆ AVONTUREN IN DONKER AFRIKA. *Geïll. — Haarlem, De Spaarnestad,* 1936 (21 × 15) 160 *blz.* *geb. fl.* 1,35

VI, A, J — Ieder jongen, die dit boek te zien krijgt, met zijn olifanten op den kleurigen omslag, wil het lezen en leest het dan ook in één adem uit. Het begin is zeker niet banaal : « Charles Willingdown kreeg, toen hij 't eind-examen van de middelbare school met gunstig gevolg had afgelegd, van zijn vader een sportvliegtuig cadeau ». Charles gaat dan, met zijn oom en andere geleerden, op studiereis naar Afrika. Het vliegtuig gaat mee en bewijst uitstekende diensten. Van studie komt echter op die reis niet veel terecht ; wel worden vreeselijke avonturen beleefd. — Jongenslectuur van de bovenste plank.
F. VERMUYTEN, PR.

14.042 **Cautereele, Johan** 83
◆ VAN TISTJE GRIJP MET AL ZIJN GOUD. *Geïll.* — *Averbode, Goede Pers,* 1936 (26 × 16) 80 *blz.* 6 *fr.*
YIa — Een griezelverhaal dat niet slecht geschreven is en waar onze kinderen gretig naar grijpen, al hebben de moeders dan 's nachts wel eens last met hun kleine kleuters. We weten bij ondervinding hoe gehecht de kinderen zijn aan duivelsverhaaltjes. Als het onderwerp delicaat wordt behandeld, hebben wij er niets tegen dat de kleinen, van tijd tot tijd, zoo'n verhaal in handen krijgen. ELZA WOLF

14.043 **Conté, Lode** 83.8
◆ KERSTNIEUWS *Geïll. dr Fl. Lambrechts.* — *Antwerpen, Opdebeek,* (24 × 17) 24 *blz.* 2,50 *fr*
VIa-b — *Kerstlicht, Kerstbode, Kerstengeltje,* drie korte verhaaltjes over gelukkige gebeurtenissen in den vredevollen Kerstnacht : Blinde moeder ziet weer ; vader krijgt werk ; een kerstengeltje ligt in de wieg van het gestorven broertje. Goed.
AUG. OSSENBLOK-DRIES

14.044 **Denneborg, Heinrich Maria** 83
◆ HOUTEN KAMERADEN. *Vert. uit h. Duitsch dr Gaston ter Vuure. Geïll. dr B. Weber.* — *A'dam, R. K. Boekcentrale,* 1936 (21 × 15) 168 *blz.* *fl.* 1,25 ; *geb. fl.* 1,65
VIa — Een verhaal dat zeer mooi geschreven is en aan onze kinderen zeker zal bevallen ! Het verhaal van die houten acteurs uit het theater van den ouden Pieter Peuk zal met de grootste spanning gevolgd worden. Een beste geschenk voor onze kleinen op sommige feestdagen. Een aanwinst voor onze kinderbibliotheek, waarin boeken van dit soort zeker een eereplaats verdienen. ELZA WOLF

14.045 **Faucant, H.** 83.8
◆ DE WONDERBARE REIS VAN PIETJE REUZEKANS. *Vert. uit h. Fransch dr E. van Putten. Geïll.* — *Averbode, Goede Pers,* 1936 (26 × 16) 91 *blz.* 6 *fr.*
V-VIa — In dit boek lezen we vertelsels, die ons wel boeien omdat ze waarlijk goed geschreven zijn. Kleinen en grooten zullen er hun gading in vinden. Vooral de geschiedenis van Sinte Godelieve wordt — ondanks een paar foutieve zinswendingen — zeer mooi verteld. Tijdens de lange winteravonden zal dit boek aan kinderen... en ouders welkome ontspanning brengen. ELZA WOLF

14.046 **Groothedde, I. F. J.** 83
◆ DE PUKKEL EN DE JONGENS VAN BOS EN HEIDE. *Geïll.* — *Haarlem, De Spaarnestad,* 1936 (21 × 15) 168 *blz.* *fl.* 1,35
VIa, J — De Pukkel brengt met zijn makkers het groot verlof in de vrije natuur door en de « jongens van bos en heide » komen ongeveer alles tegen, wat het leven buiten de gesloten huiskamer aan verrassends brengen kan. Het dreigt op het einde tragisch af te loopen, maar onze jongens komen er met eere af. Goed verteld, met katholieken ondergrond.
AUG. OSSENBLOK-DRIES

14.047 **Jehu, Felicie** 83
VIOLA HEEFT VACANTIE. *Geïll. dr M. de Feijter.* — *Alkmaar, Kluitman,* 1936 (23 × 15) 204 *blz.* *fl.* 1,60 ; *geb. fl.* 2,50
VIa, M — Viola heeft de H. B. S. achter den rug en zal muziek studeeren. Tot hiertoe trachtte moeder, 'n weduwe met vier kinderen, haar gezin op dreef te houden met fijn handwerk te maken. Het wordt haar echter door den oogarts verboden. Nu zal Viola moeten werken. Dat is dus haar vacantie. Viola offert zich op voor haar moeder en wordt beloond met 'n « happy end ». 'n Prettig meisjesboek voor de grooteren. FR. CROLS, PR.

14.048 Melloy, Camille **83.8**

◆ HET EZELTJE VAN BETHLEEM. *Verluchtingen in kleuren van J. Hebbelynck. — Brugge, Desclée de Brouwer*, 1936 (23×23) 106 *blz.* 15 *fr.*

Camille Melloy

VIa — Het Kerstmysterie is voor C. Melloy, gelijk voor zooveel andere groote kunstenaars, schilders en dichters uit het verleden, een onuitputtelijke, zegenrijke inspiratiebron. Zijn vijf nieuwe Kerstverhalen hangen weer zoo vol droom en fantaisie, zoo vol zielsdiepte en kinderlijke verbazing, zoo vol poëzie en aanbidding, dat men geneigd is hem te noemen : de kunstenaar van het Kerstwonder. Wat kan hij geheimzinnig vertellen over dit ezeltje en die stei van Bethlehem, over de folkloristische Driekoningen en de Wijzen uit het Oosten, over het historisch gebeuren van dien nacht en het vreugdemirakel dat ieder Kerstfeest in de zielen verwekt. Met zachte fluisterwoorden vertelt hij, woorden die nieuwe werelden optooveren, woorden die warm zijn van gevoel en kleurig van tint, woorden die nog meer aanboren dan zij werkelijk zeggen. Ieder verhaal is gaaf geconstrueerd. Hij kent zijn vak. In ieder verhaal trilt er een schoone menschenziel. Van al die verhalen dragen het eerste en het laatste mijn voorkeur weg. Vooral « Het Ezeltje van Bethlehem » is iets eenigs, iets, dat men nooit meer vergeten kan. De uitgave is naar wensch en de naïeve, kleurige verluchtingen van J. Hebbelynck zijn een blijvend genot voor de kinderoogen. D. DE PAUW O.P.

14.049 Pierré, Jos **83**

◆ DE CLUB « DE ZWARTE RIDDERS ». *Geïll. dr J. Waterschoot. — Antwerpen, Opdebeek*, 1936 (24×17) 240 *blz.* *geb.* 20 *fr.*

VIa, J — Het verhaal verloopt in de omgeving van Antwerpen, wat voor velen een aantrekkelijkheid te meer zal zijn. De jongens betrekken een oude versterking en in die « Zwarte Burcht » spelen ze met statigen ernst de ridderrol, die ze zich zelf hebben toegedacht. Goed. AUG. OSSENBLOK-DRIES

14.050 Sevenhuijsen-Verhoeff, C. H. **83 : 91**

TUSSEN SAWAHS EN BERGEN. *Geïll. dr R. Reinderhoff. — Amersfoort, Valkhoff*, 1936 (21×16) 152 *blz.* *fl.* 1 ; *geb. fl.* 1,40

VIa — Een zeer mooi kinderboek. Onze kinderen zullen het graag lezen en er heel wat bij leeren over den toestand en de gebruiken in dat verre land, dat toch zooveel moois biedt. Geschiedenissen in dien aard zijn boeiend en worden door de jeugd gewild. Warm aanbevolen. ELZA WOLF

14.051 van Balkom, Guus **83**

DE KANOCLUB. *Geïll. dr Pol Dom. — Alkmaar, Kluitman (Reeks « Ons genoegen »)* 1936 (19×13) 160 *blz.* *fl.* 0,75 ; *geb. fl.* 1,20

VIa, J — Een goed jongensboek, dat ons iets te langdradig lijkt, maar toch vele jongens bevallen zal. Die kanoreis zal wel met veel spanning gevolgd worden. ELZA WOLF

14.052 van Sichem, R. **83.0**

◆ HET KAMPVUUR VAN PETE O'CONNOR. — *Antwerpen, De Oogst*, 1936 (23×15) 190 *blz.* 15 *fr.*

R. van Sichem

V-VIa — Pete is een kranige woudlooper en pelsjager uit het hooge Noorden, alom bekend en een edel mensch. Dat ondervinden meer dan ééns de bende jongens, met wie hij in aanraking komt. Voor hen blijkt hij te zijn nog wat meer : Een knap en uiterst boeiend verteller van oude en pikante verhalen. Hij redt hen uit erge en dramatische toestanden. Ze zien hem met spijt terugkeeren naar het lokkende hooge Noorden. Een frisch verhaal, handig geconstrueerd en naar den tand der jongens. De Amerikaansche humor tintelt op elke bladzijde haast. De zendeling, die in het verhaal voorkomt, is een katholieke father. Warm aanbevolen voor de volksboekerijen. A. VAN DEN DRIES, PR.

14.053 **van Wermeskerken, Henri** **83.0 : 91**

TWEE ZWERVERS DOOR DE GROTE WERELD. *Geïll. dr W. Sluiter. — R'dam, Biskwiefabrieken P. C. Kaiser,* 1936 (26×20) 160 *blz.* *geb.* (*zonder plaatjes*) *fl.* 0,80

VIa-b, J — Is me dat nog 'ns 'n plezierig jongensboek ! Twee knappe kereltjes : de ouderlooze Benito en het Chineesje Pau, worden door 'n rijken meneer in bescherming genomen, en maken met hun weldoener 'n tocht naar Engeland en Amerika. Geestige, interessante en romantische avonturen op 'n prettige, niks-schoolvosachtige wijze door elkaar geroerd. Doorloopend luchtig en leerzaam en boeiend verteld. 'n Pleidooi voor de menschelijke goedheid ligt m.i. wel aan de basis van dit kostelijke verhaal. Dank zij de gezonde publiciteit van 'n Nederlandsche firma werd dit boek feestelijk geïllustreerd uitgegeven. PAUL HARDY

14.054 **XX.** **83 : 59**

◆ LEVENDE-SCHOOL-BOEKERIJ :

1. JAN VERCAMMEN : DRIE KONINGEN MET STEKELS
2. RICHARD TURF : OP KLOPJACHT
3. JAN VERCAMMEN : VELDMUIZENPARADIJS
4. PALMER RUYSSCHAERT : TWEE JONGE RIDDERS
5. JEF VAN DEN BRANDE : DE KLUIZENAAR IN DE GOREN

Alle geïll. — Averbode, Goede Pers, 1936 (21×15) *elk* 32 *blz.* *elk* 1,50 *fr.*

VIa-b — Verhalen over allerlei dieren. Nette prijsboekjes voor de kleuters, die er iets in te leeren vinden. Misschien wel een beetje te naïef. L. SENDEN, PR.

VIb — KINDERLECTUUR

Voor ietwat gevorderde lezertjes (van 9, 10, 11, 12 jaar)

14.055 **Gevers, Marie** **83 : 087**

KEP DE HOND, DIE BIJNA SPREKEN KON. *Vert. uit h. Fransch. Geïll. dr E. de Nemès. — Brugge, Desclée de Brouwer,* 1936 (23×23) 46 *blz.* 10 *fr.*

VIb — 't Geschiedenisje van Kep is niet veel zaaks. De illustratie, door Erik de Nemès, brengt ons niets nieuws. Desclée verzorgde 't boekje naar behooren, maar in de jongst verschenen reeks kinderlectuur is *Kep de Hond* wel 'n mager beestje... A. V.

14.056 **Mallech, Jean** **83**

◆ DE LEGENDE VAN KONINGIN ASTRID. Verhaal voor kinderen. *Met* 3 *kleurplaten van J. Hebbelynck. — Brugge, Desclée de Brouwer,* 1936 (19×19) 62 *blz.* *gek.* 10 *fr.*

VIb-c — 't Mooie leven en 't treurig einde van koningin Astrid, verteld voor kleine lezertjes. 't Is een sprookje waar kinderen graag naar zullen luisteren. De vertaling is goed ; de uitgave piek-fijn ; de kleurplaten zijn éénig. FR. CROLS, PR.

14.057 **Manche, An** **88 : 087**

HET VROLIJK LEVENTJE VAN KATRIENTJE : 1. DE DROOM — 2. DE POPPENWAS. *Met foto's van E. Gnilka en illustraties van Lou Manche. — Heemstede, De Toorts,* 1936 (22×24) *elk* 40 *blz.* *gekart. fl.* 1,95

VIb-c — Kleine voorvalletjes uit kleuterleven, in rijmpjes en proza. Origineel geïllustreerd door L. Manche. De schattige kinder-foto's van E. Gnilka zullen nog wel het meest door ouderen worden genoten. Fraaie boekjes. De prijs is spijtig erg duur geworden. Met het geslacht der woorden ligt A. Manche af en toe overhoop. Dat wil er, bij ons althans in het Zuiden, niet in. B.

14.058 **van de Graft, C. Catharina, Dr** **83.8**

WAAROM EN WAARDOOR. Nieuwe natuurlijke Historie. Oude Volksverhalen. *Geïll. dr N. Bodenheim. — A'dam, De Spieghel [Antwerpen, Het Kompas]* 1936 (21×17) 36 *blz.* *fl.* 1,90

VIb — Plezierig uitgegeven en mooi geïllustreerde, eenvoudige verhaaltjes. — Goede kinderlectuur. A. V.

88. - Gemengde Opstellen

14.059 Lutkie, Wouter, pr. **88 : 37**

◆ VAN BOVEN AF (Lessen van het Leven). Ten vervolge op « De Man 'n Man ». *Met* 1 *plaat. — Oisterwijk, Uitgeverij « Oisterwijk »* (19×13) 255 *blz.* *fl.* 2,20 ; *geb. fl.* 2,80

Wouter Lutkie

IV — Een moraliseerend boek wordt nooit geschreven voor doorloopende lectuur ; het dient bij gemeten dosis tot zich genomen. Kan dit nu evenwel niet gebeuren, zoo is men er nooit zeker van of men het voorgoed met zijn voetstoots-gevormde meening eens blijven mag. Dit gelieve men indachtig te wezen, als ik meen te moeten zeggen dat er, naast het veel verdienstelijke van Lutkie's panorama, op veel minder genietbare schaduwzijden dient gewezen te worden. Wellicht steekt er onder deze kalm-doorloopende bladzijden nog meer waarheid, dan mij opvallen mocht. Want diepe waarheden zijn er voorzeker aanwezig, en wat Lutkie verkondigt leunt aan bij dien ouderen typischen geest, E. Hello. Alleen moeten we betreuren dat alles met niet voldoende stijlzorg werd te boek gesteld, en dat de praattoon, die toch veel vermag, wel eenigszins zijn effect hier mist. Maar laat ik herhalen dat het boek, druppelgewijze aangeproefd, voorzeker een dieperen, en vooral opbouwenden invloed zal nalaten ; echter zal geen inboorling uit het Vlaamsche niemandsland akkoord gaan met pag. 148. Dat is ons wat te sterk. Dr A. BELLEMANS, PR.

14.060 Premsela, Martin J., Dr **809**

LECTUURGIDS VOOR MODERNE FRANSCHE LETTERKUNDE. *Met inleiding van Prof. Dr P. Valkhoff. Geïll. — Groningen, Noordhoff,* 1936 (21×15) 139 *blz.*
fl. 2,25 ; *geb. fl.* 2,75

IV — In alphabetische volgorde behandelt Dr Premsela vluchtig, met rake zeer bondige kwalificaties, het z.g. lezenswaardig werk van 'n 270-tal hedendaagsche Fransche auteurs. Dit opzet, dat getuigenis aflegt van schrijvers rijke belezenheid, verdient trouwens niets dan lof. Voor al wie in het labyrinth der moderne Fransche litteraire productie z'n weg wil zoeken, is dit werkje dan ook onontbeerlijk. De samensteller gaat practisch te werk : bij elk boek noemt hij den uitgever, den prijs en maakt zelfs melding van eventueele goedkoope heruitgaven (Ferenczi, Fayard enz.), zoodat ook de man met de bescheiden beurs, zonder gallig te worden, er dit boekje kan op naslaan. Het zou misplaatst zijn de kwasi-volledigheid van het behandelde materiaal nog te willen betuttelen ; daarom kunnen wij de vergetelheid van Dr Premsela, wat 'n paar namen betreft welke hier, naast zooveel andere van minder beteekenis, niet voorkomen, ook niet euvel duiden (zoo ontbreken o.m. Geneviève en Henri Fauconnier en Marion Gilbert). Achtung ! dit is niet als kritiek bedoeld ! Voor de katholieke zoekers naar Fransche lectuur stelde Dr Premsela zich op het meest absolute standpunt van Bethléem. De werken welke zonder eenig moreel bezwaar door katholieke lezers mogen worden gelezen, werden met een asterisk gemerkt. Wij meenen echter dat de samensteller, zonder al te groote nauwgezetheid, ook nog wel de ietwat strengere kwalificatie van den Franschen lectuur-censor voor katholieke volwassenen had mogen aanbevelen. Roomsch-katholieken zullen echter deze ruimdenkende houding van Dr Premsela naar waarde weten te schatten. Dit werkje weze dan ook sterk aanbevolen. PAUL HARDY

14.061 van Leeuwen, W. L. M. E. **84 : 809**

KORTE SCHETS VAN DE ONTWIKKELING DER NEDERLANDSCHE LETTERKUNDE. Met een schematisch synchronistisch overzicht van de wereldletterkunde, vermeldende tevens de voornaamste gebeurtenissen en grote figuren op het gebied van wijsbegeerte, religie, staatsleer, beeldende kunst, muziek, staatkundige geschiedenis en natuurwetenschappen. — *Groningen, Wolters,* 1936, 3e *druk* (23×16) 19, 289 *blz.*
fl. 2,50 ; *geb. fl.* 2,90

IV — De eerste druk werd onder nr 7385 besproken, de tweede onder nr 12.016. Aan algemeen plan en opzet werd niets gewijzigd. Met veel zorg en streven naar volledigheid werd de allerjongste letterkunde bijgewerkt tot 1936, zodat het overzicht helemaal up-to-date is. Als handboek voor leraars zeer nuttig, vooral voor de literatuur na 1880, omdat de schrijver het verloop van ons letterkundig leven in een ruim kader plaatst en de grote richtingen ervan weergeeft. We herhalen het, dat Vlaanderen niet tot zijn recht komt :

voor 1830-90 één bladzijde met J. Fr. Willems, van Beers, Bergmann, Ledeganck en Conscience, plus twee voor Gezelle ; over Prudens van Duyse, de van Rijswijcks, van Kerckhoven, Zetternam, August en Renier Snieders, de gezusters Loveling, de Geyter, Vuylsteke, enz. enz., geen enkel woord !! Dr A. Boon, pr.

14.062 van Rijswijk, Ant. **84 : 92.7 : 88**

◆ CYRIEL VERSCHAEVE (In 't Zuiden en in 't Noorden). *Met 1 portret. — Tilburg, Drukk. G. M. van den Besselaar* (20 × 14) 52 *blz.* *fl.* 0,60

V — Aan deze brochure gaat een kort woord tot inleiding vooraf van H. Moller, waarin deze Verschaeve een van onze groote Nederlandsche kunstenaars noemt. Hij ziet in de voorliggende brochure een geslaagde poging om een moeilijk dichter binnen het bereik te brengen van de talrijk velen, die geen « hoogere » studies hebben gedaan. Zoo kunnen ook zij eigen geest en gemoed en karakter verheffen en sterken door deze zoo innig Nederlandsche kunst. De tekst van van Rijswijk, die een bondige bloemlezing uit Verschaeve vorafgaat, geeft een samenvatting van wat vooral in Vlaanderen over den meester werd geschreven. D. Vansina

14.063 XX. **88 : 37**

◆ HOOGER OP ! Keurleesboeken door eenige Leeraressen der aangenomen Normaalschool van St-Andreas te Brugge : 8[e] DEEL. Voor den vierden graad der lagere scholen en voor de eerste en tweede middelbare klas. Met LEIDRAAD. *Geïll. — Brugge, Beyaert,* 1936 (21 × 15) 240 ; 6, 157 *blz.* 11 *fr.* ; 30 *fr.*

V, M — Aan degelijke moderne bloemlezingen heeft het katholiek onderwijs zeker geen overvloed : daarom voorziet *Hooger Op* in een ware leemte. De leesstof werd ontleend aan zeer verschillende milieu's : dit zal de belangstelling der leerlingen gaande houden en tevens de uitbreiding van den woordenschat ten goede komen. Wat ook verheugend is, is dat naast het zakelijke mede een groot aandeel werd toegekend aan gevoel en verbeelding : dankbare atmosfeer, waar vooral jongere meisjes zoo geestdriftig in opgaan. Taal en onderwerpen doen frisch en warm-gemoedelijk aan ; men voelt het aan dat hier vrouwenhanden geplukt hebben. Stoffelijk werd deze uitgave smaakvol en keurig verzorgd en fraai geïllustreerd. Het was een prachtidee, aansluitend bij de bloemlezing, een *Leidraad* in het licht te geven, waarin op zoo gelukkige wijze de stukken worden geïnterpreteerd ; mooie gedachten worden bij de vleet uit verzen en proza opgediept. De taalkundige en zakelijke verklaringen zullen zeker alle leeraressen uiterst welkom zijn. Naar een volledig methodisch geheel werd echter niet gestreefd ; het zijn enkel « vingerwijzingen ». Vooraan staat een alphabetische lijst met bio- en bibliographische aanteekeningen. Interessant zijn zeker de voordrachten in spreekkoor. D[r] J. P.

9. - Geschiedenis

14.064 Gerretson, C., Prof. D[r] **9**

MUITERIJ EN SCHEURING 1830. — *Leiden, Sijthoff,* 1936, 2 *dln* (24 × 16) 14, 482 ; 5, 531 *blz.* *elk deel fl.* 6,25 ; *geb. fl.* 7,50

Prof. C. Gerretson

V — In de inleiding tot dit werk staan er veel oordeelvellingen, die van vooringenomenheid getuigen, en die voorzeker minst van al den geschiedschrijver passen : men late de documenten eerst spreken, en men verzamele documenten *naar alle zijden.* Prof. Gerretson gaat den gemoedstoestand van het Vlaamsche volk in de laatste jaren van het Hollandsch regiem geheel voorbij ; hij heeft geen oor voor de nochtans zoo belangrijke godsdienstkwestie ; en toch liggen er in Holland documenten te over — die van het petitionnement bv. — om hem te stichten in deze. Maar dit gezegd, hebben we nog enkel lof over voor de uitgave van de tallooze bescheiden, die ons worden verstrekt. Het is goed materiaal. Schier alle stammen ze uit de officieele en diplomatische wereld. Het zijn ook alle geen onbekende stukken, op verre na niet. Volledigheid is evenmin nagestreefd. Desniettemin is deze uitgave een ontzaglijke hulp voor den geschiedschrijver, die het vraagstuk opnieuw aangrijpen wil. Het ware echter een schromelijke vergissing te meenen dat men, met deze

documenten alléén, de omwenteling van 1830 begrijpen kan. Men wint er niet het minste begrip bij van de gemoedstoestanden van het Belgische, van het Vlaamsche volk. Prof. Gerretson mag bv. zelf ons *Antwerpen in* 1830 even doorwerken ; hij zal er ontdekkingen doen, die hij, voor nu, niet eens vermoedt. Dit wil echter geenszins zeggen dat wij niet dankbaar zijn om de aanvulling van documentatie, die hij ons geleverd heeft. Dr Fl. Prims

14.065 Godée Molsbergen, E. C., Dr **9 : 325**

TIJDENS DE O.-I. COMPAGNIE : 2e BUNDEL.*Geïll.—Bandoeng, A.C. Nix* (24 × 16) 11, 356 *blz.* *geb. fl.* 4,80

V — De landarchivaris van Batavia geeft ons hier wederom — het is de tweede verzameling — een rijke collectie van allerlei historische wetenswaardigheden uit de Nederlandsch-Indische colonisatie : een mengelmoes dat zeer bont van inhoud is, maar dat zeer vlot leest, en waar ook de gewone man, die buiten de historische wetenschap staat, zijn genoegen aan hebben zal : het menschelijke, dat uit die oude coloniale geschiedenis spreekt, is vaak verrassend, steeds boeiend, en ten slotte ook leerzaam. Dr Floris Prims, pr.

14.066 Schamelhout, G., Dr **9**

HERKOMST EN ETHNISCHE SAMENSTELLING VAN HET VLAAMSCHE VOLK. — *Oude God* (*Antw.*), *Die Poorte*, 1936 (21 × 14) 208 *blz.* 25 *fr.* ; *geb.* 35 *fr.*

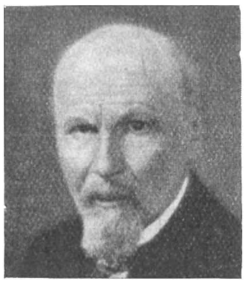

Dr G. Schamelhout

V — Dr Schamelhout heeft zijn verzameling wetenschappelijke nota's, omtrent de « ethnische samenstelling » van het Vlaamsche volk, geclasseerd en uitgegeven. Op die wijze komen we aan een gerieflijk consultatieboek, en we danken den schrijver er om. Uit die nota's blijkt dat nog de meeste vraagstukken in het donker blijven. Schrijver gaat zelden verder dan zijn nota's. Waar hij het wél doet, spreekt er soms een vooringenomenheid uit, zooals waar hij de Keltische namen van de Belgæ Germaansch interpreteert. Waar hij op het historisch terrein komt, in zijn Franken-nota's, is hij wat al te licht tevreden met een Dispargum = Diest of Duisburg, en bepaald verkeerd waar hij aan Bladel houdt als aan de Villa Pladella. Ook in zake hofsysteem-dorpsysteem, Kempische hoeve en meer andere punten van dit kapittel, dient de lezer zich op hoede te stellen. Noteeren we nog volgende bewering : « Uit Antwerpen verhuisden in 1585 20.000 menschen, de wakkersten en zelfbewusten ». Wat een oncritische vooringenomenheid ! En voeg daar dan bij : « Het verraad van den Zuidnederlandschen adel ». Dat is de XVIe eeuw zien door den bril van de romantiek der XIXe. Verder is het boek beheerscht door de valsche voorstelling omtrent de houding onzer katholieke voorouders tegenover « den Spanjaard ».

Kortom, een studie op de « ethnische samenstelling » van een volk vergt de kennis van verscheidene en uiteenloopende wetenschappen. Men kan slecht in elk dezer specialist zijn. En mogen we ook doen opmerken dat de Brabanders — en die beweerden te reiken van den Brabantdam te Gent tot Balen op de Nete — zich steeds als een ander volk hebben beschouwd dan de « Vlamingen », die woonden tusschen de zee en Gent ? En dat evenzoo de menschen van het Luiksche en van het land van Loon steeds het onderscheid hebben gezien en gehoord tusschen hen en de Brabanders ? Verder waar het om de cultuur gaat, is er te vertrekken van de Latijnsche cultuur der Christianitas om tot een historisch-juist oordeel te geraken. Er zijn nog meer principieele dingen van dien aard op te halen, maar deze enkele mogen volstaan om ons besluit te rechtvaardigen : dat dit consultatieboek, geschreven uit liefde voor een heilige zaak, ter wille dier zaak zelve, met omzichtigheid dient benuttigd te worden. Dr Floris Prims, pr.

91.- Aardrijkskunde en Reizen

14.067 Broersma, R., Dr **91 : 39**

LAND EN VOLK IN MOLUKKEN-ZUID. (*Overdruk uit Koloniaal Tijdschrift*) — *Groningen, Noordhoff*, 1936 (24 × 16) 48 *blz.* *fl.* 1,25

III — Een zeer zakelijk, ineengedrongen beschrijving der Zuid-Molukken, waar de Tanimbar-, Kei- en Aroe-eilanden bij ons de minst-onbekende van zijn. De beschrijving is vooral ekonomisch gehouden en de juistheid ervan kan ik niet beoordeelen. Toch moet voorbehoud gemaakt waar schrijver een paar keer den katholieken missiearbeid in ongunstig licht stelt. E. Boelaert M.S.C.

14.068 **Brulez, Raymond e. a.** **91**
DE BELGISCHE ZEEKUST. *Geïll. — Brussel, N. I. R.*, 1936 (21 × 13) 50 *blz.* 2 *fr.*
V — Enkele mooie kiekjes van de Belgische Zeekust. Heel goed voorgesteld, maar natuurlijk onvolledig, daar het enkel dienen moet als « programmaboekje », en dus aanvulling eischt. Eenige heel goede illustraties. M. DAISOMONT, PR.

14.069 **Dillibis de Zondaar** **91 : 266 : 86**
◆ BRIEVEN UIT ABESSINIE. *Vert. uit h. Tigrigna dr C. de Wit, Lazarist. Geïll. met* 24 *platen. — Nijmegen, Studiehuis St-Vincentius à Paulo*, 1936 (24 × 16) 157 *blz.* *fl.* 1,40
V — Eigenaardig : een Abyssinisch knecht der Missie ; zijn brieven aan de novicen in Holland. Het laat toe mee te leven in de eigen atmosfeer ginder, misschien beter dan beschrijvingen en studiën. Dr JORIS CAEYMAEX, PR.

14.070 **Wiessing, G. E. J., Ir** **9 : 91 : 39**
◆ INCA'S EN CONQUISTADORES : Korte Beschrijving van de Stichting van het Inca-Rijk, de Verovering door de Spanjaarden en hun Vestiging onder het Rumoer van hun Burgeroorlogen. *Geïll. — Deurne (Antw.), Tijl [Den Haag, Pax] (De Pelikaan nr* 8) 1936 (21 × 15) 25 *fr.* ; *geb.* 35 *fr.*
V — Van Quito in Ecuador tot ver in Argentinië, tusschen de zeekust en de Amazonen, regeerden weleer de Inca's. Hier leeft nog, midden ruïnes met Egyptische eigenaardigheden uit voorhistorischen tijd, van ruïnes der Inca's-beschaving en die van Spaanschen oorsprong, de Indiaansche bevolking, haast niet beïnvloed door den modernen tijd. Welke stormen zijn over hen heengegaan ? Welke geestelijke omwentelingen hebben zij meegemaakt ? Wat is hier gebouwd in de eeuwen, wat is afgebroken, wat is vergaan ? Wat voor moois heeft de mensch hier voortgebracht dat het ons nu nog treft ? Ziedaar zooveel vragen die de schrijver beantwoordt op een eenvoudige, sobere maar zeer boeiende wijze. Gansch het boek boeit als een roman ; de flinke technische verzorging en de talrijke illustraties verhoogen de waarde van dit boek. Dr J. UYTTERHOEVEN

92. - Levensbeschrijvingen en Dagboeken

14.071 **Bethanië** **22 : 92.2**
◆ VERRE REIZEN. *Geïll. dr L. Sengers. — A'dam, van Munster*, 1936 (21 × 17) 118 *blz.*
V-VI — 'n Werkje dat de jeugd vertrouwd kan maken met eenige « apostolische » tafereelen, zonder dat deze schoolsch worden voorgesteld. St-Paulus' grooten zielenijver en geestdriftige liefde leeren we hier kennen op treffend-uitbeeldende wijze, in zijn onverwoestbaar geloof in de genade van Christus en de goedheid der menschen en de bewustheid van zijn zending. Het boekje is keurig uitgegeven. (Een paar zetduiveltjes zijn jammer). Aanbevolen voor scholen, enz. M. VAN HOECK, PR.

14.072 **Fargues, Marie** **92.2**
◆ DE KLEINE ANNE DE GUIGNÉ. *Naar de verkorte uitgave, uit het Fransch vertaald. Geïll. met* 11 *platen. — Averbode, Goede Pers*, 1936 (21 × 14) 75 *blz.* 6 *fr.*
VIb, M — Van 't klein Fransch meisje dat, pas elf jaar oud, als 'n jonge heilige naar O. L. Heer ging. 'n Meisje dat haar kleine gebreken overwint, dat nooit 'n leugentje vertelt, dat 'n goed hartje heeft voor ieder en aan kleine offertjes gewoon, grootmoedig het offer van haar leven brengt uit liefde voor Jezus. Zeer stichtende lektuur voor kinderen.
FR. CROLS, PR.

14.073 **Mauriac, François** **84 : 92.2**
◆ HET LEVEN VAN JEZUS. *Vert. uit h. Fransch [Vie de Jésus] dr Frans van Oldenburg Ermke. Geïll. dr H. Levigne. — Maastricht, A. A. M. Stols [Brussel, A. Manteau]* 1936 (23 × 16) 302 *blz.* 35 *fr.* ; *geb.* 50 *fr.*
IV — Vooraan besproken onder nr 13.941.

N. B. — Het ruitje ◆ onder het volgnummer van sommige recensies geplaatst, beduidt dat de aldus aangeteekende werken in een katholieken geest geschreven zijn.

NUMMER 4 VIJFTIENDE JAARGANG APRIL 1937

BOEKENGIDS

Algemeen Nederlandsch Bibliografisch Tijdschrift
Organ van het Algemeen Verbond van Katholieke Boekerijen
VERSCHIJNT 10 MAAL PER JAAR

REDACTIE en BEHEER : Alg. Secretariaat voor Katholieke Boekerijen
Cuylitsstraat 27, Antwerpen — Postcheckrekening : 241.02

Prijs voor België: Abonnement: 35 frank Dit nummer : 5 frank
Prijs voor Nederland : Abonnement : fl. 3,50 Dit nummer : fl. 0,50

Standpunten en Getuigenissen

OF

ECHO'S VAN HET HUIDIGE NEDERLANDSCHE LITERAIRE NEERHOF

door Dr A. Bellemans, pr.

In verband met pro- en contra-evolutionistische zienswijzen is daar sinds jaren het boven alle eeuwen uitklimmende rijgsnoer van de hen en van haar ei, van het ei en van zijn hen : in verband met de huidige Nederlandsche literatuur kan men wijzen op een meer simultaan verband van de hen, haar ei en haar kakelen : de kunst richt zich immers tot den geheelen mensch, wordt er gedoceerd tot al zijn vermogens, gaven en zintuigen tegelijk.
We hadden er, helaas, tot voor korten tijd, al te weinig « oor » voor. Werkelijkheidsmenschen als we zijn, hebben we enkel oog — en wel een zeer teleurgesteld oog — gehad voor de zoo karig voorziene legnesten op het Nederlandsche neerhof. We waren het roerend eens : sinds 1920 is er nagenoeg niets blijvend meer tot stand gekomen : enkele zwaardere werken van de gevestigde auteurs-in-nabloei, naast zeer veel grafische en lyrische experimenten van kleine afmetingen op formaat-bladen, en schromelijk veel oudgeboren rommel. Vooral de poëzie, die zich aandiende als nieuw in stijl en motief, is grondig tot ontaarding vervallen, en nu is er het wachten op wat uit de groeiende tijden zal worden gedistilleerd; momenteel is alle bezieling dood, en wie dan al eenige zielsbeweging

voelt, komt er niet toe, een keuze te doen, onder zooveel mogelijkheden ter verwoording als er liggen tusschen het achttiend-eeuwsche klassicisme en de nieuwe zakelijkheid, en zwijgt.
En toch zal ons oor niet alle genot missen, althans niet alle gewaarwording. En wie daarvoor heeft gezorgd is niemand minder dan de zoo ondernemende uitgever Stols, wiens naam zulk een goeden klank heeft in de Nederlandsche belletrie en bibliophilie. Stols heeft dingen beluisterd, die we, buiten dit neerhof-verband, op zeer gevatte wijze « caenaculair » zouden kunnen noemen ; Stols heeft oor gehad voor de valorisatie-mogelijkheden van het kakelen. Hij heeft zich, tot ons gerief en ter bezorging van een litterair intermezzo, registreerend neergebogen over de legnesten, waaronder ik noem : De nieuwe Eeuw, de Gulden Winckel, de Groene Amsterdammer, De vrije Bladen, de Nieuwe Rotterdamsche Courant ; het geluid dat in die centra de gebeurtenis van het ei volgt, heeft hij, met de milde medewerking van de betrokken producenten, weten vast te leggen en biedt hij ons thans aan in den vorm van twaalf, niet onaanzienlijke bundels critisch proza uit de zeer noordelijke helft van ons taalgebied.
Een kwaadwillige zal nu aanstonds gaan meenen dat die twaalf bundels natuurlijkerwijze de volledige tekstuitgaven bevatten, en ter aanvulling enkele interviews, recensies en de noodige voetnota's; dat er bij geen mogelijkheid of inspiratie twaalf bundels, en dan nogal niet-onaanzienlijke, te vullen zijn met critisch kleingoed rond de productie van het decennium 1920-30. Zoo iemand moet ik aanstonds ontgoochelen met de bevestiging dat het hier werkelijk gaat om plus minus tweeduizend bladzijden critisch proza van de hand van de meest en-vue-staande Noordnederlandsche dichters-critici.
Hoe zoo iets mogelijk is ? De tijd is voorbij dat het volstond, zooals voor Goethe en Schiller, op elkaars protheïsche natuur te wijzen. Men moet er dus iets op vinden ! En is nu het ei een zeer afgewerkt en begrensd product, dat getuigt vòor zich zelf, voor het kakelen liggen de fanfarewegen naar alle verten open : afgezien van de charme van het eigen timbre en de materie van ieders schraapmelodie, is er de mogelijkheid voor de meest gevarieerde orchestrale behandeling ; met wat creativiteit, wat vormkracht, wat woordmysterie, met een zeer lichte dosis heterogeen philosophisch mengsel, met een sterke dosis schrijverstalent en veel, zeer veel ironie en cynisme, resp. humor, konden een achttal auteurs het brengen tot het opus, dat thans voor ons ligt, en waarin op de aftakeling van de « eindelooze sonatine » de kordaat-gefu-

gueerde compositie liefdevol staat te wachten ; waarin de eerlijke ontboezeming af en toe zedig bloost over de kwajongenstaal van den cynicus ; waarin het domme zich zonder gêne aanmeldt, naast het positief-opbouwende, de geestelijke bekrompenheid van den zichzelf geëmancipeerd-verklarenden dominee, naast de ernstige waardeering van het goede in het andere kamp.

Doch het wordt tijd dat ik namen noem. En zijn daar vooreerst de
14.074 **Gedachten op Dinsdag** van M. NIJHOFF. Ze dateeren uit de jaren 1920-25 en zijn niet alleen chronologisch de oudste, doch ook wijsgeerig en aesthetisch de meest bezonken, de rijpste en degelijkste (naast Donker's bundel). Op stillen toon keuvelt Nijhoff zijn lezers voor in zijn wekelijksche bijdragen, over Couperus, van Schendel, J. J. Bierens de Haan, Boutens, Verwey, het Wilhelmuslied en zoo meer. Nijhoff mist den drang om, zooals veel anderen, aan eigen moeizaam op- en uiteengezet-esthetisch systeem een te bespreken œuvre te toetsen ; doch wat hem aan strijdlust aangenaam schort wordt vergoed door de algemeen-geldigheid van zijn uitspraken, en de stevigheid van zijn leiding, de warme betuiging van zijn sympathie en den soliden waarschuwingstoon, waar dat noodig is.

M. Nijhoff

In de volgende bundels ligt de geheele productie tusschen '20 en '30 geanalyseerd en gesynthetiseerd te kijk : buiten enkele verschijnselen uit de ommelanden en Vlaanderen, naast de romanproductie, de generatie van de « jongere dichters », de katholieke groep, de protestantsche, de revolutionnaire ; streng, om niet te zeggen onmeedoogend komt de non-conformistische roede neer op den rug van de zoo milde humanitaristen — minder op G. Bruning's en van Duinkerken's — doch tot afmakens toe op J. Havelaar en D. Coster met hun geestverwanten.

14.075 Ik kan dat best gedoogen van den verantwoordelijken criticus, die ANTH. DONKER is, en zijn **De schichtige Pegasus** (een malle naam overigens voor zijn dood-gemodereerd strijdros). Al houdt hij nog zoo vreeselijk huis onder de jongeren, de verbroederden, de anti-individualisten, toch klinkt zijn toon degelijk en rechtvaardig, en wel vooreerst in de veel « opbouwende critiek » van dezen bundel. En laat zijn definitie en poëzie vaag

Anth. Donker

zijn, al te vaag voor iemand, die dagelijks een vasten maatstaf moet noodig hebben, ze belet hem niet zeer juist te oordeelen over het onorganische, anti-poëtische element bij de jongeren, evengoed als over de verworven waarde bij een Gorter of een Boutens. Zijn kritiek is tenslotte zeer beginselvast en poëtisch-zuiver. Alleen is misschien zijn inzicht af en toe (cfr. Lyrische actualiteit in Stijl en Motief) al te historisch ingesteld.

Veel minder wetenschappelijk, want eenzijdiger en dus minder betrouwbaar, zich zelf te persoonlijk affirmeerend dichter is wel
14.076 H. MARSMAN in zijn **Kort Geding**. Hoever zijn we nu verzeild uit onze eerste positie, dat Marsman iemand als Donker voor conservatief verslijten mag omdat hij al te mild uitvalt ten overstaan van Perk. Nochtans vind ik Marsman al te welwillend voor veel middelmatige moderne productie ; en hierdoor steekt hij wel zeer af tegen de andere medewerkers van de critische reeks. Ze hoefden echter niet door dik en dun te wijzen op het voor de hand liggende verwijt van de eene hand die de andere wascht ; al hun geschrijf kan in de voorbije productie geen iota rechtzetten. Juist in de verwoedheid waarmee ze elkaar te lijf gaan, ligt het bewijs van creatieve onmacht : zoo er wat meer weelde was in hun letterkundig huishouden, zou er meer vrede en opgetogenheid mogelijk zijn. Zoo bij hen die voortbouwden op de bestaande traditie als bij hen die, begeerig naar uitkomst en vernieuwing, dapper de nieuwere tendensen over Nederland omleidden, is er mangel aan genie, aan poëtische vitaliteit en inspiratie. En niets is, onder die omstandigheden, natuurlijker dan dat zij, die na een paar werkjes meer dan uitgepraat waren, zich verder niet onbetuigd willen laten in het letterkundige leven, en zich blijvend als critici willen vestigen.

Hendrik Marsman

Ik heb hierboven Donker's bundel niet tot dat doel goed gevonden om me thans achter zijn gezag verdekt op te stellen, doch waar hij zegt dat het onkruid van de ironie woekert in het huidige letterkundige leven, gaat dat verwijt recht naar het oog van Greshoff, du Perron en M. ter Braak, de interessantste van de drie.

M. TER BRAAK voelt zich ter verantwoording geroepen ; in zijn
14.077 breed-opgezette bundels **Afscheid van Domineesland** en **Man**
14.078 **tegen Man** is er nergens eenig hecht houvast te bespeuren ; noch in zijn would-be philosophische opstellen, noch in zijn kritische ; Donker zelf noemt hem een onwijsgeerig eigen-

Menno ter Braak

wijze, een heerschzuchtige in zijn wijsheid. Hoe ruimdenkend dat zich-ontvoogd-wanende domineeskind zijn kan, mag blijken uit een citaat als dit: « het katholicisme is zoo armzalig, dat het niet eens bestreden kan worden in zijn kern ». Ik vraag me af wat hem er toe verleid heeft om, na den bundel « Afscheid », na lezing waarvan vriend en vijand hem voldoende doorhebben, in zijn tweeden bundel den strijd van man tot man aan te gaan. Waarom lezen al deze menschen, die, bijaldien geen aanleg, dan toch trek bezitten tot de literatuur, niet Paul van Ostaijen's kritisch werk, dat, ook voor iemand die het niet met hem eens kan zijn, zooveel vasten grond kan bijbrengen. In Menno ter Braak is de ontsnapte
14.079 dominee niet weg te werken, evenmin als E. DU PERRON (**Voor kleine**
14.080 **Parochie, Vriend en Vijand, Tegenonderzoek**) zich, hoe gaarne
14.081 ook, kan losmaken van zijn burgerlijkheid.

Du Perron herinnert in veel dingen aan ter Braak : dezelfde opzettelijkheid die alles bederft, hetzelfde verzet tegen het leven. Hij probeert wel van den weg af te wijken, doch hij raakt zijn confectiepakje van gewoon burger maar niet kwijt. Hij is, zegt Donker bij zijn poëzie, een kleine schender van hedendaagsche heiligheden en veiligheden, een ontsnapte burger, in zijn onbeschaamdheid hinderlijk als een naaktlooper. Hij is dat ook in zijn critisch werk, al kan men hem een groote gemakkelijkheid in het veelschrijven niet ontzeggen. Maar het klinkt alles zoo aangeleerd.

E. du Perron

14.082 En om te eindigen is er J. GRESHOFF, de boeman met **Spijkers** en
14.083 **Voetzoekers.** Ik schaam me nu dood dat ik een bloemlezing bezit die Greshoff mede hielp samenstellen, en dat ik me aldus af en toe leiding liet geven door iemand wiens werk, poëzie en critiek niets uitwerkt dan de ironische en cynische ontluistering. Nee, zegt Donker, als het zoo onjoyeus, zoo unerfreulich, zoo ongeïnspireerd, zoo onbevleugeld moet gebeuren, missen we liever het spel van zulken kleinen man.

J. Greshoff

Nu gaat het er misschien naar uitzien, alsof Stols met het aanleggen van deze reeks niet

dient gefeliciteerd. Als de zetter en proevenlezer de vele storende drukfeilen bereid zijn voor hun rekening te nemen, zou zulk besluit een al te duidelijk latius hos beteekenen. Want Stols heeft veel verspreid-liggend werk toegankelijk gemaakt en zoodoende de verspreid-liggende elementen, onmisbaar voor den opbouw van de litteraire historie rond deze jaren, den historicus pasklaar ter verwerking geboden. Daarvoor dient hem alle lof gezegd. Dat men het nu in Nederland — want Vlaanderen valt, behalve de namen W. Moens, Paul van Ostaijen, M. Gijsen en M. Roelants, en du Perron dan ? volkomen buiten het bestek van deze reeks : laten de historici daaraan toch denken ! — niet boven de middelmaat heeft gebracht, zit hem in oorzaken, die, op meer rechtstreeksche wijze dan een gewillig uitgever dat vermag, het levensverloop van de literatuur bepalen.

Van Menschen en Boeken

Aan **Prof. Dr Jac. van Ginneken S.J.**, den vermaarden Nederlandschen taalkundige en hoogleeraar aan de R. K. universiteit te Nijmegen, werd op 21 April hulde gebracht, bij zijn 60^n^ verjaardag ; hij werd nl. in 1877 te Oudenbosch geboren. Door vrienden en leerlingen is hem een feestbundel aangeboden, getiteld : Mélanges de Linguistique et de Philologie, offerts à Jac. van Ginneken S. J., waarin, naast een volledige bibliographie van den jubilaris, bijdragen over taalwetenschap e.d., van professoren en geleerden uit vele landen van Europa, zijn opgenomen. Voor deze uitgave kan worden ingeschreven tegen fl. 5,60, op postrek. 1866.28 van W. Slijpen, Stijn Buysstraat 37, Nijmegen.

Prof. Jac. van Ginneken

Bovendien zal de Mei-aflevering van « Onze Taaltuin », Maandblad voor de Wetenschap der Taal als Volksuiting, nationale Cultuurschat en Instrument voor schoone Kunst, in 1932 mede opgericht door Prof. J. van Ginneken, tot een speciaal feestnummer worden uitgewerkt, met hoofdzakelijk bijdragen van Noord- en Zuidnederlandsche professoren. Dit feestnummer is afzonderlijk verkrijgbaar bij den uitgever, firma Brusse te R'dam. Niet alleen vanwege zijn drukke bedrijvigheid op philologisch en paedagogisch gebied staat de gevierde hoogleeraar zoo gunstig bekend ; hij heeft

zich niet het minst verdienstelijk gemaakt met apologetisch werk, en dan ook tal van publicaties op godsdienstig terrein in het licht gezonden, waaronder de prachtuitgave: « Voordrachten over het Katholicisme voor niet-Katholieken », (zoo voortreffelijk geïllustreerd door J. Toorop), « De Ziel van Augustinus en haar God », enz.

René de Clercq

Als hulde bij de vijfde verjaring van zijn afsterven, verscheen in privé uitgave van **René de Clercq** : « Nagelaten Gedichten », deels liefdelyriek en deels politieke liederen, in den stijl van « De Noodhoorn ». Naast minderwaardig werk, komen mooie, frissche verzen voor. In sommige komt zijn paganistische geesteshouding van de laatste jaren tot uiting.

Anne de Vries werkt aan een tweede deel van « Bartje », — de Drentsche « Witte » — waarin dezes verder levensverloop wordt geschetst, tot aan zijn huwelijk. Het zal a.s. herfst op de markt verschijnen.

Van « Bartje » kwam reeds het 54e duizendtal uit.

Vorige maand werd het afsterven herdacht, in 1637, van **Cornelius a Lapide S.J.** (eigenlijk, C. van den Steen), geboren te Bocholt (L.) in 1567, tijdens zijn leven professor te Leuven en te Rome, en wereldberoemd exegeet. Hij publiceerde o.m. omvangrijke Paulus- en Evangeliëncommentaren, die nog vóór enkele jaren te Turijn werden heruitgegeven. Ook zijn andere commentaren werden herhaaldelijk herdrukt, over schier geheel Europa.

In 1938 zal voor het eerst de **Eug. Leën-prijs** worden uitgereikt, groot 1.000 fr., ingesteld ter nagedachtenis aan den bekenden Hasseltschen drukker-uitgever en kultuur-propagator, voornamelijk door de Davidsfondswerking in zijn gouw. Het is de bedoeling met dezen prijs de Limburgsche letterkunde aan te moedigen, al of niet in drukvorm reeds verschenen. Aan de belanghebbenden verstrekt het Eug. Leën-Comité te Hasselt op aanvraag nadere inlichtingen.

Multatuli

Multatuli (pseud. van Eduard Douwes Dekker) wordt niet alleen in eigen land gevierd, bij den 50n verjaardag van zijn afsterven — wat o.m. aanleiding was ter publicatie van Dr J. Pee's « Multatuli en de zijnen », naar onuitgegeven brieven, bij N. V. Wereldbiblio-

theek — ; ook in het buitenland werd hij herdacht, o.a. in de Mercure de France, waarin Jean Baudoux een uitvoerig artikel aan hem wijdde. Hij stelt hem onder den gezichtshoek van de « groote vervloekten » op één lijn met Verlaine, Strindberg, Dostojefski, van Gogh. Het weekblad Lumière bracht eveneens hulde aan den talentvollen maar zeer onevenwichtigen Nederlandschen letterkundige. Van zijn overbekenden « Max Havelaar » is dezer dagen het 91e duizendtal op de markt verschenen.

Dr J. D. du Toit

Dr J. D. du Toit, hoogleeraar aan de Theologische School te Potchefstroom en bij zijn volk zoo populaire Zuid-Afrikaansche dichter, die schuil gaat onder pseudoniem **Totius**, is in de Z.-A. Unie feestelijk gevierd geworden, bij gelegenheid van zijn 60^{n} verjaardag. Zijn poëzie, evenals zijn gansche leven, staat ten innigste in verband met den strijd en het wel en wee van zijn volk ; hij is steeds een der voorvechters geweest voor de erkenning van het Afrikaansch. Ook als psalmberijmer en bijbelvertaler heeft hij zich verdienstelijk gemaakt.

In Maart jl. is de Engelsche dichter en tooneelschrijver **John Drinkwater** te Londen overleden. Hij was in 1882 te Leytonstone (Essex) geboren, als zoon van een tooneelspeler ; hij studeerde te Oxford, had een tijd lang een betrekking in het verzekeringsbedrijf en wijdde zich daarna uitsluitend aan het tooneel en de letteren. Zijn omvangrijk werk zet de beste traditie der Engelsche natuurpoëzie voort ; van zijn tooneelwerk — hoofdzakelijk historische drama's — werd in het Nederlandsch vertaald : « Abraham Lincoln », een biografisch spel. Zijn « De Schaduw van het Kruis » (A Man's House) werd onlangs te Utrecht opgevoerd. Hij schreef ook essays en proza.

Jules Verne

Te Amiens wordt een **Jules Verne**-museum opgericht, waarin o.a. de fantastische technische scheppingen van dezen avontuur-romancier aanschouwelijk zullen voorgesteld worden. Ook zal hier een exemplaar van de eerste uitgaven van Verne's werken worden bewaard.

De gevierde schrijver werd te Nantes geboren in 1828, maar hij verbleef langen tijd te Amiens, en stierf ook aldaar in 1905.

E. Fleerackers S.J.

Op 17 April werd **E. P. Em. Fleerackers S.J.**, de oolijke schrijver van Kijkkast, Uit de ouwe Speeldoos, Opinies van Proke Plebs, enz., zestig jaar oud. Hij werd te Turnhout geboren, trad in 1899 in de Jezuïetenorde en maakte zich hoofdzakelijk verdienstelijk in het onderwijs. Hij is op dit oogenblik leeraar aan het O.-L.-Vrouwcollege te Antwerpen. In de e.k. aflevering van ons tijdschrift zullen wij een uitvoerige bijdrage publiceeren, gewijd aan het litteraire œuvre van dezen humoristischen novellenschrijver, die tevens een fijnzinnig dichter is.

Ina Boudier-Bakker

Te Brussel vond op 10 April een huldebetoon plaats, ter eere van **Mevr. Ina Boudier-Bakker**, de Noord-Nederlandsche romancière en schrijfster van tooneel en opvoedkundige essays, op touw gezet door de Vlaamsche Pen-club en Vl. Club. De H.H. J. Kuypers en F. Toussaint van Boelaere voerden hierbij het woord. De gehuldigde auteur dankte en sprak over het samenhoorigheidsgevoel, dat Noord- en Zuidnederlanders op het gebied der letteren moet bezielen. 's Avonds van denzelfden dag hield zij een lezing over « Wat mij schrijven doet » en droeg als slot haar bekend verhaal « Paul » voor. In Holland is mevr. Ina Boudier-Bakker een der meest gelezen schrijfsters. Inzonderheid haar familieroman « De Klop op de Deur » kende er een ongemeen succes. Haar werk is in neutralen geest geschreven ; sommige romans eischen voorbehoud.

Enkele dagen tevoren werden **Stijn Streuvels** en **Prof. Aug. Vermeylen** benoemd tot groot-officier, en de h. **F. Toussaint van Boelaere** tot commandeur in de orde van Oranje Nassau.

Prof. Dr L. Scharpé

Aan de nagedachtenis van **Prof. Dr L. Scharpé**, destijds hoogleeraar in de philologie, overleden in 1935, werd op een eersten herdenkingsavond te Leuven hulde gebracht door verschillende professoren ; tevens werd de Scharpé-film vertoond.

De **Philosophische Bibliotheek**, onder leiding van Dr E. de Bruyne, Dr F. Fransen, Dr F. van Goethem, Dr Fr. de Hovre, Dr F. Roels en Dr J. Schrijnen, bestaat heden tien

jaar. In deze tijdspanne werden zestien boekdeelen gepubliceerd, waarvan kan getuigd, dat ze tot de meest oorspronkelijke en meest vooraanstaande van de wetenschappelijke Nederlandsche wijsbegeerte mogen worden gerekend. Wat ons niet het minst verheugt, bij de herdenking van wat door de Philosophische Bibliotheek voor de Nederlandsche wijsgeerige kultuur — in katholieken geest — werd gepresteerd, is wel het feit dat het initiatief hiertoe uitging van Vlaamsche zijde. Het is een treffend getuigenis te meer voor Vlaanderens kultureelen groei. — Op 28 April wordt bij deze gelegenheid een academische zitting gehouden, waarop Prof. A. Mansion en Mgr Noël, uit Leuven, Prof. E. de Bruyne, van de Gentsche universiteit, en Prof. Buytendijk uit Groningen als woordvoerders optreden.

De **jaarlijksche reisbeurzen** voor letterkundigen ,vanwege het Ministerie van Openbaar Onderwijs, tot een bedrag van 6000 fr. elk, vielen dit jaar te beurt voor de Nederlandsche letteren aan **Karel Jonckheere, Marcel Matthijs en Piet Schepens.** Voor de Fransche letteren werden ze toegewezen aan Francis André, Roger Bodart en P. Maes.

Ter abdij Averbode wordt thans een nieuw Maandblad voor Verdieping van christelijk Leven en voor Bezieling tot Apostolaat in den Geest van E. K., uitgegeven : **Vlam.** Abonnementsprijs : 6 fr. 's jaars. Benevens het bekende **Zonneland,** dat als kindertijdschrift van E. K. meer berekend is op de godsdienstige opvoeding, en **Ons Volkske,** wekelijksche uitgave van N. V. De Standaard (0,25 fr. p. nummer ; jaarabonn. 12 fr.), verschijnt sedert enkelen tijd bij N. V. Altiora (Ons Land), Antwerpen, een nieuw, eveneens geïllustreerd, weekblaadje voor de jeugd : **Ons Kinderland** (p. nr 0,75 fr. ; p. jaar 35 fr.). De keuze aan geschikte periodieke kinderlectuur is nooit ruim geweest ; gaarne signaleeren wij dan ook deze nieuwe publicatie.

TER INLICHTING

voor belanghebbenden drukken wij hieronder een nota af uit « Zedenadel », van de hand van E. P. J. Salsmans S.J., betreffende een boekje over Periodieke Onthouding, waarvoor momenteel druk propaganda wordt gevoerd en dat wij, als misleidend voor katholieken, kordaat moeten van de hand wijzen :

NIET KOOPEN !

Sedert eenigen tijd komen, tot in de Vlaamsche dorpen, prospectussen toe over een « Boek dat beslissen zal over uw Toekomst, uw Geluk en uw Leven » of iets dergelijks, want er zijn meer zulke publicaties te Antwerpen, te Brussel, enz., enz., in het Vlaamsch en in het Fransch. Het gaat over Periodieke Onthouding. Katholieken aarzelen of die onooglijke boekjes aanbevelenswaardig zijn... want men spreekt er beslist en goed *tegen* huwelijksmisbruik en vruchtafdrijving.

Welnu, om nagels met koppen te slaan :

1. — Wij zijn geen geneesheer, — maar wij weten toch genoeg van den *physiologischen*

kant van het vraagstuk, om zelfs in dit opzicht *onjuistheden* op te merken, bijzonder waar men spreekt van « rekenkundige (!) zekerheid » van het systeem Ogino-Knaus. Dat onnoozelaars zich niet laten beetpakken !
2. — In *zedelijk* opzicht, wordt het *noodig voorbehoud* niet gemaakt. Men stelt het voor alsof *de* katholieke theologen zich zonder meer « ten voordeele » van het systeem zouden uitspreken. Geen woord over de goede bedoeling of *voldoende reden*, die noodig is om die methode zonder eenige zonde toe te passen. De godgeleerden, er bij gesleurd, zullen heelemaal niet gevleid zijn, dat uit hun werken een paar volzinnen, losgerukt *uit hun verband met den bijtekst*, worden afgeschreven. De *nadeelen* van het systeem, in christelijk psychisch opzicht, blijven totaal onvermeld.
Wij kunnen geen geloof hechten aan *onbaatzuchtige* en menschlievende doeleinden, als een boekje van 31 bladzijden, waartoe groote moeite of lastige onderzoekingen bij het opstellen zeker niet noodig waren, voor Fr. 10,50 te koop is !
En als men zoo driest is om te durven zeggen, dat het *plicht* (!) is die boekjes te *koopen*, dan zeggen wij met meer recht en reden, dat het *plicht* is ze *niet* te *koopen*, om onzalige propaganda en ruchtbaarmaking zooveel mogelijk te beperken.
Wie, in een uitzonderlijk geval, de methode mag toepassen, moet zich toch door een wijzen en bekwamen dokter laten helpen... *Die* boekjes zijn dus eenvoudig *nutteloos*.
Trouwens, wat er staat over de « voorlichting der jeugd », is *niet* gansch volgens de katholieke leer en de voorschriften van Rome. En de aangekondigde onderwerpen voor het tijdschrift « De geheimen des levens » zijn ver van geruststellend.
Dus : het prospectus in de kachel steken... en geen Fr. 10,50 aan dat bundeltje papier vergooien.

1 - Wijsbegeerte en Zedenleer

14.084 **Meerloo, A. M., Dr** **159 : 61**
ZELFMOORD EN DE MENSCH. — *Den Haag, De vrije Bladen*, 1936 (23 × 15) 36 *blz. fl.* 1
II* — Deze min of meer psychiatrische beschouwingen over de neiging tot zelfmoord brengen ons niet veel duidelijke, nieuwe of nuttige gedachten. We kijken verwonderd op als we lezen : Iedere intellectueel speelt met gevoelens van harakiri (blz. 3) ; in iederen zelfmoord ligt er zelfverheffing (blz. 13)... En uitdrukkingen als *den daad, den macht* stemmen ons niet gunstig. Dat die verhandeling verschijnt in *De vrije Bladen* is voor ons ook geen reden tot geruststelling. J. Salsmans S.I.

2. - GODSDIENST

14.085 **Ambrosius, Broeder** **264 : 37**
◆ LITURGIE IN DE OPVOEDING : 2. HET KERKELIJK JAAR. *Met medewerking van een R. K. priester. — Tilburg, R. K. Jongensweeshuis (Opvoedk. Brochurenreeks nr* 90) 1937 (19 × 15) 112 *blz.* *fl.* 1,35
V — Die drukkerij bracht al heel wat degelijks in de boekenwereld, inzonderheid op het uitgestrekte gebied der opvoedkunde. Hier hebben we onder de hand nr 90 van de opvoedkundige brochurenreeks onder leiding van Fr. S. Rombouts, een naam welke goed klinkt, ook buiten Nederland. Zulke verzameling is van beteekenis, des te meer daar die zoogezeide « brochuren » doorgaans « boeken » zijn. Boeken waar veel in staat. Hier ook wederom. 't Ware domme critiek,aan te stippen dat er niet alles instaat wat er kon in staan. Nu, wat er in staat is kortaf goed voor onze colleges en middelbare scholen, alsook voor den hoogeren graad in de lagere. 't Is, wel te verstaan, een handleiding voor den onderwijzer of de onderwijzeres ; zij moeten best weten wat zij *hic et nunc* met nut er zullen uithalen.
« De schoolopvoeding — zoo luidt het voorwoord — moet haar volle aandacht wijden » aan de H. Liturgie, omdat zij anders een uitstekend middel tot veraanschouwelijking » van leer en waarheid ongebruikt laat, maar vooral omdat zij anders een genadebron voor » 't kind — nu en in zijn later leven — niet voldoende uit-put. »
Let op cijfer 2 : deze brochure immers vult een andere (nr 73) aan, over het H. Misoffer :

welnu, opvoeding tot het goed bijwonen der H. Mis vergt ook opvoeding tot goede viering van het Kerkelijk Jaar. Hier wordt gehandeld over zijn oorsprong en zijn waarde, over zijn middenpunt, O. H. J. C., over *Temporale* en *Sanctorale* ; overal, b.v. bij het feest van Christus-Koning of dat van den H. Rozenkrans, treffende toepassingen om de liturgie te doen inleven en zoo door de liturgie als ascese de jeugd te doen vorderen in het beoefenen der deugd en de navolging van Christus. — De geraadpleegde werken en de citaten zijn van best allooi. En de spelling ? Daar kom ik niet tusschen.

Dr C. Caeymaex, pr.

14.086 Braakman, S., pr. — 264

◆ DE KINDERMIS. — *Tilburg, R. K. Jongensweeshuis (Opvoedk. Brochurenreeks nr* 89) 1937 (19×15) 114 *blz.* *fl.* 1,30

V — Aan de hand van een verslag over het houden der Kindermis en de deelname aan de Kindercommunie, op de feestviering van het Zilveren Jubileum van het Communie-decreet « Quam singulari » in 1935 te Den Haag voorgebracht, behandelt rector Braakman alzijdig het ingewikkeld probleem van de Kindermis. Onder « Kindermis » (of « Schoolmis ») wordt hier verstaan de H. Mis, waarbij in hoofdzaak kinderen aanwezig zijn. Wat de Kindermis op Zondag betreft, is hij voorstander van een regeling, waarbij op een bepaald uur een gedeelte van de kerk voor de kinderen wordt gereserveerd. In het hoofdstuk over de Kinderbiecht staan enkele rake opmerkingen. Schr. houdt een warm en zakelijk pleidooi voor een diepe liturgische opvoeding der kinderen. Wijl hij voornamelijk Nederlandsche toestanden op het oog heeft, is zijn werk op de eerste plaats voor onze Noorderburen bestemd. Het zal echter ook bij ons met veel nut door priesters en opvoeders (-sters) worden gelezen. L. van Hulle, pr.

14.087 Barnhoorn, J. A. J., Dr, e.a. — 23 : 17 : 61 : 57 : 30

◆ HET VRAAGSTUK DER ONVRUCHTBAARMAKING. Beschouwingen samengevoegd vanwege de Vereeniging van R. K. Gestichtsartsen, naar aanleiding van het Congres 1936 te Nijmegen. — *Roermond, Maaseik, Romen & Zonen,* 1937 (22×15) 192*blz.* 30 *fr.*

IV* — Op het congres van Nijmegen, in 1936, hebben specialisten, theologen, professoren, artsen en rechtskundigen, van katholiek standpunt uit het zoo actueel probleem der sterilisatie bestudeerd. Na elke « inleiding » volgde een gedachtenwisseling, treffend door haar diepgaanden ernst, die dan ook zeer nuttig opgeteekend staat. Namen als die van Mag. Kors O.P., Prof. Feron, president van het seminarie te Roermond, Prof. Dr Carp en anderen zijn een voldoende waarborg voor de degelijkheid van die referaten. Wij hebben hier een echte « encyclopædie » over de onvruchtbaarmaking, in theologisch, geneeskundig en juridisch opzicht, inzonderheid wat de therapeutische sterilisatie betreft. Voor al wie op de hoogte *moet* zijn van den huidigen toestand der wetenschap, is dit boek onmisbaar. Dat zulke ernstige studiebijeenkomsten van katholieke geneeskundigen en andere geleerden door de Kerk met een goed oog gezien worden, bewees de aanwezigheid op een paar zittingen van niemand minder dan Z. E. Mgr Diepen, bisschop van 's Hertogenbosch.

J. Salsmans S.I.

14.088 Bittremieux, J., Kan. — 23 : 24

◆ DE H. MAAGD EN MOEDER GODS MARIA : V. MARIALIA. — *Antwerpen, Standaard (Leerboeken der Dogmatica en der Apologetica)* 1936 (22×16) 372 *blz.* 38 *fr.*

IV — « De specifieke hulde der Leuvensche Hoogeschool aan Onze Lieve Vrouw, zoo schrijft Z. H. Exc. Mgr Kerkhofs in de diep-vrome inleiding tot dit mariaal leerboek, is niet zoozeer de Mariale godsvrucht als veeleer de Mariale leer van haar Meesters en haar zonen. » Die zinsnede past bij de krachtige pogingen die Kan. Bittremieux sedert jaren tot het uitdiepen van de Mariologie heeft aangewend. Men kent zijn lange reeks eeretitels op het gebied van de Mariale wetenschappelijke vorsching : zijn studie over het middelaarschap van Maria, zijn uiteenzettingen over de Mariale leer der laatste Pausen en vooral van Leo XIII, zijn zeer talrijke artikels over de meest verscheiden Mariale vraagstukken zoo in binnen- als buitenlandsche tijdschriften, en ten slotte zijn voorzitterschap van de Mariale Dagen te Tongerloo.

Het boek van Prof. Bittremieux, « Marialia », is het vijfde uit de « Leerboeken der Dogmatica », dat handelt over de H. Maagd en Moeder Gods Maria. Doch men leze het gerust en best vooraf, als het eerste. Het behandelt immers de plaats van de Mariologie in de godgeleerdheid, haar waardigheid en de twee hoog verheven waarheden, die het

grondprinciep van de geheele Marialeer uitmaken, namelijk Maria is de Moeder van God en tevens de Gezellin van den Verlosser. Hierbij beperkt zich de inhoud van dit rijk en gevarieerd studieboek niet : andere hoofdstukken zijn gewijd aan de leering van de H. Schrift en van de HH. Vaders, aan het wezen van het goddelijk Moederschap en aan Maria's verdiensten ten opzichte van de menschen. Ook historisch-theologische studiën ontbreken niet. Er werd onder meer aan den « goddelijken » dichter Dante een hoofdstuk besteed. Meer leerrijk, en voor verdere studie zeer belangrijk, is het volledig overzicht van de Mariale bedrijvigheid in de laatste jaren. De band die zoo'n uiteenloopende studiën samenrijgt is natuurlijk niet zoo nauw als in een traktaat in de gewone woordbeteekenis. Dit euvel kon uit den aard der zaken niet verholpen worden. Doch we houden ons hierbij niet langer op, maar wijzen liever, om dit overzicht te besluiten, op de vruchten die het speculatief werk van den Leuvenschen hoogleeraar ongetwijfeld zal afwerpen, gezien het natuurlijk verband tusschen Marialeer en Mariale godsvrucht. R. DE LANGHE, PR.

14.089 Callewaert, L. J., O.P. 25 : 24 : 37

◆ DE AFVAL VAN HET IDEALISME. — *Antwerpen, Geloofsverdediging,* 1936 (18 × 13) 15 *blz.* 2 *fr.*
V — In deze aanspraak, gehouden bij de opening der Kath. Vl. Hoogeschooluitbreiding te Antwerpen, wijst Pater Callewaert de academici op hun plicht : dragers te zijn van het katholicisme. Hij teekent, hard maar juist, de oorzaken van het absenteïsme of van de onverschilligheid der academici, waar het gaat om de hooge taak, hun voorgeschreven in den dienst van het katholicisme. Moge dit boekje er velen brengen tot een ernstig gewetensonderzoek en hen doen inzien, hoe bij het naleven van de « redmiddelen » het verzuim zal omslaan in daadwerkelijk en apostolisch medeleven. Mogen we te dezer verwijzen naar de aanspraak : « Wij, Afgestudeerden en de Kerk » van Kard. Faulhaber, en opgenomen in « Van Nu en Morgen » (uitg. Standaard-Boekhandel) ? M. VAN HOECK, PR.

14.090 Chauvin, A. Jos. 24

◆ DE H. COMMUNIE OVERWOGEN BIJ JESUS IN HET ALLERHEILIGSTE. *Bewerkt dr J. Sommer, pr. — Brugge, Desclée,* 1937 (16 × 10) 732 *blz.* 40 *fr.*
V — Weinig devotieboeken bieden zulke rijke stof voor aanbiddingen van het Allerheiligste als deze drie-en-zestig meditaties, waarin de H. Communie onder alle opzichten wordt beschouwd. Elke overweging is volgens het volgende plan uitgewerkt : voorbereiding, aanbidding, dankzegging, eerherstel en gebed. Ieder onderdeel eindigt met een samenspraak. Het geheele werk is van een sterk marialen geest doordrongen. Het is een kostbare hulp voor het aanbiddingsuur. De vertaling is goed. Wij lazen echter liever *de uitwerkselen* dan *de gevolgen van de H. Communie.* Warm aanbevolen. L. VAN HULLE, pr.

14.091 Cielen, M., pr. 264 : 24

◆ KERK EN OFFER. — *Averbode, Goede Pers,* 1937 (19 × 14) 257 *blz.* 15 *fr.*
V — Van den bestuurder van Maatschappelijke Werken te Hasselt krijgen we af en toe in *Ons Geloof* voortreffelijke bijdragen te lezen : dat stemt den recensent bij voorbaat gunstig voor *Kerk en Offer.* En al spoedig mag hij vaststellen dat het boek « tintelt van leven en frissche geestdrift ; het is volksch en eenvoudig, het getuigt zonder aanstellerij van veel kennis en belezenheid, en biedt den lezer tal van treffende gedachten en diepe beschouwingen. » Die zóó spreekt, is geen mindere dan Zijne Excellentie de bisschop van Luik. Hij heet het boek een zegen voor onze gouwen. Als 't u belieft, een plaatsje er aan gegund in de openbare en parochiale bibliotheken, in de studiekringen, in onze christelijke huisgezinnen, vooral op den buiten. Het is ook zeer geschikt voor schoolgebruik, althans door onderwijzers en onderwijzeressen. Waartoe die opsomming ? Omdat *Kerk en Offer* zeer goede vulgarisatie is, tot aanvullen van tekorten bij volwassenen en tot opleiding van het jongere geslacht. Daar is heel wat te leeren over het kerkgebouw — binnen en buiten, over den eeredienst met zijn benoodigdheden, en voornamelijk over het H. Misoffer met zijn ceremoniën. Schrijver weet dat liturgie een kweekschool moet wezen voor waren christelijken geest en echte godsvrucht ; daarom vlecht hij heilzame lessen en toepassingen tusschen zijn uiteenzettingen in ; hij doet de liturgie spreken tot het volk ; hij weet de ziel te bereiden tot het opnemen van de geestelijke krachten, welke besloten liggen in de liturgie. — Soms komt de sociale man er door, o.a. waar hij den draak steekt met sommige intellectueelen of wanneer hij de standsorganisatie toepast op de negen choren der engelen. Maar dat hindert geenszins. Dr C. CAEYMAEX, PR.

14.092 Faulhaber, Kard. 24

◆ VAN NU EN MORGEN. *Vert. uit h. Duitsch dr Maur. van Hoeck, pr. Met 1 portret. — Antwerpen, Standaard,* 1937 (23×15) 331 *blz.* 35 *fr. ; geb.* 50 *fr.*

Kard. Faulhaber

V — Onze boekenmarkt werd in den laatsten tijd overstroomd met vertalingen van vreemde predikanten : Fiedler, Tihamèr Tóth e.a. Terecht werd opgemerkt, dat sommige dezer vertalingen best weggebleven waren : zij bereiken niet altijd het peil van eigen redenaars en doen niets bij — integendeel — aan den roem der vertaalde auteurs. Dit geldt echter niet voor Faulhaber en met bijzondere vreugde begroeten wij dit werk, dat te danken is aan den onvermoeibaren — waar haalt die nog de tijd ? — Pastoor M. van Hoeck. Faulhaber is de Ambrosiusfiguur der moderne Kerk. Op stuk van gewijde welsprekendheid is zijns gelijke moeilijk, zijn meerdere zeker niet te vinden. Geen die als hij, naar het voorbeeld van den huisvader uit het Evangelie « het nieuwe en het oude » uit zijn schatten kan halen ; geen die de H. Schrift — de bron bij uitstek van het gewijde woord — zóó grondig kent en tegelijk zóó oordeelkundig kan gebruiken ; geen die direct en kordaat de problemen van zijn tijd weet en durft aan te pakken. Zijn prediking is werkelijk « stem van den tijd, stem van God ». Die verbinding van de oude waarheid met de actueelste tijdvragen en bovendien zijn mannelijke, gebalde stijl, de klare, kloeke structuur van zijn betoog en de apostolische gloed van zijn woord, maken van hem den grootmeester van den modernen kansel. Alle predikanten hebben van hem te leeren zonder daarom slaafs na te apen. Maar dit boek zou ik gaarne in handen zien van onze intellectueelen : zij zullen er het antwoord in vinden op twijfels en vragen, waarmede velen onder hen rondloopen. Pastoor van Hoeck koos, uit de drie bundels : *Zeitfragen und Zeitaufgaben — Rufende Stimmen in der Wüste der Gegenwart — Zeitrufe, Gottesrufe,* juist die preeken en brieven, die én om hun innerlijke waarde en om hun algemeen geldigheid, ook het meest voor vertaling in aanmerking kwamen. Vertaling en uitgave zijn keurig : hier en daar een drukfout ; op blz. 110, in de inleiding op « Katholieke Principen » een zinstorende fout. Dr C. VAN GESTEL O.P.

14.093 Friethoff, C., Prof., O.P. 23

◆ DE GODDELIJKE PREDESTINATIE. Naar de Leer van Thomas Aquinas en Calvijn. — *Hilversum, Brand* (« *Waarheid en Leven* ») 1936 (18×15) 82 *blz.* *fl.* 0,80

IV — De leer der predestinatie heeft eeuwen lang — en ook thans nog — de godgeleerden onderling verdeeld. « Men heeft hypothesen vooropgezet, die soms grooten opgang maakten, doch na verloop van korten tijd door andere, ook hypothesen, werden vervangen. » Het vraagstuk is zeer duister : God, hoewel Hij niemand predestineert tot zonde of hel, predestineert toch ook niet elkeen tot den hemel. De leer der Kerk over dit zeer gewichtige leerpunt, even klaar als bondig door P. Friethoff uiteengezet, zal graag gelezen worden. Historici en godgeleerden zullen echter in dit boekje nog meer vinden, want het is bedoeld als een « vergelijkende studie over de predestinatieleer bij S. Thomas Aquinas en Calvijn ». Met beiden heeft de kerkelijke leer haar aanknoopingspunten : niet alles immers wat Calvijn leert, wordt door de Kerk afgewezen, en ook niet alles wat Thomas voordraagt, wordt door de katholieke godgeleerden eenstemmig aanvaard. Een gouden medaille vanwege de niet-katholieke theologische faculteit van Utrecht bekroonde deze studie bij haar indiening in 1924-25. Zooals het werkje thans voorligt, met de aangebrachte wijzigingen en vervolmakingen, is de bekroning meer dan verdiend. R. DE LANGHE, PR.

14.094 Goodier, Alban, Mgr, S.J. 22

◆ JESUS' OPENBAAR LEVEN. HET KONINKRIJK GODS IS GEKOMEN. *Vert. uit h. Engelsch* [*The public Life of Our Lord Jesus Christ*] *dr Domna L. M. Antonissen O.S.B. — Voorhout, Foreholte* [*Antwerpen, Standaard*] 1936 (21×16) 315 *blz.* 35 *fr. ; geb.* 46 *fr.*

IV — Ik heb Mgr Goodier's Openbaar Leven van Jesus met veel genoegen doorbladerd. De verhaaltrant is eenvoudig, vlot, tintelend van leven en toch wezenlijk getrouw aan de meer sobere gegevens van het Evangelie. Van strict exegetisch standpunt valt er wel een en ander af te keuren. Ik denk b.v. aan hetgeen de auteur aangaande Jezus' houding tegenover de Wet zegt. Doch over 't algemeen gaat het niet om zeer scheeve voorstellingen. Spijtiger is, me dunkt, dat schrijver niet duidelijker de hoofdmomenten in de ontwikkeling van Jezus' openbaar leven in het daglicht stelt, en dat hij er niet voldoende in slaagt Jezus

krachtiger te typeeren. Deze tekorten mogen ons niet beletten het boek aan te bevelen. Als volksch Leven van Jesus zal het zijn weg vinden en veel goeds stichten. De druk is zeer verzorgd. Dr J. COPPENS, PR.

14.095 Heemskerk. Maria 22 : 92.2

◆ JEZUS, ZIJN LEVEN EN LEER. Voor grote Kinderen. *Geïll. dr V. Schoonhoven van Beurden. — Roermond, Maaseik, Romen & Zonen,* 1936 (24×17) 184 *blz. geb.* 45 *fr.*
VIa — « In dit boek wordt het leven van Jezus met liefde in kindertaal beschreven, helder en frisch en goed », schrijft Dom A. Beekman O.S.B. in de inleiding. En werkelijk, het boek is goed aangepast ; het leven van den Heer wordt naverteld in een trant, die zeker bij de grootere kinderen zal inslaan ; talrijk zijn de zedelijke, liturgische en gewoon-practische toepassingen. De illustratie is eenvoudig doch sprekend. — Zeer aanbevolen, doch wat duur. M. DAISOMONT, PR.

14.096 Joseph Lucas. P. S. M. 24

◆ WEES BLIJ. — *Mechelen, St-Franciscus-Drukkerij,* 1936 (18×14) 123 *blz.* 10 *fr.*
V — Het geheim om blijmoedig door het leven te gaan en zelfs het lijden met vreugde te dragen, wordt in dit werkje aangewezen. Schrijver is een menschenkenner, die de gepaste middelen kent om het menschelijk hart op te beuren. De taal is niet altijd correct. Er komen nogal drukfouten in voor. De vertaling van de gedichten is niet zeer dichterlijk. Overigens een mooi boekje. L. VAN HULLE, PR.

14.097 Jürgensmeier, Friedrich. Dr 23 : 24

◆ HET MYSTIEKE LICHAAM VAN CHRISTUS. Grondbeginselen der Ascetiek. *Vert. uit h. Duitsch nr de 5e uitg. dr Dr H. van Groessen O.M.Cap. Ingeleid dr Dr Fr. Feron. — 's-Bosch, Teulings [Antwerpen, Standaard]* 1936 (25×16) 16, 344 *blz.* 60 *fr.* ; *geb.* 75 *fr.*
IV* — De diepe gedachten, in dit sterk gebouwd en voortreffelijk vertaald boek, ontwikkeld, mogen nu van den lezer veel inspanning vergen ; ze zijn echter van aard om zijn kijk op het geestelijk leven totaal te vernieuwen ; om hen den veiligsten weg aan te wijzen naar verdieping en innerlijkheid van zijn godsdienstig leven. Deze theoloog heeft de ascetische leer gebouwd op de centrale geloofswaarheid : onze eenheid in Kristus en de H. Kerk, met andere woorden, op het Mystieke Lichaam van Kristus. Dit geeft een gansch bizondere waarde aan dit gewichtig werk. Eerst geeft hij de leer over het M. L. volgens St-Paulus en zijn plaats en beteekenis in het goddelijk heilsplan. Onderzoekend daarna hoe het M. L. ontstaat, groeit en voltooid wordt, neemt hij de gelegenheid te baat om aan te duiden de rol welke de zedelijke en goddelijke deugden en de sakramenten daarin vervullen. Zoo zien we dat ons geestelijk leven een organisme is, een organisch geheel, dat zich moet ontwikkelen tot de volledige gestaltemaat van Kristus ; hoe al de ledematen van dit Lichaam én onderling verbonden zijn, én met hun Hoofd ; dat « het geheim van het M. L. voor den mensch een gave en tegelijk een taak is ». Schrijver belicht in zijn uiteenzetting zekere vraagstukken van actueel belang : nl. apostolaat, Katholieke Aktie, liturgie, de H. Hart-devotie, de gemeenschapsidee, met diep inzicht en wijden blik. Het is een rijk boek dat alle intellectueelen vooruithelpt in hun geestelijken opgang.
D. DE PAUW O.P.

14.098 Lammertyn, L., C.SS.R. 24

◆ DE H. EUCHARISTIE EN DE FAMILIE. — *Brussel, L. Lammertyn, Belliardstraat* 28, 1937 (17×13) 296 *blz.* 15 *fr.*
V — De weldoende invloed van een diep eucharistisch leven op het gezin in zijn geheel en op elk zijner leden afzonderlijk, wordt in deze reeks predikaties op inslaande wijze aangetoond. De groote waarde van de H. Eucharistie voor de vernieuwing van het familieleven komt hier duidelijk tot uiting. Ook voor den lezer vormen deze sermoenen een warm pleidooi tot intenser eucharistisch leven. De auteur heeft zich niet altijd weten te vrijwaren voor overdrijvingen, waaraan predikanten zich zoo gemakkelijk plichtig maken. In het hoofdstuk *De H. Eucharistie en de Familievriend* komen een paar passussen voor, welke ik met het oog op het nagestreefde doel, liever had weggelaten. De taal kon beter verzorgd zijn. Overigens troostrijke en sterkende lectuur, die vooral door vrouwen zal gewaardeerd worden. L. VAN HULLE, PR.

14.099 Legêne, P. M. 266

GAAT DAN HENEN... — *Den Haag, Voorhoeve,* (19×13) 111 *blz.* *fl.* 1

III, P — Met verwondering, met belangstelling, met eerbied heb ik dezen protestantschen oproep voor de Missie gelezen. Er staan algemeenheden in, onjuiste voorstellingen, van geschiedenis, van katholieke beginselen, maar de bedoeling en de heele opzet van het werkje is stichtend : « zwaar en hopeloos lijkt de bekeering der heidenwereld. Maar wij zullen het winnen als wij onszelf door Jezus laten overwinnen. » E. BOELAERT M.S.C.

14.100 Mäder, R., Mgr 24

◆ VOOR HET AANSCHIJN VAN DEN ALLERHOOGSTE. *Vert. uit h. Duitsch dr P. Crassaerts. — Princenhage, G. Huijs, Bredasche weg 142a,* 1936 (18 × 12) 84 *blz. fl.* 0,40
V — Het « *men moet altijd bidden en nooit ophouden* » uit het Lucasevangelie duidelijk maken is het doel van dit schriftje. Of de auteur in zijn poging geslaagd is ? Schitterend. Zijn brochure neemt een eereplaats in onder de talrijke werken aan dit onderwerp gewijd. Sommige hoofdstukken vooral zijn raak en treffend. De mooie Nederlandsche vertaling is in een frisch groen kleedje uitgedost. L. VAN HULLE, PR.

14.101 Maes, J. D. M., O.P. 21 : 209

◆ DE GOD, DIE MEN VEREERT. — *Utrecht, Het Spectrum [Antwerpen, Standaard]* (« *Schijnwerpers* » *nr* 8) 1936 (19 × 11) 100 *blz.* 12 *fr.* ; *per abonn.* 7,50 *fr.*
IV — De groote verdienste van dit boekje ligt in zijn wijsgeerigen ondergrond. Schrijver weet vaak de confuse godsgedachte terug te vinden onder soms voor ons religieus bewustzijn afstootende vormen. Het is alleen maar jammer dat zijn positieve kennis van de godsdienstige geschiedenis zijn wijsgeerig inzicht niet evenaart. Dat bij Homeros Zeus aan de Moira is ondergeschikt, is een opinie die kan verdedigd worden, maar dat de auteur de Indische *rita* verwart met het Chineesche *tao* (blz. 65, 88) is eenvoudig beschamend. Heeft de auteur onze *Inleiding tot de godsdienstgeschiedenis* of van der Leeuw's *Phänomenologie* dan zóó slecht gelezen ? Dr L. BELLON, PR.

14.102 Marias, R. 24

◆ VAN ONZEN VRIEND, DIE GOD IS... Kruimelkes voor de Ziel. — *Averbode, Goede Pers,* 1936 (19 × 14) 128 *blz.* 6 *fr.*
V — Een vijftigtal momentopnamen van de ziel in vertrouwelijke samenspraak met den algoeden Meester, waarin vooral Jezus' oneindige liefde en barmhartigheid tot uiting komen. Kruimeltjes voor de ziel ? Zeker en daarbij smakelijke en voedzame, bizonder wanneer de ziel ze oppeuzelt vóór het Allerheiligste. Mooi uitgegeven.
L. VAN HULLE, PR.

14.103 Peeters, Florent P. J., Dr 23 : 34 : 17

◆ EIGENDOMSRECHT EN RECHT OP EIGENDOM. Studie over de ethische Grondslagen der juridische Orde. — *Brugge, Beyaert ; A'dam, R. K. Boekcentrale,* 1936 (25 × 16) 20, 171 *blz.* 32,50 *fr.*
IV — Dit « eerste boek », « aan mijn ouders... als blijk van dankbaarheid opgedragen » stemt tot sympathieke belangstelling, als een schoone daad van piëteit. Het voldoet als een goed gedocumenteerde inleiding tot de studie van het eigendomsprobleem, als een historisch overzicht der eigendomsverhoudingen en -theorieën van de Oudheid af tot aan de Encycliek Quadragesimo Anno. De leer van St-Thomas en de redetwisten in deze laatste jaren ontstaan onder katholieken, vooral in Oostenrijk, vestigen bijzonder de aandacht en zijn belangwekkend uiteengezet. « Moge elk jurist tot het klare besef komen, dat Recht slechts zin heeft wanneer klare het de moraliteit beschermt... » De bibliographie is overvloedig en goed bijgehouden. Het ware noch overbodig noch schadelijk geweest het kerkelijk « Imprimatur » te vermelden. De schrijver schijnt toegerust te zijn om ons nog diepgaande studiën in katholieken zin te schenken. J. SALSMANS S. I.

14.104 Pena, Frederigo Santamaria, Dr 24

◆ OVERWEGINGEN OVER HET ALLERHEILIGSTE HART VAN JEZUS, VOOR PRIESTERS. *Vert. uit h. Spaansch dr J. H., R. K. pr. — Roermond, Maaseik, Romen & Zonen,* 1936 (17 × 12) 182 *blz.* 25 *fr.* ; *geb.* 35 *fr.*
IV — Immer dieper en wijder groeit bij de geloovige leeken de godsvrucht tot het H. Hart van Jezus. Vooral echter de priesters moeten daarvan de vurigste beoefenaars worden, daar zij door roeping zijn vertrouwelingen zijn. Om hen daarin te helpen, werden deze

eenvoudige overwegingen geschreven, die één voor één de deugden van het goddelijk Hart belichten en ze als levensideaal aan de geestelijkheid voorstellen. Levend gelijk Jezus, stappend in zijn voetspoor, vermogen zij andere harten te winnen voor 't Allerheiligste Hart, dat altijd van liefde kloppen blijft voor elke ziel. D. DE PAUW O.P.

14.105 Poppe, E. J. M., pr. **24 : 37**

◆ DE EUCHARISTISCHE METHODE. *Vert. uit h. Fransch. — Averbode, Goede Pers,* 1936 (19×12) 138 *blz.* 10 *fr.*

V — De eucharistische methode, welke zooveel heeft bijgedragen om ons godsdienstonderwijs en de opvoeding met bovennatuurlijken geest te doordringen, wordt in deze handleiding door E. H. Poppe, aan wien deze methode haar ontstaan dankt, bondig en helder uiteengezet. In het eerste hoofdstuk verklaart de auteur de theorie, in de vier volgende behandelt hij de pedagogische middelen, die bij de toepassing van de theorie best worden aangewend. Hoogst nuttig om den waren geest van de eucharistische methode te leeren kennen. L. VAN HULLE, PR.

14.106 Thomas van Aquino, H. **23 : 22**

◆

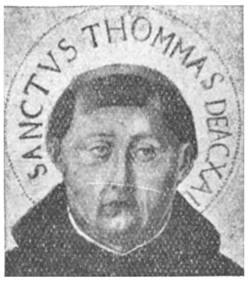

H. Thomas van Aquino

THEOLOGISCHE SUMMA. Latijnsche en Nederlandsche Tekst uitgegeven door een Groep Dominicanen : 16bis. OVER DEN VERLOSSER II (P. III, Q. 46-59). — *Antwerpen, Geloofsverdediging,* 1936 (24×15) 383 *blz.* 30 *fr.*

IV — Dit nieuwe boekdeel bevat de Nederlandsche vertaling van het tweede deel van St-Thomas' meesterlijke verhandeling over den Verlosser. Hierin handelt de groote Aquiner over Christus' lijden, dood, begrafenis, nederdaling ter helle, verrijzenis, hemelvaart, zitten aan de rechterhand des Vaders en oordeelsmacht. Wat de waarde en de hoedanigheden dezer vertaling betreft, verwijzen wij naar de besprekingen van de vroeger verschenen deelen, welke wij in dit tijdschrift publiceerden. Een hartelijk woord van dank aan de flinke vertalers, die ons door hun noesten arbeid den toegang tot deze rijke goudmijn vergemakkelijkten. L. VAN HULLE, PR.

14.107 Quienen, Benedictus, O.F.M. **24**

◆ OEFENSCHOOL DER VOLMAAKTE KRISTELIJKE-RELIGIEUZE GEHOORZAAMHEID. *Vrij naar het Fransch. — Mechelen, St-Franciscus-Drukkerij,* 1936 (19×13) 158 *blz.* 10 *fr.*

V — De gehoorzaamheid als deugd en gelofte, gelijk die door kloosterlingen moet worden beoefend, wordt in dit werkje uiteengezet, in den vorm van overweging. Zeer innig en gemoedelijk praat schrijver over de hoedanigheden, de graden, de voordeelen en voorbeelden van de gehoorzaamheid, over haar verhevenheid, de bezwaren die er worden tegen ingebracht en de beletselen die haar beoefening in den weg staan. Het werkje is gansch gericht naar de praktijk en doordrongen van de leer, die geput werd uit de geschriften van de meesters van het geestelijk leven, vooral van St-Franciscus van Sales. D. DE PAUW O.P.

14.108 Tóth, Tihamér, Dr **23 : 24**

◆ DE ZEGEVIERENDE CHRISTUS — MARIALOGIE. Sermonen. — *Averbode, Goede Pers,* 1937 (19×14) 292 *blz.* 20 *fr. ; geb.* 30 *fr.*

V — Prof. Dr Tihamér Tóth heeft bij ons vasten voet gekregen. In de bibliotheek en op de werktafel van vele priesters, vooral jongere, zijn vertalingen van zijn werken voorhanden. In de twee reeksen sermonen, de eene over den zegevierenden Christus, de andere over O.-L.-Vrouw, in dezen bundel bevat, onderlijnen wij, naast de apologetische uitwerking, de levendige voorstelling en de actueele toepassingen. Benevens Maria's goddelijk Moederschap, zagen wij graag haar deelgenootschap met Christus in het werk onzer verlossing en zaliging meer in het licht gezet. Ondanks het specifiek Hongaarsch karakter van sommige deelen, zullen onze kanselredenaars in deze zeventien sermonen nuttig hulpmateriaal vinden. Vlot vertaald en keurig uitgegeven. L. VAN HULLE, PR.

14.109 van de Pas, W. M. **266 : 9 : 27**

◆ UIT DE DUISTERNIS TOT HET LICHT (De Nederlandse missiegeschiedenis). —

Tilburg, R. K. Jongensweeshuis (*Opvoedk. Brochurenreeks, nr* 80) (19 × 15) 99 *blz.* *fl.* 1,10
IV — De geschiedenis van Nederland tot 800, gezien van uit het katholieke, dus juiste standpunt. Geen eigenlijk klasboek, maar een welkome verklaring ervan, die ook de eerste geschiedenis van Vlaanderen rijk belicht. Geschiedschrijving vanuit katholieke wereldbeschouwing moet geen door dik-en-dun-ne bewierooking zijn van eigen daad, maar een zoo benaderend mogelijke beoordeeling der feiten in het licht van het goddelijk wereldplan. Dat is hier betracht. E. Boelaert M.S.C.

14.110 van Gennep, J., O.S.B. **264 : 78**

◆ LITURGIE VOOR KERKZANGERS. *Ten dienste van Directeuren, Kerkzangers en als handleiding bij de cursussen der St-Gregorius-Vereeniging tot het verkrijgen van het zangers- of directeurendiploma. — Roermond, Maaseik, Romen & Zonen,* 1936 (19 × 13) 129 *blz.* 14,50 *fr.* ; *geb.* 21 *fr.*
V — In deze bondige en degelijke handleiding worden volgende onderwerpen behandeld : Reglement voor den kerkzang, de H. Mis, de liturgie der overledenen, de lofliturgie, het lof, enkele speciale kerkelijke plechtigheden als de huwelijksmis, gezongen votiefmissen en de toediening van het H. Vormsel, het kerkelijk jaar, onze koorboeken en het directorium. Als aanhangsel worden hier een Nederlandsche vertaling van het Motu proprio van Paus Pius X en een hoofdstuk over de Romeinsche uitspraak van het Latijn aan toegevoegd. Een zeer praktisch boekje voor organisten en kerkzangers. L. van Hulle, pr.

14.111 van Gestel, C., Dr, O.P. **25**

◆ DE TAAL VAN HET KRUIS. Radio-kwartiertjes. — *Antwerpen, Geloofsverdediging,* 1936 (18 × 14) 159 *blz.* 10 *fr.*

Dr C. van Gestel, O.P.

V — De godsdienstige toespraken, door den bekenden kanselredenaar P. van Gestel voor de radio gehouden, tijdens de Vasten van 1935 en 1936, werden hier gebundeld. De eerste reeks toont ons heel het levensverloop in den zegen en de wijding van het kruis ; de tweede reeks is gewijd aan de zeven kruiswoorden. In deze reeksen korte beschouwingen dringt P. van Gestel door tot de diepste kern van ons geloof : het Kruismysterie, en dit als hoogste realiteit geplant, midden in het leven van den modernen, vermaterialiseerden mensch. De zeven Kruiswoorden zijn zoovele pakkende tafereelen uit het Lijdensverhaal en zij die ze langs de radio hebben gehoord, zullen zeker de hun nu geboden gelegenheid te baat nemen om ze nog eens rustig te herlezen. Voor wie dan den stijl kent, waarin P. van Gestel zijn overtuigend betoog en zijn soms zoo diepe beschouwingen als gebroken brood de menschen toereikt, is wel iedere aanbeveling overbodig. M. van Hoeck, pr.

14.112 Wolf, L. J. H., pr. **24**

◆ ABBA, VADER ! Ie DEEL : LEVEN IN CHRISTUS. — *'s-Bosch, Teulings* [*Antwerpen, Standaard*] 1936 (20 × 14) 156 *blz.* 28 *fr.*
IV — Deze verzamelde geestelijke conferenties, gericht tot priesters en toekomstige priesters, zijn doorgeurd met een opvallende ingetogenheid. Ze zijn doorkruid met frappante teksten uit de heilige boeken en ascetische schriften. Zij bevatten een kloeke leer en gaan recht naar het hart. Zij voeren naar een diep inwendig leven, gelijk elk priester er een te leiden heeft. Wil de priester vruchtbaar werk leveren, hij blijve geënt op den waren wijnstok, verrichte zijn handelingen in Kristus, in volledige overgave aan den Vader. Hij legge zich toe op gehoorzaamheid, liefde, versterving, nederigheid, apostolaat, geest van gebed en waakzaamheid. Hij zorge vooral heel zijn leven te stellen onder de werking van de gaven van den H. Geest. Een deugdelijk en degelijk devotieboek.
D. de Pauw O.P.

14.113 XX. **24**

◆ DOOR MARIA TOT JEZUS' HART. — *Averbode, Goede Pers,* 1936 (18 × 12) 69 *blz.* 4 *fr.*
V — De beteekenis van Maria's titel « O.-L.-Vrouw van het H. Hart » wordt in deze brochure helder en juist verklaard. Wat ons vooral bevalt, is de duidelijke, voor eenelk begrijpelijke uiteenzetting van de Maria*leer*. Een goed, zelfs zeer goed mariaal boekje.
L. van Hulle, pr.

manier hebben te maken : bouwmeesters, nijveraars, werkleiders, verplegers in groote werkhuizen, enz. Het is natuurlijk niet gespecialiseerd op één of ander industrie, al krijgen b.v. de hoofdstukken over gas en stof wat uitbreiding, maar door zijn algemeen gehouden inhoud is het ook algemeen dienstig en bespreekt het die zaken, die in alle nijverheid moeten gekend zijn en verzorgd worden. Dr J. LEBEER

14.132 **van der Molen, S.** **621 : 629**

RADIO EN LUCHTVAART. *Geïll. met fig. en 4 platen. — A'dam, J. M. Meulenhoff [Brussel, A. Manteau]* (*Luchtvaartserie nr* 5) 1936 (19 × 12) 107 *blz.* 18.50 *fr.*

V — De lektuur van dit werkje zal ons het belang doen kennen dat er dient gehecht aan het radiowezen voor vliegtuigen. De schrijver vergast U op « een reisje mee » en verklaart U breedvoerig en zakelijk wat een radioinstallatie aan boord is. Hij geeft U den indruk dat, benevens het kompas van het vaartuig, de radiopeilingen een prima rol spelen om den piloot zijn positie in het ruim bekend te maken. Alweer wordt de veiligheidscoëfficient eener machine, uitgerust met een modern ontvangst- en zendtoestel, met verschillende procenten verhoogd. — Wij durven het werkje van v. d. Molen gerust aanbevelen, en zijn ervan overtuigd dat vele weetgierigen inzake luchtvaart en radio hierin een rijken oogst aan technische gegevens zullen opdoen. Ir G. VAN ERMEN

14.133 **van Neyenhoff, W. M. en Oyens, C. W. A., Ir** **629 : 79**

ZWEEFVLIEGEN. Theorie en Practijk. *Geïll. met fig. en 4 platen. — A'dam, J. M. Meulenhoff [Brussel, A. Manteau]*, (*Luchtvaartserie nr* 1) 1936 (19 × 12) 107 *blz.* 16 *fr.*

V — In zijn werkje *Zweefvliegen* heeft van Neyenhoff alles samengebracht wat met veel geduld, energie en enorme offers in de zweefvliegkunst ervaren werd. Het theoretisch gedeelte behandelt kort en klaar de wetten die de glijvlucht beheerschen, leert onderscheid maken tusschen het aanvankelijk glijvliegen en het zweefvliegen, waarbij gebruik wordt gemaakt van thermische stijgwinden en wolken stijgwinden. Verder bespreekt schrijver den bouw en de eigenschappen van glijvliegtuigen en zweefvliegtuigen, om te eindigen met de eigenschappen der prestatie-zweefvliegtuigen, waarmede recordvluchten in hoogte, afstand en duur werden afgelegd. De theorieën, in dit werkje behandeld, zijn voor beginnelingen onmisbaar en de raadgevingen van buitengewone waarde, daar het boek geschreven werd door beoefenaars van de zweefvliegsport. Ir G. VAN ERMEN

14.134 **Verbist, Melanie** **64**

MIJN BREIGIDS. *Geïll. — Mechelen, « Color », Geerdegemvaart* 98, 1937 (27 × 12) 64 *blz.* 15 *fr.*

V, M — Goed en zeer nuttig boek. Geschreven door iemand, die kennis heeft van zaken. Onze Vlaamsche moeders en meisjes zullen er schrijfster erg dankbaar voor zijn. Het bevat inderdaad aanwijzingen voor het breien van alle soort kleedingstukken, zoowel gemakkelijke als meer ingewikkelde. Het is zelfs zoo opgesteld dat, wanneer men eenige proeven uitgewerkt heeft, men tot de bevinding komt, dat, met eenige kleine wijzigingen aan de hoofdpatronen, vele andere models er kunnen uit afgeleid worden. Zeer vele modellen en teekeningen zijn nieuw en dragen den stempel van de persoonlijkheid van de schrijfster. Warm aanbevolen aan alle meisjes. ELZA WOLF

7. - Schoone Kunsten

14.135 **de Poortere, Albrecht** **84 : 92.2 : 709 : 809**

◆ FRANCISKUS VAN ASSISIE EN ZIJN INVLOED OP KUNSTEN EN LETTEREN IN DE XIIIe EEUW. — *Brussel, Standaard (K. V. H. U., verh.* 336) (20 × 13) 39 *blz.* 2,50 *fr.*

V — Deze brochure behandelt een even alomvattend als blijvend actueel probleem : de beteekenis van Franciscus van Assisië voor de algemeene kultuurontwikkeling van Europa. Sinds een halve eeuw, vooral onder den invloed van sommige protestantsche historici, groeide Franciscus tot een soort mythische verschijning, een soort Schicksalsfiguur : zijn persoonlijkheid zou zoo dwingend het toenmalig historisch gebeuren hebben gericht, dat een groot fragment van de Europeesche kultuurgeschiedenis nog alleen door het begrip van dien invloed kan worden verklaard. A. de Poortere ontsnapt niet geheel aan die mythologeerende tendenz ; wat aanleiding geeft tot een paar niet onbelangrijke detailvergissingen. Toch beletten dit ietwat geforceerde van het historisch perspectief en die enkele vergissingen ons niet, dit werkje op zeer warme wijze aan te bevelen : om de

bizondere belangrijkheid van het onderwerp, om de degelijkheid van de verwerkte historische gegevens en niet het minst om de aanschouwelijkheid van de voorstelling en de vlotte gemakkelijkheid van den stijl. Dr A. STUBBE, PR.

14.136 Duverger, J., D^r^ **709**

BOUWSTOFFEN TOT DE NEDERLANDSCHE KUNSTGESCHIEDENIS : 3. BRUSSEL ALS KUNSTCENTRUM IN DE XIVe EN DE XVe EEUW. *Geïll. met 5 platen. — Antwerpen, De Sikkel,* 4 *dln* (26 x 16) 106 *blz.* *per dl* 50 *fr.*

V — Dit boek is niet bestemd voor den niet gespecialiseerden lezer. Het vergemakkelijkt door de openbaarmaking van verschillende tot nog onbekende archivalische gegevens de oplossing van een paar belangrijke vragen, vooral van de vraag naar de oorzaak van den middeleeuwschen kunstbloei der stad Brussel, en van de vraag naar de proporties van dien kunstbloei, proporties die, tegen de algemeen heerschende opinie in, Brussel zouden moeten doen aanzien als het voornaamste kunstcentrum van de toenmalige Nederlanden. De schrijver behandelt daarnaast nog een ander probleem, dit van het verblijf van den genialen beeldhouwer Claus Sluter te Brussel en als gevolg daarvan de beteekenis van Brussel voor de kunstontwikkeling van de Nederlanden en van Europa over het algemeen. Veel omvattende en hoogst interessante kwesties dus ; jammer dat de schrijver ze op zulk een onbelangrijke, onsystematische en toevallige wijze behandelt. Zeker, hij levert den dankbaren historicus soms beslissend nieuwe, in elk geval altijd degelijke materialen ; we betreuren dat hij geen betrouwen genoeg bezit in zijn eigen bouwkundige gaven om die materialen zelf te verwerken, zooniet tot een overschouwelijk geheel, dan toch tot een goed geordend en leesbaar fragment. Dr A. STUBBE, PR.

14.137 Leurs, Stan, Prof. D^r^ I^r^, e.a. **709**

GESCHIEDENIS VAN DE VLAAMSCHE KUNST : 3^e^ tot 5^e^ Aflevering. *Geïll. — Antwerpen, De Sikkel,* 1936, 2 *dln,* 20 *afl.* (28 x 22) 97-240 *blz.* *per afl.* 16 *fr.*

V — De afleveringen der *Geschiedenis van de Vlaamsche Kunst* volgen elkaar op in een zeer regelmatig tempo. De drie thans besproken afleveringen zijn, als de twee eerste, voornamelijk de pennevrucht van prof. Stan Leurs, handelend over de Receptie van de Gothiek en de Vroeg-Gothiek ; het leeuwenaandeel dus naast een belangrijke en, van alle standpunten uit beschouwd, hoogst waardeerbare bijdrage van Dr J. Lavalley, over de Vlaamsche Schilderkunst tot ongeveer 1480, naast een ietwat perspectiefloos essai van D^r^ Fr. Lyna over de Vlaamsche Miniatuur in de XVe en XVIe eeuw, naast een bizonder degelijke studie van Dr D. Roggen over de Beeldhouwkunst op het einde der XIVe en in de XVe eeuw. De bijdrage van prof. Leurs is als de voorgaande zeer wetenschappelijk ; een opeenhoping van alle mogelijke wetenswaardigheden over ontelbare monumenten, met opgave van alle mogelijke filiaties en varianten. Het lijkt verbazend geleerd en dat is het ook, weliswaar geen leesbaar geheel maar een onschatbaar naschlagewerk, een prachtig geordende kunstencyclopedie. De heeren Lavalley, Roggen en, in mindere mate, Dr Lyna belichten meer systematisch de hoofdfiguren als vertegenwoordigers van de hoofdstroomingen, het weze dan ten koste van een zeer prijzenswaardige verwaarloozing van de minder belangrijke gegevens. Hun bijdragen zijn meer synthetisch opgevat ; we vinden er, naast vormontleding en stijlkritiek, ook, al is het dan nog op te zeldzame oogenblikken, een ontroerd woord over schoonheid. Zij wijzen hun latere medewerkers de ware richting.

Deze nieuwe Geschiedenis van de Vlaamsche Kunst is bestemd voor een algemeen ontwikkeld publiek ; het is niet voldoende dat ze, dank zij een min of meer gelukkige propaganda, gekocht, ze moet gelezen en gaarne gelezen worden. Het is daarom wenschelijk dat de medewerkers bij het opstellen van hun bijdragen niet zoozeer denken aan hun geleerde collega's maar aan de niet gespecialiseerde lezers. Wetenschappelijke degelijkheid van de gegevens, — deze wordt verondersteld, — maar strikt wetenschappelijke gegevens verwerkt tot een overzichtelijk leesbaar geheel. De hoofdlijnen klaar gezien en scherp belicht, het voornaamste zonder meer, maar vooral de schoonheid als schoonheid geopenpaard door de kracht van een suggestieve zegging, in één woord een levend boek over het meest onsterfelijke van Vlaanderens verleden, zijn kunstschoonheid.

De illustratie van deze als van de voorgaande afleveringen is van allereerste gehalte ; ze is reeds op zichzelf in staat een bizondere belangstelling voor deze nieuwe kunstgeschiedenis te wekken en veroorlooft dit in Vlaanderen ontworpen en uitgevoerd werk zonder schroom te vergelijken met het heel goede, dat op dit gebied in de naburige kultuurlanden op de boekenmarkt wordt aangeboden. Dr A. STUBBE, PR.

8. - Letterkunde

81. GEDICHTEN

14.138 **Broer, A. L.** 81
LANGS UWE WEGEN. Verzen. — *Assen, van Gorcum,* 1936 (21 × 15) 32 *blz. fl.* 0,90
V° — Punktueel-vroom. Maar geen schijn van poëzie. « 't Is Oktober al, maar 't raam staat open. » Ja, ja,... en 't was vier uur en 't weer was niet guur.
Dr JORIS CAEYMAEX, PR.

14.139 **de Craene, Bas, pr.** 81
◆

Bas. de Craene, pr.

LEYE-RUISCHEN. Verzenbundel. — *Bachte-Maria-Leerne,* 1937 (25 × 18) 39 *blz.* 20 *fr.*
V — De verzen van dezen priester-dichter hebben een persoonlijken klank ; ze zijn niet erg muzikaal, groeien zelden uit tot een lied ; ze zijn geladen met gedachten eerder dan met gevoelens ; ze wellen op uit een diepen ondergrond, ontspringen aan een rijken geest, een mild gemoed ; ze staren statig voor zich uit, bijna als steenen beelden. Zij gaan doorhuiverd van een dramatisch element en leenen zich lichtelijk tot deklamatie. Zij waaieren voor ons open een rijkdom van nieuwe, verrassende beelden. Ze zijn vooral gebeitelde dichtkunst, meestal koel als marmer, bijwijlen frisch als een lentemorgen en immer wijdingvol als een kerkbeuk.
D. DE PAUW O.P.

14.140 **Hoornik, Ed.** 81
HET KEERPUNT. Sociale en andere Verzen. — *Den Haag, De vrije Bladen,* 1936 (23 × 15) 48 *blz.* *fl.* 1
III, K — Satirische gedichten voornamelijk ingegeven door de krisisweeën en gedeeltelijk door den trotskyistischen-kommunistischen strijd. Hartstochtelijke opstandigheid, schrijnende verbittering. Betrekkelijk raak ; met een volkschen toon, die wel moet inslaan.
Dr JORIS CAEYMAEX, PR.

14.141 **Leipoldt, C. Louis** 81
SLAMPAMPERLIEDJIES. *Geïll. dr E. Niemeyer.* — *Kaapstad, Nasionale Pers Bpk,* 1936 (18 × 13) 8, 127 *blz.* *Sh.* 5/6
IV — Gefascineerd, zoowel door de oneindige vlakte en de bruisende zee op de klippen, als door de kleinste mysterieuse scheppingen der natuur, welke ook Gezelle inspireerden, viert de dichter z'n individualistische verrukking bot in deze vrij onevenwichtige reeks verzen. Opvallend is het groot aantal vraagteekens in deze gedichten. Aan 'n nijpende eenzaamheidsobsessie paart zich 'n gecontroleerd scepticisme ten opzichte van leven en eeuwigheid, dat zoowel aanleiding geeft tot 'n soms wat zwaartillende « Gedankenlyrik », die veeleer cerebraal aandoet, als tot 'n charmante in 'n romantisch-ironischen toon gedebiteerde levenswijsheid. Daaronder verrassen kleine, simpele spontane brokjes poëzie, naast regels van 'n zinledig gerijmel. Leipoldt behoort tot de weinigen, die er nimmer in slaagden — ook niet op lateren leeftijd — den afgrond van hun zieleleven met vaste aarde te dempen, en in deze tragische machteloosheid steeds aanleiding vinden tot het verwoorden van gemoedsexplosies, die bij den lezer de ware poëtische ontroering vermogen in het leven te roepen.
PAUL HARDY

C. Louis Leipoldt

14.142 **Moulijn-Haitsma Mulier, H.** 81
VERZAMELDE VERZEN. — *Bussum, van Dishoeck* (19 × 14) 103 *blz. fl.* 1 ; *geb. fl.* 1,90
IV*, T — Gedichten van monistische bewustheidsmystiek. Er schijnt wel een lijn te zijn, zoowat als : bewustwording van schrijfster tot het opgaan naar het geestelijk licht,

dan kneding der ziel door het leven, zware en felle stormen van den geest ; ten slotte (ook mede door kristelijke waarheid omhooggedreven) betrouwen en uitkomst op een zeker evangelie van Al-vrijheid der geesten en des levens. Groote klaarheid heeft het object dezer poëzie wel niet, waartoe de hevige dramatische zwaai nog mee bijdraagt ; dat wil echter niet zeggen dat zij niet beheerscht is. Want krachtig is zij ; alleen kristalliseert de inspiratie niet steeds even gaaf. Men moet haar rekenen bij het symbolisme : het symbolistisch gedachtengedicht, natuurlijk bij voorkeur sonnet. Soms (meest in het begin) is het gedicht ons te veel een geïllustreerde gedachte-noteering ; maar daarentegen, dank zij rijpheid van visie en tevens taalbeheersching, komen er een half dozijn koninklijk mooie stukken in voor (blz. 62, 71, 80, 91, 92, 94). Hier geen hinder meer van esoterisme en zwaartillendheid, maar heerlijke bezonkenheid van verhevene levenservaring en van kunst. Dr JORIS CAEYMAEX, PR.

14.143 Naudé, J. H. 81

EERSTE VERSE. — *Kaapstad, Nasionale Pers,* 1936 (18 × 14) 48 *blz.*
V — Zuid-Afrikaansche natuurbeelden en -stemmingen, die frisch klinken en gedragen worden door een aangenaam gerythmeerd vers. Dr JORIS CAEYMAEX, PR.

14.144 Spruyt, Jo 81

GROEI. Gedichten. — *A'dam, P. N. van Kampen,* (20 × 14) 48 *blz.* *fl.* 1,50
IV — Groei van een jeugd : verliefdheid, zelfs al ging zij te loor, wijdde toch in tot een algemeene stemming van liefde tot allen ; daarna, door het woord van een priester of predikant, komt schrijver tot een Godgewijd leven, ook ten dienste der menschen. Ongeblaseerd jeugdidealisme. Een zekere frischheid en persoonlijkheid in het dichten met eigen middelen. Deze zijn echter tamelijk beperkt ; eerder banaal zijn die liefdegedichten, die maar al te zeer aan de onuitstaanbare for you, zu dir, voor jou-dingen herinneren. En de religieuse stukken gaan nogal den Duitsch-moraliseerenden kant op, en zijn dus ietwat te rhetorisch. Maar braaf. Dr JORIS CAEYMAEX, PR.

14.145 Voorhoeve-van Oordt, E. 81

GULDENROEDE. Verzen. *Met 1 houtsnede van J. Melse. — Den Haag, Voorhoeve,* (21 × 15) 63 *blz.* *geb. fl.* 1,25
V°, P — Vrome verzen. Stichtende bedoeling loffelijk ; maar 't is alles, hoewel proper, totaal vlak geschreven. Dr JORIS CAEYMAEX, PR.

14.146 van de Wygaert, Ludo 81

DE PURPEREN VLOEK. Sonnetten. — *Boom, Boekh. Ludo,* 1936 (29 × 20) 52 *blz.* 20 *fr.*

Ludo v. d. Wygaert

III — Daar is vooreerst een afdeeling « objectieve » gedichten : beelden van Schelde en Rupel en de gelagen. Zonder tot het katastrophaal-stekelige van sommige Hollanders over te gaan, geeft schrijver toch meer dan beschrijving, en wel de scherpe of grootsche spanning van dit landschap. De « subjectieve » gedichten zijn geboren uit een zeer grooten nood der zinnen, der verbeelding, der gedachte, des levens, — de stormen van het bloed, — de pijn en vertwijfeling in een jongen man verwekt door het vleeschelijke. De beteekenis der inspiratie is niet gering, want men staat voor een volle gestalte van een mensch-en-dichter, die trouwens reeds, zoo ik me niet bedrieg, gediversifieerd is in twee uitingsvormen : 1. een meer openleggende en vandaar klaardere (blz. 18-26), en een andere, waar hij het allerdiepste in eens wil uitputten... en het al te schitterende van het woordengewaad houdt u daar integendeel te zeer op. Toch mag de condensatie niet als voorbarig bestempeld worden ; het is reeds een merkwaardige dichtergave. En wat het zielsprobleem betreft, om daar nog op terug te komen, daar zijn daar meerdere woorden en gevoelens, die toelaten een blijderen tijd te verwachten. Dr JORIS CAEYMAEX, PR.

82. TOONEELLITERATUUR

14.147 Ballings, Jac. 82

A LA MODE DE PARIS. Blijspel in 3 Bedrijven. — *Antwerpen, Vink,* 1936 (18×13), 86 *blz.* 16 *fr.*

IV — 'n Geforceerde farce. De gril van 'n ouwe barones die haar omgeving en heel het dorp terug in ouwerwetsche plunje gekleed wil. Dat blijkt wel de hoofdlijn van het blijspel waarlangs 'n paar liefdesintrigues, over hindernissen heen, naar 'n gelukkige ontknooping toeschuiven. Niet kwalijk. JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

14.148 Ballings, Jac. 82

N. V. « DE WATERLAARS ». Tooneelspel in 3 Bedrijven. — *Antwerpen, Vink,* 1936 (18×13) 75 *blz.* 15 *fr.*

IV — Een schoenfabrikant wil zijn gehavende zaak redden door zijn zoon uit te huwelijken aan een millioenendochter. De zoon heeft echter zijn zinnen gezet op de dochter van den meesterknecht. Hij drijft zijn wil door. Meteen strijken alle mogelijke onheilen over het jonge gezin neer. In het ongeluk wordt dan familievrede en eensgezindheid weergevonden. Ballings heeft beter werk op zijn actief. Het gebeuren sleept aan, en er wordt gespeculeerd op de gevoeligheid van Jan Publiek. Maar hier ook weer staan we in bewondering voor den logischen uitbouw van den dialoog en het rijk suggestief mimisch spel. Op en top tooneel. Dr C. GODELAINE

Jac. Ballings

14.149 Copini, A. M. 82

DE MAN MET DE ZWARTE LIJST. Blijspel in 3 Bedrijven. — *Berlicum (N. Br.), Grosfeld* (19×14) 79 *blz.* *fl.* 2

V — Hoofdzakelijk drie kapitale vergissingen, en als toespijs nog 'n paar vergissingen van kleiner formaat, verwerkt tot 'n komisch binnenhuis-spelletje, dat Goddank geen vergissing werd, maar dat ik om inhoud en gaven vorm loven mag. JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

14.150 Copini, A. M 82

JANSEN HEEFT DE LEIDING OF DE LOODGIETER HEEFT HET WEER GEDAAN ! Klucht in twee Bedrijven. — *Berlicum, (Grosfeld* (19×14) 44 *blz.* *fl.*1,25

V — Voor 'n loodgieter is er leiding en... leiding. Vandaar 'n misverstand. Zoo hier 'n Gewone charge. De replieken echter sprankelen tot oververzadiging toe van geestigheid. JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

14.151 de Nie, B. 82

BRANDING. Spel van deze Tijd in 5 Bedrijven. — *Zwolle, H. H. Kok Bzn* (21×13) 74 *blz.* *fl.* 1

V — 'n Scherpe aanklacht tegen de oppervlakkigheid van dezen tijd, in het gezinsleven vooral en in het maatschappelijk leven daarnevens. Die aanklacht werd pretentieloos, wel 'ns 'n tikje doceerend, verwerkt in 'n tragische episode, die 't gezin van Merle doormaakt, tot 'n happy end ons sterk ontroert en verheugt. In Roomsche middens kan de dominee zonder eenig bezwaar vervangen worden. JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

14.152 Frencken, H. 82.3

◆ BODO. Dramatische Schets met anti-communistische Strekking in twee Bedrijven. — *Mechelen, De Pijl, Fr. de Mérodestraat* 3, 1936 (21×13) 31 *blz.* 8 *fr.*

V — Een voorstel voor een volksfront en een daarop ontketende revolutie die mislukt. Tussenin heksenscenes. Onrijp en onbeheerst. De symboliek valt totaal buiten de lijn en is bovendien zonder betekenis. Het is hol en voos en in zijn tendens al te goedkoop. AL. DE MAEYER, PR.

14.153 Gevels, Frans 82

GEEN TEDDY'S IN DEN HEMEL. Blijspel in één Bedrijf. — *Antwerpen, Vink,* 1936 (18×13) 32 *blz.* 8 *fr.*

VI, J — « Poppemie hemelcandidaat » voor mannelijke bezetting. 'n Gewichtige discussie... Mag die Teddy van Jantje met hem den hemel in ? Sint Pieter, sint Niklaas, sint Jan en ons Heer zelf komen er bij te pas. Tegenover de glorie van het hemelsch verblijf laat Jantje z'n Teddy toch nog achter. De baron en Dingens, met wien de auteur 'n paar schampscheuten waagt, bederven echter den kinderlijken toonaard van 't geheel.
JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

14.154 Gevels, Frans 82

DE PERENBOOM VAN MIEKE MISERIE. Blijspel in 1 Bedrijf. — *Antwerpen, Vink,* 1936 (18 × 13) 8 *fr.*
VI, M — Om de dames te believen, 'n bewerking voor vrouwelijke bezetting van « de dood in de klem ». 'n Leuk bedrijfje ten slotte, al zal de doening van « de dood » en van « Nette Gendarm » allicht minder vrouwelijk aandoen. JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

14.155 Ghéon, Henri 82

◆ HET MYSTERIE DER KRUISVINDING. *Vert. uit h. Fransch dr E. J. Wilders.* — *Tancrémont, Benedictijner Abdij [Edegem, K. Vl. Tooneelcentrale]* 1936 (18 × 12) 128 *blz.* 5 *fr.*
IV — Het oorspronkelijke werk, als tragedie opgezet, mist de gedrongenheid van het klassieke. Te veel gebeuren dat amper maar vermeld wordt. Daarentegen veel woordkramerij, die af en toe wel eens mooi wordt. De beste brok is de in-gewerkte Kruisweg. De vertaling is ontoereikend, vaak slordig, soms zelfs ernaast. Gelukkig maar dat ze niet mag aangewend worden voor een vertoning. Maar waarom ze dan uitgeven ? Als leestekst is het totaal minderwaardig. AL. DE MAEYER, PR.

14.156 Goris, Rob. 82

OP BEVEL ! Een Prinsencomedie in 3 Bedrijven. — *Antwerpen, Jos. Janssens,* 1936 (19 × 13) 63 *blz.* 15 *fr.*
IV — 'n Luchtige idylle en met werkelijk meerdere uitstekende kwaliteiten. 1 is bepaald goed, 2 en 3 lijden onder de opvallend gewilde karikatuur van prins Serge. Het geheel is trouwens 'n plezierige satire op het officieel formalisme aan het hof. Waar uitlatingen bij dozijnen spraakkundige kemels zijn, moet er op dat soort dieren 'ns duchtig want noodig jacht gemaakt. JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

14.157 Mertens, Viktor 82

AFSLAG OP DE VROUWEN. Blijspel in 3 Bedrijven. — *Antwerpen, Vink,* 1936 (18 × 13) 98 *blz.* 16 *fr.*
IV° — Van den man die na ettelijke jaren z'n bazige wederhelft overtroeft. De manier waarop dat blijkt te gebeuren is echter van bedenkelijk allooi. Nee maar, zoo'n kunstmatige bacchanale kan ik me aleens niet indenken. De dubbelzinnige titel van het spel is maar alleen door 'n minieme episode gemotiveerd. Schuin-komiekerige inhoud, gemaakte en treurig-sleepende conversatie. Zelfs 'n jonge idylle kon dit onpsychologisch boeltje niet opfrisschen. JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

14.158 Peltenaar 82 : 78

◆ NU SYT WILLECOME. Kerstspel. — *Averbode, Goede Pers* (18 × 13) 32 *blz.* 3 *fr.*
V — Enkele verzen van het Evangelie en tussenin een paar oude liedjes ; dit alles aaneengesnoerd door een voorlezer. Het geheel is niet zuiver van bouw. Teveel dramatiek om eenvoudig tableau te blijven ; te weinig om tot spel te groeien. Ook de tekst bereikt geen zuivere schoonheid. Bij een nieuwe poging liefst zich beperken tot Evangelie en aangepaste liederen. AL. DE MAEYER, PR.

14.159 Vereecke, J. 82

KAATJE WREEKT ZICH. Blijspel in 3 Bedrijven. — *Antwerpen, Vink,* 1936 (18 × 13) 87 *blz.* 16 *fr.*
V — Wraak ? Nou, mevrouw de gravin krijgt aan Kaatje beslist 'n eenige schoondochter. De auteur schijnt bepaald, — denk maar aan « De schat uit Congo », — 'n zwak te hebben voor kranige bakvischjes, maar zeer tot m'n genoegen kan ik getuigen dat hij ze dan ook uitstekend en sympathiek weet te konterfijten. « Kaatje wreekt zich » is 'n leuk romantisch ding, met gezond-socialen inslag, lekkergoed voor den gewonen man. We denken even,

en met respect, terug aan Conscience, maar dan ditmaal uitpakkend met 'n ongedwongen, montere conversatie, rijk en warm, snoeperig. JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

14.160 **Vollemaere, A.** **82**

◆ RADIOPOLIS. Toekomstdrama in drie Bedrijven. — *Oostende, Gerststraat* 17, 1936 (21 × 15) 51 *blz.* 10 *fr.*
V — Wat waren de middeleeuwers toch andere kleppers en Dosfel een geestelijk visioenair, als we gaan vergelijken met de klets en de kletstaal, waar we bij het verduwen van dit Antichristspel noodgedwongen onze tijd moeten aan verknoeien. Ik kan me best voorstellen dat de zetter er alle kalmte bij inschoot en fout op fout moest stapelen. Voor mijn part hadden ze gerust een drukkersstaking mogen uitroepen. AL. DE MAEYER, PR.

14.161 **XX.** **82.0**

DE GEHEIME KRING. Spel van Angst en Spanning in 3 Bedrijven. *Vert. dr J. J. van Hauwaert. — Antwerpen, Vink,* 1936 (18 × 13) 77 *blz.* 15 *fr.*
IV — Een oppervlakkig detectivespel dat wel eens de schijn aanneemt een loopje te willen nemen met het genre. De onwaarschijnlijkheden maken het al te bar en de oplossing is op meer dan één punt onbevredigend. Overwegend uiterlijkheid en vaak slechte.
AL. DE MAEYER, PR.

14.162 **XX.** **82.3**

◆ TONNIE, HOE ZIJ WAS EN HOE ZIJ WERD. Tooneelspel in 6 Tafereelen voor de K. J. V. — *Berlicum (N. Br.), Grosfeld* (18 × 13) 61 *blz.* *fl.* 1
V — 'n Hollandsch getint sociaal tooneelspelletje in zes tafereelen, voor onze Vlaamsche meisjes gemakkelijk aan te passen, maar 'n spelletje zoo waar, zoo gemoedelijk ook, zoo eenvoudig en zoo ontroerend-leerzaam, dat ik er graag 'n heel stelletje spreekbeurten en 'n dozijn spreekkoren voor cadeau geef. Laten wij den directeur van de K. J. V. (Katholieke Jeugdvereeniging) te Vlijmen hartelijk feliciteeren. JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

83. Novellen, Romans, Legenden, Schetsen, Sprookjes, Verhalen

II. — STRENG VOORBEHOUDEN LECTUUR

Deze boeken mogen slechts bij uitzondering, om gegronde redenen, door welgevormde rijpere lezers worden gelezen

14.163 **de v. Pienaar, P.** **83.8**

MAGTE. — *Kaapstad, Nasionale Pers,* 1936 (19 × 14) 154 *blz.*
II-III — 'n Tiental vrij onevenwichtige schetsen. Pienaer slaagde er ongetwijfeld in door z'n rhythmische beschrijverskwaliteiten op plastische wijze zoowel het indrukwekkende Afrikaansche landschap als de meer intieme omgeving te suggereeren. Daar ligt dan ook z'n onbetwistbare verdienste. De menschen echter zijn van 'n onwezenlijke, overladen romantiek, die des te valscher aandoet, daar hij zich, wat den inhoud betreft, meestal aan het realistische procédé van het dagelijksche leven met zijn ups and downs vastklampt. Met de psychologische reacties neemt schrijver ook vaak 'n loopje. Omwille van 'n zeer smakeloos nummer deze strengere indexeering. PAUL HARDY

14.164 **Pary, Juliette** **83.1 : 83.3**

MENSEN HEBBEN HAAST. *Vert. uit h. Fransch [Les Hommes sont pressés] dr Joh. Kuiper. — A'dam, Arbeiderspers,* 1936 (20 × 14) 253 *blz.* *fl.* 1,90 ; *geb. fl.* 2,50
II — 'n Tijdsbeeld « en rhapsodie ». We kunnen er ons enkel mee verzoenen dat menschen, die geen roman kunnen schrijven, hun toevlucht nemen tot dergelijken litterairen poespas, indien ze werkelijk iets te vertellen hebben en zich interessant weten voor te doen. We moeten bekennen dat dit bij Juliette Pary inderdaad wel het geval is. Ze neemt echter geen blad voor den mond en cultiveert 'n speciale voorliefde voor het perverse en het pikante. Vulgaire gauloiserietjes, die de walgelijke situaties nog wat klem bijzetten. De historie draait rond 'n Amerikaansch levensmiddelen-automaten-magnaat, die in gezelschap van 'n seniel-sexueele gade en 'n pseudo-intellectueele snob van 'n dochter naar

Sovjet-Rusland reist, met het oog op voordeelige wijncontracten. Errond zwerven G.P.Oe-agenten en 'n Fransch wijnbrouwer, die de concurrentie ducht. De Amerikaansche miljardair bekeert zich tot het communisme ! 'n Schitterende persiflage. Zedelooze avontuurtjes zijn schering en inslag. Maar de menschen stààn er : ze lèven. 'n Krenterige Fransche tante van den wijnbrouwer is zelfs meesterlijk getypeerd. En nu de moraal ? Scepticisme ten overstaan van het gematerialiseer in de U.S.S.R., waarbij het eeuwig-menschelijke (in casu de liefde !) niet naar waarde wordt geschat. Doch als dat eeuwig-menschelijke zich desondanks alles toch nog losworstelt, en enkel in dàt « schmutzig » straatje-zonder-einde belandt, hetwelk Juliette Pary ons voor oogen toovert, dank je wel, hoor ! PAUL HARDY

III. — VOORBEHOUDEN LECTUUR

Boeken welke, ondanks zekere passages of grondgedachten, ook ontspanningshalve, zonder nadeel door gevormde lezers kunnen gelezen worden

14.165 **Buck, Pearl S.** **83.1 : 93**

BALLINGSCHAP. *Vert. uit h. Engelsch [Exile] dr A. Edwards. — A'dam, Literbo [Antwerpen, Standaard]* 1936 (20 × 14) 250 *blz.* 28 *fr.* ; *geb.* 42 *fr.*

Pearl S. Buck

III — De boeiende geschiedenis van een op-en-top Amerikaansche vrouw, die de echtgenoote wordt van een protestantsch zendeling in China en met hem gansch haar leven in ballingschap doormaakt. China is het rijk van de groote tegenstellingen, waar zij enkele keeren kan opgaan in de schoonheid van de natuur, doch jaren lijden moet onder het droevigste wat men op aarde zien kan. Zij verliest in China vier van haar zeven kinderen, beleeft weinig vreugd aan haar egoïstisch echtgenoot en komt zelden tot berusting met haar eigen ziel, die voor het leven in Amerika geschapen was. Toch houdt ze het uit, tot het bittere eind. — Een merkwaardig boek van de begaafde schrijfster, die China kent zooals geen tweede. Bladzijden als deze, waarin de nachtelijke strijd beschreven wordt om haar kinderen te verdedigen tegen 't gepeupel, of deze van den hongersnood dien zij meemaakt en ten slotte deze die haar dood beschrijven, zullen blijven gelden als heerlijke klassieke schoonheid. FR. CROLS, PR.

14.166 **Waldenburg, Hans** **83.9 : 22**

EN ABRAM TOOG HEEN. *Vert. uit h. Duitsch [Sterbende Götter] dr A. Tieleman. — Baarn, Bosch & Keuning [Ledeberg, Het Boekhuis]* 1936 (20 × 16) 232 *blz. fl.* 2,90

III — Het verhaal van Abrahams wondervolle leven uit het *Boek der Schepping* is hier tot een geschiedkundigen roman verwerkt. De bijbelsche gegevens zijn over het algemeen trouw bewaard. Er zijn echter ook afwijkingen, o.a. in het beschrijven der verhoudingen tusschen Abraham en Hagar. Het herhaalde bizondere ingrijpen van God in het leven van den patriarch is goed weergegeven. In de niet-bijbelsche elementen speelt de « liefde » en al wat er ronddraait een voorname rol. Veel nadruk wordt gelegd op het zedenbederf van stammen en steden, waarmede de aartsvader rechtstreeks of onrechtstreeks in aanraking komt. Om dezen ingewikkelden maar toch schoonen roman volledig te kunnen genieten, moet men met het Oude Testament vertrouwd zijn. De Nederlandsche vertaling is vloeiend, de bandversiering suggestief en de uitgave zeer keurig. Voorbehouden. L. VAN HULLE, PR.

IV — LECTUUR VOOR VOLWASSENEN ALLEEN

circa 18 *à* 20 *jaar en ouder*
(veronderstelt zedelijke voorlichting en vorming)

14.167 **Bennet, Ames Robert** **83.0**

SPLEETVOET. *Vert. uit h. Engelsch [Branded] dr F. Hoogewerf. — R'dam, De Combinatie,* 1936 (20 × 14) 259 *blz.* *fl.* 2,25 ; *geb. fl.* 2,90

IV — Een zeer ingewikkeld verhaal, met als hoofdfiguur Spleetvoet, een wolvin. Toen Spleetvoet nog een welpje was en heel het nest werd uitgemoord door de hoeveknechten

der streek, werd Spleetvoet gespaard, want Mary, het kind van den ranch, vond het toch zulk mollig beestje. Spleetvoet heeft nooit vergeten, wien zij haar leven te danken had. 's Nachts sluipt zij rondom de hoeve, waar Mary woont, om haar te beschermen, tegen dieven en moordenaars ; ook Joe, de cowboy, met wien Mary later huwt, is haar beschermer. De schrijver stelt u soms voor toestanden en verwikkelingen, die weleens onwaarschijnlijk blijken. Ontspanningslectuur. A. CORLUY, PR.

14.168 Brunngraber, R. **83.3 : 54**

RADIUM. *Vert. uit h. Duitsch [Radium. Roman eines Elementes] dr A. E. Hermans-de Roos. — A'dam, Nederl. Keurboekerij [Brussel, Onze Tijd]* 1936 (23 × 16) 361 *blz.* 48 *fr.*

IV — *Radium* is in de eerste plaats een tendenzroman. Wie van het moderne element — dat zoowat voor alles goed schijnt te zijn — niets afweet, leert toch iets, in dit boek, van den wetenschappelijken kant uit beschouwd. Veel meer dan wetenschappelijke gegevens vindt men hier, als schering en inslag, een diatribe op de groot-financie ; dit ongezond deel der maatschappij ziet alleen door den bril van tantièmes... al was het ook dat de wereld (hier de kliniekbezoekers) er onder te niet ging ; hoe die heeren malkander verder in het haar zitten, hoe de eene een put graaft voor een ander, om zelf later in gelijkaardige omstandigheden te moeten sneuvelen voor het princiep « ôte toi de là, que je m'y mette », wordt meesterlijk in een schril licht gezet. Op een paar minder welriekende passages na, is de strekking zeer gezond. De lektuur is spannend. L. SENDEN, PR.

14.169 Paessens, A. **83**

LEO KOECKE. — *Aarschot, Tuerlinckx-Boeyé,* (19 × 15) 224 *blz.* 13 *fr.*

IV — Stelt voor het dagelijksch bedrijf — zonder eenigen opgang — van een simpele uit Gelrode, in verwildering opgegroeid. Een der armsten uit Arm Vlaanderen. Een schokkend tafereel uit Leo's kazerneleven maakt dit boek voor jongeren ongeschikt. Storend werkt het herhaald gebruik van Aarschotsch dialect op de lezing in. Een lichtzijde in het boek is de figuur van pastoor Dergent, Gelrode's goeden herder, den martelaar van zijn herderlijke liefde, einde Augustus 1914 te Aarschot door de Duitschers doodgebeuld. Na negen maand herderschap, en niet na jaren, zooals schrijver het voorstelt. « Leo Koecke » schijnt als tegenhanger van « De Witte » van Zichem bedoeld, doch zal de Witte zich wel ooit laten onttronen ? J. MEERBERGEN, PR.

14.170 Quint, Thomas **83 = 43**

◆ DER WEG NACH HAUS. Roman. — *München, Kösel & Pustet,* (20 × 13) 236 *blz. geb. RM.* 4,80

IV — Thomas heeft zich, na zijn terugkeer uit de stralende Zuidzeeëilanden, in een verlaten jachthut op een eenzame Eifelhoogte teruggetrokken om zijn studie over de tempelruïnen der Zuidzee uit te werken. Daarrond bouwt de schrijver zijn kontrapuntische romankompositie : de zwoele natuurweelde van het verre eiland en de stoere schoonheid van de Eifel ; het driftig zoeken naar de oude met groen en bloemen overwoekerde tempelruïnen en de hartstochtelijke jacht in de herfstgrauwe Eifelbosschen ; het ontzenuwende droomleven ginder en het zenuwsterkende daadleven hier ; Viaene, het impulsieve zuiderkind en de frissche lachende barones Gigi, die de bruid wordt van zijn vriend, den goeden, schuchteren Peter, naast de ernstige, zwijgzame Elisabeth, die de vrouw wordt van Thomas, en waarmee hij de hoeve Heiligenbrunn zal bewonen, niet in ijdel gebouw aan kunsttheorieën, maar in dagelijksch werk van hand en geest. Zoo heeft Thomas in de eenzaamheid van de Eifelwouden zich zelf teruggevonden en tevens zijn levenstaak. Buiten het interessante thema en den merkwaardigen uitbouw vindt deze roman zijn beteekenis nog in de frissche, gezonde verbinding van mensch en natuur, waardoor de taal zich tot een beeldende, stemmingsvolle hoogte verheft. JUUL BOVÉE

14.171 Rodney, George B. **83.0**

HET GROENTJE. *Vert. uit h. Engelsch [The Tenderfoot] dr H. J. Kok. — R'dam, De Combinatie,* 1936 (20 × 14) 196 *blz.* *fl.* 2,25 ; *geb. fl.* 2,90

IV — Gerald Keene wordt onverwacht voor de helft erfgenaam van den zandloopersranch. Maar hij wil er eerst het fijne van weten, want geruchten zijn in omloop, dat de ranch bijna waardeloos is geworden door slecht beheer en plunderingen van veedieven. Dat scheen verdacht. Onder een schuilnaam gaat Gerald Keene zijn diensten op den ranch aanbieden. Hij stelt zich voor als een Groene in het vak, maar dat groentje ontpopt zich spoedig tot een flinken cowboy en detective. De veedieven worden gevat en in de

handen van den sherif overgeleverd. Dat kon natuurlijk niet zonder vechten en schieten. Gerald won tezelfdertijd het hart van Edith, het meisje van den ranch. — Zeer vlot en boeiend geschreven.
A. CORLUY, PR.

14.172 Rohmer, Sax **83.0**

PRESIDENT FU MANCHU. *Vert. uit h. Engelsch* [*The invisible President*] *dr H. J. Kok. — R'dam, De Combinatie,* 1936 (20 × 14) 213 *blz.* *fl.* 2,25 ; *geb. fl.* 2,90
IV — Een detectiveverhaal over het gele gevaar voor gansch de wereld. Ontspanningslectuur.
D[r] A. CARDIJN, PR.

14.173 Undset, Sigrid **83.1 : 93**

ELF JAAR. *Vert. uit h. Noorsch dr A. Basenau. — A'dam, J. M. Meulenhoff,* [*Brussel, A. Manteau*] 1936 (21 × 15) 310 *blz.* 46 *fr.* ; *geb.* 62 *fr.*

Sigrid Undset

IV-V — Na zooveel andere auteurs heeft S. Undset 't aangedurfd door te dringen in de geheimen van de kinderwereld. Zij die met mannelijk meesterschap karakters van vrouwen en mannen uit het verleden en uit onzen tijd heeft uitgebeeld, die we nooit vergeten kunnen, levert thans het bewijs ook de kinderpsyche in haar greep te hebben en er al de rimpelingen en roerselen van te hebben waargenomen. Gedurende een driehonderd bladzijden boeit ons Ingvild, het kleine meisje, dat we maar elf jaar zien worden. Niets ontsnapte aan 't scherpe oog van deze Noorsche schrijfster. In talrijke tafereelen beschrijft zij dat opgroeiend kind, waardoor we op de hoogte worden gesteld van de eerste indrukken, die I. geleidelijk opvangt uit de betrekkingen met vader en moeder, later met haar zusjes, met de dienstmeisjes, met haar grootouders en tante's, in een woord met de groote menschen ; ook uit de verschillende gebeurtenissen : op vakantie, op school, bij het verhuizen, bij geboorte, bij ziekte, bij overlijden, en huwelijk, om niet te gewagen van wat zij ervaart bij eerste kennismaking met spel, avontuur, tooneel, het zwemmen, het lezen van verhalen. Hoe psychologisch raak schetst schr. de zelfzucht en de onafhankelijkheid van dit kleine meisje, van al de knepen om haar zin te hebben, wat 'n kind denkt over groote menschen, over goed en kwaad, over God, het ontwaken van het geslachtelijk gevoel enz., de verhouding van kinderen met elkaar en met volwassenen. U. teekent hier ten voeten uit twee families : die van Semrig en Anine, de ouders van Ingvild en die van de Wilsters met de vele kinderen. Wat merkwaardig is, bij 't lezen van dit boek treffen ons zekere trekken in dit kind, waarin we ons persoonlijk erkennen, wat genoegzaam aanduidt hoe diep schr. de kinderziel heeft aangevoeld. Dit boek bezit een dichterlijke schoonheid, bevat een gezonden humor en heeft gestalte gegeven aan al de gewaarwordingen, gebreken, neigingen, indrukken, belevenissen van ieder kind. De uitbeelding ervan is monumentaal. Wellicht heeft schr. iets van haar eigen kinderjaren hier voor eeuwig gekristalliseerd.
D. DE PAUW O.P.

14.174 Vermeulen, Edward **83.1**

◆ MIETJE MANDEMAKERS & Cie. — *Tielt, Lannoo* (*Volledige Werken van E. V. nr* 13) 1937 (21 × 16) 253 *blz.* 15 *fr.*

Edward Vermeulen

IV — Wij verwijzen voor de beoordeeling van dit gezonde, pittige, springlevende volksverhaal, naar de kruimige recensie — zelf in het Westvlaamsch gesteld — die W. E. H. Al. Walgrave zaliger hieraan wijdde ; cfr. nr 3311. Wij citeeren hieruit : « Maar 't en is niet al met die historie alleene — een vrijershistorie, die uitliep op een driedubbele bruiloft — 't is 't leven van dat braaf volk..., hun tale, spreuken, doeninge ; de beelden van Disten, Palmiere, pastor en onderpastors, goede en kwade kwezels, brave en min brave boerinnen en burgers. Zegt de criticus : dit is wat plat, of 't ginste is wat langdradig, of dat daar is 't wat pedant. Ja 't, criticus, 't is alzoo, maar heb je van uw leven zulk een spetterende, springlevende vertellinge gelezen, en zulk een hertelijk en weldoende tooneel zien spelen van Vlaamsche deugd en geestigheid ? Ik niet. En als-je peist, dat dit komt uit de penne en uit de ziele van een zestiger ! Dat is iets, dat Vlaanderen alleen op de wereld te ziene geeft ! »

14.175 von Handel-Mazzetti, Enrica **83.9 : 83.2 = 43**

◆ JESSE UND MARIA. Ein Roman aus dem Donaulande. — *München, Kösel & Pustet, 1936, Jubiläumsausgabe, 139-147. Tausend* (20 × 13) 539 *blz.* *in linnen geb. RM.* 4,80

E. von Handel-Mazzetti

IV — Wanneer in October 1904 het katholieke tijdschrift « Hochland » de publicatie van den roman *Jesse und Maria* begon, was dit een mijlpaal in de Duitsche romankunst, want nu toonde zich de begenadigde schrijfster, zes jaar na haar *Meinrad Helmpergers denkwürdiges Jahr*, in haar volle kracht : het gewaagde thema, nl. de hoogste liefde in de worsteling om de verlossing eener ziel, liefde, die zooveel acht en begrijpt in den ketter, doch die het hoogste niet prijsgeven kan ; de vaste greep van haar nieuwen barokken stijl, meesterlijk volgehouden en aangepast aan de door drift uit hun rustig middelpunt geslingerde menschen, aan den onrustigen tijd der Tegenreformatie en aan het milieu, de Donau om Pechlarn en Krems. In haar jeugd ontving de dichteres in het genadeoord van Maria Taferl de eerste opwekking tot het schrijven van den roman, dien ze daar jaren later voltooien zou, uitgegroeid tot den machtigsten Maria-roman. Is het daaraan ook te danken, dat de gapende afgrond tusschen katholicisme en protestantisme met zulke weidsche spanning van moederlijke liefde werd overbrugd ? Jesse von Velderndorff is de mooie, heldhaftige protestant, en Maria, de niet minder heldhaftige, jonge katholieke vrouw. Tusschen beiden gaat de strijd om de ziel van haar man, den houtvester en rechter Alexander Schinnagel, waarbij het genadebeeld de inzet is. Eens haar man gered, wendt ze de volle kracht harer liefde den vijand toe, om ook zijn ziel te winnen voor het eeuwige heil. Door de Barok vervlochten wegen van schuld, zorg en lijden snelt het hartstochtelijk bewogen gebeuren naar het tragische einde op het schavot, waarover de milde genade der liefde zoo ontfermend neerbuigt. Nu, na dertig jaar, de laatste polemieken om het werk verstomd zijn, kunnen we het in rustige atmosfeer genieten en waardeeren, want veel is er in deze kunst, dat nog groen en frisch gebleven is. Hoe kon het ook anders, daar het uit diepste liefde geboren werd. Daarom is deze sierlijke jubileumuitgave een kostbaar bezit. JUUL BOVÉE

14.176 Weiser, Fr., S.J. **83.1**

◆ HET LICHT DER BERGEN. Roman uit het Leven van een jong Idealist. *Vert. uit h. Duitsch* [*Licht der Berge*] *dr A. Leysen, pr. Geïll. met* 14 *platen. — Averbode, Goede Pers,* 1937, 2e *druk* (20 × 14) 131 *blz.* 12 *fr.*

IV — Van dezen flink gebouwden jeugdroman moest op zeer korten tijd een tweeden druk opgelegd worden. Wij verwijzen naar recensie 12.252, waarin de schitterende kwaliteiten van dit boek uitvoerig werden in het licht gesteld. Wij hadden bezwaren, wat de slordige vertaling betreft ; die lijkt er inmiddels terdege op vooruit gegaan, maar tot zelfs op de titelpagina komen nog fouten voor ! Er werd ditmaal voor een frisch, mooi omslag gezorgd en reproducties van berggezichten. Een ideaal boekje voor oudere studenten ; ook zeer geschikt voor alle andere, volwassen, lezers.

14.177 White, W. Patterson **83.0**

DE MISVORMDE VOET. *Vert. uit h. Amerikaansch* [*The twisted Foot*] *dr H. J. Kok. — R'dam, De Combinatie,* 1936 (20 × 14) 294 *blz.* *fl.* 2,25 ; *geb. fl.* 2,90

IV — De cowboy Buff krijgt van zijn farm-baas opdracht 'n stel « nesters » van het grondgebied der hoeve te verjagen. Hij bekomt meelij met de ongelukkige lui, en schaart zich aan hun kant. Er is ook nog 'n meisje dat hem heelemaal niet onverschillig is. 't Gaat kogel tegen kei natuurlijk. En de moordenaar met den gecamoufleerden horrelvoet, die achter 't beschot het rad laat draaien, delft het onderspit. PAUL HARDY

14.178 White, W. Patterson **83**

HET WAGENWIEL. *Vert. uit h. Amerikaansch* [*The Wagon Wheel*] *dr H. J. Kok. — R'dam, De Combinatie,* 1936 (20 × 14) 252 *blz.* *fl.* 2,25 ; *geb. fl.* 2,90

IV — Het meisje Dolly heeft ten huize van haar oom, den ouden Hawkins, 'n helsch bestaan. Ze vlucht en wreekt zich. Schrijver verplaatst het zwaartepunt der Far-West-romans van de meer gezonde mustang- en kogelromantiek naar de wilde dierlijkheid van 'n collectie bruten. Ook de vuurblonde heldin wordt door 'n meedoogenloozen moordlust aangetast. Wat vlotte constructie aangaat, heeft Patterson eveneens van z'n collega's uit de bent van de prairie-bellettrie nog heel wat te leeren. PAUL HARDY

V — LECTUUR VOOR ALLEN

ook voor aankomende jeugd (14-15 jaar) geschikt

14.179 Federer, Heinrich 83 = 43

◆ DER FÜRCHTEMACHER. Eine Geschichte aus der Urschweiz. — DAS WUNDER IN HOLZSCHUHEN. Geschichten aus der Urschweiz. — *Freiburg (Breisgau), Herder* (16 × 10) (17 × 11) 4, 75 ; 4, 68 *blz.* *gek. RM.* 0,40 *en* 0,50 ; *geb. RM.* 0,50 *en* 1,30

V — Federer is de priester-verteller van Oost-Zwitzerland, waar hij in het Rijndal geboren is. Daar vindt hij de stof voor vele van zijn romans, novellen en vertellingen. De figuur van Sint Nikolaus von der Flüe, den Sint Franciscus van het Noorden, heeft hem steeds bekoord. Waar anderen in Nikolaus slechts den staatsman zagen, vereerde Federer in Broeder Klaus den heilige. Over hem verhalen deze vertellingen. Wie de diepe verworteling van den schrijver met zijn land kent en zijn gemoedelijken, plastisch kernachtigen stijl, waardoor de fijne humor een lichten glimlach schiet, zal begrijpen dat deze bladzijden een uitzonderlijke bekoring bezitten. JUUL BOVÉE

14.180 Federer, Heinrich 83.8 : 91 = 43

◆ GEBT MIR MEINE WILDNIS WIEDER ! Umbrische Reisekapitel. — IN FRANZENS POETENSTUBE. Umbrische Reisekapitel. — *Freiburg (Breisgau), Herder,* (17 × 11) 6, 90 ; 6, 90 *blz.* *RM.* 0,50 ; *geb.* 1,30

Heinrich Federer

V — Jaarlijks trok Federer, die een asthmalijder was, naar Italië, om daar in het bergland van Umbrië en de Abruzzen vermoeiende zwerftochten te ondernemen, en zoo zijn asthma af te zweeten, zooals hij zelf zegde. Heeft hij steeds uitgebeeld wat hij niet bezat, dan past dat wel bij deze reeks van vertellingen en schetsen, gebundeld in twee bekoorlijke bandjes. Maar zeker bezat hij dezelfde liefde tot de wilde natuur als die oude Paus, welke terugvlucht in zijn ruwe bergen. Van een groote betoovering zijn de beschrijvingen van het Italiaansche landschap in de sterk plastische taal van Federer, waar de woorden zoo wonderbaar in het helle licht der zuiderzon opgloeien, zoodat ze louter beeld en edel gevoel worden, louter eenvoud, als een Sint Franciscus, wiens spoor hij met kinderlijke liefde volgt in dit reine, goede Umbrische land. Deze boekjes zijn gemaakt voor de uren van stilte, waarin de ziel luisteren kan.
JUUL BOVÉE

14.181 Federer, Heinrich 83.8 : 92.2 = 43

◆ VON HEILIGEN, RÄUBERN UND VON DER GERECHTIGKEIT. *Mit* 10 *Bildern in Tiefdruck.* — *Freiburg (Breisgau), Herder,* 11-19.000 (19 × 11) 6, 182 *blz.* *RM.* 1,20 ; *gek.* 1,80 ; *geb.* 2,40

V — Schattig is dit werkje uitgegeven met mooie foto's. Federer vertelt van zijn lievelingsheiligen : Sint Franciscus van Assisi en Sint Franciscus van Sales, en van Umbrië, het land dat zijn liefde had, naast het wilde Alpenvaderland. Zonnig en rein straalt menige bladzijde op, doch andere zijn mat en boeien niet. Het wordt een zacht gepraat, waarin wij den geboren verteller missen, maar waaruit toch de edele stem van den priester opklinkt, die ons wijst naar het groote in het kleine, het verhevene in het eenvoudige, de zaligheid in de natuurlijkheid, de reinheid in de natuurverbondenheid. Dit is de blijde boodschap van den in 1929 ontslapen dichter, wiens heele leven een strijd was tegen zijn wankel lichaam. Een boekje vol reine vreugde voor het mijmeruurtje. JUUL BOVÉE

14.182 Hawkins, Wm. L. 83.0

DE STILLE DOOD [*Purple Dawson*]. *Vert. dr Fr. Hoogewerff.* — *R'dam, De Combinatie,* 1936 (20 × 14) 204 *blz.* *fl.* 2,25 ; *geb. fl.* 2,90

V — De stille dood zijn vergiftigde wortels, die uit een vliegmachien geworpen worden om den veestapel van een ranch te vernietigen, die door een Mexikaanschen grenskommandant begeerd wordt, omdat hij er goud op gevonden heeft. Verder is daar een flinke detectief, een heel stel verdachten, een hoop schieterij en heldendaden om gevangen meisjes te verlossen, en een gelukkig slot. Dus het is in orde. O ! die grensranches van Mexico ! E. BOELAERT M.S.C.

14.183 **Heinrich. D. F.** 83 = 43

KOPF HOCH, SCHUBSEL ! Die Geschichte eines Jungen, der sich mit seinem Geigenspiel die Welt erobert. *Mit Wörterverzeichnis. Autorisierte, für den Schulgebrauch mit Erläuterungen versehene Ausgabe von J. Uittenbogaard. — Groningen, Wolters (Unsre Jugendbibliothek)* 1936 (17×11) 124, 19 *blz.* *fl.* 1

V— Wij kunnen dit boekje ten zeerste onze leeraars aanbevelen. De boeiende geschiedenis van den warmbloedigen vondeling, die door edele opoffering en kunstig vioolspel aller sympathie weet te winnen, is mooie klasselectuur. Mochten onze leeraars in de plaats van *Wilhelm Tell* zulke novelle kiezen, dan zou het resultaat van hun lessen heel wat gunstiger zijn. JUUL BOVÉE

14.184 **Kemp, Pierre : Lamberts Hurrelbrinck, H. J. L., Mr** 83.8

◆ TWEE BLOEMEN VAN LIMBURG'S BODEM : ZUSTER BEATRIJS — BOKKEN TINUS. — *Eindhoven, Poirtersfonds,* (19×16) 183 *blz.* 8 *fr.* ; *geb.* 14 *fr.*

V — Volksliteratuur, wat stijl betreft wat zwaar op de hand. Zuster Beatrijs mist frischheid, Bokken Tinus scheeloogt naar realisme maar kijkt ten slotte roerend romantisch recht. W. A. DE WITTE

14.185 **Lucas, Jay** 83.0

EEN SPEL MET DEN DOOD [*Hold the Range*]. *Vert. dr H. J. Kok. — R'dam, De Combinatie,* 1936 (20×14) 240 *blz.* *fl.* 2,25 ; *geb. fl.* 2,90

V — De ideale cow-boy komt juist op tijd om de moordpoging op den rancher mee te maken, het commando over te nemen en den strijd aan te binden tegen de schaapherders. En nu gaat het van den eenen meevaller tot den anderen tegenvaller, van toeval op toeval en van raadsel tot raadsel. Tot de verdachte onschuldig blijkt en de vriend de algemeene oorzaak. Er zijn op het eind maar twee dooden, ondanks de eeuwige hoogspanning der revolvers. De kroon op het werk is... een gelukkig huwelijk. Et sic semper...
E. BOELAERT M.S.C.

14.186 **Mac Donald, W. C.** 83.0

DRIE MUSKETIERS VAN HET WILDE WESTEN [*Cactus Cavaliers*]. *Vert. dr H. J. Kok. — R'dam, De Combinatie,* 1936 (20×14) 251 *blz.* *fl.* 2,25 ; *geb. fl.* 2,90

V — De drie eenige helden in gansch Amerika, die de zaak tot een goed einde konden brengen, komen juist op tijd om een briefje uit de handen te zien vallen van de dappere juf. Het spel begint. En als ze in 't nauwste nauw zitten, komt de juiste man van de grenspolitie juist op tijd. Tenslotte vinden ze den schat juist onder het verlaten huis in de verlaten stad. En om den armen politieman toch te kunnen laten trouwen met de rijk geworden juf, vinden ze juist een rijken goudader, terwijl de schuldige en het spook juist op tijd komen om op de voorlaatste bladzijde doodgeschoten te worden. Maar toch is het in zijn soort een heel goed, boeiend boek, beter dan 7 maal 77 andere. E. BOELAERT M.S.C.

VIa — KINDERLECTUUR

Voor grootere kinderen van 13, 14, 15 jaar

14.187 **Nachenius-Roegholt, A.M.** 83

DOLLY PAST ZICH AAN. *Geïll. dr H. Borrebach. — Alkmaar, Kluitman,* 1937 (20×15) 192 *blz.* *fl.* 1 ; *geb. fl.* 1,75

VIa, M, N — Een zeer goed geschreven boek. We zijn ervan verzekerd, dat het graag zal gelezen worden door de aankomende meisjes. Spijtig maar, dat het zoo storend neutraal is. Dolly noemt zichzelf het « A B », het angstig bezit van hare ouders, die laat getrouwd zijn en niets te goed voor hun oogappel vinden. Dit wreekt zich. Ze wordt opstandig, lastig en brutaal. Ze moet strenger worden aangepakt. Op een Zwitsersche kostschool verandert ze langzaam, vooral onder invloed van Arlette. Dan haalt haar moeders ziekte de goede eigenschappen nog meer naar voren en past Dolly zich graag en gewillig aan. ELZA WOLF

14.188 **Ram, Joh.** 83.0

DE VUURDUIVEL. *Geïll. — Haarlem, De Spaarnestad (Jeugduitgave nr* 80) 1936 (21×16) 190 *blz.* *geb. fl.* 1,35

VIa, J — Een boek dat zal inslaan als een avonturenroman van Jules Verne. Het gaat er immers om niets minder dan om een tocht dwars door Europa en Afrika — leerrijk voor de aardrijkskunde — in den « Vuurduivel », een soort helsche machine, die de hoedanigheden van een autocar, een duikboot en een vliegmachine aan elkander paart; een uitvinding van een Rus, die hiermede de diamantvelden gaat doen springen, waarop de bolsjewisten loeren. Een Hollandsche familie uit de grootstad, met haar neefje van den buiten, mag mee. Of zij deugd en sensatie beleven op dien waagtocht ? Ook de prentjes dragen daartoe bij. Maar voor de *Vlaamsche* jeugd wat te Hollandsch van stijl en geest.

J. LAUWERYS, PR.

14.189 van den Hurk, Toon **83**

JAAP VENHORST. *Geïll. dr M. Kersenboom en V. van Schoonhoven van Beurden. — A'dam, R. K. Boekcentrale,* 1936 (25×16) 176 *blz.* *fl.* 1,30 ; *geb. fl.* 1,75

VIa, J — Jaap Venhorst, een beste jongen, de aangewezen leider van zijn kameraden, wordt gelegenheidsdetective en gelukt erin een heele dievenbende te doen aanhouden, en daardoor een onschuldige, die van diefstal verdacht werd, in eer te herstellen. Goede, aangename lectuur voor jongens, die van den flinken Jaap wel zullen houden.

F. VERMUYTEN, PR.

14.190 van der Hoeven, Nico **83.0**

DE GEWONNEN KANO. *Geïll. dr T. Leeser. — Alkmaar, Kluitman,* 1936 (23×18) 208 *blz.* *fl.* 1,60 ; *geb. fl.* 2,50

VIa-b, J — Peul, Tuup en consoorten, het gekende stel Hollandsche boys, die niets anders te doen hebben in hun dagelijksch bestaan, dan 'n collectie lang-uitgerafelde avonturen te beleven. De tekst tot op 'n derde gesnoeid zou het ding misschien leesbaar hebben gemaakt, en dan nog... Van der Hoeven heeft bepaald de geestige noot niet te pakken. Onze Vlaamsche jongens zullen trouwens aan het geeuwen vallen bij deze al te flauwe, gefabriceerde, ersatz-avonturen.

PAUL HARDY

14.191 Wolffenbuttel-van Rooijen, H. **83**

◆

H. Wolffenbuttel

TERZIJDE. *Geïll. — Utrecht, St-Gregoriushuis,* 1936 (24×17) 148 *blz.* *fl.* 1,50

VIa, M — Een zeer goed boek voor onze meisjes in R. Kath. geest geschreven. Ida, een meisje dat voor onderwijzeres opgeleid wordt in de kweekschool, moet, wegens zwakte, haar studies voor een tijd staken. Ze gaat naar den buiten en is er spoedig hersteld. Die eenvoudige gegevens weet de talentvolle schrijfster zoo mooi te ontwikkelen, dat het ook voor grooten een genot wordt dit boek te lezen. Karakters worden éénig-juist beschreven en toestanden flink geschetst. Zeer warm aanbevolen voor onze jeugd. Men zegt vaak dat het zoo moeilijk is om goede jeugdboeken te vinden. Dit boek is voortreffelijk en zal zeker in den smaak vallen van aankomende meisjes.

ELZA WOLF

14.192 Wolffenbuttel-van Rooijen, H. **83**

EEN VERSCHRIKKELIJKE VACANTIE. *Geïll. — Haarlem, De Spaarnestad (Jeugd-Bibliotheek nr* 78) 1936 (21×15) 160 *blz.* *geb. fl.* 1,35

VIa, J — Bart moet op vakantie bij een oude tante, die erg afgezonderd leeft en vreeselijk bang is voor dieven. Natuurlijk vindt hij die vakantie verschrikkelijk. Het valt echter nogal mee : hij vindt goede maatjes, die hij bereikt met over den muur te klimmen ; hij mag naar den kermis gaan met den notaris, en... als de dief, waarvan tante reeds zoolang gedroomd had, werkelijk binnengebroken is, maakt Bart zich verdienstelijk met hem te doen aanhouden. Aangename ontspanningslectuur voor jongens.

F. VERMUYTEN, PR.

VIb — KINDERLECTUUR

Voor ietwat gevorderde lezertjes (van 9, 10, 11, 12 jaar)

14.193 Septimus, Eduard 83.8

◆ HET GEHEIM VAN DEN KATTEKENSBERG. *Geïll. — Averbode, Goede Pers*, 1936 (26×16) 90 *blz.* 6 *fr.*

VIb, J — Een prettig boek dat de kinderen in een trek zullen uitlezen. Kinderen hebben steeds een voorliefde voor het geheimzinnige. Een mooi geschenk voor de jeugd.

ELZA WOLF

88. - Gemengde Opstellen

14.194 Boon, Jozef, C.SS.R. 88

◆ DECLAMATORIUM VOOR DE JEUGD. — *Utrecht, Het Spectrum [Antwerpen, Standaard]* 1937 (18×11) 103 *blz.* 9,50 *fr.*

V — Een schat van een boekje, keurig uitgegeven. De samensteller voelt liefde voor het vak, maar geeft ook blijk van bevoegdheid en goede smaak. Een dertigtal teksten, zorgvuldig gekozen, scherp toegelicht met fijne karakteristieken en bescheiden aanduiding voor wat de zegging betreft. Misschien bleef de keuze te veel beperkt tot het ernstige genre, maar ik geloof dat niemand, bij het doorlezen, daar aanstoot in vindt. De inleiding heeft de waarde van een volledig geschetste methodiek, die voor velen een betrouwbare gids, voor allen een aangenaam en boeiend weggenoot blijkt. Alleen kunnen we ons niet verzoenen met de vooruitzetting van den samensteller, dat het hier teksten geldt voor jongens van 14 tot 16 jaar. Al geeft hij ons ook de verzekering dat de keuze experimenteel werd vastgelegd, toch menen we dat voor meer dan één tekst psychologische en zelfs physiologische eischen moeten gesteld,die we ons bij dgl.jonge lui niet kunnen indenken.We nemen daarom het « declamatorium » als een absoluut-iets (d.i. zonder beperking van ouderdom) om het als zodanig te begroeten als een van de beste in zijn soort. AL. DE MAEYER, PR.

14.195 Boshoff, S. P. E. 84 : 809 : 39

BESKOUINGE EN FEITE. — *Kaapstad, Nasionale Pers*, 1936 (19×13) 7, 231 *blz.*

IV — De Afrikaansche volkskultuur, -taal, -poëzie, -wijsheid, het Afrikaansche volkskarakter worden afzonderlijk in een of meerdere hoofdstukken behandeld. Verder verschillende studies over de Afrikaansche literatuur. Alles het lezen overwaard. Het boek is broodnood voor wie op « kultuur » durft aanspraak maken. Een zeer actueele behandeling, in een rijke Afrikaansche taal. Met recht wordt beweerd « Langsamerhand begin die artikels en werke waarin die Afrikaanse taal op wetenskaplike grondslag behandel word, tot 'n aansienlike omvang aan te swel. Ten dele is hier die belangstelling 'n vrug van die toenemende kultuurbetekenis van Afrikaans. » Het boek is een vergezicht naar het diepste wezen van een volk ; wij zijn schrijver daarom ten zeerste dankbaar.

W. A. DE WITTE

14.196 Donker, Anthonie 84

DE SCHICHTIGE PEGASUS. Critiek der Poëzie omstreeks 1930

du Perron, E. : TEGENONDERZOEK. Cahiers van een Lezer

du Perron, E. : VOOR KLEINE PAROCHIE. Cahiers van een Lezer

du Perron, E. : VRIEND OF VIJAND. Cahiers van een Lezer

Greshoff, J. : SPIJKERS MET KOPPEN

Greshoff, J. : : VOETZOEKERS

Marsman, H. : KORT GEDING

Nijhoff, M. : GEDACHTEN OP DINSDAG

ter Braak, Menno : AFSCHEID VAN DOMINEESLAND

ter Braak, Menno : MAN TEGEN MAN

Maastricht, Brussel, Stols (Standpunten en Getuigenissen) (19×13) 167, 169, 164, 171 170, 165, 169, 163, 203, 221 *blz.* *elk* 15 *fr.*

IV — Voor bespreking, zie hoofdartikel, volgnrs 14.074-14.083.

14.197 **Verschaeve, Cyriel, pr.** 84 : 82

◆ AISCHULOS' ORESTEIA : AGAMEMNOON, CHOEPHOREN, EUMENIDEN. — *Brugge, Zeemeeuw,* 1937 (21×14) 73 *blz.* 18 *fr.*

IV— Het zou de moeite loonen naasteen te leggen, deze studie van Verschaeve en *De tragische Maskers* door Balthazar Verhagen of *Les Tragiques grecs* van Patin. Dan zouden we het verschil vatten tusschen de analyse van een philoloog als *Patin*,van een psycholoog als *Verhagen* en van een kunstenaar als *Verschaeve*. Van zuiver wetenschappelijk standpunt uit, geven de twee eersten ons wellicht meer. Maar gloed en vizie en dichterlijk aanvoelen vinden we bij de laatste in ruime mate. God en de mensch : *het* groote levensprobleem ! Heel de kunst van *Verschaeve* is een worstelen met het oplossen ervan. Ook in de klassieke treurspelen der Grieksche oudheid ziet en voelt hij hoe de verhouding tusschen het goddelijke en het menschelijke elken nadenkenden geest bezig houdt ; hoe, willens of niet, ons hart naar gelukstotaliteit heenvaart ; hoe, natuurgedwongen, onze geest naar het Absolute streeft. En dit is wel het wonderbare in Verschaeve's kunst : de éénheid van zijn wereldvizie. In tijden van verbrokkeling en verwarring is dat een zegen. Ik betreur maar dat ik geen professor meer ben in de oudere humaniora om, aan de hand van dit essay, mijn leerlingen te doen meeleven de grootschheid van Aischulos' tragedies. Want daarmee is 't mogelijk hun zielen te louteren en, door den Griekschen tekst heen, te doen gewaar worden dat : « de tocht naar het Absolute de tocht is naar de goden » en dat : « het scheppend hart van den dichter dit voelt zonder bevreemding » (blz. 72)

Dr Karel Elebaers, pr.

14.198 **XX.** 88

KRISTAL. Letterkundige Productie 1935. *Geïll. — A'dam, De Spieghel ; Antwerpen, Het Kompas* (23×18) 223 *blz.* *fl.* 2,90 ; *geb fl.* 3,90

III — Een bloemlezing met den gewonen inslag van katoen en zij op de letterkundige schering van een jaar. De « zuiver-creatieve literatuur » is niet vrij te pleiten van voorwoord-overdrijving. W. A. de Witte

9. - Geschiedenis

14.199 **Brouwer, J., D^r** 9 : 32

◆ DE SPAANSCHE BURGEROORLOG. Zijn Oorzaken en mogelijke Gevolgen. — *Hilversum, Brand,* 1936 (24×16) 96 *blz.* *fl.* 1,25

IV — De schrijver dezer brochure, die reeds naam verwierf o.m. door zijn degelijke studie over de « Renaissance in Spanje », wil een zakelijk overzicht geven over den huidigen burgeroorlog in Spanje, zijn oorzaken en mogelijke gevolgen. Met dit doel geeft hij de richtlijnen weer, waarop de Spaansche Republiek werd opgebouwd, de samenstelling van het volksfront en deze van het rechtsche front, om daarna het karakter en het verloop van den burgeroorlog met de mogelijke gevolgen ervan te omschrijven. Graag erkennen wij dat de schrijver zijn onderwerp volledig onder de knie heeft en dat zijn uiteenzetting getuigt van een eerlijk streven naar volledige objectiviteit. Waar hij echter den strijd meent te moeten omschrijven, als een conflict tusschen het oude traditioneele Spanje en het nieuw moderne, herleidt hij naar onze meening dit conflict tot een te simplistische voorstelling, die even verkeerd is, als, zooals de schrijver terecht doet opmerken, zou alles slechts een botsing wezen tusschen fascistische en communistische machten. Ook zijn meening over de Spaansche Kerk en de geestelijkheid is naar onze meening te algemeen en dus te streng. Deze lichte tekortkomingen beletten niet dat wij dit werkje graag aanbevelen als een der flinkste brochures over dit zoo actueel vraagstuk.

Dr J. Uytterhoeven

14.200 **Brugmans, H., Prof. D^r e. a.** 9

GESCHIEDENIS VAN NEDERLAND : 5^e DEEL. NIEUWE GESCHIEDENIS *dr Prof. Dr H. Brugmans. Geïll. — A'dam, Joost van den Vondel,* 1937, 8 *dln* (25×19) 432 *blz.* *in halfled. band fl.* 11

V — Dit vijfde boekdeel van de bekende « Geschiedenis van Nederland » is gewijd aan de periode, die zich uitstrekt tusschen het tractaat van Munster en den Oostenrijkschen successieoorlog (1648-1747), een eeuw tijds. Zooals in de voorgaande deelen is het één doorloopende tekst, waarbij er vooral is gestreefd naar duidelijke uiteenzetting en « leesbaarheid ». Vooral dit deel doet op Pirenne's Geschiedenis van België denken, al blijft

dit laatste het wel winnen in zake gespierdheid en concretiseering. Gedurende deze eeuw tijds heeft het Zuiden zich geheel van het Noorden vervreemd, en het Noorden aangevoeld als de vijand. Men denke slechts op de sluiting van de Schelde, de eeuwige beknelling van Antwerpen, de strijd van Holland tegen onze Oostendsche Compagnie. Zeker, zooals schrijver pleit, moet dit alles in den geest van den tijd beoordeeld worden ; men was toen in gemoede overtuigd dat de welvaart van anderen niet anders ging dan ten koste van het eigen welzijn (blz. 381). Van deze mentaliteit heeft de magistraat van Antwerpen zich voortdurend rekenschap gegeven, zoo voor als na de Oostendsche Compagnie. Prof. Dr Brugmans, die dit vijfde boek schreef, heeft, voor zooverre we oordeelen kunnen naar de perioden, die ons zelf meer bekend zijn, flink werk geleverd. Zijn zeer rustige uiteenzetting werkt overtuigend in, al is men soms bevreesd zich te laten begoochelen door een subjectief element. Dr FLORIS PRIMS, PR.

91. - Aardrijkskunde en Reizen

14.201 **Demers, Frans** 91

PER AUTO DOOR HET HART VAN AFRIKA. *Geïll. met 21 platen. — Antwerpen, Jos. Janssens,* 1936 (24 × 17) 287 *blz.* 25 *fr.*
IV — Met dit reisverhaal heeft Fr. Demers niet gegeven wat hij geven kan. Het is een eenvoudig opteekenen geweest, dag voor dag, van wat zoo'n fortuinlijke reis, als hij heeft mogen maken, oplevert aan bandbreuken, ontmoetingen met wilde beesten en verrassingen op onvoorziene pleisterplaatsen. Maar het hart van den kunstenaar en het oog van den koloniaal spreken er niet in. Ten hoogste kan men er in vinden, dat midden-Afrika wel interessant moet zijn voor den toerist of voor den Nemrod, maar het geeft geen voldoenden kijk op de problemen, die zelfs een onbevoegd toerist wel moeten opvallen, problemen van levensbelang voor de menschen, door wier landen men reist, en voor de kolonialen, die dat land komen inpalmen uit hooger of lager belang. Frans Demers, die zulke problemen jaren lang heeft trachten op te lossen, en die een pen en een hart heeft, kan beter. De platen, die het werk versieren, zijn verrassend. E. BOELAERT M.S.C.

14.202 **Visser, Ph. C., Dr** 91

LANGS DE NOORDELIJKE FLANKEN VAN DEN KARAKORUM. *Geïll. met 48 platen en 1 kaart. — R'dam, Nijgh & van Ditmar,* 1936 (23 × 16) 126 *blz.* *fl.* 3
V — Dr Visser, Holl. consul-generaal te Calcutta, heeft als explorator en geoloog herhaalde malen het Karakorumgebergte verkend, gelegen in Midden-Azië, in de buurt van het meer bekende Himalayagebergte. Ook zijn vierde tocht, in 1935, die hier wordt beschreven, — vroeger zijn reeds verslagen verschenen, eveneens van zijn hand, over zijn voorgaande verkenningsreizen, naar dezelfde voor de beschaafde wereld volkomen onbekende landstreken, — werd met hoofdzakelijk wetenschappelijke doeleinden ondernomen. Vóór alles staan hier echter, ook in dit boek, de meer dan boeiende belevenissen verhaald, die Dr Visser en zijn staf op hun tocht ontmoetten, doorheen het mysterieuse land, dat ze doorkruisten. Overtalrijke illustraties verhoogen in niet onaanzienlijke mate het leesgenot. B.

14.203 **XX.** 71 : 72 : 39 : 91

AMSTERDAM. *Met opstellen van Mr P. J. Mijksenaar, Dr P. H. Ritter Jr, Ir A. Boeken en Dr F. H. Fischer. Geïll. met* 100 *afb. naar foto's van K. Kleijn e.a. — A'dam, Contact (« De Schoonheid van ons Land », deel 2)* 1936, 4 *dln* (28 × 22) 55 *blz.* *geb. fl.* 3.90
V — Vooraan een viertal bijdragen over beteekenis, verleden, toekomstmogelijkheden, A'damsche bouwkunst, het A'damsche volkswezen, enz. Als hoofdbestanddeel, 100 reproducties van met veel kundigheid en kunstgevoel opgenomen foto's, waarin leven en streven van deze bizonder aantrekkelijke grootstad treffend staat weerspiegeld : De typische grachten met hun aloude, voorname koopmanshuizen ; de toonaangevende stad van de nieuwe architectuur ; de zee- en luchthaven ; het bonte, pittige volksleven. Een opvallend smaakvol uitgevoerd plaatwerk ; ook voor den niet-Amsterdammer een kostbaar en graag ter hand genomen bezit. B.

92. - Levensbeschrijvingen en Dagboeken

14.204 **Joannes-Baptista van Ardales, O.M.Cap.** **27 : 92.2**

◆ SLACHTOFFERS VAN HAMER EN SIKKEL. *Vert. uit h. Spaansch dr P. Alcantara O.M.Cap. Geïll. — Antwerpen, Franciscaansche Standaard,* 1937 (18×13) 62 *blz.* 5 *fr.*

V — In dezen omzendbrief verhaalt de provinciaal der kapucijnen van Andaloesië den marteldood van zeven zijner religieuzen, die in de maand Augustus 1936 door de marxistische benden werden om het leven gebracht. Het eerste deel bevat een relaas van een kapucijn, die de smartelijkste oogenblikken van het martelaarschap heeft meegemaakt en verder van ooggetuigen inlichtingen heeft ingewonnen. In het tweede wordt van ieder martelaar een bondig levensbericht gegeven. De Nederlandsche uitgave bevat een tiental illustraties. Goede volkslectuur. L. VAN HULLE, PR.

14.205 **Kuyle, Albert** **83.8 : 92.2**

◆

H. Cecilia
Ill. van K. Thole

EEN JAAR VOL HEILIGEN. *Ingeleid dr Emile Erens. Geïll. dr K. Thole. — Utrecht, Het Spectrum* [*Antwerpen, Standaard*] (« *Schijnwerpers* » nr 6) 1936 (19×11) 93 *blz.*
12 *fr.* ; *per abonn.* 7,50 *fr.*

V — In dit boekje bundelde Alb. Kuyle een tiental schetsen over een of anderen van onze bekende kalender-heiligen. Geen volledige heiligenlevens dus, doch enkel de uitbeelding van een legendarisch of een historisch feit dat hem trof. Maar dan geteekend met de krachtige en vaste hand van den etser, die in enkele lijnen het typische in iedere heiligenfiguur voor ons oproept. Een heel fijn boekje, vooral zeer warm aanbevolen aan al dezen, die door de vele wansmakelijke sentimentaliteitsproducten het land hebben gekregen aan het lezen van heiligenlevens. Hier vinden ze in tien korte schetsen telkens een brokje mooie poëzie, tegelijk vol innerlijke kracht, over een of anderen heilige. Het zal — naar het woord van den inleider — « veel leelijks in zijn soort doen opzij schuiven en vergeten ». M. VAN HOECK, PR.

14.206 **Urbanus, P., O.M.Cap.** **83.9 : 92.2**

◆ SCHERMEN, OF... HOE BERNARDUS GELUKZALIG WERD. *Geïll. — Antwerpen, Franciscaansche Standaard,* 1937 (19×14) 93 *blz.* 3 *fr.*

V — Het leven van den gelukzaligen kapucijnerbroeder Bernardus van Corleone, vóór zijn intrede in het klooster den ruwen maar toch goedhartigen schoenlapper en hartstochtelijken beoefenaar van de schermkunst, later den met alle krachten naar volmaaktheid strevenden broeder-kok, wordt in deze brochure in sappigen volkstrant verteld. Spijtig dat de taal ietwat slordig is. Geef dit boekje met zijn sportieve bandversiering in de handen van onze jonge kerels, het zal in hun smaak vallen en hun deugd doen.
L. VAN HULLE, PR.

14.207 **Xavier, Adro** **92.2**

◆ PATER PRO ONDER DE WERKLIEDEN. *Vert. uit h. Spaansch* [*Entre Obreros*] *dr Fr. Edw. Petersen. Geïll. — Den Haag, Govers,* 1936 (21×15) 56 *blz.* *fl.* 0,50

V — Sprekender dan in deze brochure zag ik de gestalte van dezen sympathieken bloedgetuige nergens elders uitgebeeld. Daar de auteur zich in de oorspronkelijke uitgave van uit zijn ballingschap (Italië) tot de werklieden van zijn Spaansche vaderland richt, — met het doel het vooroordeel : de Jezuïeten zijn de ergste vijanden van de arbeiders ! — weg te nemen, heeft hij vooral P. Pro's groote liefde en toewijding voor de werklieden in het licht gezet. Het boekje is zeer aantrekkelijk geschreven, zelfs de humoristische noot ontbreekt niet ; dit vooral dank zij de talrijke uittreksels uit de brieven van den jeugdigen martelaar. Onder de talrijke illustraties komen er twee zichten van het mijngebied van Charleroi voor. Graag herhalen wij hier de woorden, die P. van Ginneken in zijn inleiding tot de vlotte Nederlandsche vertaling schreef : « Neem het aan, doe het open, lees en word er beter van ». L. VAN HULLE, PR.

N. B. — Het ruitje ◆ onder het volgnummer van sommige recensies geplaatst, beduidt dat de aldus aangeteekende werken in een katholieken geest geschreven zijn.

NUMMER 5 VIJFTIENDE JAARGANG MEI 1937

BOEKENGIDS

Algemeen Nederlandsch Bibliografisch Tijdschrift
Orgaan van het Algemeen Verbond van Katholieke Boekerijen
VERSCHIJNT 10 MAAL PER JAAR

REDACTIE en BEHEER : Alg. Secretariaat voor Katholieke Boekerijen
Cuylitsstraat 27, Antwerpen — Postcheckrekening : 241.02

Prijs voor België: Abonnement: 35 frank Dit nummer: 5 frank
Prijs voor Nederland : Abonnement: fl. 3,50 Dit nummer : fl. 0,50

P. Em. Fleerackers S.J.

door J. de Voght, pr.

Ge kent Turnhout en omstreken, Turnhout vooral ? En ge hebt de heide gezien, en doorkruist ? Dan voelt ge u van meet af thuis in meest al het werk van P. Fleerackers.

In de hoofdplaats der Kempen werd hij geboren, op 17 April 1877, en er is geen straat of steeg, die niet gedreund heeft onder 't getrappel van zijn pollevijen. Met al wat er waait en draait, hinkt en klinkt, is hij verwant en vertrouwd : de toren en de zingende kerk, de vischmijn en de lutteurstent, de lijkbidders en de bellekestampers, hannekensuit en de schabeletter, Marten Tjoelen en den Deken, de Bohemers en de Begijntjes, ze zitten in zijn kijkkast, en nestelen in den diepsten hoek van zijn ziel.

Die ziel is groot genoeg om er ook zijn heele Kempen in op te nemen, en met den luister van zijn talent te vermooien.

Hij kent ze, de Kempen, op en uit, met haar hei en haar heuvels, haar volk en gevogelte, haar aloude sagen en legenden ; en al staat hij slechts vier voet hoog, op den Konijnenberg te droomen : zijn Fantasia gaat spelen — en vindt er bij geval — een spel van parallelen — hij ziet zijn Kempenheide — zoo wild, zoo woest, zoo wijde, — zoo juist de Sahara. Zijn inbeelding schouwt over verre tijden, en van hier zal hij Sint Servatius begroeten, den beer van Sint Gallen hooren brommen, en den laatsten leeuw van de Kempen zien sterven, — met den krop in de keel.

Hij liep te Turnhout school bij meester Janeke, en college bij de

Paters Jezuïeten. Genen liet hij een schoon souvenir, dezen zich zelven, geheel. Wel kwam hij eerst naar Mechelen, en deed er een jaar in de Wijsbegeerte, maar het kompas van zijn hart wees op Loyola, omdat hij daar ook een open weg zag naar verre Missielanden. Aarlen, Drongen, Leuven, Dublijn, waar hij enkele jaren vertoefde en, met de theologie, ook het Iersche volk leerde kennen, dat hij, in menig opzicht, zoo verwant wist met ons Vlaamsche volk, en waarover hij nadien puik en pittig zou komen vertellen. Aalst, Turnhout, Antwerpen, Gent, en weer naar de stad der schoone Schelde, waar hij thans, in het O.-L.-V.-College, vertoeft.

Zooals u ziet, naar verre Missielanden ging hij nooit ; men hield hem, Goddank, hier bij zijn volk, waarvoor hij zou ijveren met de kracht van een Kempischen kerel.

Hij doceerde de literatuur, en wil hij 't met een zenuwachtigen ruk van zijn hoofd nu weren, wanneer we zeggen dat hij zijn Vlaamsche volk heel wat litterair werk heeft geschonken, dan zal ik het maar heeten dat hij 't begiftigde met een stel boeken die, ook als literatuur,

het glansrijk halen bij menig œuvre dat belauwerd werd, en lang reeds in den vergeethoek liggen zal, wanneer Fleerackers' boeken nog een lafenis zullen wezen voor den geest en het hart van ons volk.
Hij schreef vers en proza, en welk auteur begon niet met een vers ? Vóór 't einde van zijn humaniora zat hij schrijlings op Pegasus, en gaf hem de spoor.
Hij dweepte met Vondel en... da Costa. — Da Costa ? jawel, en als hij te Drongen den « corridor » te keeren stond, dan trilde zijn bezem over den vloer op de maat van :
« wat wondren zaagt ge al niet, woestijnvorstin van 't Oosten ».
In 1903 kregen, bij hun wijding, zijn vrienden : « Voor de Priesters », eenige losse gedichten die meer dan een belofte bevatten.
Maar weldra moest da Costa het afleggen tegen de Modernen. Vondel bleef zijn man, Gezelle begon hij te lusten, maar in de meer modernen kon hij grasduinen. En hij die nooit sonnetten schreef — pardon, ik heb er twee in handschrift — noemde dit genre het volmaakste vers. Hij liep hoog op met Kloos, P. van Langendonck, R. de Clerck, om bij de onzen te blijven, vooral met Fr. van Eeden. Onder den invloed van dezen dichtte hij zijn « Madona mia », D. W. en B. 1904, en schreef, onder het pseudoniem van Tom Bruce, in 't zelfde tijdschrift, in 1906, een diep-doordachte studie over van Eeden's « Ellen ».
Niet nochtans dat hij van Eeden's epigoon zou worden. Stilaan werd hij zichzelven. Dit voelt ge reeds in zijn « Laus vitae », Jong Dietschland 1906, waarop, als tegenhanger, een « Laus Mortis » zal volgen. « Wanneer, ik weet het niet, komt het niet dan blijve 't weg ». Vóór het kwam gaf hij zijn « Zeegedicht », in Jong Dietschland 1907, een mooi vers, waarvoor ik « De zee... » van Kloos graag cadeau doe. « Laus Mortis » kwam in D. W. en B. 1908, en heette : « De vijf Planken der Doodskist ». Een origineel vers, waaruit we den glunderen kop van Fleerackers reeds zien opduiken, en even mogen bewonderen.
Van dien tijd af schreef hij regelmatig in den « Bode van het H. Hart ». En hoeveel lezers hij voor dit tijdschrift heeft gewonnen, mag de uitgever berekenen, want in den Bode werd, en wordt nog, eerst naar het vers of het proza van P. Fleerackers gezocht.
Een verzenbundel gaf hij ons nooit. Toch wel, in 1910, zijn **Reineke**
14.208 **Vos in de Kempen**. Een fijne satyre, vol humor en poëzie, waarin
◆ de Kempen herleeft, en de geur van heide en sparrenbosschen u toewaait, en neus en keel kittelt. P. Fleerackers staat met twee voeten reeds op zijn terrein :

Een aardje naar mijn vaartje,
dat zit mij in het bloed,
mijn hoeiken op één haartje,
en lijk een vaan mijn staartje,
dat staat me wonder goed.
Taioet !

Al voor mijn kroost en vrouwke,
mijn pooten en mijn bloed,
wie snokkeit aan dit touwke,
maakt kennis met mijn klouwke.
Bijlo ! dat is niet zoet.
Taioet !

Maar lees zelf... als ge 't boek nog vinden kunt ! Af en toe miek hij nog wel een vers, een flink vers, rijk aan klank en rhythme, meestal vol humor, en zelfs wanneer de ondergrond tot treurnis stemt,weet zijn zonnige ziel nog den nevel van weemoed weg te lichten met een gemoedelijken lach. Hij schreef heiliederen, Kerstliederen, cantaten, deed de torens zingen, berijmde legenden, o.m. : **De Tuime-**
14.209 **laar van O.-L.-Vrouwke** (1912) ; schreef zelfs een Sotternie, die
◆ ge te lezen krijgt in zijn **Kijkkast** (1922), in Boekengids besproken
14.210 onder nr 114. Zijn eerste boek, en nog altijd zijn beste, dat onthaald
◆ werd op een enthousiasme, waarin hoog de stem opklonk van Jul. Persyn, die het een tegenhanger van « Camera Obscura » noemde, en « Vlaanderens geestigste boek ». Met één slag had P. Fleerackers het leesgierig Noord- en Zuid-Nederland voor zich gewonnen. Hij bewees den polsslag van zijn volk te hebben gevoeld. Anderen laat ik oordeelen over wat er in dit werk meest dient geprezen : de verscheidenheid der frissche verhalen, het sappige woord, de spetterende humor, de rake plastiek, de diepe menschelijkheid, de kleurige nuanceering van het midden, waarin de tafereelen worden afgespeeld. Maar dit weet ik wel: gedurende zijn verblijf in Ierland, heeft P. Fleerackers zijn ingeboren Kempischen humor er niet bij ingeschoten, doch hem kunnen toetsen aan dien van Sheehan, O'Brien en Mac Manus, en uit zijn omgang met deze gezapige vertellers is hij als onze Father Sheehan weergekomen.

Terwijl de lezer zich nog te verkneukelen zat in « Kijkkast », liet P. Fleerackers, om de maand, in den « Bode van het H. Hart » de krijgstrompet schallen van den apologeet. Want aan « geliteratuur » heeft hij het land. En het werd hem wee om het hart, wanneer hij vernam hoe er, na den grooten oorlog, werd gesmeerd en geteerd, gekonkeld en gekwanseld, gedanst en gezwanst, hoe de zeeps plat-uit in adoratie lagen vóór het gouden kalf, en de commis-voyageurs in vrede hun bruinen inspanden om hun wagen uit de karleest te krijgen, waarin hij vast blèèf zitten. En hij ging er op los, met een durf en een kordaatheid, die de stoutsten hem bezwaarlijk zullen nadoen. En als, toevallig, een nummer van den Bode geen « vervolg » inhield, dan zond een ouwe kruisjasser vóór 't komende nummer de vraag in : « Zijde dood, Proke ? » Waarop

Proke dan over Kruisvaarders, ongekende soldaten, en kruisjassers orakelde, dat het een aard had.

14.211 **Proke Plebs** (1925) is met « Kijkkast » Fleerackers' beste en meest
◆ gelezen boek. (Zie recensie nr 1714.) Van totaal anderen inhoud en toon. Het is apologetiek, en Proke praat er als Brugman. Hij zit in de stijgbeugels van zijn princiepen vast als op het reuzige ros, waarop P. Taeymans hem teekende. En verkondigt over daken en tinnen de kern-gezonde waarheid, het Evangelisch woord.

Het doet u soms aan of ge een boksmeeting bijwoont. 't Is een ontmoeting met de goden van den dag, een match van man tegen man, van Proke tegen de massa, zonder verdere inleiding als : « Van den Bemde, 't kan gebeuren » — « apropo van den Bemde », — en Proke is volop in actie. 't Zijn al treffers : een schoonen rechts, een linkschen direct, een midden in 't gezicht, harde stooten op de maag en de korte ribben, tot hij met een uppercut zijn tegenstrever in de touwen duwt, en afmaakt met een technischen knock-out. En telkens is Procke in form. 't Is geestige ernst, behendige paradoxie, origineele virtuositeit, duidelijke waarheid bovenal. Een speciaal genre literatuur, ofschoon P. Fleerackers de eerste zou zijn om te zeggen dat er geen literatuur mee gemoeid is, en hij aan vorm en woord-cultus niet eens heeft gedacht.

Even liet hij zijn lezers verademen met datgene wat hij ze **Uit**
14.212 **de ouwe Speeldoos** (1926) bovenhaalde, en waarvan « Jantje en
◆ zijn Teddy », « Het Klokske van Loeperdee », « De laatste Leeuw van de Kempen » mogen aansluiten bij « Kijkkast » ; — « De Vinke », « De doode Nachtegaal », « Zusterke Begijn » zijn liefste verzen, en « De Tuimelaar van Ons-Lief-Vrouwke » zijn meest uitgebreide en tevens best geslaagde legende mogen heeten. Cfr. rec. 2896.

Inmiddels werd hem gevraagd zijn pen te willen aanscherpen tot verweer tegen het protestantisme, dat een drukke propaganda in Vlaanderen voerde.

14.213 Hij schreef **Luther in de**
◆ **Buurt** (1928. Zie rec. 6267). In den trant van Proke Plebs, niet zoo scherp striemend, maar een

Em. Fleerackers S.J.

sterk stuk apologetiek. In zijn woord vooraf vraagt hij zelfs excuus over den toon,die bescheidener, sympathieker zou geklonken hebben, ware de brochuur bestemd voor protestanten. Niet zoo, als het er om gaat « zijn geloofsbroeder te behoeden tegen ketterij en verderf, als er dingen op het spel staan die ons nauwer aan 't hart liggen dan wat ook ter wereld, als er zaligheid van zielen mee gemoeid is ». Liefde doet hem schrijven, dichten, vertellen. Nooit preeken ! De schrijver van « Het Masker » droeg sermoenen voor, waarin hij hekelde en maceklierde met de kracht van den rasechten volksschrijver. Dergelijke pijlen droeg P. Fleerackers nooit in zijn mars. Ik heb er geen weet van dat hij ooit één preek heeft gehouden. Doch waar hij deunt of dicht, phantaseert of verhaalt, steeds is er tendenz, en staat zijn talent in dienst van het hoogste apostolaat. Niet als bij zijn even guitigen confrater P. Poiters, veel min als bij de zedelijk-didactische dichters uit diens tijd, bij welken het gemoraliseer al te vaak een saaie boel wordt. P. Fleerackers vertelt een brok van eigen vinding, verwerkt een aloude legende, met een rake direktheid, die onmiddellijk boeit; met een kleur, die telkens verrast; met een behendigheid, die de litteraire portie te kruiden weet met een snuifje attisch zout, een moraliseerend ingrediënt waarvan het gezond uitwerksel zijn bovenste bedoeling blijft.

14.214 Lees maar in **Kronijken** (1930) o.m. « Keizer Karel en de Muzi-
◆ kanten » en « De Konijnenberg ». (Rec. 8154.)

14.215 In **Baveloo Boetjes** (1933), dat het, met betrekking tot zijn
◆ litteraire waarde, bij « Kijkkast » en « Proke Plebs » wil halen, is hij op en top een moderne Poirters, een leukerd, die u bij den kraag vat, eens dooreenschudt, en met een guitigen lach de waarheid voor den neus houdt, waarop ge geen ander antwoord vindt dan een Baveloosch : allo, merci !

14.216 **Proke vertelt** (1934), besproken onder nr 11.480, bevat van zijn
◆ beste vertellingen, naar welke de groote menschen even graag luisteren als Proke's kinderen.

14.217 **Brieven van Nonkel Pastoor** (1935) kregen een lovende recensie ;
◆ zie nr 13.022. Ze staan in 't kader van beide voorgaande werken, alhoewel de leeraar in zedelijke « politesse et maintien » zich meer, en op de luimigste wijze, tot de studeerende jeugd heeft gericht.

En ten slotte schonk hij nog ditzelfde jaar :

14.218 **Heiruiker,** gerecenseerd op nr 13.493, waarin zijn schoon talent
◆ nog eens laat opgeuren de warme liefde welke hij, zijn heele leven door, heeft gekoesterd voor zijn Kempen, de stad die hij bewoont,

Ierland, zijn Congregatie, zijn Bisschop en zijn Paus. Losse stukken dicht en proza, die dagteekenen van gister en van vóór vele jaren. Maar even frisch : zijn heide blijft immer in bloei ; even gezond : tintelend van humor en helder oordeel ; even volksch : met den zang en den zwier van het rake woord ; even weldadig door « zijnen niet minder stichtigh als vermakelycken handel ».

Dit is, tot nogtoe, zijn laatste werk. Geve God hem kracht en kruim, om nog menig boek te schrijven, want de stem van zijn alter ego hebben we nog niet vernomen.

Sedert lang heeft Boekengids me om een bijdrage over dezen schrijver gevraagd; ze is er, maar ik zit een beetje verlegen, omdat ik zoo laat mijn woord heb ingelost.

Vier Priesterromans

door M. van Hoeck, pr.

Toen we, jaren geleden, het fijnzinnige boekje van H. Federer : « Juffrouw Theresia » voor onze Vlaamsche lezers mochten vertalen, lazen wij in recensie 966 over dit werk : « wanneer verschijnt onder onze Vlaamsche priesters een Sheehan of een Federer, die ons katholiek Vlaamsch volk meer vertrouwd maken met het geestelijk leven van onze priesters, met den last en den kommer, den strijd en den twijfel, maar ook het geluk en den troost, de zoetheid en zaligheid, die de zielzorg voor hen meebrengt ? » In afwachting dat dergelijk werk ons komt verrijken, mogen we toch dankbaar opkijken naar wat reeds als oorspronkelijk Nederlandsche priesterromans verschenen of in vertaling tot ons kwamen. En namen rijzen op voor onzen geest : Richard Knies' « Hun Pastoor » (cfr. rec. 4090), die ons een blik laat werpen in het leven van een pastor van te lande ; het hartelijke priesterboek van P. A. Sheehan : « Mijn nieuwe Kapelaan » (rec. 3105), waarvan zoovelen reeds de frissche zielelucht inademden ; Ernest Claes met « Pastoor Campens zaliger », waarvan bij het verschijnen E. van der Hallen in Boekengids schreef : « In dit (Brabantsche) kader van menschen, arbeid en landschap past Ernest Claes' pastoor als een appelaar op een boerenerf : hij is een beetje fantast en te gelijk nuchter ; een beetje heilige en voor een groot deel mensch ; tegelijk asceet

en verfijnd genieter. In volledige mate mensch en alles bij elkaar een hoogstaand priester (rec. 12.559). Verder is daar het mooie verhaal van J. G. Schoup : « Een Vrek », over een doodarm pastoor, in een dorpje der Fransche Vogezen, een priester van het formaat van den Pastoor van Ars, destijds besproken onder nr 10.624. Vermelden we nog terloops Bernanos' : « Journal d'un Curé de Campagne (III*) — een Nederlandsche vertaling is hiervan in bewerking — en H. Haluschka's : « Der Pfarrer von Lamote ».

* * *

En hier nu een priesterroman uit de Amerikaansche literatuur, treffend bewijs van den groei der katholieke idee :

14.219 ◆ **Monseigneur (IV*)** door DORAN HURLEY. Catholica leguntur ! In een Amerikaansche stad, waarvan de bevolking hoofdzakelijk bestaat uit Ieren, Fransch-Canadeezen en Portugeezen, is Monseigneur — zelf een geboren Ier — vicaris generaal. Voorbeeldig priester, krachtige persoonlijkheid, doordrijver, heeft hij echter geweldig te strijden tegen zijn natuurlijke eer- en heerschzucht, tegen zijn stugheid, tot hij ten slotte, door pijn en beproeving gelouterd, als bisschop heeft begrepen dat wij « slechts door leed en bittere ontgoochelingen tot de waarheid en liefde Gods komen ».

De diepe ontleding van de psyche van Monseigneur, de karakterteekening van den in-goeden, heiligen bisschop Scanlon, van pastoor Curley, « den priesterlijken priester » ; ook de rake schildering van het ten slotte bonte milieu, van de psyche der Ieren en hun diepen eerbied voor den priester, dit alles stempelt dit boek tot een dóór-echten psychologischen roman. Een prachtig boek vol mild begrijpen, vol diepe menschelijkheid en hoogen zielen-adel. Een boek dat u dierbaar wordt en waarvan het ietwat bruske einde u doet zeggen : Wat wordt dit episcopaat van Monseigneur Flanagan een heerlijk en gezegend episcopaat !

Van Monseigneur Flanagan naar den heidepastoor Georg Harten ; uit de stad, naar een barre heistreek en verlaten moerasland : dringender nog tot ons sprekend, intenser voor ons levend, is het

14.220 werk van HENRIETTE BREY : **Priesterstrijd** (III-IV*). (Liever
◆ hadden we voor de vertaling den oorspronkelijken, kleurigen titel behouden gezien : « De Heidepastoor »). Het boek is, laten we dit maar alvast zeggen, in alle opzichten een prachtwerk. Een greep uit het leven van een jongen priester, man van hooge cultuur, fijnvoelende kunstenaarsziel, die uit een centrum van verfijnde beschaving wordt overgeplaatst naar een arm dorpje van onontwikkelde, grove bezembinders, volledig van elk verkeer met de buitenwereld, van elk contact met een begrijpende menschenziel afgesloten. En nu krijgen we, ten voeten uit geteekend, het beeld van dien hoogstaanden priester ; zijn leven midden de bekrompenheid, de vijandigheid, den haat zelfs van die menschen, die den « stadschen fijnen meneer » niet kunnen lijden. De steeds zich herhalende geschiedenis van den haat van lage naturen tegen al wat ze instinctief aanvoelen als zooveel hooger staande. Zijn hartelijke genegenheid vindt nergens weerklank ; hij staat daar met op uitgestrekte handen heel den rijkdom van zijn priesterhart, doch niemand wil ervan. Zijn woorden worden verdraaid, zijn liefdedaden als wapenen tegen hem gekeerd, met steenen werpt men zijn vensterruiten in, met allerhande grofheden maakt men hem het leven onhoudbaar, en ten slotte zal men hem bij zijn bisschop aanklagen, lafhartig. Zekeren dag bemerkt hij tusschen de onverschillige menigte iemand die naar zijn sermoen luistert : de nicht van den onderwijzer, die in haar leven veel bitterheid heeft gekend. En vanaf dit oogenblik groeit er tusschen die twee hooggestemde zielen een hechte band van ideale, pure vriendschap, van wederzijdsch begrijpen en geestelijk elkaar steunen. En wanneer dan Wilma heengaat, en den pastoor een andere parochie wordt aangeboden, — nu ook de onruststokers zijn uitgeschakeld, maar toch blijft de geestelijke vereenzaming midden bekrompenheid en armoe, — dan zal ook hij dààr blijven en vrijwillig het zwaarste kiezen in volle edelmoedigheid. Grootsch rijst in dit boek voor ons op de edele gestalte van den priester in de groote eenzaamheid van de heide te midden van laagheid en laster. De « Heidevikar » zelf en àl wat er leeft en wroet, huilt en spot, méévoelt en méé-lijdt, is met vaste hand geteekend en toch zoo fijn genuanceerd, zooals ook het echte leven is. Met diep psychologisch inzicht in de schrille tegenstelling, uitgebeeld en volgehouden tusschen den priester en het hem omringend volk, zonder ook maar één oogenblik geforceerd

Henriette Brey

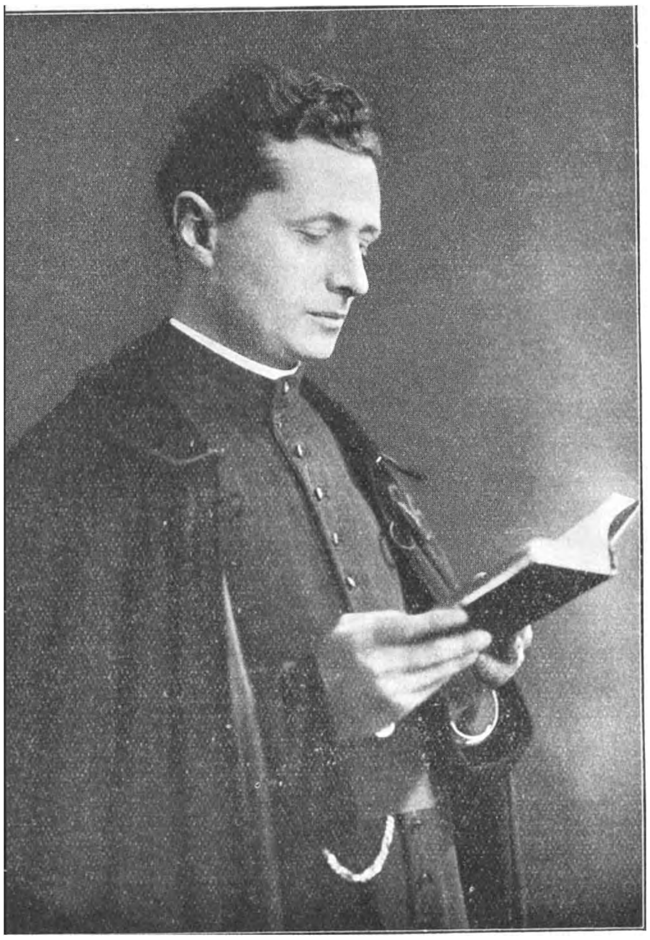

Pierre Lhande S.J.

aan te doen. En dat alles midden in een suggestief-opgeroepen natuur: de verlatenheid van de heide in den winter met de vele sombere poelen en moerassen, — waar de dwaallichtjes in het donker de sagen hebben in het leven geroepen van de dwalende zielen, — en de weelde van de zomerheide, met « de zandwegels die aderen 't lilatapeet als gouden belegsels een purperen kleed », met gonzende bieën en blauwgouden libellen (zooals we dat kennen in onze Kempische heide). Een boek dat de fijnste snaren van de ziel beroert, een feest voor geest en hart.

Uit de diepe tragiek van dit heldhaftig leven, dat den zwaren kamp doormaakt van brutaal-onbegrepen-zijn en pijnlijke verdachtmakingen naar het boek van P. LHANDE : « Mon petit Prêtre », dat hier in vertaling
14.221 voor me ligt: **Mijn Priester-jongen (IV)**. De lof van dit werk zal
◆ wel niet meer te maken zijn : Het is reeds aan zijn tweeden druk. Het dagboek van een moeder, dat verhaalt over het ontkiemen en het groeien van een priesterroeping en de moeilijkheden waardoor die roeping wordt beproefd en gelouterd. Het laat ons ook een diepen blik werpen in de offerziel van de moeder, die tot het laatste wegschenken moet : het vooruitzicht van een vredigen levensavond in een Baskische pastorie ; want ook die laatste hoop moest worden gebroken : haar zoon vertrekt naar de missies. En het boek eindigt met de mooie en veelzeggende woorden : « Wat doe ik nog hier beneden ? Altijd hetzelfde : mijn moedertaak volbrengen door te lijden ! » Een psychologisch-verantwoord boek, dat iedere moeder zou moeten lezen ! Het kader van zeden en gewoonten uit het Baskenland — waar het verhaal zich afspeelt — geeft aan het boek een eigenaardige bekoorlijkheid.

14.222 Ten slotte, L. MATHAR : **Pastoor Johannes (IV)** waarover D[r] A.
◆ Bellemans, pr. schreef : De geschiedenis van een rustig grensdorpje van eenige jaren voor den oorlog tot enkele jaren daarna : de rust — bijna middeleeuwsche en romantische rust — van den vóór-oorlogschen tijd, als toch reeds de omliggende steden hun aantrekkingskracht beginnen uit te oefenen ; vervolgens de tragiek van den oorlog, alsmede de randverschijnselen ervan in den persoon van de O.W.-ers ; eindelijk de beroering rond het bestaan van « Nieuw-België ». Alles geconcentreerd rond den hoofdpersoon: Pastoor Johannes, van dat heerlijke, ontwikkelde en meteen herderlijke type : een mensch in wiens hart al de gebeurtenissen hun sterke echo vinden, alsook hun reactie in den zin van den strijd om het behoud van de volksziel en het volksgeloof. Al is het tempo van dit boek wat onrustig, toch is het geheel een heerlijke brok katholieke lectuur.

* * *

Elk dezer werken draagt het stempel van den auteur ; heeft de lokale kleur van land en volksziel ; is een weerslag van de speciale religieuze volksgeaardheid ; teekent den priester in zijn werk in een verschillend milieu, doch in elk ook domineert één idee, leeft ééne waarheid : de verbondenheid van den priester met zijn volk, dat hij, met Gods hulp, opvoert naar God.

HET BOEK DER MAAND

Charles de Foucauld

door Ernest van der Hallen

14.223 **V** — Hartgrondig betreurde ik vroeger dat v. d. Hallen het spoor
◆ van « Begenadigden » verliet, om een andere richting op te gaan ; hartgrondig verheug ik me thans, omdat hij is teruggekeerd tot zijn eigen genre, dat hij te onzent beoefent als geen tweede. (*) Daarmee wil ik volstrekt niet beweren dat zijn ander werk waardeloos moet worden geacht. Want wat hij daarin schreef over verloopen artisten en landloopers, over zwervers en menschen, die hun leven wilden vernieuwen door eenvoud en goedheid, de stad ontvluchtten om in de opene natuur door veldarbeid tot be-

Ernest van der Hallen

(*)ERNEST VAN DER HALLEN : Charles de Foucauld. Geïll. dr Frans Mertens. Utrecht, Het Spectrum [Antwerpen, Standaard], (Schijnwerpers nr 9) 1937,(19×11) 117 blz. 12 fr. per abonn. 7,50 fr.

zinning te komen en tot rust, over zijn eigen zwerftochten door de Kempen, ontaardde nooit tot maakwerk, maar bleek de uitbeelding van een innerlijken wezensdrang, waar droom en werkelijkheid elkaar aanraakten met zachte vingertoppen.

Ondertusschen is zijn schrijfkunst gerijpt, soberder en raker geworden, stiller en intenser, vaster en voller, juister afgestemd op den polsslag van het leven zelf.

Altijd op zoek naar iets, altijd gekweld door ziekte, altijd vechtend voor een ideaal, heeft de hardheid van het bestaan, het verdriet van veel teleurstellingen, bij dezen auteur, den opwaartschen weg niet kunnen stop zetten, zijn geloof in het leven en in de menschen niet kunnen verjagen. Hij geraakte sinds een paar jaren onder de geweldige betoovering van het Oosten, waar het rondzwerven hem een vreugde is geworden. Pas is hij thuis of de lokstem der verten roept onweerstaanbaar. Waar hij woont schijnen de menschen en de dingen voortaan te klein. Hij heeft een fellen hekel gekregen aan het conformisme tegenover het leven en « voelt zich verloren in de vlakheid van een dood-georganiseerd leven ».

Niemand was beter aangewezen dan hij om aangezocht te worden ons te vertellen over Charles de Foucauld, den huzaren-officier, den ontdekkingsreiziger, den trappist, den kluizenaar.

Met heel zijn wezen geraakte hij begeesterd over dezen zonderlingen, buitenformaat-mensch, den dwazen geestelijken avonturier, die het onbereikbare hartstochtelijk achternaholde, « vol honger naar het organische en het absolute », heroïsch de eene mislukking na de andere trotseerde, onveilige kronkelwegen volgde, en tragisch in de wilde verlatenheid van de woestijn door een kogel den dood ontmoette.

E. v. d. Hallen volgt zijn held op den voet in de binnenlanden van Marokko, waar de Foucauld weerkeerde, na zijn mislukking in het leger ; in de salons te Parijs, waar hij lezingen hield over zijn Sahara-expeditie, met den angst in zijn ziel voor de groote levensproblemen, voor goed afbrak met zijn vroegere lichtzinnige levenswijze, en te biechten ging ; op zijn reis naar Palestina, tijdens zijn zevenjarig verblijf in een trappistenabdij. Hij volgt den armen kluizenaar te

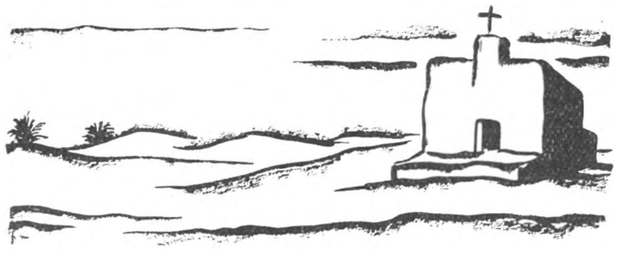

Nazareth, te Jeruzalem, nadien als hij eindelijk priester wordt en zijn « verlangen naar ruimte om zich en zijn nonconformisme » uitvieren kan te Beni-Abbès en te Tamanrasset, in de allereenzaamste en armoedigste uithoeken van de woestijn.

Laat deze levensschets vluchtig en anekdotisch geschreven zijn, zij is niettemin verre van oppervlakkig. Zij geeft meer dan buitenranden en hoofdlijnen. Zij peilt naar het wezenseigene, en de Godbezetenheid van een ziel. Zij beschrijft de tormenten van dien grandiosen zwerver, hongerend naar immer grooter eenzaamheid en diepere stilte ; de heldhaftigheid van een mensch, die veel vergissingen kende, alle zelfzucht in zich doodde, zich nederboog in liefdedaden over armen, uitgehongerden en slaven, die alleen leefde met den Eenzame « gebukt ging onder het mysterie van het Eeuwige », al zijn droomen zag mislukken, maar ondanks alles Gods milden glimlach bleef ontwaren.

In deze levensschets bekoort ons eveneens de schitterende milieuschildering. De hardheid, de ruimte, de eenzaamheid, de geheimzinnigheid, de bedwelming van de woestijn, de levenswijze harer bewoners, werden door E. v. d. Hallen scherp waargenomen met de oogen van een schilder, en treffend uitgebeeld met het hart van een dichter.

Dit kleine boekje is groot werk van een waar kunstenaar, die in dit bizonder genre een toppunt heeft bereikt. D. de Pauw O.P.

Van Menschen en Boeken

Op initiatief van « Scriptores catholici », vereeniging voor katholieke letterkundigen, werd op 2 Mei te Brugge hulde gebracht aan priester-dichter **kanunnik Hector Hoornaert.** Deze werd te Kortrijk geboren in 1851 ; was leeraar aan het St-Lodewijkscollege te Brugge, onderpastoor te Meenen, een tijdlang zielzorger der Vlamingen te Madrid en ten slotte pastoor van het Brugsche begijnhof. Hij overleed aldaar in 1922.

Hij gaf een paar bundels reisimpressies en gedichten uit en vertaalde de werken van St-Jan van het Kruis ; alles echter in het Fransch.

Op den gevel van de pastorie, waar hij destijds woonde, werd een medaillon ingehuldigd. De letterkundige graaf Carton de Wiart hield hierbij een gelegenheidsrede.

Karel van de Woestijne

Op Zondag 9 Mei vond een plechtige **Karel van deWoestijne**-herdenking plaats te Oostende, in navolging van de huldiging vroeger te Gent en Antwerpen. Aanleiding hiertoe was het feit dat K. v. d. Woestijne vier jaar lang te Oostende verbleef, namelijk van Paschen 1921 tot Paschen 1925, en dat hij in dicht en proza de zee op onvergetelijke wijze heeft bezongen. Als bekend, overleed hij in 1929.
Benevens een academische zitting, waarop het woord werd gevoerd door de letterkundigen F. Toussaint van Boelaere, Karel Jonckheere, Victor E. van Vriesland, R. Herreman, Prof. Dr Aug. Vermeylen, werd een tentoonstelling ingericht van handschriften en herinneringen aan den dichter. Ook had een ontvangst ten stadhuize plaats.

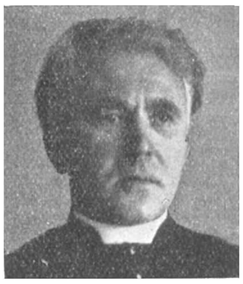

Jozef de Vocht, pr.

W. E. H. Jozef de Voght en **E. P. Emiel Fleerackers S.J.** worden samen op Zondag 18 Juli e.k. te Turnhout gehuldigd, bij gelegenheid van hun zestigsten verjaardag, door de Vereeniging van Kempische Schrijvers, in samenwerking met de plaatselijke afdeeling van het Davidsfonds.
Na de Dankmis,waaronder toespraak van Mgr K. Cruysberghs, proost van voornoemde vereeniging, zal een academische zitting worden gehouden, met als feestredenaars W. E. H. M. van Hoeck, E. P. Janssen S.J. en E. P. Maas S.J. Ook een plechtige ontvangst op het Turnhoutsche stadhuis en het traditioneel geworden feestmaal zijn voorzien.
Een hulde-album wordt tegen denzelfden datum uitgegeven, met, naast werk van beide jubilarissen, bijdragen van Mgr K. Cruysberghs, Jozef Simons, Prof. Dr J. van Mierlo, M. van Hoeck, pr., Em. Janssen S.J., A. W. Maas S.J., Lambert Swerts, Dr Remi Sterkens e.a. Prijs : 20 fr.
Voorts wordt van 15 tot 22 Juli in dezelfde stad een tentoonstelling georganiseerd : « Turnhout in de Letterkunde » ; boeken, handschriften, portretten, herinneringen aan Turnhoutsche schrijvers, alsmede schilderijen en kunstfoto's van Turnhout en omgeving, welke deze schrijvers inspireerden, worden hiervoor verzameld. Gedurende deze tentoonstelling hebben volgende voordrachten plaats : E. P. Emiel Janssen S.J. : « Turnhout in deLetterkunde van de 20ste Eeuw ». — Prof. Dr C. Leurs :« De Bouwkunst te Turnhout en Omgeving ». — Dr Louis Lebeer : « De graphische Kunsten te Turnhout en Omgeving ». — E. H. Nuyts : « Turnhout in de Folklore ». — Dr Remi Sterkens : « Turnhout in de Letterkunde van de 19de Eeuw ».

Volgens de navorschingen van P. Dr A. Stracke S.J. mag worden aangenomen dat het thans ongeveer 750 jaar geleden is, dat het onsterfelijke middeleeuwsche epos **Van den Vos Reynaerde** werd geschreven. Evenzoo wordt aangenomen dat de dichter ervan de omstreken van Hulst — het tegenwoordige Oost-Zeeuwsch-Vlaanderen en het Land van Waas — als plaats van handeling heeft gekozen. Deze dubbele, vooralsnog onomstreden hypothese heeft enkele ondernemingsgezinde Hulstenaren, met aan hun hoofd Dr J. J. Gielen, directeur der plaatselijke Handelsdagschool, ertoe doen besluiten een monument op te richten, dat ook in duurzame materie de Reynaert-figuur zal vereeuwigen. De inhuldiging hiervan — vermoedelijk in September a.s. — zal gepaard gaan met allerlei feestelijkheden, waaronder opvoering van een nieuwe bewerking van het Reynaert-verhaal, als tooneelspel.

Giovanni Papini, werd dezer dagen tot lid benoemd van de Kon. Italiaansche Academie. Hij werd in 1881 te Florentië geboren. Hij publiceerde novellen en poëzie en is ook een scherpzinnig denker. Meest bekend zijn van hem, zijn monografieën over St-Augustinus en Dante, en vooral zijn Christus-boek, thans overgezet in meer dan 30 talen. Ook zijn « Gog », eveneens in het Nederlandsch vertaald, en « Jeugdstorm », een autobiografie, maakten ophef. G. Papini werkt sedert jaren aan een « Storia della Letteratura Italiana » ; over kort verschijnt hiervan het eerste deel.

Giovanni Papini

Naar wij onlangs vernamen, denkt G. Papini er aan eerlang alle strijdbaar katholieke krachten op letterkundig gebied te groepeeren rond een nieuw litterair tijdschrift.
Mevr. Ellen Russe, die de meeste Nederlandsche vertalingen uit het œuvre van Papini bezorgde, heeft in haar jongste boek : « Italië. Portretten en Profielen », een uitgebreid hoofdstuk aan Papini gewijd.

De **Duitsche Nationale Boekprijs** 1936-1937 viel Friedrich Bethge uit Frankfurt-a.-Main ten deel, voor zijn tooneelstuk « Marsch der Veteranen ».
Van **Het Hart vecht**, roman van **Anton van de Velde,** is een Duitsche vertaling in bewerking.
« De Witte » van **Ernest Claes** zal binnen afzienbaren tijd in Deensche vertaling verschijnen ; dezelfde Deensche uitgeverij bekwam ook het vertaalrecht voor al de andere werken van Claes.

Het aantal inzendingen voor den **Kosmos-Eerstelingen-Prijs** heeft de verwachting van de jury verre overtroffen. Niet minder dan 159 auteurs, waaronder 29 Vlamingen, dingen met een eersten roman in deze prijsvraag mee. De jury, bestaande uit de heeren Dirk Coster, voorzitter, Antoon Coolen, A. M. de Jong, C. J. Kelk en Dr P. H. Ritter jr, is thans druk bezig met de lezing en beoordeeling der ingekomen manuscripten. Uitspraak van de jury, vóór 15 Augustus a.s.

Z. E. H. Kan. Eugeen de Hovre, schrijver van « Therese Neumann. Het levend Raadsel van Konnersreuth » en « Om Konnersreuth » — hij bezocht de gestigmatiseerde verscheidene malen, en hield ook tal van voordrachten over haar geval — overleed einde April. Hij studeerde wijsbegeerte en letteren te Leuven, was langen tijd leeraar in de rhetorika aan het Seminarie te St-Niklaas ; vervolgens pastoor en tevens godsdienstleeraar aan het atheneum te Gent.
Begin dezer maand overleed te Rijkevorsel, **J. B. Sterkens,** Provinciaal Raadslid, een zeer verdienstelijke figuur in de actie voor volksopleiding en -ontwikkeling in de Antwerpsche Kempen. Van hem is o.m. het zeer degelijke handboek : « De practische Bieman », dat drie uitgaven beleefde. Aan Dr Remi Sterkens, zoon van den afgestorvene, secretaris van de Vereeniging voor Kempische Schrijvers, biedt de Redactie van Boekengids haar christelijke deelneming aan.

NAAR AANLEIDING VAN EEN BEKRONING

Op interview bij Dr Oskar van der Hallen

Dr O. van der Hallen

Zooals wij reeds in ons Maartnummer meedeelden, werd aan Dr Oskar van der Hallen de letterkundige prijs 1937 toegekend, uitgeloofd door « SCRIPTORES CATHOLICI », voor de beste kritische studie over de katholieke letterkunde in Vlaanderen, tijdens de laatste vijftig jaar.
Deze prijs werd op solemneele wijze overhandigd op 2 Mei jl., tijdens de bijeenkomst van genoemde vereeniging te Brugge, die gepaard ging met een huldebetoon aan priester-dichter Kan. Hector Hoornaert. Deze gebeurtenis leek ons een geschikte aanleiding om bij Dr O. v. d. Hallen, die reeds meer litteraire bedrijvigheid op zijn actief heeft, aan te loopen en hem in verband hiermede, en inzonderheid over zijn zoopas bekroonde verhandeling, enkele vragen te stellen.

Dr O. v. d. Hallen woont in een zeer vredige straat van de zeer vreedzame burgersstad Lier ; hij is overigens, evenals zijn broer, Ernest v. d. Hallen — medewerker aan Boekengids — geboren Lierenaar. Hij deed humaniora aan het Liersche

St-Gummaruscollege ; doctoreerde in 1926 aan de Leuvensche universiteit in de Germaansche filologie. Onze eerste vraag betrof dan ook zijn doctoraat.

— *Met welke thesis promoveerde u, M. v. d. Hallen ?*

— De titel van mijn proefschrift luidde : HET AANDEEL VAN LIER IN DE NEDERLANDSCHE LETTERKUNDE DER XIXe EEUW. Ik behandelde in het eerste gedeelte van deze locale monografie het werk der z.g. « volksdichters » hier te Lier, late uitloopers van de voorbije rederijkersgeneraties, die in grooten getale zich aan de dichtkunde wijdden. Tegelijk besprak ik de door hen nagelaten tooneelproductie, grootdeels omwerkingen naar het Fransch. Als literatuur kon dit alles bezwaarlijk in aanmerking komen, maar in den strijd om het behoud van de moedertaal tegen de verfranschingspolitiek, die toen hoogtij vierde, hebben al deze pogingen onmiskenbare verdienste gehad.

In het tweede gedeelte had ik het over de befaamde familie Bergmann, o.m. Georges Bergmann, een intiemen vriend van J. Fr. Willems, die een dagboek naliet, en in het bizonder over Tony Bergmann, de beroemdheid mijner vaderstad. Het tweede deel dezer monografie werd opgenomen in « Vlaamsche Arbeid » (1929-1931).

— *Van u is vroeger* NIEMANDSLAND *verschenen. Was dat uw eerste en eenige pennevrucht ?*

— Ik schreef gezegden roman, toen ik half in de twintig was.

Het was mijn bedoeling hiermede een beeld op te hangen van de zedelijke en geestelijke ontreddering bij jonge intellectueelen, in de na-oorlogsjaren.

Dat was het eerste en het eenige scheppend werk, in den engen zin, dat van mij verscheen. Ik publiceerde bijdragen van kritischen of liever van beschouwenden aard in « Vlaamsche Arbeid », « Dietsche Warande en Belfort » en voornamelijk in « Jong Dietschland ». Ik vertaalde ook een en ander, o.m. « Rachel's Liefde » van Isabella Kaiser, uitgegeven bij N. V. Leeslust.

Toen ik indertijd gehecht was aan het Antwerpsche atheneum, — ik ben thans leeraar O.M.O. te Vilvoorde — heb ik mij aan het schrijven gezet van een tweede boek ; ik dacht of denk er echter voorloopig niet aan het te publiceeren. Denkelijk werkt mijn kritische zin remmend.

— *Hoe stond de kritiek tegenover* NIEMANDSLAND ?

— Ikzelf loop niet met het boek op ; het was een goed bedoelde poging, maar ze viel faliekant uit. Ik was te jong om het tot een goed einde te brengen. Om een roman te schrijven moet men minstens 40 jaar oud zijn. Doch ik moet dankbaar getuigen, dat ik veel waardeering oogstte voor mijn werk, van zeer uiteenloopende zijden. Ik vond gemakkelijk een uitgever in den heer A. A. M. Stols te Maastricht ; ik vrees dat deze niet bizonder veel genoegen aan mijn uitgave beleefd heeft. In 1931 verwierf ik met mijn roman den Prijs der Provincie Brabant.

Ons onderhoud brachten wij daarna op de zoojuist bekroonde studie.

— *Hoe kwam u op het idee uw verhandeling* 50 JAREN KATHOLIEKE VLAAMSCHE LETTERKUNDE *te schrijven ? Als gevolg van de prijsvraag uitgeloofd door « Scriptores Catholici » ?*

— Inderdaad, dat was de onmiddellijke aanleiding. Ik voelde er wel wat voor...

— *Was het logisch* 1880 *als aanvangsdatum te nemen ?*

— Die vraag heb ik mij aanvankelijk ook gesteld. Bij nader toezien is het mij echter terstond duidelijk geworden, dat de periode rond 1880 heelemaal geen willekeurig gekozen tijdstip was. Van toen af werd het KATHOLIEK RENOUVEAU vanuit West-Vlaanderen voorgoed ingezet, hoewel deze katholieke stemmen nog langen tijd aarzelend zullen blijven klinken. Vóórdien was het met de volwaardige katholieke uiting inzake belletrie slechts poover gesteld. De 19^e eeuw was een ongelukstijd, niet alleen voor eigen taal en kultuur in Vlaanderen, die een hopeloozen strijd voerden tegen vijandelijke machten, maar ook voor onze godsdienstige gaafheid. De toen heerschende geest was er een van lauwheid, van halfheid, bij een volslagen gemis aan heldere beginselen.

Kenschetsend voor die jaren is, in dit verband, hoe weinig een schrijver als Conscience bv. katholiek dacht en voelde, — ondanks al zijn bravigheid. Men denke slechts aan de vermakelijke geschiedenis van zijn eerste boek en den toenmaligen katholieken minister van justitie.

Een treffend staaltje voor de geestesverwarring van rond het midden der voorgaande eeuw, vond ik in volgend citaat, ontleend aan een tijdschrift, met als titel : « Waarheid en Licht », opgericht om het rationalisme te bekampen. Een zekere prof. J. de Jonghe schreef hierin, in 1854 : « Wij behooren tot degenen, en hun getal is groot, die met droefheid onze » toenemende verdeeldheid beschouwen en met afschrik aan de gevolgen denken, die er » voor het vaderland van te verwachten zijn. Het zweerd uit de scheede ? Tegen wien ? »Tegen de katholieken ? God beware ons. Tegen de ware liberalen ? Ook niet. Als

» christenen zijn wij allen katholiek, want we houden aan ons geloof ; in het civiele leven » zijn we allen liberaal, want we gaan op in den geest onzer liberale instellingen. »

— *Wil u schematisch den inhoud van uw studie even weergeven ?*

— Ik heb gepoogd deze 50 jaren letterkundige geschiedenis in enkele synthetische hoogtepunten samen te vatten. Het was er me minder om te doen een chronologische opeenvolging van biografieën en een opsomming van titels te geven, dan een beeld te ontwerpen van den groei der letterkundige bedrijvigheid van katholieke zijde. Daaruit volgt, dat mijn werk niet als een polemisch essay is opgevat, al heb ik me veroorloofd het begrip « katholieke literatuur » — of beter gezegd : literatuur van katholieke schrijvers — te verduidelijken.

Zoo kreeg ik gelegenheid achtereenvolgens te behandelen : De katholieke letterkunde en de gezelliaansche nabloei en, gelijkloopend daarmee, hetgeen genoemd wordt : de heroïsche literatuur van Rodenbach, Delfien van Haute, L. Dosfel, C. Verschaeve.

Daarna komen de katholieke kernen uit « Van nu en straks » aan de beurt, nl. deze van « Dietsche Warande » en van « Vlaamsche Arbeid », die mogen beschouwd worden als twee uitingen van katholiek leven, met verschillend vertrekpunt en beïnvloeding. Bij deze gelegenheid komen terloops een massa auteurs ter spraak; die bezwaarlijk van overrompelende genialiteit kunnen verdacht worden, maar die de onbetwistbare verdienste hebben gehad, bij te dragen tot de ontwikkeling van de katholieke ideeën- en gevoelswereld, waarin een grootsche katholieke kunst kan opbloeien.

Daarop volgt een overzicht van enkele schrijvers, die aan het Vlaamsch impressionistische proza een merkwaardige ontwikkeling hebben geschonken. Het spreekt vanzelf dat de katholieke poëzie, die verschenen is nà de doorbraak der Vlaamsche vitaliteit der negentiger jaren, niet werd voorbijgezien : Figuren als deze van Pr. van Langendonck en K. van de Woestijne mogen alle buitenlandsche katholieke literaturen ons benijden. Ten slotte werd de na-oorlogsche, z.g. expressionistische herleving, waarbij ook de katholieke kultuur baat gevonden heeft, uitvoerig behandeld.

— *Wat is de hoofdthesis, of tot welke vaststellingen kwam u in uw verhandeling, voornamelijk t.o.v. de letterkundige productie uit de laatste jaren ?*

— De katholieken zijn er nog steeds niet toegekomen het indifferentisme, de laksheid, die ik daarstraks reeds aanklaagde, toen ik vluchtig de algemeene geestesgesteldheid in de XIXe eeuw karakteriseerde, van zich af te schudden. Dat heeft ook thans zijn zeer jammerlijken weerslag in de literatuur. Inkonsekwente levenshouding, gemis aan geestelijk besef, aan verantwoordelijkheidszin, kenmerken ook onzen tijd.

Wij hebben nood aan eerste-rangs-literatuur, spontaan ontbloeiend uit een honderprocent strijdbaar katholicisme...

— *U moge hiertoe het uwe bijdragen, Mr v. d. Hallen. Uw studie zal alvast mede bereiken dat andermaal, en op zeer scherpe wijze, de aandacht op de kwestie gevestigd wordt. Wij wenschen ze dan ook een ruime verspreiding toe. Wij hoorden dat het Davidsfonds ze uitgeven zal ; waardoor de verspreiding in den breede stellig verzekerd is !*

Wij wilden u ten slotte nog om een paar bijzonderheden vragen over doelstelling en werkzaamheden van de SCRIPTORES CATHOLICI*-vereeniging.*

— Tot mijn spijt ben ikzelf niet al te best hieromtrent ingelicht. Een aanzienlijk aantal katholieke publicisten lijken bij deze vereeniging aangesloten te zijn, behoorende zoowel tot de Nederlandsche als tot de Fransche letterkunde, al meen ik te weten dat de laatst genoemden het talrijkste zijn.

Alhoewel ik het juist omschreven object der « Scriptores catholici » niet ken, zal ik er toch niet ver naast zijn, als ik veronderstel dat vele katholieke auteurs te lande, en niet de minsten in aanzien, op zeker moment de noodzakelijkheid voelen, zich vast aaneen te sluiten voor de beveiliging van zekere geestelijke waarden, die, naar onze katholieke overtuiging, onverbrekelijk verbonden zijn met het beleven van ons geloof. Katholieke letterkundigen hoeven daarom zich nog niet te beroepen op prerogatieven inzake moreele en esthetische verworvenheden ; maar vermits de diepste uitingen van hun levensbewustzijn op velerlei wijzen verschillen met deze van hun niet-geloovige kunstbroeders, vermits hun wereld ten slotte een wereld op zichzelf is, ligt het voor de hand dat ze hun geestesleven wenschen te beschermen en te verrijken door onderlinge confrontatie. Aan de stichting van voornoemde vereeniging lag geen animositeit t.o.v. andersdenkenden ten grondslag — dat meen ik wel te mogen getuigen. Trouwens, ook elders, in Engeland bv., bestaan bloeiende genootschappen van katholieke letterkundigen.

Tot één van de initiatieven, door « Scriptores catholici » vooralsnog genomen, behoort, benevens het uitloven van een jaarlijkschen letterkundigen prijs, zoo voor Nederlandsch als voor Franschtalig werk, de samenstelling van een bloemlezing uit katholiek werk.

0. - Algemeene Werken

14.224 Depasse, K. 02 : 34 : 01

TYPE VAN EEN OPENBARE BIBLIOTHEEK. Hoe ze materieel en technisch dient ingericht. Cataloog van haar Keurboeken. *Vertaald uit h. Fransch dr L. van Molle. Geïll. met 3 platen. — Brussel, Dewit,* 1937 (24×16) 206 *blz.* 20 *fr.*

V — De Hr Depasse, Staatsinspecteur der O. B., had het leeuwenaandeel bij den uitbouw, op de Brusselsche Wereldtentoonstelling, van een stand, gewijd aan de Werken voor Volksopleiding, inzonderheid aan het openbaar bibliotheekwezen in België. Hij maakte van de gelegenheid gebruik om op dezen stand materieel zooiets als een « type van een O. B. » te verwezenlijken ; een *model*bibliotheek wilde hij het niet heeten, gezien de beperkte geldmiddelen en plaatsruimte, waarover hij beschikte. In onderhavig boek, na een korte uiteenzetting over de rol der O. B. en een bondige historiek van het bibliotheekwezen in België — waarin opgenomen de volledige teksten der wetgeving ! — drukt hij het reglement over, dat hij opmaakte voor zijn type van O. B. ; geeft specimens van een balansrekening, een statistiekblad, een blz. uit het inkomregister, enkele fiches ; zegt in een paar regels waaruit het meubilair bestond, hoe de boeken werden gerangschikt en hoeveel soorten catalogen er theoretisch bestaan ; geeft tenslotte de gebruikelijke overzichtstafel van het Tiendeelig Stelsel. Wij weten nu bij benadering hoe de Hr Depasse, naar eigen inzicht, een zeker ontwerp uitwerkte ; maar een rechtvaardiging van deze uitwerking en een ernstige inwijding in de « ideale » innerlijk-technische inrichting — met, onvermijdelijk, verwijzing naar andere oplossingen — wordt hier tevergeefs gezocht. Het komt ons voor, mede vanwege de verwachting, die de eerste ondertitel van deze publicatie wekt, dat in de uiteenzetting daarvan het hoofdbestanddeel van dit verslagboek had moeten liggen.

Zijn « Concrete voorstellen tot herinrichting van de O. B., binnen het bestek der wet » vinden wij zooveel interessanter. Eigenlijk gaat het er om geen herinrichting ; wel om de uitbreiding van het aantal ervan en om de verdieping van de tot dusverre gevoerde actie, voornamelijk door oprichting van grootere, in alle opzichten flink uitgeruste, *gewestelijke bibliotheken* en anderzijds verstandhouding tusschen alle bibliotheken in elke, nog nader vast te stellen, resp. omschrijving. Voornoemde gewestelijke bibliotheken zouden, benevens een eigen boekenfonds, voor de plaatselijke lezers, met leeszaal en kinderboekerij, ook een *reizende gewestelijke bibliotheek* omvatten, — voor de kleinere, gewone bibliotheken van het omliggende — alsmede een practisch ingerichten bibliographischen en bibliotechnischen documentatiedienst. In dezen dienst zou o.m. het bezit aan boeken van alle bibliotheken uit de omschrijving gecatalogeerd staan, zoodat, wat de eene niet voorradig heeft, langs de Gew. Bibl. in vele gevallen toch wel zal zijn te betrekken.van een andere boekerij.

Als vierde deel en hoofdbrok, de 2/3 beslaand van het geheel, werd de « Cataloog van de [Nederlandsche] keurwerken uit het type van O. B. » overgedrukt, samengesteld door Hr L. Baekelmans, W. E. H. J. Baers, H.H. F. van Hecke, A. Moons, G. Schmook, V. Vandenberghe en Dr R. de Wolf. Hier werd ongetwijfeld een keuze uit het beste bijeengebracht, die uitstekende diensten kan bewijzen aan wie... over de noodige middelen beschikt, om prima waar te koopen. (Niet alle vermelde titels zijn voor alle, of zelfs rijpere volwassen lezers, te gebruiken, overeenkomstig de door ons, katholieken, gestelde normen.) De vertaling is een al te slaafsche overzetting uit het Fransch, om genietbaar te zijn ; er komen bovendien onjuistheden in voor. B.

14.225 van Tichelen, Hendrik 37 : 01

WAT ONZE KINDEREN LEZEN. Uitslagen van een Onderzoek, ingesteld door het Bestuur der V. O. V., opgeteekend en gekommenteerd. — *Antwerpen, De Sikkel, (Brochurenreeks V. O. V.)* 1936 (20×13) 103 *blz.* 16 *fr.*

V — De sympathieke pionier op het terrein der buitenschoolsche jeugdopleiding, die H. van Tichelen is, conservator van het Antwerpsche Schoolmuseum, — hij legt zijn bedrijvigheid in het vrijzinnige kamp aan den dag, wat ons niet belet het door hem geleverde werk hoogelijk te waardeeren — heeft een onderzoek ingesteld naar aard en waarde van de algemeen gebruikelijke *klasseleesboeken*, op de doorsnee volksschool in Vlaanderen ; idem wat betreft het leesmateriaal voorhanden in — voor zoover deze bestaan — *school- of klassebibliotheken* en *volksbibliotheken* met afdeeling voor

Hendrik van Tichelen

kinderen ; of uitgereikt bij *prijsuitdeelingen*, voor zoover ook deze plaats vinden. Hij onderzocht ten slotte welke lectuur kinderen *zichzelf aanschaffen*, waar hen daartoe gelegenheid wordt geboden. Wij zijn van gevoelen dat de bereikte gegevens hem in staat stelden objectieve en algemeen geldende gevolgtrekkingen te maken. Wat deze nu betreft : Hij kwam tot beschamende, totaal ontmoedigende bevindingen. Het gaat niet op, op elk der behandelde onderdeelen nader in te gaan. Belanghebbenden moeten beslist deze brochure zelf ter hand nemen ; *geen enkele leerkracht vooral zou ze mogen ongelezen laten.* Het heele geval is mede een treffende illustratie voor den kultureelen achterstand, die in Vlaanderen nog moet ingehaald, de vele en zeer verblijdende teekenen ten spijt, die wijzen op gestadigen geestelijken groei. Wij onderlijnen het hoofdbesluit van H. v. T. en vallen het met beide handen bij : Een verwoede, onverbiddelijke campagne moet in Vlaanderen doorgevoerd tegen al het minderwaardige, dat nog steeds als leesmateriaal voor kinderen wordt aangediend en in omloop gegeven. Wijzelf staan er op dat aan het kath. kind bij uitnemendheid het uitgesproken katholieke boek wordt bezorgd ; wij moeten in alle omstandigheden er evenzoo meedoogenloos op bedacht zijn alles wat esthetisch, zoo naar vorm als naar inhoud, niet door den beugel kan, te weren en te boycotten. Laten we daartoe vooreerst leeren, voor ons zelf en aan anderen, voor boeken geld over te hebben en... een beetje inspanning, om kaf van koren te kunnen onderscheiden. De meest uitstekende hulpbron, wat dit laatste betreft, ligt thans maar voor het grijpen : *Lectuur-Repertorium* !

H. v. T. heeft eens te meer, op het door hem gecultiveerde terrein, uiterst prijzenswaardig werk verricht. Het was ondankbaar en ontmoedigend werk. Wij treden, vanzelfsprekend, niet steeds zijn inzichten bij ; aldus inzake Op. Bibliotheken, ingericht van officieele zijde : Hij verwacht hiervan, schier uitsluitend, *alle* heil. Wijzelf, niet alleen om principieele doch ook om practische redenen, van de Vrije Bibliotheken — laten wij zeggen : HEEL VEEL !! — Op p. 97 wordt het voorgesteld, alsof bij het beoordeelen van lectuur « geestelijken en wereldlijke katholieken » noodzakelijk een afwijkenden maatstaf zouden aanleggen. Wij zien niet in, waarom. B.

I - Wijsbegeerte en Zedenleer

14.226 Kriekemans, A., Dr **159 : 37**

◆ INLEIDING TOT DE KARAKTERKUNDE. — *Antwerpen, Standaard* (*Handboeken K. V. H. U.*) 1936 (20×13) 148 *blz.* 18 *fr.*

A. Kriekemans

IV* — Bescheiden, al te bescheiden is de wensch dien de Heer Dr Kriekemans in zijn voorwoord uitdrukt : « Wie » weinig van de charakterologie afweet, zoo zegt hij daar, » moge het een eerste kennismaking bieden met het wezen- » lijkste uit allerlei richtingen. Voor wie meer gevorderd is, » weze het een poging om iedere richting te situeeren in een » geheel, dat, volgens den schrijver althans, de beginselen voor » een karakterkunde, gesteund op een bepaalde wereldbe- » schouwing, moet leveren. » Ik meen dat die wensch door dit boekje in vervulling is gegaan. Ik beweer niet dat de lijnen, langs dewelke een katholieke karakterkunde zich moet ontwikkelen, hier reeds met vaste hand getrokken zijn : wij hebben hier immers maar te doen met een eerste poging. Maar die eerste poging is als zoodanig volkomen geslaagd. Wij willen dan ook den H. Kriekemans van harte geluk wenschen, en de hoop uitdrukken dat hij zelf den tijd moge vinden om dezen leidraad tot een degelijk handboek om te werken.

Op één enkel punt zou ik wat kritiek willen oefenen. Er wordt hier, voor een inleiding althans, « Des Guten zuviel » gegeven. Er is gevaar dat men vanwege de boomen het bosch niet meer duidelijk ziet. H. THIELEMANS S.J.

14.227 **Sassen, Ferd., Prof. D^r^** 17 : 23

◆

Prof. Dr Ferd. Sassen

HET RECHT TOT « OPSTAND ». — *Nijmegen, Dekker & van de Vegt* [*Antwerpen, Standaard*] 1936 (24 × 16) 31 *blz.* 8 *fr.*

IV* — Al gaf de nationale opstand in Spanje aanleiding tot dit geschrift, toch houdt de geleerde schrijver zich aan een abstracte behandeling dezer kwestie. Uitgaande van de thomistische leer over staat en recht, toont hij de relatieve waarde aan der staatsvormen en de mogelijkheid van onrechtmatige wetten en dus ook van een principieel-verrechtvaardigd verzet daartegen ; tenslotte het recht tot opstand zelve, dat een vorm van volksnoodrecht is, maar dàt slechts in nauw omschreven voorwaarden, eer het werkelijk rechtmatig en tevens geoorloofd mag heeten. Scherpzinnig en helder betoog !
Dr C. VAN GESTEL O.P.

2. - GODSDIENST

14.228 **Civardi, Luigi, Mgr** 24

◆ HANDBOEK DER KATHOLIEKE AKTIE. *Vert. uit h. Italiaansch* [*Manuale di Azione cattolica*], — *Leuven, Vlaamsche Drukkerij*, 1936 (20 × 13) 375 *blz.* 20 *fr.*

LEKENAPOSTOLAAT. Handboek voor de Katholieke Actie. *Vert. uit h. Italiaansch* [*Manuale di Azione cattolica*] *dr P. Eygenraam, pr.* — *'s Bosch, Malmberg* [*Antwerpen, Standaard*] (*Boekenreeks : Kath. vrije Jeugdvorming*) 1936 (20 × 14) 12, 338 *blz.* 20 *fr.*

V* — Er bestaat een reeds vrij omvangrijke literatuur over Kath. Actie. Ook hier te lande en in Nederland. De verschillende organisaties die, op grond van hun wezen zelf, deel uitmaken van de K. A. of hulpwerken ervan zijn, hebben voor hun ideologie en practische toepassing, van stonde af aan het begrip, den zin en de specifieke geaardheid der K. A. voor hun respectievelijke doeleinden omschreven en naar de methodes gezocht om de K. A. haar vorm en gestalte te geven. Het bleek echter wel noodig dat er een werk kwam dat het heele vraagstuk der K. A. stelde en het, naar de gegevens van den H. Vader en naar zijn geest, verklaarde. Het breed opgevatte en diepgaande werk van Mgr Civardi doet dat. Het wezen der K. A. ; de taak ervan in de Kerk ; de verschillende aspecten ; de coördinatiemogelijkeden, enz., in één woord alles wat K. A. is of ermee verband houdt, wordt in Mgr Civardi's boek raak en volledig neergezet. Lezing, of liever studie van dit werk bewijst hoe het een noodzakelijkheid is de K. A. te bestudeeren om niet te verdolen, om het wezenlijke van het bijkomstige te onderscheiden, om een juist inzicht te winnen in de zaak zelf en daaruit de juiste deducties te halen voor de toepassing in de verschillende K. A.-organismen. Aan priester en leek, alleszins en zeer dringend aanbevolen. M. VAN HOECK, PR.

14.229 **Cool, Anicetus, O.F.M.** 24

◆ 'N TRAGISCH VRAAGSTUK VOOR DE ZIELZORG : GAAT DE ARBEIDENDE KLAS VOOR DE KERK VERLOREN ? — *Antwerpen, Geloofsverdediging* (« *Zielzorg voor onzen Tijd* » *nr* 7) 1936 (22 × 14) 24 *blz.* 2,50 *fr.*

V — Een zeer interessante brochure van den Limburgschen socialen werker, Pater Anicetus. Het werkje is klaar gesteld en op grond van feiten gebouwd. Uit lezing ervan blijkt de ontzaglijke ontreddering van onzen arbeidersstand ten overstaan van de godsdienstige beleving ; de taak en de verblijdende resultaten van de sociale werken en vooral de noodzakelijkheid naar de diepte te graven. O.i. blijkt ook langsom meer van acuut belang : de *feitelijke* coördinatie van al onze werken op *parochieelen* grondslag. Parochie, terminus ad quem ! (cfr. Lhond : De Parochie, in dezelfde serie). M. VAN HOECK, PR.

14.230 Coppens, J., Prof. Dr, pr. **92 : 37 : 22**

◆ LE CHANOINE ALBIN VAN HOONACKER. Son Enseignement, son Œuvre et sa Méthode exégétiques. *Met 1 portret. — Paris [Bruges], Desclée de Brouwer ; Gembloux, Duculot* (25 × 16) 20, 139 *blz.* 50 *fr.*

Prof. J. Coppens, pr.

IV — Al wie eenigszins met de exegese van het Oude Testament vertrouwd is, weet welk een eervolle plaats wijlen kanunnik van Hoonacker, hoogleeraar te Leuven, onder de katholieke geleerden gedurende de laatste dertig jaar had ingenomen. Zijn werk is oorspronkelijk, veelzijdig, diepwetenschappelijk, want het is gegrond op de kritische studie van den Hebreeuwschen Bijbeltekst. Over tal van problemen heeft het een nieuw licht doen opgaan, tal van bezwaren heeft het definitief overwonnen. Het loonde dus de moeite van Hoonacker's arbeid in één overzicht saam te brengen, te beschrijven, te bespreken en er de blijvende waarde van te bepalen. Professor Coppens is hierin geslaagd. Op te merken valt dat hij vooral deze studiën ontleedt, die min verspreid werden en moeilijk zijn te bereiken. Van Vlaamsch tandpunt uit zou men het kunnen betreuren dat de monografie in het Fransch werd gesteld. Maar anderzijds bereikt de schrijver hierdoor een ruimer publiek en maakt hij de internationale wereld vertrouwd met verscheidene werken van den Leuvenschen hoogleeraar, die in Vlaamsche tijdschriften werden gepubliceerd. Prof. Coppens' boek werd door de kritiek allergunstigst onthaald, onder meer in Fransche, Duitsche en Engelsche revues. Wij hopen dat zijn boek ook in Vlaanderen en Nederland een ruime verspreiding zal vinden. De figuur en de arbeid van van Hoonacker verdienen deze verspreiding. R. DE LANGHE, PR.

14.231 Merkelbach, Benedictus Henricus, Prof., O.P. **23**

◆ SUMMA THEOLOGIÆ MORALIS ad Mentem D. Thomæ et ad Normam Iuris novi. In usum scholarum : I. DE PRINCIPIIS ; II. DE VIRTUTIBUS MORALIBUS. — *Parisiis [Brugis], Desclée de Brouwer,* 1936, *editio altera recognita et emendata,* 3 *dln* (22 × 15) 786, 1029 *blz.* 35, 50,50 *fr.* ; *geb.* 40, 55,55 *fr.*

IV — Heruitgave, verbeterd en aangevuld, van Pater Merkelbach's lijvig, algemeen bekend studieboek.

14.232 Mersch, Emile, S.J. **24 : 23 : 27**

◆ LE CORPS MYSTIQUE DU CHRIST. Etudes de Théologie historique : TOME I. Première en deuxième parties : ECRITURE, TRADITION GRECQUE ; TOME II. Troisième partie : TRADITION OCCIDENTALE. — *Paris [Bruges], Desclée de Brouwer (Publications du Museum Lessianum, Section théologique n°* 29) 1936, 2e *uitgave,* 2 *dln* (23 × 15) 43, 551 ; 498 *blz.* 90 *fr.*

V — Bovenstaande tweede uitgave van de gunstig bekende, grondige studie van P. E. Mersch, werd herzien en aanzienlijk aangevuld.

14.233 Petazzi, Giuseppe M., S.J. **24**

◆ HET HOOGEPRIESTERLIJK GEBED. Overwegingen voor Priesters en Seminaristen. *Bew. uit h. Italiaansch dr Dr J. ter Heerdt. Met 1 plaat. — Nijmegen, Dekker & van de Vegt [Antwerpen, Standaard]* 1936 (15 × 10) 9, 479 *blz.* *geb.* 40 *fr.*

IV — Schrijver volgt St-Thomas' commentaar bij 't Evangelie van Joannes en behandelt elke gedachte uit het sublieme Hoogepriesterlijk Gebed, dat Jezus tot zijn hemelschen Vader sprak, nadat Hij zijn Apostelen tot priesters had gewijd Dit boek is 'n uitgelezen meditatie-boek voor elk priester en voor de seminaristen, die zich tot het priesterschap bereiden. Elke meditatie is rijk aan diep-vrome gedachten, aan innige gevoelens en besluit logisch met 'n praktisch voornemen. Het is werkelijk 'n boek dat elk priester kan helpen om zich zelf te heiligen en zijn apostolaat vruchtbaarder te maken. En 't is een lust een handboek te gebruiken, dat zoo keurig gedrukt is en zoo mooi ingebonden. FR. CROLS, PR.

14.234 **Pius XI, Paus** 25 : 23 : 26 : 3

◆ ENCYCLIEK OVER HET GODDELOOZE COMMUNISME. — *Antwerpen, Geloofsverdediging,* 1937 (28×19) 30 *blz.* 1 *fr.*
V — Geloofsverdediging is ten onzent de getrouwe tolk van het woord der Pauzen. Deze uitgave, zoo goedkoop mogelijk gesteld, moet voor massa-verspreiding dienen.
Dr C. VAN GESTEL O.P.

Paus Pius XI

14.235 **Pius XI, Paus** 25 : 23 : 26 : 3

◆ DE KERK IN DE BRANDING. Tekst der Encyclieken over het goddelooze Communisme en over den Toestand der katholieke Kerk in het Duitsche Rijk. — *Brussel, Alg. Christ. Werkersverbond (C. V. O.-uitgave nr* 13) 1937 (21×13) 79 *blz.* 2 *fr.*
V — De beteekenis dezer twee machtige encyclieken kan niet overschat worden : in die over het goddelooze communisme schetst de Paus een synthese der christelijke maatschappijleer ; in die over den toestand der Kerk in Duitschland, vindt men een samenvatting der geloofs- en zedeleer. Deze uitgave is tevens keurig en goedkoop. Dr C. VAN GESTEL O.P.

3. - Sociale Wetenschappen - Opvoeding

14.236 **Baumann, E. D., Dr** 39 : 83.8

VARIA ANTIQUA. — *Arnhem, Misset,* 1936, 2 *dln* (24×16) 89, 90 *blz.* *elk fl.* 1,50
III — Noch met wetenschap noch met literatuur hebben deze bundels iets te maken. Een iatrosophist waagt er zich in het labyrinth van de mythen aller jahrhunderten, zonder afspraak met Ariadne. Hij verdient het woord van Apelles. Dr JAN VAN DONINCK, PR.

14.237 **Mallien, Emiel, Dr** 34

BIJDRAGE TOT DE HERVORMING VAN HET STATUUT DER NAAMLOOZE VENNOOTSCHAP. *Inleiding dr Mr Jos. Deweerdt.* — *Antwerpen, De Sikkel (Vlaamsche rechtskundige bibliotheek)* 1936 (23×16) 104 *blz.* 20 *fr.*
V — Het vraagstuk van de hervorming van de naamlooze vennootschap staat aan de orde van den dag. De schrijver, die reeds aan zijn tweede werk is over dit onderwerp, stelt belangwekkende hervormingen voor, o.m. meer publiciteitsmaatregelen, hervorming der balansen, verbetering van het toezicht, wijzigingen in het beheer, bescherming der minderheden. Ook worden de wetsvoorschriften van andere landen nagegaan. Voor de vele personen, die belang stellen in de naamlooze vennootschappen, is het een werk dat aanbeveling verdient. Dr L. VAN BAUWEL

14.238 **Mielants, Flor., e.a.** 37

AANSLAG OP ONS VOLKSONDERWIJS. De 4e Graad in Gevaar. — *Antwerpen, De Sikkel (Brochurenreeks V. O. V.)* 1937 (20×13) 92 *blz.* 12 *fr.*
IV* — V. O. V. heeft zich kranig en kordaat in den strijd geworpen ten gunste van den bedreigden 4n graad. Dat vlamt reeds uit zijn titel. Niet dat wij hier den pamfletteerenden toon te hooren krijgen. V. O. V. stelt zich waardig en ernstig op het terrein der redeneering, der critiek en der dialectiek : wat ten slotte het doelmatigst is ter overreding. Hij onderzoekt en tast, wikt en weegt. De namen der betoogers, hoofdopzieners Fl. Mielants en J. Th. Strauwen, klinken als eerlijk en gedegen metaal. Hun argumenten wegen door. Opziener A. van Hoof, een deskundige uit het technisch onderwijs, schrijft het bekronend slotwoord. Een geluid dat men hooren móet hoogerhands. Wij sluiten ons algeheel aan bij hun betoog en zijn uitkomsten en wenschten wel dat bewijsvoering ook genomen ware uit confessioneel opzicht. Nu, dat werd wel elders, buiten V. O. V., gedaan.
A. VAN DEN DRIES, PR.

14.239 **Montier, Edward** 37

◆ L'IDEAL COLLEGE. — *Paris, Bruges, Desclée de Brouwer* (« *Problèmes d'Education* ») 1937 (19×12) 335 *blz.* 20 *fr.*
V — Allerlei beschouwingen in verband met de opleiding in de vrije, katholieke colleges, op grond van persoonlijke indrukken en ervaring als leerling en vooral als leeraar. Een geestdriftig pleidooi.

14.240 **Reynaert, Karel, M^r^** 34

OVER DE BEVOEGDHEID DER VREDERECHTERS. Commentaar bij de Koninklijke Besluiten van : I. 14 November 1935 - Besluit n^r^ 209 ; II. 13 Januari 1935 - Besluit n^r^ 63 ; III. 13 Januari 1935 - Besluit n^r^ 65 ; IV. 6 Februari 1935 - Besluit n^r^ 92 ; V. 13 Februari 1935 - Besluit n^r^ 97 ; VI. 13 Februari 1935 - Besluit n^r^ 98 ; VII. 31 Maart 1936 - Besluit n^r^ 305 ; VIII. 30 Maart 1936 - Besluit n^r^ 300, over de rechterlijke Inrichting, de Bevoegdheid en Aanleg, en de snelle en vereenvoudigde Rechtspleging in de Vredegerechten. — *Turnhout, van Mierlo-Proost (Rechtskundige en administratieve Studiën, nr 4)* 1936 (19×12) 147 *blz.* 12 *fr.*

V — De regeering handelend ter uitvoering van bepaalde machten tot herstel van den economischen en financieelen toestand van het land, heeft ook hervormingen ingevoerd op stuk van het burgerlijk procesrecht. Talrijke besluiten betreffen de bevoegdheid van de vrederechters. Schrijver heeft ze bijeengebracht, van eenig commentaar voorzien en eenige formules bijgevoegd. Voor juristen is het wat te weinig. Voor niet-juristen kan het boek zijn nut hebben. Dr L. VAN BAUWEL

14.241 **Rubbrecht, R., D^r^** 37 : 61 : 24

◆

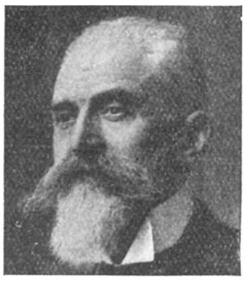

Dr Raf. Rubbrecht

NAAR DIENENDE LIEFDE : 3^e^ BUNDEL. — *Brugge,* IV, M — Een reeks zeer mooie opstellen voor verpleegsters en voor leerlingen-verpleegsters, om deze op te voeren tot dienende liefde. De bekwame dokter en edele mensch overtuigt op gemoedelijke wijze hoe de verpleegster haar karakter en wil heeft te vormen, hoe ze haar gemoed vrouwelijk-zacht moet houden, zooals de hand van een vrouw, hoe ze ook haar geest te verrijken heeft met allerlei kennissen om haar vrouwentaak heerlijk te vervullen. Zeer gevat drukt hij ook op de fijne voornaamheid en de beschaafde omgangstaal, die de verpleegster zeer ten goede komt. Dr Rubbrecht moet wel 'n mooie idealistische ziel hebben om zoo treffend en taktvol te spreken tot jonge meisjes over haar edele taak. — Moge dit boek vele verpleegsters, zoo leeken als kloosterlingen, de middelen aanwijzen om met liefde te dienen! FR. CROLS, PR.

14.242 **Schelfhout-van der Meulen, Alb.** 37 : 57 : 24

◆ OUDERS, LUISTERT EENS ! Een Blik in het Boek van de Levenservaring. *Met een voorwoord van Mgr D^r^ Th. Verhoeven. — Roermond, Maaseik, Romen & Zonen,* 1937 (18×12) 184 *blz.* 22 *fr.* ; *geb.* 32 *fr.*

IV — De laatste twee decennia verschijnen, keer op keer, werken over huiselijke opvoeding en voorlichting. Geen enkel werk, noch in 't Nederlandsch, noch in 't Fransch, kan het bij dit besproken werk halen. Het is kompleet, het is af. En zoo zeldzaam mooi geschreven, zoo eerlijk bedoeld, dat het er als klokspijs zal ingaan bij alle ouders, die 't hart op de rechte plaats dragen. Mochten alle ouders, die onderlinge vrede en 't geluk hunner kleinere en grootere kinderen betrachten, dit boekje lezen en herlezen. Wat zou er hun zelf en hun kinderen onzeglijk veel leed bespaard blijven ! — Een ernstig voorbehoud : ouders, bergt dit boekje met zorg in een gesloten boekenkast, opdat het niet in de handen uwer kinderen valle. Het is voor u geschreven, ouders, en voor u alleen. FR. CROLS, PR.

14.243 **Willems, L.** 39 : 64 : 9

KLEEDERDRACHT EN WEVERIJ DOOR DE EEUWEN HEEN. *Geïll. — Brugge, Beyaert,* 1936 (19×13) 171 *blz.* 20 *fr.*

V — Dit boekje zal in het Vlaamsche land wel eenig zijn in zijn soort. Het geeft een overzicht van de ontwikkeling der kleederdracht door de eeuwen heen bij de cultuurvolkeren, eerst in het Oosten, later in West-Europa, waar sedert eeuwen de Fransche invloed overheerschend is en blijft. Er valt natuurlijk niet aan te denken in een bondige bespreking bijzonderheden uit den inhoud aan te stippen, maar toch willen wij er op wijzen hoe de schrijfster een diep inzicht in de kunst aan een flinke taalkennis paart. Buitengewoon belangwekkend is haar parallel tusschen de verschillende bouwstijlen en de mode, tusschen de politieke constellaties, in Frankrijk vooral, en de kleederdracht. Als studieboek ontleent het werkje tevens een groote waarde aan de rijke illustratie, die een honderdtal oorspronkelijke teekeningen omvat. Moge dit werkje weldra in al onze beroepsscholen en boekerijen een plaatsje vinden. J. LAUWERYS, PR.

4. - Taalkunde

14.244 **de Vooys, C. G., Dr** **4393**

GESCHIEDENIS VAN DE NEDERLANDSE TAAL IN HOOFDTREKKEN GESCHETST. — *Groningen, Wolters [Antwerpen, De Sikkel]* 1936, 2e *herz. en verm. druk* (22×15) 222 *blz.* 38 *fr.*

IV* — Over de eerste uitgave (1931) schreef Dr Vanderheijden onder nr 9394 een zeer lovende recensie : « een degelijk geschiedkundig overzicht van de ontwikkeling der Ned. taal, systematisch, klaar en aantrekkelijk voorgesteld. » Hoewel het kader en de indeling nagenoeg dezelfde gebleven zijn, verschilt deze herdruk nogal merkelijk van de eerste uitgave : 1. — op vele plaatsen werd de tekst bijgewerkt, aangevuld en verbeterd ; 2. — de talrijke aantekeningen (vroeger van blz. 190 tot 231) werden in de tekst verwerkt of als voetnota's gedrukt ; slechts vier (over naamkunde, schoolboeken in de middeleeuwen, woordkunde en dialektstudie) bleven behouden ; 3. — aan het slot werd een register van persoonsnamen opgenomen. *Onmisbaar voor iederen student of leraar in het Nederlands.*

Dr A. Boon, pr.

14.245 **Gallas, K. R.** **44 : 4393 :37**

FRANS SCHOOLWOORDENBOEK, ten gebruike aan Gymnasia, Hogere Burgerscholen, Handelsscholen, Kweekscholen en Mulo-Scholen : 1e DEEL. FRANS-NEDERLANDS ; 2e DEEL. NEDERLANDS-FRANS. Spelling 1934. — *Groningen, Wolters,* 1936, 4e *druk,* 2 *dln* (19×14) 7, 482 ; 7, 483-1084 *blz.,per deel fl.* 2,50 ; *in één band fl.* 4,90

14.246 **Herckenrath, C. R. C.** **44 : 4393 : 37**

FRANS WOORDENBOEK : 1e DEEL. FRANS-NEDERLANDS ; 2e DEEL. NEDERLANDS-FRANS. *Zevende uitgave, bezorgd dr A. Dory. — Groningen, Wolters,* 1936, 2 *dln* (19×14) 647, 806 *blz.* *per deel fl.* 3,75

14.247 **Muller Jzn, F., Dr en Thiel, J. H., Dr** **48 : 4393 : 37**

BEKNOPT GRIEKSCH-NEDERLANDSCH WOORDENBOEK. — *Groningen, Wolters,* 1936 (19×14) 774 *blz.* *fl.* 5,90

V — Deze woordenboeken van firma Wolters durven wij ten zeerste aan te bevelen. — In deze nieuwe drukken van Gallas en Herckenrath is er op gelukkige wijze naar gestreefd ook uitdrukkingen en woorden van jongeren datum op te nemen, zooveel eenigszins noodig bleek. De nieuwe spelling, waarin de Fransche woordenboeken verschenen, zal echter — alvast wat Gallas betreft — hier in het Zuiden vooralsnog op onoverkomelijke bezwaren stuiten.

14.248 **Vlietinck, E.** **4393 : 91 : 9**

◆ UIT DE VOORGESCHIEDENIS ONZER KUSTSTREEK : DE YDEN VAN VLAANDEREN, VAN DUINKERKE TOT SLUIS. Geschied- en taalkundige Studie. — *Antwerpen, Standaard (K. V. H. U., verh.* 347) 1936 (19×13) 37 *blz.* 2,50 *fr.*

V — Op de West-Vlaamsche kust treft men thans nog een paar plaatsnamen aan op -yde : Coxyde, Raversyde en Lombaartsyde. Vroeger waren er meer. Schr. tracht door geschied- en taalkundige gegevens de reeds vroeger aangegeven verklaring toe te lichten : « werf », de plaats waar de schepen afvaren en uitkomen.

Dr A. Boon, pr.

5. Wetenschappen

14.249 **Olbrechts, Frans M., Prof. Dr** **572 : 91 : 39**

◆ ETHNOLOGIE. Inleiding tot de Studie der primitieve Beschaving. *Geïll. met fig.,* 1 *kleurpl. en* 20 *platen. — Antwerpen, Standaard,* 1936 (23×15) 20, 342 *blz.* 45 *fr.*

IV* — Men is onder het lezen van dit werk in twijfel wat u het meest boeit : de nieuwe kennis die u overvloedig meegedeeld wordt, of de wijze waarop. Ja, om deze alleen reeds

Prof Dr Fr. Olbrechts

mag men dit werk éénig noemen : dat is nu eens meesterlijke encyclopedische voorstelling, zoo verbazend beheerscht, gebonden, doorklaard ; en tezelfdertijd zoo levend persoonlijk. Bij het gezag, de warmte en den kritische zin van 's schrijvers inzicht in deze wetenschap, geeft ge u gewonnen ; ge begroet hem als een meester, zooals hij daar licht brengt door een krachtig toepassen der kultuur-historische methode van Groebner-Schmidt, echter aangevuld en verfijnd door de meer psychologisch gerichte Amerikaansche methode van Boas. Positieve kennis, historisch, wijsgeerig, ethisch, godsdienstig en æsthetisch inzicht — in honderd punten op eerste-rangs-materiaal gegrond. Niet vergeten het ruim deel hiervan door schrijver zelf bijeengebracht op zijn schitterende studiereizen. Dr JORIS CAEYMAEX, PR.

14.250 **Vriends, Jan** 59 : 57 : 58

IN DE STILTE DER BOSSEN. *Geïll. met 20 platen. — Utrecht, Het Spectrum [Antwerpen, Standaard], (Schijnwerpersreeks nr 5) 1937 (19 × 11) 79 blz. 12 fr.; per abonn. 7,50 fr.*

Jan Vriends

V — Wat een geluk dat « Schijnwerpers » ook aan natuurwetenschappen gedacht heeft. Grooter geluk is, dat de keus op Jan Vriends gevallen is. In *In de Stilte der Bossen* krijgt ieder liefhebber zijn koekje... Spijtig dat er niet langer te happen is ! De vogelliefhebbers krijgen het reuzenaandeel : 't gaat over meezen, eksters, nachtzwaluwen, kruisbekken, futen. Bij de dieren in 't bosch haalt hij er de eekhoorntjes, vossen en herten uit. Insecten-bestudeerders vinden een ietsje over spinnen, rupsen, mieren. Zij die liefhebberen in paddestoelen, krijgen zelfs hun deel. De illustratie is eenig mooi, maar niet voldoende samenloopend met den tekst. Het doet aangenaam aan te lezen, dat schrijver een breede opvatting heeft over de rol der vogels en der dieren in 't algemeen in de natuur. Enge opvattingen leiden tot breede misverstanden. Een volksche toon. Dat zal machtig bijdragen tot de verspreiding van de natuurwetenschap. Wie de natuur heeft leeren kennen, is ze gaan beminnen en verdedigen. *In de Stilte der Bossen* brengt een steentje aan. F. SEGERS, PR.

7. - Schoone Kunsten

14.251 **Hostie, Rita** 92.2 : 76

◆ FIERE MARGRIETKEN VAN LEUVEN. *Geïll. — Antwerpen, Antw. Sanctjeskring,* 1936 (21 × 15) 27 *blz.* 2,50 *fr.*

V — Een plakette zonder pretentie gewijd aan de prentjes die men in den Antwerpschen sanctjeskring heeft weten te verzamelen omtrent Fiere Margrietken. Critische studie op deze « heilige » is het natuurlijk niet, maar al wie een der besproken prentjes bezit, zal het boekje wel willen hebben. F. P.

14.252 **Luns, Huib** 84 : 75 : 92.7

REMBRANDTIANA. *Geïll. met 38 platen. — A'dam, van Munster (Geelruggen-serie) 2e druk* (21 × 16) 203 *blz. fl.* 2,75 ; *geb. fl.* 3,50

Huib. Luns

V — Huib Luns is de populaire spreker over kunst, maar dat populaire, — wellicht een kwaliteit bij het publiek dat naar hem luistert, — maakt zijn boeken minder genietbaar, laat ons zeggen, voor den meer beschaafden mensch. Rembrandtiana, zooals de schrijver het zelf zegt, is een boek dat « gesproken is en niet geschreven ». Het wil zijn lessen aan Volksuniversiteiten bestendigen. Het bevat twee deelen : Energie en geestesvrijheid. Onder die titels worden een aantal werken besproken en wij vernemen tegelijk de noodzakelijke levensbijzonderheden over den meester. Schrijver heeft de ongelukkige neiging zijn betoog met Fransche woorden en volzinnen te doorvlechten, die den Vlaming hinderlijk aandoen. Het boek mist samenhang maar kan, als schoolonderwijs, bij de ontleding van het werk van Rembrandt, voordeelig benuttigd worden. Het is met 38 afbeeldingen geïllustreerd. JOZEF MULS

14.253 Pols, André M. **78 : 9 : 709**

André M. Pols

UIT VLAANDEREN'S MUZIKAAL VERLEDEN. — *Leuven, Davidsfonds (Keurreeks, nr* 16) 1936 (20×15) 164 *blz.* 20 *fr.*
V — De opstellen van dezen boeienden bundel kunnen herleid worden tot drie thema's : vreemde musici verblijvend te Antwerpen, — Vl. musici in de Keizerlijke Hofmusikkapelle te Weenen, — de Vlaamsche afkomst van Beethoven. De eerste groep bijdragen is veruit de rijkste. Boeiend verhaalt schrijver hoe Monteverdi, Frescobaldi, Philips, Bull, de Fesch, Mozart, Burney, Strunz, Paganini, Schumann, Liszt, Gounod Antwerpen bezochten, en er, soms onbewust nog de nawerking ondervonden van het groot muzikaal verleden dezer stad. Bij John Bull, deelt schr. zelfs belangrijke archivalia mede, die de Antwerpsche periode van den musicus belichten. — Dit vlot geschreven werk, door het Davidsfonds over ruimen kring verspreid, zal het zijne bijdragen om weer bij de Vlamingen het getaande besef wakker te roepen over den muzikalen roem hunner vaderen.
Dr R. LENAERTS, PR.

14.254 Poortenaar, Jan **75 : 92.7**

Jan Poortenaar

REMBRANDT. Zijn Kunst en zijn Leven. *Geïll. met* 82 *afb. nr schilderijen, etsen en teekeningen.* — *Antwerpen, De Sikkel,* 1936 (26×19) 138 *blz.* 55 *fr.*
V — « Rembrandt voor heel ons Volk ! » staat er op het schutblad van dit boek te lezen en het is de volle waarheid. Dit werk kan tegelijk den kunstenaar en geleerde zoowel als den minder ontwikkelde voldoening geven. Het bevat diepzinnige beschouwingen over den grooten meester en is nochtans bevattelijk voor iedereen. Het is door een schilder geschreven, die den technischen kant beter aanvoelt dan een leek. Maar deze schilder blijkt bovendien een uitstekend stylist te zijn. Dit is een kwaliteit, die noodzakelijk is om over het menschelijke werk van Rembrandt te spreken. Want met louter wetenschap en kennis benadert men niet de gevoelsdiepten, die er in besloten liggen. Schrijver behandelt achtereenvolgens den Leidschen tijd, de voorbereiding tot het meesterschap, den Amsterdamschen tijd, die hij noemt de verheerlijking van de daad, met het geluk dat Saskia hem geeft. Dan komt de kentering met de Nachtwacht en de nieuwe opvatting van den Bijbel. Daarna volgen de zorgen met Titus, Hendrickje Stoffels, het bankroet en begint het Rijk van den Geest. Een belangrijk hoofdstuk is gewijd aan Rembrandt als teekenaar en etser en hier is Poortenaar, die zelf een uitstekend etser is, op zijn gebied. Een uitstekend boek. JOZEF MULS

14.255 Troelstra-Bokma de Boer, S. en Pollmann, Jop, Dr **78 : 81 : 37**
HET SPEL VAN MOEDER EN KIND. Oude Kinderrijmen voor jonge Ouders. *Geïll. dr E. van Hoogstraten en J. Gerlach.* — *Heemstede, De Toorts,* 1936 (22×17) 203 *blz.* 45 *fr.*
V — Voor deze verzameling zijn we de auteurs uiterst dankbaar. Zij die aan opvoeding doen van kleine kleuters, zullen het op prijs stellen dit prachtwerk te bezitten. Echt goede wijsjes voor de kleuters worden er inderdaad nog weinig gezongen. Een massa banale literatuur wordt tot wiegelied herleid. Wat eenmaal de gezonde geest van eigen volk schiep in eenvoudig rythme, melodie en rijm, ging verloren voor den huiskring. Hier wordt veel goedgemaakt. Uit Nederland en Vlaanderen worden hier pareltjes uit de folklore saamgelezen. De keuze werd bepaald door het princiep : alleen te behouden wat door ouderen werd gezongen bij de opvoeding en de verzorging van kleine kindjes. Mooi zoo ! Het door de kinderen zelf geacteerde lied bleef hier dus achterwege. Het geldt de heele kleinen op moeders schoot of aan moeders rok ! Maakwerk kwam niet in aanmerking. Vóór alles geldt de bewogenheid der eenvoudige melodie, zij méér dan de ideeën-inhoud. Eenvoud domineert. De verscheidenheid is verbazend groot.
Wij zijn de verzamelaars zeer dankbaar om het gulden idee, ten gerieve van opvoeders en ouders deze pareltjes uit eigen volkschen geest te hebben gebundeld. De vorm zélf van het boek wekt het verlangen tot bezit. Al heeft wetenschappelijkheid niet voorgezeten, toch wordt de voorlichting omtrent vorm, beteekenis en herkomst bondig toegelicht en de psychologische beteekenis als opvoedende waarde grondig bepleit, zoodat óók voor opvoeders en zoekers deze uitgave zeer nuttig is.

Letten we even op den inhoud : Inleiding, wegwijzer, liederen voor elke gelegenheid (slapen gaan, wasschen, dansen, spel, paardjerijden, leeren loopen, enz.) ; woordverklaringen, systematisch register, alfabetisch register. Het aantal liedjes en gedichtjes is ontzaglijk groot. Laten we de beteekenis van de eerst-gevoelde rythmen en eerst-gehoorde melodieën voor de vorming van den mensch niet onderschatten. De uitgevers hebben het bizonder goed begrepen. Zij bewijzen de Nederlandsche menschheid een grooten dienst. Wij hopen dat deze piekfijn verzorgde verzameling haar weg vinden zal naar alle opvoeders van de heele kleintjes en... naar den huiskring. Het is een schat op zichzelf en een rijke bron van esthetisch-opvoedkundige waarde. Dr Fl. van der Mueren

8. - Letterkunde

81. GEDICHTEN

14.256 de Nolf, Aug., C.SS.R. 81

◆ EERE AAN GOD IN DEN HOOGE (Gloria in excelsis Deo). — *Leuven, St-Alfonsus-Boekhandel,* 1937 (21 × 16) 224 *blz.* 12 *fr.*

V° — Eén staaltje uit dezen bundel, de 220 overige blz. zijn van hetzelfde kaliber : « 'k Treur van weelde / die God deelde / en nog deelt, och, / ja, zooveel toch,/ aan mijn zinnen/, / en naar binnen / mij verzadigt / overdadig. / Bonte kleuren ; / bloemengeuren ; / vruchten walmen ; / klokkengalmen ; / vogelkwelen ; / kinderspelen ; / vergezichten : / wie zal 't dichten ? / 't Blijft naar binnen / in mijn zinnen ; / 't sloeg er prente / en gewente ; / maar hierboven / mag 'k God loven : / 'k zal Hem danken / met die klanken.» — 'k Wensch dat hij 't moge met betere. Maar inmiddels, alsjeblief, hier zwijgen. Joz. de Voght, pr.

14.257 Helderenberg, Gery 81

◆ DOODENDANS. — *Antwerpen, De Sikkel,* 1937 (21 × 15) 29 *blz.* 18 *fr.*

V — Gezelle's Kerkhofblommen en doodsantjes bevatten een zeker aantal doodendansprentjes met treffend symbolisme, o.a. menigmaal voortspruitend uit het beroep — gendarm, boomveller, enz. — van den persoon, die door Hein verrast werd. G. Helderenberg teekende er zoo een-en-twintig, met zeer groote afwisseling, flink en geestig geposeerd, doorvlogen van een warme ontroering, en krachtig « geënleveerd ». Dr Joris Caeymaex, pr.

Gery Helderenberg

14.258 Nahon, Alice 81

◆ MAART-APRIL. Jeugdgedichten en nagelaten Verzen. *Verzameld en van biographische bijzonderheden voorzien dr R. Korten. Met* 1 *portret. — Antwerpen, Nederlandsche Boekhandel,* 1937 (21 × 16) 64 *blz.* 9 *fr.*

V — Onder titel *Maart-April* werden door R. Korten, A. Nahon's eerste en enkele latere, nog onuitgegeven verzen gebundeld. Van deze laatste werd enkel één bron vermeld : Mej. Magda de Groodt. 't Is jammer dat de verzamelaar zich niet tot nog andere personen heeft gewend. Het lijstje was niet zoo moeilijk op te maken, vermits A. N. vaste, bekende bevriende huizen had, waar ze afstapte, en er dan een of meer gelegenheidsverzen naliet. Zoo werd het op blz. 52 gedrukte gedicht, « Vivat een eigen Huizeken », geschreven te Maaseik, bij architect Gessler, voor mijn dochterkens. Het origineel is in mijn bezit ; het dagteekent van grootverlof 1932. De gedrukte versie vertoont enkele varianten, die verbeteringen zijn. In de zeer uitvoerige, door den doorsnee lezer steeds graag gewilde biographie, die voorafgaat, heb ik dan weer voorbehoud te maken betreffende de meening : « Tessenderloo heeft een kalvarie beteekend voor A. N. » Ik weidde hierover uit in mijn *In memoriam A. N.* (11 jg blz. 201 vlg). Ik vat het nu met drie woorden samen : A. N. heeft te Tessenderloo in het gasthuis, naast smartelijke oogenblikken van vertwijfeling wegens ziekte, prettige, misschien haar mooiste levensmomenten gekend. Ik ga daar niet van af, wijl ik ze mee beleefd heb. — Wat nu de verzen uit *Maart-April* betreft, het primesautier karakter van de schrijfster, haar aangeboren waarnemingsgave en onbewust streven

Alice Nahon

het precies zoo te zeggen als het in den mond komt, het hinkend vers dat af en toe uit het gelid wipt, getuigt het, dat alles maakt jeugdgedichten, als Aralia Japonica, In den bril van Bertha Teughels e.a. tot treffende, primitieve schoonheid. Onder dien naïeven eenvoud schuilt dan niet zelden diepere zin. De jongere verzen getuigen van meer en bewuste techniek, maar van minder frischheid, meer maat en minder belevend rhythme. Het met vaste hand en ambachtelijke kennis geschreven Het halssnoer, blijft intusschen een van haar schrijnend-schoonste gedichten. De bundel is verlucht met een paar oorspronkelijke foto's. Dr C. GODELAINE

14.259 **Slauerhoff, J.** 81

EEN EERLIJK ZEEMANSGRAF. — *R'dam, Nijgh & van Ditmar, 2^e druk* (21 × 15) 58 *blz.* *fl.* 1,50

II-III — Het aangrijpend adieu van den gefolterden zeevarenden dichter. Eerst in enkele lyrische stemmingen te midden der oceaanverlatenheid, dan in een dozijn zeemansballaden, nu eens uit de rauwe werkelijkheid van heden, dan weer uit de romantiek der vroegere zeevaart. Tamelijk streng voorbehouden. Dr JORIS CAEYMAEX, PR.

Jac. Slauerhoff

14.260 **Tulkens, Julia** 81

Julia Tulkens

ONTVANGENIS. *Ingeleid dr M. de Cordier.* — *St-Amandsberg, Varior (Cahiers van de Waterkluis)* 1937, 2^e *druk* (22 × 16) 29 *blz.* 15 *fr.*

IV — Een klein poëma van het jaar der ontvangenis en de eerste tijden van het moederschap, waarin de dichteres bij den loop der dagen neuriet van den sterken liefdeband door vereeniging en overgave ontstaan, en van de moederweelde ; alles in korte liederen. De gekende « petite voie », welke haar eigen is, t.w. in de eerste plaats het natrillen van een ontroerde stemming uit de normaal-gezonde sfeer van ervaringen, heeft van deze hooge en volle stof voorzeker een grootere vastheid gekregen dan in vroeger werk ; ja, de adel ervan bracht haar zelfs onweerstaanbaar tot een stouten sprong naar een hoogere gedachte. Dr JORIS CAEYMAEX, PR.

14.261 **van Duinkerken, Anton** 81

◆ HART VAN BRABANT. — *A'dam, De Spieghel ; Antwerpen, Het Kompas,* 1936 (26 × 16) 102 *blz.* 31,50 *fr.*

IV — Diegenen, die meenden dat van Duinkerkens dichterader verkalkt was, zijn dus bedrogen uitgevallen. Hoewel toch niet heelemaal. Het onbevangen poëtische element uit de periode, toen hij over de « Zeevaarders » en de « Zonderlinge Zielen » dichtte en toen hij z'n « Oostersche vertelsels » schiep, zou zelfs na 'n zeer grondige analyse van dit Brabantsche Hart bezwaarlijk terug te vinden zijn. De betoogingskracht van z'n schitterende essays heeft haar sporen nagelaten in deze poëzie, die cerebraal aandoet, hekelend en mannelijk-militant, waarin hij konsekwent doordenkt over « problemen » en slagwoorden lanceert. Gedichten, waarvan 'n hartversterkende bekoring uitgaat, doch die weinig ontroering wekken. Stijlfiguren, die men wel als paradoksale vondsten, doch niet als dichterlijke bezieling bestempelen kan. « Gedankenlyrik », waarin het zuiver-lyrische element, noch in het beeld, noch in het harde rhythme, noch in den inhoud als zoodanig te onderkennen valt. Met z'n groote taalvaardigheid slaagde van Duinkerken uitstekend in enkele bizonder mooie verdietschingen. 'n Werk, dat, hoewel het de poëtische reputatie van onzen grooten katholieken taalgenoot niet vermeerderen zal, toch om z'n innerlijke waarde onze volledige belangstelling verdient. PAUL HARDY

14.262 **Vertommen, Karel** 81

◆ PEILLOOD. — *Lier, De Garve,* 1937 (24 × 16) 45 *blz.* 20 *fr.*

IV — Deze garve vertegenwoordigt wel geen som van doordiepte lyriek. Schrijver legt zich toe op eenvoudige balladen of schetsen in balladegenre. Taal en vers zijn bij hem opvallend gezond, wat hem soms toelaat iets heel moois te bereiken, zooals in de vertaling van Claudel's gedicht op O.-L.-Vrouw. Dr JORIS CAEYMAEX, PR.

Karel Vertommen

82. TOONEELLITERATUUR

14.263 **Ballings, Jac.** 82

DOKTER JONAS JUMPER JUNIOR. Spel in drie Bedrijven. — *Antwerpen, Jos. Janssens,* 1937 (19×13) 72 *blz.* 16 *fr.*
V — Klaas Sleps fabriceert valsche bankbriefjes. Zijn medeplichtige begint het hem lastig te maken. Hij wordt op een avond neergeslagen. De verdenking valt op Sleps' schoonbroer, Bartel Bol. Bartel wordt er neurastheniek van. Treedt op het voorplan Dr Jonas Jumper j^r, een dorpsgenoot wiens vader uitweek naar Amerika, omdat de Slepsen hem het leven onmogelijk maakten. Jonas is verliefd op de dochter van den gezworen vijand zijner familie. Hij zal pas de hand van Machteld krijgen, nadat hij Klaas Sleps heeft beschuldigd den moordenaar van zijn medeplichtige te zijn en dit heeft bewezen. Hij zal zwijgen op voorwaarde dat Sleps, Bartel Bol schuld zal bekennen en hem op die wijze genezen. Zoo geschiedt. — Dit lijkt me Ballings' meest dramatisch en zielkundig ernstigste spel. Er is echter een constructiefout, die schaadt aan het meeleven van het gebeuren : het zwaartepunt in het 1^e bedr. wordt in 2 naar een ander motief verlegd, waardoor de eenheid van het stuk in gevaar wordt gebracht. Het 2^e bedr. biedt dan weer een voordeel ; er wordt nl. een tip-top tooneelfiguur gecreëerd : de neurasthenicus Bol. Drie wordt interessant door de zeer sympathieke en fotogenische figuur van Jumper ; een eenig mooi bedrijf, spannend en pakkend en sober. Ballings op zijn Zondagsch. Dit wordt weer een « Schlager »
Dr C. GODELAINE

14.264 **Magerman, Pieter** 82

◆ ALUIGI. Spel van Strijd en Zege, in 3 Bedrijven. — *Strijpen (Zottegem), P. Magerman,* 1936 (17×13) 78 *blz.* 18 *fr.*
V — De verwinnende roepingstrijd van Sint Aloysius van Gonzaga tegen den weerstand van z'n verwanten en van z'n wereldsch levensmidden. De auteur heeft in drie bedrijven de hoofdmomenten van dat drama knap gemonteerd. Handeling en taal zijn edel en voornaam, zooals dat bij deze stof past. Goed werk. JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

14.265 BARON TER-PLAT-TE-BROEK. Blijspel in drie Bedrijven. — *Strijpen (Zottegem), P. Magerman,* 1936 (21×15) 59 *blz.* 14 *fr.*
V — Waar 'n heldhaftig herbergstrateeg 'n gewone platbroek lijkt en van z'n stomme pretentie genezen geraakt. De personages lijken echter te kunstmatig in taal en doening om het publiek direct te treffen. En ik mag wel vermoeden dat dat toch de bedoeling van den auteur is geweest. JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

14.266 DE LIEFDEZUSTER. Tooneelspel in vier Bedrijven. — *Strijpen (Zottegem), P. Magerman,* 1936 (21×15) 65 *blz.* 14 *fr.*
◆ V — 'n Bewerking voor vrouwelijke bezetting van « De priester » van denzelfden auteur, en dan natuurlijk met dezelfde goede en kwalijke kwaliteiten. JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

14.267 DE PRIESTER. Tooneelspel in vier Bedrijven. — *Strijpen (Zottegem), P. Magerman* 1936, (16×12) 77 *blz.* 15 *fr.*
◆ V — 'n Spel dat den weldadigen priester in het middenpunt van de belangstelling verlangt te stellen. Dat gebeurt dan ook ten deele. Maar intusschen lijkt de intrigue geforceerd en taal en doening van dien brutaal-ongeloovigen Gensels zijn het bepaald. Toch zal dit spelletje 'n gewoon volksch publiek ontroeren. JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

Pieter Magerman

14.268 **Mossinkoff, Piet** 82 : 89

◆ DE SECTIE VAN DEN DOOD. Een Oorlogs-Verbeelding in 2 Bedrijven (5 Taferelen). *Naar gegeven van Jos. Paeleman. — Antwerpen, Vink,* 1937 (18×13) 72 *blz.* 15 *fr.*
IV — 'n Tragische episode uit het Vlaamsche frontleven, zoo heet het ten minste : Slijk en lawaai, stomme pretentie, ruwheid en bloed... Als 'n geïllustreerd pleidooi tegen de brutale stommiteit, die oorlog heet, kunnen we dit spel aanvaarden. Maar Vlaamsch is het dan in geen geval. Nee, de Vlaamsche piotten kennen dit pathos niet en verspilden er niet zooveel proper woorden aan. Goed anders, maar... we weten die dingen al zoo lang, we leerden ze zoo hartgrondig verfoeien en we geraakten van litterairen oorlogskost zoo oververzadigd. Maar 't is goed, hoor, — het spel bedoel ik — het is waarachtig niet slecht, want... ik ben niet alleen 'n Vlaming wars van oorlog, ik ben momenteel recensent voor « Boekengids ». We indexeeren « IV » en merken : « In katholieken zin ».
JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

14.269 **Mossinkoff, Piet** 82

ZIJN TWEEDE JEUGD. Klucht in drie Bedrijven. — *Antwerpen, Vink,* 1937 (18×13) 84 *blz.* 16 *fr.*

IV — 'n Erg leuk ding. 'n Paar gelukkig getrouwde luidjes zijn, tengevolge van 'n smerig beursmanœuver, financieel aan den grond geraakt. Uit 'n wirwar van sentimenteele liefde-intrigues, waarbij man en vrouw tijdelijk voor moeder en zoon doorgaan, zoodanig dat we precies daaraan de gekste combinaties beleven, groeit ten slotte het groote nieuws, dat hun snertaandeelen reusachtig gingen stijgen. Daarna komt alles gauw in orde, en de ouwe lyceum-directeur laat graag het vrouwtje, dat hij nog te krijgen meende, de gelukkige bruid van haar man blijven. Niet zwaar, bijwijlen komisch geforceerd, maar in lichten trant 'n zeker succes. JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

14.270 **Thans, Hilarion, O.F.M.** 82 : 92.2 : 81

◆ KLEINE ROZA. — *Mechelen, St-Franciscus-Drukkerij,* 1937 (21×16) 156 *blz.* 15 *fr.*

V — Van de heilige Roza van Viterbo, die bij bevel van den Heer haar stad bevrijdde van zonde en dwaalleer. Pater Hilarion heeft geen gemakkelijk deel verkozen met z'n hagiographische spelen. Waar wij dan wel 'ns streng 'n leniger tooneelvorm verlangen, zit hem de historische waarheid dikwijls dwars. Toch slaat de auteur er zich met eere door en waar hij binnen het bestek van vier bedrijven slechts enkele markante feiten uit dit leven vertoonen kan, vernemen wij de rest uit z'n verhalend dialoog. En daaraan geeft de taalkunstenaar 'n zeer persoonlijk charme. Wij weten uit zijn eigen verantwoording, hoe hij aan vrouwelijke bezetting en gemakkelijke soberheid van middelen gebonden was. Zoo bezien is z'n werk ten minste gaaf genoeg en dienstig voor ons meisjes. Al betreuren wij dan dat hij het grootsch opzet niet uitwrocht : 'n spectaculair spel met massabezetting. Ik durf vermoeden dat precies dan de figuur van de Viterbische heilige sterker in het brandpunt van de belangstelling ging staan. JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

14.271 **Shakespeare, William** 82.9 : 81

William Shakespeare

HAMLET, PRINS VAN DENEMARKEN. [The Tragedy of Hamlet, Prince of Denmark]. *Tekst en vertaling. Verdietscht dr J. Decroos.* — *Kortrijk, Steenlandt,* (18×13) 354 *blz.* 15 *fr.*

IV* — Dr Decroos, die reeds 'n verdiend succes verwierf door z'n vertaling der sonnetten van Shakespeare, brengt ons in deze juxtalineaire uitgave andermaal het bewijs van z'n dubbele begaafdheid : z'n evengroote kennis van de begripswaarde als van de gevoelswaarde van het woord. Deze vertaling, welke het geniale gewrocht bijna op den voet volgt, is niet enkel het werk van den geleerde, zooals bij Burgersdijk, en ook niet uitsluitend dat van den dichter zooals bij van Looy. Decroos wist ons voor het éene voldoening te schenken, zonder het andere te verwaarloozen. Ongetwijfeld 'n prestatie. Deze vertaling schenkt tevens de gelegenheid aan ieder Engelschlezende met 100 % rendement Hamlet te genieten.
Hopen we dat Dr Decroos het hierbij niet laten zal. PAUL HARDY

14.272 **Visser, Ab** 82

LENORE. Naar de Ballade van Gottfried August Bürger. *Geïll.* — *Assen, van Gorcum,* (*Toneelfonds, nr* 46) 1936 (21×13) 12 *blz.* *fl.* 0,30

IV — 'n Nogal vrije vertaling van de beroemde ballade, welke er echter 'n groot procent van haar oorspronkelijke charme bij ingeschoten heeft. PAUL HARDY

83. Novellen, Romans, Legenden, Schetsen, Sprookjes, Verhalen

I. VERBODEN LECTUUR

14.273 **Philips, Marianne** 83.1

HENRI VAN DEN OVERKANT. Een Jeugd tusschen twee Eeuwen. — *Bussum, van Dishoeck,* 1936 (21×15) 309 *blz.* *fl.* 2,90 ; *geb. fl.* 3,90

I, S — *Henri van den Overkant* is het zoontje van den rijken Joodschen antiquair Maurice Godschalk : voor Mietje, het dochtertje van de werkvrouw, woont hij « aan den overkant », aan gene deftige zijde van de Kolveniersburgwal te A'dam. Een troostelooze jeugd bij een ernstigen, bemoeizieken vader en een nog strenger huisdame ; nog troosteloozer na het tweede huwelijk van zijn vader met een Parijsch actricetje. Soms komt er wat zon en leven door zijn genegenheid voor Oom Eli en voor het arme Mietje, door zijn vriendschap met een Joodschen schoolmakker, die hem warm tracht te maken voor het opkomend socialisme, maar vooral door een groeiende behoefte naar kleur en lijn en licht, waardoor zijn roeping zich openbaart. Tot de botsing komt met zijn vader en de breuk met het vroeger leven. Naast die geestelijke, geleidelijke bevrijding uit een bourgeois-milieu en uit de geloovige omgeving van Oom Eli, ligt breed-uitgewerkt het kader van zijn vaders verdrietig leven. Een grijs boek, soms pakkend en schrijnend in dat vergeefsch zoeken naar zuiver-menschelijk geluk of zinnelijke bevrediging. Voor onze lezers *verboden lectuur* om de vrijheid waarmee schrijfster over het sexueele leven uitweidt en om sommige zeer zwoele bladzijden. Dr A. BOON, PR.

II. — STRENG VOORBEHOUDEN LECTUUR

Deze boeken mogen slechts bij uitzondering, om gegronde redenen, door welgevormde rijpere lezers worden gelezen

14.274 **Chevallier, Gabriel** 83 : 89 : 93

ANGST. *Vert. dr M. W. Vos. — A'dam, Arbeiderspers,* 1937 (21 × 16) 283 *blz. fl.* 1,90

II* — 'n Oorlogsboek dat niet veel nieuws meer brengen kon, en waarvan we niet best begrijpen dat het nog moest vertaald en uitgegeven worden. De auteur is, naar eigen bekentenis, de onplezierige held, die de oorlogsdingen vertelt zooals ze schijnen te zijn. En dan natuurlijk zooals ze schijnen te zijn... voor hem. Dan bekent ie pretentieus te zijn en zich maar zeer bezwaarlijk of heelemaal niet te kunnen onderwerpen aan gezag, aan ouderlijk gezag onder meer. Dat is 'n subjectieve misvorming, die z'n kijk op de dingen noodzakelijk moet beïnvloeden. Hij is brutaal materialist en zeer vijandig tegenover alle uiting van godsdienstigheid, wat hem 'n paar godslasterlijke bladzijden ontlokt over het probleem van het kwaad, wat hem er, bij gebrek aan degelijk moreele rem, mede toe brengt de meest beschamende brutaliteit niet te verdoezelen. Dit boek is 'n product van z'n tijd, de kreet van het menschelijk dier in doodsangst, dat niet te weten komt waarom de curve van z'n leven door die branding ging, en dat bij bezinking van die wanhoopscrisis eerlijke en kalme beschouwingen wijden wil aan de booze onmenschelijkheid van onmenschelijk-booze dingen. Dit boek is ten slotte de zooveelste aanklacht, en in al z'n brutaliteit dan misschien 'n goeie daad. Het onderhoud van Dartemont met de verpleegsters in het lazaret, en waar de heldenmoed, genre oratorische bevlieging, buiten de directe perijkelen van het stomste ijzer en van het stomste vuur, gehekeld wordt, vergeten we ook niet zoo licht. JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

14.275 **Coenraads, Eduard** 83.3

Ed. Coenraads

EILAND VAN GELUK. *Geïll. dr Edgar Tytgat. — A'dam, Wereldbibliotheek,* 2e *druk* (19 × 13) 232 *blz. geb. fl.* 2,50

II-III, S — Onder de oorlog in een tehuis voor artisten bij het Lago Maggiore. Vier jonge kunstenaars vegeteren in het « Parasitenheim », terwijl ze voortdurend kankeren tegen de « weldaden » van hun beschermers. Eén enkele, de stugge, onsociale schilder Albrecht, gesteund door de liefde van Line, bevrijdt zich uit de kille officiële atmosfeer, vlucht naar Zurich, maar na een week moeten hij en Line zich gaan verhuren in de munitiefabriek. Een scherpe satire op de officieel-gesteunde kunst en op sociale wantoestanden. Om een paar zwoele blz. voorbehouden lectuur. Dr A. BOON, PR.

14.276 **Lania, Leo** 83

LAND VAN BELOFTE. *Vert. uit h. Duitsch dr Nico Rost. — A'dam, Nederl. Keurboekerij [Brussel, Onze Tijd]* 1936 (21 × 14) 411 *blz.* 45 *fr.*

II°, N — Realistisch ? Daar is Land van Belofte zeker te engzinnig voor. Alles bijeen genomen een pedant omspringen met schunnigheden. Joodsch ? De held is ontworteld, de bijpersonen brengen het niet verder dan clichéwerk. Het gebeuren speelt zich af in de na-oorlogsche wanorde-atmosfeer. Sensatieliteratuur met een wansmaakje bij gebrek aan kieskeurigheid. Een boek zonder inslag. W. A. DE WITTE

14.277 Choromanski, Michal 83

SPOOKGESTALTEN. *Vert. uit h. Poolsch [Opowiadanie Warjackie] dr S. van Praag. — A'dam, Nederl. Keurboekerij [Brussel, Onze Tijd]* 1936 (12×15) 127 *blz.* 16,50 *fr.*
IIIº — Een schepje sensatie-literatuur uit een zenuwlijdersgesticht. Het is mij volkomen onbegrijpelijk, dat zoo een boek een vertaler vindt. Volstrekt waardeloos.
W. A. DE WITTE

III. — VOORBEHOUDEN LECTUUR

Boeken welke, ondanks zekere passages of grondgedachten, ook ontspanningshalve, zonder nadeel door gevormde lezers kunnen gelezen worden

14.278 Erskine, John 83.1

ADAM, LILITH EN EVA. *Vert. uit h. Amerikaansch [Adam and Eve] dr J. de Vries. — A'dam, Contact,* 1936 (21×15) 317 *blz.* *fl.* 2,25 ; *geb. fl.* 2,90
III — Met uitbundige frischheid behandelt schrijver in een geniaal anachronisme een paradijsprobleem zonder de kern van Goed en Kwaad. Met de bijbelsche opvatting heeft het verhaal niets uit te staan, het redûceert zich tot een gewoon menschelijke moeilijkheid : de verhouding tusschen man en vrouw. Adam wordt gewild met een primaire, zakelijk nuchtere psychologie voorgesteld. Als tegenhangers treden op Lilith, de natuurlijke vrije vrouw en Eva, de maatschappelijke, de bindende. Er is echte humor ; het schijnbaar leuk losse, het lachende krijgt plots een roerende diepte en wij begrijpen, humor verkaapt eigenlijk de dramatiek van het tragieke. De meesterlijke bewerking van het gegeven maakt het lezen gevaarlijk voor niet doorwinterde katholieken. W. A. DE WITTE

14.279 Lorz, Wies 83

KEES DE INDO. *Geill. dr Th. Nix. — Bandoeng (Java), A. C. Nix & Cº* (20×15) 242 *blz.* *geb. fl.* 3,50
III — Het lijkt wel een jongensboek, maar enkele passages doen streng voorbehoud rijzen. En dat is niet spijtig. Want de auteur zegt ons wel, dat Kees een misdeelde arme is, een verachte halfbloed, dat hij uit noodzaak gaat stelen, ruw en zedeloos wordt, dat men hem heel slecht behandelt en begrijpt, en dat hij niet beter weet, zelfs dat hij soms betere gevoelens krijgt, maar het blijft bij een wanhopig *zeggen* en lange, vroeger-roerende beschrijvingen. Arme koloniale literatuur. E. BOELAERT M.S.C.

14.280 Marchwitza, H. 83.3

DE KUMIAKS. *Vert. uit h. Duitsch [Die Kumiaks] dr P. Voogd. — A'dam, Arbeiderspers,* 1936 (20×15) 277 *blz.* *fl.* 1,90 ; *geb. fl.* 2,50
III — Een machtig werk, grootsch van opvatting en zuiver uitgelijnd. Kumiak verlaat het land, dat niet loont, voor de mijn die nog minder loonend uitvalt. De taal, aan het mijnwerkersmilieu aangepast, is hard, maar sober, zonder sensatie-effecten en recht op de werkelijkheid af. Niettegenstaande de ontberingen en de ellende, blijft Kumiak trouw aan het hoopmotief van betere toekomst, motief dat bijna krankzinnig spelen blijft in zijn hart. Het boek is het herlezen zeker waard. W. A. DE WITTE

14.281 Roelants, Maurice 83.1

DE JAZZ-SPELER. Kleine Roman met één Personnage en zeven Instrumenten, zijnde een volledige Slagwerk-Batterij. — *Maastricht, Stols [Brussel, A. Manteau]* (« *Kaleidoscoop* » *nr* 10) 2ᵉ *druk* (19×12) 52 *blz.* 10 *fr.* ; *geb.* 16 *fr.*
III — Het romannetje van één persoon : een gewoon nuchter meubelfabrikant, midden in de veertig. In de verborgenheden van zijn eeuwig-jong hart woedt de strijd, die hem geleidelijk en voortdurend van zijn vrouw verwijdert en dien hij overwinnend ten einde voert, door een geestelijk evenwicht te zoeken in het jazzband-spel. Geschreven in een keurig en klassiek proza, ietwat wazig en verfijnd.
Dr A. BOON, PR.

Maurice Roelants

14.282 van Oven, Ro **83.9 : 92.75**

HENDRICKJE STOFFELS. Roman uit het Leven van Rembrandt. — *A'dam, Nederl. Keurboekerij* [*Brussel, Onze Tijd*] 1936 (21×15) 243 *blz.* 45 *fr.*

III, P — Na de dood van Saskia, Rembrandt's eerste vrouw, houdt deze zich op met Geertje, de voedster van den zoon Titus, dien Saskia hem schonk. Doch Geertje moet het spoedig afleggen tegenover Hendrickje Stoffels, een jong en frisch buitenmeisje. Geertje, razend-gek van jaloerschheid, komt in 'n zinneloozengesticht terecht. Uit de betrekkingen met Hendrickje, wordt 'n kindje geboren. Al deze huiselijke verdrietigheden en onsmakelijkheden doen Rembrandt's prestige erg dalen, zoodat hij er finantieel bij ten onder gaat. En dan sterft Hendrickje, wanneer zij juist met de hulp van Titus redding ging vinden. Historische roman gebaseerd op 'n triestige periode uit Rembrandt's leven. Bijwijlen is de geest zinnelijk zwoel. En de taal is niet levendig, niet frisch.

FR. CROLS, PR.

14.283 Wheatley, Dennis **83.0**

MOORD OP DE « GOLDEN GULL » ? Een Moordgeschiedenis, geconstrueerd door J. G. Links. *Geïll.* — *Antwerpen, Jos. Janssens,* 1936 (28×21) 133 *blz.* 25 *fr.*

III — Op het yacht van 'n rijk industrieel wordt 'n man vermoord en over boord geworpen. Aan de hand der gegevens van den inspecteur, die het onderzoek leidde, deduceert de meer schrandere hoofdinspecteur de identiteit van den moordenaar. 't Gewone procédé, maar... de auteur en de uitgever hebben er iets nieuws op gevonden : 'n Soort in-quarto-uitgave in vorm van dossier : de getypte verslagen van den inspecteur, al de brieven en telegrammen, die op de misdaad betrekking hebben, authentieke foto's, authentieke vingerafdrukken, 'n klisje haar en 'n lucifertje-bewijsstuk, in doorschijnende omslagen in het dossier geplakt. Om iederen onschuldigen rentenier z'n nachtrust te benemen. 'n Publiciteitstrucje, dat als zoodanig waardeering verdient, al dient het echter tot niets de verbeelding van den lezer kunstmatig onder stoom te brengen, door haar in nauwere aanraking te brengen met de technische zijde van het criminologisch recherche-laboratorium. Hierom, alsmede om 'n paar pikant-getinte situaties, waarbij o.m. 'n Anglicaansch bisschop betrokken is, de strengere indexeering.

PAUL HARDY

IV — LECTUUR VOOR VOLWASSENEN ALLEEN

circa 18 à 20 jaar en ouder
(veronderstelt zedelijke voorlichting en vorming)

14.284 Brey, Henriette **83.1**

◆ PRIESTERSTRIJD. Roman. *Vert. uit h. Duitsch* [*Heidevikar*] *dr H. J. van Deursen.* — *Kortrijk, Zonnewende,* 1937 (19×12) 377 *blz.* 38 *fr.* ; *geb.* 52 *fr.*

III-IV* — Vooraan besproken in « Vier Priesterromans ». Zie nr 14.220.

14.285 Christie, Agatha **83.0**

Agatha Christie

DE INGESNEEUWDE SLAAPWAGEN. *Vert. uit h. Engelsch* [*Murder in the Calais Coach*] *dr P. Fellinga.* — *Tilburg, Nederlandsch Boekhuis,* 1937 (18×12) 277 *blz.* 20 *fr.*

IV — Wel 't beste der Agatha Christie-verhalen, welke we totnogtoe recenseerden. Ergens op den Balkan sneeuwt de Simplon Orient-Express in. Een der inzittenden is op gruwelijke wijze aan z'n eind gebracht. Onder de weinige reizigers moet zich de misdadiger bevinden. Agatha's Sherlock, de pientere Belg Hercule Poirot, behoort echter tot de ingesneeuwde partij en zal dan ook de zaak tot ieders verbazing en vooral tot die van den argeloozen lezer in het reine trekken. De lezer wenscht alle waarschijnlijkheid hartgrondig naar den duivel, en laat zich boeien door Poirot's snuggere bedenksels.

PAUL HARDY

14.286 **Duhamelet, Geneviève** **83.8 : 83.1 : 37**

VEERTIG KLEINE MENSCHEN. Ervaringen van Lief en Leed met Kinderen uit mijn Klas. *Vrij bewerkt uit h. Fransch dr Jules Aghina. — Bilthoven, De Gemeenschap ; Lier, van In,* 1936(21×15) 103 *blz.* 16 *fr.*
IV, N — Korte schetsen, simpel en sober geteekend, over het kind, dat eenig wonderwereldje zóó vol interesse voor den opvoeder. En toch leest ge die 40 dingetjes met ware aandoening, omdat ze geschreven zijn door een warm hart en een vaardigen stylist. Deze schrijfster zegt het wel en wee, toont de licht- en schaduwzijde in kind en ook in meester, zonder te huichelen, naar de lillende realiteit, onverbiddelijk oprecht, hard en frisch. Die kinderen, die meesteres, die school : och, 't zijn geen van drie het ideaal ! Dàt maakt nu juist het boek zoo pakkend, zoo dicht bij u, zoo direct levendig. Iets toch moet me van 't hart : hoe is 't mogelijk dat onder die 40 gevallen over het schoolsche lief-en-leed-leventje maar géén enkel geval zich voordoet over godsdienst en geloof ? Moet het boek of de school gehouden in het verstarrend neutralisme ? Eenzijdigheid van bedenkelijken aard. Prachtvertaling.

A. VAN DEN DRIES, PR.

14.287 **du Maurier, Daphne** **83.9 : 92.7**

DE GESCHIEDENIS VAN MIJN VADER [Gerald. A Portrait]. Het Leven van Gerald du Maurier. *Nederlandsche bewerking van Cl. Asscher-Pinkhof. Geïll. dr J. Dickhoff. — Den Haag, Zuid-Hollandsche U. M.* (*Cultuur-serie*) 1936 (23×15) 318 *blz. fl.* 3,50
IV, N — Geromanceerd leven van een der meest gevierde Engelsche tooneelspelers der laatste 40 jaar, zoon van dien anderen kunstenaar, den Punch-teekenaar en schrijver van Fransche afkomst, George du Maurier. Familieleven en kunstloopbaan van beiden worden ons uit intieme bronnen geschilderd. Men voelt de geschoolde romanschrijfster in het typeeren, in de gevoeligheid (warme Engelsche familieverbondenheid), en in het leiden van het verhaal.

Dr JORIS CAEYMAEX, PR.

14.288 **Fallada, Hans** **83.1**

EEN OUD HART GAAT SPELEVAREN. *Vert.uit het Duitsch* [*Altes Herz geht auf die Reise*]*dr Nico Rost.—Leiden, Sijthoff; Antw., De Sikkel,*1936(22×16)367*blz.* 35*fr.*; *geb.* 45*fr.*

Hans Fallada

IV — Het oude hart is dat van Professor Kuttguss, den 70-jarigen Bijbelcommentator, die door 'n gezegend toeval naar het platteland wordt gelokt, waar z'n onbekend petekind, de kleine Rose-Marie, door haar pleegouders slecht behandeld wordt. De wereld-vreemde prof. beleeft romantische avonturen, tot hij van boven op 'n tuinhek dat wondermooie Mecklemburgsche landschap ziet gespreid liggen en met de onbezonnenheid van 'n half-volwassen rebel 'n heerlijk en onbesuisd vaarwel toezwaait aan z'n tekstenvreterij. Onder Rabelaisiaansche opschriften wordt deze geschiedenis van gewone, naar het reëele leven geteekende plattelandsmenschen als 'n sprookje verteld, zonder ook maar 'n oogenblik in gekunsteldheid, wat werk van dien aard eigen is, te vervallen, of zonder ook maar 'n oogenblik het sappige verhaal-rhythme te laten vervlakken. De menschen staan zóó vóór u. Niet enkel hun uiterlijk wezen en doen, maar ook hun hart, al is het van 'n onverantwoordelijke goedheid als bij den ouden professor, of van 'n donker, verbitterd egoïsme, zooals bij Schliecker. Van 'n groote bekoorlijkheid is de spontane teederheid en bezorgdheid van de kleine, opstandige Rose-Marie voor den ouden man, die haar beschermer moest wezen ; van 'n nijpende dramatiek het lot van Schliecker's vrouw. Als weinigen heeft Fallada de kinderziel gepeild. Al is de opzet minder grootsch dan in z'n vorige romans, nog niet leverde Fallada zoo volkomen het bewijs van z'n veelzijdigheid. Met dit boek, dat den geest ademt van Paul Keller, maar sterker dan het werk van den sympathieken heimatnovellist het leven in z'n talrijke facetten omvat, schonk Fallada 'n brok rijke verhaalkunst, welke niet enkel 'n oud hart, maar ieder hart, dat voor mooie dingen ontvankelijk is, diep ontroeren zal. De uitstekende vertaling vermeerdert nog de waarde van dezen roman.

PAUL HARDY

14.289 Hurley, Doran **83.1**

◆ MONSEIGNEUR. *Vert. dr J. Feitsma. — A'dam, Literbo [Antwerpen, Standaard]* 1936 (21 × 15) 225 *blz.* 28 *fr.*
IV* — In het artikel « Vier Priesterromans » besproken onder nr 14.219.

14.290 Janssen, Jos. **83**

DE WONDERDOKTOOR. — *St-Niklaas, van Haver,* 1937 (21 × 16) 303 *blz.* 24 *fr.*
IV-V — Wie in Vlaanderen kent « De wonderdoktoor » van Jos. Janssen niet ? De auteur zelf heeft z'n landelijk spel van kwakzalverij en bijgeloof overgeschreven tot 'n lijvigen roman van 300 bladzijden. Heb ik daar gezond jolijt aan beleefd. De sappigheid van het dialect schaadt niemendal, integendeel. Of 't exemplaar van « De wonderdoktoor » in onze volksboekerij ooit zal thuis zijn, durf ik te betwijfelen. We gunnen Janssen dat succes van harte.
JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

Jos. Janssen

14.291 Järnefelt, Arvid **83.1**

Arvid Järnefelt

GRETA EN HAAR ZOON. *Uit h. Zweedsch [Greta ja hanen Herransa] naverteld dr H. van Ael. — Oude God (Antw.), Die Poorte,* 1936 (19 × 12) 190 *blz.* 16 *fr.*
IV — Van de gehechtheid aan het erf, die zoo jaloersch is dat Henge kapot gaat aan de keuze, waar hij voor geplaatst wordt : of zijn vrouw (een meisje van ander ras, taal, midden) behouden, of geheel voor den thuis bestaan. Zoo flink hij anders is, dàt kan zijn kop niet bolwerken. Bij Moeder baadt leven en al in een nobel-naïeve religieuze droomsfeer, welke zij (en dat is fijngeestig) soms moeilijk hoog houden kan, wanneer de menschelijke motieven ook bij haar spreken. Bij de zusters, oomes en tantes enz., vieren deze hoogtij. Wat alles zeer gevat wordt weergegeven. Wel wordt het gegeven niet ten volle uit en sterk gevuld gefundeerd (zoo b.v. het lot der zusters, Henge's verwikkeling in den strijd van Rooden en Witten, enz), — zoodat én volledige oorzaak én gevolgen der zelfmoord niet voldoende aangetoond worden (en zelfmoord is toch altijd spijtig) — maar 't is oergezond, frisch, tevens geestig en met een mild gemoed geschreven.
Dr JORIS CAEYMAEX, PR.

14.292 Lhande, Pierre **83.1**

◆ MIJN PRIESTER-JONGEN. Verhaal van een Moeder. *Vert. uit h. Fransch [Mon petit Prêtre] dr E. S. — Hilversum, Brand,* 2e *druk* (21 × 16) 192 *blz.* 18,75 *fr.* ; *geb.* 25,50 *fr.*
IV — Zie bespreking hiervan in « Vier Priesterromans » onder nr 14.221.

14.293 Mathar, Ludwig **83.1**

◆ PASTOOR JOHANNES. De Roman van een Priester. *Vert. uit h. Duitsch [Herr Johannes] dr R. Roeland. — Deurne-Antw., Tijl (« De Pelikaan »)* 1936 (21 × 15) 392 *blz.* 35 *fr.*
IV — Besproken in « Vier Priesterromans », onder nr 14.222.

14.294 Paessens, A. **83**

DE FILOSOFEN VAN ORLEANSTOREN. *Geïll. — Aarschot, Tuerlinckx-Boeyé,* 1936 (19 × 15) 181 *blz.* 9,50 *fr.*
IV° — De Aarschotsche visschers hebben een club gesticht, die haar vergaderingen houdt, eerst in open lucht, 's nachts te half één, later in den Orleanstoren. Ontstaan en werking van de club worden hier verhaald, en van enkele vergaderingen wordt verslag gegeven. De clubleden pakken veel potten bier, en beijveren zich om de grootste dwaasheden te vertellen. Als de Heer Paessens er plezier in vindt onbenulligheden te schrijven, dan kan hem dat niemand kwalijk nemen ; maar dat hij ze dan ook zorgvuldig opsluite en ons niet veroordeele om ze te lezen. Het lezen van zulk boek is tijdverlies. F. VERMUYTEN, PR.

14.295 Schaumann, Ruth 83.1 : 93

◆ AMEI. Een Jeugd. *Vert. uit h. Duitsch [Amei] dr Marion Aldès. — Hilversum, Brand,* 1936 (22×16) 232 *blz.* 41,25 *fr.*

Ruth Schaumann

IV* — De zeer origineel-begaafde doofstomme kunstenares verhaalt in dit boek van haar jeugd. Van het standpunt uit van het eenzelvige kleine ding, krijgen we 'n niet altijd zeer begrijpelijken kijk op het leven van de groote menschen, benevens 'n met subtielen humor doordrenkt poëtisch beleven van de dingen, die de wereld van het kleine meisje uitmaken. Het is voorzeker geen gemakkelijke taak voor den lezer zich in de psyche van de kleine, ongewoon begaafde Amei in te leven : dit kindje, dat wanneer het nog niet de logische associatie vat tusschen de feiten en hun directe oorzaken, deze laatste zoeken gaat in z'n wondere, vreemde fantasie. Midden in 'n ongerepte wereld van O.-L.-Heer, groeit het meestal onbegrepen meisje op. Schrijfster tast beangstigend diep in de kinderziel met haar dagelijksche verrukking voor de steeds nieuwe dingen, welke rondom het kleine, menschelijke spilletje opduiken. 'n Boek dat de zuiver-poëtische charme ademt van 'n pas ontloken magnolia-bloem in April. 'n Boek, dat men traag, bladzij na bladzij in ongestoorde uren savoureeren moet, en dat het hart 'n onvermoede dosis schoonheid rijker maakt. PAUL HARDY

14.296 Simons, Jozef 83

◆ VICTOR CEULEMAN. — *Turnhout, van Mierlo,* 1937 (18×12) 119 *blz.* 15 *fr.*

IV-V — Of J. Simons in Leuven zit of in Beveren-Waas of te Poperinge of in Spanje of in Noorwegen of in den oorlog of in Turnhout, in feite *is* hij altoos in Oelegem, zijn dorp, in het Land van Rijen. Zijn heimat heeft hem nu eens te pakken gekregen en laat hem niet meer los. Ook deze novelle speelt in de heimat van Simons. De frissche verteller is hier aan het woord ; de kenner van dorpstoestanden en menschen ; de Kempenaar, die maar altijd het beeld oproept van de heide en de bosschen en de landwegen ; de scherpe kijker, die zijn volk bespiedt ; de heimat-verliefde ten laatste, die steeds zijn land suggestief uitbeeldt. Wie het vroeger werk van Simons kent — en wie heeft van hem niet gelezen ? — vindt hem hier terug in vollen fleur. Ceuleman is 100 % Simons, de schrijver, de ras-echte Kempenaar. M. VAN HOECK, PR.

14.297 Strijt, Willy 83

HARTEWENSEN. *Geïll. — A'dam, U. M. Holland,* 1936 (21×15) 178 *blz.* *fl.* 1,75

IV, M — Nettie en Ica, twee meisjes-studenten, houden zeer van elkaar en bepraten, in onderling vertrouwen, hun jolige vreugd en hun kleine verdrietigheden. Tot Nettie verliefd wordt op 'n student, waarmee ze later naar Indië hoopt te gaan. Nettie echter zegt over haar liefdegeheim niets aan Ica en deze is daarover teleurgesteld. Vandaar een koelheid tusschen de twee vriendinnen. Doch Kees breekt brusk af met Nettie. Nettie is ontgoocheld, houdt zich echter sterk en weldra lacht het blij-heerlijk leven haar weer toe. Paul, haar broer, geraakt verliefd op Ica ; deze blijft even vertrouwelijk tegenover Nettie als vroeger. En Ica met Paul gaan samen het levensgeluk te gemoet. Zeer frisch geschreven en juiste typeering van de karakters. FR. CROLS, PR.

14.293 Tagore, Rabindranath 83.8 : 84

DE GAST EN ANDERE VERHALEN. *Ingeleid en uit h. Bengaalsch vert. dr B. Dhawale. Met* 1 *portret. — A'dam, H. Meulenhoff (Zilveren Wiekslagen)* (19×12) 101 *blz. geb. fl.* 0,90

Rabindranath Tagore

IV — Deze drie, zeer fijnzinnige novellen, door een leerling en landgenoot van Rob. Tagore ingeleid, vertaald en toegelicht, leert men, als men zich eenmaal, eenigszins zwaarmoedig, over een kapitale teleurstelling (of een onredelijken eisch ?) heeft heengezet, met stil, intens en, het fatalisme niet voorbijziend, onvermengd genoegen. Ik voel veel voor den eenvoud van deze werkwijze. En toch !... is deze eenvoud primair ? Heeft Tagore geschreven voor Indische lezers of voor de Engelsche adoptatie ten gerieve van de Westersche markt ? Schrijft zijn Nederlandsch vertaler met zijn toelating dat hier West en Oost elkaar ontmoet hebben ? Kan zoo iets gebeuren ? En als Kipling nu gelijk heeft, en daarvoor is een groote kans, wat moet er dan niet door deze geforceerde verhoudingen zijn verloren gegaan ! Ik mis er de verwachte charme in. Tagore heeft, bewust of onbewust (zijn portret

wil me suggereeren : bewust !) een transpositie gewaagd, waarbij alle atmosferische subtiliteit vervluchtigde ; Tagore valt te verzoenend, te opzettelijk, te burgerlijk, te klein uit. En dat te moeten constateeren, waar men er op ingesteld was om nu eens die geheel-andere wereld aan den tand te voelen, is een kapitale teleurstelling ; of is het onredelijk-veel geëischt ? In dit geval kan me de geheele Oostersche mystiek, noch religieus, noch litterair-gesproken, één haar van mijn kordaat-Westersch hoofd schelen.

Dr A. BELLEMANS, PR.

14.299 **Veren, M.** 83.1

DE ROEP VAN HET VERLEDEN. — *Zwolle, La Rivière & Voorhoeve,* 1936 (21 × 17) 223 *blz.* *fl.* 2 ; *geb. fl.* 2,90

IV, P — Terecht mag dit een uitstekend geslaagde familieroman heeten. Fijn gevoel doortrilt elke bladzijde en de karakters zijn flink uitgebeeld. De hoofdfiguur is Hanna, een weesmeisje, dat door den rijken Gerard, om wille van een misverstand, voor een rijker meisje opgegeven wordt en dan maar met een dominee trouwt, doch bij hem het levensgeluk niet vindt. Na den dood van haar man, moet zij voor haar zoon de hulp inroepen van Gerard, die hem laat voortstudeeren en met zijn eigen dochter trouwen. Zoo bloeit de miskende liefde uit het verleden wederom op bij de kinderen. J. LAUWERYS, PR.

14.300 **Wodehouse, P. G.** 83

JIMMY VERLIEFD. *Vert. uit h. Engelsch [Piccadilly Jim] dr J. H. P. Jacobs. — Tilburg, Nederlandsch Boekhuis,* 1937 (12 × 18) 352 *blz.* 24 *fr.*

P. G. Wodehouse

IV — Wodehouse teekent hier andermaal 'n aantal kostelijke types, die in 'n climax van tragi-komische belevenissen hun vooropgezette gekarikatureerde persoonlijkheid kunnen botvieren. Zonder clowneske charge, met 'n tikje sociaal sarcasme lichtjes gedoseerd, bouwt Wodehouse 'n intrigue uit, die, ofschoon in normale levensomstandigheden niet volkomen te verdedigen, hij in verband met het niet-alledaagsche van z'n types toch aannemelijk weet te maken. Schrijver verkneukelt zich in het tegenover elkander plaatsen van de traditioneel-stijve Engelsche en de op geheel andere tonen afgestemde Amerikaansche mentaliteit. Stellig één van Wodehouse's best geconstrueerde humoristische romans. Al roept hij wel niet denzelfden schaterlach te voorschijn als Jerome, Jacobs en andere zijner illustere voorgangers ; hij graaft 'n paar spaden dieper, en zal aan ieder niet al te vulgair lezer onbetaalbare momenten laten beleven. PAUL HARDY

V — LECTUUR VOOR ALLEN

ook voor aankomende jeugd (14-15 *jaar*) *geschikt*

14.301 **Coudenhove, Ida Friederike** 83.9 : 92

◆ MARY WARD. Een Heldensage. *Vert. uit h. Duitsch [Maria Ward, eine Heldenlegende] dr Annie Salomons. — Heemstede, De Toorts,* 1936 (19 × 12) 331 *blz.* *geb. fl.* 3,50

V — Mary Ward (1589-1645) is de stichtster van de congregatie der « Englische Fräulein », die thans in Duitschland, Italië en Amerika een hooge faam geniet om haar onderwijsinrichtingen voor de vrouwelijke jeugd. M. W. groeide op in Northumberland, onder de bloedige vervolgingen van Elizabeth, tot een sterk meisje met een heerlijk levensdoel : zich heelemaal te wijden aan den dienst van God. Als leekezuster treedt ze in bij de Arme Clarissen te St-Omaars ; dan sticht ze daar een Engelsch Clarissenklooster. Maar ze voelt dat ze voor het schouwend leven niet bestemd is. Met andere Engelsche adellijke meisjes opent ze een school te St-Omaars, later te Luik, Trier, Rome, Napels, München, Weenen. Maar in haar pogingen om de goedkeuring van den H. Stoel te bekomen, bezwijkt ze onder de intrigues van haar vijanden : de kloostergemeenten worden ontbonden. Van dat moeizaam maar heerlijk leven van strijd en ontgoocheling, van lijden en ontbering, heeft Ida Coudenhove, de jonge Weensche schrijfster met Vlaamschen naam, de « heldensage » geschreven : geen eigenlijke biographie met data en een dorre opsomming van feiten en uiterlijke gebeurtenissen, maar een « poging om het dorre geraamte van feitelijkheden te bekleeden met kleurig leven... Het is de bedoeling, dat de glans van een echt, groot mensch,

van een waarachtig zuivere, heilige heldhaftigheid zou uitstralen van deze schilderingen. » Een rijk en rijp boek, levendig en vlot, met veel atmosfeer omweven. Annie Salomons leverde er een keurige vertaling van. Maar : waarom in een Nederlandsch boek spreken over een bedevaart naar O.-L.-V. van Montaigue (sic) blz. 138 ? En waar ligt dat dorp Ecchelstbeker (sic) bij Gravelines (blz. 107) ? Dr A. BOON, PR.

14.302 **van der Hallen, Ernest**

◆ CHARLES DE FOUCAULD. *Geïll. dr Fr. Mertens. — Utrecht, Het Spectrum [Antwerpen, Standaard]*, (« *Schijnwerpers* » *nr* 9) 1937 (19×11) 117 *blz.* 12 *fr.* ; *per abonn.* 7,50*fr.*
V — Als « Boek der Maand » besproken onder nr 14.223.

VIa — KINDERLECTUUR

Voor grootere kinderen van 13, 14, 15 jaar

14.303 **Bernard, Jan** 83.0

◆ DE MEEUWEN. *Geïll. dr Rothciv. — 's-Bosch, Malmberg [Antwerpen, Vlaamsche Boekcentrale]* (25×16) 196 *blz.* 27 *fr.*
VI, A, J — Drie jongens gaan op vakantie en beleven avonturen. Dat thema hebben we nog gehoord. Maar de ontwikkeling van het thema doet wat al te veel aan een sensatiefilm denken. Denkt eens na : de jongens ontdekken een kinderroof en gelukken er in het gestolen kind aan de ouders terug te geven ; ontdekken een autodiefstal, achtervolgen den dief in dollen rit en bereiken hem juist op het oogenblik, waarop de gestolen auto in brand vliegt... Zeker zijn er goede bladzijden in dit boek, maar het sensationeele is er wat te veel aan. In katholieken geest geschreven. F. VERMUYTEN, PR.

14.304 **Vermego, G. A.** 83

◆ JONGENS VAN DE JONGE WACHT. *Geïll. met foto's van H. Strik. — Utrecht, St-Gregoriushuis [A'dam, R. K. Boekcentrale] (Serie Gaaf en Goed nr 3)* 1936 (25×18) 125 *blz.* *gecart. fl.* 1
V-VIa, J — 'n Heel mooi en goed jongensboek, dat eenvoudig en boeiend vertelt van het alledaagsche jongensleven, zonder jacht op effecten ; dat jongens voorstelt met hun goed en kwaad ; dat diep in de jongensziel gaat, en waarin elke jongen, die het leest, een stukje van zichzelf zal vinden. Met hier en daar wat minder langdradig te zijn, zou het zeker nog meer inslaan. Ten zeerste aanbevolen aan onze Jeugdorganisaties. Vermego mag nog jongensboeken schrijven. Uiterlijk mooi verzorgd, en versierd met mooie foto's.
ANT. AARTS, PR.

14.305 **Ward, Fred** 83

◆ DE WRAAK VAN DEN G. L. — HET GEHEIM VAN DE BLOKHUT. *Geïll. — Utrecht St-Gregoriushuis [A'dam, R. K. Boekcentrale] (Serie Gaaf en Goed nrs 1 en 2)* 1936, (25×17) 109, 152 *blz.* *gecart. fl.* 1 *en* 1,25
VIa-b, J — *De wraak van den G. L.* : Een goed jongensboek. Leert ons van kort bij de Jonge Wachters kennen in hun doel en werking. Zal zeker graag gelezen worden door onze jongens. Schrijver kent jongens en weet ze ongezocht langs hun mooien kant voor te stellen, zoodat van het boek een flinke vormende invloed kan uitgaan. Spijtig dat de intrigue van het verhaal — eigenlijk twee verhalen, rondom eenzelfden hoofdpersoon, in één boek — soms 'n erge deuk krijgt door te veel aandacht te wijden aan details, en door wat onwaarschijnlijke en gezochte toestanden. Fred Ward moet leeren en durven knippen, dan wordt het wel heel goed. Talrijke foto's versieren het boek.
Het geheim van de blokhut : 'n Boek dat vertelt van groote spelen, kampeeren, en 'n drukke opeenvolging van kampavonturen bij de Jonge Wachters. Te veel stof verwerkt in één boek, dat daardoor te kort schiet aan klaarheid en eenheid en er de spanning op den duur bij inschiet. Schrijver kan jongens typeeren, kent hun verlangens en kan ook jongensachtig vertellen, maar moet volstrekt bij de hoofdzaak blijven. 'n Boek dat veel kan bijdragen om edele gevoelens in 'n jongenshart op te wekken en aan te sporen, en daarom door de jeugd moet en ook zal gelezen worden. Als voorgaande met vele foto's geïllustreerd, en knap uitgegeven. ANT. AARTS, PR.

88. - Gemengde Opstellen

14.306 de Vree, Paul 84

HEDENDAAGSCHE VLAAMSCHE ROMANCIERS EN NOVELLISTEN. — *Mechelen, Eenhoorn,* 1936 (23×15) 141 *blz.* 25 *fr.*

IV — De hr P. de Vree, die een onloochenbaar jong talent is, zal over enkele jaren beklagen dat deze meestal onrijpe kritieken — ééndagsvlinders van journalistieken aard — werden gebundeld. De eerste afdeeling van den bundel (tot blz. 105) brengt korte aanteekeningen, meer rond dan over romans van G. Walschap, L. Zielens, M. Roelants, W. Elsschot, F. de Pillecyn, W. Putman, F. Timmermans, A. van Cauwelaert, A. Demedts, R. Brulez, M. Matthijs, R. Berghen. De tweede afdeeling (106-141) bespreekt algemeener letterkundige thema's. In beide secties is het standpunt van den criticus onbeperkt-estheticistisch : het zedelijk voorbehoud, dat voor de meeste behandelde schrijvers ongetwijfeld geboden is, wordt nergens uitgesproken, of met een nietszeggenden dooddoener geneutraliseerd. (Bvb. blz. 38, *in casu* W. Elsschot : « Ik hoor nu zeggen : immoreele kunst. Dat is ze grootendeels. Nochtans, wachten we op het laatste woord. » Trouwens zijn heele probleemstelling « katholieke romankunst » is, blijkens blz. 25 vlg., hopeloos verward en oppervlakkig.) De taal van den hr de Vree is overdreven pseudo-verfranscht (positiviteit ; aberreerend ; viseeren ; experimentator ; carapace) en op veel plaatsen incorrect en zijn stijl allesbehalve verzorgd. Vooral zijn beeldspraak wordt dikwijls aanleiding tot onbedoeld comische catachresen of « Kathederblüten ». Spellingen als « beaudelairiaansch » (blz. 9) verraden de oppervlakkigheid van zijn letterkundige cultuur, ondanks een met zichtbaar welgevallen uitgestalde, cosmopolitische belezenheid.

Dr F. Baur

14.307 Feber, L. J. M. 84 : 91

◆ IN DE STUWENDE STROOMING. *Geïll. met* 8 *platen.* — *A'dam, van Munster (Geelruggen-serie)* (21×16) 271 *blz.* *fl.* 3,50 ; *geb. fl.* 4,90

L. J. M. Feber

V* — Schr. was gerechtigd om mee te deelen hoe een viertal stralen lichts voor hem opgingen bij de inderdaad heerlijke Nuremberger Lieve-Vrouw, bij een Completengezang te Beuron, een Consecratie te Budapesth en een kloostertuin te Hildesheim ; dat zijn van die oogenblikken die aan geest en ziel, waar storm hoogtij vierde, orde, licht en sterkte schenken. Maar zie, dat is nu gebrouwd tot een krisis- en reisessay van 175 blz., waar er van de geziene dingen tusschen Holland en Budapesth zoogoed als niets weer te vinden is achter de kilometers proza-drapeering. Toen we dit in De Maasbode van 1923-25 (let wel : 23) lazen, aanvaardden we het als een grootzwaaiende reaktie van dialektisch pogen tegenover de kubistische anarchie van toen, vooral omdat de charme der Waringins ons nog vasthield ; al had ook toen dit opstel reeds een karakter van 1910, den tijd van Jörgensens heerlijken Pelgrimstocht Oost-Zuid-Oost (maar Jörgensen, zoo'n scherpe stemmingsdichter !) Nu is die vloed van stuwende strooming ons veel te zwaar, afgezien van die vier, hooger vermelde, punten. Er werden vier recensie-essays bijgevoegd, waarin o.a. Robbers flink de les wordt gespeld voor zijn verdediging van het neutraal individualisme en verder hooggestemde beschouwingen over Rembrandt, diens tragische grootheid en het groote krisispunt der katholieke kunst in de Barok. Dr Joris Caeymaex, pr.

14.308 Meir, G., Dr 809

DE DEENSCHE LETTERKUNDE SINDS 1914. — DE NOORSCHE LETTERKUNDE SINDS 1914. *Geïll.* — *Brussel, N. I. R.* (« *De moderne Skandinavische Letterkunde* ») 1937 (21×13) 23, 19 *blz.* 2 *fr.*

IV, N — Zorgvuldig werk. Men raakt wegwijs en men maakt nieuwe kennissen in die belangrijke literaturen. Ettelijke namen : Cora Sandel, Böok, Poulsen, Gerythe Lemche, Karin Michaelis, werden niet vermeld, maar er was reeds zoo ontzaglijk veel te noemen en vluchtig te kenschetsen ! Lichtelijk neutraal en wantrouwend tegenover het godsdienstige element. Dr Joris Caeymaex, pr.

14.309 **Verschaeve, Cyriel** 84 : 75 : 701 : 9 = 43

◆ PETER PAUL RUBENS. *Geïll. met 4 platen. — Jena, E. Diederichs* [*Brugge, Zeemeeuw*] (*Schriften des Deutsch-Niederländischen Instituts, Köln, Heft* 2) 1937 (22×14) 24 *blz.* 12 *fr.*

V — Dit is een lezing, gehouden door priester-dichter Cyriel Verschaeve voor de leden van het « Deutsch-Niederländisches Institut » te Keulen. Geen eigenlijk kunstgeschiedkundige studie, zelfs geen kunstkritisch essai in den waren zin van het woord, maar een reeks geestdriftige, soms verrassend subjectieve beschouwingen van ethischen, historisch-wijsgeerigen evenzeer als van æsthetischen aard ; dit bij enkele hoofdwerken van Peter Paul Rubens, de *Kermis* uit de Louvre, de *Liefdetuin* uit het Pradomuseum, de *Val der Verdoemden* uit de Münchener pinacotheek en *Het Avondlandschap* uit de Pittigalerij te Florence. Deze vier meesterwerken volstaan, meent Verschaeve, om heel de algemeen-menschelijke en artistieke beteekenis van Rubens te illustreeren. De eenige liefde van Verschaeve voor zijn volk belicht voor zijn oogen de Rubensfiguur als een Schicksalsverschijning, die, vooraleer Vlaanderen verging, nog eenmaal al de krachten van zijn ras samenbalde tot een soort scheppende almacht en wier ontzaglijke kunstgeschiedkundige beteekenis een onderpand blijft van Vlaanderens heropstanding. Deze studie brengt ons terug tot den tijd van de Rodenbachsche romantiek. Het is een politieke daad ; als zoodanig kunnen wij Vlamingen dit werkje niet aandachtig genoeg lezen en niet hartelijk genoeg waardeeren . Dr A. STUBBE, PR.

14.310 **Verschaeve, Cyriel, pr.** 84 : 82 : 22

◆

Cyriel Verschaeve

UREN BEWONDERING VOOR GROOTE KUNSTWERKEN : VONDEL'S TRILOGIE : LUCIFER, ADAM IN BALLINGSCHAP, NOAH. *Met 2 portretten. — Brugge, Zeemeeuw* (22×17) 363 *blz.* 28 *fr.*

V* — 'n Aristocratische heruitgave der eerste drie « uren bewondering », voorzien van 'n inleiding door Pater Molkenboer over de wijze waarop onze Vlaamsche dichter z'n grooten 17d-eeuwschen geestesgenoot bewonderd heeft. In onzen geblaseerden tijd, nu men het bewonderen van groote kunstwerken als zoodanig bijna als 'n uiting van 'n minderwaardig, naïef geestescomplex is gaan beschouwen, komt deze keurige editie te gepaster stonde. Over de artistieke waarde van deze opstellen meenen we dat geen aanbeveling meer dient te worden geschreven. PAUL HARDY

9. - Geschiedenis

14.311 **Brans, Jan, M^r^** 9 : 32

◆ GESCHIEDENIS EN POLITIEK. — *Antwerpen, Standaard* (*K. V. H. U., verh.* 350) 1937 (20×13) 61 *blz.* 2,50 *fr.*

V — In deze knap geschreven verhandeling der K. V. H. U. omschrijft steller de verhouding van de geschiedkundige wetenschap tot de politiek. Met dit inzicht wordt eerst nadruk gelegd op het wetenschappelijk karakter de geschiedenis, in weerwil van het subjectieve element in de geschiedschrijving. Daarna wordt de verhouding tusschen de geschiedenis en de politiek onderzocht ; ten slotte stelt de schrijver vast dat de mythe zeer dikwijls de geschiedenis misbruikt en dat de moderne mythen, zeer ten onrechte, sterk onze moderne politiek beïnvloeden. Met een wekroep tot groote omzichtigheid tegenover de mythen, besluit de schrijver deze brochure, die getuigt van een volledig beheerschen der stof en van een scherpen kijk op wat rondom ons in dit opzicht gebeurt.
Dr J. UYTTERHOEVEN

14.312 **Corbet, August** 9 : 92.7 : 72

CORNELIS FLORIS EN DE BOUW VAN HET STADHUIS VAN ANTWERPEN. *Met 1 afbeelding. — Antwerpen, De Sikkel,* 1937 (24×18) 46 *blz.* 25 *fr.*

V — Schrijver bezorgt ons een reeks nota's omtrent Cornelis Floris en zijn werken, en in het bijzonder omtrent het aandeel dat hij mag gehad hebben in den opbouw van het stadhuis te Antwerpen. Er is den laatsten tijd zooveel bijgevonden omtrent de werkzaamheid van Cornelis Floris, dat de ontdekte elementen wel eens opnieuw mochten worden gegroepeerd. Het is verdienstelijk maar geen definitief werk. Er is ook te waarschuwen voor enkele vergissingen als omtrent het Lieve-Vrouwe-beeld in den gevel van het stadhuis. De nota desaangaande bij Thyssen is veel juister. Dr FLORIS PRIMS, PR.

N. B. — Het ruitje ◆ onder het volgnummer van sommige recensies geplaatst, beduidt dat de aldus aangeteekende werken in een katholieken geest geschreven zijn.

NUMMER 6 VIJFTIENDE JAARGANG JUNI 1937

BOEKENGIDS

Algemeen Nederlandsch Bibliografisch Tijdschrift
Orgaan van het Algemeen Verbond van Katholieke Boekerijen
VERSCHIJNT 10 MAAL PER JAAR

REDACTIE en BEHEER : Alg. Secretariaat voor Katholieke Boekerijen
Cuylitsstraat 27, Antwerpen — Postcheckrekening : 241.02

Prijs voor België: Abonnement: 35 frank Dit nummer: 5 frank
Prijs voor Nederland : Abonnement : fl. 3,50 Dit nummer : fl. 0,50

Pastoor Jozef de Voght

door Kanunnik Alfons van den Dries

Kent gij hem ? De kop met het verstreuveld haar, nu grijs geworden : de weeldeplastiek van H. Verriest. Het profiel fijn, het gelaat zeer expressief en toch zacht, de kin scherp en beenderig, de oogen vinnig en tintelend en toch goed en glunder, de taal energiek van klemtoon, gespierd, gerythmeerd als het gebaar en toch warm. Een begaafd en ingoed mensch, gedrapeerd in veel eenvoud en bescheidenheid, een Vlaming uit één stuk, een hart van goud voor elkeen, een vriend uit houwe trouw, een priester naar het hart van den Meester.

Op 18 September wordt hij 60 jaar : de ouderdomsgrens, waarop — naar de jongste mode wil — wij onze schrijvers huldigen, willen wij ze levend te pakken krijgen. Evenals zijn vriend Pater Fleerackers, die van hem hooren mocht hoe oud hij, Fleerackers, geworden is en wat voor een guit hij is in Jezuïetenkleeren. Nu krijgt hij, de pastoor, zelf den bons. Vieren is het uitwendig teeken van het sacrament : ouderdom, dat een merkteeken inprent, en ik verwed dat de pastoor datzelfde refreintje dagelijks zal hooren uit den mond van den boomreus op zijn gemeentemarkt, die zijn stokoude armen moet laten stutten en van ondervinding spreken kan.

Voor kameraden en voor mij
Is ook die jolige jeugd voorbij,
Verdampt in verre verte.
(L. L., bl. 39)

Dat dichtte hij zelf, en 't is 17 jaar terug !

Maar dan filmeeren we even die jeugd en dat leven.
Hij is namelijk uit Broechem, ge weet wel, het mooie land van Rijen, waar Fredegandus en Gommarus apostelden, waar ook J. Persyn belandde, werkte en stierf. Daar kronkelt en ruischt de Tapelbeek, daar trekt het Lieve Vrouw-kapelletje jong en oud. Daar rakkerde en ravotte hij ; misschien vertelt hij dat wel eens in later werk.
Daar stond het ouderhuis :

O 't oud wit huis ! dat ranke popelrij
en wijde gaarde, als vrededroom besluiten,
de vroegte omsluit met watten doom van wei,
en de avondzon strooit rozen op zijn ruiten.
(L. L., bl. 145)

Hoort gij reeds den zanger en schilder ?

Daar leerde ik onder 't kloek gekleun
van vaders harden hamer
en moeders lustig lied, den deun
der dichten op mijn kamer.
(L. L., bl. 11)

Maar vooralsnog moet hij op studie, doorloopt te Hoogstraten zijn humanioracyclus en drinkt er zijn ziel vol van duizende schoonheden van gindsche hei en bosschen en volk.
In 1903 wordt hij tot priester gewijd, en 't jaar daarop is hij onderpastoor te Westerloo. Stel u voor : met zulk ontvankelijk gemoed van zuiver artist te mogen werken en kuieren in de « lustwaranden » van dààr, luisteren naar de stemmen der natuur, de bosschen zien in de mozaïek van kleuren en geuren, het land zien in den speierenden rijkdom der seizoenen, in « weidsche zonnebenedictie », leven bij zijn goeie vrome, Vlaamsche volk, wien hij als jonge priester het Brood brak en over leven en dood zong. Het Netedal lag er, tooverde en trok en inspireerde hem. Zoo was het wat vroeger ook geschied met Prosper van Langendonck.
14.313 Dat alles ligt te vlammen in zijn eersten dichtbundel **Lichte Lanen**
◆ (1911), dat zijn naam meteen vestigde in de litteraire wereld.

In 1913 vinden wij hem terug in St-Amandsparochie te Antwerpen. Stel u nogmaals voor : weggerukt te zijn van het groote land en de verre ruimten, overgeplant van de gedegen stilte naar het jachtig lawaai, van de sereene kalmte naar de roezige drukte, van den Kempischen buiten naar de stad, te gaan leven in een steenhoop, met het gevoel van gepletterde longen, met weemoedsoogen, die maar een kladdeken hemel te zien krijgen, met het bewustzijn te wonen in de duffe engheid van een serre. Hij bleef er 15 volle jaren en kende en doorworstelde er den ganschen oorlog. En toch, en toch... wie hem dààr doende heeft gezien, weet wat geweldigen, veelzijdigen, nooit versagenden arbeid hij dààr heeft gepresteerd. Een apostel als niet één, een woekeraar met tijd en talent, een werker als een « natiepaard ». Te midden een zwaar ministerie van kerkelijke diensten en parochieele werken, dat hem opeischte, tot laat in den avond duurde en de beste krachten dreigde te sloopen, vond hij den tijd om een pracht van sermoenen te bewerken, gaf

conferenties, leverde kruimige poëmen aan sommige sluikbladen tijdens den oorlog (o, ik herinner mij nog wat verlichting mijn komst dien namiddag bracht, als hij met den vriend J. Grietens in duizende angsten zat en den Duitscher, die hem kwam arresteeren, over den drempel verwachtte !), was ijverig lid van de Pelgrim-beweging, werkte mee aan Dietsche Warande en Belfort, Vrouwenleven, Hoogeschooluitbreiding, Averbode's Weekblad, Jong Leven,— later, vanaf zijn ontstaan, aan Boekengids — wierp zich in de journalistiek (waarover verder), ontdekte Masscharoen voor Gerard Walschap, die in het oude Middeleeuwsche Mariaspel oogenblikkelijke inspiratie vond tot jongere dramatiek. En tusschendoor dichtte hij, en wel zijn beste poëzie ! Als litteraire vruchten van dien arbeid gelden :

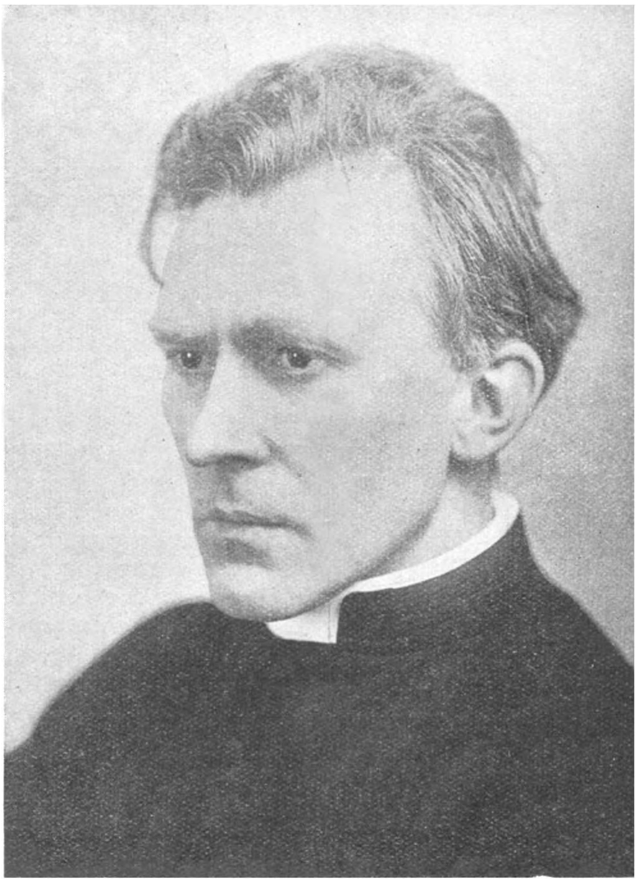

Jozef de Voght, pr.

14.314 ◆ **S. Agnes** (1915). Een lied, gegroeid uit de reactie tegen het drukkend-moordende van den oorlog. Is het wel een lied ? Beter een oratorium bestemd voor tooneeluitbeelding, met pompeuse reien en tafereelen. A. de Coninck zette het op muziek.

14.315 ◆ **Kerstliedekens** (1918), een schattig bundeltje, haast ongekunsteld, kort, maar stemmig en vol Middeleeuwsche naïveteit.

14.316 ◆ **Landsche Liederen** (1920) : Zijn beste dichtbundel. Daarin wiekt hij in lyrische vlucht terug naar de lieve heimat, de Kempische landouw, het simpele volk. Hij is gekomen op mannelijkvolle kracht. De bloesem der Lichte Lanen is hier uitgerijpt. Er is rijke afwisseling : kalm genieten naast schaterend enthousiasme, sobere schetsen naast zware tonen, natuurdicht en religieuse poëmen. De opvallende, wondere eenvoud van zegging, de onbevangen losheid van stijl, de schwung in de lyriek, verraadt de meesterschap over taal en techniek.

14.317 ◆ In zijn prozabundel **Naar het Licht** (1925) glorieert hij de drie Roomsche lichtfeesten : Kerstmis, Lichtmis en Paschen. Daarin
14.318 ◆ is ook opgenomen zijn rede **Op Zoek naar een Levensregel** (vroeger reeds afzonderlijk verschenen) : de psychologische verklaring van de illustre bekeering van J. K. Huysmans, A. Retté en P. van der Meer. Schrijver bewijst flink dat hij naar de diepte kan gaan.

14.319 ◆ **Willewanten** (1927) is zijn tweede prozabundel. De titel zegt u niets ? Zoek naar de beteekenis. Het werk is gegroeid uit de jour-

nalistiek, die hij leverde voor de *Gazet van Antwerpen*. Onder het motto : Zie, de zaaier ging uit om te zaaien.
Toen kwam 1 April 1928 : Kapelaan de Voght werd benoemd tot pastoor te Retie, in de Kempen. 't Was geen Aprilvisch, hoe smakelijk ook. Men zei toen : de beste parochie, en men dacht er bij : en de beste pastoor. En beide zijn waar ! Maar stel u nog eens voor : hoe het dezen hartstochtelijken natuurminnaar met de Gezelleziel te moede was de ruimten, de horizonten, de bosschen weer te zien, waarop reeds zijn jeugd verslingerd zat. De oude zwaluwtrek. En bij den pastor van te lande werd de pastorie — een abdij zoo groot en spacieus — het Mekka der vrienden. Zijn tuin is er zelf een lustwarande. Buiten het dorp liggen de koninklijke jachtdomeinen, verder op 't dorp de heide. Zit gij aan zijn disch, verstel niet zoo de goede pastoor geen appel of peer op tafel brengt; hij zegt u simpel : Kom mee, plant u onder 'nen boom van den hof, en zegt en doet het voor : Eet nu maar !
Hier zette hij zijn litterairen arbeid voort. Toondichter Lodewijk de Vocht vond in hem den geschikten man om Pastoor Cuppens' erfenis over te nemen : den poëtischen tekst te dichten voor het
14.320 4e deel van zijn **Liederkrans.**
◆ In 1932 verscheen **Pycke.** Gegroeid uit de Zondagsche artikelen
14.321 van de *Gazet van Antwerpen*, is het werk handig geconstrueerd tot
◆ een samenhangend verhaal. Pycke is de belichaming, de personatie van den goeien, simpelen volksmensch, gul, eerlijk en levensmoedig, die in 't vroede of 't sotte filosofeert over het leven en den modernen tijd en mensch. Onder het motto van Horatius : si forte jocosius. Flink en frisch geschreven tot het einde toe. De tegenhanger van Pater Fleerackers' *Baveloo-Boetjes.*
Nog liggen een drietal werken persklaar en wachten op verschijnen: **Broechemsche Brakken, Donkere Dagen, Het Rijk der Liefde.** Zal de pastoor ons niet te lang doen reikhalzen ?

* * *

Ziedaar het œuvre. Zijn beteekenis en waarde ?
Vooreerst, de dichter. Bij uitstek een lyrieker, die Gode dank weet om de gave ervan :

O Vader, die mijn ziel doorziet,
en mij, om U te loven, 't lied
hebt in den mond gegeven,
mijn liefde weze, U steeds ten dank,
— Vergun het, God ! — een klare klank
in 't groot orkest van 't leven.
(L. L., blz. 7)

Een lyrieker, met deze dubbele oriënteering : natuur en geloof.
Als verheerlijker der Vlaamsche heimat en zanger der Kempische natuur, is hij wars van alle geschetter en gekletter, verkiest hij stille droomplekjes, teere, ragfijne stemmingen, « wereldvreemde » hoekjes, als zijn : avond, maannacht, vrede, tabernakel, kind, hut en grot, 'n nonnetje, 'n trappist, 'n oud moederken. « Het land van

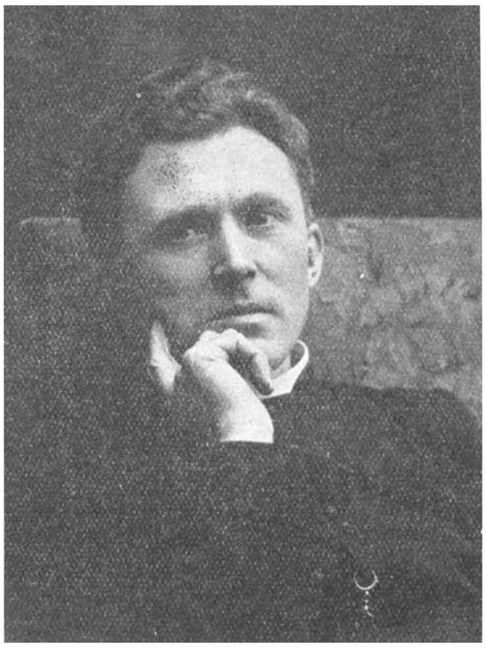

Jozef de Voght, pr.

de stilte, de vreedzame natuur ». Zei Psichari niet : « Le silence est un peu de ciel qui descend vers l'homme » ? Die stille natuur schildert hij als een pastellist, met fijn koloriet, zonder groote fresco's, met ware schildershand en -oog. Vaak in opgang naar God, zooals Gezelle : de priester die de natuur bekijkt en 't uitzicht der dingen voelt. Dan wordt het hem te machtig, en de mystieker staat te woord. Zijn religieuse gedichten — en ze beslaan een groot deel — bezingen de schoonheid der liturgie, feestdagen, processies, kapelletjes, heiligen, inzonderheid Onze Lieve Vrouw. Dit laatste is een karakteristiek bij hem : weinige dichters bezingen zóó vurig en vroom Maria als hij. Van Maerlant geleerd. Hij is mede de dichter der smart. Niet zooals modernen dat deden, « mild in meelijtranen », als Weltschmerz-verklankers en byronisten, offerend aan modieus gedoe en valsch van pose. Dat weet best wie zijn doodsbeeldekens-poëmen leest, gemaakt voor velen zijner parochianen, geen passe-partout-poëmen, maar gevoelde, snikkende, biddende brokken ziel. Dat weet best wie *De eenige Troost* leest en ingewijd is in de pijnlijke aanleiding ertoe en het zeer persoonlijk accent ervan. Dat weet best wie den cyclus leest, gewijd aan zijn gestorven moeder. De Voght's moedergedichten doorstaan glansrijk de proef met die van A. van Cauwelaert en Pater Reypens.

Opvallend wel is het feit dat zulk rijkbesnaard gemoed de zwaarste elegietonen weet te treffen naast de lustig-blijdste natuurhymnen. Verzorgd werk, vermits bezield. Geen hooge vlucht, maar beeldrijk en stemmig ; geen valsche rhetoriek, maar persoonlijk in visie en beeld en gevoel. En leg uw oor te luisteren aan het mooi muzikale in zijn taal ! Als natuurdichter staat hij verwant met pastoor Cuppens, als godsdienstdichter met pastoor Hammenecker.

Blijft dan nog de prozaschrijver. Wij kennen hem door het los humoristisch verhaal, de korte kruimige novelle, de rake schets, naar den trant en den tand van den Vlaamschen volksmensch. Zoo toch wou het de journalistiek, die hem geen grooter plaats inruimde. Maar zoo ook wou het de Voght zelf.

Hij heeft het geleerd bij dien wonderen Pierre l'Ermite en dien

wonderen Door van Tichelen : geen dor betoog, dat men toch niet leest, al staat het in hoofdartikel op de eerste pagina, maar de vertelling, het kort verhaal — la tranche de vie — over een wellicht fictief gebrodeerd levensgebeuren, met personen handelend onder diverse pluimage, in casu Pycke, Teune, Nele, met erbij den gebalden dialoog. Dàt leest het volk, vergaapt er zich aan, komt onder den indruk, en slikt de zedeles in 't verhaal verdoken. Bij de Voght wordt het, buiten alle tendenz om, een litterair kunstwerkje, dat — naar ik van zeer nabij weet — hij ernstig voorbereidde en uitwerkte : wat levenswijsheid in sappigen vorm en kruimige kleurtaal ! Zoo heeft hij duizende lezers naar het hart gesproken, die in zijn woord zichzelven vonden of terugvonden op wegen, die naar God leiden...

* * *

'k Wil geen twist openen hier, maar wij weten dat moderne of modernistische dichters dat thans allemaal anders voelen en zeggen, naar andere kunstrecepten en -wetten : de kanonnen hebben barsten gedonderd in de metriek. Dikwijls ten nadeele van de primeerende idee, de verstaanbaarheid en den goeden smaak. Gezaghebbende critici zien reeds nu dààrin redenen van den achteruitgang der poëzie. Sprak Dr Bellemans hier onlangs niet van ontaarding, — een vreeselijk woord ! — en van de dood der bezieling ?
Pastoor de Voght heeft zijn lied gezongen in zijn tijd, en 't klinkt nog goed en schoon in dezen tijd. Hij is een dichter bij Gods genade en telt mee in de pleiade priesterdichters, die Vlaanderens kroon versieren. Hij werke voort als in 't verleden. Wij danken hem om de volle garven, die hij ons bracht, wij wenschen hem veel idealisme, veel tijd en gezondheid, en... wat opname in bloemlezingen Noord en Zuid.
Zijn kunst ? Hij zei het best zelf in zijn poëem :

Troubadour

Hij sprak een stil en lijzig woord,
het veerde als duivenvlucht,
doch, of niet één het had gehoord,
't verstierf in 't daggerucht.

Hij zong zijn liedje, hoog en hel,
hij zong met gloed en kracht,
en, luisterde ieders aandacht wel,
't verklonk in ijlen nacht.

Maar als hij 't oog, vol stillen gloed,
tot mij heeft opgeslaan,
toen sprak en zong zijn gansch gemoed,
toen heb ik hem verstaan.

(L. L., bl. 101)

Hij ga voort, zijn God en zijn volk « scone te dienen » (Hadewych).

Bibliographie

POËZIE : Lichte Lanen. Leuven, De Vlaamsche Drukkerij, 1911.
S. Agnes. Antwerpen, Veritas, 1915.
Kerstliedekens. Antwerpen, Veritas, 1918.
Landsche Liederen. Antwerpen, Veritas, 1920.
PROZA : Op Zoek naar een Levensregel. Antwerpen, Geloofsverdediging, 1919.
Naar het Licht. Antwerpen, Opdebeek, 1925.
Willewanten. Antwerpen, Mij voor God en 't Volk, 1927.
Pycke. Averbode, Abdij, 1932.
BIJDRAGEN OF BESPREKINGEN :
Ons Geloof, 1919.
Boekengids, 1925, 1928, 1933.
Morgenpost, 31-3-30.
Dietsche Warande en Belfort (Persynnummer).
Boekzaal, 1925 nr 9.
Onze Priester-Dichters (Joris Eeckhout), 1922.
Proza van Vl. Priesters (Joris Eeckhout), 1923.

Uit Noord en Zuid

door Prof. Dr Kanunnik A. Boon

Wie in een stapeltje van acht romans voor de maandelijksche kroniek er vier, vijf aantreft, waaraan hij werkelijk plezier beleeft, mag zeggen dat het geluk hem dient. Onder het keuren van de laatste winterproductie werd me dat meevallertje beschoren.

Een intens genot verschafte me ANTOON COOLEN'S laatste
14.322 werk : **De drie Gebroeders (III)**. Een merkwaardig en in sommige
◆ opzichten eigenaardig boek. Een familie-roman ? Maar de elf hoofdstukken staan zoo los naast malkaar, terwijl IX Een Lied zelfs heelemaal buiten het stramien valt. Wie bepaalt echter met wetenschappelijke nauwgezetheid welke graad van eenheid er voor een roman vereischt wordt ? Om zijn statelijken gang en bijwijlen grootsche allures, een proza-epos in elf zangen ? Het eigenaardigste van het geval is nog wel dat Coolen reeds in een werk van 1934 : Dorp aan de Rivier, de yeesten heeft verteld van Tjerk van Taeke, die precies de oudste is dezer « drie gebroeders » ; en in dit boek lezen we nog over zijn huwelijk, en tot slot de roerende bladzijden over zijn dood in het hooge Noorden, op de oude stins in Friesland.

Anton Coolen

Deze « excellente chronicke » verhaalt ons van een zonderling, Friso van Taeke, die als plattelandsdokter in de Westfriesche veenpolders is aangeland ; van zijn drie zonen Tjerk, Evert en Wobbe ; van zijn zuster Sjieuwke van Taeke. Die Friso, de vader, is een beer van een vent, met zwart hoofdhaar, rooden baard en ontzaglijke, borstelige, zeer blonde wenkbrauwen, waaronder een paar fonkelende oogen. Door de wijde ruimte

van de Friesche landouwen rijdt hij naar zijn zieken, liefst te paard. Hij draagt een hoogen hoed en is gehuld in een soort grove monnikspij. Zijn hoogen hoed houdt hij op onder de bevallingen, al duren ze nog zoo lang : als het kind dan eindelijk komt, neemt hij zijn hoed af en groet : salve vita ! Een soort natuurfilosoof die soms ook Rousseau las en op den duur een oplossing zocht in het heidendom ; hij teekende zich een wapen uit een clisteerspuit en een verlostang, met de lijfspreuk : Paganum esse non timeo ! Een vat vol tegenstrijdigheden : voor zijn zieken vol zorg en toewijding, maar soms driftig, dat iedereen beefde voor het fronsen van zijn stekelige wenkbrauwen. Van tijd tot tijd sloot hij zich enkele dagen op voor een fantastische roes !

Over zijn aankomst in het dorp vertelt men thans nog in de Friesche gouwen : hoe hij een plechtige intrede deed met een heelen stoet, met karren en wagens waarop wijnvaten en biertonnen en ankers brandewijn, en hoe het voor heel het dorp tot een reuzefuif groeide, die tot vroeg in den ochtend voortduurde. Ook over zijn bekwaamheid als geneesheer liepen de wonderste verhalen : hoe hij eens een boerenmeisje van een verlamming genas, hoe hij weer in den haak bracht wat de Groningsche professoren hadden verkorven.

Als buiten de wind over de Friesche polders gierde, zat hij met zijn drie zonen om den haard naast moeder, die schepen borduurde, en vertelde hun over den tocht van hun aller stamvader Friso, die op zijn reuzenschip daar was aangeland. 's Zomers ging hij graag met zijn zonen naar de meren, om te zeilen en te zwemmen; 's winters om te schaatsen. En als het dan stormde, vertelde hij het wondermooi verhaal van den schaatsenrijder, die zijn schaduw ontvluchtte.

Op een oude stins, de Wytsenburg, woonde zijn zuster Sjieuwke. Bonkig en leelijk, met een paar enorme platvoeten. Maar ze had mooie oogen. Trouwen wilde ze niet, nooit ! Maar toch verlangde ze naar een kind, dat voor haar alleen zou zijn. Toen het geboren werd, was het feest in haar hart. Pas zes jaar oud werd het haar ontnomen.

Naar voorvaderlijke traditie studeerden de drie zonen van Friso van Taeke voor dokter. Tjerk ging zich in de Brabantsche Maasstreek vestigen, huwde er met een katholiek meisje en had verschillende zonen ; Evert trok naar het zuid-oosten van Noord-Brabant ; Wobbe, die in zijn studententijd reeds meer aandacht wijdde aan de ellende der achterbuurten dan aan zijn studie, schreef naar huis dat hij zijn artsexamen niet zou afleggen en ging zwerven in verre oorden. Bij het huwelijk van Tjerk verscheen hij in een schamel pak van kolentremmer om 's avonds opnieuw te verdwijnen. Nog éénmaal keerde hij weer : bij het fantastisch gastmaal dat Friso van Taeke op het einde van zijn leven aan zijn familieleden en vrienden en kennissen aanbood. Ook met Evert liep het mis : toen hij zijn vrouw Marijke van ontrouw verdacht, verliet hij haar en zijn dochtertje Doutje en kwam nooit terug. Van uit Amerika

had hij later naar vrouw en kind geschreven, maar Marijke's zuster had die brieven onderschept en achtergehouden. Zoo stierf dan Marijke arm en verlaten. Op haar sterfbed schonk Tante Eugenie de brieven terug aan Doutje, maar dan was het te laat : ondanks alle opsporingen en oproepingen bleef vader weg. En te vergeefs ging Doutje zwerven langs het strand der zee en wachten aan de havens waar de schepen aanlegden.

Zoo is dan het geslacht der van Taeke's uiteengebrokkeld : twee zonen zwerven ergens op aarde rond, ieder op zijn wegen, terwijl de zonen van Tjerk den naam voortdragen en het ambt van plattelandsdokter voortzetten.

Een sterk en heerlijk boek. Ondanks het fragmentarische van den bouw imponeert het verhaal door zijn massale afmetingen, door het heroïsch-uitbundige van de personages, door de weidsche atmosfeer van het milieu. De personages staan met vaste hand uitgebeeld ; ook de bijpersonen als de Moeder, Tante Eugenie, Jan en Leen van Leijssel, en die vieze mijnheer uit de industriestad, in de streek bekend als Monseigneur, die door Evert eens duchtig onder de handen wordt genomen. Met een zeker wantrouwen stel ik nochtans vast dat Coolen's belangstelling in hoofdzaak gaat naar uitzonderlijke typen ; zal zijn later werk niet lijden aan de typologie, die zooveel Vlaamsche schrijvers heeft aangetast ?

De visie van den schrijver op het leven is gegroeid tot een mildheid, die hem met de onvolmaaktheden en kleine kanten ervan verzoent, zoodat ze alle bitterheid en schamperheid uitsluit en zelfs de abnormaliteiten en onhebbelijkheden van dien monseigneur met een gevoel van humor bekijkt.

Ook taal en stijl zijn tot een voorname keurigheid en rijpe artisticiteit gedegen, die herinnert aan het beste van van Schendel. De zinnen schrijden rustig en kalm voort, meest in nevenschikkend verband : kort, eenvoudig, toch nerveus en bewogen door een sterk levensritme. De taal is helder en geurig als oude wijn, ontdaan van het bezinksel van de particularismen, die Coolen's vroeger werk kenschetsen. Het boek is mooi uitgegeven : met een pracht van een letter gedrukt en smaakvol door H. Wiegersma geïllustreerd.

Dezelfde sympathieke bewondering verdient de nieuwe roman
14.323 van Herman de Man : **Scheepswerf De Kroonprinces (IV).**
◆ Deze is de naam van een ouderwetsch bedrijf bij Gouda, een dwarshelling waar bootjes van hoogstens driehonderd ton nog naar de oude werkmethode worden geflikt. Dien naam had ze gekregen naar de eerste tjalk die er op lag : op haar boeg droeg deze een houten beeld met een kroon op haar krullen, een « kroonprinces ». Op die werf heerscht thans als kroonprinces Cato Lafeber : 40 jaar, een dragonder van een wijf, stipt en nauw op het werk, uit op het geld ; ze ruikt naar roest en teer en carbolineum. Den heelen dag loopt en draaft ze over de werf : niets ontsnapt aan haar waakzaam oog. Zelfs haar broer Marius ligt onder de plak. Had ze wel een

Herman de Man

hart in het lijf ? Dat heeft schipper Bart Zwartewaal zich eens afgevraagd, als hij met zijn gebutsten klipper op de dwarshelling lag. Toen hij het werkelijk in haar borst had hooren kloppen, schonk hij haar het oude boegbeeld cadeau. Sedert prijkte het op een betonnen paal en overzag met zijn koele starre oogen het bedrijf.

Diezelfde Bart heeft ook achter dat « mombakkes van kerel-te-zijn een echt vrouwelijk vrouwspersoon ontdekt, met alle lieve maniertjes en nukken en kuren van een gewone vrouw », heeft in dat wijf van hard hout het gevoel opgewekt dat ze vrouw was en nog jong. Maar hij vaart heen, en Cato blijft achter, met haar werk, met haar beeld, ook met haar onrust en haar onbevredigd verlangen. Zal ook zij later niets méér zijn dan zoo'n beeld, dan de nagedachtenis van een eerlijke handelsvrouw, geëerd en gevreesd, maar door niemand betreurd ?

Toen verscheen het eerste echt zeeschip op haar werf, en daarmee ontwaakte en groeide haar eerzucht : tegen Marius in wil ze de zaak uitbreiden, maar zijn kop blijkt sterker dan de hare. Komt dan de wereldoorlog met zijn ontreddering, maar ook met zijn scheepsblokkade : nog nooit was er zulke vraag naar zeebooten ! Marius wil met zijn tijd niet mee ; Cato huwt dan met haar teekenaar en koopt met haar erfpaart de Ruigenhil, voortreffelijk gelegen in een kleine kreek aan diep water. Op 6 Juni 1916 vangt het bedrijf op Scheepswerf het Boegbeeld aan : « eenig eigenares Cato Streefkerk-Lafeber ». Enkele dagen later wordt de kiel gelegd voor een tweeduizendtonnertje, de Anne-Christine : in Mei loopt ze van stapel. Maar midden in de herrie van handel en bouw moet ze naar het moederhuis : terwijl ze van een dochter bevalt, stuikt haar man van een kraan : morsdood !

Toch weet ze haar werf meesterlijk te beheeren en de bedrijfszaken nog uit te breiden. Vooral nadat ze het meerendeel der aandeelen bemachtigd heeft van een groote Scheepsbouw- en Droogdokmaatschappij en de directie van die onderneming aanvaardt. Enkele dagen daarna loopt de oorlog ten einde: dat slaat brutaal al haar grootsche plannen stuk. Acht maanden lang houdt ze het uit en werkt ze tegen den stroom op : te vergeefs ! Het Boegbeeld wordt onder den hamer gebracht en op haar aandeelen beslag gelegd. Dat was het einde : dan heeft ze de Kroonprinces van de kraan laten halen en weggestuurd ; zij zelf trekt doodarm met haar dochtertje Anne Christine naar Antwerpen. Nog laat haar de droom niet los : uit de diepte zal ze zich opwerken en later weer schepen bouwen ; daarvoor schraapt ze cent voor cent bijeen en ontzegt zich alle genot. Tot ze ziek wordt, zwaar ziek, maanden lang, en Bart Zwartewaal ze weer naar huis voert, naar scheepswerf De Kroonprinces en haar broer Marius. Daar prijkt het boegbeeld met zijn starre koele oogen op de oude plaats, maar Cato is kroonprinces-af : « Er heeft eens iemand gevraagd, of ik wel een hart had. Nu, Marius,

zeg 't maar voort, ik *heb* een hart. En Anne Christine is hart van mijn hart, versta je. Scheepjes krabben mag belangrijk zijn, maar Anne Christine is het meerder. Ik ben geen werfdragonder meer, broer, ik ben moeder. »

Een machtige brok werk, die bekeering van een soort robot, een werkmachine, tot het moederschap, met daaromheen de jacht van het scheepswerfbedrijf, eerst op een gedoe van niemendal, dan op een respectabele onderneming tijdens de oorlogsroes, als het geld komt binnen gestroomd en alles in goud verandert. Knap gebouwd, al geraakt het verhaal aanvankelijk wat moeilijk op dreef. Met een ver-uitgewerkte symboliek die al de binten overspant : eerst het houten boegbeeld, dat aan het beginnend bedrijf zijn naam heeft verleend, symbool van de thans heerschende meesteres, met dezelfde koele oogen, die langzaam in de greep van het leven tot een mensch werd gekneld en gekneed en door lijden en tegenspoed tot een moeder gelouterd ; Anne-Christine, de eerste groote vrachtschuit, die glorievol van stapel loopt en Anne Christine, het kind dat zonder liefde wordt gebaard op den sterfdag van haar vader ; Bart Zwartewaal, afstammeling van den eersten schipper en bezitter van De Kroonprinces, door zijn smalend woord werktuig van haar « mensch-wording », later getuige van haar vernedering en van haar terugkeer in deemoed naar het vaderhuis. Al deze motieven zijn kunstig door mekaar gestrengeld tot een gesloten geheel.

In de beschrijving van het scheepswerfbedrijf is de taal flitsig en direkt, scherp en rauw, zoodat het verhaal al de hoedanigheden heeft van een reportage-roman ; in dialoog en uitbeelding van de personen, volksch en op-den-man-af, doorspekt met rake woorden, typische uitdrukkingen en teekenende trekjes.

Ook in den zeer leesbaren roman van de mij niet bekende
14.324 MEVR. J. VISSER-ROOSENDAAL heeft een oude molen, **De Wachter (III-IV)**, een symbolische beteekenis. Boven de wijde vlakte van West-Friesland met zijn veenpolders en slooten staat hij als de wachter van verleden en traditie, en de stomme getuige van het lief en leed, dat de arme menschenkinderen van het afgelegen Molengehucht ten deel valt. Gebouwd uit bijna afgesleten motieven. Eerst een familieveete tusschen den streng-conservatieven eigenaar van De Wachter en den trotschen, meer modern-aangelegden boer van de Ridderplaats met zijn uitgestrekte landerijen en rijken veestapel : Hein de Ridder was eerst verloofd geweest met degene die later de vrouw werd van den molenaar, om dan met een burgemeestersdochter te trouwen ; ook stond hij aan het hoofd van de coöperatief, die het den molenaar Jan Berkhout zoo lastig maakte. Daarop wordt dan natuurlijk het bijmotief geënt van een huwelijk tusschen Paul de Ridder en Eva Berkhout, waardoor de

kloof nog grooter wordt: Paul heeft de argeloosheid van de streng opgevoede Eva misbruikt om ze « door een achterdeur het rijk der liefde binnen te voeren ». Verder Jan Berkhout's gehechtheid aan De Wachter: slechts in uitersten nood besluit hij tot den verkoop, welke vernedering hem door een plotselingen dood gespaard blijft. Daarnaast de niet minder fatale ondergang van de Ridderplaats, waar de twee kinderen in ijdelheid en genotzucht worden opgevoed, zoodat ze van den erfgrond vervreemden. Nochtans had Paul de Ridder iemand kunnen worden, maar toen hij op zee wilde gaan, had vader knak-af neen gezegd; nu is hij ergens een klerkje in de stad, die zijn geld en zijn jonge leven verboemelt. Na zijn gedwongen huwelijk en zelfs na de geboorte van een zoontje vlot het niet beter: de verbitterde genieter gaat zijn eigen gang, en Eva moet een betrekking zoeken bij familieleden. Als Paul tot inkeer komt en naar zijn zoontje rijdt op De Wachter, verongelukt hij met z'n auto. Ten slotte treden vrede en verzoening in tusschen beide families, en Eva vindt den moeizamen weg door de Gouden Poort naar het rijk der Liefde.

J. Visser-Roosendaal

Alhoewel deze dorre ontleding den indruk kan verwekken, dat we hier met een banaal dagelijksch voorvalletje te doen hebben, krijgt dit boek u te pakken door den goed gesloten bouw, den boeienden verhaaltrant en de flinke karakterteekening. De rake uitbeelding van de stille argelooze Eva, die na haar ongeluk tot een voorbeeldige moeder opgroeit en tot een doordrijvend, energiek vrouwtje, van de bijfiguren als de stugge, stoere molenaar en de trotsche Ridderboer, als het liefdevolle Jantje Berkhout en het onbezorgde Maartje, geven blijk van een meer dan gewoon talent.

14.325 Een zekere ontgoocheling bracht **Beumer en Co (IV)** van den protestantsch-christelijken schrijver J. K. van Eerbeek. In zijn vroegere romans behandelde hij hoofdzakelijk geestelijke en sociale vraagstukken, als b.v. den geestelijken nood van het naoorlogsch geslacht, het kommervol leven van de binnenvaartschippers. Dit wil een verhaal zijn over den middenstand, inzonderheid over den kleinen middenstander, die als Albert Beumer met één compagnon aan zijn brood tracht te komen: beurtelings is hij verhuizer, behanger, garnierder, kleinhandelaar, met soms nog een extratje als drager bij begrafenissen. Het gaat over de gebeurtenissen van één week, terwijl Beumer's vrouw voor een bevalling in het ziekenhuis ligt: met als voornaamste feit een verhuizing van Kampen naar Den Haag, waarbij onder de terugreis een der verhuizers bij een auto-ongeluk zwaar gekneusd wordt. Dat brengt Albert Beumer, die door de beslommeringen van zijn dagelijksch gepieker van God was afgeleid, weer terug tot God. Zoodat het laatste deel van het verhaal tevens een « bekeeringsroman »

wordt. De inhoud is nogal schraal en mager ; het verhaal grijpt u zelden aan, al is het vlot geschreven. Voor Vlaamsche lezers is het overvloedig gebruik van dialekt en slang vaak hinderlijk.

Van JAN VELDMAN, die onlangs met zijn twee eerste romans een mooi sukses behaalde, een verhaal uit de Hollandsche polder-
14.326 streek : **De verlossende Vlucht (III-IV).** In hoofdzaak het gemoedsleven van één persoon, de dochter van een huurboer uit de trieste eenzame polderstreek, die van jongsaf onder de obsessie lijdt van die drukkende verlatenheid. Reeds als kind voelt Geertrui behoefte aan steun en vriendschap, die ze thuis niet vindt : op school bij kameraadjes, later bij een schoolvriendje, terwijl stilaan de zinnelijkheid ontwaakt. Eindelijk de groote liefde voor Berend, met als lokkend vooruitzicht « de verlossende vlucht » uit de kleurlooze eenzaamheid van het ouderlijk huis. Maar door den dood van Berends vader kan het huwelijk niet doorgaan en wordt de verloving verbroken. Wanhoop en donkere verlatenheid : ze vlucht met een van hun arbeiders. Eindelijk brengt het huwelijk met een onbenulligen halfgaren boer, « een die een halve van de vijf mist » haar een betrekkelijk geluk ; bij haar zwangerschap foltert haar toch de angst of haar kindje wel normaal zal zijn. Goddank ! het eerste is een flinke jongen, maar het tweede blijkt achterlijk te zijn. Als ze dat verneemt, drijft de haat voor haar man haar tot Berend, maar « die verlossende vlucht » wordt een vlucht naar eigen erf en eigen kinderen met berusting in het later leven. Op de omslagteekening wordt het hoofdmotief reeds zeer suggestief uitgedrukt : de eentonige oneindigheid van het Polderlandschap, met daarin een rijzige meisjesgestalte die vol verlangen naar een uitkomst blikt.

Jan Veldman

Heel het boek door weegt over u diezelfde obsessie naar bevrijding en verlossing. De hoofdfiguur is raak uitgebeeld. De verhaaltrant is sterk-gecondenseerd en suggestief, met korte zinnetjes waaruit alle overtollige bestanddeelen geweerd worden, met herhalingen van adjektieven en naamwoorden : zoodat de stijl soms wel vermoeiend werkt en een indruk nalaat van iets gehakts en hortends.

In een mooi pak met passende omslagteekening brengt De Sikkel ons het tweede werk van twee jongeren, die pas een jaar

geleden door hun eersteling de welwillende aandacht der kritiek op zich hebben getrokken: N. E. FONTEYNE, wiens belangstelling eerst uitgegaan was naar het veelkleurig en versnipperd leven van een familiepension, verrast ons thans met een sterk geconcentreerd verhaal met al het licht op het zieleleven van één persoon :

N. E. Fonteyne

14.327 **Polder (I-II)**. Eigenlijk nog een oorlogsverhaal met het schrijnend motief van de scheiding, vier jaren lang, van een pas gehuwd paar levenslustige boeren : Kobus zit op het front, Elza neemt het beheer waar van een groote doening, niet ver achter de vuurlijn, in den Polder aan de zee. Twee jaar lang houdt ze het vol, hoewel de prikkelende herinnering aan de hevig-oplaaiende zinnelijkheid van haar man haar als een gift in het bloed zit, en het samenleven met Dolf, haar vroegeren verloofde, en met den liederlijken Fompe, een halfbroer van haar man, die haar geen van beiden met rust laten, het haar niet makkelijk maken. Daardoor wordt de onrust opgewekt, zoodat ze, tamelijk onverwacht en wel eenigszins onvoldoende gemotiveerd, voor een Duitschen deserteur bezwijkt, die op den molen een schuilplaats had gezocht. Bij zijn terugkeer vindt Kobus een onteerde vrouw en een onwettig kind. In zijn wrok schiet zijn oude stugge manier weer op, samen met den tyrannieken aard van het Volkaertsras : hij mishandelt en brutaliseert zijn vrouw. Volgen miskraam op miskraam met lichamelijk verval en dood.

Dit verhaal vertoont een zekere epische grootschheid in de uitbeelding van Elza, bij het heldhaftig volbrengen van haar dagelijksche taak onder den oorlog en van haar moederschap, en bij de stomme duldende lijdzaamheid waarmee zij haar boete aanvaardt. Ook in het machtige kader waarin het afspeelt : den Polder met den zoutigen zeewind en de gierende stormen, met den watersnood en het verre bulderen der zee, met zijn vette weiden en zijn kleverige klei. In de beschrijvende en verhalende deelen is de stijl gewoonlijk kloek en gespierd, forsch en bonkig als de menschen die hun sterke hartstochten uitleven en het landschap waarmee ze vergroeid zijn. Gezwollen en bombastisch klinken integendeel de lyrische en bespiegelende bladzijden, waarin de schrijver soms zelf aan het woord komt of die hij in den mond legt van Elza en Kobus, of zelfs van den tamelijk sympathieken boterbroeder, Pater Gaudimus, die hier de rol vervult van praatziek zedenpreeker van een min of meer verdachte leekenmoraal.

Zooals uit den bondigen inhoud blijkt, beweegt de roman uitsluitend in de zwoele atmosfeer van geslachts- en zinnenleven. Met lyrische bewoordingen bezingt de schrijver de eischen des vleesches ; soms waagt hij zich aan gedurfde bizonderheden, waartegen de Apostel alle kristenen waarschuwt : « nequidem nominetur inter vos ». Wat dan ook spijts de letterkundige verdienste de strenge indexeering rechtvaardigt.

In leesbaarheid en technische knapheid is **De kleine Isa (III)** van
14.328 René Berghen een heelen stap vooruit op het akelig Jeugdavontuur van Leo Furkins. In tegenstelling met wat de titel schijnt te voorspellen, gaat het hier in hoofdzaak om de ontleding van het gemoedsleven van een jong kunstenaar, Karel Derwinde. Maar voor en in hem leeft voortdurend het aanlokkend beeld van zijn klein mooi nichtje Isa Rutgers. Met een kinderlijk-naïeve genegenheid ondergaat hij reeds de nukjes van het zesjarig meisje. Bij het vertrek der familie Rutgers naar Australië, blijft die romantische bewondering hem in zijn eenzaamheid opmonteren, vooral na moeders dood, en in zijn stillen strijd met de eigenzinnige, bazige Tante Isabelle. Zelfs na zijn huwelijk met Aline, dat hem een zekere rust en bevrediging schenkt, spookt bijwijlen Isa's prikkelende herinnering voor zijn verbeelding. Na haar terugkeer uit het buitenland voelt hij zich bij de heerlijke verschijning van dat zonnig wezen nog sterker aangelokt, des te meer daar zijn vrouwtje na een mislukte geboorte lijdend en moedeloos blijft. En nu woedt een paar jaren lang een hevige strijd tusschen zijn ongeoorloofd verlangen en het beter gevoelen in hem. Maar stilaan ontpopt Isa tot een nufje met artistieke en sociale pretenties, en huwt met een socialistisch volksvertegenwoordiger, een dandy dien Karel onuitstaanbaar vindt. Zoo verdoezelt van lieverlede het beeld van de Kleine Isa; hij gaat een voller en schooner leven te gemoet bij zijn vrouw, die intusschen weer heelemaal gezond is geworden.

René Berghen

Scherper dan in zijn vorig werk is hier de psychologische ontleding van Karels gemoedstoestanden doorgedreven : met koele zakelijkheid verhaalt Berghen hoe de kunstenaar in zijn willoosheid den invloed ondergaat van de onbewuste machten binnen hem, die hem bespringen en van de uitwendige, die hem buiten koers slaan. Ook de beschrijving van het Antwerpsch vrijzinnig en vooruitstrevend milieu, buiten alle godsdienstige beslommeringen om, is goed geslaagd. De taal is keurig en zuiver, hoewel hier en daar niet vrij van een zekere gezochtheid en omslachtigheid.

Evenals in zijn vroegere verhalen staat Dr Oswald Everaert
14.329 in : **Van den koninklijken Weg (III-IV)** resoluut aan de zijde
◆ van hen, die de katholieke levensbeschouwing in hun litterair werk belijden. Die koninklijke weg is die van het lijden en van het berusten in al wat de Goddelijke Voorzienigheid de zwakke menschen overzendt, zooals Thomas à Kempis hem in zijn Navolging Christi beschreven heeft. Van jongs af, voor Kobekens geboorte, heeft zijn vader dien weg betreden, en hij wijst hem aan als hij Kobeken vraagt afstand te doen van zijn dwaze liefde voor Anneken van den meester. Ook na Kobekens huwelijk met de eenvoudige

Dr Oswald Everaert

en kerngezonde Leonie « ontmoeten ons in dit dal der tranen hondert quaeden », waarvan het ergste de lichtzinnigheid van zijn tweede dochter, het mooie Jeanneke, die zich laat verleiden en het ouderlijk huis ontvlucht. Maar ook hier schikt O. L. Heer alles op zijn beste, en Kobeken sterft gelaten en rustig, terwijl hij onbeweeglijk luistert naar de woorden van Thomas à Kempis.

Een simpel verhaal over simpele menschen : Kobeken is een eenvoudig ventje, in zijn jeugd een beetje fantast en goedgeloovig, maar in zijn kristelijke overtuiging vindt hij kracht om door de moeilijkheden van het leven te worstelen. Ook bouw en taal zijn weinig gecompliceerd : het verhaal geeft twee groote momenten uit Kobekens leven, één uit zijn jeugd, en één uit zijn huwelijkstijd. De taal herinnert aan die van Walschap ; waar ze vroeger leed aan onnatuurlijkheid en gemaniëerdheid, is ze nu direkt en volksch. Een boek dat we graag aanbevelen aan het ontwikkeld deel van onze lezers.

Een nieuwe Erasmus ?

ANTON VAN DUINKERKEN : VERSCHEURDE CHRISTENHEID

door Paul Hardy

Het is nu zoowat 'n jaar of acht geleden dat Anton van Duinkerken zich als 25-jarige jonge man met z'n « Hedendaagse Ketterijen » voor de eerste maal waagde op het in Nederland braakliggende terrein van het apologetisch essay. Bij het verschijnen van dit boek mocht men zich vanzelfsprekend 'n weinig sceptisch toonen. Na lezing bleek evenwel dat de kwalifikatie « jeugdige overmoed » vreemd genoeg te voorbarig was geweest. De verbazend intelligente, vroegrijpe « katholieke jongere » had wezenlijk wat te vertellen, al herinnerden toon en argumentatie dan ook betrekkelijk sterk aan Ernest Hello. In dit werk trok hij te velde tegen het neo-humanisme. Hij verdedigde de stelling dat de katholieke geloofs- en zedeleer vooral moest verdedigd worden tegen haar slecht-begrijpende bewonderaars. Meteen is gebleken dat van Duinkerken vroeg den weg gevonden had, dien hem door de Voorzienigheid was aangewezen. Drie jaar later kwam « Katholiek Verzet » van de pers, waarin hij terugwees van dezen tijd uit, over eeuwen van rationalisme en intellectualisme heen, naar het betonvaste te rechter doel gerichte denken uit de Middeleeuwen. In het derde essay: « Welaan dan, beminde geloovigen » — de woorden die gebruikelijk de conclusie inleiden van 'n sermoen — bracht hij tot noodige redding van onze kultuur de rijke menschelijkheid ten tooneele van zeven der grootste figuren uit onze katholieke litteraire geschiedenis, van Hadewych tot Gerard Bruning. Zeven figuren, die de kapitale deugden belichamen van 'n oprecht kind der Kerk, deugden, die kultuurkwaliteiten zijn. Sindsdien heeft van Duinkerken, dien we toen reeds, zonder gewetensbezwaar naast Gerard Brom en Feber hadden durven plaatsen, 'n

14.330
◆

Anton van Duinkerken

langen weg afgelegd. Met z'n laatste essay « **Verscheurde Christenheid** », dat we hier uitvoeriger zullen behandelen, manifesteert hij zich als de grootste Nederlandsche katholieke essayist van onzen tijd, en mag hij zelfs onbetwist vernoemd worden naast de machtigste katholieke publicisten van heden ten dage, naast philosofen als Jacques Maritain, kultuur-historici als Belloc en apologeten als Karl Adam. Z'n analyseerende en synthetiseerende capaciteiten, die hun ontginningsbodem vinden in z'n diepe, op veelzijdige eruditie gebaseerde kultuur-historische kennis, komen hier tot hun weidsche, rustige en volledige ontplooiing. Met 'n aangrijpende formuleeringskracht schreef hij deze vulgariseerde brok kerkgeschiedenis. Van de geboorte van het humanisme af, toen de ketterijen hun zegevollen intocht hielden binnen de muren van de Kerk, tot op dezen dag, nu de kristenheid na vijf lange eeuwen van scheuringen nog haar toegetakelde grootschheid vertoonen blijft, schetste van Duinkerken de biographie van de Roomsche Kerk. Z'n boek is 'n schitterend pleidooi tot hereeniging van al de geloovige ketters in het teeken van het groote levensbeginsel : de kristelijke liefde ; omdat de liefde de eenig bindende kracht uitmaakt. « Het christendom is niets dan liefde, al het andere in ons is geen christendom, maar oorzaak tot verscheuring ». Evenals aan het begin der scheuringen 'n man stond, die de ketterijen voorzag, en die te elfder stonde om 'n hervorming schreeuwde in den schoot der innerlijk gehavende Moederkerk, evenals Erasmus dus, roept, nu de vele slachtingen geleverd zijn, Anton van Duinkerken op de onontbeerlijke hervorming, het « herstel in Kristus » ; geen hervorming van de leer, maar 'n hervorming van het geloof door « een diepere bewustheid van de geloofsdaad ». Geen herstel in 'n compromis, maar in 'n waarachtige Kerk. Thans is het moment daar om de humanistische kultuur, het « integraal humanisme », zooals Maritain het noemt, te redden voor de toekomst. De katholieke eenheid in Europa moet haar bezielende werkelijkheid, welke dreigt teloor te gaan, herwinnen. Bij den aanvang van deze studie treft vooral van Duinkerken's diepe kultuur-historische kennis van de latere Middeleeuwen, en de kentering naar de Renaissance toe, zooals we deze reeds aantroffen in één van z'n eerste werken « Verdediging

van Carnaval ». Achtereenvolgens bestudeert hij de verschillende krisissen van den kristelijken geest, welke tot ketterijen aanleiding gaven. In 'n aaneenschakeling van paradoksale volzinnen, die wel het meest persoonlijk cachet zijn van z'n prinselijk Nederlandsch, karakteriseert hij de stelsels, de menschen en de verschijnselen, die de evolutie der ketterijen op hun actief hebben, er den maatschappelijken weerslag van in het leven riepen, of er de diverse aspecten aan verleenden.

In 'n korte, snijdende synthese — 'n logisch in elkaar schuiven van enkele lapidaire gezegden meestal — legt hij het wezen van historische persoonlijkheden vast als Luther, Calvijn, Ignatius van Loyola, Machiavelli, Descartes, Voltaire en anderen. Met dezelfde scherpte analyseert hij o.m. het eenzaamheidsbegrip bij de romantici, de psyche van het puritanisme, het jesuïtisme en de redelijke burgermaatschappij, het demonische element in de scheuringen en het onderscheid tusschen de armoede en de misdaad. Dieper dan wie ook graaft hij in het wezen zelf der maatschappij, die evenals het individu, door het strategische aan flarden scheuren van de kristenheid, 'n ander uitzicht en 'n andere substantie ontving onder het rinkelen van de hard-gegoten schakels, waarmede de ontbindende ideeën, die de kristenheid naar de verbrokkeling stuwden, de menschheid hebben geketend. Doch nooit verwijlt hij louter aan de oppervlakte van het probleem, maar tast onmiddellijk diep in de weeke elementen van het vooraf door z'n psychologisch-gevatten geest ontlede verschijnsel. Waar de socioloog z'n bedenkingen met wetenschappelijke geestestucht toetst aan beginselen en theorieën, en de maatschappelijke verschijnselen, welke hij bestudeert, in de kadertjes spijkert van z'n louter op zakelijk intellect gebaseerde vooropgezetheid, duikt bij van Duinkerken telkens de kunstenaar op, die met subtieler zintuigen begunstigd ook dié dingen in z'n geest vermag te katalogeeren, waarbij de wetenschappelijke socioloog 'n punt zet, z'n potlood scherpt en reeds naar de formuleering zoekt van den titel voor z'n volgend hoofdstuk.

We vestigden er reeds de aandacht op, dat hij z'n historische uiteenzetting niet afsluit, daar waar het verleden ophoudt en het heden begint. De dogmatische debatten, die vroeger gevoerd werden tusschen de kerken onderling, en later tusschen de kerken en het rationalisme, zijn precies in onzen tijd op hun scherpste punt gekomen. De oorzaken van afval en ketterij moeten eerst en vooral bij onszelven worden gezocht. Van Duinkerken geeselt de huidige moreele opvattingen van hen, die de hoogste kristelijke deugd, de liefde, naar het tweede plan hebben verschoven en gesubordonneerde deugden op het voetstuk hebben geplaatst, als zijnde de eenige essentieele waar de kristelijke moraal mee staan of vallen moet. Hij hekelt tevens met z'n ruime menschelijkheid de kleingeloovigheid van het enghartig moralisme, en stelt radikaal voor oogen, dat phariseïsche bekrompenheid en « burgerlijke zelfverzekerdheid » de kristelijke kerken gehaat maken. En onmeedoogend pamfletair wordt z'n toon, waar hij de geloovigen hekelt, die « de Kerk beschouwen als een organisatie, waaraan men geldelijk

contribueert, waarvan men vervolgens de uitwendige verplichtingen min of meer nakomt, en waardoor men in ruil voor plichtspleging en contributie beveiligd wordt tegen de gevaren van de wereld en van het hiernamaals ».
De « huidige » scheur in de kristenheid is te wijten aan het feit dat de moraal uit haar voegen is gerukt, en niet meer dienstbaar aan waarheid en liefde, doch aan fatsoen en veiligheid. Door deze scheur druppelt het geloof weg, zegt van Duinkerken, thans niet meer naar één of andere secte maar naar het domste atheïsme en het plompste materialisme ; getuige daarvan de innerlijke zwakte van het Duitsche kristendom, dat geen weerstand kon bieden aan het nationaal-socialisme. Hij verzet zich met den moed der wanhoop en in den roes van z'n hyper-logische overredingskracht, die haar ferment ontleent aan z'n eigen diep geloofsleven, tegen de innerlijke verdorring, welke haar oorzaak vindt in 'n te veel leven onder de wet en te weinig in de liefde. Hij verzet zich tegen het Roomsche sectarisme, dat de algemeen Evangelische rechtvaardigheid uit het oog heeft verloren en ontzaglijke schade heeft aangericht.

Het lijdt bijna geen twijfel dat sommige bladzijden uit dit boek opspraak zullen verwekken, en het zou ook heelemaal geen verbazing moeten wekken, moest er rond dit boek 'n polemiek worden ontketend, waarbij de elementairste beginselen van de katholieke leer wederzijds als argumenten zouden worden gebruikt. Men staat herhaaldelijk perpleks bij het roekeloos konsekwent doordenken van dezen rijk begaafden, geleerden militant. We spalken groote oogen open, wanneer proza aan ons lezend besef voorbijschuift, als datgene waar hij zegt dat « het hoogste doel van de katholieke propaganda strict genomen, niet de uitbreiding is van het zichtbare ledental der Kerk, maar de verbreiding van de liefde tot God en den naaste ». Herhaaldelijk blijven we dan ook bij de lezing van dit boek verbaasd en spontaan-schuldbewust voor ons uit zitten staren, daar waar hij, vrij van allen door menschelijke onvolkomenheid verwekten schijn, terugwijst naar de échte Evangelische essentie der katholieke leer, naar de mystieke substantie van de Kerk en van het leven.

Paul van Ostaijen, zooals hij was en is

door Dr A. Bellemans

Paul van Ostaijen

G. Burssens bezorgde ons de uitgave van het scheppend en critisch werk van P. v. O. Over die uitgaven hebben we het thans niet. Mag ik alleen maar eens een oogenblik branden van nieuwsgierigheid, hoeveel exemplaren tot nog toe den weg van den verbruiker hebben gevonden ? Ik zal zoo vrij zijn de menschen, die me hierover bepaald bescheid zouden kunnen geven, te verzoeken hun klachtenboek gesloten te laten, daar ieder vermoeden kan dat het met de P. v. O.-uitgaven geen hooge vlucht zal genomen hebben. We mogen gerust voor onszelf vreezen dat er nog veel zijn, die het geheele Ostaijensche experiment blijven afwimpelen, die wel langzamerhand zijn gaan toegeven, dat P. v. O. een zeer groot dichter is, doch er na die belijdenis geen behoefte toe voelen zelf eens te constateeren, wat van Ostaijen's eigen en hoog-persoonlijke bijdrage is geweest tot de structuur van het poëtisch en van het aesthetisch-critisch facet van de laatste twintig jaren.

Het trage proces — bijaldien het zou bestaan — van de doorzijpeling van P. van Ostaijen's œuvre nu, zal bezwaarlijk kunnen verhaast worden door de onderhavige boeken van Burssens en de Ryck(*).

14.331 Burssens' studietje, geschreven door iemand die, met toelating, aan den kant staat van zijn held, stelt ons niet zoo heelemaal te leur, omdat het positieve bijdragen behelst tot de kennis van den persoon van P. v. O., alsmede tot zijn werk.

Het groote gevaar, dat een werk als Burssens' meebrengt, is volgens mijn meening hierin gelegen, dat zij die het gelezen hebben, het mogelijkerwijze, op de autoriteit van Burssens af, zullen beschouwen als de quintessence van wat ze in P. v. O.'s werk aanwezig vermoeden, en er zich dan ook mee zullen tevreden stellen uit Burssens' voorstelling een paar slagwoorden mee te dragen, en zich aldus op de hoogte zullen wanen van P. v. O.'s critische beteekenis. En dat zou een grove vergissing zijn. Want de ars poetica van van Ostaijen ligt thans in haar geheel toegankelijk in de door Burssens bezorgde bundels, en voor wie niet tegen grondigen arbeid opziet blijkt het aldra, dat die ars poetica van dien aard is, dat ze zich wel zeer bezwaarlijk in enkele regels of ook bladzijden laat samenvatten. Haar subtiliteit zet men niet in een paar slagwoorden, in een paar lumineuze alinea's gevangen ; ze onderstelt en eischt ampele toelichting, methodischen heropbouw, geleidelijken opgang in de voorstelling, zeer delicate manipulatie in de toepassing ; om niet te gewagen van de moeilijkheid haar tot persoonlijk creatief gebruik aan te wenden ; en daartoe heeft ze er nochtans reeds velen verleid, en natuurlijk misleid, naar verhouding van de bewuste ontleening.

Er wordt eerbied geboden waar een dichter zichzelf verklaart ; doch waar de inzet een systeem geldt dat, naar inhoud en formule, tot op vrij groote hoogte geheel nieuw is, en dat in zijn totaliteit en in zijn wezen alleszins merkwaardig is voor ieder, dien ietwat inzicht in de lyriek is aangeboren, valt er niet langer te resumeeren, zelfs niet « ad usum delphini », en dient men zich ofwel te bepalen tot vergelijkend werk en randarbeid rondom het systeem, ofwel, als men dan toch dieper wil, tot omzichtige uitwerking en afwikkeling van de in het systeem aanwezige rijke, doch wellicht duistere kernen. In beide gevallen weet de lezer dan telkens waaraan zich te houden ; want ofwel verneemt hij dat de aard van het werk, dat hem wordt geboden, niet diep wil gaan, ofwel daalt hij diep genoeg om op eigen gelegenheid uit te kunnen maken wat er te nemen en te laten valt. In beide gevallen wordt tot belangstelling en zelfonderzoek aangezet, en dat moet toch bepalend zijn in den opzet van alle critisch werk.

Het gaat derhalve niet op, en ik zou het onverantwoordelijk willen noemen, met halve

(*) Burssens, Gaston : Paul van Ostaijen, zoals hij was en is. — Wilrijck-Antwerpen, Avontuur, 1933 (25 x 16) 95 blz., 20 fr.
De Ryck, Paul : Van Ostaijen, fascinerend Dichter. — St-Amandsberg, Varior, 1936 (24 x 15) 57 blz., 10 fr.

uiteenzettingen en brokstukken zich af te maken van een object dat steeds, en in ons geval meer dan ooit, zoo omzichtig te behandelen is, omdat men het met een paar woorden uit zijn evenwicht kan stooten, of het, meestal onbewust, uit een oogpunt te kijk stellen, vanwaar uit beschouwd het niet boven de afmetingen van de caricatuur nog uitstijgt. De jacht op het algemeen geldende slagwoord, als verdichting van een systeem, waarmee we wellicht allen zouden dwepen, als het in een vreemde taal voor ons lag, heeft de goegemeente al genoeg geamuseerd. Laten we voorloopig hopen dat deze of gene uit zijn verband gerukte halfzin er niet blijvend zal in slagen versleten te worden voor het totaalbeeld van P. v. O.'s ars poetica.

Als ik dat alles na lezing van Burssens' werkje overdenk, betreur ik het, vooral als ik er toe kom me eenigszins over den vermoeienden non-conformistischen toon van den schrijver heen te zetten, dat hij niet meteen een definitief, of althans onderdeelen voor een definitief, werk op het getouw heeft gezet, een werk dat den weg zou hebben voorgebaand naar definitief en diep inzicht in P. v. O.'s œuvre, een werk dat zelf de vrucht zou zijn van een bezonken geestelijk inzicht, en van een niet verzuurd doch in zelfzeker bezit rustsmakend gemoed, alsmede van die vriendschappelijke liefde, die dubbel werkzaam en vruchtbaar wordt in de gelijkaardigheid van den geestesaanleg. In een boek van dat opzet zou er verder geen plaats blijken voor de litterair-historische onbenulligheid van de thans geboden polemieken.

Burssens, de liquidator van Paul van Ostaijen, is ver van « quitte ».

14.332 Wat wél, en met één slag, *is* de jongeheer Paul de Ryck. Die is voor zichzelf in het klare gekomen met P. v. O., en hij stort, helaas, die klare helderheid langs gedrukte bladramen in onze ziel ! Hij legt wel eenig schuldbewustzijn aan den dag, waar hij zegt dat zijn Gentsch professor op de publicatie van zijn studie heeft aangedrongen, maar hij zal wel willen begrijpen dat zooiets onder groote menschen, waaronder een professor, niet aangaat. Op zijn best is de zaak mijns inziens zoo te regelen, en voor te stellen, dat de Ryck's professor, na lezing van het bewuste stuk, van Ostaijen's werk zelf ter hand is gaan nemen, te laat, helaas nogmaals, om het gedane ongedaan te maken, om namelijk te beletten dat dit steekkaartenwerk aan de markt werd gebracht.

Ik wil toegeven dat de Ryck's boekje een middel aan de hand doet om P. v. O. binnen het anderhalve uur te vulgariseeren ; maar dat comfort legt te weinig gewicht in de schaal om de absolute ontoereikendheid goed te maken, waarmee van Ostaijen's werk wordt behandeld.

We worden toch door den schrijver zelf er toe uitgenoodigd getuige te zijn van zijn eigen fascinatie ; die fascinatie nu schijnt tot volslagen blindheid, althans tot zeer zware kortzichtigheid overgeslagen. Wat de Ryck ons op p. 26 b.v. wil laten slikken als de essentie van van Ostaijen's creatie is van het gemeenste, ik bedoel litterair-gemeenste, waartoe een pen in staat moet zijn.

En zeggen dat hij aanvangt met te getuigen dat hij niets wil schrijven wat tegen P. v. O.'s zin of geest zou kunnen indruischen ! Dat kan ten minste nog zin heeten voor parodie !

De Ryck, en ook Burssens, herinneren er ons aan, met hoeveel eerbied we moeten weten te staan tegenover dingen, die groot en goed zijn in zichzelf ; en hoe lang we de mooie dingen van deze aarde moeten beschouwen, hoe eerlijk en onbaatzuchtig ook, om tot het eindbesluit te komen, dat men er waarlijk niet zooveel over te vertellen of aan toe te voegen had als men aanvankelijk meende, en men op het punt stond te moeten formuleeren. We vergeten zoo licht dat iedere paraphrase een verraad inhoudt, dat licht tegen zin en geest indruischt van hem, die het recht heeft, zijn eigen onvervalscht en aan eigen geestesbloed afgewogen woord, in onze rijpste oogenblikken van bezonkenheid, zelf tot ons te spreken.

Van Menschen en Boeken

Als bekend, is het dit jaar, op 17 November, drie-en-een halve eeuw geleden dat **Joost van den Vondel** te Keulen geboren werd, uit Antwerpsche ouders. Niet alleen in Noord en Zuid worden naar aanleiding hiervan herdenkingsplechtigheden ingericht, — meestal onder vorm van solemneele opvoeringen van Vondels drama's ; — ook in zijn geboortestad werd op grootscheepsche wijze hulde gebracht aan den « Niederländischen National-Dichter ». Op 29 Mei vond een schitterend litterair-muzikaal avondfeest plaats in den mooien ouden kloostertuin van het Wallraf-Richartz-Museum, bij gelegenheid der opening van de grootsch-opgevatte Vondel-Tentoonstelling, tot stand gebracht door het gemeentebestuur, in samenwerking met de Deutsch-Niederländische Gesellschaft en het Deutsch-Nied. Institut der Keulsche universiteit. De voordrachtkunstenaar Ben Royaards trad hierbij op met fragmenten uit « Lucifer » en « Gijsbreght » ; een studentenkoor voerde liederen uit van toondichters uit Vondels tijd. Naast verschillende Duitsche personaliteiten, hielden Prof. B. Molkenboer O.P. en Prof. Scholte (A'dam) een feestrede. Voor de tentoonstelling « J. v. d. V. und seine Welt », welke open blijft tot September, zijn, hoofdzakelijk uit Amsterdam, Keulen, Antwerpen en Aken, allerlei archivalia, prenten en schilderijen bijeengebracht, welke betrekking hebben op 's dichters leven en werken.

J. van den Vondel

Op 18 Mei was het honderd jaar geleden dat **A. S. Poesjkin** overleed. Hij wordt als dé groote klassieke Russische dichter beschouwd, de « Zon der Russische poëzie », zooals zijn volk hem betitelde. Ook als tooneelschrijver en novellist staat hij hoog in aanzien ; zijn werk is licht realistisch en tegelijk romantisch. Poesjkin werd in de aula der Gentsche universiteit plechtig herdacht. F. Toussaint van Boelaere en Ach. Mussche hielden een gelegenheidstoespraak ; ook werk van Poesjkin werd voorgedragen en muziek uitgevoerd, door zijn œuvre geïnspireerd. Voor deze zelfde gelegenheid was een herdenkingstentoonstelling ingericht.

Alexander Poesjkin

Einde Mei had te Turnhout een huldebetoon plaats aan **Renier Snieders'** monument, bij gelegenheid der inhuldiging van het wandelpad in de Turnhoutsche omgeving, dat naar den gevierden Kempischen volksschrijver een naam werd gegeven. Prof. Dr S. Leurs sprak over Snieders' beteekenis voor onze literatuur ; Jozef Simons, letterkundige, schetste Snieders' leven ; waarna proza uit diens werk werd voorgedragen.

Renier Snieders

De « Vereeniging van Vlaamsche Letterkundigen » besloot in November a.s. haar eersten **Driejaarlijkschen Hoogdag van de Vlaamsche Letteren** te vieren, te Brussel en te Antwerpen. Van nu af worden o.m. een grootsche volksvergadering, gala-voorstellingen en een boekententoonstelling voorzien ; hulde zal worden gebracht aan Conscience, Multatuli en Vondel.

Op 8 Augustus a.s. wordt te Herentals een « Kempisch Heimatmuseum » ingewijd, en zal tevens voor het eerst een **Kempisch Landjuweel** worden gehouden, waarbij prijzen worden uitgeloofd voor Kempische literatuur, tooneel, volkszang, muziek, schilderkunst, folklore, e.d.

Het Antwerpsche Provinciebestuur kende zoopas volgende letterkundige premiën toe voor 1937 : Aan **Maurice Gilliams** een prijs, groot 2.000 fr., voor zijn novelle « Elias of Het Gevecht met de Nachtegalen ». Edward Peeters, beter bekend als **Paul Kiroul** verwierf den prijs voor het beste kinderboek, groot 1.000 fr. Aan **Blanka Gyselen** viel een prijs van 800 fr. ten deel voor haar dichtbundel : « Door roode Vuur ». **Victor Brunclair** ontving 1.500 fr. voor uitgave van zijn handschrift « Het heilige Handvest », terwijl

Maurice Gilliams

Jozef Muls

aan onzen medewerker **Mr J. Muls** een prijs, groot 2.000 fr., werd toegewezen voor zijn gezamenlijken letterkundigen arbeid. Op advies van den keurraad, bestaande uit de heeren Dr A. Cornette, Dr C. Godelaine, Dr L. Reypens S.J. en Dr J. van Mierlo S.J., daartoe afgevaardigd door de aangesloten provinciën Antwerpen, Limburg, Oost-Vlaanderen en door de Interprovinciale Commissie, werd de **Letterkundige Prijs der Vlaamsche Provinciën** (6.000 fr.), welke dit jaar diende tot bekroning van een reisverhaal, monografie of essay, gedurende het driejarig tijdvak 1934-1936 verschenen, toegekend aan den heer **Mathias Rutten** voor zijn werk « De Lyriek van Karel van de Woestijne ».
De prijs voor 1938 is bestemd voor een roman, verzen of een tooneelstuk, gedurende het tijdvak 1935-1937 uitgegeven.
Letterkundige **A. Demarest** kreeg een Prijs voor Ned. letterkunde toegewezen door de gemeente Ukkel, voor zijn verhalen : « De magische Hoorn en De wilde Wingerd ».
De Waalsche schrijver **Jean Tousseul**, van wie « Het grijze Dorp » in Ned. vertaling verscheen, werd bekroond met den driejaarlijkschen Staatsprijs voor Fransche letterkunde. Deze prijs bedraagt 20.000 fr.
Uitgeverij Becht schreef een prijsvraag uit voor **goede kinderboeken**. Er kwamen 104 manuscripten binnen. Naar het oordeel der jury, bleken er slechts 10 het lezen waard te zijn. De eerste prijs (fl. 750) verkreeg « De blijde stilte » van Mevr. F. Mulder-De Clerq Zubli, de tweede (fl. 450) « Jeugdstad » van Hans Pennarts en de derde (fl. 300) « Cieltje » van Pauline Hens.

Het neemt een vaart met de nieuwe litteraire tijdschriften ook in Noord-Nederland : Limburg beschikt thans over een maandschrift dat bedoelt een tegenhanger te zijn van het reeds vroeger gestichte « Brabantia Nostra » ; « Schalmei » is de naam van dit nieuw « Kultureel Maandblad voor het Zuiden ». De redactie is gevestigd te Maastricht. Het wil bewijzen hoe het Zuiden der Nederlanden geestelijken rijkdom biedt, niet ter accentueering tusschen Noord en Zuid, maar mede ter erkenning van beider recht en waarde ; het wil de weergave zijn van wat er in en rond Limburg leeft aan kunst, kultuur en wetenschap. De redactie is na het eerste nummer samengesteld uit : P. Jac. Schreurs, Drs J. Fouracken, Drs Teeuwissen, Drs Pecasse, Jan Hul, Rob. Franquinet en Johan Kuypers.

Bijna gelijktijdig met het verdwijnen van « De nieuwe Gemeenschap » werd het verschijnen aangekondigd van een nieuw maandschrift, dat den titel zal voeren « De Bundel », waarschijnlijk in verband of ter herinnering aan de Italiaansche « fascio ». De redactie van D. N. G. zal nagenoeg in haar geheel de leiding hebben van « De Bundel »,terwijl de richting hoofdzakelijk fascistisch belooft te zijn in katholieken geest ; er is zelfs spraak dat dit maandschrift het officieuze orgaan zal worden van het bekende « Zwart Front », hoewel de richting en geest niet uitsluitend politiek zal georiënteerd zijn, doch ruime aandacht zal schenken aan het kultureel leven van de jongeren zoo in Zuid- als in Noord-Nederland. Als leider van de redactie treedt Ad. Sassen op.

2. - GODSDIENST

14.333 Ambrosius, Broeder 264 : 37

◆ LITURGIE IN DE OPVOEDING : I. DE H. MIS. *Met medewerking van een R. K. Priester. — Tilburg, R. K. Jongensweeshuis (Opvoedk. Brochurenreeks, nr* 73) (19 × 15) 102 *blz.* *fl.* 1,25

V — Jammeren over onverschilligheid, oppervlakkigheid, godsdienstige onwetendheid en egoïsme, dat helpt niet. We moeten naar geneesmiddelen zoeken voor al die kwalen. En het geneesmiddel bij uitstek is de liturgie, want liturgie is leven : leven van en met de Kerk, van en met Christus. Voeden we dus onze kinderen op in den geest van de liturgie, dan openen we voor hen den weg naar dieperen godsdienstzin, meer offervaardigheid, meer liefde voor hun broeders. Dat komt dit boekje ons leeren ; en het zegt ons niet alleen dat we het moeten doen, het zegt erbij hoe we het moeten doen. Hoe we de Mis moeten doen begrijpen om ze te doen beleven. Hoe we samen met Maria de Mis moeten doen beleven. Van groot belang is vooral het hoofdstuk : Onze opvoedingstaak en de H. Mis. Alvorens anderen te leeren en te leiden, moeten we zelf bezielende kracht gaan halen in de H. Mis. Opvoeders, leest en herleest dit boekje, en past dan toe wat ge gelezen hebt.

F. VERMUYTEN, PR.

14.334 Beekman, A., O.S.B. 264

◆ DE H. LITURGIE DER KERK, BRON VAN GEESTELIJK LEVEN. — *Brussel, Den Haag, Pax* (19 × 13) 68 *blz.* *fl.* 1,25 ; *geb. fl.* 1,75

V — Een poging om aan te toonen, dat de liturgie de bron bij uitstek is van het geestelijk leven. Om alle misverstand te voorkomen, wordt er vooraf een verklaring gegeven van de twee begrippen « geestelijk leven » en « liturgie ». Wij beamen ten volle, dat het niet opgaat in een brochuur als deze een diepgaande wijsgeerige verhandeling te schrijven over het « leven », maar de uiteenzetting, die wij hier aantreffen, lijkt ons toch wel een beetje erg mager. Er was middel om de stelling van den schrijver krachtiger te bewijzen, dan hij het hier heeft gedaan. Nuttig om verkeerde begrippen omtrent de liturgie te verdrijven en de juiste te verspreiden. L. VAN HULLE, PR.

14.335 Croegaert, Aug., Dr, Kan. 264

◆ DE LITURGIE VAN HET HEILIG MISOFFER. Handboek voor Onderwijs en Katholieke Aktie. *Geïll. — Averbode, Goede Pers,* 1936 (25 × 17) 523 *blz.* 30 *fr.*

V — Dit mooie boek is een uitleg van de ritussen en de gebeden van de H. Mis. Het is een verkorte uitgaaf van de « Uitgewerkte plannen voor sermoenen en lessen over het H. Misoffer en zijn Ceremoniën ». Het boek is klaar en toch diepgrondig ; typografisch is het zoo uitgevoerd, dat het een gemakkelijk overzicht toelaat. Het is een leerrijk en stichtend boek, dat aan allen de allergrootste diensten bewijzen zal. Voor wie in het onderwijs staan, is het een schat. Jammer dat de ritussen en gebeden van de H. Mis zoo rijk zijn aan leer en beteekenis, dat schrijver in een ander boek spreken moet over het mobilier : altaar, kruis, kaarsen, kandelaren, vaatwerk, ornaat, enz. Graag immers hebben leeraars en leerlingen een « totum ». Niet het minst mogen we zeggen : voor priesters, die de H. Mis opdragen, en voor de geloovigen, die de H. Mis bijwonen, is het een zeer degelijk, meditatieboek. Het past wel dat de christenen de grootste Handeling van hun heiligen godsdienst diepgrondig kennen en waardeeren. Tot dit doel heeft de schrijver het beste van zijn wetenschap en zijn werk bijgedragen : Wij zijn er hem dankbaar voor.

M. DAISOMONT, PR.

14.336 Desnoyers, L., Prof., pr. 22

◆ LES PSAUMES. *Traduction rythmée d'après l'hébreu. — Paris, Bruges, Desclée de Brouwer,* (23 × 14) 469 *blz.* 50 *fr.*

V — De begeestering, waarvan de schrijver in zijn onvoltooid gebleven inleiding gewaagt en die hem bij de zware taak — wie zich ook maar eenigszins met de Psalmen heeft opgehouden, zal dit graag toegeven, — heeft gesteund, wordt onvoorwaardelijk gedeeld door al wie deze vertaling heeft ingezien. Het nagestreefde doel, « het groot publiek een vertaling aanbieden die den grondtekst, naar vorm en naar inhoud, zoo dicht mogelijk zou benaderen en die toch leesbaar zou zijn voor iemand die weinig met het O. Testament en met de oude Hebreeuwsche poëzie is vertrouwd » (p. 11), is ten volle geslaagd. De vertaling sluit dicht bij den grondtekst aan, waarvan we het rythme, den rijkdom aan beelden en gevoelens, en de fijne nuanceeringen terugvinden. Waar de Masoretische tekst door een afwijkende lezing werd vervangen, rechtvaardigt de schrijver in een nota

zijn keus. Om verder elken Psalm begrijpelijk te maken, is steeds een bondige inleiding, als samenvatting van de hoofdgedachten, vooropgesteld en worden in de nota's de noodige verklaringen aangebracht. Met opzet spreken we laatst over de prachtige inleiding, die ons in 49 blz. een overzicht geeft van de algemeene problemen in verband met de verklaring van het Psalmboek. Aangaande den tekst, de letterkundige struktuur, de titels het auteurschap en de theologie van de Psalmen wordt zakelijk gehandeld, zooals we trouwens van den schrijver van de « Histoire du peuple hébreu » mochten verwachten. In het Nederlandsch bestaat er tot nu toe geen tegenhanger van dit werk. Wie de zangen wil leeren smaken van « kunstenaars, wier diep-innige vroomheid de oogen niet sloot » voor de heerlijkheden van de schepping, zal dit boek aankoopen. Hij zal met ons de zeer waardeerende samenvatting van P. Cavallera onderschrijven : « een mooi boek, dat getuigt van wetenschap, kunst en piëteit. » R. DE LANGHE, PR.

14.337 Ghyssaert, P., pr. 24

◆ WEES GEGROET, KONINGIN, MOEDER DER BARMHARTIGHEID. 31 Overwegingen of geestelijke Lezingen voor de Meimaand. — *Brugge, Beyaert ; A'dam, R. K. Boekcentrale,* 1937 (21 × 14) 100 *blz.* 9 *fr.*

V — De titel van het boek duidt aan, van welk standpunt uit, E. H. Ghyssaert de Maria-figuur zal belichten : « Maria's plaats in Gods barmhartig wereldbestuur, in het goddelijk verlossingswerk der zielen ». De 31 korte kapitteltjes van dit vrome werk zijn aan die idee gewijd. Het is zeer belangwekkend én om het boek zelf én om de doelmatige bruikbaarheid gedurende een Maria-maand. Het biedt immers de gelegenheid aan, één doorloopend thema te ontwikkelen, wat van zeer groote waarde is. Te gemakkelijk immers gaat het, van den hak op den tak ; valt men in « redites » en dreigt de innerlijke band van een reeks lezingen of sermoenen te breken. Daarom heeft E. H. Ghyssaert goed werk verricht. Aan zeer vele priesters, aan allen, zal het een schoonen dienst bewijzen.

M. VAN HOECK, PR.

14.338 Johannes, De oude 24

◆ BIDDENDE JEUGD. — *Roeselare, Hernieuwen-Uitgaven,* 1936, 2e *druk* (14 × 10) 205 *blz.* 4 *fr.* ; *geb.* 7 *fr.*

V — Geen eigenlijk gebedenboek, maar een meditatieboek voor den K. A.-student. Een verzameling citaten, overwegingen en beschouwingen over « Jong-zijn », « Student-zijn », « Katholiek-zijn », « Hernieuwer-zijn ». Korte, inslaande, kordate kapitteltjes, aangepast aan de psychologie van de jeugd. Niets van wat het godsdienstig leven van een jongen K. A.-student aanbelangt, werd vergeten. Wel geen oorspronkelijk werk, maar toch geschikt om veel goed te doen aan jonge zielen. L. M. VERVINCKT O.P.

14.339 Plus, Raoul, S.J. 24

◆ ALS GOED SOLDAAT VAN CHRISTUS. *Vert. uit h. Fransch dr A. E. Boers. Met voorwoord van B. H. de Groot, pr. — 's-Bosch, Malmberg [Antwerpen, Standaard]* (« *Kath. vrije Jeugdvorming* ») 1936 (20 × 14) 8, 170 *blz.* 22 *fr.*

Raoul Plus

IV — Over het wezen van de K. A. werd er reeds zeer veel geschreven. Ook over de noodzakelijkheid ervan. Maar over de vorming zelf tot K. A.-mensch nog betrekkelijk weinig. Dit meesterwerkje van den bekenden Pater Plus voorziet in deze behoefte. Op magistrale wijze wordt er het beeld in geteekend van den idealen Apostel en van de eigenschappen die hem moeten sieren. Voor onze studenten uit de hoogste klassen en voor de leerlingen aan onze seminaria en aan onze studiekloosters uiterst geschikt. Zelfs de priester in volle werking zal er zijn voordeel mee doen.

L. M. VERVINCKT O.P.

14.340 van Sull, K., S.J. 25 : 24

◆ TWAALF SERMONEN EN TWEE COMMUNIEAANSPRAKEN : 8e BUNDEL. — *Averbode, Goede Pers,* 1936 (19 × 14) 126 *blz.* 9 *fr.*

V — Veertien eigenaardige sermonen over verschillende onderwerpen : Jezus' liefde, Nieuwjaar, de HH. Engelen enz. Twee heel interessante over den H. Geest ; twee over de H. Communie. Dit is de achtste bundel die, evenals de voorgaande, veel dienst kan bewijzen, maar die toch *eigen* werk en woord niet kan vervangen. M. DAISOMONT, PR.

14.341 **XX. [Zrs Annonciaden van Huldenberg]** 22

◆ EVANGELIELESSEN VOOR ONZE KINDEREN. — *Wijnegem (Antw.), Normaalschool,* 1936 (25×17) 355 *blz.* 25 *fr.*

V — « Deze *Evangelielessen voor onze kinderen* zijn opgesteld met het doel de LEERKRACHTEN behulpzaam te zijn bij het uitwerken van het nieuw godsdienstprogramma ». Daarom is het wel, dat niet *alles* wordt behandeld, wat in het verhaal van het Nieuw Testament voorkomt. Wat behandeld wordt is aantrekkelijk, leerzaam en opvoedend voorgesteld. Het werk verdient de meeste aanbeveling en zou nuttig kunnen geraadpleegd of gebruikt worden door alle leerkrachten die het godsdienstonderrricht moeten waarnemen.
Op bl. 1 mocht misschien wel gezegd worden waarom het « H. Land » *Palestina* heet.
Bl. 2 : Hier kon de *eigenaardigheid* van de diepte van den waterspiegel vermeld worden voor de Doode Zee.
Bl. 5 : Bij vergissing werd Nabuchodonosor bij den oorsprong van de Samaritanen vermeld. Op onvolledige of onjuiste details willen we echter verder niet den nadruk leggen : het werk is, in zijn geheel genomen, te wel gelukt. Een verdere uitgave zal nog verbetering en misschien aanvulling brengen over wonderschoone Evangelieverhalen, die — ik kan niet altijd gissen waarom — werden weggelaten. M. DAISOMONT, PR.

14.342 **XX. [Zrs Annonciaden van Huldenberg]** 23 : 37

◆ NA DE GODSDIENSTLES. Godsdienstige Taken voor den vierden Graad. *Handleiding voor de leerkracht. Geïll.* — *Wijnegem (Antw.), Normaalschool,* 1937 (24×16) 46 *blz.* 7 *fr.*

V — Dit boekje bevat « een rijke keus van oefeningen, die de zelfwerkzaamheid der kinderen na de godsdienstles, meestal buiten de klasse, opeischen ». Wie dit gestelde doel voor oogen houdt, zal het boekje welkom heeten en als welgelukt begroeten. Op volledigheid maakt het *natuurlijk* geen aanspraak. Hier en daar schijnt het echter wat ingewikkeld en enkele vragen zijn minder klaar. Bl. 14. *Het H. Evangelie* : In welk boek vindt gij het verhaal van Jezus' lijden en leer ? Stond er : *leven* en leer ? — Bl. 23. *De H. Mis* : Wij zien niet graag het parallelisme : « Calvarië - *Consecratie* ». — Bl. 28. Schrijf het woord van *Ignatius*!) over « Wat baat... » M. DAISOMONT, PR.

14.343 **XX. [Zrs Annonciaden van Huldenberg]** 27

◆ UIT DE HEERLIJKE GESCHIEDENIS VAN DE EERSTE KERK. — *Wijnegem (Antw.), Normaalschool,* 1937 (25×17) 177 *blz.* 20 *fr.*

V — Dit is een werk, bijna éénig in zijn aard en aan hetwelk een groote behoefte bestond. Het onderwijzend personeel was soms in de onmogelijkheid het noodige materiaal te vinden om de gevergde lessen over de Handelingen der Apostelen te geven. Nu kan niemand meer klagen : het werk is juist wat verlangd werd, en met de noodige assimileering, bijwerking, omwerking en toepassing, kan iedere leerkracht het beste uit deze lessen trekken. *Een zeer nuttig en degelijk boek !* M. DAISOMONT, PR.

3. - Sociale Wetenschappen - Opvoeding

14.344 **Copijn, H. L., Ir** 33

EEN ECONOMISCH COMPAS IN DEN ECONOMISCHEN MIST. Ordening der Economie volgens de Grondbeginselen van Productie, Distributie, Consumptie en Contributie. — *Gorinchem, Noorduyn,* 1936 (19×13) 246 *blz.* *fl.* 1,75 ; *geb. fl.* 2,25

Drie deelen : 1. Stelling : enkele algemeene beschouwingen over het economisch leven : de gedachte aan het drie-eenheidsbeginsel, dat schr. in alle werkelijkheidsferen wil terugvinden en dat in een cirkel symbolisch wordt uitgedrukt, lijkt mij eerder wat willekeurig. 2. Tegenstelling : de paradoxen der huidige economische ontwrichting. Het paradoxale van de paradox is de ontkenning van de paradox. 3. Samenstel : hier wordt een uitweg gezocht. Schrijvers diagnose komt hierop neer : de kernfout van het organisme — want hij aanziet het economische als organisch — ligt momenteel niet in de productie noch in de consumptie, maar in de distributie. Het scheppend orgaan is gezond en het verterend orgaan is gezond, maar het orgaan van verband en verhouding vervult zijn functie niet naar behooren... Herstel der ziekte kan slechts geschieden door het wegnemen der belemmeringen en door ordening op distributief gebied. Kan men grootendeels instemmen met de gedachten van schr., die niet een economist is, maar een persoonlijken kijk heeft op het economisch leven, dan blijft nog dat deze gedachten vrij vaag en algemeen blijven. Didactisch zeer levendig en boeiend. Dr C. VAN GESTEL O.P.

14.345 de Kologriwof, Iwan, Dr **84 : 30 : 32 : 33**

◆ GEEST EN STREVEN VAN HET BOLSJEWISME. *Vert. dr Dr J. H. E. J. Hoogveld. — Utrecht, Het Spectrum [Antwerpen, Standaard]* 1937 (19×13) 45 *blz.* 4 *fr.*
IV — Onder de omvangrijke literatuur over het bolsjewisme nemen de studies van P. Kologriwof een eerste-rang-plaats in, omdat ze niet blijven staan bij een oppervlakkige feitenbeschouwing, maar dringen door tot de ziel, voor zoover men daarvan spreken mag, van het systeem. Deze brochuur bevat de vrije bewerking van twee onuitgegeven lezingen over de « Psychologische ontleding van de geest van het bolsjewisme » en het « Streven naar de wereldmacht ». Ten slotte een korte conclusie. Duidelijk blijkt uit dit alles dat, — welke afkeer men ook gevoelen moge voor andere sociale mistoestanden — het bolsjewisme in geen geval als een redding, ook maar als een voorloopige, of zelfs als een op afstand gehouden bondgenoot mag aanvaard worden. Het geheel klinkt als een noodkreet van iemand, die met alle evidentie het gevaar ziet neerkomen over een haast moedwillig blinde maatschappij. A. Wuyts S.J.

14.346 Dijkema, P., Drs **37 : 86**

BRIEVEN AAN OUDERS OVER OPVOEDING. — *Groningen, Erven A. de Jager,* 1936 (19×13) 139 *blz.* *fl.* 1,80 ; *geb. fl.* 2,25
IV, N — Een oudersboek. Gesteund op de onderstelling dat de ouders nog belang stellen in opvoedingsproblemen. Het volgt het kind van het borelingschap tot den rijperen leeftijd. In korte hoofdstukken worden allerhande vraagstukken aangeraakt met wat goeien raad erbij, inzonderheid voor de moeders, om « gezonde » kinderen op te voeden. Doch daar zit het hem juist. De beschouwingen gaan te veel over de physische gezondheid en raken slechts sporadisch de moreele gezondheid aan. De pedagoog spreekt er te erg in door, die Adler wel nauw te vriend staat. En nergens een woordje over godsdienstige opleiding en deugdbeoefening in christelijken zin. En dàt is een groote, gapende leemte. Christelijke ouders hebben er dan ook zoo bitter weinig aan. A. van den Dries, pr.

14.347 Engelen, L., pr. **37 : 24**

◆ VERKEERING EN HUWELIJK. — *Leuven, Boerenbond,* 1936 (18×13) 100 *blz.* 6 *fr.*
IV-V — Een echt mooi boekje : eenvoudig, raak, kiesch en toch volledig genoeg. Een van de beste boekjes over het tegenwoordig zooveel (te veel ?) besproken onderwerp. Onder meer doet het troostend aan, dat schrijver nooit nalaat den lezer te zenden om raad naar den *biechtvader.* Dit is een van de groote verdiensten van het boekje. Jammer dat bl. 17, in het hoofdstukje « *kwaad en zonde* », geschreven wordt : « Kwaad en zonde is buiten het huwelijk, elke vrijwillige daad, begeerte of gedachte, waardoor de geslachtsdrift wordt voldaan of opgewekt, alleen of met anderen, op welke wijze het ook gebeure. » Deze regel is, *uti jacet,* onjuist, en de daaropvolgende uiteenzetting verandert niet veel aan de zaak.
M. Daisomont, pr.

14.348 Fallon, Valère, S.J. **33**

◆ BEGINSELEN DER SOCIALE ECONOMIE. *Nederl. bewerking dr Dr R. Lontie met de medewerking van Dr L. Grootaers. — Namen, Wesmael-Charlier; Antwerpen, Standaard,* (23×15) II, 565 *blz.* 50 *fr.*
V — Vertaling der gunstig bekende « Principes d'Economie sociale », bewerkt naar de 4e uitgave, van 1929, « aangevuld en verjongd ». « Geen leesboek, maar een leerboek » ; evenwel een leerboek dat door klaarheid en methode uitmunt en hiermee het soms zware en onaangename van zekere leerboeken vermijdt. De schrijver overloopt, naar het klassiek plan, de gansche economische bedrijvigheid en blijft vooral bij de principieele vraagstukken staan. Hier en daar had men wat meer bijzonderheden gewenscht, en ook wel wat meer « verjonging ». Die opmerking betreft vooral het deel besteed aan het geld- en het financiewezen ; b.v. wat minder over de metalen munt en wat meer over de papieren munt en betalingen door overschrijving ; merken wij ook op dat het boek van 1934 dagteekent ; sedertdien is, in België en elders, heel wat op monetair gebied en op dat van het bankwezen gebeurd... De vertaling kon wel eens wat vlotter zijn en de technische termen zijn niet altijd even gelukkig overgezet. Dr K. B.

14.349 Foerster, Friedrich Wilhelm **37**

OUDE EN NIEUWE OPVOEDING *Bew. uit h. Duitsch [Alte und neue Erziehung] dr P. van der Valk — Hilversum, Brand,* 1936 (24×16) 196 *blz.* 33 *fr.*

Friedrich W. Foerster

IV* — In geen ander zijner werken als in dit behandelt Foerster zoovele en zulke verscheidene onderwerpen. Beteekent dit nu dat het verband erg los zit ? Toch niet. Maar de feiten der laatste tijden, de ervaringen die hij er bij op gedaan heeft (en wij weten hoe pijnlijk van aard zij geweest zijn, voor dezen man der principieele studies), de huidige conflicten der volkeren, zijn alle zóó erg uiteenloopend en veelzijdig, dat de principes in gebalde tegenstelling met elkaar staan. Foerster hier onderlijnt die tegenstelling op zijn ernstige, vranke manier. De titel berust op een mooie vergelijking tusschen de oude en de nieuwe opvoeding, en wij weten welke het bij Foerster haalt. Toch is zijn woord verzoenend : uit elk dezer twee opvoedingen haalt hij naar voren het « werkelijk waardevolle en levensvatbare ». Hier spreekt een denker, die ruim en diep ziet en redeneert. A. VAN DEN DRIES, PR.

14.350 Lemmens, Gerard **39 : 33 : 62**

◆ MIJNWERKERSFOLKLORE IN LIMBURG. — *Maastricht, Publiciteitsbureau « Veldeke »*, 1936 (21×15) 117 *blz.* *fl.* 1,75

V — Zonder beroep te doen op andere publicaties of naar volledigheid en wetenschappelijke systematisatie te streven, levert de schrijver hier een rijken bundel folkloristische gegevens, rechtstreeks uit den volksmond opgeteekend. Door het herhaald citeeren in Limburgsch dialect, vermengd met vreemde, vooral Duitsche woorden, wordt de lezing wel bezwaarlijk ; daaraan hebben ook de al te compacte druk, de vaak stroeve en hortende zinsbouw en de moderne spelling schuld. Het beste en interessantste deel van dit essay is het laatste, met Limburgsche sagen en vertelsels ; taalkundigen zullen echter de voorkeur geven aan het hoofdstuk met woorden en uitdrukkingen uit de volkstaal. Het doet verheugend aan vast te stellen dat, spijts alle vreemde inwijking, Ned. Limburg trouw zijn eigen taal, godsdienst en volkszeden weet te handhaven. Mocht zulks ook in ons Limburg geschieden ! Wanneer vult een onzer Limburgsche schrijvers eens zijn pen met mijnwerkersfolklore uit *ons* Limburg, om aan te toonen hoever het er mee staat ?
J. LAUWERYS, PR.

14.351 XX. **37 : 32 : 24**

◆ ZAL DE NEUTRALE SCHOOL VLAANDEREN OVERROMPELEN ? — *Roeselare, Mannenverbond K. A. (Brochure nr* 1) 1937 (21×13) 93 *blz.* 4 *fr.*

V — 'n Uitstekend geslaagde brochure over de schoolkwestie. Over gansch ons Vlaamsche land moet ze verspreid worden. Wil men de schoolkwestie oplossen in Vlaanderen, dan moet men deze vraag oplossen : « Hoe kunnen aan de ouders van godsdienstige en neutrale opinie, in onze streken, op voet van gelijke behandeling, scholen bezorgd worden, die overeenstemmen met de werkelijke opinie der ouders. » Maar den moet men bovendien de bevolking voorlichten en op hoede stellen en dat gebeurt uitstekend in onderhavige brochure. 't Is tevens flink studiemateriaal voor de propagandisten van de goede zaak.
JOZ. A. JESPERS

7. - Schoone Kunsten

14.352 Corbet, August **78 : 709 : :82**

HET MUZIEKDRAMA IN DE XVIe EN XVIIe EEUWEN IN ITALIE, Gezien in het Licht van H. Wőlfflin's « Kunstgeschichtliche Grundbegriffe ». Een Bijdrage tot de Theorie van het Parallelisme in de Kunst. — *Antwerpen, De Sikkel*, 1936 (21×14) 46 *blz.* 9 *fr.*

V* — Een brochure bedoeld als licentiaatswerk voor het Instituut voor Kunstgeschiedenis der Gentsche Hoogeschool. Als thesis wordt vooropgesteld dat de muziek eenzelfde ontwikkeling volgt als de beeldende kunst, daar alle uitingen van het geestesleven in een gegeven periode parallel loopen. Het werkje omvat twee deelen : een bondig overzicht van het Italiaansche muziekdrama in de 16^{e} en de 17^{e} eeuw, en een vergelijking van de meest afgeteekende uitingen van deze kunst met deze der gelijktijdige plastiek, aan de hand van « begrippenparen » of stijltegenstellingen (vlak en diep ; gesloten en open e.d.) door Wőlfflin op de plastische kunsten uitgewerkt. Daardoór wordt een tegenstelling aangetoond tusschen de Renaissance en de Barok. De bewijsvoering doet mager aan en

overtuigt den lezer niet. Dit komt door de vaagheid der begrippen zelf; door de keuze van een onderwerp als het muziekdrama, waarbij uiteraard niet de muziek alleen, maar zoovele andere kunsten betrokken zijn; en voornamelijk doordat het boek zonder eenig eerste-hands-materiaal werd samengesteld. Bronnen waren theoretische en æsthetische boeken *over* het muziekdrama, niet *deze opera's zelf*. Dr R. LENAERTS, PR.

14.353 **de Vocht, Maurice** **709 : 72 : 73 : 74 : 75**

DE EGYPTISCHE STIJL. *Geïll. — Antwerpen, Standaard (Kunst in de Oudheid)* 1936 (24×16) 78 *blz.* 10 *fr.*

V — Dit handboekje behandelt op zeer bondige wijze de bouwkunst, de beeldhouwkunst, de muurschilderingen en bas-reliefs van Oud-Egypte. Een nog korter bespreking van de kunst der Chaldeërs, Assyriërs, Perzen, Pheniciërs is er aan toegevoegd. Het is kunstgeschiedenis voor primairen en die op verouderde literatuur berust. Eenige verklaring over het diepere wezen, de beteekenis, het ontstaan, de æsthetische waarde van de Egyptische of Mesopotamische kunstwerken, is er niet in te vinden. In de plaats van degelijke fotoreproducties, brengt het boekje penteekeningen, die geen gedacht kunnen geven van de oorspronkelijke gewrochten. JOZEF MULS

14.354 **Engelman, Jan** **73 : 92.7**

Jan Engelman

MOISSY KOGAN. *Geïll. met* 17 *platen. — Den Haag, Leopold (De vrije Bladen)* (23×15) 19 *blz.* *fl.* 1

III — Het is moeilijk om over beeldhouwkunst te schrijven. Jan Engelman heeft zich uit den slag getrokken door op zeer voorname wijze meestal naast zijn onderwerp te praten. Over den Joodschen beeldhouwer Moissy Kogan vernemen wij dat hij in 1879 te Orguiew in Bissarabië geboren werd, in 1905 te Parijs bij Rodin in de leer ging, nadien in Duitschland veel waardeering genoot, tot wanneer hij door de Nazi's werd uitgewezen en zich in Amsterdam en Laren ging vestigen. Kogan is een uitstekend teekenaar. Zijn kunst heeft iets van het primitieve der archaïsche beeldhouwers van vóór Phidias, maar zij is vervuld van een rustig diepinnerlijk leven. Zeventien reproducties versieren den tekst. JOZEF MULS

14.355 **Hammacher, A. M.** **84 : 73 : 709**

VORM EN GEEST DER ROMAANSCHE BEELDHOUWKUNST. *Geïll. met* 40 *afb. — Antwerpen, Het Kompas (Wetensch. Bibliotheek)* 1936 (26×17) 180 *blz.* 30 *fr.*

V — Een zeer interessante studie over de zoo heerlijke en, over het algemeen althans, in breedere kringen zoo weinig gekende Romaansche beeldhouwkunst; een studie zooals we er nog geen van dien aard in het Nederlandsch over dit onderwerp bezitten: voldoende wetenschappelijk verantwoord en gemakkelijk leesbaar door een niet kunsthistorisch geschoold leek. Een zeer aanbevelenswaardig boek, met werkelijke gebreken, maar met nog veel grootere gaven. Het voornaamste gebrek bestaat in de tweeslachtigheid van het werk. Het schijnt eenerzijds zakelijk en strikt wetenschappelijk bedoeld, gezien de aard van de reeks waarin het verschijnt; het wekt anderzijds den indruk van een veeleer wijsgeerige en synthetisch-overzichtelijke ontboezeming zoodat, om maar één voorbeeld te geven, we twee vijfden van het boek overlezen moeten vooraleer een zakelijk woord te hooren over de bepaald-historisch Romaansche kunst. Maar dit gebrek, dat van aard is een ontwikkeld lezer ietwat ongeduldig te stemmen, zal ongetwijfeld meer dan één minder voorbereid lezer een hoedanigheid schijnen. Hammacher etalleert wat te zelf genoegzaam zijn encyclopedische kennissen en stelt zich daardoor noodeloos bloot aan een paar al te oppervlakkige vergelijkingen; maar daar tegenover blijkt zijn oordeel over het algemeen zoo grondig en zijn zijn opvattingen zoo juist, dat dit boek precies door die historisch-wijsgeerige uitweidingen, en vooral om de suggestieve wijze om het verleden door het heden te belichten, voor menig lezer des te aanbevelenswaardiger wordt. Schrijver beschikt daarbij over een benijdenswaardige litteraire zeggingskracht, die hem veroorlooft op een treffende en tevens verrassend geschakeerde manier, niet alleen zijn historische en kunsthistorische beschouwingen, maar ook zijn schoonheidsaandoeningen uit te drukken.

Dr A. STUBBE, PR.

14.356 **Hannema, D. en van Schendel, A., jr** **75**

NOORD- EN ZUID-NEDERLANDSCHE SCHILDERKUNST DER XVIIe EEUW. *Geïll. met* 104 *platen. — A'dam, Bigot & van Rossum,* 1936 (30×21) 31 *blz.* *geb. fl.* 5,50

IV — Het Kurt Wolff Verlag uit Berlijn heeft er aan gedacht haar uitstekend illustratie-

materiaal over de Noord- en Zuid-Nederlandsche schilderkunst der XVIIe eeuw ook in de Nederlanden ingang te doen vinden. Dr D. Hannema, de directeur van het Museum Boymans en Dr A. van Schendel Jr, de conservator aan het Rijksmuseum van Amsterdam, waren bereid, de eerste, om een kunsthistorisch overzicht van het tijdvak te schrijven, de tweede, om de aanteekeningen bij de gereproduceerde schilders te maken, zoodat dit boek niet alleen een keurig album is geworden met bandontwerp van Lettie Nije, maar tevens een uitstekende bijdrage is geworden tot vulgarisatie van de Nederlandsche kunst der gouden eeuw of van den Baroktijd. Het valt wellicht te betreuren dat er niet een gelijke maat gehouden werd tusschen de Noord- en Ziud-Nederlandsche meesters. Op de 104 reproducties komen er slechts 36 naar Vlaamsche meesters voor. Mr JOZEF MULS

8. - Letterkunde

81. GEDICHTEN

14.357 de Vree, Paul 81

Paul de Vree

HET BLANKE WAAIEN. — *Mechelen, Eenhoorn (De Bladen voor de Poëzie, Maandschrift)* 1937 (23×15) 10 *losse blz.* 4 *fr.*

IV — Acht gedichten van liefde-inspiratie. Het distilleeren bij P. de Vree, van gedacht, symbool, ontroerd woord, geschiedt op een ingehouden wijze ; ze is gezond-diep, zonder overdreven diepzinnig te zijn ; de orkestratie (of hoe de woordenmuziek genoemd ?) houdt zich ver van overvloedige rijkheid, streeft eerder het marmer-scherpe na (schijnt nog niet geheel feilloos te gelukken). Dit geldt voor de mooie stukken : Het bergmeer, Bestendig, Het blanke waaien, Overgave en Rust. De vier andere voldoen niet wegens ongaafheid van uitdrukking of precieusheid.

Dr JORIS CAEYMAEX, PR .

14.358 Minne, Richard 81

IN DEN ZOETEN INVAL. *Met 1 portret. — Brugge, Ach. van Acker (« De Garve » nr 2)* 1936 (21×12) 62 *blz.* 3 *fr.*

III — Nieuwe uitgave van den in 1927 reeds verschenen bundel. R. Minne heeft zijn naam, zijn dichtersgave en zijn dichterschap, en die zijn niet gering. In deze poëzie is, in den ondergrond, een eerlijke en sympathieke houding aanwezig ; en van hun ondergrond uit bezien, worden deze verzen het werk van een zeer, zeer knap dichterschap, van een meester in het aanwenden van het alledaagsche gemeengoed ; ze krijgen zoowaar de dimensie, die het ontroerende inzicht altijd met zich brengt.

Dr A. BELLEMANS, PR.

Richard Minne

14.359

Firmin van Hecke

van Hecke, Firmin 81

GEDICHTEN. — *Antwerpen, De Sikkel,* 1936 (22×16) 99 *blz.* *geb.* 50 *fr.*

III* — Dit is de derde uitgave van den bundel Gedichten, besproken in Boekengids onder nr 2489. Ze is vermeerderd met drie nummers, tevens taalkundig geretoucheerd, en typographisch goed verzorgd. Voor inhoud en kunst van dit ernstig werk mogen we verwijzen naar onze vroegere bespreking.

Dr JORIS CAEYMAEX, PR.

82. TOONEELLITERATUUR

14.360 **Boere, A.** 82
« VADERS WENSCH ». Spel van het Platteland in één Bedrijf. — *Berlicum, Grosfeld* (19 × 14) 20 *blz.* *fl.* 1,25
V — 'n Tragische schets van boerenveete en boerentrots, en veel meer 'n schets dan 'n tooneel-bedrijf. JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

14.361 **Boere, A.** 82
HET WAS EEN DROOM. Spel van Fantasie... of Werkelijkheid ? — *Berlicum (N.-Br.) Grosfeld* (19 × 14) 63 *blz.* *fl.* 1,75
IV — De zaak gaat zienderoogen naar den grond. Eén middel kan de baas nog aanwenden om te redden, maar het is 'n oneerlijk middel. In 'n obsedeerende droom geeft hij aan de verzoeking toe en beleeft er de treurige gevolgen van in 't verdwijnen van alle moreele goed in en rondom hem. Bij 't ontwaken is hij er zielsgelukkig om dat het kwade niet gebeurde en hij langs fatsoenlijken weg wel verder kan. 'n Tragisch spel van het gezonde geweten. Het wordt de triomf van het goede, van de genade zoo ge dat verkiest, in ons. JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

14.362 **Charpentier, F.** 82 : 89
PIOTTENLEVEN. Radiosketch. *Vrij bew. uit h. Fransch dr M. de Praetere.*
de Praetere, M. : VERLOF. Luisterspel.
Charpentier, F. en Brohée, P. :
KAROT. Luisterspel van het Frontleven. *Vrij bew. uit. h. Fransch dr M. de Praetere.* — *Roeselare, Deraedt-Verhoye,* 1937, 3 *dln tesamen ingenaaid* (21 × 14) 16, 15, 19 *blz.* 8 *fr.*
III — Drie schetsen uit het frontleven, — komen er nog ? — en hier speciaal als luisterspelen bedoeld. We kennen nu stilaan dit soort literatuur. Ook deze is niet kwaad, zeker niet in 2 en 3, al moeten we dan in 2 voorbehoud maken voor 'n insinuatie, die misschien soldatesk, maar op z'n zachtst gezegd zeer onfatsoenlijk is. JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

14.363 **de Cort, Aimé** 82.8
TOONEELSTUKJES VOOR KINDEREN : 2e REEKS. [Het Sinterklaasfeest ; Op het Speelpleintje ; Moederkensdag ; Bobbie. Een Hondengeschiedenis ; In den Speelgoedwinkel ; Tuurke op den Buiten] — *Antwerpen, Jos. Janssens* (17 × 13) 73 *blz.* 12 *fr.*
VI — Enkele naïeve kinderdingetjes, maar spijtig genoeg zonder artistieke pretentie. Het kan voor onze kleuters niet goed genoeg. JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

14.364 **de Nie, B.** 82.9 : 22
RABBI JOSEF. Bijbelsch Spel in drie Bedrijven. — *Zwolle, Kok* (21 × 13) 33 *blz.* *fl.* 0,80
V — 'n Roerend bijbelsch drama, dat speelt rondom de wonderbare genezing van het zoontje van Rabbi Josef door den Zaligmaker. Dat het in verzen geschreven werd schaadt maar luttel aan de gaafheid van den vorm. Dat de stof door 'n niet-Roomsche hand werd behandeld, belet niet dat het spel zonder bezwaar door onze katholieke kringen kan aanvaard. JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

14.365 **Duvernois, Henri** 82
DE DAME VAN BRONS EN DE HEER VAN KRISTAL. Blijspel in één Bedrijf. *Vert. uit h. Fransch dr L. Vandeput.* — *Marcinelle, Dupuis,* 1937 (19 × 13) 29 *blz.* 2,50 *fr.*
V — In de rust van 'n gekkenhuis meent de man eindelijk van z'n bazige wederhelft af te komen. Jawel, straks komt om diezelfde lieve rust z'n dame naar datzelfde huis. En de heer, die mordicus van kristal wou zijn, kan daar verder samenleven met de dame die van brons beweert te zijn. 'n Leuk-gezond, gemakkelijk en knap tooneelding. JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

Jan Fabricius

14.366 **Fabricius, Jan** 82
AFREKENING. Familiedrama in drie Bedrijven. — *Antwerpen, Jos. Janssens,* 1937 (20 × 13) 87 *blz.* 16 *fr.*
III — Om de persoon van de tachtigjarige Oma, Eefje, speelt een tragedie af, die haar oorsprong vindt in een twist tusschen twee families. — Dit is werkelijk een schitterend geschreven spel. Om de heldin, een tooneelfiguur van den eersten rang, bewegen zich bijfiguren, die, schetsmatig gehouden, toch stevig op hun pooten staan. Het is dan technisch uiterst knap fantasiewerk maar immoreel : gewoon de verheerlijking van

de aftroggelarij en een bespotting van het ouderlijk gezag. Dit verwekt een zonderlingen indruk. Het had er een van onbehaaglijkheid en wrangheid moeten zijn en, tot aan het fatale revolverschot, stemt het veeleer prettig en komisch. De sympathieke uitbeelding van de ondeugd wreekt zich op den indruk ; hij blijft oppervlakkig. Fabricius toont zich hier nog vaardiger dan J. Ballings in zijn op hetzelfde hoofdmotief gebouwde spel : Dr Jonas Jumper junior ; maar dit laatste laat een veel dieperen indruk na, het doet reëeler aan. Dr C. GODELAINE

83. Novellen, Romans, Legenden, Schetsen, Sprookjes, Verhalen

I. — VERBODEN LECTUUR

14.367 **Varangot, Victor** 83
WISSELS. — *Den Haag, De vrije Bladen,* 1936 (24×16) 46 *blz.* *fl.* 1
I* — Vuilschrift, onder den dekmantel van intellectueele psychologische verfijning.
Dr JORIS CAEYMAEX, PR.

14.368 **Fonteyne, N. E.** 83.1 : 89
POLDER. — *Antwerpen, De Sikkel,* 1937 (21×15) 163 *blz.* 28 *fr.*
I-II — Zie Romankroniek « Uit Noord en Zuid », onder nr 14.327.

III. — VOORBEHOUDEN LECTUUR

Boeken welke, ondanks zekere passages of grondgedachten, ook ontspanningshalve, zonder nadeel door gevormde lezers kunnen gelezen worden

14.369 **Berghen, René** 83.1
DE KLEINE ISA. — *Antwerpen, De Sikkel,* 1937 (21×15) 289 *blz.* 35 *fr.*
III — Zie Romankroniek, onder nr 14.328.

14.370 **Coolen, Antoon** 83.1
◆ DE DRIE GEBROEDERS. *Geïll. dr H. Wiegersma.* — *R'dam, Nijgh & van Ditmar,* 1936 (21×15) 322 *blz.* *fl.* 3 ; *geb. fl.* 3,90
III — Zie Romankroniek onder nr 14.322.

14.371 **Veldman, Jan** 83.1
DE VERLOSSENDE VLUCHT. — *Maastricht, Leiter-Nypels,* 1936 (22×15) 280 *blz.*
III-IV — Zie Romankroniek, onder nr 14.326. *fl.* 2,25 ; *geb. fl.* 2,90

14.372 **Visser-Roosendaal, J.** 83
« DE WACHTER ». — *Velsen, Schuyt,* 1936 (20×14) 262 *blz.* *fl.* 2,25 ; *geb. fl.* 2,90
III-IV — In de Romankroniek « Uit Noord en Zuid » besproken op nr 14.324.

IV. — LECTUUR VOOR VOLWASSENEN ALLEEN

circa 18 *à* 20 *jaar en ouder*
(veronderstelt zedelijke voorlichting en vorming)

14.373 **de Man, Herman** 83.1
◆ SCHEEPSWERF DE KROONPRINCES. — *A'dam, Nederl. Keurboekerij ; Brussel, Onze Tijd,* 1936 (21×16) 317 *blz.* 48 *fr.*
IV — Zie Romankroniek, onder nr 14.323.

14.374 **Everaert, Osw., Dr** 83.1 : 83.2
◆ VAN DEN KONINKLIJKEN WEG. — *Kortrijk, Steenlandt,* 1937 (18×14) 158 *blz.* 18 *fr.*
III-IV — Zie bespreking in Romankroniek, onder nr 14.329.

14.375 **Evi, Flor** 83
DE AZUREN DROOM. *Geïll. met 7 houtsneden van B. Schepens.* — *Dendermonde, Drukk. W. Heugebaert,* 1936 (15×12) 109 *blz.* 15 *fr.*
IV — Wat literatuur van droom ins blaue hinein, erotiek met inslag van hartstocht naar

de geliefde en van smart om hare dood. Het al met de noodige, impressionistische natuuromlijning. Een slotte : de berusting en gebed. Jeugd in liefde en tegenover de dood. 't Leven is meer dan azuren droom... Och, die vele, vele eenige puntjes !

A. VAN DEN DRIES, PR.

14.376 Gevers, Marie — 83 : 91

DE REIS NAAR HET LAND VAN BELOFTE. *Vert. uit h. Fransch [Le Voyage de Frère·Jean] dr Dr M. J. Premsela. — Den Haag, Zuid-Hollandsche U. M. (Cultuurserie)* 1936 (21 × 15) 260 *blz.* *fl.* 2,75 ; *geb. fl.* 3,50

Marie Gevers

IV — Terwijl hun groote jongens andere verlofplannen hebben, ondernemen Lucien en Helene een zigzagreis naar Marseille, volgens het reisplan van een Heilig-Land-vaarder van 1634, die daarover een naïef relaas neerschreef. Zij nemen Marie mee, een nichtje uit Maastricht, thuis heel stijfburgerlijk gehouden : zij willen haar eens vrijelijk laten ademen. Ook Marc, 'n vriend van de zonen, op 'n beurs voor archeologie naar Egypte reizend, sluit zich bij hen aan. Op kiesche maar warme wijze gestuwd door de begrijpende echtgenooten, doorloopt Marie zeer snel de etappen van conventioneele onpersoonlijkheid tot onafhankelijken wil, en, in toepassing van schrijfsters leer, grijpt zij zelf in, om de kans niet te missen in Marc een goeden man te krijgen — trouwens een zeer groot goed voor Marc zelf. Samen met die aannemelijke zienswijze over het trouwen bij gegoede burgerij van nu, behoort het boek door tal van alleraangenaamste gaven der flinke dichteres : psychologie van het gelukkige huwelijk en den ruimen omgang met de grootere kinderen ; smakelijke en humoristische voorstelling van de aartsburgerlijke elementen ; dan, de uiterst spontane natuurgevoeligheid der dichteres,zoowel in het « ouwe nest » (het buitengoed te Edegem, dat weldra een tweede Marbacka gaat worden) als bij de prettige en tevens artistiek gevoelde reisindrukken. Om niet te gewagen van de alles bezielende symbolistische en persoonlijke verbeeldingsspelingen die M. Gevers eigen zijn. Vertaling, eerste klas.

Dr JORIS CAEYMAEX, PR.

14.377 Helman, Albert — 83

RATTEN. *Geïll. dr Jozef Cantré. — R'dam, Nijgh & van Ditmar,* 1936 (24 × 16) 61 *blz.* *fl.* 2,50

IV — Zoowaar de rattenvanger van Hameln, en in een vorm, een keurige verschijning en een versie, waarin de middeleeuwsche atmosfeer op wondere wijze werd bewaard. De evocatie van den geest en het milieu is zoo intens, de taal zoo merkwaardig-juist, de stijl zoo louter-episch en ongemeensensiebel ! Een werkje van klassieke accuratesse in de zeggingswijze en klassieke bezonkenheid in de behandeling. Zal ik dit uitmuntend proza verwijten sterk-rythmisch, zelfs gescandeerd te zijn en alleen typografisch van het blanke vers te verschillen ? Aan het rythme dankt het stuk veel van zijn epische suggestiekracht ; en er is zooveel afwisseling in de maat, die nergens stoort en op tallooze plaatsen de beeldende allure merkelijk verrijkt. Dr A. BELLEMANS, PR.

Albert Helman

14.378 Hogenbirk Jzn, D. — 83

DEZE TWEE... ÉÉN. — *Kampen, Kok,* 1936 (21 × 15) 243 *blz.* *fl.* 2,25 ; *geb. fl.* 2,85

IV, P — In een Hollandsch dorp vinden een calvinistische jonge man en een doopsgezind meisje elkanders hart ; de rol, welke het gevoel daarbij speelt,wordt teenemaal verdoezeld door de redeneeringen met godsdienstigen inslag, zoo vanwege de twee geliefden als vanwege hun ouders. Met zijn preekerigen toon en zijn soms stroeven zinsbouw, zijn zinspelingen op calvinistische toestanden en bijbelcitaten, is dit boek voor den Vlaamschen lezer vrijwel ongeschikt. J. LAUWERYS, PR.

14.379 Koopmans, Marie — 83 : 39

◆ MOOI-MIENKEN EN 'N SMOKKELKÖNNIG. Folkloristische Roman. — *Zutphen, Thieme,* 1936 (22 × 15) 271 *blz.* *fl.* 2,75 ; *geb. fl.* 3,50

Marie Koopmans

IV — Deze roman is de derde uit een trilogie, waarin het rijke volksleven uit Twente op meesterlijke wijze wordt geschilderd. Dit boek voert ons binnen in de smokkelaarswereld op de Duitsch-Hollandsche grens, tijdens den wereldoorlog. Er wordt gesmokkeld, grof geld verdiend, gebrast en « geleefd », in den pejoratieven zin van dat woord. Alles draait rond een verloopen koopmanszoon, die zich van een herbergmeid bedient om tolbeambten en grenswachters te verschalken. Het meisje rekent op een huwelijk met den smokkelkoning, doch wordt verstooten en huwt een fabriekwerker, die kort daarna verongelukt. Dan laat de smokkelkoning, die ondertusschen zedelijk ten onder is gegaan, met zijn huwelijksaanzoeken niet meer af. De ondervinding heeft Mienken echter geleerd en fier wijst zij hem af, al is zij ook de eenige die, later, om zijn rampzalig einde een traan vergiet. Het boek is rijk aan spanning en boeiende tafereelen, katholiek van strekking en, spijts de dialectwoorden en gezegden — dank zij een woordenlijstje achteraan — toch goed genietbaar. J. LAUWERYS, PR.

14.380 **Menko-Jacobson, E. R.** 83.8

HERINNERINGEN. — *A'dam, Scheltema & Holkema,* (21 × 14) 62 *blz.* *fl.* 1

IV — Deze schetsjes, twaalf in getal, zijn voor het meerendeel herinneringen, geput uit de ervaring verkregen in den bezoekerstijd van schrijfster bij het genootschap : « Liefdadigheid naar Vermogen». Deze schetsjes, diep inslaand door hun eenvoud en ontroerend, wijl zoo direct uit de werkelijkheid gegrepen, zullen de lezers ervan overtuigen dat er nog zeer veel te doen valt om het lot van onze minder bevoorrechte broeders en zusters dragelijker te maken. ELZA WOLF

14.381 **Priestley, J. B.** 83

GOEDE KAMERADEN. *Vert. uit h. Engelsch dr E. Raedt-de Canter.* — *A'dam, van Holkema & Warendorf [Brussel, Onze Tijd]* 1936 (25 × 16) 573 *blz.* 64,50 *fr.* ; *geb.* 81 *fr.*

IV — Met veel zelfvertrouwen, dat toch niet misplaatst is, vertelt Priestley ons een « plain story » van een reisgraag timmerman, een kostschoolleeraar en de dochter van een Engelsch majoor ; hoe hun wegen naar elkaar toeliepen, hoe ze verder met een cabaretgezelschap verbonden geraken, en alle mee- en tegenslagen daarvan deelen. Hoe lijvig ook, verloopt het boek toch betrekkelijk snel, omdat het zoo vol is en zoo onderhoudend geschreven. Dr A. BELLEMANS, PR.

J. B. Priestley

14.382 **Roselaar, Jan** 83

HET GELDSCHIP. — *Nijkerk, Callenbach,* 1936 (22 × 17) 255 *blz.* *fl.* 2,15 ; *geb. fl.* 2,90

IV, P — Een boerenroman. Als motief wordt ingeweven het wedervaren van een boer, van wien geweten is dat hij wel met duimkruid, maar toch diep in de penarie zit. Omdat zijn zoon met een woonwagen-meisje huwde, wordt hij met haar verstooten. Al de verdere episoden leiden traag, maar staag, tot de uiteindelijke verzoening. De roman schildert meer dan één boerengezin, zelfs een heele dorpswereld, zoodat de lezer aanvankelijk beduusd staat bij al die wemeling van personen. Flink gestyleerd, ofschoon erg Hollandsch getint. De roman, gebouwd op een tekst van Christus, sluit met een les van Christus. Doch hier is de geest heelemaal protestantsch ; zelfs het stijve, harde puriteinsche vindt zijn belichaming in een weeke, oude vrouw. Voor volwassenen. A. VAN DEN DRIES, PR.

14.383 **van Bommel van Heusde, S.** 83

HET VONDELINGSKE. — *Deventer, Kluwer,* (19 × 13) 7, 229 *blz. fl.* 1,50 ; *geb. fl.* 2,25

IV, P — Het verhaal van Sjorske, den knaap-kunstenaar, die mooie teekeningen schildert, al leeft hij onder een simpel boerendak. Niet de zoon van den huize ; och, daar ontsluiert zich een geheim : een kind der zonde van de adellijke burgemeestersdochter. Zoo is het verhaal als duizend andere romans. Doch er is meer : deze roman glorieert de Betuwe, het land en de bewoners : en zoo mag hij er zijn. Hij verheerlijkt de menschen en de zeden van daar : werkzaam als bietjes, goed als kramiekbrood, sociaal en zedig. Het landelijk leven met veel zon er op. Wel in protestantschen geest, en die zijpelt nog al erg door ; maar de beleving is godsdienstig. Voor volwassenen. A. VAN DEN DRIES, PR.

14.384 van Eerbeek, J. K. **83.1 : 83.3 : 269**
BEUMER & C°. — *Nijkerk, Callenbach (Nobelreeks)* 1937 (21×17) 248 *blz. geb. fl.* 2,90
IV — Voor bespreking zie Romankroniek, onder nr 14.325.

V. — LECTUUR VOOR ALLEN

ook voor aankomende jeugd (14-15 *jaar*) *geschikt*

14.385 Day, Clarence **83.1**
DICTATOR [*Life with Father*]. *Nederlandsche bewerking dr E. C. Pierson-Andrée Wiltens en Jan Walch. Geïll. dr A. Pieck. — Den Haag, Zuid-Hollandsche U. M. (Cultuur-serie)* 1936 (23×15) 247 *blz.* *fl.* 3,50 ; *geb. fl.* 4,50
V — Een subjectieve kijk op de 80-er jaren. Hoe vertaler aan den titel « Dictator » komt, blijft een volkomen raadsel. De Engelsche titel « Life with Father » klinkt minder imponeerend, maar geeft den geest waarin het boek geschreven werd trouw weer. Wij vragen ons af of de Nederlandsche bewerking nu per se in verouderden stijl moest geschreven worden. Het boek had bij een modernen verhaaltrant heel wat gewonnen. De inhoud bestaat uit losse anecdotische gegevens, welke voor doel hebben de eigenaardigheden van Vaders karakter, en meteen den tijdsgeest, te belichten. W. A. DE WITTE

14.386 den Dulk, Wijnanda **83**
ONDER DE DENNEN. *Geïll. dr W. Bredijk. — Rijswijk, Kramers,* 1936 (23×15) 215 *blz.* *fl.* 1,40 ; *geb. fl.* 1,90
IV-V — Een boek geschikt voor grootere jongens en meisjes. We zouden nog liever zeggen van 18 tot 20 jaar. Meisjes gaan kampeeren en jongens gaan kampeeren. Ze vinden elkaar ! Schenken thee voor elkaar en feesten — overigens zeer braafjes — samen. De geschiedenis eindigt met een paar verlovingen. Het boek is goed en vlot geschreven, alhoewel de historie zelf niet veel om het lijf heeft en onze jeugd er niet veel zal bij leeren. Als ontspanningsboek mag het er echter wel zijn. ELZA WOLF

14.387 Dirickx, Frans **83.8**
◆ HET TRALIEHOK. — *Turnhout, van Mierlo (Volksbibliotheek nr* 17) (17×11) 181 *blz.* *gek.* 10 *fr.*
V — Een bundeltje van zeven frissche novellen uit het gevangenisleven. In eenvoudigen, lossen stijl leeren wij er het eentonig leven van bewakers en gevangenen kennen en terloops kijken wij ook even achter 't gordijntje, naar de reden waarom de laatsten daar « zitten ». Zoo is er heel wat uit te leeren en heeft het boekje tevens een moraliseerende strekking. J. LAUWERYS, PR.

Frans Dirickx

14.388 Gruhner, Emmy **83 = 43**
◆ DAS VERSCHENKTE JAHR. Eine Erzählung. — *Freiburg (Breisgau), Herder,* 1936 (19×11) 281 *blz.* *geb. RM.* 4
V, M — Heide Hellgast, een frisch burgersmeisje, onderbreekt een jaar haar studiën ; ze wijdt het aan de opvoeding van Maria von Süffen, een rijk en eenig kind, dat allen levensmoed mist. Heide weet het meisje tot een gezond open leven met sociale hulpvaardigheid te ontwikkelen. De pædagogische bedoeling is duidelijk ; doch schaadt niet, daar ze uit het gebeuren zoo natuurlijk opstraalt, en Emmy Gruhner geen oogenblik het vertellen vergeet. En ze kan vertellen ! Zoo waar en echt leven haar menschen, die ze nu dieper aan milieu en traditie weet te binden, en zoo frisch is de atmosfeer, dat het een waar genot is deze vertelling mee te leven. JUUL BOVÉE

14.389

Maurits Neels

Neels, Maurits 83 : 93

BEELDEN UIT MIJN KINDERJAREN : EERSTE DEEL. — *Brussel, De Zijdeworm, Fabriekstraat* 13, 1936 (18×14) 109 *blz.*

V°, L — « Ik beschouw deze verhalen als een bijdrage tot de geschiedenis van mijn dorp en mijn streek ». Zoo verklaart de schrijver. Sommigen kunnen daar misschien belang in stellen, ten minste wanneer zij geen aanstoot nemen aan den hekeltoon ten opzichte van personen en den spot met godsdienstige gebruiken. De gewone lezer heeft echter niets aan de oude romantische beeldspraak in een verouderd opgeschroefd taaltje, waarin woordenkeus, zinsbouw en taaleigen veel te wenschen overlaten.

J. LAUWERYS, PR.

14.390 **Thans, Hilarion, O.F.M.** 83.8

◆ VERTELLEN : DERDE DEEL. *Geïll. dr R. Daniels O.F.M. — Mechelen, St-Franciscus-Drukkerij* (21×14) 190 *blz.* 15 *fr.*

V — *Vertellen* und kein Ende... Maar één die het kent ! De eerste étapes eener Italiaansche reis, tijdens of kort na de oorlogsjaren, — op staatskosten, stippelt schrijver glunder aan — door P. Thans met zijn onafscheidelijken Poteau gemaakt. Hier is de geboren verteller, maar ook de dichter met het ontvankelijk gemoed aan het woord, die een open oog heeft voor de mooie Italiaansche landschappen, voor de fraaie artistieke marmers ; maar die kunstenaar is tegelijk katholiek priester, die biddend knielt voor het graf van St-Pieter ; is ook Franciskaan, die vol bewogen liefde ons verhaalt over zijn heerlijk kloosterke — dat onvergetelijke voor al wie het zag — boven op Fiësole. Denken we dan onwillekeurig niet aan het prachtige boek van Jőrgensen over de kleine franciskaansche kloosters in Italië ? Alles gemoedelijk en geestig verteld ; voor de komische noot zorgt Poteau wel ! Terloops geeft schr. nog enkele beschouwingen ten beste over Vlaamsche kwestie en op een andere plaats verhaalt hij « hoe men dichter wordt ». We kijken verlangend uit naar het vervolg van dit reisdagboek : Franciskaansch Italië, gezien, aangevoeld en beschreven door den Franciskaan, wiens naam is : Hil. Thans. M. VAN HOECK, PR.

VIa — KINDERLECTUUR

Voor grootere kinderen van 13, 14, 15 jaar

14.391 **Brown, Tom** 83.0

◆ TUSSEN ROODHUIDEN, BEREN EN WOLVEN. — VAN LEEUWEN EN ZWARTE TOVENAARS. *Geïll. — Haarlem, De Spaarnestad (Jeugdbibliothéek nrs 74 en 84)* 1937 (21×15) 152, 160 *blz.* *fl.* 1,35

VIa, J — Twee jongensboeken, avontuurlijk te over, zooals de titels al dadelijk te vermoeden geven, maar in den grond gezond van geest, en die wij dan ook gaarne aanbevelen, als lectuur waarop elk kloek jongenshart diepgrondig verslingerd is. Uit deze beide boekjes is bovendien heel wat zakelijks te leeren, op den koop toe. — Nr 1 verhaalt de beroerde vijandelijkheden tusschen verschillende Indianenstammen, met op den voorgrond de heldhaftige prestaties van Vliegend Hert ; in nr 2 gaat het over de lotgevallen van twee jonge Engelschen in de Britsche bezittingen van Midden-Afrika. De wilde fauna speelt een zeer voorname rol in beide geschiedenissen, en er komen ook telkens flinke kath. missionarisfiguren bij te pas. Als in de « echte » prairieverhalen e.d., voor ouderen, komt het op een menschenleven weinig aan ; maar ook onze jeugd slikt dat wel *cum grano salis.* Stylistisch en typografisch goed verzorgd : twee uitstekende nummers te meer in de frissche reeks Jeugduitgaven van De Spaarnestad. B.

14.392 **Conté, Lode** 83

GOOR EN WIE. *Geïll. dr E. van Offel. — Antwerpen, Opdebeek,* 1936 (24×16) 95 *blz.* 10 *fr.*

VIa, N — Honderd-en-één voorvallen uit het kinder- en schoolleven van twee kozijntjes, Goor en Wie, tot ze beiden bureelbedienden worden. De verkorting « Wie » is al heel

slecht gekozen en leidt tot dubbelzinnigheden, in al de zinnen, die met Wie beginnen. De schoolmeester Lode Conté vindt het noodig te verklaren wat crescendo is en wat « de uil » beteekent in : « Loop naar den uil ! » ; wat men zonder verklaring veel beter snapt. Anders is zijn taal rijk en de voorstelling levendig. AUG. OSSENBLOK-DRIES

14.393 de Vries, Anne 83 : 91 : 39

Anne de Vries

EVERT IN TURFLAND. *Geïll. dr T. Bottema. — Groningen, Noordhoff (« Vrij en blij », Leesboekjes v. christ. scholen), 2e druk, 2 dln* (19×13) 95, 104 *blz.* *elk fl.* 0,55

V-VIa — De studie van de heimat en van het milieu staat aan de dagorde, en daarom, in functie van die studie, is dit kinderboek welkom. Het vertelt veel interessants uit het noordelijke Drente, zijn werklustige bevolking, zijn oude landelijke gebruiken. Maar dan uit den hoek gezien van de jeugd, zooals deze het eenvoudig leventje van ginder meeleeft in zijn daagsche deining. Het verhaal — doorloopend in twee deelen — houdt zich steeds zeer dicht bij de jeugd. Schrijver voert een handige pen, weet af en toe zijn verhaal te dramatiseeren en te drijven tot goeie moraal en opwekkende levensernst en -deugd. Wel wat in protestantschen geest, doch nooit hinderlijk en preekerig. A. VAN DEN DRIES, PR.

14.394 de Wit, Piet H. 83 : 65

TWEE JONGENS IN EEN HAVENSTAD. *Geïll. dr J. W. M. Wins. — Baarn, Hollandia,* 1936 (25×16) 173 *blz.* *fl.* 2,25 ; *geb. fl.* 2,90

VIa, J — Die havenstad is Rotterdam. De twee jongens, die vriendschap hadden gesloten, zijn Jan, een straatrakker, en Jaap, het zoontje van een sleepdienstondernemer. Op dezes booten wordt de heele havenbedrijvigheid van dichtebij verkend, en tot ver buiten de haven het schippersleven, te water, meegemaakt en beleefd. Allerlei gebeurtenissen en gevaarlijke situaties zelfs, die erbij te pas komen, maken het verhaal uiterst boeiend. Leerzaam — jongens vooral uit een havenstad zelf, vinden hier hun gading — en met opvoedende strekking. Neutraal. Jammer van die dure Hollandsche gulden, want het is een ongemeen prettig en verdienstelijk jongensboek. B.

14.395 Lindekruis, T. 83.9 : 83

◆ JORIS, DE DURVER. — KNOPSKE. — OP TREKTOCHT. — *Antwerpen, De Oogst [Nederlandsche Boekhandel]* 1936 (24×16) 69, 63, 64 *blz.* *elk* 5,25 *fr.*

V-VIa — Drie vertelboekjes van de goede soort. Nummer één : het historisch verhaal van Joris, den kranigen jongen, gegroeid om zijn durfkracht tot 's keizers tribuin, die ten slotte de martelkroon verwierf. — Nummer twee : het verhaal van Knopske, den leider eerst van de jongensbende « De Soldeniers », den propagandist dan van de « Roode Valken », die belandt bij de jongens van de « pattre », via veel strijd en twijfels. — Nummer drie : het gedramatiseerd verhaal van een trektocht der Chiro-jongens. Lindekruis is een geboren verteller : boeit, is vol snakerij en idealisme, schrijft vlot en ad captum der jeugd en kent zijn jongens dwarsdoor. Gansch zijn werk staat in het teeken der jeugdbeweging voor Christus-Koning. Lavki redivivus, maar op zijn manier. Eén ding bejammer ik : die onnoozele taalfouten. A. VAN DEN DRIES, PR.

T. Lindekruis

14.396 Rabhooy, Tine 83

UIT HET LEVEN VAN JANNEMAN. *Geïll. dr E. van Offel. — Antwerpen, Opdebeek,* 1937 (24×17) 64 *blz.* 7,50 *fr.*

VIa, M — Zes-en-twintig schetsen uit het leven van Janneman, van zijn geboorte tot zijn eersten schooldag. Alle ouderen zullen er smaak in vinden. Ook waarschijnlijk de kinderen. Toch verdient eens onderzocht te worden, in welk geval en in hoeverre boeken over kinderen aan kinderen bevallen. AUG. OSSENBLOK-DRIES

14.397 Roggeveen, Leonard 83

Leonard Roggeveen

DE KRANT VAN KEES VAN DAM. *Geïll. dr T. Bottema.* — *Den Haag, van Goor,* 1937 (19×13) 143 *blz. fl.* 1 ; *geb. f.* 1,50
VIa — Kees wil journalist worden. Door den dood van zijn vader kan hij niet voortstudeeren en moet hij gaan werken bij zijn oom, die kolenhandelaar is. Zijn droom laat hem echter niet los. Hij koopt een hectograaf en hij begint zelf een weekblaadje uit te geven. Daardoor wordt de aandacht van den uitgever van het plaatselijk blad op hem getrokken, en hij wordt opgenomen in de redactie. Laat het nu nog weinig waarschijnlijk zijn, dat een 15-jarige jongen een blad opstelt en drukt en uitgeeft, dit boek is toch een mooie illustratie van de spreuk « Waar een wil is, is een weg », en het is toch wel die spreuk die de schrijver aan zijn jonge lezers heeft willen aanleeren. Omwille van die opvoedende strekking, aanbevolen. F. VERMUYTEN, PR.

14.398 Steylen, Cor 83.0

◆ DE JONGE TOVENAAR. Een oorspronkelijk romantisch Jeugdverhaal. *Geïll.* — *Haarlem, De Spaarnestad (Jeugdbibliotheek nr* 85) 1937 (21×15) 147 *blz. geb. fl.* 1,35
VIa — Een jonge Indiaan, zoon van den toovenaar, is de plaag van zijn makkertjes, verraadt den stam en levert zelfs de vlag over aan de vijanden. Hijverneemt dat zijn makkers naar den « witten man » gaan, gaat er ook naartoe om het H. Doopsel te vragen, doet heldhaftige pogingen om zich te beteren en zoo het H. Doopsel te verdienen. Als hij aan zijn vader toelating vraagt om zich te laten doopen, wordt hij doodgemarteld. Lijk alle Indianen-verhalen zal dit mooie boekje gaarne gelezen worden door onze jongens, en tevens zal het goed doen, omdat de werking van de genade in een jonge ziel er zoo treffend in geschetst wordt. F. VERMUYTEN, PR.

14.399 Sutorius, Anna 83

DE HEUVEL-HOEVE. *Geïll. dr K. van Os.* — *Rijswijk, Kramers,* 1936 (23×15) 219 *blz. fl.* 1,25 ; *geb. fl.* 1,75
VIa — Een spannend boek voor de kinderen, die er aangename oogenblikken zullen aan beleven. Alhoewel het niet gemakkelijk is gepaste lectuur te vinden voor aankomende jongens en meisjes, mogen we dit boek rangschikken bij deze, die in een adem zullen uitgelezen worden. ELZA WOLF

Anna Sutorius

14.400 van Dijle, Bas 83.9

◆ VAN ADDIS-ABEBA NAAR BETHLEHEM. *Geïll. dr Mardi.* — *Utrecht, St-Gregoriushuis ; A'dam, R. K. Boekcentrale,* 1936 (24×17) 125 *blz. fl.* 1,50
VIa-b — Het boek vertelt hoe een jonge neger met zijn koning, Caspar, mee mag de wondere ster achterna, naar Bethlehem. Vele avonturen bemoeilijken de reis : verraad, overval door roovers, gevangenis, verkocht als slaaf, gekwetst, enz... om dan ten slotte toch nog veilig bij zijn koning aan te landen, en den Verlosser te begroeten te Bethlehem. De telegram-stijl — « Rusten. Eten. En slapen ». « Kruipen. Wringen. Hakken... Striemen, schrammen, steken ! » — maakt het boek zeer vervelend om lezen. Het verhaal zelf is nogal ver gezocht, maar toch spannend en zal er bij de jongens wel ingaan. De moraal, die heel het boek doorweeft, is zeer mooi : wees altijd goed ; zoek geen rijkdom. De teekeningen van Mardi zijn opperbest. Uitwendig netjes verzorgd. ANT. AARTS, PR.

14.401 van Tichelen, Hendrik 83.8

ENGELSCHE VOLKSVERTELSELS. *Geïll. met houtsneden van V. Stuyvaert.* — *Antwerpen, De Sikkel* (22×17) 67 *blz.* 8 *fr.*
VIa — In een sobere, doch keurige taal en met mooie houtsneden in kleurendruk, worden hier vijf Engelsche volksvertelsels aangeboden. Het thema van Tom Duim en Sterke Hans vertoont veel gelijkenis met Vlaamsche vertelsels ; het Engelsch milieu geeft er echter een nieuwe bekoorlijkheid aan. J. LAUWERYS, PR.

14.402 **Weiser, Franz, S.J.** 83

◆ HET LIED VAN DEN DONAU. *Vert. uit h. Duitsch dr A. Leysen, pr. Geïll. met 5 platen. — Averbode, Goede Pers ; Roeselare, Hernieuwen-Uitgaven,* 1936 (18×11) 157 *blz.* 10 *fr.*

Franz Weiser S.J.

V-VIa-b — Deze fijne Jezuïet is geen onbekende bij onze studeerende jeugd, die hem trouwens gul bedankt om zijn mooi boek : *Het Licht der Bergen.* Onderhavig werk moet het wel afleggen, maar zal toch graag gelezen worden. Als motief geldt hier : het apostolaat, als bron van het grootste geluk. Dààrrondom weeft schrijver het verhaal van 25 Weensche Hernieuwers, die hun verlof gaan doorbrengen verre van de woelige, razende grootstad, aan de boorden van den Donau. Een bont gebeuren, die verlofneming, vol anecdoten, feiten, voorvallen. Met even een kijk in de zielen, in de karakters der jongens. D'r komen prachtkarakters in voor. In alles, tot in de dramatische spanningsmomenten blijft schrijver erg en zelfs verbluffend sober, maar dan ook meer inslaand en verrassend. Een goed boek, dat wijst op gebed en offer als levenshefboomen en zielekrachten. De vertaling leest vlot. A. VAN DEN DRIES, PR.

VIb — KINDERLECTUUR

Voor ietwat gevorderde lezertjes (van 9, 10, 11, 12 jaar)

14.403 **Blommaert, Aloïs** 83

◆ DE BENDE VAN MEESTER WIES. — JAN SUKKEL. *Geïll. dr E. van Offel. — Antwerpen, Opdebeek,* 1937 (20×15) 47, 48 *blz.* 3,50 *fr.*

VIb — *De Bende van Meester Wies* : Een prachtboek over het schoolleven van 40 flinke kwa(?)-jongens, onder de leiding van een voorbeeldig onderwijzer. Dat men in het bosch « leest » over de levende natuur, zonder iets waar te nemen, is in tegenspraak met de huiswerken, waardoor Meester Wies den opmerkingsgeest zijner jongens ontwikkelt. *Jan Sukkel* : Een goed gemeend, zelfs goed verteld verhaal, maar waar de tendenz al te dik op ligt.

AUG. OSSENBLOK-DRIES

Aloïs Blommaert

14.404 DE NIEUWE. — SUS, DE ZWERVER. *Geïll. dr E. van Offel. — Antwerpen, Opdebeek,*
◆ 1937)20×15) *elk* 48 *blz.* 3,50 *fr.*

VIb — *De Nieuwe* : 'n Boekje zonder pretentie, eenvoudig en sober verteld, maar warm, goed en echt. 't Klein volkje zal het graag lezen en ongemerkt den goeden invloed, die er allersimpelst in verwerkt ligt, in zich opnemen en meedragen.— *Sus, de zwerver*: 'n Simpele vertelling over 'n armen, braven vent, met 'n gouden hart, die daarom juist de overwinning behaalt op 'n ruwen, hardvochtigen kerel. A. Blommaert vertelt zoo echt voor kinderen, eenvoudig en niet gezocht, en daarom zullen z'n boekjes best inslaan en ten goede nawerken. ANT. AARTS, PR.

14.405 **op de Beeck, Leo** 83

◆ DIJKRATTEN. *Geïll. dr Th. op de Beeck. — Antwerpen, Opdebeek,* 1936 (27×18) 40 *blz.* 4 *fr.*

Leo op de Beeck

VIb — De jongens van het Patronaat spelen op en nabij den dijk en gaan daarna natuurlijk varen. Hierbij beleven ze een avontuur, dat verkeerd had kunnen afloopen, maar waarbij ze zich als flinke, kranige jongens gedragen. Waar hun een belooning wordt aangeboden, denken ze op het hun geliefde patronaat, waar ze zoo menig gelukkig uurtje sleten. Belangwekkend en goed verteld. AUG. OSSENBLOK-DRIES

14.406 **van Puymbroeck, Renaat** 83

GAFFI. *Geïll. dr J. Waterschoot. — Antwerpen, Opdebeek,* 1937 (24×17) 63 *blz.* 7,50 *fr.*

VIb — Een nieuw boeiend tooververhaal, waarin de weergalm van oude, gekende sprookjes naklinkt en dat nochtans oorspronkelijk schijnt. Treffende teekeningen. AUG. OSSENBLOK-DRIES

88. - Gemengde Opstellen

14.407 **Burssens, Gaston** 84 : 92.8

PAUL VAN OSTAIJEN, ZOALS HIJ WAS EN IS. — *Wilrijk-Antw., Avontuur,* 1933 (25×16) 95 *blz.* 20 *fr.*

IV — Vooraan uitvoerig besproken onder nr 14.331.

14.408 **Cleerdin, Vincent** 88

◆ GESPREKKEN MET DESIDERIUS ERASMUS. *Met* 1 *portret. — A'dam, van Munster* (20×14) 229 *blz.* *fl.* 1,90 ; *geb. fl.* 2,50

Vincent Cleerdin

IV — Uit een jarenlang geestelijk verkeer met Desiderius Erasmus groeide bij schrijver sympathie en bewondering voor den grooten humanist. In acht gesprekken tracht hij een nauwkeurig en wel afgelijnd beeld te geven van diens leven en leer. Het eerste en uitvoerigste handelt over zijn levensgang ; de volgende over het humanisme, de geschiedenis van zijn leeftijd, de Kerk en haar bestuurders, Luther en het Lutheranisme, de Staatkunde, de Zotheid ; ten slotte een bondig afscheidsgesprek. Daaruit blijkt vooral zijn hoedanigheid van wereldburger, zijn liefde voor de letteren, zijn trouw aan de Roomsche Kerk, hoewel hij scherp hekelend optrad tegen de talrijke gebreken van zijn tijd. De gesprekken zijn zeer boeiend en lezen zeer vlot : zeer gepast voor een eerste, hoewel niet oppervlakkige, kennis met een der grootste genieën uit de wereldgeschiedenis. Ons, Vlamingen, spijt het dat schrijver geen enkel woord besteedt aan Erasmus' verblijf te Anderlecht en zijn vriendschap met Kan. Wichman, wiens patriciërswoning thans omschapen is in een Erasmus-museum. Dr A. Boon, pr.

14.409 **de Ryck, Paul** 84 : 92.8

VAN OSTAIJEN, FASCINEREND DICHTER. — *St-Amandsberg, Varior,* 1936 (24×15) 57 *blz.* 12 *fr.*

IV — Zie bespreking onder nr 14.332.

14.410 **Marcus Aurelius, Keizer** 88

GESPREKKEN MET ZICHZELF. *Vert. uit h. Grieksch dr Dr A. van der Hegge Zijnen* [*Zr M. Costanza C.R.S.S., Turnhout*]. *Met* 1 *portret. — Brugge, Ach. van Acker, Eiermarkt* 4 (« *De Garve* » *nr* 4) 1937 (21×12) 47 *blz.* 3 *fr.*

IV — Na het grondige werk, door Dr A. van der Hegge Zijnen (Zr M. Costanza, van het H. Graf te Turnhout), was het niet zoo moeilijk, en tevens niet minder wenschelijk, om de vertaling, die voor uitstekend doorgaat, toegankelijker te maken in een minder-academische editie dan de « Philologische Studiën » van Prof. Dr Cochez. Daaraan heeft « De Garve » schoon en goed werk geleverd. Dr A. Bellemans, pr.

14.411 **Molkenboer, B. H., O.P.** 88 : 91

◆ HERDENKINGEN. *Geïll. met* 15 *platen. — A'dam, van Munster (Geelruggen-serie)* (21×16) 267 *blz.* *fl.* 2,75

V — Tot blz. 106 het zooveelste reisverhaal over Zuid-Frankrijk en Zwitserland ! Dan vijf lezenswaardige opstellen : over den kruisweg van Toorop in de kerk te Oosterbeek ; over het levensdrama dat in de brieven schuilt van Michel-Angiolo ; over Dante en Beatrice ; over de geschriften van de H. Brigitta ; ten slotte over Julie Simon, den levensroman dien C. en M. Scharten-Antink gebouwd hebben uit de briefwisseling van Bakhuizen van den Brink met dat Luiksch katholiek meisje. Bij voorkeur dus over gemoedsuitingen en kunstwerken van zeer hoogstaande personen, waarvan schrijver het zieleleven of het kunstwerk diep peilt en scherp ontleedt. Dr A. Boon, pr.

B. H. Molkenboer O.P.

14.412 **van Duinkerken, Anton** 84 : 23

◆ VERSCHEURDE CHRISTENHEID. *Geïll. met* 10 *platen — Hilversum, P. Brand,* 1937 (21×15) 247 *blz.* *fl.* 2.90

IV* — Zie uitvoerige bespreking onder nr 14.330.

N. B. — Het ruitje ◆ onder het volgnummer van sommige recensies geplaatst, beduidt dat de aldus aangeteekende werken in een katholieken geest geschreven zijn.

NUMMER 7 VIJFTIENDE JAARGANG JULI-AUG 1937

BOEKENGIDS

Algemeen Nederlandsch Bibliografisch Tijdschrift
Organ van het Algemeen Verbond van Katholieke Boekerijen
VERSCHIJNT 10 MAAL PER JAAR

REDACTIE en BEHEER : Alg. Secretariaat voor Katholieke Boekerijen
Cuylitsstraat 27, Antwerpen — Postcheckrekening : 241.02

Prijs voor België: Abonnement: 35 frank Dit nummer: 5 frank

Oud en Nieuw

door Ernest van der Hallen

Albert Helman is de auteur der gemeenschap-generatie, die het sterkst geëvolueerd heeft : van katholicisme naar vrijdenkerij en onlangs tot het goedpraten der Spaansche beelstormerij ; en litterair van het lyrisch impressionisme, dat bijvoorbeeld zijn eerste boek « Zuid-Zuid-West » destijds maakte tot een verrukkelijk gedicht, naar de stugge dynamiek van zijn drie, vier laatste programmatische romans, die over gansch de lijn als een pleidooi bedoeld zijn voor een soort sociaal en vergeestelijkt kommunisme waaraan, geloof ik, alle jonge idealisten ter wereld een tijd geloofd hebben, en waarin ze overigens allen op afdoende wijze gedesillusioneerd werden. Sedert enkele jaren woont Helman te Barcelona, waar hij hartstochtelijk deel nam aan den strijd voor de nieuwe ekonomische wereldorde, die hij dient met al de energie van zijn overtuiging. Nu is elke wereldstad, vooral als ze tegelijk havenstad is, een schuilplaats van allerlei soort individuen, vooral ongure ; van allerlei mannen, die het elders niet meer stellen konden, van al wie iets te verkondigen of iets te verbergen heeft. Barcelona zou geen Spaansche haven zijn, als het geen toevlucht was voor de avonturiers, déséquilibré's en wrakken van vijf werelddeelen. Toen in de lente '33 de Jodenvervolging in Duitschland haar hoogtepunt bereikte, kwamen een twintigduizend door het Nationaal-Socialisme uitgewezen Marxisten en Israëlieten naar deze stad, aangelokt door het vooruitzicht dat de grootste en minst georganiseerde steden nog altijd de meeste kansen laten aan de uitgeworpenen der beschaving. Hoogleeraars, Geheimraten, studenten, oudkleerenkoopers, boekhandelaars en straatvegers rennen naar de steden van West- en Zuid-Europa ; ook Barcelona krijgt zijn part ; weldra wordt het daar voor het allergrootste deel een verschrikkelijke

miserie, physisch zoowel als naar den geest. In Spanje is bovendien elk buitenlander, zelfs in normale omstandigheden, veroordeeld een « extranjero », een volstrekte vreemdeling te blijven, die zich geen moment ontdoen kan van het onbehagelijk gevoel dat hij er te veel is, en ieder hem aankijkt alsof hij een beleediging is voor den nationalen Spaanschen trots — als het tenminste bij kijken blijft — zoodat ook deze politieke bannelingen geen « aansluiting » vinden bij de bevolking der Katalaansche hoofdstad, en elk zijn eigen leven leiden blijft, meestal in armoede en totale isoleering, zelden elkaar treffend, zonder gemeenschapsbewustzijn of wederzijdsche hulp, met daarnaast enkelen die zich afzonderen in hun ouden welstand.

14.413 In zijn roman **Aansluiting gemist (II-III*,** K) toont ALBERT HELMAN de verschillende manieren van reageeren bij deze uitgewekenen tegen het noodlot, dat over hen gekomen is. De jonge idealistische Hornemann, die op zijn schamele pensionkamer blijft gelooven aan de legaliteit, en Baruch, de universiteitsprofessor, die in de verschrikkelijke wijk der uitgeworpenen en der daklooze paria's, de Somorrostro, in een houten kist woont, en zich spoedig op zijn gemak voelt in dit midden, waar hij onverwacht voor het eerst kennis maakt met echte menschelijkheid en eerlijken, onbaatzuchtigen gemeenschapsgeest, en aldus van « geleerde » een « wijze » wordt, zijn de twee hoofdfiguren van dit boek. Voor de rest vormen deze emigranten, meestal zonen van het « uitverkoren volk », een weinig genietbaar allegaartje, dat zich hoofdzakelijk bezig houdt met wederzijdsche intrigues, ingegeven door de diverse passies, die een man, en vooral een ontworteld man, kunnen beroeren. Een merkwaardige figuur, ik zou haast zeggen : in feite de hoofdfiguur en in alle geval in dit verband de belangrijkste, is het meisje Sabina, de dochter der rijke Bernstein's, een typisch produkt der emigranten-desoriëntatie, dat na allerlei ontgoochelingen op het terrein der liefde zich op tamelijk theatrale manier zelfmoordt. Het is geen verkwikkelijk geval, dat Helman in dit boek uitgewerkt heeft ; ik vermoed dat het ook in zijn bedoeling lag, de verschrikkingen der heimatloozen, die ver van hun vaderland elk houvast verloren hebben, uit te beelden ; mogelijk heeft hij echter niet bedacht dat deze teekening als voornaamste gevolg zou hebben, het geestelijk en moreel niveau van deze uitgewekenen in een meer dan bedenkelijk en hoogst onsympathiek daglicht te stellen, al was zijn bedoeling waarschijnlijk ook juist andersom. Persoonlijk vind ik het een naar, onverkwikkelijk boek, gespeend van elk optimisme, van elk geloof in het leven en in den mensch, al put het kommunisme ook zijn voornaamste kracht in deze Rousseau-iaansche illusie. Litterair reikt het ondanks enkele schaarsche magnifieke bladzijden — is er een zoo krachtig epieker als Helman bij de Nederlandsche jongeren ? — zelden uit boven het vlakke, grijze niveau,

Albert Helman

waarop deze auteur sedert enkele jaren zich als op zijn specifiek terrein schijnt vastgezet te hebben, hoewel zijn vorige roman
14.414 **De dolle Dictator (II-III)**, die, naar men me laat opmerken, wegens een of andere vergissing hier nog niet besproken werd, véél meer den Helman van twaalf jaar geleden herinnerde; althans stylistisch. Dit boek wijdde hij aan de complexe en merkwaardige figuur van den Argentijnschen gaucho, soldaat en staatstyran Juan Manuel de Rosas, den eersten dictator sedert de tyrannen der oudheid, en staatsabsolutist avant la lettre. Een type dat tusschen de vingers van Helman een romanfiguur van groote allures geworden is, grandioos in zijn stugge ongenaakbaarheid en tegelijk in zijn eenvoudige menschelijkheid; bewonderenswaardig in zijn durf, zijn ondernemingsgeest, zijn doorzicht, zijn krachtdadigheid; merkwaardig in zijn heerschzucht, zijn trots, zijn vermogen om de massa te beheerschen, den geestelijken drang, die van hem uitging, het ongeproportioneerde van zijn gevoel en zijn wil, de snelle wisseling van pathos tot nuchterheid, van de fantasie van den onontwikkelden veekweeker tot het verrassend inzicht van den geslepen staatsman. Geen enkele kwaliteit, in opwaartschen en negatieven zin, van de huidige dictators was dezen mensch vreemd, en, eerlijk gezegd, de heftige anti-fascist Helman, wien gewis de bedoeling vreemd was, het type van den autoritairen staatsleider eenigszins sympathiek te maken, heeft eerlijk en objectief dezen « dollen » dictator zoowel in zijn lichte als in zijn donkere partijen geteekend, op het gevaar af — waaraan hij trouwens niet geheel ontsnapt is — dat deze Juan Manuel de Rosas, ondanks Helman, een grandioze figuur geworden is, die meer scheen te handelen onder den impuls van zijn hartstochtelijke liefde voor zijn land dan uit « Selbstherrlichkeit ». Op gevaar af dat deze biografische roman bij herhaling dreigde te ontaarden in een soort doorloopende kroniek, waarvoor Helman's epische kracht en zijn schitterende stijlkwaliteiten hem bijna telkens op het nippertje gered hebben. Men denkt bij de lectuur van dit boek met een beetje heimwee terug aan den vroegeren katholieken auteur van « Zuid-Zuid-West » en « Serenitas », met de hoop dat deze kunstenaar eens de veilige zekerheid van het oude Vaderhuis mag weervinden.

In Holland heeft de koloniale roman altijd veel kansen gehad, hoewel meer in kwantiteit dan in kwaliteit. M. VAN DER HILST wordt, als ik het prospectus van zijn uitgever mag gelooven, nogal druk genoemd als een der voornaamste vertegenwoordigers van dit genre, indien althans een serie vleiende recensie-knipsels een waarborg zijn op dit terrein. De laatste roman van dezen auteur
14.415 **Amok (IV*, P)** is echter geen absolute bevestiging van deze reputatie: het is een soort kroniek over de lotgevallen van den verteller, een ambtenaar in de Oost, en zijn vriend, die beiden, wegens verschillende oorzaken, een periode van geestelijke depres-

M. van der Hilst

sie, een soort « amok », doormaken, waaraan ze beiden lichamelijk ten gronde gaan. De eene wegens een ontzettende desillusie op het terrein der liefde, waartegen hij, gevoelszwakkeling, niet opgewassen was ; de tweede ten gevolge van het overlijden zijner bruid tijdens haar reis naar de Oost, waar ze haar echtgenoot zou vervoegen. De phasen van deze geestelijke « amok » worden, vooral voor het eerste geval, nauwkeurig aangegeven, wat dit boek eerder maakt tot een soort kroniek over de ontwikkeling van dit pathologisch verschijnsel, dan tot een eigenlijke roman, waarvan het ook de rationeele constructie en de krachtige epiek mist. Stylistisch reikt het niet uit boven den vlakken, monotonen gang van een gewoon gemoedsdrama, voor de gelegenheid getransponeerd in een milieu van dessa's, suikerplanterijen, grijze sociëteiten, rijsttafels en Javaansche bedienden. Ik stel mij voor dat gewezen kolonialen dit en soortgelijke boeken met plezier en met een beetje weemoed zullen genieten ; qua literatuur geloof ik niet dat het ons, niet-Indische lezers, kan boeien. Ik moet toegeven dat er een mooie godsdienstige, licht-protestantsche geloofsgetuigenis doorheen dit boek leeft, die enkel wat hinderlijk wordt wegens haar soms al te nadrukkelijk karakter.

Als debuut is het kleine bundeltje vertellingen van ALBE dat den
14.416 titel voert **Den Doodskop en zijn Mama (IV)** niet zoo kwaad.
◆ Van de drie aspekten van dezen dichter, criticus en novellist, is dit laatste mij het sympathiekste. Inderdaad brengen deze vertellingen van Albe niet iets eigenlijk nieuws, in dezen zin dat ze hoofdzakelijk den kleinstad- en buitenmensch behandelen in zijn pittoreske uitzichten en volkstypische eigenaardigheden, zooals dit sedert een paar tientallen jaren een vaststaande formule geworden is bij onze Vlaamsche Heimat-auteurs, doch Albe heeft bovendien ook aandacht voor het geestelijk aspekt van zijn menschen. Ondanks allerlei hebbelijkheden blijkt altijd dat hun diepste grond goed en eerlijk is ; ze zijn klein, bekrompen, behept met allerlei neigingen, maar in den grond zijn ze gezond. Er is haast altijd de antithese : jongelui in hun wilde jaren en oude lui, die er in stilte om lijden, of vrede in late berusting of milde goedheid. Ook hierom doet deze bundel van Albe goed aan, omdat hij in den mensch de tweevoudigheid erkent van « engelschheit » naast « dierschheit », welk laatste aspekt al te uitsluitelijk de aandacht der jongere auteurs in Vlaanderen dreigde te zullen beheerschen. Albe heeft een zuiver gevoel voor taal en stijl en beschikt over een kloek Nederlandsch, dat mooie illusies schijnt te wettigen voor de komende jaren, wanneer hij zich zal losgeworsteld hebben uit al te sterk overheerschende invloeden, en zijn eigen weg zal gaan, ook op de ruime terreinen die liggen buiten de kleine, minder belangrijke menschjes, stadjes en gevoelentjes, die al te zeer de vertelkunst beheerschen van dit kleine land.

Ik heb in dit tijdschrift bij een vroegere gelegenheid het bekende
14.417 boek van JOZEF SIMONS : **Eer Vlaanderen vergaat (IV)** besproken, en kan niet nalaten, bij gelegenheid van de zesde uitgave van-
◆

dezen roman, nog eens de aandacht op te eischen voor dit epos van Vlaanderens strijd en leed aan het front. Dit verhaal zou geen boek van Jef Simons zijn als het niet tegelijk een aandachtige schildering der zeden in een Kempisch dorp was, een schildering waaraan zoomin de bekende bekrompenheid, de kleine veeten van man tot man, de drankzucht en de verdere klassieke ondeugden der Kempische boeren ontbreken, als hun oude patriarkale gehechtheid aan hun arbeid en hun grond, hun werklust, eenvoud, hun trouw aan de Kerk en al wat het gezag vertegenwoordigt. De paar eerste kapittels met de teekening van dit kleinburgerlijk leven en der typisch-vooroorlogsche Kempische dorpsmentaliteit en geplogenheden zijn een uitstekende antithese tot het epos van vuur en bloed, van waanzin en heroïschen strijd, dat de inhoud van het boek uitmaakt. Het geval is voldoende bekend om een verdere uitweiding overbodig te maken : in zijn groote lijnen is gansch dit gebeuren, naar het getuigenis van oud-strijders, absoluut historisch: het tragisch epos van een volk dat zijn uur, hetwelk volgens de bekende uitspraak slechts eenmaal slaat, heeft laten voorbijgaan. Ieder kent de phasen van dezen strijd, maar het is goed er hier aan herinnerd te worden, en goed, de laatste alinea van dit boek te lezen, dat de perspectieven opent voor de naaste kans, welke dit land beslist nog eens krijgt « eer Vlaanderen vergaat ». Ik geloof niet dat dit hier, litterair beschouwd, Simons' beste boek is, maar het is beslist het belangrijkste, het hartstochtelijkste en krachtigste boek van dezen auteur ; het boek dat ik het noodste missen zou in de lijst van zijn praestaties, en dat beslist van de meeste beteekenis geweest is voor den opgang van dit volk naar bewustzijn en combattiviteit. Het is mooi werk, waarvan men alleen wenschen kan dat het om het jaar den herdruk mag beleven, dien het wezenlijk verdient.

Jozef Simons

Ik heb hier nog een oud en nieuw verhaal liggen van den productieven jongen auteur
14.418 FRANS VAN OLDENBURG ERMKE. **Dame**
◆ **alleen (IV)** is de roman in gereduceerd formaat van een oude juffrouw, die, ten gevolge van een door haar fout mislukt liefdesavontuur, de wegen van alle zonderlinge en een beetje maniaque oude eenzame dames opgegaan is, en dies het schouwspel vertoont van een mengsel van grilligheid, zuinigheid, levensangst en sentimentaliteit, tot een jong onderwijzeresje, hetwelk ze als gezelschapsjuffer in dienst nam, haar uit dezen vierdubbelen ban verlost. Uit dit en een paar zijlingsche avonturen heeft van Oldenburg Ermke een leesbaar boekje klaar gekregen, waarvan de voornaamste kwaliteit zijn goedmoedige humor is, naast een vlotte,

Fr. v. Oldenburg Ermke

vluchtige en luchtige vertelkunst, die dit verhaal maakt tot een genoeglijk hoewel zeer ondiep leesuurtje voor een vrijen namiddag. Maar het beste werk van dezen auteur is het lang niet.

14.419 ◆ Ik zou echter haast durven zeggen dat zijn laatste roman **De onbekende Aandeelhouder (IV)** niet enkel v. O. E.'s beste werk is, maar bovendien een der zeldzame werkelijk goede tendenzromans, welke de laatste jaren in Dietscher tale verschenen. In dit verhaal heeft de auteur ongeveer het grondthema van zijn vroeger verschenen boek « Homo Economicus » herpakt in nieuwe, romantische en minder abstracte bewerking. Hier gaat het om het schoone levensavontuur van Thijs Matthijssen, den zoon van een plattelandschen horlogemaker, zelf eerst schrijnwerkersjongen, naderhand arbeider in een blikfabriek en ten slotte, bij de gratie van zijn beide broers, bestuurder van een groote manufacturenzaak in een kleine stad, een filiaal van een soort magazijnentrust, waarvan zijn broers de eigenaars zijn. Thijs houdt het leven van burgerman en bestuurder van een warenhuis net zoolang vol tot hij die vergulde slavernij en den dwang om zijn personeel te tyraniseeren beu is, en hij kans ziet de zaak zelfstandig te drijven, in overeenstemming met fatsoen en geweten. Totdat zijn broers hem komen onderkruipen, zijn zaak ruïneeren, en Thijs het uiteindelijk geluk vindt in zijn oude liefde : het vreedzame schrijnwerkersambacht in zijn vaders dorp.
Ik ben opzettelijk langer stil gebleven bij den inhoud van dit verhaal, omdat de auteur kans gezien heeft daarin een aantal inzichten en standpunten te verwerken, die nauw verbonden zijn met de huidige moreele en sociale problemen, een terrein welke onze huidige romanciers, uit een soort principieele overweging, plegen te schuwen als de pest. Intusschen is dit « tendenz »-verhaal een zeer genoeglijk en prettig boek geworden, dat men met plezier geniet, ook al om zijn vlotten stijl en zijn goedmoedigen humor. Het is volkslectuur van de goede soort, waarvan men alleen hopen kan dat het de inzet mag zijn van een beweging, welke den eigentijdschen roman opnieuw inschakelt in het leven. En in de bruikbaarheid voor wijderen kring dan de zich vervelende abonnés der Leesboekerijen.

Emile Buysse

14.420 De Zeeuwsch-Vlaming EMILE BUYSSE heeft het hekken van den « Dietsche Tuin » — een nieuwe novellenserie — geopend met een novelle : **Parade in den Herfstnacht (IV)**, een episch verhaal van heroïek, rebellie en dood ; de daadwerkelijke opstandigheid van het jonge Vlaanderen, getransponeerd in de ruimte. Het is voor alles een stevige praestatie van frisch lyrisch-impressionistisch proza, dat wel herhaaldelijk den beginneling verraadt, maar veel goeds belooft voor de toekomst. Er is een zekere opgewondenheid en een dweperig enthousiasme, welke niet nalaten ons licht te verbazen, nademaal we geleerd hebben de liquidatie van het nationaliteitskonflikt in Vlaanderen eerder te zoeken langs de banen van wet-

teksten en kiespropaganda, dan langs deze van een heroïsch en grandioos avontuur. Maar zelfs deze bevinding laat niet na ons een moment te ontroeren. Misschien is dit korte verhaal de inzet van de nog steeds ontbrekende combattieve literatuur, waarnaar de saaie Hollandsche burgerroman ons zoo hartgrondig heeft geleerd te verlangen...

Ik zou gaarne nog veel goeds willen zeggen van den verpleegsters-
14.421 roman van ANKE SERVAES : **Kinderzaal (IV)**, haar derde of vierde in dit genre, en voor zoover ik mij haar vorig werk herinner, veruit haar beste. Deze auteur, die bovendien een heele reeks gevoelige, vlotte doch oppervlakkige meisjesboeken schreef, heeft hier een voorsprong genomen op de vooruitzichten, welke men meende te mogen koesteren jegens haar werk, en een zeer leesbaar verhaal geproduceerd in den ik-vorm over een zeer gevoelige, met sterk moederkompleks-gezegende verpleegster, die aan het hoofd staat van een kinderzaal in een gasthuis. Ze beschikt op wonderbare wijze over het vermogen het kind te begrijpen, vooral in zijn gecompliceerde verhoudingen, een aanvoelen dat soms naar overgevoeligheid en overspanning van moederschap-verlangens schijnt te nijgen. Als dusdanig is deze roman inderdaad een bijdrage tot de volumineuze literatuur van het vrouwelijk realisme geworden, en een verhaal dat men niet zonder ontroering leest, des te meer waar Anke Servaes hier een beheersching van stijl verraadt, die men vergeefs zocht in haar vroeger werk, en die beslist grooter is dan de beheersching van haar gevoel. Ik geloof dat deze auteur, wanneer ze ook dit laatste zal bereikt hebben, een der goede romancières wordt van het omvangrijke gilde harer sexegenooten.

Daar hebt ge ook nog den bekenden suksesschrijver JOHAN FABRICIUS, die over de capaciteit beschikt, over elk thema, ook — ik ging haast schrijven : bij voorkeur — over het meest onbeduidende, een vlot, geestig en oppervlakkig boek te schrijven. Fabricius heeft al herhaalde keeren geschreven voor de jongelui ; dit keer schreef hij een boek over
14.422 een kind : **Flipje (IV)**. Het was de gewoonte dat de beste Noord- en Zuidnederlandsche auteurs elk op hun tijd een boek schreven over een kind, bij voorkeur over hun eigen kind ; Fabricius heeft ook zijn beurt niet laten voorbijgaan en ons het jonge leven verteld van Flipje, den sympathieken dreumes uit ergens een van die aartsvervelende Hollandsche tuinwijken — pardon, villaparken — een der meest desolate plaatsen op aarde denkbaar, waar deze peuter wat leven, vertier, avontuur en kinderlijkheid verondersteld wordt te brengen. Ik moet u de lijnen niet uitstippelen langswaar Flipje's jonge vreugde en kleine verdrietigheidjes loopen ; genoeg dat Johan Fabricius op werkelijk uitstekende wijze het kindergemoed heeft benaderd, zonder ééns uit den toon te vallen, al is Flipje naar onzen smaak misschien wat erg eigenwijs en geëmancipeerd ; welke onkinderlijke hebbelijkheden hij trouwens

Johan Fabricius

deelt met de meeste kinderrevelaties in de Hollandsche fraaie letteren. Maar een geestig, vriendelijk, af en toe gevoelig en uit elk oogpunt knap geschreven stuk kinderspychologie is het zonder twijfel.

't Spijt me dat ik deze wat ruim-uitgevallen kroniek moet sluiten
14.423 met de vermelding van I[r] H. VAN DEN STEENHOVEN's verhaal **Dardomo, een Bijensprookje** (**IV**°). Moest het u overkomen, lezer, dat ge via krant, radio, essay en meeting, mitsgaders eigen dagelijksche ervaring nog niet voldoende overtuigd waart en herinnerd werd aan de heerschende ekonomische krisis en derzelve oorzaken, dan kunt ge met vrucht, mits de vereischte dosis uithoudingsvermogen, dit zoogenaamde « sprookje » lezen. Het schrijven van sprookjes zouden de ingenieurs eigenlijk aan ter zake bevoegde letterkundigen moeten overlaten, maar, zelfs afgezien daarvan, kan ik niet inzien waartoe het goed is de oorzaken en verschijnselen der loopende ekonomische krisis te transponeeren in met allerlei onwaarschijnlijkheden behepte bijenkorven, stevig uitgerust met sociale wantoestanden, industrialisatie, overproduktie, kapitalisme en proletariaat. Het is alles behalve een sprookje, ergerlijk onbeduidend van stijl en naar de bedoeling perfekt overbodig. 't Spijt me dat ik er niet sympathieker over schrijven kan, maar heusch, dit kan er niet door...

Twee Werken van Beteekenis

14.424 De bekroning, die **Elias** (**III-IV**) ten deel viel, zet M. Gilliams in 't zonnetje. Deze stille, bescheiden, menschenschuwe eenzaat blijkt niet enkel te zijn een onzer gaafste dichters, maar eveneens een onzer allerbeste prozaschrijvers. Hij beschikt over een onverbiddelijke zelfkritiek, heeft een eigen stijl, een eigen dichterlijke visie en leeft in een vreemde droomwereld. Hij heeft een angstwekkende gevoeligheid, een geheimzinnige fantasie, een merkwaardig aanvoelingsvermogen, een fonkelnieuwe uitdrukkingswijze. Met de geheimen van het taalwonder is hij vertrouwd als maar weinigen. Hij kan ons hallucineeren als een Julian Green, de om-ons-liggende werkelijkheid beschrijven als een Alain Fournier, het gebied tusschen droom en werkelijkheid uitbeelden als een Rosamund Lehman. Zijn Elias-schepping is een meesterstuk.

Maurice Gilliams

Elias is het verhaal van de voortdurende ontvluchtingspogingen uit de werkelijkheid van een zwakken, hoogmoedigen, ziekelijken droomer. De beschrijving van zonderlinge gemoedstoestanden, die de jeugd hebben verwoest van een dekadent. Elias ontvlucht als kind den huiskring, de school, de medemakkers, om te gaan zwerven in de bosschen en in den nacht. Hij is in strijd « met onzalige

droomverbeeldingen » gedurende zijn jeugd. Architekt geworden, wil hij zich losrukken van dit gedroom door het bouwen van een kapel, wat mislukt ; hij tracht de werkelijkheid te bemachtigen, woont partijvergaderingen bij, bouwt een tuinwijk maar, als de gebouwen ingehuldigd worden, ontglipt hij uit die werkelijkheid en zoekt den dood in een hoogspanningscabine. Elias kent niets dan « troebele droombeelden », hij koestert zijn angsten, wordt gefolterd door onrust en teleurstellingen, gaat gebogen onder een ontdubbelingsdrang. Hij wil de geheimen ontraadselen van plant en dier, van nachten en leege kamers. Hij verlustigt zich in den omgang met onbezielde dingen, « in het vergankelijke, het bouwvallig verlatene in oude gebouwen en eenzame menschen ». Hij vertroebelt zijn weemoed, zijn « troebele gewaarwordingen », « nestelt zich onbeschaamd in de zonde, bidt zelden. » Hij is « een onbegrijpelijk wezen door een donkere macht vervolgd en uitverkoren. » Zijn gedachten dragen « den stempel van de dood » ; de pijnlijke belijdenis van een ontstellende levenshouding, die ons huiveren doet, wordt hier pregnant uitgebeeld. Weldadig en goed is dit boek niet. De bewoners van dit Kempische landgoed zijn hysterieken, zij leven voor zichzelf en voor de aarde. Zonder houvast. Met verdriet, bitterheid, ontgoocheling, levensmoeheid is dit boek opgepropt. Met heimwee naar zielerust, het onbereikbare en begrijpende liefde. Elias is geen strijder, eerder een gevangene, een verslagene, een slachtoffer. Hij loopt zich te pletter tegen de werkelijkheid. Hij staat stampvoetend in een radeloos ronddraaienden tredmolen van droombeelden, die hem overmeesteren en zedelijk kapot maken. In den dood van Elias kan ik niet gelooven. Mijn fantasie wenscht hem *levend*, op een eiland vol apen. Kon die Elias maar bidden, deemoedig zijn, zoo diep in de ziel der schepselen dringen, dat hij er ontdekken zou, als in een spiegel, de bovenaardsche werkelijkheid, die geladen is met onvergankelijk leven en overstelpende vreugde.

D. DE PAUW O.P.

Op het eigen wezen van de goede poëzie staat, als haar subjectieve transpositie, onze vreugde ingesteld, door het werk van de diepst liggende affiniteiten. Onze vreugde en ontroering om het lyrisch schone te verantwoorden gaat boven de mogelijkheden van het woordverkeer-in-rechte-lijn, en den armen recensent wordt niet de nodige tijd gegund om geduldig het vreugdige ogenblik af te wachten, waarop zijn onbewuste reflectie zijn weg en werk voltrokken heeft doorheen het labyrinth van de jonge aanwinst.

Bert Decorte

En nu zal zeer zelden een debutant zich zo vierkant, zo nadrukkelijk positief en zo integraal hebben aangediend als dichter BERT
14.425 DECORTE met zijn «**Germinal**» (**III***). Wattige recensies vertroetelen om strijd zijn eersteling, die met zulke hoge graad van rijpheid, zulke kracht van inspiratie en ambachtelijke vaardigheid,

en uit zulke, zover we voorzien kunnen onuitputtelijke, voedingsbodem, mannelijk volgroeid is komen opzetten.
Wat richting moet het uit met deze bedrieglijke alexandrijnen, die rustig de Renaissance tot de laatste decenniën omspannen en in zich opgenomen hebben, en thans voor ons liggen in al de vanzelfsprekendheid van een hoog potentiële dichterlijke daemonie ? Alleen dit woord lijkt me voldoende te suggereren wat enorme lyrische groeikracht er nodig was om die thematiek van de kleinere en de schematiek van de grotere gedichten, onder trefrake zelfcontrole, zo plant- en bloemfris in zelfvermenigvuldiging open te vouwen tot de verrukkelijke volkomenheid van hun zevende scheppingsdag.
De kleine gedichten zijn zeer specifische, in zich complete demonstraties op de vooravond. De grotere, en ook de kleinere, nemen in ons hun onnaspeurlijke groei langs steunpunten, die uitsluitend op hun functie in louter lyrisch logisch verband zijn berekend, om vervolgens weg te vlakken tot de onbewogen woordenreeks, die Decorte voor ons leest uit de ongefilterde taaldroesem, waarin al zijn ontelbare beschikbare woordbeelden evenwaardig op één lijn, op één lyrisch plan, rustig naast elkaar aanwezig zijn.
Waarom willen sommigen telkens weten hoe ze uit dit gave lyrische parelgraan hun menselijk brood zullen bakken ? Hebben zij, die alles toetsen willen aan het criterium van een valse eetbaarheid, dan niet gemerkt dat er hier iets nazweeft van Vondel's reinste poëzie, en dat dit substantiële product met de toverstaf van de ongenaakbare poëzie al de smakeloze zwelgerijen van ethiek heeft vervluchtigd, om verder door eigen wezensvorm alleen voldoende voor zichzelf te getuigen, wanneer het ons zijn lyrisch geluk deelachtig maakt ? Ik wil echter toegeven dat het uitzicht op dat geluk gedeeltelijk vertroebeld wordt door de erotische inslag en visie van veel gedichten, erotiek die, buiten alle morele aspect om, wel eens voor het dichterschap zelf een al te hoge slijtage-rente zou kunnen betekenen. Ik zou zelfs deze erotiek het privilegium willen ontzeggen van de overigens onloochenbare noodzakelijkheid, die de hoogste exponent is van « Germinal », noodzakelijkheid die deze poëzie metaphysisch deed worden wat ze thans is zonder een onderdeel er van onaangeraakt te laten, noodzakelijkheid ook die, langs de constructiviteit van het beeld, de onmetelijk rijke schatten van het woord vertoont in de boogvluchten van een feilloze intuïtie, en ons dit totaalbeeld opdringt van een organische, als het ware plantaardige groei, waarin als in een hogere eenheid al de ingrediënten worden geassimileerd tot de soberheid van het klassieke vers. « Germinal » wordt de parel, een parel van zeldzame vreemde schoonheid, op de in het vooruitzicht gestelde tentoonstelling te Turnhout ; de Kempische zandzee is hiermee gewroken !

Dr A. BELLEMANS, PR.

HUMOR IN CASA !

door Anton van de Velde

Indien de humor 'n onontbeerlijk ingrediënt is voor 's menschen perijkuleus bestaan, dan is 't onbegrijpelijk hoe er zoo weinig auteurs gevonden worden om ons die noodige apothekerij toe te dienen.
De humor kent vele facetten en wisselt zijn karakter volgens de nationaliteit, en in 'n zelfde land zal hij, naar gelang de geaardheid van gewest en gouw, evenveel verschillende nuances vertegenwoordigen. Vergelijk eens in ons land b.v. den humor van den West-Vlaming met dien van den Kempenaar of den Limburger ; vergelijk, in Duitschland, den humor van den Rijnlander met dien van den Schwarzwalder ; beluister, in Holland, den Hagenaar en den Amsterdammer ; in Frankrijk, den Parijzenaar en den Marseillaan ; in Engeland, den Londenaar en den Manchesteriaan ; elk gewest, elke stad heeft eigen humoristischen kleur en klank, en ge moet zelfs geen groote afstanden afleggen : ga van Lier naar Mechelen; de toonaard van den humor is vrijwel totaal anders in die beide gemeenten, die zich weidsch en zelfgenoegzaam « stad » noemen. 't Is echter opvallend hoe in Holland de humor niet de groote variëteit kent, die in andere landen te vinden is. De Hollandsche humor is vrijwel uniform van aard en karakter. 't Is de zgn. droge humor, die geen uitbundigen lach kent, alleen den glimlach der zeer deftige vroolijkheid. 't Lijkt soms of zelfs in de « kameren des humors » Calvijn z'n tronie om 't hoekje gluren laat. 's Lands wijs, 's lands eer, en we moeten ons verzoenen met 't gedacht dat niet ieder volk extra lachlustig en loslippig is ; 't zou des Guten zuviel worden.
Deze jongste weken kwam 'n vrachtje humoristische boeken van 't Noorden naar Vlaanderen afzakken. Hier gaan ze, naar de rangorde van hun litteraire én humoristische waarde geclasseerd, onder de loupe voorbij :

14.426 Als nummer één stel ik u voor en beveel ik u aan : **Memoires van Pieter Bas (IV)** door GODFRIED BOMANS. Bomans heeft 'n aardje naar z'n vaârtje. Deze « mémoires » van Pieter Bas getuigen van 'n observatiegeest die lang niet banaal is. Er zit iets van de kalme, rustige spirit uit de « Camera obscura » in dit boek, met dien verstande natuurlijk dat Bomans 'n veel soepeler taal schrijft dan de weled. zeer gel. heer Beets, zaliger gedachtenis, én dat hij zich 'n tikje humor veroorlooft waarvoor alle Holl. generaties hem mogen danken, maar dat we in Beets' geschriften vruchteloos zouden zoeken — dàártoe was de Heemsteedsche predikant te zeer aan de deftigheid van z'n ambt verplicht en daartoe was Beets' gemoed ook te zeer naar den Byronweemoed georiënteerd. Godfried Bomans, die in dezelfde Heemsteedsche regionen thuishoort, maar die mij niet geïnfecteerd lijkt door de Beetsiaansche melancholie, mag met recht bogen op den titel van humorist, 'n titel die, jammer genoeg, in onze eeuw door allerlei outsiders erg gedevalueerd is geraakt. Bomans heeft de formule gevonden om den Nederl. humor in eere te herstellen. Van dezen jongen auteur zijn we gerechtigd nog veel te verwachten, niet als literatuur aangediend, maar als gezonde en zonnige verpoozing in dezen troebelen tijd dubbel welkom.

14.427 Nu volgt W. VAN VEENENDAAL's **Gestroomlijnde Zotheid (IV)**, zijnde de belevenissen van den auteur in zijn vliegenierswereld. Van Veenendaal heeft reeds vroeger 'n paar humoristische boeken gelanceerd : *Cockpit* en (in samenwerking met Viruly en Beekman) *Alles O. K.... Draaien* ! Deze vliegende schrijver heeft den... sportieven humor te pakken en die is waarachtig niet van de minste soort. In zijn avontuurlijk leven — vandaag te Amsterdam, morgen te Sidney, overmorgen te Haïfa — heeft van Veenendaal mensch en ding bekeken met 't oog van den geestigen en gevoeligen observator. Geestig en gevoelig, dat zijn de twee groote verdiensten van van Veenendaal's opmerkingsgave. 't Gebeurt niet zelden dat de humor van dezen auteur even verwijlt in 'n oord, waar bijlange niet alles lach en zonneschijn is, maar dan schept 't meevoelen met 'n misdeelde of 't meelij voor 'n verwezene dien specialen glimlach — ook des humors — die verre van spot en satire en nóg verder van cynisme, den mensch 't harte warm maakt en goed en mild. Wat niet zeggen wil dat van Veenendaal niet luchtig en in 't tempo van z'n sportieve leven 't volk uit de vier windstreken over den kam scheren kan ! 't Gaat alles vlug en secuur en gesmeerd. De zotheid ijlt, gestroomlijnd, van horizont naar horizont en verpoost nadien in uw burgerlijke kamer, waarin zij, met de zoute aromen der oceanen en de weelderige geuren

W. van Veenendaal

uit tropenland, den... geïnternationaliseerden humor brengt van 'n Hollander, die in z'n « Orion » of z'n « Snip » alle gewesten verbindt tot één oase van levensvreugd. Gestroomlijnde zotheid is, in zijn genre, the best made by K. L. M.-Veenendaal.

14.428 De derde in 't humoristenbent is JAN NIEUWENHUIS met zijn **De witte Wandelaar** (IV), 'n avonturenroman, die tevens 'n geestige persiflage is van de Amerikaansche collectioneerwoede. In onderhavig geval ontziet dat soort razernij zich niet de steenen van 'n Fransche ruïne geniepig weg te kapen, doch, om de dieverij te doen slagen, heeft de verzamelaar 'n prima spokerijtje in elkaar gestoken zoodat heel de streek — het plaatselijk toeristenhotel incluis — bevend de ruïne-waar-het-spookt mijdt. Totdat 'n schrander pensiongast de waarheid achterhaalt, en 't spook de beenen neemt mét 'n laatste vrachtje Franschen steen. Op dat eenvoudig thema schreef Nieuwenhuis 'n boeiend boek, voorzien van den noodigen humoristischen inslag. Nieuwenhuis' humor is typisch Hollandsch, al voel je, in de manier waarop hij er z'n boutades uitflapt en z'n personages weergeeft, iets van Shaw doorprikken. Dit shaweske zit ook in de atmosfeer van 't landelijk hotel, in 't avontuur en de manier waarop elke gast er op reageert. Terloops — op blz. 115-116 — geeft Nieuwenhuis 'n zeer geestige analyse van 't bijgeloof en z'n konsekwenties, bij monde van den abbé Brandin. Im Ganzen : 'n prettig boek.

Robert Peereboom

14.429 ROBERT PEEREBOOM schreef, ter eere van z'n auto — of van dé auto in 't algemeen — 'n klaxonate : **Dat snelle Ding** (V). 't Is 'n humoristische apologie van 't moto-vehikel geworden. Peereboom verklaart ons eenvoudig-smakelijk de ervaringen en wederwaardigheden van den automobilist, van z'n leerjaren af totdat hij het bewustzijn van 't volledig meesterschap heeft. Honderd-vijftig plezierige bladzijden ongekunsteld, goed proza « der auto » gewijd. Peereboom bewijst er mede dat hij, ook buiten de journalistiek, 'n grappig, onderhoudend auteur kan zijn.

14.430 Der fünfte im Bunde is Mr W. COOPS met **Op ons aller Gezondheid** (IV) 'n « humoristische roman uit het Leidsche studentenleven ». Rechtuit gezegd : één blz. der chronycke uit het Leuvensche « Ons Leven » staat, qua humor, vademen bóven Coops' geschrijf. Dit boek is droog, zelfs niet komisch-droog, maar gewoon droog, droog-droog, gedegen door-en-door droog. Je probeert dan toch bij de lectuur 'n humoristisch masker op te zetten. 't Is niet vol te houden. Neen, waarachtig, humor en vooral studentikoze humor is van 'n ànder gehalte ! Indien Mr Coops 'n goed conterfeyter was, zou je gaan denken dat de Leidsche universitas 'n kweekerij geworden is van 'n vroeg-oud soort schepselen, dat met z'n diploma's toegang krijgt tot eene of andere puriteinsche diaconie. Dàt soort « humor » herinnert mij aan de anecdote van den afgevaardigde eener Holl. universiteit die — niet zoo lang geleden — 'n plechtige viering in Vlaanderen bijwoonde en van bij 't begin der zitting met 'n reuzenkrans (in Vlaanderen kosten ze minder !) gedurende enkele uren in de broeiheete feestzaal bleef wachten... Wanneer 't doek reeds vijf minuten gevallen was en de zaal voor 2/3 door 't publiek ontruimd, verscheen de delegaat met z'n verlepten krans achter de coulissen en wou mordicus speechen ! 't Doek werd door den laconiek-pruimenden machinist gehaald, en... voor de intusschen bijna totaal leeggestroomde zaal kwam onze studax droogweg z'n half-doode tulpen aanbieden. Hij had z'n plicht gedaan. En omdat onze Leidenaar alles doodernstig bedoelde, werd 't geval van prima humoristische kracht. In 't zelfde diapason staat Coops' boek. Je zou lachen... omdat 't juist ànders uitvalt dan je verwachtte. Coops' tulpen zijn ook verlept, en z'n speech komt te laat : 't volk is reeds elders met z'n aandacht.

Verheugend is alvast het feit dat de vijf hier vluchtig gesignaleerde boeken gezond zijn. Dat feit kan er op wijzen dat we misschien 'n herleving van den Nederl. humor in z'n beste gedaante tegemoet gaan. Laat ons hopen. De humor is niet iedereen aangeboren ; hij vertegenwoordigt 'n heel apart en lang niet gemakkelijk genre ; hij hoort uitsluitend thuis bij de levenswijze scribenten die, buiten de energie om hun kop boven woelig water te houden, ook de begaafdheid — ik schreef haast : begenadiging — hebben om, tégen 't donker in, den lach van 't vertrouwende, blijmoedige menschenkind te laten glanzen. Humor is het zout des levens. In z'n onderscheiden soorten richt hij zich tot geestverwanten. Er is de humor van den predikant ; dien moet je in deftigen deemoed aanvaarden. Er is de humor van de bittertafel ; die verandert van kleur en klank naar gelang de soort en 't aantal consumpties. Er is de humor van den gecultiveerde : pas op, ik ben geestig ; de humor van 't platteland — waarop de stedeling minachtend neerkijkt, vaak ten onrechte ; de humor der provinciestad, met de voldaanheid van de schaapjes-op-'t droog ; de humor

van den dokwerker (herinner u 't Antwerpsche type dat bij de verkiezing aan 't werkvolk 'n zeil beloofde te spannen over al de dokken : « goê tege de zon, joenges, en goê tege de rège ! ») ; de humor van koster en stoeltjeszetster (van de pastoors en kapelaans gezwegen) en tot slot : de humor van de literatoren. God beware ons voor dit laatste soort. Humoristen « doen » niet aan literatuur ; zij staan er buiten en boven. Literatoren hebben den zin voor humor verloren. Misschien omdat zij geen benul meer hebben van sociale roeping. Of heeft humor geen kapitale waarde in 't sociaal complex ? Laat ons de ware humoristen zegenen. Zij doen meer voor 't soelaas van hun volk dan heel de Kamer van volksvertegenwoordigers. En zij krijgen nochtans geen duit van den Staat. Humor is voor geen goud te koop.

Een Volk vermoordt zichzelf...

door B. van den Nest

De beroemde vrijheid van drukpers, exponent der niet minder beroemde vrijheid van gedachte en oordeel, heeft het ons werkelijk niet gemakkelijk gemaakt om rustig en zakelijk een beweging, een gedachte of een strijd in hun ontwikkeling en verschijnselen te volgen en te beoordeelen. Dank zij de gezamenlijke bemoeiingen van essayisten, reporters, drukkers, uitgevers en boekhandelaars, wordt het elken dag moeilijker zich over de huidige wijsgeerige, ekonomische, sociale en politieke verschijnselen een persoonlijk inzicht te vormen, des te meer wanneer allerlei on-wetenschappelijke motieven en hartstochten dit zelfstandig oordeel komen vertroebelen, zooals dit bijvoorbeeld doorloopend het geval is in de verhouding van enkelingen en volkeren tegenover politieke formules, waarmee men om een of andere reden meent niet te kunnen sympathiseeren. De politiek en de ekonomie hebben het voorrecht sedert enkelen tijd een paar staathuishoudkundige stelsels te promoveeren tot levensbeschouwingen, die tegen elkaar uitgespeeld worden, al huldigen beide het autoritaire staatsabsolutisme ; de landen waar deze stelsels respectievelijk verwezenlijkt werden, tegen elkaar in het harnas te jagen, mitsgaders hen in het middenpunt der hartstochtelijke belangstelling van het gansche wereldrond te stellen, met name der wereld-, boek- en dagbladpers.

Na Rusland kwam Italië aan de beurt, na Duitschland Japan, na Abessinië Spanje (om van de minder belangrijke intermezzo's te zwijgen als Britsch Indië en Palestina). Stilaan worden de Europeesche volkeren minder ingedeeld volgens het ras waartoe ze behooren, dan volgens een der twee nieuwtijdsche staatkundige systemen, welke ze huldigen of waarmee ze sympathiseeren. Welhaast wordt van ieder man verondersteld, dat hij tot een dezer twee politieke groepen behoort, waarvan de geestelijke inhoud aan beide zijden hoofdzakelijk uit slagwoorden en leuzen schijnt te bestaan. Beide eischen ze voor zich den eigendom op van de groote volksche tradities ; de groote nieuwe verwezenlijkingen van den modernen tijdgeest worden beiderzijds met enthousiasme tot producten der uit hen geboren renouveau-beweging geproclameerd ; beide beijveren ze zich om de mogelijkheid, ànders te denken dan in de lijn ligt van het heerschend staatsbestel, tot nul te herleiden, langs den weg van het voorkomen der kans om vrijuit te spreken. En ten slotte transponeeren ze hun activiteit van het terrein der nationale, binnenlandsche politiek op dat der internationale veroveringen. Welke laatste houding voornamelijk ingegeven schijnt door het spel van de nationale ekonomische belangen, die ten slotte altijd aan den grond van de internationale verhoudingen liggen.

Doch het kan gebeuren dat de propagandistische activiteit van een « links- » en die van een « rechts- » georiënteerden staat elkaar kruisen binnen de grenzen van een derden ; in dit geval beleeft men wat in den loop der laatste twee decennies twintigmaal « bijna » en ten slotte in Spanje sedert korten tijd in feite gebeurd is : dat het terrein de ideëele propaganda verplaatst wordt naar dit der hardhandige verovering, waarbij aan beide zijden nauwelijks getracht wordt den schijn van welwillende neutraliteit tegenover het « binnenlandsch » konflikt op te houden. Zelfs voor een kind is het huidig internationaal politiek bestel al te doorzichtig om nog veel plaats te laten voor illusies omtrent ideëele bedoelingen of het kwantum waarheid in de persbijdragen. Het kan immers gebeuren dat twee verschillend georiënteerde bladen dezelfde versie geven van één evenement, die echter beiderzijds door een halven regel kommentaar een totaal afwijkende beteekenis krijgt. Zoodat het den naïeven krantenlezer, wien het overkomt deze twee verschillend-georiënteerde bladen te lezen, den indruk moet krijgen dat iets tegelijk onwaar en waar, dat iets tegelijk wit en

zwart kan zijn. Deze inleiding kan mogelijk wat uitvoerig schijnen ; ze is echter noodzakelijk om met eenige kans van inzicht een of ander boek over Spanje in de hand te kunnen nemen. De uitgevers zijn trouwens den laatsten tijd niet zuinig geweest met allerlei verhandelingen en reportages over dit land ; vooral de journalisten — van wie verondersteld wordt dat zij, wegens hun persoonlijke kontaktname met de peripetieën van den strijd, het meest geëigend zijn om een objektieven kijk op de gebeurtenissen te geven, maar die anderzijds in den dienst van krant en partijformatie het gemakkelijkst in de termen vallen om zwart te zien waar wit is, en licht waar het donker is — vooral de journalisten hebben zich beijverd om hun krantenartikels te bundelen, helaas meestal zonder hun reportages te corrigeeren in het licht van een door tijd- en ruimteafstand bezonkener inzicht.

Daar is bijvoorbeeld de bekende Russische romancier en reporter ILJA EHRENBURG, aan wie men een wereldberoemdheid niet kan ontzeggen. Na zijn tamelijk cynisch boek over Spanje (bij mijn weten verscheen het nog niet in Nederlandsche vertaling), waarin hij dit volk als een soort operettenakteurs en Don Quichoten voorstelde, verteedert hij zich in zijn
14.431 werk **No Pasaran (II-III*, K)** over het groote leed dat over dit tragisch land gekomen is. In den bekenden nerveuzen, tamelijk onsamenhangenden sprongenstijl, verhaalt hij zijn belevingen in het « roode » gebied, belevingen die hij in een bonte galerij anekdoten weergeeft, waaruit de eerlijke trouw, de dapperheid en het goed recht der « linkschen » even sterk moet blijken als de menschonwaardige wreedheid en de barbaarsche tyrannie der nationalisten, in wie hij de bekende kaste der Junkers en groot-grondbezitters belichaamd ziet, in wier leger vele strijders slechts gedwongen zouden vechten en, in het geheim zooniet openbaar, met de linksche regeering sympathiseeren. Dit weinig origineel cliché wordt bovendien gekruid met de gewone verhalen van wreedheden door de « witte » troepen bedreven, het beschieten van open steden, het systematisch vermoorden van krijgsgevangenen, terwijl de regeeringstroepen zoo ongeveer als de incarnatie gelden van grootmoedigheid en dapperheid. Alleen al omwille van deze eenzijdigheid, die enkel zwart rechts en licht links erkent, staat men à priori wantrouwend tegenover zulk werk, al wil ik niet veronderstellen dat Ehrenburg hier leugens schrijft. Eenzijdigheid of verzwijgen der volledige waarheid kan ook een leugen zijn. Zijn boek nu is het prototype van het vooropgesteld eenzijdig standpunt, waarmee een overigens groot auteur en een uitstekend reporter enkel bij primaire lezers, wier opvoeding door hun krant meer langs de lijn der klassieke slagwoorden en simplistische leuzen dan via hun denkvermogen pleegt te worden voltrokken, het verwachte sukses kan halen.

Ilja Ehrenburg

14.432 Ongeveer hetzelfde kan men getuigen van de reportage van NICO ROST : **Van het Spaansche Vrijheidsfront (II-III, K)**, met dezen verstande dat deze brochuur vijfmaal zoo hatelijk is en tienmaal slechter geschreven dan deze van Ehrenburg. Ik beklaag de lezers van de krant waar Nico Rost zijn stunteling proza publiceert, en die bij hem hun geestelijk voedsel en hun voorlichting over de gebeurtenissen in Spanje moeten opdoen. Dit boek hier is niets anders dan een vulgaire explosie van hatelijkheden en verdachtmakingen, aannemelijk gemaakt door een reeks z.g. belevingen, gesprekken en getuigenissen in de voorlinies en in de door de opstandelingen onbezet gebleven gebieden. Juist de hatelijkheden en de onbeheerschte hartstocht des heeren Rost (die zijn bezoeken aan het Spaansche front schijnt af te wisselen met tripjes naar België, waar zijn verdachtmakingen in de socialistische pers, van Vlamingen, die niet denken zooals hij, soms alle perken te buiten gaan), wekken het vermoeden dat hier rancune in het spel is, en behoeden zijn lezers voor het weinig-eerlijke à priorisme dat hier op elke bladzijde overduidelijk spreekt. Ik zou er kunnen bijvoegen dat ieder, wiens herinneringsvermogen een paar jaren ver reikt, glimlachen moet bij zijn beweiing : « Vóór 18 Juli werd hier in Spanje geen enkele kerk in brand gestoken » (blz. 50), terwijl toch iedereen weet hoe tijdens de onlusten in 31, 32 en in 34 te Murcia, Granada, Cadiz en Sevilla — om me te beperken bij de steden waar ik zelf de ruïnen van talrijke kerken zag — tientallen bidplaatsen en kloosters neergebrand werden. Op dezelfde bladzijde beweert hij dat de Kerk niet in opstand gekomen is tegen de vervolging van priesters door de Nazi-regeering in Duitschland, terwijl ze zich in Spanje aan de zijde der opstandelingen zou geschaard hebben, die een burgeroorlog ontketenden en de wettige regeering niet gehoorzaamden. Het is moeilijk meer kwade trouw op twee regels neer te schrijven. Een beetje erg aan de patriotische journalistiek in de Parijsche boulevardpers van '14-'18 herinnert de anecdote op blz. 56, waarin hij vertelt dat de

soldaten van Franco luisterclubs vormen in hun loopgraven, teneinde de redevoeringen te beluisteren, welke de rooden bij middel van radio-auto's bij wijze van propaganda uitzenden. Ik spaar de lezers dezer kroniek de klassieke verhalen der overloopers uit het « rechtsche leger », die onder dwang streden of door allerlei listen naar het front gelokt werden, en wil niet eens de boosaardigheid zoover drijven, te herinneren aan de listen, gesteund met ronde, harde peseta's, waarmee men werkloozen uit allerlei landen, onder andere uit Vlaanderen, naar het roode front lokte. Als ge nu nog wilt weten welken stijl de heer Rost er hier op na houdt, lees dan de volgende regels, welke de decoratieve inleiding vormen tot het kapittel : « Kameraad Emiel uit D. » (blz. 38) : « De volgende dag, aan het front van Jarama, stormt plotseling iemand uit een loods op me af. « Nico, vette dikzak, krijgen we je eindelijk ook eens te zien » — « Emiel, ouwe Nazi ! » — « Hou je smoel of ik schiet je dood met een van onze Thaelmannkanonnen... » Eerlijk gezegd, bij dergelijke gesprekken verwondert me de inhoud van deze brochuur niets.

Zakelijk en nuchter en bovendien van een betrekkelijke objectiviteit, die even verbaast na
14.433 de lectuur van de vorige werken, is het anonieme boekje : **Het Spaansche Volk strijdt voor Democratie tegen Fascisme** (III*, K), gesierd met een voorwoord van Mr A. S. de Leeuw. Hier vindt de lezer een naar het ons voorkomt niet al te eenzijdig uitgevallen overzicht der verhoudingen en toestanden op sociaal, ekonomisch, religieus en politiek gebied in Spanje. Niemand heeft zich ooit illusies gemaakt over deze verhoudingen, zelfs in conservatieve kranten werd er bij het uitbreken van den burgeroorlog tamelijk nadrukkelijk aan herinnerd. Anders wordt het echter waar de auteur van het terrein der historie overgaat tot het huidig konflikt ; wanneer een auteur zich beijvert om in de terminologie van den overtreffenden trap alle denkbare barbaarschheden en wreedheden op het geweten en het hoofd van één der twee groepen te stapelen, zonder een oogenblik een woord aandacht te gunnen aan de overigens voldoend bekende exploten der tegenpartij en dit op een wijze, die al te zeer hartstocht en parti-pris verraadt, dan is duidelijk genoeg elke nuchtere zin, elke bekommernis voor wetenschappelijke objectiviteit verre. Instinktmatig staat men altijd min of meer gereserveerd tegenover gruwelverhalen der tegenpartij ; ik denk er geen oogenblik aan alles voor goede munt te aanvaarden,wat in bepaalde kranten over de gruwelen der rooden geschreven werd (er is soms moed noodig om dit luidop te zeggen), doch met evenveel recht wacht ik op overtuigende bewijzen van elders dan van de tegenpartij, eer van mij mag verwacht worden dat ik gelooven zal wat b.v. op bladzij 51 verteld wordt. Teekenend is op blz. 56 de erkenning van de losbandigheid en den nihilistischen geest bij de troepen der « revolutionaire democratie », al ontkent de auteur enkele regels hooger dat de Spaansche regeering rood of bolsjewistisch is, of de dictatuur van het proletariaat huldigt. Zoo eerlijk is de anonieme auteur ook wel, dat hij enkele bladzijden verder nogmaals het anarchistisch karakter der revolutie erkent, en tegelijk de pogingen, die in het roode gebied gedaan worden om de boerenbedrijven te collectiviseeren, kolchozen naar Russisch-kommunistisch model in te richten (blz. 59) en ten slotte de ontbindende actie der Trotzkysten (blz. 62 e.v.).

De naam en het portret van de bekende **Pasionaria** [ps. v. DOLORES IBARRURI] moeten
14.434 gewis de inhoud goed maken van de brochure **De Fascisten komen er niet door** (II-III, K), waarin, na een voorwoord en een inleiding van A. Artjoechina en Michaïl Koltsom, (opvallend, die telkens terugkeerende Russische namen !) een aantal redevoeringen en artikels van deze vrouwelijke agitator werden bijeengebracht. Ik kom er eerlijk voor uit dat de indruk welke men hier opdoet van deze vrouw, veel en veel beter is dan de reputatie, welke zij zichzelf bezorgde. Hier schijnt een vrouw aan het woord, die bezeten is van de gedachte zonder dewelke zij gansch haar leven als inhoudloos beschouwt, en die daarin de kracht vindt tot de haast bovenmenschelijke energie en hartstocht, welke deze pionierster der sociale revolutie in Spanje tot een soort symbool van het wilde verzet tegen de tyrannie der heerschende bezitters verhief. Overigens laat ze zich in haar brieven en redevoeringen meermaals vervoeren tot ongebondenheid of onbeheerschte passie : ze jongleert echter meestal met feiten, statistieken en evenveel met daverende leuzen ; er is zooveel bitterheid en opstandigheid in de harde striemen van haar woord, als in het gebaar van haar gebalde vuist en in haar donkere, harde oogen. Het is een welsprekendheid, die in hoofdzaak hartstocht is ; men zou geneigd zijn te gelooven aan de klassieke trukjes van de oude meesters der eloquentia, zoo sterk benadert zij de klassieke beheersching bij het voorstellen der feiten, om dan plots los te barsten in wilden hartstocht en dweperige gevoelsleuzen. Het gaat hier begrijpelijkerwijze in hoofdzaak om de excessen van het reactionnaire of als dusdanig beschouwd regiem, waarvan de contrôle buiten het bestek dezer bijdrage ligt, maar die voor al wie ooit dit land bezocht een vertrouwden klank hebben en bepaalde herinneringen wekken. Ik kan best begrijpen dat de eenvoudige, die deze bladzijden leest of deze vrouw hoorde spreken, zich beperkend bij het erkennen der bloote

feiten, zonder deze in hun sociologisch en historisch verband te stellen, « siddert en huivert », welke physische gewaarwordingen te allen tijde meer de uiteindelijke bedoeling geweest zijn van soortgelijke overspannen, quasi-hysterische welsprekendheid, dan objectieve, rustige kennisgeving van feiten en ideeën.

Daar hebt ge bijvoorbeeld nog den met wereldfaam gesierden Amerikaanschen romancier UPTON SINCLAIR, van wie nauwelijks kon verwacht worden, dat hij zich een sensatie-gelegenheid als deze zou laten ontgaan, die eveneens gemeend heeft in het gelid der romanciers te moeten treden naar aanleiding van den Spaanschen krijg. Zijn verhaal draagt haast natuurlijkerwijze weer

14.435 den titel : **No Pasaran** (II-III, K) en behandelt het bekeeringsproces van een jongen Amerikaanschen « bourgeois » van Duitschen oorsprong, die door een jongen kommunistischen Jood tot inzicht wordt gebracht omtrent het sociaal-politiek wereldkompleks, en ten slotte zoover gevorderd is in dit inzicht, dat hij gelooft dat het zijn plicht is, met de « linkschen » te gaan meevechten om de wereld te verlossen van het fascistisch spook. Het tragisch moment van dit verhaal is het feit dat ook zijn neef op dezelfde boot naar Spanje vertrokken is om als vliegenier te strijden, echter langs de zijde der « opstandelingen », en natuurlijk neergeschoten wordt. Het geheel doet wat mager aan, met een opvallend gemis aan originaliteit, en inderdaad meen ik dat we hier staan voor een geval van tweederangsche tendenzkunst, waarvan de bedoeling nauwelijks als excuus kan gelden voor een praestatie, die gespeend is van de elementaire handigheid en het vlotte compositievermogen, waaraan deze auteur zijn bekendheid dankt.

Upton Sinclair

Ik mag in de reeks pro-linksche schrifturen niet vergeten het merkwaardige, thans meer

14.436 dan bekende werk van D[r] J. BROUWER : **De Spaansche Burgeroorlog, zijn Oorzaken**

◆ **en mogelijke Gevolgen** (IV*) te vermelden, dat destijds bij zijn verschijnen voor zoovelen een teeken van tegenspraak was. Ik veronderstel dat dit werk door de luide polemieken, welke er rond gevoerd werden, voldoende bekend is ; persoonlijk geloof ik dat de meeste katholieke recensenten in hun ijver dezen auteur groot onrecht hebben aangedaan. Twee belangrijke dingen kan men alvast dezen auteur niet ontzeggen : kennis van zaken, en eerlijke objectiviteit. Dat het inzicht, hetwelk het gevolg is van deze laatste kwaliteit, van aard was sommigen te ergeren, en hen niet weerhouden heeft weinig christelijke sous-entendu's in de richting van den auteur los te laten, kan men enkel betreuren. Objectief zijn dezen geen haar beter dan de goedgeloovige dupes der marxistische hetze-kampagne, die links enkel licht en rechts enkel dikke duisternis aanvaarden. Dr Brouwer heeft geen blad voor den mond genomen bij de weergave der feiten-dokumentatie en der prae-revolutionnaire verhoudingen, doch hij is altijd een bezadigd, onbevooroordeeld, eerlijk historicus gebleven, zonder hartstocht of vooringenomenheid, ook al ware het ons als katholieken welkom geweest, hadden we veel van wat hier meegedeeld wordt niet moeten lezen. Ook in deze is de waarheid een kracht die vrij maakt. Bij het lezen van het laatste hoofdstuk kan men zich niet ontdoen van een zekeren angst omtrent de gevolgen van dezen burgerkrijg,welk ook het slotbedrijf ervan zal zijn; de lawaaierige verklaringen der opstandelingenleiders zijn niet van aard om ons daaromtrent gerust te stellen. (Het kan zijn nut hebben hier te herinneren dat Dr J. Brouwer een ernstig katholiek en bekeerling is, die Spanje en zijn innerlijke struktuur sedert lang van naderbij kent).

Terwijl ik deze regelen schrijf, valt mij een nieuw verschenen werk in handen van den haast drie jaar geleden gestorven Nederlandschen (?) journalist HERMAN MENAGÉ CHALLA. Hij verbleef een dozijn jaren in Spanje en maakte als correspondent van « De Telegraaf » en later van « De Nieuwe R'damsche Courant » de groote politieke en sociale schokken mee, welke dit volk de laatste jaren teisterden. Men voelt op elke bladzij van zijn boek

14.437 **Spanje** (III, K), dat hier een man aan het woord is, die dit land van zeer nabij kende, en zijn volk liefhad met een belangstelling, welke deze van een feiten-verzamelenden journalist ver overtreft. Hij heeft een scherp oor en een zeer aandachtig oog voor de groote nooden van dit verwaarloosd volk, en waar hij in zijn regelmatige reportages — het boek is eigenlijk een selectie uit zijn journalistieke correspondenties — de groote ingrijpende gebeurtenissen op den voet volgt, voelt men dat hij zich om zoo te zeggen in het denk- en gevoelsleven van het Spaansche volk heeft ingewerkt. Mitsgaders zijn herhaaldelijk uitgesproken linksche sympathieën en de enkele bekende, hier niet nader te onderzoeken beschuldigingen aan het adres van kerkbedienaars, landeigenaars en legerjonkers, die overigens nimmer ontaarden in hatelijkheden, geeft dit boek een uitstekend systematisch overzicht der ontwikkeling van de historische gronden der huidige tragedie. Het laatste deel van dit boek,

mijn dunkens het belangwekkendste, vormt een zeer lezenswaarde bijdrage tot de kennis van de volkspsychologie van het Spaansche volk ; naar het mij toeschijnt een der best-verantwoorde overzichten, waarbij elke speculatie op de sensationeele anekdotiek, waartoe een reporter zich in deze materie zoo licht laat verleiden, ver is. Alleen om deze honderd laatste bladzijden is dit boek een zeer lezenswaard en belangrijk stuk literatuur over dit merkwaardige volk.

Tegenover de zeven hooger vernoemde werken kan men het uitvoerig werk stellen van den
14.438 Nederl. archeoloog Prof. Dr L. H. Grondijs : **Spanje, een Voortzetting van de Russische Revolutie ?** **(III-IV*)**. In dezen titel ligt de inhoud van gansch het boek besloten: de auteur, die destijds de groote gebeurtenissen der revolutie in Rusland meemaakte en achteraf in het leger der Witten vocht, heeft ook tijdens zijn wetenschappelijke reizen, zoowel in het Roode als in het Witte Spanje, gelegenheid gehad tot allerlei waarnemingen, ook op ander dan archeologisch gebied, en is bovendien aan beide zijden van de gevechtslijn getuige geweest van feiten en verhoudingen, welke hem tot een der zeldzame kroniekschrijvers maken, die over de bevoegdheid beschikken om met ernstige kennis van zaken over den grond van het huidig konflikt te schrijven. Prof. Grondijs heeft zich onthouden van elke hartstochtelijke uitlating en niet absoluut-verantwoord feiten-relevé ; de synthese, welke hij geeft van de politieke en sociale toestanden, van het partijenstelsel, de agrarische problemen, den Baskischen en Katalaanschen nationaliteitenstrijd, de positie der Kerk, de terechtstellingen, het ronselen der buitenlandsche vrijwilligers, het beschieten der kerken en de gepleegde wreedheden,wekt den indruk van volkomen objectiviteit, al verbergt hij geen oogenblik zijn uitgesproken sympathie voor en het goed recht van de nationalen. Ik meen dat het boek van Prof. Grondijs een der best geschikte werken is om vlug op hoogte te komen van de diepere en historische gronden van het Spaansche konflikt en het uitzicht van het probleem, zooals het zich op dit oogenblik stelt. Al acht ik dat de eerlijke onbevangen objectiviteit van den auteur, de vrijmoedigheid waarmee hij de overigens voldoend bekende mistoestanden behandelt — waarvoor men allicht de Kerk zou kunnen verantwoordelijk stellen — de incidenten der katholieke Basken en hun met de marxistische regeering sympathiseerenden clerus, zoomede de terreurmaatregelen der « witten », den eenvoudigen, onoordeelkundigen lezer allicht op een dwaalspoor zou kunnen brengen.

Voor dezen is bijvoorbeeld het boek van den Katalaanschen priester Don Lois Albaron : **Kloosters**
14.439 ◆ **branden in Barcelona** **(IV)** beslist beter geschikte lektuur. Ik weet niet in hoever dit verhaal zich strikt beperkt bij het historisch gegeven, of een groepeering van losse authentieke feiten geeft ; deze laatste zijn in elk geval voldoende bekend om dezen roman in zijn geheel te doen aanvaarden, ook in zijn meest aberratieve details. Hier gaat het namelijk niet enkel om het neerbranden van kloosters en de daarmee gepaard gaande brutaliteiten, doch ook de verdere tragische, anti-klerikale incidenten, waarvan de pers destijds sporadisch nieuwsflarden liet doorkomen, — voor zoover de internationale nieuwsbureau's dit met hun belangen meenden te kunnen overeenbrengen — werden hier in hun systematisch verloop meegedeeld. Het is goed dat we deze z.g. incidenten aandachtig herlezen en in herinnering houden : Hier heeft een zoogenaamd zuiver politieke beweging zich geuit in haar brutaalste vormen en getuigenis afgelegd van haar destructieve krachten en van haar haast demonischen haat tegenover het gezag, dat van God en van de Kerk is ; het is goed een werk als dit te lezen en onder de oogen van den krantenlezer te brengen, die nog gelooft dat dergelijke afschuwelijkheden tot de onvermijdelijke intermezzo's behooren van elken burgerkrijg. Het is een kwaliteit van dit boek, dat de auteur zich geen oogenblik laat verleiden tot het soort hartstocht, welke dikwijls dergelijke werken ongenietbaar maakt, noch een parti-pris verraadt, welke het vaak de helft van zijn geloofwaardigheid ontneemt. Het is een verhaal vol ontroering en smartelijke tragiek, die echter geen enkele maal ontaarden tot vulgair pathos, sensatie of tranerige sentimentaliteit, en dat bovendien litterair uitstekend verantwoord is. Ik kan enkel wenschen dat het in katholieke middens zijn weg mag vinden, en dat elke bibliothecaris, die begaan is om het goede nieuwe te bieden, zijn lezers dit mooie verhaal van Spanje's tragisch epos van vuur en bloed niet zal onthouden.

HET NIEUWE VONDELTOTUM

door Al. de Maeyer, pr.

Als we de Vondelverering moesten afmeten op het aantal uitgaven van zijn werken zouden we ons allicht mogen, zelfs moeten verheugen. Thijm, van Vloten, putjes-uitgave, van Lennep, Unger, en nu laatst de grote Differee en de nog steeds onvoltooide Wereld-Bibliotheekuitgave. Ik herinner me er zelfs een paar in een of twee delen als de oude Differee en Allard. Wie weet is er niet nog een of andere die ik niet ken of die me ontgaat. Laat ik dan ook gerust aan de zeer verdienstelijke uitgave van de dramatische werken van Vondel in de Wereld-Bibliotheek herinneren en (eigenlijk een commerciële fictie) die van de Vlaam-
14.440 sche Boekhandel. Thans krijgen we een heuse totum-uitgave : **Volledige Dichtwerken**
◆ **en oorspronkelijk Proza**, verzorgd en ingeleid door Dr A. Verwey, dank zij de firma Becht, te Amsterdam.

Als teken van leefbaarheid is het beslist overtuigend, de vele afzonderlijke uitgaven dan nog niet eens mee geteld. Of het ook een teken is van levende belangstelling, zou een andere vraag kunnen heten. Dat we op dat punt enigszins zouden afwijken van de geestdriftige Vondelbeoefenaars, zal men wel niet kwalijk nemen, niet eens vermetel noemen. Overigens zou dat verschil van mening in niets afbreuk doen op de ontzaggelijke eerbied, die het telkens hernieuwde pogen om een dichter nader tot « zijn » volk te brengen, afdwingt. Men kan twisten over het nut of de noodzakelijkheid van grote uitgaven, nog meer als die, door hun trage gang in het verschijnen, verouderd aandoen al eer de laatste bladzijden uitkomen. Alle moeilijkheden ten spijt, hoe onoverkomelijk die ook worden geacht, is de slakkengang, als die voor Vondel in de Wereld-Bibliotheek of de Gezelle van de Standaard-Boekhandel, een bedenkelijke handicap voor de finale waarde van het werk, waar alleen kan aan verholpen door een supplementdeel,wat dan echter weer een commerciële flater wordt.

Daartegenover dringt zich dan ontegensprekelijk op de wezenlijke betekenis van bescheidener doen, als reeds voor Gezelle werd beproefd en nu voor Vondel zo schitterend wordt volbracht door Verwey. Deze uitgave is een Vondelbedeling aan het Nederlandse volk van een zeer reële draagwijdte. We zijn wel niet blind voor de materiële lastpost, die het nogal ronde sommetje van honderd dertig frank uitmaakt ; maar we leggen ons neer, hoe node ook bij finantieel-economische beschouwingen over valuta en dies meer en bij de alvast niet te ontkomen begrenzing door een beperkt afzetgebied opgedrongen. We weten nu eenmaal dat het totaal uitgesloten is, in onze tijd, een volledig Nederlandse Shakespeare te geven, gebonden in leer en met goud op snee, tegen vijftig frank, of een substantiële, haast volledige Gœthe à vijf en twintig. Reduceren we echter het geval op basis van een vooroorlogse valuta (wat niet helemaal klopt, vast niet), dan eerst beseffen we wat een krachttoer hier werd gespeeld en op een schitterende wijze. Kwam ons volk er buitendien ook toe, cultureel wat hoger te staan, zodat het voor intellectueel genot zich, nog maar evenredig (?!), een uitgave zou getroosten als voor zijn dolle pret, ook dan nog zou het blijken wat een meevaller het is en wat een boffer het bovendien had kunnen worden.

Dergelijke beschouwingen behoren echter meer tot de voorbereiding van dergelijke uitgaven, dan wel tot de naderhandse beoordeling ervan. Toch hebben ze het voordeel de kleinmoedigen even te herinneren aan wat de poging aan zaaks inhoudt en derhalve tot een gezond realistisch appreciëren aan te zetten.

Zoals het boek thans voor ons ligt in zijn deftig zwart-linnen pak met rood-gouden stempel, doet het heus royaal aan.De uitgever heeft er zijn beste zorg aan besteed. De typographische leider, sierkunstenaar S. H. de Roos, plukt er een alleraardigst bloemetje mee. Een keurige duidelijke lettertype en, ondanks het zeer dunne papier, een ongewoon zuivere druk. Die uitstekende verzorging treft vooral in de inleidingsbladzijden, waar werkelijk warmte en weelde uit tegenstraalt. De rust van het druksel komt ook tot zijn volle waarde in de meerdoorlopende prozagedeelten. Voor wie zou menen te moeten stilstaan bij het zeer kleine lettertype — we zeiden toch al : keurig en duidelijk — lette daar een ogenblik op. Het zal hem aangenaam opvallen en des te milder stemmen tegenover de uit hun aard meer gebroken versregels. Overigens wat die kleine lettertype betreft, neme men in acht dat de tekst nu nog veertienhonderd twee en vijftig bladzijden telt op een formaat 27 bij 17,5 cm. en verdeeld over twee kolommen.

De inhoud, zoals gezegd, omvat het volledige dichtwerk en het oorspronkelijke proza. Over de litteraire waarde van die inhoud zal men in dit jubeljaar wel genoeg te lezen krijgen en alleszins van zeer bevoegde hand. Wat kan er overigens al beter worden gezegd

dan wat de inleiding biedt. Wij willen elders onze aandacht besteden. Er wordt wel eens een slechts vluchtig gewag gemaakt van de Vondeldramatiek. Mag er daarom op gewezen worden dat die in deze verzameluitgave vierhonderd-vier-en-negentig bladzijden beslaat, zijnde ruim een derde van het geheel en de twee vijfden als men de grote vertalingen laat vallen. Onder die voorwaarden mag Vondels dramatiek wel een zeer bizondere belangstelling opvorderen.

Joost van den Vondel

In het kader van de uitgave moet nadruk worden gelegd op voorbericht en inleiding, samen drie-en-veertig bladzijden. Het voorbericht is een verantwoording ; de inleiding (XII-XXXXIII) is een beschouwing over Vondels kunst. Voor die inleiding, d.i., voor de bezorging van de hele uitgave, was wel niemand beter aangewezen dan Verwey, de man die reeds in zijn jeugd een epoche-makende «Inleiding tot Vondel» gaf en zijn hele loopbaan door met den groten zeventiende-eeuwer vertrouwd bleef, zodat de voltooiing van deze totum-uitgave als een heerlijk besluit, een bekroning op een hele Vondel-leven mag heten.Geen als Verwey heeft zoveel bijgedragen tot de waardering van Vondels litteraire schoonheid en zakelijk wetenschappelijk zal hij naast de beste Vondelkenners allerminst een mal figuur slaan. Het « exegi monumentum » krijgt hier een transcendentele betekenis, waar het de toewijding — en hoe vruchtbaar ! — van een hele leven in zich draagt. Reeds in het voorbericht komt, naast een verantwoording over de inhoud, over de aangewende en aangepaste Marchantspelling, ook een uitweiding over de leestekens bij Vondel, op zich zelf al een dieper indringen in zijn kunst. Wat ons vooral aangenaam treft is de aanknoping die Verwey er op legt met wat de Vondel-voordracht daardoor zal te behartigen hebben. De paragraaf die Verwey daaraan wijdt is van een merkwaardig belang in de vaak felle strijd rond de Vondel-zegging.

De inleiding zelf is een synthetische behandeling van de Vondelfiguur. De auteur onderlijnt het nationale bezit dat we aan Vondel hebben. Hij is niet de man van één groep, niet van één confessie. Al zou zijn bekering tot het Rooms geloof nog zoveel stof hebben opgejaagd, in de kalmte van het intellect bleef hij aller trots en blijheid.Getuige daarvan dat de eerste volledige uitgave van de « Verscheidene Gedichten » door G. Brandt met medewerking van protestanten werd bezorgd en dat na Vondels overgang tot de Roomse Kerk, want na zijn dood. Verder gaat het dan over het eigenlijk dichtwerk. Vondel heet kunstenaar en is dat van het begin af. Naarmate we meer van zijn werk in ons opnemen, dringt dat meer tot ons door. Steeds geeft hij schoonheid en kunst om het even of hij naar een voorbeeld werkt of zelfs vertaalt of scheppend zich zelve uitleeft. Zelfs waar renaissancistische geleerddoenerij naar voren dringt, zal dat niet beletten dat bij eenvoudig-aandachtige lezing, zonder onderbrekend commentaar, voor ieder gedicht de schoonheid zich openbaart, omdat altijd op ons aangolft de mollige weelde van het rhythme, de warmrijke schoonheid van de taal, de begeesterende kracht van beeld en gedachte.

De overzichtelijke bladzijden die Verwey aan de Vondelspelen wijdt zijn van het meest doordringende dat over die dramatiek werd genoteerd. Wat hier vooral blijde stemt is de onomwonden erkenning van Vondels dramatisch talent, waarvan de elementen zich reeds in de eerste spelen vertonen. Bezieling en volhouden zal hij geleidelijk naar Sophokles leren en toepassen. Zo krijgen we het ietwat bevreemdend naast elkaar stellen van « Maagden » en « Broeders » en de trilogie van « Jozef » ; terwijl « Leeuwendalers » één

van Vondels beste spelen wordt genoemd. Blijde stippen we ook uit de pen van Verwey aan dat « Maria Stuart » zo sterk is. *Juist* door het katholieke ervan en terzelfdertijd legt het een wezenlijke vooruitgang vast in de ontwikkeling van Vondels dramatische kunst. Deze bladzijden bevatten het meest substantiële van de inleiding, misschien wel omdat ze het meest op den mogelijk-levenden Vondel afgestemd zijn. Niet alleen om de algemene kennis van Vondel mogen ze niet worden aan de kant gelegd, maar nog veel min waar het gaat om Vondels drama of om de dramatiek in haar geheel.

En zo gaat het door, zeer in het bizonder nog over de «Harpzangen» en de grote leerdichten, telkens met een eerbiedige schroom, die alle luidruchtig enthousiasme verwaarloost, maar des te warmer zindert en te keuriger proeft.

Zelfs bij wie het meest wars staat tegenover een totaal-uitgave, zal deze meeslepende inleiding een groot verlangen doen ontstaan om ieder soort en ondersoort in een nieuwe proef na te lezen en te genieten. De degelijkste verantwoording en de meest schitterende lof voor drukker, uitgever en bezorger, ligt hem juist in de royale zin van die inleiding. Alleen al om die inleiding kon dergelijke uitgave niet worden gemist ; door die inleiding krijgt ze tevens haar heerlijkste bekroning.

Alleen vinden we het jammer dat er niet ook een korte levensschets van den dichter bij opgenomen werd.

Aan het slot van het boek bevindt zich dan nog een dubbele inhoudsopgave. Eerstens volgens tijdsorde met verwijzing naar de van Lennep- en de Wereld-Bibliotheek-uitgaven, wat we een zeer gelukkig idee achten ; daarna een herneming in alphabetische volgorde. Deze lijsten hadden we graag aangevuld gezien met een alphabetische lijst van de Vondelreien, die toch vaak, en zeer terecht, zelfstandig worden beschouwd en meer dan eens overwegend illustratief in de dramatiek aandoen. Het eerste punt vooral vertoont een zeer practisch belang. De eigenlijke inhoudstafel hadden we misschien iets uitvoeriger durven wensen. Echter zou dat alles ons tot in het oneindige leiden.

Het Vondeltotum is door de intellectuele wereld geestdriftig begroet. Naar het getuigenis van Verwey en den uitgever is hij ook door het publiek gunstig onthaald. Laten we hopen dat het boek niet alleen te prijken zou staan, maar dat het, « handzaam » als het terecht heet, ook ter lezing zal worden opgenomen. Dat het genoten worde en dat het genieten ervan de laatste wens van den met Vondel en door Vondel vereeuwigden Verwey tot waarheid zoude maken : « het werk up to date » te houden tot glorie van de Nederlandse stam.

Van Menschen en Boeken

Destijds werd het bericht bekend gemaakt, achteraf geloochend en naderhand opnieuw bevestigd, dat de bekende wijsgeer **Henri Bergson** overgegaan was tot de katholieke Kerk.

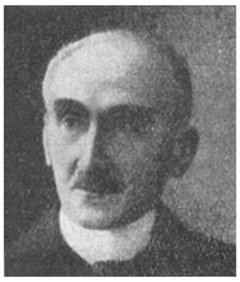

Henri Bergson

Thans blijkt dat deze Fransche geleerde inderdaad op Paasch-Zaterdag 1935 in een Jezuïetenkerk te Parijs het heilig Doopsel ontving. Bergson werd te Parijs geboren in 1859 uit een Iersche familie ; hij was leeraar in de literatuurgeschiedenis en naderhand in de wijsbegeerte aan de lycea van Angers en van Clermont-Ferrant, en sedert 1900 hoogleeraar aan het Collège de France ; in 1928 verwierf hij den Nobelprijs voor letterkunde. Hij was de leermeester van Jacques Maritain en van Jacques Chevalier. Het Indexverbod op drie zijner werken : Essai sur les Données immédiates de la Conscience, L'Evolution créatrice en Matière et Mémoire, waarvan de twee laatste in het Nederlandsch vertaald werden, blijft natuurlijk gehandhaafd.

Henriette van Eyk

Hier verneemt de lezer dat in Noord-Nederland de C. W. van der Hoogt-prijs door de Commissie voor Schoone Letteren van van de Mij der Nederlandsche Letterkunde toegekend werd aan de humoristische schrijfster Mevrouw **Henriette van Eyk**, echtgenoote van den journalist Eduard de Nève, voor haar boek *Gabriël, de Geschiedenis van een mager Mannetje,* en de (tweejaarlijksche) Dr

Wijnaendts-Francken-prijs door dezelfde Maatschappij verleend werd aan **Mevr. A. H. M. Romein-Verschoor,** voor haar verhandeling : *Vrouwenspiegel. Een litterair-sociologische studie over de Nederlandsche Romanschrijfster.*

Dr Edward B. Koster

Theodoor J. Verschaeren

Zoo pas overleed de bekende dichter en klassieke filoloog **Dr Edward Bernard Koster** te Den Haag, in den ouderdom van 75 jaar. Hij was inderdaad geboren in 1861 te Londen. Te Leiden studeerde en promoveerde hij in 1891 in de klassieke talen en werd achtereenvolgens leeraar te Noordwijk, Doetinchem en Den Haag. Behalve als dichter — vooral wegens zijn episch gedicht *Niobe* werd hij tot de Tachtigers gerekend — schreef hij een aantal litteraire essays en vertaalde verschillende drama's van Shakespeare. Koster was bovendien de samensteller van een mythologisch woordenboek der Grieken, Romeinen, Egyptenaren en der Noordervolkeren.

Te Mechelen overleed begin Juli, in tragische omstandigheden, de bekende schilder, etser en tooneelschrijver **Theodoor Jozef Verschaeren.** Hij schreef hoofdzakelijk satyren op menschen en toestanden. Zijn werk werd druk gespeeld in amateurskringen. Theodoor Verschaeren was geboren in 1874 en dus drie en zestig jaar oud.

I. - Wijsbegeerte en Zedenleer

14.441 **Janssen, A., Prof. Dr, Kan.** **17**

◆ LEERGANG VAN BIJZONDERE MORAALPHILOSOPHIE. — *Leuven, Universitas,* 1937 (23×15) 315 *blz.* 40 *fr.*

IV — Andermaal heeft Prof. Janssen zich bij zijn confraters in het priesterschap zeer verdienstelijk gemaakt met dezen *Leergang van bijzondere Moraalphilosophie.* Ongetwijfeld zal dit werk dankbaar aanvaard worden door de ontelbare priesters welke, buiten het z.g. « gewone » parochieministerie om, nog de leiding van een studiekring op zich genomen hebben. Voor hen immers is dit werk op de eerste plaats bestemd. De titel schijnt weliswaar te wijzen op een meer streng philosophisch opgevat en uitgewerkt handboek. Dit is het evenwel niet ; ook niet een « hoogeschoolleergang » ; wel een zeer degelijke handleiding welke, gezien de eenvoudige en heldere uiteenzetting der stof, en de voor verdere studie zeer nuttige boekenopgave, voor studiekringleiders een uitstekend instrument is.

Prof. Kan. A. Janssen

De stof is verdeeld over de traditioneele hoofdstukken van het z.g. *Bijzonder Natuurrecht* : plichten jegens God (1e deel), jegens zich zelf (2e deel), jegens de andere menschen (3e deel); dit laatste volgens de even traditioneele afdeelingen : privaat- of individueel recht, familierecht, publiek of sociaal recht en internationaal recht. Te bemerken het voorafgaande hoofdstuk : Gedrag jegens de dieren.

Prof. Janssen bezit ontegensprekelijk een benijdenswaardig talent voor hoogere vulgarisatie — over de volkomen zekerheid der leer meenen we niet eens te moeten spreken —; maar de gevaren, eigen aan het genre, blijven toch ook soms niet uit. Zoo b.v., de soms al te groote kortbondigheid, die weleens schaadt aan de volledigheid : bl. 12, o.m., wordt niet eens gewag gemaakt van « recht » in den zin van « voorwerp van de rechtvaardigheid », een opvatting toch, die, philosophisch, wel de grondigste is ; het hfst. over het huwelijk komt ons bepaald te kort voor (5 bl.)). Soms ook wordt misschien wel meer bedoeld dan oogenschijnlijk uitgedrukt ; zoo b.v. lazen we met zeer groote voldoening, bl. 146 : « Meer en meer neigen (de moraaltheologen en -philosophen) over naar de meening, die een

gewetensplicht ziet in alle rechtvaardige wetten, door de burgerlijke overheid uitgevaardigd » ; en bl. 298 : « De natuurwet omvat slechts algemeene zedelijk stelregels ; hoogstens strekt ze zich uit tot de onmiddellijke en noodzakelijke gevolgtrekkingen ».
In alle opzicht flink werk ; de uitgave werd netjes verzorgd. FR. P. VAN OVERBEKE O.P.

2. - Godsdienst

14.442 **Claes, J.** **84 : 2 : 3**
◆ LEVENSVRAGEN. — *Leuven, Brouwersstraat* 19, 1937 (17×12) 40 *blz.* 6 *fr.*

V — Negen korte opstellen over uiteenloopende onderwerpen, o.m. over : Is de arbeid een vloek ? De waardebepaling van het Kruis ! Maeterlinck en het doel van het leven. Ingegeven door een weerbare geloofsovertuiging en vlot geschreven. Dr C. VAN GESTEL O.P.

J. Claes

14.443 **Ghyssaert, P., pr.** **24**
◆ HART VAN JEZUS, LEER ONS GELOOVEN AAN UW LIEFDE. Lezingen voor de Junimaand. — *Brugge, Beyaert ; A'dam, R. K. Boekcentrale,* 1937 (20×14) 104 *blz.* 9 *fr.*

V — Ik geloof, dat deze dertig bondige lezingen over het H. Hart van Jezus door de geloovigen, die de oefeningen der Junimaand bijwonen, graag en met voordeel zullen worden aangehoord. Zij bevatten een gezonde leer, spreken tot geest en hart en zijn eenvoudig geschreven. Enkele uitdrukkingen als : de hart-te-worden Liefde, het mysterie der Hartwording (bedoeld wordt : Menschwording), dood-lieven, bevallen minder. Meer eenheid in de punctuatie bij het aanhalen van bijbelteksten zou niet schaden. Overigens aan te bevelen geestelijke lezing.
L. VAN HULLE, PR.

3. - Sociale Wetenschappen - Opvoeding

14.444 **Fechter, Rolf** **37 : 24**
◆ JEUGD, BOETSEER UW LEVEN. *Bew. nr h. Duitsch dr I. Mercelis O.P. Met voorwoord dr J. L. Callewaert. Met* 1 *plaat.* — *Averbode, Goede Pers,* 1937 (21×15) 70 *blz.* 6 *fr.*

V, J — Een boekje over « Zelfopvoeding » voor onze mannelijke jeugd. Geen uitgewerkte studies of verhandelingen, maar eerder een ietwat uitgebreid plan, dat aandoet als een reeks wekroepen, die ieder voor zichzelf nader moet bekijken en dieper overwegen. De stijl is vinnig, vurig, ietwat telegramachtig. Bij een volgende uitgave zagen we graag meer zorg besteed aan de taal... en aan de verwijdering van drukfouten. L. M. VERVINCKT O.P.

14.445 **Gunther, John** **32 : 9**
EUROPA IN DE BRANDING. *Vert. uit h. Engelsch [Inside Europe] dr G. M. Versteegh.* — *Haarlem, Universum ; Antwerpen, Jos. Janssens,* 1937, 4e *herz. en bijgew. druk* (21×13) 503 *blz. fl.* 2,25 ; *geb. fl.* 2,90

III — Als correspondent van de « Chicago Daily News » doorreisde John Gunther elf jaar lang het oude Europa, waar alles bestendig 'n beetje op stelten staat, waar de hooge staatsoomes elkaar van uit de enge uitkijkpostjes hunner verscheidene regimes met 'n diplomatieken glimlach om den mond en met 'n mes in hun jasmouw zitten te beloeren. Gunther voert ons achtereenvolgens door het huidige Duitschland, Frankrijk, Spanje, Italië, Engeland, Oostenrijk, Hongarije, Tsjecho-Slovakije, den Balkan, om zoo langs Polen in het nieuwe Rusland te belan-

den. Hij kent z'n stof. Hij heeft ze bestudeerd en waargenomen. Hij heeft den Oostenrijkschen nazi-putch van nabij gevolgd. Z'n werk is vooral « interessant », en tevens degelijk en plezierig-anecdotisch gekruid. In korte « ad rem »-zinnetjes typeert hij menschen en toestanden. Journalistiek, die boeiender is dan om het even welke sensatieroman. Geen droog theoreticus is Gunther, maar 'n intelligent mensch, die echter evenzeer de beteekenis vermag naar waarde te schatten van 'n politieke mop als van 'n regeeringsrapport over grondstoffenverdeeling. De groote politieke personaliteiten, die momenteel de plak zwaaien over Europa, worden ons ten voeten uit geportretteerd, zoowel in hun diplomatieke capaciteiten als in hun huishoudelijke en persoonlijke eigenaardigheden. Gunther is journalist. Hij wil niet objectief zijn in z'n oordeel, en neemt stelling. Z'n sympathieën zijn door en door Amerikaansch. Ze gaan uit naar democratie, persoonlijke vrijheid, collectieve veiligheid en zijn gekant tegen iederen vorm van totalitarisme, bewapeningsroes en zoomeer, dit alles echter zonder ook maar 'n oogenblik in propagandistisch geleuter te vervallen. Wie er z'n eigen gestaafde opinie op nahoudt en deze toetsen wil aan de bevindingen van 'n ruimblikkend, uitzonderlijk gedocumenteerd man, die ook *zijn* meening niet onder stoelen of banken steekt, leze dit verbazend interessante werk. PAUL HARDY

14.446 Knuvelder, Louis **30 : 33**

◆ VERKOMMERENDE JEUGD. Een Industrie- en sociaalpædagogisch Essay. — *Oisterwijk, De Kruisbloem,* 1937 (24 × 16) 64 *blz.* *fl.* 0,45

IV — Uitgaande van het probleem der jeugdwerkloosheid, tracht schr. een beeld te schetsen van de huidige jeugd, voornamelijk van de arbeidersjeugd. M.i. is het beeld te somber gekleurd. En dan : Schr. roept om de daad, maar er is hier geen enkele practische aanduiding tot verbetering aangeduid. Dr C. VAN GESTEL O.P.

5. - Wetenschappen

14.447 Grijze Uil [Wa-Sha-Quon-Asin] **83 : 59**

DE LOTGEVALLEN VAN SAJO EN HAAR BEVERVOLKJE [The Adventures of Sajo and her Beaver People]. *Vert. dr R. Croll. Geïll. met teekeningen van den schrijver.— A'dam, Wereldbibliotheek,* 1937 (19 × 13) 292 *blz.* *geb. fl.* 2,75

V — Een werkelijk frisch verhaal, boeiend van de eerste tot de laatste bladzijde. Een wetenschappelijke roman, zou ik bijna zeggen, waarin de hoofdrollen gespeeld worden door twee jonge bevertjes en hun eigenaars, broer en zus. Het verhaal geeft ons tevens een natuurgetrouw beeld weer van het leven van de bevers in hun eigen streek. — De vertaler ook verdient een pluimpje wegens zijn vlotte taal ; men zou haast denken met een origineel werk te doen te hebben. L. SENDEN, PR.

14.448 van Dobben, W. H., Dr **59**

WAT VLIEGT DAAR ? Volledig Zakboek der Vogels van Midden-Europa. *Geïll. met 291 gekl. en 36 ongekl. afbeeldingen van W. Goertzen en R. Oeffinger. — Zutphen, Thieme [Antwerpen, Standaard],* 1937 (19 × 13) 74 *blz.* *gek.* 30 *fr.*

V — Zulk boekje is een schat voor beginnelingen ; ook sommige zoogezegde vergevorderden kunnen er nog veel uit leeren. Het geeft ons eerst enkele gedachten over benamingen, vogeltrek, rui en geluiden. Dan volgt het eigenlijke determineerboekje. De voornaamste kenmerken zijn bondig en juist aangeduid. Wat de waarde zeer verhoogt, zijn de 291 gekleurde afbeeldingen ; bij die afbeeldingen zijn sommige specifieke deelen doelmatig bijgevoegd, zoodanig dat het op te merken stukje in het oog valt. Dr W. H. van Dobben is er in geslaagd voor den gejaagden modernen vogelliefhebber en toerist een bondige handleiding te geven. Heeren W. Goertzen en R. Oeffinger dragen het reuzenaandeel van het succes weg. Nu kunnen wij niet meer zeggen, dat wij in het Nederlandsch geen gepast boek voor het determineeren van vogels bezitten. Wanneer een overeenkomst tusschen alle Nederlanders voor den naam der vogels ? FR. SEGERS, PR.

14.449 van Limbergen, Jos. **52**

◆ HET RIJK DER STERREN. Een Sterrenkunde voor het Volk. *Geïll. met figuren en* 8 *platen. — Leuven, Davidsfonds* (*Volksreeks nr* 270) 1937 (20×15) 175 *blz.* 15 *fr.*

Jos. van Limbergen

V — Schrijver dezes is ons geen onbekende en geen beginneling noch in de sterrekunde, noch in de verspreiding der wetenschap onder het volk. Ook is het niet te verwonderen dat zijn ervaring en zijn kennis door het Davidsfonds zijn te nutte gemaakt voor zijn talrijke lezers. Dit boek is zeker het aangenaamste en minst vermoeiende dat ik tot hiertoe heb te lezen gehad over zulk abstrakt onderwerp. Het is niet abstrakt meer, dank zij de pen van J. v. L. Het is boeiend tot het einde en verheft ons tot den oneindigen Schepper van het heelal. Uit ganscher harte wensch ik den schrijver daarmede geluk. Dr J. VAN MOLLÉ

6. - Toegepaste Wetenschappen

14.450 de Vuyst, Ad., Drs **65**

HANDEL EN BOEKHOUDING. Leerboek voor het middelbaar Onderwijs en het Handelsonderwijs. — *Aalst, Ad. de Vuyst, Vredesplein* 3, 1937, 4e *herz. druk* (27×18) 224 *blz.* 18 *fr.*

V — Toen de derde uitgave verscheen, hebben wij dit handboek onverdeeld gunstig besproken. Wij verwijzen, onder herhaalde aanbeveling, naar recensie 11.944.

14.451 Dix, J. F. Ch. : BLOEMENTEELT IN DEN LIEFHEBBERSTUIN. **63 : 58**
Radstake, W. I. : HET KWEKEN VAN FRUIT IN EIGEN TUIN.
Slager, J. K. : HET KWEEKEN VAN GROENTEN IN EIGEN TUIN

Geïll. elk met figuren en 16 *platen. — A'dam, Kosmos,* (*Nieuwe Reeks voor Liefhebbers van Bloemen en Planten*) 1937 (23×15) 105, 118, 107 *blz.* *elk geb. fl.* 1,75

V — Wij kennen geen schattiger boekjes over bloemen-, fruit- en groetenteelt, dan de hier vóórliggende. Ze zijn uiterst bevattelijk geschreven, met groote zorg geïllustreerd en de behandelde stof komt telkens uit de handen van erkende bevoegdheden.

7. - Schoone Kunsten

14.452 Fockema Andreae, J. P., Dr **78**

DE LUISTER VAN HET ORKESTSPEL. — *Groningen, Wolters,* 1936 (24×16) 30 *blz.* *fl.* 0,75

V — Is het niet mogelijk, de belangstelling van de orkesten te versterken en daardoor de inkomsten te vergrooten ? Kunnen de exploitatie-uitgaven van de orkesten niet worden verminderd ? Is er onder de huidige omstandigheden nog wel behoefte aan de orkesten ? Hebben deze nog eenzelfde functie te vervullen als 25 jaar geleden ? Rond deze vragen richt Dr Fockema zijn aandacht, om de beteekenis van het moderne orkest te belichten in verhouding tot de moderne omstandigheden zoo van materieelen als van psychologischen aard, bij komponisten en bij hoorders. Deze begeesterende rede zal menige vooringenomenheid te niet doen, dieper inzicht geven in dit expressieve « instrument » om in de toekomst meer bewust bij te dragen tot zijn vruchtbaar behoud en de waardeering voor kunst, kunstenaars en interpreten heropwekken...óók waar het den modernen klank betreft ! Dr FL. VAN DER MUEREN

14.453 Godefroid, René **78 : 709**

DE GROOTE MEESTERS DER MUZIEK : 2e DEEL. DE ROMANTIEK. *Vert. uit h. Fransch dr Denijs Dille. Geïll. — Brussel, N. I. R.* 1936 (21×14) 40 *blz.* 2 *fr.*

V — Als voorbereiding op de Groote Concerten zijn brochures als deze wel doelmatig,

omdat de commentaar direct op het uit te voeren stuk wordt gegeven en op die wijze werkelijk « inleiding » beteekent. De opvatting van het historisch begrip « Romantiek » en de toepassing ervan zou een of ander minder kunnen bevredigen. Wat Debussy in zijn geheel, en Strauss en Mahler ongemotiveerd, kunnen beteekenen in een rubriek, die « De Romantiek » heet, is ons niet geheel duidelijk. Het is, met het oog op de opvoeding van het muzikaal begrip, niet zonder belang de stylistische groepeeringen historisch en psychologisch zoo nauwkeurig mogelijk te verantwoorden. In dit opzicht is Debussy vreemd aan de historische romantiek en kunnen R. Strauss en Mahler er niet onvoorwaardelijk bij worden aangehangen als « stylistische » vertegenwoordigers, die « op Germaansche wijze » boven de eigenlijke romantiek zijn uitgegroeid. Dr Fl. van der Mueren

8. - Letterkunde

81. GEDICHTEN

14.454 **Decorte, Bert** 81

GERMINAL. — *Hoogstraten, Uilenspiegel,* 1937 (20×15) 75 *blz.*
III* — Zie bespreking vooraan, op nr 14.425.

14.455 **Demedts, Gabriëlle** 81

EEN GEVANGENE ZINGT.... — *Mechelen, Eenhoorn, (De Bladen voor de Poëzie nr 3)* 1937 (23×15) 10 *losse blz.* 4 *fr.*

Gabriëlle Demedts

V — Het werk van Gabriëlle Demedts had reeds bij zijn afzonderlijk verschijnen in de tijdschriften veler aandacht gewekt. De waarde van deze poëzie ligt niet alleen in het feit, dat zich hier een rijk en sympathiek gemoed uitspreekt, dat de eeuwige grondthemata van de dichtkunst uitzingt, maar vooral in het feit dat dit jong werk de schoonste, gaafste, typisch-vrouwelijke poëzie in ons land levert. Niet in het behandelen van een thema schuilt dus deze meerwaarde, maar in de gemoedsverfijning ; die aristocratische en toch zoo natuurlijke gevoels- en tastdélicatesse, is de onschatbare en eigene rijkdom van een edel en fijnbesnaard vrouwelijk gemoed. Het poëtisch beeld dat Gabriëlle Demedts schept, wordt door geen breed-uitslaand rhythme gedragen, het spreekt geen wijd-uitdeinend gevoel uit : het is fragmentair, beheerscht en lucide als een verrassende close-up. Een paar trillende handen, de wind, de maat der regendroppen, de zachte deining van jong vlas, de sporen die haar dierbaar zijn... Gevoelsverfijning, luciditeit, teederheid, innerlijke beheersching wordt hier nog gedragen door een kristallen, zuivere vormelijkheid. Gabriëlle Demedts bekleedt met dezen kleinen bundel reeds een schoone plaats onder de jongere Vlaamsche dichters. A. Westerlinck

14.456 **Verhoeven, Bernard** 81

◆ MASKERS. Gedichten. — *Schiebroek, Vox Romana,* 1937 (20×15) 101 *blz. fl.* 1,75 ; *geb.* 2,50

Bernard Verhoeven

IV — Eén woord schijnt mij gepast bij dit werk ; en het is voorwaar geen kleinigheid noch iets wat zoo dikwijls kan gezegd worden : een fijnbeschaafd mensch in de eerste plaats ; poëzie, al bloei van fijnbeschaafdheid. Daarom, zijn inspiratie geput aan de algemeene bron van gevoelens, zooals die roeren in alle harmonieus-beschaafde menschen, en diensvolgens nogal afwisselend en ook nogal gekleurd naar het werkelijke leven. Op één punt dringt hij merkelijk meer aan : stervensgedachte. In kunstopzicht, hetzelfde kenmerk : fijnbeschaafdheid, een hanteeren van het instrument, dat vergezeld gaat met genoegen. Ik moet mij danig vergissen, als deze bundel, die rustig zijn gang gaat tusschen scholen en richtingen, er niet een is dien men zal herlezen, genieten en heropnemen als poëzie, die echt voedsel en balsem is in het leven. Dr Joris Caeymaex, pr.

82. TOONEELLITERATUUR

14.457 **de Rooij, Jac.** 82
◆ BIJ SINT PIETER. — *Antwerpen, Vink,* 1937 2e *druk* (18×13) 54 *blz.* 10 *fr.*
V-VIa — Die tooneeltjes aan de poort van den hemel en de familiare poortier kennen we wel. Het Nederlandsch tintje dat erin doorschijnt, kan voor Vlaanderen zonder bezwaar aan lokale toestanden aangepast. Heelemaal niet kwaad. Joz. van den Eynde, pr.

Joris Dewaele

14.458 **Dewaele, Joris** 82
BIJ KABOUTERKONING ZILVERBAARD. Sprookje in drie Bedrijven. — *Brugge, Putman,* 1937 (17×12) 35 *blz.* 15 *fr.*
VIa — 'n Zeer simpel spelletje van jongens (of meisjes) en van kabouters die elkander uitstekend blijken te verstaan en elkander graag dienen. Zeer simpel en ik vrees zelfs 'n tikje te simpel. Joz. van den Eynde, pr.

14.459 **Dumont, Guill.** 82
FILMSTERREN. Vroolijk Spel in één Bedrijf. — *Berlicum, Grosfeld,* 1935 (19×14) 32 *blz.* *fl.* 1
V — 'n Paar ergerlijk-domme boerenmeisjes willen in de stad aan de film. Natuurlijk worden ze daar in 't ootje genomen en kunnen ontnuchterd afdruipen naar huis. Onmenschelijk dwaas en het komisch element is van ziekelijk allooi. Joz. van den Eynde, pr.

14.460 **Dumont, Guill.** 82
GEMEUBILEERDE KAMERS TE HUUR. Vroolijk Spel in drie Bedrijven. — *Berlicum, Grosfeld* (19×13) 88 *blz.* *fl.* 2
V — Met lucratieve doeleinden omvormt neef-in-geldnood het huis van z'n afwezigen oom tot geïmprovizeerd pension. Het wordt 'n gekke poespas, 'n reuze-charge van dwaze episodes met vroolijk slot. Bij daverend nerveus spel wordt het wellicht 'n meevaller. Joz. van den Eynde, pr.

Selma Lagerlöf

14.461 **Lagerlöf, Selma** 82.1
DONSJE. Tooneelspel in vier Bedrijven. *Vert. uit h. Zweedsch dr P. Rouma.* — *Brussel, Wellens, Godenne & Co* (24×16) 92 *blz.* 10 *fr.*
IV — Een op geld en goed belust jong mensch, verliest door zijn hebzucht dat goed plus zijn mooie verloofde, die nu het geluk zal uitmaken vanwien ze moest helpen uitbuiten. Zeer eigenaardig werk, alles behalve banaal, vaak scherp typeerend, rijk aan atmosfeer — bij beurten zeer tooneelmatig. Jammer dat de vertaler geen Nederlandsch kent.
Dr C. Godelaine

14.462 **Waegemans, Yvonne** 82
FANTAZIE OP HET LEELIJKE JONGE EENDJE. Sprookje van Andersen, voor Kindertooneel bewerkt, in drie Bedrijven. *Muziek van J. Opsomer.* — *Brugge, Putman,* 1937 (17×13) 66 *blz.* 15 *fr.*
V-VIa — Van de naïeve vriendschap tusschen 'n verstooten eendje, dat later 'n koninklijk-mooie zwaan blijkt, en prins Robijntje uit het paddestoelenrijk. Litterair is de idylle uitgegroeid tot 'n boeienden en gaven tekst, die voor tooneelmontage vol kleurige en naïef-blije mogelijkheden zit. Het wordt 'n spelletje rijk aan smakelijke ingrediënten voor jonge en oude magen, 'n lentelijk genot voor iedereen.
Joz. van den Eynde, pr.

Yvonne Waegemans

14.463 **XX.** 82.2
◆ TOEN JEZUS REISDE DOOR DEN NACHT. — *Antwerpen, Vink,* 1937 (18×13) 36 *blz.* 8 *fr.*
VIa-b, J, — 'n Simpel en vroom eucharistisch éénaktertje voor onze Kruistochters. Joz. van den Eynde, pr.

83. Verhalend Proza

I. — VERBODEN LECTUUR

14.464 **Bromfield, Louis** 83.1

HET WONDER. *Vert. uit h. Amerikaansch* [*The strange Case of Miss Annie Spragg*] *dr H. Snethlage. — Den Haag, Boucher* (*Karavaan-serie nr* 2) 1936 (17 × 11) 338 *blz.* *fl.* 1,25

I — Vreemdsoortige romanconstructie. 'n Stigmatisatie-probleem met 'n demonisch tintje. 'n Smakeloos door elkaar halen van heilige dingen, dilettantisch scepticisme, erotiek, smaad op de Kerk, enz. Jammer, want Bromfield is onbetwist 'n persoonlijkheid. — Voor katholieken verboden lectuur. PAUL HARDY

II. — STRENG VOORBEHOUDEN LECTUUR

Deze boeken mogen slechts bij uitzondering, om gegronde redenen, door welgevormde rijpere lezers worden gelezen

14.465 **Helman, Albert** 83.1 : 32

AANSLUITING GEMIST. — *R'dam, Nijgh & van Ditmar,* 1936 (21 × 16) 263 *blz.*

II-III*, K — Zie bespreking in de kroniek « Oud en Nieuw » onder nr 14.413.

14.466 **Helman, Albert** 83 : 92

DE DOLLE DICTATOR. Het ondoorgrondelijke Leven van Juan Manuel de Rosas. — *R'dam, Nijgh & van Ditmar* (21 × 16) 374 *blz.* *fl.* 3 ; *geb.* 3,90

II-III — Zie recensie in de kroniek « Oud en Nieuw » onder nr 14.414.

14.467 **Istrati, Panaït** 83.3 : 93

DE DISTELS VAN DEN BARAGAN. *Vert. uit h. Fransch* [*Les Chardons du Baragan*] *dr E. en M. van Rompaey-de Lannoy. — A'dam, Wereldbibliotheek,* 1936 (19 × 13) 202 *blz.* *fl.* 1,25 ; *geb. fl.* 1,90

Panaït Istrati

II — Met dit boek onthulde Istrati voor enkele jaren aan de geheele wereld het landschap en de menschen van het onbekende Walachije in de Roemeensche steppe. De vertelling is voor 'n groot deel autobiographisch. In dit godvergeten land loopt ook de hongerige knaap in 'n hysterischen roes kilometers ver de door den wind opgejaagde distels achterna, die van lieverlede de geheele landstreek overwoekeren en het magere gebied van jaar tot jaar met grootere armoe en onvruchtbaarheid bedreigen. 'n Wereld van landloopers, uitgehongerde boeren — en de ware distels van den Baragan : de rijke staatsbeambten en de popen. Deze bonte, tragische geschiedenis behoort tot de zuiverste vertelkunst van alle tijden, welke zich in rechte lijn aansluit bij de Oostersche volksvertelsels. Ze bezit de fascineerende bekoring van de mondelinge vertelling, die van iedere litteraire kunstmatigheid gespeend blijft. Tevens is ze 'n vlammende aanklacht tegen de meest walgwekkende sociale ellende. Tevergeefs verzetten de vertrapte boeren zich tegen de onrechtvaardige grondverdeeling. Duizenden worden met kanonnen uitgemoord. De weergave van dezen hongeropstand is dan ook het hoogtepunt uit dit boek, en tevens van 'n bijna adembenemende schoonheid. In acht genomen het feit dat Istrati niet in z'n moedertaal schreef, moet deze uiterst verzorgde en accurate vertaling in geenerlei mate onderdoen voor het Fransche oorspronkelijk. Het werk van Istrati eischt voorbehoud. PAUL HARDY

III. — VOORBEHOUDEN LECTUUR

Boeken welke, ondanks zekere passages of grondgedachten, ook ontspanningshalve, zonder nadeel door gevormde lezers kunnen gelezen worden

14.468 **Hoffmann, E. Th. A.** 83.8

HET MAJORAAT EN ANDERE GESCHIEDENISSEN [Mejonkvrouw de Scuderi ;

E. Th. A. Hoffmann

Signor Formica]. *Vert. uit h. Duitsch [Das Majorat] dr Dr W. van Ravesteyn en Dr R. Jacobsen. — Antwerpen, Het Kompas (De Feniks)* 1937 (18 × 11) 317 *blz.* 20 *fr.* ; *geb.* 29 *fr.*
III — Een bundel van drie verhalen uit de romantische school : *Het Majoraat,* de avonturen van den schrijver op een oud spookkasteel, waar hij, op erg sentimenteele wijze, verliefd geraakt op de jonge gravin ; *Mejonkvrouw de Scuderi,* een zedenverhaal uit den tijd van Lodewijk XIV, waarin het Parijzer hof- en stadsleven wordt geschetst ; *Signor Formica,* de luimige historie van een Italiaanschen schilder, die door zijn comediespel in letterlijken en figuurlijken zin zijn vriend aan de vrouw van zijn hart helpt. Voor de verscheidenheid van het milieu en den vlotten stijl verdienen deze verhalen alle waardeering, doch om de schildering van 't wufte Parijzer leven, meer dan om het protestantsch milieu en de wantoestanden te Rome (in het eerste en derde verhaal) hebben wij hier voorbehouden lectuur. J. LAUWERYS, PR.

14.469 **Mârai, Sândor** **83.1 : 59**
DE VERMETELE. *Vert. uit h. Hongaarsch [Csutora] dr L. Székely. — A'dam, Nederl. Keurboekerij; [Brussel, Onze Tijd],* 1936 (21 × 15) 203 *blz. fl.* 2
III — De dagelijksche doening van 'n hond door de brilglazen van z'n meester, den literator, bekeken. Beiden zijn echter niet van de alledaagsche soort. De hond is 'n kleine bastaard, behept met de slechtste kwaliteiten van allebei z'n ouders, 'n onbetamelijk en lastig mormel, erg snugger, maar doorslecht van aard. De literator van zijn kant is Sândor Mârai, één der triomfen van de moderne Hongaarsche literatuur, welke op dit oogenblik 'n ongekende bloeiperiode doormaakt. Sprankelend van origineele geestigheid. Gekruid met de ironie van den scherpgependen intellectueel. Schertsend debiteert hij plezierig-boosaardige volzinnetjes, op 't randje van 't venijnige af, en ten koste van z'n hond, z'n tafel- en tijdgenooten en zichzelf. Hij haalt met het onschuldigste gezicht van de wereld theorieën over den hekel, steekt den draak met de psycho-analyse, enz... Voor ontwikkelde volwassenen 'n snoeperige ontspanning. PAUL HARDY

Sándor Màrai

14.470 **Pickford, Mary** **83**
KAMELEON-WEEUWTJE. *Vert. uit h. Engelsch [The Demi-Widow] dr L. J. A. M. Berkhout-Willemse. — Baarn, Hollandia,* 1936 (20 × 14) 191 *blz. fl.* 2,25 ; *geb. fl.* 2,90
III — Een jonge weduwe met prachtige stem krijgt de eerste rol in een Parijsche revue. Om het succes te verzekeren neemt ze aan zich als een lichtzinnig weeuwtje te gedragen. — Voorbehouden lectuur. Dr A. CARDYN, PR.

14.471 **Remarque, Erich Maria** **83.1**
DRIE KAMERADEN. *Vert. uit h. Duitsch dr Nico Rost. — A'dam, van Holkema & Warendorf [Brussel, Onze Tijd]* 1937 (21 × 14) 467 *blz. fl.* 2,90 ; *geb. fl.* 3,90

Erich Maria Remarque

III — Gebiologeerd als Remarque steeds blijft door den oorlog, schenkt hij ons thans de nageschiedenis ervan in den verderen levensloop van drie, vier oorlogskameraden ; dit boek is de omschrijving van de algemeene levensmoeheid in het eerste decennium na den oorlog : we kennen die uit reeds zooveel boeken, en er wordt een weinig genie gevraagd om dat op heden nog te doen met kans op welslagen ! Of dit genie bij Remarque er is ?! In ieder geval getuigt dit boek weer van zijn persoonlijke werkwijze : het hangt, in de zuiverste amoraliteit, snedig-scherp concreet ergens rond in het na-oorlogsche Duitschland. Met bijna hinderlijke belangstelling soms, en zonder de minste psychologische pretentie, oppervlakkig zou men gaan meenen, groeit deze roman uit in eindelooze moeheid, eindelooze tragiek, diepe menschelijkheid ook en vooral trouwe kameraadschap. Dr A. BELLEMANS, PR.

14.472 **Undset, Sigrid** 83.1

◆ WITTE ORCHIDEEEN. Roman. *Vert. uit h. Noorsch [Gymnadenia] dr A. Basenau. — A'dam, J. M. Meulenhoff [Brussel, A. Manteau]*, 1937 (21 × 15) 334 *blz. fl.* 3,50 ; *geb.fl.* 4,50

III — Weer een Sigrid Undset aan de markt ! Wederom, natuurlijk, dat onnaspeurlijke, niet in æquatie te brengen, vreemde leven, hoofdzakelijk nachtleven, van die overbeschaafde, zoo ontwortelde en zoo bodemvaste Scandinaven ; dat leven vol ontgoocheling in hun « naïeve vrijdenkerij », vol strijd van generaties en standen ondereen, vol levensfaillieten, en vol onuitsprekelijke impregnatie van natuurleven, natuurgeuren en -kleuren, die telkens opnieuw, door een onnavolgbaar vitaal verband, een achtergrond komen vormen, waardoor elk moment blijvend wordt gesitueerd, niet in een groot peninsulair of nationaal verband, doch in het smalle, overvolle en suggestieve loopgangetje, dat het leven van enkele, wel getelde figuren omsluit, zonder veel uitzicht, althans direct, op het leven daarbuiten. En toch is dit alles de sterkste epiek ! Epiek is de naam voor dit heldere psychologische realisme, en dit zeldzame, geluidlooze, aan ongeschreven wetten gehoorgevende dynamisme, waarmee S. U. de geboden gecompliceerde levenskern, zonder er een oogenblik ongeduldig bij te worden, afwikkelt en losstrengelt, tot die kern, onder scheppenden intuïtiedrang, volumineus openbloeit en, als het ware lichter geworden dan de levenslucht, zonder sporen te dragen van geweld, op de hoogte van onze oogen komt zweven ; daar volgen we dan opgetogen, de rustige wenteling van het omschreven levensverloop, en krijgen we een doorkijk in die peillooze, doorschijnende of ook wel doorzichtige diepte van het meesterlijk litterair-« gestaltete » leven. S. U. construeerde dit werk niet, ze schiep het moeiteloos, en als het ware buiten haar eigen bijdrage, volgens dwingende wetten uit het aanwezige plasma, dat op haar incantatie te wachten lag om uit eigen dichtheid open te gaan naar de specifisch-litteraire transcendentie. Hier is dat plasma de mooie, begaafde, zoo geslaagde natuur van een Paul Selmer, die gaaf doorheen pijnlijke doch niet onbegrepen levenservaringen gaat, in de richting van een gezond, zuiver, wellicht ietwat te vanzelfsprekend katholicisme. Wat een milieuweergave, en wat een karakterteekening ! Ik zou graag nog zeer veel schrijven over dit brok hooge katholieke romanliteratuur. Dr A. Bellemans, pr.

Sigrid Undset

IV. — LECTUUR VOOR VOLWASSENEN ALLEEN

circa 18 à 20 jaar en ouder
(veronderstelt zedelijke voorlichting en vorming)

14.473 **Albe** 83.8

◆ DEN DOODSKOP EN ZIJN MAMA. En andere Verhalen. — *Kortrijk, Steenlandt*, 1937 (18 × 14) 137 *blz.* 15 *fr.*

IV — Recensie in de kroniek « Oud en Nieuw », onder nr 14.416.

14.474 **Bomans, Godfried** 83

MEMOIRES OF GEDENKSCHRIFTEN VAN Mr P. BAS. — *R'dam, Vox Romana [Antwerpen, Standaard]* 1937 (21 × 14) 219 *blz.* *fl.* 1,75 ; *geb. fl.* 2,50

IV — Zie het artikel « Humor in Casa », nr 14.426.

14.475 **Bower, B. M.** 83.0

KRUITDAMP EN WIND. *Vert. uit h. Amerikaansch dr A. Olsen jr — Den Haag, Kruseman*, 1937 (21 × 15) 222 *blz.* *fl.* 2,25 ; *geb. fl.* 3,25

IV — Met den titel is alles gezegd. 'n Jonge prairie-virtuoos, die zich onledig houdt met het verhinderen en het wreken van onrecht. *Wind* en vooral *Kruitdamp*, mitsgaders de blonde cowboysdochter, die met evenveel zwier het pistool hanteert als haar moeder den soeplepel. Er werden echter in dit genre wel betere dingen aaneengeflanst. Paul Hardy

14.476 **Brand, Max** 83.0

GROOT WILD. *Vert. uit h. Amerikaansch dr H. J. Kok. — R'dam, De Combinatie*, 1937 (20 × 14) 206 *blz.* *fl.* 2,25 ; *geb. fl.* 2,90

IV — Hier verlaat Max Brand de frissche open luchten van z'n Westersche bergregionen om zich te komen vermeien in enkele New-Yorksche wansmakelijke gangsterintrigues.

De vertolkers van het product zijn Max' cowboy's met 'n colbertje aan. Ze lijken soms te vergeten in welk stuk ze moeten spelen. Heel 't ding is van 'n stuntelige, pathetieke onwaarschijnlijkheid. Asjeblief, Max, spring op je mustang en keer terug naar je ranch.

PAUL HARDY

14.477 **Brulez, Raymond** 83.8

Raymond Brulez

NOVELLEN EN SCHETSEN. *Met* 1 *portret. — Brugge, Ach. van Acker* (« *De Garve* » *nr* 1) 1936, 2^{e} *druk* (21 × 12) 47 *blz.* 3 *fr.*

IV — Het eerste strootje, en dus de eerste aar van « De Garve ». Vangt aan met een novelle, die ongetwijfeld knap geschreven mag heeten ; daarbij is ze voldoende gekruid, en verder gevolgd door enkele kleine schetsen, die de tonaliteit van de hoofdbrok moeten duidelijker maken ; je kan je dat voorstellen : wat hotelleven, wat oorlogstijd, wat freudisme, en veel wil om te schrijven. In de inleiding verzocht Raymond Herreman den lezer, Raymond Brulez interessant te vinden, op straf door te gaan voor een mensch zonder « brains », althans meesprekende « brains ». Je ziet, men kan zich bezwaarlijk nog verder met het geval inlaten !

Dr A. BELLEMANS, PR.

14.478 **Buysse, Emile** 83 : 32

PARADE IN DEN HERFSTNACHT. — *A'dam, Amsterdamsche Keurkamer (Prozareeks Dietsche Tuin nr* 1) 1936 (22 × 15) 33 *blz.* *gecart. fl.* 0,60

IV — Recensie in de kroniek « Oud en Nieuw » onder nr 14.420.

14.479 **Coops, W., M^{r}** 83

OP ONS ALLER GEZONDHEID ! (Nostrorum Sanitas !) Humoristische Roman uit het Leidsche Studentenleven. — *Den Haag, N. Veenstra,* 1936 (21 × 15) 138 *blz.*

IV — Zie artikel « Humor in Casa », nr 14.430. *fl.* 1,90 ; *geb.* 2,50

14.480 **de Vries, Anne, e.a.** 83.8

GROOT-NEDERLANDS BOERENBOEK. *Redactie van A. de Vries, met dialectologische en folkloristische medewerking van P. J. Meertens. Met foto's en verluchting dr G. D. Hoogendoorn. — Nijkerk, Callenbach,* 1936 (25 × 20) 276 *blz.* *fl.* 4,90

IV — In geen tijden heeft de boer en zijn bedrijf zooveel belangstelling gehad gelijk nu ; nadat de industriearbeider een halve eeuw lang de attentie had opgeëischt van de politiek, de sociaal-economie en de literatuur, geniet thans de boer de voorname attentie vanwege de leiders van het staatsherstel in de landen waarvan de tendenzen het scherpst van elkaar afwijken, — en bij weeromstuit eveneens vanwege hun onderscheiden literaturen. De Russische boerenfilmen van een half dozijn jaren terug, zooals Eisenstein, Pudowkin, Wertof en Taritsji die realiseerden, sluiten verbazend nauw aan bij de Duitsche Heimat-romans welke de auteurs in Duitschland sedert de laatste zes jaren zoo ijverig produceeren. Men hoeft trouwens niet verder te gaan dan Nederland en Vlaanderen, boerenlanden bij uitstek, om te merken hoe de literatuur en de interesse der intellectueelen zich überhaupt ontwikkeld hebben in de richting van het landleven, zoo lyrisch als economisch gezien. Streuvels staat opnieuw in het centrum der litteraire belangstelling ; onze grootste triomfen vieren we opnieuw sedert jaren in den boerenroman. Het begon in het katholieke Zuiden, en het protestantsche Noorden volgt met realisaties, die lang niet mis zijn. Dit Boerenboek brengt bijdragen van enkele meer, en een aantal minder bekende auteurs, die allen den boer, zijn leven en arbeid behandelen in novellen, die sterk verschillen in waarde en leesbaarheid. Veruit best is het verhaal van Anne de Vries, die verbazend knap de formule der juiste doseering van sentiment, lyriek en realisme beheerscht ; mooi werk is eveneens het verhaal van A. Coolen, die hier echter niet op z'n best is. Ernest Claes is verbazend serieus en diepzinnig als hij dit keer over « Belgisch Brabant » en de omliggende landschappen schrijft ; hij deelt het terrein met Emile Buysse, die in zwaar-op-de-handschen stijl ongenietbare dingen vertelt — waarom kwam de glorieuze Streuvels hier niet aan het woord ? — en ook Zuid-Afrika krijgt een beurt, die gelukkiger had mogen uitvallen voor dit « Boeren-volk » bij uitnemendheid. Allermerkwaardigste foto's verluchten dit mooie royale boek, dat een feestelijk cadeau is waarmee de Nederlandsche boer op haast geraffineerde manier zijn intrede doet in onze « salons » en stadsche binnenkamers. Het is alles bij elkaar mooi werk.

ERNEST VAN DER HALLEN

14.481 de Vries, Anne **83.8**

VERHALEN UIT HET LAND VAN BARTJE. *Geïll. dr G. D. van Hoogendoorn. — Nijkerk, Callenbach,* 1936 (33×25) 110 *blz.* *fl.* 2,90

Anne de Vries

IV — Anne de Vries is niet voor niets een suksesschrijver voor den Heere : een kind begrijpt dat zoo'n auteur met een beetje overleg een soliede zaak kan worden, wiens naam onder een verhaal of zelfs onder een inleiding tot een verhaal wat waard is. Als men telkens en telkens een werk van een suksesauteur voor den dag ziet komen, naar aanleiding van boeken die geen nieuw werk brengen, rijst op den duur de vraag wie het meest geëxploiteerd wordt : de auteur zelf of de lezer. Ook dit boek brengt geen nieuw merk : het is een verzameling Drentsche novellen uit het werk van de Vries. Knap geschreven, zonder veel maniërisme, zooals men dit zou vreezen bij iemand van wie men telkens andere varianten op hetzelfde thema wenscht ; eerlijk en goed werk, mooi gedrukt, met prachtige foto's geïllustreerd, die niet de minste reden zijn, welke dit boek tot een mooi, luxueus geschenk maken. Maar nu zien we uit naar een nieuwen *roman* van dezen werkelijk zeer begaafden auteur. ERNEST VAN DER HALLEN

14.482 Fabricius, Johan **83.1**

FLIPJE. — *Den Haag, H. P. Leopold [Brussel, A. Manteau]* 1936 (21×15) 272 *blz.*
IV — Recensie in de kroniek « Oud en Nieuw », onder nr 14.422. [*fl.* 2,50 ; *geb. fl.* 3,50

14.483 Gilliams, Maurice **83.1**

ELIAS of Het Gevecht met de Nachtegalen. — *A'dam, J. M. Meulenhoff [Antwerpen, De Nederlandsche Boekhandel]* 1936 (20×14) 272 *blz.* *fl.* 2,90
III-IV — Vooraan besproken in « Een bekroond Werk », onder nr 14.424.

14.484 Gilliams, Maurice **83.8**

TWEE OEFENINGEN [Meneer Albéric en In Memoriam]. — *Den Haag, Leopold [Brussel, A. Manteau]* (« *De vrije Bladen* », *maandschrift*) 1937 (23×15) 29 *blz.* *fl.* 1
III-IV — Uit den proza-bundel : « Oefeningen in het Luchtledige », niet in den handel, worden thans twee oefeningen door De vrije Bladen in omloop gebracht. Die bescheiden oefeningen blijken bladzijden te zijn van gouden taalschoonheid. Geen twee regels hoeft ge van dit schrift te lezen om u daarvan te overtuigen. Dadelijk komt ge onder de bedwelmende bekoring van dit verfijnde proza, dat subtiel en doorschijnend is, een geheimzinnige atmosfeer uitstraalt, levenlooze dingen scherp uitbeeldt en gewone voorvallen tot een droomwereld omtoovert ; een proza dat zacht op en neer deint volgens den golfslag van beheerschte zielsgevoelens en gave gestalte geeft aan een persoonlijke, dichterlijke visie van kleine gebeurtenissen. Geen enkele der jongeren is bij machte zoo 'n zuiver dichterlijk Nederlandsch te schrijven. Gilliams wordt wellicht met de jaren onze Vlaamsche van Schendel. Sinds van de Woestijne bleek te onzent niemand zoo vertrouwd met de geheimen van de taal en slaagde er niemand in uit eenvoudige woorden zoo 'n gevoelige schoonheid los te tokkelen. D. DE PAUW O.P.

14.485 Grassin, Renaat **83.8 : 82**

CABARETSCHLAGER. Humoristische Schetsen. — *Brugge, Putman,* 1937 (17×13) 55 *blz.* 12 *fr.*
IV — 'n Zonnekloppers-schotel met ingrediënten allerhande : ironie en sarcasme, moppen vet, mager, smakelijk of flauw, oppervlakkig gefilosofeer, 'n tikje ondeugend of 'n tikje brutaal... Wanneer de auteur zelf voor hotelier fungeert, slikken we dat wel.
JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

14.486 Gregory, Jackson **83.0**

HET ZWIJGEN DER BERGEN. *Vert. uit h. Amerikaansch [Mountain Men] dr J. van den Bovenkamp jr — Den Haag, Kruseman,* 1936 (20×15) 223 *blz. fl.* 2,25 ; *geb. fl.* 3,25
IV — Avonturen van liefde, moord, bedrogen vriendschap, enz., alles om ter meest onwaarschijnlijk. Ontspanningslectuur. Dr A. CARDYN, PR.

14.487 **Jonker, Abr. H.** 83.8

UIT DORP EN VELD. Kortverhale, versamel uit Uitgawes van die Nasionale Pers, Beperk. — *Kaapstad, Nasionale Pers,* 1937 (18 × 13) 165 *blz.*

Abr. H. Jonker

IV — Een geliefkoosd genre in de Zuid-Afrikaanse letterkunde is het « kortverhaal », de « short story » : een samengebald verhaal in nerveuze stijl. Deze bloemlezing geeft acht kortverhale van acht verschillende schrijvers, waaronder L. Leipoldt, C. M. van den Heever, A. Jonker, Marie Linde e.a. De verhalen zijn meest tragisch ; slechts in een paar komt de traditionele Afrikaanse humor aan het woord. Zonder woordelijst blijken Zuid-Afrikaanse boeken voor gewone bibliotheken minder en minder bruikbaar. Dr A. Boon, pr.

14.488 **Nieuwenhuis, Jan** 83.0

DE WITTE WANDELAAR. Avonturenroman. *Geïll. dr C. van der Steene.* — *R'dam, Vox Romana [Antwerpen, Standaard],* 1937 (21 × 14) 165 *blz.*
IV — Zie artikel « Humor in Casa », nr 14.428. *fl.* 1,75 ; *geb. fl.* 2,50

14.489 **op de Beeck, Leo** 83.1

KUB —*Turnhout, van Mierlo,* 1937 (18 × 13) 139 *blz.* 18 *fr.*

Leo op de Beeck

III-IV — Een Heimat-novelle uit de Kempen, die volstrekt geen kwaad figuur slaat. Kub, de erfelijk zwaar belaste jongen — zijn vader was een nietdeug en zijn moeder een halve gare — wordt onder den invloed van goede menschen, die zich zijn lot aantrekken, weer een beter mensch ; het loopt echter niet van een leien dakje ! In een onderhoudenden vertelstijl geschreven, die soms doet denken aan het Walschap-procédé, (op een enkele plaats komen zelfs de gebreken ervan om het hoekje gluren) leest ze aangenaam en vlot. Om een paar toestanden en passages dient licht voorbehoud gemaakt, al is de algemeene strekking goed. Fr. Dupont

14.490 **Robertson, F. C.** 83.0

HARD TEGEN HARD. *Vert. uit h. Amerikaansch dr J. H. Delahaye.* — *Den Haag, Kruseman,* 1937 (21 × 15) 221 *blz.* *fl.*2,25 ; *geb. fl.* 3,25
IV — Cigarette Johnny, 'n pietluttig « personaadjen », maar met al de kwaliteiten van 'n prairiefret. 't Gaat hier ditmaal vooral onder vrouwen, waarbij de bloeddorstigheid van 'n mannelijk doorsnee-cowboy als liefkoozerij mag worden bestempeld. Robertson heeft de « schwung » van het genre wel te pakken, al hangen z'n athletische moordprestaties je soms gewoon de keel uit. Paul Hardy

14.491 **Servaes, Anke** 83.1 : 36 : 37

KINDERZAAL. Roman. — *Baarn, Hollandia,* 1936 (21 × 15) 306 *blz. fl.* 3,25; *geb. fl.* 3,90
IV, N — Recensie in de kroniek « Oud en Nieuw » onder nr 14.421.

14.492 **Simons, Jozef** 83.3 : 89 : 324

◆ EER VLAANDEREN VERGAAT. — *Turnhout, van Mierlo-Proost ; Brussel, Gudrun,* 1936, 6^e^ *duizendtal* (18 × 12) 328 *blz.* 24 *fr.*
IV — Recensie in de kroniek « Oud en Nieuw ». Cfr nr 14.417.

14.493 **van der Hilst, M.** 83.1 : 325

AMOK... — *A'dam, van Bottenburg,* 1936 (21 × 15) 247 *blz.* *fl.* 2,25 ; *geb. fl.* 2,90
IV*, P — Recensie in de kroniek « Oud en Nieuw », onder nr 14.415.

14.494 **van den Steenhoven, H., I^r^** 83 : 33 : 59

DARDOMO. Een bijensprookje. — *Bosch en Duin, De Driehoek,* 1935 (19 × 12) 116 *blz.*
IV° — Recensie in de kroniek « Oud en Nieuw » onder nr 14.423. *fl.* 0,90 ; *geb. fl.* 1,25

14.495 **van Oldenburg Ermke, Frans** 83.1

◆ DAME ALLEEN... Eenige Hoofdstukken uit het Leven eener oude jonge Juffrouw. — *Eindhoven, Poirtersfonds,* 1935 (19 × 16) 146 *blz.* 8 *fr.* ; *geb.* 14 *fr.*
IV — Recensie in de kroniek « Oud en Nieuw ». Zie nr 14.418.

14.496 **van Oldenburg Ermke, Frans** 83.3
◆ DE ONBEKENDE AANDEELHOUDER. Een vreemd Vertelsel. — *Utrecht, De Volkskrant (Vobi-reeks)* 1937 (20 × 14) 190 *blz.* *fl.* 0,15
IV — Recensie in de kroniek « Oud en Nieuw » onder nr 14.419.

14.497 **van Veenendaal, W.** 83
GESTROOMLIJNDE ZOTHEID. *Geïll. dr G. Hahn.* — *A'dam, Blitz,* 1936 (22 × 15) 195 *blz.* *fl.* 2,25 ; *geb. fl.* 2,90
IV — Zie artikel « Humor in Casa », nr 14.427.

14.498 **Widdemer, Margaret** 83

Margaret Widdemer

EVA'S NIEUWE LEVEN. *Vert. uit h. Amerikaansch dr N. Sunier.* — *Den Haag, Kruseman,* 1937 (21 × 15) 224 *blz.* *fl.* 2,25 ; *geb. fl.* 3,25
IV — Ingevolge 'n boel omstandigheden betrekt Eva, na jaren grootstadsleven, opnieuw voor 'n tijdje haar familielandhuis in Connecticut. De omstandigheden blijven echter in dezelfde richting evolueeren, en het landhuis wint het pleit. Haar groote liefde maakt, door andere omstandigheden weer, plaats voor 'n nog grootere. Sympathiek in al z'n zeemzoete U.S.-romantiek PAUL HARDY

V. — LECTUUR VOOR ALLEN

ook voor aankomende jeugd (14-15 *jaar*) *geschikt*

14.499 **Bergmann, Tony** 83.8

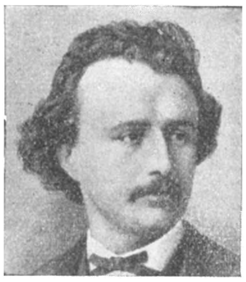

Tony Bergmann

TWEE RIJNLANDSCHE NOVELLEN. *Geïll. dr Felix Timmermans.* — *A'dam, Wereldbibliotheek,* 1935 (23 × 16) 75 *blz.*
V — Een gelukkig idee was het vanwege de W. B. deze Rijnlandsche novellen van T. B. te herdrukken. De laatste editie was dertig jaar oud en dus praktisch uit de circulatie ; jammer genoeg zal deze privé-druk, waarvan geen enkel exemplaar in den handel komt, hieraan niet verhelpen. In elk geval is het een bizonder genoegen deze reisverhalen van drie kwart eeuw terug, die destijds buitensporig modern moeten geklonken hebben, en overigens nu nog verrassend oorspronkelijk aandoen, te herlezen. Mutatis mutandis, zou een jong auteur in deze jaren niet anders schrijven over reisaangelegenheden. Anton Bergmann openbaart zich hier, evenals in zijn ander vrijwel onbekend werk « Schetsen en Novellen », als een meester in de kleinkunst, een genre waarvoor wij altijd een bizonderen aanleg schijnen gehad te hebben, en dat gewis zijn hoogtepunt beleefd heeft in het werk van dezen uitnemenden « schilder des dagelijkschen levens ». Laten wij hopen dat er spoedig een gewone druk van dit en van de andere verhalen van Bergmann mag verschijnen. ERNEST VAN DER HALLEN

14.500 **Keun, Irmgard** 83.1
HET MEISJE, WAARMEE DE KINDEREN NIET MOGEN OMGAAN. *Vert. uit h. Duitsch [Das Mädchen, mit dem die Kinder nicht verkehren durften]. Geïll.* — *A'dam, De Steenuil (De Zonnereeks)* 1936 (18 × 11) 176 *blz.* *geb. fl.* 1,15
V, M — Dat meisje is 'n kind van omstreeks tien jaar, dat door haar jongensachtig optreden en door haar te vranke oprechtheid haar ouders veel last bezorgt en zichzelf veel straffen op den hals haalt. Thuis wordt ze begrepen, doch op school en bij familieleden en bij deftige lui wordt ze heelemaal niet begrepen. Wat zoo'n rakker van 'n kind kan uithalen, wat fratsen en avonturen men aan zoo'n wildzang kan beleven, dat krijg je te lezen in dit prettig boek. En ondanks al haar plagerijen, blijft « dat meisje, waarmee de kinderen niet mogen omgaan » een zeer sympathiek ding. FR. CROLS, PR.

14.501 **Labberton, Mien** 83

Mien Labberton

KLEIN GRUT. *Geïll. dr B. Kessler.* — *A'dam, Bigot & van Rossum* (21 × 16) 226 *blz.* *fl.* 2,25 ; *geb. fl.* 2,95

V, P — Een zeer mooi boek dat in een adem zal uitgelezen worden. Alhoewel schrijfster een paar protestantsche toestanden behandelt, kan het boek door iedereen genoten worden. Schrijfster, die, ten andere, geen onbekende voor ons is, heeft met liefde de kinderziel beluisterd en weet de fijnste gevoelens van het kinderhart te vertolken. *Klein Grut* is een pareltje en al wie wat kent van kleine kinderen zal er mee instemmen. Zelden hebben we boeiender boek gelezen over kinderen, dat voor groote menschen bestemd is.
ELZA WOLF

14.502 **Mostert, Dirk** 83.8

MOLESTE IN DIE MOOT. Sketse van « Oom Bart ». — *Kaapstad, Nasionale Pers,* 1936 (18 × 13) 123 *blz.*

V — Enkele pretentielooze humoristische schetsen. Copij van het dagelijksche leven. Huishoudelijke voorvalletjes bij den auteur en bij oom Bart. Sappig. Ik betwijfel echter of niet-Afrikanen er het fijne wel heelemaal van snappen. PAUL HARDY

14.503 **Peereboom, Robert** 83

DAT SNELLE DING. Een Klaxonate. *Geïll. dr A. Horn.* — *A'dam, Blitz,* 1937 (20 × 14) 158 *blz.* *fl.* 1,50 ; *geb. fl.* 2,25

V — Zie artikel « Humor in Casa », nr 14.429.

14.504 **Plattensteiner, Richard** 83 : 59

VRIJ ALS EEN VOGEL. Lotgevallen van een kleinen Woudvogel. *Vert. uit h. Duitsch* [*Vogelfrei*] *dr Alexis Callant. Geïll.* — *Antwerpen, Opdebeek,* 1937 (24 × 17) 112 *blz.* 12,50 *fr.*

V-VIa — Dat is een vogelboek en geen vogelboek. Een vogelboek omdat er spraak is over vogels, maar geen vogelboek omdat zij niet als springlevende vogels beschouwd worden, wel als menschen. De moderne tijden met deugden en ondeugden moeten op het doek komen en de vogels zijn de filmartisten. De vogelkundige ondergrond is niet stevig ; oordeelt bl. 67 : « En bij al dat zingen klopte een groote, groene vogel met rood kapje de maat : Een *bonte* specht was 't...; bl. 77 : Op een fruitboom bemerkte hij drie bonte vogels met zwartgele pluimen en rood-witte kopstrepen : *koolmeezen...* En dan die koekoekgeschiedenis ! Maar deze vogelroman — si fas est — ontwikkelt op voortreffelijke wijze bij de lezers de groote liefde voor het leven in de natuur, inzonderheid voor de vogels. De illustratie op sommige bladzijden voldoet niet. FR. SEGERS, PR.

14.505 **van Assche, Piet** 83

AVONTUREN VAN FIDDEL DEN BEER. *Geïll. dr J. Waterschoot.* — *Antw., L. Opdebeek* (22 × 18) 39 *blz.* 4 *fr.*

V-VI — Een dichterlijk dierensprookje, een meesterlijke, gekleurde teekenfilm vol afwisseling. Rijke taal, fijne opmerkingen, schilderachtige tafereelen, soms even onderbroken door enkele schoolsche zinnen uit handboeken over Dierkunde, Sierplanten of Practische Zedenleer afgeschreven. Misschien moeilijk te bepalen op welken leeftijd de jeugd de lezing ervan zou smaken. Een gevoelvolle voorlezing of een dichterlijke navertelling zal aan luisteraars van allen ouderdom voldoen.
AUG. OSSENBLOK-DRIES

Piet van Assche

VIa — KINDERLECTUUR

Voor grootere kinderen van 13, 14, 15 jaar

14.506

Hilda Casteels

Casteels, Hilda 83.9 : 39

KORÉ. Een Boek van Herinneringen. *Geïll. dr N. Degouy.— Antwerpen, Opdebeek*, 1937 (24 × 17) 72 *blz.* 7,50 *fr.*

V-VI, M — Wat een prachtidee door een Grieksche pop het leven vooral van meisjes, vrouwen en slavinnen in oud-Griekenland te laten vertellen ! Er ligt veel bekoorlijkheid in het verhaal, dat in zulken zuiveren stijl is gesteld en zoo fijntjes verlucht, dat de moderne schrijfster en artiste voor den antieken kunstenaar, die de pop sneed, niet moeten onderdoen. Maar om er ten volle van te genieten, zullen de lezeresjes iets van Grieksche kultuur moeten weten. Doch daarom juist zullen ook grooteren het niet versmaden.

J. LAUWERYS, PR.

14.507 ◆

Schaumann, Ruth 83 = 43

LORENZ UND ELISABETH. Eine schattige Geschichte für die Jugend. *Geïll. dr Ruth Schaumann. — München, Kösel-Pustet*, 1936 (20 × 14) 70 *blz.* *RM.* 3,80

VIa, M — Het is de geschiedenis van het lamme meisje Elisabeth Schattenfroh, dat bij een brand plots weer loopen kan, verteld, geschilderd en geteekend voor de jeugd door Ruth Schaumann. Het is een juweel ! Met een vrouwelijke, moederlijke verteedering verhaalt ze naïef-zakelijk, in stil beeldigen en sereen gerhythmeerden prozastijl, waarin menig vers als een simpel kinderoog oplacht, deze geschiedenis vol licht en donker, waaronder de diepe zin van het leven in zijn gulden schijn verheerlijkt opglanst. Het boekje is schattig uitgegeven en de teekeningen met de gekleurde omtrekken geven het een zeer eigen en voornaam uitzicht.

JUUL BOVÉE

Ruth Schaumann

VIc — KINDERLECTUUR

Voor beginnelingen van 6, 7, 8 jaar

14.508

du Plessis, Jeanne 83

BOGLANDSE BRIEFIES. *Geïll. — Kaapstad, Nasionale Pers*, 1936 (25 × 17) 41 *blz.*

VIc — Enkele briefjes van de Boggies — 'n soort kaboutertjes — over hun fratsen. Heel leuk, en prettig geïllustreerd. Voor onze kindertjes jammer van geen direct nut, vanwege het Zuidafrikaansch.

PAUL HARDY

14.509

van Rooy, Hendrik 83

Hendrik van Rooy

DE REUS EN DE KABOUTERTJES. — VAN DEN HAAN, DIE NIET KRAAIEN KON. *Geïll. dr E. van Offel. — Antwerpen, Opdebeek*, 1937 (24 × 16) *elk* 16 *blz.* 1,25 *fr.*

VIc — *De Reus en de Kabouters* : Een wonderverhaal, waarin vertellingen zijn ingelascht, die op zichzelf een verhaal vormen. Zoo is het geheel minder geschikt tot lezen, voor de kleine kleuters, voor dewelke het volgens formaat en druk bestemd schijnt, dan wel voor gevoeld navertellen. De allegorie over den oorlog is wreed en weinig geschikt voor onnoozele kinderhartjes. In het verhaal van den kleinen kabouterman is de leugen der Woudmuis onnoodig en ongepast. Gemakkelijk weg te laten.

Van den Haan, die niet kraaien kon : Geschikt tot levendig en kunstig navertellen. Het is bijna een dierensprookje, dat door de kleinen, met veel bijval, maar niet zonder moeite opgevoerd zou kunnen worden.

14.510 van Rooy, Hendrik 83

STERKE JAN EN DE PLEZANTE KONING. — VAN TWEE VRIENDEN EN EEN KLEIN MEISJE. — *Geïll. dr E. van Offel. — Antwerpen, Opdebeek,* 1937 (24×16) *elk* 32 *blz.* 2,50 *fr.*

VIc — De eerste titel is een levendige persoonlijke bewerking van het oude sprookje. In zijn aard een prachtvertelling !

Van twee Vrienden en een klein Meisje : De vermenging van dierensproken met de geschiedenis van een vervallen huishouden, dat er terug bovenop komt, door het oprichten van een circus, zal wel niemand bevredigen. De dierensprookjes zelf zijn al heel en al « onwaarschijnlijk », maar een arm huishouden, dat een olifant den kost geeft ; een circus, waarin de Hazewind en de Olifant het meest bijval behalen, met hun geschiedenis niet te spelen, maar te vertellen ! ! 't Is te veel gevraagd van 's lezers goeden wil.

AUG. OSSENBLOK-DRIES

88. - Gemengde Opstellen

14.511 Erasmus Roterodamus, Desiderius 86 : 93

EPISTOLÆ XXII EX RURE ANDERLACO (De twee en twintig Brieven uit Anderlecht). *Vert. uit h. Latijn dr Dr C. Sobry. Geïll. — Brussel, De Brabantsche Folklore, Oud Koornhuis* 12, 1937 (23×15) 193-340 *blz.* 15 *fr.*

Desiderius Erasmus

V — De Anderlechtsche brieven van Erasmus hebben geen ander onderling verband, dan dat ze uit Anderlecht verstuurd zijn. Aan dezelfde correspondenten schreef Erasmus voor en na. Er zijn belangrijke brieven bij, vooral wanneer men die brieven met andere van denzelfden man in verband brengt. Hier staan ze noodzakelijk buiten dit verband. De vertaler laat dan ook niet na dit te onderlijnen in zijn inleiding. Wien het niet om Anderlecht te doen is, kan slechts toevallig met dit werk gediend zijn. Maar eens dit gezegd, blijft er niets over dan den vertaler-uitgever geluk te wenschen om zijn gevatte vertaling en om zijn verklarende nota's. die deze van Allen's Correspondence komen aanvullen. Dr Sobry haalt eer van zijn werk. Dr FLORIS PRIMS, PR.

14.512 Kooistra, J. and Schutt, J. H. 809 : 37 = 42

A SHORTER INTRODUCTION TO ENGLISH LITERATURE *Geïll. — Groningen, Wolters,* 1937 (21×17) 10, 407 *blz.* *fl.* 4,25 ; *geb. fl.* 4.75

IV — Voor dit werk, cfr. onze recensie 13.850. Het al te uitvoerige werd geschrapt, waarbij deze verkorte uitgave aan bruikbaarheid voor het onderwijs wint. PAUL HARDY

14.513 Muls, Jozef 84 : 75 : 91

JACOB SMITS EN DE KEMPEN. *Geïll. met* 11 *platen. — Oude-God (Antw.), Die Poorte,* 1937 (23×19) 31 *blz.* 20 *fr.*

Jozef Muls

V — Een uiterst aanbevelenswaardig essai over den zeer grooten kunstenaar Jacob Smits, Hollander naar den oorsprong maar die in het Vlaamsche Kempenland zijn zielsland ontdekte, omdat de Kempen hem op onverhoopt volmaakte wijze schonken, wat hij in de onrustigheid van een bewogen jeugdleven zocht : de stilte en den eenvoud. Jacob Smits zag met de diepschouwende oogen van zijn ziel die stilte en dien eenvoud samenglooien tot een soort religieuse volstrektheid, terwijl hij meer en meer de openbaring van die volstrektheid erkende in de aloverheerschende aanwezigheid van het licht, zoodat hij meer dan welk kunstenaar vóór hem, zelfs meer bewust dan, alhoewel misschien niet zoo geniaal grootsch als Rembrandt, de schilder werd van de onverklaarbare geheimzinnigheid van het licht. Alwie Smits, die aan Achterbosch, een verre wijk van de gemeente Mol, een blijvenden naam gaf in de kunstgeschiedenis, wil leeren kennen, geniet hier een zeer doelmatige initiatie ; hij hoort een woord over zijn leven en eerste artistiek levensmilieu, een woord over zijn latere artistieke eenzaamheid, een woord over zijn artistieke evolutie, over zijn schildertechniek en zijn schilderkundige meesterwerken, over de gansch bizondere be-

teekenis en kunstschoonheid van zijn etsen, een samenvattend woord eindelijk over de wederzijdsche verhouding van Kempenland en kunstenaar. Dit alles zakelijk, bondig, doelmatig geordend, gemakkelijk als al wat Muls publiceert, zonder litteraire inspanning maar toch eenvoudig schoon en passend ontroerd. Een bizonder gelukkige en heerlijk geïllustreerde aanwinst voor de steeds rijkere reeks van de Vlaamsche kunstmonographieën.

Dr A. Stubbe, pr.

14.514 **Rutten, Math., D^r^** **84 : 801 : 81**

DE LYRIEK VAN KAREL VAN DE WOESTIJNE. — *Luik, Universiteit (Bibliothèque de la Faculté de Philosophie et Lettres)* 1934 (24×16) 305 *blz.* 50 *fr.*

Dr Math. Rutten

IV — De methode door Dr R. in deze studie gevolgd is deze : Hij laat zich door « geen vooropgezette litterair-historische opvattingen » leiden, hij slaat den weg in « hem opgedrongen door den aard zelf van van de W.'s lyriek. » Enkel het dichtwerk wordt bestudeerd en dit in chronologische volgorde. De bundels worden in hun samenstellende deelen, gedichten en versregels gepeild, ontleed en geparaphraseerd, tot kerngedachten en gemoedstoestanden gekristalliseerd, op elkaar geënt tot een groeiend psychisch levensbeeld. Dit kent twee phasen : De sensualistische en de spiritualistische. Het onderzoek werd derwijze geleid en gerealiseerd dat de lyricus v. d. W. duidelijk en scherp afgelijnd voor u staat. De jonge geleerde stond voor een uiterst zware taak : de lyriek van K. van de W. is, naar het woord van den dichter zelf, « symbolische autobiographie ». Nu, de persoonlijkheid van K. v. d. W. is zeer ingewikkeld en diep menschelijk tot het tragische toe. Het begrijpen en aanvoelen, het ontleden en paraphraseeren van deze lyriek zal bijgevolg met groote moeilijkheden gepaard gaan. Des te grooter vermits de gedichten symbolisch zijn en litterair overladen. Laat nu de methode door Dr R. aangewend nog aanvechtbaar zijn, en zijn studie onvolledig, daar hij enkel de poëzie en niet het proza aanpakte en anderzijds de verstechniek niet bestudeerde, toch dient erkend dat, de jeugdige ouderdom en de betrekkelijke levenservaring van den schrijver mede in aanmerking genomen, het resultaat merkwaardig is, getuigt van een rustig en bezonken onderzoek, van een persoonlijk inzicht en oordeel, van een subtiel kunstaanvoelen en van een verbazend uithoudingsvermogen. Dr Rutten werd om dit werk met den Interprovincialen Prijs 1934-'36 bekroond.

Dr C. Godelaine

14.515 **Sterkens-Cieters, Paula, D^r^** **84 : 809 : 91**

◆ ANTWERPEN IN DE LETTERKUNDE. — *Antwerpen, Standaard (K. V. H. U., verh.* 348) 1937 (20×13) 96 *blz.* 2,50 *fr.*

Dr Paula Sterkens-Cieters

IV-V — Als onderwerp, een uiterst dankbaar litterair motief, want inderdaad Antwerpen heeft door de eeuwen heen een gansche pleiade schrijvers en allerlei genres geïnspireerd. Schrijfster heeft grootboek gehouden van deze menschen en genres. Haar studie heeft ruimte van horizont : ze beperkt zich niet bij geboren Sinjoren, ook niet bij de Nederlandsch-schrijvenden. Noodzakelijkerwijze moet zij het houden bij het erg besnoeide overzicht, doch haar verhandeling heeft al de ernstige basis-elementen voor een uitgebreide studie. Geen chauvinisme, hoor : zij staat kritisch tegenover al die koppen. Haar opvatting van het stadsbeeld als een zwaar complex, de eischen die zij stelt aan den schrijver van wat zij noemt « het epos van Antwerpen », haar vingerwijzingen naar litteraire of ethische tekorten, bewijzen genoeg welk hoog standpunt zij inneemt. Het mag niet blijven bij deze korte overzichtelijke studie, de uitbreiding van een — hoe verzorgd ook — « centrumvoordracht ». Vooral wanneer als nu de interesse gaat naar studie van het milieu, heimatkunde en folklore.

A. van den Dries, pr.

14.516 **van den Vondel, Joost** **88**

◆ VOLLEDIGE DICHTWERKEN EN OORSPRONKELIJK PROZA. *Verzorgd en ingeleid dr Albert Verwey. Met* 1 *portret. — A'dam, Becht [Antwerpen, Standaard],* 1937 (27×18) 43, 1454 *blz.* *geb. fl.* 7,90

IV — Zie artikel « Het nieuwe Vondeltotum », nr 14.440.

14.517 Vansina, Dirk **84 : 92.8**

Dirk Vansina

◆ CYRIEL VERSCHAEVE. *Geïll. met* 4 *platen.* — *Brugge, Zeemeeuw,* (20×13) 122 *blz.* 18 *fr.*

IV* — In deze studie tracht schrijver eerst de waarde te bepalen van een kunstwerk als levensuiting van zijn schepper, in diens verhouding tegenover God en het mysterie. Naar dien maatstaf meet hij Verschaeve's kunstwerken in 't bizonder en zijn kunst in 't algemeen ; hij plaatst hem evenals Dante tusschen de mystiek en de literatuur in. Voor den vorm is hij verwant met Rubens. Ten slotte, een uitvoerige biographische nota. Zeer persoonlijke opvattingen en beschouwingen van een bewonderend geestverwant van Verschaeve.

D[r] A. BOON, PR.

14.518 Verschaeve, Cyriel, pr. **84 : 7**

◆ VERZAMELD WERK (Hulde-uitgave 1874-1934) : 4e DEEL. UREN BEWONDERING VOOR GROOTE KUNSTWERKEN : VONDEL'S TRILOGIE : LUCIFER, ADAM IN BALLINGSCHAP, NOAH ; 5e DEEL. UREN BEWONDERING VOOR GROOTE KUNSTWERKEN : STEDEN, SCHILDERKUNST, TOONKUNST. *Geïll.* — *Brugge,* « *Zeemeeuw* », 1936, 6 *dln* (22×16) 395 *en* 355 *blz.* *elk, geb.* 75 *fr.*

Cyriel Verschaeve

IV* — Ik heb ruim een halve week besteed aan het herlezen van de beschouwingen van Verschaeve over de groote scheppingen der middeleeuwen en der nieuwe tijden, die me destijds zoo onzeggelijk diep aangegrepen hadden, een beetje kritischer dan ik dit vijftien jaren deed geleden, niet alleen wegens rijper inzicht en nuchterder oordeel, maar ook wegens het qui-vive, hetwelk de herhaalde en kleineerende aanvallen der laatste tijden op Verschaeve's arbeid onvermijdelijk bij ons wekte. En het gevolg is dat ik beslist afzie van de ruime bijdrage welke ik aan deze studies dacht te wijden. Ik sluit beide deelen met het bewustzijn dat er vele uitspraken een tamelijk sterk exclusief karakter dragen, een absolutisme in standpunt en levensinzicht verraden dat zelden dit van den lezer kan zijn, soms de grenzen raken van het paradoks ; af en toe een te nadrukkelijken klank kregen wegens de uitbundigheid der bewondering en het negeeren van het kritisch standpunt. Maar tevens met de zekerheid dat hier een groot kunstenaar, een groot minnaar der schoonheid en een groot bewonderaar van het classicisme aan het woord is, die enkel het euvel voert, dat als een kwaliteit kan gerekend worden aan allen die hartstochtelijk lief hebben en diep bewonderen : de donkere partijen zijn er alleen om de schittering van de lichte deelen nog feller te doen uitkomen. Wat hij schrijft over Lucifer, over Adam, over Rome's katholieke renaissance, over Rembrandt en vooral over Rubens, over de muziek van Wagner, Bach en Beethoven, behoort mogelijk niet tot de krachtigste verschijnsels onzer scherpzinnige kritische essays, maar in elk geval tot de hoogtepunten van ons lyrisch-episch proza en tot de zuiverste uitingen van een zeer krachtig temperament en een oorspronkelijken, gecultiveerden geest, zooals Vlaanderen er slechts zelden een voortbracht. Deze heruitgaven bevestigen de bewering, welke den laatsten tijd door sommigen werd bevochten, dat Verschaeve een der grootste kunstenaars is welke Vlaanderen sedert Gezelle en van de Woestijne voortbracht : dat een groot deel van het land dezen drie-en-zestigjarigen kapelaan voorbijgaat in onbewustheid of negatie, of hem zelfs bestrijdt, vermindert in geenen deele dit hooge meesterschap.

ERNEST VAN DER HALLEN

14.519 Verwey, Albert **84 : 801 : 81**

Albert Verwey

HET LEZEN EN SCHATTEN VAN GEDICHTEN. Afscheidscollege (23 Mei 1935).— *Santpoort, Mees* (23×15) 20 *blz.* *fl.* 0,60

IV — Zijn afscheidscollege aan de universiteit te Leiden wijdde Verwey aan een overzicht van zijn professorale werkzaamheid en aan een paar principiële vragen : Wat is een gedicht ? Wat is er nodig om een gedicht helemaal te begrijpen en wat staat er een artistiek begrijpen in de weg ? Waarom staat een akademisch neerlandicus anders tegenover een gedicht als een Nederlands letterkundige ? Op al deze vragen geeft de betreurde professor scherpzinnige en zeer persoonlijke beschouwingen.

D[r] A. BOON, PR.

9. - Geschiedenis

14.520 **Albaron, Lois, Don** 83.9 : 9 : 89
◆ KLOOSTERS BRANDEN IN BARCELONA. — *Tilburg, Het Nederlandsche Boekhuis (Keurboekerij)* 1937 (20×16) 176 *blz.* *fl.* 1,25 ; *geb. fl.* 1,75
IV* — Besproken in de kroniek « Een Volk vermoordt zichzelf », onder nr 14.439.

14.521 **Brouwer, J., D^r^** 9 : 32
◆ DE SPAANSCHE BURGEROORLOG. Zijn Oorzaken en mogelijke Gevolgen. — *Hilversum, Paul Brand,* 1936 (24×16) 96 *blz.* *fl.* 1,25
IV* — Besproken in de kroniek « Een Volk vermoordt zichzelf », onder nr 14.436.

14.522 **Ehrenburg, Ilja** 83.8 : 9 : 91 : 32
NO PASARAN (« Zij komen er niet door »). Schetsen uit Spanje. *Geïll. met* 4 *platen.* — *A'dam, « Pegasus »,* 1937 (20×15) 40 *blz.* *fl.* 0,25
II-III*, K — Besproken in de kroniek : « Een Volk vermoordt zichzelf », onder nr 14.431.

14.523 **Grondijs, L. H., Prof. D^r^** 93 : 9 : 92
SPANJE, EEN VOORTZETTING VAN DE RUSSISCHE REVOLUTIE ? *Geïll. met* 16 *platen.* — *Leiden, A. W. Sijthoff,* 1937 (21×14) 6, 227 *blz.* *fl.* 2,40 ; *geb. fl.* 2,90
III-IV* — Besproken in de kroniek « Een Volk vermoordt zichzelf », onder nr 14.438.

14.524 **Ibarruri, Dolores [o. ps. Pasionaria]** 85 : 86 : 89 : 32
DE FASCISTEN KOMEN ER NIET DOOR ! *Vert. uit h. Spaansch* [*Los Fascistas no pasaran* !] *Geïll. met* 2 *platen.* — *A'dam, « Pegasus »,* 1936 (20×15) 80 *blz.* *fl.* 0,25
II-III, K — Besproken in de kroniek : Een Volk vermoordt zichzelf », onder nr 14.434.

14.525 **Menagé Challa, Herman** 83.8 : 9 : 32 : 91 : 39
SPANJE. Verzamelde Opstellen. *Geïll. met* 1 *portret en figuren.* — *A'dam, « Pegasus »,* 1937 (20×15) 215 *blz.* *fl.* 1,50 ; *geb. fl.* 1,90
III*, K — Besproken in de kroniek :« Een Volk vermoordt zichzelf ». Zie nr 14.437.

14.526 **Rost, Nico** 93 : 32 : 89 : 91
VAN HET SPAANSCHE VRIJHEIDSFRONT. Een Reportage. *Met een voorwoord van Louis de Brouckère, voorzitter der socialistische internationale.* — *A'dam, « Pegasus »,* 1937 (21×15) 77 *blz.* *fl.* 0,25
II-III, K — Besproken in de kroniek « Een Volk vermoordt zichzelf », onder nr 14.432.

14.527 **Sinclair, Upton** 83.9 : 89
NO PASARAN (Zij zullen er niet doorkomen). *Vert. uit h. Amerikaansch* [*No pasaran*] *dr J. G. Schoup.* — *Den Haag, Servire,* 1937 (20×13) 205 *blz.* *fl.* 0,90
II-III, K — Besproken in de kroniek « Een Volk vermoordt zichzelf », onder nr 14.435.

14.528 **XX.** 32 : 89
HET SPAANSE VOLK STRIJDT VOOR DEMOCRATIE TEGEN FASCISME. *Met een voorwoord van Mr A. S. de Leeuw. Geïll.* — *A'dam, « Pegasus »,* 1937 (20×15) 78 *blz.* *fl.* 0,25
III*, K — Besproken in de kroniek « Een Volk vermoordt zichzelf », onder nr 14.433.

91. - Aardrijkskunde en Reizen

14.529 **Couperus, Louis** 91
OOSTWAARTS. *Geïll. met* 24 *platen.* — *Den Haag, Leopold* [*Brussel, A. Manteau*] (25×17) 12, 260, 6 *blz.* 15 *fr.* ; *geb.* 25 *fr.*
IV — Dit is wel het laatste werk van den grooten Nederlandschen romanschrijver, Louis Couperus : enkele dagen na het verbeteren van de laatste drukproeven overleed hij. Als speciale correspondent van De Haagsche Post ondernam hij in 1921 o.m. een reis naar zijn geboorteland, Nederlandsch-Indië. In een zeventigtal brieven gaf hij in dit boek de ontvangen indrukken weder, opgedaan op wat hij noemde : De Uitreis, In Sumatra en Op Java en Bali. Toch gaat het hier niet om een gewoon reisverhaal ; in een luchtigen en verfijnden vorm vertelt hij zijn persoonlijke wederwaardigheden, maar daarnaast en daarbij vindt hij gelegenheid om een uitvoerig overzicht te geven over land en volk onder zijn verschillende aspekten. Onwillekeurig denkt men terug aan zijn romans, wanneer men hier een echte mengeling aantreft van mythologie, volkenkunde, theosofie, natuur-

beschrijvingen en economie. Niets is hem ontgaan en zonder schijngeleerdheid trekt hij in enkele lijnen een natuurbeeld of beschrijft hij een volkstraditie, die immer bij blijft. Hier gaat het om journalistiek van het beste allooi. Dr J. UYTTERHOEVEN

14.530 **Gescher, B. H. en F. M.** 91

LAND EN VOLK VAN SPANJE. *Geïll. met platen en figuren. — Wassenaar, Dieben,* 1936 (20×15) 408 *blz.* *fl.* 4 ; *geb. fl.* 4,75

V — Merkwaardig aardrijkskundig werk, dat het onderwerp in zijn ganschen omvang beschouwt, aan de hand van een rijke documentatie. Zakelijk en geheel systematisch geordend. Overvloedige, gansch moderne en vaak zeer mooie platen.

Dr JORIS CAEYMAEX, PR.

14.531 **Loti, Pierre** 91 : 83

Pierre Loti

DE PELGRIM VAN ANGKOR *Vert. uit h. Fransch [Le Pèlerin d'Angkor]. Geïll. met initialen en vignetten dr Chr. van Geel en met* 16 *platen. — A'dam, van Munster* (28×22) 73 *blz.* *in roodlinnen stempelband, fl.* 2,50

IV — Een kolfje naar de hand van den romantischen nihilist Loti : zoo'n ver verloren oord, zoo'n geheimzinnig grijnzende overblijfsels van heel andere tijden, zoo'n kolossale beelden van vergankelijkheid. De mooie platen verhoogen merkelijk het effect van den tekst. Dr JORIS CAEYMAEX, PR.

14.532 **Molkenboer, B. H., O.P.** 91

◆ VAN NAPELS TOT VENETIE [*Herdruk van het* 2e *gedeelte van* « *Roomsche Schoonheid*]. *Geïll. met* 32 *platen. — A'dam, van Munster* (24×15) 229 *blz.* *geb. fl.* 5,50

V — Voor het herdrukte 1ste deel van « Roomsche Schoonheid » uit 1911, namelijk « Rome », heb ik me destijds nog kunnen laten warm maken. Daar was toch altijd een zekere eenheid, die u geboeid hield. Hier, met deze Italiaansche steden, kan ik op afstand maar matig meeleven. Ik zeg niet dat het boek voor den Italiëbezoeker geen nut kan hebben (al is er op 25 jaar veel veranderd), maar de aard en toon slaan niet meer in, met al die rhetorikale eruditie en die met eruditie volgepropte lyriek.

Dr JORIS CAEYMAEX, PR.

92. - Levensbeschrijvingen en Dagboeken

14.533 **de Buck, S.J.** 92.2 : 93 = 44

◆ RÉVÉRENDE MÈRE ANGELÈS SORAZU, CONCEPTIONISTE. — *Paris, Bruges, Desclée de Brouwer,* 1936 (20×13) 319 *blz.* 18 *fr.*

V — De autobiografie van deze door de genade uitzonderlijk begunstigde, Spaansche kloosterzuster, wordt hier in een vlot leesbare Fransche bewerking aangeboden. Deze conceptioniste, geboren in 1873, stierf in geur van heiligheid in 1921, te Valladolid.

14.534 **Erens, Emile** 92.2

◆

Emile Erens

DE PASTOOR VAN ARS, SAINT JEAN, MARIE, BABTISTE VIANNEY. *Geïll. met* 9 *platen. — Hilversum, Brand,* 1937 (21×15) 207 *blz.* 37,50 *fr.*

V — Een oorspronkelijk Nederlandsche biografie, die geen te groote pretentie wil hebben, na de zoovele, doorwrochte en ook vertaalde biografies, die we reeds bezaten. Sterk-persoonlijk, als men het zou verwacht hebben, is het niet, doch het biedt de visie (!) van een Nederlander op dit wondere leven, en in dien zin is dit boek een aanwinst. Evenwel laat de stijl wel eenigszins te wenschen over, en kunnen we evenmin vrede hebben met uitdrukkingen als « landpastoor », « meditaties en oraisons » ; dat wijst wel op te weinig-persoonlijke verwerking. Doch : een ernstig, uitstekend volksboek. Dr A. BELLEMANS, PR.

N. B. — Het ruitje ◆ onder het volgnummer van sommige recensies geplaatst, beduidt dat de aldus aangeteekende werken in een katholieken geest geschreven zijn.

NUMMER 8 VIJFTIENDE JAARGANG SEPT.-OCT. 1937

BOEKENGIDS

Algemeen Nederlandsch Bibliografisch Tijdschrift

Orgaan van het Algemeen Verbond van Katholieke Boekerijen

VERSCHIJNT 10 MAAL PER JAAR

REDACTIE en BEHEER : Alg. Secretariaat voor Katholieke Boekerijen
Cuylitsstraat 27, Antwerpen — Postcheckrekening : 241.02

Prijs voor België: Abonnement: 35 frank Dit nummer: 5 frank

Dames geven uit

door Albe

In vorige kronieken, welke getrouw de romanproductie uit Noord en Zuid trachtten bij te houden, werd er in dit maandschrift genoegzaam op gewezen, dat het Noorden quantitatief het vruchtbaarste is aan vrouwelijke literatuur ; tevens viel er in bedoelde kronieken met kritische gestrengheid een niet al te malsch verdict over het meerendeel dier Noord-Nederlandsche damesprodukten, omwille van het uitgerafelde stramien, waarop deze self-made literatoren hun thee-visite-conversaties en hun burgerlijke salon-beschouwingen met een fraaiheid van woord en een onheuschheid van sierliteratuur borduurden.
In acht genomen dat het voor een Vlaamschen lezer niet altijd gemakkelijk is, zich te wennen aan een specifiek Hollandsche literatuur-atmosfeer, moet erkend dat deze kritische gestrengheid ten overstaan van een groot deel dier Hollandsche schrijfsters niet onverdiend is. Een roman is nog wat anders dan de publicatie in boekformaat van een intelligente conversatie, van een burgerlijke milieuschildering, of het calqueeren van een genoeglijke huisepiek met daarin de kern van een niet onaardig verhaaltje.
Voor het meerendeel der hiernavolgende werken van Hollandsche dames is dit thans gelukkig het geval niet en mogen we uit deze kroniek elken schijn van mistrouwen of van bevooroordeelde interpretatie weren. Wat deze dames uitgeven is — wellicht op één uitzondering na — onze bibliotheken het aankoopen en vooral het uitleenen waard.

14.535 De Noord-Nederlandsche schrijfster Marie van Dessel-Poot, die in ons land verblijft, en van wie we reeds een paar romans (De Uittocht — Afgedwaalden) kenden, heeft de stof en de inspiratie voor haar jongste werk : **Visschers voeren uit (IV)** in eigen geboortestreek — schrijfster is uit Vlaardingen — opgedaan.

Marie van Dessel-Poot

Haar boek bevat als het ware een bevolkingsregister van Vlaardingsche zeelieden, die in het kader van haar episch verhaal de bemanning uitmaken van de stoombeuger « Maria Magdalena ».
Het gegeven van dit levendig en zeer bewogen verhaal is in eerste instantie het resultaat van een grondige beleving van, en een technische contactname met het harde beroep en het volle leven van visschers, schippers, matrozen, reeders en zeemansfamiliën.
Als het schip « Maria Magdalena » is dit boek bemand met een verscheidenheid van personages, die allen hun aandeel krijgen in de compositie van het geheel, en van wie de ongenadige kamp om den broode met de driftige Noordzee, in de gevaren der sneeuwjachten van het Noorden, tusschen de rotsen van Schotland, in misten en hooge zeeën,

over wrakken van het Kanaal en vóór de Fransche kust, op boeiende en vaak dramatische wijze wordt uitgebeeld.
Van dezen roman is de lyrische dominante de zee ; in haar rustelooze deining vinden al deze menschen leven of dood. De auteur doet van deze « struggle for live » een pakkende en uitvoerige documentarische opname. Leven, kamp en ondergang der bemanning van de « Maria Magdalena » zijn het kernmotief van het boek. Doorheen dit hoofdbeeld en telkens in wisselwerking met de spilgebeurtenis van het verhaal, weeft zij, als zoovele filmbeelden, het levensverloop der zeemansfamilies aan wal. Ofschoon deze werkwijze de structuur van haar roman bij poozen wat al te doorzichtig maakt, mag gezegd, dat schrijfster op talentvolle wijze deze levensfragmenten weet in te werken.
Marie van Dessel-Poot is begaafd met een sterk uitbeeldingsvermogen en heeft zich een knappen verhaaltrant eigen gemaakt : de wijze waarop zij o.a. den ondergang van de stoombeuger « Maria Magdalena » weet te suggereeren, moge hiervoor getuigen. « Visschers voeren uit » is een flink gebeelde episode uit het harde bestaan en den eeuwigen strijd van den zeeman.

Beb Vuyk

14.536 Redactie en uitgevers omschrijven kordaat en zakelijk het standpunt dat zij litterair gesproken beoogen in te nemen met de nieuwe serie uitgaven, getiteld : « Voortrekkers » en waartoe het boek van Beb Vuyk : **Duizend Eilanden (III-IV)** behoort. Beoogd wordt in de eerste plaats de uitgave van een reeks goede, nieuwe prozawerken ; zonder zich aan een programma of groep te binden, hopen zij een beeld te geven van de nieuwe stroomingen in de jongere Nederlandsche proza-literatuur en van de romanproductie, die niet beneden het peil der buitenlandsche letteren blijven : boeiend en belangrijk werk, dat in de soms te veel naar het traditioneele neigende Nederlandsche romanliteratuur van een verruimende oorspronkelijkheid is. De theoretische doelstelling dezer uitgevers — de leiding berust bij Anthonie Donker — is, zooals gezegd, klaar omschreven en het moet getuigd, dat de publicatie van onderhavig werk de practische omzetting is hunner theoretische inzichten. Beb Vuyk, die vóór enkele jaren naar haar geboorteland, Nederlandsch-Indië weerkeerde, is een jonge schrijfster, die met deze publicatie op stuk van thema-behandeling en stylistisch vermogen werkelijk eerste-rangswerk levert.
In dit boek verwerkt zij sterk in elkaar gestoken Europeesche gebeurtenissen op het stramien van een ons onbekende tropische wereld : het boek is eer een natuur-epos dan een werkelijke roman. Zij teekent met harde en scherpe stift de primitieve levens als van een Karel Evert Boldaan, zooals er naar het getuigenis van schrijfster in gindsche land duizenden geweest zijn, en dit op een achtergrond van ruige en overweldigende natuurongereptheid.
In de constructie van dit geheel schuift vaak het epische op den voorgrond en vermag schrijfster niet te verhelen, dat zij ettelijke bladzijden met voorliefde en een zeker behagen in den toover van haar kleurenpalet aan de natuurschildering wijdt. Stylistisch is « Duizend Eilanden » knap werk ; in doorgaans korten, gebalden zinsbouw, teekent schrijfster toestanden en personen ; ze kent geen omhaal van woorden noch literatuuromslachtigheid. Beb Vuyk verrijkt de Nederlandsche prozakunst met een flinken Indischen roman.

Elisabeth Zernike

In een burgerlijk familialen kring met een allesbehalve familialen geest brengt ons de lezing van het boek : **De**
14.537 **oudste Zoon (III)** van de Noord-Nederlandsche schrijfster Elisabeth Zernike. Deze oudste zoon is een achttienjarig jongmensch, opgegroeid in een oneigen gezinskring van een uithuizig vader, die kunstschilder en uit hoofde (?) van zijn roeping zwerver en armoelijder is ; van een stiefmoeder, behept met bitter weinig gezinsgeest en die er in haar verlatenheid een liaison op nahoudt, en van enkele jongere halfbroers en -zusjes.
Het gaat natuurlijk niet tusschen den kunstenaar en zijn vrouw, al evenmin tusschen den oudste en zijn stiefmoeder. Vader en zoon verlaten den kouden en ongezelligen huiskring, de een om zijn talenten op een zwerftocht in het hooge Noorden te laten gedijen, de andere om zich een zelfstandig

bestaan op te bouwen. Tot een volledige breuk met de vrouw en moeder komt het evenwel niet; er is de schakel nog der jongere kinderen. Naar het einde toe krijgt het verloop een mildere wending en schijnt het geluk ook den oudsten zoon toe te wenken.
Een verhaal waarin grootendeels de eindoplossing achterwege blijft en dat een eindindruk van onafheid laat; mogelijk lag het in de bedoeling van den auteur dit verhaal te laten eindigen op een orgelpunt, dat de lezer naar goeddunken aanhoudt om zelf in den toon van het gebeuren het slotakkoord te plaatsen. Wat niet wegneemt dat het slot van dit verhaal onbevredigd laat.

Een roman heet Zernike haar boek; als zoodanig is het echter wat zwak en los van structuur en is de ziel van het boek niet rijk genoeg aan warmen, vollen klank. Te veel gepraat, te veel luchtige beschouwing, te veel bladzijden zonder werkelijke spanning. Schrijfster weet situaties te scheppen en tot een boeiende en pakkende scène uit te werken als in Hoofdstuk VI het tête-à-tête tusschen vader en zoon, waar het gebeuren een sterke spanning bereikt om den zeer menschelijken inhoud en de beheerschte vormgeving.

14.538 Van een andere Hollandsche dame MINI VAN DEN IESSEL krijgen we de royaalste uitgave, een zwaar, gekartonneerd en 350 bladzijden rijk voluum, getiteld : **Het witte Doek** (**III**, P) dat naar een lang uitgesponnen scenario het levensbeeld ontrolt van een Hollandsch gezin in twee generaties.
Deze boektitel is in zooverre juist, dat het op dit witte doek slechts bij gezichtsbeelden blijft. Ze zijn weliswaar knap en met juisten toets opgenomen, eerstens in het kader van een burgerlijk, vooroorlogsche Holland en tweedens in de sfeer van het eeuwig toevluchtsoord der Hollanders : Indië, waarvan niemand de ongemeene aantrekkingskracht zou durven onderschatten.
Wat de auteur echter als innerlijke waarde van haar boek heeft willen blootleggen, kan ons in geenendeele bevredigen; het is nl. de drang, de innerlijke noodzaak in de ziel der heldin om tot een godsdienstige belevenis te komen, dit langs de ons (in de literatuur !) zoo welbekende wegen van pantheïsme, theosophie en spiritisme, om tenslotte aan te landen in den veiligen schoot der... protestantsche Kerk. Wat dan deze diepere waarde verder betreft, moeten wij het boek als zeer oppervlakkig beschouwen : niet dat er geen gewag wordt gemaakt van de grondvragen, welke behooren tot de bekommernissen van een zoekenden geest, wel integendeel; het blijft echter bij een beroeren en dan wordt er met vele en schoone bijbelteksten overheen gepraat. Bij dit alles mocht natuurlijk het stokpaardje van de « voorbeschikking » niet ontbreken.
Van litteraire waarde kan hoogstens in dien zin sprake zijn, dat de beschrijvingen van de kinderwereld en de milieuschilderingen meesterlijk werden gedaan. Een roman kan het boek bezwaarlijk genoemd; het is werkelijk een witte doek met gezichtsbeelden.

Marie Koenen

14.539 ◆ Het Hollandsche Poirtersfonds bundelde van de ons beter bekende schrijfster MARIE KOENEN : **Twaalf Vertellingen** (**V**, †). We weten dat de schrijfster met een gemoedelijk vertellerstalent is begaafd, dat zij met mildheid en uitgesproken medevoelen tegenover het leven van haar personages staat en deze met warmte en vrouwelijke innigheid in een licht-romantische sfeer weet uit te beelden. Deze twaalf vertellingen ademen denzelfden geest en zijn, de eene min, de andere meer, op boeiende en onderhoudende wijze in soberen stijl geschreven. Deze uitgave bevat dan ook zeer geschikte lektuur voor onze katholieke volksbibliotheken.

Een Vlaamsche Zischka

L. NAUWELAERTS : PETROLEUM (*)

door Paul Hardy

14.540 IV — Door hun onderhoudende werken hebben Zischka en anderen het bewijs geleverd dat over heel wat problemen, die uiteraard tot de kultuur-historische, industrieele of economische wetenschap behooren, derwijze kan worden geschreven, dat ze hun esoterisch karakter verliezen, en aan den leek boeiende en bevattelijke lectuur verschaffen. Bedoelde auteurs legden door het aanwenden van dit procédé vanzelfsprekend heel wat zin voor publiciteit aan den dag, die ze vermoedelijk, precies door hun wereldkennis op andere terreinen met welslagen hadden zien van toepassing brengen. Door aan hun werk wat sensatie bij te brengen, slaagde de truc voortreffelijk en wordt bijgevolg het doorsnee lezend publiek op onze dagen met heel vele dingen vertrouwd, welke vóór enkele jaren uitsluitend het geestesbezit uitmaakten van enkele deskundigen. Dit alles kan slechts één nadeelig gevolg hebben, nl. dat een aantal oningewijde lui op 'n wat meer oppervlakkige wijze aan het kletsen zullen gaan over allerhande kwesties waar onze Westersche beschaving mee staan of vallen moet. Doch aan den anderen kant verschaft het aan velen een sommairen kijk op de groote problemen, die den stroom leveren, welke het oude wereldrad aan het draaien houdt. De lezers leeren de wereldgebeurtenissen niet enkel in hun zichtbaar gevolg, maar in het licht van hun onzichtbare oorzaken interpreteeren. Dat brengt een dosis politieke nuchterheid bij, welke den gewenschten antidoot levert voor de vele valsche leuzen, waarmede de wereld haar gezond verstand voor den gek houdt. Dit brengt tevens het vleugje scepticisme, hetwelk ieder verstandig mensch noodig heeft om gelukkig te zijn en om weerstand te bieden aan den verlokkenden schijn van vergoddelijking, waarmee men in onzen tureluurschen tijd sommige aardsche dingen omkransen wil. De strijd om de macht is zoo oud als deze om het bestaan zelf. Enkel zou men kunnen beweren, dat hij met de evolutie der tijden ook andere vormen heeft aangenomen. Zoo zien we dat één zijner bizonderste uitingen : de veroveringszucht, haar oorspronkelijke aanleiding heeft verloren. Het uitbreiden van het grondbezit om voedsel te verschaffen aan den « Willen zur Macht » van één of ander landhongerig monarch heeft thans omzeggens niets meer met het eigenlijke wezen van een modernen veroveringskrijg te maken. De zuivere en rechtstreeksche veroveringsfactoren werden naar het propagandistische plan verschoven, en dienen alleen nog maar om de gemoederen van de leden der vaderlandslievende goegemeente op het vereischte gistingspeil te houden. Dit laatste is trouwens onontbeerlijk om het onrechtstreeksche en eigenlijke doel te kunnen bereiken. En dit doel heet dan naar de toevallige omstandigheid : pyriet, kwik, ijzer, steenkool of petroleum.

Deze en andere wijsheid leert ons Nauwelaerts in zijn boek over de petroleum. Met zijn werk beoogt hij enkele der talrijke aspecten van het petroleumvraagstuk te belichten, den lezer te laten zien hoezeer het vloeibare goud beslag heeft gelegd op de duizenden uitingen van het moderne leven, en hoe sterk het de politieke drijfveeren der moderne staten beïnvloedt. De auteur is in zijn opzet dan ook gunstig geslaagd. Met belangstelling lazen we steeds zijn prettig geschreven proza in « Hooger Leven » en waardeerden reeds daarin de losse, bevattelijke manier waarop deze jonge man met kennis van zaken over saaie dingen wist te schrijven. Men zal me tegenwerpen, dat ieder onderwerp precies zóó boeiend is, als men het voorschotelt, wat Nauwelaerts volkomen in het gelijk stelt. Deze « vie romancée » van de petroleum is een vlot geschreven boek. Geen uitstallerij van geleerd feiten- en discussiemateriaal « à l'instar » der gespecialiseerde « weekly »-artikels uit diverse vakbladen, die de tong aan het gehemelte doen kleven, en waarin de moedige heer Nauwelaerts zich dan ook vermoedelijk duchtig heeft moeten documenteeren. Schrijver leert ons kennen wat petroleum is. De aardolie doorheen de geschiedenis, de eerste pogingen van zweetende pioniertjes om het licht ontvlambare goedje aan de moedwillige aarde te ontrukken. In 1859 boorde Drake zijn eersten put ; in 1933 was de gemartelde wereldbodem op 1.170.000 plaatsen doorboord. Schrandere kantoorklerkjes werkten zich in enkele jaren op tot multimillionnairs : Rockefeller en Deterding. Bizonder belangwekkend is het baanbrekend werk van de Nobel-onderneming in Rusland : te midden van allerlei corruptie een soort lichtbaak in het opkomende sociale leven van Europa, de eerste

(*) *NAUWELAERTS, L. : Petroleum — Tilburg, Het Ned. Boekhuis,* 1936 (21×15) 312 *blz. — 40 fr.*

onderneming waar het personeel rechtstreeks deel had in de winst. Met den wereldoorlog zet de eeuw der petroleum in. Door de petroleum werd de oorlog gewonnen. « Een druppel petroleum is een druppel bloed waard », oreerde Clemenceau in 1917. Nauwelaerts toont aan hoe de wereldoorlog een andere wending zou hebben genomen, indien de Kaukasus geen olie in zijn bodem had gehad. De conferentie van Genua stond in het teeken van den strijd om de Russische petroleum. De Amerikaansche bewondering voor de 5-jarenplans ruikt naar petroleum. Onze blik op de buitenlandsche politiek van vele mogendheden wordt door dit werk verruimd. Nauwelaerts wist zijn boek te kruiden met allerlei typische en wetenswaardige bizonderheden, o.m. in verband met het Chaco-conflict en de wijze waarop de Engelsche Admiraliteit den concessiebrief voor de Persische petroleummijnen in handen kreeg. 't Is onbegonnen werk een résumé te willen geven van dit hoogst belangwekkende boek. Schrijver heeft zijn onderwerp, zoowel historisch als industrieel, zoowel economisch als anecdotisch belicht. De cijfers en de wetenschappelijke toelichting verliezen hun natuurlijke dorheid en worden levenbrengende elementen in het kader van het globale werk. Nauwelaerts schijnt zijn weg te hebben gevonden. Er liggen, naar we vermoeden, ook bezijden dezen weg nog andere terreinen braak, welke hij, dank zij zijn lenigen journalistieken stijl, zijn intelligent doorzicht en zijn gedegen vakkennis, op een even pedagogische wijze zal weten te bewerken. Zoo krijgt Vlaanderen wellicht ook zijn Zischka, die, minder bereisd en 'n tikje minder brillant dan de befaamde Oostenrijksche globe-trotter, in dit nieuwe semi-litteraire genre een allerbeste figuur zal weten te slaan. « Petroleum » werd voornaam uitgegeven en met een keurige reeks welgeschifte foto's geïllustreerd.

Fin de Saison...

door Paul Hardy

Als we den feuilletonschrijver van een Brusselsche krant moeten gelooven, haasten de uitgevers zich niet, om, wanneer de volle zomer nog in de lucht hangt, reeds de lezenswaardige dingen, welke nog op de pers zitten, overijld verkoopklaar te maken. Deze voorzorgsmaatregel zou worden getroffen, niet zoozeer omdat slechts bij het geel worden van de bladeren het lezend publiek zijn actievere levenssappen voelt uitgisten, en terug het rustiger genot van het boek gaat opzoeken ; doch wel vanwege de critici, die ondanks hun vele misdaden ook menschen zijn. Wijl ze gedachtenloos en als maden op het kustzand liggen uitgestrekt, moeten deze afgesloofde breinen voor een tijdje gespeend blijven van iederen litterairen kommer om in staat te wezen, zonder vrees voor meningitis de zwaarste lading verrassingen van het belletristische najaar netjes en onverstoorbaar te kunnen verwerken.

En ondertusschen zit uw dienaar te suffen op wat bij het sluiten van de lentemarkt nog luidruchtig en met een onrustigen blik op den kalender werd te koop gesteld, en volgt hij, faute de mieux, wijl zijn vrienden hem kaartjes met zeldzame postzegels sturen, het
14.541 **Onmondig Genie (II)** van Mevrouw Tai Aagen Moro naar de Fransche Riviera. « Zittend in bekussende, rieten stoelen, in de schaduw van breede, gestreepte marquisen, met uitzicht op palmen en zee — bestelden ze koffie ». Zoo staat er te lezen op bladzijde 10 ! Gewoon tergend! Rondom je heen liggen boeken en pijpen, en doorheen het venster bemerk je de vale, Vlaamsche regenlucht. Je slikt een nijdige gewaarwording weg en leest verder. Aan die mooie Riviera maakt het Engelsche meisje Billy kennis met een Duitsch dirigent van ongewone begaafdheid (« genie » noemt schrijfster het), Mario Berger. Iemand van een rustelooze, decadente sentimentaliteit. Billy wordt verliefd op hem. Ze reist hem na naar Berlijn, ontmoet onderweg een verloopen Russischen Jood, waarmee ze zich enkele dagen afgeeft. De Jood verdwijnt met de noorderzon. Billy gaat hem opzoeken te Parijs en vindt hem daar terug als balalaikaspeler in een nachtgelegenheid. Ze beteekent niets meer voor hem, en na dit intermezzo gaat ze verder op zoek naar Mario. Mario zwemt in den roem, doch heeft slechts één vriend, den hoboïst Paul, die zich inspant om van het « Genie » een hebbelijk mensch te maken. Ofschoon allerlei perverse gevoelens hem naar de verwilderde meid toe drijven, schijnt een huwelijk met haar toch niet in zijn lijn te liggen. Billy belooft zichzelf dan maar aan een afgedankt minnaar van haar zuster, den ontdekkingsreiziger Sholto. Billy schiet bijna haar kostelijke en kostbare leventje in bij een dwaas autoöngeval. Billy verlooft zich officieel met Sholto. Billy wil hem niet meer. Billy... Goeie God, lezers, Billy begint me ontzettend de keel uit te hangen. Als u zich de moeite getroost dit knap geschreven, mondaine en perverse boek ten einde te lezen, wat ik u uit onbaatzuchtige naastenliefde niet *kàn*, en uit gewetensplicht niet *mag* aanraden,

dan zult u vermoedelijk het meisje Billy hartsgrondig verwenschen. Behoor je echter tot de hardhandige idealisten, dan zul je haar een gummizwabber in de gemanicuurde handjes duwen met de hartelooze opdracht : « Ruiten wasschen, meid, met koud water, tot vanavond als het donker wordt, en morgen... herbeginnen ! Sommige Amerikaansche bijfilms hebben ons vertrouwd gemaakt met dat onuitstaanbare, levensvalsche menschentype uit een leege luxe-wereld « où l'on s'ennuie ». En met een dankbaar hart denken we aan dat millionnairsdochtertje uit één der zonnige boeken van Sigrid Boo, dat zich als keukenmeid verhuren gaat, om terug een beetje eerbied te krijgen voor zichzelf. Met de andere personages uit dit elokwente boek is het al niet veel beter gesteld, het « onmondig genie » incluis. Sommige bladzijden uit dit boek zijn daarenboven van 'n zoo vergezochte, « idiote » perversiteit (het woord « schunnigheid » lijkt me hier te gezond) dat ze potsierlijk aandoet. Toestanden en menschen zijn onwaarachtig en het product van een overspannen-erotische fantasie. Bijaldien we ons zouden bedriegen, en mevrouw Tai werkelijk 100 % toerekenbaar is voor haar geschrijf, houden we uit hoofde der galanterie onze nadere bedenkingen in de pen. Ze schrijft goed omdat ze moeilijk anders kan. Haar taal is snel, scherp, gedecideerd en kleurig. Het vrij vreemde, doch persoonlijke rhythme, dat zich in de eerste bladzijden opdringt, blijft tot den laatsten zin gehandhaafd. Nuchter beschouwd vertelt Tai Aagen Moro in dit boek weinig belangwekkends ; een vrouw, die goed praten kan weet ons echter te doen luisteren zonder belangwekkende dingen te vertellen. De edelste menschelijke gevoelens zijn van de partij, doch ze steken in een slodderig harlekijnpak. Het boek brengt geen schoonheidsontroering, enkel een hoofdschuddende deernis om het geparfumeerde wel en wee van de totaal overbodige creatuurtjes, aan wie schrijfster het litteraire leven heeft geschonken.

Dat den Israëlieten over het algemeen de kunst van het vaardige pennevoeren aangeboren is, leert ons na Tai Aagen Moro andermaal de jonge Limburgsch-Joodsche auteur JACOB
14.542 HIEGENTLICH, die zich met zijn anti-fascistischen roman **Onbewoonbare Wereld (II)** manifesteert als een lugubere, doch talentvolle persoonlijkheid. Hard, hoewel veerkrachtig is zijn stijl. Onderhoudend, in korte, schijnbaar nonchalant geconstrueerde zinnetjes vertelt hij, zoo maar voor z'n neus weg z'n historie. Doch bladzij na bladzij komt men meer en meer onder den indruk van het « nieuwe ». Hiegentlich heeft ongetwijfeld bij dezen of genen wel wat stylistische kunde opgedaan, en toch wordt het nergens « cliché ». Er is iets plastisch en direct in zijn zegging : het woordgeworden eigen levensrhythme van een begaafd auteur. Robert van Thorn, een Limburgsch romanschrijver, heeft door zijn onhebbelijk optreden en wegens de even onuitstaanbare onhebbelijkheid van zijn milieu, zich het leven in zijn streek onmogelijk gemaakt. Met vrouw en zoon trekt hij naar Amsterdam. Daar geraakt hij na eenigen tijd uit de financieele misère door het hoofdredacteurschap te aanvaarden van een fascistische krant, welke hij door zijn pen, die precies op het vereischte demagogische proza van nature is afgestemd, op vrij korten tijd tot bloei brengt. Van Thorn wordt weldra een geziene persoonlijkheid in de partij, één der groote bonzen te wege in het komende Rijk. Ondertusschen wordt zijn opgroeiende zoon Ludo in de jeugdformatie van de partij opgenomen, doch door zijn betrekkingen met menschen uit het volk en met een Joodschen vriend komt deze prille idealist tot het besef dat het fascisme volksbedrog en zijn vader een corrupt, gewetenloos egoïst is. De jongen, die zoowel moreel als ideologisch volkomen ontredderd is, vlucht naar Montreux, waar het voorwerp zijner geïdealiseerde liefde, een fascineerend Jodinnetje, op vacantie verblijft. Hij raakt echter niet verder dan Parijs, beleeft er onnoembare scabreuse avonturen — waar de auteur zich met welgevallen blijkt in te vermeien — ; hij komt er in een anarchistencel terecht, en keert naar zijn vaderland terug met het idée fixe dat er *iets* gedaan moet worden. Hij moet iets doen. Hij moet een daad verrichten ! Tenslotte groeit in hem de onzalige gedachte dat hij zijn vader moet van kant maken. Den dag dat hij zijn plan wil ten uitvoer brengen, wordt de oude van Thorn uit de partij geroyeerd. Er speelt zich in versneld tempo een drama af in 's jongelings brein, en hij pleegt zelfmoord. Hiervan maakt de vader, die een ploert is, gebruik om zich zoo menschonteerend mogelijk in de oogen van zijn partijhoofden te rehabiliteeren. Ludo wordt door een gewetenloos maneuver tot een soort Nederlandschen Horst-Wessel verheven ! In dezen vrij lijvigen roman werd één edel motief verwerkt, nl. de liefde van Ludo tot zijn moeder, al is deze liefde dan ook nog, ofschoon minder dan de on-verkwikkelijke dingen uit dit boek, gechargeerd. Door zijn matelooze, ongemanierde charge liet Hiegentlich zich leelijk in de kaart kijken. Hij kon het vermoedelijk niet over zijn boosaardig, verbitterd Joodsch gemoed krijgen ook maar één enkele figuur uit dit kristelijk milieu, waarin hij zijn menschen situeert, ongerept te houden. De droeve, in-goede vrouw van van Thorn, Ludo's moeder, liet hij dan ook tóch maar eens overspel bedrijven. Hiegentlich heeft haar echter zelf te typisch geschetst om deze grove onwaarachtigheid geloofwaardig te maken. Voor het overige is het als

demagogische charge een meesterstukje van onbeschaamde doordraverij. Een katholiek artistiek milieu, waarin o.m. : van Thorn, een gewetenlooze, sensueele schurk van het zuiverste water en Loven : een religieuse schilder van erkende faam, die Casanova naar de kroon steekt, en in volkomen helderheid van geest kleine, hulpelooze dienstmeisjes verkracht. Dat omwoelen van de Parijsche vuilnisbelt komt bij heel zijn plannetje om de fascistische, want kristelijke Nederlandsche kultuur eens het masker af te rukken, niets doen. Of heeft schrijver ons hier willen aantoonen dat hij een heele Piet is, die tot nog vrij wat gewaagder dingen in staat is, dan we bij den aanvang zouden vermoed hebben. Het heeft geen zin hier een waarschijnlijkheidsnorm aan te leggen. De sarcastische uitbeelding van het katholieke Limburgsche kultureele snobsenmilieu, is al even ongerijmd als het Amsterdamsche kransje, waar een anarchist, een diep-religieus organist, een jonge Jood en een oude matroos samen over wereldhervorming zitten te kletsen. Dit boek is onzedelijk, omdat het bewust liegt, en zichzelve niet als de vooropgezette « charge » voordoet, welke het in feite *is*. De gebeurlijkheid van dit laatste zou trouwens nog geen excuus zijn. Hiegentlich is met zijn onaanvechtbare litteraire kwaliteiten, ofwel een zuur en verbitterd Joodsch fanaticus, ofwel een arrogant cynieker. We zijn ertoe geneigd de laatste veronderstelling voor waarheid te houden. Er is veel in dit boek, dat krenkt, niet enkel den fijngevoeligen katholiek, maar ieder fijngevoelig mensch. Een schrijver kiést zijn personages. Ze zijn gegroeid uit zijn hart ; hij mag ze naar goeddunken behept maken met allerlei ondeugden, maar hij mag niet vergeten dat hij zelf ze in het leven heeft geroepen. Hij moet ze dus liefhebben, ondanks hun grootste feilen en tekortkomingen, zooals een moeder ook haar meest onwaardig kind liefheeft. Schendt hij ze, dan pleegt hij een tegennatuurlijke daad, en spuwt hij op hen, dan spuwt hij een weinig op zichzelf.

14.543 Dit pijnlijke verwijt mogen we niet richten tot een derden Joodschen auteur, JOSEF COHEN, met betrekking tot zijn psychologischen roman **In dezelfde Spiegel (III)**, waarin hij zich met zijn heele, droefgestemde hart neerbuigt over het dagelijksche donkere leed van het porceleinen weesmeisje met haar rijk gemoed en haar welluidenden naam : Lydia van Offeren. Haar ouders waren idealisten, niet opgewassen tegen de dagelijksche, ietwat gewetenlooze sleur van het herbergiersleven. Ze gaan er zoowel financieel, als physisch aan dood, en door toedoen van den half-intellectueelen koster wordt de kleine Lydia opgenomen in het « Blauwe Weeshuis ». Nu is er voor het kindje, buiten den doordravenden koster, niemand meer dan haar goede domme tante Mine, die als huishoudster aan den kost moet komen. Gedurende de lange weeshuisjaren komt dan de vriendschap opduiken met een onderwijzeres en met Nanneke, een vroegrijp, illusieloos stadskind, dat, ongeacht moraal of fatsoen, het leven onmiddellijk langs zijn meest lucratieven kant aanvat, wanneer het oogenblik daar is. Lydia is een eenzelvig kind, zelfanalyseerend en vroom. Ze studeert wat voor apothekersassistente en krijgt een betrekking in het provinciestadje Tiel. Doch de droomridder uit haar sombere jonge-meisjesjaren in het weeshuis, die onderwijl een befaamd chemicus is geworden, doet beroep op haar als hulp. Het is dan tenslotte aan dezen onevenwichtigen, half-genialen « Streber », dat de reine Lydia van Offeren zich vergooit, in weerwil van haar jarenlangen zielestrijd tegen de zwoelbekorende, lokkende wereld. In haar zedelijken trots geknakt keert ze terug naar Tiel om de moederrol te gaan spelen in het gezin van een kreupel, kinderrijk weduwnaar. Er valt heel wat te betittelen op dit boek. De weeshuisatmosfeer, welke in den toon van het geheel een deprimeerenden factor te meer had kunnen worden, is slechts zwakjes gesuggereerd. De meeste figuren blijven schaduwen ; we slagen er gewoon niet in ze als netjes omlijnde persoonlijkheden, die denken, handelen en strijden, in onze voorstelling op te nemen. Er is in dit boek een tekort aan innerlijke levensbeweging. Al is de hoofdfiguur, Lydia, globaal dan ook psychologisch te accepteeren, toch belet dit niet dat sommige incidenten in het meisje haar zieleleven volkomen ongemotiveerd en zelfs valsch zijn. De godsdienstige crisis o.a. komt veel te vroeg en te spontaan. Beproefde jeugdleiders zouden Cohen uitlachen. Ook in het laatste gedeelte, Lydia's moreele teleurgang, heeft Cohen's hang naar het fatale hem een part gespeeld. Doch aan den anderen kant luwt uit dit boek een adem van verteederenden weemoed op, welke veel minder demoraliseerend werkt dan het gallig pessimisme uit sommige van zijn andere romans. Er spreekt uit dit boek de rustige en mijmerend verworven levenswijsheid van een ietwat zwaartillend mensch.Zijn weemoed laat den schrijver geen oogenblik alleen. Die weemoed ligt als een onzichtbaar rag geweven tusschen de bladen ; als een mantel heeft hij er ieder van zijn personages mede omhangen.

Josef Cohen

Het verhaal leeft in een atmosfeer van beginnende schemering, waarin slechts teere lichtjes worden ontstoken, die geen glans vermogen af te geven, daar het brutale daglicht nog te sterk is. Een paar toestanden en enkele libertijnsche zinsneden maken dit boek voor jonge menschen volkomen ongeschikt.

En zooals er bij elke « fin de saison » onverhoopte occasies te doen zijn, die in de meest gunstige verkoopperiode tegen het vijfdubbel aan den man zouden worden gebracht, heb ik hier in deze belletristische zomerlikwidatie een zeldzamen zomervogel op den kop getikt :

14.544 **Boeren met Geld (IV, P)** door K. LANTERMANS. Titel en inhoud zeggen ons heel wat minder dan de merkwaardige inhoud van dit gezonde, mooi-menschelijke boek. Het vertelt van den stijfhoofdigen boer Gielsen, die zijn drie dochters wil uithuwelijken. De oudste, Koosje, wordt aan den welingezeten boer Peters van den « Pekpot » tegen gunstige voorwaarden van de hand gedaan. Op zijn tweede, de mooie, kranige Bartje, die een « aardje naar vaartje » heeft, is Gielsen minder gesteld, daar Bartje verkeering heeft met een armzalig ambtenaartje. Doch tot Gielsen's verbazing zegt Bartje : ja, als vader met zijn kandidaat, de dikke, luie, doch welbespekte Jaap Huisman voor den dag komt. Bartje offert haar liefde aan haar familietrots. Bartje en Jaap gaan schaatsenrijden ; het ijs breekt en de scherpe schotsen, zoowel als de vlijmscherpe schaatsen van Jaap, die kost wat kost zijn eigen « body » wil redden, takelen de bloeiende boerendochter zoodanig toe, dat ze voor de rest van haar leven een kreupel, scheefgroeiend scharminkel zal blijven. Jaap besluit dan maar te huwen met de jongste van de drie Gielsen-meisjes, de stille Janna. De oude Gielsen sterft, en Bartje blijft alleen op het oude Berkenhof, alleen met haar sterk karakter, haar helderen geest, haar bewust onafhankelijkheids- en superioriteitsgevoel, haar groot hart en den jammerlijken, beschamenden hinder van haar misvormd lichaam. Financieel loopt het haar erg mee : ze wordt schatrijk. Met een snauw en een hard gezicht brengt ze steun en leniging aan allen die er behoefte aan hebben. Door haar optreden, haar voorname persoonlijkheid en haar radde, intelligente replieken, waar niemand tegen opgewassen is, wordt ze de spil van het dorpsleven : een vrouw, die eerbied afdwingt en waar op alle gebied rekening mee dient te worden gehouden. Van al de menschen, die ze in haar leven van verre of van dichtbij ontmoette, houdt ze een alfabetisch register, dat na jarenlange, dagelijksche aanvulling stof bevat voor een honderdtal plattelandsromans. Door haar schraapzuchtige familie, waarover ze in feite de plak zwaait, wordt ze tegelijk verwenscht en in eere gehouden. In haar bestendige, onmiddellijke omgeving duldt ze enkel den gewezen kostganger Spoelstra, die als haar kok en tevens als haar zaakgelastigde in moeilijke aangelegenheden fungeert, en die zich voor de kreupele vrouw zou laten vierendeelen. Zoo is Bartje. En Lantermans is erin geslaagd deze vreemde, eenzelvige vrouw waarschijnlijk te maken. Ze komt zielkundig tot haar recht. Ze wordt nergens geïdealiseerd. Ondanks haar sublieme persoonlijkheid toont schrijver in haar de vrouw, die dag-in, dag-uit strijdt moet leveren met zichzelf om van deze persoonlijkheid geen snipper prijs te geven. En de momenten, waarin Bartje tegenover een oude bekende zich eindelijk eens voordoet, zooals ze werkelijk is, zijn dan ook van een aangrijpende ontroering. Er vaart geen grootsche adem door dit boek. Plattelandsliteratuur, zou men zeggen, en niet van de minste, met de geijkte ietwat folkloristisch-getinte, locale kleur, anecdotisch gekruid ; enkele welgeslaagde boerentypen, die in levenden lijve voor ons staan. Dit alles geldt voor Lantermans' werk. Doch er is meer. Lantermans heeft Bartje Gielsen geschapen ; Bartje Gielsen, die een plaats verdient naast enkele andere onvergetelijke figuren uit onze plattelandsliteratuur, naast Boer Vermeulen, Boer Wortel, Pastoor Vogels... Dit is zijn groote verdienste, want Lantermans is stylistisch soms een stuntelige knoeier. Zijn taal is doodarm aan beeldend vermogen, en steeds voelt men zich geneigd hem slechte punten voor woordkeus te geven. Jammer, want buiten het meesterschap, dat hij aan den dag legde in de uitbeelding van Bochel-Bartje, bezit het boek fragmenten van een praegnante dramatiek. We denken aan de monoloog van Bartje, bij het lijk van haar schoonbroer Jaap, die zich versmoorde. Geesten, die over meer nuchterheid beschikken, mogen gispen op de Shakespeareaansche welbespraaktheid van deze weinig ontwikkelde boerendame ; er ligt evenwel een gebalde levenstragiek in, die, ofschoon wat uit het kader van het milieu gerukt, ontegenzeggelijk grootsch aandoet. We denken ook aan de meesterlijke « coup de théâtre »-passage, waar Bartje tegenover haar moedwilligen schoonbroer Peters, die zijn dochter niet aan een eerlijk arbeider wil geven, haar laatste troef uitspeelt. Laat Lantermans in zijn vrije uren wat klassieke oefeningen maken uit Padberg's « Mooie Taal », en hij zal zich een plaats veroveren onder het kleine aantal werkelijk talentvolle ras-romanciers in deze lage landen.

14.545 ◆ Een mooi, flink geschreven verhaal brengt ons WALTER BREEDVELD met **Een Schip vergaat (IV)** : de strijd van een jongen Roomschen driftkop om een domineesdochter. Er is niet enkel het secte-bezwaar vanwege Janneke's vader tegen Guust ; Guust heeft ook

een verleden achter den rug, waar een geurtje aan is. Zijn vader heeft hem verstooten. Maar Guust wou het meisje veroveren en is werkzaam en ernstig geworden. Hij kocht van een oud, Duitsch schipperspaar een keurig en sterk binnenschip ; hij maakt spoedig goede zaken, en gaat opnieuw om zijn bruid werven. De dominee blijft op zijn stuk. Guust vermoordt zijn protestantsch medeminnaar. Er is maar één ooggetuige : het meisje. Uit angst en tevens uit liefde voor Guust legt zij een valschen eed af. De dominee wijst haar de deur en zij gaat met Guust op zijn schip. Tusschen hen in staat de schim van den vermoorde. Door de gewetenswroeging en het gebed van zijn protestantsche vrouw, vindt Guust de genade van zijn Roomsche geloof terug. Het schip vergaat en Guust sterft, door zijn vrouw verzoend met God. Het gebroken meisje blijft kreupel en krankzinnig achter. Zooals, volgens Dirk Coster, ieder schrijver een toon heeft, dien hij vinden en voortdurend zuiveren moet, zoo werd ook aan ieder schrijver, onder de verschillende bekwaamheden, welke hem tot een litterair kunstenaar maken, één dezer bekwaamheden in ruimere mate toebedeeld. Zonder daarom de andere te verwaarloozen zal hij dié bizondere kunde, waarover hij meer dan zijn kunstgenooten beschikt tot een hoogte kunnen opvoeren, welke hem in groote mate schadeloos stelt voor zijn manco aan andere litteraire vermogens. Herinneren wij ons slechts den wonderen smid Verhees. Breedveld heeft een zeer milde beurt gehad, toen de oudste en elementairste der litteraire bekoorlijkheden : de gave om te kunnen vertellen aan zijn tijdgenooten, werd rondgedeeld. De klare, lichtjes intoneerende klank van zijn stem doet ons luisteren naar dit mooie verhaal van dien wilden jongen en dat broos, hartstochtelijk domineeskind. Breedveld wordt zelf zoodanig geboeid door zijn verhaal, dat hij schijnt te vreezen alsof een diepere peiling in de gemoederen van zijn personen ons en ook hemzelf zouden kunnen afleiden. Hij zit ons te vertellen wat er « gebeurd » is op een keer, daar in dat land van wind en water, waar die woestaard van een Guust zijn gangen ging en waar, na harde wroeging, twee jonge menschen teloor zeilden, toen « het schip verging ». De straffende hand des Heeren? Gaaf en heerlijk om te beluisteren is dit verhaal van een jong auteur, die voldoende bescheidenheid bezit om te beseffen dat uit hem nooit een Coolen groeien zal, en die slechts zooveel vracht in zijn mars laadt als hij weet te kunnen voortsjouwen.

14.546 Dit mogen we meteen getuigen van **In Kannen en Kruiken (IV)** door Mevrouw H.
◆ Wolffenbuttel-van Rooijen, al heeft deze dame niet den ernstigen, dieperen, ietwat tragischen levenskijk op de menschelijke gemoedsconflicten, welke we aantreffen bij den schrijver van « Een Schip vergaat ». Men voelt Breedveld hijgend meeleven bij zijn vertelling ; hij zit voor u en mimeert met zijn oogen en zijn handen wat zijn hart u te zeggen heeft. Mevrouw Wolffenbuttel zit rustig in haar « rocking chair » te praten, zooals alleen Hollandsche dames praten kunnen, achter koekjes en thee ; en ze vertelt van Joost van Ommeren met zijn groot gezin en zijn vrouwtje uit de duizend, Joost, die werkloos wordt, en van die rijke, eigenwijze tante Jozefien een dorpsherberg present krijgt. Maar Joost is niet de ideale waard, en de zaak zou wel spoedig verloopen, moest niet de vrouw van den vroegeren bezitter, die door de misdadige perten van een halve gare in de gevangenis terecht kwam, een handje toesteken. Tante weet echter op het geschikte oogenblik de pijp aan Marten te geven, en van Ommeren kan thans rustig aan het droomen gaan van de wijnzaak, welke hij samen met zijn flinke zonen op het getouw zal zetten. Zoo vertelt Mevrouw dit verhaal uit het leven van iederen dag, met precies zooveel avontuur als er noodig is om dit leven van zijn eentonigheid te berooven. Geen zielsconflicten, een « biszchen Liebe », veel goedheid en na een bewolkten dag een zoele rustige avond. We laten ons nog een kopje thee inschenken om naar Mevrouw te luisteren en herhaaldelijk moeten we glimlachen omdat ze tusschendoor zoo fijnzinnig haar spiritueele bedenkingen weet ten beste te geven. We komen nog wel eens op visite.

Naast dezen dwarsdoor Roomschen roman, welke door het « Poirtersfonds » werd uitgegeven, zetten we de reeks voort met een volksboek, waarvan de religieuse inslag uit een
14.547 protestantsche levensbeschouwing is gegroeid : **Die eenmaal steelt (IV, P)** door Max Ardau. Niet omwille van deze levensbeschouwing moeten we er minder goeds over zeggen, doch de tekortkomingen van dit werk hebben ons de vertelkunst van mevrouw Wolffenbuttel des te meer naar waarde leeren schatten. Een tweetal oude motieven : de maatschappelijke moeilijkheden van den man, die eens « uit het schaftje » heeft gegeten, en de verjaarde herinnering van de vader, die aan een bepaalden meneer zijn dochter moet uithuwelijken om zelf uit de financieele ellende te geraken. Wouter, de man die « eenmaal stal » of juister, vervalsching in geschriften pleegde, heeft verkeering met een meisje uit zijn dorp. Ondanks zijn besmeurde reputatie wil ze hem trouw blijven. Hij tracht fatsoenlijk te worden en krijgt na een paar ontmoedigende belevenissen een baan als journalist te Berlijn. Daar ontdekt hij een financieel complot door beroepsaftroggelaars tegen den schatrijken Hollandschen boer, aan wiens zoon dat meisje van hem moet worden ver-

sjacherd om de schuld van haar vader af te lossen. Hij redt de situatie en op zijn sterfbed doet de boer afstand van zijn voorgenomen schoondochter ten gunste van den koelbloedigen redder zijner duiten. En Wouter is meteen gerehabiliteerd. Een stijlloos gedoe. Een kosmopolitisch-plattelandsch-detectiveverhaal. Fallada, Agatha Christie en Warden Oom-zaliger « au bain mixte » ! Ardau is er niet toe in staat gebleken zijn « jeune premier » ook maar een tikje persoonlijkheid bij te zetten. 't Blijft ondanks al zijn kranigheid een vervelende, saaie vent. Och, 't is nutteloos er over verder te kletsen. Hopen we nu maar dat Max Ardau niet recidiveert, ofschoon... wie eenmaal steelt !! Niewaar?

Doorschuiven ! De volgende, asjeblief ! Niet schrikken, lezer. De achterhoede van mijn « fin de saison »- optocht is kwantitatief niet te versmaden. We leven waarachtig in een gezegenden tijd van hoogconjunctuur bij de litteraire producenten. Een beminnelijk Nederlandsch auteur, de heer AD VAN BRABANT, vergast ons met één enkelen worp op
14.548 ◆ vier — zegge : vier ! — zijner geesteskinderen. **Moeders Nalatenschap (IV)** ; **Groeiend Erfdeel (IV)** ; **Cilia en haar Speelman (IV)** en **Onder de Kiel (IV)**. Van Brabant schrijft vlot en onverzorgd. De geest van zijn boeken is honderd procent katholiek. Ze dienen persé te worden in handen gestopt van de talrijke bezoekers onzer volksboekerijen, die stelselmatig om de week één Courths-Mahler aan hun geestelijke reserve toevoegen. Van Brabant weet steeds te boeien ; zijn romans hebben een gezond-volkschen tendentieusen inslag. Hij put voor een groot gedeelte zijn stof in het Noordbrabantsche volksleven van vroeger en nu. **Moeders Nalatenschap** vertelt van een meisje dat haar jonge leven offert voor het gezin van haar overleden zuster. Schrijver schiet vrij moeilijk in gang.
14.549 ◆ Het heele ding doet wat zielerig sentimenteel aan. **Groeiend Erfdeel** : een sociale roman, waarin de ellendige arbeidsvoorwaarden van vóór 50 jaar aan de kaak worden gesteld. De emancipatiestrijd van enkele zelfbewuste volksjongens onder het parool van Rerum
14.550 ◆ Novarum. **Cilia en haar Speelman** : de liefde van een heerlijke dorpsmeid voor haar « speelman », liefde met een tragisch verloop. De trouw van het primaire volkskind, die haar gezicht verliest bij de verdediging van haar eerbaarheid. De woeste speelman, die met een blinde vrouw een hard bestaan aandurft, dat door wederzijdsche genegenheid
14.551 ◆ uitgroeit tot een grootsch exempel. Een ontroerend verhaal. En tenslotte **Onder de Kiel** : Een kranige jonge arbeider, die zich door studie en durf omhoogwerkt, doch tegen de weelde niet opgewassen lijkt, en voor de trots en onbedachtzaamheid, welke zijn hart hadden versteend, de verdiende straf ontvangt. Dit is wel het beste van de vier. De romanbouw is meer verzorgd en de hoofdfiguur van Bert Beljauw stijgt psychologisch boven het vlakke uit. Van Brabant beschikt over al de goede en slechte kwaliteiten om 'n tweede Conscience te worden. Pen maar op, van Brabant, uw reserve schijnt trouwens nog bijlange niet uitgeput. De scherprechters der « belletrije » zullen minachtend de schouders ophalen, doch duizenden van die simpele luiden waarover en waarvoor ge schrijven wilt, zullen met geestdrift getuigen voor uw werk.

Avonden bij Jörgensen

door Ernest van der Hallen

Wie het landschap van Umbrië bereist, doet dit zoo goed als uitsluitelijk omwille van den zachten heilige, die van hieruit zevenhonderd jaren geleden het aanschijn der christelijke wereld vernieuwde. Een bezoek aan dit land zou anders geen zin hebben : overal elders zijn de bergen hooger, de valleien meer vruchtbaar, de stadjes grooter, de verkeerswegen beter georganiseerd. Wie bovendien het eerste kontakt met Sint Frans, zooals meestal het geval is bij de mannen van onze generatie, dankt aan de lezing van Jörgensen's prachtige biographie over dezen heilige, kan zich niet ontdoen van de geheime hoop, den Deenschen dichter een of anderen dag te ontmoeten in een van de smalle, steile straatjes der stad, tijdens zijn wandelingen langs de oude vervallen muren of langs de olijfgaarden die zich vastklemmen aan de hellingen der grijze heuvels, zijn stevigen stok in de hand, en gewikkeld in den donkeren caban, die hij gelijk de Berbers in Noord-Afrika als een burnoes of een toga om het lichaam drapeert. Als u dat niet lukt, beklimt ge een of anderen schemerigen avond de grijze straatjes, die naar de Via Santa Maria delle Rose leiden, u bij uzelf beroepend op vroegere ontmoetingen en gesprekken met dezen uitnemenden kunstenaar bij zijn bezoeken in Vlaanderen, bij wijze van excuus om het storen der rust van dezen meer dan zeventigjarigen kluizenaar. In de ruime witgekalkte huiskamer, meer een zaal dan een kamer, brandt dezen Maartschen dag nog een elektrische kachel — onze noordsche vulhaarden zijn hier zoomin bekend als schouwen. Aan den wand

Joh. Jörgensen

hangt de Latijnsche akte waarbij de dichter gepromoveerd werd tot doctor honoris causa in de Wijsbegeerte en Letteren der Leuvensche universiteit, naar aanleiding van de publicatie van zijn boek « Klokke Roeland » (hetwelk destijds in Vlaanderen met zéér gemengde gevoelens onthaald werd), een danktelegram van den Duce, prachtige reproducties van Giotto, en ergens boven een kast de mooie Santa Chiara van Cimabue. Buiten suist de koude tramontana om het huis ; om den hoek fluit hij hoog en dun in een drietal cypressen, die ergens achter een brokkeligen muur oprijzen. Een langzame, zware stap aan den drempel, en daar staat de oude dichter voor ons, breed en rijzig met het volle grijze haar zijwaarts golvend boven het voorhoofd, en de wonderbare donkere oogen achter zijn brilglazen, die een blijmoedigen jeugdigen glans hebben als bij een jongen knaap. Het valt me weer eens op hoe sterk dit gezicht doet denken aan dat van Frederik van Eeden. « Bonjour ! » groet hij en, nadat we de kennismaking hernieuwd hebben, blijven we beiden een beetje zwijgend luisteren naar de gonzende geluiden buiten het huis en de stilte hierbinnen.

— « Hoe is het in Vlaanderen, en hoe gaat het met Mejuffer Belpaire ? » wil hij eerst en vooral weten. « En hoe denkt men in Vlaanderen over het nieuwe Italië en over den Abessijnschen oorlog? »

Ik zoek het gesprek op hemzelf en zijn werk te brengen ; hij glimlacht als ik hem vertel in welke mate zijn boeken twintig jaar geleden voor onze generatie een revelatie geweest zijn, en welke invloed op ons geslacht uitging van zijn « Levensleugen en Levenswaarheid », « De uiterste Dag » en zijn werk over Sint Frans.

— « Ja, » zegt hij peinzend, « in Vlaanderen heb ik altijd veel lezers en veel waardeering gevonden. Met Italië is Vlaanderen het land waar ik het meest van houd. » En weer spreekt hij over mejuffer Belpaire : « Is het lang geleden dat gij haar gezien en gesproken hebt ? » informeert hij. « Mijn beste vrienden heb ik in Vlaanderen en hier , voegt hij er bij ; het zijn overigens twee landen, die veel met elkaar gemeens hebben. »

We praten nog een tijd over Sint Frans en over Assisië ; hij is kwalijk te spreken over de meeste bedevaarders, die meestal één haastigen dag over hebben voor Assisië, en geen tijd nemen om de innige atmosfeer van dit land en de wijding van dit schoone en wonderbare leven, waarvan haast elke steen in dit landschap getuigt, in zich te laten inwerken. Haastige toeristen, vluchtig croisière-bezoek, Cook-reizigers, paarsgewijs-reizende Engelsche dames... Wie kan het beter weten dan hij, die sedert zoovele jaren elk reisseizoen de toeristen op een halven dag Assisië ziet « doen » ?

Ik tracht Jörgensen aan 't praten te krijgen over zijn werk en zijn plannen.

— « Mijn werk over Don Bosco verscheen voor twee jaar ; ik dacht dat het mijn laatste zou geweest zijn, maar achteraf heb ik me aan de studie gezet van den wonderbaren modernen eremijt Charles de Foucauld. Ik heb een uitgebreid leven over dezen merkwaardigen man geschreven ; het verschijnt dit voorjaar in het Deensch en het Italiaansch. »

Het is een verrassing voor ons beiden, te vernemen dat we allebei gelijktijdig aan een leven over de Foucauld arbeidden, en dat onze beide werken gelijktijdig verschijnen, — al zal mijn boek ook beduidend minder omvangrijk zijn.

« En daarna ? » vraag ik hem.

— « Daarna niets meer ; dit zal wel mijn laatste boek zijn. »

Ik tracht hem dit uit het hoofd te praten : « Zoolang een schrijver gezond is, moet hij blijven schrijven. Ik kan niet gelooven dat iemand zegt : dit is mijn laatste boek, nu ga ik rusten. Er is een drang naar arbeid, die ook zijn woord pleegt mee te spreken. »

De dichter schudt echter het hoofd : « Ik ben oud, » zegt hij. « Ik ben oud en moe. Nu is het de beurt aan de jonge generatie. Er is ook voor den schrijver een tijd van komen en gaan. » Hij strijkt zich met een moe gebaar over het gezicht. — « Wat doen de katholieke jongeren bij u in Vlaanderen, » vraagt hij, plots weer geïnteresseerd. Ach, Jörgensen, Assisië is zoo ver van Vlaanderen...

Het is koude, donkere nacht in de via Santa Maria delle Rose. De koude tramontana blaast onmeedoogend om den hoek der straat. De grijze dichter staat aan zijn verlicht venster en kijkt omneer in den donkeren nacht...

Een Naklank van de Fleerackers-de Voght-Hulde

door Luc van Hoek

Dwars door Brabant loopt de staatse grens, dwars door de Kempen. Maar groter dwaasheid kan bezwaarlijk in een mens zijn hoofd wonen dan de gedachte dat deze staatse grens waarachtiglijk het voortreffelijke Brabant zou doorscheurd hebben en voor immer uiteen doen vallen. Om de waarheid te zeggen is het mijne mening, dat als die streep door het Dietse land er dan toch is, dat ze nergens beter kon lopen dan waar ze nu haren zotten kronkelgang gaat : dan door Brabant ; want de echte eenheid van dit gewest, die uiteindelijk toch aanwezig zal blijken te zijn, is een vaste waarborg voor het herstel dat noodzakelijk eens komen moet.

In den Vlaamsen strijd, waarin men Zuid-Brabant ving onder den naam Vlaanderen en Noord-Brabant onder den naam Holland, en in het verlangen naar een hersteld Nederland, heeft men mèt de grens de Brabantse eenheid over het hoofd gezien. En dit is uiterst merkwaardig, want feitelijk negeert men dàn pas de grens, wanneer men Brabant als niet doorsneden beschouwt, wanneer men Brabant als één groot gewest ziet, door dezelfde mensen mee denzelfden aard, mee hetzelfde geloof, mee dezelfde gaven en strevingen bewoond en beleefd.

« Brabantia Nostra » opgericht in Noord-Brabant weliswaar, is er echter niet alleen om de Noord-Brabanters van eigen aard en waarde en van hun bizondere taak in het Nederlandse geheel bewust te maken, maar is er om te arbeiden aan de vervolmaking van dat ganse oude Hertogdom. Een wezenlijke vreugde was het dan ook voor ons dat de Zuid-Brabanter, Dr Rombouts uit Mechelen, in onze redactie heeft zitting willen nemen, dat verscheidene Zuid-Brabanters reeds meewerkten, en vooral deed het ons waarlijk deugd te worden uitgenodigd op dit huldigingsfestijn door de Kempische Schrijvers gehouden ter ere van pater Fleerackers en pastoor de Voght...

Wij hebben het werk dezer dichters leren kennen op dien leeftijd dat men het léven zowat leert kennen. Dat begint dan gemeenlijk mee het goed en schoon gebruik der zinnen. In dien tijd leerden wij zien hoe de bomen groeien en de grassen, hoe de boeren over hun land stappen, zaaiende of ploegende, hoe schoon de kinderen op de verschillige tijen van het jaar hun verschillige spellekens doen, hoe alles zijn eigen rythme heeft ; in dien tijd leerden we horen hoe wonderlijk schoon het fluiten der vogels is en het verrukkelijk gepraat der populieren en de ewig-eendere ewig-nieuwe melodiekens der waterlopen ; wij leerden zelfs horen hoe prachtig het spel is van den organist na de Hoogmis, hoe alderslechtst hij overigens ook spelen mag ; en wij asemden den vrede in der avonden en de paradijselijke jonkheid der morgenden. Ik zeg, wij zijn Fleerackers en de Voght gaan lezen op dien leeftijd waarin men ervaart hoe schoon het leven is, hoe treffelijk de schepping en, langzamerhand, hoe lastig een profeet het schepsel : de mens. En ongetwijfeld was er op dien ogenblik weinig literatuur die zo prachtig te stade kwam als juist deze. Ja, onder het vele dat wij in dezen hevigen lees-leeftijd lazen, was het proza van Fleerackers en de poëzie van de Voght waarlijk niet de onaangenaamste weg naar de Schoonheid en naar inzicht en begrip der dingen.

In dien tijd, wij waren ons van velerlei nog niet volop bewust, waren zij voor ons Vlamingen. Dichters uit het land van Gezelle, van den Groeninger triomf, van Pieter de Coninck, Brugge, Gent, Jan Breydel, uit het land van Klauwaerts en Leeuwen. Toen wisten wij nog niet, dachten er althans niet verder in door, dat dezer schrijvers arbeid, ontstaan was nóg dichter in ons eigen buurt, ja ontstaan was in eigen huis. Achteraf echter, begrijpen wij waarom deze kunst ons zo boeien kon en vooral dat zij ons zo duidelijk, zo gemakkelijk verstaanbaar aansprak, zo moeiteloos en nauwkeurig door ons gevat kon worden, namelijk omdat zij volkomen uit onzen eigen aard stamt.

Tegelijkertijd mee het bewust worden van de afzonderlijke, en tenslotte nauwkeurig te bepalen plaats die het gewestdeel Noord-Brabant in den Nederlandsen staat inneemt, werd het ons duidelijk dat wij een afgescheurd brok waren van een veel stralender en veel kostelijker geheel. En van den beginne af hebben wij ons dan ook tot het geheel willen richten en van het geheel steun willen vragen, en zagen wij, het tot dan toe door ons als « Vlaams » geziene schrijversdom, niet meer zo ongedifferentieerd. En toen wij dus het werk van Brabantsche schrijvers als Fleerackers en de Voght ten tweden male in ons opnamen, dan geschiedde dit inzichtelijker en mee meerder kennis. En deze dag van hulde zij meer dan honderdvoud geprezen, omdat wij nu in het openbaar kunnen getuigen hoeveel deugd ons deze kunst bij herhaling kon doen. Fleerackers, de twintigsteeuwse Jezuïet werd voor ons gelijk en meer zelfs dan die andere Brabantse Jezuïet pater Adriaen

Poirters. Meer dan Poirters zeg ik; want is Poirters een rustig-vertellend moralist, mee een rustigen praatstijl waarin de geestigheden den vrij effen spiegel breken mee een zekere regelmaat van niet te heftige flonkeringen, Fleerackers is bewogen, hij pakt u bij uwen stropdas en trekt u vlak bij zijnen vaak heftig-sprekenden mond; of stelt zich een eind van u af en spreekt u toe, breeduit en mee prachtige gebaren. Hij doet niet aan wat men zou kunnen noemen « het mooie woord », maar zijn ganse prozawerk is van een sterke poëtische gespannenheid. Zijn materiaal is uiterst eenvoudig maar hij doet ermee wat hij wil. Soms geven een paar zinnen, waarin geen enkel sierlijk woord, geen enkele vormelijke gewildheid, u de sensatie dat ge een zeer groot en zeer fors gedicht gelezen hebt. Bijvoorbeeld wanneer hij Proke Plebs laat zeggen :
« Drie dingen zijn er schoon om te bekijken : een leeuw op zijn achterste poten, een boer die een vaan draagt, en een man te peerd op zijn principen ».
Het is de voortdurende spanning, meen ik, tussen den snellen Brabantsen humor en den allerdiepsten ernst van den dichter-moralist die immer iets groots, iets profetisch heeft in zijn zieningen, die dit kan teweegbrengen.
Nooit heb ik voor deze de eer gehad pater Fleerackers persoonlijk te zien; nu is hij zestig jaar geworden en wij huldigen hem. Maar ik weet, dat als ik hem zien zal, dat ik zal denken : men zou velerlei aanleidingen tot dit feest kunnen veronderstellen, maar zestig jaren, zegge zestig jaren, die kunt ge er niet aan afzien : een man als Fleerackers, de geestelijke vader van den wijsten mens uit de Brabantse literatuur en tevens van den kordaatsten en jongsten van geest, Proke Plebs bij name, zo'n man wordt geen zestig jaar, zelfs niet al wordt hij er honderd.
En eender is het gesteld mee dien anderen Kempischen priester-dichter. Pastoor de Voght heb ik eens mogen ontmoeten op zijn pastorij, en het was me een feest toen ik hem, na evekens turen, herkende als Jozef de Voght uit de bloemlezingen. Het was niet moeilijk hem te herkennen. De kleur van zijn haren was wat veranderd, maar overigens, nee, óók geen zestig jaar. Jozef de Voght heeft er niets van, al is zijn haar wit, zijn ganse persoon is blond, zo prachtig-lichtend blond als de goede rogge van ons Brabantse vaderland, het goede koren dat hij zelf zo wezenlijk schildert, terwijl hij het maar amper vernoemt:

Luc. van Hoek

...En licht is 't en koren
waar 'k de ogen nu keer
twee glansende koren
die heerlijk den Heer
de dagen door prijzen
op vurige wijzen,
het koren en 't licht
in één gouden gedicht...

Ondertussen is er veel gebeurd in de geschiedenis der poëzie, ook in de Brabantse. Wij hebben op zijn tijd absolute poëzie gedaan, navrante en sarcastische poëzie gedaan, sceptische poëzie en zwartgallige poëzie bedreven, er is Gods-lyriek geweest die al te zelden Pasen vierde of Alleluja! zong en er is zelfs lyriek geweest die de schoonheid der schepping op zijn minst genomen negeerde. Maar veel van al deze dingen is voorbij; zóveel is in ieder geval voorbij dat de jongste generatie met graagte en geestdrift den dichter huldigt van

het koren en 't licht
in één gouden gedicht;

zóveel is voorbij dat de jongste generatie de waarde dezer poëzie erkent en zelf weer neigt, natuurlijk op hun manier en mee 'n enigermate gewijzigd materiaal, naar deze levens-aanvaardende kunst, en de bron van inspiratie op pastoor de Voghts voorbeeld weer rustig zoeken durft in Gods goede schepping.

En zo staan beide jubilarissen mee hun zestig jaren als de krachtigsten temidden der jongeren. Mogen zij uit mijn schamele woorden begrepen hebben dat de jongere generatie van het zich bewust wordende Brabant hen ook als zodanig heeft willen huldigen, als de krachtigsten onder de jongeren : Brabantse priesters mee de zegening en de wijding van hun heilig ambt, mee den klaren blik en het grote hart van hun dichterschap, mee de wijze ondervinding hunner zestig jaren, mee de sterkte hunner onveranderlijke jeugd. Wordt gij maar honderd jaar pater Fleerackers en pastoor de Voght, opdat ge nog een goed deel der mede door u herwonnen glorie zien meugt van het aloude Hertogdom, glorie die gewonnen zal worden onder de banier van de hoge Hertoginne van Brabant, Onze Lieve Vrouw, en mee den luiden, in allen doordringenden roep :

EDELE BRABANT, WERE DI !

Van Menschen en Boeken

Aanmoediging aan de Vlaamsche Uitgeverij. — De Bestendige Deputatie van de provincie Antwerpen heeft besloten, op voorstel van de Provinciale Commissie voor Openbare Boekerijen en Vlaamsche Letterkunde, jaarlijks onderscheidingen toe te kennen aan uitgevers van in het Nederlandsch gestelde of vertaalde boeken tijdens de drie laatste jaren in het Vlaamsche taalgebied verschenen voor de uit oogpunt van boektechniek en -esthetiek best verzorgde pracht- en gewone uitgaven.

De belanghebbenden worden hierbij uitgenoodigd een exemplaar van de boeken in 1934, 1935, 1936, verschenen, welke zij aan het oordeel van de jury wenschen te onderwerpen voor de onderscheidingen van 1937, vrachtvrij ter inzage te bezorgen op het provinciebestuur, Griffie, Geefstraat 3, Antwerpen, ten laatste in de maand September e.k. De ingezonden exemplaren worden aan de uitgevers teruggegeven.

Eer Vlaanderen vergaat van **Jozef Simons** verschijnt eerlang in Franz Westphal's Verlag onder den titel **Flandern stirbt nicht.** De vertaling is van Ulrich Zierow.

Limburg huldigt zijn schrijvers. — Op Zondag 5n September had te Hasselt, op initiatief van de «Vereeniging van Limburgsche Schrijvers»,de viering plaats van twee verdienstelijke Limburgsche figuren : nl. van den tachtigjarigen dichter **Arnold Sauwen** en van den gemoedelijken taalkundige **Dr Jan Grauls.** Op de academische zitting voorgezeten door Dr C. Godelaine, den bedrijvigen voorzitter van hooger genoemde vereeniging, bracht E. H. G. Michiels hulde aan **Arnold Sauwen,** den gevoeligen zanger der mooie Maasvallei, terwijl Dr Luc Indestege en E. H. Geurts den schalkschen Hasseltschen Brusselaar, **Dr Jan Grauls** huldigden, die het wist klaar te spelen Vlaanderen's wetenschappelijk bezit te verrijken met zijn onverpoosden dialectologischen ontginningsarbeid en toch den eenvoudigen, jovialen kerel te blijven, die overal door zijn blijmoedigheid, zon en leute brengt. Naast beide gehuldigde levende schrijvers werd ook wijlen rechter **J. Frère,** de baanbreker van de folklore in Limburg door rijksarchivaris Dr J. Lyna in deze hulde betrokken. De heer Lode Baekelmans, voorzitter van de « Vereeniging van Vl. letterkundigen » en de heer Hubert Verwilghen, gouverneur van Limburg, besloten deze plechtigheid door een woord van sympathieke waardeering aan de feestelingen. De Vereeniging van Limburgsche Schrijvers en haar wakker voorzitter mogen gelukgewenscht om dezen prachtig geslaagden, toch zoo gemoedelijk gehouden huldedag.

Arnold Sauwen

Dr Jan Grauls

2. - Godsdienst

14.552 **Cleerdin, Vincent** **26 : 271**

◆ MONNIKENLEVEN. *Geïll. met 16 platen. — A'dam, van Munster, 2e druk* (21 × 16) 253 *blz.* *fl.* 1,75 ; *geb. fl.* 2,50

Vincent Cleerdin

V* — Wie zich wenscht in te lichten over het leven der Benedictijnen, raadplege dit keurig geschreven boek, van de hand van iemand, die zich jarenlange, wetenschappelijke, historische navorschingen getroostte en persoonlijk vertrouwd geraakte met monniken. In een mooi overzicht worden we op de hoogte gesteld van den invloed door St-Benedictus en zijn zonen, gedurende den loop der eeuwen, op de Europeesche beschaving uitgeoefend ; van de diensten door hen bewezen aan de menschheid en de Kerk, de wetenschap en de kunst. Schrijver volgt den monnik ook in zijn dagelijksche levenswijze, in de kloostercel en in 't koor, in de ontspanning en hand- of hoofdarbeid en vertrouwt ons zijn eigen indrukken toe, opgedaan in de abdij, en aangevuld met getuigenissen van anderen. Hij bezigde het

artikel van Dom. van Heteren over de Benedictijnen in Nederland vóór het protestantisme, en vervolledigde alzoo met die vertaling het beeld van het monnikenleven. Een voortreffelijk leesboek voor onze boekerijen. D. DE PAUW O.P.

14.553 de Greeve, H., pr. **24**

◆ LICHTBAKENS. Zaterdag-avondsche Tien Minuten-Overpeinzingen. — *Den Haag, A.N. Govers,* 1937 (16×11) 198 *blz.* *fl.* 0,75

V — Weleerw. Heer de Greeve is een zeer gegeerd predikant en gelegenheidsredenaar in Nederland. Hij is ook een zeer keurig en persoonlijk schrijver, die scherp ziet en raak teekent. Ten bewijze daarvan zijn Periscoopjes (nu reeds drie bundeltjes). In opdracht van K. R. O. hield hij verleden jaar wekelijksche praatjes : Lichtbakens. Ze zijn in den aard — maar dan meer aan den omroep aangepast — van zijn Vijf-minuten-preekjes te dien tijde in de Kath. Illustratie (Nederland) verschenen.

H. de Greeve, pr.

Zoo direct mogelijk op den man af ; zoo maar uit het leven en het gebeuren van elken dag gegrepen. Toch wist hij steeds uit het feit van den dag een idee te halen, die over het tijdsmoment heenging en daardoor een meer-blijvende beteekenis kreeg. De groote dingen komen aan de beurt. Het is de didactiek van de goede soort. Het doet ons onwillekeurig denken aan de Notizen van Sonnenschein, dezen onovertroffen grootmeester van een genre, dat met dien grooten Duitschen essayist is vergroeid. M. VAN HOECK, PR.

14.554 Hermann **24**

◆ KONINGIN. — *Tongerloo, St-Norbertus-Boekhandel,* 1937 (17×12) 79 *blz.* 4 *fr.*

V — Een twintigtal dichterlijke ontboezemingen ingegeven door 's schrijvers kinderlijke liefde en bewondering voor de hemelsche Koningin Maria. Smakelijke en voedzame geestelijke lektuur. L. VAN HULLE, PR.

14.555 Hooyman, J. H., pr. **24 : 22**

◆ DE MESSIAS. Lijdensmeditaties. — *Nijmegen, Dekker & van de Vegt ; Antwerpen, Standaard,* 1937 (24×16) 153 *blz.* *fl.* 1,90 ; *geb.* 2,50

V — Deze zes lijdensmeditaties, waaraan een Paaschsermoon is toegevoegd, zijn volgens de oude methode opgevat en uitgewerkt. Zij brengen niets nieuws. Er komen historische onnauwkeurigheden in voor. Het verhaal over de voorspelling van Judas' verraad is niet juist weergegeven. Pastoor Hooyman's opzet : aan zijn confraters bij het voorbereiden van hun vastensermonen een helpende hand te bieden, is zeker prijzenswaardig. Of deze laatsten aan zijn werk meer zullen hebben dan aan de reeds bestaande boeken, aan dit onderwerp gewijd, is een vraag, welke wij niet bevestigend durven beantwoorden.

L. VAN HULLE, PR.

14.556 Knuvelder, Louis **37 : 23 : 24**

◆ KIND EN GODSDIENST. Over Kautz' Neubau des Religionsunterrichtes. — *Tilburg, R. K. Jongensweeshuis (Opvoedk. Brochurenreeks nr* 91) 1937 (19×15) 85 *blz.* *fl.* 1

Louis Knuvelder

V — In deze brochure behandelt Knuvelder in 't bizonder de godsdienstpedagogiek van Kautz. Kort en beknopt vat hij de grondgedachten samen uit de drie deelen van Kautz' « Neubau des Religionsunterrichtes », wijl hij den belanghebbende overlaat het verdere materiaal bij Kautz zelf te gaan halen.

Knuvelder zelf heeft zijn brochure in 3 *deelen ingedeeld : In 't eerste deel* bespreekt hij de twee eerste deelen van Kautz' werk : Het eerste deel van Kautz bestaat hoofdzakelijk uit 'n meer rechtstreeks-didactische theorie.

Knuvelder nu zet hier uiteen, hoe Kautz, met het oog op de hervorming van 't G. O., in dit eerste deel van zijn « Neubau », wijst op de moeilijkheden, op de gunstige verschijnselen voor de mogelijkheid van deze vernieuwing, en vooral op 't zeer gunstig verschijnsel van de *stijlbehoefte* voor een degelijk G. O. Uit dit alles blijkt, dat het religieus beleven en de religieuse daad, in zuiver katholiek opzicht opgevat, tot grondslag moeten hebben niet alleen 't gevoels-

leven, niet alleen 't verstandelijk leven, maar de totaliteit van de menschenziel : *het G. O. moet totaal zijn.* — De onderrichtsstijl moet gebouwd worden op 2 grondzuilen, nl. : 1) De *belevingsbereiding,* waartoe dienen drie methodefaktoren : voorstelling, aanbieding en vrije toepassing ; 2) De *daadvorming,* waartoe twee methodefaktoren noodig zijn : de uitbreiding en praktische oefening.

Aan de hand van Kautz, bespreekt Knuvelder dan de *gebruikswijze* van de vijf methodefaktoren in de nieuwe methodiek. Bij 't gebruik van die methodefaktoren, is de leeraar niet gebonden aan 'n wetmatigheid, waarvan niet mag afgeweken worden, zooals dat wel het princiep is voor de Herbartiaansche normaaltrappen. Voor 't nieuwe G. O. geldt *vrije wetmatigheid.*

Belangwekkend in dit deel der brochure, is vooral het hoofdstuk waar Knuvelder het heeft over den voornaamsten faktor tot *daadvorming,* nl. over de *godsdienstig-praktische oefening,* die tot vier vormen kan teruggebracht worden : de school der kennis, de school van 't willen, de school van de vreugde en de gebedsschool, die praktisch niet te scheiden zijn, maar een uiting moeten zijn van de « seelische Totalität ».

Vervolgens bespreekt Knuvelder het 2e deel van Kautz' Neubau, waar deze meester een verantwoord systeem van de godsdienst-pedagogiek als wetenschap geeft, door het uitvoerig behandelen van de grondwetten van 't nieuw G. O. — Na eerst de totaliteitsgedachte als de grondwet voor 't nieuw G. O. te hebben besproken, vat Knuvelder bondig samen wat Kautz schrijft over de « organische wetten » welke uit deze grondwet af te leiden zijn, nl. : a) de wet der methodische totaliteit ; b) de wet der methodische immanentie ; en c) de wet der methodische polariteit.

In het 2e deel zijner brochure, bespreekt Knuvelder het 3e deel van Kautz' werk, waarin deze door *voorbeelden* van de praktijk toont, hoe hij zich de verwezenlijking van zijn G. O. denkt. In zeven « Arbeitseinheiten » behandelt Kautz het lijden en sterven van Christus. Eén van deze proeven van praktische toepassing, nl. *Jezus in de zaal van 't Laatste Avondmaal,* behandelt Kn. uitvoeriger. Dit voorbeeld van de behandeling van 't L. A. toont genoeg, hoe men 't G. O. levend, boeiend en vormend maken kan vooral door de praktische oefening.

In het 3e deel zijner brochure — dat Knuvelder als « Aanhang » betitelt — vestigt hij onze aandacht op de veelzijdige arbeidzaamheid van Kautz.
Knuvelder meent — en terecht ! — dat het pedagogisch werk van Kautz veel bijbrengen zal voor de vernieuwing van 't G. O., omdat het zoo heel nauw aansluit bij de behoeften van onzen tijd.

De brochure van Knuvelder is zwaar om lezen en verduwen. Maar, wie zich inlaat met de vernieuwing van 't G. O. op de hedendaagsche school, moet de brochure lezen, die tevens een goede inleiding is tot de godsdienstpedagodiek van Kautz.

ALFONS VAN DER MUEREN, PR.

14.557 Moreux, Th., pr. 23 : 5

◆ DE GRENZEN VAN WETENSCHAP EN VAN GELOOF. *Met inleiding door Prof. J. P. Verhaar. Vert. uit h. Fransch [Les Confins de la Science et de la Foi] dr F. D. J. Holtzer — Turnhout, Brepols,* 1936 (22×15) 345 *blz.* *geb.* 45 *fr.*

Th. Moreux, pr.

IV-V* — Het bloote feit, dat een werk in vertaling verschijnt, pleit reeds sterk ten voordeele van zijn innerlijke waarde. In dit, ons geval, wordt dit meer dan ten volle bewaarheid. Moreux is verder dan binnen de grenzen van Frankrijk bekend en zijn wetenschappelijke werken bewijzen niet enkel knapheid en ervaren zijn, doch eveneens breeden en diepen wetenschappelijken grond.

« Les Confins de la Science et de la Foi » : Deels wetenschappelijk, — in den gewonen zin van het woord — deels wijsgeerig, is helder en duidelijk geschreven. Met vakkennis bewijst schrijver ons dat er geen tweespalt bestaat tusschen een redelijk geloof — dàt geloof, wat de Kerk van haar volgelingen wenscht — en de echte wetenschap : geen zooveelste afkooksel, dat voor wetenschap wil doorgaan. Professors en studenten in de apologie zullen Moreux dankbaar zijn voor zijn werk. De meer ontwikkelde, door geloofsbezwaren of twijfels bevangen, zal dit werk met groote vrucht lezen en herlezen.

L. SENDEN, PR.

14.558 **Piket, Th., Prof., S.J.** 28
◆ DE OXFORD-GROEP. — *Hilversum, Brand (Serie « Waarheid en Leven »)* 1937 (18 × 15) 105 *blz.* *fl.* 1,20
V — Een zeer vlot en bevattelijk overzicht van de door Frank Buchman in 't leven geroepen godsdienstige beweging, die thans groote bekendheid heeft verworven onder den naam *Oxford-groep.* De auteur geeft een korte geschiedenis van de beweging, ontvouwt haar doel, principen en methoden en bespreekt de tot dusverre behaalde resultaten. Bijzonder verdienstelijk is, dat de leer en de methoden van de Oxford-groep doorloopend getoetst worden aan de katholieke dogmatiek en spiritualiteit. Wat de opgave der resultaten betreft, heeft Prof. Piket zich wellicht te veel gebaseerd op de propaganda-literatuur van de nieuwe beweging. Met veel recht wijst hij op het groote tekort in de Oxford-groep, namelijk de dogmatische bloedarmoede. De bespreking is overal in waardeerenden, tegemoetkomenden toon gesteld, zonder dat evenwel iets wordt prijsgegeven van de katholieke beginselen. Voor de leiders van de katholieke actie zijn hier allerlei kostbare vingerwijzingen voorhanden ; de katholieken kunnen misschien niet heel veel, zij kunnen stellig *iets* leeren van deze nieuwe methoden, die ontegenzeggelijk harmonieeren met eenige der groote behoeften van onzen tijd. AL. JANSSENS C.I.C.M.

14.559 **Rumoldus van Mechelen, P., O.M.Cap.** 24
◆ HET GEBED. *Tweede geheel omgewerkte uitgave door een pater van dezelfde orde. — Brugge, Beyaert ; A'dam, R. K. Boekcentrale,* 1937 (17 × 11) 11, 116 *blz.* 10 *fr.*
V — Een beknopt maar met zalving geschreven traktaat over het inwendig gebed, zeer geschikt om dit gebed te doen kennen en hoogschatten en met vrucht te leeren beoefenen. L. VAN HULLE, PR.

14.560 **Spruyt, Jo** 29 : 1
WAT DE MODERNE LEVENSBESCHOUWING ONTBREEKT. — *Den Haag, Servire,* 1937 (21 × 14) 144 *blz.* *fl.* 1,25 ; *geb. fl.* 1,90
II, T — De moderne levensbeschouwing, waarover het hier gaat, is een vaag-pantheïstische en theosophische leer, die schr. in de school van Krishnamurti en Künkel haalde. Zij roemt er op de kern van beider leer begrepen te hebben en voelt zich geroepen om met dit boek — een verzameling van losse gedachten over allerlei dingen — die leer aan te vullen. Teekenend voor den geest van den tijd, met zijn religieus heimwee, is dit boek wel ! Maar... de « Woorden van het Leven » staan elders ! Wat zijn zij te beklagen die zich aan droge putten als deze te laven hebben ! Dr C. VAN GESTEL O.P.

14.561 **Thomé, Josef, pr.** 24
◆ BEVRIJDEND GELOOF. Een Boekje over de Redding der Menschen uit de Zinledigheid van het Bestaan. *Vert. uit h. Duitsch [Erlösender Glaube] dr M. van Hoeck, pr. — Leuven, De Vlaamsche Drukkerij,* 1937 (19 × 12) 79 *blz.* 7 *fr.*
V — De groote problemen, die elk nadenkend mensch op de ziel branden en die samen *het* levensprobleem vormen, worden hier op oorspronkelijke, pakkende wijze behandeld. Tegenwerpingen en vragen worden niet weggedoezeld maar scherp naar voren gebracht en raak beantwoord. Wij houden van de gevatheid, die aan het werkje een eigen karakter schenkt en die in het sprankelend Nederlandsch van den vertaler tot haar volle recht komt. Aanpakken. L. VAN HULLE, PR.

14.562 **de Vreese, J., Dr** : DE BLIJE KIJK 24
◆ **K. S., Dr** : DE ZONZIJDEN VAN DE CRISIS 24 : 33
van Oosten, A. J. D. : VREUGDEN VAN DEN BEKEERLING 269
XX. : DE VUURTOREN VAN FULDA. Herderlijk Schrijven van het Duitsche Episcopaat van 20 Augustus 1935 25
Ingeleid en vert. uit h. Duitsch dr W. *Bünnemeyer C.SS.R. — Heiloo, Kinheim[Kortrijk, Zonnewende]* (« *De smalle Boekjes* » *nrs* 26, 27, 28, 29) (15 × 9) 46, 44, 20, 30 *blz. elk fl.* 0,10
V — Rijk aan inhoud en bekoorlijk van uitzicht verdienen deze vier frissche brochuurtjes over de meest verscheidene maar alle aktueele onderwerpen een ruime verspreiding onder de gejaagde, naar waarheid en geluk zoekende twintigeeuwsche menschen.
L. VAN HULLE, PR.

14.563 **XX. [Zrs der Chr. Scholen van Vorselaar]** 23 : 24 : 087 : 37
◆ MIJN BESTE VRIEND. *Geïll. dr de religieuse werkgemeenschap Priorij « Regina Pacis », Schotenhof. — Averbode, Goede Pers,* 1937 (19 × 13) 80 *blz.* 3,50 *fr.*
VIc — Een zeer mooi boekje, waarin de leerstof van 't godsdienstprogramma voor den eersten graad, kinderlijk, bevattelijk en boeiend is samengevat. Aan de keurige plaatjes, —

merk : Priorij, Schotenhof — zullen de kinderen hun oogen uitkijken. Het onderwijzend personeel en hun kinderen, jongens en meisjes, mogen de Eerw. Zusters van Vorselaar dankbaar zijn ! FR. CROLS, PR.

3. - Sociale Wetenschappen - Opvoeding

14.564 **Kuckhoff, Joseph** **37**
◆ OPVOEDERSZONDEN. Een Boekje over de Liefde tot de Jeugd. *Vert. uit h. Duitsch dr M. Hennus O.F.M. — Mechelen, St-Franciscus-Drukkerij,* 1937 (19 × 13) 123 *blz.* 15 *fr.*
IV — De titel zegt u genoeg, wat gij aan 't werk hebt. Er zit wellicht tegenspraak in de termen : waar opvoederszonden zijn. daar is van opvoeding geen sprake. Om 't even. Schrijver heeft nul pretentie, pakt niet uit met vakkunde, geeft zelfs geen leidraad. Hij sprak zijn mooie ervaring aan, spreekt « als een christelijke vader tot christelijke ouders ». Zijn woord is aansporend : om inzicht te wekken in occasioneele fouten, en vooral om liefde te wekken als opvoedingsmethode. Zeer juist. Af en toe rijke gedachten en de flits van een geesel... Een oudersboek, waar ouders en, och, « elkerlick » nut en bate in kunnen vinden, en dat kloek den strijd aanbindt tegen tekorten aan liefde, in bevelen, in straffen, aan eenvoud en oprechtheid. Practisch, zooals men ziet. A. VAN DEN DRIES, PR.

14.565 **Nauwelaerts, L.** **33 : 66 : 32**
PETROLEUM. *Geïll. met 22 platen. — Tilburg, Het Nederlandsche Boekhuis,*1936 (21 × 15) 312 *blz.* *fl.* 2,50 ; *geb. fl.* 3,50 [40 *fr.*]
IV— Besproken onder titel « Een Vlaamsche Zischka », volgnummer 14.540.

14.566 **Roland Holst-van der Schalk, Henr.** **30 : 91 : 9**
GRONDSLAGEN EN PROBLEMEN DER NIEUWE KULTUUR IN SOWJET-RUSLAND. — *A'dam, Querido,* 1932 (20 × 14) 167 *blz.* *fl.* 2,25
III, S — Bewondering, afwisselend met twijfel. D[r] J. C., PR.

14.567 **Schoepp, F.** **33 : 65**
GELD EN GOUD. Hun Beteekenis en hun Vraagstukken. — *Den Haag, Leopold [Brussel, A. Manteau]* 1937, 2[e] *druk* (19 × 13) 8, 278 *blz.* *fl.* 1,90 ; *geb. fl.* 2,50
V — De schrijver is een journalist — financieel redacteur aan de « Haagsche Post ». — Die hoedanigheid en de invloed ervan op den schrijf- en opsteltrant komt hier duidelijk uit, met zijn gunstige maar ook met zijn minder gunstige gevolgen : hij handelt onderhoudend, duidelijk over een tegenwoordig even veelzijdig en ingewikkeld als belangrijk vraagstuk. Ieder hoofdstuk afzonderlijk genomen leest ge dan ook gemakkelijk en met genot. Maar als ge doorleest wordt ge na eenigen tijd als duizelig, ge geraakt den draad kwijt. De schrijver mist de kunst door een synthese, welke enkel de hoofdtrekken behoudt en deze sterk laat uitkomen, het onderling verband tusschen de verschillende monetaire vraagstukken te laten uitkomen. Deze opmerkingen gelden voor den « leek » ; de deskundige krijgt wel een weinig den indruk van oppervlakkigheid, maar het boek is niet voor hem bestemd. Evenwel een leerrijk boek ondanks zijn tekorten ; leerrijk vooral voor onze Noorderburen omdat vanzelfsprekend hun Gulden en niet onze Frank het middenpunt der belangstelling uitmaakt. Dr K. DU BOIS S.J.

5. - Wetenschappen

14.568 **Beebe, William** **58 : 59 : 55**
ZEE-GEHEIMEN. Mijn Onderzoekingstochten op de Zee-Bodem. *Bew. uit h. Amerikaansch dr F. Koning. Geïll. met 47 platen. — A'dam, Scheltens & Giltay,* 1936 (24 × 15) 252 *blz.* *fl.* 2,90 ; *geb. fl.* 3,90
V — Een wonder boek, die « Zee-geheimen » van Beebe. Vol nieuwe ontdekkingen door den schrijver zelf in de tropische natuur waargenomen. Niet alleen leerzaam interessant, maar tevens pittig geschreven. Ook ernstige wetenschap is leesbaar door den man van de straat, kwestie dat de schrijver de pen weet te hanteeren. En dàt kan W. Beebe. L. SENDEN, PR.

14.569 **Geyskens, J., D[r]** **58 : 59**
LEVENSGEMEENSCHAPPEN. *Met voorbericht van J. van Limbergen. Geïll. met fig. en 7 platen. — Antwerpen, G. Janssens (Weetlust-Bibliotheek nr* 1) 1937 (22 × 14) 95 *blz.* 6 *fr.*

V — Een interessant boekje, die « levensgemeenschappen ». Schrijver rukt hierin de natuur niet uit haar verband, lijk de systematiekers dat maar al te veel deden. De levende natuur, zooals ze voorkomt in een bepaald midden : een stortingsplaats, een haag, een wegrand, het veld, een zonnige helling, een moeras, enz. enz., wordt in « levensgemeenschappen » beschreven. Hoe leven en tieren daar planten en dieren onder elkaar ; wat hebben ze aan elkaar ; hoe staan zij er soms vijandig ten opzichte van elkaar ? Soms ja, is de tekst wel wat oppervlakkig en gaat de schrijver erg interessante details, als blind, voorbij. Doch de jeugd zal er veel in leeren en er den opsteller dankbaar om zijn. L. SENDEN, PR.

14.570 **Gheyselinck, R.** 55 : 56

DE RUSTELOOZE AARDE. *Geïll. met* 96 *platen. — A'dam, Scheltema & Holkema,* 1936 (27×20) 217 *blz.* *fl.* 4,50 ; *geb. fl.* 5,90

V, L — Een interessant werk, vlotweg geschreven, dat hoofdzakelijk geologie, paleontologie en aanverwante vakken behandelt. Een klaren kijk geeft de schrijver over de zaak ; heel nuchter springt hij om met wetenschappelijke hypothesen, heel bewust is hij ervan dat die hypothesen wisselvallig zijn en het moeilijk, bijzonder in dezen, onzen tijd, lang uithouden tegen de kritiek met nieuw ontdekte feiten gewapend.

Maar... hij loopt met den zondvloed van den Bijbel op den neus... en voelt de noodzakelijkheid voortdurend die zeere plek te krabben.

« Dogmatische starheid en inquisitoriale onverdraagzaamheid » (bl. 11) — « beklemmende gebondenheid aan bepaalde bijbelsche voorstellingen » (bl. 12) — « remmende invloed van zondvloed en scheppingsverhaal » (bl. 14) — « strakke gestrengheid eener dogmatische bijbelverklaring » (bl. 52) enz. enz... Dat al klinkt heel weinig wetenschappelijk in een ernstig wetenschappelijk werk ! — « De mensch, die door de Drievuldigheid geschapen werd op 26 October van het jaar 4004 vóór Chr. om 9 u. 's morgens ». Och als futlooze geestigheid kan zulks passeeren... maar toch ontsiert het het ernstig werk.

Schrijver zou goed doen zich even in verbinding te stellen met een godgeleerde... Op weinig oogenblikken zou hij wellicht tot de nuchtere ontdekking komen dat Geloof en wetenschappen niet vijandig staan ten opzichte van elkaar, maar veeleer twee uitstralingen zijn van één en dezelfde Goddelijke wijsheid. L. SENDEN, PR.

14.571 **Janssen, Fons** 59

◆ KIJKJES IN GODS PRENTENBOEK : 4e DEEL. UIT HET LEVEN DER VOGELS: SERIE A. INSECTENETENDE VOGELS. *Geïll. met fig. en* 4 *platen. — Averbode, Goede Pers,* 1937 (20×14) 128 *blz.* 7 *fr.*

V — Zonder orde of wetenschappelijke diepte vertelt schrijver over vogels. Alles komt er bij te pas : wat de Grieksche, Romeinsche en Germaansche godenleer leerden over vogels ; hoe sommige vogelgebeurtenissen tot de merkwaardige uitslagen aanleiding gaven en zoo meer ; gedichtjes uit oude en hedendaagsche tijden, nesten en broeden. Schrijver tracht altijd de volksnamen uit te leggen ; heel verdienstelijk werk, maar heel gevaarlijk, omdat iedere vogelfilosoof zijn opvatting aan de uitpluizers meedeelt. Wij komen zóóveel verklaringen tegen. Dan vertelt hij over inlandsche en soms over exotische vogels. Over het algemeen heel aardig ; de gewone lezers zullen in den aangenamen verteltrant de vogeltjes beter leeren kennen en zoo brengt ook Heer Fons Janssen zijn steentje bij om de vogelkundige wetenschap onder de bevolking te brengen, om de schoone natuur in de vogels te doen waardeeren. De schrijver heeft nog de oude Latijnsche benamingen, wat storend werkt voor de jongere geslachten ; ook zouden wij allen dezelfde Nederlandsche benaming moeten gebruiken, vooral voor onze kleine bosch- en weidevogels. Sommige teekeningen zijn wel gelukt. Flinke lezing voor onze boekerij-bezoekers. FR. SEGERS, PR.

14.572 **van Nes, J. G. Th.** 59

WAT IS DAT VOOR 'N VOGEL ? Pentekeningen van A. W. Wagner van 77 Vogelsoorten. *Met korte Beschrijving van uiterlijk en Leefwijze door J. G. Th. van Nes. — A'dam, « Kosmos »* (15×11) 29 *blz.*

V — Weeral een boek over vogels ! Goede boeken zijn er nooit te veel. Dit is zeer bescheiden van opzet : eenige tientallen vogels worden wit-zwart afgebeeld, over 't algemeen goed, sommige zelfs heel goed ; volgt dan een sommaire beschrijving van het kleed en wetenswaardigheden over levenswijze, kleur van eieren, manier van nesten. — Voor leeken in de vogelkunde een prettig boekje, omdat het moed geeft ; ge weet gauw wat over den vogel en het overlaadt de lezers niet met onnoodige bijzonderheden. FR. SEGERS, PR.

14.573 **Verheyen, R.** 58 : 59

OVER PLANTEN EN VOGELS, uit de zuidelijke Stadsparken te Antwerpen : Nachtegaal, den Brand, Middelheim. *Geïll. met fig. en* 12 *platen. — Antwerpen, De Sikkel,* 1937 (21×15) 124 *blz.* 28 *fr.* ; *geb.* 38 *fr.*

V — Ik kan niet nalaten den heer R. Verheyen hartelijk te feliciteeren om de practische methode, waarmee hij ons in voeling brengt met Gods schoone natuur in de zuidelijke Antwerpsche Stadsparken. Een eenvoudige schets, zooals schrijver zelf zegt, is het boek: maar een *juiste* schets. Als men over planten, dieren, vogels, insecten en d.m. handelt, kan de juiste determinatie en onberispelijke beschrijving ervan, niet altijd gevergd worden. Zoo 'n boekje komt op zijn tijd. De heimatstudie heeft bronnen noodig. Hier kunnen wij allen putten ; ieder draagt wat mee. R. Verheyen, laten wij voor de benamingen naar algemeenheid streven, vooral in boeken voor het groot publiek en leerlingen bestemd. Ge spreekt van vinken, beukvinken, boekvinken ; ik geloof, dat wij ons best aan de Nederlandsche benaming houden.
Over de simili-cliché's, alias de foto's : perfect, maar sommige teekeningen van vogels laten wel wat te wenschen over. Ik weet het, het is niet gemakkelijk, vooral als wij ons aan natuurgetrouwe models houden. Het blijft niettegenstaande sommige zwakke kanten een boek, dat groote diensten zal bewijzen. F. SEGERS, PR.

7. - Schoone Kunsten - Spel en Sport

14.574 **Ortega y Gasset, José** **84 : 75 : 709**
HET GEZICHTSPUNT IN DE KUNSTEN. *Vert. uit h. Spaansch* [*El Punto de Vista en las Artes*] *dr* Dr *J. Brouwer. — Den Haag, H. P. Leopold* (*De vrije Bladen, Maandschrift*) 1937 (23×15) 29 *blz.* *fl.* 1

José Ortega y Gasset

V* — In dit kort essay over schilderkunst bepaalt O. y G. den ontwikkelingsgang van Giotto tot Picasso als een, volgens hem, deterministisch-evolutionistisch strakke lijn van het convexe zien van het dichtbije voorwerp tot het concave zien van het ver-affe, wat psychologisch beteekent ; van passivisme tot activisme, en wijsgeerig : van objectivisme tot subjectivisme. Als mijlpalen stipt hij aan, na de middeleeuwsche reliefschildering, overheen de extrapicturale geometrische compositorische opvatting van Rafael, de ontdekking van licht-en-duister, tot de geniale omwenteling van Velasquez, die de « ruimte » als zoodanig ontdekt en er de eerste zijn oogstraal doorpriemt ; verder evolueerend komt het impressionisme, dat reeds het schilderwerk ophangt aan een sensorieel experiment, totdat expressionisme zelfs infra het psychische louter eigen-geschapen ideeën als basis neemt, er de werkelijkheid aan ophangend. Dr JORIS CAEYMAEX, PR.

14.575 **Timmermans, Felix** **84 : 39 : 75**
HET VLAAMSCHE VOLKSLEVEN VOLGENS PIETER BRUEGHEL. *Met* 10 *gekleurde reproducties. — Antwerpen, Standaard,* 1936 (25×18) 13 *blz.* 18 *fr.*

Felix Timmermans

IV — Men kent de tot folklore gepromoveerde schilderijen van den ouden Brueghel en men kent de geestige kommentaren van Felix Timmermans. Een uitgever heeft het gelukkig idee gehad, deze beide bijeen te brengen en in een handig formaat en tegen schappelijken prijs in het bereik te brengen. De tekst kan een beetje sterk Timmermansiaansch zijn, en de reproducties wat hard van kleur of soms wat waterachtig ; in zijn geheel is dit kleine album een kostbaar bezit, en een belangrijke, niet te onderschatten stap in de richting van de vulgarisatie onzer groote historische kunstwerken, waarvoor we Timmermans moeten danken, en den uitgever feliciteeren. H. P.

14.576 **van der Ven-ten Bensel, Elise, D[r]** **79 : 39 : 78**
30 CONTRA-DANSEN. Uit : « The English dancing Master » door John Playford, Londen 1650-1728.
10 MORRIS- EN ZWAARDDANSEN. Uit Cecil J. Sharp : « The Morris Book » en « The Sword Dance Book ».
15 GEMAKKELIJKE CONTRA-DANSEN. Uit Cecil J. Sharp : « The Country Dance Book, part. 1. « Twelve traditional Dances » en « Five popular Dances » uitgegeven door

The Englisch Folk Dance and Song Society. *Met een plaat.* — *A'dam, De Spieghel*; *Antwerpen, Het Kompas,* 1931, 1934, 1934, 3 *dln* (14×23) 62, 72, 36 *blz. fl.* 1,40 ; 1,40 ; 0,95
V — Degelijk studiemateriaal voor volksdansbeoefenaars, bezorgd door de erkende specialiste op dit terrein, mevr. Dr E. van der Ven-ten Bensel, leidster van het Ned. Centraal Bureau voor Volksdansen, te Oosterbeek. B.

8. - Letterkunde

81. GEDICHTEN

14.577 **de Molenaar, Johan** **81 : 809**

UIT DE WERELDPOEZIE. In het Nederlandsch vertaalde Gedichten, verzameld door J. d. M. — *A'dam, Elsevier* [*Antwerpen, Standaard*] 1936 (21×14) 11, 243 *blz. fl.* 3,25

Johan de Molenaar

IV-V — Dit zijn vertalingen uit een tiental Europeesche levende talen. En wel vanaf de Middeleeuwen tot op onze dagen. Als men daar bijvoegt dat de bundel samengesteld is niet zoomaar bij wijze van verzameling, maar werkelijk *van het werk der vertalers* uit, dan vat men welk een belang dit boek heeft voor onze literatuurgeschiedenis inzake invloeden en sympathieën. Ik weet wel dat er een zeker aantal stukken ontstaan zijn met de vulgariseering der « Honderd beste gedichten in het... », maar een waarachtig innig verwantschap kan ook bespeurd worden bij vele onzer dichters, ja bij heele dichtersscholen met poëzie van elders. Zoo de heele Gouden Eeuw met Petrarca en Pleïade, zoo Boutens, van Duinkerken, Slauerhoff, Werumeus Buning, H. de Vries. Opvallend is het onverzwakt succes der Fransche rondeel- en balladedichters. Het werk kon aanleiding geven tot velerlei beschouwingen ; genoeg, — dat hier menige heerlijke parel van elders op veelal schitterende wijze vernederlandscht aangeboden wordt. Dr JORIS CAEYMAEX, PR.

14.578 **de Ryck, Paul** **81**

ELF VAN DE POEZIE. Gedichten van Eugenie Boeye, Marcel Coole, Johan Daisne, Herman de Cat, Maurits de Doncker, Flor Evi, Julia Tulkens, Luc van Brabant, Herman van Snick, Jos. Verbraeken en Bart Vrijbos. *Ingeleid dr Paul de Ryck.* — *St-Amandsberg, Varior* (*Cahiers van de Waterkluis*) 1937 (25×16) 50 *blz.* 12 *fr.*
III-IV — Over het algemeen, individualistisch pessimisme ; deels gemilderd door Fonteyne-burgerlijkheid, deels als een zeker echo van de laatste krisisjaren, en bij de overigen, grootendeels, als normale toon der levensbeschouwing.
Dr JORIS CAEYMAEX, PR.

Paul de Ryck

14.579 **Herreman, Raymond** **81**

Raymond Herreman

ARBEIDERS DICHTEN. — *Brugge, Ach. van Acker* (« *De Garve* » *nr* 5) 1937 (21×12) 63 *blz.* 3 *fr.*
IV, S — Herreman deed een keuze uit wat hij door arbeiders-lezers toegezonden kreeg voor zijn rubriek « Boek-Uil » in het Gentsche sociaal-democratische dagblad « Vooruit ». Het is een niet onaardige bloemlezing geworden, die levensuitingen in alle richtingen bevat, en pleit voor de diepere gaafheid van allen, die er de hand in hebben, althans van het overgroote deel onder hen ; sommige verzen mogen zeer geslaagd heeten. Helaas nochtans voor zooveel naar-hooger-op-willenden, die zoo weinig houvast hebben en zoo weinig hooger uitzicht over het leven ; en dat verdienen deze menschen toch, nietwaar R. Herreman ?
Dr A. BELLEMANS, PR.

14.580 **Huijts, J., M^r** 81

SOWJET-POEZIE. *Verzameld en uit het Russisch vertaald. — Den Haag, « De vrije Bladen »,* 1933 (23×15) 47 *blz.* *fl.* 1

IV — Zeer bondige bloemlezing, die wel een zeer onvolledig idee zal geven van het poëtische bedrijf onder het Sowjetregime. Zeer onrijpe dingen, die misschien een poëtisch accent bezitten in het origineel. Dr A. BELLEMANS, PR.

14.581 **Smets, Frans** 81

HET BLOEDIG LIED. — *St-Amandsberg, Varior (Kleine Reeks nr* 2) 1937 (19×14) 27 *blz.* 12 *fr.*

III — Ten uiterst gedreven pessimisme. Bijwijlen zich geheel romantisch breeduit ten aanschouwen stellend, in den vorm een aandringen als het Boek Job, hoewel hier niets Bijbelsch is ; als geheel, misschien een proloog voor latere poëzie. Maar zóó, is het ontzettend somber. Dr JORIS CAEYMAEX, PR.

A. J. D. van Oosten

14.582 **van Oosten, A. J. D.** 81 : 309

SCHIP EN VROUW — VUUR EN DROOM. Verzen. *Met 2 vignetten van D. Henkes. — A'dam, De Lantaarn, Prinsengracht* 256, 1937 (21×13) 24, 24 *blz.* *fl.* 0,75

II — *Schip en Vrouw,* wat het eerste betreft, verzen in den geest van Slauerhoff, den erotische, in den gekenden materialistischen toon. Als kunst, op het peil van den stijl in de mode. *Vuur en Droom* is antimilitaristische strijdpoëzie ; volksch. Een onderwerp dat van Oosten maar niet loslaat, is de Kerstnacht. Dr JORIS CAEYMAEX, PR.

14.583 **van Snick, Herman** 81

DE DROOMEN VAN DE WERKELIJKHEID. — *St-Amandsberg, Varior (Cahiers van de Waterkluis)* 1937 (24×16) 40 *blz.* 12 *fr.*

IV — Vrij gewoontjes ; hier en daar een kleinigheid, nogal aardig gedraaid. Dr J. C.

14.584 **XX.** 81

VLAAMSCHE EXPRESSIONISTEN. — *Mechelen, Eenhoorn (De Bladen voor de Poëzie, nr* 2) 1937 (23×15) 7 *losse blz.* 4 *fr.* (*p. jaar,* 12 *nrs,* 40 *fr.*)

V — Eén vers van Brunclair, Burssens, Moens, Mussche, Gijsen, v. d. Oever, v. Ostaijen. Mooi. Dr J. C.

82. TOONEELLITERATUUR

14.585 **Bakker, Henk** 82

BETJE REGEERT. Blijspel in drie Bedrijven. — *Zaandijk, J. Heijnis Tsz.* (17×11) 144 *blz.* *fl.* 2

V — Als grondslag andermaal, crisis in de zaken. Een firma staat op het punt te failleeren. Maar Betje, de oude meid, in het geval betrokken, treedt op den voorgrond en stuurt met harde hand het schip in veilige haven. Er wordt heel wat gepraat maar het gaat over twistpunten, er staan partijen tegenover elkaar, er is strijd, met als slot verzoening. Een knap stuk naar gehalte, bouw en strekking. Dr C. GODELAINE

Henk Bakker

14.586 **Ballings, Jac.** 82

BOUDEWIJN MET DEN IJZEREN ARM. Blijspel in drie Bedrijven. — *Antwerpen, J. Janssens,* 1937 (19×13) 62 *blz.* 15 *fr.*

Jac. Ballings

V — Een gemoedelijk maakwerk, echt Ballings. Vlot en vlug, zonder hoge pretenties. Voor de inhoud is het misschien te lang uitgesponnen. De bedoeling schijnt wel enigszins : « hoe beginnende kleptomanie » te verhelpen. Maar 't blijft bij de opgave. Naar komiekerigheid is duidelijk gestreefd, maar ze blijft grotendeels in de rand van het conflict. De gezochte onderbreking, beter nog de verhakkeling in de replieken, maakt zelfs het lezen lastig. Wat zal het dan bij het « spel » worden ? AL. DE MAEYER, PR.

14.587 **Ballings, Jac.** 82

EEN GELUKKIG ONGELUK. Blijspel in één Bedrijf. — *Antwerpen, J. Janssens,* 1936, 3e *druk* (19×13) 32 *blz.* 8 *fr.*
V — Een klucht, waarin alles oud en verouderd aandoet : inhoud, uitwerking, taal en stijl. AL. DE MAEYER, PR.

14.588 **Boere, A.** 82

SCHERVEN. Tooneelspel in drie Bedrijven. — *Berlicum, J. Grosfeld* (19×14) 86 *blz. fl.* 2
IV — Op het oude thema : de zoon die beschaamd is over de geringheid van zijn ouders maar, als de nood het hoogst is, daar troost en daadwerkelijke hulp vindt. Clichéwerk, zonder vernieuwing ; zelfs zonder opfrissching. Taal en dialoog, correct, zonder opvallende verdiensten. Het gewild geestige, waar beroep wordt op gedaan, kan de onwaarschijnlijkheden in vele details niet doen vergeten. AL. DE MAEYER, PR.

14.589 **Ebermayer, Erich** 82

ZON VOOR RENATE. Blijspel in drie Bedrijven. *Vert. dr Jos. Joosten.* — *Antwerpen, J. Janssens* (19×13) 76 *blz.* 15 *fr.*
IV — Geeft de indruk van een leuk, gemoedelijk spelletje. Spoedig blijkt dat het wat schraal is van inhoud ; wat naïef, om niet te zeggen wat onwaarschijnlijk, op vele momenten. Zo bekeken kan het dan ook onschuldig heten, althans naar de letter. De taal loopt echter vlot. AL. DE MAEYER, PR.

14.590 **Faber, Dick** 82

EEN PRACHT-PARTIJ VOOR PAULINE ! Comedie in drie Bedrijven. — *Berlicum, J. Grosfeld,* 1937 (19×13) 94 *blz.* *fl.* 2
IV — Een comedie waar een detectivespel op geënt is. Jacht op een verloofde en de opgedrongene blijkt een hotelrat te zijn. Het geheel blijft vlak, al komen er werkelijk goede typeringsmomenten in voor. Het heeft ten slotte al de nadelen van een zwakke detectivehistorie. AL. DE MAEYER, PR.

14.591 **Houwink, Roel** 82.2 : 81 : 78

CHRISTUS' GEBOORTE. Kerst-Liturgie. Uitvoering op de Avond van de eerste Kerstdag. — *R'dam, A. Voorhoeve [v/h J. M. Bredée]* (23×15) 16 *blz.* *fl.* 0,40
V — Schrijver heeft de thans gangbare formule aangewend en evangelietekst gekoppeld met liedjes en interpretatie. Het geheel blijft koud, al geeft de tekst weleens blijk van keurige verzorgdheid. AL. DE MAEYER, PR.

Roel Houwink

14.592 **Jousma, A.** 82

DE GOUDEN FUGEL. Operette yn fjouwer Bidriuwen op Wizen fen Fryske Lieten. — *Snits [Sneek], Brandenburgh,* 1937 (21×13) 19 *blz.* *fl.* 0,50
V — Pibe, de arme houthakker, krijgt in het bosch het bezoek van een dwergje, dat hem een gouden vogel geeft. Terwijl hij slaapt worden allerlei lui aangetrokken door het goud, maar ze kunnen er zich niet meer van losmaken en moeten op stap met Pibe. Ze komen bij een koning, wiens dochter uitteert van verdriet en, wat niemand kon, verwezenlijkt Pibe en zijn gevolg : ze doen haar schaterlachen. Daarom trouwt ze met Pibe. Een sprookje voor groote en kleine kinderen. Bouw en verwerking zeer kunstmatig. Het succes hangt af van het boertig spel. D[r] C. GODELAINE

14.593 **Putman, Willem** 82

Willem Putman

WILDE WILLEM WIJZER WEZEN. Vroolijk Spel in drie Bedrijven. — *Brugge, P. Putman,* 1936 (17 × 13) 103 *blz.* 15 *fr.*
IV — Schijnt wel een wedding van de kant van den auteur om alleen met woorden, d.i. met het gepraat op de spits te drijven, een fatsoenlijk stuk te schrijven. En waarachtig de auteur wint het, zelfs ten koste van het onderwerp. Maar dat het prettig is en van W. Putman, staat vast.
AL. DE MAEYER, PR.

14.594 **Ruijter Jz., N.** 82 : 379
HET NIEUWE LICHT. Tooneelspel in 3 Bedrijven. — *Leeuwarden, De Coöp. Handelsdrukkerij, Pijlsteeg* 16 (21 × 13) 38 *blz.* *fl.* 1
V — Een spel over drankbestrijding en geheelonthouding. Een gemoedelijk maar weinig pregnant praatje. Nadruk wordt gelegd op het feit dat tegenstrevers niet mogen afgestoten worden ; integendeel, dat zij die gevallen zijn met te meer liefde en tegemoetkoming moeten opgenomen worden. Het gaat dus ook om zedelijke reëducatie. Treffend is daarom de wijze waarop aan het slot de kentering bij den gevallene als toekomstmuziek wordt aangevoeld, ook zonder dat het maar even vernoemd wordt. Een gezonde toon en een verzorgde taal. AL. DE MAEYER, PR.

14.595 **Staes, C. J.** 82
◆ HEMELVAART, HEEN EN TERUG... *Bew. voor het heerentooneel naar Gaston Martens' Paradijsvogels.* — *Antwerpen, Dirix, Muizenstraat* 19 (18 × 13) 53 *blz.*
V — Een geslaagde bewerking van de *Paradijsvogels* van Gaston Martens. De bewerker heeft alle mogelijk voordeel gehaald uit het origineel. Onvermijdelijk blijft de wegwerking van de vrouwenrollen hier en daar aanvoelbaar. Daarentegen vallen nu ook de cruditeiten weg en wordt het een zeer bruikbaar produkt met de felle weerkaatsing van het oorspronkelijke glanzen. AL. DE MAEYER, PR.

C. J. Staes

14.596 **van Bommel-Kouw, Christien en Bakker, Henk** 82
ROBBEDOES. Blijspel in drie Bedrijven. —*Zaandijk, J. Heijnis Tsz.,* 2e *verb. druk* (17 × 11) 112 *blz.* *fl.* 2
IV — Van de robbedoes, die als 'n lentefee 'n heel gezin opmontert. 'n Guitig spel, levendig maar met 'n tikje mondaine lichtzinnigheid. JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

14.597 **van den Berg, Will. en Grosfeld, Jan** 82
MORGENVROEG OM ZEVEN UUR... Tragedie in vijf Bedrijven. — *Berlicum, J. Grosfeld* (19 × 13) 86 *blz.* *fl.* 2
IV — De titel herinnert aan een Engels toneelspel, maar is hier gebruikt zonder diepere zin. Het leest vlot. Of het nu juist Spaans aandoet of vuurlijn-atmosfeer bereikt, mag worden betwijfeld. Het doet veeg romantisch aan, niet het minst in de keuze van sommige episodes. AL. DE MAEYER, PR.

83. Verhalend Proza

I. — VERBODEN LECTUUR

14.598 **Taï Aagen Moro** 83
KLEINE VROUW. — *A'dam, van Holkema & Warendorf* [*Brussel, Onze Tijd*] 1934, 2e *druk* (20 × 14) 151 *blz.* *fl.* 1,25 ; *geb. fl.* 1,90
I — Een zwoel, immoreel, erotisch boek.

II. — STRENG VOORBEHOUDEN LECTUUR

Deze boeken mogen slechts bij uitzondering, om gegronde redenen, door welgevormde rijpere lezers worden gelezen

14.599 Gustaf-Janson, Gösta 83

DE OUDE KOMT. *Vert. uit h. Zweedsch dr M. J. Molanus-Stamperius. — A'dam, Literbo,* 1935 (20 × 14) 396 *blz.* *fl.* 3,25 ; *geb. fl.* 4,25

II — Het kasteel Holinge was vroeger de woning van een merkwaardige, sterke persoonlijkheid, die echter, grootendeels door verraad, failliet ging, vertrok, en sedertdien door zijn familieleden aanzien wordt als een legendarisch monster, oorzaak van al hun kwalen. Maar hoe beheeren zij zelf het goed, dat hij aan hun zorgen toevertrouwde ? Wat zou het zijn, moest hij eens terugkomen ? Die menschen leven in een angstkoorts. Na 20 jaar komt hij weer, met een ernstige boodschap van verzoening, en sterft dien nacht zelf, ook dan nog onbegrepen, maar zelf gelaten. De angstatmosfeer, de geestige typeering, en de spanning zijn van niet geringe beteekenis. Altijd w.t.v. met het ietwat feuilletonachtig lange uitspinnen der tafereelen. Beslist te veel dwaasheid bij haast alle personen, en een absoluut onaanvaardbare voorstelling van een algemeen onderling gescharrel in en buiten het huwelijk als het normale. Hierbij meerdere opzettelijk gewilde hitsige tooneelen van erotiek. Dr JORIS CAEYMAEX, PR.

14.600 Hiegentlich, Jacob 83 : 32

ONBEWOONBARE WERELD. Roman. — *Laren, A. G. Schoonderbeek* (21 × 15) 225 *blz.*

II — Gerecenseerd in « Fin de saison », volgnummer 14.542.

14.601 Mauriac, François 83.1

THÉRESE DESQUEYROUX. Roman. *Vert. uit h. Fransch dr M. W. K. — Maastricht, Brussel, A. A. M. Stols* (*Serie « Kaleidoscoop » nr* 7) 1936 (19 × 12) 234 *blz.* *fl.* 1,50 ; *geb. fl.* 1,95

II — De oorspronkelijke versie van dezen roman verscheen in 1927, het jaar waarin ook « Le Jeune Homme », « Orages », « Destins » en « Ce qui était perdu » verschenen. In deze zeer vruchtbare periode (1922-1928) is Mauriac, naar het zinrijk woord van Charles du Bos, romancier en katholiek, maar geen katholiek romancier. Het is een tijd dat de schrijver het heftigst rukt aan den band, die hem steeds aan de Kerk heeft gebonden en dien hij nooit heeft verbroken. Totdat, in de crisis van « Souffrances et Bonheur du Chrétien », deze spanning door een bekeering tot een dieper beleven der genade wordt opgelost. Alhoewel de personages van deze romans, in hun doen en denken zich meer en meer van het katholicisme schijnen te verwijderen, blijft het doel van den schrijver steeds katholiek, alhoewel zeer in het teeken van Pascal : « rien qu'en mettant en scène des êtres complètement dépourvus de vie religieuse, on découvre le grand vide des âmes ». Zoo komt het dat een welgevormd lezer, die de geestelijke ontwikkeling van Mauriac gevolgd heeft doorheen al zijn werken, zonder veel gevaar Thérèse Desqueyroux, dat het verst van een katholieke atmosfeer afstaat, zou kunnen lezen. Geïsoleerd uit de reeks, wijst het alle kenteekens aan om een streng voorbehoud te wettigen.

Mauriac zegt hier zeer vernietigende dingen over de familie in de Fransche provincie, wier eenige reden van bestaan, wier eenige band het bewaren en doen aangroeien van het grondbezit is. (Niets geeft het leven waarde, behalve het bezitten van den grond). Gelukkig heeft Mauriac later in « Le Mystère Frontenac » de famil e ook met een ander licht beschenen. Maar dat verklaart hier den opstand van Thérèse tegen « dezen » familiegeest, waar zij zich door een misdaad heeft willen van verlossen. Die opstand wordt nog in de hand gewerkt door de ontmoeting met Jean Azévédo, vitalist en discipel van André Gide. Bij hem wordt alles ondergeschikt gemaakt aan het genot, zelfs het zoeken naar God. In vele opzichten herinnert hij sterk aan een type uit « Le Jeune Homme », die zich niet meer te binnen kon brengen ooit rein te zijn geweest. Het gevaar van het boek zit hem nu juist in het talent van den schrijver, die er niet enkel volkomen in slaagt de misdaad van Thérèse te verklaren, maar zelfs te wettigen. Hoe drukkend en doodend verschijnt hier het uiterlijke en formalistische katholicisme van de katholieken in het boek, vergeleken met de schittering van Jean Azévédo's theorieën : leven, gevaarlijk leven, geen enkel genot ontzeggen, elke minuut moet vreugde brengen, enz. Hoe verheerlijkt de schrijver in den geest van Thérèse de vleeschelijke liefde zonder banden, die tegenover het huwelijksleven is

als een zonbestraald landschap tegenover datzelfde landschap verzonken in druilerigen motregen. Tegen dit alles kan niet opwegen, het hypothetisch verlangen naar het genadeleven aan het eind van het boek, dat slechts even opglimt in den geest van Thérèse, als een vage herinnering uit haar jeugd. Later heeft Mauriac deze zeldzame figuur nog eens behandeld (Het einde van den nacht), zonder dat hij er nochtans toekwam aan deze onvoldane rust en bestemming te kunnen geven. Dr P. LEBEAU

14.602 Taï Aagen-Moro, **83**
ONMONDIG GENIE. — *A'dam, van Holkema & Warendorf,* 1934 (21×15) 247 *blz.*
II — Gerecenseerd in « Fin de saison », volgnummer 14.541. *fl.* 2,50 ; *geb. fl.* 3,50

14.603 van Waasdijk, Albert **83.8**
ROMANTABLETTEN. — *Den Haag, Leopold [Brussel, A. Manteau] (De vrije Bladen, maandschrift)* 1937 (23×15) 36 *blz.* *fl.* 1
II — Fantaisistische kortverhalen, meestal bitter hoewel niet hooghartig, een paar maal op het grijnzende af. Ze bezitten oorspronkelijkheid in vinding, ineenzetting en effect. Streng voorbehoud wegens cynisme en erotische rauwheid in een der vijf verhalen.
Dr JORIS CAEYMAEX, PR.

III. — VOORBEHOUDEN LECTUUR

Boeken welke, ondanks zekere passages of grondgedachten, ook ontspanningshalve, zonder nadeel door gevormde lezers kunnen gelezen worden

14.604 Barnes, Margaret Ayer **83.1**
EDNA. Een Amerikaansche « Idylle ». *Vrij vert. uit h. Amerikaansch [Edna his Wife] dr A. W. van Nes, met medewerking en een inleiding van G. van Nes-Uilkens. — Den Haag, Kruseman,* 1936 (22×15) 494 *blz.* *fl.* 3,50 ; *geb. fl.* 4,50
III — Grootsch opgezette roman van een vrouwenleven, dat openbloeit in den stillen eenvoud van een Amerikaansch buitenstationnetje, door eigen roekeloosheid terecht komt in een amoreel midden en een hoogeren wereld en er, na jaren zwijgzame achteruitstelling door een eerzuchtigen en gewetenloozen man, naar een troosteloozen levensavond neigt. Treffend is voorzeker de schildering van de verschillende middens waarin Edna leeft : Blue Island, met zijn traditioneele, zij het dan ook protestantsche opvatting van godsdienstzin en huwelijkstrouw ; Washington met zijn oorlogsneurose uit de jaren 1917-18 ; New-York, in den naoorlogschen tijd, met zijn financieele hoogten en laagten, aan welke laatste een Roosevelt poogt te verhelpen, doch vooral met zijn zedelijke laagten (echtbreuk, kinderbeperking, vruchtafdrijving, echtscheiding, nachtbars, enz.), waartegen hier alleen een Edna, en dan nog maar bij poozen, reageert, terwijl al de anderen uitvluchtsels vinden om hun gedrag goed te praten. Een « idylle», ja, maar een droevige en een die verre van onschuldig is.
J. LAUWERYS, PR.

14.605 Cohen, Alexander **83.9 : 93 : 32**
VAN ANARCHIST TOT MONARCHIST. *Geïll. dr L. Gestel. — A'dam, De Steenuil,* 1936 (20×15) 431 *blz.* *fl.* 2,25 ; *geb. fl.* 2,90
III — Deze persoonlijke herinneringen van den journalist Alexander Cohen zijn zeer interessant voor wie belang stelt in de politieke geschiedenis van de laatste jaren, vooral wat Frankrijk betreft. Vele vooraanstaande politieke personages worden hier op zeer origineele wijze gekarakteriseerd, daar de schrijver met de meesten in persoonlijk contact geweest is. De kentering van den gedachtengang bij den schrijver : van anarchist tot monarchist is ook zeer belangwekkend. De stijl is zeer origineel. Een boek voorbehouden aan ontwikkelden. Dr A. CARDYN, PR.

14.606 Cohen, Josef **83.1**
IN DEZELFDE SPIEGEL. 6e *geheel omgewerkte druk van « Zonnedauw ». — A'dam, Wereldbibliotheek,* 1936 (19×12) 327 *blz.* *geb. fl.* 2,90
III — Gerecenseerd in « Fin de saison », volgnummer 14.543.

14.607 Helman, Albert **83**
MIJN AAP SCHREIT. Een korte Roman. — *Bilthoven, De Gemeenschap [Brussel, Onze Tijd]* 1937, 2e *druk* (22×15) 61 *blz.* *fl.* 1,25
III — De tweede druk van dit vreemde werkje, waarmee men het eens is of ook niet : wie het geeren, weten niet waarom, en wie het niet geeren, evenmin. Er is ook zoo bitter weinig over te zeggen, hoe dierbaar anders het genre ons wezen mag.
Dr A. BELLEMANS, PR.

14.608 Mauriac, François **83.1**

DE LOOP VAN HET LOT. Roman. *Vert. uit h. Fransch* [*Destins*] *dr J. C. Bloem.* — *A'dam, Wereldbibliotheek,* 1934 (19×12) 200 *blz.* *fl.* 1,25 ; *geb. fl.* 1,90

François Mauriac

III — De opmerking over de geestesgesteltenis van Mauriac, aangehaald naar aanleiding van Thérèse Desqueyroux, geldt ook hier, daar het boek geschreven werd in dezelfde periode. Het is een duidelijke praefiguratie, door menschelijke gestalten, van problemen, die hij later in « Souffrances » veel scherper zal formuleeren, als de klare uitdrukking van zijn eigen verscheurdheid. Daar is vooreerst de groote plaats en het groot belang, dat hij hecht aan het vleesch. Er is hier weliswaar geen enkel onvertogen woord, geen enkel sensueel beeld. Zelfs de zinspelingen op het bandeloos leven van Bob Lagave blijven zoo discreet, dat ze aan een argeloos lezer waarschijnlijk onopgemerkt voorbijgaan. Maar hoe onderlijnt de schrijver de onuitgesproken passie van deze rijpe vrouw, Elisabeth Gornac, een passie die nochtans zuiver potentieel blijft en meer als een ontstelde verbeelding dan als een vleeschelijke drang wordt beschreven. Alles, tot zelfs de liefde tot haar eenigen zoon, verzinkt daarbij in het niet. Daar steekt wel eenigszins de Jansenist achter, met zijn pessimistische menschenkennis en de leer der praedestinatie. Alhoewel er van een val hoegenaamd geen sprake is, schijnt de schrijver toch onderduims hulde te brengen aan de passie, die den mensch uit de verstarring van den dagelijkschen sleur galvaniseert tot het volle leven, zoodanig onderlijnt hij de spijt om verloren zinnenvreugd bij deze vijftigjarige vrouw. Dat wettigt alleszins een voorbehoud. Haar zoon Pierre, de eenige idealist in dit werk en toekomstig missionaris, verschijnt als de voorafbeelding van deze bittere uitspraak van Mauriac aan het adres van sommige geestelijke leiders : « D'autant plus impitoyables qu'ils n'ont pas fui la tentation, et que c'est la tentation qui les a fuis. » Waarmede bemoeide hij zich, zegt de schrijver hier over Pierre. Hij kende niets van de liefde. Hij stamde uit een ras, volkomen vreemd aan de passie. Daarbij komt nog de speciale kunst van Mauriac om een troebele, sexueel geladene atmosfeer op te roepen. Grof sensueel is deze kunst nooit. Het is meer een gesublimeerde, artistieke sensualiteit, verwekt door aandoeningen der reuk- en tastgevoelens, die een geducht vermogen van zinnelijke suggestie bezitten. Gevaarlijk zijn deze prachtige bladzijden meestal niet, daar ze net zooals sommige muziek een zeer bizondere gevoeligheid veronderstellen, die bij den gewonen lezer meestal ver te zoeken is. Dr P. Lebeau

14.609 Merz, Konrad **83.1 : 83.3**

DUITSCHER AANGESPOELD ! *Vert. uit h. Duitsch* [*Ein Mensch fällt aus Deutschland*] *dr Nico Rost.* — *Lochem, De Tijdstroom,* 1936 (20×14) 195 *blz.* *fl.* 2,25 ; *geb. fl.* 2,90

III — Emigranten zijn... emigranten ; of ze nu Russen of Duitschers zijn, ze vertoonen op de keper beschouw dezelfde eigenaardigheden. Dit is ons na de lezing van dit boek nog duidelijker geworden. Er is natuurlijk wel eenig verschil : de Russische ziel reageert wel eenigszins anders dan de Duitsche op de veranderde omstandigheden. Maar ten slotte voelt elke emigrant zich vooral in zijn mensch-zijn getroffen, doordat hij uit zijn natuurlijke omgeving gestooten is en teruggeworpen op zichzelf. Aanpassing gaat moeilijk en lukt niet altijd, omdat de emigratie gedwongen was ; ze wordt een hopeloos geval, als ze gebeuren moet in een atmosfeer van politieken wrok en hoop (al of niet gegrond) op terugkeer. Intusschen verliest de mensch zijn geestelijk evenwicht, groeit uit de oude omgeving uit, zonder in de nieuwe in te groeien. Het geval van dezen stud. jur., uit zijn vaderland gevlucht, omdat men hem verdacht van deelname aan een politieken moord, is daarom wel typisch. Doorloopend heeft hij het gevoel een wandelende doode te zijn ; we zouden dat bijna Russisch kunnen noemen. Wat hem echter schijnt te onderscheiden van deze Oost-Europeërs, is het besef van eigen schuldigheid aan den veranderden loop der gebeurtenissen ; zoover brachten de Russen het niet, althans niet zoo kort na hun emigratie. Toch valt het ons eenigszins moeilijk in het « geval » totaal te gelooven ; o.i. gelukt de schrijver er niet heelemaal in het ontroerend menschelijke op den voorgrond te plaatsen. Daar heeft vooral de kunstmatig aandoende, gehakte, soms pedanterige stijl, doorspekt met gezochte uitdrukkingen en een menigte hinderende beletselteekens, schuld aan. Mogelijk is het wel « het belangrijkste boek der Duitsche emigratie » (Menno ter Braak), maar dan heeft de Russische andere werken voortgebracht (cfr. Alja Rachmanowa !), veel schrijnender van gefolterde menschelijkheid, en veel directer geschreven. Laten we er echter nog bijvoegen, dat het niet ongenietbaar geworden is door onbekookte uitvallen

tegen het gehate regime ; en omdat er éénmaal, en dan nog in een droom, een gebalde vuist opgestoken wordt, indexeeren we nog niet S. Wel III, om zekere toestanden en uitlatingen, die niet door den katholieken beugel kunnen. FR. DUPONT

14.610 **ter Haghe, Adolf** **83.3 : 325**
ADAT. Een Verhaal uit het Javaansche Leven. *Geïll. dr Th. Nix. — Bandoeng (Java), A. C. Nix & Co* (20×15) 8, 216 *blz.* *geb. fl.* 3,50
III — Een somber verhaal uit het tabaksproletariaat van Java, waar blanken en Indo's en Javanen elkaar ten onder brengen. Schrijver bedoelt feitelijk aan te toonen, hoe de oude inlandsche gewoontewet de meisjes belet vrij en uit liefde te huwen, maar zijns ondanks is het heele boek één aanklacht geworden tegen de zoogenaamde beschaving, die toch vanzelf opbloeit waar handel den inlander levensonderhoud en welstand biedt, niet? Het gevalletje is klein genoeg en het wordt begraven onder ethnografische beschrijvingen, maar de eenige groote schunnigaard van heel het boek is toch weer de blanke, die hoereeren kan met een heel dorp, als er maar centen zijn. O de kolonisatie! E. BOELAERT M.S.C.

14.611 **van den Iessel, Mini** **83.2**
HET WITTE DOEK. — *Kampen, Kok,* 1937 (23×17) 350 *blz.* *fl.* 2,50 ; *geb. fl.* 3,10
III, P — Zie Romankroniek « Dames geven uit », volgnr 14.538.

14.612 **van Gogh-Kaulbach, Anna** **83.1**
MENSCHEN VAN DEZEN TIJD. Roman. — *A'dam, J. M. Meulenhoff [Brussel, A. Manteau],* 1936 (21×15) 290 *blz.* *fl.* 1,90 ; *geb. fl.* 2,90
III — Joop v. d. Ban, jong meisje, vroeg alleen gebleven met haar moeder, studeerde op moeders aandrang, voor dokter in de geneeskunde. Na haar eindexamen, voelt ze haar leven aan als 'n mislukking ; ze hunkert naar vrijheid, ze zal moeders dwang afschudden, haar doktersambt niet uitoefenen, want dat ook lijkt haar 'n slavernij en ze hoopt dat het huwelijk haar de verlangde vrijheid zal geven. Ze huwt met Gerard ten Bos, leeraar in plantenkunde aan een gymnasium. 't Leven van zijn leerlingen, jongens en meisjes, speelt voorloopig een groote rol in hun samenzijn. En ze zijn, 'n paar jaren,gelukkig. Doch Gerard krijgt zijn ontslag en wordt op wachtgeld gesteld. Nu wordt het leven in de provinciestad te klein, te eng voor Joop en ze verhuizen naar Amsterdam, waar zij vroeger studeerde. Een broer van Gerard, een communist, tracht Joop te winnen voor de beweging en later ook voor zich-zelf. Zij leert de groote ellende kennen van de arme lui uit de grootstad. Die ellende wekt in haar het verlangen, haar doktersambt uit te oefenen. En ze gaat, met Gerard's toestemming, inwonen in een kliniek om zich te specialiseeren, tot teleurstelling voor den communist, die haar noch voor zichzelf, noch voor de partij vermocht te winnen. Zich aansluiten bij een partij, was immers ook dwang. — Psychologisch sterk, al is dat verlangen naar vrijheid wel gechargeerd ; litterair, vrijwel uitgesponnen ; zedelijk, alleen voor gevormde lezers. FR. CROLS, PR.

A. van Gogh-Kaulbach

14.613 **Vuyk, Beb** **83 : 91**
DUIZEND EILANDEN. Roman. — *Utrecht, de Haan,* 1937 (20×13) 260 *blz.*
III-IV — Zie romankroniek « Dames geven uit », nr 14.536. *fl.* 1,90 ; *geb. fl.* 2,90

14.614 **Zernike, Elisabeth** **83.1**
DE OUDSTE ZOON. Roman. — *A'dam, Querido [Antwerpen, De Nederlandsche Boekhandel]* 1937 (21×14) 201 *blz.* *fl.* 2.90 ; *geb. fl.* 3,75
III — Zie romankroniek « Dames geven uit », nr 14.537.

IV. — LECTUUR VOOR VOLWASSENEN ALLEEN

circa 18 *à* 20 *jaar en ouder*
(veronderstelt zedelijke voorlichting en vorming)

14.615 **Ardau, Max** **83.0**
DIE EENMAAL STEELT... — *A'dam, H. A. van Bottenburg* (21×15) 182 *blz.*
IV, P — Gerecenseerd in « Fin de saison », nr 14.547. *fl.* 2,25 ; *geb. fl.* 2,90

14.616 **Baldwin, Faith** 83

VIJF DAGEN [The Moon's our Home]. *Vert. dr M. van Friezendorp. — Den Haag, Kruseman,* 1936 (20 x 15) 224 *blz.* *fl.* 2,25 ; *geb. fl.* 3,25

IV°, P — Wanneer wij hier in 't leven van een filmactrice even achter de schermen mogen kijken, zien wij dat Cherry Chester een verwend, nukkig, vroeg-ontvoogd en frivool meisje is, dat toevallig kennis aanknoopt met een onbekende — die toevallig dan weer een beroemdheid is — met hem trouwt, van hem wegloopt, hem weer ontmoet en ten slotte hem niet meer kan missen. — Grillig van opvatting en stijl met lange uitweidingen over duizend onbenulligheden. Ontspanningslectuur, maar van de minste soort.

J. Lauwerys, pr.

14.617 **Birney, Hoffman** 83.0

DE GEMASKERDE RUITER. *Vert. dr F. Hoogewerff. — R'dam, De Combinatie,* 1937 (20 x 14) 248 *blz.* *fl.* 2,25 ; *geb. fl.* 2,90

IV — Nancy Fraser komt uit 't Oosten der Vereenigde Staten op bezoek bij haar oom in de woeste Arizona, waar juist veediefstallen aan de orde van den dag zijn. Zij maakt er avonturen mee bij een achtervolging van de dieven, die haar oplichten en onder wier aantal de vermomde voorman van oom David's hoeve is. Zij wordt echter bevrijd door Jud Kerr, een spion van haar oom, die ook tot de dievenbende behoort. Dit laatste feit belooft natuurlijk een gelukkige ontknooping. Vlotte ontspanningslectuur met revolverhelden en een drietal moorden, doch voorts ook prachtige natuurbeschrijvingen, liefde voor den geboortegrond, waardeering van het eenvoudig harde leven in de Far West.

J. Lauwerys, pr.

14.618 **Breedveld, Walter** 83

◆ EEN SCHIP VERGAAT. — *Utrecht, De Volkskrant (Vobi-reeks)* 1937)20 x 14) 158 *blz.*

IV — Gerecenseerd in « Fin de saison », volgnummer 14.545. 6 *fr.*

14.619 **Burton, Miles** 83.0

DE DOOD VAN Mr GANTLEY. *Vert. uit h. Engelsch [Death of Mr Gantley] dr Mr P. J. A. Boot. — Den Haag, Zuid-Hollandsche U.M.* (20 x 15) 258 *blz. fl.* 2,25 ; *geb.* 2,90.

IV — Mr Gantley, dagbladbestuurder, schatrijk man en vrijgezel, wordt op 'n morgen in z'n auto dood aangetroffen. Zelfmoord, wraakmoord of wat ? Dat is 't probleem, dat door den schrijver op spannende wijze wordt behandeld. De ontsluiering van de mysterieuze dood van Mr Gantley, blijft natuurlijk uit tot we pas op 't eind van 't boek vernemen, dat Gantley vermoord werd door 'n familielid, die meester wilde worden over zijn fortuin. Al is de stijl wat zwaar, toch zal het boek door liefhebbers van detectiveverhalen van a tot z verslonden worden.

Fr. Crols, pr.

14.620 **Christie, Agatha** 83.0

Agatha Christie

POIROT SPEELT BRIDGE. *Vert. uit h. Engelsch [Cards on the Table] dr M. J. Landré-Tollenaar. — A'dam, Jacob van Campen* (20 x 14) 219 *blz.* *fl.* 1,50 ; *geb. fl.* 2,25

IV — Na 'n partijtje bridge, te zijnen huize, wordt Mr Shaitana in z'n zetel dood aangetroffen. Zelfmoord of wat ? Niemand van de genoodigden heeft, tijdens het feest, iets abnormaals bemerkt. Zelfmoord lijkt uitgesloten. Dus moet iemand der aanwezigen de plichtige zijn. Doch *wie* ? Dit is de puzzle, die moet opgelost worden ! Schrijfster typeert raak en weet vlot den dialoog-vorm aan te wenden. Ook bezit deze detectiveroman stylistische waarde en getuigt van psychologisch doorzicht.

Fr. Crols, pr.

14.621 **Hobart, Alice Tisdale** 83 : 36

YANG EN YIN [Yang and Yin]. De Roman van een Dokter in China. *Vert. dr J. Maschmeijer-Buekers. — Den Haag, Servire,* 1937 (22 x 14) 391 *blz.* *geb. fl.* 3,90

IV, P — Het leven van een jong Amerikaansch geneesheer in China's binnenland : zijn dienende liefde, zijn familieleed, zijn persoonlijkheid in een milde aureool van de diepste en ontroerende menschelijkheid. Warm aanbevolen, want zeer, zeer mooi.

Dr A. Bellemans, pr.

14.622 **Lantermans, K.** 83.1

BOEREN MET GELD. — *Wageningen, Gebr. Zomer & Keuning* (21 x 15) 220 *blz. fl.* 2,50

IV, P — Gerecenseerd in « Fin de saison », volgnummer 14.544.

14.623 Leipoldt, C. Louis **83.1**

DIE DWERGVROUTJIE. — *Kaapstad, Nasionale Pers,* 1937 (18×13) 249 *blz.*

C. Louis Leipoldt

IV — Lukas Melidoorn is erfelijk belast met krankzinnigheid in vorm van ontdubbeling der persoonlijkheid, kleptomanie e.d. De dwergachtig-kleine Nisba Serk huwt hem met de bedoeling voor hem enkel te zijn een barmhartige gezellin en steun. Nieuwe krisissen leiden ten slotte tot zijn aanhouding en terechtstelling. Let wel : het pathologische staat hier niet als tendenz, doch als feitelijk gegeven, waarrond en waartusschen dan veel menschelijk-fijns opbloeit. Niettemin blijft er iets hards in de keus van dit gegeven. Natuurlijk voor de uiterst-gezonde, lieflijke schepping van figuren, milieu en levensinzicht heeft men niets dan lof over ; alleen is het dikwijls wel wat lang en traag uitgesponnen. Dr Joris Caeymaex, pr.

14.624 Norton, Roy **83.0**

MISLEIDENDE SPOREN. *Vert. uit h. Amerikaansch [Tangled Trails] dr L. Th. Franse. — Den Haag, Kruseman,* 1936 (20×15) 224 *blz.* *fl.* 2,25 ; *geb. fl.* 3,25

IV — Avonturenroman welke zich afspeelt in het verre Westen. — Louter ontspanningslectuur. Dr A. Cardyn, pr.

14.625 Ostendorf, Leonard **83.1 : 83.3**

FILMSTAD. — *Bussum, C. A. J. van Dishoeck,* 1936 (20×14) 206 *blz. fl.* 2 ; *geb. fl.* 2,90

IV° — Onbelangrijk toekomstbeeld uit een Noordnederlandsche filmstad, dat de schrijver ophangt in een onleesbare praattaal, die wellicht filmachtig moet aandoen, en dat met een volslagen gemis van romanmethode een inhoudslooze beschrijving moet bieden van een filmstad e.d. Dr A. Bellemans, pr.

14.626 Panhuijsen, Jos. **83.1**

DE ONTMOETING. — *R'dam, Nijgh & van Ditmar,* 1937 (21×13) 149 *blz.* *fl.* 1,75 ; *geb. fl.* 2,50.

Jos. Panhuijsen

IV — In zakelijke gebondenheid en bondigheid voorgesteld, is deze « Ontmoeting » een verdienstelijke roman, door stevige volheid en knappen dialoog, goede, eenigszins moeizaam gecomponeerde zielkunde, en koele atmosfeer. Dr A. Bellemans, pr.

14.627 Peisson, Edouard **83**

TOT ELKE PRIJS... *Vert. uit h. Fransch [Parti de Liverpool] dr J. Kuiper. — A'dam, Arbeiderspers,* 1936 (20×14) 213 *blz.* *fl.* 1,90 ; *geb. fl.* 2,50

IV, N — Bij het schrijven van dit boek heeft Ed. Peisson — die door zijn uitgever « un de nos grands écrivains de la mer » genoemd wordt — zich laten inspireeren door een der grootste rampen, die de scheepvaart ooit gekend heeft, nl. het vergaan van het s.s. « Titanic ». Hij heeft die ramp echter bekeken van het standpunt van het schip en zijn bemanning, en het eigenaardig wereldje der passagiers, zelfs op het meest kritieke oogenblik, op den achtergrond gehouden. Die oorspronkelijke opvatting maakt o.i. de sterkte van dit werk uit, maar tegelijkertijd, door haar eenzijdigheid, ook zijn zwakheid. De tragedie mangelt het aldus aan een zeker evenwicht,dat ons eenigszins belet het aangrijpende der toestanden aan te voelen.Technisch beschouwd lijkt het ons,vooral door het sterk documentair element, alsof de schrijver zijn stof filmisch heeft willen verwerken.Toch wordt de gang lam gelegd door een moeilijk voortschrijdende inleiding en een wel wat verwarrend teruggrijpen op de handeling, tijdens de meest spannende momenten. Van eenige eeuwigheidsgedachte bij het zinken geen spoor ! Is dat natuurlijk te noemen... en zelfs geschiedkundig juist ? Fr. Dupont

14.628 Prestre, W. A. **83.0 : 91 : 79**

DE SOLITAIRE MET HET ÉÉNE OOR. *Vert. uit h. Fransch [Le Solitaire à l'Oreille coupée] dr M. Schlomer. — Santpoort, C. A. Mees (Kristallen-serie nr* 4-5) 1936 (19×13) 208 *blz.* *fl.* 2,50 ; *geb. fl.* 3,25

IV — Een avonturenverhaal van twee Europeesche jagers in de oerwouden van Nieuw-Zeeland, die uittrekken op grof wild, doch zich fijntjes laten vangen in de strikken der

liefde. Boeiend om de typeering van beide mannen en de schildering van wouden en jachten op 't everzwijn (de solitaire), maar omwille van de ruwe woorden, vreemde termen en stijl voor onze volksboekerijen minder geschikt. J. LAUWERYS, PR.

14.629 van Brabant, Ad 83
◆ CILIA EN HAAR SPEELMAN. — *Utrecht, De Volkskrant (Vobi-reeks)* 1937 (20 × 14) 192 *blz.* 6 *fr.*
IV — Gerecenseerd in « Fin de saison », volgnummer 14.550.

14.630 van Brabant, Ad 83.3
◆ GROEIEND ERFDEEL. Roman uit het Arbeidersleven. — *Utrecht, De Volkskrant (Vobi-reeks nr* 1) 1937 (20 × 14) 192 *blz.* 6 *fr*
IV — Gerecenseerd in « Fin de saison », volgnummer 14.549.

14.631 van Brabant, Ad 83.1
◆ MOEDERS NALATENSCHAP. Roman. — *Utrecht, De Volkskrant (Vobi-reeks)* 1937 (20 × 14) 189 *blz.* 6 *fr.*
IV — Gerecenseerd in « Fin de saison », onder volgnummer 14.548.

14.632 van Brabant, Ad 83.1
◆ ONDER DE KIEL. — *Den Haag, Pax,* 1937 (20 × 15) 237 *blz. fl.* 1,90 ; *geb. fl.* 2,50
IV — Gerecenseerd in « Fin de saison », onder volgnummer 14.551. 6 *fr*

14.633 van Dessel-Poot, Marie 83.1 : 83.3
VISSCHERS VOEREN UIT. — *Bussum, van Dishoeck,* 1936 (21 × 14) 256 *blz. fl.*2,90
IV — Zie romankroniek : « Dames geven uit », nr 14.535.

14.634 van Havelte, Sanne 83
HANNA'S VLUCHT. Een boek voor oudere meisjes. *Geïll. dr R. Reinderhoff. — A'dam, van Holkema & Warendorf [Brussel, Onze Tijd]* 1936 (24 × 16) 261 *blz. fl.* 1,75 ; *geb.* 2,50
IV, P — Hanna is 'n flirt van 'n meisje. Ze doet 'n vakantiereisje met Bob, 'n verren neef, die vroeger ook lichtzinnig was. Door Tim, den pas-gehuwden dominée, waar ze logeeren en door 't aardige Daantje, 'n weesjongetje, komt Hanna tot ernstiger levensinzicht Na 'n dwaze vlucht met Daantje, komt de verzoening met Bob en hebben ze weldra hun eigen thuis, waar echte liefde, licht en vrede zal brengen. Wat lang uitgesponnen en wegens taal en Hollandsche toestanden, minder geschikt voor onze boekerijen. FR. CROLS, PR.

14.635 van Laer, Joz., S.J. 83.8
◆ TABOE. — *Alken, Bode H. Hart,* 1937 (19 × 14) 268 *blz.* 12,50 *fr.*

Joz. van Laer S.J.

IV-V — P. van Laer leeft nu eenmaal voor zijn jongens, vooral voor zijn scouts. Hij kent ze, dwarsdoor, tot in 't putteke van hun hart : met hun luimen en grillen, hun hebbelijkheden en verholen krachten, hun offervaardig enthousiasme, dat tot het sublieme kan opgevoerd, en hun lichtgeraaktheid, welke door een onvoorzichtige, hoewel bestbedoelde daad kan worden aangeschoten, dat ze neertuimelen als een zwaar gekwetste vogel. Geen wolkje drijft er aan den hemel van de ziel zijner jongens, of hij weet uit welken hoek het komt aangewaaid. In « Taboe » — het boek verduidelijkt wat dit vreemd woord beteekent — geeft hij weer een, en misschien zijn beste, bewijs hiervan. En waar hij den opgang van Jaak Boenders tot het hoogste offer, met daartegen de inzinking van Flor Tenders en Miel Reynders ontleedt, doet hij het — doorheen het heele boek — met een psychologische raakheid, die verrast, met een scherpzinnigheid, die de ergste verwikkeling van een zielproces weet te ontwarren. Een schoon, boeiend en opbouwend boek, dat vooral door de jeugd dient gelezen, en door ieder lezer zal genoten worden. Sol crescit eundo ; me dunkt : zoo gaat het met P. van Laer's werk. JOZ. DE VOGHT, PR.

14.636 van Melle, J. 83.1
BART NEL, DE OPSTANDELING. — *A'dam, Wereldbibliotheek,* 1937 (19 × 13) 277 *blz.* *geb. fl.* 2,25
IV — Als in 1914 het gerucht de ronde doet dat Transvaal de regeering van Engeland

steunen zal in dezes strijd tegen de Duitsche koloniën, rebelleert pachter Nel met 'n handvol gezellen tegen de regeering van generaal Botha. De rebellie mislukt en Bart komt in de gevangenis terecht. Hij verliest echter niet enkel z'n vrijheid, doch ook z'n vrouw, die hem niet vergeven kon dat hij, omwille van z'n nationalistische hoofdigheid, haar verliet. Als hij na jaren terugkeert, vindt hij z'n vrouw hertrouwd ; zelfs z'n dochtertje, dat bij hem terugkeert, moet hem na 'n tijd weer verlaten en zoo blijft Bart alleen zonder bezit en zonder troost. 'n Sober, ietwat traag verhaal, waarin de ziel van Bart Nel, met z'n eenzelvig karakter, met psychologische waarachtigheid werd uitgebeeld. Van Melle bezit in mindere mate dan de meesten van z'n schrijvende landgenooten dat beeldend poëtisch meesterschap over de taal, wat aan z'n roman echter zakelijkheid en ongekunstelden eenvoud bijzet. We vinden het jammer dat enkel de dialoog en niet de verhalende tekst in het Zuidafrikaansch werd gesteld. Het doet bijwijlen onbehaaglijk aan, en het boek boet er 'n gedeelte van z'n « charme » bij in. PAUL HARDY

14.637 Wolffenbuttel-van Rooijen, H. **83**

◆ IN KANNEN EN KRUIKEN. — *Eindhoven, Het Poirtersfonds*, 1937 (19 × 16) 233 *blz.* 8 *fr.*
IV — Gerecenseerd in « Fin de saison », onder volgnummer 14.546.

14.638 Zellweker, Edith **83**

...EN PETER IS ZIJN DOCHTER. *Vert. uit h. Duitsch* [*...Und seine Tochter ist der Peter*] *dr E. Kaiser. — A'dam, De Steenuil*, 1937 (19 × 13) 235 *blz.* *fl.* 2,25 ; *geb. fl.* 2,90
IV — Dr Klaar, gehuwd doch gescheiden van zijn vrouw, bewoont met zijn dochtertje en met zijn huishoudster, een kleine villa in 'n badplaats. Elisabeth, zijn dochtertje, wordt door hem Peter genoemd. 't Is 'n goed, spontaan, natuurkind van 'n jaar of zes. Al wat er leeft en bloeit in de wijde natuur, is het zorgeloos, vrij buitenleven van Peter en haar vader. Doch Nora, de vrouw van Dr Klaar, die weelderig leeft in de grootstad, wenscht haar kind bij haar. Dr Klaar weigert beslist. Doch 't kind wordt door moeder verrast en deze neemt Peter mee naar Salzburg. 't Kind is niet te verleiden met mooie kleedjes en cadeautjes allerhande en ontvlucht de weelde van Salzburg om terug naar vader en naar haar buitenleven te gaan. Later, na den dood van zijn eerste vrouw, huwt Dr Klaar met een frisch buitenmeisje. Mooi, geestig boek, doch niet in katholieken zin geschreven.
FR. CROLS, PR.

V. — LECTUUR VOOR ALLEN

ook voor aankomende jeugd (14-15 *jaar*) *geschikt*

14.639 Artz, Marcel J. A. **83.0**

300.000 MIJLEN DOOR HET WERELDRUIM. *Geïll. dr H. Borrebach. — Den Haag, van Goor*, 1936 (24 × 16) 263 *blz.* *fl.* 1,75 ; *geb. fl.* 2,50
V-VI° — Iets op zijn Jules Verne's. Een expeditie naar de maan in een raketvliegtuig. De opzet kan in twee goed onderscheiden deelen gesplitst : 1. Een reportage van een krant aangaande een aanstaande maanexpeditie : uitstekend vertolkt : de schrijver schijnt hier in zijn rol ; en 2. de exploratie van de maan, bij het toekomen der raket. Hier is de schrijver heelemaal beneden een gemiddelde ; erg straf in wetenschappelijke gegevens schijnt hij niet. Een goedkoope mierenkolonie moet die schadepost dekken. Het ware anders zoo moeilijk niet geweest, aan de hand van de gegevens der moderne wetenschap, hier een heele boel interessante dingen aan den lezer kond te doen. Een goede pen volstaat niet voor dergelijke romans ; degelijk wetenschappelijk onderlegd zijn is hier wel hoofdzaak. L. SENDEN, PR.

14.640 Brand, Max **83.0**

BLIKSEMFLITS. *Vert. uit h. Engelsch* [*The Streak*] *dr H. J. Kok. — R'dam, De Combinatie*, 1936 (20 × 14) 219 *blz.* *fl.* 2,25 ; *geb. fl.* 2,90
V — Max Brand heeft hier een heksentoer uitgehaald, een grap, die goed gelukt is. Een cow-boy, die uitmunt door slapheid en onhandigheid, en die zijn heele leven lang maar één kogel verschoten heeft, wordt door samenloop van veel toevalligheid en geluk als de vlugste revolverheld beroemd, die reuzen verslaat, dievenbenden uiteen doet stuiven en heele steden doet sidderen, en dat alles zijns ondanks. Hij raakt zelfs getrouwd. Leuk.
E. BOELAERT M.S.C.

14.641 de Groot, Th. Joh. **83.0 : 83.9**

DE ZWARTE ZEEROVER. *Geïll. dr H. Borrebach. — Alkmaar, Kluitman*, 1936 (23 × 17) 188 *blz.* *fl.* 1,60 ; *geb. fl.* 2,50
V — Een Hollandsche scheepsjongen uit de 17de eeuw belandt op een zeerooversschip.

Vele avonturen en rijke buit maken hem niet gelukkig ; pas is hij zulks weer, wanneer hij als 'n eerlijk man in Holland weerkeert. Goed en spannend verteld, en met een goede strekking, maar die niet genoeg tot klaarte komt. De teekeningen van H. Borrebach zijn knap ; de uitgave verzorgd. ANT. AARTS, PR.

14.642 **Ido, Victor** **83.8 : 83.9 : 325**

INDIË IN DEN GOEDEN OUDEN TIJD. Radio-Voordrachten voor de Nirom gehouden. *Met 1 portr.—Bandoeng(Java), A.C.Nix,* 1936, 2ᵉ *druk*(18 × 12) 8, 255 *blz. geb.fl.*2,85

V — In lossen en zeer onderhoudenden stijl krijgen wij hier een serie losse schetsen uit het gezelschapsleven der Hollandsch-Indische maatschappij, uit den goeden ouden tijd, zelfs met wat onschuldige rubrique scabreuse erbij. Men denkt bij het lezen onwillekeurig aan een nieuwe camera obscura, die de leuke, eenigszins belachelijke atmosfeer weergeeft van een vroeger provinciestadje .Wie Indië in dien tijd gekend heeft, of wil leeren kennen, zal dit boekje mogen. Op voorwaarde dat hij er geen stof ga in zoeken voor oplossing van kultureele problemen. E. BOELAERT M.S.C.

14.643 **Koenen, Marie** **83.8**

◆ TWAALF VERTELLINGEN. *Met 1 portret. — Eindhoven [Brussel], Het Poirtersfonds,* 1936 (19 × 16) 217 *blz.* 8 *fr.*

V — Zie romankroniek « Dames geven uit », volgnr 14.539.

14.644 **Langens, J.** **83.9**

◆

J. Langens

DE DOLENDE RIDDER. — *Leuven, Davidsfonds (Volksreeks)* 1936 (19 × 15) 217 *blz.* 15 *fr.*

V — Als volkslectuur heeten wij dezen ridderroman van de goede soort, die in ieders handen mag komen, een gelukkige keuze van het Davidsfonds. Het verhaal van den vondeling met ridderlijke inborst, die later zijn vader-ridder wedervindt en hem door zijn heldenmoed in eere herstelt, de trouwe toewijding van dienaars en bedelaars, de liefde van jonkvrouw Ethel, de dochter Hugh's beschermheer, brengen den lezer onafgebroken in een romantische atmosfeer, waarin hij zich tot het einde toe genotvol vermeit. J. LAUWERYS, PR.

14.645 **Miller, Artur Maximilian** **83.9 : 92.2 = 43**

◆ KLAUS VON DER FLÜE, DER RETTER DES SCHWEIZER VOLKES. Erzählung. *Geïll. met houtgravuren dr Fr. Richter. — München, Kösel-Pustet,* 1936 (20 × 14) 126 *blz.*

V — In zijn roerigen tijd en in het wilde landschap heeft Miller dezen beminnelijken zaligen Klaus von der Flüe gezien, maar hij heeft vooral getracht den eigen geest, het woord en de daad van den natuurheilige te vatten zonder een wetenschappelijke biographie te leveren. Hij is er in geslaagd ons in begrijpende liefde nader bij dezen zeldzamen mysticus te brengen, die vrouw en kinderen verliet om in de eenzaamheid zijner bergen een negentienjarig vasten te beginnen en de helper, raadgever en vredestichter van zijn volk te worden. En omdat Miller dit doet in een taal vol koelen ernst en warme oprechtheid zijn we hem dubbel dankbaar. JUUL BOVÉE

14.646 **Nijhoff, M.** **83 : 81**

DE PEN OP PAPIER. Gevolgd door een vertaling van De twee fabelen van Lafontaine — *Maastricht, Brussel, Stols, (Serie « Kaleidoscoop » nr 20)* 1937 (20 × 13) 29 *blz.* 10 *fr.* ; *geb.* 15 *fr.*

M. Nijhoff

V* — Van buiten uit gezien, hebben we volgende novelle : de schrijver, dien avond bij geval alleen thuis, zet zich natuurlijk (!) aan het schrijven ; tiens ! een gelegenheid om eens grondig te theoretiseeren over schrijven en dichten. Bij een avondwandelinkje, dat hij daarna doet, leent hij zich dan aan het reeds meer reëele spel van herinneringen en associaties uit zijn vroeger gevoelsleven ; ten slotte, na een met droomen bezochten nacht alleen in huis, begroet hij 's ochtends vrouw en kind — het geheel echte leven ! — die met den vroegtrein weergekomen zijn. Een beetje duisterheid, zoowel bij de psycho-analytische experimenten als bij de ironische subtiele theorie-beschouwingen. Anders, Nijhoff

zooals we hem kennen vrij van de heerschende pessimistische zwarigheden, en met steeds een zuiver romantisme tegenover het reëele leven. Dr JORIS CAEYMAEX, PR.

14.647 **Schippers, W.** **83.1**
DE BOSCHWACHTER VAN DEN OLDENBORN. — *Den Haag, Voorhoeve* (18×13) 160 *blz.* *fl.* 0,75
V, P — De oude Heer van den Oldenborn is gestorven en heeft aan zijn jongeren neef, een steedsch advocaat, het landgoed overgelaten. Het duurt niet lang, of de nieuwe meester, die zijn erfenis volgens «moderne» begrippen wil beheeren en doen rendeeren, komt in conflict met het conservatisme van boschwachters en landbouwers, die daarbij steeds gewoon waren geweest door den ouden Heer als kameraden en niet als ondergeschikten te worden behandeld. Vooral Herbert Wendels, de hoofdboschwachter, kan zich niet aan de nieuwe toestanden aanpassen, en zijn koppige onbuigzaamheid is oorzaak van zijn ondergang, al meende hij het nog zoo goed. Alles komt echter op idyllische wijze in orde, zooals in den tijd van de meest zoeterige romantiek. Het werkje is geschreven in een onpersoonlijken, stroeven stijl, waarin de meest versleten cliché's welig tieren. De protestantsch-sentimenteele religiositeit klinkt meestal erg valsch. FR. DUPONT

14.648 **Servaes, Anke** **83.1 : 93**
BEZOEKUUR. *Geïll. dr H. van de Velde.* — *Baarn, Hollandia,* 1937, 2e *druk* (18×12) 125 *blz.* *geb. fl.* 1,50
V — Een heel fijn en ontroerend boekje. De schetsen zijn zeer gevoelig opgesteld en geven blijk van een goed psychologisch inzicht in de kinderziel. Het boek is zonder de minste zucht naar letterkundig mooidoenerij geschreven, en men zou zich kunnen voorstellen dat Anke Servaes, bijvoorbeeld, in een brief aan een vriendin verslag zou hebben gegeven over haar gewoon, dagelijksch wedervaren. De illustraties zijn zeer goed. ELZA WOLF

14.649 **Sinninghe, J. R. W.** **83.8 : 39 : 90 : 91 : 81 : 4393**
NOORD-BRABANTSCH SAGENBOEK. — *Scheveningen, Eigen Volk* (21×15) 320 *blz.* *geb. fl.* 3
V — Behelst : mythologie, duivelssagen, christelijke sagen, historische sagen, sprookjes. Zeer rijk ; sterk gedocumenteerd ; zeer verzorgd. Dr J. CAEYMAEX, PR.

14.650 **Tegnér, Esais** **81.9 : 83**
FRITHJOFS-SAGA. *In verkorten vorm bewerkt dr P. L. Broeksmit. Geïll. met* 5 *platen.* — *Leiden, Sijthoff,* 1937 (21×13) 42 *blz.* *fl.* 1
V — Ofwel den goeden ouden Tegnér geheel geven (want die blijft mooi) ofwel nieuwe balladen scheppen uit die stof, of nog, deze warm herdichten 't zij in vers 't zij in proza ; maar niet, zooals hier, een koud geraamte met enkele uittreksels. Dr J. CAEYMAEX, PR.

VIa — KINDERLECTUUR

Voor grootere kinderen van 13, 14, 15 jaar

14.651 **Brugman, A. J. W.** **83.9**
◆ DE VISSERSZOON VAN EGMOND. *Geïll.* — *Haarlem, De Spaarnestad* (*Jeugdbibliotheek nr* 86) 1937 (21×15) 157 *blz.* *geb. fl.* 1,35
VIa, J — In dit boeiend jeugdverhaal wordt ons het leven geschetst van twee knapen, die in den Geuzentijd der XVIe eeuw hun opleiding krijgen in de vermaarde abdij van Egmont, eruit verdreven worden en hun priesterstudies in Keulen gaan voortzetten om daarna hun apostolaat in hun geboortestreek aan te vangen. De talrijke ingeweven sagen en legenden uit Kennemerland zullen voorzeker de lezers uit die streek het meest boeien, doch ook onze Vlaamsche jeugd vindt erin herinneringen aan den graaf van Egmont en Pater Arendonk, den martelaar van Alkmaar. De spelling maakt het echter minder leesbaar voor de laatsten. J. LAUWERYS, PR.

14.652 **Bruijn, Cor** **83**
DE DIJKEN BREKEN. *Geïll. dr J. Lutz.* — *Den Haag, van Goor,* 1936 (24×16) 252 *blz.* *fl.* 1,75 ; *geb. fl.* 2,50

Cor Bruijn

VIa — Een ware encyclopedie over leven, strijden en lijden der bewoners van Waterland, nabij de Zuiderzee, in den vorm van een boeiend, maar toch wat lang gerokken, verhaal voor klein en groot. De, nochtans onmisbare, kaart der betrokken polderstreek ontbreekt in deze eerste uitgave. Sommige tafereelen zijn van een pakkende, tragische grootschheid ; ook enkele teekeningen. De titel duidt zóó klaar den inhoud aan, dat veel bijkomstigs, als de verhalen over Meerminnen, over wilde, met een menschelijken eigennaam aangeduide, dieren, gerust mochten wegvallen. De zinnen zijn gewild kort, wat op den duur storend werkt. Door den aard van het onderwerp, zijn vele vaktermen voor jeugdige (Zuid-Nederlandsche) lezers onverstaanbaar. Daaraan is wel te verhelpen bij de herwerking. Meer dan een gewoon prijsboek !

AUG. OSSENBLOK-DRIES

14.653 Creighton, Pieter **83.0 : 79**

◆ FRANS ZWEMT DE WERELD IN. Verhaal voor Jongens. *Geïll. dr Mardi. — Utrecht, St-Gregoriushuis,* 1936 (24×16) 144 *blz.* *fl.* 1

VIa, J — Een boek naar het hart van onze sportieve katholieke schooljeugd ; ze zal aan de overwinningen van den zwemkampioen-in-den-dop pret beleven. Jammer, die ietwat stuntelige taal soms en de storende druk- en... taalfouten ! Die moeten toch ook in jeugdboeken vermeden worden, meen ik. Marchantspelling. FR. DUPONT

14.654 Franke, S. **83 : 59**

KANTJIL, HET DWERGHERTJE. *Geïll. met fig. en 1 kleurplaat dr H. Verstijnen. — Alkmaar, Kluitman (Serie « Paedagogische Boeken »)* 1936 (23×17) 192 *blz* *fl.* 1,60

VIa-b — Een frissche roman, waarin een dwerghertje de hoofdrol speelt. Het speelt op Java. Een meisje, waarvan de vader een hinde ving, krijgt meelij met het hertje zonder moeder. Het kind gaat op zoek en verdwaalt 's nachts in de bosschen, waarin de tijger, de slang, het wild verken en... de geesten alles onveilig maken. Het hertje, dat aan het kind den reuk van zijn moeder gewaar wordt, zoekt en vindt het zoekende kind. Naderhand, als het diertje heelemaal tam is, neemt de jeugdige meesteres het mee naar de markt, waar het zoo ongeveer geschaakt wordt door de broeder, wiens zusje op sterven ligt ; het ijlende ziek kind droomt maar aldoor van een dwerghertje, dat haar de genezing brengen moet. Daarom zoekt broer vlijtig naar zoo'n diertje. Conflikt tusschen vrienden van de eerste meesteres en broer en vader van het zieke kind. Als, in elk goeden roman, komt alles ten laatste goed. Tevens krijgen de lezers erin een goed gedacht van de levenswijze van verschillende wilde dieren. Een van de zeer goede boeken van de « Pædagogische boeken ».

L. SENDEN, PR.

14.655 Fukujziro Wakatsuki **83.8 : 39**

KRISANTEN. Japansche Legenden. *Vert. en bew. dr M. de Praetere. Geïll. dr N. Degouy. — Antwerpen, Opdebeek,* 1937 (18×13) 103 *blz.* 10 *fr.*

VIa-b — Japansche sprookjes en legenden, die jonge lezertjes zullen boeien. Ze geven 'n kijkje in de nationale kleeding, godsdienst en zeden van de Japanners. En zooals 't past, bevat elke legende 'n zedelesje voor onze kinderen. 'k Wed dat ze na 't lezen van « Juffertje Hemellicht » 's nachts 'n mooien droom hebben. — Fijne teekeningen verluchten de uitgave. FR. CROLS, PR.

14.656 Melis, Prosper **83.0 : 91**

DE WONDERBAARLIJKE LUCHTREIZEN VAN DOCTOR FAST. *Geïll. dr E. van Hagendoren. — Antwerpen, Opdebeek,* 1937, 2e *uitg.* (24×16) 109 *blz.* 12,50 *fr.*

VIa, J — Frans van Schoof, 14 jaar, vertelt over zijn zeer avontuurlijke vliegtochten. Het gaat in een reuze-tempo : 1600 km. per uur, met het wondervliegtuig van Dr Fast. Dat klinkt zeer fantastisch, maar is er voor jonge lezers niet minder aantrekkelijk om ; het boekje is bovendien bijzonder vlot geschreven. De voornaamste wereldsteden worden o.m. met een, zij het ook vluchtig, bezoek aangedaan ; wat den auteur gelegenheid gaf om het verhaal te doorvlechten met gedegen aardrijkskundige gegevens. B.

14.657 Walden, Wouter **83**

PECH MET DE « BOEMERANG ». *Geïll. dr P. Dom. — Alkmaar, Kluitman (Serie De 4 Jaargetijden)* 1936 (20×14) 157 *blz.* *fl.* 0,75 ; *geb. fl.* 1,20

VIa — Naar de bandversiering te oordeelen schijnt het boek erg interessant. Misschien

is het dat ook wel voor Hollandsche jongens ; maar voor Vlaamsche jongens heelemaal niet. Men moet 90 van de 155 blz. lezen alvorens er ook maar een tikje spanning in komt. De laatste 60 blz. zijn goed en vergelden nog eenigszins de gedane moeite voor de 90 voorgaande. Die thee- en lunchpartijtjes, waar zoo burgerlijk alledaagsch de zaken bedisseld worden, werken vervelend voor jongens. Toch kan W. Walden den jongensachtigen toon vinden in zijn vertelling. De teekeningen van Pol Dom zijn flink. De uitgave is netjes.
ANT. AARTS, PR.

VIb — KINDERLECTUUR

Voor ietwat gevorderde lezertjes (van 9, 10, 11, 12 jaar)

14.658 **Laver, James** 83 : 087
TOMMIE APPEL EN ZIJN AVONTUREN IN BANANENLAND. *Bew. uit h. Engelsch [Tommy Apple and his Adventures in Banana Land] dr G. Hellinga. Geïll. dr H. Rox. — Den Haag, Boucher,* 1935 (27×20) 127 *blz.* *geb. fl.* 2,75
VIb — Dit hier is een allerprettigst verhaal, tegelijk ongelooflijk dwaas en zeer wijs, waarin majesteiten, olifanten, pratende knipmessen, trompetters, mitsgaders Tommie Appel een rol spelen. Het sprookje kan op den duur wat lang en ingewikkeld worden, maar dan moeten de grooten maar voorlezen en tusschenin de plaatjes laten kijken, de plaatjes die eveneens vol verrukkelijke dwaasheid zijn, maar soms in kleur en compositie werkelijk de artistieke præstaties benaderen, welke een dozijn jaren terug slechts aarzelend in de avant-garde-kunsttijdschriften werden afgedrukt, en thans het plezierig eigendom zijn der kinderboekenillustrators. Het is mooi, verzorgd werk en gelukkig niet al te Engelsch. H. P.

14.659 **Saen, R.** 81 : 83.8
◆ PIETJE SLIM EN NIKNAKSKE. Rijmpjes, Sprookjes, Vertellingen. *Geïll. dr E. Hermans. — Antwerpen, Opdebeek,* 1937 (28×19) 87 *blz.* 12,50 *fr.*
VIc — De gekende medewerker aan « Ons Volkske » bundelde in dit prettige boekje verschillende van zijn vroeger verschenen bijdragen. Het lijkt ons onnoodig hier te verzekeren, dat hij weet waarmee hij zijn jonge lezers kan boeien en hoe hij het hun moet bijbrengen. In de gedichtjes over Pietje Slim is het element « verrassing », dat de groote aantrekkelijkheid uitmaakt van kinderversjes, bijna steeds aanwezig ; hier en daar echter had een lichte fout tegen de maat, die in zulke dingetjes eigenlijk streng dient geobserveerd, gemakkelijk kunnen vermeden worden. In de prozastukjes klinkt de taal op een paar oogenblikken eenigszins gezwollen en niet bevattelijk genoeg voor de lezertjes. De teekeningen zijn leuk en zeer suggestief. FR. DUPONT

14.660 **Scharrelmann, H.** 83
BERNI OP SCHOOL. *Vert. uit h. Duitsch dr Hendrik van Tichelen. Geïll. dr E. van Hagendoren. — Antwerpen, Opdebeek,* 1937 (24×17) 99 *blz.* 12,50 *fr.*
VIb, N — Een vervolg op « Berni, een kleine Jongen », vroeger reeds besproken (Rec. 12.272). Berni is nu een schoolgaande dreumes geworden, die in de stad en op het platteland zijn oogen wijd opent voor al het nieuwe, dat zich aan zijn waarnemingsvermogen voorstelt. De vertaling mag beter geslaagd heeten, dan die van het vorige deeltje. Wij zien ons echter verplicht thans een spijtige N bij onze indexeering te voegen, omdat de neutrale geest, waarin het werkje geschreven is, hinderlijker is dan in het vroeger besproken boekje. FR. DUPONT

88. - Gemengde Opstellen

Dr *Hein J. Boeken*

14.661 **Boeken, Hein J., Dr** 83.8 : 81 : 84
PROZA EN POEZIE [*Bijeengebracht en ingeleid dr Mej. H. M. Boissevain, Mej. H. Mooy en Ton Koot*]. *Geïll. met* 3 *portretten. — A'dam, Wereldbibliotheek,* 1936 (21×15) 176 *blz.* *fl.* 1,60 ; *geb. fl.* 2,50
III, L — Men komt over het « harde » van B. niet heen. En te zeer « l'art pour l'art ». Dr JORIS CAEYMAEX, PR.

14.662 **Kijzer, Max** 84 : 81
WILLEM KLOOS, ZIJN BINNENGEDACHTEN. *Verlucht met een portret, geteekend dr H. Levigne. — A'dam, Blitz,* 1934 (26×19) 118 *blz.* *fl.* 2,50
III, T — De auteur meent het met Kloos' hermetisme en magisch gedoe ! Dr JORIS CAEYMAEX, PR.

14.663 **Larochette, J., Dr** **84 : 809**
DE SPAANSCHE LETTERKUNDE SINDS 1914. *Geïll. — Brussel, N. I. R.(Programmabrochures, Ned. reeks nr* 20) 1937 (21 × 14) 28 *blz.* 2 *fr.*
V — Het geldt hier een vluchtig overzicht, journalistiek geïllustreerd, een uitstippelen van de algemeene lijnen van de Spaansche Letterkunde sinds 1914, « tot meer luistergenot ». De brochure leest vlot, brengt heel wat wetenswaardigheden, namen en titels, en kan als eerste wegwijzer worden aanbevolen. Bij de bibliographie missen wij ongaarne het boek van M. Legendre : « Littérature espagnole » (1930) uit de « Bibliothèque catholique des sciences religieuses », waar we verder veilig ons licht kunnen opsteken. J. SIMONS

Jacques Maritain

14.664 ◆ **Maritain, Jacques** **84 : 1 : 2 : 3**
WIJSHEID EN PRAKTIJK. *Fragmenten vert. uit h. Fransch dr M. Wijnhoven. Met een voorwoord van Prof. Dr F. Sassen. Met een portret. — Hilversum, Brand,* 1934 (21 × 15) 191 *blz.* 22,50 *fr.* ; *geb.* 29 *fr.*
IV* — Vier onderwerpen : Vrijheid, Katholicisme en Beschaving ; Kerk en Christenheid ; Persoon en Eigendom. Uiterst diep en synthetisch denken ; gedurige creatie van allerstoutste gedachten en verbindingen. Enkele zeer nieuwe verrassende opvattingen en half prophetische zichten op de wereld. Dr JORIS CAEYMAEX, PR.

14.665 **Pée, Julius, Dr** **84 : 92.8**
MULTATULI EN DE ZIJNEN. Naar onuitgegeven Brieven. *Met een stamboom en illustraties. — A'dam, Wereldbibliotheek,* 1937 (19 × 13) 461 *blz.* *fl.* 2,50 ; *geb. fl.* 3,25
III — Dr Julius Pée is een oude en vurige bewonderaar van Multatuli ; sedert bijna vijftig jaar spaart hij tijd noch moeite om vertrouwbaar materiaal op te sporen en zich een juist beeld van zijn geliefden schrijver en vereerden held te vormen. Hoofdzakelijk uit onuitgegeven brieven bouwt hij in dit jubileumjaar de geschiedenis op van Multatuli zelf en van de « zijnen » : in de eerste plaats van Tine en Mimi, van Edu en Nonnie ; verder betrekt hij in zijn onderzoek de voorouders en de verschillende takken van de Dekker-stam. Voor het Lebak-incident schijnt het eens voor goed uitgemaakt dat Multatuli misschien wat overhaastig gehandeld heeft, maar dat hij in zijn goed recht was. Ook over de betrekkingen tusschen M. en Tine, na de scheiding, en over het verder leven van Tine en de kinderen, wordt veel merkwaardigs meegedeeld. De houding van Mimi bekijkt schrijver uit een vrijzinnig standpunt. Tegenover Edu en Nonnie is de toon scherp en schamper : ook permitteert schrijver zich hier en daar een hatelijkheidje tegen het katholicisme. Het werk, ondanks de talrijke officieele bescheiden, leest vlot en verdient de belangstelling van alle Multatuli-vereerders en ontwikkelde lezers. Dr A. BOON, PR.

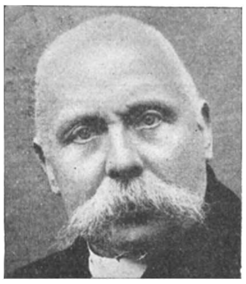
Dr Julius Pée

14.666 **Reeser, Eduard** **84 : 92.7 : 78**
ALPHONS DIEPENBROCK. *Met* 1 *portret en* 1 *fac-simile. — A'dam, Bigot & van Rossum (Caecilia-Reeks nr* 1) 1936 (18 × 12) 88 *blz.* *gekart. fl.* 1,25
V — Noord-Nederland gaat zijn geloof herwinnen in eigen muzikale scheppingskracht ? Goddank ! Oudere geslachten hebben wel eens geaarzeld en Diepenbrock's stem heeft meermalen in het ijle geklonken. Jongeren durven het aan, in grooter geloof, de waarden uit eigen volk te toonen aan de gemeenschap. H. Badings' « De hedendaagsche Nederlandsche Muziek » heeft een leemte aangevuld. E. Reeser's monografie aan Diepenbrock gewijd, klinkt als een late, doch des te geestdriftiger erkenning van een groot man, die Nederlands kultuurhistorie groote eer zal blijven aandoen. *Het Leven van Diepenbrock ; Wezen en Stijl van zijn Muziek ; De Werken van Diepenbrock* : Een logische orde, waarin de figuur van den kultuurmensch en den grooten musicus grondig wordt geopenbaard. Want Diepenbrock is niet alleen groot komponist, doch meteen een diepe en ruime geest, die de muziekkultuur, de kunstkultuur en het denkleven van zijn tijd bewust heeft meegeleefd en daarover meermalen, in expressieve taal, kritisch, onbevangen en tevens moedig heeft gesproken. Memento slechts de strijd rond Wagner ! Doch hij is ons boven alles lief als scheppend musicus, als geïnspireerd mensch, die met de grooten de genade der inspiratie heeft gekend en de gave van het suggestieve uitdrukkingsvermogen heeft getoond

als een profetische noodwendigheid. Diepenbrock's werk is nog al te weinig bekend. Is het omdat zijn werk « vrijwel uitsluitend aan litteraire teksten » gebonden is ? Mogelijk! Doch wij meenen dat het ons tot heden te kort heeft geschoten aan geloof, om hem boven en naast de velen, als een vanzelfsprekendheid in ons concertleven aan te bevelen. Deze studie, die mede een poging is om Diepenbrock's figuur van uit een ruimeren kultureelen achtergrond te laten opgroeien, geeft blijk van vertrouwbare bekendheid met het werk van den meester en meteen van het onmisbare artistieke en psychologische inzicht, om geest en stof tot een kenmerkende eenheid te bundelen als een natuurlijke vrucht van deze rijke figuur. Het is een bij uitstek te waardeeren daad vanwege E. Reeser, zijn grondige aandacht te hebben gewijd aan Diepenbrock en hem voor de Nederlandsche gemeenschap te hebben belicht met diep begrip en warm aanvoelen. Dr Fl. van der Mueren

14.667 **Roland Holst, A.** **84 : 81**

OVER DEN DICHTER LEOPOLD. — *Maastricht, Brussel, Stols* (« *Kaleidoscoop* » *nr* 15) 1935, 2e *druk* (19×12) 55 *blz.* 10 *fr.*; *geb.* 16 *fr.*
IV — Bijna extatische kritiek over den grootendeels esoterischen, zwaartillenden dichter. Dr Joris Caeymaex, pr.

A. Roland Holst

14.668 **Roland Holst-van der Schalk, Henriette** **84 : 81 : 30 : 809**

POEZIE EN MAATSCHAPPELIJKE VERNIEUWING. — *Arnhem, van Loghum Slaterus* (*Religieus-socialistische Vragen, Serie V, nr* 2) 1935 (20×14) 95 *blz.* *fl.* 0,85
III, S — Betoog ten gunste van sociaal-dynamische poëzie. Dr Joris Caeymaex, pr.

14.669 **Schepens, Piet** **809**

DE FINSCHE LETTERKUNDE SINDS 1914. — DE ZWEEDSCHE LETTERKUNDE SINDS 1914. *Geill.* — *Brussel, N. I. R.* (« *De moderne Skandinavische Letterkunde* ») 1937 (21×13) 24, 28 *blz.* 2 *fr.*
IV — Twee voortreffelijke nummers in de interessante en mooi geïllustreerde reeks van het N. I. R. Het boekje over Finland bevat een overzicht zoowel van de Finsche als van de Zweedsche letterkunde in Finland. Op enkele punten krijgen wij wel wat weinig te hooren, omdat er zooveel moet gezegd worden in zoo'n kort bestek : zoo b.v. over het zeer eigenaardig natuur- en levensgevoel in de epiek van een Sillanpää. Of nog (in het boekje over Zweden) hoe de stroomingen van het 19d-eeuwsch geestesleven uitgeloopen zijn op de hedendaagsche vormen der letterkunde. Toch staat het er, maar wat danig bondig. Dr Joris Caeymaex, pr.

Piet Schepens

14.670 **'s-Gravesande, G. H.** **88 : 92.8**

SPREKENDE SCHRIJVERS. Nederlandsche en Vlaamsche letterkundigen in Gesprek met G. H. 's-Gravesande. *Geill. met fac-simile's en* 10 *portretten b. t.* — *A'dam, J. M. Meulenhoff,* 1935 (21×15) 223 *blz.* *fl.* 2,90
IV* — Om een of andere reden heeft dit werk een tijd lang gewacht op deze bespreking, hoewel het beslist beter verdiende, of liever : een vlugger publicatie van enkele kantteekeningen noodzakelijk maakte. Men kan zoo'n reeks interviews vanuit verschillende aspekten bekijken : men kan naast standpunten en meeningen van de geïnterviewde auteurs zonder veel inspanning ook deze van den interviewer zelf ontdekken, evenals hun gezamelijke verhoudingen tegenover derden, zoowel auteurs als groepen en richtingen ; men kan veel leerzaams ervaren bij het overloopen der namen van de betrokken auteurs, en niet minder bij een onderzoek naar hun manier van reageeren op het verzoek van den interviewer. Het schijnt een stalen wet te zijn dat een beroemd man, dien men heeft leeren waardeeren uit zijn werk, zelden meevalt als mensch ; wanneer deze vraaggesprekken werkelijk het gedachtenleven van de betrokken auteurs weergeven, verkies ik bijna telkens hun werk boven hun persoon — met den vagen indruk erbij, dat er hier ontzaglijk veel pose, would-be cynisme en poging tot zelfironie aangewend werd om veel gewone

goedmoedige en ongecompliceerde menschelijkheid te verbergen. Overigens komt men na de lektuur van dit boek allicht tot het besluit dat een goed dichter, een ernstig essayist en een auteur van mooie romans, dikwijls een zeer bekrompen mensch en een onbeduidend theoreticus is, wanneer hij over zichzelf of over zijn werk gaat praten. Men zou zeggen dat de meesten deze gelegenheid gebruikten om een of ander stokpaardje te berijden, of een of andere voorkeur, rancune of persoonlijke veete wereldkundig te maken. Greshoff heeft zich serieus ingespannen om zijn heftige anti-nazi-gezindheid te luchten en wat verder om zijn hekel tegenover Dirk Coster wereldkundig te maken ; de sibyllijnsche Menno ter Braak doet nog gewichtiger en intellektualistischer dan in zijn romans ; Roelants doet vergeefs zijn best om voor ironicus en scepticus te spelen en Ary Delen, die eigenlijk ondervraagd werd over Willem Elsschot, gebruikt deze eenige kans om een dozijn bladzijden vol over zichzelf en over zijn onbelangrijke Antwerpsche herinneringen te praten, mitsgaders een degoutanten marxistischen en anti-fascistischen speech in meetingstijl af te steken. Het beste en het mooiste getuigde de goede, eerlijke, inmiddels overleden Aart van der Leeuw. Overigens is het verbazend welke onderlinge tegenstrijdigheid er te merken valt tusschen de verklaringen der geïnterviewden over de aangesneden problemen, terwijl geen van hen, zoomin overigens als de auteur-interviewer zelf, eenige notie schijnt te hebben van het bestaan eener jongere en vooral katholieke literatuur, — op den katholieken « jongere » Jan Engelman na, die ergens terloops vermeld wordt. Het boek is im Ganzen een beetje beschamend voor de literatuur en — ontnuchterend voor den lezer en bewonderaar. Ernest van der Hallen

14.671 **Stuiveling, G., Dr** **84 : 809 : 81**

WEGEN DER POEZIE. Beknopte Beschouwingen over de Nederlandse Dichtkunst sinds de Oorlog. — *A'dam, Arbeiderspers (Tijd en Taak-serie)* 1936 (20 × 14) 80 *blz. fl.* 0,85

IV— Onder de werken, die de Arbeiderspers te Amsterdam aan de markt brengt, verdient dit werkje een eervolle melding. Er is wel wat te zeggen over die indeeling, doch ze wordt vrij algemeen aanvaard ; men zou het kunnen betreuren dat 's schrijvers opzet zoo schematisch aandoet, en ook æsthetisch-ietwat-wankel. Hij zegt best te kunnen begrijpen dat er bij de jong-katholieken zoo weinig vitaliteit is, omdat er geen hart of vurigheid te vinden is « in de kil-berekende verstands-politiek van de bisschoppelijk aanbevolen Staatspartij ». Dat wijst op een allerjammerlijkste verwarring. Voor het overige is de schrijver zeer objectief, en zijn werkje biedt een compleet en betrouwbaar overzicht.

Dr A. Bellemans, pr.

14.672 **ter Braak, Menno** **84**

DOUWES DEKKER EN MULTATULI. *Geïll. met 2 portretten. — Den Haag, Leopold [Brussel, A. Manteau] (De vrije Bladen, Maandschrift)* 1937 (23 × 15) 32 *blz.* *fl.* 1

Multatuli

III — Als afstraffing op een geborneerd herdenkingsartikel uit de Nieuwe Rotterdamsche stelt schrijver zich de vraag : Wat Multatuli van zijn geslacht eigenlijk onderscheidde en waarom hij zóó aktueel blijft, dat thans nog het publiek in twee kampen verdeeld staat. Wat vooral in zijn leven en zijn werken ligt opgesloten is : « het probleem der menschelijke waardigheid ». Zijn eigen individualiteit verdedigt hij tegenover de heerschende regentenmentaliteit ; zijn stijl « staat » vlak tegen het doodend formalisme van den regentenstijl. Zelfs nu blijkt zijn levensbeschouwing aan de antipoden van elk *stelsel*, ook van dat der vrijdenkers en der marxisten, die hem nochtans als hun patroon eeren en vieren. Het best kan hij vergeleken worden met Nietzsche.

Dr A. Boon, pr.

14.673 **Timmermans, W. F. C.** **88 : 809 : 44 : 7 : 9**

LA FRANCE DEVANT L'ANTIQUITÉ. *Geïll. — Groningen, Wolters,* 1934 (19 × 14) 253 *blz.* *fl.* 2,60 ; *geb. fl.* 2,90

V — Een ongemeen rijke schatkamer aan humanistisch opvoedende stukken ; de Fransche literatuur in allerlei opzichten en door alle tijden heen geplaatst vóór Hellas en Rome.

Dr Joris Caeymaex, pr.

14.674 **van de Voorde, Urbain** **84 : 809**

'K HEB MENIG UUR BIJ U... Essay's over Boeken en Gedachten. — *Brussel, Onze Tijd,* 1936 (21 × 16) 154 *blz.* 35 *fr.*

III — Meestal U. v. d. V.'s « Standaard »-kronieken. Hier en daar zet men een « ? ».

Dr J. C.

14.675 van Dis, Meeuwis Leendert **809 : 82**

REFORMATORISCHE REDERIJKERSSPELEN UIT DE EERSTE HELFT VAN DE ZESTIENDE EEUW. Proefschrift ter verkrijging van de Graad van Doctor in de Letteren en Wijsbegeerte aan de Rijksuniversiteit te Utrecht... — *Antwerpen, De Sikkel,* 1937 (24×15) 372 *blz.* 65 *fr.*

III — De thesis van dit proefschrift is : doen uitschijnen het reformatorische of niet reformatorische van een aantal rederijkersspelen uit de 1e helft van de 16e eeuw. Het geschiedt met veel scherpzinnigheid en op objectieve wijze. Een wetenschappelijk onderzoek wordt gewijd aan de Spelen van Sinne op het Landjuweel te Gent, 1539 vertoond. Worden dan afgedrukt : Het Spel van Sinne door «De Heylige Gheest» uit Brugge, dat door « De Pensée » uit Edijnghe opgevoerd en een Schoon Tafelspel van drie Personagien : Een Prochiaen, Een Coster en Een Wever. Volgen een massa verklarende aanteekeningen, een woordenlijst, gebruikte tekstuitgaven en -handschriften, en de belangrijkste aangehaalde literatuur. Van Dis leverde een zeer merkwaardig en zuiver wetenschappelijk werk. Op de taal, waarin het werk gehouden werd, valt wel wat af te dingen : Gij « inleiddet », in een studie gesteld in vereenvoudigde spelling, en « Gij waart het ook, die mij bent blijven aansporen » zijn zetjes die vreemd doen opkijken. Wat de afgedrukte spelen betreft, ze zijn van louter betoogenden aard. De veraanschouwelijking van passages uit den tekst kan deze stukken misschien genietbaar maken. Hier zal het halen de regisseur met de meeste fantasie. Dr C. GODELAINE

14.676 van Duinkerken, Anton ; ter Braak, Menno **84 : 23 : 87**

◆ HET CHRISTENDOM. Twee Getuigenissen in polemischen Vorm. — *Den Haag, H. P. Leopold [Brussel, A. Manteau] (De vrije Bladen, maandschrift)* 1937 (23×15) 32 *blz.* *fl.* 1

IV*-II*, L — Ongeveer gelijktijdig met A. van Duinkerken's « Verscheurde Christenheid » kwam M. ter Braak's essay « Van oude en nieuwe Christenen » van de pers, waarin deze laatste auteur van z'n zeer kritisch, a-religieus standpunt uit, de hedendaagsche geestesgesteldheid analyseert van kristenen, marxisten en fascisten. Een aanvulling en tevens een laïcistische antipode van van Duinkerken's schitterend essay. « De vrije Bladen » publiceert in één schrift de ietwat los van elkander staande polemisch getinte recensies van beide denkers over elkanders boek. Beiden staan in 'n vrij vreemde « gentlemanlike » houding tegenover elkaar en zijn van oordeel dat ieder van hen zich tot de levensbeschouwing van den ander zou laten overhalen, als niet beiden bang waren van de uiterste konsekwenties van hun eigen denken, en als niet beiden door een reeks buitenpersoonlijke beweegredenen hiervan werden weerhouden. Van Duinkerken verwijt ter Braak z'n « angst voor de geestdrift » en z'n grenzelooze nuchterheid. Ter Braak geeft 'n verkeerde interpretatie aan het « ressentiment » bij den kristen. Hij vervangt het Godsgeloof van den kristen door wat hij den « hiernamaalsfactor » noemt, wijl de beslissende factor de « Oorsprong » is. Ter Braak zag bovendien het kristelijk geheim : « de liefde, die het lijden aanvaardt » over het hoofd. Ter Braak aan zijn kant speelt tegen v. D. Pascal en Unamuno uit. Hij ontzegt hem bijna het recht over het kernprobleem van het kristendom te schrijven, daar hij nooit zelf heeft leeren twijfelen. Van Duinkerken heeft eveneens gefaald het kristendom als psychologisch probleem te zien. T. B. noemt « Verscheurde Christenheid » het boek van een mensch van goeden wil, het boek van iemand, die zich door een barokke levenshouding van den twijfel redt. Tegenover de apologetiek van van Duinkerken slaat ter Braak z'n gewonen offensieven toon aan : z'n bekend traditioneel verzet tegen al wat « leeft » en wat bijgevolg steeds verstarren moet, in dit geval : het kristendom. Dit scherp anarchistisch verzet ligt trouwens in de lijn van al z'n vroeger werk. De brochure geeft ons de gelegenheid twee der meest begaafde vertegenwoordigers van onze kultuur op hetzelfde terrein aan het woord te hooren ; dat is dan ook hare bizondere verdienste. 'n Terloopsche vergelijking dringt zich op. Ter Braak is meer « ter zake », doch dorrer ; z'n betoogkracht staat wellicht iets scherper doch mist de op paradoksen en beelden deinende overredingskracht, alsmede het stylistisch vermogen van z'n tegenstander, die beide hun kracht putten uit van Duinkerken's vollediger mensch- en kunstenaar-zijn : z'n meer harmonieus gepaard gaan van brein en gemoed. Ter Braak voelt dat tekort aan : z'n voortdurend schermen met het barokke element in v. D. geeft 'n verdachte aanwijzing in die richting. Het voorbehoud (II) geldt enkel voor het opstel van Menno ter Braak. PAUL HARDY

N. B. — Het ruitje ◆ onder het volgnummer van sommige recensies geplaatst, beduidt dat de aldus aangeteekende werken in een katholieken geest geschreven zijn.

NUMMER 9 VIJFTIENDE JAARGANG NOVEMBER 1937

BOEKENGIDS

Algemeen Nederlandsch Bibliografisch Tijdschrift
Orgaan van het Algemeen Verbond van Katholieke Boekerijen
VERSCHIJNT 10 MAAL PER JAAR

REDACTIE en BEHEER : Alg. Secretariaat voor Katholieke Boekerijen
Cuylitsstraat 27, Antwerpen — Postcheckrekening : 241.02

Prijs voor België: Abonnement: 35 frank Dit nummer: 5 frank

Nog uit de voorlaatste Lichting

Voor een eersteling is de roman van den Zeeuwsch-Vlaming
14.677 EMILE BUYSSE : **Miele keert terug** (IV) een alles behalve banale verschijning. Buysse debuteerde eenige maanden terug met een novelle « Parade in den Herfstnacht », die lang niet mis was, en thans verrast hij de Nederlandsche letteren met een roman, die, zoowel wat het gegeven als de struktuur betreft, een innovatie mag genoemd worden. Om het geval in 't kort na te vertellen : Miele is op-en-top een oorlogsprodukt, die na de groote verdwazing van het front zijn draai niet vindt, en, alhoewel onderwijzer, met zijn vaders ouwe schuit zijn brood verdient langs de kanalen van West- en Zeeuwsch Vlaanderen, — waarbij het leven en menigerlei bittere ervaring hem rijp maken en tot evenwicht brengen, en hij den weg vindt naar den vrede en de rust van een eigen huis,ergens in de omgeving van Damme.

Emile Buysse

Er is een zekere symboliek in het feit dat Miele's geestelijke en feitelijke zwerftocht zich afspeelt in de landschappen, waar de eeuwige Tijl zijn escapades vierde ; er is inderdaad niet veel verbeelding noodig om in Miele een verren na-neef van Damme's beroemdsten burger terug te vinden, al voltrekt deze « Weg zurück »

van den Vlaamschen frontsoldaat zich ook langs de paden van totaal moderne strijdmethodes in den dienst van Vlaanderens eeuwigen zelfstandigheidsdroom. Het is bevreemdend dat praktisch de eenige roman uit onze literatuur, die de na-oorlogsche tribulaties van den Vlaamschen frontsoldaat behandelt en tegelijk een ingrijpend beeld teekent van den Vlaamschen ontvoogdingsstrijd, geschreven werd door een Noord-Nederlander. Ik zal er dadelijk bijvoegen dat Emile Buysse dit, technisch gesproken, deed op een manier, die geen oogenblik het vermoeden wekt van een debuut. Misschien is het boek wat erg uitvoerig en af en toe wat beladen met intermezzo's, die net zoo goed weggebleven waren, waardoor het wat langwijlig wordt, maar het is in zijn geheel genomen, zoowel uit oogpunt van compositie als van stijl, wat men pleegt te noemen : een knap, gaaf werk. En ik meen me niet te vergissen wanneer ik getuig dat we hier staan voor een niet gewoon talent, dat zich op verrassende wijze schijnt te zullen ontwikkelen.
Ik hoop het voor onze fraaie letteren. —Daar hebt ge EGBERT EEWIJCK,
14.678 die in zijn roman **Momenteel zonder (III)** het leven vanuit een gansch anderen gezichtshoek kent ; het harde, stugge, onmeedoogende leven, zooals het zich sinds enkele jaren aandient aan het grootstad-proletariaat : arbeid, werkloosheid, zoeken naar arbeid, jonge krachten, die misschien heel hun leven zullen wachten en aan wie, wegens hun werkloosheid, ook het verdere spaarzame geluk wordt ontzegd, dat toch voor ieder mensch pleegt weggelegd te zijn : liefde, een eigen gezin, en het allerkleinste minimum aan bescheiden weelde, die bedoeld is om het leven dragelijk te maken. Hier wordt deze miserie nog aangescherpt door allerlei moeilijkheden in het werkhuis, zoolang hij werk heeft, door de gedragingen van zijn halfbroer, een perfekt schoelje, en zijn eigen ambitie, die zich los wou worstelen uit proletariaatsmidden en -mentaliteit, en langzaam al deze illusies ziet vergaan, samen met het groeiend besef dat de wereld hem niet noodig heeft ; hij is een der velen, die sedert hun jeugd uitgeworpenen zijn. Zulk thema bezorgt allicht de ingrediënten voor een zeer modieus ultra-realistisch schund-romannetje, wat dit boek echter in geenen deele geworden is. Egbert Eewijck heeft kans gezien het geval van Marius belangwekkend te maken, en deze interesse tot het einde toe levend te houden zonder de voor de hand liggende elementen, die bepaalde verhoudingen en situaties hem aan de hand deden, uit te buiten. Bovendien is dit boek in 't geheel niet terneerdrukkend, al neemt de auteur geen blad voor den mond bij het teekenen der toestanden in een omgeving, waar het minderwaardige zich zoo licht laat

gelden. Hij schreef deze roman vlot en in een stijl, die men prettig pleegt te noemen. Er zijn in dit boek een paar figuren, die men niet licht vergeet : de oude verkommerende moeder, Max, de geraffineerde schavuit, en zijn vader die « met bladjes loopt voor de fascisten » ; ze zijn geteekend met een soberheid en diepe aandacht voor de menschelijke aspekten, die den auteur alle eer aandoen. Ik geloof dat zijn naam het onthouden waard zal zijn.

Is het nog noodig veel goeds te zeggen van een nieuw boek van de uitnemende schrijfster ANKE SERVAES? Ik besprak in de vorige kroniek een verpleegstersroman van haar, en al het goede dat ik van dit boek getuigde, kan ik herhalen voor haar nieuw boek
14.679 **Gerda (IV-V)**, dat den ondertitel voert : « Een roman voor jonge menschen ». Ik zou er gevoeglijk kunnen bijvoegen : en voor ouderen. Want de geschiedenis van dit bakvischje is in al zijn eenvoud en ongecompliceerde peripetieën van een ongewone menschelijkheid : een jong meisje, eenige dochter van een weduwnaar, voelt zich na het tweede huwelijk van haar vader, die mordicus een zoon wou hebben, en er nu ook een krijgt door zijn tweede vrouw, totaal op het achterplan geschoven en overbodig, terwijl ze bovendien tegen haar zin gedwongen wordt in de zaak van haar vader te arbeiden, hoezeer ze zelf ook gedroomd had van te studeeren. Het slot met het happy end komt daarbij erg onverwacht en zonder dat de lezer den sleutel ervan meekrijgt, iets wat de schrijfster ons minstens toch verplicht was, na gedurende bijna tweehonderd bladzij de moeilijkheden en complicaties omheen het sympathieke bakvischje vermenigvuldigd te hebben. Het boekje is trouwens goed geschreven, zonder zware pretenties of mooidoenerij. Ik zou haast zeggen : het heeft met literatuur zoo goed als niets te maken, zoo sober en simpel is de stijl van Anke Servaes, en zoo charmant haar wijze om gansch dit geval te behandelen. Misschien vat ze haar werk eer te licht op, en zou een boek als dit er enorm mee winnen, zoo de mensch voor haar een dieper probleem geweest ware en ze het groote mysterie, hetwelk het leven is, vaster onder oogen had gezien.

Anke Servaes

Welk een probleem de mensch inderdaad is, weet bijvoorbeeld de uitnemende auteur HERMAN DE MAN, die in zijn jongsten roman
14.680 **Marie, of Hoor ook de Wederpartij (III)** getuigenis van zijn verbluffende menschenkennis gegeven heeft. Sedert zijn bekeering is deze auteur een fenomeen van vruchtbaarheid, al beperkt zijn

horizont zich voorloopig ook bij de landschappen om de IJssel en de stugge bevolking van boeren en kleine luiden, die deze streek bewoont. Hier gaat het om Aai Koot, een kortwoner wiens vrouw gestorven is en die nu met acht kleine kinders en zijn halfblinde zuster moet voortboeren. Hij riskeert een annonce in de krant, en haalt aldus een ferme jonge meid in zijn huis, wiens onecht kind hij wettelijk maakt en die hem op haar beurt nog een heel huis vol nieuwe kinderen brengt. Wat praats er over dit geval en over de vreemde vrouw verteld wordt, kan ieder wel gissen, die weet heeft van den afkeer der buitenmenschen voor wat stad en publieke zonde is — bedenk daarbij dat het hier een Hollandsch protestantsch dorp geldt ! — terwijl het schandaal nog erger wordt als opeens blijkt dat Marie aftroggelarij pleegt tegenover den vader van haar voorkind, een sergeant in het Oost-Indisch leger. Een zeer merkwaardig hoofdstuk is de terugkomst van Marie bij Aai, wanneer ze vrijgekomen is uit het gevang, en haar man haar verdenkt dat ze te doen gehad heeft met een klerk van het gerecht, die haar kans gegeven had om te ontsnappen. Nog vijftien keeren kent Marie de smarten van het kraambed, en elken dag opnieuw het leed der smadelijke behandeling der streekgenooten. Er komt armoe, ellende, ziekte, onderkomenheid allerhande, maar altijd blijven Aai en Marie elkaar trouw, Aai vol stugge trots tegenover zijn omgeving en liefde voor zijn vrouw, Marie gelukkig om den eenigen man in haar leven van wie ze geen slechtigheid ondervond en die trouw en « beleefd » bleef tegenover haar. Op 't eind vinden we Marie plots terug in glorieuzen welstand en rijkdom, nadat de oorlog haar man verrijkt had, en zijzelf de herinnering aan haar overleden man, « een goed, trouw, dom kind » als een groot diep geluk door haar oude leven meedraagt. Marie is geen kwezel en Aai geen koster, maar alles wat ze zeggen en doen geschiedt in eerlijke trouw, en het beetje kleinmenschelijkheid van Marie, dat ge hierboven gelezen hebt, daar heeft ze eerlijk voor geboet en dat beschouwt ze zelf als kwaad, dat ze in haar verder leven van goede trouw tienmaal goed heeft gemaakt. Wie zal deze vrouw dus den steen smijten ? Heel haar leven is een groot probleem en in den grond is haar levensbeschouwing nochtans zeer eenvoudig ; tegenover ieder en alles in, was ze haar man trouw en ter wille, ook al brengt haar trouw — het woord liefde is in dit verband misschien niet heelemaal juist — haar op of over

Herman de Man

den rand van wat naar menschelijk en goddelijk recht kwaad is. Ik kan niet zeggen dat dit boek hier uit oogpunt van stijl de Man's beste werk is, maar het is ongewoon vlot en gaaf en met een rustige, rechte lijn, zonder complicaties. Knap, hoewel voor niet-vaklui onopvallend, is zijn teekening van den mensch, wat hier o.m. op bizondere wijze tot zijn recht komt in den burgemeester, den koopman, die de annonce plaatst voor Aai, en den klerk. — Als ik deze bespreking herlees valt mij op dat de donkere partijen van Marie's bedrijvigheid, die ik hierboven weergaf, van aard zijn om sommigen af te schrikken, wat ik zeer zou betreuren, ook al omdat de auteur bij deze gelegenheid de zeldzame reserve beheerscht, die een besliste voorwaarde is voor het behandelen van dergelijk gegeven. Het is een mooi, gaaf boek.

14.681 JAN HELL, die den architecten-roman **Het Huis** (III*) schreef, blijft altijd langs deze zijde van wat men overspel noemt, en nochtand acht ik dit boek zedelijk minder aanvaardbaar dan het vorige. Het is in den grond niet meer dan een der vele mogelijke varianten van het klassieke Hollandsche driehoeksgeval ; dit keer gaat het om een bouwmeester, die een nieuw huis onder handen heeft van een dokter ; een aanleiding tot onafgebroken bezoeken en praatpartijen met den bouwheer en vooral met diens vrouw, met de gevolgen die zich laten raden en die in een èrg Hollandschen en èrg geciviliseerden roman onvermijdelijk schijnen. Tot de passie van den bouwmeester zich op 't laatste moment naar het zusje der doktersvrouw richt, die echter weet heeft van de verhoudingen, en zich terugtrekt. Ik kan niet zeggen dat heel het geval wezenlijk zoo interessant is, dat het de paar honderd uitvoerige bladzijden van dezen roman rechtvaardigt, al behandelt de auteur dit gegeven op een merkwaardige manier, aan de hand van velerlei diepzinnige beschouwingen over architectuur en binnenhuiskunst, en met behulp van den gebruikelijken vlotten stijl, beschaafden conversatietoon en quasi-diepzinnige gesprekken, die den doorsnee-roman in Holland voor doorsnee-lezers genietbaar maken. Doch verder is het boek geheel gespeend van elke groote gedachte, van elk dieper inzicht in menschen en toestanden of eenigerlei levensbeschouwing. Ik geloof niet dat de Nederlandsche society-roman zich nog lang handhaven zal bij een ernstig publiek, wanneer hij niet boven deze geestelooze middelmatigheid uitgroeit en het leven niet anders leert te zien dan vanuit den gezichtshoek van soortgelijk liberaal individualisme, als hier aan het woord is.

Stielmatig gesproken, alleszins knap werk is de koloniale roman
14.682 van ADOLPHE ENGERS : **Ardjoena** (I-II), die in elk geval afbreuk

doet aan de gewone ingrediënten, waaraan de auteurs der bekende Oost-Indië-romans hun sukses danken. Om het geval in 't kort weer te geven : een rijke nietsnut van het gedegenereerde soort viveurs, die in den grond de revoluties maken, krijgt een uit goud en edelsteenen samengestelde Javaansche pop, die de wonderbare eigenschap heeft alle sporen van degeneratie en ouderdom bij zijn bezitter over te nemen en aldus als een eeuwig verwijt en beschuldiging voor hem te fungeeren. Zijn eigen perversiteit, weerspiegeld op het gezicht der pop, wordt voor den eigenaar een obsessie, vooral na den moord op een meisje, waarvan hij zich wilde ontmaken. Er is ook nog een vriend, die hij met een berekening, welke herinnert aan den held van Huysmans' roman « La-bas », naar zijn eigen geraffineerde immoraliteit vormt en hem aldus « zijn ziel ontneemt ». Totdat hij dezen dubbelganger, die zich niet zoo sterk in uiterlijke tucht en vormen wist te handhaven en, zedelijk zoowel als physisch, een wrak geworden is, tijdens een twist een kris in het hart stoot ; op hetzelfde oogenblik echter sterft hij zelf ; zijn bedienden vinden naderhand hun beide lijken, de eene plots verjongd en zonder een spoor van de oude zedelijke ontaarding en de andere « van een afschrikwekkende, aangrijpende leelijkheid, het gezicht verweerd en volkomen onherkenbaar. Op het oogenblik van den moord had de moordenaar aldus zijn ziel, die in zijn vriend gevaren was, vrijgelaten en zijn gelaat was tot een spiegelbeeld van zijn innerlijk wezen geworden. Een dergelijk thema pleegt de stof te leveren voor de bekende tien-cents-romannetjes, die een variante behoeven op detectives en lustmoorden, en met een weinig minder omzichtigheid en stielkennis ware de auteur in ditzelfde sensatie-genre vervallen, doch zijn uitstekende kennis van de menschenziel, de voorzichtigheid waarmee hij dit geval behandelde en zijn knappe manier om dit exotisch gegeven met de Indische society als achtergrond, te behandelen, hebben dezen roman litterair gered en hem gemaakt tot een specimen van on-burgerlijk intellectualisme, waartoe dit verhaal van geestelijke substitutie eigenlijk slechts een voorwendsel was. Maar erg cru is het geval wel, zooals de lezer uit bovenstaand relevé zal gemerkt hebben.

Adolphe Engers

Ik heb hier nog een zeer singulieren roman van JAN DERKS, die alleszins een merkwaardig dokument is op het veelbestreden terrein
14.683 der psychanalyse. **Het Journaal van een Doode** (IV*) is inderdaad

een niet banaal boek, waarvan de lektuur echter een stevige dosis geduld en uithoudingsvermogen bij den lezer vergt, — een dosis die eigenlijk boven het vermogen van een gewonen romanlezer uitreikt. Zooals de titel aankondigt en de inleiding uitvoerig verantwoordt, zijn deze bladzijden de weergave van een dagboek, dat de geestelijke nalatenschap heet te vormen van een in het krankzinnigengesticht gestorven intellectueel, die zich blijkbaar zijn leven lang te diep en te uitsluitelijk over zijn eigen wezen gebogen had, en aan deze zelf-analyse ten gronde gegaan is, na een langdurige beroerde crisis, die hem geestelijk ten gronde richtte. Gansch het gebeuren speelt zich af in de hypnose-stemming van een slaapwandelaar, waarin nochtans een aangescherpt waarnemingsvermogen en een soort pijnlijk-preciese zelfcontrole een vreemde luciditeit brengen. Hallucinaties, afgewisseld met vreemde anekdoten en droom-episodes, waarvan zelfs voor den aandachtigen lezer de samenhang en het onderlinge verband niet altijd duidelijk zijn. Evenmin als de bekeering, die we uit de inleiding vernamen. Persoonlijk houd ik niet van deze intellectualistische acrobatie, die in den grond weinig met literatuur te maken heeft en meer tot het terrein der para-psychologie hoort dan tot dat der romanliteratuur.

Jan Derks

Laat ik tot slot nog een uitgebreide novelle van den jongen Vla-
14.684 ming Staf Weyts vermelden. In **Met Hélène op de Boot (IV*)** verhaalt hij zijn wedervaren tijdens een croisière-reis met een meisje, waarmee hij een paar jaren vroeger verloofd geweest was, doch de verloving op weinig mannelijke wijze verbroken had. Dit boekje getuigt van Staf Weyts' mogelijkheden als stylist, die zeer zeker eveneens de moeilijke kunst een roman in elkaar te zetten zal baas worden, doch ik heb even sterk den indruk dat hij met dit boek hier op een terrein staat, dat niet het zijne is. Er is op gebied der analytische psychologie al zooveel knaps geleverd, dat men gaandeweg veeleischend leert zijn op dit terrein. Er zijn een half dozijn Franschen, die u vermogen een paar honderd bladzijden aan één stuk in spanning te houden met een onbeduidend geval als dit hier, maar men verlangt überhaupt van den doorsnee-auteur nog iets anders dan de analyse van één

Staf Weyts

mensch of van een verhouding, terwijl daarbuiten het groote, brandende, veeleischende leven met al zijn mogelijkheden, zijn strijd, zijn illusies, zijn hooge verrukkingen en zijn ontgoochelingen staat, en de mensch niet met één facet, maar met de tienduizend aspecten, die God de menschelijke ziel gunde, en die de grooten der nieuwentijdsche romankunst zoo voortreffelijk wisten uit te beelden. Ik ben overtuigd dat Staf Weyts met de talenten, waarvan dit boek getuigenis aflegt, in staat is om den volgenden roman te schrijven, waar ik van nu af met ongeduld op wacht, en die ook de grootsche, trotsche en heroïsche aspecten van het leven erkent. Hij is jong, en een deel der toekomst van onze nieuwe romanliteratuur is hem toevertrouwd.

“ Wetenschap vernietigt Monopolies „

door Anton E. Zischka

Herhaaldelijk hadden we in deze bladzijden reeds de gelegenheid de zeer bizondere beteekenis voor oogen te stellen van den super-journalist Anton Zischka. Aan de op avonturen afgestemde beweegzucht van zijn ambtsbroeders, weet hij de rustige en beheerschte bedrijvigheid te paren van den studax. Vandaag strompelt hij doorheen de verbrande resten van een Chineesch dorp ; morgen staat hij te luisteren op een Yemenidische markt naar het onheilspellend gefluister van dunne, vertrokken Arabierenlippen ; overmorgen kampeert hij in het oerwoud. Hij heeft er de « flair » van om te weten waar het gaat woelig worden op onze planeet, en daar trekt hij dan ook onvoorwaardelijk op af. En op een mooien dag is hij verdwenen, verzengd, gelyncht, opgegeten ? Neen, in een stemmig studeervertrek zit hij gebogen over dikke, wetenschappelijke volumen en tijdschriften, poederdroge door specialisten gebaarde literatuur, doch met dezelfde opmerkzaamheid en belangstelling, als toen hij een maand te voren in Mexico boven op een nytro-glycerinetank zat, kribbelt hij nu tallooze steekkaarten vol met wondere wetenswaardigheden. Met die stapeltjes steekkaarten speelt Zischka enkele dagen hokus-pokus en de zetter kan aan het werk. De zetter moet zich haasten, want het vliegtuig wacht...
Minstens ieder jaar brengt Zischka ons zijn boek, reportages en vulgarisatie door elkaar : Wereldverdwazing, Japan, Arabië, Abessynië, Italië. De didactische waarde van zijn werk staat buiten kijf. Ieder van zijn werken verschaft aan den doorsnee-burger een up-to-date overzichtelijk beeld van het onderwerp, een bundel netjes gesynthetiseerde inlichtingen, wier inhoud hij zich bezwaarlijk uit krant en weekblad op zulke gave wijze zou kunnen eigen maken. Bovendien weet Zischka ons zijn materiaal voor te schotelen met bepaald dié luttele injectie van sensationaliteit, welke een alledaagsch krantenartikel bezitten moet om lezenswaard te zijn. Dit verleent dan ook het boeiende karakter aan zijn werk en stelt zijn reportages op een heel wat hooger peil dan de geschriften van sommige « epochemachende » kampioenen van het genre, die zich o.m. zoowat overal toegang weten te verschaffen, ondanks de waarschuwende verbodplaatjes, en die in hun kunstig uitgezochte adjectieven genoeg demagogische tremolo's weten te leggen om den onbevooroordeelden lezer den angst op het lijf en den haat in het hart te jagen.

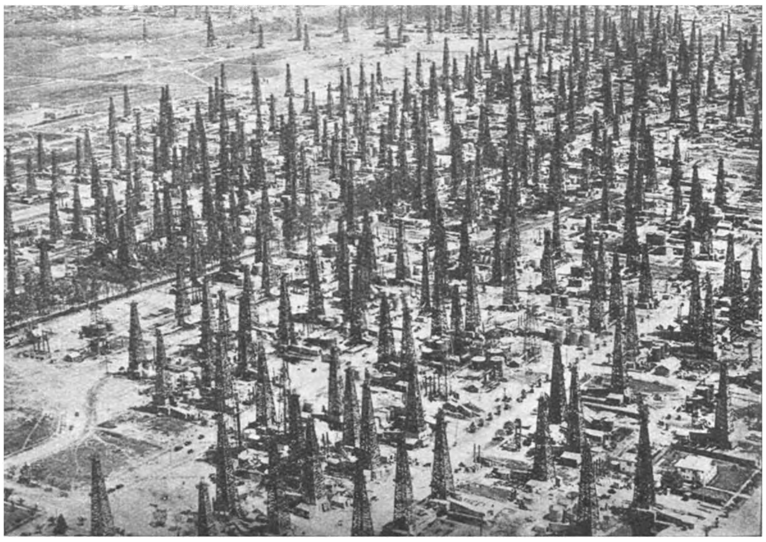

Een olieterrein in Californië

In zijn vorig werk bewoog Zischka zich uitsluitend in politieke en politiek-economische sferen. « Wetenschap vernietigt Monopolies » (*) heeft echter een zuiver economisch karakter. Schrijver stelde zich ten doel een totaalbeeld in het leven te roepen in verband met de evolutie der synthetische vervaardiging van onontbeerlijke doch moeilijk te verwerven grondstoffen. Tevens brengt hij den leek een meer gedegen inzicht bij betreffende de diepere economische beteekenis van de wereldcrisis, waarvan we allen aan den lijve de resultaten hebben ondervonden, zonder dat we diep vermochten te peilen in den donkeren chaos, waaruit de dampen der materieele ellende opstegen. Zischka behandelt in zijn vele facetten het noodlot-beheerschende probleem der monopolies en den heroïschen strijd van de laboratoriumkoningen om de belangrijkste gewassen, die ook maar ergens op de wereld gewonnen worden, aan alle klimaten aan te passen. Al de behandelde vraagstukken worden bevrucht door Zischka's aanzienlijke levenskennis, door zijn universeelen geest en zijn klassieke kultuur, welke hem toelaten de economische wereldevolutie, met haar vele tragische incidenten, in hun historisch uitzicht, op markante wijze te belichten. Monopolies beheerschen onze voeding en onze kleeding. Graan, caoutchouc en petroleum berusten in handen van enkelen. Zischka bewijst ons hoe de ééne vooruitgang logischerwijze leidt tot den anderen, hoe alle kennis tot één enkel geweldig bouwwerk wordt opgetrokken, hoe « zuiver » wetenschappelijk onderzoek, zoeken zonder direct waarneembaar practisch doel, noodzakelijk is. Hij schetst den geweldigen strijd van biet- tegen rietsuiker, van kunstzijde tegen katoen, de beteekenis van kool en hout, den wereldstrijd om de stikstof ; hij schrijft den roman van de rubber en verkondigt de primauteit van de chemie. Het heeft geen zin een synthese te willen geven van deze studie over het syntheticisme als reddingbrengend element in een slecht georganiseerde economische wereld.
Ondanks het objectief saaie van het onderwerp, is Zischka er in geslaagd deze gespecialiseerde studie tot een stuk boeiende lectuur te maken, door zijn zwierigen stijl, welke den lezer voortdurend in spanning houdt, en door uit de economische problemen precies *die* menschelijke elementen naar voren te halen, welke onrechtstreeks inwerken op het zelfbehoudsinstinct van ieder individu.
De geest van het boek is humaan, optimistisch en pacifistisch en lijdt niet meer aan de oppervlakkigheid, welke eigen was aan het vroegere werk van Zischka, dat bijna uitsluitend in de lijn lag van de grootsch-opgevatte reportage. Vandaar ook dat het ideëele zwaartepunt van deze studie moet worden gezocht in het laatste hoofdstuk over : « De belangrijkste aller Synthesen : Waarachtige Gemeenschap ». Al schijnt zijn werk sterk autarchistische neigingen te vertoonen, toch zet Zischka de stelling voorop, dat enkel een oplossing kan worden gevonden door een economische samenwerking onder al de volkeren. Zischka is er van overtuigd dat we niet in den afgrond zullen storten als de juiste wegen worden afgebakend. Wel wat jammer echter dat nergens de nadruk wordt gelegd op de groote therapeutische kracht van een konsekwente toepassing der christelijke levensbeginselen.

PAUL HARDY

(*) *Zischka, Anton E. : Wetenschap vernietigt Monopolies. Vert. uit h. Duitsch [Wissenschaft bricht Monopole] dr Ir A. G. Geering. Geïll. met 24 platen. — Tilburg, Het Nederlandsche Boekhuis,* 1937 (20 × 15) 210 *blz. fl.* 2,75 ; *geb. fl.* 3,75 — *IV,* 5 : 6 : 3.

Van Menschen en Boeken

M. E. Belpaire

Cyriel Verschaeve

Bij gelegenheid van het honderdjarig bestaan van de Leuvensche studenten-academie « Met Tijd en Vlijt » heeft de Leuvensche Alma Mater het **doctoraat honoris causa** toegekend aan enkele Noord- en Zuidnederlandsche letterkundigen : Mej. M. E. Belpaire, Stijn Streuvels, Cyriel Verschaeve, Prof. Dr G. Brom en Anton van Duinkerken. Een mooier gebaar kon men niet verwachten vanwege de Leuvensche universiteit, die door deze houding bewijst dat ze, als levend deel der Nederlandsche katholieke kultuur, ingrijpen kan in het nog niet

Stijn Streuvels

Anton van Duinkerken

tot archeologische wetenschap vergane hedentijdsche litteraire leven, en tegelijk de eenheid erkent der Noord- en Zuidnederlandsche kultuur. Aan de nieuwe doctores onze gelukwenschen.

Van beteekenis voor de erkenning dezer eenheid boven de Rijksgrens is eveneens het feit, dat de Nijmeegsche universiteit voor het nieuwe academisch jaar nogmaals een Vlaming aanstelde **als rector magnificus**, nl. den **Z. E. H. Dr L. Bellon**, die onlangs tot kanunnik benoemd werd. Het is een geste, die des te meer beteekenis heeft als erkenning der Vlaamsche wetenschappelijke kultuur, omdat ze afbreuk maakt aan het helaas al te licht gewekte Noordnederlandsch superioriteitsgevoel tegenover Vlaanderen.

Kan. Dr L. Bellon

Edward Peeters

Vrijdag 8 Oktober overleed te St-Andries-bij-Brugge de bekende pædagoog en schrijver van kinderboeken, **Edward Peeters.** Als uitgever van een paar vakbladen voor onderwijzers en van een uitgebreide reeks pædagogische brochures en handboeken, was hij in onderwijskringen zeer gunstig bekend, terwijl hij onder pseudoniem Paul Kiroul een menigte sprookjes en kinderboeken in het fantasie-genre publiceerde, die regelmatig lovend onthaald werden in de pers. Hij was geboren te Berchem (Antwerpen) op 9 Mei 1873.

Richard de Cneudt is een dezer dagen zestig geworden; te dezer gelegenheid bestaat het plan hem in zijn geboortestad Gent te huldigen. Zooals weinigen schijnen te weten, is de grijze dichter, die na den oorlog uitgeweken is en veroordeeld wegens aktivisme, sedert 1919 benoemd tot leeraar van Fransch aan de H. B. S. te Rotterdam. Hiernevens publiceeren wij van hem een jeugdportret.

Richard de Cneudt

Herman Robbers

De kranten brachten onlangs het bericht van het overlijden van **Herman Robbers**; bij deze gelegenheid wijdde het tijdschrift « Nederlandsche Bibliographie » een uitvoerige bijdrage aan dezen man, die, behalve zijn omvangrijk litterair werk, ook een bekend uitgever was, en de firma Elsevier bestuurde, een der grootste en meest bekende firma's van Nederland, die o.m. het bekende gelijknamig maandschrift uitgaf, evenals « Elsevier's Algemeene Bibliotheek ». Voor den oorlog bezorgde hij eveneens het tweedeelig standaardwerk «Vlaanderen door de eeuwen heen », een prachtige geste tegenover Vlaanderen, waarvan de beteekenis, zoomede het risico dat eraan verbonden was, niet te onderschatten viel.

In Augustus jl. is te Gent in den Heer ontslapen, **Z. E. H. Kan. Amaat Joos**, werkend lid van de Kon. Vlaamsche Academie; hij werd geboren te Hamme-aan-Durme in 1850.

Kan. Amaat Joos

Hij was eerst leeraar, daarna, vanaf 1890, bestuurder van de Bisschoppelijke Normaalschool te St-Niklaas. Naast een aantal klassikale uitgaven, publiceerde hij o.m. : « Vertelsels van het Vlaamsche Volk », « Volksspreuken en Raadsels » en « Waasch Idioticon », een taalkundig meesterwerk van circa 900 blz. ; hij maakte zich nl. hoofdzakelijk verdienstelijk als taalvorscher.

Lambert Aerts, pr.

Dinsdag 12 Oktober overleed **Z. E. H. Lambert Aerts**, de bekende kunsthistoricus en essayist, wiens bijdragen over van Eyck's « Aanbidding van het Lam Gods », die naderhan d in verschillende brochures uitgegeven werden, zooveel opgang maakten. Voor hij zijn plan , een uitgebreid werk te schrijven over dit epos der Vlaamsche godsdienstige schilderkunst, waarin hij de vele problemen, welke rond dit œuvre gerezen zijn, grondig zou aanvatten, ten uitvoer kon brengen, is hij overleden. Pastoor Aerts was geboren te Wijshagen (Limburg) in 1875 ; hij overleed in dezelfde gemeente in zijn drie-en-zestigste jaar.

Joost van den Vondel

Het Nationale en het Amsterdamsche Vondelcomité richten in den loop der maand November een grootsche **Vondelherdenking** in, naar aanleiding van het 350e geboortejaar van Nederlands grooten dichter. Er zal een feestelijke herdenkingsavond plaats hebben te Amsterdam op 17 November, daags daarop een concert in het Concertgebouw ; den 19n een feestvoorstelling van Vondel's « Phaeton », en bovendien op 18 en 19 derzelfde maand een grootsch Vondelcongres in de aula van de Gemeente-Universiteit.

In de Juli-Augustus-aflevering van ons tijdschrift deelden wij mee, op grond van berichten in allerlei bladen verschenen, dat de beroemde wijsgeer **Henri Bergson** bekeerd zou zijn tot het katholicisme. Na ingewonnen inlichtingen blijkt echter dat deze mededeeling op valsche gronden berust of althans in bevoegde kringen hierover geen bevestiging kon worden verschaft.

Uitslag «**Kosmos' Eerstelingen-Prijs**». De jury belast met het toekennen der « K. E. P. » heeft in haar eindvergadering met algemene stemmen besloten de prijs van 1.000 gld. dit jaar niet toe te kennen. Hoewel er in enige der 159 inzendingen talent te onderkennen viel, was er geen enkele die in toereikende mate voldeed aan de eisen, welke de jury meende voor een bekroning en de daarin vervatte onderscheiding te moeten stellen. Als de meest voorkomende tekortkomingen in deze inzendingen van jonge schrijvers heeft de jury geconstateerd : een slordig gebruik der Nederlandse taal, soms gaande tot grove taalfouten toe, een gemis aan compositie en smaak, aan wat men in het algemeen letterkundige toewijding kan noemen. Zeer velen der inzenders schijnen te menen, dat het slordig noteren van de kleine feiten des dagelijksen levens, zonder daarbij enige keuze toe te passen, reeds voldoende is om een roman te scheppen. In een overwegend aantal werken werd voorts de jury getroffen door volkomen negatieve houding tegenover het leven, een krachteloos zich laten gaan, een tekort aan geestelijke spankracht. Moge dit enerzijds een crisisverschijnsel zijn en als zodanig merkwaardig om te constateren, het heeft de jury verbaasd, dat de jonge schrijvers tegenover deze nood des tijds zo weinig geestelijk verzet en idealisme wisten te stellen.

Van de 159 inzenders zijn er, na schifting, een twaalftal voor een nadere beoordeling in aanmerking gekomen. Drie dezer werken, al kon de Commissie die niet de onderscheiding ener bekroning verlenen, hadden toch haar waardering en verdienen volgens haar een eervolle vermelding. Het zijn : « Het Uilenhuis » door Willem Arondeus, « Vergeefsche Bloei » door Leo Vandaele en « Warenhuis » door Ed. Hoornweg. Van deze werken werd het eerstgenoemde door de jury eenstemmig het beste der inzendingen geacht.

Het Hoekje van den Bibliothecaris

EXAMEN 1937 : Aan de kandidaat-bibliothecarissen, die onzen jongsten opleidingscursus volgden — en alle andere gegadigden — kunnen wij meedeelen dat te ANTWERPEN, in de eerste helft van December, van Staatswege een examenzitting zal worden ingericht, tot toekenning van de officieele bekwaamheidsakte voor bibliothecarissen.
Wie voor deze examenzitting wenscht te worden opgeroepen, storte onverwijld het inschrijvingsgeld = 35 fr. op postrekening 718.35 van den Dienst der Openbare Bibliotheken, Regentlaan 52, Brussel, onder duidelijke vermelding van zijn volledig adres en verwijzing naar de examenzitting te Antwerpen.
Wie aan het examen wil deelnemen, moet van Belgische nationaliteit zijn en ten volle 19 jaar oud.

OPLEIDINGSCURSUS 1937-1938 : De nieuwe lessenreeks wordt dit jaar ingezet op 18 November, in Openbare Boekerij St-Michiel, Amerikalei 165a te Antwerpen. Evenals voorgaande jaren worden de lessen Donderdags van 5 tot 7 uur gegeven, tot Paschen 1938, door Z. E. H. Joris Baers, diocesaan inspecteur der O. B. en bestuurder van A.S.K.B. Inschrijvingen — per storting 35 fr. op postrekening 241.02 van A.S.K.B., Antwerpen en verwijzing naar den cursus — worden onverwijld ingewacht.
Gedrukte lesteksten zijn ter beschikking der cursisten tegen 40 fr.
Vermoedelijk is er in Mei 1938 reeds gelegenheid om het officieel examen af te leggen.

PORTVRIJDOM VOOR BIBLIOTHEKEN : Op ons aandringen bij het bevoegde Ministerie, is het aan de bibliothecarissen voortaan opnieuw toegestaan de oproepkaarten, tot opvordering van achterstallige boeken, *portvrij* te verzenden, mits gebruik van speciaal daartoe geformuleerde kaarten. (Bij A.S.K.B. verkrijgbaar tegen 6 fr. voor 100 stuks.)
Briefwisseling, bestemd voor de Inspectie en den Dienst der Openbare Boekerijen bij het Ministerie van Openbaar Onderwijs te Brussel, moeten, als bekend, evenmin gefrankeerd worden.

I. - Wijsbegeerte en Zedenleer

14.686 **Banning, W., D^r^** **1 : 2 : 30 : 008**
WAT DUNKT U VAN DE MENS ? — *Arnhem, van Loghum Slaterus*, 1936 (21 × 13) 215 *blz.* *fl.* 1,75 ; *geb. fl.* 2,50
I*, P — Beschouwingen over de natuurlijke, sociale, kultureele, familiale en godsdienstige verhoudingen van den mensch : dus een boek door een niet-katholiek geschreven over vraagstukken van zedelijken of godsdienstigen aard ; en daarom reeds valt het onder kerkelijk verbod (can. 1399, 4°), omdat het heelemaal *niet* blijkt, dat er niets tegen het katholiek geloof in staat ! Oorspronkelijk waren het voordrachten voor den Vrijzinnig-Protestantschen Radio-Omroep : een bewijs te meer dat onze katholieken niet alles in de radio mogen afluisteren. Nu zullen ze toch ook de hand niet uitsteken naar dit duur en duister boek. Wie gezonde en duidelijke gedachten over dit onderwerp zoekt, neme het werkje van Prof. de Raeymaeker (Utrecht, Het Spectrum) met gelijkluidenden titel.
J. SALSMANS S.J.

14.687 **Heubner, F. M.** **37 : 1**
OPMARSCH NAAR HET ONBEKENDE. Hoe het Lot te aanvaarden, hoe het te beheerschen. *Vert. dr A. Meijer. — Den Haag, Boucher*, 1937 (20 × 13) 99 *blz.* *fl.* 1,25
I, T — Verwarde en verwarrende beschouwingen, op geen duidelijke en correcte wijsbegeerte gegrond, en allen positieven godsdienst doodzwijgend, om niets ergers te zeggen. Ofschoon de naam Voorzienigheid wel eens voorkomt, heerscht er een sterk uitgesproken fatalistische en occultistische strekking. Zulke orakelachtige lectuur zou een zoeker en een dweper voor goed op het dwaalspoor kunnen brengen. J. SALSMANS S. J.

14.688 **Polak, Leo, Prof. M^r^ D^r^** **17 : 57**
SEXUELE ETHIEK. — *A'dam, Kosmos* (« *Sexueele Hervorming* », *deel* 1) (22 × 15) 115 *blz.* *fl.* 1,25
I, L — Om de zedelijkheid onder onze menschen te bevorderen, behoeven wij de geschriften van den « Wereldbond voor sexueele hervorming » heelemaal niet ! Wel integendeel ! Die heeren staan op een ander standpunt dan het onze, een standpunt dat wij onverant-

woord en verderfelijk achten. Wij zullen dus geen tijd en geen moeite verspillen om de dwalingen te weerleggen en de verkeerde redeneeringen recht te zetten van den schrijver van dit boekje, hoogleeraar te Groningen. Wat hij zegt over neo-malthusianisme, nudisme enz. en de « literatuur » (blz. 114) zijn kenschetsend genoeg. Zonder twijfel valt dit werkje onder kerkelijk boekenverbod. J. SALSMANS S.J.

2. - Godsdienst

14.689 **Barge, J. A. J., Prof. Dr** 85 : 008 : 23 : 24

◆ KATHOLICISME EN CULTUUR. Toespraak... — *Heiloo, Kinheim,* 1936 (19×13) 40 *blz.* . *fl.* 0,20

V — Na een heldere verklaring van het begrip kultuur in wijderen en engeren zin, beantwoordt schrijver deze vragen : 1. Welke opvatting heeft het katholicisme aangaande het menschelijk leven ? 2. Hoe ziet het katholicisme de menschelijke natuur ? 3. Welke beteekenis heeft in het katholicisme de gemeenschap ? Bondig en degelijk.

Dr C. VAN GESTEL O.P.

14.690 **Dekkers, Wilfr., O. Praem.** 23 : 25 : 26 : 32

◆ KERK EN COMMUNISME. Beschouwingen bij de Encycliek « Divini Redemptoris » van Paus Pius XI over het Communisme. — *Tongerloo (Antw.), St-Norbertus-Boekhandel,* 1937 (24×18) 239 *blz.* 25 *fr.*

IV — « Het is ons gebleken, zegt de inleiding, hoe het volk behoefte heeft aan een klare uiteenzetting van de leer der Kerk». Daarom heeft schrijver hier een populairen commentaar willen geven over de encycliek « Divini Redemptoris ». Dubbele verdienste : die van een zakelijk werk te leveren tegen een der groote kwalen van onzen tijd, en die van het volk in direct contact te brengen met het opperste leergezag. Alles wordt bijgebracht wat tot het begrijpen der encycliek nuttig is : haar verband met de andere encyclieken, met de sociale leer der Kerk, de leer van het Mystisch Lichaam enz.... Praktisch nut werd dus vooral beoogd, meer dan een grondige studie van de verschillende veronderstelde problemen. Schrijver werd aangezet, zooals het boek getuigt, door een reëele en persoonlijke kennis van de nooden, waarvoor de encycliek geschreven is. Sommige meeningen over Rusland en Russische toestanden, over het Bolsjewisme, zonder belang overigens voor den inhoud van het boek, schijnen ons minder juist.

Dit boek mag dus zeer warm aanbevolen worden omdat het duidelijk, kort en overzichtelijk het essentiëele in de leer der Kerk, zonder twistpunten, weergeeft. Het is een opbouwend werk, met katholiek optimisme geschreven, dat zeker niet blind is voor de waarheid maar levensdurf put uit zijn godsvertrouwen en uit zijn geloof in de Kerk. A. WUYTS S.J.

14.691 **de Pauw, D., O.P.** 24

◆ DE BERGBOODSCHAP. Radio-Kwartiertjes. — *Mechelen, Generaal de Ceuninckstraat* 73, 1937 (17×13) 120 *blz.* 12 *fr.*

Dalm. de Pauw O.P.

V — De welsprekende Dominikaan gaf ons hier van het beste en nuttigste zielevoedsel in dien uitstekenden vorm, die het radio-kwartiertje is. De Berg der Zaligheden staat bij hem niet in het luchtledige, maar hij weet er rondom en beneden woelen en branden de heele moderne wereld in al zijn vervreemding van Christus en in zijn nooden. Het kristelijk leven, dat hij die wereld voorhoudt, is de heerlijke wijsheid zooals zij krachtig straalt uit de leer van Schriftuur en Kerk, voorgedragen met een geestdriftig accent van persoonlijke beleving, dat doet denken aan Ruusbroec en de beste geestelijke schrijvers. Niet minder merkwaardig is het door-en-door Evangelische, het gestadig doordruppelen van Christus' hemelsche woorden (zoo treffend in de radio!) Men ontkomt niet aan den invloed van schrijvers fiere geestdrift voor den Meester. Met dat al zal men verder zeer veel nut hebben aan zijn opwekkingen, raadgevingen, vertroostingen, zooals zij uit zijn warm en jeugdig hart van waren zielezorger vloeien. In letterkundig opzicht hebben we hier een woord en taal, gegroeid en voorgedragen buiten alle rhetoriek om, uit een bezonken en rijke overtuiging en levende stuwing, volkomen rijp en tevens jeugdig. Heerlijk om te lezen, te herlezen, ook vóór te lezen en te overwegen. Dr JORIS CAEYMAEX, PR.

14.692 **Geerebaert, V., C.SS.R.** **22 : 92.2**
◆ DE GOD-MENSCH. CHRISTUS' WOORDEN : I. DE PARABELEN. — *Leuven, St-Alfonsus-Boekhandel,* 1937, 2[e] *herz. druk,* 2 *dln* (21 × 14) 600 *blz.* 20 *fr.*
V — Deze tweede uitgave van de « Parabelen » komt typographisch zeer goed voor. Aan den tekst, zoo zegt ons de schrijver zelf, heeft hij weinig veranderd. In het Inleidend Hoofdstuk heeft hij het begrip van allegorie eenigszins verder uitgebreid. Hij plaatst « het Evangelie in zijn historico-archeologische omlijsting, ten einde de lessen van den goddelijken Meester bevattelijker te maken ». En dat geschiedt met grondige kennis van zaken, zooals blijkt uit een aandachtig lezen en uit de bibliographie. Nuttige en tevens aangename geestelijke lectuur ook voor ontwikkelde lezers ! Het is oprecht verheugend, dat er tegenwoordig zoo veel merkwaardige boeken in het Nederlandsch over Christus verschijnen, en dat ze talrijke lezers vinden. J. SALSMANS S.J.

14.693 **Hoegen, A. W., D[r]** **23 : 30 : 57**
◆ OVER DEN ZIN VAN HET HUWELIJK. Een moraal-theologische Studie. — *Nijmegen, J. J. Berkhout,* 1935 (24 × 17) 328 *blz.* *fl.* 3,60
IV* — Dit doctoraal proefschrift van E. H. Hoegen werd met bewondering en geestdrift onthaald. En terecht : het is een diepgaande katholieke studie over onderwerpen, die in de moderne gedachtenverwarring degelijk toegelicht en doorgrond behooren te worden. De beteekenis van het huwelijk in den dienst van de menschheid, en anderzijds tot vervolmaking der persoonlijkheid ; het huwelijk als levensstaat, waar liefde en zedigheid zijn vereischt, en waar een zekere plicht tot voortplanting bestaat : ziedaar de magistraal behandelde hoofdpunten. En al gaat men, wat dit laatste betreft, niet altijd met de redeneering mede, toch doet het aangenaam aan de hoofdbedoeling van den echt sterk te hooren beklemtoonen. Over de « periodieke onthouding » spreekt de schrijver zeer bezadigd en zeer raak : « Men mag van het huwelijk niet maken wat men zelf verkiest (blz. 257)... Van deze methode mag men ook vreezen de ruïneering van veler huwelijksgeluk (blz. 288)... Het zou niet de eerste maal zijn, dat de sensus moralis, hier aanwezig in een instinctieve vrees voor de gevolgen der methode, het moreele inzicht vooruit was (blz. 289) » — Dit boek is niet vóor het publiek bestemd, wel voor priesters en vakmannen, maar dezen zullen er veel in leeren. J. SALSMANS S.J.

3. - Sociale Wetenschappen - Opvoeding

14.694 **de Raedemaeker, F., S.J.** **25 : 30 : 33**
◆ VAN RERUM NOVARUM TOT QUADRAGESIMO ANNO. — *Antwerpen, Standaard (K. V. H. U., verhandeling* 352-353) 1937 (20 × 13) 97 *blz.* 5 *fr.*
V — De leeraar voelt diep-sociaal en verlangt zijn overtuiging aan zijn rhetorika-studenten mee te deelen. Dit werk is uit dat verlangen geboren en dat doel kenmerkt tevens den aard en de strekking ervan : het is een inleiding, welke de hoofdzaak uit de pauselijke wereldbrieven voorhoudt, met warme overtuiging voorzeker, maar geenszins eenzijdig door onvolledigheid, kalm en zakelijk. Deze hoedanigheden maken die brochure bijzonder geschikt om de « tragen », waar Quadragesimo Anno over spreekt, te bewegen. D[r] K. DU BOIS S.J.

14.695 **Feenstra, A.** **33**
BEGINSELEN VAN DE STAATHUISHOUDKUNDE. — *Gorinchem, J. Noorduyn,* 1934, 18[e] *herz. druk* (22 × 14) 3, 207 *blz.* *fl.* 2,20 ; *geb. fl.* 2,75
V — Handboek bestemd voor de Nederlandsche « Hoogere Burgerschool » en aan het ontwikkelingspeil harer leerlingen aangepast, alsook aan hetgeen voor onze Noorderburen bijzonder belangrijk is. Het is eenvoudig maar geenszins oppervlakkig. De « strijdvragen » werden, blijkbaar met opzet, of vermeden of enkel in het kort aangestipt. Een « achttiende druk » ; voorzeker een aanbeveling. De eerste is van 1894. Sedertdien is, op economisch gebied en in de opvattingen omtrent de economische vraagstukken, veel veranderd ; hier werd rekening mee gehouden, evenwel niet overal ten volle, bv. in de deelen over « handelcrises », over den handel en over het muntwezen. D[r] K. DU BOIS S.J.

14.696 **Koot, Ton** **37 : 79**
VOLG HET SPOOR. Een Boek voor en over Nederl.Voortrekkers. *Met foto's v. d. schrijver en ill. van T. Leeser. — A'dam, Wereldbibliotheek* (19 × 13) 232 *blz.* *fl.* 2,25 ; *geb. fl.* 2,90
V — Over de « Rover scouts », de seniorenafdeeling in de padvindersbeweging (leden boven de 17 j.) : Oorsprong en ontwikkeling, organisatie en activiteit van deze « Voortrekkers », alsmede een historiek der beweging in Holland. Prettig uitgegeven. B.

14.697 **Leën, Walter, Dr** **33: 34**
HET VERRICHTEN VAN ARBEID DOOR VREEMDELINGEN. — *Antwerpen, De Sikkel* (*Vl. rechtskundige Bibliotheek nr* 18) 1937 (24×15) 160 *blz.* 35 *fr.*
V — Een *leerrijke* en *weldoende* studie. Ze is *leerrijk* omdat de juist ons omstandig en duidelijk over de juridische zijde van het vraagstuk inlicht : de eischen aan de werkgevers en aan de vreemde werknemers gesteld, de waarborgen waar deze laatsten in bepaalde omstandigheden van genieten. Ze is het des te meer omdat ons duidelijk aangetoond wordt, hoe ingewikkeld het vraagstuk is : wie meent dat het in de meeste gevallen voldoende is, een vreemdeling weg te zenden om een Belgischen werklooze aan het werk te stellen, verneemt hier hoe simplistisch hij zich vergiste.
Ze is *weldoende* eerst en vooral omdat sociale rechtvaardigheid en liefde alle opmerkingen en besluiten van den schrijver ingeven, hetgeen hier zeker bijzonder verdienstelijk is, waar men voor schijnbaar onverzoenbare belangen staat : aan de rechtmatige verlangens én van de vreemdelingen, én van de eigen nationalen wordt ten volle voldaan. Ze is weldoende ook omdat opbouwend werk geleverd wordt : het goed recht van de maatregelen, op dat gebied door de staatsmacht getroffen, komt duidelijk uit : onze vreemde-arbeiders-politiek wordt bijna zonder voorbehoud goedgekeurd, waarbij nuttige wenken aan het landsbestuur aanduiden hoe het, door een actiever optreden op de gebieden der vakopleiding, der arbeidsbemiddeling en der uitwijking heel werkelijk, ofschoon onrechtstreeks, kan bijdragen tot tewerkstelling van talrijke landgenooten. Met één woord, een werk dat ons volledig op de hoogte stelt van het vraagstuk, van den tegenwoordigen toestand, en van hetgeen nog moet gedaan worden. Dr K. du Bois S.J.

14.698 **Pauwels, Achiel, Mr Dr** **34 : 9**
DE OORSPRONG VAN DE BELGISCHE POLDERWETGEVING. De Politiek van Frankrijk (1794-1814) ten aanzien van de Polders. De Wording van de organieke keizerlijke Decreten van den 11 Januari en van den 28 December 1811. *Met een voorwoord van Prof. Mr Dr F. van Goethem. — Antwerpen, De Sikkel* (*Vl. rechtskundige Bibliotheek nr* 15) 1937 (24×15) 206 *blz.* 45 *fr.*
V* — Dit is het tweede werk van den jongen jurist, die bijzondere aandacht heeft geschonken aan de eigenaardige en toch wel belangrijke wetgeving omtrent polders en wateringen. Het eerste werk ging over de eigenlijke wetgeving, die te wege is een verandering te ondergaan. Dit werk is meer van rechtshistorischen aard, en geeft ons geheel nieuwe documenten over de instelling van de polders. Al wie zich met polders en wateringen moet bezig houden — en er zijn er meer dan men wellicht vermoedt — zal dit uitstekend werk met belangstelling lezen. Dr L. van Bauwel

14.699 **Perrin, C.** **30 : 33 : 36 : 24**
◆ DAT IS BABEL... IN HET SLIJK. *Uit het dagblad « La Croix ». Vert. uit h. Fransch dr J. Gribling. Geïll. — Rijswijk, Kruisvaarder,* 1936 (22×14) 100 *blz.* *fl.* 0,95
V — Parijs, net als iedere grootstad, heeft aan den uitkant, haar « zone » : grootdeels onbebouwde stroken gronds, waarop de « verschopten der samenleving » een onderkomen zoeken in armoedige, bouwvallige huizen of krotten, die zijzelf in elkaar timmerden. Diepe zedelijke ellende gaat gepaard met den schrijnenden stoffelijken nood, waaronder deze menschen gebukt gaan. Mej. C. Perrin vestigde hierop de aandacht in « La Croix », het kath. Parijzer dagblad en op het apostolaat, dat van kath. zijde in deze middens verricht wordt. J. Gribling vertaalde haar artikels ; echter zeer ongelukkig, want al te slaafs.

14.700 **van der Wey, A., Dr, Ord. Carm.** **324 : 57**
◆ DE BLOED-MYSTIEK VAN HET NATIONAALSOCIALISME. — *Antwerpen, Geloofsverdediging,* 1937 (24×15) 66 *blz.* 7,50 *fr*
IV — Deze brochure is samengebundeld uit een reeks dagbladartikels. Het ras, méér nog het bloed, is het groote mysterie en draagt « de » levensbeschouwing. Daardoor staat het nationaal-socialisme rechtstreeks tegenover de katholieke Kerk en de groote katholieke geloofswaarheden. De voornaamste argumenten worden objectief uiteengezet (telkens met aangegeven bron) en stevig weerlegd. Verzorgd uitgegeven. Dr C. van Gestel O.P.

14.701 **von Baumhauer, P. M., Mr en Eigeman, J. A., Mr** **33**
BEGINSELEN DER STAATHUISHOUDKUNDE. — *Wassenaar, G. Delwel,* 1936, 19e *druk* (23×16) 4, 233 *blz.* *fl.* 3,50
V, N — Een keurig handboek bedoeld als leidraad bij de lessen in het middelbaar onderwijs. « Neutraal », ook in betwiste economische vraagstukken, waar dan de stof eerder toelichtend dan beslissend behandeld wordt. Geschreven voor de Nederlandsche jeugd, hetgeen meebrengt dat op de eerste plaats Nederlandsche toestanden, voorbeelden, enz. in aanmerking komen. Dat behoort zoo, maar het maakt het werk voor ons minder bruikbaar. K. B.

14.702 **XX.** **9 : 1 : 30 : 32 : 33**
◆ U. S. S. R. [HET COMMUNISME] *Speciaal nummer van « Kultuurleven », tweemaandelijksch tijdschrift,* 1937 *afl.* 2-3. — *Antwerpen, Geloofsverdediging* (23 × 16) 129-392 *blz.* 20 *fr.*
IV — Nieuwe gedachten brengt dit boek niet bij ; dat hoeft ook niet. Maar het is een aangepaste voorstelling van de voornaamste punten die betrekking hebben op het bolsjewisme. Alleen reeds de inhoud doet het nut ervan uitkomen. Het bevat vier deelen : het eerste handelt over den historischen en ideologischen grondslag van het communisme, de historische voorbereiding, den wijsgeerigen grondslag. Het tweede deel geeft een overzicht van de bedrijvigheid van het communisme op godsdienstig, politiek, economisch terrein ; in het huisgezin, op de school en in de letterkunde. In het derde deel bespreekt het de propaganda in België, Nederland en in het Oosten. Het vierde deel geeft een beoordeeling van katholiek standpunt van andersgezinde communisten : Trotzky, Gide, en een vergelijking met het fascisme. Ten slotte volgt een critisch geordende bibliographie.
Over ieder dezer punten handelt een speciaal artikel. Sommige zijn uitstekend (wijsbegeerte, pædagogie, letterkunde, katholicisme en communisme...) Ondanks sommige onnauwkeurigheden en eenige te vage uiteenzettingen, waarvan het onderwerp grondiger had kunnen ingestudeerd worden, mag dit boek een uiterst nuttige bijdrage heeten, zoowel wat de degelijkheid betreft als om het feit dat men hier in het kort, en doorgaans zeer overzichtelijk, het bijzonderste behandeld vindt. Het is een voortreffelijke commentaar op de encykliek van Z. H. den Paus. A. WUYTS S.J.

5. - Wetenschappen

14.703 **Alders, J. C.** **58 : 59**
NEDERLANDSE DIEREN EN PLANTEN : I. DE KIKVORS. *Geïll. met* 8 *platen.* — *Den Haag, De Hofstad (Fauna-Flora-serie)* 1935 (21 × 15) 39 *blz. fl.* 1,45 ; *geb. fl.* 1,95
IV* — Een zeer geleerd boekje ; voor specialisten bedoeld. De illustratie is fijn verzorgd. L. SENDEN, PR.

14.704 **Born, Max** **53 : 54**
HET RUSTELOOS HEELAL. *Vert. uit h. Engelsch [The restless Universe] dr Dr J. F. H. Custers. Geïll. dr Dr O. Koenigsberger. — A'dam, De Spieghel ; Antwerpen, Het Kompas,* 1936 (23 × 16) 316 *blz.* *geb. fl.* 3,90
V* — Wie een algemeen overzicht wenscht over de hedendaagsche physico-chemie, zal er genoegen aan beleven dit boek door te maken. De modernste theorieën aangaande moleculen, ionen, electronen, isotopen, kernen, worden hierin klaar en duidelijk uiteengezet. Links en rechts wat meer ingewikkeld wegens wiskundige gegevens. Wat meest opvalt in dit werk is de randversiering : een kinematische voorstelling van de beschreven zaken maakt deze laatste vaak klaarder. L. SENDEN, PR.

14.705 **Colerus, Egmont** **51**
VAN 1 × 1 NAAR INTEGRAAL WISKUNDE VOOR IEDEREEN. *Met inleiding van P. Wijdenes. Bew. nr h. Duitsch dr Dr J. A. A. Verlinden. — Bilthoven, De Gemeenschap ; Lier, van In,* 1937 (24 × 15) 271 *blz.* *fl.* 3,25 [45 *fr.*]
V —Dit boek, waarin de wiskunde van a tot z in vogelvlucht wordt bekeken, is wel interessant. Vlot geschreven, vol aardige vondsten, zal het werk door menig liefhebber van « die edele cijferconste » graag doorbladerd worden. Dat de bondigheid van het behandelde niet steeds op volledige juistheid wil prat gaan, zal niemand den schrijver kwalijk nemen. Op een speciale manier belicht schrijver menig gegeven van de wiskunde ; dikwijls zelfs weet hij ingewikkelde begrippen helder en aangenaam voor te stellen. L. SENDEN, PR.

6. - Toegepaste Wetenschappen

14.706 **Hoornaert, P.** **65**
DE VAARDIGE CORRESPONDENT.—*Brugge, J. de Meester,*1937(21 × 13)144 *blz.* 14*fr.*
V — Een cursus in Nederlandsche *handels*briefwisseling van een Brugschen handelsleeraar. Niet alleen taalkundig maar ook als technisch raadgever, een zeer aanbevelingswaardig handboek, waar voor alle gegadigden hoopen wijsheid is uit op te halen. B.

14.707 **Polak Daniels, Leonard, D[r]** 61
ZIEKTEN EN ZIEKTEBEELDEN. Rede uitgesproken bij de Overdracht van het Rectoraat te Groningen op Maandag 21 September 1936. — *Groningen, J. B. Wolters,* 1936 (24×16) 17 *blz.* *fl.* 0,75
IV* — Wijst eerst op het onbepaalde van het begrip ziek-zijn. Daarna op het feit dat een ziektebeeld geen vaste anatomische lœsies dekt en dat niet alle zelfde ziektebeelden op éénzelfde bepaalde ziekte wijzen. De kunst van den goeden clinicus is vooraf te onderzoeken en te ontleden om daarna van het alles de synthese te maken. Dokterslectuur.
Dr J. LEBEER

14.708 **Reijs, J. H. O., D[r]** 61 : 37
OVER DE PHYSIOLOGISCHE GRONDSLAGEN VAN DE LICHAMELIJKE OPVOEDING. — EENIGE NIEUWE PHYSIOLOGISCHE GEGEVENS VOOR DE LICHAMELIJKE OPVOEDING. *Geïll. — R'dam, Publicatie-fonds van de Ver. v. Leeraren en Onderwijzers in de Gymnastiek, Jericholaan* 89b (24×16) 39, 28 *blz.* *elk fl.* 0,50
IV* — Schrijver besluit zijn tweede lezing : « Er is meer in de gymnastiek, dan waartoe men komt door oppervlakkige beschouwing ». Dat blijkt maar al te duidelijk uit deze twee brochuren die, zeer wetenschappelijk en critisch, de physiologische grondslagen bespreken waarop een pleidooi pro gymnastiek steunt, en wel voornamelijk pro Duitsche gymnastiek als veel vollediger en nuttiger dan Zweedsche. Wat hier geboden wordt is noch vulgarisatie noch propaganda, maar gymnastiek-onderwijzers (die anatomie en physiologie kennen) zullen er heel wat aan hebben. Dr J. LEBEER

14.709 **van Ginkel, Ant. J. en van Buul, T.** 91 : 629 : 38 : 9
HET LUCHTVAARTBOEK VOOR DE JEUGD. Een Leesboek over de Luchtvaart. *Geïll. — Bussum, van Dishoeck,* 1937 (24×16) 160 *blz.* *geb. fl.* 2,50 [20 *fr.* ; *gecart.* 25 *fr.*]
V-VIa — De K. L. M.-propagandist van Ginkel en het oud-schoolhoofd T. van Buul schreven een alleraardigst, prettig leesbaar boek over de luchtvaart : geschiedenis, techniek, ontwikkeling, theorie en praktijk, en een vlot reisverhaal over een Indië-vlucht. — Goed en rijk geïllustreerd : zeker óók voor ouderen een prettig boek. Dr J. POLLMANN

14.710 **Zischka, Anton E.** 5 : 6 : 3
WETENSCHAP VERNIETIGT MONOPOLIES. *Vert. uit h. Duitsch* [*Wissenschaft bricht Monopole*] *dr A. G. Geering. Geïll. met 24 platen. — Tilburg, Het Nederlandsche Boekhuis,* 1937 (21×15) 210 *blz.* *fl.* 2,75 ; *geb. fl.* 3,75
IV — Vooraan besproken onder nr 14.685.

7. - Schoone Kunsten - Spel en Sport

14.711 **Badings, Henk** 78
DE HEDENDAAGSCHE NEDERLANDSCHE MUZIEK. — *A'dam, Bigot en van Rossum* (*Caecilia-Reeks nr* 2) 1936 (18×12) 113 *blz.* *gekart. fl.* 1,25
V — Wij zijn blij met deze samenvattende studie, omdat zij ons, van een man die — toevallig zelf een leidende plaats innemend in de scheppende artistenwereld van Noord-Nederland — midden in de beweging staat. De studie is zeer planmatig opgevat en oordeelkundig ingedeeld : *De oudere generatie, de revolutionnairen, de evolutionnairen, de jonge generatie, perspectieven, literatuur, register.* In de inleiding waarschuwt Badings tegen de gevaren van de « hachelijke onderneming... om een beeld te schetsen van de zich nog ontwikkelende muziek » ; hij wijst op het nabuurschap van oudere en jongere generaties en op de relativiteit van de moderne stijlverandering in vergelijking bij « omwentelingen » uit het verleden. Badings begint met de geboortegrens in 1880 en centraliseert de activiteit dezer jaren rond drie hoofdfiguren : Wagenaar, Dopper, Landré. De inzet der « Revolutionnairen » (de tijd van Semper, Ruyneman, Vermeulen, Pijper e.a.) wordt bizonder interessant door de analyse van de nieuwe stijlaspecten, die de verscheiden technische komponenten (*harmonie, instrumentatie, orchestratie, vorm, tonaliteit, rythme*) vertoonen. De « evolutionnairen » groepeeren komponisten die gekenmerkt zijn door de « kieskeurigheid » waarmede de nieuwe ideeën getoetst werden » : Bernard van den Sigtenhorst Meyer, Rud. Mengelberg, Hendr. Andriessen, enz. Het kapittel « De jonge generatie » belicht het heropleven na een « stilstand, voornamelijk veroorzaakt door de geweldige devaluatie waaraan de nieuwe middelen onderhevig waren » ...en waarna de « belangrijkste tendens ...het zoeken naar een muzikalen inhoud voor de vele nieuw verworven middelen » zijn zou : Wegener, Hyman, K. Mengelberg, Enthoven, Landré, van Lier, Badings, enz.
Het is een zeer mooi werk, waarin de moderne tijd in een klaar overzichtelijk beeld wordt

opgehangen, met een verblijdende volledigheid. Mag een en andere opinie betwistbaar worden geacht, men zal het steeds een moedige daad moeten heeten, dat een tijdgenoot objectief heeft kunnen staan tegenover tijdgenooten. De studie wordt beheerscht door een klassificatie-geest,die, al kan men de grenzen ervan in bedenking houden, een goede orde schiep in het veelzijdig gebeuren. Als demonstratie van Nederlandsche scheppingskracht in het bizonder verheugend en illustratief ! Dr FL. VAN DER MUEREN

8. - Letterkunde

81. GEDICHTEN

14.712 **Bakker, Bert ; de Goede, Barend ; Kamphuis, G.** 81 : 809

SPECTRUM. Bloemlezing uit de Poëzie van Jong-Protestantsche Dichters. — *Kampen, J. H. Kok* (19×13) 158 *blz.* *fl.* 1,50 ; *geb. fl.* 2,10

IV, P — Ik meen dat hier ware christelijke poëzie tot uiting komt, terwijl ook de kunstvorm op peil staat. Wel te verstaan op ongelijke wijze, bij deze twee dozijn dichters, die niet allen zoo begaafd of geoefend zijn als een Jan H. Eekhout, een W. de Merode, een Roel Houwink. In het land van Toorop schijnt er een bizondere aantrekking uit te gaan van het helderfijne der Kerstmis- en Paaschmorgenmysteries boven alle andere christelijke inspiraties : Jan H. Eekhout en anderen bereiken hierin iets zeer kostbaars. Op het gebied van Godsaanvoelen en vromen jubel in de natuur, betuigt zich de gekende Hollandsche vertrouwdheid met het fijne, stilglanzende natuurbeeld, niet de dynamische, grootgolvende lyriek. De angstgedachte schijnt mij over het algemeen ook meer getemperd, milder van uitzicht. (Naast specifieke lyriek hierop, zijn hier ook natuurgedichten over deze stemming, nl. herfstgedichten, m.i. veel te talrijk in dit betrekkelijk gemakkelijke genre). Ook enkele actualiteitsgedichten. Samenvattend, een eerste oogst die volle aandacht verdient.

Dr JORIS CAEYMAEX, PR.

14.713 **Beversluis, Martien** 81

CHIMERA'S. Een dramatisch Gedicht. *Geïll. dr Nans Amesz.* — *Lochem, De Tijdstroom,* 1937 (28×20) 122 *blz.* *geb. fl.* 2,90

II* — Geïnspireerd door de groteske gedaanten van de waterspuwers aan een kathedraal, wijdt de dichter beschouwende verzen aan : Gierigheid, Onrecht, Laster, Ontucht etc. Niet socialistisch getint, zooals van dezen auteur te verwachten ware geweest. Gelijkstelling der Christus-figuur met die van Boeddha, Ichnaton, Lenin, Krishnamurti etc. ; hier en daar een schimpscheut op priesters en dogma's maken strikt voorbehoud voor rijpe ontwikkelden gewenscht. Eén der teekeningen, « de Ontucht », is nogal vrijmoedig.

M. DONDERS-VAN DER AA

14.714 **Demedts, André** 81

André Demedts

KLEINE KEUZE. — *Mechelen, Eenhoorn (De Bladen voor de Poëzie,* 1937 (23×14) 10 *losse blz.* 4 *fr.*

IV — Zeven gedichten van een vroeg-ontgoochelde en droefgeestige stemming : klaarblijkelijk de schaduw van den kortgeleden meegemaakten oorlog die zich laat gelden : reden, waarom wij dit punt stilzwijgend moeten voorbijgaan. In literair opzicht heeft schrijver gemeend een schrifttuur te mogen huldigen van een lossen aard, met een gemakkelijke stroofvorming en dergl. Dat heeft een goeden kant : het moet niet altijd dat pijnlijk berekende en strakke effect zijn in de poëzie. Maar schrijver valt nogal eens in het ander euvel : gemis aan gevatheid, aan keurigheid in syntactisch en taalopzicht, aan gespannenheid.

Dr JORIS CAEYMAEX, PR.

14.715 **Maes, Toon** 81

VADERAARDE. *Geïll.* — *Deinze, T. Maes,* 1937 (25×17) 53 *blz.* 20 *fr.*

IV — Wat is er in 1937 over zulke verzen nog te zeggen, die 1922 wellicht heldhaftig en min of meer verdienstelijk hadden kunnen schijnen ? Dr A. B.

14.716 **Swarth, Hélène** 81

WIJDING. Gedichtenbundel. *Met autobiographische aanteekeningen.* — *Zwolle, La Rivière & Voorhoeve,* 1936 (21×16) 95 *blz.* *fl.* 1,75 ; *geb. fl.* 2,50

Hélène Swarth

V — De bijna 80-jarige dichteres geeft ons als haar avondlied een schoon getuigenis van vroom-geloovige. Zoo dan voelt zij weer bij zich als het ware den engel van haar kinderjaren en jeugd, die haar een blijvende richting naar boven gaf; vooral huldigt zij met diep gevoel haar Verlosser en Trooster in de droefheid of eenzaamheid, die haar bijna altijd, en soms zeer zwart, heeft omgeven; zij beantwoordt in stille vreugde de talrijkere stonden van verlichting en sterking van nu; bij ochtend, bij avond, buigt zij stil biddend en ademt haar mond als eerste en laatste woord een schoon gebed; haar kruisbeeld heeft een zin voor haar, het is haar anker, haar kracht; met haar hartebloed is zij gedreven naar de liefde van het liefdevolle Hart. Welnu, de als stemmingdichteres zeker zeer begaafde, die zij altijd was, weet nog steeds aan den indruk van een bepaalden stond bezielde gestalte te geven, al is haar beeldenkring voorzeker zooals altijd wat te weinig wilde natuur. Na dit gebedenboek volgt een kleine sonnettensuite epische Evangelietafereelen : alles doorhelderd met het licht van den aanbeden Verlosser. De beroemde sonnetiste verloochent zich hier niet, en zij slaat er meerdere prachtmedaillons. Soms (vooral in de lyrische stukken) hindert wel een en ander overblijfsel uit de « woordkunst » van tachtig, maar anderzijds, met haar meesterschap en groote geoefendheid in dezen vorm, haalt zij nog stukken uit, die u een groot genoegen laten beleven aan het volvaste, nobelschoone van woord en taal. Iets specifiek-protestantsch merk ik volstrekt niet : het is zuivere christelijke poëzie voor allen. Dr JORIS CAEYMAEX, PR.

82. TOONEELLITERATUUR

14.717 **Frencken, F., Mgr** 82.9 : 22

◆ GEKRUISIGD. Bijbelsch Tooneelspel in drie Bedrijven. — *Antwerpen, Vink,* 1937, 2[e] *druk* (18×13) 104 *blz.* 16 *fr.*

V — Toen dit spel voor het eerst verscheen (1913) maakte het zeer goede indruk, niet het minst om de litteraire verzorging van taal en vers. Die eigenschappen heeft het natuurlijk behouden, net als de verdienste van zijn inleidende les in de Evangelieatmosfeer. Tooneeltechnisch en tooneelmatig was het in 1913 al min dan een « Blindgeborene » of dgl. Omwille van het dubbele verhaal (eigenlijke intrigue mist het heel en al) was de spanning gebroken. Die zwakheid doet, na de ontwikkeling van onze tooneelschrijfkunst, thans dubbel erg aan. AL. DE MAEYER, PR.

Mgr F. Frencken

14.718 **Gevels, Frans** 82.0

EEN DUISTERE ZAAK. Tooneelspel in drie Bedrijven. — *Brugge, P. Putman, (De Fonteinserie nr* 2) 1936 (17×13) 91 *blz.* 14 *fr.*

IV — 'n Vrij goed detectivespel. De bestuurder van de gevangenis gewurgd... Wie is de moordenaar ? Het caricaturale van 'n paar bijkomende personages ontsiert het spel en het overbodig gezeur van bedoelde menschen vertraagt de actie. Anders werkelijk niet kwaad voor dit genre. JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

14.719 **Grosfeld, Jan** 82

EEN ZWERVER KWAM... Tooneelspel in drie Bedrijven. *Vrij bewerkt naar « De Verschoppeling » van A. Boere. — Berlicum, J. Grosfeld,* 1937 (19×13) 92 *blz.* *fl.* 2

V — 'n Nukkige boer, die zijn kinderen harteloos 'n toekomst indwingt, die hen tegenstaat. 'n Zwerver, 'n onbekende, komt daarlangs. Hij is de broer van den baas en is er ook nog 'n vroeger slachtoffer van. De boer vernietigde zijn leven, waar hij diens meisje doodde en den man zelf voor de misdaad liet boeten. In ruil voor het bewijs van de misdaad eischt de zwerver alleen maar het geluk van de kinderen, waar ze den vrij-gekozen weg zullen uitgaan. Hij bekomt het en gaat heen. Niet kwalijk, al komt er dan heel wat storende gemaaktheid bij te pas. JOZ. VAN DEN EYNDE, PR.

14.720 **Teirlinck, Herman** 82 : 809

ELCKERLYC. Oorspronkelijke Tekst voor een hedendaagsche Opvoering overschreven en met een inleidende Toelichting voorzien. *Verlucht met houtsneden van J. Cantré. — Antwerpen, De Sikkel,* 1937 (28×21) 51 *blz.* 95 *fr.*; *geb.* 145 *fr.*

IV — Bij deze uitgave van Elckerlyc gaat ter inleiding een Woordje over zuivere dramatiek. Het bevat weinig of geen nieuwe gezichtspunten. Wat de auteur schrijft over de gezondwording van de theaterkunst en het in gebreke blijven van de tooneelschrijvers, onderteekenen we met beide handen. We bewezen hetzelfde in Tooneelgids 23e Jg. Niet juist lijkt ons het volgende : « Het levensbeeld dat opbloeit langs het spel, al spelend, is uit zijn (de auteur) fantasie geboren. » O.i. halen geboren regisseurs uit den tekst schoonheden, waarvan de auteur niet droomde. De tekst, immers, prikkelt de fantasie van den regisseur, inspireert hem nieuwe schoonheidsbeelden. De tekst heeft deze niet in zich, geeft er enkel aanleiding toe.
Wat de bewerking van Elckerlyc door H. T. betreft, ze verdient een gunstig onthaal. Van hedendaagsch standpunt uit, zijn de coupures psychologisch, de gewijzigde zinswendingen en verzenvolgorde, taalkundig en stylistisch, best te verdedigen. Dat de intrinsieke waarde van den tekst er hier en daar lichter op wordt, spreekt van zelf. Een onbetwistbare verdienste is deze : de moderniseering ontnam Elckerlyc zijn archaïstisch patina niet.
De verluchting van J. Cantré is niet altijd tooneelkundig, was ook waarschijnlijk aldus niet bedoeld. Wat er van zij, er komen figuren voor die op de planken niet te realiseeren zijn ; en costumes die alles behalve tooneelmatig blijken want alvast het gebarenspel belemmeren. De uitgave strekt De Sikkel tot eere. Dr C. GODELAINE

83. Verhalend Proza

I. — VERBODEN LECTUUR

14.721 Engers Adolphe **83.1**

ARDJOENA. Indische Roman. — *A'dam, L. J. Veen* (21 × 16) 207 *blz.*

I-II — Bespreking in de kroniek : « Nog uit de voorlaatste Lichting ». Zie nr 14.682.

14.722 Laatsman, W. **83.2**

SLOEBERKE SLOB. Een Verhaal uit Vlaanderen. — *Den Haag, Voorhoeve* (20 × 15) 159 *blz.* *fl.* 1,40 ; *geb. fl.* 1,90

I—Sloeberke Slob is schoenmaker van stiel, en katholiek lijk er veel zijn. Hij houdt zijn Paschen gaat niet veel naar de kerk, en vermoedt niets van de heerlijkheid van ons heilig Geloof. Zekeren dag krijgt hij een protestantsch briefje in handen, dat hem een openbaring brengt : God is liefde. Hij zoekt meer zulke briefjes, leest ze samen met zijn vrouw, koopt een Evangelieboek, en noodigt den protestantschen evangelist uit om in zijn keukentje vergadering te houden. Nu eerst begint Sloeberke te begrijpen wat godsdienst is, zijn ziel bloeit open in Godsliefde. Hij offert zijn duiven op, omdat die tusschen hem en God staan, en, als zijn keukentje te klein wordt, offert hij ook zijn hofken op om er een kapel van te maken. Hij lijdt vervolging om zijn geloof. Dan komt de dag van de aanneming : de dominee is daar, Sloeberke en zijn vrouw worden aangenomen en toegelaten tot het Avondmaal. Het kapelleken brandt af en wordt door een schooner vervangen, er komen meer aanhangers, Sloeberke gaat evangelieboekjes rondventen, en een nieuwe bekeerling zal evangelist worden. — We krijgen hier, als ik het zoo noemen mag, een proeve van protestantsche mystiek. De opgang van de ziel van het simpel Sloeberke is schoon geschetst. Maar 't is een gevaarlijk, een verderfelijk boek, om wille van de thesis : de katholieke godsdienst is alleen formalisme, de protestanten leven naar den geest van Christus. Daarom : verboden lectuur. F. VERMUYTEN, PR.

II. — STRENG VOORBEHOUDEN LECTUUR

Deze boeken mogen slechts bij uitzondering, om gegronde redenen, door welgevormde rijpere lezers worden gelezen

14.723 Frank, Leonard **83.1**

HET MANNENQUARTET. *Vert. uit h. Duitsch dr Eva Raedt-de Canter. — A'dam, Querido [Antwerpen, de Nederl. Boekhandel] (De Salamander-reeks)* 1937 (19 × 12) 241 *blz.* *fl.* 1,25 ; *geb. fl.* 1,50

II-III — De knapheid van den schrijver is tot beters in staat dan tot dit tamelijk verwarde en onsamenhangende beeld van een kleine Duitsche stad. Op den bodem van dit werk vinden we niet de verwachte stemming, wel een onverklaarbaar cynisme, dat dan op zijn beurt af en toe eens zijn schaamteloosheid moet botvieren, of door zijn vreemde methodes met den lezer een loopje nemen. Dr A. BELLEMANS, PR.

14.724 Kurek, Jalu **83.3**

GRIEP WOEDT IN NAPRAWA. Poolsche Roman. *Vert. uit h. Poolsch dr H. Katzee. — Den Haag, Kruseman,* 1937 (21×15) 285 *blz.* *fl.* 2,50 ; *geb. fl.* 3,50

II — 'n Dorp in den meest verstoken hoek van het klassieke land der armoede. In den winter van '34 sterft de helft der inwoners aan de ellende. De menschen noemden het de « griep ». Kurek's mooie natuur-stemmingsbeelden doen denken aan Boenin. De atmosfeer van dit boek is zonloos en toch zwoel, erotisch bezwangerd. We kunnen niet gissen of het opzet is — om z'n nauw merkbaar sarcasme nog wat onschuldiger te doen lijken — ofwel 'n soort intellectueele naïviteit, maar Kurek's stijl doet soms onaangenaam stuntelig aan. Het boek is stukwerk. Hij is er niet in geslaagd het collectieve ellende-beeld op prægnante wijze te suggereeren, zooals Ehrenburg het doet, die ongeveer hetzelfde procédé in 'n paar van z'n eerste werken aanwendde. Op 'n zeer bizondere wijze wist schrijver echter in 'n paar van z'n menschen 'n uitbeelding te geven van de Poolsche ziel : zinnelijke levensovervolheid en de « Schwärmerei » naar verre dingen. Kurek bezit ongetwijfeld episch talent, dat echter de puberteit nog niet lang genoeg achter den rug heeft. PAUL HARDY

14.725 Lapin, Boris **83.9**

DE HELDENDAAD. Een Vertelling. *Bew. naar de Duitse uitgave dr I. E. Prins-W. Macdonald. Geïll. — A'dam, Pegasus,* 1937 (20×15) 124 *blz.* *fl.* 0,75

II, K — We weten dat de gevalletjes, waarin Japansche militairen « harakiri » plegen, omdat hun gezondheidstoestand hen niet toelaat aan de krijgsverrichtingen deel te nemen, bij de zonen van de opgaande zon niet van de lucht zijn, en ook met de noodige nationale bombarie worden geëxploiteerd. Dit boek verhaalt van een jong militair vlieger, die in Korea bij het uitroeien van een bandietenbende in handen valt van zijn vijanden, op toevallige wijze een bombardement uitlokt op zichzelf en op de rekels, die hem gevangen houden, en ingevolge deze potsierlijke prestatie tot nationale held wordt geproclameerd. De auteur is een jonge Sovjet-Rus, en de tendenz kun je er natuurlijk met heelder spanen afschuimen. Lapin heeft van propagandistisch standpunt uit een lofwaardige en uitstekende poging gewaagd om de held Aratoki als een zelfvoldaan, klein burgermannetje, zonder de minste heroïsche allure te karikaturiseeren, wat ons daarom nog niet de overtuiging heeft bijgebracht dat het ding vertalenswaard was. PAUL HARDY

14.726 van Praag, Siegfried E. **83.1 : 83.9 : 92**

MADAME DE POMPADOUR. Roman van Eerzucht en Liefde. — *A'dam, Querido,* 1936 (21×13) 383 *blz.* *fl.* 3,75

Siegfried E. van Praag

II-III* — In het « Nawoord » van dit boek heeft de schrijver gemeend zich op voorhand te moeten verweren tegen het mogelijke verwijt (want dat is het dan geworden !), dat zijn werk een « vie romancée » zou zijn. Hij noemt het een literair vrouwenportret in het kader van een historisch tijdsbeeld. Of dat portret psychologisch geheel verantwoord is, durf ik betwijfelen ; er is tenslotte voor een man niets zoo moeilijk als het begrijpen van de vrouwelijke psyche en haar reacties in de verschillende omstandigheden des levens. Het wordt ons voorgesteld, alsof eerzucht de voornaamste drijfkracht zou geweest zijn van de handelingen der beruchte Pompadour, wier « liefde » voor het zwakke, zinnelijke schepsel, dat Louis Quinze heette, slechts een middel was om haar eerzuchtige plannen te verwezenlijken. Als zij er niet meer in slaagt 's konings zinnen te boeien, weet zij zich toch onmisbaar te maken en haar positie te stabiliseeren, door den vorst haar creaturen op te dringen. Aldus wordt zij het symbool van haar tijd, een tijd van decadentie, intrigues en moreele verwarring, — dans van verblinden op den rommelenden krater der broeiende Revolutie. Het historisch tijdsbeeld schijnt mij aldus gaver te zijn dan de Pompadour-psychologie. Het geheel is tamelijk objectief behandeld ; zelfs daar waar de schrijver het heeft over de verwatering en verwringing van katholieke begrippen (wat aan een decadenten tijd inhaerent is), blijft de gewone spot achterwege. De stijl is koel, bijna onpersoonlijk en verleent het boek niet zelden de allures van een kroniek. Voorbehoud dient gemaakt te worden wegens den algemeenen geest van het werk en talrijke passages, al mag er gezegd worden, dat de schrijver zich nergens in het zinnelijke vermeit. FR. DUPONT

14.727 Vermeer, Jef **83.8 : 37**

LANGS GLOOIENDE VELDEN. — *Zeist, J. Ploegsma,* 1926 (20×15) 67 *blz.* *fl.* 1,75

II-TN — Paedagogische praatjes, in den vorm van novellistische schetsen op vraagstukkene

experimenten, zooals die oprijzen in schrijvers (gefingeerd) gezin; over inmenging en geleide vrijheid in zake 't sexueele, Montessori, vereenigingsleven, verzamelfurie, maar ook het religieuze levensprobleem. Waar Schr. voor de andere punten een betrekkelijk gematigdwijze oplossing voorstaat, is hij in zake wijsbegeerte, geloof, godsdienst neutraal, hij zelf zijnde modernist en psychisch monist, niet zonder een zeker heimwee naar het verloren geloof. Ja zie, paedagogisch valt er hier wel een en ander te plukken, maar die modernistische affirmaties uit den hooge, zoo zonder gronden, zullen we zorgvuldig uit de handen van alle lezers houden. D[r] JORIS CAEYMAEX, PR.

III. — VOORBEHOUDEN LECTUUR

Boeken welke, ondanks zekere passages of grondgedachten, ook ontspanningshalve, zonder nadeel door gevormde lezers kunnen gelezen worden

14.728 Delsing, Rob **83.8**
TINUSKE EN HET VERBOD ; DE HEER NORTIER EN HET KERSTFEEST. — *A'dam, De Amsterdamsche Keurkamer, („Dietsche Tuin", nr 2)* 1937 (22 × 15) 41 *blz. fl.* 0,60
III — Een paar onnoozele vertellingen met uitgesproken nationaal-socialistische strekking.

14.729 de Man, Herman **83.1**
MARIE OF HOOR OOK DE WEDERPARTIJ. — *R'dam, Nijgh & van Ditmar,* 1937 (20 × 14) 306 *blz.* *fl.* 2,50 ; *geb. fl.* 3,50
III — Besproken in de kroniek : « Nog uit de voorlaatste Lichting ». Cfr. n[r] 14.680.

14.730 de Pillecyn, Filip **83.1**
SCHADUWEN. — *R'dam, Nijgh en van Ditmar,* 1937 (21 × 13) 93 *blz.* *fl.* 1,25 ; *geb. fl.* 1,90
III — Het beste van wat ik van de hand van F. de Pillecyn las. Als dit zijn eersteling was, zou de gewild-mild-gestemde schoolopstelachtige verzorgdheid ons minder zorg baren. Nu bedroeft ons echter dat doorloopend gemis van een sterke innerlijke dynamiek : het grootscheepsche van het kleine leven blijft zijn weergave vreemd. In al zijn flinkheid van bouw en uitwerking, lijkt het werk een voorbije periode uit de romanliteratuur toe te behooren. D[r] A. BELLEMANS, PR.

Filip de Pillecyn

14.731 Eewijck, Egbert **83.1**
MOMENTEEL ZONDER. — *Arnhem, van Loghum Slaterus,* 1937 (21 × 15) 278 *blz.* *fl.* 2,15 ; *geb. fl.* 2,95
III — Besproken in de kroniek : « Nog uit de voorlaatste Lichting » onder nr 14.678.

14.732 Hell, Jan **83.1**
HET HUIS. — *A'dam, Contact,* 1936 (21 × 15) 203 *blz.* *fl.* 2,25 ; *geb. fl.* 2,90
III* — In dezelfde kroniek, vooraan besproken. Zie nr 14.681.

14.733 Lewis, Sinclair **83.1**
ONZE HEER WRENN. *Vert. uit h. Amerikaansch* [*Our M*[r] *Wrenn*] *dr A. Schrijver.* — *A'dam, van Holkema & Warendorf (Echo-serie)* 1936 (18 × 12) 281 *blz.* *fl.* 1 ; *geb. fl.* 1,50

Sinclair Lewis

III-IV — *Our M*[r] *Wrenn* was Lewis' debuut als romanschrijver. Sindsdien heeft hij 'n ontzettende dosis vakkennis opgedaan, al is de geest van z'n latere succesromans embryonnair aanwezig in de geschiedenis van dezen New-Yorkschen kantoorbediende, het type van den Amerikaanschen mensch, de « Babbitt » met z'n verlangen naar avonturen en horizonten, z'n tikje onbeholpenheid en z'n « flair » om te arriveeren. Meer dan wie ook is Lewis steeds zichzelf gebleven. Wrenn met z'n ziekelijk verlangen naar hartelijkheid en vriendschap, en z'n zucht om de wereld te zien, geeft z'n baantje prijs om 'n poover erfenisje te gaan verknoeien in 'n reisje naar Engeland. Ondanks z'n schijnbare wereldvreemdheid, weet hij zich toch vrij goed aan alle situaties te adapteeren. Terug te New-York, waar hij het geschikte meisje ontmoet, ontpopt het mediokre Wrennetje zich weldra tot 'n kranig organisator op z'n derde-rangs-kantoor, tot iemand, die in de Ameri-

kaansche maatschappij precies op z'n plaats is. Hij ervaart dan ook spoedig dat z'n New-Yorksch kantoorleventje veel meer romantische levensvulling inhoudt dan allerlei naar het conventioneel-romantische procédé uitgedachte exploten. Al is hier niet die virtuositeit aanwezig van z'n latere werken, welke Lewis tot den grootsten prozaschrijver onder z'n landgenooten maakte, en hem den Nobelprijs deed te beurt vallen, toch tintelt deze eersteling reeds van z'n typischen humor, z'n volksche satire en z'n niet te evenaren uitbeelding van het Amerikaansch milieu en het Amerikaansch individu. PAUL HARDY

14.734 **Maugham, W. Somerset** **83.1 : 325**

DE BONTE SLUIER. — *Vert. uit h. Engelsch [The painted Veil] dr N. M. van der Wilde-Weijerman.—Den Haag, Boucher, (Karavaan-serie nr 7)*1936 (17×11) 272 *blz. fl.* 1,25

III — Een koloniale driehoeksroman van den bekenden Engelschen dramaturg, stevig van factuur en - natuurlijk ! - prachtig van dialogeering. Het is het verhaal van een Engelschen dokter, die zijn overspelige vrouw meeneemt naar een door cholera besmette streek, en haar aldus aan een soort godsoordeel wil onderwerpen. Het valt echter verkeerd uit : hijzelf sterft eraan. Intusschen heeft de vrouw echter haar man leeren waardeeren en den ernst van het leven („de bonte sluier") ingezien. Voortaan zal zij het doelloos vegeteeren opgeven, de zwakheid trachten te overwinnen, en wellicht zal het een opgang naar God worden. Een groot aandeel in dezen ommekeer heeft de zelfopofferende goedheid van missiezusters, geteekend op een manier, die men van een Maugham allerminst zou verwachten. Dat het verworven godsdienstig gevoel uiterst vaag blijft en zelfs ietwat Oostersch duister, hoeft nauwelijks betoogd. Toch bestaat er o. i. reden om zich te verheugen over den nieuwen weg, dien M. ingeslagen heeft ; wij staan hier verre van het brutaal cynisme zijner vorige werken. FR. DUPONT

14.735 **Musbach, Dora** **83**

VERDWAALDEN. — *A'dam, L. J. Veen,* (20×14) 189 *blz.* *fl.* 2,40 ; *geb.* 2,90

III—Madleine van Walbergen, een wees, vertrekt naar Indië en huwt daar een klerk van een notariaat. Gezellig en weelderig leven, tot zij ontdekt dat hij vroeger fraude pleegde op 't kantoor. De oneerlijke klerk zelfmoordt zich. Madleine keert terug naar Nederland, en bekomt een betrekking op 'n kantoor. Erg vereenzaamd, ontmoet ze op Kerstavond een ouden vriend. Bij hem en bij Suus, zijn lief vrouwtje, vindt ze een gezelligen thuis. Ze maakt er kennis met een leeraar in teekenen. Deze is ook getrouwd, doch heeft een ongelukkig kindje, waaraan de moeder al haar zorgen wijdt, zoodat hijzelf zich door zijn vrouw verwaarloosd voelt. Madleine wordt op hem verliefd ; hij denkt er aan te scheiden, wanneer zijn kindje komt te sterven. Nu krijgt hij 't van zich zelf niet gedaan, zijn ongelukkige vrouw alleen te laten. Madleine geraakt over stuur en mag op rust gaan bij haar vrienden, die nu buiten wonen. Madleine en haar beminde zullen verder als verdwaalden door 't leven gaan. Literair niet veel zaaks en moreel evenmin. FR. CROLS, PR.

Dora Musbach

14.736 **Salminen, Sally** **83.1**

KATRINA. Roman. *Vert. uit h. Zweeds [Katrina] dr Ch. Gl. Behrens. — A'dam, A. Blitz,* 1937, 3e *druk* (24×16) 416 *blz.* *fl.* 3,90 ; *geb. fl.* 4,90

Sally Salminen

III — Dit is de levensroman van 'n gezonde boerendochter uit de Finsche landstreek Oosterbotten, die gehoor geeft aan de grootsprakerigheid van 'n zeeman, hem huwt en hem volgt naar z'n geboortestreek. Ze ontdekt dat hij haar met z'n praatjes bedrogen heeft en aanvaardt na enkele rebelleerende opwellingen het ellendige zeemansleven, daar zij te trotsch is om naar haar ouders terug te keeren. Zelden lazen we 'n boek van 'n zoo diepgaande, ontroerende en echte levensromantiek als dit bescheiden epos van 'n kommervol, tragisch bestaan. De schrijfster is jong ; het boek is haar eersteling en werd bekroond Het heele geval herinnert aan het debuut van Selma Lagerlöf. Ondanks de jeugd van de auteur, is het werk zeer evenwichtig en met 'n opvallenden zin voor de juiste verhoudingen geschreven, wat, rekening houdende met het opzet, blijk geeft van veel kunde. Het werk boeit van de eerste tot de laatste bladzij. De menschen zijn van vleesch en bloed.

Met 'n groote liefde heeft de schrijfster de hoofdfiguur Katrina behandeld ; en naast haar den man, de jongens. Allen zijn met hetzelfde realistische uitbeeldingsvermogen ten voeten uit in het werkelijke leven te voorschijn geroepen, al lijden de karakters misschien 'n tikje aan vooropgezetheid. In al z'n soberheid schenkt het werk ons bladzijden van 'n aangrijpende ontroering. De meest tragische levensmomenten weet schrijfster in enkele alinea's op meesterlijke wijze te synthetiseeren. We denken o.m. aan den passus waar Katrina's stugge oudste zoon afscheid neemt van z'n stervenden, kindschen, geminachten vader. *Katrina* is de ongeremde uitstorting van 'n begenadigd en rijk kunstenaarsgemoed, dat zonder illusies over het leven, voor het leven de volle maat van menschelijke goedheid opeischt, zonder dewelke het leven van millioenen tot 'n hel zou worden. PAUL HARDY

14.737 **Valkema Blouw, J. P.** **83.0 : 83.9**
EENS... IN EEN MEINACHT. Een avontuurlijke Roman. — *Lochum, De Tijdstroom,* 1937 (21×15) 262 *blz.* *fl.* 1,90 ; *geb. fl.* 2,50
III — Lotgevallen van een natuurlijken zoon van Lodewijk XVI. Met Napoleon maakt hij den tocht naar Rusland en huwt in Polen. Terug in Frankrijk, waar zijn huwelijk een mislukking wordt, verbant de regeerende vorst Lodewijk XVIII hem naar Martinique, waarheen hij zich, na scheiding van zijn vrouw, met een jeugdvriendin begeeft.
A. ACKERMANS

14.738 **van Nes-Uilkens, G.** **83.1**
DUIKELAARTJE — INGRID, DE DOCHTER VAN DUIKELAARTJE — LICHTE VENSTERS — *A'dam, van Holkema & Warendorf,* 1936, 1937, 1937, 18e, 11e, 9e *druk,* 3 *dln* (19×13) 305 ; 272 ; 278 *blz.* *elk fl.*1,20 ; *geb. fl.*1,90

G. van Nes-Uilkens

III — *Duikelaartje* : Theo v. d. Borgh, 'n stadsmeisje met 'n oprechte, spontane en warme natuur, wordt de gelukkige bruid van Dirk, 'n heereboer. Al is 't dorp en 't boerenleven haar vreemd, toch weet Theo zich aan te passen. Na enkele jaren wordt de Olmenhoeve 'n vroolijk nestje met stoeiende kinderen, waar Theo moedert met al de gaven van haar vrouwenhart. Haar zonnig geluk wordt overschaduwd door de geboorte van 'n blind meisje, Ingrid. Dat kindje van zorg heeft ze lief als geen ander. 'n Rijk edelman vermaakt aan 't ongelukkig kind zijn fortuin, zoodat kommer voor 'n onzekere toekomst is geweken.
IV — *Ingrid* : Ingrid komt weldra tot 't besef dat ze niet is zooals andere kinderen en ze verlangt 'n blind vriendinnetje. Moeder Theo begrijpt 't verlangen van haar dochtertje en brengt deze in betrekking met Lucie, die ook blind is. Ingrid en Lucie worden zielsvriendinnen. Wanneer Lucie van haar blindheid geneest, verzwijgt ze haar geluk uit kieschheid tegenover Ingrid en ook om haar vriendschap niet te verliezen. Doch onvrijwillig verklapt ze haar geheim. Teleurstelling voor Ingrid. Lucie echter wil haar vriendin blijven en door haar genegenheid en haar zorg om steeds Ingrid's blindheid aan te voelen, blijven de meisjesharten in innige trouw verbonden.
IV — *Lichte Vensters* : Tijdens een storm wordt Onno, de oudste zoon van Theo, door een vallenden boom verrast. De sterke kerel is erg gekwetst en verliest allen levensmoed. Hij weigert zijn moeder te ontvangen, neemt zijn intrek bij een verpleegster, want vader heeft hem 't ouderlijk huis ontzegd. Lucie is weer blind geworden en gaat met Ingrid naar Frankrijk. Ingrid komt daar in betrekking met een zwaar oorlogsinvalied, die haar later zal huwen. Met haar fortuin herschept ze de Olmenhoeve tot een tehuis voor gebrekkigen en stelt het onder 't bestuur van Onno, die, na zijn verzoening met moeder, Lucie tot bruid nam. Aldus ontstaat het huis met « Lichte vensters », waar de verpleegster, die levensmoed aan Onno weerschonk, ook haar weldoenden invloed zal doen gelden. Deze trilogie leert hoe gebrekkigen, blinden en andere misdeelden, dikwijls zoo schuw en wantrouwig staan tegenover ons, omdat wij ze niet trachten te begrijpen en hun leed aan te voelen. Alhoewel protestantsch getint, zullen deze drie boeken, vlot en boeiend geschreven, graag gelezen worden door gevormde lezers. FR. CROLS, PR,

IV. — LECTUUR VOOR VOLWASSENEN ALLEEN

circa 18 *à* 20 *jaar en ouder*
(veronderstelt zedelijke voorlichting en vorming)

14.739 **Buysse, Emile** **83 : 324**
MIELE KEERT TERUG. — *Baarn, Bosch & Keuning* [*Ledeberg, Het Boekhuis*] (22×17) 244 *blz.* *geb. fl.* 2,90 [25 *fr.* ; *geb.* 37,50 *fr.*]
V — Besproken in de kroniek : « Nog uit de voor laatste Lichting ». Zie nr 14.677.

14.740 **de Bourbon, Louis** 83
VROUWEN. — *R'dam, Nijgh & van Ditmar,* 1937 (20×14) 165 *blz. fl.* 1,75 ; *geb.* 2,50
IV — Het thema van de « vrouw », in filmtempo als om het nu eens voorgoed uit te putten, in het licht van het fatalistisch einde. Niet zonder verdiensten, ook niet bijster sterk. Het waarom van zulke boeken ?! Dr A. BELLEMANS, PR.

14.741 **den Doolaard, A. en van Looi, L. J.** 83.8 : 07 : 32

A. den Doolaard

WAPEN TEGEN WAPEN. Over het Werk van socialistische Journalisten in de fascistische Landen. — *A'dam, De Arbeiderspers,* 1936. (24×16) 30 *blz. fl.* 0,15
IV, S — Twee socialistische journalisten vertellen over hun leven in de totalitaire staten ; A. den Doolaard over zijn bedrijvigheid in Oostenrijk, L. J. van Looi over Duitschland. Hun illegale actie om hun berichtgeving van niet-officieele, dus verboden bron in handen te krijgen. Vrij romantische belevenissen. Prettig geschreven en als documenttatie zeker niet van belang ontbloot. PAUL HARDY

14.742 **Derks, Jan** 83.1
JOURNAAL VAN EEN DODE. — *Hilversum, P. Brand,* 1937 (21×15) 208 *blz. fl.* 2,90 ; *geb. fl.* 3,50
IV* — Bespreking in de kroniek : « Nog uit de voorlaatste Lichting », onder nr 14.683.

14.743 **Elzer, Margarete** 83
AMOR'S DUEL *Vert. dr. R. H. G. Nahuijs. — Den Haag, Zuid-Hollandsche U.M.* [*Antw., Nederl.-Boekhandel*], (*Het Boek voor de Vrouw*) 1937, (20×14) 227 *blz. fl.* 2 ; *geb. fl.* 2,50
IV — Een romantische, sentimenteele liefdesgeschiedenis. Dr A. CARDYN, PR.

14.744 **Fromme, Franz, e.a.** 83.8
NEDERDUITSCHE VERTELLINGEN VAN H. FEHRS, T. KRŐGER, B. DE VRIES, W. ZIEROW, FR. FROMME. *Met inleiding van Franz Fromme. Vert. dr Jozef Simons. Met* 1 *portret* [*W. Zierow*]. — *Averbode, Goede Pers,* 1937 (21×15) 333 *blz.* 25 *fr.*
IV — Met meer dan één Nederduitschen schrijver kregen we kontakt, o.a. Klaus Groth en Fritz Reuter ; — ons volk mocht zich verkneukelen in de guitige boeken van John Brinckman, zoo flink door prof. Scharpé zaliger vertaald ; we kregen Wibbelt's flinken roman : « De Pastoor van Driebeek » te lezen ; — doch er zitten aan genen kant nog zooveel Platduitsche schrijvers te pennen, waarvan we slechts bij toeval den naam eens vernemen mochten. Een goed werk dan ook heeft Joz. Simons verricht met ons de besten onder dezen even voor te stellen in hun meest typische verhalen, en zóó dat we zijn prachtige vertaling niet eens kunnen vermoeden. Komen aan het woord : Heinrich Fehrs, en zijn Ehler Schoof is een heele roman ; Timin Krőger, Berend de Vries, Wilhelm Zierow, en Franz Fromme, die tevens, tot inleiding, een duidelijk overzicht van de Nederduitsche taal- en letterkunde geeft. — De geur van den grond, het leven van de streek, de humor van dit volk, de landelijke rust krijgen ons te pakken in schier elk van deze degelijke verhalen. We voelen er ons in thuis. En ware 't niet om een detail uit Rosa van Gustrow, dit nochtans zoo manhaftige meisje, we hielden het boek, ook jongeren ten zeerste aanbevolen. JOZ. DE VOGHT, PR.

14.745 **Gulbranssen, Trygve** 83.1 : 83.9
DE GESCHIEDENIS VAN HET GESLACHT BJŐRNDAL : 2. WINDEN WAAIEN OM DE ROTSEN : 3. DE WEG TOT ELKANDER. *Vert. uit h. Noorsch dr Dr A. Posthumus. Geïll. met* 1 *kleurplaat en fig. dr A. Pieck. — Den Haag, Zuid-Hollandsche U. M.* [*Antw., De Nederl. Boekh.*] 1936, 3 *dln* (24×16) 311, 315 *blz. fl.* 3.50 ; *geb. fl.* 4,50

Trygve Gulbranssen

IV [P] —Wat we onder nummer 13.176, 1936, schreven over Gulbranssen's „En eeuwig zingen de bosschen", kan onveranderd worden overgeplaatst op deel II en III van 's schrijvers trilogie. Ik vind dat ik er weinig aan toe te voegen heb, in verband met de jongste twee deelen. Weer trof me die zelfzekere uitbouw van het gebeuren en van de ontleding, uitbouw die wel af en toe even loom aandoet, doch in de volmaakte rustigheid van de geheele behandeling geen vreemd karakter draagt. Sterker nog dan in het eerste deel, dringt zich in deze boeken het boven-aesthetische element bij den lezer op ; het verloop van deze zoo normale menschenlevens, verloop dat voert over al de hoogten en laagten van ieders leven, dwingt ieder oogenblik tot introspectie. De

assimilatie van deze mooie epiek wordt oogenblikkelijk, moeiteloos en spontaan subjectief getransponeerd en even spontaan groeit de subjectieve reactie uit tot een zoet gewetensonderzoek. De verschillende gevoelens die deze lectuur dooraderen, — de spijt als de voldoeningen, de strijd van het betere verlangen als de neerlagen en de louteringen — alle gaan hun wegen door onze ziel en doen er hun vruchtbaar werk. En dat beschouwen we als den hoogst denkbaren lof voor een roman, dat zijn schrijver het leven zoo te vatten heeft gekregen, dat het in al zijn concreetheid toch ontindividualiseerd, zonder meer het het onze komt dekken. Dien lof dankt Gulbranssen aan zijn aangeboren technische gaven en aan de diepe eerlijkheid van zijn werkwijze. Een nog grooter meesterschap ligt in zijn kunst om leven en levensstrijd op natuurlijke wijze te plaatsen in het eenige licht van religie en christendom : het eenige licht dat over deze boeken schijnt is het geloofslicht en het maakt ons gelukkig.
Natuurlijkerwijze is de vertaling onverbeterlijk, al blijven de cursiveeringen-als-klemtoon hinderlijk aandoen : ze zijn van een nadrukkelijkheid, die deze soort van werken niet behoeft. Dr A. BELLEMANS, PR.

14.746 **Grey, Zane** **83.0**
DE VERDWENEN WAGENTREIN. *Vert. uit h. Amerikaansch. — Laren, A. G. Schoonderbeek, (Mustang-reeks)* (21 × 15) 263 *blz.* *fl.* 2,15 ; *geb. fl.* 2,75
IV — Een boeiende avonturenroman uit het Westen. Dr A. CARDYN, PR.

14.747 **Haalke, Magnhild** **83.1**
ALLI'S ZOON. *Vert. uit h. Noorsch [Alli's Sönn] dr G. Baars-Jelgersma. — Maastricht, A. A. M. Stols,* 1937 (21 × 16) 276 *blz.* *fl.* 2,90 ; *geb. fl.* 3,90
IV, P — Deze sterk geschreven eersteling van de Noorsche schrijfster behandelt het groeiend en tenslotte tragisch eindigend conflict tusschen een moeder en haar nog jongen, maar vroegrijpen en zonderlingen zoon. Levend bij haar vijandige schoonouders op een klein eiland aan de Noorsche kust en bij voortdurende afwezigheid van den vader, een zeeman, is zij alleen belast met de opvoeding van het kind, dat in zijn grillige verbeeldingen door haar niet begrepen wordt en dat zij volgens haar eigen eenvoud normaal wil maken. Haar dwang faalt en leidt tot een catastrophe, de jongen wordt krankzinnig en vermoordt haar eenig dochtertje. Somber en bijna uitzichtloos zijn de karakters geteekend, hoewel de moederlijke figuur mild is gezien. God verschijnt in dit boek slechts in een psalmtekst of in een uitroep. Geest en sommige sober gehouden realistische deelen beperken de lezing tot volwassenen. H. VINKENBURG

14.748 **Hawthorne, Nathaniel** **83.1**
DE SCHARLAKEN LETTER. *Vert. uit h. Amerik. [The scarlet Letter] dr Dr W. van Ravensteyn.— Antw., Het Kompas, (DeFeniks-reeks)*1937 (18 × 11) 355 *blz.* 20 fr.; *geb.* 29*fr.*
IV, P — Je wordt er een oogenblik stil van, als je tot je beschaming moet leeren, dat deze roman in 1850 geschreven werd. Ik diepte mijn encyclopaedie pas op na lezing van dit merkwaardige boek, en kan me thans beter verklaren waar die rustige geleidelijkheid en bekoorlijke patine vandaan komt. Ik denk zoowaar hierbij aan Jacob Geel, en J. E. Potgieter, en Multatuli zelf... Wat schijnt dit werk aan te sluiten bij en voort te vloeien uit een stevige en degelijke traditie, iets wat we de U.S.A. zoo graag, en vaak terecht, ontzeggen! Een mooi boek, en met het oog op 1850 : overmooi. Dr A. BELLEMANS, PR.

14.749 **Henry, O. [ps. v. William Sydney Porter]** **83.8 : 83.1**
DE VIER MILLIOEN. *Vert. uit h. Amerikaansch [The four Million] dr Dr H. S. van Klooster. — Antwerpen, Het Kompas, (De Feniks-reeks),* (22 × 14) 236 *blz.* 20 *fr; geb.* 29 *fr.*
IV — Met een weergaloos talent weet O. Henry menschen en toestanden te typeeren. De Feniks geeft er ons vijf en twintig staaltjes van, echter pareltjes, die sprankelen van fijnen humor en levende fantasie. Een Feniksnummer dat zal gewaardeerd worden. A. CORLUY, PR.

O. Henry

14.750 **Karin** **83.1**
ORION. — *Kaapstad, Nas. Pers,* 1937 (18 × 13) 10, 427 *blz.*
IV — Deze lijvige Zuidafrikaansche roman van Karin leert ons andermaal hoeveel moeilijkheden de schrijvers,die geen groote litteraire traditie achter den rug hebben, moeten doorworstelen om tot het peil van hun buitenlandsche tijdgenooten te geraken.
Schrijver of schrijfster — ik vermoed wel het laatste — van *Orion* heeft ontegen-

sprekelijk 'n meer dan banaal talent. Ondanks z'n overtollige uitvoerigheid, verveelt dit boek geen moment. Het is rustig en evenwichtig. Het lijkt uitgebouwd naar 'n keurig en conscientieus plan ; vandaar dat de constructie erg simplistisch en soms onbeholpen aandoet. De taal is levendig en de stijl persoonlijk. De intrigue zeer gewoon. 'n Ontwikkeld Afrikaansch meisje, niet meer zoo heel jong, maakte tijdens haar studieverblijf in Duitschland kennis met 'n jongen man. Zelfde aspiraties en sympathieën. Haar dictatoriale vader verzet zich tegen 'n huwelijk. Duizenden kilometer van elkaar verwijderd, en ingevolge verschillende omstandigheden, begint het leven stilaan z'n tol op te eischen. De gewetensstrijd is sterker bij haar dan bij hem. Zij wil klaren wijn schenken en trekt naar Duitschland. Ze vindt hem verloofd met 'n mooi maar onbenullig ding. Ze scheiden als vrienden, tot hij tot de constatatie komt, dat het zonder haar niet vlotten kan. Happy end, of course ! Psychologisch heeft het werk zeker verdiensten, hoewel we aan de hier voorgeschotelde romantiek van moderne, geëmancipeerde jonge menschen nog bezwaarlijk geloof kunnen hechten. Daaruit volgt dan ook dat de vrouwelijke hoofdpersoon, het kranige, idealistische, evenwichtige en gecultiveerde meisje van dertig jaar, in haar vrij naïef optreden tegenover de Duitsche verloofde, 'n willooze ontmoedigde, moeilijk te verantwoorden is. Levensechter lijkt ons nochtans de karakterlooze jonge man. Uit het geheele werk spreekt de groote liefde voor het Transvaalsche land. 'n Vleugje onschadelijk fatalisme wettigt geen strengere indexeering. PAUL HARDY

14.751 Keeler, Harry Stephen **83.0**
DE STEM VAN DE ZEVEN MUSSCHEN. — DE TIJGERSLANG. *Vert. dr W. J. A. Roldanus jr. — Den Haag, Zuid-Hollandsche U. M. [Antwerpen, Nederl. Boekhandel]* 1937 (20×14) 243, 230 *blz.* *fl.* 2 ; *geb. fl.* 2,50
IV — Detectiveromans. De talrijke verwikkelingen zijn te onwaarschijnlijk. Ontspanningslectuur. Dr A. CARDYN, PR.

14.752 King, Rufus **83.0**
DE MOORD OP DEN EVANGELIST (Luitenant Valcour's meest spannende Avontuur) *Vert. uit h. Engelsch dr F.X. M. Schiphorst. — Laren, A. G. Schoonderbeek, (Raven*reeks (21×15) 176 *blz.* *fl.* 2,15 ; *geb. fl.* 2,75
IV— Een spannende detectiveroman. Aanbevolen voor liefhebbers. Dr A. CARDYN, PR.

14.753 Nowakowski, Zygmunt **83.1 : 93**
KAAP DE GOEDE HOOP. Roman. *Vert. uit h. Poolsch [Przylàdek dobrej Nadziei] dr I. Canté-Kryloff en L. F. C. Canté. — Maastricht, A. A. M. Stols,* 1937 (21×15) 254 *blz.* *fl.* 2,90 ; *geb. fl.* 3,90
IV, N — Een kind vertelt in dagboekvorm zijn belevenissen tussen zijn 6e en 9e jaar, zijn spelen en ruzietjes met zijn oudere broers en op school, zijn angsten, verlangens en bespiegelingen. Soms zeer humoristisch, soms aandoenlijk, altijd interessant. Psychologisch goed gezien. De vertaling van specifiek katholieke uitdrukkingen is erbarmelijk : iemand met het H. Oliesel inwrijven, enz. Enig voorbehoud voor al te jeugdige lezers wegens den onpædagogischen kapelaan en de mama, die bij voorkeur Zola leest.
G. J. C. ZWANIKKEN

14.754 Peremans-Verhuyck, Maria **83.9**
CATLIJNE MEYBLOM. De Weg naar het Voetlicht : 1e DEEL. — *Kortrijk, Steenlandt,* 1937 (25×16) 272 *blz.* 48 *fr.*
IV, M — Catlijne, 'n vondelinge, werd opgenomen in 'n gesticht te Mechelen ten jare 1746. Haar peter, 'n jongetje van 11 jaar, ziet pas zijn peetkind terug na 'n tiental jaren. Spontaan omhelst hij 't mooie kind en die eerste kus, die Catlijne in haar leven ontving, wekt in haar 'n liefdegevoel voor peter, dat niet meer zal sterven. Catlijne wordt 'n flink jong meisje onder de leiding van 'n fijne vrouw. Haar peter huwt 'n rijk meisje doch is niet gelukkig ; Catlijne huwt den broer van dit meisje, krijgt 'n kind van hem, doch wordt spoedig weduwe. Terwijl 't kindje van Catlijne wordt verzorgd door haar vroegere opvoedster, gaat Catlijne zelf aan tooneel doen. Zoo eindigt 't eerste deel. 't Verhaal is wat te zeer uitgesponnen. Voor lezers van historische romans, is 't goede lektuur.
FR. CROLS, PR.

14.755 Servaes, Anke **83.1**
GERDA. Een Roman voor jonge Mensen. *Geïll. dr N. Bodenheim. — Baarn, Hollandia,* 1937 (22×15) 198 *blz.* *fl.* 1,75 ; *geb. fl.* 2,50
IV-V — Besproken in de kroniek : « Nog uit de voorlaatste Lichting », onder nr 14.679.

14.756 **Soer, Elise** 83.9

FATA MORGANA. Familie-Roman uit de 19e Eeuw. — *Lochum, De Tijdstroom,* 1937 (21 × 17) 189 *blz.* *fl.* 2,25 ; *geb. fl.* 2,90

IV, P — Dit ouderwetsch aandoend verhaal, handelt over enkele, met elkaar in connectie staande families, waarvan tenslotte twee zoons, voor marinier opgeleid, uit zucht om vooruit te komen, naar de Oost gaan. Deze onderneming wordt een « fata morgana », daar beiden in den Atjeh-oorlog omkomen. E. M. DAMEN

14.757 **Weyts, Staf** 83.1

MET HÉLÈNE OP DE BOOT. — *Brussel, Onze Tijd,* 1937 (19 × 13) 130 *blz.* 20 *fr.*

IV* — Bespreking in de kroniek « Nog uit de voorlaatste Lichting », onder nr 14.684.

V. — LECTUUR VOOR ALLEN

ook voor aankomende jeugd (14-15 *jaar*) *geschikt*

14.758 **Ackermann, W.** 83 : 86

VLUCHT MET ELISABETH. *Vert. uit h. Duits [Flug mit Elisabeth] dr D. Viruly-van Hattum.* — *A'dam, A. Blitz,* 1937 (20 × 13) 211 *blz.* *fl.* 1,50 ; *geb. fl.* 2,25

V — Verkeersvlieger Ackermann van de Zwitsersche Luchtvaart-Mij. schreef een liefderoman uit den vliegerswereld, in briefvorm. Het gegeven is weinig boeiend en de briefstijl der verschillende personen is onderling te weinig karakteriseerend. Sentimenteel gedoe ondanks vliegenierstermen ; een moderne Eschtruth : geen cent kwaad in en geen cent goed. Dr J. POLLMANN

14.759 **Coolen, Antoon** 83

◆ DE WEG TERUG... Een Kerstverhaal. *Geïll.* — *A'dam, H. Nelissen,* 1936 (14 × 11) 30 *blz.* *fl.* 0,25

V — Een eenvoudig doch diep ontroerend Kerstverhaal, dat groot en klein moet lezen. Een lieve uitgave, best geschikt voor Kerst- of Nieuwjaarsgeschenk. J. D. V.

Fr. Crols, pr.

14.760 **Crols, Fr., pr.** 83.8 : 37

◆ DOOR DE BRILGLAZEN VAN TANTE EMMA. Schetsen en Fantasies. — *Turnhout, J. van Mierlo,* 1937 (18 × 12) 83 *blz.* 12 *fr.*

V, M — Gezellige onderhoudjes van een oude, wijze tante over alles en nog wat, in den warmen, mild-begrijpenden toon, dien we van Eerw. Heer Crols gewoon zijn, hoewel hier soms een ietsje zoeterig. Het boekje zal voorzeker zijn weg vinden naar het boekenkastje van vele jonge meisjes. En dat verdient het ook. M. VAN HOECK, PR.

14.761 **Gribble, Leonard R.** 83.0

HET GEHEIM VAN TANGELS. *Vert. dr Y. Foppema. Geïll.* — *Velsen, Schuyt* (« *Detective* ». *Een Boek in Courantvorm, nr* 1) 1937 (41 × 29) 30 *blz.* *fl.* 0,20

V — Een boeiend detectiveverhaal. Ontspanningslectuur. Dr A. CARDYN, PR.

14.762 **Hamsun, Marie** 83 : 91 : 39 : 59

DE LANGERUD-KINDEREN, IN HET DAL EN OP DE ZOMERWEI. *Vert. uit h. Noorsch dr Cl. Bienfait. Geïll. met figuren en 3 platen dr P. Dom.* — *Alkmaar, Kluitman* (*Serie : Paedagogische Boeken*) 1937 (23 × 17) 7, 192 *blz.* *fl.* 1,60 ; *geb. fl.* 2,50

V-VIa-b — De breede adem van Noorwegen, dat eerlijke, grootsche land, doordrenkt dit verhaal met een zeldzame bekoring. Evenals haar wereldberoemde echtgenoot, werkt de schrijfster eenvoudig, maar met een directheid, die in de breedte naar de diepte gaat. Zoo groeien deze simpele gebeurtenissen uit het leven der Langerud-kinderen uit tot het epos van het Noorsche landbouwerskind. Hoe rasecht staan zij voor ons : Ola, de oudste jongen, bewust van zijn meerderjarigheid, en zijn fantastisch, goudhartig broertje Einar, die alles verruilen voor het bezit hunner respektievelijke koeien ; de onafscheidelijke zusjes Martha en Ingerid, verdwaald op hun bessenpluk-partij en door « het wilde varken » teruggevonden ; hun vriendjes, Jakob die geen « l » kan uitspreken en Anna, de schuchtere; de drollige Gusta-Gudbrand ; de geit Svartkonsta en de lastige koe Potimor !

Eénige tafereeltjes zijn o.m. de ontmoeting met het Boomschorsmannetje, de tocht naar de Zomerwei, de kennismaking met « het Sleutelbeen », de vlucht van Potimor... Zéér leerzaam om zijn kijk op natuur, dierenleven en landsgebruiken in Noorwegen, is dit boek voor onze kinderen een verruimende, door en door gezonde en boeiende ontspanning. Ook voor volwassenen is het een zeldzaam genot. BLANKA GYSELEN

14.763 **Jager-Meursing, T.** 83

MARKTDAG. Een Verhaal voor het oudere Meisje. — *Baarn, Hollandia-Drukkerij* (*Serie Kameleon*) (21 × 15) 4, 292 *blz.* *fl.* 2,25 ; *geb. fl.* 2,90

V — Kitty woont in bij haar nichtje. Haar ouders verblijven te Shangaï en sturen geregeld geld om haar middelbaar Engelsch en Fransch te halen ; zij echter voelt er geen lust toe, nog minder om naar Shangaï te gaan. Kitty heeft 't land aan 't gewone, ze wil origineel zijn, aan kunst doen en vooral onafhankelijk zijn. Kitty en haar nichtje Oda maken het samen best. Oda geraakt verliefd op 'n schilder en Kitty zorgt dat 't tot een huwelijk komt. Kitty is op 't punt op haar eentje te gaan wonen, wanneer 'n jonge dokter haar zijn langverzwegen liefdegeheim meedeelt. Nu gaat voor Kitty evenals voor Oda 't rijke leven beginnen. Mevr. Jager weet boeiend te schrijven en haar personages duidelijk te teekenen. En 'n beetje humor maakt het lezen nog prettiger. FR. CROLS, PR.

14.764 **Kramer, Diet** 83

ROELAND WESTWOUT. Roman over jonge Menschen. — *A'dam, U. M.* « *Holland* », 1937 (21 × 16) 288 *blz.* *fl.* 2,75 ; *geb. fl.* 3,50

V — In het « Heidehuis » woont het echtpaar Westwout met twee zoons, de Australische neef Roeland W., Timo en de zusjes Paula en Lientje uit Indië. De 17-jarige Roel, die een dokter wil worden als Schweitzer, heeft een trouwe liefde voor Mies van Loon, ook als naar aangezicht door een verkeersongeluk geheel mismaakt is. Mies wordt hard door haar leed en kan niet meer in Roel's genegenheid gelooven. Paula brengt ze tot haar plicht, ook tegenover Roel. Een levendig, gevarieerd, idealistisch boek, interessant voor meisjes van de hogere klassen van middelbare scholen, ook voor jongens en belangstellende volwassenen. Dr W. G. JACOB

14.765 **Loring, Emilie** 83.0

WAT ÉÉN ZOMER BRENGEN KAN. *Vert. uit h. Amerikaansch dr C. Kroesen.* — *Den Haag, J. Ph. Kruseman* (19 × 13) 223 *blz.* *fl.* 2,15 ; *geb. fl.* 2,90

V — Een romantische detectiveroman. Ontspanningslectuur. Dr A. CARDYN, PR.

14.766 **May, Karl, Dr** 83.8

Dr Karl May

EEN SOLDAAT VAN HET GROOTE LEGER. *Vert. uit h. Duitsch* [*Professor Vitzliputzli*] *dr G. J. Werumeus Buning-Ensink. Met 4 platen.* — *Laren, A. G. Schoonderbeek* (23 × 15) 232 *blz.* *geb. fl.* 1,90

V — De titel en de omslagteekening (die met den inhoud van het boek heelemaal niets te maken heeft) laten heel wat anders vermoeden dan wat het boek eigenlijk geeft. 'n Bundel losse verhalen naar den ouden trant, waarvan enkele saai en droog ; de meeste toch, alhoewel een beetje gezocht, zullen nog wel graag gelezen worden. De taal is maar zus en zoo. ANT. AARTS, PR.

14.767 **Welden, Nonnie** 83

IDYLLE MET BENNO. *Geïll. dr A. Polderman.* —*Lochum, De Tijdstroom,* 1937 (25 × 16) 147 *blz.* *fl.* 2,25 ; *geb. fl.* 2,90

V, M — Verhaal van drie jonge meisjes, die met een kampeer-auto een paar dagen op reis zijn. Ze ontmoeten enkele andere Nederlanders ; tenslotte raakt één der meisjes verloofd. W. HILLEN

VIa — KINDERLECTUUR

Voor grootere kinderen van 13, 14, 15 jaar

14.768 **Frank, Theo** 83.0

SUNNY WEST. *Geïll. dr P. Dom.* — *Alkmaar, Kluitman,* 1936 (20 × 14) 189 *blz. fl.* 1

VIa, J — 't Gebeurt in Amerika, in een militair college. Om de eer van zijn vader te verdedigen, slaat een student een makker neer, vlucht met een vriend, ze stelen een auto, worden door bandieten aangevallen, door andere bandieten geholpen, komen goed thuis, maar moeten dan weer tegen bandieten gaan vechten, en gaan dan naar een andere school. 't Is al te bont. Het hoofd van onze jongens wordt al genoeg op hol gebracht door de film, zonder dat ze nog zulke boeken gaan lezen. F. VERMUYTEN, PR.

14.769 **Kieviet, Joh. C.** **83.0**
DE CLUB OP REIS — DE CLUB « VAN ZESSEN KLAAR ». *Geïll. elk met* 4 *platen dr R. Reinderhoff.* — *A'dam, van Holkema & Warendorf* [*Brussel, Onze Tijd*] 1937, 6e *druk* (25 × 15) 196, 191 *blz.* *fl.* 1 ; *geb. fl.* 1,65
VIa, J — Twee avontuurlijke jongensboeken, die zeer in den smaak vallen. Ze zijn beide aan hun zesden druk. Vroeger besproken onder nr 2263 en 4026.

14.770 **Kuitenbrouwer, H.** **83 : 266 : 91**
◆ DE INDIANEN VAN DE POOLVELDEN. *Geïll. dr J. Lutz.* — *'s Bosch, L. C. G. Malmberg,* 1937 (24 × 16) 194 *blz.* *fl.* 1,50 ; *geb. fl.* 2,25
VIa, J —In de poolstreken van Canada missionneren de paters Oblaten onder de Indianen. Van het ongelooflijk harde leven der paters in het barre noorden, dat een voortdurende opoffering is, berichten de publicaties van pater Duchaussois. Aan deze authentieke gegevens is dit goedgeschreven en spannende jeugdverhaal ontleend, echter in het kader van een gefantaseerd verhaal. Uitstekende lectuur, speciaal voor jongens. J.P. M.VLEKKE

14.771 **Melchior, Freek** **83.0 : 91 : 629**
MET VOL-GAS OVER DE OCEAAN. *Geïll. dr P. Stempels.* — *A'dam, H. Meulenhoff* (*De gulden Serie*) (23 × 16) 189 *blz.* *fl.* 1 ; *geb. fl.* 1,35
V-VIa — Een ingenieur bouwt een nieuw vliegmachine-type. Op een onaanneembare manier knoopt hij kennis aan met een jongen, en neemt hem tot helper en vertrouweling. Veel tegenslag en eindelijk de victorie. Te veel fantazie ! Als spanning en gewilde sensatie, zeker geslaagd. Als vormende lectuur, heelemaal niks ! Uitgave en teekeningen zijn flink.
ANT. AARTS, PR.

14.772 **Plantenga, Beppy** **83 : 91**
NAAR DE SMARAGDEN KUST. *Geïll. dr E. van Offel.* — *Antwerpen, L. Opdebeek,* 1937 (24 × 17) 63 *blz.* 7,50 *fr.*
VIa, M — Het is opvallend, hoe vaak auteurs van kinderboeken hun centrale figuur (-en) sterk overdreven uitbeelden. Droomschoon en goed zijn zij, of aarts-slecht. Wat dan gewrongen toestanden en onnatuurlijke, opgeschroefde dialogen meebrengt. Vooral Hollandsche auteurs bezondigen zich, m.i., meestal hieraan. Zulks geldt ook weer voor de moederfiguur uit dit werk. Laat het jeugdig viertal, Miel, Peter, Baby en Ella dan nog zoo'n héél brave en zoete kinderen zijn, wij meenen niet dat zij die groote liefde voor hun moeder daarom den heelen dag door moeten uitbazuinen ; noch dat de meest ideale vaders en moeders alle minuten met uiteenzettingen en moraliseerende beschouwingen komen aandragen, zooals in dit boekje, te pas en te onpas, gebeurt. Vanwege de knappe beschrijving van de badplaatsjes St-Malo en Dinard en omstreken kunnen onze kinderen wel wat uit dit vacantie-verhaal leeren. Ook brengt de redding van den kleinen Peter enkele oogenblikken van sterke spanning en diepe ontroering. BLANKA GYSELEN

14.773 **Tollenaar, Emmy** **83**
MIEKE HELSVOORT. *Geïll. dr N. van Leeuwen.* — *A'dam, H. Meulenhoff* (*De gulden Serie*) (23 × 16) 191 *blz.* *fl.* 1 ; *geb. fl.* 1,35
VIa, M, N— Een vlot geschreven meisjesboek. Mieke Helsvoort, het arme rijke-menschenkind,wordt dikke vriendjes met Hansje Landsma uit « het cafétje » en haar huisgenooten. In dit nederig milieu vindt Mieke het geluk, den vrede en de gezelligheid, die ze in haar rijke huis, met een frivole moeder en een goeden, maar zwakken en ouderen vader, niet genieten kan. De prachtfiguur van « Moenie Landsma » vooral wordt sterk uitgeteekend. Pædagogisch valt het boek eerder zwak uit. Hieraan heeft vooral de onnatuurlijk-onverschillige uitbeelding van Mieke's moeder schuld. Voor de bevrediging van de lezeresjes hadden we de uiteindelijke verzoening verkozen, boven dit wrange, onbestemde einde. In neutralen geest geschreven. BLANKA GYSELEN

14.774 **van Makkum, Hein** **83.0**
DE ONDERGANG VAN DE Ph 24. *Geïll. dr W. G. van de Hulst jr.* — *Lochum, De Tijdstroom,* 1937 (25 × 17) 207 *blz.* *fl.* 1,90 ; *geb. fl.* 2,50
VIa, J, N — De ondergang van het vliegtuig Ph 24 vult slechts ten deele dit onderhoudende jongensboek. De rest is de beschrijving van een bewogen zeereis. In het eerste deel is sprake van magische krachten en zelfs van « den Heiligen Vader », waarmee niet Z. H. de Paus bedoeld is. Katholieke jongens zullen er wel niet door in de war raken. De strekking stelt de hebzucht aan de kaak. Neutraal. LEO FENS

88. - Gemengde Opstellen

14.775 Chesterton, G. K. **84 = 42**

◆ ALL THINGS CONSIDERED. — *London, Methuer & Co Ltd.*, 1937, 19ᵉ *uitg.* (18×11) 296 *blz.* *geb.* 3 *sh.* 6 *d.*

IV — Al dertig jaar oud zijn deze essays. Altijd blijken nieuwe herdrukken noodig van dezen bundel, die de eerste verzameling inzette van de legendarische Daily News-artikels, die, voor den oorlog, een heele generatie hebben geëlectriseerd : Geestige invallen over cockney-moppen en wijn, over karikaturen en Kerstmisdiners, over naamlooze journalistiek en politiek, over godsdienst en wetenschap, over spiritualisme en rooden wijn, over demagogie en sprookjes. Essays, heelemaal anders opgevat dan die van Johnson of Lamb, anders dan die van Lyn of Macalay, anders dan die van Huxley of Beerbohm, oorspronkelijker, fantastischer, wilder, geestiger. Essays,die met humor en spot allerhande geestesgesteldheden van 't oogenblik bestrijden. Journalistiek werk, vluchtig en luchtig geschreven, «ingeleverd voor het te laat was ». En nochtans ware het verkeerd G. K. C. te gelooven wanneer hij zegt, dat zij te plechtig en te langdradig zijn, dat hij zich niet bekommert of zij goed of slecht zijn geschreven. Het zijn essays van een dichter, die maar een bekommernis kent : te strijden voor waarheid en goedheid. D. DE PAUW O.P.

G. K. Chesterton

14.776 Chesterton, G. K. **84 : 92.8 = 42**

◆ CHARLES DICKENS — *London, Methuer & Co Ltd.*, 1936, 18ᵉ *uitg.* (18×11) 212 *blz.* 3 *sh.* 6 *d.*

IV — Om de kunstopvattingen van G. K. C. te achterhalen, is er geen gepaster boek dan zijn kritische studie over Dickens. Hij is de meening toegedaan, dat men D. te zeer onderschat heeft, en verkeerd bewonderd. Zelf moffelt hij de gebreken niet weg van de kunst van D., maar vrank en vrij komt hij vooruit om de ware hoedanigheden ervan te openbaren. Hij huldigt hem zelfs als den grootsten Engelschen schrijver der 19ᵉ eeuw.Waar hij het optimisme van Dickens beschrijft, zijn populariteit, zijn liefde voor de straat, het romantisch element, den humor en het groteske van zijn kunst, teekent hij onbewust zijn zelfportret. Wie aandachtig zijn kritische bedenkingen leest over de « Pickwick Papers », bezit den sleutel waarmee hij kan binnendringen in de romankunst van Chesterton zelf. Ik meen niet dat ooit een ander kritikus zoo diep, zoo nieuw, zoo schitterend over 't leven en 't werk van Dickens heeft geschreven. En in een taal, die borg staat voor de toekomst van dit boek. D. DE PAUW O.P.

14.777 Diepenbrock, Alphons **84 : 78 : 75**

◆ OMMEGANGEN. Verzamelde Opstellen. *Geïll. met* 4 *platen.* — *A'dam, van Munster,* 2ᵉ *druk* (21×15) 213 *blz.* *fl.* 2,75 ; *geb. fl.* 3,50

V — Deze uitgave van A. Diepenbrock's proza « over muziek » en andere onderwerpen werd geput uit publicaties in « De Nieuwe Gids » en in « De Kroniek » uit de jaren 1891-1911. Zooals de uitgever terecht zegt, beteekent deze uitgave niet alleen een gebaar van piëteit. D. was inderdaad niet alléén een groot komponist en een der eerste-rangsscheppende krachten uit Noord-Nederland, doch hij is meteen een academisch man geweest wiens ruime geest zeer aandachtig het Nederlandsch kultuurgebeuren heeft gevolgd. We krijgen onmiddellijk dien indruk wanneer we, even maar, de titulatuur van den inhoud langs loopen : *Over Verhulst* ; *Melodie en Gedachte* ; *Le Latin mystique* ; *Muziek* ; *Dilettantisme* ; *Het Bankroet der Wetenschap* ; *De nieuwe Wandschilderingen van Der Kinderen* ; *Het Classicisme* ; *De Terugkeer tot het Oude in de Muziek* ; *Het monumentale Karakter der Toonkunst* ; *Nietzsche* ; *Mahler*, enz. Het blijkt onmiddellijk hoe Diepenbrock op het ruime kultuurgebied behept is geweest met problemen, die het denk- en het kunstleven raken in hunne psychologische gronden en hunne markantste expressies. Een kapittel, dat luidens den titel misschien niet zóó suggestief is, is dat over «Verhulst»! We trekken er graag de aandacht op, omdat het een kijk geeft op den muzikalen geest ; ook in Nederland, in het midden der eeuw, waar het iets belicht van de traditionneele houding in Nederland tegenover het zegevierend Wagneranisme. De andere kapittels spreken duidelijk door de titulatuur. Het is vanzelfsprekend dat enkele opinies uit Diepenbrock's tijd heden kunnen worden betwist ; evenwel hebben deze posthume opstellen een kultuurwaarde van uitzonderlijke beteekenis, omdat zij het kultureele denken van het laatste vierde der 19ᵉ eeuw in Nederland openbaren, en dit in een man, die een groot

kunstenaar was, een academicus van ongewone geleerdheid ; een geloovige die, bezorgd om de geestelijke belangen, toch met open oog stond voor het moderne gebeuren en ten slotte... een stylist, die door de expressiviteit zijner taal overtuigd betoogt in een vorm, die litteraire waarde heeft van ongewoon gehalte. Dr Fl. van der Mueren

14.778 **Paap, Wouter** **84 : 78 : 92.7 : 91**

◆ ANTON BRUCKNER, ZIJN LAND, ZIJN LEVEN EN ZIJN KUNST. *Met 1 portret. Bilthoven, De Gemeenschap [Brussel, Onze Tijd]* 1936 (21 × 15) 167 *blz.* *fl.* 2,50

V — Een inleiding tot Bruckner's werk, uitgaande van de stelling dat zijn muziek innig verbonden is met zijn leven en zijn land. Het zwaartepunt van het betoog vormen de hoofdstukken : Het Land van A. Br. — met een mooie parallel tusschen Bruckner's vierde en Beethoven's Pastorale (6e) symphonie — en « De Kunstenaar van de Barok », een stralende vizie van Stift St-Florian. Schrijver schetst den levensweg van den meester over Linz naar Weenen, zijn worstelen met onbegrip, zijn afgodische vereering voor R. Wagner, zijn colleges aan de universiteit, zijn panischen schrik voor de moordende critiek van E. Hanslick, zijn roem. Uit dit vinnig en liefdevol geschreven boek komt de ware Bruckner te voorschijn, ouderdomslooze stoere bergbewoner, oerkatholieke kunstenaar, zanger ter eere Gods, geniale symphonist, die zich tegenover Brahms minstens een gelijke voelde, en grievend leed onder dwaze miskenning. Men mist echter in dit boek een analyse van Bruckner's negen symphonieën zelf, een leemte, die door de stevige bladzijden over de barok t.o.v. Bruckner's muziek, glanspunt van het heele boek, niet wordt vergoed. De auteur moge verklaren zich daarmee niet in te laten : het hoort wel bij een inleiding tot Bruckner's muziek, de algemeene gestalte van zijn hoofdwerken te schetsen, — hij doet het trouwens voor de kerkmuziek — zooniet houdt de inleider tot Bruckner stil op den drempel zijner kunst.

Wordt dit tekort later goedgemaakt, dan zal Paap's boek veel bijdragen om de onrechtvaardige Bruckner-miskenning hier ten lande te verdrijven. Dr R. Lenaerts, pr.

14.779 **van Nuffel, R., Dr** **809**

DE ITALIAANSCHE LETTERKUNDE SINDS 1914. *Geïll. — Brussel, N. I. R.* (« *De moderne Europeesche Letterkunde* ») 1937 (21 × 14) 31 *blz.* 2 *fr.*

IV — Wederom wordt ons hier een hand toegestoken om wegwijs te raken in de uitzonderlijk vertakte en veranderlijke stroomingen der Italiaansche letterkunde van heden. Bondig worden andermaal overtalrijke figuren geschetst. Jammer dat stijl en taal zoo te wenschen over laten : op bepaalde plaatsen mist men het laatste greintje kernvlaamsch (blz. 24 !) ; de gansche tekst feitelijk klinkt onvlaamsch. Dr Joris Caeymaex, pr.

14.780 **XX.** **84 : 23**

◆ KATHOLIEKE TOTALITEIT. Een Serie Voordrachten over de Waarde en Beteekenis van het Katholicisme als Wereldbeschouwing, uitgesproken tijdens de Oriënteeringsweek, door den Senaat van het N. S. C. Carolus Magnus in Mei 1934 georganiseerd bij gelegenheid van het 2e Lustrum van het Nijmeegsch Studentencorps. Verslagboek van de derde philosophische Week. — *Nijmegen, Dekker & van de Vegt*, 1934 (24 × 15) 3, 96 *blz. fl.* 1,25

IV — Sertillanges, Maritain, Steffes, Barge, van Ginneken, Schuntzer. Uitstekend. Synthetisch en tevens warm. Ook als modellessen of voordrachten. In de oorspronkelijke taal. Zeer warm aanbevolen voor alle studiekringen. Dr Joris Caeymaex, pr.

9. - Geschiedenis

14.781 **Commissaris, Aug. C. J., pr.** **9 : 37**

◆ LEERBOEK DER NEDERLANDSE GESCHIEDENIS : Ie DEEL. TOT 1795. *Geïll. — 's-Bosch, Malmberg*, 1937 (22 × 15) 208 *blz.* *fl.* 2,10 ; *geb. fl.* 2,60

V — Bij het verschijnen van het tweede deel van dit leerboek, wezen wij reeds op de vele goede hoedanigheden (cfr 13.201), die wij ook in dit deel terugvinden. Daarenboven biedt dit deel een ander voordeel : Tot ongeveer 1600 wordt hier ook de geschiedenis gegeven van *al* de Nederlanden, en laat men het volle licht vallen op het uiteengaan van en de groeiende tegenstelling tusschen Nederland en België. Daarna komen de Zuidelijke Nederlanden nog enkel ter sprake in de buitenlandsche politiek der Republiek ; wel wordt nog de noodige aandacht geschonken aan de Generaliteitslanden. Deze geschiedenis

over ons land tot en met 1600 is bondig, knap en glashelder. De 23 kaartjes en de 70 afbeeldingen, meestal zeer origineel, illustreeren den tekst en zullen stellig de waarde van dit flink leerboek nog verhoogen. Dr J. UYTTERHOEVEN

14.782 **de Gelder, G. M.** 9 : 84
WEST-EUROPA. — *Haarlem, Tjeenk Willink*, 1937 (24×16) 199 *blz. fl.* 3 ; *geb. fl.* 3,90
I° — « De wereldgeschiedenis is de vooruitgang in het bewustzijn van de vrijheid ». Dit woord van Hegel vestigt het wijsgeerig standpunt van waaruit schrijver de twintig eeuwen West-Europeesche geschiedenis poogt te overschouwen, van het beginnend christendom tot het fascisme. Een dergelijke synthese, zelfs dan wanneer het uitgangspunt betwistbaar blijft, is altijd interessant en van aard menig aspect van het geschiedkundig gebeuren van een nieuwe zijde te belichten, op één voorwaarde, namelijk dat de schrijver, die een dergelijk werk aandurft, eenerzijds als denker van een meer dan gewoon inzicht blijk geve en dat hij anderzijds meer dan gewoon historisch onderlegd weze, en wanneer hij, zooals hier het geval is, volstrekt al de uitingen van het menschelijke doen en weten binnen de grenzen van zijn synthese betrekt, ernstig onderlegd weze op al de gebieden van de kultuurontwikkeling. We hebben dit zeer verzorgd en mooi uitgegeven boek met nieuwsgierige en hoopvolle belangstelling ter hand genomen, maar jammer na lezing met een bijna ongeduldige ontgoocheling op zij gelegd. Schrijver blijkt voor zijn taak niet opgewassen, noch als wijsgeer noch als historicus. Hij weet veel en kan roemen op een buitengewoon rijke belezenheid, maar zijn kennissen bleven van primair gehalte en het was m.i. voorbarig met een dergelijk materiaal een dergelijke synthese aan te pakken. Sommige vergissingen zijn onvergeeflijk terwijl de goede bladzijden van het boek, én als gedachte én als uitdrukking, nooit de grens van het middelmatige overschrijden. Dr A. STUBBE, PR.

14.783 **Filliaert, Juul** 9 : 91 : 78
DE BEIAARD VAN NIEUPOORT. *Geïll.* — *Nieuwpoort, J. Filliaert*, 1936 (20×15) 63 *blz.* 5 *fr.*
V — De beiaard van Nieuwpoort dagteekende uit het begin der XVIIIe eeuw. Het opnieuw rangschikken van het Nieuwpoortsch archief, dat door den oorlog in wanorde was geraakt, liet een aantal nieuwe stukken ontdekken. Schrijver heeft hier alles wat den beiaard aanging netjes bijeengebracht, voor de periode 1735-1914 : een werk van Nieuwpoortsche piëteit. F. P.

14.784 **Filliaert, Juul** 9 : 39
DE LAATSTE VLAAMSCHE IJSLANDVAARDERS. *Geïll. met 6 platen.* — *Nieuwpoort, J. Filliaert* (20×15) 157 *blz.* 20 *fr.*
V — Een zoo volledig mogelijk boek over de Vlaamsche IJslandvaarders in de XIXe eeuw : nog levende geschiedenis, verhaald tot in haar kleine bijzonderheden, met de liederen en de folklore. Een zeer verdienstelijk werk F. P.

14.785 **Huyts, Johan, Mr** 9 : 32
GESCHIEDENIS VAN DE RUSSISCHE REVOLUTIE, 1905-1936. — *A'dam, Wereldbibliotheek*, 1936 (19×13) 591 *blz.* *fl.* 2,75 ; *geb. fl.* 3,50
IV, S — De schrijver wil « in algemeen leesbare vorm een samenvattend overzicht geven van de wordingsgeschiedenis, het feit en de voorloopige afloop van de Russische revolutie ». De schrijver doet goed, als uitgangspunt van de revolutie, de gebeurtenissen van 1905 te nemen. Deze, zooals Lenine ze zelf noemde, generale repetitie van de revolutie in 1917, schetst hij, evenals gansch de wordingsgeschiedenis van de revolutie, zeer volledig. Maar daaraan worden dan ook 5/6 van het boek gewijd ; voor de jaren van opbouw blijven er nog slechts ruim 100 bladzijden over, waarin de schrijver de gelegenheid vindt om gedeeltelijk de ideologie van het communisme uit een te zetten. Naast dit gebrek aan verhouding in de deelen, zouden wij nog kunnen wijzen op enkele detail-tekorten ; zoo b.v. het ontbreken van voetnota's, die toch voor den doorsnee-lezer in een soortgelijk boek noodzakelijk zijn ; het te veel aan details, wat een inzicht in het geheel bemoeilijkt en de lezing zwaar maakt ; enkele gebrekkige taalvormen en zinswendingen ; maar we stappen over dit alles heen om nadruk te leggen op de fout, die aan de basis ligt van gansch het werk — en die de schrijver zelf in zijn inleiding tracht goed te praten : het boek werd niet geschreven met alle voorzorgen van zuiver wetenschappelijken arbeid : er is gemis aan objectiviteit, gebrek aan critisch beschouwen. Dr J. UYTTERHOEVEN

14.786 **Japikse, N., Dr** 9
DE GESCHIEDENIS VAN HET HUIS VAN ORANJE-NASSAU : Ie DEEL. *Geïll.*

met 72 platen. — Den Haag, Zuid-Hollandsche U. M. [Antwerpen, De Nederl. Boekhandel] (Cultuurserie) 1937 (24×16) 250 *blz.* *fl.* 2,90
V — Het eerste deel van een populair-wetenschappelijke geschiedenis van de Nassau-dynastie, door den geleerden archivaris van het Hollandsche koninklijk huisarchief.
Dit eerste deel gaat tot 1672. Het bevat tal van minder of nog niet gekende bijzonderheden, die vooral de psychologie van de bestudeerde prinsen helpen belichten. Zoo is het dan ook een belangrijke aanwinst voor de reeds zoo rijke historische Nassau-literatuur. Zeer opmerkelijk is de knappe samenvatting van het leven van Willem van Oranje : het is een prachtig stuk. We zien met groote belangstelling het tweede deel te gemoet.
Dr FLORIS PRIMS, PR.

14.787 Lammertse Lz., J. 28 : 9

◆ HET PROTESTANTISME : I. ZIJN OORSPRONG. — *Hilversum, Brand (Serie Waarheid en Leven)* 1937 (18×15) 101 *blz.* *fl.* 0,95
V — Dit boekje geeft ons een historisch-critische beschouwing omtrent de reformatorische bewegingen, naar voren geroepen door Luther en Calvijn. Na een algemeen en betrekkelijk oppervlakkig overzicht van de toestanden in de Kerk, op den vooravond van de crisis, onderzoekt schrijver de ontwikkeling van de revolutionnaire gedachte bij de vernoemde hoofdleiders van den opstand tegen de Kerk. Het zijn beschouwingen en besluiten, die gerijpt zijn op de groote historische studiën, aan Luther en Calvijn en hun periode gewijd. Wij hebben de overtuiging dat er nog zeer veel historische, cultuur-historische, studie te leveren is, voor en aleer we het protestantisme in zijn waar kader zullen kunnen plaatsen. Al te zeer leven we onder de gemakkelijke voorstelling : « dat het er van komen moest ». En daar blijkt heel wat op te zeggen te zijn. Daarom voldoet ons ook minder het eerste hoofdstuk van dit werkje : « De Kerk in de branding », al is het een niet onverdienstelijke synthese van de verworven duidelijkheden. Maar zeer treffend en doelmatig achten we de daaropvolgende uiteenzettingen over het Luthersche en het Calvijnsche feit. Zeer zeker is het dat er voor objectieve beoordeeling van het groote gebeurde nog veel studie te leveren is : dit boekje is er een interessante bijdrage toe, die, naar we verhopen, veler inzicht in de Hervorming verbeteren zal. Dr FLORIS PRIMS, PR.

14.788 Nolet, W., pr. 27 : 9

◆ BEKNOPT HANDBOEK DER KERKGESCHIEDENIS. — *Nijmegen, Dekker & van de Vegt,* 1937 (23×16) 648 *blz.* *fl.* 3,75 ; *geb. fl.* 4,90
V — Dit handboek is gesproten uit een cursus van kerkgeschiedenis voor onderwijzers en onderwijzeressen, met het oog op het examen tot het bekomen van het bisschoppelijk godsdienstdiploma. Alles moest dus worden behandeld, beknopt en toch substantieel, met daarbij de methodiek die het onthouden, begrijpen en inschakelen van de onderscheiden punten moest vergemakkelijken. Vulgariseerend voor het onderwijzend personeel heeft de schrijver duidelijkheid en klaarheid aan beslistheid gepaard, zonder zich veel te bekommeren om de vraagstukken die tot meeningsverschil kunnen voeren. Een wonder gedacht van den schrijver is het wel de kerkgeschiedenis in te deelen in 1. De Kerk onder de volkeren van de Grieksch-Romeinsche beschaving en 2. De Kerk onder de Germaansche volkeren. Rome voor Germaansch doen doorgaan is ons toch wat te bar... Als consultatieboek is het intusschen een meesterwerk te heeten. Een zeer duidelijke indeeling, en een goed opgevat register maken het uiterst gemakkelijk, welk vraagstuk ook der kerkgeschiedenis in het boek terug te vinden. Maar er zijn wel punten die erg beknopt zijn behandeld, of zelfs overgeslagen. Zoo hebben we niets gevonden omtrent den protestantschen beeldenstorm. Meer andere punten nog, die ons het hedendaagsche beeld der Kerk uit de historische wording moeten doen begrijpen, zijn er in de kerkgeschiedenis in te brengen : schrijver heeft er zich niet aan gewaagd zijn kerkgeschiedenis van uit dit criterium — de huidige toestanden — vollediger te maken dan de voorgaande. Het bijzonder doeleinde dat hij zich stelde bracht dit ook niet mede, en het is geen verwijt dat we hem desaangaande zouden durven doen : we nemen enkel deze gelegenheid te baat om er op te wijzen dat er in Kerkgeschiedenis nog heel wat meer dient te worden behandeld *dan de strijdigheden die de Kerk ontmoette* : er is de eigen ontwikkeling van hiërarchischen bouw, van godsdienstpraktijken, van geloofspunten, van zielzorg... En juist deze punten moeten lijn en samenhang in de kerkgeschiedenis brengen. Dr FLORIS PRIMS, PR.

14.789 Prims, Floris, D^r, pr. 9 : 83.8

◆ ANTWERPIENSIA 1936 (Tiende Reeks). Losse Bijdragen tot de Antwerpsche Geschiedenis. *Geïll. met 5 platen. — Antwerpen, De Vlijt,* 1937 (21×15) 450 *blz.* 30 *fr.*

Dr Floris Prims, pr.

V — Vóóraf een feestgroet aan Antwerpens stedelijk archivaris bij deze bekroning van het tweede lustrum zijner *Antwerpiënsia*. Hoog ! Goed heil !
Daar ligt dus de tiende bundel ter recensie. 'n Taak die gemakkelijk en moeilijk is. Over den schrijver moet de recensent het in den jare 1937 niet meer hebben. Iedereen weet dat Dr Prims als geschiedkundige een vóóraanstaande is. Een kracht die reuzenarbeid presteerde, nieuwe banen opging, zóóveel verwerkte wat nog geen schrijver, zelfs geen Antwerpsch archivaris hem heeft vóór-gezegd of vóór-gezocht of vóór-gekeken. Bij Prims is altijd nieuws te leeren. Een kracht daarbij, die met vaste handen opbouwt en neerhaalt ; die oude, saaie en droge documenten met leven en kleur omkadert, en geschiedkunde genietbaar maakt voor den iet of wat onderlegden man uit het volk.
Wat de taak van den recensent nu weer niet verlicht, dat is het « vriendelijk verzoek » van *Boekengids* om « zoo bondig en zakelijk mogelijk te bespreken », wanneer daar vóór u ligt een bundel met dertig chronologisch gehouden, en twintig alphabetisch gerangschikte historische studies, gaande van de hooge middeleeuwen uit tot in volle XIXe eeuw. Wel krijgt Antwerpen — sociaal-economisch, juridisch, corporatief, liefdadig, politiek en kerkelijk Antwerpen — het leeuwendeel, doch af en toe moeten we mee de poorten uit, Brabant in, om kennis te maken met domeinrekeningen van den hertogelijken rentmeester, waar de aandacht wordt ingeroepen van Herentals en Lier ; verder met de Ketting te Heffen 1413-1432, 1432-1433, het groot proces Brussel tegen Mechelen 1432-1438, het Land van Ryen en Ekeren, de geschiedenis der Kempische heide, Valckenbroeck en de Windesheimers. Tusschen deze groote tafereelen in — waarvan het leerzaamste m.i. wel is « Antwerpen's cultuurgroei van af de hooge middeleeuwen tot het groot schisma 1378 (studiën I-III) — hangen nu flink gepenseelde portretten, waarvan de achtergrond terdege tot zijn recht komt ; o.m. deze van rentmeester priester Hendrik Smits 1420-1433, van F. C. Nelis, den laatsten bisschop van Antwerpen, van den ongewenschten drossaard Jan de Nevele, van « dichter » Corneel van Ryswyck, en van den Antwerpschen pensionaris en humanist Peeter Gilis, groot vriend en correspondent van den humanistischen grootmeester Erasmus. En last noth least blijft te wijzen op de studies over Antwerpsche annalen en kronijken : de vijf eerste stadsregisters, het eerste magistraatsboek, het gebodboek van de keurmeesters, het oud accijnsboek, de kronijken van Valckenisse, van Caukercken en van Halmale, en de bronnen van Daniël Papebrochius. Kortom, welke verscheidenheid en welke interesse ! Een register op de honderde studiën, vervat in de tien reeksen « Antwerpiensia » [1927-1936] besluit allernuttigst deze leerzame collectie. J. MEERBERGEN, PR.

91. - Aardrijkskunde en Reisverhalen

14.790 **Drijver, J.** **91 : 59 : 71**
TEXEL, HET VOGELEILAND. *Geïll. met 40 platen. — A'dam, De Spieghel ; Antwerpen, Het Kompas,* 1934 (25 × 19) 302 *blz.* *fl.* 3,90 ; *geb. fl.* 4,90
V — Weet er het allerallerlaatste over. Wekt belangstelling voor veel moois. J. C.

14.791 **Evans, Allen Roy** **91 : 58 : 59**
DE GROOTE TREK. [Meat. The Story of the Reindeer Trek]. *Vert. dr J. Maschmeijer-Buekers. — Den Haag, Servire,* 1937 (21 × 14) 342 *blz.* *fl.* 2,75 ; *geb. fl.* 3,50
V* — Dit is de roman van een spannend en grootsch avontuur : de vijfjarige tocht van een kudde van drieduizend rendieren van het hooge Noorden tot het allerhoogste Noorden, onder het geleide van enkele Laplandsche en Eskimo'sche herders, onder het gezamenlijk toezicht van een oud wijs en ervaren opperhoofd, aan wie het leven en de toekomst dezer ontzaglijke kudde was toevertrouwd door de Canadeesche regeering, die door deze veestapel den periodischen hongersnood in haar noordelijkste gebieden wilde bestrijden. De romantische belevingen en voorvallen tijdens dezen tocht vormen een epos, dat aan avontuurlijkheid en spanning niet onderdoet voor de meest ingewikkelde fantasieën der auteurs van wonderreizen-romans, terwijl bovendien veel merkwaardigs over land, bevolking, klimaat, fauna en flora terloops meegedeeld wordt. Ook zuiver menschelijk beschouwd is dit boek een mooi stuk zielkunde ; er komen hier enkele menschentypen voor die uit elk oogpunt allermerkwaardigst zijn. Voor jonge en oudere menschen is dit een gedroomd stuk avontuur en romantiek voor de vakantiedagen. Elke boekerij die het kan bekostigen zou dit boek moeten koopen, dunkt me. H. P.

14.792 Groeneveldt, W. **91 : 325**
IN HET LAND DER BLAUWE VULKANEN. — *Den Haag, Leopold [Brussel, A. Manteau]*, 1936 (21 × 15) 7, 290 *blz.* *fl.* 2,50 ; *geb. fl.* 3,50
V — Uit de herinneringentrommel van een oud N.-Indiëgast, die oog heeft voor het mooie beeld van natuur, dierenleven en toestanden van blanken en bruinen. Veel anekdotische novellen, bezonken en rustig gegroeid, gemoedelijk en geestig verteld, en tevens keurig geschreven. Een aanbevelenswaard nummer onder de goede ontspanningsboeken.
Dr JORIS CAEYMAEX, PR.

14.793 Heesbeen, J., **91 : 58 : 59 : 39**
◆ OP EXPEDITIE : 13e DL. ONDER DE PAPOEA'S ; 14e DL. NAAR DE BRONNEN VAN DE NIJL ; 15e DL. NAAR IJSLAND, GROENLAND, SPITSBERGEN EN LAPLAND ; 16e DL. DOOR HET HEMELSE RIJK. *Geïll.* — *Helmond, « Helmond »*, 1935, 1936 (19 × 13) 103 ; 99 ; 102 ; 96 *blz.* *per dl fl.* 0,45
V — Weinig werkjes van dien aard kunnen de proeve onderstaan met die van de reeks «Op Expeditie». Aangenaam geschreven, vol interessante details, leert men hier spelenderwijze veel zaken aangaande fauna en flora alsmede volkerenkunde. Men zou zeggen dat de schrijver werkelijk alles meegemaakt heeft in de beschreven reizen, zoo levendig wordt er alles in voorgesteld. Warm aan te bevelen op heel de lijn. Een volgende maal zorgt de schrijver ook wel voor keuriger illustratie ? L. SENDEN, PR.

14.794 Ronse, Alfred **62 : 67 : 69 : 91 : 9 : 72 : 4393**
DE WINDMOLENS. *Geïll. met* 137 *fig. en* 5 *platen.* — *Brugge, Desclée de Brouwer*, 1934 (29 × 23) 7, 179 *blz.* 50 *fr.*
V — Technisch, historisch, geographisch, filologisch, esthetisch gezagvol behandeld. J.C.

14.795 **Rutten, Felix** **91 : 71 : 39**
◆

Felix Rutten

JOEGOSLAVIE. Landschap, Volksleven. *Geïll. met* 32 *platen.* — *A'dam, van Munster*, 1937 (25 × 16) 11, 275 *blz.* *fl.* 3,90 ; *geb. fl.* 4,90
V — Een heerlijk boek ! Felix Rutten heeft werkelijk de kunst beet om ons in zijn gekende reisverhalen niet enkel de streken aanschouwelijk te beschrijven maar ons ook hun schoonheid te doen aanvoelen, zoodat wij er gaan van houden en wenschen er persoonlijk kennis mee te maken. Hoe levendig ook weet hij het volksleven in zijn bonte en rijke verscheidenheid voor onze verbeelding te voorschijn te tooveren. Van den eenig mooien stijl van Felix Rutten moet de lof niet meer gemaakt worden. Dit boek over Joegoslavië behoort zeker tot zijn beste werken. Dr A. CARDYN, PR.

14.796 van Hinte, E., Dr **· 32**
JAPAN-CHINA. Een populaire Uiteenzetting van de Tegenstellingen aan de Kusten van de Stille Oceaan. *Geïll. met* 14 *platen.* — *A'dam, Arbeiderspers*, 1937 (22 × 15) 128 *blz.* *fl.* 1,50
IV, S — De schrijver wil een populaire uiteenzetting geven van de tegenstellingen aan de kusten van den Stillen Oceaan. Na te hebben vastgesteld dat over de heele wereld onrust heerscht, legt hij nadruk op de tegenstellingen in het Verre Oosten, waar tal van staten bij betrokken zijn. Hij onderzoekt den toestand en de onderlinge verhoudingen van wat hij noemt de « medespelenden », nl. Japan, China, Engeland, Rusland, Vereenigde Staten en Nederlandsch Oost-Indië. Al deze staten worden in hun belangen bedreigd in China, dat ten slotte de inzet is van den strijd, terwijl Japan als de verbreker van het evenwicht wordt voorgesteld. Met een nadere verklaring van de Japansche activiteit en de Chineesche passiviteit, en een slotwoord over de betrekkingen tusschen Japan en Nederlandsch Oost-Indië wordt deze uiteenzetting besloten. Graag erken ik dat de bladzijden, gewijd aan de toestanden in China en Japan, die ten slotte toch de hoofdbrok van het werk uitmaken, zeer belangwekkend zijn ; waar de schrijver zich waagt aan staatkundige beschouwingen loopt het echter glad verkeerd : hij ziet maar één gevaar, het fascisme, dat uit naam van het internationalistisch belang overal moet bestreden worden, terwijl hij anderzijds oordeelt dat « binnenkort het begrip Russisch communisme een historisch begrip voor West-Europa zal geworden zijn. » Volstaat dit niet om te oordeelen over de objectiviteit van den schrijver ? Dr J. UYTTERHOEVEN

92. - Levensbeschrijvingen - Dagboeken

14.797 **Brom, Gerard** 92

◆ SCHAEPMAN. *Met* 1 *portret.* — *Haarlem, Bohn* (*Volksuniversiteits-bibliotheek nr* 69) 1936 (17×10) 215 *blz.* *geb. fl.* 1,90

Mgr H. Schaepman

Gerard Brom

V — In de lijvige deelen van Persyn werd slechts de helft van S.'s leven en bedrijvigheid geschonken. Daarom dit schattig boekje : Eerst het *leven* : jeugd en rijpe tijd. Dan de *dichter* : hoewel hij dat eigenlijk niet was, werd hij toch als dusdanig vereerd en toegejuicht, omdat hij het gevoel der Roomse massa vertolkte ; op het einde van zijn leven verbitterd, toen hij hij zijn eigen geloofsgenoten het slopingswerk zag voltrekken ; zijn geschillen met Thijm en van Deyssel en zijn houding tegenover De nieuwe Gids. Ten slotte als *staatsman* door zijn collega's verloochend, door de katholieke pers bekampt en verguisd, omdat hij de Roomsen, die totnogtoe in de schaduw hadden gevegeteerd, in het volle licht duwde ; slechts na zijn dood werd hij in zijn volle grootheid erkend. Een raak getekend beeld, met korte preciese lijnen, zoals Brom dat kan. Veronderstelt van gewone Vlaamse lezers een meer dan gewone kennis van Hollandse toestanden. Dr A. Boon, pr.

14.798 **Burger, A. P., Ds** 93 : 9

WORSTELJARE. Herinneringe van Ds A. P. Burger, Veldprediker by die Republikeinse Magte tydens die twede Vryheidsoorlog. *Geïll. met* 1 *Plaat.* — *Kaapstad, Nasionale Pers* (*Saamwerk-Unie van Afrikaanse Kultuurvereniginge*) 1936 (21×15) 7, 274 *blz.*

IV, P — Schrijver stelde dit boek saam aan de hand van het dagboek van z'n vader, die als veldprediker den Zuidafrikaanschen bevrijdingsstrijd meemaakte aan het front en in de Indische concentratiekampen. Met groote toewijding offerde deze invrome man Gods, ver van z'n vrouw en kinderen, maanden lang al z'n krachten tot leniging van den zedelijken en lichamelijken nood der besten onder z'n diep beproefde volksgenooten. Dominee Burger's notities getuigen van 'n schrandere opmerkingsgave en 'n precies aanvoelen der toestanden, wat hem, ondanks z'n eerlijk patriotisme, toch toeliet deze wraakroepende toestanden zonder dweepzucht of verblinden haat onder oogen te zien. Enkele leidende figuren, die Burger persoonlijk kende, worden langs de beste zijde van hun persoonlijkheid vaak op interessante wijze geportretteerd. Dit alles maakt dit vlotte relaas tot 'n brok verdienstelijke documentatie over den Boerenoorlog, ondanks 'n aantal voor den buitenstaander minder belangwekkende details. Paul Hardy

14.799 **Casimir, R.** 92 : 88 : 32

THOMAS CARLYLE. *Met* 1 *portret.* — *A'dam, De Arbeiderspers* (*Serie : Grote Democraten*) 1936 (20×14) 40 *blz.* *fl.* 0,50

V — Een korte levensbeschrijving en verder de vertaling van enkele keurbladzijden uit het werk van Carlyle. Nuttig als eerste kennismaking. Hoewel uitgegeven door een socialistische uitgeverij, is het bruikbaar voor iedereen. Dr C. van Gestel O.P.

14.800 **de Coo, Jos** 92.2

◆ DE RIDDER-TROUBADOUR. *Geïll. met* 11 *platen.* — *Roeselare, Hernieuwen,* 1937 (18×11) 80 *blz.* 7 *fr.*

V — Het leven van St-Franciscus van Assisi, verteld ten behoeve en tot aanwakkering van de Chi-Rho-jeugd. Sint Franciscus is de beschermheilige van de Katholieke Actie, en het was dus noodig zijn persoonlijkheid nader tot de jeugd te brengen. Jos. de Coo heeft het gedaan op een welaangepaste, frissche en levendige manier. L. M. Vervinckt O.P.

14.801 **Erasmus** 86 : 93

ERASMUS IN DEN SPIEGEL VAN ZIJN BRIEVEN. Een Keuze uit de Brieven van Erasmus. *Vert. en toegelicht dr Dr O. Noordenbos en Truus van Leeuwen. Met een woord vooraf van Prof. Dr J. Huizinga.* — *R'dam, Brusse,* 1936 (22×14) 12, 183 *blz.* *fl.* 2,90

Erasmus

IV — Erasmus huldigen beteekent allereerst erkenning van het constructieve begrip, dat het humanisme is gebleken te zijn, en dat onvoorwaardelijk als een lichtpunt voor morgen dient gehandhaafd. Erasmus niet in het Latijn, is een waagstuk. Dat het hier geen mislukking werd, is aan de kunde van de vertalers te danken en meer nog wellicht aan de keuze van het vertaalde werk : brieven, die steeds den mensch meest oprecht weerspiegelen en, ook in dit geval, van den Rotterdammer het meer verborgen gemoeds- en geestesleven belichten en wel zoo dat men voor hem medelijden gevoelen gaat, meer dan bewondering : Zijn druk vertellen en zijn luchtige scherts camoufleeren veel onrust ; het faustisch « unbefriedigt jeder Augenblick » blijft de ondertoon van zijn epistels. Alleen wie ook zijn brieven las, kent den waren Erasmus. Van de vertaling kan men zeggen dat ze niet al te erg het Latijn verraadt en slechts in een paar zeldzame gevallen (blz. 59, 152, naar ons wil voorkomen) averechts werd gesteld. Verder treft het dat in een toelichting (blz. 40) een anti-humanistische beweging op allerminst humanistische wijze wordt veroordeeld. Humanisme is toch uiteraard niet onverbrekelijk verbonden met bepaalde maatschappelijke en politieke overtuigingen! Kon ten slotte niet ook de Latijnsche tekst naast de vertaling worden overgedrukt ? Aesthetisch humanist als Erasmus was, ging het er bij hem steeds om het sierlijk Latijn en wat blijft er, zelfs in een goede vertaling, daarvan over? Dr J. VAN DONINCK, PR.

14.802 **Frankemölle, Wenzel** **92 : 9 : 32**

◆ HITLER, ZIJN WORDING EN WEZEN. *Met inleiding van A. van Duinkerken. — Bilthoven, De Gemeenschap* [*Brussel, Onze Tijd*] 1936 (21×15) 86 *blz.* *fl.* 1,25

V — De schrijver van deze brochure was Berlijnsch correspondent van het Ned. dagblad « De Tijd », beleefde als dusdanig den groei der nationaal-socialistische beweging en was in staat uit eigen ervaring zich een persoonlijk oordeel te kunnen vormen over de psychologische en sociale factoren welke deze begunstigden. Al de opgedane ervaringen laten hem toe een objectief beeld te scheppen van Hitler en zijn partij. Hij wil doen inzien hoe de opkomst en het succes van dezen man door de omstandigheden mogelijk werd gemaakt ; hij tracht dan de analyse van deze persoonlijkheid te maken, om er als slotbeschouwing de logische gevolgtrekking uit op te maken : « Hitler is voor de christelijke menschheid altijd achteruitgang ». Een stevig opgezette karakterschets, een duidelijke weergave van de feiten, een diep inzicht in het historisch gebeuren van het naoorlogsch Europa ; een sterk gespierde taal, een uiterst fijn verzorgde uitgave ; ziedaar al de goede hoedanigheden die stellig deze brochure zullen doen lezen. Dr J. UYTTERHOEVEN

14.803 **Gerebern, P., O.M.Cap.** **92.2**

◆ EEN VLAAMSCHE JONGENSZIEL (Frater Eymard Daem). *Geïll. met* 11 *platen. — Antwerpen, Franciscaansche Standaard* (« *Strijders voor het Godsrijk* » *nr* 1) 1937 (20×16) 132 *blz.* 10 *fr.*

V — Het ontroerende levensverhaal van den jong gestorven capucijnen-frater Emiel Daem (fr. Eymard) van St-Lievens-Essche, die op 18-jarigen leeftijd te Edingen aan de gevolgen van tering overleed. Het boek schetst een mooi beeld van dezen eenvoudigen en kinderlijken jongen, gelijk hij leefde en stierf tusschen zijn medebroeders, als een toonbeeld van kloosterlijke en franciskaansche heiligheid en van echt Vlaamsche zieleschoonheid tegelijk. Een boek voor onze jong-studenten ! L. M. VERVINCKT O.P.

14.804 **Ghéon, Henri** **92.2**

◆ DE HEILIGE PASTOOR VAN ARS. *Vert. uit h. Fransch* [*Le saint Curé d'Ars*] *dr Tanulo. — Leiden, De Leidsche Courant,* 1937 (19×13) 233 *blz.* *fl.* 0,90

Henri Ghéon

V* — De bekeerling en kunstenaar H. Ghéon heeft met deze biographie over den Pastoor van Ars een prachtig heiligenleven geschreven. Waar de andere werken over den H. Joannes Vianey meer analytisch of historisch zijn, heeft Ghéon een synthese geleverd en, het proces van den zielegroei psychologisch volgend, den mensch en den priester uitgebeeld. Het wordt een visie op het leven van den buitengewonen herder, die de Pastoor van Ars was ; het werpt een diepen blik in de ziel van dezen eenvoudige : een meesterlijk Gesamtbild. De kunstenaar H. Ghéon heeft con amore dit leven geschreven. De vertaling is zeer frisch.

M. VAN HOECK, PR.

14.805 Jacobs, Od., pr. **92.2**
◆ EDWARD J. M. POPPE, 1890-1924. *Met inleiding van Z Hw. Exc. Mgr Coppieters, bisschop van Gent. Met 1 plaat. — Averbode, Goede Pers,* 1937, 3ᵉ *uitgave* (22×15) 24, 432 *blz.* 30 *fr.*; *geb.* 40 *fr.*
V — Wij verheugen er ons om, dat reeds zoo spoedig weer een heruitgave van dit heerlijke boek noodig bleek. Op enkele verbeteringen en inkrimpingen na — zonder belang trouwens — alsmede eenige aanvullingen betreffende sommige met de E. K. aanverwante bewegingen, bleef deze derde uitgave ongewijzigd. Wij bespraken t.z.t. deze levensbeschrijving uitvoerig onder nrs 7111 en 11.150.

Edward J. M. Poppe

14.806 Koot, Ton **92 : 79 : 37**
B.-P., DE CHIEF. 80 romantische Jaren uit het Leven van Baden-Powell. *Geïll. met fig. en* 15 *platen. — Nijkerk, G. F. Callenbach,* 1937 (21×18) 144 *blz.* *geb. fl.* 1,50
V*, P — Een gemoedelijk boek, vol leven en humor dat oudere jeugd en pædagogen met vrucht zullen lezen om zich een juist idee te vormen van de rijke en veelzijdige loopbaan van Lord Baden-Powell, den stichter der Padvindersbeweging. Hoewel geschreven met een protestantsche, algemeen-christelijke mentaliteit, zal het ook door den verstandigen katholieken lezer genoten worden. De stijl is kleurig en boeiend. Een boek dat terecht een plaats verdient in de bibliotheken voor rijpere jeugd. G. D. M.

14.807 Lamping, Severin, O.F.M. **269 : 93 = 43**
◆ MENSCHEN, DIE ZUR KIRCHE KAMEN. Selbstdarstellungen moderner Gottsucher aus einundzwanzig Nationen. *Gesammelt und mit einer Einführung und einem Schluszwort herausgegeben. Met* 8 *portr. — München, Kösel-Pustet,* (19×13) 349 *blz. geb. RM.* 5,80
V — Er werden honderden bekeeringsverhalen uitgegeven, in schier alle talen der beschaafde wereld, door hen die tot de Roomsche Moederkerk toetraden of den eenmaal verloren weg tot Haar terugvonden. Hier staan de getuigenissen neergeschreven van bekeerlingen uit alle werelddeelen : 42 autobiografieën, niet alle even omvangrijk, van « moderne Godzoekers uit 21 naties », meestdeels markante persoonlijkheden, opzettelijk op verzoek van den samensteller voor dit boek op papier gebracht. Zij zetten hierin hoofdzakelijk uiteen, wat hen er toe bracht den in hun leven zoo diep ingrijpenden stap te doen, met weergave meestal van de omstandigheden, waarin deze gebeurtenis zich voltrok. Het was voor allen een harde, pijnlijke strijd. Als bekende namen zijn te vernoemen : Chesterton, Claudel, Francis Jammes, O. F. Dudley (schrijver van « De Schaduw over de Aarde » en « De ijzeren Monnik »), Francisca van Leer. Overigens zijn de meest uiteenloopende beroepen en gezindheden vertegenwoordigd : professoren zoowel als geestelijken, kommunisten evenals protestanten ; een Japansch admiraal ; sportlui ; dichters en staatslieden. Sommige bijdragen geven een uitstekend inzicht in den algemeenen toestand op kerkelijk gebied, in het land van de betrokken stellers. — Geestelijk maken wij een ontstellend beroerden tijd door : duizenden gaan van de Kerk heen ; duizenden anderen komen naar Haar toe. De Geest waait waar Hij wil... Pater Lamping bezorgde een ontroerend boek, een heilzaam en hartversterkend compendium, niet alleen voor de tallooze zoekenden, maar ook voor ons, aan wie de genade is gegeven *te mogen gelooven.* B.

14.808 Poirters, Adr., S.I. **88 : 24**
◆ DEN SPIEGHEL VAN PHILAGIE. *Heruitgaaf van den III. druk, Antwerpen,* 1674. *Van inleiding en aanteekeningen voorzien dr J. Salsmans S.I. Geïll. — Gent, Kon. Vl. Academie voor Taal- en Letterkunde* (*Salsmans-fonds nr* 4) 1937 (22×14) 10, 13, 287 *blz.* 25 *fr.*
V — De heruitgave van een werkje, dat zoo in de gunst stond van onze voorouders uit de 17ᵉ eeuw — bij zijn eerste verschijnen, in 1673, werden er op 7 dagen tijd 700 ex. van verkocht — kan niet anders dan welkom zijn, te meer daar het, sinds den aanvang van de 18ᵉ eeuw, niet meer volledig herdrukt werd. Hoofdzakelijk bedoeld als levensregel voor vrome vrouwen, is « Philagie » echter meer dan dat : het is een volksboek geworden, naar het model van Poirters' andere werken, waarin iedereen doorgaans zijn gading kan vinden. In æsthetisch opzicht kan hèt in geen geval de vergelijking doorstaan met *Het Masker van de Wereldt* of *Het Duyfken in de Steen-Rotse* ; toch vertoont het nog al de typische eigenaardigheden van den volksschrijver : den lossen ongedwongen, natuurlijken verteltrant, het pittige, geestige en tevens volksche uitbeeldingsvermogen en den innigen diep-gevoelden ondertoon van zijn verzen. Als basis van deze heruitgave nam E. P. Salsmans terecht den derden, omgewerkten en aanzienlijk « vermeerderden » druk van 1674. De tekst werd afgedrukt en met voetnoten voorzien volgens de methode, aangewend bij de heruitgave

van *Het Masker van de Wereldt*, door E. P. Salsmans en ondergeteekende samen bezorgd in 1935 (Uitgeverij « Oisterwijk », Oisterwijk, Noord-Brabant). In zijn inleiding geeft schrijver uiting aan zijn vrees voor sommigen te veel, voor anderen te weinig woorduitleg gegeven te hebben. Persoonlijk voel ik me geneigd om me bij de laatsten aan te sluiten. Gevoegd bij deze van het *Masker*, zijn we met deze heruitgave eindelijk in het bezit van betrouwbare en met aanteekeningen voorziene drukken van een paar werken, die onder Poirters' beste litteraire producten gerangschikt worden. Moge nu ook nog het *Duyfken* volgen, dan is de trilogie volledig. Dr E. ROMBOUTS

14.809 **Rombauts, Edward, D^r^** **84 : 92.8**
◆ ADRIAAN POIRTERS, VOLKSREDENAAR EN VOLKSSCHRIJVER. *Geïll. met 12 platen. — Leuven, Davidsfonds (Keurreeks nr 17)* 1937 (19×15) 255 *blz.* 20 *fr.*

Dr *Edward Rombauts*

V — Het mag verheugend heeten, dat er herhaaldelijk Poirters-studiën verschijnen. Na het proefschrift van Dr Rombauts, door de Koninklijke Vlaamsche Academie bekroond, bijna gelijktijdig met onze critische uitgave van *Het Masker van de Wereldt* en de aangekondigde uitgave van *Den Spieghel van Philagie*, ontvangt ons lezend publiek, in de Keurreeks van het Davidsfonds, dit hoog-vulgariseerend boek over den zeventiendeeuwschen volksschrijver : levensschets met letterkundige beschouwingen en vele citaten. Er is daar menige belangwekkende bladzijde, boeiend geschreven. Jammer dat een Pater Jezuïet het handschrift niet zorgvuldig gelezen heeft : hij zou dadelijk de volgende « jezuïetische » onjuistheden bemerkt hebben : (blz. 40) volgens het aangenomen spraakgebruik was Sucquet niet coadjutor maar wel socius van den novicenmeester; (blz. 49) het was geen regel, maar een puur gebruik dat sommige collegeleeraars den cyclus der humanioraklassen « doorliepen » ; (blz. 152) niet de « professors » maar al de Paters beloven bij hun laatste geloften bijzonder het onderricht der jeugd ter harte te nemen : meer niet ; (blz. 215) een consultor is niet een raadgever ten dienste van het volk, maar wel ten dienste van den Overste. Andere vlekjes zijn : (blz. 18) tres *fiunt* collegium ; (blz. 135) Piccolimini ; en wat (blz. 172) van tabaksgebruik gezegd wordt, gaat zeker met een greintje ironie en overdrijving gepaard. Dr Rombauts, die te Mechelen woont, zal wel weten dat « het *huidige* Egmondplein » nu Kardinaal Mercierplein heet. De taal is niet altijd correct : (blz. 73) duurbaar, Zndl. voor dierbaar ; (101) intimistische (?!) ; (116, 190) den Vasten ; (127) hij laat zich meeslepen ; (152) klei, mann.
Dit bewijze met hoeveel belangstelling ik dit werk van den onvermoeibaren Dr Rombauts onderzocht heb. Waarom zou men in den aanstaanden winter geen Poirters-voordrachten, tot nut en jolijt tevens, inrichten ? Davidsfonds en Hoogeschooluitbreiding zijn daartoe aangewezen. J. SALSMANS S.I.

14.810 **Willam, Frans M., D^r^** **92.2**
◆ HET LEVEN VAN MARIA, DE MOEDER VAN JEZUS. *Met een voorwoord van Z. H. Exc. Mgr J. P. Huibers. Vert. uit h. Duitsch dr Concordius van Goirle O.M.Cap. Geïll. met 23 platen. — Voorhout, Foreholte [Antwerpen, Standaard]* 1937 (21×15) 478 *blz.* *fl.* 3,50 ; *geb. fl.* 4,50

Dr *Frans M. Willam*

V — « Het Leven van Jezus... » heeft den schrijver zeer gunstig bekend gemaakt ; het werd reeds in tien talen overgezet en meermaals herdrukt in het Duitsch en in het Nederlandsch. Ook in dit boek wil Dr Willam het onderwerp zeer concreet voorstellen, in de wetenschappelijke omlijsting der zeden en gewoonten van Palestina in Christus' tijd, — en tevens theologisch juist doordringen tot de gevoelens door Maria verwekt in haar onderscheidene levensgebeurtenissen. Dus kleur en leven en psychologische diepgang : wat is er meer noodig om een boek belangwekkend te maken ? Een van die zeldzame werken, waar men veel uit leert en die men tot het einde uitleest. Zoo zegt zeer raak in zijn Voorwoord Mgr de Bisschop van Haarlem : « Een boek van hoog geestelijk genot en van groot geestelijk nut ». Aan dien lof kunnen wij niets toevoegen, maar alleen wenschen dat dit werk in veler handen kome, en in de bibliotheek van alle studiekringen, gestichten en kloosters. J. SALSMANS S.I.

N. B. — Het ruitje ◆ onder het volgnummer van sommige recensies geplaatst, beduidt dat de aldus aangeteekende werken in een katholieken geest geschreven zijn.